

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

Томъ VIII.

АКТЫ ВИЛЕНСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

В И Л Ъ Н А.

Типографія А. Г. Сырина, Большая улица, домъ Родкевича № 73.

1 8 7 5.

ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССИИ:

Предсѣдатель: *Яковъ Федоровичъ Головацкій.*

Члены: { *Никита Ивановичъ Горбачевскій.*
Семенъ Вуколовичъ Шолковичъ.
Иванъ Яковлевичъ Строевъ.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Людьми интересующимися изученіемъ исторіи Сѣверо-Западной Руси неоднократно—въ печати и частнымъ образомъ, было заявляемо искреннее желаніе, чтобы Виленская Археографическая Коммиссія возможно скорѣе обратила свою дѣятельность на изученіе и изданіе историческаго матеріала, заключающагося въ древнихъ актовыхъ книгахъ Виленскихъ судовъ. Причина такого желанія заключалась въ томъ, что Вильна была столицею Литовскаго княжества, что въ ней, какъ въ центрѣ народной жизни, сосредоточивалась всесторонняя дѣятельность края и что на этомъ основаніи въ сохранившихся древнихъ Виленскихъ судебныхъ памятникахъ больше всего можно предположить богатаго и разнообразнаго историческаго матеріала. Всегда и вполнѣ сочувствуя такому желанію отечественныхъ ученыхъ, Коммиссія однако, до поры, должна была отказаться отъ его осуществленія, такъ какъ она считала невозможнымъ и нецѣлесообразнымъ прерывать свои работы на половинѣ при разсмотрѣніи ею актовыхъ книгъ древнихъ судовъ бывшаго Берестейскаго (Брестскаго) воеводства и Городенскаго (Гроднен.) повѣта, каковыя работы были начаты еще въ началѣ существованія Коммиссіи. Въ настоящее время Коммиссія считаетъ себя въ правѣ заявить, что она приступила къ изученію древнихъ судовъ Виленскаго воеводства. Предлагаемый нынѣ вниманію отечественныхъ ученыхъ восьмой томъ актовъ представляетъ первый опытъ труда Коммиссіи по разсматриваемому предмету.

Восьмой томъ актовъ состоитъ изъ документовъ, почерпнутыхъ Коммиссіею изъ разбора и разсмотрѣнія актовъ *Виленскаго гродскаго суда*. Судъ этотъ (заключающій въ себѣ 145 связокъ и 107 актовыхъ—крѣпостныхъ и поточныхъ—книгъ) избранъ Коммиссіею для разработки первымъ потому, что связки его уже давно (еще въ 1868—69 годахъ), въ главнѣйшемъ были разобраны и разсмотрѣны чинами Виленскаго Центрального Архива (и по преимуществу пишущимъ эти стро-

ки), и въ результатѣ дали богатый, а въ нѣкоторомъ отношеніи даже весьма драгоценный, научный матеріалъ. Извлечь этотъ матеріалъ при первой возможности изъ вышепомянутыхъ связокъ для Комиссіи представлялось тѣмъ болѣе необходимымъ и настоятельнымъ, что послѣднія, какъ одни изъ древнѣйшихъ русскихъ актовъ между Виленскими судами, являютъ видъ весьма печальный. Вслѣдствіе крайней небрежности, съ какою давно когда-то, еще до передачи ихъ въ Виленскій Центральный Архивъ въ 1853 году, сопровождалось ихъ храненіе *), онѣ скорѣе представляютъ куски отсырѣвшей и обгнившей бумаги, чѣмъ нѣчто подобное на актовныя книги, и потому дѣло продолжающагося тлѣнія могло нанести еще болѣе ушербъ этому научному матеріалу, если не поспѣшить спасти его во-время.

Послѣ этихъ общихъ замѣчаній мы считаемъ возможнымъ прямо обратиться къ разсмотрѣнію документовъ, входящихъ въ составъ VIII тома.

Всѣхъ документовъ напечатано въ этомъ томѣ 236. Они расположены по четыремъ отдѣламъ, къ которымъ относятся еще два прибавленія.

I.

Акты относящіеся къ исторіи Западно-Русской церкви **).

Между этого рода документами, по важности для науки, первое мѣсто занимаютъ:

1) *Акты воспомянутое, извѣстныя въ главныхъ основаніяхъ ученыхъ, содѣнія*

*) Связки эти составляли нѣкогда актовныя книги Виленскаго градскаго суда. Но не извѣстно собственно, въ какомъ именно мѣстѣ въ г. Вильнѣ онѣ первоначально хранились; достоверно только то, что онѣ были умыленно разбросаны и пережѣтаны, вѣроятно въ то время, когда истребляли всѣ русскія печатныя книги. И эта масса бумаги истлѣвала въ какомъ-то спромѣ подвалѣ и не была ни чѣмъ обезпечена отъ злоупотребленія. Бывшій Виленскій гражданскій губернаторъ, тайный совѣтникъ, г. Семеновъ, узнавъ о существованіи этой истлѣвающей массы актовныхъ бумагъ, приказалъ извлечь ее изъ мѣста тлѣнія, подѣлать изъ нея связки, пронумеровать ихъ, припечатать и хранить въ архивѣ Виленскаго Губернскаго Правленія. Свѣденія эти сообщены архиваріусомъ Виленскаго губернскаго правленія г. Шешлюю Н. И. Горбачевскому, нагаальнику и архиваріусу новообразованнаго Виленскаго Центрального Архива при передачѣ этихъ связокъ въ послѣдній 1853 году.

**) По довольно многимъ, хотя краткимъ, свѣдѣніямъ ученой статьи профессора Петербургскаго университета В. Г. Васильевскаго, помѣщенной въ V и VII выпускахъ *Памятникомъ Русской старины, издаваемымъ П. Н. Батюшковымъ*—подъ заглавіемъ: „*Очеркъ исторіи города Вильны*“, читатель уже имѣлъ случай довольно обстоятельно ознакомиться съ большимъ интересомъ и общимъ характеромъ тѣхъ документовъ, которые напечатаны въ настоящемъ отдѣлѣ актовъ. Г. Васильевскій пользовался описями этихъ документовъ, которыя съ великою готовностію, впрочемъ съ согласія Комиссіи, предоставилъ къ его услугамъ составитель настоящаго предисловія.

о борьбѣ Вильнскаго православнаго духовенства и православныхъ жителей съ насильно сводимою въ Вильну церковною унию.

Въ дѣлѣ этой борьбы уже извѣстно довольно много и разнообразныхъ свѣдѣній, касающихся тѣхъ заявленій и протестацій *), въ которыхъ православные Вильнскіе жители, опираясь на давность времени, на правила вселенскихъ соборовъ и др. доводы, старались отстоять свою древнюю православную вѣру противъ новопровозглашеннаго соединенія церкви Восточной съ Западною. Но свѣдѣніями этими далеко не исчерпывается вся глубина того всеобщаго чувства негодованія и того воодушевленія, съ которыми православные обыватели Вильны отвергли церковную унию еще въ самомъ началѣ ея тайнаго зарожденія и съ которыми они во все послѣдующее время постоянно продолжали вести упорную и неустанную борьбу съ нею въ то время, когда она уже формально была провозглашена какъ единственная и господствующая во всей Сѣверо-западной Русской церкви, когда она въ этихъ правахъ, смѣло и безъ стѣненія, стала поирать древнее, болѣе 600 лѣтъ существовавшее и процвѣтавшее православіе, стараясь нанести ему жестокіе удары со всѣхъ сторонъ. Смѣемъ думать, что настоящимъ трудомъ Комиссіи эти свѣдѣнія восполняются весьма важными новыми данными, выражающимися въ цѣломъ рядѣ сильныхъ протестацій, направленныхъ частью уже извѣстными, а частью совершенно новыми борцами православія противъ главныхъ виновниковъ распространяемой въ Вильнѣ униі, т. е. митрополита Ипатія Потѣя и архимандрита Вельямина Рутскаго, и ихъ насильственнаго образа дѣйствій. Сюда во-первыхъ, по времени (№ 9, 1595 годъ), мы должны отнести замѣчательный протестъ священника церкви Рождества Пресв. Богородицы, что на Роскомъ предмѣстьѣ, *Деметія Добринскаго*, въ которомъ онъ, послѣ насильственнаго отнятія у него церкви, ссылаясь на постановленія вселенскихъ соборовъ, съ особою силою и ясностью излагаетъ причины, побудившія его отказаться отъ послушанія митрополиту Потѣю, и горько жалуется на причиненную ему несправедливость. вмѣстѣ съ тѣмъ, какъ заносилась въ градскій судъ эта горькая жалоба священника Добринскаго, сюда же (стр. 23) не замедлило явиться великое множество православныхъ жителей, которые настоятельно высказались, что они, оставаясь всегда вѣрными и покорными слугами и подданными короля, тѣмъ не менѣе считаютъ долгомъ своей совѣсти отречься отъ всякаго повиновенія митрополиту, не желаютъ признавать его своимъ законнымъ пастыремъ до тѣхъ поръ, пока онъ не составитъ духовнаго собора и не оправдаетъ себя на

*) Болѣе дѣльныя и обстоятельныя изъ нихъ мы находимъ въ двухъ археографическихкихъ изданіяхъ — *Актахъ Западной Россіи* (см. IV т., №№ 90, 92 и 138) и *Археографическомъ Сборникѣ*, издав. при Вилен. учеб. округѣ (см. VI т., №№ 62 и 68).

немъ. Далѣе, особенное вниманіе останавливаютъ на себѣ документы подъ №№ 17 и 19 (1601 г.), въ которыхъ, можно сказать, весь православный городъ лично предъ митрополитомъ отрывается отъ всякаго общенія съ нимъ, доказывая его отступничество и измѣну древнему русскому православію ссылкой на историческую зависимость Русской церкви отъ Греческой и правилами соборовъ древней вселенской церкви. Эти доводы съ особенною ясностью развиты въ трехъ протестаціяхъ двухъ, доселѣ неизвѣстныхъ и крѣпкихъ борцовъ, Свято-Духовскихъ священниковъ—*Карта Лазаровича и Григорія Ждановича*. Затѣмъ, въ документахъ подъ №№ 32, 33, 35, 39 и 40 (1609 г.) мы находимъ рѣшительный протестъ православныхъ русскихъ членовъ магистрата, мѣщанъ, Троицкаго Братства и Троицкаго архимандрита Самуила Сенчилы, по поводу незаконнаго ввода (7 Марта 1609 года) Вельямина Рутскаго въ Троицкій монастырь. Въ этомъ протестѣ особенно выдается голосъ архиман. Сенчилы, который въѣзжая въ городъ, по своему возвращеніи съ Варшавскаго сейма, въ лице обличалъ Рутскаго въ его безправіи на владѣніе занятымъ монастыремъ. Озлобленіе на Рутскаго у православныхъ въ данное время было такъ велико, что ему, по видимому, угрожала опасность жизни. Покрайней мѣрѣ въ документѣ—№ 34 (1609 г.) мы находимъ жалобу самаго Рутскаго на пошѣника Виленскаго воеводства Семена Максимовича Шембеля, который будто бы произнесъ слѣдующую угрозу: *«Скоро онъ (т. е. Рутскій) и самъ разстанется съ своимъ монастыремъ святой Троицы; я застрѣлю его изъ ружья, хотябы за то пришлось положить голову; покрайней мѣрѣ оставлю русскому народу ту славу, что стержь съ лица земли непріятеля и разрушителя русской страны»* *). Кромѣ вышеприведенныхъ документовъ къ дѣлу о введеніи въ Вильну церковной уніи, прямо или косвенно относятся еще слѣдующіе акты подъ №№ 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 36, 37, 41, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 55, 60, 61, 63, 67, 72 и 73, въ коихъ, между прочимъ, мы находимъ свѣдѣнія о двухъ Св. Троицкихъ братскихъ проповѣдникахъ—священникѣ Василии Черномъ и педагогѣ Стефанѣ Зизаніи (№ 8), о три-

*) Что подобное тревожное состояніе православныхъ умовъ не вдругъ улеглось, что сознание большой опасности еще долго было присуще какъ самому Рутскому, такъ и митрополиту Потѣю, видно, между прочимъ, изъ документа подъ № 224 (1612 г.). Когда однажды митрополитъ сидѣлъ у себя, въ домѣ Оми Ольшаницы, на Конной улицѣ, и читалъ священное писаніе, вдругъ въбѣжалъ къ нему его „побоевый хлопецъ“ и доложилъ, что его *наместника и архимандрита Иосифа Вельямина Рутскаго ранили*. Митрополитъ, по всему видно, находитъ подобное происшествіе возможнымъ и естественнымъ, сильно встревожился этимъ извѣстіемъ; онъ *бросился изъ комнаты („выпадши изъ избы“), сталъ кликать свою прислугу... Отыскавъ двухъ служителей онъ велѣлъ имъ какъ можно скорѣе бѣжать („абы напрыхлѣй бѣгли“)* на мѣсто происшества и удостовѣриться въ справедливости переданнаго ему слуха.—На мѣстѣ происшества, однакожъ, оказалось, что ранили не Рутскаго, а какого-то черница презентера.

бунальномъ рѣшеніи по дѣлу между архимандритомъ Самуиломъ Сенчилою и митрополитомъ Потѣмъ (№№ 41 и 42), объ уніатскомъ дьяконѣ Грековичѣ, православныхъ священникахъ Іосифѣ Яцковичѣ и Иванѣ Семеновѣ (№ 21) и т. под.

2) *Документы, относящіяся къ возникновенію, расширенію и вообще ко всей судьбѣ Виленскаго православнаго Свято-Духовскаго монастыря*—№№ 12, 13, 16, 17; 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 28, 38, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 55, 57, 60, 61, 62, 63, 70, 87, 92, 93, 98, 101, 105 и 231. — Исторія этого монастыря, съ самаго его начала до послѣдующихъ, весьма позднихъ временъ, стоитъ въ непосредственной связи съ дѣломъ появленія и утвержденія въ Вильнѣ церковной уніи. Въ своихъ стѣнахъ онъ всегда сосредоточивалъ всѣ духовныя и свѣтскія силы, оставшіяся вѣрными православію. Неудивительно послѣ этого, что ему постоянно приходилось выносить всю тяжесть безчисленныхъ непріятельскихъ ударовъ, направляемыхъ въ него уніатами, латинскимъ духовенствомъ, городскимъ управленіемъ въ лицѣ магистрата и, наконецъ, больше всего самими польскими королями. По ограниченности мѣста мы не имѣемъ возможности привести здѣсь содержаніе и показать значеніе каждаго изъ вышеупомянутыхъ документовъ, и поэтому, по неволѣ, должны ограничиться краткимъ указаніемъ только на нѣкоторые изъ нихъ. Такъ изъ № 12 (1597 г.) мы имѣемъ весьма важное свѣдѣніе, что *новая церковь Святаго Духа* *) названная врагами православія, безъ сомнѣнія въ насмѣшку, *Наливайковскою* **), строилась на обширномъ плацѣ, купленномъ ***) у Воловичей (ср. съ стр. 96), по инициативѣ и на средства («за розказаньемъ и накладомъ») двухъ высочородныхъ шляхетскихъ женъ, а именно—жены Верестейскаго воеводы, Чечерскаго и Пропойскаго старосты, Криштофа Зеновьевича (ср. съ стр. 41, 407 и 426), и

*) Объ ней ясно упоминается въ листѣ короля Сигизмунда III-го отъ 29 Авг. 1596 г. къ Виленскому магистрату; приказывая послѣднему усмирять возмущающихся противъ воевопроводящей церковной уніи, король велитъ ему, между прочимъ, воспретить этимъ *бунтовщикамъ* дальнѣйшую постройку *новой церкви*, которую они задумали воздвигнуть на особомъ покушномъ плацѣ, *не такъ для отпращиванья въ ней хвалы Божее, якъ наибольшей для большаго ереси и бунтоваго расширенья* (Акты Запад. Россіи, IV т., № 101).

**) Отъ казацкаго гетмана *Наливайки*, подъ сильнымъ давленіемъ котораго, какъ извѣстно, главнымъ образомъ, состоялось благоприятное для православныхъ постановленіе на Варшавскомъ сеймѣ въ 1609 году, чтобы — какъ *православныхъ, такъ и уніатовъ оставить при положеніи in statu quo, т. е. сохраняя на будущее время неприкосновенными юридическія и имущественныя права тѣхъ и другихъ* (Акты Вилен. Археографич. Ком., VIII т., стр. 86). Для убѣдительности въ правдоподобности этого объясненія достаточно сослаться на два письма митрополита Ипатія Потѣи отъ 1609 г.—одного къ коронному маршалу Тривнѣ, а другого къ Литовскому канцлеру Сашкѣ, въ которыхъ онъ, между прочимъ, съ озлобленіемъ говоритъ о *православныхъ*, какъ объ *ордѣ Наливайки* (Вилен. Археографич. Сборникъ, VI т., стр. 161 и 165).

***) См. Акты Западной Рос., IV т., № 101.

Дороты Воловичовны (ср. съ стр. 38)—жены Смоленскаго воеводы и Лидскаго старосты Яна Абрамовича на Ворняхъ (ср. съ стр. 41). Далѣе, подъ №№ 13, 14 и 15 мы находимъ весьма подробное описаніе того невѣроятнаго безчинія, которое произвели въ вышепомянутой новоотстроенной церкви Святого Духа, во время перваго отправления въ ней пасхальнаго богослуженія, въ 1598 году, іезуитскіе студенты, и того, столь же невѣроятнаго, хотя по тогдашнимъ обстоятельствамъ вполне понятнаго *) терпѣнія, съ которымъ православные вынесли это оскорбленіе и поруганіе своей святыни. Но это былъ не единственный случай нападенія на мирную обитель. Документы подъ №№ 49 (упом.), 52, 66 и 231 ясно свидѣтельствуютъ, что такіа напестія были почти обыкновеннымъ дѣломъ ея враговъ. Въ актахъ подъ №№ 44 и 45 за 1610 годъ мы знакомимся съ однимъ изъ самыхъ печальныхъ фактовъ въ монастырской жизни—разумѣемъ распоряженіе короля Сигизмунда III-го о закрытіи братской типографіи, сожженіи и истребленіи книгъ, напечатанныхъ въ ней противъ уніи и въ защиту православія, и, наконецъ, о заключеніи въ тюрьму наборщиковъ вмѣстѣ съ авторами этихъ книгъ. Добавимъ еще къ предыдущему, что актъ подъ № 92 (1736 г.) даетъ намъ уразумѣть, къ какимъ удивительно-смѣльнымъ и вмѣстѣ съ тѣмъ недостойнымъ приѣмамъ прибѣгали іезуиты, чтобы уловлять въ свои сѣти души православныхъ христіанъ даже на ихъ смертномъ одрѣ.

3) *Документы, относящіеся къ Виленскому Свято-Троицкому монастырю—подъ №№ 5, 8, 10, 28, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 45, 47, 52, 53, 59, 60, 61, 71, 72, 73, 78, 80, 84, 94, 99, 100, 102 и 107, не могутъ быть также выдѣляемы и разсматриваемы внѣ связи съ церковною унією. Послѣ отнятія этого монастыря въ 1609 году у православнаго архимандрита Самуила Сенцилы и передачи его Вельямину*

*) Нужно помнить, что постройка этой церкви производилась безъ королевскаго позволенія (какъ въ этомъ можно убѣдиться изъ приведеннаго нами выше королев. листа отъ 29 Августа 1596 г.), что королевская власть смотрѣла на ея сооруженіе гнѣвнымъ взоромъ, предвидя въ ея существованіи будущее гнѣздо „*для большаго ереси и бунтоваго разширенія*“, и поэтому предписывала магистрату остановить всѣ дальнѣйшія ея работы (см. тамъ же), что въ 1597 г. (№ 12) возникъ удостовѣрився, что работы эти все таки продолжаютъ—*безъ разршенія подлжащихъ степенныхъ властей*, и что, безъ всякаго сомнѣнія, при такомъ же порядкѣ вещей была окончена и вся ея постройка и начато богослуженіе. Если бы, повторяемъ, при подобномъ положеніи дѣла, православные богомольцы рѣшили съ омною выгнать изъ своего храма безчинныхъ студентовъ, а тѣмъ болѣе нанести имъ *побои*, то вѣтъ почти ни малѣйшаго сомнѣнія въ томъ, что одного этого предлога было бы достаточно для враговъ православія, чтобы, принявъ этотъ случай за *бунтъ и нарушеніе общественнаго спокойствія* со стороны православныхъ, на другой же день его закрыть, а можетъ быть—и совсѣмъ разрушить. Въ *терпѣніи и великоко смиреніи православныхъ* въ данномъ случаѣ заключалось *все изъ спасеніе и чистость изъ новою грама!* Эта же мысль, какъ намъ кажется, выражена и въ словахъ самаго акта: „што все (т. е. безчинія іезуитскихъ студентовъ) хрестыане съ *млачомъ* и съ *покорю терпѣлія*“ (стр. 34).

Рутскому, унія образовала здѣсь настоящее свое гнѣздо. Отсюда, послѣ уніатскихъ митрополитовъ, происходила вся борьба съ мѣстными силами православія; отсюда чинились всѣ вооруженныя нападенія на православный Духовъ-монастырь и его духовныя процессіи; отсюда происходила попытка отнять у Духовскаго братства его дома, лишить его древнихъ привилегій и оспорить у него самый титулъ братства. Въ подтвержденіе того, какого рода дѣла способны были твориться и творились въ этомъ новосозданномъ уніатскомъ гнѣздѣ, можетъ послужить слѣдующее происшествіе, разсказанное въ документѣ подъ № 60. 5-го Апрѣля 1637 г. мимо Троицкаго монастыря проходила православная погребальная процессія. На эту процессію напали—Троицкій настоятель, монахи и подущенная ими толпа народа. Среди произведеннаго между православными христіанами смятенія, они, между прочимъ, схватили здѣсь православнаго мѣщанина—скорняка Павла Семеновича, котораго и затащили въ Троицкій монастырь и засадили *въ кунницу* (железный ошейникъ, укрѣпленный однимъ концомъ въ каменную стѣну, а другимъ обхватывающій шею преступника и запираемый на замокъ), угрожая избить его постронками, если онъ не сознается въ какомъ-то имъ учиненномъ *золотѣ* и не перестанетъ ходить въ Свято-Духовскую церковь. Когда, предувѣдомленный православными, явился сюда возный и выслушалъ жалобу и показаніе засаженаго въ кунницу, даже и тогда, не стѣняясь его присутствіемъ, настоятель и монахи съ озлобленіемъ кричали: *«пусть отдадутъ оны (Св.-Духовскіе) схизматическіе поны, что скоро и съ ними самими будетъ поступлено точно также; въ скоромъ времени мы ударимъ въ колокола—и тогда встанъ ихъ съ кормомъ вывертемъ изъ мѣста»*. За другими, подобными же примѣрами мы отсылаемъ самаго читателя къ VIII т. актовъ, предоставляя на его же долю и оцѣнку подобныхъ фактовъ. Прибавимъ еще, что акты подъ №№ 78, 80, 84, 94, 99, 100 и 102 не совсѣмъ свидѣтельствуютъ объ уваженіи землевладѣльцевъ римско-католическаго исповѣданія къ поземельной собственности *содвиненныхъ съ ними уніатскихъ братьевъ*, такъ какъ они всѣ заключаютъ въ себѣ жалобы Троицкаго монастыря о наѣздахъ на его имѣнія.

4) Кромѣ Свято-Духов. и Троицкаго монастырей, какъ въ настоящемъ первомъ отдѣлѣ, такъ и въ другихъ отдѣлахъ VIII-го тома, мы находимъ болѣе или менѣе обстоятельныя извѣстія и свѣдѣнія и о многихъ другихъ *Виленскихъ русскихъ церквахъ*, — какъ-то: о *Воскресенской* (стр. 9, 10, 16, 17, 552), о *Георгіевской* («свѣтлаго Юрья»,—стр. 129, 130, 552 и 553), объ *Ивановской* (стр. 6, 7, 15, 16, 17, 131, 260, 559), о *Никольской Перенесенской* (стр. 21), о *Петровской* (стр. 116), о *Покровской* (стр. 6, 7, 9, 10, 11, 89, 406), о *Пречистенской, соборной*, (стр. 5, 11, 16, 17, 26, 27, 67, *съ монастыремъ* «свѣтое Пречистое»,—70, 89, 137, 460, 461, 468, 472, 559, 562, 563), о *Пятницкой* (стр. 16, 17, 76), о *Рождественской*

Пресс. Богородицы (стр. 19, 20, 21, 22, 23 и 89) и, наконецъ, о *Спасской* (стр. 5, 9, 10, 16, 17, 70).

б) Въ документахъ (также частью разсыпанныхъ по всему VIII тому), касающихся *Вилен. Евангелическаго (Кальвинскаго) Збора*, обрѣтаются слѣдующія свѣдѣнія: объ основаніи и его первомъ мѣстонахожденіи (стр. 1, 6, 7, 10, 15, 135, 260, 386, 399, 405—410, 468, 470); о возбраненіи Доминиканскими монахами пропускать мимо своего монастыря (по Трокской, въ актахъ нерѣдко называемой *Свято-Духовской*, улицѣ) тѣла умершихъ кальвинистовъ (стр. 505); о протестѣ Евангеликовъ противъ насилій и притѣсненій римско-католиковъ по поводу нападенія и разграбленія ими збора и отказа королевскихъ комиссаровъ разобрать это дѣло; и о захватѣ Литовскимъ канцлеромъ Сапѣгоу фундушоваго имѣнія, принадлежащаго збору.

б) Наконецъ, кромѣ документовъ, прямо или косвенно относящихся къ религиозной сторонѣ жизни Виленскихъ горожанъ, мы имѣемъ въ настоящемъ церковномъ отдѣлѣ и частью въ первомъ прибавленіи еще значительное количество другихъ актовъ, которыхъ содержаніе, главнымъ образомъ въ имущественныхъ интересахъ, касается—*Кейданскаго* монастыря (№ 64, 1665 г.) *Борунской* церкви и монастыря (№ 75—1698 г., № 76—1700 г. и № 79—1711 г.), *Купятицкаго* монастыря (№ 77, 1702 г.), *Минскаго* женскаго монастыря (№№ 81, 82, 1711 г.) *Пинскаго* женскаго монастыря (№ 83, 1711 г.), *Жировицкаго* базилианскаго монастыря (№ 85, 1713 г.) безуспѣшности уніатской миссіи между православными въ *городѣ Мозырѣ* (№ 90, 1731 г.), *Губинской* церкви (№ 91, 1736 г.), *Владимірскаго* женскаго монастыря (№ 95, 1746 г.), *Ковенской* православной церкви (№ 103, 1772 г.), *Берестейскаго* базилианскаго монастыря (№ 104, 1784 г.), *Новодворскаго* монастыря (№ 228, 1648 г.) и *Онуфрѣвскаго* монастыря (№ 129, 1648 г.) Изъ перечисленныхъ здѣсь документовъ наибольшій интересъ имѣютъ тѣ, которые относятся къ Борунской церкви и монастырю и къ уніатской миссіи въ г. Мозырѣ. Мы считаемъ весьма умѣстнымъ привести здѣсь полное содержаніе послѣдняго документа (подъ № 90) въ томъ видѣ, какъ оно напечатано въ самомъ актѣ:

„Базилиане, проживающіе на миссіи въ Мозырѣ и разныхъ другихъ мѣстахъ Кіевской епархіи, приносятъ жалобу на Оскерковъ — отца и сына, Мозырскаго ландвойта Опоку, королевскаго дворянина Еленскаго и разныхъ другихъ лицъ по поводу нижеслѣдующихъ событій: уніатскіе миссіонеры, поселившись въ Мозырѣ, получили въ свое вѣдѣніе монастырь съ разными фундушами; они ревностно занимались своей миссіей и многихъ лицъ присоединили къ уніи въ то время, когда дѣла ея понесли значительный ущербъ въ провинціяхъ, отошедшихъ къ Москвѣ, гдѣ уніаты были принуждены опять перейти въ право-

славіе; при такихъ обстоятельствахъ противъ уніатовъ возстали православные и подъ покровительствомъ вышепомянутыхъ Оскерковъ начали дѣлать имъ разныя притѣсненія, какъ то: Мозырскій ландвойтъ, уполномоченный отъ Оскерковъ, вмѣстѣ съ православными мѣщанами, на посрамленіе уніатовъ, возобновилъ и вновь выстроилъ разные сараи и конюшни на церковной уніатской землѣ; позабиралъ уніатскія земли и доходы съ нихъ употребляетъ на поддержку православныхъ церквей; наслалъ рыбаковъ на монастырское озеро, которые вмѣстѣ съ другими православными совершенно опустошили оное; при этомъ они бранили уніатскихъ монаховъ и вообще насмѣхались надъ католической вѣрой, говоря, что дѣлаютъ это съ разрѣшенія своихъ патроновъ; произвелъ грабительство на сѣнокосахъ, чѣмъ поставилъ въ затруднительное положеніе хозяйство миссіонеровъ. Въ 1727 году священникъ Михайловской церкви Аванасій Добиничъ вошелъ было въ сношеніе съ уніатами и объявилъ своимъ прихожанамъ, чтобы они молились за папу и короля; но Оскерки постарались немедленно удалить его отъ церкви, посадили его въ тюрьму, заковали въ цѣпи и взяли съ него присягу, что онъ останется вѣренъ православію, и когда помянутый священникъ по выходѣ изъ тюрьмы произнесъ присягу уніи, Оскерки лишили его прихода; теперь этотъ священникъ скрывается по темнымъ мѣстамъ, а на его мѣсто назначенъ другой человекъ, крайне неспособный къ этому дѣлу. Отправляя сына своего на Мозырское староство отецъ Оскерко сказалъ горожанамъ: *„не бойтесь, дѣтки, я сохрани васъ при вашей вѣрѣ“*, и когда истецъ сталъ убѣждать его, чтобы онъ воздержался отъ непріязненныхъ дѣйствій противъ уніи, то Оскерко сказалъ ему: *„что ты желаешь быть Иосафатомъ?“* Дѣйствительно Оскерко сдержалъ свое слово и неоднократно оказывалъ поддержку православнымъ вопреки протестамъ многихъ католическихъ обывателей Мозырскаго повѣта; онъ заступался за нихъ даже тогда, когда уніатскіе миссіонеры, пріѣхавшіе на Срътенскій сеймикъ, подверглись вооруженному нашествію отъ православныхъ, такъ что непременно были бы убиты, если бы за нихъ не заступились обыватели-католики. Такимъ же опасностямъ подвергаются и прочіе миссіонеры, когда пріѣзжаютъ въ Мозырь къ своему официалу. Не малые притѣсненія дѣлаетъ уніатамъ Мозырскій ландвойтъ Опока. Такъ онъ поноситъ фундаторку уніатовъ Комаровскую за то, что она ввела уніатовъ въ Мозырь и поддерживаетъ ихъ; отнял у уніатовъ фольварокъ; вмѣстѣ съ другими православными посрываетъ съ церкви митрополичьи универсалы и побросалъ ихъ въ грязь; захватилъ изъ церкви св. Михаила большую позолоченную чашу и держитъ ее у себя; безъ всякаго права преслѣдуетъ смѣшанные браки, и католичкамъ, вышедшимъ замужъ за православныхъ, позволяетъ переходить въ православіе. Въ 1729 году отецъ Оскерко захватилъ имѣніе базилианокъ и владѣетъ имъ; въ 1731 году по его же ходатай-

ству было отдано Борисовичевское староство кальвину Еленскому, который немедленно изгналъ изъ него уніятскаго священника и церковь передалъ православному священнику; также точно отнята отъ уніатовъ и церковь въ Березовѣ и Копалкевичахъ. Въ ивѣннѣ Оскерки священникъ перешелъ было въ унію и отслужилъ въ Мозырѣ у іезуитовъ уніятскую обѣдню; но когда возвратился домой, то его прихожане обнаружили явное намѣреніе прогнать его, что и сдѣлали бы, если бы онъ не пообѣщавъ остаться при прежнихъ обрядахъ; своевольные крестьяне не были за это наказаны, напротивъ того, подвергся преслѣдованіямъ священникъ.“

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы Королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

Документовъ этого рода напечатано въ настоящемъ отдѣлѣ—47. Они составляютъ акты различныхъ правительственныхъ распоряженій, относящихся къ благосостоянію и огражденію правъ какъ цѣлой рѣчи-посполитой, такъ и отдѣльныхъ сословій и личностей. Изъ нихъ двѣнадцать имѣтъ прямое отношеніе къ интересамъ жителей *города Вильны*. Такъ мы здѣсь знакомимся съ привилегіями и листами польскихъ королей—Михаила (№ 112, 1669 г.), подтверждающаго уставъ и правила одного изъ древнѣйшихъ городскихъ цеховъ скорняжскаго братства,—Августа II-го (№ 113, 1669 г.), подтверждающаго права мѣщанъ такъ называемаго Виленскаго Городничества на свободу отъ постоевъ гостей во время сеймовыхъ сѣздовъ,—Станислава Лещинскаго (№ 114, 1708 г.), освобождающаго городъ отъ годичнаго взноса казенныхъ пошлинъ, по причинѣ наложенія на него шведскимъ войскомъ (при Карлѣ XII) громадной контрибуціи въ 44,000 битыхъ талеровъ,—Сигизмунда Августа, (№ 115, 1550 г.) ограждающаго отъ излишнихъ поборовъ продажу въ городѣ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій,—его же (№ № 119 и 120, 1592 г.), обезпечивающаго положеніе Виленскаго королевскаго монетчика Петра Платина,—Сигизмунда III-го (№ 121, 1593 г.), дарящаго своему скарбовому служебнику Скорульскому два дома въ городѣ,—его же (№ 128, 1610 г.), разрѣшающаго допустить въ городъ чужихъ каменщиковъ для усиленія работъ при возобновленіи города послѣ сильнаго и опустошительнаго пожара, и, наконецъ, Августа II-го (№ 148, 1713 г.), предписывающаго магистрату не обременять мѣщанъ излишними поборами и не чинить имъ другихъ несправедливостей. Къ этому же предмету, т. е. къ интересамъ *города Вильны* слѣдуетъ отнести еще четыре документа подъ №№ 134, 138, 142 и 149, изъ которыхъ—въ первомъ идетъ дѣло о сборѣ къ 1673

году пошлинь съ нажитковъ (по 10 шеляговъ съ 3-хъ грошей) съ трехъ Виленскихъ юрисдикъ—духовной, шляхетской и городской, на основаніи сеймоваго постановленія; во второмъ Виленскій воевода Янъ Сауѣга строго напоминаетъ Виленскимъ мѣщанамъ своей воеводской юрисдикки и юрисдикки Нейбургской княгини неправдо вносить кащизныя пошлны на медовъ, водки и пива на каплицу Литовскаго патрона св. Казимира; въ третьемъ литовскій гетманъ Людовикъ Потѣй (подъ 1710 г.) дѣлаетъ распоряженіе объ огражденіи города и его окрестностей отъ появившейся шайки разбойниковъ, а въ третьемъ онъ же приказываетъ польскому войску очистить отъ постоевъ православный Свято-Духовскій монастырь.

Въ *городу Полоцку* относятся три документа: листъ короля Стефана Баторія (№ 110, 1582 г.), которымъ онъ оповѣщаетъ Полоцкаго воеводу о дарованіи имъ городу привилегіи на магдебургское право, и два листа (№ 111, 1591 г., № 124, 1593 г.) Короля Сигизмунда III-го объ освобожденіи мѣщанъ отъ стараго мыта (кромя соляной и восковой пошлны и замковой стражи).

Въ документахъ подъ № № 117, 118, 127, 129, 130, 131, 135, 136, 137 и 144, мы знакомимся съ правительственными распоряженіями касательно разныхъ пошлинныхъ и податныхъ сборовъ, почтоваго устройства и военнаго вооруженія. Такъ, подъ 1555 г. производится въ теченіи трехъ лѣтъ податной сборъ съ каждой сохи—въ пару воловъ или одну лошадь—по десяти грошей (№ 118); въ 1610 г. собирается чрезвычайная подать на войну, которая ведется со Шведами въ Инфлянтахъ (№ 127); въ 1640 г. дѣлается распоряженіе объ отгнѣнѣ сбора подобной же подати по поводу заключенія мира съ Оттоманской портой (№ 129); подъ 1674 и 1712 гг. мы имѣемъ сходное напоминаніе купцамъ и шляхтѣ великаго кн. Литовскаго не уклоняться отъ уплаты казенныхъ пошлнъ за провозимые ими товары, не провозить подъ своимъ именемъ чужихъ товаровъ, оплачивать пошлны *доброу русскою* монетою, евреямъ вовсе не дозволяется быть администраторами пошлнъ № № 136 и 144); подъ 1674 г. обращается просьба къ генеральному почтъ-магистру Рейнгольду Визингу поддержать и на будущее время почтовое дѣло въ вел. кн. Литовскомъ (№ 135); въ 1576 г. посылается войско въ Инфляндскую область, для отраженія Московскаго великаго князя (№ 117); въ 1651 г. поручается капитану гвардіи Горецкому формированіе отряда войска изъ 200 человекъ, для усиленія оборонительныхъ средствъ по случаю военнаго времени; и, наконецъ, въ 1664 г. объявляется посполитое рушеніе для продолженія Московской войны (№ 131).

Что же за сямъ касается остальныхъ документовъ, исключая № № 143, 145, 146, 152, 153 и 155, имѣющихъ въ виду обезпеченіе подводами и провіантомъ русскихъ войскъ, стоявшихъ въ предѣлахъ рѣчи-посполитой—при Петрѣ Великомъ и въ позднѣйшее время, то они относятся къ самымъ разнообразнымъ предметамъ.

Такъ, подъ №№ 108 и 109, (1576 и 1577 г.) мы имѣемъ двѣ привилегіи Масальскому на Немонитское лѣсничество и Перстунскій дворъ; подъ № 116 (1554 г.)—привилегію на основаніе мѣстечка Мосаръ; подъ № 122 (1593 г.)—сеймовое постановленіе о порядкѣ судопроизводства въ глав. Литов. трибуналѣ; подъ № 123, (1593 г.)—королевское распоряженіе не обижать прусскихъ подданныхъ; подъ № 125 (1605 г.)—королевскій универсалъ свѣтскимъ судамъ о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Св. Духов. православнаго монастыря на уніат. митрополита Ипатія Потѣя, на будущее время подобныхъ жалобъ, какъ имъ несвойственныхъ, не принимали и по нимъ не постановляли своихъ декретовъ; подъ № 133 (1671 г.)—королевскій же универсалъ не обижать крестьянъ Сумилипскаго староства; и, наконецъ, подъ № 151 (1733 г.) универсалъ стражника вел. кн. Литовскаго А. Потѣя о защитѣ свободно избраннаго короля Станислава Лещинскаго.

III.

Инструкціи и сеймовыя постановленія.

Виленскій городскій судъ далъ для этого отдѣла весьма мало докуменотовъ—одно постановленіе (№ 156) всего Литовскаго дворянства на Виленскомъ съѣздѣ въ 1593 г., два (№№ 158 и 161) дворянъ Виленскаго воеводства въ 1671 и 1712 годахъ, и 7 инструкцій (№№ 157, 159, 162, 163, 164, 165, и 166) дворянъ того же Виленскаго воеводства и Стародубовскаго повѣта. Изъ двухъ вышепомянутыхъ постановленій въ одноѣ идетъ рѣчь о назначеніи подымной подати для вооруженія 5000 человекъ войска по поводу ожидаемаго нападенія со стороны Оттоманской порты, а въ другоѣ дѣлаются соображенія: что дѣлать по поводу требованія княземъ Рѣпинимъ провіанта для русскихъ войскъ, когда на основаніи трактатовъ съ царемъ Петромъ Великимъ воеводство не обязано давать такого провіанта? Что же за сямъ касается перваго постановленія всего Литовскаго дворянства, то содержаніе его подходитъ подъ общую мысль, выражонную во всѣхъ инструкціяхъ. Общая же эта мысль въ разсматриваемыхъ инструкціяхъ заключается въ томъ, что дворянство въ нихъ прежде всего выражаетъ свою заботливость объ общемъ благѣ государства, для чего указываетъ на разныя мѣры и рекомендуетъ различныя средства. Повторяемые здѣсь одни и тѣ же совѣты и предложенія—это: заботиться о внутренней и внѣшней безопасности рѣчи-посполитой, организовать военныя силы страны, изыскивать средства къ ихъ содержанію, для чего подати—обычный источникъ этихъ средствъ, должны быть слагаемы съ шляхетскихъ имѣній, принять мѣры къ улучшенію монетной системы въ краѣ, строго

слѣдить за неприкосновенностью особенныхъ правъ Литвы и Короны, и, наконецъ, усугубить мѣры строгости противъ попытки крестьянъ къ побѣгамъ, къ переходу съ мѣста на мѣсто, къ желанію ихъ пробить себѣ дорогу въ духовное званіе и т. под.—Что же за симъ касается тѣхъ чертъ, которыя составляютъ особенности каждой инструкции, то болѣе или менѣе достойныя изъ нихъ вниманія легко перечислить:

Такъ, на Виленскомъ сеймикѣ 1594 года (№ 157), дворянство хлопочетъ о присоединеніи Эстоніи къ Коронѣ и Литвѣ; отвергаетъ незаконную попытку Люблинскаго сейма присоединить къ Коронѣ часть Берестейскаго воеводства; указываетъ на необходимость принятія мѣръ къ прекращенію возникшихъ религиозныхъ смуть (начало зарожденія церковной уніи); предлагаетъ сохранить неприкосновенность Лифляндской конституціи и т. под. На томъ же сеймикѣ 1724 года (№ 162), постановляется: уступить настояніямъ Прусскаго двора предоставленіемъ этому княжеству *королевскаго титула*; требовать непремѣннаго наказанія Торунскихъ диссидентовъ, сжегшихъ католическіе образа; объявить *прескриптами* (исключенными изъ общества) всѣхъ католиковъ, переходящихъ въ лютеранство; не допускать диссидентовъ къ возобновленію своихъ зборовъ; для прекращенія постоянныхъ беспорядковъ студентовъ Виленской іезуитской академіи требовать сеймиковаго постановленія о томъ, чтобы виновныхъ позволено было позывать въ городскіе и земскіе суды, или же подвергать отвѣтственности за ихъ проступки самыхъ ксендзовъ іезуитовъ на ихъ имѣніяхъ, и проч.—На томъ же сеймикѣ 1729 года (№ 163) посламъ дворянства поручается ходатайствовать объ удовлетвореніи просьбы уніатскаго митрополита Шептицкаго касательно допущенія его въ сенатъ, *) но съ единственнымъ условіемъ, если онъ приметъ католицизмъ; ходатайствовать о подтвержденіи конституціи относительно равномернаго распредѣленія офицерскихъ должностей между уніатами и католиками, и т. дал. Наконецъ, на Стародубовскомъ сеймикѣ 1766 года (№ 166) дворянство требуетъ, чтобы при назначеніи на служебныя мѣста всегда отдавалось преимущество католикамъ предъ диссидентами, ходатайствуетъ объ изданіи законовъ въ отдѣльныхъ книгахъ, о сохраненіи конституціи, предоставляющей право Курляндскому герцогу Вирону на Курляндію и Семигалію, о канонизаціи останковъ доминиканца Фабіана изъ Столбцовъ, о возвращеніи отъ

*) Нужно замѣтить, что допущеніе уніатскихъ епископовъ, наравнѣ съ католическими, въ засѣданія сената было однимъ изъ первыхъ условій, которыми въ началѣ уніи старались склонить православныхъ епископовъ къ признанію провозглашеннаго соединенія церквей или къ переходу въ унію. Настоящее замѣчаніе дворянства относительно митрополита Шептицкаго есть кака-то горькая насмѣшка надъ уніатскимъ довѣріемъ, надъ жертвою, которая попала въ искусственно разставленные сѣти.

Москвы забраныхъ актовыхъ книгъ Смоленскаго воеводства *), о назначеніи на мѣста опатовъ лицъ изъ родовитой шляхты равно какъ и на мѣста базилианскихъ генераловъ.

Кончая на этомъ наши замѣтки объ инструкціяхъ, которыми дворянство Валенскаго воеводства и Стародубовскаго повѣта снабжало своихъ пословъ, отправляемыхъ на главные сеймы, мы считаемъ излишнимъ входить въ подробную оцѣнку ихъ значенія для науки. Относительный интересъ этого рода документовъ уже нѣсколько разъ былъ выясненъ Коммиссіею въ ея предыдущихъ изданіяхъ, но съ особенною обстоятельностью въ IV томѣ актовъ.

За симъ мы считаемъ долгомъ обратить вниманіе читателя въ настоящемъ отдѣлѣ, еще на одинъ весьма интересный документъ. Это постановленіе спеціальной комиссіи въ 1712 году (№ 160) *о внутреннихъ устройствѣ города Вильны*. Въ комиссіи этой участвовали всѣ городскія сословія, какъ свѣтскія, такъ и духовныя. — Вотъ сущность мѣръ, принятыхъ этою комиссіею и практиковавшихся 163 году тому назадъ въ г. Вильнѣ: въ празничные дни до окончанія проповѣди не отворять ни шинковъ, ни лавокъ, подъ опасеніемъ штрафа въ 8 копѣ гр. и конфискаціи товара; мѣры для питей и хлѣбныхъ вешествъ употреблять только цеховаго издѣлія и одобренныя городскою властію; пропорцію изготовляемыхъ для продажи хлѣбныхъ и другихъ съѣстныхъ припасовъ увеличить — соотвѣтственно цѣнѣ хлѣба на базарѣ; женамъ ремесленниковъ и вообще низшихъ сословій не носить полковыхъ матерій; съ оружіемъ никому по городу не ходить; евреямъ золотыхъ дѣлъ мастерствомъ вовсе не заниматься, такъ какъ они первые укрыватели всякаго мошенничества; евреямъ — портнымъ и скорнякамъ работы для христіанъ не производить, безъ приписки къ христіанскому цеху; евреямъ и татарамъ не держать христіанской прислуги — подъ опасеніемъ штрафа въ 100 гривенъ; евреямъ, какъ перекупщикамъ, такъ и другимъ, не выходить на базаръ для закупокъ съѣстныхъ припасовъ ранѣе 9-ти часовъ утра; евреи не должны мѣшать христіанскимъ торговцамъ и вообще не должны выдвигаться на другія улицы изъ указанныхъ имъ мѣстъ торговли и жительства; цирюльничье занятіе внѣ цеха строго воспрещается; занимающіеся шинкарствомъ подъ чью бы-то ни было юрисдикціею обязаны уплачивать питейныя пошлины; пріѣзжающіе купцы свои товары, напр. матерія, обязаны продавать только гуртомъ; шинки и торговля въ монастыряхъ и подобныхъ учрежденіяхъ не допускаются; поденщикамъ опредѣляется плата 15 грошей въ день

*) Принятъ ли Виленскій общій сеймъ (1766 г.) мѣры къ исполненію этого ходатайства — не извѣстно; только въ новообразованный въ 1853 году Виленскій Центральнй Архивъ передано на храненіе всего 17 весьма незначительныхъ по объему и содержанію актовыхъ книгъ *Смоленскаго земскаго суда* за 1653—1794 годы.

на своемъ хлѣбѣ; воспрещается ввозить изъ-заграницы копѣечную монету для за-
мѣны ея таларовой и тынфовой монеты, такъ какъ чрезъ это возвышается цѣн-
ность монеты; такъ какъ прѣѣжающіе въ городъ торговцы сбиваются въ опредѣ-
леніи цѣнности таларовой и тынфовой монеты, то полагается считать въ таларѣ
8 золотыхъ и по столько же тынфовъ; о празношатающихся людяхъ, чрезъ кото-
рыхъ бывають великій вредъ и опасности для города, домохозяева обязываются
доносить въ судъ, — подь опасеніемъ шрафа въ 40 копѣ гр.; принудить торговцовъ
чаще обращаться къ ратушнымъ вѣсамъ для увеличенія городского дохода; запре-
тить дѣлать отверстія въ городской стѣнѣ и близко строить къ ней дома, а съ
домовъ уже стоящихъ возлѣ нея взимать особыя пошлинны; здоровыхъ нищихъ до-
мохозяевамъ у себя не держать, а отъ костеловъ они прогоняются дѣйстви-
тельными нищими; печныя трубы держать въ исправности во избѣжаніе опасности отъ
пожара; во время пожара всякъ долженъ спѣшить на помощь, съ чѣмъ можетъ, но не
съ цѣлью красть; домохозяевамъ очищать грязь и мусоръ предъ своими домами;
на улицахъ, и предъ запусѣлыми сосѣдними домами; грязи и мусора не вывали-
вать на городскихъ площадяхъ и пустопорожныхъ мѣстахъ, а вывозить за городъ
въ очищеніи города отъ накопившихся большихъ кучъ мусора должны принимать
участіе всѣ домохозяева; торговли сѣмянами обязываются каждую субботу чистить
канавки и улицу возлѣ ратушнаго зданія; продавцы хлѣба, пирожники, торгующіе
на локтевую мѣру и всякіе др. мелкіе торгаша не должны укрываться съ своей
торговлей въ разныхъ жидовскихъ переулкахъ, но производить ее въ указанныхъ
городской властью мѣстахъ, и съ уплатою узаконенныхъ пошлинъ; и, наконецъ,
отверстія на срубахъ или ямахъ, находящихся по среди улицъ и въ др. мѣстахъ,
должны быть тщательно закрываемы.

IV.

Акты юридическіе.

Документы, напечатанные подь этимъ заглавіемъ, внесены Комиссіею въ этотъ
отдѣлъ только ради ихъ общей юридической формы. Такихъ же документовъ, ко-
торые по своему внутреннему содержанію имѣли бы право носить это названіе, ко-
торые бы содержали въ себѣ что-либо новое и поучительное для юридической науки,
здѣсь можно считать только два. Всѣ же прочіе акты напечатаны здѣсь по дру-
гимъ причинамъ, которыхъ надо искать отдѣльно въ содержаніи каждаго документа;
этихъ причинъ, разумѣется, столь же много, какъ много тѣхъ чертъ, очень часто
случайныхъ, которыя въ глазахъ Комиссіи дѣлали тотъ или другой актъ достойнымъ
печати и въ томъ или другомъ отношеніи интереснымъ для науки.

Разсматривая такимъ образомъ послѣдняго рода документы, мы можемъ подраздѣлить ихъ, для удобства обозрѣнія ихъ содержанія, на слѣдующія отдѣльныя рубрики, придерживаясь того—къ чему имѣютъ болѣе или менѣе близкое отношеніе связывающіе ихъ внутренніе научные признаки.

1) Документы, прямо или косвенно касающіеся *города Вильны и интересовъ ея жителей*, находятся подъ №№ 1, 175, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 193, 194, 196, 197, 201, 204, 212, 219, 220, 222. Изъ нихъ мы, въ частности, почерпаемъ слѣдующія, болѣе или менѣе, интересныя и любопытныя свѣдѣнія: *объ Евангелическомъ сборѣ* *) (№№ 1, 175, 194, 201, 220, 222 и 223); *объ извѣстныхъ русскихъ типографѣхъ Леонть Кузьмичъ и Лукашъ Ивановичъ Мамоничахъ* (№№ 182, 183, 185 и 187); *объ иезуитскихъ студентахъ* (№№ 179, 186, 189, 196 и 197); *объ одной изъ древнихъ улицъ города, называемой Смылинской или Кузьмо-Демьяновскою* (нынѣшняя Андреевская), на которой, между прочимъ стояли каменные дома Кривовскаго старосты Богдана Ивановича князя Соломерецкаго и Слонимской старостянки Гальшки (Елены) Михайловны Воловичовны—жены князя Александра Ярославича Головчинскаго (№ 178, 1594 г.); *о моровомъ повѣтріи въ городѣ и его окрестностяхъ въ 1602 г.* (№ 184); *о кражѣ серебра изъ монетнаго двора* (193, 1618 г.); *о духовномъ завѣщаніи православнаго русскаго мѣщанина и купца Христофора Соколовскаго, который, завѣщая похоронить себя въ Св.-Духовской церкви, записываетъ на нее и существующій при ней госпиталь, весьма значительный денежный вкладъ* (№ 204, 1673 г.); *о великихъ злоупотребленіяхъ магистратскаго управленія* (№ 212, 1776 г., № 212, 1776 г.), и, наконецъ, *о пяти домахъ мѣщанъ-медоварцевъ, которые давали свѣчи на кафедральный костель св. Станислава, но были отклонены отъ этой обязанности Литовскимъ скарбнымъ ключникомъ Исайковскимъ.*

2) Документы, касающіеся *Витебскихъ мѣщанъ*—подъ №№ 186, 190, 191, 192, 195, 198 и 230, достаточно свидѣтельствуютъ, что жизнь этого сословія въ разныя времена мало представляла отраднаго—по причинѣ, главнымъ образомъ, тѣхъ притѣсненій и несправедливостей, которыя имъ то и дѣло приходилось испытывать отъ своихъ городскихъ властей—этихъ первыхъ блюстителей закона и правосудія. Напр. какой нибудь городской писарь схватываетъ на улицѣ честнаго мѣщанина и тутъ же, среди бѣлаго дня, публично, велитъ подвергнуть его жестокому тѣлесному наказанію постройками; мало того, онъ идетъ въ домъ избитаго, грабитъ его имущество и подвергаетъ подобному же тиранству и его жену. Другіе мѣщане—товарищи избитаго зовутъ возныхъ составить актъ освидѣтельствованія и внести его

*) Для единства предмета эти документы нами были присоединены къ подобнымъ же, находящимся въ первомъ отдѣлѣ актовъ, и расположены въ особую рубрику.

въ судныя книги; возны составляютъ актъ, но не являютъ его въ судъ, опасаясь мщенія злодѣя-писаря (№ 186, 1607 г.). Въ другомъ случаѣ городской войтъ (князь Михаилъ Друцкій-Соколинскій) приказываетъ своимъ управляющимъ-гайдукамъ дѣлать съ мѣщанъ всякаго рода незаконные поборы,—при чемъ усердные слуги исправно грабятъ и самое имущество ихъ (№№ 190 и 192, 1615 г.). Далѣе городскіе жители и обыватели цѣлаго Полоцкаго воеводства терпятъ большія испытанія отъ шайки грабителей и разбойниковъ, образовавшейся изъ остатковъ волонтеровъ, набранныхъ для отраженія Московскаго непріятеля. Когда предводителей этой губительной шайки, послѣ великихъ и продолжительныхъ усилій, удается схватить и посадить въ тюрьму, Полоцкій подвоевода выпускаетъ ихъ на свободу, при чемъ послѣдніе похваляются оставить по себѣ еще лучшую память (№ 198, 1634 г.). Жители Витебска и въ торговлѣ своей терпятъ убытки и обиды.—Такъ Рижскіе купцы употребляютъ всякія хитрости, чтобы во-первыхъ провести мимо Полоцка (рѣкою Двиною) свои товары безъ уплаты постановленныхъ на этотъ счетъ городскихъ пошлинъ, а во-вторыхъ въ Ригѣ выдумываютъ всякаго рода незаконные поборы и пошлины съ товаровъ Витебскихъ купцовъ; а что самое обидное для нихъ — принимаютъ ихъ товары не иначе, какъ считая по 10 пудовъ въ берковецъ, а свой, напр. соль, отпускаютъ только по 9-ти пудовъ въ берковецъ (№ 191, 1615 г.). Въ Виленскихъ таможенныхъ отъясняютъ Витебскихъ торговцевъ взиманіемъ съ нихъ *старого мыта*, тогда какъ отъ этого рода пошлинъ они освобождены во всемъ великомъ княжествѣ Литовскомъ древними королевскими привилегіями (№ 230, 1682 г.). Торговля Витебскихъ купцовъ простирается даже до города Королевца—рѣками Вилією и Нѣманомъ (№ 195, 1623 г.).

3) Документы подъ №№ 168, 174, 180 и 199 представляютъ тотъ единственный интересъ, что знакомятъ насъ съ разнообразными предметами *древняго домашняго хозяйства* и *драгоценными предметами роскоши* (золотыя издѣлія и дорогія одежды), при чемъ мы находимъ тутъ же, болѣе или менѣе, подробное обозначеніе *цѣнъ* тѣхъ и другихъ предметовъ.

4) Подъ №№ 213, 214, 215 и 217 мы имѣемъ четыре акта о наѣздахъ Виленскаго подкоморія Николая Ясенскаго на имѣніе *Шешолы*, лежащее въ Виленскомъ повѣтѣ, принадлежащее *Киевскимъ митрополитамъ*. Изъ этихъ актовъ, кромѣ наблюденія факта насилія, проявляющагося въ различныхъ видоизмѣненіяхъ, легко можно убѣдиться еще въ томъ, что господа, для которыхъ чужая собственность вовсе не составляла предмета неприкосновенности и уваженія, умѣли своимъ насильственнымъ дѣйствіемъ придавать даже характеръ особой хитрости. Такъ, когда митрополитій урядникъ однажды застаетъ на запашкѣ своего грунта крестьянъ Ясенскаго и велитъ имъ прекратить эту незаконную работу—крестьяне

уходятъ, но оставляютъ на мѣстѣ своихъ семь паръ воловъ. Урядникъ, не дождавшись прихода хозяина за этими животными, при возномъ, самъ отгоняетъ ихъ къ Ясенскому, но тотъ не принимаетъ; урядникъ хочетъ гнать ихъ въ городъ, для представленія суду, но Ясенскій изготавляетъ на пути засаду, чтобы избить ихъ погонщиковъ. Такимъ образомъ, уряднику—къ одному убытку, по неволѣ, пришлось присоединить еще и другой—пасти воловъ своего же обидчика....

5) Подъ №№ 169, 170, 171, 173 и 177 мы имѣемъ три акта, относящіяся къ древнему роду *Слуцкихъ князей Олельковичей*, и два духовныя завѣщанія представителей двухъ извѣстныхъ древнихъ *православныхъ дворянскихъ* родовъ,—*Анны Рогозянки княгини Свирской*—жены господарскаго маршалка и Мойшагольскаго державцы Яна Болеславовича князя Свирскаго (№ 173, 1588 г.), и *Острскаго старосты Лаврина Константиновича Ритомскаго* (№ 177, 1594 г.). Оба завѣщателя выражаютъ свою предсмертную волю, чтобы ихъ останки были похоронены въ Виленскомъ православномъ Пречистенскомъ сборѣ, при чемъ первая записываетъ на соборное духовенство свой каменный домъ въ Вильнѣ.

6) Документы подъ №№ 205, 208 и 209 могутъ служить лучшимъ доказательствомъ того, съ какою изступленною ненавистью повсюду относилось католическое духовенство къ представителямъ утвердившейся между католиками *протестантской ереси*, т. е. къ пасторамъ разныхъ *евангелическихъ* сборовъ. Нельзя не содрогнуться напр. предъ тою картиною ужаснаго и безчеловѣчнаго истязанія, которому въ 1697 г. подвергъ ксендзъ Купискаго мѣстечка, въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, Станиславъ Липовскій, *пастора Соломейскаго збора Андрея Лисецкаго*. Совершенно случайно встрѣтивъ на дорогѣ послѣдняго, ксендзъ насильно завезъ его въ свое имѣніе и здѣсь, связавъ его по рукамъ и ногамъ, въ теченіи цѣлыхъ трехъ дней производилъ надъ нимъ страшныя тиранства, подвергая его, въ зимнюю холодную пору, неустанному бичеванію намоченными веревками. Это неслыханное тиранство, разумѣется, кончилось бы на мѣстѣ смертью несчастнаго пастора, у котораго еще предварительно ксендзъ отнять сани, лошадь, деньги, а одежду на половину изрубилъ саблею, если-бы, узнавъ объ этомъ тиранствѣ уже въ городѣ, не явились сюда сами же католики-міряне и не освободили несчастнаго. Впрочемъ, эта услуга дала ему только возможность чрезъ нѣсколько дней умереть *у себя дома* отъ нанесенныхъ ему жестокихъ ранъ и истязаній (№ 205). Поступокъ Ковенскаго ксендза Каминскаго въ 1765 г. съ мѣстнымъ *лютеранскимъ пасторомъ Андреемъ* столь же, можно сказать, мрачнаго характера, хотя благодаря случайному обстоятельству не кончился тѣмъ же, чѣмъ дѣло съ Лисецкимъ. Каминскій, въ сопровожденіи подговоренныхъ и вооруженныхъ ремесленниковъ, сдѣлалъ нападеніе на Лютеранское погребальное шествіе, сталъ ругать пастора Ан-

дрей, принялся таскать его по уличной грязи, собственноручно нанесъ ему нѣсколь-
ко ударовъ въ голову палкою; затѣмъ затащилъ въ свой дворъ и хотѣлъ подвер-
гнуть его тѣлесному истязанію, для чего имъ уже заранѣе были подготов-
лены шесть человекъ съ „канчуками“. Только убѣжденія одного доминиканскаго
монаха, случайно сдѣлавшагося свидѣтелемъ этой сцены, усмирили лютой гнѣвъ
ксендза и спасли быть можетъ самую жизнь престарѣлаго пастора (№ 208). Въ томъ
же году этотъ же пасторъ получилъ ругательное и угрожающее письмо отъ дру-
гаго Ковенскаго ксендза нѣкоего Фронцевича, который требовалъ отъ его пасо-
мыхъ исполненія древняго католическаго обычая, т. е. *поднесенія ему колядной*
платы и подарковъ на новый годъ, угрожая въ противномъ случаѣ изгнать ихъ всѣхъ
изъ домовъ и города (№ 209).

7) Подъ №№ 207, 211, 200, 203, 206, 210, 218 и 232 мы имѣемъ разнород-
ные документы, дающіе намъ слѣдующія указанія: о разбойничьемъ грабежѣ, про-
изведенномъ въ 1714 году двумя польскими офицерами Мерѣвскими въ мѣстечкѣ
Ляховичахъ, въ Новогородскомъ воеводствѣ (№ 207); о количествѣ дымовъ въ рим-
ско-католическихъ приходахъ Виленскаго воеводства въ 1775 году и количествѣ
собранной за этотъ годъ казенной подымной подати (№ 211); о крестьянинѣ Че-
пуцѣ, который въ 1637 году выкрадываетъ у Горветскаго ксендза, въ Виленскомъ
воеводствѣ, своихъ четырехъ сыновей (№ 200); о перепискѣ въ 1607 году *старыхъ*
Литовскихъ метрихъ (актовыхъ книгъ, заключающихъ въ себѣ всѣ королевскія при-
вилегіи) (№ 203); о нападеніи въ 1708 году помѣщиковъ Кульвинскихъ на четырехъ
безоружныхъ русскихъ солдатъ и убіеніи изъ нихъ двухъ (№ 206); о завѣреніи,
данномъ въ 1770 году группою безграмотныхъ шляхтичей русскому войску пре-
кратить всякіе бунты и повиноваться законамъ страны (№ 210); о наѣздѣ въ
1601 году ротмистра Уленицкаго въ соучастничествѣ Жидичинскаго архимандрита,
«выволанца» (осужденнаго на баницію), Гедеопа Балабана на церковное имѣніе
Тороканы въ Пинскомъ повѣтѣ (№ 218); и, наконецъ, объ охранномъ листѣ или
глейтѣ, данномъ въ 1689 году королемъ Яномъ III Пинскому и Туровскому епи-
скопу Бѣлзору по поводу состоявшагося на него контумацийнаго декрета по частной
жалобѣ на него Вилькомирскаго войскаго Товянскаго.

Послѣ всего этого, что сказано нами выше о документахъ, вошедшихъ въ
этотъ отдѣлъ не ради своего юридическаго содержанія, а въ силу другихъ, нами
объясненныхъ, причинъ, мы считаемъ необходимымъ возвратиться къ тѣмъ двумъ
документамъ, которымъ мы придали внутренней юридическій интересъ. Сюда именно
относятся акты подъ №№ 172 (1588 г.) и 176 (1594 г.). Сущность перваго документа
заключается въ слѣдующемъ. Въ 1587 году помѣщикъ Тома (Томашъ) Рудомина
занялъ у помѣщика Новгородскаго повѣта Юрія Бокея (или Бокея-Даниславскаго)

2000 литов. копѣ, въ какой суммѣ заложили послѣднему 6 своихъ сель съ добавочными къ нимъ 50-ю лѣсными уволоками; для этого онъ далъ ему особый „заставный листъ“ или закладную запись съ такою оговоркою, что если бы на дѣлѣ не оказалось обозначеннаго въ листѣ количества земли, то онъ обязывается уплатить 1000 копѣ заруки. Послѣ этой сдѣлки, когда Бокей дѣйствительно произвелъ по вѣрку заложенной ему земли, оказался громадный недочетъ; вмѣсто 147 уволокъ оказалось всего 63. Дѣло пошло въ судъ. Бокей требовалъ уплаты себѣ неустойки, т. е. 1000 копѣ заруки, а Рудомина вдругъ стала доказывать, что въ томъ мѣстѣ его закладной записи, гдѣ именно говорится о количествѣ уволокъ и заруки въ 1000 копѣ сдѣлана въ позднѣйшее время *поддѣлка*, что въ *серединѣ документа*, подъ которымъ онъ признаетъ *дѣйствительными*—и *собственную подпись и подпись своихъ свидѣтелей*, приписаны *четыре лишнія строки—две снизу и две сверху*. Бокей же доказывалъ, что поддѣлки нѣтъ, а Рудомина, желая уклониться отъ уплаты ему заруки, самъ *умышленно* выдалъ и считаетъ эти строки за поддѣльныя. И пошло отсюда между обѣими спорными сторонами великое состязаніе объ этихъ четырехъ строкахъ: *о возможности или невозможности ихъ приписки, о томъ—даютъ-ли имъ право считать документъ дѣйствительнымъ или нѣтъ, когда подпись подъ нимъ признается дѣйствительною* и т. дал. и т. дал. — Обѣ стороны по этому поводу перебрали всѣ подходящія статьи Литовскаго статута... Мы не считаемъ нужнымъ вдаваться въ дальнѣйшія подробности по этому предмету, предоставляя это дѣлать самому читателю. Замѣтимъ только отъ себя, что судъ отказалъ Бокею въ обвиненіи Рудомины въ уголовномъ преступленіи, т. е. *въ отреченіи отъ собственного дѣйствительнаго документа или объявленіи его поддѣльнымъ*, почему Бокей и апеллировалъ въ главный Литовскій трибуналъ, каковая аппелляція ему и была допущена судомъ.

Весь интересъ другаго юридическаго документа подъ № 176 заключается лишь въ томъ, что имъ указывается частный случай *смягченной уголовной кары*, къ какой въ 1594 году былъ присужденъ нѣкій шляхтичъ Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ за поддѣлку трибунальнаго декрета *припиской*. Осужденный за этотъ проступокъ *на смерть*, онъ былъ помилованъ вслѣдствіе многихъ ходатайствъ высокопоставленныхъ лицъ, но съ тѣмъ однакожь условіемъ, чтобы сначала въ *Россійскомъ костелѣ* (въ Жомойтской землѣ произошла самая поддѣлка), а потомъ въ *Виленскомъ Свято-янскомъ и Евангелическомъ зборѣ*, во время воскреснаго полуденнаго богослуженія, онъ торжественно, *предъ всѣмъ народомъ объявилъ о своемъ недостойномъ поступкѣ и объ исполненіи этого своего наказанія донесъ и записалъ въ Виленскія городскія книги*. Но смягченное это наказаніе однакожь Мосеевичемъ *не было исполнено*, почему и послѣдовала на него въ судъ жалоба.

Теперь, послѣ обозрѣнія всѣхъ четырехъ отдѣловъ настоящаго VIII тома актовъ, намъ въ заключеніи остается сказать еще нѣсколько словъ *о двухъ прибавленіяхъ*.

Что касается документовъ, вошедшихъ въ *первое прибавленіе*, то они нами были разсортированы и, смотря по ихъ внутреннему содержанію, отнесены къ тому или другому отдѣлу актовъ. Исключеніе осталось только для одного документа подъ № 226 (1632 г.), о которомъ мы и хотимъ сказать нѣсколько словъ. Документъ этотъ носитъ названіе: „Пункты противъ злоупотребленій (exorbitantiarum), указанныя и списанныя въ порядкѣ законности сенаторами и властями государства для будущаго избирательнаго сейма.“ *) Пункты эти были составлены на основаніи заявленной нѣкоторыхъ коронныхъ и литовскихъ сеймовыхъ пословъ, и короннымъ примасомъ, Гѣтзенскимъ архіепископомъ Яномъ Венжикомъ внесены въ депутатскую избу для принятія ихъ на предстоящемъ избирательномъ сеймѣ, послѣ смерти короля Сигизмунда III-го. Но такъ какъ значительное число депутатовъ рѣшительно отказалось какъ отъ самаго обсужденія, тѣмъ болѣе отъ приданія этимъ пунктамъ какого бы то нибыло законодательнаго значенія, безъ предварительнаго ихъ обсужденія отдѣльно въ каждомъ воеводствѣ, то и было рѣшено на сеймѣ—оставить ихъ въ данномъ случаѣ безъ примѣненія и послѣдствій,—но, присовокупивъ къ нимъ сужденія *о мѣрахъ противудѣйствія или исправленія* (remedia — исцѣлительныя средства), для свѣдѣнія и обсужденія на будущихъ сеймикахъ внести ихъ въ Варшавскія гродскія книги, откуда, въ видѣ выписей, они могутъ быть распространены по всѣмъ воеводствамъ рѣчи-посполитой. Что же за сямъ касается внутренняго достоинства этихъ „пунктовъ противъ злоупотребленій“, обнимающихъ по своему содержанію весь внутренній строй рѣчи-посполитой, то нѣкоторые изъ нихъ заключаютъ въ себѣ довольно много дѣльныхъ предложеній, каковы напримѣръ: объ улучшеніяхъ въ способѣ отправленія сеймовъ (стр. 569); о составленіи и выдачѣ изъ Коронной королевской канцеляріи *на русскомъ языкѣ* документовъ для всѣхъ обывателей, живущихъ въ предѣлахъ *Литовскаго, Волынскаго и Брацлавскаго воеводствъ* („подъ опасеніемъ уничтоженія всякаго дѣла, которое бы кто взялъ изъ канцеляріи, писаное инымъ характеромъ,“ т. е. на другомъ языкѣ), для чего при вышепомянутой канцеляріи постоянно долженъ находится особый присяжный писарь, который бы это дѣло велъ и за нимъ слѣдилъ (стр. 583); о необходимости ограничить нѣкоторые права духовенства (стр. 589), и т. под. Но съ другой стороны въ этихъ же пунктахъ есть очень много предложеній, рассчитанныхъ и кло-

*) Указаніе на этотъ документъ мы найдемъ въ засѣданіи Варшавскаго конвокаціоннаго сейма отъ 16 Іюля 1632 года (См. *Voluntina Legum*, III Т., стр. 345).

вящихся къ тому, чтобы ограничить превышеніе королевской власти, какъ напр. при объявленіи войны и распоряженіи военными силами и средствами (стр. 568, 569), и возвысить на дѣла государства вліяніе дворянства, очистивъ его предварительно отъ нѣкоторыхъ недостойныхъ элементовъ т. е. во-первыхъ путемъ прегражденія легкаго перехода всякому незаслуженному въ шляхетское сословіе (стр. 583), и во-вторыхъ устраненіемъ отъ участія въ сеймовыхъ дѣлахъ всякихъ подозрительныхъ, бывшихъ подъ судомъ и неоправдавшихъ правительственнаго довѣрія личностей, и т. под.

Что же за сямъ касается *второго прибавленія* въ настоящемъ VIII томѣ актовъ, то мы имѣемъ въ немъ три документа: *Актъ Слуцкой конфедераціи отъ 20 Марта 1767 года, Заявленіе диссидентовъ Вел. кн. Литовскаго, сдѣланное ими въ Варшавѣ 3-го Декабря 1766 года, и, наконецъ, рѣчь Вѣлорускаго архіепископа Георгія Комисскаго, произнесенную имъ предъ польскимъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Июня 1765 года.* Документы эти сообщены Коммиссіи г. попечителемъ Виленскаго учебнаго округа, тайнымъ совѣтникомъ, *Николаемъ Александровичемъ Сергѣевскимъ.* Выражая при семъ случаѣ Его Превосходительству свою искреннюю признательность за это приношеніе, Коммиссія думаетъ, что три эти документа обратятъ на себя заслуженное вниманіе русскихъ просвѣщенныхъ людей.

Фактъ существованія акта Слуцкой Конфедераціи и Варшавскаго Заявленія диссидентовъ ученымъ хорошо извѣстенъ. Но съ содержаніемъ этихъ важныхъ историческихъ документовъ, вѣроятно, большая часть русскихъ ученыхъ знакома только по тому упоминанію и весьма краткому извлеченію, которыя находятся у *Бантыша-Каменскаго*, въ его *Исторіи объ уни*, напечатанной въ Москвѣ 1806 г. *) О томъ же, чтобы эти документы до настоящаго времени — *въ польскомъ подлинникѣ и съ русскимъ современнымъ переводомъ, въ цѣломъ своемъ объемѣ*, были напечатаны въ какомъ либо русскомъ ученомъ сочиненіи или археографическомъ изданіи, намъ совершенно неизвѣстно. Ощутительный пробѣлъ этотъ въ нашей ученой литературѣ нынѣ восполненъ трудомъ Коммиссіи, которая, печатая *польскій ихъ подлинникъ съ переводомъ на современный русскій языкъ*, думаетъ тѣмъ сдѣлать значительную услугу отечественнымъ ученымъ.—Ознакомившись съ этими документами въ цѣломъ ихъ объемѣ, читатель увидитъ предъ собою подлинно мрачную картину скорби, въ которую были повержены православные и протестанскіе подданные бывшей рѣчи-посполитой вслѣдствіе тыхъ невѣроятныхъ притѣсненій, обидъ

*) Правда, Бантышъ-Каменскій въ своемъ сочиненіи (стр. 387.) замѣчаетъ, что печатный экземпляръ этихъ документовъ на французскомъ языкѣ хранится въ Московскомъ архивѣ Иностранной коллегіи; но экземпляръ этотъ, разумѣется, надо считать *рѣдкостью нарванъ съ рукописью*, доступъ къ которому не всякому открытъ.

и поруганій, которыя они терпѣли только за одно—за вѣру своихъ отцевъ, за святія убѣжденія своей совѣсти.

Что же за симъ необходимо сказать о рѣчи *) знаменитаго архипастыря и проповѣдника Георгія Конисскаго, то она, какъ великій образецъ современнаго краснорѣчія и столь же могущественное выраженіе открытой и смѣлой правды, сказанной въ лице самому королю Станиславу Августу, напечатана здѣсь съ тою цѣлю, чтобы дать читателю возможность познакомиться съ нею—во-первыхъ *съ современнымъ ей польскомъ переводомъ*, а во-вторыхъ, и главнѣе, въ *современномъ намъ русскомъ переводѣ*. Полагаемъ при этомъ, что было бы излишне касаться здѣсь содержанія этого драгоценнаго историческаго документа; скажемъ только, что оно совершенно гармонируетъ съ тою мрачною и безотрадною картиною скорби и страданія, которыя изображены въ двухъ предыдущихъ документахъ.

И. Стронисъ.

*) Она вмѣстѣ съ подлинникомъ напечатана у Бантыша-Каменскаго вся цѣликомъ; но ея русскій языкъ весьма устарѣлъ и потому вполне отчетливое пониманіе всей красоты и силы ея содержанія сдѣлалось нѣсколько затруднительнымъ для читателя настоящаго времени. (Впрочемъ рѣчь Конисскаго съ переводомъ на русскій языкъ напечатана въ „Собраніи сочиненій Георгія Конисскаго изд. І. Гриворовичемъ Спб. 1861. ч. II стр. 130“).

I.

АКТЫ ОТНОСЯЩИЕСЯ КЪ ИСТОРИИ ЗАПАДНО-РУССКОЙ ЦЕРКВИ.

1577 г.

Изъ связи № 4603, за 1588—1610 годы. Документъ № 8.

1. Мандатъ короля Стефана Баторія Виленскому старостѣ о воспрещеніи строить въ г. Вильнѣ храмы и школы для диссидентовъ (съ переводомъ на русскій языкъ).

Stephanus Dei gratia Rex Poloniae etc.
Magnifico Nicolao — capitaneo Vilenſi, cancellario magni ducatus Lithuaniae — capitaneo Borischoviensi etc. sincere nobis dilecto. Magnifice, sincere nobis dilecte! Detulit ad nos reverendus in Christo pater d. Valerianus, episcopus Vilenſis, quod quaedam domus seu curiae in civitate nostra Vilenſi adhuc emantur vel iam emptae sint, ut in illis vel novae scholae instituantur, vel delubra erigantur, vel caetus quidam extravagantes, et extra ordinarii cogantur. Id vero esset non solum contra iurisdictionem episcopi Vilenſis, ad quem cura delubrorum et scholarum pertinet, sed etiam multo magis contra auctoritatem nostram regiam, citra cuius consensum neque nova delubra, neque scholae erigi, neque caetus extraordinarii, praesertim in civitatibus nostris cogi, aut convocari possunt. Quomodo enim id cuique in nostris civitatibus licerit, cum nullus id etiam privatus in suis bonis ab alio fieri permittat? Quam ob rem praesentibus li-

Стефанъ Божією милостію король польскій и проч. Превосходительному Николаю *), Виленскому старостѣ, канцлеру великаго княжества Литовскаго, старостѣ Борисовскому. Превосходительный, искренно любимый нами! Донесъ намъ чтимый о Христѣ отецъ Валеріанъ, Виленскій епископъ, что нѣкоторые дома или дворцы въ городѣ нашемъ Вильнѣ покупаются, или уже куплены, съ тѣмъ, чтобы открывать въ нихъ новыя школы, или воздвигаются храмы (delubra) и учреждаются чуждыя и не установленныя нѣкоторые общества (caetus). Это противорѣчатъ не только юрисдикціи Виленскаго епископа, которому принадлежитъ попечительство о храмахъ и школахъ, но еще болѣе нашей королевской власти, безъ согласія которой, ни новыя храмы, ни школы не могутъ быть строимы, ни устанавливаемы чуждыя и небывшія въ обыкновеніи собранія, особенно въ городахъ нашихъ. Какимъ образомъ можетъ быть это дозволено въ городахъ

*) Радзивилу.

teris mandati nostri regii omnino inhibemus et interdicimus, ne quis cuiuscumque sit dignitatis et conditionis, vel privatim vel publice ullum novum delubrum, vel domum aut curiam ad scholas vel conventicula cogenda, in civitate nostra Vilnensi, extruat, vel extrui procuret, nec in extructis domibus scholas novas et caetus qualescunque extraordinarios constituat, sub paena amissionis seu privationis eiusmodi domorum, et praeterea sub paena decem millium sexagenarum pecuniae, monetae et numeri magni ducatus Lithuaniae, fisci nostro applicandarum. Quod mandatum et inhibitionem nostram volumus, ut sinceritas tua ad acta caestrensia inscribi jubeat, et ut ad omnium notitiam veniat, publicare curet, ad publicandum brachio nostro regio pro munere suo, in absentia nostra contra quemlibet, qui contra illud aliquid ausus fuerit, toties quoties opus fuerit, executioni demandet, pacem inter dissidentes de religione conservando, et nihilominus nullam novam scholam vel delubrum, vel domum ad supra memorata exercitia et conventicula erigi vel constitui permittat, pro gratia nostra regia aliter non factururus. In praemissorum fidem praesentes, manu nostra subscripsimus, sigilloque nostro magni ducatus Lithuaniae consignare iussimus. Datum Wladislaviae, die XXVII Martii, anno Domini M. D. LXXVII. У того листу печать его королевской милости притиснена, а подпись руки его королевское милости такъ: Stephanus Rex.

нашихъ, когда никакое, даже приватное, лице не дозволить этого въ своемъ имѣнiи? И потому настоящимъ королевскимъ мандатомъ нашимъ возбраняемъ и воспрещаемъ, чтобы никто, какого бы онъ ни былъ достоинства и званiя, не строилъ и не старался строить публично и приватно, никакого новаго храма, дома или двора для открытiя школы и собранiй въ городѣ нашемъ—Вильнѣ, а въ построенныхъ домахъ не заводилъ школы или какихъ нибудь не вошедшихъ въ обыкновенiе собранiй, подъ штрафомъ утраты этихъ домовъ и сверхъ того уплаты въ казну нашу десяти тысячъ копъ грешной монетою и счетомъ великаго княжества Литовскаго. Какъ о мандатъ о воспрещенiи нашемъ мы желаемъ, чтобы вѣрность твоя приказала вписать въ городскiе акты и постаралась опубликовать для всеобщаго свѣдѣнiя и заявить по обязанности своей королевскою нашею властiю, въ отсутствiи нашемъ, каждому, чтобы вопреки сего дерзнуть что либо, всякiй разъ, когда потребуетъ надобность исполненiя, сохраняя миръ между диссидентами въ вѣрѣ, и тѣмъ не менѣе не позволяя воздвигать и учреждать никакой новой школы, храма или дома для вышеупомянутыхъ упражненiй и сходбищъ, дѣйствуя не иначе какъ нашего благоволенiя. Для удостовѣренiя всего прописаннаго мы подписали этотъ листъ собственною рукою и велѣли приложить къ нему печать нашу великаго княжества Литовскаго. Дано во Владиславѣ. 27 Марта, лѣта Господня 1577. (Слѣдуетъ сусецпъ по русски).

1593 г.

Изъ связи № 4709, за 1586—1684 г. Документъ № 11.

2. Вводный актъ на домъ, проданный Павлу Девялтовскому священниками Пречистенской церкви въ Вильнѣ.

Я Юрій Плодницій, возный повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, изъ маючи я на тотъ часъ при собѣ стороныю людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, землянъ господарскихъ повѣту Виленского, пана Миколая Юрьевича а пана Войгѣха Петровича, то пакъ року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Генвара двадцать третего дня, передо мною вознымъ и передъ тою стороныю, при мнѣ будучю, протопопа и намѣстникъ Виленскій въ справахъ духовныхъ, отъ его милости отца митрополита будучи оставленный, отецъ Иванъ Парфеновичъ, а отецъ Малафей — священникъ церкви заложенъя светого Спаса Виленское и отецъ Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское и иные вси священники и крилошане церкви Соборное Виленское, заложенъя светое Пречистое Богородицы, водле листу добровольного опису своего, подали въ мощъ и въ держанье и поступили и завели на вѣчность его милости пану Павлу Девялтовскому — стольнику по-

вѣту воеводства Новгородского и малжонцѣ его милости пани Райнѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, домъ, который былъ на церковь соборную Виленскую заложенъя Пречистое Богородицы отписанъ, лежачій тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи отъ замку къ Вернадыномъ, зо всимъ тымъ, яко се тотъ домъ самъ въ собѣ маеть, яко ширей и достаточней около того тая продажа на томъ листѣ ихъ описана и доложена есть. А такъ его милость панъ Павелъ Девялтовскій и малжонка его милости тотъ домъ, водле купли своее, а продажи тыхъ священниковъ вышешпомененыхъ, заразомъ въ мощъ и во владность до рукъ своихъ передо мною вознымъ и передъ тою стороныю взяли. И на то я возный сее сознанье мое къ записанью до книгъ даломъ на письмѣ его милости пану Девялтовскому и малжонцѣ его милости подъ моею властною печатью и подъ печатями тое стороны вышешпоменное, при мнѣ на тотъ часъ будучое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня звышъ писаного.

1593 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4713, за 1593—1594 г., л. 432.

3. Продажная запись на домъ въ г. Вильнѣ отъ Даниѣла Ленчицкаго Войтеку Яцковскому, въ которой упоминается о церкви Покрова Пресв. Богородицы и Пречистенской.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьяго, мѣсеца Октября осьмнадцатаго дня. На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясне вельможного пана его милости пана Криштофа Радивила, кнежати на Биржахъ, и зъ Дубинокъ, воеводы Виленскаго, гетмана найвышшого великаго князства Литовскаго, старосты Солецкаго, Урендковского, державцы Коконгавскаго, на справы судовые воеводства Виленскаго высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—подкоморимъ Опменскимъ, намѣстникомъ, Кгабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ, судьей, а Шаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто Даниѣль Ленчицкій, мѣщанинъ и друкарь мѣста здешнего Виленскаго, самъ добровольне ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ созналъ тыми словы: ижъ онъ Даниѣль Ленчицкій продалъ и на вѣчность правомъ неотзовнымъ вѣкуистымъ спустилъ домъ свой власный, збудованный въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, на застѣнку пляцу ясневельможного пана его милости пана Костантина кнежати Острожскаго — воеводы Кіевскаго, за даниною и позволеньемъ его милости збудованный, лежацій на улицы Вернаднскон, передомъ ку церкви светое

Пречистое, а боками зъ одное стороны подле церкви светое Покровы, а зъ другое стороны подле дому поца Ивановскаго, тыломъ ку Збору Виленскому, дому Горностаевского, ку улицы Замковой, Войтѣху Яцковскому и малжонцѣ его Катеринѣ Забреской, за певную суму пѣнезей, то есть, за сто копѣ грошей личбы и монеты Литовское, имѣ самымъ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ, на которую тую продажу листъ свой вызнанный подъ печатью и съ подписомъ руки своее, такъ тежъ подъ печатьми и съ подписомъ рукъ людей добрыхъ далъ, и передъ нами покладаючи просилъ, абы былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписать. А такъ мы, врадъ, того устного и очевистого сознанья Даниѣля Ленчицкаго выслухавши, листу огледавши и его вычитавши и то ку вѣдомости и памяти своей припустивши, дали есьмо до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписать, который уписуючи слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Даниѣль Ленчицкій — мѣщанинъ и друкарь мѣста Виленскаго, сознаваю тымъ моимъ власнымъ, добровольнымъ, вѣчистымъ записомъ, усимъ въ обещъ и каждому зъ особна, кому то будетъ належало вѣдати, або тотъ листъ мой читаючи слышети, теперешнимъ и на потомъ будущимъ, ижъ я вельми будучи а квалтовнѣ по-

требень пѣнезей, а въ моей пильной, а великой потребѣ моей, дожъ мой власный, никому ничимъ не винный, ани заведеный, упередъ и теперъ на всемъ свободный, въ мѣстѣ Виленскомъ за мои властные пѣнези и накладъ збудованный, на застѣнку и пляцу ясне вельможного пана его милости пана Костантого княжати Острожского—воеводы Киевского, за даниню и листомъ и позволенемъ его княжатеи милости, лежачий на улицы Бернадынской, передомъ ку церкви светое Пречистое, а боками зъ одное стороны подле церкви светое Покровы, а зъ другое стороны подле дому попа Ивановского; а тыль его ку Збору Виленскому, дому Горностаевского, ку улицы Замковой, во всямъ правомъ и належностями, такъ якомъ я самъ отъ его княжатеи милости, такъ же тежъ и за правомъ купли моей отъ Яна Денисовича на себе отъ часу давного держать и яко властности своее спокойне уживаль, большъ не платечи николи до скарбу его княжачей милости, только копъ двѣ позему, продать есьми и вѣчнымъ правомъ поступиломъ и въ моць и вѣчное держанье отъ даты сего листу подалемъ, яко будованье того дому, такъ и каждую наименьшую рѣчь у немъ намѣнѣншой рѣчи на себе невыимучи, мѣшанину мѣста Виленского пану Войтѣхови Яцковскому и малжонцѣ его паней Катеринѣ Забреской, за певную суму пѣнезей, за грошей копъ сто личбы Литовское, которую помѣненую суму пѣнезей копъ сто грошей Литовскихъ, заразь помененый панъ Войтѣхъ Яцковский и зъ малжонкою своею панею Катериною Забрескою, заразь теперъ при написанью того листу моего вызнаного, вѣчистого, до рукъ моихъ мѣгъ сполна отличивши отдали и заплатили. А я помененый Даниель Ленчицкій тую помененую суму копъ сто грошей до

рукъ моихъ принявши и сполна отличивши отъ помененыхъ особъ пана Войтѣха и малжонки его тое мое усе право, которое одно на тотъ домъ мой маю, вѣчне на пана Войтѣха Яцковского, малжонку и потомки его вливаю и во всего се вѣчными часы вырекаю и наименьшее рѣчи на себе самого, ани потомки мои, ани жадного человекъ зъ близкихъ повиноватыхъ моихъ ничего не zostавую, и вольно вжо отдати, водлугъ того листу, пану Войтѣхови Яцковскому; панѣ малжонцѣ его и потомкомъ тотъ домъ помененый и все будованье и каждую наименьшую рѣчь у немъ ку своему налѣпному пожитку, яко власность свою, вѣчистымъ правомъ, отъ мене набытую, продать, записать, дать, даровать и ку налѣпному пожитку своему водлугъ уподобанья своего оборочать и шафовать, яко властностью своею. А я помененый Даниель, ани потомкове мои и жадень человекъ съ повинныхъ и кривныхъ моихъ, вѣчными часы, яко до того дому, такъ и до наименьшой рѣчи у немъ ничего не маемъ и мочи не будемъ и вѣчне се вырекаемъ. А если бымъ я помененый Даниель Ленчицкій, препомневши того моего добровольного, вѣчистого листу запису, у томъ дому продажи моей вѣчистой, самъ черезъ себе особу свою, альбо потомки свои, альбо ли близкие и повиноватые свои, альбо черезъ особу обую, або ли тежъ хто зъ стороны якую трудность, переказу, пану Войтѣхови Яцковскому, малжонцѣ и потомкомъ его, альбо тому, кому бы то онъ пустилъ, у томъ дому и въ наименьшой рѣчи у немъ чиниль; тогда я самъ отъ особы своей у каждого ураду, на каждомъ мѣстцу, и отъ каждого человекъ маю и повиненъ буду пана Войтѣха и малжонку и потомки его и того, кому то онъ пустить, очищать и заступовать своимъ власнымъ накладомъ, подъ

зарукою ста копь грошей Литовскихъ, а шкоды и наклады на рѣченъе слова, окромъ вшелякого доводу и присеги, буду нагородить повиненъ. А што даю вольность себе до каждого ураду и права позвать, заказатъ, на рокъ на якій кольвекъ захочеть, хотя и не водлугъ права зложонный, на якій кольвекъ буду заказанъ, я у каждого ураду и на каждомъ мѣстцу, гдѣ одно панъ Войтѣхъ самъ захочеть и передъ кождымъ чоловѣкомъ, хочъ правне и неправне, во всемъ томъ маю и буду повиненъ пану Войтѣхови, малжонцѣ и потомкомъ его и каждому чоловѣку, кому то будетъ належало, тамъ же заразъ на томъ мѣстцу, гдѣ буду заказанъ, ничимъ, ани наномъ, ани хоробою, ани належностью ураду, причинами правными и неправными, се невымовляючи и ни якихъ оборонъ правныхъ невынайдуочи и згола ничимъ се не боронечи, усprawедливитися, заруку, шкоды и наклады заплатити, а у томъ всемъ и въ каждой меньшей рѣчи каждому урадowi вольность даю и симъ листомъ вѣчистымъ запишемъ ствержаю, мощную, зуполную, а нестvolочную на моей маетности власной, кождой отправу чинить, а въ недостатку маетности, тогда на особѣ моей, мене самого, водлугъ воли и уподобанья пана Войтѣха, жены и потомковъ, и того, кому то будетъ належало, отправитъ,—и на томъ даль тотъ мой доброволь-

ный вѣчистый листъ, запись, пану Войтѣхови Яцковскому и малжонцѣ его паней Катеринѣ Забреской, зъ моею печатью и съ подписомъ власное руки моее; до которого для вѣры лѣпшое, просиломъ и о приложенье печатей людей зацныхъ, ихъ милости пана Станислава Вонсовского—лѣсничного и подстаростего Волкиницкого, а пана Шимона Гораина—понамѣстника Виленского и пана Андрея Яновича, которые ихъ милость, того будучи добре свѣдоми, за устною и очевистою прозьбою моею до того моего листу печати свои приложити и руки свои подписати рачиди. Писанъ у Вильни, року тысяча пятьсотъ девятьдесять третьего, мѣсеца Октября двадцатого дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыры и подпись руки тыми словы: Daniel Łęczycki, ten mój list wieczysty moją własną ręką podpisałem. Za proźbą ustną, oczewistą pana Daniela Łęczyckiego do tego listu pieczęć swą przyłożyłem i ręką podpisałem—Stanisław Wąsowski; за устною прозьбою особы вышменованое при печати своей руку подписаль — Шимонъ Гораинъ рукою власною; Андрей Яновичъ власною рукою подписаль. Которое то добровольное устное и очевистое сознанье Даниеля Ленчицкого и тотъ листъ за прозьбою его до книгъ кгродскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги Виленскаго городского суда № 4713, за 1593—1594 г.; во второй половинѣ книги л. 78.

4. Продажная запись на домъ въ городѣ Видлѣй, принадлежащій церкви Пречистой Богородицы, служащая стольнику Павлу Девалятовскому.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять сотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря петънадцатого дня. На рочкахъ кгродскихъ генваровыхъ, въ семь року теперь идучомъ, девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгродскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила, княжати на Биржахъ, зъ Дубинокъ, воеводы Виленскаго, гетмана найвышшого великаго княства Литовскаго, старосты Солецкаго, Уредовскаго, державцы Коконгавскаго, на справы судовне воеводства Виленскаго высажонными, Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ, — намѣстникомъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьею, а Щастнымъ Богуматкою — писаромъ, постановившимъ очевисто протопопъ и намѣстникъ Виленскій, въ справахъ духовныхъ отъ его милости отца митрополита будучи заставленный, на име Ивацъ Пархвеновичъ, а священникъ церкви заложенья светого Спаса Виленскаго Малафей, а Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское, именемъ своимъ и именемъ всехъ священниковъ церкви соборное Виленское заложенья светое Пречистое Богородицы, омовѣдали и ку вписанью до книгъ кгродскихъ Виленскихъ сознали тыми словы: мжъ они вси священники, будучи потребны пѣнезей, на розныя потребности церкви

светое Пречистое, а не могучи ихъ ни отъ куль набыть, ино домъ свой власный, церковный, который небощица кнегини Яновая Свирская, пани Ганна Федоровна Рогозянка, сходечи зъ сего свѣта, остаточною волею своею на церковь соборную светую Пречистую описала, лежачій на рогу межи улицами съ одное стороны бокомъ идучи отъ замку ку Бернадыномъ, а зъ другое стороны отъ дому его милости пана Остафья Воловича до костела вляпштора Бернадынскаго, концомъ до каменницы капитулы костела столечного светого Станислава, а другимъ бокомъ прилеглый ку пляцу олтаристы костела светого Яна, оный меневанный домъ зо всимъ будованьемъ и съ пожитками, съ него приходячими, продали и правомъ неотзовнымъ, вѣкуистымъ пустили пану Павлу Девалятовскому, стольнику воеводства Новгородскаго, и малжонцъ его пани Рамнѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, имъ самымъ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ милости, за певную сумму пѣнезей, то есть, за чотырыста копъ грошей личбы и монеты Литовское, въ чемъ его пана Девалятовскаго и малжонку, дѣти и потомки ихъ милости упевняючи, листъ свой вызнанный продажный, подъ печатями и съ подписемъ рукъ своихъ и тѣжъ подъ печатями и съ подписемъ рукъ людей зацныхъ, дали и передъ нами врадомъ, тымъ очевистымъ сознаниемъ своимъ

признавши, просили, абы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ того устного сознанья менованныхъ священниковъ выслухавши и листу огледавши и вычитавши, дали, есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ злова такъ се въ собѣ маеть:

Я Иванъ Парфеновичъ — протопопъ и намѣстникъ Виленскій, въ справахъ духовныхъ отъ его милости отца митрополита будучи заставленный, я Малафей—священникъ церкви заложенья светого Спаса Виленского, а я Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское и мы вси священники церкви соборное Виленское, заложенья светое Пречистое Богородицы, вси одностайне визнаваемъ сами на себе симъ нашимъ вѣчистымъ листомъ, всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то потреба будетъ вѣдати, што, который пляцъ въ мѣстѣ Виленскомъ, который лежитъ на рогу смежи улицами: съ одное стороны бокомъ, идучи отъ замку ку Бернадыномъ, а зъ другое стороны отъ дому его милости пана Остафея Воловича, до костела кляштора Бернадынского, концомъ до каменицы капитулы костела столечного светого Станислава Виленского, а другимъ бокомъ прилежъ ку пляцу на онъ часть олтаристы костела светого Яна, (который) въ року прошломъ тысяча пятьсотъ семьдесятомъ, мѣсеца Марца чотырнадцатого дня, пустила и подала пани Станиславовая Ленартовича Довгляловича—хоружина Виленская, Барбара Павловна, зъ сыномъ своимъ Николаемъ Станиславовичомъ Ленартовича пану Ерониму Квилецкому, писару короля его милости скарбному, старостѣ Ясвонскому, и малжонцѣ его милости кнежнѣ Геленѣ Юрьевнѣ Боровской, отъ которого того пана Еронима Квилецкого и малжонки его тотъ домъ, пляцъ, на

зборъ Виленскій Евангелицкій досталь се, а потомъ тотъ пляцъ старшіе зборовые Войтѣхъ Пирхала, Иванъ Домушевскій а Дзяно Зенобей, въ року прошломъ семьдесятъ пятюмъ мѣсеца Юня дванадцатого дня, на вѣчность продали пану Ганусу Фонляру молодшому, а панъ Ганусъ Фонляръ тотъ же домъ въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ третемъ, мѣсеца Февраля первого дня продалъ на вѣчность паней Венцлавовой Жабиной—ротмистровой его королевское милости, паней Маринѣ Михаловнѣ, кнежнѣ Соколинской, которая тая пани Марина кнежна Соколинская, бывша пани Жабиная, а тепе-перешняя пани Юрьевая Зеновичовая, восполкъ зъ малжонкомъ своимъ паномъ Юрьемъ Яновичомъ Зеновичомъ на Мосару, тотъ домъ въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Генвара дванадцатого дня, за певную сумму пѣнезей, то есть за триста копъ грошей Литовскихъ кнегини Яновой Свирской, пани Ганнѣ Стефановнѣ Рогозянцѣ, на вѣчность продали и поступили. И будучи оная кнегиня Яновая Свирская черезъ немалый часть держачою того дому, которая сходечи зъ сего света, остаточною волею, тестаментомъ своимъ, тотъ домъ вышменованный, зъ будованьемъ всякимъ мурованнымъ и деревяннымъ, и со всимъ на все, яко се въ собѣ маеть, на церковь соборную Виленскую светое Пречистое Богородицы записала, яко то есть ширей и достаточней на всихъ тыхъ записѣхъ, выписѣхъ владовыхъ и на тестаментѣхъ описано и доложово, который тотъ домъ съ пляцомъ вышменованнымъ часть немалый мы на церковь соборную светое Пречистое держали и у mocy своей его мѣли. А такъ мы теперь будучи потребны пѣнезей на ровные потребы той церкви соборное све-

тое Пречистое, а не могучи ни откуль инуль пѣвзезей способити, за вѣдомостью и волею и поволеньемъ всихъ крилопанъ, братья наше тое церкви соборное, тотъ домъ и пляцъ вышменованный зъ будованьемъ, такъ, яко се самъ въ собѣ въ границахъ и межахъ здавна и теперъ маеть, продали есьмо обель вѣчно и ничимъ непорушно его милости пану Павлу Девялтовскому—стольнику повѣту воеводства Новгородского и малжонцѣ его милости пани Раинѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, дѣтемъ, потомкомъ и щадкомъ ихъ милости, за певную и до рукъ нашихъ отличоную взятую сумму пѣвзезей, за чотырыста копъ грошей личбы и монеты великого князства Литовского, личечи въ кождый грошь по десети пѣвзезей бѣлыхъ, а въ копу по шестидесять грошей Литовскихъ. Якожь отъ даты сего листу нашего тотъ домъ въ моць и въ держанье его милости пану Девялтовскому и малжонцѣ его милости подали и тому всякіе листы и твердости, которые на вѣчность того дому у насъ были, до рукъ его милости пану Девялтовскому и малжонцѣ его милости отдали. Мають ихъ милости, а по нихъ дѣти и потомки, або тотъ, кому бы тое право по животѣ ихъ милости служило, або отъ ихъ милости записано было, тотъ домъ держати и вживати, розширити и яко властности своее на вѣчные часы уживати и кому хочечи отдади, даровати, замѣнити, продати и водлугъ воли и уподобанья своего тымъ шафовати. А мы сами и никоторая зъ насъ персона порозну, также и иншіе протопопове и священники, по насъ будучіе, не маемъ и не будемъ мочи въ тотъ домъ уступовати, также въ держанью и въ уживанью держачому того дому никоторое и намѣйшее переказы чинити не маемъ. А если быхъ мы сами, а по насъ хто иншій и тые, ко-

торые бы по насъ на мѣстцахъ нашихъ были, держачому того дому трудность и переказу якую учинили и въ чемъ кольвежь се съ листъ нашъ нарушили и его не выполнили, тогда маемъ и будемъ повинни, одинъ другимъ неборонечисе, ани вымвляючисе, у каждого права и суду, гдѣ се тая справа приточить, своимъ власнымъ накладомъ тотъ домъ очищать, боронить и заступовати. А если быхмо мы сами, такъ и тые, которые бы по насъ на мѣстцахъ были и зостали, того дому его милости пану Девялтовскому, малжонцѣ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ милости, або и того, хто бы тотъ домъ держаль, у каждого права очищать и боронить не хотѣли, и не очистили, тогда вся тая сума пѣвзезей чотырыста копъ грошей Литовскихъ, держачому того дому зе скарбу тое церкви соборное светое Пречистое Вогородицы отдана и заплачона быти маеть. И на то дали есьмо его милости пану Павлу Девялтовскому и малжонцѣ его милости се съ нашъ листъ добровольный опись, подъ нашими печатями и съ подписами рукъ нашихъ. А на твердость сего нашего листу, за очевистою а устною прозьбою нашимо, къ сему нашому листу, будучи сей продажи наше добре вѣдоми, печати свои приложили и руки подписали ихъ милость запные памове, его милость панъ Малхеръ Петкевичъ — писарь земскій Виленскій, его милость панъ Лукашъ Мамоничъ—скарбный великого князства Литовского, староста Дисненскій, а панъ Миколай Бонакъ—земенникъ господарскій повѣту Виленского. Писанъ у Вильни, лѣта Вожого Нароженья тысеца пятьсотъ девятьдесять четвертого, мѣсеца Генваря пятнадцатого дня. У того листу печатей притисненыхъ шесть и подпись рукъ тыми словы: Иванъ Парфеновичъ—протопопъ Виленскій, влас-

на рука; Малафей Сидоровичъ—рука власная; Леонтей Якововичъ—свещенникъ Воскресенскій, власная рука; Мальхеръ Петковичъ, рука власная; Лукашъ Мамоничъ, власна. Usunie prozpony pieczętarz Mikołaj

Вонак гѣка сва. Якожь тое добровольное устное и очевистое сознание и тотъ листъ за прозьбою ихъ до книгъ гродскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 годы. Документъ № 4.

5. Реестръ описанія двора и грунтовъ имѣнія Судервъ, переданнаго Виленскому Свято-Троицкому Братству на учрежденіе греческо-славянской школы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча петьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсяца Декабра третего дня.

Реестръ списанья двора, будованья и всихъ грунтовъ имѣнья вельможного пана, его милости князя Александра Полубенского—каштеляна Новгородского и малжонки его милости княгини Зофеи Юрьевны княжны Гольшанское, прозываемого Судервеи, въ повѣтъ Виленскомъ лежачого, яко хорошь того помененого двора, будованья зъ самымъ селищомъ дворнымъ, огородовъ овощовыхъ, погноевъ, поль ормыхъ и неоромыхъ, лѣсовъ, зарослей, сѣножатей и всѣхъ грунтовъ ку тому имѣнью Судервскому въ обрубѣ, границахъ старожитныхъ певныхъ, за стѣнами и копцами певными, также и за границами грунтовъ помененныхъ, лѣсовъ, зарослей и сѣножатей, врочищомъ описаныхъ, на своихъ мѣстахъ лежачихъ, ку тому имѣнью прислухаючихъ, отъ его милости князя Александра Полубенского и отъ малжонки его милости княгини Зофеи Юрьевны,

княжны Гольшанское, Братству церковному Виленскому храма светяи и живоначальныя Троицы на колеумъ школь науки письма грецкого словенского въ моць, въ владзу, въ опатрность, въ оборону и шафунокъ вольный братіи Братства помененого вѣчными часы наданого и черезъ служебника его милости, на имя Григорья Лобана, передо мною вознымъ повѣту Виленского Яномъ Доминиковичомъ и передъ стороною шляхтою, на той справѣ при мнѣ будучою, паномъ Григорьемъ Тишковичомъ, а паномъ Миколаемъ Клетковскимъ, обославши черезъ мене возного сусѣдовъ околичныхъ ку завоженью и заѣханью грунтовъ, ку тому имѣнью Судервскому прислухаючихъ, поданого и заведеного. Напервей: того имѣнья Судервского дворъ часть заметомъ и жердями огороженный; въ томъ дворѣ хоромины будучое будованья старого опалого, то есть, ворота въ тотъ дворъ уѣздные, подле в оротъ въ дворѣ гридня съ примномъ, старше, соломою крытые; домъ кгоптами побыва-

ный, старый подь однимъ покрытьемъ, свѣтлицъ три зъ сѣньми и съ коморою одною, съ которыхъ двѣ свѣтлицы безъ печей и безъ оконъ, безъ дверей и безъ ушаковъ, стайня рублена одна, невеликая, хлѣвъ рубленый для быдла, тежъ невеликій, клѣтка малая одна, свиронъ съ подклѣтомъ, зъ кганками околѣ, кгонтами побиванный, новонаправленный, лазня за дворомъ у пастовнику, гумно старое зъ осетью, озередовъ, переплотовъ, петнадцать жита на зиму, на рокъ деветьдесять пятый, при завоженью кгрунтовъ, повѣдано, засѣяного тридцать двѣ бочки. Притомъ же дворѣ подданныхъ новоосаженныхъ два у двоухъ подворьяхъ на имя Юрей Стаселевичъ а Павелъ Стаселевичъ. Кгрунты того имѣнья Судервского пашные, оремые и неоремые, лѣсы и заросли, въ обрубѣ, въ межахъ и границахъ лежачіе, починаются смѣною и концами отъ кгрунтовъ Буйвидишскихъ, то есть: отъ конца старого нарожного, отъ пята самое, который копецъ лежитъ въ заросли въ лознику, зъ Вильна до того дворца Судервского ѣдучи, за Глининомъ по правой рудѣ, въ лѣсѣ, а отъ того копца, межи лозою лежачого, граница и стѣна тыхъ кгрунтовъ идетъ черезъ дорогу, которая зъ Вильна идетъ до двора пана Влошковаго, ажъ подь гай великій березовый и ку тому дворцу братскому належачій, прозываемый Шарковъ, до копца, подь тымъ гаемъ лежачого, а отъ того копца и врочища Шаркова черезъ рѣчку Рандаушью, мимо ройста мшаринные. Зъ другое стороны отъ тое помененое дороги, зъ Вильна до дворца идучое, по лѣвой рудѣ обрубъ тыхъ кгрунтовъ Судервскихъ и стѣна починается отъ того первшого копца, вышейпомененого въ лознику, врочищомъ черезъ другій копецъ, который есть у Глинищи и черезъ

дорогу, впродѣ мененую, подь кгрунтовъ тежъ Буйвидійскихъ, ажъ до пята копца тежъ нарожного, а отъ того копца до врочища Вынимку, черезъ дорогу Шилянскую, до копца прозываемого въ Ожиркопахъ, а отъ Ожиркоповъ стѣна тыхъ кгрунтовъ идетъ копчами черезъ Могиллицы Буйвидишскія, за дорогою Шилянскою, до каменя, на болотѣ лежачого, а черезъ тоежъ болото и засе черезъ туюжъ дорогу Шилянскую до копца и до межи, при той дорозѣ лежачого. Граница и межа тыхъ кгрунтовъ идетъ до врочища Петрышекъ, кгрунтовъ, лѣсовъ и зарослей спольныхъ того дворца Судервского зъ кгрунтами его милости пана Волменского, а отъ Петрышекъ граница идетъ тыхъ кгрунтовъ по за болотью при кгрунтѣ пана Волменского до кгрунтовъ тогожъ дворца Судервскихъ, врочищомъ до Можейковщизны, а отъ Можейковщизны до лѣсовъ и сѣножатей тогожъ дворца Судервского, врочищомъ до Колодезя, а отъ Колодезя засъ мимо ройства, альбо мшарня до рѣчки вышейпомененое Рандаушья. На томъ мѣспу замыкаются кгрунты дворца вышейпомененого Судервского, въ обрубѣ лежачіе, въ томъ помененомъ обрубѣ и самъ тотъ дворецъ Судервскій зъ кгрунтами пашными, лѣсами, сѣножатыми и зарослями лежитъ. Тамъ же за тымъ обрубомъ, за рѣчкою Рандоупею, черезъ лѣсъ немалый дерева посполитого, который тежъ до того дворца Судервского вышейпомененого належитъ, межи кгрунтами и лѣсами розныхъ пановъ, тесами и межами певными ограничонный, также и на розныхъ мѣстахъ за тымъ обрубомъ кгрунты застѣнковые пашные, заросли и сѣножати, до того дворца Судервского прислухачіе. То все, яко се вышей поменило, тотъ панъ Григорей Лобавъ, именежъ его милости князя пана

своего и княгини, малжонки его милости, воддугъ листу ихъ милости даровного, съ преречонымъ дворцемъ Судервскимъ Братству церковному Виленскому православия Греческого завель, подаль и поступилъ на вѣчные часы, передо мною вознымъ и стороною, при мнѣ на тотъ часъ будучою. Тамъ же на тотъ часъ оный панъ Григорій Лобанъ, при подаванью и завоженью того дворца и кгрунтовъ помененыхъ, завель и оказалъ тымъ старшимъ братскимъ передо мною, вознымъ и стороною, кгрунты тогожъ имѣнья Судервского, отъ его милости князя Полубенского и отъ княгини малжонки его милости, Братству дарованого, которые гдѣ и на которомъ мѣстцу и врочищу перво сего помѣрою уволки имѣнья Буйвидійского, еще за небожика славное памети пана Радивила — воеводы Виленского, суть забраны и на которомъ мѣстцу за то отгѣну кгрунтами имѣнья Будивишского отъ его милости пана Радивила до имѣнья Судерви его милости князю Полубенскому есть дано, а меновите: на першомъ мѣстцу на врочищу Кгугкаваня поля бочокъ на двадцать и сѣножати возовъ на тридцать, кгрунту двора Судервского, имѣница его милости князя Полубенского, занято, уволки Будивишскіе, а за то отгѣну дано кгрунтами Будивишскими земли и селище Балнудевского, которое прилегло ку кгрунтамъ князя Полубенского, а концомъ къ гаю березовому, прозываемому Шаркапылвы, на другомъ мѣстцу ку полдо князя Полубенского врочищомъ Утковщина поле зъ селищомъ бочокъ на петнадцать, также зъ сѣножати ми подле дороги, ѣдучи до мѣста Виленского, на которомъ селищи двѣ групи стоятъ, и колодезь подле дороги тое поле Утковщину и селище зъ сѣножати ми занято у волки Будивишскіе, а за то двор-

цови Судервскому отгѣну дано за стѣною Будивискою ку кгрунтамъ князя Полубенского поле — называемое Садовщину, подле стодолица князя Полубенского, за дорогою подле земель тогожъ князя Полубенского, къ лѣсу, а должини до групи, которая стояла межи межами тогожъ князя Полубенского подле дороги, которая дорога идетъ отъ Кравзупъ до Будивишокъ. Тамъ же у кутѣ подле тое групи пришло поле тогожъ князя Полубенского, тогда тотъ конецъ нивы мужика поповского Станолевича на бочку заняли у застѣнокъ князю Полубенскому волочники пана Радивиловы, а тому Станоловичу за то дали отгѣною лѣсу подле ихъ же кгрунту за рѣчкою Рандоупью, прозываемого урочищомъ Алековщина и поле тогожъ Болунди, за рѣчкою Рандоупою, на бочокъ пять. Третью землицу князя Полубенского отъ дворца Судервского заняли волочники пана Радивиловы сѣножатеи возовъ на десять, а нивы оремое бочекъ на пять, которые кгрунты лежать подь дворомъ Будивишскимъ, прозываемы врочищомъ Деделевичина. За тые кгрунты, то есть, за сѣножати дано отгѣною сѣножати возовъ на три, подле кгрунту Кравчуновъ, за дорогою Шилинской, врочищомъ Жиркуны, которые кгрунты границою обложены и копцами окопаны, также и тесами вколо назначены, то есть: служебникъ его милости князя Полубенского, помененый панъ Григорей Лобанъ, все достаточне списавши и сесь реестръ подь печатью своею и подь печатью моею возного и подь печатьми тежъ стороны вышейписаное, при мнѣ возномъ на тотъ часъ будучое, даль Братству церковному Виленскому Св. Троицы набоженства руского. Писанъ въ Судервляхъ, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. У того квиту печатей притисненыхъ

четыре и подписи рукъ теми словы: Григорій Матвѣевичъ Лобанъ, слуга его милости князя Полубенского, рукою власною. (Печатей съ кустодіями четыре). Миколай Клечковскій, рукою власною; Григорей Тишковичъ, рукою власною.

1595 г.

Изъ связи № 4630, за 1595 г. Документъ № 9.

6. Донесеніе вознаго о томъ, что онъ положилъ свои позвы возлѣ русской церкви Св. Ивана, на Малой улицѣ, въ Коптевскомъ домѣ *).

Року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятого, мѣсеца Апрѣля десятого дня у понедѣлокъ, я возный воеводства Виленского Размусъ Яновичъ, маючи при собѣ стороною людей добрыхъ шляхту, пана Яна Сантовта, а пана Петра Скрибовского, подалъ еси позвы земскіе воеводства Виленского въ жалобѣ его милости пана Лукаша Коптя, дворенина его королевское милости, подле римара у мѣстѣ Виленскомъ мѣшкаючого, Станислава Лошака, о двѣ части дому Коптевского въ мѣстѣ Виленскомъ, *на улицы Малой, которая зъ Великой улицы до Збору идетъ, противъ церкви русское святого Ивана, подлѣ каменници Амброжія Радвана, аптекаря Виленского лежачій*, а положилемъ тые позвы въ томъ же дому и на томъ щляху вышпейпомененомъ на окнѣ у въ

избѣ, намазаные и нескробаные, въ датѣ и во всемъ згодливые и передъ стороною скорикгованые; и ознакомиль еси и обволалъ о положенью тыхъ позвовъ челяди, у томъ дому будучой, и рокъ ку праву обудвумъ сторонамъ становитися подлугъ позву, на которыхъ то ширей и достаточней описано и доложено есть, обудвумъ сторонамъ черезъ квиты свои зложилъ еси. И на томъ далъ сесь мой квитъ зъ моею печатью и зъ печатями шляхты, стороною при мнѣ будучою. Писанъ у Вильни, даты вышпейпомененое.

Документъ этотъ помѣщается по той причинѣ, что въ немъ находится прямое указаніе на существованіе въ Вильнѣ церкви Св. Ивана, отъ которой не осталось теперь никакихъ предметныхъ памятниковъ.

1595 г.

Изъ связи № 4667, за 1579—1595 г. Документъ № 1.

7. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ допросѣ Виленскому православному духовенству, почему оно не совершаетъ богослуженія въ своихъ церквахъ.

Я Петръ Юрьевичъ Новоша, возный го-сподарскій воеводства и повѣту Виленско-го, сознаваю то тымъ моимъ квитомъ: ижъ въ року теперь идучомъ деветдесять пя-томъ, дня сегоднешнего, мѣсеца Сентябра первого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Размуса Яновича Кимбара, а пана Ан-дрея Поляновского, ходилъ есми съ пана-ми радцами мѣста Виленского рочными Рускими, а меновите: съ паномъ Ильею Исайковичомъ, а паномъ Григорьемъ Фе-доровичомъ, до церкви Руское соборное Ви-ленское, названное светое Пречистое, и тамъ дей, кгда есмы пришли въ церковь, на-шли есмы въ церкви соборной протопопу Виленского отца Ивана Парфировича и священника Воскресенского Леонтея и священника Спаского Малафея и священ-ника Роского Демьяна, священника Пят-ницкого Федора, священника Ивановского Омельяна, а Василья а Ивана дяконовъ соборныхъ, тамъ же при мнѣ возномъ и при сторонѣ людей добрыхъ, вышеиме-нованныхъ, при мнѣ будучихъ, вышеиме-нованные панове рады пытали отца про-топопу и всехъ священниковъ и дяконовъ и мовили до нихъ тыми словы: ижъ дей дня сегоднешнего въ пятницу, а звлаца въ донь постный, въ которые дни люде завжды звыкли заживать набоженствъ сво-ихъ, ведле повинности своее христіанское,

а вапа милость, отче протопопо, со всеми священниками соборными Виленскими, въ той головной церкви соборной и по всехъ иншихъ церквахъ окрестныхъ Виленскихъ, дня сегоднешнего службы божьей не слу-жили и не отпраовали и ведле часовъ замѣрныхъ ку службамъ божьимъ въ зво-ны церковные звонить не казали, што намъ есть всимъ зъ немалымъ подивеньемъ, же вы повинности своей священнической не чините досыть, зачымъ и фала божья и богомолье за доброе здоровье и фортун-ное панованье его королевской милости, нашего милостивого пана и ихъ милости пановъ радъ и всего народу христіанского перестало. На которое таковое запытанье пановъ радець рочныхъ, отецъ протопопа со всеми священниками соборными, вы-шейменованными, передо мною вознымъ и стороною шляхтою вышеименованою, при мнѣ будучою, паномъ радпомъ, отказали тыми словы: ижъ дей мы ведля повинно-сти нашее священническое были и естесь-мы готови отпраовати фалу милото Бога и за здоровье его королевской милости, нашего милостивого пана, Бога милости-вого просити, такъ въ той церкви собор-ной, яко и по церквахъ иншихъ окрес-ныхъ всехъ, нижли дей отецъ митропо-литъ дня вчорайшого прислалъ до насъ всехъ священниковъ мѣста Виленского листъ свой отворонный и подаль намъ воз-

ный здѣшній Виленскій Янъ Косинскій, зъ стороною шляхтою и зъ слугою его милости отца митрополита, меновите, позовъ, по всихъ насъ писанный, розказуючи намъ всимъ, абысмы передъ его милостью, отъ поданья того позву, въ Новогородку за шесть недѣль становилисе, а до того часу бысмы нѣякихъ справъ, священничеству нашему належачихъ, не отпраовали и службъ Божихъ не служили и въ церквахъ Божихъ не пѣли. Якожь при томъ своемъ отказѣ тымъ же паномъ радпомъ, при мнѣ возномъ и при сторонѣ шляхтѣ тотъ позовъ имъ поданный оказали и читати дали, и копію зъ него списавши, слово въ слово, паномъ радпомъ дали. Которая тая копея тамъ же въ церкви передо мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ въ тотъ часъ будучою, паномъ радпомъ даная, съ тымъ позвомъ скорикгована есть и такъ се въ собѣ маеть:

Волею Божею Михайлъ, архіепископъ-митрополитъ Киевскій и Галицкій и всея Росіи, богомольпомъ господарскимъ, протопопѣ и намѣстнику моему Виленскому Ивану Парфеновичу, Леонтею Воскресенскому, Малафѣю Спаскому, Демьяну Роскому, (Федору) Пятницкому, Омельяну Ивановскому, Василью и Ивану, дьякономъ церковнымъ соборнымъ Пречистое Богородицы Виленскимъ! Маемъ вѣдомость, якобысте возрушаючи покой посполитый, сихъ часовъ збунтовавшись спольне съ нѣкоторыми мѣщаны Виленскими противъ насъ, пастыра своего, протестація дѣлаете, подписуетеся на насъ быти противными, што вамъ, яко духовнымъ, окромъ воли нашего пастырства, чинити не было належало. Если васъ страхъ якій зашолъ, яко намъ дано справу, же церкви печатати хотѣли, жилили бысмы собѣ на то истотне видѣти, для

чого, будучи заведены, вы смѣли есте важитья противъ намъ, протожъ мы зъ зверхности нашего пастырства симъ листомъ позовнымъ вамъ всимъ приказуемъ, абы ся есте о то передъ нами и судомъ нашимъ духовнымъ становили на столицы нашей въ Новогородку, отъ поданья вамъ сего нашего позву недѣли за шесть, то што будетъ вамъ задано отъ инстикгатора нашего, отказовали и усправедливили; а до того часу, нижь ся намъ съ того своволенства справите, абы есте не смѣли петрахла на выю свою вскладати и нѣякихъ дѣлъ священническихъ отпраовати, подъ тяготою, вѣчнымъ отлученьемъ и клятвою неразрѣшоною. Писанъ въ Новогородку, року отъ Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девяностъ пятого, мѣсеца Августа дванадцатого дня. Въ тоѣ копіи подпись руки писмомъ рускимъ тыми словы: Григорій—протонотарій митрополіи Киевское до священниковъ Виленскихъ.

По вычитанью того позву, отецъ протопопа со всеми священниками то мовили: ижь деймы не смѣемъ и не можемъ, будучи тымъ позвомъ заложоны, такъ въ церкви соборной, яко и въ церквахъ окрестныхъ фалы Божой отпраовати и служить и въ звоны казати звонити, за доброе здоревье его королевское милости, нашего милостивого пава, Бога просити. Што все панове радцы мною вознымъ и стороною шляхтою вышеименованою, при мнѣ въ тотъ часъ будучою, освѣтчили. Якожь я возный, будучи при той справѣ, штомъ слышалъ и чого будучи добре вѣдомъ, то все, на сесь мой квитъ списавши, подъ печатью своею и подъ печатями стороны шляхты, вышеименованое, при мнѣ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даломъ.

У того квиту печатей притисненыхъ три.

Которое-жь сознаные возного вышейменованого и тотъ квити его до книгъ кгродскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

Року Божого Нароженья 1595 (1596), мѣсеца Сентябра (2) дня.

1595 г.

Изъ связи № 4667, за 1578—1595 г. Документъ № 2.

8. Донесеніе возного о сдѣланномъ имъ запросѣ проповѣдникамъ Св. Троицкаго монастыря: почему они въ своихъ проповѣдяхъ злословили митрополита и ратмановъ?

Я Янъ Николаевичъ Косенскій — возный воеводства и повѣту Виленского, вызнаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперъ идучомъ девятдесять пятомъ, мѣсеца Сентябра четвертого дня, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхтичовъ двухъ, пана Размуса Яновича Кимбара, а пана Войтеха Юрковского, ходилъ есьми до дому брацкаго Троецкого, до казнодеи брацкихъ школьныхъ, зъ дякономъ соборнымъ Виленскимъ Ивановъ и зъ панамы радцами рочными рускими, съ паномъ Ильєю Исаковичомъ и съ паномъ Григорьемъ Федоровичомъ, въ справѣ закону Руского, а меновите: панове радцы и отецъ дяконъ соборный мовили казнодеемъ брацкимъ, то есть священнику Василью Чорному и Стефану Зигнани: ижъ дей есте дня вчорашнего, въ недѣлю, въ церкви светое Троицы, такъ на завтраши, яко и на Божей службѣ, неслупне и непристойне предъ народомъ людскимъ отца митрополита, старшого пастыра своего, также пановъ бурмистровъ и радець невинне и непристойне и не-

слупне всюди подавали, яко бы они, квити отцу митрополиту, змовившисе съ протополоу и намѣстникомъ его Виленскимъ, мѣли вамъ заказати, абысте вы слова божого въ церкви не проповѣдали, которого дей есьмо заказу вамъ не чинили и до васъ не посылали. И тотъ же отецъ Иванъ дяконъ соборный мовилъ: ачъ дей я былъ дня вчорашнаго до васъ посланъ отъ отца протопопы, але не съ тымъ, абыкъ мѣлъ вамъ заказовати проповѣдати слова божого, только съ такимъ напомниманьемъ, абысте при повѣданью слова божого въ церкви, его милости отцу митрополиту и старшимъ своимъ духовнымъ не злоречили и подъ тымъ часомъ абысте межи людьми бунтовъ и затрвоженья ніякого не чинили. Але дей, ты пане Стефане казнодеа, дня вчорашнего, въ недѣлю рано, посылаестъ до священниковъ соборныхъ, до каждого зъ особня, двухъ своихъ дяковокъ школьныхъ, росказуючи священникамъ соборнымъ всемъ, подъ неякою виновъ незвычайю, подкладаючи на каждого священника вины пятдесять копъ грошей Литов-

скихъ, абы они вси лѣсту и позву, отъ его милости отца митрополита имъ подавнго, не слухали, а службы Божое въ церквахъ окрестныхъ и въ церкви соборной служили и отправовали. На то Стефанъ казнодея, передо мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ будучою, отпу дьякону отказалъ: Ижемъ дей я тыхъ дьяконовъ школьныхъ съ тымъ до священниковъ соборныхъ дѣя вчорашнего не посылалъ и о томъ не вѣдаю; але дей отецъ протопопа и вси священники соборные мусать намъ того душе приплатить не тылько лятдесять копъ грошей, але сто кошь гро-

шей, же они етъ насъ отступуютъ и митрополита слухаютъ, о што зъ ними заразъ правне чинити почати мусимъ. Чого всего я возный, будучи вѣдомъ, и што есми будучи въ той справѣ слышалъ, то все, на сесь мой квитъ списавши, подъ печатью моею и съ подписомъ руки моее и подъ печатями стороны шляхты, вышейменованое, при мнѣ въ тотъ часъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даломъ. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейменованого. Jan Kosiński, wozny—ręka swą.

1595 г.

Изъ связи № 4667, за 1578—1579 г. Документъ № 3 и 4.

9. Жалоба священника Виленской Рождественской церкви Пресв. Богородицы, что на предмѣстьѣ Россѣ, Дементія Добринскаго на протопопа Пречистенскаго собора и ратушныя власти русской лавицы по поводу отнятія и закрытія ими вышеназванной церкви, насильственного забранія церковнаго имущества и устранения его самого отъ священнической должности. По сему предмету здѣсь же находится посвидѣтельствованіе вознаго и протестъ православныхъ Рождественскихъ прихожанъ.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Декабря 4 (4) дня.

Пришодши до владу его королевское милости кгородского воеводства Виленского, до мене Миколая Юрьевича Зеновьевича—подкоморого Ошменского, намѣстника Виленского, священникъ Виленскій православія греческого, церкви Рождества Пречистое Богородицы, на предмѣстью Виленскомъ, на Россѣ стоячое, отецъ Дементіянъ Добринскій, оповѣдалъ и обтяжливѣ жало-

валъ о томъ: ижъ дей што часовъ недавныхъ за распространеньемъ слуху въ народѣ христіанскомъ о отщепенствѣ митрополита и владыкъ закону греческого въ панствахъ его королевское милости господара нашего милостивого, въ Коронѣ польской и великомъ княжествѣ Литовскомъ, которые, кромъ жадного синоду и поразумѣнья народу христіанского, скрыте и потаемне, сами одни межи собою укувавши, отъ благословенства свѣтѣйшихъ пасты-

ровъ своихъ и вселенскихъ патріарховъ кгречкихъ отступивши, подь благословенство папежа Римского и подь календарь, отъ него новозмысленный поддалися, онъ, помененый священникъ Роскій, посполъ зъ другими товарищи своими, священниками Виленскими, въ часъ постерегаючи того, абы потомъ и ихъ, яко невѣдомыхъ, съ паствами словесныхъ овецъ имъ врученныхъ, до тогожъ отщепенства своего помененные владыки не приволокали, еще перво сего на таковое отступленіе ихъ не зезволяючи и оныхъ, которые бы явными отступниками показались, за пастыровъ признавати не хотячи, протестаціи свои тутъ до враду кгродского Виленского внесли. А потомъ кгда дей отецъ митрополить листъ свой неблагословенскій прислалъ, того священника Роского отъ всѣхъ дѣйствъ церковныхъ отлучаючи, ни для чого иного, только ижъ дей съ священниками Виленскими братскими, порозумѣваючи, его за пастыра признавати не хотятъ; тогда и на онъ часъ оный священникъ Роскій, посполъ зъ другими священниками братскими (на которыхъ тежъ дей оный митрополить невинныхъ, але тежъ по сердцу, кромъ жадного права, неблагословенство прислалъ) отказали и до книгъ урадовыхъ ку записанью подали, слухати его въ томъ не хотячи, до того часу, ажъ се имъ самъ отецъ митрополить, синодь духовный собравши, передь всею церковью справить съ помененого отщепенства, на него пописаного, беручи собѣ на помочь у статутѣ правъ духовныхъ двѣ правила: шестьдесятъ осьмое и сто тридцать четвертое Карфагенского собора, гдѣ пишетъ: Причетникъ естли мнимаеть, ижъ есть не по правдѣ отъ епископа своего отлучень, тогда передь соборомъ отсудитися маеть, а свѣцкій урадь летити его не маеть.

Также если епископъ причины, еще на причетника не досвѣтчивши, отлучить отъ церкви, самъ отлучень быти маеть; кгдажъ, яко отъбаветь правило четвертое седьмого вселенского собора: не подобаеть епископу по своихъ страстехъ никого отлучати; и пятонадцать правило первого и второго собора Константинопольского, который въ церкви апостольской учить: если нѣкоторые отступяютъ отъ нѣкоего епископа не для иного грѣху, але за ересь его, таковыя чести достойны суть, яко православныя. Што дей ширей и достаточней въ тыхъ протестаціяхъ ихъ есть описано. То пакъ дей дня нынѣшнего у понедѣлокъ, порану, мѣсеца Декабра четвертого дня, року девятьдесятъ пятого, еще предо днемъ могло быти за годину, протопопа и намѣстникъ митрополи Виленской Іоанъ Парфеновичъ а писарь рускій мѣстскій Виленскій ратушный панъ Иванъ Андреевичъ, съ помочниками своими, приподшими до него священника Роского, до дому его, казали ему церковь отомкнути, менечи быти для нѣкоторыхъ справъ духовныхъ. Который дей кгдажъ церковь отомкнулъ, тоды дей тые преречные протопопа и панъ Иванъ писарь ратушный Виленскій, нѣтъ вѣдома за чимъ розказаньемъ, скарбъ церковный съ тое церкви его почали брати, и взяли дей келихъ сребраный, крестъ сребраный, евангеліе на престольное оправное въ ризы; съ которымъ дей кгда оный священникъ Роскій того скарбу давати не хотячи, крестъ сребраный до себе былъ взялъ, тогда дей они квалтомъ оного священника тамже у церкви шарпати почавши и крестъ зъ рукъ отъ него мощно квалтомъ отняли и тотъ дей скарбъ его церковный мощно квалтомъ съ церкви обравши и церковь замкомъ своимъ замкнувши, прочъ отышли.

А потомъ дей повторе тогожь дня вышей-помененого, у понедѣлокъ, райцы два мѣста Виленского, лавицы руское, панъ Григорей Печонскій а панъ Илья Исаковичъ, приходши тую церковь его на Росѣ запечатовали. И такъ дей кромъ жадное вины, не судивши его, безправнѣ отъ церкви Вожое отлучили и хвалу Божую затворили и увесь народъ христіанскій парафіи его, ку великому затрвоженью привели, надъ законъ Божій и правила святыхъ отецъ, гдѣ пишеть третего собора помѣстного, иже въ Гангрѣ, правило пятое: Естли кто учить приобидити домъ Божій, рекше церковь, приобидити и не радити о ней, ни собиратися въ ней на пѣніе во время молитвы, да будетъ проклять. Протожь немалую въ томъ кривду церкви Вожой и собѣ священникъ Роскій быти мѣнечи, просиль о возного на запытанъе протопопы и намѣстника митропольего Виленского, также бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское: зъ якихъ причинъ они таковой кгвалтъ церкви Божой и ему безправне учинили? Я ему на то зъ ураду придаъ возного господарского повѣту Виленского Яна Косинского, который на той справѣ бывши и тогожь року деветьдесять пятого мѣсеца Декабра четвертого дня, до враду приходши, очевистого въ той справѣ сознанья своего квитъ, подъ печатью своею и съ подписомъ руки своее, также подъ печатми шляхты, стороною при немъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ далъ въ тые слова писанный:

Я Яць Косинскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ я, маючи при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхту, пана Миколая Петриманского а пана Юрья Яновича, былъ есьми на справѣ священника Роского Ви-

ленского, отца Дементіяна Добринского, зъ стороны побранья скарбовъ зъ церкви его и замкены и запечатованья тое церкви черезъ протопопу и намѣстника Виленского митропольего и черезъ урядъ мѣстскій ратушный Виленскій лавицы руское. Явожь кгда дня оногдашнего, мѣсеца Декабря пятого, во второкъ, року деветьдесять пятого, кгда тотъ священникъ Роскій, отецъ Дементіянь, со мною вознымъ и стороною вышейпомененою приходши тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, до протопопы и намѣстника митропольего Виленского, Юанна Парфеновича, въ домъ его при церкви перенесенья святого Николая, и пыталъ того протопопы: для которое дей причины и за чимъ росказаньемъ таковой кгвалтъ церкви Божой есте учинили, скарбы съ церкви Вожое побрали и церковь замкнули и запечатовали, хвалу Божую есте затворили и мене дей, кромъ жадное вины, не судивши мене, безправне отъ церкви Вожое есте отлучили, надъ законъ Божій и права наши духовные? На то преречонный протопопа повѣдилъ: пойдете дей до бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское, до братства ихъ, кгда они скажки свои мѣвають, тамъ же дей и я пойду и зъ ними посполъ вамъ на то откажемъ. И кгда есьмо заразь до пановъ бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское, до братства ихъ помененого, пришли, отецъ Дементіянь, священникъ Роскій Виленскій, въ тыежь слова, яко и до протопопы, мовиль. Будучи тежь тамъ и протопопѣ зъ ними посполъ, пыталъ пановъ бурмистровъ и радець русскихъ: для которое дей причины вапа милость, кромъ жадного права, никоторое слушное вины на мене не показавши и мене дей не судивши, ани правомъ не переконавши, отъ церкви Вожое отлучили, скарбы церков-

ные мощно-квально съ церкви Роское, гдѣ я настоятелемъ и служителемъ поставленъ, побрали, церковь замкнули и запечатовали, и хвалу Божию затворили, и народъ хрестіянскій парафеи его до стрвоженья привели, надъ законъ Божій и права церковныя? На то панове бурмистрове и радцы помененные передо мною вознымъ и стороною отказали: теперъ дей на то тобѣ, отче, ничего не отказуемъ, але дей завтра на письмѣ отказъ тобѣ черезъ вознаго дамо, бо дей писара на тотъ часъ при собѣ не маемъ. И за тымъ прочъ отъ нихъ отошодши, за оказаньемъ оногo священника, видѣль есьми я возный церковъ его на Росѣ замненую и запечатованую. А потомъ на завтрее, мѣсеца Декабря шостого дня, писарь мѣстскій ратушный Виленскій рускій, панъ Иванъ Андреевичъ, отъ пановъ бурмистровъ и радець помененный отказъ въ той справѣ вышейписанной, на письмѣ по руску, до рукъ мене возного, Яна Косинского, подаль тыми словы: На запытанье священника бывшаго Виленскаго Роского, Дементія Ильяшевича Добринского, ихъ милость панове бурмистрове, радцы и лавники мѣста Виленского, стороны закону греческого, при мнѣ, возномъ повѣту Виленского, Яну Косинскомъ, и при двухъ шляхтичахъ, при пану Миколаю Петриманскомъ а пану Юрью Яновичу, повѣдили тыми словы: ижъ дей мы, яко урадники того мѣста Виленского, отъ королей ихъ милости зепльхъ и отъ теперешнего короля его милости, нашего милостивого пана, будучи упривильеванными, а маючи вси церкви Виленскіе отъ королей ихъ милости собѣ въ дозоръ и опатренье и подаванье наше поручонные, водлугъ привильевъ королей ихъ милости, которые, посполъ зъ его милостью отцомъ митрополитомъ, або зъ намѣстникомъ его милости

протопопоу и иными священниками Виленскими соборовыми, людемъ духовнымъ, добрымъ, цнотливымъ, умѣтнымъ и богобойнымъ, подаемъ, также тѣхъ и отъ тыхъ, которые бы при тыхъ церквахъ Боскихъ непристойне и неслушне ся сиравовали, также весполъ и зъ священниками соборовыми, отбирати маемъ,—то, въ порученію и мощы нашей владовой и съ повинности наше владовое, въ кождый рокъ вси церкви описуемъ и догледаемъ, абы вси скарбы и наданья людскія, старыя и новыя, при церкви вцале зоставали; якожъ дня вчорашнего, кгда есьми въ той церкви Роской, водле старого попису, речей церковныхъ посполъ зъ отцемъ протопопоу перегледали, и обачили есьмо то, ижъ за держанья того священника Дементія Добринского не мало речей церковныхъ, ему, ведле давного попису повѣренныхъ, не доставаеть, и крестъ церковный сребный подъ сукнею и за пазушкою у того священника отецъ протопопа, которого скрыяннаго, съ церкви вынести и на пожитокъ свой обернути хотѣль, отнялъ; и постерегаючи, абы большее шкоды тая церковь Божья не поносила, сребро церковное до схованья безпечнѣйшого, до скарбу церкви соборное, до часу есьмо вяли, и церковь Роскую своимъ замкомъ замкнуть и запечатовать казали, до того часу, покуль ся отецъ Дементіанъ и тые вси речи, которыхъ недоставаеть, намъ, яко сторожомъ у правѣ своемъ духовномъ, усправедливится. Которое сее сознание мое я возный далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ съ печатью моею и съ подписомъ руки моею по польску, и съ печатями шляхты стороны вышейпомененное. Писанъ у Вильни. *(Слѣдуетъ подпись вознаго по польски и приложены три печати).*

При которомъ сознанию вознаго, тутъ

же будучи очевидно передъ врадою кгродскимъ Виленскимъ не малое множество людей православія кгреческого, обывателей мѣста его королевское милости Виленского, оповѣдали ся съ тымъ: изъ дей тыхъ недавныхъ часовъ его милость отецъ митрополитъ вынесъ и тутъ на врадѣ активованы суть листы съ канцлерей его королевское милости, нашего милостивого пана, за даньемъ sprawy его королевской милости, яко быхъ мы, отца митрополита слушать не хочечи, бунты вѣякіе чинить и церкви Божіе печатовать мѣли, чога дей, яко есмы николи не чинили, такъ о томъ ани мыслить не хочемъ, абысьми якіе бунты чинити, альбо церкви Божіе печатовать мѣли; але дей теперъ явне ся то показало, же самъ же отецъ митрополитъ, черезъ протопопу и намѣстника своего, посполъ съ урадою мѣстскимъ Виленскимъ лавицы русское, съ церковей Божіихъ скарбы забирають, поповъ кромя жадное слушное вины, надъ законъ Божій и права

духовные, не судивши ихъ, отъ церковей отлучаютъ, церкви замыкають и печатуютъ, и хвалу Божею затворяють, и до немалого затрвоженья народъ христіанскій приводятъ. А мы дей, если митрополита слухати не хочемъ, ино дей то чинимъ для того, изъ отецъ митрополитъ благословенство старшихъ пастыровъ своихъ светѣйшихъ патріарховъ кгречскихъ, зъ иными владыками своими, отступилъ и подъ благословенство папежа Римского поддался. Прото дей, якось мы ся перво сего протестовали, такъ и теперъ съ тымъ ся освѣтчаемъ, изъ митрополита теперешнего до того часу за пастыра мѣти не хочемъ, покуль его милость, водлугъ повинности своее, соборъ духовный зложить, и себе передъ всею церковью съ того отщепенства очистить.—О што просили, абы то все до книгъ кгродскихъ Виленскихъ было записано, што все есть до книгъ записано.

1596 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Дому. № 16.

10. Мандатъ короля Сигизмунда III старшинамъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря о явкѣ ихъ въ королевскій судъ для рассмотрѣнія документовъ на право владѣнія домами, принадлежащими Виленскому Свято-Духовскому братству.

Жбигинонтъ третій, Божею милостью король польскій, великій князь Литовскій и пр. Старшимъ братьи братства церковного заложенья святія Троицы монастыря Руского, въ мѣстѣ нашемъ Виленскомъ,

тымъ, которые въ семъ году девяностъ простомъ въ томъ братствѣ старшими суть, альбо еще будутъ, также и иными подданнымъ нашимъ мѣщаномъ Виленскимъ, а зыгола всей братьи до той церкви уише

нымъ. Жаловали намъ войтъ, бурмистры, райцы и лавники мѣста нашего Виленскаго о то, штожь дей нѣкоторые особы братья ваши, маючи отъ васъ злепенне, въ року прошломъ а (1000) пятьсотъ девяностъ пять второмъ, мѣсеца Декабра девятого дня, у Варшавѣ, въ невѣдомости дей ихъ, утеклисе въ томъ до насъ господара, одержали есте у насъ противко правомъ, привилеямъ и вольностямъ ихъ мѣстскимъ, отъ предковъ нашихъ, королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, наданныхъ и отъ насъ потверженныхъ, привилей, данину нашу, на нѣкоторые вольности и артикулы, въ томъ привилею описанные, на домъ въ мѣстѣ нашомъ Виленскомъ, прозываемый Гамшевскій, каменицу, муромъ и деревомъ побудованую, у ловчого нашего великаго княжества Литовскаго урожонаго Яна Нарушовича на вѣчность купленную, а другій домъ, также муромъ и деревомъ побудованный, оба два спольне на братство церковное заложенья светое Троицы отъ мѣщанина Виленскаго Якова Койдановича наданный, въ мѣстѣ нашомъ Виленскомъ, идучи зъ рынку до Острога браны, по лѣвой руцѣ, въ певныхъ границахъ, межи домами—зъ одной стороны дому бывшее Филиповое Шимковичовое, а теперешнее Яковое Завишиное Настазіи Тризвянки, а зъ другой стороны подле дому дѣтей змерлаго Богдана Пашковича, Витеблянина, споломъ лежачіе, и на иншіе дома, такъ купленные, яко и рознымъ правомъ набытые, а нѣкоторыхъ еще, ку приближенью таковымъ же вольностямъ ихъ, набываете, водлугъ котораго того права своего не только штобысте повинность звичную мѣстскую, которую, зъ давныхъ часовъ въ тыхъ домахъ мѣшкаючи, на врадъ мѣстскій, на ратушь, заровно зъ иншими мѣщанами, подъ правомъ мѣстскимъ мѣшкаю-

чими и для оадобы на потреби того мѣста Виленскаго выдавати и положить мѣли, але дей укрываючи и уходячи оное и надъ то выламуочися зъ юриздикци, присуду и влады владу мѣтскаго, такъ сами особы, которые старшими въ томъ братствѣ въ каждый годъ заставають, яко и ровные люди, зъ наймовъ въ тыхъ домахъ братскихъ мѣшкаючи, владу ихъ мѣтскому послушни быти и никому никто зъ тыхъ домовъ, за заказы владовыми, передъ владомъ ихъ заславляючися тымъ привилеямъ вольностью, отъ насъ на тое братство наданую, на судъ нашъ господарскій отзываетеся, а имъ усправедливяти не хочете, въ чомъ се не малое уближенне правомъ и вольностямъ ихъ также уменьшенне, знищенне пожитковъ мѣтскихъ и шкода великая дѣеть. А изъ о розовнанье привилеевъ нашихъ намъ судити и узнавати належить, про то хочемъ мѣти и приказуемъ вамъ, штобы есте за симъ позвомъ нашимъ передъ нами господаремъ тамъ, гдѣ дастъ Богъ на тотъ часъ дворомъ нашимъ щастливе будемъ сѣли въ панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ, отъ подачи альбо положенья сего позву нашего, за чотыри недѣли, а если въ Корунѣ польской, за осемь недѣль, сами стали и въ томъ се во всемъ на жалобу ихъ, которая вамъ часу права ширей и достаточней преложена будетъ, засъ на року завитомъ усправедливили. Писанъ у Краковѣ, лѣта Вожого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ шостого, мѣсеца Генваря двадцать четвертого дня. У того мандату печать его королевское милости и подпись руки писарское тыми словы: Матеѣ Война писарь, и напишъ возного тыми словы:

Roku 1596, Marca 6 dnia, ia Jerzy Kłodnicki, wozny powiatu Wileńskiego, ma iac ia przy sobie stronę ludzi dobrych

dwóch szlachciców, pana Daniela Nowickiego a pana Stanisława Chondzińskiego, położyłem mandat iego królewskiej mości starszey braci Bractwa cerkiewnego, założenia świętey Trócy manastyra Ruskiego w mieście Wileńskim, tym, którzy w tym roku dziewięćdziesiąt szóstym w tém Bractwie starszemi są, albo będą, także y inszym poddanym iego królewskiej mości mieszczanom Wileńskim, do tego Bractwa wpisnym, w żalobie wóyta, burmistrzów, radziec, ławników miasta Wileńskiego, w domu, w mieście Wileńskim leżącym, przezywaiącym Homszejewskim, w kamienicy murowaney.... y o drugi dom, wedła tegoż domu, murzem y drzewem pobudowany, to... nieposłuszeństwo z tych domów kamienie do sądu y prawa magdeburckiego Wileńskiego, iako o tym szerzey podostatku żaloba ich w tych mandaciech iest opisana y dołożona, za którzymi temi mandaty, przez mię woznego rok obiema stronami iest złożon y oznaymion, — stanowiąc się przed iego królewską mością od położenia tego mandatu, iесли w wielkim księstwie Litewskim — za cztery niedzieli, a iесли w Koronie polskiej — za ośm niedziel, ten mandat, nieskrobany, niemazany, w dacie we wszem zgodliwy, y słowo w słowo z przeciwnym mandatem przed tą stroną szlachtą skorigowany y gospodarzowi tego domu oznaymiłem y okazałem ten

mandat. Jerzy Kłodnicki, wozny ręką swą. А на боку того мандату написано тыми словами: Anno 1596, dnia 24 Maia. Strony obiedwie, powodowa przez pana Iwana Andrzeiowicza — pisarza pozwana przez pana Karpia Łazarewicza y Żdana Wasilowicza, umocowanych, sprawę tę dobrowolnie sobie odłożyli do wyścia blisko przyszley limitacyi, aby w mieście ugodę czynili, którey iесли nie uczynią, będą mieć rok za tem że pozwem naybliższych sądach iego królewskiej mości. Maciey Borzymiński. Roku 1597, Octobra 14 dnia za pierwszym wołaniem pozwany stroną P...wała Wodowicz. Anno Domini 1598, die XVI May, Warszawie 12 actio incidit limitationem causarum Magdeburgensium magni ducatus Lithuaniae. Stanislaus Ukulski.... Warszawie 1599 r., 11 Martii za pilnością obudwu stron y za zezwoleniem spólnem wzięta y odłożona iest sprawa ta do przyszley limitacyey. Gabriel Woyna — podkanclerzy. Anno 1601, dnia 17 Febr. ten pozew odłożony za zezwoleniem stron do drugiego przyszłego seymu da Pan Bóg, y roku strony pilnować nie mają. Absolon consentit. Григорей Федоровичъ. Zezwala Bened. Ros N. subscripsit. Который тотъ мандатъ, черезъ мѣщанъ Виленскихъ Братства церковного Светого Духа покладанный, до книгъ кгродскихъ Виленскихъ естъ уписанъ.

1597 г.

Изъ связи № 4593, за 1597 г. Докум. № 8.

11. Жалоба Кіевскаго митрополита Михайла Рогозы и причта Виленскаго Пречистенскаго собора на Виленскаго подкоморія и писаря в. кн. Литовскаго Николая Ясенскаго, по поводу насильственнаго завладѣнія замѣнною церковною землею, въ имѣніи Шешолахъ.

Лѣта Божого Нароженья 4443 (1597), мѣсеца Марца 6 (9) дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленскаго передо мною Станиславомъ Пукпштою Клявзкгейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловаль и оповѣдалъ врадникъ въ Возѣ велебного отца Михайла Рагозы, архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Руси, имѣнья его милости Шешольскаго церковнаго двора Оптокграбостскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, панъ Григорей Тишковичъ-Бузича именовемъ его милости митрополита, пана своего, и именовемъ всехъ крылошанъ его милости соборное церкви пресветое Богородицы на столечномъ мѣстѣ Виленскомъ, на пана Яна Миколая Ясенскаго, писара его королевской милости великаго князства Литовскаго, подкоморого земли Велонское, о томъ, штожь дей року теперешнего 4443 (1597) сегожь мѣсеца Марца осьмого дня, въ небытности на тотъ часъ въ томъ имѣнью самого отца митрополита его милости, панъ Миколай Ясенскій, подкоморій земли Виленское, нѣтъ вѣдома за што, безвинне, а знать умыслне самъ звазнившись на его милость отца митрополита Кіевскаго и наславши мощно

кгвалтомъ многихъ слугъ и бояръ своихъ имѣнья своего Шешольскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, а мяновите — Яна Юрьевича Вольмянскаго, Андрея Богдановича, Войтеха Каспоровича, Юрія Александровича, Федора Русина, которыхъ на тотъ часъ узнати могли, учинивши межы тыми слугами и боярьми своими до того кгвалтовнаго насланья своего за старшого помочника, Вознаго повѣту Виленскаго Станислава Жоравскаго и иныхъ многихъ помочниковъ ку нимъ придавши, которыхъ слугъ и бояръ своихъ и тыхъ помочниковъ, ку тымъ слугамъ и бояромъ своимъ на помочъ приданыхъ, его милость панъ подкоморій Виленскій самъ добре знаетъ имена и назвиска, якъ зъ нихъ которого зовуть, лѣпей вѣдаеть, на властныхъ села его милости митропольега имѣнья Шешольскаго, церковнаго, въ обрубѣ Ловмянскомъ и въ обрубѣ Дойневъ, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачихъ; которые дей обрубѣ кгрунтовъ вышнейпомененыхъ панъ Миколай Ясенскій отцу митрополиту и крылошаномъ соборное церкви Виленское въ одиѣну даль и пустиль вѣчностью за кгрунты ихъ милости Олянскіе тогожь имѣнья Шешольскаго церковнаго, обваровавши дей туо замѣну свою обрубовъ помененыхъ листомъ

добровольнымъ записомъ своимъ, ничимъ ся у нихъ не уступовати, подъ зарукою на сторону въ томъ порушоную двухъ тысячей копѣ грошей личбы Литовское, яко тая справа на листѣ его милости пана подкоморого Виленскаго ширей есть описана. То пакъ дей того помененого року и дню панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, не дбаючи на тотъ листъ добровольный, запись свой, и заруку, въ немъ описаную, за тымъ квалтовнымъ насланьемъ своимъ черезъ тыхъ слугъ и бояръ своихъ и черезъ помочниковъ ку нимъ приданныхъ, тые помененыя села въ обрубѣ Дольныхъ семь служобъ, людьми осѣлыхъ, въ обрубѣ Ловмянскомъ одинадцать служобъ, людьми осѣлыхъ, въ обрубѣ Сычунахъ двѣ службы, людьми осѣлыхъ, ку тому село, прозываемое Бернутяны, пять служобъ людьми осѣлыхъ, и боярина панцернаго, на име Якуба Михниковича, и двухъ бояровъ путныхъ—Михала а Винца Ринкелевъ, тыхъ усихъ подданныхъ квалтовне и безправне забралъ и отнялъ, а отца митрополита и крылошанъ его милости соборное церкви Виленское зъ спокойнаго держанья и уживанья квалтовне выбилъ, и, примушаючи ихъ боемъ и везеньемъ своимъ, подачки пенежами, житомъ и овсами у тыхъ подданныхъ митропольныхъ бралъ, то есть: у

Буты Петровича взялъ пенежами готовыми двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; у Матея Рыбѣяна пенежами готовыми взялъ двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; у Гринга Швинтадоня взялъ двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; зъ дому Станислава Петровича, тивуна митропольго, двери выбивши у клѣти, взяли жита бочку, шпеницы бочку, овса три бочки; у отчима Тивунового у Войтюля взялъ двѣ копѣ грошей; у Михала и Винца Ринкелевъ, бояръ путныхъ, взяли двѣ копѣ грошей, овса двѣ бочки; у Якуба Михниковича взяли овса двѣ бочки и кордъ, и иншихъ дей шкодъ подданнымъ митропольимъ починили не мало, которыхъ на сесь часъ списати не могли. Якожъ и возный повѣту Виленского Размусъ Яновичъ, того будучи добре въ той справѣ свѣдомъ, ставши очевисто на врадѣ въ семь же року девятьдесятъ осьмомъ, мѣсяца Апрѣля ѿ (12) дня, сознание свое устное вызналъ и того сознания своего квитъ подъ печатью своею и тежъ подъ печатями стороны шляхты ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ. (Слѣдуетъ посвидѣтельствовање вознаго, которое за повтореніемъ того же, что изложено въ настоящей жалобѣ, здѣсь не приводится).

1597 г.

Изъ связки № 4593, за 1592—1598 г. Документъ № 11.

12. Посвидѣтельствованіе вознаго о новостроящейся русской церкви въ г. Вильнѣ, на Воловичовскомъ плацѣ, безъ надлежащаго разрѣшенія со стороны городскихъ властей, по повелѣнію Берестейской воеводицы Зеновичовой и Смоленской воеводицы Абрамовичовой.

Я Петръ Юрьевичъ Новоша, возный по вѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперъ идучомъ ты-сеча пятьсотъ девятьдесятъ семомъ, мѣсеца Марта семнадцатого дня, маючи я возный при собѣ стороною людей добрыхъ, двоухъ шляхтичовъ—пана Миколая Лазоровича а пана Станислава Яновича, за ужитьемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радець и лавниковъ закону греческого, ходиломъ съ паномъ Остафемъ Максимовичомъ Боровикомъ на плацъ ихъ милости пановъ Воловичовъ ку запытанью: хто бы росказаль тую церковь будовати? пыталь предо мною вознымъ старшого дойдиды Матвея Полочанина, который такъ повѣдиль: Ижъ я будую за росказаньемъ и накладомъ ихъ милости паней—ее милости пани воеводиное Берестейское, панее Зеновичовое, такъ тежъ и ее милости панее воеводиное Смо-

ленское, панее Абрамовичовое; такъ тежъ и муралія пытали, Яна Войтеховича, который въ тыежъ слова повѣдиль, якъ дойдиды. Што панъ Остафей Боровикъ—радца Виленскій, самъ зъ особы своее, и именемъ всихъ пановъ бурмистровъ, радець и лавниковъ Виленскихъ, стороны закону греческого, набоженства руского мною вознымъ и стороною тыми добрыми людьми шляхтою, которые при мнѣ были, освѣдчилъ и и оновѣдалъ, ижъ тую церковь новую на томъ плацу ихъ милости пановъ Воловичовъ будують безъ позволенія и вѣдомости владу мѣстского стороны руское, о чемъ они вѣдати хочуть. Якожъ я возный то все, штомъ слышалъ зъ obu сторожъ и штомъ видѣль, далъ есьми тотъ мой квитъ ку признамью до книгъ владовыхъ кгородскихъ зъ печатью моею и зъ печатями тыхъ двоухъ шляхтичовъ.

1598 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 годы. Документъ № 15.

13. Показанія свидѣтелей—шляхты и Виленскихъ мѣщанъ по дѣлу о нападеніи студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь.

Року 1647чи (1598), мѣсеца Апрѣля мѣ (25) дня.

Въ субботу великую, то есть, предъ недѣлю Великоденною водле старого календару, князь *) Геліяшевичъ, плебанъ, который есть на сей рокъ депутатомъ у трибуналѣ, припольш до колеуму русскаго, до отца Никифора чернца девятого на впокои просто зъ множествомъ студентовъ, которыхъ было около пятьдесятъ, и почаль ся самъ вдавати зъ отцемъ Никифоромъ въ диспутаци, а зъ студентовъ еденъ Антоній Десераній заразъ почоль вадитися и фукати на Фирса Ольшевскаго—педакгога, который за сыномъ его милости князя Окгинскаго, подкомого Троицаго, до школы ходитъ. А отъ тамтоля тотъ плебанъ и зъ теми всѣми студентами въ субботу, предъ заходомъ слонца за двѣ години, шли до братской церкви, у которой великіе двери южь были заперты, але они вошли до притвора и презъ малый олтарь до великаго, всѣмъ ходячи гордо презъ царскія двери по олтареву и по всей церкви, гдѣ у насъ простому человѣку не годится входить. Тамъ же на великомъ престолѣ евангеліе и крестъ и иные святости шартали, кидали, зъ нихъ ся насмѣваючи, а до гробу Павскаго, который сталь по средѣ церкви, приступивши, сромотные слова мовячи, плащеницу въ гробъ положенную шартали, на скою и

на тую сторону кидали. А кгда ихъ слуги церковные, которые запершися въ церкви для свята церкви обивали, упоминали, абы такихъ деспектовъ въ церкви не чинили, тогда оные студенты, а меновите князь Еліяшевичъ, почаль имъ лаяти, фукати, кіемъ грозити, мовячи одному зъ нихъ, на имя Ивану Андреевичу: *«оцетъ тѣ тутъ ти амбонъ кіемъ будемо поспичати»*; а меновите Кузьма Солокаевичъ, порвавши Ждана Васильевича за броду и за носъ, почаль крутячи стирати, рвати, и заледве ихъ плебана и студентовъ слуги церковные упросили, абы съ церкви пошли пречъ, бо южь и слонце заходило. Тамъ же идучи, Стаска нишого, то есть, мендыка, тручаючи межи собою, били. А притомъ были и тое видѣли и слышали и подъ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали отецъ Герасимъ—священникъ его милости князя Богдана Окгинскаго, подкомого Троицаго, панъ Матысь Мартиновичъ Чеховичъ—земеникъ господарскій повѣту Лидскаго, панъ Иванъ Павловичъ, Сенчикъ—бурмистровичъ Виленскій, панъ Андрей Малышковичъ, Тимофей Феодоровичъ, Лаврентъ Константиновичъ, Илья Гавриловичъ, Хотѣй Куриловичъ, обыватели мѣста Виленскаго, Григорій Дмитровичъ, Тимофей—педавогъ.

А на заветрій день въ недѣлю Великоденную водле календаря старого, въ часъ литургии, службы Божей, пришло студентовъ

*) Ксендзь.

колькодесять и зъ великою гордостью вошли и втиснулись межи люди до церкви братской; тамъ же въ церкви людей попихали, гробъ Панскій обступивши, трясли, перли, пхали, на люди обваливати хотѣли; а инные на немъ сидѣли и зъ инныхъ церемоней шидили, насмѣвались на великій деспектъ и тяжкій жаль християнамъ; паней и паненъ потручали, шпильками кололи, въ набоженствѣ и въ молитвѣ всѣмъ прешкоду чинечи, што все християне съ покорою терпѣли, и ставши лавою альбо шеренгомъ предъ олтаремъ, на предъ всѣхъ людей, же люди, до причастья заготовавшись, жаднымъ способомъ не могли до дверей царскихъ ку олтареву приступити, ажъ попъ Гарасимъ, выпедши изъ олгара, абы трохо уступили, упросилъ ихъ. А при томъ были и тое видѣли и слышали и подъ сумнѣнемъ сознали; панъ Янъ Романскій, панъ Иванъ Рудковскій, панъ Иванъ Стрѣлецкій, панъ Сидоръ Ивановичъ Голубицкій—шляхта, Феодоръ Афанасовичъ, Матвѣй Ивановичъ, Никифоръ Скворода, Иванъ Гордѣвичъ, Левонъ Ивановичъ, Василей Семеновичъ, Василей Иосифовичъ, Костантинъ Остайновичъ, Марко Ивановичъ.—Въ туюжъ недѣлю Великоденную, въ часъ отправанья хвалы божей, на вечерни, пришло колькодесять студентовъ езуитскихъ и зъ оружіемъ и втиснулись въ церковь братскую, и стали розно кушамы межи людьми въ церкви, одни у единыхъ дверей, другіе у другихъ, а третіе у спѣваковъ на крилосѣ стали, а инные посередъ церкви, а инные въ притворѣ, тамъ же людей попихали, шпильками кололи, панямъ и паннамъ по устамъ, по носу, по ухамъ пальцами, руками потирали, слова невстыдливья мовили; Михайлу дякону, который ходилъ кадячи по церкви, по шны колькокротъ

дали, ижъ мусяль оповѣдшися предъ людьми и недокадивши вернутися до олгара; а инные студенты передъ амбономъ, гдѣ священники на стиховнахъ пѣти мѣли, заступили имъ мѣстце, и егды имъ Деміянъ Капишовскій, бокаларь егрецкій, рекъ: «панове, уступитесь» на тотъ часъ Миколай Ропатецкій далъ ему въ губу, а инные студенты шарпали его за сукню и волокли зъ церкви, зачимъ его милость панъ Филипъ Лимонтъ заледве ихъ угамовавши, абы зъ бронями въ церкви ничего не чинили, выпроводилъ съ церкви. Тогда они тогожъ часу, тамъ же на цвинтари, подле дверей церковныхъ засѣдши, на пана Симона, слугу его милости пана воеводы Берестейского, который по набоженствѣ выходилъ съ церкви, оружіе добывши сѣкли; што видечи той же панъ Лимонтъ угамовавши ихъ и выпроводилъ изъ цвинтара на Субочъ улицу. Которые студенты вколо обѣгши и другими вороты изъ Остроулицы до колеуму руссого впадши, того пана Симона, служебника его милости пана воеводы Берестейского, на всходѣ школьномъ ранили и сами назадъ изъ колеуму руссого выбѣгши, наибольшую громаду студентовъ товаришовъ и помощниковъ своихъ закликали. А при томъ были и тое видѣли и слышали и подъ присягою на врадѣ егродскомъ сознали: Павелъ Дементьевичъ, Васько Зеньковичъ, Проконъ Григорьевичъ, Авраамъ Михайловичъ—шляхта, Касьянъ Ивановичъ, Хома Семеновичъ, Иванъ Остаповичъ, Левонъ Ивановичъ, Илья Сулуяновичъ, Феодоръ Скиба, Андрей Мойсеевичъ, Феодоръ Ермаковичъ, Проконъ Ворошило. А потомъ заразъ тоежъ години, въ туюжъ Великоденную недѣлю, студенты езуитскіе, колеваты Виленскіе, которыхъ было колькосотъ, сами собою и зъ многими товаришми и помочниками своими, при ко-

торыхъ великое множество мѣщанъ Виленскихъ, ремесниковъ розмаитыхъ и крамниковъ, реликвіи римское, нашедши на колеумъ рускій, на домъ Братскій, гдѣ и ее милость пани воеводиная Смоленская при церкви для набоженства на тотъ часъ господю стояти рачила, мощно—квалтомъ били, штурмы чинили, ворота и форты бервеньми розводячися выбивали, сѣкерами рубали, кржаты у оконъ ломали, окна каменѣмъ, цеглами до шенту подрукотали, дахи побили, зъ ручницъ и зъ луковъ стрѣляли, челядь школьную и слугъ церковныхъ поранили. А при томъ были и тое видѣли и подѣ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали шляхта, люди добрые: панъ Войтехъ Юрковскій, панъ Мартинъ Хома-товскій, панъ Янъ Паберовскій, панъ Якубъ Островскій, панъ Валтромей Сивицкій и Петръ Мартиновичъ возного сынъ отъ Крева; а мѣщане Виленскіе: Хведоръ Ивановичъ, Павелъ Крейцовичъ, Наумъ Даниловичъ Скребня, Кондратъ Юковичъ, Григорей Максимовичъ, Карпъ Семеновичъ, Андрей Ивановичъ, Стефанъ Фронцковичъ, Хотей Куриловичъ, Андрей Блажко, Давидъ Блажковичъ, Иванъ Стефановичъ, Михайло Яцковичъ, Матей Григорьевичъ Поклатъ, Семень Кононовичъ, Дмитрей Хведоровичъ, Михайло Хведоровичъ, Стасъ Мартиновичъ, Семень Отроковъ, Григорей Харитоновичъ Колковичъ, Ярмола Григорьевичъ Лумша, Прокопъ Яцковичъ, Фома Калита; Матфей Ивановичъ Золотаръ, Василей Григорьевичъ, Тимофей Трохимовичъ Широцкій, Охромей Карпо-

вичъ, Хведоръ Григорьевичъ, Яковъ Дмитровичъ, Иванъ Гордѣевичъ, Иванъ Романовичъ, Петръ Ивановичъ, Симеонъ Григорьевичъ, Яковъ Дмитровичъ, Михайло Федоровичъ, Васко Овсяниковичъ, Григорій Волкъ, Ярмола Андреевичъ. А потомъ, мало на томъ маючи, оные зъ студенты и колеаты езуитскіе, на завтріе въ понедѣлокъ, порану, въ часъ святой литургіи, збройно зобравшисе зъ многимъ оружіемъ, и, раздѣлившися на три гуфы, вшали въ дома братскіе до колеуму руского и на двинтаръ церковный, одни зъ нихъ нѣкоторые вступили, въ госпудю ей милости пани вееводиной Смоленской, а другіе по цвинтари и зъ добытымъ оружіемъ розсадившися, мѣщанъ Виленскихъ—братство, людей до церкви приходячихъ, кого пографивши, гонили, били, и въ церковь, часу отправованья литургіи святой, и зъ оружіемъ голымъ влавши, великую тревогу, замѣшанье и розрухъ въ церкви учинили, и Феодора Куриловича, уписного брата, на цвинтару межи церковью и дзвоницею уранили. При чомъ были и тое все видѣли и подѣ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали — шляхта, люди добрые: панъ Иванъ Стрѣлецскій, панъ Иванъ Федоровичъ Рудковский, панъ Стефанъ Высоцкій; а зъ мѣщанъ Виленскихъ: панъ Андрей Блажко, панъ Давидъ Блажковичъ, панъ Василей Ананіевичъ, Наумъ Даниловичъ Скребня, Кондратъ Юковичъ, Григорій Максимовичъ, Иванъ Гавриловичъ, Иванъ Лошаекъ, Афанасъ Ивановичъ Вѣлоусовичъ, Хведоръ Федоровичъ.

1598 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г. Документъ № 12.

14. Показаніе свидѣтелей на судѣ по поводу нападенія студентовъ Виленскаго Іезуитскаго коллегіума на Виленскій Свято-Духовскій монастырь во время праздника Пасхи.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсяца Мая петнадцатого дня.

На рочкохъ кгородскихъ маевыхъ, въ семь року теперъ идучомъ, девятьдесятъ осьмомъ припалыхъ и судовне отправоваемыхъ, передъ нами вранниками кгородскими Виленскими, отъ ясне вельможного пана его милости пана Криштофа Радивила, кнежати на Виржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвышшого великого княства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского, державцы Кокеонгавского и Аинского, на sprawy судовые воеводства Виленского высажонными, Станиславомъ Пукштою Клязкгейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьєю а Щастнымъ Богуматкою — писаремъ, постановившисе очевисто старостове деревни Братское заложенья Светого Духа, лежащее тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, панъ Гарасимъ Андреевичъ, панъ Филиппъ Лукьяновичъ, панъ Михайло Васильевичъ, панъ Карпъ Семеновичъ оповѣдали то, ижъ што дей которая справа ихъ и ей милости вельможное панее ей милости пани Янвое Абрамовичево, воеводиное Смоленское, точила се передъ ихъ милостью паны судьями головными трибунальными, въ року теперъ идучомъ девятьдесятъ ось-

момъ, мѣсяца Мая пятого дня, съ студентами коллегіумъ Виленского, меновите на жалобѣ ихъ самихъ и ей милости пани воеводиное Смоленское, съ стороны кгвалтовного нахоженья въ день великоденный, то есть, зъ мартвыхъ встанья Христа и Спаса нашего сына Божого, такъ тежъ и на завтрей въ понедѣлокъ тыежъ студенты коллегіумъ Виленского зъ мноствомъ мѣщанъ Виленскихъ реликгии римское, помочниками своими, также кгвалтомъ находили, службу Божую тыхъ днєвъ хвалебныхъ розорвали, набоженство людемъ многимъ реликгии руское згромажоннымъ и ей милости пани воеводиной Смоленской перешкодили, зваду бронями своими, войнѣ належащими, зачавши, людъ поровгоняли, а потомъ дей обычаемъ неприятельскимъ, штурмомъ великимъ, до дому тое церкви и до школы упривилееваное, а потомъ и до господы ей милости пани воеводиное Смоленское ворота, форты, окна повыбѣяли, людеи поранили и тымъ невинныхъ на тотъ часъ побили, посклди и по своимъ алымъ поступкамъ покой посполитый взрушили. И не только дей тыхъ днєвъ хвалебныхъ таковой неслыханный и незносный кгвалтъ вчинили, але дей еще и передъ святомъ ихъ великоденнымъ, то есть, въ субботу великоденную тыежъ студенты въ набоженствѣ ихъ рускомъ пренагабанье чинили,

поповъ и слугъ церковныхъ шарпали, за-
лавляючи умысленно на зваду, што все имъ
скромнѣе се зносило и не сопротивляно, якожъ
оныя панове старостове посполу съ пана-
ми тое церкви Духа Светого, при ей ми-
лости пани воеводиной Смоленской, хотѣли
были съ студентами передъ ихъ милостью
паны судьями головными трибунальными,
о то все, яко се звышей поменило справед-
ливости доводить и за ихъ заказомъ имъ
се усправедливать готовы были. Нижли
дей студенты собѣ справедливость одер-
жать готови были, а имъ се усправедли-
вать о тотъ квалтъ менованый, о побитье
и пораненье людей невинныхъ, не хотѣли
и привильями своими бороилися; зачимъ ихъ
милость панове судьи головные трибуналь-
ныя, не кончечи тое справы, декретомъ сво-
имъ ихъ обудвухъ сторонъ до его коро-
левское милости, пана нашего милостивого,
на сеймъ вальный одослали. А не могучи
они на ономъ сеймѣ пришломъ свѣдковъ,
которые, яко у субботу великоденную, такъ
тежъ и на самый великъ-день и въ по-
недѣлокъ великоденный, якій квалтъ отъ
студентовъ колектіумъ Виленского чиненный
видѣли, становить, ино теперь передъ на-
ми вradoмъ зуполнымъ ку свѣдцеству лю-
дей добрыхъ, вѣры годныхъ, становили, а
напродъ: попа его милости князя Богдана
Окгинскаго, подкоморого Троцкаго, попа
отца Гарасима, земенина господарского
повѣту Лидского, пана Матуса Мартино-
вича, а бурмистра мѣста тутешнего Ви-
ленского пана Ивана Павловича Сенчила,
пана Андрея Малышковча, пана Тимо-
фея Федоровича, пана Лаврина Констан-
тиновича, пана Илью Гарасимовича, Хо-
тѣя Куриловича, Григорья Дмитровича,
Тимофея Петровича, которыхъ особъ мы
врядъ, кожного зъ нихъ боязненю Вожею
напомневши, абы то сознавали, што видѣ-

ли, а не што иное, и выславши ихъ вѣснѣ
отъ себе, а позываючи ихъ по одному,
пытали есьмо вожедого зъ нихъ: штобы
они въ субботу великоденную русскую въ
церкви русской Светого Духа, або гдѣ
индей видѣли и слышели? Которые мено-
ваные особы кождый зъ нихъ згожаючисе,
въ одно слово повѣдели и сознали подъ
сумненьемъ своимъ, тыми словы: ижъ дей
въ субботу великоденную русскую, то есть,
сего року теперь идучого девятыдесять де-
вятого, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого
дня, водле старого календару, князь Ге-
ліяшевичъ плебанъ, который засѣдаетъ
теперь у трибуналѣ при справахъ духов-
ныхъ, пришолъ до колектіума русского, до
отца Никифора, девятого (?) чернца на ви-
скои его просто зъ мноствомъ студентовъ,
которыхъ было около петьдесять, и почалъ
ся вдавать зъ отцомъ Никифоромъ въ дис-
путацію, а зъ студентовъ, одинъ зъ нихъ,
на име Антоній Десаратій заразы почалъ
вадитися и фукати на Фирса Ольшевского,
педаггога русского, который съ сыномъ
его милости князя Окгинского, подкоморого
Троцкаго, до школы русское ходить; а
отъ толя тотъ князь Геліяшевичъ съ ты-
ми всеми студентами, вжо передъ заходомъ
слонца за двѣ годинѣ, до братское церкви,
въ которой вжо великіе дѣры зачинены
были, увошли до притвора и черезъ малый
олтарь увошли до олтаря великого, и хо-
дечи по олтару великомъ, и тамъ же на ве-
ликомъ престолѣ евангеліе и крестъ и
святости шарпали, кидали и зъ нихъ ся
насажѣвалися, черезъ царскіе дѣры, гдѣ че-
ловѣку простому не годиться входить, у
церковь зъ великою гордостью увошли и
до гробу Панского, который стоялъ посе-
редъ церкви, приступивши, сромотныя сло-
ва мовили, плащеницу, въ гробъ положи-
ную, шарпали, на сюю и на тую сторону

кидали. И когда ихъ слуги церковные, которые зачинившия въ церкви, для свята церковъ обияли, вспоминали, абы таковыхъ деспектовъ въ церкви Божой не чинили, ино оныя студенты и самъ князь Геліяшевичъ почали ихъ лаяти, фукати и кіемъ грозечи бити, и Кузьма Солокаевичъ—студентъ тамъ же въ церкви порвавши Ждана Васильевича за бороду и за носъ рвалъ и торгалъ, Стаска Ивановича—мендыка русскаго збили, Ивана Андреевича также бити хотѣли, ажъ дей заледво того князя Геліяшевича и студентовъ при немъ будучихъ слуги церковные упросили и заледво зъ церкви вжо на заходѣ слонца прочь вышли. А потомъ свѣдѣцтвъ тыхъ людей добрыхъ, вышей имени описанныхъ, становили передъ нами вradoмъ другихъ свѣдковъ, то есть: пана Яна Романскаго, пана Ивана Рудковскаго, пана Ивана Стрелюдскаго, пана Сидора Ивановича Голубицкаго—шляхту, въ разныхъ повѣтѣхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, пана Федора Офанасовича, Матѣя Ивановича, Никифора Сквороду, Ивана Гордѣевича, Левона Ивановича, Василья Семеновича, Василья Осифовича, Константина Остаповича, Марка Ивановича, которыхъ тыхъ особъ вышей менованныхъ мы судъ, съ повинности своей вradoвое, боязнею Божею напомявши, абы то все, што видѣли и слышели, правдиве сознавали, а не што иное, и выславши ихъ всихъ зъ избы судовое отъ себе, а казавши имъ по одному до себе вradoу входить и сознавать, съ которыхъ тыхъ помененныхъ особъ, каждый зъ нихъ по одному входечи, сознанья, свѣдѣцтва слухали есмы. Которые тые люди добрые, передъ нами вradoмъ, въ одно слово таковымъ способомъ свѣдчили: ижъ дей на завтрей въ недѣлю великодѣнную русскую, въ часъ ли-

тургин службы Божое, пришло студентовъ колькодесять, зъ великою зуралостью своею, и втиснувшисе межю людей въ церковъ братскую, тамъ же въ церкви стоечи, людей пошхали, гробъ Панскій остуявни тресли и на людъ его обернуть хотѣли, а потомъ на гробъ панскомъ сидѣли и зъ церемоніей церковныхъ шидили и смѣялисе, на великій жаль и деспектъ все чинечи, паней и паненъ, которые въ оной церкви на набоженствѣ были, потручали и шпильками зъ заду, гды се люди кланяли, кололи, въ набоженствѣ и молитвахъ перешкоду чинили, што все хрестыане съ плачомъ и съ покорою терпѣли; ставши лавою передъ олтаромъ великимъ напередъ всихъ людей и тыхъ людей, которые се были наготовали до причастья Панскаго, жаднымъ способомъ не могли до дверей царскихъ ку олтарови приступити, ажъ поць Гарасимъ, вышодши зъ олтара, абы они троха отступили, заледво ихъ упросиль. Тые менованные персоны подъ суженьемъ своимъ кождый зъ нихъ сознавалъ и свѣдчилъ. Еще тежъ становили на свѣдѣцтво пана Павла Дементеевича, Васька Зенковича, Прокопа Григорьевича, Аврама Михайловича—земягъ повѣгу Виленскаго, Касіяна Ивановича, Фому Семеновича, Ивана Остаповича, Левона Ивановича, Илью Солуяновича, Федора Скибу, Андрея Мойсеевича, Прокопа Ворошила. Которыхъ тыхъ персонъ помененныхъ мы вrado съ повинности своей вradoвое напомявши боязнею Божею, абы правдиве сознавали, свѣдчили, што видѣли и слышели, а неиначей; и выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы судовое, а по одному казавши до себе входить и сознавать, и почонши отъ першого ажъ до одного, свѣдѣцтва ихъ слухали есмы. И такъ кождый зъ нихъ въ одно слово згожающиеся сознали и свѣдчили тыми оловы:

ажъ дей въ туюжъ недѣлу великоденную, у часъ отираванья хвалы Божое, на вечерни пришло кольцо десять студентовъ езуитскихъ зъ оружемъ и втиснулись въ церковь братскую, и стали розно купами mezi людьми въ церкви, одни увъ однихъ дверей, а другіе у другихъ дверей, а третіе у спѣваковъ на кдиростъ стали, а инне посередъ церкви и у притворѣ, тамъ же людей попихали и шпильками кололи, панямъ и паннамъ учтивымъ по устахъ, по носу, по ухамъ пальцами своими потирали, слова нестыдливые мовили, Михаилу дякону, который ходѣтъ кадечи по церкви, по шыи килька разовъ зъ заду вдарили, ажъ мусялъ, то оповѣвши въ голось людямъ таковой жаль свой и недокадивши церкви, вернуться до олтара; а инне студенты передъ албономъ, гдѣ священники на стиховняхъ пѣти мѣли, заступили имъ тое мѣстце, и кгда имъ Демьянъ Капишовскій—бакаляръ кгрецкій мовилъ: „панове уступитесь,“ на тотъ часъ Миколай Лопатенкій, студентъ, далъ ему рукою своею въ губу, а инне студенты почали его шарпать за сукню и вели его зъ собою съ церкви, зачимъ панъ Филипъ Лимонтъ заледвѣ ихъ угамовалъ, абы збытковъ таковыхъ въ церкви Божой не чинили и зъ оное церкви ихъ выпровадилъ. Ино они тогожъ часу, тамъ же на цвинтару подле дверей перковныхъ засѣвши, на слугу его милости пана воеводы Берестейскаго, на пана Симона, который по набоженствѣ выходѣлъ вже съ церкви, добывши броней своихъ, на него сѣкли, што видечи егожъ милость панъ Филипъ Лимонтъ заледво ихъ угамовалъ и выпровадилъ изъ цвинтара на Субочъ улицу; а они дей вколо обѣгши у другія ворота, а зъ Острое улицы до колеіумъ русскаго впадши, того пана Симона, служебника его милости пана воеводы Берестей-

скаго, за входѣ до шпелы идучого, ранили, а сами назадъ, оного ранивши, а зъ колеіумъ русскаго выобѣгли, и на большую громаду студентовъ, товаришовъ и помощниковъ своихъ, закликали. Того всею они менованнѣ персоны добре суть вѣдомы и подѣ сумненьемъ своимъ то все осзнали и свѣдчили, же то все такъ было, а не иначе. Ку тому тежъ становили шляхту людей добрыхъ: пана Войтеха Юрьковского, пана Мартина Хомиковскаго, пана Яна Паберовскаго, пана Якуба Островскаго, пана Валтромея Савицкаго, пана Петра Мартиновича, а мѣпанъ Виленскихъ: Хведора Ивановича, Павла Крайцовича, Наума Даниловича, Кондрата Юнковича, Григорья Максимовича, Карпа Семеновича, Андрея Ивановича, Стефана Францковича, Хотѣя Куриловича, Андрея Блажка, Давида Блажковича, Ивана Стефановича, Михайла Яцковича, Матфея Григорьевича, Семена Кононовича, Дмитра Хведоровича, Михайла Хведоровича, Стася Мартиновича, Семена Отрокова, Григорья Харитоновича Кольковича, Ермоля Григорьевича Лумпу, Андрея Андреевича, Прокопа Яцковича, Хому Павловича, Матфея Ивановича, Василья Григорьевича, Тимофея Трохимовича, Хромѣя Карповича, Хведора Григорьевича, Якова Дмитровича, Михайла Федоровича, Васька Овсяниковича, Григорья Волка, Ярмолу Андреевича. Тые вси менованне особы будучи передъ нами вradoмъ, которыхъ мы врадѣ каждого зъ нихъ зособна напомявши боязнейю Божою, ижъ бы они правдиве, што видѣли, слышели, а не иначе, передъ нами вradoмъ кождый зъ нихъ сознавалъ и свѣдчилъ, а выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы судовое, а по одному до себе до суду входить, сознавать и свѣдчить казавши, и почовши отъ першого, ажъ до остатнего сознанья ихъ вы-

слухавши, и такъ згодне и одностайне въ тѣе слова свѣдчили тыми словами: ижъ дей заразъ тоежъ години, въ туужъ великоденную недѣлю студенты езуитскіе колежаты Виленское, которыхъ было колькосотъ челоувѣка, сами особами своими и зъ многими товаришми и помочниками своими, при которыхъ великое мноство мѣшанъ Виленскихъ и розмаитыхъ ремесльниковъ и крамниконъ религіи римское было, съ которыми наподши мощно, игвалтомъ, яко бы якій непріятель короля его милости, пана нашего милостивого, посторонній, на домы братскіе и колежгумъ русскій Виленскій и гдѣ ея милость пани воеводина Смоленская при церкви для набоженства на тотъ часъ господоу стояти рачила, мощно игвалтомъ, штурмы чинечи, ворота жердѣмъ и бервеньемъ великимъ розбѣгаючися выбіяли, сокерами рубали, краты у воконъ ломали, окна каменемъ, цеглами повыбіяли и подрузкотали, стѣны побили, зъ ручницъ и зъ луковъ пострѣляли, челядь школьную и слугъ церковныхъ поранили. Што все справедливе подъ сумненьемъ сознали, же такъ, а неиначей было. Еше тежъ передъ нами судомъ становили ку свѣдѣтву— пана Ивана Стрелютского, пана Ивана Федоровича Рудковского, пана Стефана Выцкого, пана Андрея Блажка, пана Давыда Влажковича, пана Василья Аваніевича, Наума Даниловича Скребня, пана Кондрата Юнквича, Григорья Максимовича, пана Ивана Гавриловича, пана Ивана Лошака, пана Афанаса Ивановича Вѣлорусовича, пана Федора Федоровича. Которыхъ мы судъ, напомнимши боязнею Божею, абы то они сознавали справедливе, што видѣли и слышели, якожъ мы врадъ, выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы

судовое, а пушаючи ихъ по одной особѣ, сознанья и свѣдѣства ихъ слухали есьмо, которые вси згодне въ одно слово згомаочисе повѣдѣли и свѣдчили тыми словами: ижъ дей студенты Виленскіе на завтрое, въ конедѣлокъ великоденный, порано, въ часѣ светое литоргіи тѣе студенты зъ оружіемъ рознымъ, войнѣ належачимъ, забравшиися зъ великимъ гурмомъ и тумультомъ, роздѣлившисе на три гуфы, и впали дей въ домъ братскій до колежумъ руссого и на цвинтаръ церковный, егдажъ дей зъ нихъ нѣкоторые студенты вступили въ господу ея милости пани воеводиное Смоленское, а другіе студенты по цвинтару зъ добытыми бронями, мѣшанъ Виленскихъ религіи русское, которые были на ономъ цвинтару, приходячихъ людей брацкихъ до церкви на набоженство, били и имали, и до везенья отсылали, и въ церковь часу отправованьа службы Божое зъ бронями своими упавши, великую трвогу, замѣшаніе и розрухъ въ церкви вчинили и Федора Куриловича, уписнаго брата церковнаго, межѣ церковью и звонницею зранили. Того всего они суть добре свѣдоми и подъ сумненьемъ своимъ то правдиве сознали и свѣдчили. Ино мы врадъ, того свѣдѣства менованыхъ особъ добре выслулавши и то все ку вѣдомости и памети напой вradoвой припустивши, казали есьмо тое свѣдѣство ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записать. Якожъ тое оповѣданье пановъ старость братства церковного Светого Духа и свѣдѣство вышейменованыхъ особъ до книгъ кгородскихъ воеводства Виленского есть записано, съ чого и сесь выпись съ книгъ подъ нашими печатями братству церковному Виленскому данъ есть. Писанъ у Вильни.

1598 г.

Изъ свѣданіи № 26, за 1592—1598 г. Докум. № 13.

15. Заявленіе старостъ Свято-Духовскаго монастыря по поводу постановленія Виленскаго трибунальнаго суда въ дѣлѣ о нападеніи студентовъ іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь и показанія свидѣтелей землянъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсеца Мая педнадцатого дня.

На рокахъ кгородскихъ маевыхъ, въ семь року теперъ идучомъ девятьдесятъ осьмомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясновельможного пана его милости пана Криштофора Радивила, кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленскаго, гетмана найвышшого великаго князства Литовскаго, старосты Солецкаго, Урендоскаго, державцы Коконгавскаго и Аинскаго, на справы судовые воеводства Виленскаго высажонными, Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьєю, а Шчаснымъ Богуматкою — писаремъ, постановившисе очевисто старостове церкви братское заложенья Светого Духа, лежащее тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, панъ Гарасимъ Андреевичъ, панъ Филипъ Лукьяновичъ, панъ Михайло Васильевичъ и панъ Карцъ Семеновичъ, оповѣдали то, изъ што дей которая справа ихъ и ей милости вельможное панее ей милости пани Яновое Абрамовичовое, воеводиное Смоленское, точилася передъ ихъ милостью паны судьями головными трибунальскими

въ року теперъ идучомъ девятьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Мая пятого дня, съ студентами колеіумъ Виленскаго, меновите на жалобѣ ихъ самыхъ и ей милости пани воеводиное Смоленское описанными, съ стороны квалтовного нахоженья въ день великоденный, то есть, Змартвыхъ-встанья Христа и Спаса нашего Сына Божого, такъ тежъ и на завтрѣй въ понедѣлокъ тыежъ студенты колеіумъ Виленскаго, зъ мноствомъ мѣщанъ Виленскихъ религии римское, помочниками своими, также квалтомъ находили, службу Божую тыхъ днень хвалебныхъ розорвали, набоженство людемъ многимъ религии русское згромажоннымъ и ей милости пани воеводиной Смоленской перешкодили, зваду бронями своими войнѣ належачими зачавши, людъ порозгоняли, а потомъ дей обычаемъ непрятельскимъ, штурмомъ великимъ, до дому и церкви и до школы упривильванное, а потомъ и до господы ей милости пани воеводиное Смоленское ворота, форты, окна повыбѣяли, людей невинныхъ на тотъ часъ побиди и поскли и поранили, и тымъ своимъ злымъ поступкомъ покой постолитый взрушили. И не только дей тыхъ дней хвалебныхъ таковыи неслыханныи и невозможныи квалтъ вчинили, але дей еще и передъ святомъ ихъ веливоденнымъ, то есть, въ субботу

великоденную, тыежь студенты въ набоженствѣ ихъ русскоѣ пренагабанье чинили, поповъ и слугъ церковныхъ шарпали, залаваячи умыслѣне на зваду, што все имъ скромне се зносило и не спротивляно. Якожь оны панове старостове, посполу съ попами тое церкви Духа светого, при ей милости пани воеводиной Смоленской, хотѣли были съ студентами передъ ихъ милостью паны судьями головными трибунальными о то, яко се вышей поменило, справедливости доходить и за ихъ заказомъ имъ се усправедливити готовы были; нижли дей студенты собѣ справедливость одержать готовы были, а имъ се усправедливать и тотъ кгвалтъ менованый о побитье и пораненье людей невинныхъ не хотѣли и привильями своими боронили се. Зачимъ ихъ милость панове судьи головные трибунальные, не кончечи тое справы, декретомъ своимъ ихъ обудвухъ сторонъ до его королевское милости, пана нашего милостивого, на сеймъ вальный одослали. Тогда они старостове вышейпомененные братства церковного въ той справѣ ихъ съ паны студентами, не могучи на ономъ сеймѣ пришломъ, про далекость дороги и не лацное всихъ на одно мѣстце згромаженье и для смертного часу персонъ тыхъ, которымъ тотъ кгвалтъ отъ нихъ есть оповѣданный и освѣдочный, ку свѣдѣцству ставить теперъ заравъ, уживши ихъ въ томъ просьбами своими, ку сознанью правды на врадѣ передъ нами становили. Которые, ставши очевисто передъ нами, а меновите: земенинъ господарскій повѣту Лидского панъ Матысъ Чеховичъ, а земляне господарскіе повѣту Троцкаго панъ Миколай и панъ Леонъ Выховцове, а панъ Филипъ Савлуковичъ—земенинъ повѣту Опшянского, панъ Петръ Григорьевичъ Ильичъ—земенинъ господарскій повѣту Опшянского,

панъ Адамъ Ждановичъ—земенинъ господарскій, а панъ Андрей Кольчицкій и панъ Янъ Колоскій земенинъ . . . *) дня, року теперъ идучого „афчи (1598) дата, у недѣлю, вже по нешпорѣ на день свята. . . водлугъ отарого календара обходили, будучи у мѣстѣ Виленскомъ. . . ижь студенты езуитскіе на колеіумъ русскій бьютъ, прибѣгши дей дивилися на тотъ кгвалтъ. А кгда вже тая бурда ускромилася, увошли дей есмо потомъ. . . те до колеіуму русского Виленского, тамъ же дей при томъ колеіумъ русскоѣ, господою стоечи, ей милость пани Яновая Абрамовичовая, на Ворнянахъ, воеводина Смоленская, старостина Лидская, пани Дорота Воловичовна, такъ свеценики. . . но дей религи кгрецкое и братья того братства церковного мѣщане Виленскіе передъ нами то оповѣдали тыми словы.

Освѣдаемъ дей вашей милости, ижь тые неспокойные люди, Квиринусъ нѣмецъ, Августынъ Кутузскій, Антоній Дезераній, Войтехъ Юрьевичъ, Миколай Сварацкій, Кабріель Абрамовичъ Лучка, Янъ Некрашевичъ, Кузьма Солакаевичъ, Миколай Лопатецкій и Флоріанъ Маниковскій, зъ иными многими студентами езуитскими, свята хвалебного великоденного не допускаючи спокойне отправить, первой до церкви, часу отправованья вечерни, межи народъ людскій утиснувшись и зваду зачинаючи, великіе деспекты выражали, а потомъ зъ большою громадою. . . студентовъ вже по вечерни забравшисе, съ которыми было и множество мѣщанъ Виленскихъ религи римское, ягъ на войну зготовавшися, зъ розмаитыми бронями, тутъ до того колеіу-

*) Поставленныя точки означаютъ, что этихъ мѣстъ въ подлинникѣ нельзя было вычитать.

му братского религии крещное пришедши, таковыи квалтъ, бой, раны и пшоды починили, который, если бы не ихъ милость панове трибуналисты прибѣвши угамовали, могли бы дей до кгрунту тотъ колеіумъ и перковь русскую збурить, и ее милость пани воеводиную и духовныхъ, также слугъ братскихъ церковныхъ, которые при той перкви жѣшканье свое мають, позабавить, якожъ и знаки того квалту починеного, то есть, порубанья воротъ, побитье въ школѣ и въ друкарнѣ оконъ, оболонъ и

потоманье краты жалѣнное, потолченье на друкарни даху и побитье на воротѣхъ школьныхъ муру и пораненье челяди школьное и церковное намъ оказовали. Что видѣли и слышели то правдиве подѣ сумнѣнемъ предъ вашею милостью сознаваемъ и свѣдимъ. Ино мы врадѣ того свѣдѣнья, выслухавши казали есьмо (то сознание) преречонныхъ пановъ старость братства церковного русского до книгъ кродскихъ Виленскихъ записати.

1598 г.

Изъ связи № 26, за 1592—1598 г. Докум. № 5.

16. Удостовереніе вознаго Виленскаго повѣта Станислава Томковича въ томъ, что онъ положилъ 4 позва, три Сапѣгѣ и одинъ братству, по дѣлу насильственного завладѣнія Сапѣгою домоу Виленскаго Св. Духовскаго братства.

Я Станиславъ Томковичъ, возный господарскій повѣту Виленского, признаю симъ моимъ квитомъ, ижъ маючи я возный при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Яроша Томковича а пана Станислава Курчевича, въ року теперешнемъ тысеца пятьсотъ девятьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Октября шостого дня, позовъ кродскій Виленскій, нескробаный и немазанный, въ датѣ и въ обчемъ зъ другими позы въ той же справѣ писанными згодливый, но его милость пана Павла Богдановича Сапѣгу—конюшого великого князства Литовского, старосту Опшмянского, на жалобу братства церковного Виленского религии крещное писанный, о

выбитье квалтовное того братства отъ его милости пана конюшого зъ покойного держанья зъ дому братства помененого церковного, у мѣстѣ Виленскомъ, въ рынку, противъ рыбного торгу лежачого, въ небытности его милости самого на тотъ часъ, пана конюшого, положиломъ въ томъ же дому, съ которого братство черезъ его милость, пана конюшого, выбито, у мѣстѣ Виленскомъ лежачомъ, въ рынку, противъ рыбного торгу, у воротъ того дому уткнулъ и слугамъ его милости пана конюшого, въ томъ же дому будучимъ, обволаломъ. А другій такий же позовъ и въ тые же слова и въ той же рѣчи писанный, также нескробаный и немазанный, положилъ есьми, въ

вѣдѣности оужь его милости пана конюшого, во вѣдѣнью его милости, въ повѣтъ Виленскомъ лежачомъ, на Вацѣ, у ворота двора его милости помененого Вацкого уткнулъ. А ижъ тотъ самый дворъ его милости, пана конюшого, Вацкій, въ которомъ есьми тотъ позовъ у ворота воткнулъ, побудованъ есть по тамъ-той сторонѣ рѣки Ваки, а дворчикъ, тому двору прислухающій, зъ гумномъ и зъ оборамъ, такъ тежъ съ подданными того двора имѣнья его милости, пана конюшого, Вацкого, по сей сторонѣ рѣки Ваки, у Виленскомъ повѣтъ сѣдять,—для чего, абы ниякое причины до збиванья позовъ не знайдовало, тогда особливе такій же позовъ кгородскій Виленскій, и въ той же рѣчи писанный, и зъ оными другими поменеными позвы во всемъ згодливый, также нескробаный и немазаный, у томъ дворчику, который зъ гумномъ и зъ оборою на сей сторонѣ рѣки Ваки межи подданными его милости пана конюшого, имѣнья его милости Вацкого у повѣтъ Виленскомъ, стоитъ, у ворота есьми воткнулъ. При которыхъ усихъ трехъ позвахъ и квиты съ печатью моею возного и съ печатями стороны шляхты помененое есьми поутыкаль, и челяди и слугамъ его милости пана конюшого положенъе тыхъ позвовъ, такъ у дворѣ и двор-

цу его милости пана конюшого ва Вацѣ, яко и ту у мѣстѣ Виленскомъ, въ томъ дому, зъ которого братства церковное черезъ его милость пана конюшого выбито, есьми обволать и ознаймили. А четвертый позовъ, съ тымижъ поменеными тремя позвы слово въ слово згодливый и въ той же справѣ писанный, при сторонѣ жалобливой братствѣ церковномъ на попиранъе права въ той справѣ противъ его милости пана конюшого есьми оставилъ. За которыми тыми позвы повиненъ его милость панъ конюшій, панъ Павель Сопѣга, на рочкохъ судовыхъ кгородскихъ ноябровыхъ, въ оныхъ позвахъ меновите описанныхъ, въ семь року теперешнемъ деветьдесять осьмомъ, передъ судомъ кгородскимъ Виленскимъ, въ замку господарскомъ Виленскомъ, самъ стать и тыхъ слугъ своихъ, черезъ которыхъ оный домъ зъ моцы братское выняль, ку праву поставитъ и во всемъ, яко се въ томъ повѣ поменило, на жалобу пререченого братства усправедлитъ. На што есьми и сесь мой квитъ сознанья моего ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ братству церковному далъ съ печатью моею вознаго и съ печатями стороны помененое шляхты. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышей-помененого.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Докум. № 8.

17. Протестъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Ипатія Потея, именующаго себя митрополитомъ Кіевскимъ, Галицкимъ и всея Руси, въ которомъ братство отказывается отъ послушанія ему.

На врадѣ его королевское милости егродскомъ (Виленскомъ) передо мною Станиславомъ Пукшптою Клявзкейловичомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто возные повѣту Виленскаго Миколай Яновичъ Миклашевичъ, Петръ... Яновичъ, Размусъ Кимбаръ, Янъ Ленартовичъ Рескій, *) ку записанью до книгъ егродскихъ... признали и подали въ тые словы писаный: Я Миколай Яновичъ Миклашевича... я Размусъ Кимбаръ, я Янъ Ленартовичъ Рескій, возные господарскіе повѣту Виленскаго, сознаваемъ сами на себе въ томъ ку записанью до книгъ врадovýchъ, ижъ въ року теперь идучомъ, тысеца шесть сотъ первымъ, Іюля двадцатого дня, водлугъ старого календаря, на день свята светого пророка Ильи, его милость вельможный панъ Янъ Абрамовичъ, на Ворнянахъ, воевода Смоленскій, староста Лидскій, его милость князь Богданъ Матфеевичъ Окгинскій, подкоморій Троцкій, державца Дорсунискій... ловекій и его милость князь Богданъ Федоровичъ Окгинскій, подстолий Троцкій, ходили зъ священниками Виленскими братства церковного православного

греческаго, отцемъ Карпемъ Лазаровичомъ, а отцемъ Григорьемъ Ждановичомъ, до его милости отца Ипатя Потея, который се пишеть митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ и всея Руси, владыкою Володимирскимъ, Берестейскимъ и архимандритомъ Печерскимъ, до двора митропольего тутъ умѣстѣ Виленскомъ. А при насъ возныхъ на тотъ часъ стороною были семь шляхтичовъ—панъ Станиславъ Волгиновичъ, панъ Миколай Яновичъ, панъ Петръ Вурба, панъ Юрій Станиславовичъ, панъ Ольбрихтъ Германовичъ, панъ... Миклашевичъ и панъ Петръ Богдановичъ. Якожъ кгда ихъ милость особы вышешпомененые до двору митропольего пришли, застали его милость отца Ипатя въ дому мѣшканья митрополичого, котораго заразы его милость панъ воевода Смоленскій, именемъ малжонки сврое... Воловичовны, и самъ отъ себе, яко опекунь ее милости малжонки сврое, (Богданъ Окгин)скій, подкоморій Троцкій, отъ себе и именемъ его милости пана Кршптофа... Берестейскаго, старосты Чечерскаго и Пропойскаго и малжонки его милости ее милости пани Федоры Воловичовны и тежъ именемъ ихъ милости всѣхъ ихъ на... сенаторовъ и рыцерства и люду посполитого, братьи и сестрь, до

*) Къять свой реляційный

братства церковного православія греческого уписанныхъ и яко фундаторовъ тое церкви Божое, на кгрунтахъ шляхетскихъ збудованое, яко властныхъ пановъ опекуновъ и патроновъ (служеб)никовъ тое церкви и всихъ, на тыхъ кгрунтахъ братскихъ мѣшкаючихъ мовили: „Годесподине отче! Мы о томъ довѣдавшись, ижъ ваша милость на день сегоднешній мѣсеца Іюля (20) водлугъ старого календаря, то есть, на день и свято светого пророка Ильи, позвать еси своими и передъ себе самого тыхъ священниковъ братства церковного Виленского владыки Львовского посветилися, тогда дей мы, яко я воевода Смоленскій, именовемъ малжонки своее Анны, князь Окгинскій, и именовемъ своимъ и именовемъ его милости пана воеводы Берестейского и малжонки его милости, и всихъ ихъ милости, отъ вышшихъ становъ и до низшихъ, до того братства церковного Виленского уписанныхъ, чивечи обмову отъ тыхъ священниковъ поменныхъ, яко слугъ своихъ, припли есьмо о томъ справу вашей милости дати, признаючи тоже завше не только священницы, але и вси обыватели въ томъ мѣстѣ его королевское милости Виленскомъ (православ)ные входнее церкви Божое митрополитомъ Кіевскимъ, впелякое послушеньство отдавали, одножъ тымъ, которые, отъ патриархи грецкой столицы Константинопольское благословенство пріймуючи, на тотъ врадъ метрополи вступовали и подъ ихъ благословенствомъ до сконченія живота своего трваючи урадомъ духовнымъ справовали; а ижъ вапа милость отъ часу немалого, еще за небозчика митрополита Михала Рогозы, въ той религіи кгречкой межи вашими милостями порозненъе стало, же небожчикъ митрополитъ Рогоза зъ нѣкоторыми владыками и зъ вашей ми-

лостью самымъ благословенство кгречкого патриархи столицы Константинопольское, отъ которого рукоположенъе былъ привяль, зложивши, подъ иное благословенство, а женовите отца папежа Римского поддалистеса, хотечи за собою и иныхъ всѣхъ людей тое религіи кгречкое потягнути, тогда дей мало не все христіанство, люди религіи кгречкое, въ тыхъ панствахъ его к. милости мѣшкаючіе, такъ и тое братство церковное Виленское, гдѣ немало есть ихъ милости зацныхъ княжатъ, пановъ, сенаторовъ, становъ шляхетскихъ и посполитыхъ, подъ иное незвыкное благословенство поддаватися не могучи, на тое отступленъе ваше не зволила и заразы о то протестаціи свои на урадѣхъ заносили и сами вси подъ першимъ благословенствомъ зверхнего пастыра своего патриархи Константинопольскогго zostавпи, еще першому митрополиту Рогозѣ, за тымъ его отступленъемъ, послушеньство свое выповѣдали; на каждыхъ сеймикахъ и сеймахъ вальныхъ съ тымъ се оповѣдать не омѣшкали, просечи его королевское милости и рѣчи-посполитое, абы при стародавнихъ вольностяхъ своихъ и при благословенствѣ патриархи кгречкого захованы быти могли. Якожъ дей его королевская милость, хотячи водлугъ правъ и вольностей нашихъ, таковые затрвоженъя успокоить, отворотнымъ листомъ своимъ варовать рачиль, якобы до у(хвалы) сейму одинъ отъ другого въ спокойномъ уживанью набоженъства своего перешкоды не мѣли. — Што ижъ се дей и до сего часу еще обмышленъемъ сеймовымъ не скончило и не помѣрковало, тогда дей теперь, при першихъ протестаціяхъ своихъ стоячи, братство церковное и ихъ милость паны воеводиные и иные станы, заживаючи при тымъ вольности своее шляхетское, на властномъ кгрунтѣ своемъ

шляхетскомъ *) патріаршого не отступилъ ихъ, яко власныхъ слугъ своихъ, на своихъ кгрунтѣхъ шляхетскихъ ховають, для чого, яко дей твоее милости за пастыра собѣ быти не признавають, такъ передъ твоею милостію становитися, ани слухати твоее милости въ жадныхъ справахъ духовныхъ не суть повинни, ижъ не естесь пастыромъ ихъ, але дей кому чого до нихъ потреба, мы дей панове ихъ, яко зъ власныхъ слугъ своихъ справедливость чинити отъ каждого и съ каждымъ часомъ на вшелякомъ мѣстцѣ заступовати естесьмо готовы.“

На которые слова ихъ милости пана воеводы Смоленского и его милости пана подкоморого Троцкого (Огинского) его милость отецъ Патей повѣдилъ: я дей до кгрунтовъ вашей милости, также до церкви и до жадного наданья ничего не маючи, намней въ то ся уступовати не хочу якъ будь, только до поповъ, которые дей, въ моей парафіи мѣшкаючи, отъ мене вольни быти не могутъ, бо дей отъ духовныхъ никому зъ свѣтскихъ вѣдати не належитъ, только мнѣ духовному, на тотъ станъ пастырства преложоному.

При которой справѣ также у его милости отца Ипатя будучи его милость панъ Станиславъ Цукшта Клязкгейловичъ—хоружій Волковыскій, намѣстникъ Виленскій, зъ належности влады владу его милости пана своего, пана воеводы Виленского, до его милости отца Ипатя примову учинилъ тыми словами: Его милость дей панъ мой воевода Виленскій, яко гетманъ навѣщій великого князства Литовского, отъбѣжачуци на потребу рѣчи-посполитое, военное, для обороны отчизны,

всѣхъ насъ, мнѣ то служѣ своему, злетити рачиль, абыхъ, я тутъ на мѣстцѣ его милости будучи, того постерегалъ, якобы никому подъ урадомъ его милости ніяко уближене надѣ права и вольности ни въ чомъ, звлаща въ вольномъ уживанью набоженства не дѣяло, для чого годить (ми)ся дей, милостивый отче, зъ належности владу его милости пана моего, вашей милости напомнеть, абы вапа милость ніякого безправья никому, поготове особамъ, помевеннымъ священникомъ братскимъ, подъ обороною ураду его милости мѣшкающимъ, которые волдугъ протестацій, перво о то занесеныхъ и контроверсеи частокротъ на сеймахъ чиненыхъ, до успокоенья соймowego, въ тыхъ справахъ при старожитномъ набоженствѣ своемъ зоставши, послушеньству вашей милости не подлегли, юрисдикціи своее надъ ними ростягати, некое кривды и розруху до затрвоженья речипосполитое чинити не важился. Кгдыжъ дей будучи его милости, пану моему, яко гетманови, на войнѣ и наставляючи перси свои противъ непріятеля отчизны всихъ насъ, о такихъ розрухахъ, которые если бы ся, чого Боже уховай, въ отчизнѣ и державѣ его милости слышать мѣли, невѣдати зъ якою бы то утѣхою мѣлъ его милость пріймовати и зъ якимъ серцемъ до дальшого поартья непріятеля хентнымъ быти мѣлъ; што дей все пропускаючи дѣпшому баченью, вапу милость держу о вашей милости, яко о одоброщъ сторожѣ вольностей рѣчи-посполитое, же и самъ того штобы было противъ правомъ и вольностямъ речипосполитое, иле подѣ тымъ небезпечнымъ часомъ, чинити не будетъ се важиль.

А за тымъ, по сконченію мовенья его милости пана подвоеводего Виленского, звышменованые священники братские Ви-

*) Въ этомъ мѣстѣ большой пропускъ, по при-
чинѣ утраты листовъ въ связи.

ленскіе, отецъ Карпъ Лазоровичъ и отецъ Григорей Ждановичъ, сами почали были до его милости отца Потея мовити, до речи не вдаючисе въ жадное право, только обмову свою на тые поэвы его, которыми ихъ позвано, учинити, же его яко за пастыра собѣ не признавають, такъ и слухати его въ правахъ духовныхъ не суть повинны. Нижли его милость отецъ Ипатей мовити имъ не допустилъ, ани слухати ихъ не хотѣлъ и мовилъ до нихъ: Не мовте, дей, теперъ ничего, не буду васъ слухати, але дей прійдете до мене завтра и справте ми ся того, о што есте позваны. А они, повѣдивши ему, же ся больше передъ нимъ становить не повинни, одно сегодня готовы были передъ нимъ обмову учинити. Которое изъ словного мовенья ихъ слухати не хотѣлъ, тогда тую обмову свою на письмѣ, поготову зъ собою маючи, тамъ же заразъ передъ нимъ на столѣ въ свѣтлицы мѣшканья его милости учтиве положивши, то все, яко ся што дѣяло, нами возными и стороною, при насъ возныхъ будучими освѣдчивши, сами прочъ отышли съ такимъ освѣдченьемъ, изъ не только теперъ, але и напотомъ николи его милости отца Патея, яко того, который не есть вжо пастыромъ церкви ихъ восточное, слухати не суть повинни, и абы се его милость большъ черезъ то не вдавалъ до нихъ въ жадное розказованье. Которая тая обмова ихъ, на письмѣ поданая, слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Обмова предъ его милостью отцомъ Ипатемъ, отъ священниковъ Братства церковного Виленского православія греческого, отъ Карпа Лазаревича и отъ Григорія Ждановича, на поэвы его милости, которыми ихъ до послушанства своего притеггарчи позвалъ, учинена есть тыми словами: Милостивый паде! Рачишь насъ подымать поэвы

своими, розказуючи передъ собою становитисе, абысьмо справу о собѣ дали, для чогосьмо, мимо зверхности вашей милости, у Львовского епископа на священство становилися? На то вашей милости такъ обмову чинимъ: не въ обычай права: бось мы передъ вашею милостью становитися не повинни, яко съ причинъ нижеописанныхъ ваша милость зрозумѣтъ будешъ рачиль, однако же, абы ваша милость о насъ не держалъ того, жебысьмы мѣли бытъ упорными и въ томъ для яковое взгарды зацное особы вашей милости мѣли пребачать, о чомъ, да Богъ, не мыслимъ, знаємъ повинность нашу, умѣемъ за помощю Божью преложеньство и впелякую зверхность поважати,—а изъ идетъ, милостивый пане, о сумѣнье, о душу, о царство небесное, о срокость мукъ вѣчныхъ, на таковыхъ, хто бы отъ разъ поданое правды выступить мѣлъ, съ тыхъ теды причинъ естесьмо въ томъ порознены зъ вашею милостью, вѣдомо есть Богу, вѣдомо есть и его королевской милости, нашому милостивому пану, помазанцу Божому, и всей речі-посполитой, изъ мы вѣрныя подданые и богомольцы его королевское милости не естесьмо сектаре, ани якое новое вѣры, одно старожитное религиі, которую вѣру прияли предкове наши въ той *Малой Россіи* за окрещеньемъ великого князя Володимира—самодержца Русское земли, отъ патриархи Константинопольского Фотея, который патриархъ заразъ зъ столицы своею Константинопольское подаль до Кіева першого митрополита Леонтея, подъ которымъ благословенствомъ, по окрещеніи тыхъ панствъ, статечне трваеть православная вѣра большъ шести сотъ лѣтъ. Та святая вѣра входное церкви Божое подъ монархією ихъ милостей дановъ нашихъ, насъ нѣйшихъ королей польскихъ и великихъ

князей Литовскихъ впаде, ненарушне по увесь часъ трвала, отъ великого князя Володимера ажъ до сего часу. Кгдыжъ тые краины Малое Россіи поданы подь благословенство патриаршѣ Константинопольскому соборне, на которыхъ соборахъ бывали ихъ милость светѣйшіе патриархове и папезове, тамъ же собравшия, Духомъ святымъ застановили и границы положили и умоцнили, абы жаденъ въ чужую ерархію не мѣлъ втрусчатъя подь клятвою и изложеньемъ отъ стану светительского, о чомъ свѣтчить правило шестое первого енерального вселенского собору, гдѣ такъ мовить: „Каждый патриарха своими границами владнуги повиненъ есть и жадному зъ нихъ не вступовитися въ пастерство иншого парафіи, которая съ початку подь его моцью не была: Египтомъ и Ливією и Пендаполією Александрийскій епископъ да владнеть; а Римскій епископъ—будучими подь Римомъ; и Антиохійскій и Константинопольскій и Иерусалимскій своими границами да обладають. А если который епископъ, кромъ волей своего старшого постановленъ будетъ, да не есть епископъ“. И на другомъ мѣстцу правило второе второго енерального вселенского собору о томъ же обширне пишеть: абы для границъ жаденъ не смѣлъ смущати церкви. Якожь на тыхъ соборѣхъ были светые папезове: на первомъ соборѣ былъ папезъ Селивестръ, на второмъ соборѣ былъ Дамасъ папа Римскій; презъ тыхъ светыхъ папезовъ и светѣйшихъ патриарховъ границы раздѣлены и умоцнены суть, о чомъ много есть и въ ивнихъ канонѣхъ. Которые границы ненарушне стояли до нынѣшнего часу и жаденъ отъ светыхъ папезовъ и патриарховъ не важился границъ умоцненныхъ нарушати, и не только ихъ милость велебные отцове папезове не вступовалисе въ чужую паравію, але

и найяснѣйшіе кролеве польскіе и великіе князи Литовскіе, наши милостивые панове, видечи то, же се тымъ маестатови ихъ королевскихъ милостей ніякое убліженъе не дѣло, намнѣйшого постановенья концилійного не нарушали, але еше то привильями своими королевскими умоцнили и каждому митрополиту Кіевскому подь благословеніемъ патриархи Константинопольского привилья на митрополію Кіевскую давали. Яко то свѣжо показуеть, же и за щастливого панованья теперешнего короля, пана нашого милостивого, Жикгимонта третего, въ року тысеча пятьсотъ осмьдесятъ девятомъ пріѣжчалъ патриарха Константинопольскій Іеремія до тыхъ широкихъ панствъ его королевское милости у епархію свою, яко пастыръ до своихъ овечокъ, чога ему его королевская милость, нашъ милостивый панъ, не зборонилъ, але и допустилъ и листъ свой королевскій на вольное ему ростеганіе юриадикци его въ тыхъ панствахъ своихъ королевскихъ даль; за которымъ позволенъемъ его королевское милости митрополита нерадного зложилъ, а на тое мѣстце иншого постановилъ и многіе sprawy духовные, врадови его милости належачіе, въ тыхъ панствахъ его королевское милости отправовалъ. Лечъ вапа милость, милостивый пане, не знаеть, для явовыхъ причинъ смѣлъ и важился тые границы перескочить и своего старшого патриархи Константинопольского отступити и имъ взгордити, не помнечи на то, гдѣ сродѣе заказують правила святыхъ отецъ иже въ Константинѣ градѣ правило тринадцатое, чотырнадцатое и петнадцатое: если бы епископъ, альбо митрополеть своего патриархи отступилъ, всего светительства да будетъ лишеть. А ижъ вапа милость самъ взгордилъ и отступилъ своего старшого и границы перескочилъ, за

что ваша милость клятвѣ святыхъ канонѣ и соборнымъ изверженьемъ и исполненъемъ декретальнымъ патриаршимъ того собору со всеми вашей милости послѣдженными поддежинь. Съ тыхъ теды причинъ и мы вашей милости не слушаемъ и послушества въ духовныхъ справахъ отдавати не повинни и за пастыра своего не признаваемъ, яко насъ правила учать, кѣды ваша милость того неблагославеня зъ себе еще не зложилъ, такъ и теперъ на тотъ степенъ митрополи не вѣдаемъ, хто вашу милость посвятилъ, о чомъ правила ясне оповѣдаютъ: ижъ въ Онатіохіи Сирской правило двадцать первое, въ Сардикіи правило первое и второе и шостое, яко ма быть митрополитъ поставленъ. Для которыхъ у сихъ причинъ мы стоимо при першихъ протестаціяхъ, въ панствахъ его королевское милости на розныхъ мѣстахъ отъ хрестіанъ, Восточное церкви послушныхъ, вчиненныхъ, же подъ иншое благословенство, намъ не звыклое, подаватися не хочемъ, боячися попасть клятвѣ святыхъ вселенскихъ соборовъ, держимъ и о его королевское милости, нашомъ милостивомъ пану, помазану Божомъ, яко звирхнемъ пане и оборонцы, же намъ, вѣрнымъ подданымъ и богомольцамъ своимъ, ни отъ кого ниякого затрудненя въ уживанью старожитного набоженства нашего, а примушаня до незвыклого намъ благословенства чинити допустити не рачитъ. Якожь и листъ его королевское милости, нашего милостивого пана, есть выданъ, которымъ его королевская милость тую всю справу и суды всякы до розознаня сойморого задерживати рачитъ. Якожь мы, будучи въ покою, повинни есьмо пана Бога просити за доброе здоревье и fortunное панованье его королевское милости, пана нашего милостивого, того

тежь не годится намъ прономинати, ижъ маемъ пановъ своихъ, за которыхъ стараемъ, а за волю Божью на тотъ станъ евещенництва постановлены естесьмо и безъ ихъ милости тутъ въ жадное право вдаватися не можемъ. Которое сее сознанье наше, што есьмо слышали и видѣли, дали есьмо ку записанью до книгъ, подъ печатми нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ, которые писать умѣли, и съ печатми стороны шляхты, при насъ булудное. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого *). У того квити печатей приписанныхъ одинадцать и подписи рукъ теми словы: Ja Mikolaj Janowicz Miklaszewicza — wozny ręką swą własną podpisał; Kazimierz Janowicz Kimbar — wozny ręką swą. А потомъ въ томъ же року тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Августа сегого дня, о нешпорѣ, пришедши до владу его королевское милости кгородского восводства Виленского, до мене Станислава Пукшты Клявзигейловича — хоружого Волковьского, намѣстника Виленского, немалое згромаженье люду посполитого, религіи крещенкой, братія, до братства церковного Виленского уписанье, оповѣдали и обтяжливе жаловали на его милость отца Ипатія, который ся дей пишеть митрополитомъ Киевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимерскимъ и Берейстейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ, о томъ, ижъ дей што отъ давного часу за отступеньемъ старшихъ пастыровъ ихъ отъ религіи крещенкой, еше першого митрополита Михайла Рогозы и иннихъ нѣкоторыхъ владыковъ, отъ

*) Этотъ актъ, въ актовѣ святой сильно попорченъ, верхніе концы листовъ до угловъ совершенно истлѣли; но онъ пополненъ изъ подлиннаго акта, къ которому приложены одинадцать печатей, найденнаго въ связкѣ за 1588—1684 г. № 4709.

Благословенства пастыра ихъ зверяного, патриарха Константинопольского и отданъ имъ черезъ тыхъ *)

оповѣдавшисе противъ таковыхъ отступниковъ, зъ иными христианы протестацій своихъ занести неомѣшкали, чогу и передъ маестатомъ его королевское милости, пана нашего милостивого, прозъбу чинити и на каждомъ сеймику и сеймѣ вальномъ предъ рѣчью-посполитою, за старожитными вольностями своими зъ стороны вольного (справова)ннѣя набоженства своего приповѣдаися не захвали и еше дей тая справа. . . . гдѣ се о томъ мовити почало, конца своего не приняла, то пакъ дей его милость отецъ Ипатеи ничего на то недбаючи, але мимо властного пастыра тое спархii, светѣйшого патриарха Константинопольского, надъ замѣрене границъ, канонами повшехныхъ соборовъ зложонныхъ, же подъ благословенствомъ его милости отца папы Римского туо столицу метрополи Клевское у его королевской милости, пана нашего милостивого, собѣ упросивши и ихъ дей людей, до братства церковного Виленского уписныхъ, на сумнѣннѣя ихъ наступуючи, до тогожь послушенства его милости отца папы Римского, подъ которымъ дей они николи не были, примушаеть: а то дей есть духовныхъ ихъ въ церкви ихъ братской, подъ блгословенствомъ патриарха крещкого мѣшкаючихъ, отъ нихъ одымуеть, позвы своими до суду своего, не маючи надъ ними нѣкое влады, абы только до послушенства своего затягнути могъ, позываеть и нѣкое обмовы ихъ слушное не слушаючи, ихъ передъ нихъ становити ся неповинни; заочне судити и сказуеть на баницію; якобы непо-

слушныхъ, до его королевское милости отсылати умышлитель. Якожь дей и дня нынѣшнего, на датѣ вышнейпомененого, мѣсеца Августа семого дня, у понедѣлокъ, а водлугъ старого календару, яко дей его милость у повѣт своихъ помениль, мѣсеца Юля двадцать семого дня, кгда рокъ вже за долгими позвы его милости, которыми дей его милость священниковъ ихъ братскихъ отца Карпа Лазаревича и отца Григорья Ждановича о то, же его не суть послушни и не отъ него, але отъ иншого, преложеного, а меновите отъ епископа Львовского на станъ священническiй (посвяти)лися, позываль, припаль, тые же священницы ихъ поменены, не признаваючи собѣ за пастыра и не будучи повинни предъ нимъ становитися, зъ обмовою (ура)довне, при трехъ возныхъ и сторонѣ духовную особу, товариша своего отца Михаила, дiякона церкви ихъ братское Светого Духа, посылали. Его дей милость отецъ Ипатеи, яко той обмовѣ ихъ мѣстца дати не хотѣль, такъ и того самого дiякона ихъ, который съ помененою обмовою до его милости врадовне ходиль, отъ себе, зъ двора метрополею пустити не казалъ и при собѣ его мощно квалтомъ, надъ право посполитое, задержати велѣль, и не вѣдати дей, гдѣ его подѣль, што дей тые возные, которые при томъ были, сознати суть готовы.

Якожь вже на третiй день по томъ оповѣданью, то есть мѣсеца Августа девятого дня, въ томъ же року шестьсотномъ первомъ, и тые возные повѣту Виленского, на имя Николай Яновичъ Миклашевича, Петръ Юрьевичъ Навоша и Янъ Ловартовичъ *)

. дали, писанный въ тые слова.

*) Нѣсколько строгъ истѣло.

*) Три строки истѣля.

Я Миколай Янович Миклашевича, Я Петръ Юрьевич Навоша и я Янъ Ленартовичъ, возные господарскіе повѣту Виленскаго, сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ въ записанью до книгъ врадovýchъ, ижъ маючи мы возные при собѣ стороною пять шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Шимона Михайловича, пана Юрья Крота и пана Миколая Станиславовича, пана Венслава Яновича и пана Юрья Яновича, въ року теперь идучомъ тысяча шестьсотъ первымъ, мѣсеца Юля сегого дня, въ понедѣлокъ, водлугъ старого календаря, за посланьемъ священниковъ свято-духовскихъ братства церковнаго религіи кгреческое, отца Карпа Лазаревича, отца Григорья Ждановича, ходили есмы зъ діякономъ свето-духовскимъ помененого братства церковнаго Виленскаго религіи кгреческое, отцемъ Михайломъ, до двора митропольскаго, тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, до его милости отца Ипатя, который митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимерскимъ и Берестейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ (се именуеть), и кгда есмы тамъ до его милости отца Ипатя пришли, тотъ діаконъ братства церковнаго Виленскаго, отецъ Михайло, мовиль до его милости отца Ипатя тыми словами: Милостивый отче! Што ваша милость уже дручими позвы своими на теперешній день понедѣлковый до суду своего позывать рачишь священниковъ братскихъ Виленскихъ, отца Карпа Лазаревича и отца Григорья Ждановича, ижъ они послушенства своего въ справахъ духовныхъ вашей милости отдавати не хотятъ, и отъ иного епископа, не отъ вашей милости, станъ священничества на себе приняли, — тогда они вашей милости послушни быти и за пастыря своего признати не хотятъ, для того, ижъ дей ваша милость благословенство, которое еси первой отъ

святѣйшого патріарха Константинопольскаго мѣлъ, зъ себе зложилъ, а иному дей уже пастыру, границы, камоны концилїейными замѣронны, перескочивши, его милости велебному отцу папѣ Римскому послушенство еси отдадъ; для чего дей они дей, якъ сами и посполъ зъ иными хрестіяны, подъ благословенствомъ святѣйшого пастыря своего патріарха Константинопольскаго востали, такъ дей тежъ и тотъ станъ духовный отъ епископа своего, который отъ паріарха своего не отступиль, благословенствомъ церкви Божое столицы Константинопольское посветилися. Съ тыхъ дей причинъ, сами передъ вашей милостью ставитися и вашей милости послушни быти не будучи повинни, обмову свою на письмѣ, черезъ мене, товариша и брата своего вашей милости прислали. И заразы его милости отцу Ипатю тую обмову на письмѣ отецъ Михайло діаконъ черезъ насъ возныхъ подалъ. Которую его милость отецъ Ипатей, зъ гнѣвомъ принявши, передъ собою читати казалъ, и слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

*Обмови передъ его милостью отцемъ Ипатіемъ отъ священниковъ братства церковнаго Виленскаго православїя греческаго, отъ Карпа Лазаревича и Григорья Ждановича, и другіе позвы его милости, которыми изъ до послушенства своего притегалочи, позывалъ, учинена естъ тыми словами: Яко мы въ першой обмовѣ вашей, на первіше позвы вашей милости, милостивый пане, не будучи повинни передъ вашею милостью становитися и въ справахъ духовныхъ розсудку чинити не хотимъ *) ми поавы, то естъ, дня нынѣшняго, у повѣдѣлокъ, року шестьсотъ первого, мѣсеца Юля двадцатьсегого дня, водлугъ старого ка-*

*) Мѣсто отъ сироста истлѣло.

лейдара урипаломъ, снмъ писаньемъ
чсся въ право обмову чинимъ такуюю,
ижъ есьмо не повинни и теперь
по(водо)ватися для тыхъ причинъ, же ва-
ша милость въ духовныхъ правахъ нашихъ
голо(вный) адверсаръ, а не судья, гдѣжъ
право духовное такъ учить, звлаща соборъ
четвертый вселенскій — правило девятое:
Если епископъ или причетникъ зъ сво-
имъ митрополитомъ маеть нѣякую роспра-
ву, теды маеть судитися передъ патриар-
хомъ всея тоя земли, нимъ сужены будутъ
митрополиты и епископы, а меновите отъ
патриарха Константинопольского. До того
тежъ рачишь, ваша милость, тымъ своимъ
позвомъ насъ позывати до неякое клятвы
и изверженья насъ зъ стану священниче-
ского, што естъ противно канономъ свя-
тыхъ богоносныхъ отецъ, гдѣ описуеть:
ижъ если бы пресвитеру якаякольвекъ
дана была вина, за которою виною досто-
инъ бы былъ низверженья зъ священниче-
ства, тогда на таковой судъ маеть быть
шесть епископовъ, а семый епископъ его,
о чомъ собору Карфагенского правило двѣ-
надцатое, петнацатое и сто осьмое учить:
про то хотьбы ваша милость и былъ пасты-
ромъ нашимъ, тогда бысь инакшимъ су-
домъ на зверженъе насъ зъ стану священ-
нического не могъ судити, только съ теми
каноны, яковыми вашей милости вышепо-
менили. А же ваша милость въ тыхъ же
позвахъ своихъ, повторе намъ даныхъ, до-
кладати рачишь, ижъ бысьмы за першимъ
позвомъ мѣли до вашей милости приходи-
ти, съ тумультомъ людей до бою готовыми,
чого никгда, милостивый пане, не было,
гдѣжъ зъ нами были ихъ милость зацные
особы, а меновите—его милость панъ вое-
вода Смоленскій, ихъ милость князи Оггич-
ские, якожъ ктиторове тое святое церкви
сочествія Святого Духа, до второе насъ

служительми поставлено; надто (судья)
кгородскій его милость панъ подвоеводий
Биленскій, до того еще четири возные и...
шляхтичовъ, которые добре свѣдоми на-
шого приходу и отходу отъ вашей милости
и причинъ, въ обмовахъ нашихъ описаныхъ,
предъ вашею милостью становитися и такъ
клятвы, яко и... отъ вашей милости при-
имовати не повинни есьмо. Для чого про-
снмъ, абысь ваша милость насъ больше
жолестовать не рачиль, держати отъ его
королевское милости... своею милостивомъ
пане, помазанцу Божомъ, яко... светомъ
справедливомъ, же намъ нанизшимъ под-
данымъ и богомольцомъ своимъ таковыхъ
трудностей отъ вашей милости приимовати
допустити не рачить. А по прочитанью
той обмовы его милость отецъ Ипатеи пы-
талъ дѣякона, который до него съ тою об-
мовою отъ священниковъ братскихъ былъ
присланъ: хто дей тебе дѣякономъ поста-
вилъ? Онъ ему повѣдилъ: ставиль дей мене
бывшій митрополитъ. За чимъ засъ повѣ-
дилъ отецъ Ипатеи: если дей тебе митро-
политъ становиль, то дей ты послушень-
ство мнѣ отдавать естесь повиненъ и тутъ
дей остати мусишь. И такъ насъ возныхъ
и сторону отъ себе отступиль, мовечи: хо-
тя дей не мѣли есте до мене приходитъ,
ижъ жей до справъ духовныхъ ничего . . .
. *) задержати велѣлъ до
книгъ урадовыхъ съ печатями нашими,
съ подписью рукъ нашихъ, хто писати
умѣлъ, и подъ печатями стороны шляхты
вышешпоменное. Писанъ у Вильнѣ, року
мѣсеца и дня вышешпоменного. У того
квиту печатей пратисненыхъ . . . и подпись
руки возного тыми словы: Mikołaj Jano-
wicz Mikłaszewicza, wozny, ręka swą. Ко-
торое очевидное сознание возныхъ и тотъ

*) Нѣсколько стровъ истлѣло.

квитъ ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписано.

Тогожъ року тепер идучого, лѣта отъ нароженя сына Божого тысеца шестьсотъ первого, мѣсеца Августа петнадцатого дня, на врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзвгейловичомъ—хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто возный повѣту Виленского Миколай Яновичъ Миклашевича, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ квитъ свой призналъ и подалъ въ тые слова писанный: Я Миколай Яновичъ Миклашевича—возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ ку записанью до книгъ владовыхъ, ижъ въ року тепер идучимъ тысеца шестьсотъ первомъ мѣсеца Юля тридцать первого дня, водлугъ старого календаря, за посланіемъ отъ священниковъ Братства церковного Виленского православного греческого святодухскихъ, отъ отца Карпа Лазаровича и отца Григорья Ждановича, ходилъ есьми я возный до его милости отца Ипатя Потя, который ся пишетъ митрополитомъ Киевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимирскимъ и Берестейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ, а при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною были два шляхтичи, панъ Иванъ Лозицкій, а панъ Андрей Стаховскій. И кгда есьми до его милости отца Ипатія Потя вышайпомененого, до двора его милости митропольего, тутъ у мѣстѣ Виленскомъ пришолъ съ тою стороною, при мнѣ возномъ будучою и давалъ есьми его милости отцу Ипатію отъ отца Карпа Лазаровича и отца Григорья Ждановича, священниковъ вышайпомененныхъ братскихъ, обмову на письмѣ отъ нихъ черезъ мене возного присланную, ижъ они передъ его милостью за позовы его милости стано-

вится и въ справахъ духовныхъ его милости послушни быти неповинни, съ певныхъ причинъ, въ той обмовѣ можовите описанныхъ; нижили его милость отецъ Ипатей отъ мене возного тое обмовы ихъ принять не хотѣлъ: ижъ дей ты человекъ свѣтскій до справъ нашихъ духовныхъ не належишь, а тежъ дей не въ часъ ходишь, вже дей есьми на нихъ декретъ учинилъ и казалъ на нихъ декретъ передо мною вознымъ читати. Якожъ на тотъ часъ еще было передъ четвертою годиною съ полудня, еще нигдѣ по церквахъ на вечерню не было звонено и онъ самъ отецъ Ипатей еще передъ вечернею тотъ декретъ на нихъ читати казалъ. По которомъ декретѣ кгда есьми назадъ до братства церковного, до тыхъ священниковъ братскихъ, отъ которыхъ мя посылаю, былъ звернулъ и зъ нимися розмовами забавилъ, тожъ не борядо въ светое Троицы и въ иншихъ церквахъ на вечерню дзвонити почато. Што мною вознымъ и стороною тые священники братскіе освѣтчили листъ, ижъ еще передъ нешпоромъ, правѣ въ часъ, а не позно, до его милости съ тою обмовою своею посылали. Которые обмовы ижъ его милость отецъ Ипатей не принялъ, тогда ее назадъ священникомъ братскимъ звернулъ и слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: — *Третья обмова священниковъ братства церковного Виленского православія греческого отца Карпа Лазаровича и отца Григорья Ждановича* передъ его милостью отцомъ Ипатеемъ Потеемъ на третіе позы его милости *)

своего позывать рачилъ о то, жесьмы мимо вашей милости, который се тутъ (митрополитомъ) быти менишь, у епископа Львовского на станъ духовный презвитерскій до

*) Мѣсто встѣло.

церкви Божое братства церковного Виленского посветили и въ справахъ духовныхъ вашей милости послушеньства отдавати не хочеть, слухныя обмовы . . . по достатку на письмѣхъ при возныхъ урядовыхъ вашей милости есмы подали, такъ и теперъ яко и при першихъ обмовахъ нашихъ стоячи, на тотъ третій позывъ, которымъ насъ позывати рачишь до прислуханья не яко ежэкуци, за выданьемъ отъ вашей милости якогось декрету на насъ, тогда и теперъ не въ обычай отъказа правного и не вдаючися въ жадный судъ, только о собѣ обмову чинечи черезъ возного и сторону, сею цедулою нашею вашей милости ознаймужемъ: иже съ мы якъ становитися передъ вашу милость, такъ и нѣкихъ судовъ и декретовъ отъ вашей милости слухати и прѣимовати и нѣкого послушеньства въ справѣ духовной вашей милости отдавати не естесмы повинны, съ тыхъ причинъ, иже ваша милость, еще будучи епископомъ Володимирскимъ и Берестейскимъ, посполъ зъ небожчикомъ першимъ митрополитомъ Михайломъ Рогозою и зъ нѣкоторыми иными килькома владыками, кромъ вѣдомости и позволенья всихъ насъ христіанъ, послушныхъ восточное Божое церкви, такъ духовныхъ, яко и свѣтскихъ, въ тыхъ панствахъ его королевское милости, нашего милостивого пана, мѣшкаючихъ, згордѣвши здавна звыклымъ благословенствомъ свѣтѣйшого патриарха Константинопольского, иному пастырови, никогда намъ незвыклому, а меновите, его милости велебному отцу папезови Римскому, послушенство свое есте отдали и тымъ границы, каноны концилейными, отъ свѣтыхъ отцовъ змоцненые, о чомъ есмы въ першихъ обмовахъ нашихъ подостатку выписали, перестушили есте, водлугъ которыхъ каноновъ концилейныхъ за то ваша ми-

лость всѣхъ такихъ, которые есте отъ благословенства патриарха Константинопольского отступили, на собору духовномъ Берестейскомъ, который есте до книгъ трибунальныхъ, головныхъ, слово въ слово подостатку актыкованъ, зъ становъ всѣхъ духовныхъ зложено и то потомъ листомъ патриаршимъ отъ столицы Константинопольское есте змоцнено и вашихъ милостей, яко отступныхъ отъ церкви Божое восточное, отлучено и клятвѣ седми вселенскихъ соборовъ отдано, самихъ вашихъ милостей и всѣхъ тыхъ, которые бы вашихъ милостей слухали. За чимъ отъ оногo часу вже не естесе ваша милость нашими духовными, якожь и по всѣ сеймы прошлые, вся речъ-посполитая, звлаца люди религии крѣпкое старожитное, и мы зъ ними, водлугъ протестаціи, отъ христіановъ на розныхъ мѣстцахъ учиненыхъ, зоставши подъ звыклымъ той епархіи благословенствомъ свѣтѣйшого патриарха Константинопольского, не занехали домовлятися и просить его королевское милости, пана нашего милостивого, абысмы при старожитномъ уживанью набоженства нашего подъ благословенствомъ здавна звыклымъ патриарха Константинопольского заховани были. Што иже се еще на сеймѣ тамъ, гдѣ ся тая справа зачала не скончило который есте отъ благословенства патриарха Константинопольского отступили.

тутъ въ Вильни на митрополью становиль, есмы смотрѣли, а потомъ, иже тымъ благословенствомъ патриарха своего згордивши, его милость отца папу Римского за пастыра собѣ призналъ, послушенство наше посполъ зъ иными христіаны ему выповѣдали есмы и его не слухали, якожь быхмо надто вашу милость слухати мѣли и вашей милости, якъ благословенство намъ

невыклого пастыра, на собѣ носишь, такъ и пастыромъ напимъ ещесь вапа милость николи не былъ и не естесь и не вѣдаемъ, хто вашу милость на митрополью и подь чинимъ благословенствомъ становилъ, бо въ канонахъ светыхъ отецъ правило шестое собора, иже въ Сардикіи, во Антіохіи Сиретѣй правило 19 и въ Лаодикии правило тринадцатое, ясне намъ науку описують, якимъ способомъ и отъ кого митрополитъ на митрополью маеть быти становлень, которого порадку мы въ вашей милости не видимъ. Если только добра церковные отъ его королевское милости, помазаньца Божого, папа нашего милостивого, вашей милости суть поданы, теды не влада духовная, которая тутъ ни отъ кого иного не звяклася подавать, только отъ патриархи Константинопольского, способомъ вышешпомененымъ, прото не естесь вапа милость митрополитомъ напимъ и тые каноны, которыми напротивко насъ идешъ, не вашей милости служить, але тому, который бы правдивымъ пастыромъ напимъ митрополитомъ порадкомъ звяклымъ отъ востоднее церкви Божое поданный былъ, которого если быхмо мѣли, не важили быхмо ся отъ иного светить, але ижъ и до сего часу его еше не маемъ, рады и не рады за усилуваньемъ ихъ милости пановъ своихъ, которые насъ на тотъ станъ духовный прозьбами своими усиловать рачили, мусѣлихъ мы ся отъ иного епископа посветить; вѣдъ же не отъ того, которого бы правила заборонятъ мѣли, але отъ епископа тоѣ епархіи, меновите отъ его милости отъ Гедіона—епископа Львовского, который при благочестію светомъ zostалъ, патриархи своего не отступилъ и за волею и привильемъ его королевское милости, пана нашего милостивого, тымъ урадомъ епископскимъ подь благословенствомъ востоднее

церкви Божое справуетъ, которому то епископу Львовскому, и особливе яко, въ шостомъ листѣ патриаршомъ въ книжкахъ, зъ друку Озстроаского выданныхъ, описуетъ, васъ клятвѣ отдавши, а въ небытности на тотъ часъ митрополита въ тыхъ панствахъ его королевское милости, всю владу въ справахъ духовныхъ отъ престола патриархи Константинопольского, екзархомъ его учинивши, естъ подано. Тотъ то насъ не иншимъ якимъ, але намъ звяклымъ благословенствомъ Божиимъ, отъ востоднее церкви его маючи, на станъ священнической посветилъ, прото мы, знаючи голосъ пастыровъ своихъ, за инимъ ити не можемъ, але при протестаціяхъ, отъ всего христіанства здавна на разныхъ мѣстцахъ противъ того отступленія и потомъ въ Новогородку противъ самого вашей милости, не признавачи вашу милость за митрополита, учиненныхъ стоечи, послушеньства намъ звяклого восточное церкви Божое не отступуемъ. Для чога не повинни есмы вашей милости слухати и вапа милость надъ нами ніякое влады своеѣ ростягати, насъ судити и изъ стану священническаго складати, моцы мѣти не рачишь; бо хотя бысь вапа милость и былъ пастыромъ напимъ, чимъ еси не былъ и не естесь, теды бысь не могъ*) чи проклятый, тогда якъ благословенства такого не важно и по. . . . такъ и клятва его ничего шкюдити не можетъ; въ чомъ держимо о его королевской милости, напомъ милостивомъ помазаньду Божиомъ, яко пану справедливомъ, ижъ вапа милость таковое я. . . . и надъ права привилья и вольности наши старожитные надъ нами ростегати допустити не рачить. Што ся тежъ дотычетъ, ижъ вапа милость грозити

*) Истлѣвшая бумага.

намъ рачишь баницію и хотя бысь жѣлъ декретъ свой, подь который мы подлегати не повинни, учинивши на баницію до короля его милости отсылати, ино и того не только духовнымъ, але ани свѣцкимъ правомъ подлежати ваша милость не можешь, абы коли попы отъ духовного права до свѣтского на баницію послани быти жѣли, што ся не только въ нашей церкви восточной незвыкло заковывать, але и въ Римскомъ костелѣ того не слыхать.

Которого такового сознанья моего, штомы слышалъ и видѣлъ я возный даюмъ сесь мой квитъ съ печатью моею и съ юдичесомъ руки моею и съ печатями стороны вышнейпомененое. . . Писанъ у Вильны, року, мѣсеца и дня вышнейпомененого. У того квити печати притисненыхъ три, а подпись руки возного тыми словы: *Mikołaj Janowicz Miklaszewicza, wozny ręka swą.* При которомъ зезнанью возного Миколая Яновича Миклашевича тутъ очевисто предомною на врадѣ ставши сами тые священники помененого братства церковного Виленского, отецъ Карпъ Лазаровичъ и отецъ Григорій Ждановичъ, оповѣдали: ижъ дей што его милость отецъ Ипатей Потей слупныхъ обмововъ нашихъ, которые дей есьмо его милости перво сами черезъ себе вродовне, потомъ чрезъ возныхъ и сторону, не вдаючися въ жадный, яко намъ не належный, судъ его милости на письмѣ подавали, не пріймючии и не будучи пастыромъ нашимъ, съ причинъ въ тыхъ же обмовахъ нашихъ описаныхъ, але надъ права и вольности старожитной религіей нашей уживанье и надъ каноны святыхъ отецъ самъ не звыклымъ порядкомъ на тую митрополью вступивши и не маючи надъ нами ніякое влады, зачне насъ судить и сказуютъ и на баницію до свѣтского права, чога ани духовные, ани свѣт-

скіе права не учать, отсылаетъ, самъ дей его милость еще первой того, уже будучи отъ столицы пастыра своего патриарха Константинопольского, за отступленья его, которое отъ восточнее церкви Божое учиниль, проклятымъ и изъ стану духовного зверженнымъ. Тогда дей якось мы въ тыхъ обмовахъ нашихъ вышнейпомененыхъ, не вдаючися въ жадное право, его милости (оказали), такъ и тецерь съ тымъ ся освѣчаемъ, ижъ мы стоечи при протестаціяхъ первшихъ, на розныхъ мѣстцахъ отъ многихъ християнъ, послушныхъ восточнее церкви Божое, на тыхъ церкви Божое пастыровъ отступныхъ занесеныхъ, благословенства восточнее церкви Божое, матки нашею, подь которымъ ся есьмо породили, не отступуемъ, а подь иное благословенство, николи намъ незвыклое, подь которое насъ отецъ Ипатей квалтомъ примушаетъ, не позволяемъ: отъ Сіона бо, водлугъ словъ пророческихъ, изыде законъ и слово Господне изъ Іерусалима; а индей мовить: благословить тя Господь отъ Сіона и узриши благая Іерусалима во вся дни живота твоего; чога никоторой иншой церкви, ани краинѣ, абы жродломъ благословенства Божого мѣла быти не дано, только одному светому Сіону, а оттуль вже вси иные церкви и краины пріймюють, яко отъ матки всихъ; о которой тежъ Божественное писаніе мовить: Радуйся Сіоне светый, мати церквамъ, Божое мѣшканье; и еще пророкъ светый мовить: любить Господь врата Сіона надъ всѣ мѣшканья Іаковля. Того то мы благословенства Божого, которымъ насъ отъ Сіона светого благословиль, стержемо и отъ разъ поданое правды Божое отступитъ *) . . .

*) Мѣсто истгѣло.

дѣтъ, который насъ не слушше и неповинне ...нашей судиль, самъ дей на насъ се жаловалъ, передъ себежъ и позывалъ и самъ же на насъ и декретъ выдавалъ, ни для чого иного, только по своихъ страстехъ, для того, же на его отступленье дозволити не хочемъ. О чомъ въ томъ же правилѣ четвертомъ сегого вселенского собору ширей и срожей описуеть: же „еслибы нѣкоторые епископы, на свою власть надѣючися, мѣли кого отъ службы Божое отлучить ради страстныя воли своея или для иное нѣкоторое тому подобное причины, таковыя тойже страсти повинни суть, да примуть за то епископъ отлученіе отъ митрополита, а митрополитъ, еслибы то учинилъ, тогда самъ да приметъ отлученіе отъ патріарха и обратится болѣзнь его на главу его“; звлаца дей его милость отецъ Ипатеи, небудучи нашимъ пастыромъ, яко дей то и самъ у позвѣ своемъ пишучи признаваеть, же съмы ему подали педулу, не признаваючи его собѣ за пастыра и пытаючися, хто его на митрополью становилъ, то дей само тое яснѣ высвѣтчаеть, же его милость надъ нами мопы никакое не мѣлъ и не маеть и пастыромъ намъ не есть. А то дей учинили есьмо не для жадное взгарды, звирхности пристойное, абысьмо не хотѣли въ чомъ правдивого митрополита бытъ послушными, и овшемъ дей хотячи быти митрополіе звирхности послушными, пыталисьмыся о томъ, хто его милость на той станъ митропольи посветилъ, естли властью духовною тою, которою предкове его милости первые митрополиты въ тыхъ панствахъ его королевское милости отъ всход-

нее церкви Божое наступовали и которой власти мы въ справахъ духовныхъ, водлугъ христіанства нашего, отъ предковъ своихъ початокъ взявши, звыкле поддегати, што дей естли бы его милость намъ оказалъ и яко отецъ ласкавый дѣтей своихъ зъ вонпливости вывелъ, ижъ отъ всходнее церкви Божое, матки наше, Сіона светого, благословенствомъ тотъ престоль митрополіи Киевское одержалъ, певне дей повинны бысьмы были его за пастыра собѣ признавши, яко дѣти отцови послушныя, вшелякую учтивость отдавать; але ижъ дей намъ его милость о томъ слушное справы не даль, тогда дей не можемъ его милости за митрополита и пастыра своего признавати и явно дей то есть, ижъ его милость не порадкомъ всходнее церкви Божое, якосьмы дей о томъ уже по части въ обмовахъ нашихъ припомнели, але противъ ясное науки каноновъ светыхъ отецъ мирскою властью на тую столицу митрополью вступилъ, чого дей и въ правилѣ третьемъ сегого вселенского собору забороняеть, тымъ способомъ таковыя постановленія не только не суть тверды, але изверженью и отлученью суть достойны, которые не по канонамъ светыхъ отецъ, одно властью свѣтскою на станъ духовный вступують. Для тыхъ дей всихъ причинъ якъ благословенства его, намъ не належного пастыра, не потребуемъ, такъ и клятвы его недбаемъ и жадныхъ декретовъ его напотивко собѣ за слушны*)

*) Въ подлинникѣ окончанія вѣтъ, такъ какъ въ связкѣ ласты потеряны.

1601 г.

Изъ связи № 91, за 1601 г. Докум. № 14.

18. Протестація Виленскихъ мѣщанъ, братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, о томъ, что по жалобѣ Виленскаго магистрата они не смѣютъ безъ своихъ старшихъ братчиковъ и не считаютъ законнымъ являться въ задворный королевскій судъ для рассмотрѣнія королевскихъ привилегій на два братскихъ дома въ г. Вильнѣ.

Лѣта Божого нароженъя тысяча шест-
сотъ первого, мѣсеца Августа двадцать
второго дня.

На врадѣ его королевское милости кгород-
скомъ воеводства Виленского предо мною
Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ,
хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ
Виленскимъ, ставши очеристо не малое
згромаженъе людей мѣщанъ мѣста его ко-
ролевское милости Виленского, братьи брат-
ства церковного Виленского православія
греческого, оповѣдали: ижъ дей што урадь
мѣстекій ратушный Виленскій вже одъ
немалого часу позвали до его королевское
милости старшихъ братства вышейпоме-
неного церковного Виленского, такъ же
ихъ мѣщановъ и всѣхъ братью, до того
братства церковного уписныхъ, о привилей
его королевское милости въ року тысяча
пятьсотъ девятьдесятъ второмъ на сеймѣ
вальномъ на вольность двохъ домовъ
братскихъ наданый, менечи быти, яко бы
тотъ привилей правомъ и вольностямъ мѣ-
стскимъ мѣлъ быти противный, яко въ
томъ позвѣ ширей есть описано. За
которымъ позвомъ кгда дей на сеймѣ не
давно прошломъ умоцованные отъ всего то-
го братства пильность учинили, тогда дей

умоцованные отъ ураду ратушного Вилен-
ского тамъ же на сеймѣ будучи, а мено-
вите, панъ Апсолонъ Мрикглодъ а панъ
Григорей Федоровичъ—райцы и панъ Бе-
недиктъ писарь тое справы на прошломъ
сеймѣ зъ братствомъ церковнымъ не попи-
раючи, на сеймѣ да Богъ близко пришлый,
рокъ зъ умоцованными братскими росписали,
и тымъ ихъ милости старшихъ того брат-
ства ихъ милости пановъ сенаторовъ и
рыцперство и все братство убезпечили.
А ижъ дей теперъ тотъ урадь мѣстекій
Виленскій водлугъ помененого росписанья,
року не ожидаючи пришлого сейму, теперъ
туть у Вильни до суду его королевской
милости задворного тое братство ихъ цер-
ковное о узнанъе привилей помененого,
хотечи судити, привольвають,—тогда они
обыватели мѣстекіе, до того братства упис-
ные, сами одни безъ ихъ милости пановъ
сенаторовъ и рыцперства, до оного братства
уписныхъ, которымъ тотъ привилей слу-
жить, и въ самомъ позвѣ у головахъ суть
написаны у право о то сами одны... вда-
ватися и отказовати не могучи, только до
обмовы отъ себе въ той справѣ у суду его
королевской милости задворного дали мощъ
зуполную съ посродку себе брату, до того

братства уписному, мѣщанину Виленскому Петру Ивановичу Коптевичу, якожь и туо самую обмову, которую на то преречоному умоцованому своему до суду его королевской милости задворного, на письмѣ дали, передо мною на врадѣ покладали, слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Обмова мѣщамъ Виленскихъ до братыи братства церковного Виленского религии крещное уписныхъ у суду задворного, за мандатомъ его королевской милости, которыми урадъ ратушный мѣста Виленского усе братство помененое церковное позвалъ о привилей отъ его королевской милости, нашего милостивого пана, въ року прошлымъ тысяча пять сотъ девятьдесять второмъ, мѣсеца Октебра девятого дня наданы на два дома братскіе въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи зъ замку до Острое брамы, по лѣвой сторонѣ лежачіе, и о наданье оноужъ братству вольностей, въ томъ привилейю меновите выписаныхъ, менечи бытъ, якобы тотъ привилей правомъ и вольностямъ мѣстскимъ прогивный бытъ мѣль, о чомъ ширей на мандатѣ его королевской милости, нашего милостивого пана, описано есть. Мы теды найнизшіе а вѣрные его королевской милости, нашего милостивого пана, подданные, мѣщане Виленскіе, до того братства церковного уписные, ушановавши впродъ светобливый маестать его королевской милости, нашего милостивого пана, съ цалымъ а вѣрнымъ подданьствомъ нашимъ, яко научтивѣй и пристойѣй, бысмо же теперь за онымъ мандатомъ до жадное дальшее справы и отгазу не приступючи, таковую обмову предъ вашей милостью и своими милостивыми паны чинимъ: ижъ тая справа не однимъ намъ обывателемъ мѣстскимъ, але впродъ належитъ зацному стану шляхецкому ихъ милости паномъ сенаторомъ и рыцерству, ко-

торые суть до того братства уписные и енеральною вольностью правомъ посполитымъ статутowymъ обварованы. Кгдыжъ меновите тымъ привилеймъ король его милость, нашъ милостивый панъ, вылучаючи тое братство церковное съ тыми домами отъ вшелякихъ иныхъ правъ поддаты и вызвалитъ рачиль подъ право статутное земское, о чомъ значне тотъ привилей короля его милости свѣтчить, который за презренъемъ Пана Бога всемогущого а зъ цодробливое ласки его королевское милости, пана нашего милостивого, на тые два дома и на вольности. братству церковному публичне на сеймѣ наданы суть не однимъ обывателемъ мѣста Виленского, але въ головахъ, такъ ихъ милости вельможнымъ паномъ сенаторомъ, яко и станомъ шляхетскимъ, до того братства церковного уписнымъ, которые то и на сеймахъ прошлыхъ черезъ ихъ милость пановъ пословъ земскихъ речи-посполитое обоого народу не занехали короля его милости, нашего милостивого пана, о то просить, абы тые привилей не за дворомъ, але и на сеймѣ узнаваны были. За чимъ и тые панове урадники мѣста тутешнего Виленского на сеймѣ недавно прошломъ черезъ умоцованыхъ своихъ, а меновите: черезъ пана Апсолона Мрикглода, черезъ пана Григорья Федоровича—райцовъ, а черезъ пана Бенедикта писара мѣстского въ той справѣ росписали зъ умоцованными братскими року не пильновать за дворомъ, але да Богъ ажъ на сеймѣ пришложъ; и тымъ отъ нихъ будучи ихъ милость старшіе того братства убеспечени не дали намъ жадное мопы, ани науки, яко бы есмо у суду задворного мѣли поступать: про то мы безъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцерства, которые до того братства нашего належатъ и которыми въ головахъ тые при-

вилья служить, въ отказѣ быть не можемъ, яко на преднѣйшихъ участниковъ до того братства належачихъ, чого и право посполитое земское боронить, же о речъ спольную одни участницы безъ другихъ въ отказѣ быть не повинни. Для чого всего, ижъ то не однимъ намъ, найнишимъ подданымъ его королевское милости, але въ головахъ ихъ милости паномъ сенаторомъ и рыцнерству тыи привилья служить, мы сами одни мѣстскіе люди, кромъ вѣдомости ихъ милости, въ тотъ судъ задворный его королевское милости вдаватисе и от-

казовать не можемъ, кгдажъ и въ самомъ томъ позвѣ въ головахъ написано, позываючи старшихъ братскихъ, потомъ мѣщановъ и всю братью, до того братства уписныхъ. Унижене теды и плачливе вашу милость, нашихъ милостивыхъ пановъ, просимъ, абысьмо на сеймъ съ тою всею справою отосланы были. Которая то мощъ и обмова вышнейпомененая, за прозьбою тыхъ же мѣщанъ, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ естъ записана. Року 1601, мѣсеца Августа 22 дня оповѣдано.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Донум. № 12.

19. Донесеніе возныхъ о протестѣ двухъ священниковъ Виленской Свято - Духовской церкви, Карна Лазаровича и Григорія Ждановича, противъ митрополита Ипатія Потѣя по поводу вторичнаго позва ихъ въ свой митрополичій судъ.

Я Миколай Яновичъ Миклашевича, я Петръ Юрьевичъ Навоша и я Янъ Лепнартовичъ, возные господарскіе повѣту Виленского, сознаваемъ тымъ нашимъ квітотомъ, ижъ маючи мы возные при собѣ стороною пять шляхтичовъ, . . . пана Юрѣя Крота а пана Миколая Станиславовича, въ року теперъ идучомъ тысяча шестьсотъ первымъ, мѣсеца Юля сегого дня, старого календара, за посланьемъ священниковъ Свѣтодускихъ братства церковного религіи грецкое отца Карпа Лазаровича и отца Григорѣя Ждановича, ходили есьмо съ дякономъ Свѣтодускимъ помененного братства церковного Виленского религіи грецкое до

двора митропольего, тутъ у мѣстѣ Виленскимъ, до его милости отца Ипатія Потѣя, который... митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ; епископомъ Володимирскомъ и Берестейскимъ, архимандритою Кіево-печерскимъ. Кеды есьмо тамъ до его милости отца Ипатія прышли, тотъ дяконъ братства церковного Виленского, отецъ Михайло мовиль до его милости отца Ипатія тими словами:

Милостивый отче! што ваша милость уже другими позвы своими на теперешній день... ковый до суду своего позывать рачишь священниковъ братскихъ Виленскихъ, отца Карпа Лазаровича и отца Григорѣя

Ждановича, ижъ они послушенства своего въ справахъ духовныхъ вашей милости отдавати не хочуть и отъ инога епископа, не отъ вашей милости станъ священничества на себе приняли; тогда они вашей милости послушны быти и за пастыра своего признати не хочуть для того, ижъ дей ваша милость благословенство, которое еси первой отъ светѣйшого патриарха Константинопольского мѣль, зъ себе зложилъ, а иному дей уже пастыру, границы, каноны концилейными замѣроны перескочивши, его милости велебному отцу папѣ Римскому послушенство еси отдалъ, для чого дей они, якъ сами посполъ зъ иными хрестіянъ подъ благословенствомъ светѣйшого пастыра своего патриарха Константинопольского зостали, такъ дей тежъ и тотъ станъ священнической духовный отъ епископа Львовского, который патриарха своего не отступилъ, благословенство.... церкви Божое въ столпцѣ Константинопольское посветилися. Съ тыхъ дей причинь.... предъ вашей милостью становится и вашей милости послушны быти не будучи повинны, обмову черезъ мене товариша и брата своего вашей милости прислали. И заразы его милости отцу Ипатію тую обмову на письмѣ отецъ Михайло дяконъ черезъ насъ возныхъ подалъ. Которую его милость отецъ Потей зъ гнѣвомъ принявши предъ собою читати казалъ, которая обмова такъ се въ себе маеть:

Обмова предъ его милостью отцемъ Ипатіемъ отъ священниковъ братства церковного Виленского православія греческого, отъ Карпа Лазаревича и Григорья Ждановича, на другіе позвы его милости, которыми ихъ до послушенства своего притягавши, позывалъ, учтена естъ тыми словы:

Якосмы въ першой обмовѣ нашей на первіше позвы вашей милости, милостивый

пане, не будучи повинны предъ вашей милостью становится и въ справахъ духовныхъ розсудку вашей милости пріймовати, широче и достаточне обмову нашу на письмѣ вашей милости владовне есмы подали; про то теды, при той першой обмовѣ и теперь стоячи, на тые другіе позвы, которыми ваша милость насъ о.... до послушенства, въ справахъ духовныхъ отдавати не хочемъ, позывати рачишь на... за тыми другими позвы, то естъ, дня нынешнего у понедѣлокъ, року шестьсотъ первого, мѣсеца Іюля двадцать сегого дня, водлугъ же, в. м., въ духовныхъ справахъ.... а не судья, кгдажъ право духовное такъ учить, звлаца соборъ.... святое: Еслибы епископъ или причетникъ зъ своимъ метрополитомъ.... маеть судитися предъ патриархомъ всея тоя земля подъ нимъ жѣ.... епископы, а меновите отъ патриарха Константинопольского, до того тежъ.... позвомъ насъ позывати до некое клятвы и изверженья насъ зъ стану священнического противне канonomъ святымъ богоносныхъ отецъ, где описуетъ: ижъ если бы презбытеру... была вина, за которою виною достоинъ бы былъ изверженья зъ священничества, тогда на таковой судъ маеть быти шесть епископовъ, а семый епископъ его, о чомъ собору Карфагенского правило двѣнадцатое, петнадцатое и сто осьмое учить; про то хочъ бысь ваша милость и былъ пастыромъ нашимъ, тогда бысь инакшимъ судомъ на зверженье насъ зъ стану священнического не могъ судити, только тыми светыми каноны, якосмы ихъ вашей милости вышешпоменили. А ижъ ваша милость въ тыхъ же позвѣхъ своихъ, повторе намъ данныхъ, докладати рачишь, яко бысьмы за першимъ позвомъ мѣли до вашей милости приходити съ тумультомъ людей до богу готовыми, чого никды, милостивый

пане, не было, кгдажь зъ нами были ихъ милость зацные особы, а меновите: его милость панъ воевода Смоленскій, ихъ милость князи Окгинскіе, яко ктиторове тое светое церкви Сошествія Свѣтого Духа, до которое насъ служительми поставлено; надто и врадъ кгородскій, его милость панъ подвоеводій Виленскій, до того еще чотыре воеводе и семь шляхтичовъ, которые добре свѣдоми нашего приходу и отходу отъ вашей милости; для тыхъ всѣхъ причинъ, въ обмовахъ нашихъ описаныхъ, предъ вашей милостью становитися и такъ клятвы яко и изверженья отъ вашей милости примовати не повинни есьмо. Для чого просимъ, абысь ваша милость насъ больше молестовати не рачиль, держачи о его королевской милости, своимъ милостивомъ панѣ помазанцу божомъ, яко пану светомъ справедливымъ, же намъ найнизшимъ подданнымъ богомольцомъ своимъ таковыхъ трудностей отъ вашей милости приймовати допустити не рачить. А по прочитанью тое обмовы его милость отецъ Ипатей пыталъ діакона, который до него съ тою обмовою отъ священниковъ братскихъ былъ присланъ: хто дей тебе діакономъ поставиль. Онъ ему повѣдиль: ставиль дей ме-

не бывшій митрополить. За чимъ зась повѣдиль ему отецъ Ипатій: если дей тебе митрополить становиль, то дей ты послушенство мнѣ отдавати естесь повиненъ и зостати мусишь. И такъ насъ возныхъ и сторону отъ себе отпустиль, мовечи: хотя дей не мѣли есте до мене приходитъ, ижь дей до справъ духовныхъ ничего не належить, однакже дей добровольне есте пришли, добровольнежь отъ мене и идите; а тотъ дей діаконъ при мнѣ зостати мусить. И такъ того діакона вышешпомененого назадъ до братства при насъ возныхъ и сторонѣ пустити не хотѣль, але его при собѣ задержати велѣль. Которое сее сознаные наше, што есьмо слышали и видѣли есьмо ку записанью до книгъ урядовыхъ съ печатями нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ возныхъ, хто писать умѣль, и тежь съ печатями стороны шляхты вышешписаное (подали). Писанъ у Вильни року, мѣсеца и дня вышешпомененого. (Слѣдуетъ восемь печатей)*).

*) Актъ этотъ напечатанъ подъ № 17; но такъ какъ въ связкѣ найденъ другой, безъ пропусковъ, то онъ и помѣщенъ здѣсь сполна.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Докум. № 7.

20. Протестація сенаторовъ, рыцарства и всѣхъ братчиковъ Виленскаго Святе-Духовскаго братства противъ Виленскаго магистрата, незаконно назвавшаго братство въ задворный королевскій судъ для неподлежащаго ему разсмотрѣнью законности братскихъ правъ и привилегій.

Року Божого Нароженья тысяча шесть сотъ первого, мѣсяца Сентября ѿ (20) дня.

На врадѣ его королевское милости кгродскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейдовичомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто землянинъ господарскій, панъ Федоръ Быковский, до братства церковного Виленского православнаго греческаго послушеньства восточное Божое церкви уписный, самъ отъ себе и именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и становъ рыцарскихъ и всихъ посполитыхъ людей, братья до тогожъ вышейпомененого братства ихъ церковного уписныхъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловалъ на войта, бурмистровъ, радцовъ и лавниковъ мѣста его королевское милости Виленского—о томъ: ижъ дей што его королевская милость, нашъ милостивый панъ, теперь щастливо надъ нами пануючій, зъ щодробливое ласки своее господарское дома ихъ братскіе въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи зъ замку до Остроге браны по лѣвой сторонѣ лежачіе, одинъ названный Гомшевскій, отъ его милости пана Яна Нарушевича, ловчого его королевское милости великаго княжества Литовскаго, куплений, а другій дей отъ брата ихъ уписнаго небожчика Якова Кондратовича,

мѣщанина Виленскаго, дарованый, въ которомъ братство школы до науки дѣтей христіанскихъ заложили, духовныхъ служителей церкви Божое ховають и иншихъ справъ набоженьства своего подѣ... имъ благословеньствомъ восточное церкви Божое сжажки свое вольные мѣваочи заживають, съ присуду права мѣтскаго Виленскаго привилеемъ своимъ господарскимъ, вынявши зъ иншими вольностями, отъ его королевское милости тому братству наданымы, подѣ право статутное земское поддаты рачиль, тые дей урядники мѣтскіе Виленскіе оный привилей, помененому братству ихъ отъ его королевское милости наданы, менечи быти правомъ и вольностямъ ихъ мѣтскимъ протівный, ещо въ року прошломъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ шестомъ, мѣсяца Марца шестого дня, старшихъ братью братства церковного Виленскаго, также и иншихъ мѣщанъ Виленскихъ и вею братью, до того братства уписныхъ, всихъ огуломъ, никого меновите не пишучи, позволю его королевское милости, въ тыхъ же домѣхъ братскихъ положонымъ, до суду его королевское милости задворного были позвали; ино дей за тымъ позволю ижъ бы такыые привилія, звлаща гдѣ идетъ о вольное набоженьства людей религіи кгрепкое уживанье, не за дворомъ,

але на сеймѣ были узнаваны, прозьба до его королевское милости, отъ ихъ милости пановъ пословъ земскихъ обоого народу, на сеймѣхъ вальныхъ, не пооднокротъ была чинена: за чимъ дей и умодованые того ураду мѣстцого Виленского, товарищи съ посродку ихъ на сеймѣ не давно прошломъ вальномъ у Варшавѣ будучи, а меновите: Абсолонъ Мрикглодь, Григорій Федоровичъ—райцы и Бенедиктъ Розумцусъ—писарь мѣстскій, не хочечи тое поменное справы у суду задворного пильновати, до пришлого, дастъ Богъ, сейму рокъ зъ умоцованными братства ихъ церковного за позволеньемъ всее рады мѣстское были росписали и то дей на ономъ же позвѣ властными руками своими тые умоцованые ихъ райцы и писарь мѣстскій написали. За которымъ дей такимъ росписомъ року ихъ милость панове сенаторове и рыцгерство и вси братья до того братства уписные, будучи убеспечени одны до домовъ своихъ по своихъ пильныхъ потребахъ, а другіе на послугу военную его королевское милости и рѣчи-посполитое порозѣзжавшиися, въ той справѣ суду его королевское милости задворного пильновати не могли и моцы отъ себе на то никому не давали. То пакъ дей, яко насъ слухи заходятъ, тыми теперешными часы, подъ часъ бытности его королевское милости тутъ у Вильни и отпраованья лимитации судомъ задворныхъ, помененный урадъ ратушный мѣстскій Виленскій, ничего не паметачуци на оный роспись, черезъ умоцованныхъ ихъ, а знать за волею ихъ самыхъ учиненный, которымъ дей есть тое все братство ихъ убеспечено за тымъ позвоомъ помененнымъ у суду его королевское милости задворного въ тыхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцгерства, до того братства церковного уписныхъ, кото-

рымъ по большой части, яко старшимъ въ томъ братствѣ, вси привилія, права и вольности, отъ его королевское милости наданые, служатъ, якобы дей мѣли собѣ правомъ противъ братству церковному Виленскому перевести тымъ способомъ, изъ кды дей отъ поменного ураду мѣстского тое братство ихъ церковное до суду его королевское милости задворного тутъ у Вильни за очнымъ позвоомъ было приволявано; на тотъ часъ дей, яко тежъ дошло ихъ вѣдати, якобы нѣкоторые зъ людей посполитыхъ мѣщанъ мѣста Виленского, до тогожъ братства ихъ церковного Виленского уписные, послышавши таковое братства ихъ до суду задворного приволяванье, вѣдомость о томъ у суду его королевское милости давали и обмову чинили и тымъ росписомъ на позвѣ учиненнымъ передъ ихъ милостью паны асеоры показовали, изъ тая справа за онымъ позвоомъ не задворному суду его королевское милости, звлаца о розознанье привиліевъ належить, але на сеймѣ, дай Богъ, пришлый черезъ умоцованныхъ ураду мѣстского есть росписана и тымъ дей росписомъ ихъ милости панове сенаторы и рыцгерство и иншіе братья, до того братства уписные, будучи убеспечени, прочъ се розѣхали, никому отъ себе моцы въ той справѣ не оставивши. А они дей люде мѣстскіе, сами одны безъ ихъ милости старшихъ участниковъ своихъ, которымъ у головахъ и привилія на тое братство наданые служатъ, яко дей тежъ выписомъ трибунальнымъ активованья привилія тому братству на сеймѣ даного показовали, въ право вдаватися не могли, але дей заочне тотъ урадъ мѣстскій Виленскій тое справы попирали а таковой обмовѣ преречонныхъ мѣщанъ до братства уписныхъ мѣстца не даючи, тое право противъ братству цер-

ковному Виленскому, которое взгля- домъ становъ заднихъ для вольного и свободного въ тыхъ самыхъ домѣхъ уживанья набоженства, вольностями на сеймѣ отъ его королевской милости надаными обваровано, тотъ урадъ мѣстскій оный роспись року на помененомъ позвѣ руками умоцованныхъ бурмистровскихъ написанныхъ, кгда при обмовѣ отъ мѣщанъ до братства уписныхъ былъ показанный, замазано, тые дей оба-два дома братскіе, приворочаючи подъ присудъ мѣстскій, якобы одержати мѣли жалобу свою въ позвѣ описаную, што дей, еслибы такъ было,

тогда то панъ Федоръ Выковский зъ немалую собѣ и ихъ милостямъ паномъ сенаторомъ и рыперству кравдою и шкодою и зъ нарушеньемъ вольностей всего того братства ихъ, звлца въ свободномъ уживанью набоженства ихъ звыклого религии кгречкой отъ ураду мѣстского Виленского быти менечи, и о то собѣ и всему тому братству церковному зъ урадомъ мѣстскимъ Виленскимъ на соймѣ, гдѣ привидѣя его королевское милости розсужованы бывають, вольное право и мовенье заховуючи, тую жалобу и оповѣданье свое до книгъ кгродскихъ Виленскихъ записати даль.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г. Докум. № 1.

21. Листъ короля Сигизмунда III къ главному Литовскому трибуналу о томъ, что онъ несвойственно принялъ жалобу на митрополита Потѣя.

Король Сигизмундъ III, вслѣдствіе жалобы митрополита Потѣя, что его дякоша незаконно позвали въ свѣтскій судъ православные граждане города Вильны, *самизматическіе попи* и Свято-Духовское братство, по поводу какого-то преступле-

нія съ монахиней, предписываетъ всѣмъ свѣтскимъ властямъ придерживаться закона и не вмѣшиваться въ духовныя дѣла, какъ неподлежащія ихъ вѣдѣнію.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ пятого, мѣсеца Сентября пятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгродскомъ въ замку Виленскомъ, передо мною Деметромъ Каршемъ—секретаремъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившисе служебникъ велебного въ Возѣ его милости отца Ипатія Потей—архіепископа митрополиты Киевского, панъ Семень Котлубъ покладаль листъ универсаль его королевской милости до всихъ

судовъ и врадовъ, у великомъ княжествѣ Литовскомъ будучихъ, писанный, ку записанью до книгъ кгродскихъ Виленскихъ, который вписуючи такъ се въ собѣ маеть:

Zygmont III z łaski Bożej król Polski etc. Sądowi głównemu trybunalnemu, urzędowi ziemskiemu, grodzkiemu, także osobliwie miejskiemu magdeburskiemu, w państwie naszym wielkim xięstwie Litewskim, wszystkim wobec u każdemu z osobna, komu by ieno o tym wiedzieć należało. Oznajmuujemy, iż doszła nas wiadomość od wielebne-

go w Bodze Hipacieia Pocieia, archiepiscopa metropolity Kijowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi o tem, że w roku terazniejszym tysiąc sześćset piątym, miesiąca Czerwca dwudziestego dnia, poddani naszi w mieście Wileńskim, popy rusci y inshi ludzie narodu prostego, iako się oni mianują, w bractwie świętego Ducha religiey Greckiey będący, pogardziwszy zwierzchnością, godną, uprzywileiowaną y dekretami naywyższemi utwierdzoną, pozawaszy oycy Antoniego Grekowicza, diakona religiey ruskiej, sługę y diakona onego oycy mitropolity o rzeczy iakieś zmyślone y takie, o które żadna czernica nie instygowała, nie skarżyła y owszem o rzecz przeciwną protestowała, do trybunału Wileńskiego, w tym roku odprawowanego, nie tylko się na urząd mitropolski y iego zaczą osobę, która względem urzędu swego pastyrskiego mitropolego, żeby sądowi trybunalnemu, władzą co sądzić mają w prawu *), ale żadney zwierzchności y sądom mieyskim nie podlega, a oni w nienależnym sądzie, nie za pozwem, nie na roku słusznym, gdyż tam w Bodze wielebny oyciec archiepiskop, mitropolit Kiiowski, roku pozwu terminu żadnego nie miał, ale bez pozwu, bez roku, bez sędzięgo własnego, rzucili się słowy, przymówkami uszczypliwemi y niedbając na exceptią prawną y przystoynę posłańcom oycy mitropolity i diakona iego y samych deputatów stanu duchownego, onego iakoby degradowaniem udawać y sławić śmieli y kapłana duchownego, sądowi duchownemu podanego, rozsądkowi świeckiemu trybunalskiemu y nienależnemu poddali y na wzgardę, a zelżenie praw y wolności duchownych, onego oycy Antoniego y władzą oycy mitropolity bardzo ponizili, sprzeciwiając się w

tym prawom Bożym i świeckim dekretem y mandatom naszym y duchowną y naszą zwierzchność w tym znieważając. *) A iż takowe ich przewody prawa w sądzie nienależnym świeckim przeciw osobie duchowney niesłusznie otrzymane, nie prawu pospolitemu, a zatym zwierzchności duchowney, prawy pospolitemi y przysięgami przodków naszych y naszą stwierdzoney, denegować nie mogą; przeto i my z powinności naszej królewskiej, postrzegając tego, aby nikt w powołaniu swoim nad prawo uymy nie cierpiał y iako urząd duchowny władzy urzędowi świeckim, tak sąd y urząd świecki zwierzchności y urzędowi duchownego nad kres, w prawie pospolitym zanesiony, sobie przywłaszczając nie śmieli, chcemy mieć y roskazujemy wam, abyście takowych w nienależnym sądzie dekretem otrzymanych za słuszne y mocne nie przyjmowali y onemu nikomu zasłaniać się nie dopuszczali. A tego iakoby zwierzchność wielebnego w Bodze oycy mitropolity w swey całości, według dawnego zwyczaju zostawała, postrzegali y na winnych w sądzie duchownym osądzonych, a do sądu świeckiego odesłanych exekucją wykonali, koniecznie dla łaski naszej y powinności swey. Dan w Krakowie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset piątego, panowania królestw naszych Polskiego ośmnastego a Szwedzkiego dwunastego roku. У того листу печать его королевской милости великого князства Литовского и подпись руки теми словами: Sigismundus rex. Maciey Woyna—podskarbi nadworny y pisarz. Которая то справа до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана.

*) Дѣло объ Авт. Грековичѣ—напечатано въ Чтен. Общ. истор. и древн. росс. 1859 III, изъ выписи, найденной мною въ архивѣ Митр. собора во Львовѣ. Я. Г.

*) Выглаго слово.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г. Домш. № 5.

22. Банниція, послѣдовавшая отъ короля Сигизмунда III на двухъ православныхъ священниковъ.

Лѣта отъ нарощенья сына Божого 1605, мѣсеца Сентября девятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ въ замку Виленскомъ, передо мною Демитромъ Карпемъ — секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, поставившимъ панъ Мартинъ Хелстовскій, именовъ пана своего отца Антонія Грековича, дьякона, покладалъ листъ его милости ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, который вписуючи такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Вожею милостью король польскій и проч. Всимъ вобецъ и каждому зособна яко(го кольвекъ) достоинства, владу и стану людемъ, духовнымъ и свѣдкимъ, (обыва)телемъ того панства нашего великого княжества Литовского. (Ознай)мужемъ, ижъ што въ року теперешнимъ тысеца шестьсотъ пятомъ отецъ Антоній Грековичъ—дьяконъ реліи русской, позвавши до суду належного духовного, передъ велебного въ Возѣ отца Гипатая Потея, архіепископа митрополита Киевского, Галицкого и всея Россіи, и передъ капитулу русскую, поповъ русскихъ Есифа Яцко(вича) а Ивана Семеновича о неслухное звасни невинное и.... обжалованье того дьякона, якося о ексцесъ, въ монастырѣ пополненный, показаль то передъ судомъ духовнымъ, же тые по(пове) (неслу)ш-

не и несправедливе таковое обжалованье противко него и особу его духовную невинно ославили, и процесъ права въ судѣ неналежающемъ свѣтскомъ противъ него одержали, на взгарду зверхности духовное, право статутами, привиліями и декретами е. к. м. въ томъ панствѣ нашомъ утверженое, за которымъ приповомъ и нашими ясными досконалыми доводы отъ того дьякона, въ судѣ духовномъ чинеными, судъ духовный тыхъ поповъ (винныхъ) быти знавошши, водлугъ правъ духовныхъ, правилъ свѣтыхъ..... и всказаль, а за непослушество и спротивенство ихъ ку дальшой (екзе)куціи до насъ господара на выволанье отосланъ, ширей то все на декретѣ и отосланью суду духовного русского описано и доложено есть. А такъ мы господарь, зъ зверхности и повинности нашею, цостерегаючи того, абы въ панствѣ нашомъ всякіе зверхности и права водлугъ звычайоу давного въ цѣлости своей безъ жадной уйма держаны и хованы были, а винные и правомъ въ судѣ належномъ осуженье и каранье относили, овыхъ поповъ, Есифа Яцковича а Ивана Семеновича, декретомъ суду головного духовного осуженныхъ, яко зверхности и праву непослушныхъ, зовсѣхъ панствъ нашихъ выволать есьмо казали и симъ листомъ нашимъ, по публикованью его, выволываемъ, отъ сполку и обцованья

людей учтивыхъ вылучаемъ и приказуемъ вамъ, абысте ихъ, яко выволанцовъ, ни гдѣ въ имѣннѣхъ и дворахъ своихъ не переходывали, сполку и обцованья зъ ними никакого не жѣли, подъ винами на таковыхъ въ правѣ посполитомъ описанными. Што абы всѣмъ ку вѣдомотти приходило, владомъ кгородскимъ, земскимъ, мѣстскимъ и всякимъ судовымъ приказуемъ, жебы сесь листъ нашъ, за поданемъ его до васъ,

водтѣ звыклого способу, ведтѣ публикованъ быть конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Вожого Нароженья тысяча шестьсотъ пятого, мѣсеца Августа двадцатьдевятого дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского и подпись руки тыми словами: Левъ Сапѣга, канцлеръ великого князства Литовского. Которая то справа до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана.

1605 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1582 г. Декум. № 3.

23. Донесеніе вознаго о подачѣ позва братству Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ митрополита Ипатія Потѣя.

Я Миколай Залѣвскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю сямъ моимъ квитомъ, изъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентябра сежого дня, маючи при собѣ сторуною людей добрыхъ шляхту, пана Ивана Вичинскаго и пана Григорья Стародворскаго, подалъ и положилъ есьми мандатъ его королевской милости въ дому братства церковнаго Виленскаго, при церкви новой братской, названой заложенья Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачомъ, у ворота великіе уѣздныя того двора увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дому будучой оповѣдалъ и обводалъ есьми, по все братство тое, по старшихъ и молодшихъ, яко се они зовуть, Светого Духа въ мѣстѣ Виленскомъ религіи греческое, а меновите: по Есифа Яцковича а Ивана Семеновича—поповъ,

по Ивана Порошка, Петра Кошпевича, Яся Волковича, Семена Красовскаго, Исака Кононовича, Семена Яновича Новгородца, Михайла Васильевича Полочанина, Аверкія Васильевича, Дементья Малахвеевича, въ жалобѣ велебного въ Возѣ его милости отца Ипатя Потя—архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Росіи, о згорженью влады его милости отца митрополита, яко особы духовное, ку спротивенству и зопсованью всихъ правъ, привилеевъ и вольностей духовныхъ и о дохоженью справедливости зъ особою духовною отцемъ Антоніемъ, слугою и дякономъ его милости, передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ, особами свецкими, мимо судъ его милости духовный, яко ширей меновите и подостатку жалоба его милости на томъ мандатѣ опи-

сана и доложона есть; за которыми мандаты рокъ передъ его королевскою милостью становитисе обѣимъ сторонамъ, яко жалобливой, такъ и отпорной зложилъ есьми, одъ поданья и положенья того мандату тамъ, гдѣ на тотъ часъ дастъ Богъ счастье дворомъ своимъ его королевская милость быти рачить, если у великомъ князствѣ Литовскомъ—за недѣль чотыри, а если въ Коронѣ польской за недѣль осьмь, яко на року завитомъ; а тые мандаты нескробаные, немазаные, въ тытулѣ, въ датѣ, въ речи и во всемъ, одинъ зъ другимъ згодливые, передо мною вознымъ и передъ

стороною шляхтою, при мнѣ будучою, достаточне скоригованые, при которыхъ мандатѣхъ и таковой квитъ мой для вѣдомости року тымъ вышеименнымъ особамъ далъ есьми, а сесь квитъ мой его милости отцу митрополитѣ зъ мандатомъ противнымъ доставилъ есьми, съ печатью своею и съ печатями тое стороны шляхты вышеименное. Писанъ року, мѣсеца и дня вышеименного.

У того квиту печатей притисненыхъ три. Котороежъ тое очевистое возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ егродскихъ Виленскихъ есть записанъ.

1605 г.

Изъ связи № 4600, за 1605—1682 г. Докум. № 4.

24. Донесеніе вознаго о подачѣ королевскаго мандата митрополиту Ипатію Потѣю и двумъ членамъ братства Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря.

Я Миколай Залѣвскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентября семого дня, маючи при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вишинскаго и пана Григорья Стародворскаго, подалъ и положилъ есьми мандатъ его королевской милости въ дому братства церковнаго Виленскаго при церкви новой братской, названой заложенья Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачомъ, у воража великіе уѣзные того двора увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дому будучой оповѣдилъ и обволаъ есьми, по пана Василья

Харевскаго и пана Петра Ильинича, яко се они сами менуютъ, старость братскихъ дорочныхъ тое церкви новое Светого Духа религіи греческое, въ жалобѣ велебнаго въ Бозѣ его милости отца Ипатяя Потя — архіепископа, митрополиты Кіевскаго, Галицкаго и всея Росіи, о одержанье декрету на его милости въ суду головнаго трибунальнаго тутъ у Вильни неслушне и о укрывженье его милости, яко ширей меновите и подостатку жалоба его милости на томъ мандатѣ его королевской милости описана и доложона есть, за которыми мандаты рокъ передъ его королевскою милостью становитисе обѣимъ сторонамъ,

яко жалобливой, такъ и отпорной, зложилъ есьми отъ поданья и положенья того мандату, тамъ, гдѣ на тотъ часъ дастъ Богъ счастливе дворомъ своимъ его королевская милость быть рачить, если у великомъ князствѣ Литовскомъ—за недѣли чотыры, а если въ Коронѣ Польской—за недѣль осьмь, яко на року завитомъ. А тые мандаты, нескробанные, неماзаные, въ тытулѣ, въ датѣ, въ речи и во всемъ одинъ зъ другимъ згодливые, передо мною вознымъ и передъ стороною шляхтою, при мнѣ будучою, достаточне скорикгованые, при которыхъ

мандатѣхъ и сей новый квитъ мой подъ печатью моею и подъ печатями стороны, для вѣдомости року, тымъ вышмененымъ старостамъ дорочнымъ братскимъ даль есьми, а другій противный сесь квитъ при его милости отцу митрополитѣ оставилъ есьми. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписаного. У того квити печатей притисненыхъ три. Котороежъ тое очевистое возного сознание и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записанъ.

1605 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г. Дому. № 6.

25. Донесеніе вознаго Виленскому городскому суду о томъ, что онъ опубликовалъ о незаконности декрета трибунальнаго противъ митрополита Потѣя.

Я Миколай Залѣскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентября девятого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вичинского и пана Григорья Стародворскаго, будучи я приданный отъ суду кгородского Виленского для публикованья и обволанья листовъ универсаловъ его королевской милости напротивко декретовъ неналежныхъ свѣтскихъ трибунальныхъ, противко его милости отца митрополиты у Вильни въ року теперешнемъ шестьсотъ пятомъ выданныхъ, яко противко особы духовное суду ихъ свѣтского ненале-

жачого, абы то всемъ ку вѣдомости пришло, якобы ништо тые декреты за слушныя не пріймоваль и оными се не засланиаль, а того якобы зверхность велебного въ Возѣ отца митрополиты вцалѣ была, съ пильностью постерегали, которые то оба листы универсалы его королевское милости, водлугъ звычайу, зъ нихъ копии до брамъ костеловъ, церквей поприбляль есьми, подъ печатью своею и подъ печатями стороны шляхты, при мнѣ будучое, то есть, меновите до воротъ замку Виленского, также до костела светого Яна, до церкви светое Тройцы и до церкви соборное светое Пречистое, до ратуша, до дому Братского и до Острой брамы и до иншихъ

брашъ, а по публикованью тое все справы, даль есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь мой квитъ, съ моею печатью и съ печатями стороны шляхты, при мнѣ будучое. Писанъ року, мѣсеца и дня зъвышписаного. У того квиту печатей притиснено три. Котороежъ тое очевистое возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1605 г.

Изъ связи № 4700, за 1606 г. Докум. № 1.

26. Донесеніе вознаго о постановленіи, сдѣланномъ братскими старостами по дѣлу между священникомъ Иваномъ Семеновичемъ и бакаларомъ Ольбрихтомъ Чаплинскимъ о нанесеніи первому оскорбленія.

Я Миколай Шилиницкій, возный господарскій повѣту Виленского, визнаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря двадцать второго былемъ взятымъ на справу нижейпомененую къ учиненю справедливости отъ ихъ милости старость братства церковного Виленского религіи кгрецкое пана Василья... Петра Ильинича, а при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною были два шляхтичи, люди добрые, въ великомъ князствѣ Литовскимъ осѣлые, панъ Федоръ Спягольскій и панъ Жданъ Спягольскій, тогда дня вышейпомененого, яко на року припаломъ, передъ ихъ милостями паны старостами братскими стороны обѣдѣ, то есть отецъ Иванъ Семеновичъ, священникъ церкви братское сошествія Светого Духа, яко сторона поводовая, а Ольбрихтъ Чаплинскій бакаляръ школы тежъ братское письма польского и латинского, яко сторона обжалованая, сами особами своими ку праву становилися; тогда

отецъ Иванъ презъ умоцованого пріятеля своего, устне передъ судомъ отъ него упрошеного, земенина господарского повѣту Опшмянского пана Лаврина Качановского пыталъ первой помененого Чаплинского, если се до того знаетъ, же есть рукодайнимъ и юрггельтовымъ слугою братскимъ? На што онъ Чаплинскій отказалъ: правда дей, жемъ ся на рокъ у ихъ милости нанялъ и юрггельту ми за то двадцать копъ грошей Литовскихъ обѣцано. Што впередъ панъ Качановскій мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ на тотъ часъ будучою, освѣтчивши, же будучи тотъ бакаляръ слугою братскимъ, не можетъ ся съ того суду ихъ милости пановъ старость выламовати а ни декрету ихъ спротивлятися, а поднесши ку читанью выписъ протестаціи отца Ивановы передъ поменеными паны старостами въ семь року тысеча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря четвертаго дня учиненое, жаловаль зъ нею на пререченого бакаляра о томъ, штожъ тогѣ

року и дѣя вышмененного на тотъчасъ, гды дей они, особы духовные, и иинше на кгрунтѣхъ братскихъ мѣшкаючіе, до трапезы зшедшися, покармовъ отъ Бога данныхъ зъ благодареніемъ уживали, то пакъ дей онъ Ольбрихтъ Чаплинскій, препомневши боязни Божое и срогости правъ духовныхъ и свѣдкихъ, не поважаючи мѣстца того светого и стану его презвитерского, первой дей словы поудливими и неучтивыми на его отца Ивана торгнувшися, а потомъ и самъ ся до него порвавши, кгорцкомъ на столѣ стоячимъ на него тиснувши, у плеча его ударилъ и тымъ особу его духовную обелжилъ, што ширей на томъ оповѣданью его описано и доложено есть. А по прочитанью тое протестаціи панъ Качановскій повѣдилъ: за тою дей жалобою своею отецъ Иванъ иначе поступовати бы могль зъ особою народу шляхетского, а иначе съ простого стану чловѣкомъ, кгдажь дей чловѣка простого стану за то, же ся на особу его духовную торгнулъ, водлугъ артыкулу тридцатьдевятого зъ роздѣлу четвертого, руку тратити бы муѣль, а особа zase шляхетская, зъ арт. сорокъ семого зъ тогожь роздѣлу, везеньемъ каранъ быти бы мѣль, (то пакъ) дей онъ Чаплинскій передъ васъ судомъ покажетъ то, естли есть шляхтичемъ, альбо нѣтъ, што кгда дей онъ учинить, тогда водлугъ стану его справедливости и каранья на немъ домогаться буду. На што онъ Чаплинскій одповѣдилъ: правда дей, жемъ есть зъ уроженья шляхетского, съ повѣту Пасимского, а ижъ тыхъ словъ своихъ жаднымъ доводомъ слушнымъ показати не могль, тогда панъ Качановскій домагалсе того, абы зъ него, яко съ простого чловѣка, справедливость была чинена. А онъ Чаплинскій, твердечи то, же есть шляхтичомъ, и то повѣдилъ, ижъ дей

не голыми словы, але самымъ skutкомъ, гдыбы того потреба оказала, готовъ есьми у повѣтъ моемъ уроженье и оѣлость свою шляхетскую указати. А такъ панове старосты, заховуючися водлугъ науки конституціи сеймовой, въ року прошломъ тысяча шестьсотъ першомъ зъ сейму вального Варшавского выданое, на выводъ и оказанье шляхетства его до повѣту, зъ которого се онъ быти мѣнилъ, отослали, абы на сеймикахъ близко пришлыхъ, водлугъ науки тое конституціи, въ день громничный шляхетство свое указавши, свѣдцтво певное отъ обывателей того повѣту отримавши, передъ ними паны старостами то показалъ, которому показанью и рокъ за недѣль осьмъ отъ учиненья того узнанья своего ему зложили, а до того часу и декретъ skutчный въ той справѣ завѣсивши на томъ дню, яко на року завитомъ, ку прислуханью того декрету сторонамъ обѣюмъ передъ собою, альбо намѣстникомъ своимъ становитися наказали. Отъ которого суду и узнанья ихъ милости пановъ старость братскихъ хотѣль былъ помеченный Ольбрихтъ Чаплинскій до суду кгородского Виленского апелевати, але панове старостове тое апелаци, яко неслухное и безправное, ему служѣ своему рукодайному и юргельтовому не допустили, звлаца ижъ его королевская милость, панъ нашъ, теперъ надъ нами щастливе пануючій, меновите тые кгрунты братскіе зо всеми на нихъ мѣшкаючими и оные въ дозорѣ своемъ маючими присуду и юриздикціи ииншихъ урадовъ, а меновите мѣстского и кгородского привильями своими, на сеймѣ вальномъ тому братству надаными, выняти рачиль, подаючи подъ право земское, которое право, ижъ нигдѣ индей апелаци не укажетъ, едно до суду головного трибунального; тогда, если бы хотѣль, и тому бакаляру до

суду головного трибунального апелляци допушали, але онъ самъ до него апелелвати не хотѣль. А такъ я возный, штомъ слышалъ и видѣль, далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ

сесь мой квитъ съ печатью моею и подъ печатьми стороны шляхты, при мнѣ на тотъ часъ будущее, вышмененое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня выписаного.

1606 г.

Изъ связи № 4700, за 1606 г. Докум. № 1.

27. Донесеніе вознаго о подачѣ двухъ позвовъ на вальный сеймъ митрополиту Инатію Потѣю отъ Свято-Духовскаго братства.

Я Балтроей Забѣла, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ року теперь идучого тысеца шестьсотъ шостого мѣсеца Генваря одиннадцатого дня, маючи я возный при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, земинъ господарскихъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, пана Юрья Туровского а пана Яна Миколаевича, мандаты позвы господарскіе, суду его королевское милости сеймовому судити належачіе, нескробаные, немазаные, въ датѣ, въ речи и во всемъ одинъ зъ другимъ згодливые, и передъ стороною шляхтою, при поданью мандатовъ, при мнѣ будучихъ, вычитаные и скорикгованые, подалъ и положилъ есьми въ монастырѣ святое Пречистое, въ дворѣ митропольимъ, при томъ монастыри лежачемъ въ мѣстѣ господарскомъ столечномъ Виленскомъ, подле брамы, не далеко светого Спаса лежачое, который на тотъ часъ держитъ велебный его милость отецъ Кирь Ипатей Потей, митрополитомъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, и у ворота того мо-

настыра двора мѣшканья его милости, при томъ монастыру светое Пречистое лежачомъ, уѣздные, увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дворѣ его милости того монастыра, которую на дворѣ ходячую видѣль и казалъ и оповѣдалъ и обволалъ есьми писаные тые мандаты по его милости отца Кирь Ипатей Потей, митрополита Кіевского, самого въ жалобѣ ихъ милости пановъ старость братства церковного Виленского религии греческой, пана Василья Харевского а пана Петра Ильича, именемъ ихъ и именемъ всего стану княжатъ, панятъ, такъ народу шляхетского, яко и чоловѣка посполитого, въ томъ братствѣ ихъ церковномъ Виленскомъ будучихъ, о неслухный переводъ права за двѣма мандаты задворными о скасованье и знесенье декретовъ суду головного трибунального въ терминѣ неналежномъ учиненный, о чомъ ширей и по достатку вся жалоба ихъ на тыхъ мандатѣхъ господарскихъ описана и доложона есть. За которыми мандаты и рокъ передъ его королевскою милостью

и всеми станы сойму належачими на сей-
мъ вальномъ головномъ, тамъ, гдѣ сеймъ
вальный отправанъ и сужонъ будетъ, отъ
початья сейму шостого дня обудвумъ сто-
ронамъ, поведовой и обжалованой стано-
витисе, яко и въ серединѣ тыхъ манда-
товъ поменено есть, симъ квитомъ моимъ
зложилъ и ознаймилъ есьми и одинъ сей
квитъ мой подъ печатью моею и подъ
печатьми стороны шляхты при мандатѣ

его милости отцу митрополиту въ томъ
дворѣ, мѣшканью его милости, при томъ
монастыру у воротахъ зоставилъ есьми,
а другій такой же, слово въ слово, при дру-
гомъ мандатѣ у стороны поведовое, при
братствѣ зоставиломъ, тежъ подъ печатью
моею и стороны шляхты, для довоженья
року и положенья того мандату зоставилъ
есьми. Писанъ у Вильни, року дня мѣ-
сеца верху менованого.

1607 г.

Изъ связки № 82, за 1616—1686 г. Дѣлум. № 1.

**28. Посвидѣтельствованіе возныхъ объ отказѣ Дубенскаго архимандрита Вар-
сонофія судитися съ Троицкими монахами и семинаристами, избившими его, по
причинѣ смиренія и нежеланія произносить присяги.**

Я Егоръ Янковскій, возный господар-
скій повѣту Виленского, сознаваю тымъ
моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ
тысеца шестьсотъ семомъ, мѣсеца
тринадцатого дня, будучи мнѣ взятымъ
на справу нижепомененую отъ старостъ
тогорочныхъ братства церковного Вилен-
ского на име его милости пана Ивана
Крохи и пана Геліяша Кгабриеловича, а
при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною
были два шляхтичи, люди добрые, на име
панъ Матіяшъ Скроккій, а панъ Курило
Кузьминскій, то пакъ того року и дня вы-
шейпомененого преречонные старостове брат-
скіе мовили передо мною вознымъ и сто-
роною вышмененою до отца Варсанофія,
архимандрита зъ монастыра Дубенского,
на тотъ часъ при церкви ихъ братской

Сохествія Светого Духа мѣшкаючого, тутъ
у Вильни, на монастыру тое церкви, тыми
словами: Вѣдаемо дей, господине, о зель-
живости твоей и окрутномъ збитью и змор-
дованью, которое твою милость поткало
часовъ недавно-прешлыхъ въ монастыру
Троецкомъ Виленскомъ отъ архимандрита,
чернцовъ и инныхъ помочниковъ ихъ; про
то дей мы за тую кривду и обельженье
стану вашей милости духовного взятисе
и правне о то чинити хотѣли; пытаем о
если и самъ, ваша милость, яко особа
укривжоная, того права зъ нами посполу
попирати и на ранахъ своихъ присягу
выконати хочешъ? Рачъ се дей намъ, ва-
ша милость, теперъ тымъ декларовати.
На што помененый отецъ Варсанофій по-
вѣдилъ тыми словами: правда дей, же вели-

кое обельженъ стану моего духовного и окрутное збитъе и зраженъе поткало мя отъ архимандрита, чернцовъ и семинаристъ, въ монастыру Троецкомъ Виленскомъ мѣшкаучихъ, и помочниковъ ихъ, ни за што иное, одно, же благословенства церкви светое Восточное отступити и зъ ними посполу подъ послушеньство незыклого и каноны концилійными забороненого пастыра подлегати не хочу, яко дей ширей и достаточней тая жалоба моя на протестаци, до кгроду отъ мене внесеной, описана и выражена есть. Але дей, ижъ мѣ, яко законники, вшелякіе бѣды и преслядованья, а влаца для вѣры скромне и терптиве зносити есть речъ повинна, и о жадную кривду и зельживость свою въ споры

и зятяги права свѣцкогго вдавть ми се не годить, а влаца гдѣ бы се отбыти не могло безъ выконанья присеги тѣлесное, которое ми право духовное боронить: прот дей я съ тымъ се деклярую, же жадною мѣрою на ранахъ..... присегати не буду и волю всю тую справу и обельженъе свое на Пана Бога пустить. Што все преречоные старостове братскіе мною вознымъ и стороною освѣтчили, а я, штомъ слышалъ и видѣлъ, даль есьми ку записанью до книгъ кгродскихъ Виленскихъ сесь мой квитъ, подъ печатью и съ подписомъ руки моее, и подъ печатми преречоное стороны шляхты. Писанъ у Вильни, року мѣсеца и дня вышейпомененого. (Слѣдуютъ подписи и три печати).

1607 г.

Изъ связки № 4671, за 1607 г. Дому. 6.

29. Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на архимандрита Сохойлу Сенчилу по случаю насильственнаго завладѣнія имъ братскихъ фольваркомъ Користи.

Лѣта Божого Нароженья 473 (1607).

На врадѣ его королевской милости кгродскомъ воеводства Виленского предо мною Деметріемъ Карпемъ, секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно райца мѣста Виленского панъ Мартинъ Михайловичъ, именемъ пановъ бурмистровъ и все рады мѣста здѣшняго господарского Виленского, лавицы набоженства греческого, а

панъ Денисъ Костентиновичъ и панъ Омельянъ Григорьевичъ зъ особы и именемъ всего посольства религиі греческое на сесь рокъ тысяча шестьсотъ семь дозорцами добръ и всихъ маетностей фольварку монастыра светое Троицы, прозываемого Корысти, въ повѣтъ Виленскомъ лежачого, оповѣдали и обтяжливе жаловали на Сохойлу Сенчилу, архимандрита монастыра Виленского церкви святое Троицы,

о томъ, ижъ дей въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ семого, мѣсеца Ноября осьмого дня, тотъ помененный архимандритъ Виленскій, пришедши на ратушъ по години десятой зъ вознымъ Евзофомъ Янковскимъ, въ агромаженью на тотъ часъ на ратушъ ихъ милости пановъ бурмистровъ и радець обѣюхъ лавиць, такъ религи римской, яко и закону греческого, покладалъ листъ отъ его королевской милости, подъ датою року тысяча шістьсотъ пятого мѣсеца Ноября. 51 (16) дня, до пановъ бурмистровъ и рады мѣстское лавицы русское писанный, розказуючи, абы поступили фольварокъ до монастыра Троецкого, названный Корысть, ему отцу архимандритови; покладалъ тежъ привилей емужъ архимандритови, якобы на тотъ фольваркъ данный, а то за уданьемъ непристойнымъ и оскарженьемъ невиннымъ, и заочнымъ, до его королевской милости пановъ бурмистровъ и радець лавицы русское мѣста Виленского, снать отъ егожъ самого отца Самойла архимандрита прочитавши отповѣдь пана Павла Пашковича бурмиистра лавицы русское тежъ дня сегоднейшого по обѣдѣ обославши . . . и зышодпшисе на звыклое мѣстце до братства ихъ мѣского, намовившисе, мѣли отцу архимандритови отказъ учинити, на што и самъ отецъ архимандритъ позволилъ и ихъ въ томъ обезпечилъ, за которымъ убееспечениемъ, заразъ зшодпши зъ ратуши отецъ архимандритъ, не ждучи отказу отъ нихъ, самъ особою своею и собравши се съ многими помощниками своими, а меновите: зъ Евзофомъ Янковскимъ, и зъ иншими, которыхъ онъ самъ знаетъ и ихъ имена вѣдаеть, напервей монастыръ Светое Троицы, свовольне, безъ вѣдомости ихъ пановъ бургомистровъ и воее рады мѣста Виленского лавицы русское, и кромъ вѣ-

домости чловѣка посполитого набоженства греческого во владзу свою взялъ, такъ тежъ и до того фольварку, прозываемого Корысть приѣхавши, квалтовне тотъ помененный фольваркъ Корысть въ моць и посесію свою взялъ и врадника ихъ тамошняго, Яна Федоровича, который тотъ дворець отъ ихъ милости пановъ бурмистровъ и радець лавицы русское въ завѣдыванью своемъ мѣлъ и увязываны имъ не допуцалъ зъ того дворца, взявши отъ него моцью ключи отъ збожья и отъ всее маетности, въ томъ фольварку будучой, квалтовне выгналъ и тотъ фольварокъ въ моць и держанье свое взялъ, а пановъ бурмистровъ и всю раду мѣста Виленского лавицы русское зъ того дворца держанья и зъ монастыра съ посесорства и шафунку выгналъ и тотъ фольварокъ зовсимъ, дворъ зъ будованьемъ и збожемъ вшелякимъ рознымъ, зъ быдломъ, зъ спратомъ домовымъ и зо всею отъ мала и до велика маетностью въ моць свою взялъ. А то есть, меновите маетность черезъ того архимандрита отца Самойла Сенчилу забраная въ томъ фольварку: самый дворъ, свѣтлица великая . . . желѣзный зъ зацепками оболоны шкляные, двери на завѣсахъ въ ней столь невеликій, лавы вколо, оконницы на завѣсахъ, въ обудвухъ свѣтлицахъ печи старые, въ сѣняхъ коморка, зъ боку двери на завѣсахъ и зацепка, въ сѣняхъ двери на завѣсахъ, тые свѣтлицы кронтами побиты и новыми полатаны. Свиренъ еще добрый, пивница подъ свирномъ, гридня и сѣнцы старые, стайня, хлѣвы до быдла два, гумно доброе все цѣло, одрина, осѣтъ, лазня зъ присѣнкомъ старые, сырница посродъ двора, повѣтъ для возовъ, въ гумнѣ збоже: ярицы копь осмъ и сноповъ петнадцать, жыта копь десеть и сноповъ сорокъ, шпеницы копь шесть и сноповъ деветь, гороху

копѣ одинадцать сноповъ сорокъ, ячменю копѣ четырнадцать сноповъ пятьдесятъ, овса копѣ двадцать, околоту житнаго копѣ двадцать чотыри, жита засѣяннаго бочокъ осмнадцать, сѣна одрина; быдло: воловъ оромыхъ три, коровъ дойныхъ три, бычокъ лонскій одинъ, телятъ сеголѣтнихъ двое, телюшка одна, конь половый одинъ, жеребецъ тисавый одинъ, свиней старыхъ три, кернозы два, лѣтніе два, порося одно, куриць шесть, пѣтухи три, капусты градъ тридцать, ботвиня ставни двѣ. Веретенъ желѣзныхъ до млына и валу два, дощокъ

долгихъ сажни въ полшета девять, шпунтпалей пятьдесятъ, колея, дровни, замокъ привѣсистый до гумна, замокъ новый слупкій, сѣкера до дровъ; подданныхъ, до того фольварку належачихъ, служебъ полтридцати. Въ чомъ ихъ милость панове бурмистрове и радцы лавицы русское, видечи въ томъ для отца Самойла Сенчила архимандрита Виленского и собѣ быть великую и незносную кривду, просили, абы тое ихъ оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было.

1608 г.

Изъ связи № 4692, за 1608 годъ. Допум. № 10.

30. Жалоба старосты Виленскаго Свято-Духовскаго братства на крестьянина Валентія по случаю порубки лѣса въ братскомъ имѣніи—Судеревскомъ дворцѣ и посвидѣтельствованіе вознаго.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Дмитріемъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимся очевидно староста того-рочный братства церковного Виленского православія греческого, панъ Павелъ Щеглейскій оповѣдалъ и жаловалъ на подданнаго его милости пана Криштофа Нарушевича, будущаго теперъ въ держанью у земенина господарскаго повѣту Виленскаго пана Миколая Браташевскаго, на имя на Валентога Мартиновича, о томъ, штожь дей въ року теперешнемъ, тысяча шестьсотъ осьмомъ, мѣсеца Апрѣля двад-

цать шестого дня, тотъ дей Валентій Мартиновичъ, знать за волею и вѣдомостью того самого пана Миколая Братшевскаго, въ лѣсѣ дворца ихъ братскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачаго, прозываемаго Судеревскаго, немалую шкodu и спустошенье учинилъ, то дей есть, мимо волдо и вѣдомость ихъ братскую, не мало дерева основанаго въ томъ лѣсѣ ихъ властномъ квалтовне порубавши, до дому своего звозилъ, которую то дей шкodu и спустошенье зъ лѣсу своего старостове помененаго братства возному повѣту Виленского, на име Станиславу Чижу, оказовали и правне обводили; при которомъ оповѣданью тутъ же

очевисто на врадѣ стоячи возный господарскій повѣту Виленского Станиславъ Чижъ, тогожь року 1608-го мѣсеца Мая третьяго дня, сознание свое устное учинилъ, и того сознания квитъ подъ печатью и подписомъ руки своее, и подъ печатями стороны шляхты ку записанью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ подалъ, писанный въ тые слова:

Я Станиславъ Чижъ, возный господарскій повѣту Виленского, признаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ осьмомъ, мѣсеца Апрѣля двадцать осьмого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, пана Лаврина Матѣевича и пана Александра Петровича, былъ есьми взятый на справу нижепомѣненую отъ старостъ тогорочныхъ братства церковного Виленского православія греческого, на име отъ пана Мойсея Дементьевича и пана Павла Щеглейского ку огледанью шкодъ нижепомененыхъ, въ лѣсѣ дворца ихъ братского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, прозываемого Судеревского, а меновите: указавши миѣ возному и сторонѣ водлугъ инвентару, отъ небожчика славное памети князя Александра Полубенского даного, границы съ посторонними сусѣдми кгрунту и лѣсу до того дворца въ застѣнкахъ прислухающого, врочищомъ названного Лидковщизна, оказали и обвели мною вознымъ и стороною помененою пневь дерева соснового свѣжо порубаного и зъ лѣсу вывожо-

ного, которыхъ налечилъ есьми я возный и стороны при миѣ будучіе личбою девятьдесять, которую то шкоду и спустошенье лѣсу своего менили бытъ собѣ сталую помененные старостове отъ подданного его милости пана Крыштофа Нарушевича, теперъ въ держанью будучаго пана Миколая Браташевского, земенина господарского повѣту Виленского, на име отъ Валентого Мартиновича; до которого и слѣдомъ въ домъ съ того лѣсу пріѣхавши со много вознымъ и стороною преречонные панове старостове, обачивши передъ воротаы дому того Валентого Мартиновича купу дерева сосонного, а самого въ дому не нашодши, пытали жены его, за чимъ дозволеньемъ, альбо отухою такую шкоду и спустошенье въ лѣсу ихъ братскомъ учинити важилися. На што имъ помененая жена того Валентого Мартиновича передо мною вознымъ и стороною въ тые слова отказала: тое дей дерево не мы сами, але дѣти наши зъ лѣсу вашихъ милостей въ невѣдомости повывозили. Што все помененные панове старостове мною вознымъ и стороною освѣтчивши сами прочъ отѣхали. А такъ я возный, што есьми слышалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записанью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ сесь мой квитъ подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное и подъ печатями стороны шляхты вышероченное. Писанъ у Судерви, року, мѣсеца и дня вышейпомененого.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 4.

31. Жалоба священника Виленской Пятницкой церкви на Юзефа Павловича шевца по поводу нанесенія побоевъ ему и его женѣ.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Деметриемъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, жаловаль и оповѣдалъ священникъ перкви заложения светое Пятницы, на имя отецъ Александръ Львовъ, на Юзефа Павловича шевца о томъ, штожь дей въ року 1609 (1609) мѣсеца Марца зо дня первого на день второй, въ ночи, могла бытъ година, або двѣ, будучи дей помененному священнику у нѣкоторыхъ пріятелей своихъ и кгда дей вжо до дому своего, на томъ же цментару, при церкви светое Пятницы лежачого, ишоль, тамъ же вжо вшодши на цментаръ до фортки своее колотать почаль, то пакъ дей помененный швецъ, запомневши впередъ болзни Вожое и срюкости въ правѣ посполитомъ описаное, засадившисе при той фортцѣ водле давное вазни и похвалокъ своихъ, самъ особую своею и зъ иншими помочниками своими, которыхъ онъ имена и прозвиска лѣпей вѣдаеть и ихъ знаетъ, зрадливе, потаемене, молчкомъ, невѣдоме прискочивши зъ голыми бронями и зъ кійми его самого священника и при немъ пріятеля его, который его до дому проводилъ, Ивана маляра бить и сѣчь почали, ажъ дей заледво онъ

священникъ до дому передъ нимъ ушоль, а въ томъ дей часѣ, ижъ тотъ пріятель его вышейменованный такъ борздо передъ ними уйти не могъ, тогда, кгда его помененный швецъ и зъ тыми помочниками своими билъ и на него сѣлъ, помененный Иванъ маляръ о ратунокъ воласть, што дей слышечи малжонка его священникова, на име Райна, вышодши до него шевца, почала его просить, абы пріятеля ихъ не забивали, то пакъ дей онъ швецъ, мало на томъ маючи, ижъ за малжонкомъ се ее угонялъ, еще ее самую, на зельживость стану ее шляхетского, кіемъ окрутне и нелисточиве збилъ. О што все помененный священникъ, заховуючи собѣ съ тымъ швецомъ вольное мовенье, просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было, што есть записано. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского, Янковскій, въ семь же року 1609, мѣсеца Марца 21 дня, квить сознанья своего ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подаль, писанный въ тые слова. *(Слѣдуетъ посвидѣтельствованіе возного, которое здѣсь не приводится за тожественностію его содержания съ самою жалобю).*

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Донум. № 6.

32. Жалоба русской лавицы Виленскаго магистрата на архимандрита Рутскаго, по поводу незаконнаго завладѣнія имъ Святе-Троицкимъ монастыремъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шесть-
сотъ девятого, Марца мѣсеца седмого дня.

На врадѣ его королевское милости кгород-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Дмитромъ Карпемъ, секретаромъ его ко-
ролевское милости, намѣстникомъ Вилен-
скимъ, постановившимъ очевидно обыватели
мѣста его королевское милости Виленскаго,
на име панъ Иванъ Тупека и панъ Иза-
акъ Кононовичъ—райцы рочные, а панъ
Петръ Коптевичъ, панъ Костентинъ Оста-
повичъ, панъ Семень Красовскій и панъ
Прокопъ Корольковичъ, мѣщане, купцы
мѣста господарскаго Виленскаго, сами и
именемъ другихъ пановъ бурмистровъ, ра-
дець и лавниковъ и челоуѣка посполитого
мѣстскаго религиѣ греческое, оповѣдали и
обтяжливе жаловали на его милости ксен-
дза Иосифа Велимина Рутскаго о томъ,
ижъ дей онъ ку немалой кривдѣ и убли-
женью праву и привилеямъ ихъ, которые
они панове бурмистрове и вся рада лави-
цы русское съ челоуѣкомъ посполитымъ
мѣскимъ религиѣ греческое, отъ королей
ихъ милости польскихъ и великихъ кня-
зей Литовскихъ и теперь щасливе намъ
пануючого короля его милости, пана нашого
милостивого, мають на тую церковь и мо-
настырь светое Троицы, такъ ижъ безъ
воли, вѣдомости и позволенья ихъ жаденъ

архимандритъ тое церкви и монастыря
светое Троицы заѣждзати и въ мощи а дер-
жанью своемъ мѣти не можетъ. На што
дей онъ, ксендзъ Рутскій, ничего недба-
ючи, порозумѣвшисе зъ его милостью от-
цомъ Ипатиемъ Потѣемъ, чинечи перешко-
ды въ старожитной религиѣ ихъ греческой,
правомъ и покоемъ посполитымъ зарованой,
нѣтъ вѣдома за якимъ правомъ для по-
данья собѣ того монастыря дворанина его
королевское милости, пана Яна Буйвида,
неслушне и неправне, безъ жадного об-
вѣщенья, и данья вѣдомости имъ, урадови
мѣстскому лавицы русское, зъ однимъ яко-
бы вознымъ и чотырьма шляхтичами, въ
семъ року тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣ-
сеца Марца семого дня выводилъ, про то
яко тамъ же заразь скоро довѣдавшисе
о приѣханью до того монастыря менованого
пана Яна Буйвида, они особы верху ме-
нованые увезанья въ тую церковь и мо-
настырь светое Троицы ему ксендзу Рут-
скому вравднне не поступовали и боронили,
такъ и теперь на тотъ весь неслухный,
а праву и вольностямъ ихъ противный,
его ксендза Рутскаго поступокъ протесту-
ючисе, и правне о то зъ нимъ чинити хо-
течи, просили, абы тое оповѣданье и жа-
лоба ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
записана была. • Што есть записано.

1609 г.

Изъ свѣдѣнїи № 4694, за 1609 г. Докум. № 12.

33. Посвѣдѣтельствованїе трехъ возныхъ о томъ, что православные жители города Вильны, опираясь на свои древнѣйшія и новѣйшія привилегїи, протестовали противъ ввода во владѣніе Св. Троицкимъ монастыремъ арх. Рутскаго.

Я Янъ Кельборъ, я Станиславъ Томевичъ, и я сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца семого дня, за ужитьемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, райцовъ, лавниковъ и мѣщанъ мѣста его королевское милости столечного Виленского религіи крѣпкое (ужиты были) есьмо до монастыра церкви русское Виленское заложенья светое Троицы, а при насъ возныхъ на тотъ часъ сторовою были шесть шляхтичовъ, панъ Матей Корейва, панъ Янъ Жуковский, панъ Янъ Роцевскій, панъ Якубъ Боруховскій, панъ Андрей Стоковскій и панъ Криштофъ Ивановскій. Тамъ же пришедши до того монастыра застали есьмо въ немъ особъ отъ ихъ милостей пановъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и чловѣка посполитого посланыхъ, а меновите пана Ивана Тупеку и пана Изака Кононовича, радець рочныхъ, а пана Петра Коптевича, пана Семена Красовского, пана Костентина Остафовича и пана Проккопа Корольковича, мѣщанъ и купцовъ мѣста господарского Виленского, которые еще безъ бытности нашею, его милости пану Яну Буйvidу, войту бискупства Виленского, который тамъ до того монастыра зъ однимъ якобы вознымъ Размусомъ Ким-

баромъ и чотырьма шляхтичами былъ прїѣхалъ, увязанья въ тую церковь и монастырь светое Троицы и поданья ксендзу Іосифу Велямину Рутскому непоступовали и боронили, а потомъ и при насъ возныхъ и сторонѣ шляхтѣ вышмененой пытали его милости пана Буйvida: по што бы тамъ до тое церкви съ помененымъ Кимбаромъ прибылъ, если бы до нихъ якую потребу мѣлъ? Панъ Буйвидъ, повѣдилъ, ижъ прїѣхалъ есьми тутъ за посланьемъ его королевское милости, пана нашего милостивого, для поданья тое церкви и монастыра тутейшого ксендзу Іосифу Велямину Рутскому, водлугъ данины и привилею его королевское милости, теперь выданого. На то ихъ милость особы вышменованные повѣдили, ижъ дей, мы маючи на тую церковь и монастырь светое Троицы привилея, давные отъ королей ихъ милости и теперь шасливе намъ пануючого короля его милости, пана нашего милостивого, о жадномъ новомъ архимандритѣ и привилею зъ уближеньемъ правъ и вольностей нашихъ выправленомъ не вѣдаемъ, и если бы дей его милость ксендзъ Веляминъ Рутскій мѣлъ якую данину отъ его королевское милости, тогда то могъ одержати снать не вѣдаючи о привилїяхъ и правахъ, намъ наданыхъ, о чомъ ширей въ тыхъ

привилеяхъ есть доложено, а онъ дей хочеть тые права и вольности наши, съ которыми се мы не крыемъ въ вонтпливость привести, якожь дей и вапа милость, пане Буйвиде, если бысь былъ отъ его королевское милости высланный для поданья тое церкви и монастыра, не мѣль еси такъ справовати, а невѣдомо тутъ заѣзджати, але се мѣль вапа милость водлугъ науки права посполитого справовати, а передъ вѣздомъ своимъ намъ врадовне о томъ ознаймити. И если бы якій привилей онъ ксендзъ Рутскій мѣль, тогды мѣла быть намъ копия зъ него подана и намъ о томъ обвѣщено. А такъ мы именемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и чловѣка посполитого мѣстского реликгии греческое тое церкви и монастыра светое Троицы зо всеми добрами, до него належачими, его милости ксендзу Юсифу Рутскому не поступуемъ и боронимъ, за чимъ и привилей его королевской милости, пана нашего милостивого, съ поцалованьемъ его показовали. А панъ Буйвидъ такий имъ на то респонсъ учинилъ: изъ дей я о правахъ и привилеяхъ вашей милости нѣякого розсудку и розезнанья чинити не могу, але только чинечи досыть воли

и розказанью его королевское милости, тую церковь и монастырь светое Троицы зо всеми добрами ку нему належачими, за поступенемъ чернцовъ того монастыра, отцу Юсифу Велямишу Рутскому подаль есьми. А ихъ милость особы верху мененые, стоячи при першомъ мовенью своемъ и повѣдаючи то, же чернцове, сами безъ воли и вѣдомости ихъ, того монастыра поступовать не могутъ, мовили, изъ дей мы, яко первой, такъ и теперъ при поданью того монастыра на тыхъ же кгрунтѣхъ церковныхъ увязанья въ тую церковь и монастырь светое Троицы ему ксендзу Рутскому не поступуемъ и боронимъ, якожь и по трете тыхъ словъ своихъ при поданью того монастыра повторяючи, то все нами возными и стороною шляхтою при насъ будучою освѣтчили. А такъ мы возные, штосьмы слышели и видѣли, дали есьмо ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь нашъ квитъ подъ печатями нашими и подъ печатями стороны шляхты и съ подписами рукъ, хто зъ насъ писати умѣль. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышпомененого. (Слѣдуетъ девять печатей и подписей).

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Дочум. № 9.

34. Жалоба архимандрита Рутскаго на землянина Шембея по поводу публично высказаннаго предъ русскими желанія убить его архимандрита, какъ непріятеля русской вѣры.

Лѣта отъ Нароженья сына Божего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца девятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскому воеводству Виленского, передо мною Демитремъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, постановившимся очевидно велебный въ Бозѣ его милость отецъ Иосифъ Веліаминъ Рутскій, архимандритъ Виленскій, жаловалъ и оповѣдалъ на землянина господарского воеводства Виленского, на пана Семена Максимовича Шембея, о томъ, ижъ дей року теперешнего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца осьмого дня, и ивнихъ розныхъ часовъ, пе-

редь людьми добрыми, явне похвалку учинилъ на здоровье мое, хочечи мене зъ сего свѣта згладить, мовечи, ижъ скоро се одно выхилить зъ монастыра своего отъ Светое Троицы, престрѣлю его съ пулгаку, быхъ мѣлъ и самъ горло дать, а тую славу народу русскому зоставлю, ижъ ихъ непріятеля и сказцу вѣры русское зъ сего свѣта зглажу. За которою тою явною похвалкою его милость отецъ архимандритъ, не будучи здоровья своего безпечень, просилъ, абы тое оповѣданье и жалоба его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записана была. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Дочум. № 10.

35. Вводный актъ во владѣніе Виленскимъ Свято-Троицкимъ монастыремъ архимандриту Рутскому и протестація по этому поводу православныхъ горожанъ.

Янъ Вуйвидъ, дворенинъ его королевское милости, овнаймую тымъ моимъ уяз-

чимъ листомъ, ижъ што его королевская милость, панъ нашъ милостивый, зъ ласки

свое дать и привилеемъ своимъ утвердить рачиль церковь светое Троицы зъ монастыромъ въ мѣстѣ Виленскомъ, съ фольварками, зъ людьми, зъ кгрунтами и зо всеми до него принадлежностями, велебному его милости отцу Иосифу Велямину Рутскому, іерононаху тогожъ монастыра, утвердивши его за архимандрита преложоного въ той перкви и въ монастырѣ, по зложенью съ тогожъ архимандрицтва отца Самойла Сенчила за выступки черезъ велебного въ Бозѣ его милость отца Ипатея Потея, митрополита Кіевского, Галицкогo и всея Руси, владыки Володимерского и Берестейского. А ижъ его королевская милость листомъ своимъ отворонимъ мнѣ найнижнему слузѣ своему роказать рачиль, абымъ я тую церковь светое Троицы зъ монастыромъ въ мѣстѣ Виленскомъ и съ фольварками и съ селами, до нее належачими, его милости отцу Иосифу Велямину Рутскому подадь; ино я, чинечи досыть воли и роказанью его королевское милости, пана нашего милостивого, въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца семого дня, маючи при собѣ возного повѣту Виленского Размуса Кимбара, шляхтичовъ чотырохъ, меновите: пана Войтеха Мокрицкогo, пана Мартина Вольского, пана Матея Ждановича Новицкогo и пана Мартина Видискогo, приѣхавши до монастыра светое Троицы о годинѣ осьмой, на ползекгару передъ полуднемъ, а знаподши въ томъ монастырѣ законниковъ того монастыра, ознаймилъ есьми волю его королевское милости, пана нашего милостивого, ижъ имъ за архимандрита преложоного до того монастыра и перкви подадь рачиль его милость отца Иосифа Велямина Рутского, якожемъ привилей его королевское милости и листъ до мене писаный передъ ними прочиталь. Которые закон-

ники, принявши зъ учтивостью волю и роказанье его королевское милости, тотъ монастырѣ и церковь его милости отцу Иосифу Велямину поступили, якоже я Янъ Вуйвилъ зъ раменя его королевское милости, пана нашего милостивого, тотъ монастырѣ, церковь, также фольварки, села зо всеми пожитками, до того монастыра належачіе, въ мощь, во владзу, ку спокойному уживанью, водлугъ привилею его королевское милости, пана нашего милостивого, его милости отцу Иосифу Рутскому подадь есьми. По которомъ подадню и отправенью набоженства, кгда зъ церкви зъ его милостью отцомъ Рутскимъ и зъ иншими законниками выполь, знапли есьмо передъ церковью светое Троицы на цвинтару мѣщанъ, радець мѣста его королевское милости Виленского, то есть, меновите: пана Ивана Тупеку, радцу, пана Ивана Ялковича писара, Петра Коптя, Филипа Сенчиловича, Прокопа Корольковича, Карпа Рыбника, Константина Москаля, Дениса Костюшковича и иншихъ много поспольства, которые до мене мовили: ижъ естесьмо до тебе послани отъ пановъ бурмистровъ, радець зъ ратуша религиі греческое, абы подаванья тое церкви, также и добръ до нее належачихъ его милости отцу Иосифу Рутскому боронили, кгдажъ дей першое право на подаванье того монастыра и перкви отъ ихъ милости королей польскихъ и великихъ князей Литовскихъ маемо. Ямъ особо звышменованымъ респонсъ учинилъ, ижъ при подадню тое церкви и монастыра ниhto не боронилъ, про то я уже есьми тотъ монастырѣ и зо всеми добрами, до него належачими, его милости отцу Иосифу Рутскому, архимандриту тое церкви, подадь и вжо тутъ жадное владзы не маю. А потомъ за ужитьемъ его милости отца Рутского и инныхъ за-

конниковъ zostалъ есьми на обѣдѣ съ тымъ верху помененымъ вознымъ, также и зъ вышописаную шляхтоу, а въ томъ дано ми знать до монастыра, ижъ знову громада людей, радець и посполства мѣста Виленского передь церковь светое Троицы згромажають. А хочечи вѣдать, вышоль есьми зъ монастыра съ тымъ же вознымъ и шляхтоу вышейпомененоу, што за причина згромаженья ихъ, тамъ знашлисьмо мѣщанъ тыхъ же особъ звышменованыхъ и при нихъ возныхъ трохъ: пана Іезофа Янковского, пана Яна Кембара и пана Станислава Томковича, которые мѣщане, кгда пыталъ: по што се тутъ на цминтаръ згромадили? повѣдили: ижъ якосьмы первой по выйстью вашемъ съ церкви увязанья въ тую церковь боронили, такъ и теперь при возныхъ и сторонѣ боронимъ и не поступемъ, кгдажъ намъ жадного обвѣщенья не дано, и о вѣздѣ твоимъ не вядоми есьмо. Я тыежъ слова повѣдиль, жемъ вжо водлугъ воли и росказанья его королевское милости, пана нашего милостивого, монастыръ и церковь и вси иншіе добра, до нее належачіе, водлугъ привилею его королевское милости, его милости отцу подалъ Рутскому и вжо жадное влады не маю, толькомъ тутъ на обѣдѣ за ужитьемъ отцовъ законниковъ zostалъ. А отцове законники, которые зъ монастыра зо мноу вышли, повѣдили: ижъ дей есьмо первой сего привилей его королевское милости на ратушу передь всеми паны бурмистры и

райцы оказовали и былъ читаный, про то вжо жадного обвѣщенья не потреба было. А кгдажъ потомъ зъ монастыра о годинѣ двѣнадцатой выѣхаль, нашель есьми передь ворота туюжъ громаду людей и съ тымизъ возными и при нихъ посполства не мало, которые, показавши передо мноу привилей его королевское милости, женечи на подаванье того монастыра и церкви тожъ повторали, што и первой: ижъ боронимъ и непоступемъ тое церкви и монастыра, также и добръ до нихъ належачихъ. Ямъ повѣдалъ, ижъ мнѣ въ привилья вглядеть и розсуживать не належитъ, кгда жемъ вжо тотъ монастыръ и церковь, также и добра впелякіе, водлугъ воли и росказанья его королевское милости, пана нашего милостивого, его милости отцу Рутскому подалъ и съ тымъ отѣзжаю, а ваша милость, если право якое маєте, поступуйте собѣ водлугъ права. И на томъ далъ сесь мой листь увязчій его милости отцу Іосифу Рутскому, архимандриту церкви и монастыра светое Троицы, подъ печатями и съ подписами рукъ верху помененого возного и шляхты звышописаное. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья сына Божого тысеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца осьмого дня. У того листу печатей притисненыхъ шесть и подписъ рукъ тыми словы: Jan Buywill, dworzanin jego królewskiej mości, własną ręką. *(Далте слѣдуютъ подписи другихъ лицъ).*

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 7.

36. Жалоба урядника архимандрита Вельямина Рутскаго на Виленскаго мѣщанина Марка Корольковича по поводу возмущенія имъ крестьянъ дворца Корысти.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсяца Марца 9 дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Демитромъ Карпемъ—секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ урядникъ велебного въ Бозѣ его милости отца Юсифа Велямина Рудкого, архимандрита Виленского, Корисцкій, панъ Федоръ Якубовскій оповѣдалъ и жаловалъ на мѣщанина Виленского, на пана Марка Корольковича о томъ, ижъ онъ въ року теперъ идучомъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсяца Марца осьмого дня, собравшимся зъ многими помочниками своими отъ церкви новое, яко они сами называютъ Светого Духа, наслѣдовцами, которыхъ онъ имена лѣпей вѣдаетъ, наѣхалъ на дворець монастыра Виленского. Светое Троицы, Корысть названный, тутъ у воеводствѣ Виленскомъ лежацій, который то дворець панъ мой велебный его милость отецъ Юсифъ Веляминъ Рудкій, отъ давного часу за зложеньемъ зъ архимандрита и выклятьемъ Самойла Сенчила отъ вельможного его милости отца митрополита, яко намѣстникъ головный митрополита спо-

койне въ держанью своеемъ мѣль, а потомъ отъ его королевской милости, яко будучи архимандритъ, теперъ держитъ и въ уживанью своеемъ маеть; то пакъ невѣдать, въ який способъ тотъ помененый мѣщанинъ Виленскій подданнымъ, до того дворца прислушающимъ, жебы на роботу не ходили подъ винами и погрозками заказалъ и абы пана моего также и мене урядника ихъ большъ уже не слухали, якожъ подданные тые за такимъ заказомъ будучи потурбовани, на остатокъ и збунтовалисе претивко мене урядника своего и на роботу не шли, отъ которыхъ презъ часы немалые были есьми небезпеченъ здоровья своего и за неробеньемъ ихъ шкоды не мало се стало, ажъ самижъ подданные намысливхимся, нерыхло почали на роботу ходить и мене врадника своего послушными быть, складяючи зъ себе такъ, ижъ за боязней и пострахомъ винъ отъ того мѣщанина то чинить мусѣли. О чомъ, ижъ ся нарушилъ покой посполитый, его милости пану моему и въ держанью великая перешкода стала, оповѣдаюсе и прошу, абы то было до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г. Докум. № 8.

37. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на Виленскихъ же мѣщанъ Кононовича и Москоля, запретившихъ везти дрова въ монастырь.

Року отъ Нароженья Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца
г (10).

На врадѣ его королевское милости кгород-
скимъ воеводства Виленскаго, передо мною
Дмитремъ Карпемъ, секретаремъ его ко-
релевское милости, намѣстникомъ Вилен-
скимъ, постановившимъ очевидно велебный
въ Возѣ его милость отецъ Юсифъ Велия-
минъ Рущкій, архимандритъ Виленскій,
жаловаль и обтежливе оповѣдалъ на мѣ-
щанъ его королевское милости мѣста Ви-
ленскаго, на пана Исака Кононовича и на
пана Михайла Москоля о томъ, ижъ дей року
теперешнего ахѣ (1609), мѣсеца Марца де-

сятого дня, яко маю вѣдомость отъ под-
данныхъ своихъ Корисцкихъ, перенявши
ихъ тые мѣщанове передъ Острою Бра-
мою зъ дровами, которые везли на потре-
бу монастырскую до Светое Троицы, не
вѣдать для чого, упорне, кгвалтовне, без-
правне ихъ загамовали и тыхъ дровъ до
того помененого монастыря везти не ка-
зали, взрушаючи тымъ покой посполитый,
а тому монастыру и мнѣ, яко преложо-
ному въ томъ монастыру, великую кривду
и шкочу чинечи. И просиль, абы тое опо-
вѣданье и жалоба его до книгъ кгород-
скихъ Виленскихъ была записана. Што
есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г. Докум. № 2.

38. Демосеніе вознаго о подачѣ позва Кіевскому митрополиту Инатію Петѣю
и архимандриту Вельямину Рутскому по жалобѣ старость Виленскаго братства
въ нарушеніи митрополитомъ древнихъ правъ и привилегій православныхъ
церквей.

На врадѣ его королевской милости вое- | Карпемъ—секретаромъ его королевской ми-
водства Виленскаго, передо мною Дмитромъ | лости, намѣстникомъ Виленскимъ, постано-

ивнише очевидно возный повѣту Виленского Янъ Карвовскій подающе о положенъе черезъ него позву на монастырю святое Троицы въ мѣстѣ Виленскомъ по его милость въ Бозѣ велебного отца Ипатяя Потея, митрополита Кіевского, и по намѣтника его милости отца Іосифа Велямина Рутского, архимандрита Виленского, отъ старость братства . . . новой церкви, то есть, отъ князя Богдана Окгинского, подкоморого Троцкого, и Арнольфа Выриковского, въ написомъ своимъ на томъ повѣ очевидно призналъ, который то написъ его на томъ повѣ такъ се въ собѣ слово отъ слова маеть:

Я Янъ Карвовскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю тымъ своимъ написомъ, ижъ въ року теверанѣшемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Іюня тринадцатого дня, маючи я возный при собѣ двухъ шляхтичовъ, пана Яна Вышневекого а пана Андрея Дубровского, съ которыми позвы господарскіе земскіе Виленскіе, суду головному трибунальскому судити належачіе, нескробаные, немазаные, въ датѣ, въ рѣчи, и во всемъ съ противнымъ позвомъ згодливые и скори-

гованые, подалъ и положилъ есьми на монастырю церкви русское Виленское заложенья святое Троицы, то есть, у ворота великіе уѣздные того монастыря увоткнулъ, звонникомъ и инымъ въ томъ монастырю мѣшкалочимъ оповѣдалъ и обволагалъ есьми писаные тые позвы по его милость отца Ипатяя, менуючого бытъ митрополитомъ Кіевскимъ и по намѣтника его ксендзя Іосифа Велямина Рутского о наступеньи имъ на права, вольности, привилія и покой въ религїи и спротивенство декретомъ головнымъ трибунальскимъ, яко ширей жалоба ихъ на тыхъ позвахъ описана и доложона есть, за которыми и рокъ становитисе ку праву передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ отъ положенья того позву за недѣль двѣ сторонамъ обѣюмъ, поводовой и обжалованой ознаймую и складую. И на то я даль сесь мой написъ при позвѣхъ, абы сторона року и права вѣдоми, пильни были. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписаного, а подписъ руки тими словы: Янъ Карвовскій рукою власною. Што есть до книгъ вгородскихъ Виленскихъ записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Дочин. № 13.

39. Песвидѣтельствовање возныхъ о протестаціи архимандрита Сенчицы противъ незаконнаго завладѣнія Виленскимъ Св. Троицкимъ монастыремъ архимандритомъ Рутскимъ.

Я Станиславъ Томковичъ а я Янъ Карвовскій, возные господарскіе повѣту Ви-

ленского, сознаваемъ сымъ нашимъ кавтомъ, ижъ въ року теверанѣшемъ тысяча

шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца деветнадцатого дня, маючи мы при собѣ сторуною пети шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Матуса Корейву, пана Валцера Котовича, пана Венцлава Сиповича, пана Миколая Соколовича и пана Яна Матѣевича, были есьмо на справѣ въ Возѣ велебного его милости отца Самойла Сенчила, архимандрита Троецкого Виленского, который ѣдучи съ сейму вального Варшавского, того року и дня вышепомененого, приѣхавши до того монастыра церкви русское Виленское заложенья светое Троицы, а знаходши ворота брамы першое замкненые только форту въ тыхъ воротахъ отомкненую, зоставивши возы съ коньми и съ челядью своею на улицы предъ тымъ монастыромъ, вшедши пѣшо зъ нами возными и съ стороною шляхтою розказаль чернцомъ того монастыра, абы ему, яко архимандритови, старшому своему и держачому того монастыра, ворота монастырские и келью мѣшканья его отомкнули; на што ему чернецъ того монастыра, на име Иосафъ, отповѣдиль: ижъ дей отецъ Иосифъ Веляминъ Рутскій не казаль твоей милости до того монастыра упущати, але не поступовати и мощно боронити казаль. А потомъ и самъ ксендзъ Веляминъ Рутскій вышедши съ церкви повѣдиль, ижъ дей я, будучи архимандритомъ теперь отъ его милости отца Ипатія Потея постановленнымъ, твоей милости, отче архимандрите Самойло Сенчило, того монастыра не поступую и мощно бороню, именемъ своимъ и именемъ его милости отца Ипатія Потея, яко старшого своего. А его милость отецъ архимандритъ повѣдиль, ижъ дей вѣдомо есть всемъ, же я будучи отъ давного часу архимандритомъ держачимъ того монастыра и старшимъ надъ вами всеми и самимъ тебою, ксенже Рут-

ский, яко постриженцемъ своимъ, на тепершній сеймъ вальный Варшавскій до короля его милости и становъ рѣчи-посполитое былъ отѣхаль, на которомъ при улѣченью иншихъ уразовъ, правъ и свободъ рѣчи-посполитое и мы вси, которые стоячи при старожитней вѣрѣ своей церкви светое восточное, его милости отца Ипатія Потея вжо за правдивого митрополита Кіевского и старшого своего не маемъ и мѣти не хочемъ, конституцію сеймовою въ покою при монастырѣхъ, церквахъ и добрахъ ку нимъ належачихъ естесьмо заховани. А ижъ дей ты, ксенже Рутскій, зъ его милостью отцомъ Ипатіемъ Потеемъ, наступуючи мнѣ на право мое и спротивляючись той конституціи сеймовой мнѣ того монастыра не поступиете и его кгвалтомъ зо всеми скарбами церковными и зъ добрами ку нему належачими отъ мене одыймуете; про то я, маючи въ томъ собѣ отъ тебе и отъ его милости отца Ипатія не малую кривду и шкodu, водлугъ тое конституціи, правне зъ вами у суду головного чинити хочу. По которомъ мовенью своемъ освѣтчивши то все нами возными и стороною шляхтою, его милость отецъ Самойлъ Сенчило, архимандритъ Троецкій Виленскій, тогожъ року, мѣсеца и дня вышепомененого, пришедши до ихъ милостей пановъ бурмистровъ, радець и всее рады лавицы русское религіи греческое, на мѣстцу звыкломъ згромажоныхъ, имъ, яко ктиторомъ того монастыра, тотъ жаль, кривду и безправье свое прекладаль, которые ему вси згодне тыми словы отповѣдили: ижъ дей мы, яко первой твою милость за архимандрита принявши, тую церковь и монастырь светое Троицы, такъ тежъ и вси скарбы и апараты церковные въ мощъ и въ держанье вашей милости подали, такъ и те-

перъ о жадномъ ивномъ новомъ архимандритѣ вѣдать не хочеть, кдыжъ се не только вашей милости, але и намъ всимъ великая кривда и уближенье правамъ и вольностямъ нашимъ въ томъ дѣеть, о што правне чинити хочеть. Што все его милость отецъ архимандритъ нами возныи и стороною шляхтою при насъ будучоу освѣтчилъ. А такъ мы возные, што есьмо

слышели и видѣли, дали есьмо ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь нашъ квить подъ печатями нашими и подъ печатями стороны шляхты при насъ будучое и съ подписами рукъ, хто зъ насъ писати умѣлъ. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышепомененого. (Слѣдуетъ семь печатей и подписи.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 11.

10. Протестъ православной лавицы Виленскаго магистрата противъ неправильнаго ввода во владѣнiе Свято-Троицкиихъ монастырешъ Вельямина Рутскаго.

Лѣта Божего Нароженья тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марпа 14 (19) дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Демитромъ Каршемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимсе очевидно обыватели мѣста его королевское милости Виленского, на име панъ Иванъ Тупека и панъ Изакъ Кононовичъ—райцы рочные, а панъ Петръ Кошчевичъ, панъ Костентинъ Остафовичъ, панъ Семень Красовскій и панъ Проконъ Корольковичъ—мѣщане и купцы мѣста господарского Виленского, сами и именовъ другихъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и человекъа посполитого мѣстского религии кгрецкое, оповѣдали и обяжливие жаловали на его милость пана Яна Буйвила, войта бискупства Виленского, о томъ, ижъ што они панове бурмистрове и рада лавицы русское

и съ человекомъ посполитымъ мѣстскимъ религии грецкое, мають права и привилея, на церковь и монастыръ светое Троицы рускій Виленскій отъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ и теперь щасливие намъ пануючого короля его милости, пана нашего милостивого (наданные), такъ, ижъ безъ воли и вѣдомости позволенья ихъ жаденъ архимандритъ тое церкви и монастыра светое Троицы заѣзджати и въ мощи а держанью своемъ мѣти не можеть. Противъ которымъ дей то правамъ и вольностямъ ихъ онъ Буйвиль на поданье въ мощъ и въ держанье тое церкви и монастыра светое Троицы и добръ ку нимъ належачихъ его милости ксендзу Юсифу Вельямину Рутскому, нѣтъ вѣдома за якимъ правомъ зѣхавши, а несправившия водлугъ науки права посполитого, не давши обвѣщенья и жадное вѣдомости имъ владови мѣстскому лавицы русское, яко кти-

торомъ того монастыря, и недбаючи на то, же именовъ ихъ всѣхъ, особы верху жеженые, отъываючися съ правомъ и привилеями своими, увывающя въ тую церковь и монастырь светое Троицы ему ксендзу Рутскому не поступовали и боронили тую церковь и монастырь светое Троицы зо всѣми добрами ку нему належачими, ему ксендзу

Рутскому въ мощь и держанье при одномъ яко бы возномъ и чотырохъ шляктичохъ подати мѣль, въ чомъ они собѣ не малую кривду и шкочу быти менечи и правне о то въ нимъ, паномъ Вуйвиломъ, чинить хотечи, просили, абы тое оповѣданье и жалоба ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано.

1609 . г.

Изъ связи № 4659, за 1609—1621 . г. Донум. № 5.

41. Протестація духовныхъ судей Литовскаго трибунала (римско-католическаго исповѣданія) противъ судей свѣтскихъ по поводу отказа ихъ принять участие въ разслѣдованіи дѣла между митрополитомъ Киевскимъ Ипатіемъ Потѣемъ и архимандритомъ Сенчилюю, и въ частности противъ земскаго писаря, отказавшагося принять ихъ протестацію въ актовыя книги.

Лѣта Вожого Нароженья 1609 (1609) мѣсеца Іюня двадцать шестого дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Деметромъ Карпемъ, секретаремъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Матей Друбянскій и его милость князь Мартинъ Жакгель, каноники, и пралаты костела катедральнаго замку Виленскаго святаго Станислава, и его милость князь Магнусъ Былинскій, плебанъ Ясвонскій, судьи головные трибунальные духовныя, въ симъ року тысеца шестьсотъ девятомъ зъ духовенства ку отсуживанью и отправанью справъ судовыхъ, суду трибунальному належачихъ, оповѣдали и жаловали на ихъ милость пановъ

судей головныхъ стану свѣцкаго, до кола ихъ милости духовнаго приданыхъ, а меновите на его милость князя Яна Окгинскаго, его милость князя Петра П. и его милость пана Себестьяна Явкгела, хоружаго упитекаго, и на пана Яна Колленду, писара земскаго Виленскаго, о томъ, ижъ кгда дей въ року теперешнемъ тысеца шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Мая двадцатого дня приточила се справа ку отсуживанью намъ особамъ духовнымъ и зъ свѣцкими особами судить належачая, за позы вынесенными по его милости отца Ипатія Потѣя — архіепископа митрополита Киевскаго, Галицкаго, и по отца Іосифа Велямина Рутскаго, архимандрита Виленскаго, отъ Самуила Сенчиловича, бывшаго архимандрита Троецкаго Виленскаго,

отъ бурмистровъ, радець, лавниковъ съ
человѣкомъ посполитымъ религіи русское,
также его милости князя Богдана Окгин-
ского, подкоморого Троцкого, держав-
цы Дорсунишского и Кор. и пана
Арнольфа Выриковского, старосты брат-
ства Виленского, яко се они пишутъ, ме-
нечи о отнятѣ церкви и монастыра свя-
тое Троицы, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачое,
о чомъ ширей жалоба ихъ въ тыхъ поз-
вехъ описана и доложона есть. А потомъ,
повторо въ семь же року тысяча шесть-
сотъ девятомъ, мѣсеца Іюня десятого дня,
кгда се дей тежъ приточила справа зъ
одкладу дня второго Іюня къ отсуженью
имъ же особомъ духовнымъ и зъ свѣтскими
судить належачая, за позвы его милости отца
Ипатія Потѣя—митрополита Кіевского зъ
бывшимъ протопою и намѣстникомъ его
милости Виленскимъ и зъ иными свепен-
никами русскими, то есть зъ Леонтіемъ
Бобриковичомъ, Васильемъ Ивановичомъ—
Покровскимъ, Иваномъ Власовичомъ—Рос-
кимъ и Федоромъ Гавриловымъ сыномъ—
дьякономъ, о выповѣданъ послушеньства
и забранъ всихъ церквей, въ мѣстѣ Ви-
ленскомъ будучихъ, до церкви соборное
святое Пречистое приналежащихъ, зъ скар-
бами и добрами церковными, также и дво-
ра его милости, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ
при той же церкви соборной лежачого и
привлащенъ ихъ собѣ неналежне, яко о
томъ ширей на позвѣхъ его милости отца
митрополитовыхъ описано есть. Ино дей
ихъ милость панове колекгове ихъ, особы
свѣцкіе, вышей описаные, часу припад-
ненъ тыхъ обѣохъ справъ ку отсуживанью
зъ обѣохъ сторонъ, за позвы по себѣ вы-
весенеными посполъ зъ нами особами ду-
ховными за непооднокротнымъ напоми-

наньемъ и вызываньемъ засѣдатель и отсужи-
вать способомъ звыклымъ надъ права по-
сполитые и констытуціи сеймовые не хотѣли.
Мы однакъ, постерегаючи права
посполитого и присеги своее, на суды го-
ловные трибинальные учиненое, абы спра-
ведливость светая зволокы жадное не по-
носила, тые sprawy; звышменованые, яко
властне судови ихъ милости належачіе,
сами безъ коллекговъ овиохъ свѣцкихъ су-
дили и декретъ свой феровавши до книгъ
судовъ головныхъ трибунальныхъ, до пана
Яна Колады, писара земского Виленского,
абы до книгъ принявши, выписомъ, подъ
печатью его королевское милости земскою,
сторонѣ потребуючой, водлугъ порадку въ
констытуціи трибунальской описаного, по-
дали; нижли панъ писаръ земскій Виленскій
того декрету нашего до книгъ головныхъ
трибунальныхъ приняти и выписомъ выда-
ти не хотѣлъ, менечи, ижъ маеть такое
розказанъ отъ пановъ судей трибуналь-
ныхъ свѣцкихъ религіи евангелицкое, абы
до книгъ не пріймывалъ и выписовъ не
выдавалъ. Ино дей мы, згажаючи се съ пра-
вомъ посполитымъ, видечи великіе ураз-
ненъ въ вольностяхъ, духовенству нашему
наданныхъ, отъ пановъ судей свѣцкихъ,
звлаца религіи евангелицкое, тые декреты
наши печатями нашими запечатовавши и
руками нашими власными подписавши, на
узнанъ и на розсудокъ его королевское
милости, пана нашего милостивого, отосла-
ли есьмо, о чомъ дей ширей на декретѣхъ
ихъ особъ духовныхъ есть описано. И про-
сили, абы тое оповѣданъ ихъ милости до
книгъ кгородскихъ Виленскихъ, для часу
припалого и для вѣдомости тое sprawy,
записано было. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4659, за 1609—1621 г. Докум. № 3.

42. Листъ короля Сигизмунда III-го къ Виленскому земскому суду, отиѣняющій постановленіе главнаго Литовскаго трибунала касательно снятія баниціи съ Троицкаго архимандрита Сочилы, возвращенія ему архимандріи и взысканія штрафа въ 10,000 польскихъ злотыхъ съ Кіевского митрополита Ипатія Потѣя и Іосафата Вельямина Рутскаго *).

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski etc.

Urodzonym panu Janu Osiku sędziemu, panu Zygmuntowi Gedroycu podsędkowi, panu Janu Kolendzie pisarzu, urzędnikom ziemskim Wileńskim, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni i wiernie nam mili! Za złożeniem przez wielbnego Hypaciego Pocieia—metropolity Kiewskiego y Halickiego, archimandrita ś. Troyce w mieście naszym Wilenskim, z Samuela Sienczyła—archimandryty przeszłego w pomienionym mieście Wilnie z pewnych przyczyn y za wyniesieniem banitiei y cancellaryey naszej na tegoż Sienczyła archimandryctwo pomienione conferowali i daliśmy xiędzu Jozephowi Welaminowi Rutskiemu. A iż przereczony wielbny metropolita dał nam sprawę, że ten Sienczyło, będąc bannitem, pozewał y wielbnego metropolitę y tegoż xiędza Rutskiego archimandrytę przed sąd główny trybunalski w. x. Lit., gdzie tenże sąd, nie oglądając się nic ni na exceptie ich prawne y na konstytucią w Warszawie na blisko przeszłym seymie uczynioną, y nie

maiąc iudicium compositum, banitią z tegoż Sienczyła zniozszy y monastyr ś. Troycy iemu nad wolą naszą przysądziwszy, winy dziesięć tysięcy złotych polskich na pomienionych metropolicie y Rutskim skazał, y na executią tego dekretu swego do sądów ziemskiego y grodzkiego, gdzieby maiętności ich byli, odesłał, w czym sobie wielkie ubliżenie wielbny metropolita y xiądz Rutski od sądu tamtego trybunalskiego być mieni; przeto my, postrzegając, aby pod szczęśliwym panowaniem naszym każdy przy prawie swym cale zachowany był y będąc zwierzchnym podawcą dobr cerkiewnych, nie chcemy aby kto nad wolą naszą do posessyey onych przychodził, chcemy mieć y wiernościom waszym rozkazujemy, abyście mocą zwierzchności naszej z powinności urzędu swego pilnie tego postrzegali, iakoby za takowemi dekretami sądu terazniejszego trybunalskiego żadna uyma podawaniu y władzy naszej w dobrach cerkiewnych y nic nad prawo wielbnemu metropolitowi y xiędzu Rutskiemu nie działo się, ale żeby monastyr ś. Troycy y zakonnicy w nim według

*) По поводу этого же обстоятельства былъ посланъ королемъ Сигизмундомъ III и второй листъ Виленскому воеводѣ Николаю Радзивилу такого же содержания (см. докум. № 4).

daniny naszej y dawnych praw swoich zachowani byli; uczynicie to, wierności wasze, dla łaski naszej y z powinności urzędu swego. Dan w Łomazach, dnia dwudziestego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego dwudziestego wtórego, a szwedzkiego szesnastego roku. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского и подпись рукъ тыми словами: Sigismundus rex; Jan Sokoliński, pisarz. Которая та справа до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1610 г. Дому. 9.

43. Посвидѣтельствованіе вознаго о протестъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, съ которымъ оно вошло въ Виленскую ратушу по поводу наложенія послѣднею пошлинъ на его дома и земли.

Я Езофъ Янковскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ десятомъ, мѣсеца Генвара дня двадцать шестого, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Яна Вишневскаго а пана Василья Прилуцкого, быть есьми взятый на справу нижепоменуеную отъ старосты братства церковного Виленскаго религии крещеное, его милости пана Ивана Крохи, земенина господарскаго повѣту Ковенскаго, который самъ особю своею и за мощью листовною отъ коллеги своего старосты тежъ братства церковного Виленскаго, его милости пана Миколая Быховца, при бытности и другихъ людей зацныхъ стану шляхетскаго, братьи, до того братства церковного Виленскаго религии крещеное уписныхъ, постановившисе ку обмовѣ на ратушу

мѣста его королевское милости Виленскаго, передъ ихъ милостями паномъ Валентымъ Сикутувичомъ—лентвойтомъ и лавниками мѣста его королевское милости, на мѣстцу судовомъ будучими, мовили до нихъ тыми словы: ижъ дей дня оногодайшого Генвара второго припозваньемъ вв. мм. мѣщанъ мѣста его королевское милости Виленскаго, Мойсея Деметьевича и Михайла Сергѣевича о некаякъ шкодо тамъ же, поворотное складанку на вахту зъ домовъ братства нашего церковного Виленскаго православія греческаго, вольностями шляхетскими и привилеями его королевское милости варованыхъ, мы старостове братскіе на року, за тымъ позвомамъ припаломъ, передъ вв. мм., не въ обычай права, але только для данья о собѣ и о неподлеганью юрисдикци вв. мм. мѣстской, яко самыхъ особъ нашихъ, такъ и тыхъ кгрунтовъ брат-

скихъ sprawy и вѣдомости обмову есьмо слушную и правную чинили. А ихъ дей дошла до насъ вѣдомость, же вв. мм. такую обмову нашу персонъ вышешименныхъ, то есть Мойсею Дементьевичу и Михайлу Сергѣевичу, некакій радъ и предложеньство въ томъ братствѣ напомя церковномъ привлащаючи, онымъ въ той имъ неналежной справѣ передъ судомъ своимъ зъ стороною поведовою розправоватися въ отказѣ быти наказали; про то и теперь видечи мы въ томъ великое быти уближенье правомъ и вольностямъ нашимъ, въ привилеяхъ его королевское милости выражонимъ, а предъ конституціи сейму вального въ року тысяча шестьсотъ семомъ и въ року тысяча шестьсотъ девятомъ—съ знесеніемъ противныхъ имъ процессовъ ствержонимъ, если бы вв. мм. въ особахъ персонъ тыхъ, которые яко люде мнѣйшое кондиціи жадными справцами на кгрунтѣхъ нашихъ братскихъ несуть и акторми въ справахъ, свободы и вольности нашей братской заходячихъ, никгда не бывали, намъ людямъ народу шляхетского, до того братства церковного Виленского уписнымъ, якое преюдиціумъ чинити хотѣли, того абысте вв. мм. чинить не рачили, просимо и напоминаемо вв. мм. не только сами отъ себе, але тежъ именовъ ихъ милости княжатъ, паняты, рыцертства, шляхты до братства нашего церковного уписныхъ. На которую то обмову нашу если

бысте вв. мм., о чомъ не держимъ, ничего недбаючи, на вольности наши шляхетскіе, также привилея его королевское милости и конституціи сеймовые наступовати хотѣли, тогда мы жадному такому декрету вв. мм. не подлежаючи екзекуціи оного вшелякими слушными и правными способы боронить, а зъ вашмостями, яко зъ віоляторми правъ и вольностей нашихъ in foro fori правне чинить будемо. Которое то мовенье свое и на письмѣ имъ письмомъ польскимъ подали, которую панъ лентвойтъ и панове лавники принявши, а не чинечи кгрунтового на тую обмову респонсу, на делиберацію собѣ до двохъ недѣль взяли. А ихъ милость особы вышешименованы повѣдивши то, же кожъ давши имъ о томъ певную справку и вѣдомость, и учинивши слушную и правную обмову, большъ въ той справѣ передъ судомъ ихъ становитисе и декретовъ жадныхъ, которымъ подлегати, ани зъ особъ своихъ, ани съ тыхъ кгрунтовъ братскихъ не суть повинни, слухати не будутъ, зъ ратуша спокойне прочь отошли. А тажъ я возный, што есьми слышалъ и видѣлъ, даль есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь мой квитъ подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное и подъ печатьми стороны шляхты, при мнѣ на тотъ часъ будучое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышешименоного.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1610 г. Докум. № 7.

44. Листъ короля Сигизмунда III-го обывателямъ в. кн. Литовскаго, воспрещающій продажу и куплю русскихъ книгъ Виленской Свято-Духовской типографіи подъ опасеніемъ штрафа въ 5,000 червонныхъ злотыхъ.

До короля дошли слухи, что будто въ Виленской Свято-Духовской типографіи печатають подозрительныя и запрещенныя книги и пасквили противъ духовной и свѣтской власти, и распространяють ихъ въ край: вслѣдствіе этого король и предписывае

ваетъ всѣмъ обывателямъ в. кн. Литовскаго воздержаться отъ покупки и продажи русскихъ изданій Виленской Свято-Духовской типографіи подъ опасеніемъ штрафа въ 5000 червонныхъ злотыхъ.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiążę Litewskie etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna wszelakiego stanu i conditiei ludziom, poddanym naszym, obywatelom wielkiego xięstwa Litewskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Oznamujemy uprzejmości y wierności waszey, yż doszły nas różne piśma porusku, w drukarnie ruskiej Wieleńskiej wydrukowane, które ostatne są pasquillusse y bunty przeciwko zwierzchności duchowney y świeckiey, a śnać y xięgi osobne nie małe w teyże drukarni ruskiej Wieleńskiej są wydrukowane, w których znać gorszych ieszcze kalumnii y bluźnierstwa pełno. My tedy postrzegać tego, aby takowe uszczypliwe piśma buntów occassiey niedawali y po-

śluszeństwo w swey klubie zostawało, chcemy mieć y wszystkim wobec rozkazujemy, aby się nikt takowych xiąg, kart y pasquillusów pod zakładem pięciu tysięcy czerwonych złotych na skarb nasz y pod innemi winami, w prawie pospolitem opisanemi na buntowniki, kupować y przedawać nie ważył, owszem aby każdy zabierał y palił. Co aby wszystkim ku wiadomości przychodziło, urzędowi mieyskiemu Wileńskiemu rozkazujemy, aby ten list nasz zwykłym sposobem był publikowany y exequovan. Pisan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia siódmego miesiąca Maia, roku Pańskiego M. D. C. X. panowania królestw naszych polskiego XXIII szwedzkiego roku XVII. Sigismundus rex. (M. II.) Jan Sokolinski pisarz.

1610 г.

Июль связи № 136, за 1610 г. Докум. № 5 и 6.

45. Два листа короля Сигизмунда III-го Виленскому войту и магистрату о закрытіи братской типографіи Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря, сожженіи нѣкоторыхъ книгъ и заключеніи въ тюрьму авторовъ, корректора и наборщиковъ.

Король Сигизмундъ предписываетъ своему секретарю Буриминскому, войту и бургомистрамъ католической религіи, арестовать книги и наборщиковъ въ Свято-Духовской Виленской типографіи по причинѣ слуховъ, дошедшихъ до короля, что

въ этой типографіи печатаются какія-то пасквильныя книги противъ духовной и свѣтской власти; книги и другіе подозрительные предметы сжечь, а наборщиковъ, корректора и авторовъ держать въ тюрьмѣ впредь до дальнѣйшаго распоряженія.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiążę Litewski etc.

Urodzonemu Mateuszowi Burzymińskiemu, sekretarzowi naszemu y woytowi, a sławetnym burmistrzom, raycom y ławnikom miasta naszego Wileńskiego ławice katolickiey. Wiernie nam mil! Mamy wiadomość, iż w drukarni ś. Ducha ruskiej pasquilluse iakieś przeciwko zwierzchności y xięgy potaiemnie drukują, staąd w podeyrzenie do nas przychodzą; my tedy przestrzegając tego, aby zwierzchność w swoiey klubie zostawała y do swej woley y nieposłuszeństwa przyczyna dawana nie była, chcemy mieć y rozkazujemy, abyście dowiedziawszy się o tem, wielobnemu w Bodze biskupowi y iaśnie wielmożnemu woiewodzie Wileńskim donieśli, do których w tey mierze piszemy y za dołożeniem się ich takowe pasquilluse y xięgy podeyrzane popalili, drukarza y tych, którzy tych pasquillusów y xiąg podeyrzanych są autorami do więzienia osadzili y do dalszey nauki naszej zatrzymali. Co dla łaski naszej y z powinności urzędu swego

uczynicie. Dan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia 1 miesiąca Kwietna, roku Pańskiego M. D. C. X., panowania królestw naszych polskiego XXIII, a szweckiego roku XVII.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiążę Litewskie etc.

Urodzonemu Mateuszowi Burzymińskiemu, sekretarzowi naszemu, y woytowi a sławetnym burmistrzom, raycom i ławnikom miasta naszego Wileńskiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzony y sławetni wiernie nam mil! Prysłane nam są piśma niektóre, w drukarni bractwa ruskiego Wileńskiego potaiemnie wydrukowane, które własnie są pasquilluse y bunty przeciwko zwierzchności duchowney y świeckiey, a nadto y xięgi iakieś osobne nie małe, z któremi się taia, wydrukowali, w które snać gorszych rzeczy, calumnii y bluźnierstwa nakładli. My postrzegając tego, aby takowe piśma uszczypliwe buntom okkasiey nie dawali, piszemy do iaśnie wielmożnego

Mikołaja Krzysztopha Radziwiła, xięcia na Olice y Nieświeżu, woiewody Wileńskiego, aby wierności wasze do siebie wezwawszy, wszystkie takowe karthy y exemplarze urzędownie забраć y popalić rozkazał. Ażeby y napotem takowych pasquillusow y calumniy drukować nie mogli, aby drukarnią y typam tego bractwa ruskiego забраć, a drukarzów y autorów tych pasquillussów y correctora ich Łotwina Karpowicza, zwłaszcza jeśli nie jest szlachcicem, o czym w. w. lano się między sobą dowiedzieć możecie, na ratuszu, albo w więzieniu iakiem do nauki naszej zatrzymać kazali. Chcemy tedy mieć i rozkazujemy ww. waszym, abyście się

w tej mierze z iasnie wielmożnym woiewodą Wileńskim porozumieli, y z onym pospołu takowey swey woli zabiegali y rozkazaniamu naszemu we wszystkim dosyć uczynili, wedle zdania pomienionego iasnie wielmożnego woiewody Wileńskiego postępując; inaczej ww. wasze nie uczynicie dla łaski naszej y powinności swey. Dan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia VI miesiąca Maia, roku Pańskiego M. D. C. X., panowania królestw naszych polskiego XXIII, a szweckiego XVI. Zygmunt rex. (mieysce pieczęci) Jan Sokolinski pisarz Roku 1610, Maia VI dnia do xiąg grodzkich Wileńskich podano.

1611 г.

Изъ связи № 17, за 1599—1611 г. Докум. № 5.

46. Заявленіе вознаго о протестѣ дворника двухъ Виленскихъ братскихъ домовъ Св.-Духовскаго братства, сдѣланношъ отъ мнози братчиковъ противъ желанія магистрата передать ихъ въ вѣдѣніе епискуна Виленскаго Троицкаго монастыря Ивана Тупски.

Въ року теперь идучомъ тысяча (1611) будучи мнѣ возному на справѣ братства перковного Виленскаго православнаго свято-Троицкаго тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, при церкви русской православія греческаго заложенья Светаго Духа въ домѣхъ братства помененаго, названыхъ Яцковскомъ и Кюмшеевскомъ, въ которыхъ тое братство перковное для побожныхъ справъ сажки свои за привилемъ его королевской милости мѣвають, школы, науку дѣтемъ христіанскимъ и убогимъ сиротамъ,

зъ выживеньемъ и опатрованьемъ ихъ на коштѣ братскомъ, также духовныхъ служителей церкви Божое а богомольцовъ господарскихъ ховають и вольного набоженства своего порядкомъ всходнее церкви Божое заживають. А при мнѣ возному на тотъ часъ при той справѣ стороною были два шляхтичи, люди добрые, панъ Войтѣхъ Магнушевскій и панъ Демьянъ Капишевскій. Тогда тогожь дня вышей-помененаго мѣсеца Февраля двадцать второго дня приходили урядъ мѣсцкій ратуш-

иъ Виленскій зъ суду гайного лавники, на имя Якубъ Стичка а Филипъ Закревскій, съ писаромъ лавничимъ Бартошемъ Прокудичомъ и зъ слугою мѣстскимъ Войтовскимъ, присяглымъ на имя Марціаномъ, хотячи тые дома помененыя братства церковного Гомшеевскій и Яцковскій неякому Ивану Тупецъ, опекунови монастыря Виленского светое Троицы, подати и его въ тые дома увезати. А то менечи быти, якобы за некимъ переводомъ права у суду его королевской милости задворного отъ ураду мѣсткого Виленского противъ тому братству церковному православія греческого и якобы за скасованьемъ чрезъ декретъ его королевской милости привилеивъ и вольностей тому братству церковному служащихъ. А такъ, кгда вже тотъ урадъ помененый суду гайного ратушного мѣсткого Виленского на преречоные дома Гомшеевскій и Яцковскій были вошли и оному Ивану Тупецъ, яко опекунови монастыря светое Троицы, подавать хотѣли, тогда, тамже у помененыхъ домѣхъ будучи дворникъ, на имя Яцко Василевичъ, который для сторожи при церкви братской заложенья светого Духа, на пляцу вольномъ шляхетскомъ, прозываемомъ Волловичовскомъ, до которого и тые оба два дома братскіе, Гомшеевскій и Яцковскій, суть прилучоны, мѣшкаеть, того увязанья имъ именовъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и шляхты, до того братства уписныхъ, боронилъ и не допустилъ, и того словного бороненья и недопущенья имъ ніякого увязованья для лѣпшого певности на письмѣ передо мною вознымъ и стороною подавалъ. Нижли они тое педулы отъ того дворника хоть не приняли, однакъ же квалтомъ у тые дома не увязуючися, прочъ отышли, што все преречонный дворникъ мною вознымъ и стороною освѣтчивши,

просилъ мя, обыхъ тую педулу его, воду лугъ которое онъ преречонного увязанья не поступилъ, въ квитъ мой уписавши, до книгъ урадовыхъ призналъ; якожь уписуючи тую педулу слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Пане ураде мѣстскій Виленскій, пане возный, панове стороно шляхто, которые есте тутъ пришли, яко отъ в. м. слышу на некаоеъ увязыванье и подаванье до монастыря светое Троицы и подъ юриздикцію права майдебургского мѣсткого домовъ братства церковного Виленского православія греческого, названыхъ Гомшеевского и Яцковского, лежачихъ тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, на сей улицы, отъ ратуша до Острое брамы илучой, по лѣвой сторонѣ, за некимъ заочнымъ переводомъ права у суду его королевской милости задворного отъ ураду мѣсткого противъ братству церковному, которые то дома суть привилеивъ его королевской милости на соймѣ зъ юриздиціи мѣстское выняты и подъ право земское братству церковному Виленскому православія греческого онымъ привилеивъ его королевской милости суть утвержены, на вольное уживанье набоженства религіи гречкое, ихъ милостямъ паномъ сенаторомъ и рыперству, шляхтѣ и многимъ людемъ до того братства церковного уписнымъ

за дворомъ его королевской милости переводъ права ихъ милость хотѣли зъ урадомъ мѣстскимъ Виленскимъ правне у суду належного чинити, а о то, ижъ бы тые дома не братству церковному Виленскому, але монастырови светое Троицы, належати мѣли, о то, якъ нигдѣ, ни въ которого суду опекуномъ монастырскимъ зъ братствомъ церковнымъ справа, ани контроверсія не была и ни о якомъ будъ и заочнымъ якомъ

права переводѣ ихъ милость все братство церковное не вѣдаютъ, поготову и увязыванья водлугъ права въ тые дома чинити не могутъ, и ихъ милость панове братство поступовать не повинни. Про то ихъ милость панове сенаторове и шляхта, до того братства уписные, яко первой за первшимъ приходомъ, вапа милость, пане ураде мѣстскій, отказали, такъ и на сесь часъ нѣякого увязанья въ тые помѣенные дома, такъ подъ юриздицію мѣстскую за злымъ и заочнымъ переводомъ права ураду мѣстского, яко поготову паномъ опекуномъ монастыра светое Троицы, которымъ николи нигдѣ нѣякая справа о то зъ братствомъ церковнымъ не была, не поступуютъ и мощно боронять и в. м., пане ураде, и пане возный, и панове стороно, квалтомъ никому нѣякого въ тые дома увязанья не чините и зъ симъ отказомъ на сей цедулѣ, в. м. поданой, идите

прочъ и квалту жадного не чините. Которую сюу цедулу, отказъ, ихъ милость панове стану сенаторского и шлякетского и многихъ людей, черезъ мене дворника своего Яцка Васильевича подають, и прошу, абyste в. м. до квиту своего уписавши, до книгъ сознали, кдыжъ и передъ тымъ нѣкоторые зъ ихъ милости пановъ сенаторовъ шляхты, сами отъ себе и именемъ иншихъ ихъ милости пановъ братьи своихъ, такъ до враду кгородского Виленского, яко и до враду мѣстского Виленского протестаціи свои внести рачили. Которого сего сознанья моего я возный, штомъ слыпалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записанью до книгъ урадовыхъ сесь мой квитъ съ печатью моею возного и съ печатью стороны шляхты вышейпоменное. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейречоного.

1614 г.

Изъ связи № 4646, за 1614—1640 г. Донум. № 1.

47. Мандатъ короля Сигизмунда III-го Виленскому Свято-Духовскому братству явиться со всѣми своими привилегіями въ королевскій судъ для отвѣта по жалобѣ Свято-Троицкаго монастыря о якобы незаконномъ присвоеніи себѣ онымъ титула братства.

На врадѣ его королевское милости ставни очевидно пагъ Изакъ Волковичъ и пагъ Богданъ Борисовичъ, тотъ мандатъ его королевской милости, нашего милостивого вана, ку активованью до книгъ кгородежкихъ

Виленскихъ покладать, въ тые слова писаный:

Жикгимонтъ третій, Божою милостію король польскій и пр. Поданымъ нашимъ Логвину Карповичу, Василью Игнатовичу,

Григорію Дудцѣ — пономѣ церкви новое и старшимъ братства тосяѣ церкви, яко вы се называете Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ будучое, также тежъ мѣщаномъ нашимъ Виленскимъ — Якиму Сусоевичу, Ильѣ Тупечину, Ольхиму Кравцу, которые се мѣните быти старостами того братства, Исаку Волковичу, Филипу Сенчиловичу, Ивану Стрыжцѣ, Семену Красовскому, Ивану Шитику, Левону Ковало, Григорію Глинскому, Яну Котовичу, Стефанови Шевцу, Лукашу Соболю, Мойсею Дементеевичу, Михайлу Полочанину, Петрови Мечнику, Семену Новгородцу, Федору Кгезелю, Богдану Симоновичу, Адаму Хмѣльнику, Езофу Браженцу, Василью Лапцѣ, Богдану Борисовичу и всимъ вамъ, которые се озываете братьею братства светого Духа и якимъ кольвекъ способомъ належите до братства. Жаловали передъ нами на васъ братья братства церковного, привиліями нашими господарскими упривилееваного, заложенъя светое живоначальное Троицы, въ мѣстѣ нашомъ Виленскомъ, Левонъ Мамоничъ, Петръ Коптевичъ, Игнатъ Дубовичъ, именемъ своимъ и именемъ становъ велярозныхъ и мѣщанъ мѣста Виленского, народу русского закону греческого, братья уписное до поменого братства Виленского светое Троицы, о томъ: ижъ вы, взявши на себе титулъ братства церковного, подъ покрывкою привилеевъ, року тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ девятого у Вильни и року тысяча пятьсотъ девятьдесятъ второго въ Варшавѣ, отъ насъ господара братству заложенъя святое живоначальное Троицы зъ ласки нашею господарское наданыхъ, подъ покрывкою старожитное вѣры греческое, якобы на помноженъе хвалы Божое, въ ней много рѣчей той святой вѣрѣ противныхъ, на вынищенъе хвалы Божое въ ней, а ку великой кривдѣ

и шкодѣ братства ихъ церковного упривилееваного починилисте и теперъ чините, книги геретицкіе подъ титуломъ братства зъ друкарни и ихъ братское, тымизъ привиліями нашими упривилееваное и имъ братству светое Троицы, а не жадному иному братству належачое, перво сего выдавалисте и теперъ выдавать не переставаете, науку и преданъе отцовъ святыхъ, которыми се церковь греческая старожитная справовала отметаючи, письма ихъ, также тежъ молитвы церковные отмѣняючи, молитвы до пречистое Богородицы, также и до иншихъ святыхъ, которыхъ церковь греческая завше заживала, выкидываючи и многіе грубые рѣчи, противные вѣрѣ святой каѳолической и церкви старожитной восточной и ображающіе маестатъ нашъ господарскій, также и зацные станы тыхъ панствъ, друкуете, а ку великой кривдѣ и шкодѣ того поменного упривилееваного братства друкарню, имъ властне належачую, собѣ присвоилисте и многіе добра рухомые и лежащіе, купнымъ, даровнымъ и якимъ кольвекъ способомъ отъ заложенъя братства ихъ светое Троицы, ажъ до того часу набытыхъ, а имъ братству светое Троицы, а некому иному належашихъ, за себе забралисте и теперъ держите и ихъ уживаете и зъ нихъ пожитки берете. Притомъ податки частые именемъ якобы братства церковного на учинки милосердные, водлугъ порядковъ братства описаныхъ и отъ насъ господара подтвержонныхъ, на людехъ простыхъ вытегаючи, на розрухи въ мѣстѣ, на турбованъе сеймиковъ и сеймовъ оборочаете, также и иншіе доходы братскіе отъ вписовъ братскихъ, также отъ складанокъ звыхлыхъ и иншіе многіе доходы братскіе, имъ братству упривилееваному належачіе, вы неналежне берете, чого всего собѣ сумою

рахують на сорокъ тысячей копъ литовскихъ; также тежъ церкви новыя, на покутныя набоженства, на добрахъ ихъ братскихъ будете, хотяжъ есте о томъ мѣли листовный заказъ нашъ и велебного митрополита Киевского, старшого въ духовенствахъ греческихъ въ панствахъ нашихъ. О што все и о каждый вособна тыхъ пунктовъ зъ вами у суду нашего мовити и того всею на васъ довести хочуть. Прото приказуемъ вамъ, абы есте передъ нами и судомъ нашимъ тамъ, гдѣ дастъ Богъ щастливе дворомъ нашимъ на тотъ часъ будемъ, если въ томъ панствѣ у великомъ князствѣ Литовскомъ, отъ поданья сего позву, за недѣль чотыри, а если въ Корунѣ польской за недѣль осьмь, сами особами своими стали, привилъя, если якіе маєте, также книгу впису братского и реестра приходовъ и расходовъ братскихъ, передъ нами положили и всимъ особамъ поменнымъ и всему братству церковному святое живоначалное Троицы Виленскому усprawедливились на жалобу ихъ, на которой вамъ о томъ и иншомъ всемъ широче отъ нихъ преложено будетъ. Писанъ у Варшавѣ, лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ чотырнадцатого, мѣсеца Юля осьмнадцатого дня. У того мандату его королевской милости, нашего милостивого пана, и печать притиснена одна, а подпись руки въ тые слова: Янъ Скуминъ Тышкевичъ—писарь. А на томъ мандатѣ надпись возного Миколая Миклашевича въ тые слова писанъ: Я Миколай Яновичъ

Миклашевича, возный повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ написомъ, изъ року теперешнего тысяча шестьсотъ чотырнадцатого, мѣсеца Августа осьмого дня, маючи при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, пана Григорья Шасновича а пана Андрея Петровича, мандатъ его королевской милости, который я возный и съ тою стороною, списавши слово въ слово копию сего мандату его королевской милости, прибилъ есьми до воротъ великихъ монастыря и церкви новое названое светого Духа заложенья, которую называютъ Наливайковская, тотъ мандатъ писанный отъ короля его милости въ жалобѣ братаи братства церковного заложенья светое и живоначалное Троицы, што ширей жалоба ихъ въ томъ мандатѣ его королевской милости есть написано и доложено. А рокъ становитисе за тымъ мандатомъ его королевской милости, отъ поданья мандату, передъ его королевскою милостью отъ дня теперешнего мѣсеца Августа осьмого дня за недѣль осьмь, гдѣ бы его королевская милость въ Корунѣ польской былъ, а гдѣ бы его королевская милость тутъ до панства великого князства Литовского прибыти рачиль, ино за чотыри недѣли. У того напису на мандатѣ его королевской милости подпись руки возного подписано тыми словами: Миколай Яновичъ Миклашевича рукою властною. Который тотъ написъ на мандатѣ его королевской милости и съ тымъ мандатомъ есть до книгъ кгородскихъ вראду воеводства Виленского вписанъ.

1614 г.

Изъ связи № 4646, за 1614—1640 г. Докум. № 2.

48. Протестація православныхъ Виленскихъ мѣщанъ противъ другихъ своихъ согражданъ по поводу обвиненія сими послѣдними Виленскаго Свято-Духовскаго братства въ незаконномъ будто пользованіи королевскими привилегіями и распространеніи схизмы.

Поименованные въ этомъ документѣ Виленскіе мѣщане жалуются на другихъ своихъ согражданъ, что они помимо подлежащаго суда выхлопотали у короля мандатъ, по которому подвергаютъ ихъ

отвѣтственности за какое-то печатаніе, реестры и братскіе привилегіи, съ цѣлью ввести ихъ въ убытки и лишить собственной юрисдикціи.

Лѣта Вожого Нароженья тысяча шесть-соть чотырнадцатого, мѣсеца Сентября двадцать шестого дня.

На радѣ передо мною Яномъ Довмонтомъ, хоружимъ Вилькомирскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ обличне мѣщане мѣста его королевской милости Якимъ Сысоевичъ, Илья Тупечичъ, Ольхимъ Кравецъ, Исакъ Волковичъ, Семень Красовскій, Иванъ Стрыжка, Левонъ Коваль, Янъ Котовичъ, Стефанъ Швець, Мойсей Дементьевичъ, Михайло Полочанинъ, Петръ Мечникъ, Семень Новородецъ, Федоръ Кгизель, Богданъ Сименовичъ, Адамъ Хмільникъ, Еаофъ Браженецъ, Василей Лапка, Богданъ Борисовичъ, именемъ своимъ и именемъ всикъ иншихъ набоженства греческого людей, при устномъ своемъ освядченю, протестацію противъ особомъ въ протестаціи ихъ менованымъ на письмѣ подали, просечи о вписанье до книгъ и о выданье выписомъ, которая передо мною намѣстникомъ читаная отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Laskawy panie urzędzie! Opowiadamy się waszności i solenniter się protestujemy u pana Piotra Kopciwicza y na pana Lewona Mamonicza—rayców y na pana Ignata Dubowicza—mieszczanina Wileńskiego o to, iż oni, iako nas wiadomość doszła, położysz mandat jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na gruncie cerkwi świętego Ducha, w onym mandacie nas ludzi spokojnych, im samym, ani komu inszemu ni w czym niewinnych, opisali, wzywając nas z iurisdictioni własney według prawa, y nie uczyniwszy z nami experientii u prawa naleznego, iezeliby co do nas mieli, do sądu y za dworem jego królewskiej mości o iakieś druki, registra y przywileia brackie, co czynią nad prawo wszelakie, ku wielkiej szkodzie y zatrudnieniu, o które to nie-słuszne y bezprawne pociąganie y niewinne udanie, a do szkody y do utraty przywodzienie, chcąc z temi pomienionemi osobami u prawa naleznego czasu swego mówić, oświadczamy się, iż my druków, registrów takoz y przywilejów bratskich, ani żadnych tych rzeczy, o które nas wzywają, w mo-

cy, w szafunku swym nie mamy u tym wszystkim nie władniemy, co się czasu potrzeby przeciwko nim dostateczniej deklarować będzie, u prosimy, aby to wszystko zapisano było do xiąg urzędu waszności.

А по прочитанью тое протестаціи, батечи я ихъ вровьбу быть слушную, оную до книгъ кгородскихъ Виленскихъ приняти и выпись зъ нее сторожъ жалобливой выдати казалежь.

1617 г.

Изъ связи № 4640, за 1576—1617 г. Докум. № 2.

49. Жалоба землянина Вериковскаго на землянина Нарбута по поводу недопущенія послѣднимъ говорить на Виленскомъ сеймѣ объ обидахъ и притѣсненіяхъ Виленской Св.-Духовской православной церкви.

Милостивый пане вrade кгородскій Виленскій... на пана Геронима Довкыла Нарбута, земенина господарского такъ, яко се онъ самъ зоветъ и пишеть, а то есть, меновите о томъ, што онъ препомнявши боязни Божое и сrokгости права, а взрушаючи покой посполитый и порадокъ сеймиковый, безъ вшелякое причины, въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ семнадцатомъ, мѣсеца Февраля второго дня, кгда се тутъ у Вильни отправовавъ сеймикъ кгромничій для обиранья депутатовъ на суды головные трибунальскіе; теды на ончасъ я Вериковскій, такъ яко и передъ тымъ на прошлыхъ сеймахъ вальныхъ и конвокаціяхъ и сеймикахъ, такъ и на тымъ теперешнимъ сеймику, былъ готовъ вносить жалобу свою, што се намъ дѣтегъ отъ противниковъ церкви Божое сошества Светого Духа, што все передъ ихъ милостью паны сенаторы и передъ урядниками земскими и кгородскими и пе-

редъ всеми обывательми, шляхтою воеводства Виленского, предложити былемъ готовъ, то все, яко и недавныхъ часовъ на перковъ нашу Сошества Светого Духа противники наши стрѣляли, потисками и каменьемъ кидали, и шляхетскихъ дѣтей, которые се у насъ въ школь учать, большей двадцати побили и поранили и иншихъ немало эксцесовъ, взрушаючи покой, посполитый, намъ починили. То накъ помененый Нарбутъ, не будучи отъ его королевское милости, пана нашего милостивого, ніякимъ урядникомъ на то наданымъ, только зъ великого упору своего, свовольне и безправне, а снатъ съ направи чеесь, перешкажалъ мнѣ до предложенія тое жалобы наше перковное вносить, задаючи то мнѣ, якобымъ я не мѣлъ быти шляхтичомъ, и якобы не мѣло быть вольно мнѣ которое справы на томъ сеймику вносить, што мене передъ тымъ на сеймѣхъ вальныхъ и на конвокаціяхъ и на сеймикахъ,

такъ въ Коронѣ польской, яко и тутъ у великомъ княствѣ Литовскомъ, нигды ни отъ кого въ прекладанью такихъ жалобъ церковныхъ не потыкало, а ле завжды вольно было кривды наши, которые заходятъ, всю речь-посполитую религіи наше греческое, якожъ и на томъ сеймику у Вильни не мало было братьи наше христіанъ а наветъ и татаръ, которые на овчась кривды свои прекладали, которымъ онъ того не боронилъ. Только снать съ направи чіеесь мнѣ одному того боронилъ. А ижъ мнѣ шляхтичу учтивому, безъ всякое причины моее, задалъ то, чогомъ я не тыльно за панованья короля его милости, пана нашего милостивого, служечи его королевское милости дворянскую, але и за предка его королевское милости, светобливое памяти короля Стефана, которомужъ я ажъ до смерти его за всѣ войны, которые зъ ласки Вожое щастливе се отправовали до теперешнего сивого волоса моего, а того мнѣ ништо николи, яко тотъ панъ Нарбутъ, не задавалъ, штожъ я, все оповѣдивши на того Нарбута, зъ великимъ жалежъ моимъ зъ того сеймику прочь пойти мусѣлъ. А такъ я, заховуючи се въ томъ водлугъ порядку права посполитого, домавати се буду, жебы тотъ Нарбутъ впередъ то слушне и правне показалъ, если онъ самъ есть добре урожонный шляхтичъ и што за урадъ одъ его

королевское милости на то маеть, ижъ мнѣ Берыковскому, шляхтичови вольному и дворянинови его королевское милости, на томъ сеймику тое кривды церковное, которая заходить все христіанство наше религіи старожитное греческое, которое вносить мнѣ не допустилъ. А такъ я, постерегаючи того, якобы въ томъ часѣ будто отъ него самого. альбо зъ направи его и отъ когожъ кольвекъ инога за его причиноу, мнѣ самого, альбо которого кольвекъ зъ братіи наше церковное, альбо туоу церковь нашу подъ тымъ часомъ. што кольвекъ и якимъ кольвекъ способомъ и на которомъ кольвекъ мѣстцу якое кольвекъ небезпеченство и зраненье, альбо чога Боже ухováй, и забитье стати отъ кого мѣло, тогда бы то все зъ направи и за вѣдомостью его намъ се стало, въ которой то всей справѣ отъ него Нарбута шкоды собѣ быти мѣную на десеть тысячей копъ грошей Литовскихъ. О што все зъ нимъ Нарбутомъ, такъ у суду трибунальского, яко и на вшелякомъ урадѣ и передъ его королевской милостью, паномъ нашимъ милостивымъ, тое кривды и шкоды своее на него доводити и всего того, до чога право посполитое дорогу покажетъ, домавати се буду. А такъ вашу милость пильне и покорне прошу, абы тая жалоба и оповѣданье мое до книгъ вгродскихъ Виленскихъ записана было. Што есть записано.

1620 г.

Изъ свѣдѣній № 92, за 1609—1621 г. Докум. № 1.

50. Заявленіе Войтѣха Порецкаго во время Михайловскихъ судебныхъ сроковъ, происходившихъ въ монастырскомъ домѣ святое Пречистое на Зарѣчьи, о пропавшѣ имущественнаго документа *).

Року тысяча шестьсотъ двадцатого, мѣсяца Октября сегого дня.

Постановившіе очевидно земенинъ господарскій воеводства Виленского, панъ Войтехъ Порецкій, оповѣдалъ и жаловалъ о томъ, же въ году теперъ идучомъ, тысяча шестьсотъ двадцатомъ, Октебра шостого дня, тутъ у Вильни, подчасъ отправованья роковъ земскихъ Михаловскихъ, будучому въ дому монастырскомъ въ *монастыру рускомъ заложенья святое Пречистое*, на улицы на Зарѣчу лежачомъ; и тамъ же дей онъ панъ Войтехъ Порецкій, маючи за позовъ до суду земского Виленского, на роки менованые по земянъ господарскихъ воеводства Виленского, пана Вацлава, пана Мальхера, пана Яна, пана Криштофа, пана Самуеля Совгяловъ до бранья суммы пѣнязей тридцати копъ грошей Литовскихъ за кгрунты Митруковскіе винные отъ имѣнья Радовского, заставленого черезъ небощика пана Яна Стыпулковского и малжонки его пани Ганны Мольчуровны небощику пану Ерониму Совгялѣ, отцу

менованныхъ пановъ Совгяловъ, а отъ пани Ганны Мольчуровны Яновое Стыпулковской ему пану Порецкому и малжонцѣ его заставою служачого, тамъ же въ томъ монастырѣ уживаючи до права пріятели умоцованого своего пана Яна Лебедевского и увязуючи тую справу до прочитанья, нѣтъ вѣдома, яко межи иншими справами згинуль пригодне листъ оригиналь сознанья ее паней Ганны Мольчуровны Яновой Стыпулковской пущенья заставою ему пану Порецкому и малжонцѣ его имѣнья Радавского и кгрунтовъ Митруковскихъ у двохъ сотъ копахъ; при томъ и выпишь интромисіа пущенья отъ небощика пана Стыпулковского малжонцѣ его имѣнья вышописаного Стыпулковского и кгрунтовъ Митруковскихъ и нѣтъ вѣсти, гдѣ тые справы, межи иншими справами вложоные, згинули, въ чомъ варуючи въ часы пришлые просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано.

*) Документъ этотъ помѣщается съ тою цѣлью, что въ немъ упоминается о *монастырѣ при Пречистенскомъ соборѣ*.

1627 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г. Донум. № 10.

51. Духовное завѣщаніе фундатора Боруной церкви священника Николая Песляка, относящееся къ той же церкви.

Фундаторъ Боруной церкви, священникъ Песлякъ, завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Боруной церкви; выдать нищимъ милостыню, священникамъ по 1 злотому; родныхъ и пріятелей, присутствовавшихъ при погребеніи, угостить. Имущество свое распредѣляетъ слѣдующимъ образомъ: все *движимое* имущество—золото, серебро, мѣдъ домашнюю утварь и *недвижимое*—имѣнія въ Опшанскомъ уѣздѣ отдаетъ своей женѣ; другое имѣніе въ Борунахъ отдаетъ въ пожизненное владѣніе своей сестрѣ и ея сыну, котораго и назначаетъ коляторомъ Боруной церкви; также пе-

редаетъ ей и ея дѣтямъ домъ въ Борунахъ. Племянникамъ назначаетъ по 50 польск. злотыхъ, и малолѣтнему сыну 2,000 злотыхъ во избѣжаніе раздоровъ изъ-за имѣнія. Второй домъ тоже отдаетъ сыну; третій—своему викарію Мароту; четвертый—священнику Шостаку; пятый—племяннику; шестой и седьмой—подъ госпиталь; восьмой—на церковь. Далѣе указываетъ на средства, которыми должна быть построена каменная церковь и записываетъ ей 2 улоки земли. Наконецъ указываетъ на спорныя свои имущественныя дѣла съ сосѣдями и средства къ окончанію оныхъ.

Лѣта отъ нароженя Сына Божію тысеча шестьсотъ девятьдесятъ сегомо, мѣсеца Сентября двадцать второго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Михаломъ Рафаломъ Шумскимъ—подстолиимъ и подвоеводимъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Янъ Песлякъ—коляторъ церкви Боруной, тестаментъ зшлого зъ сего свѣта его милости ксендза **Миколая Песляка**—фундатора церкви Боруной, до актъ кгороду Виленского подалъ, просечи, абы былъ принятъ и уписанъ до книгъ вѣчистыхъ, котораго я подвоеводій огледавши и читаного передъ собою выслухавши велѣли есьми принять и до книгъ уписать,—якожь уписуючи у книги слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

W imie Oycy y Syna y Ducha świętego, Boga w Trócy świętej iedynego, niech się

wola Jego święta stanie ku wieczney pamięci, amen. Ja xiądz Mikołaj Pieslak—fundator Boruński y stróż obrazu cudownego Panny Przenajświętszey Matki Bożey, w cerkwi Boruńskiej zostaiącego, a przez mię wprowadzonego, poglądaiąc na odmienność czasu y niepewność wieku naszego na tym świecie, iż każdy człowiek będąc zdrowym ma się spodziewać choroby, a chory śmierci, ia tedy będąc od Pana najwyższego temi niedawnemi czasy chorobą ciężką złożony y iuż byłem cale umar, kiedy przez cztery godziny tchu żadnego u siebie nieczuiąc, aż potym za protekcyą Panny Przenajświętszey y obrazu cudownego w cerkwi moiej zostaiącego, znowu do zdrowia przyszedszy, będąc z łaski Bożey przy dobrym zdrowiu, baczeniu y pamięci doskonałej, a bacząc że wszelka sprawa pismem nieobwarowana w прѣткіе zapomnienie y różне

trudności przechodzi y według prawa mocy swoiey niema, czynię iawnno tym moim ostatniey woli testamentem: naprzód, gdy mię Stworzyciel mój do chwały swoiey świętey powołać będzie raczył, duszę moję w opatrność iego Boską do żywota wiecznego poraczam, którego za wiarą y niewątpliwą nadzieją, za łaskę iego świętą oczekiwam. Ciało moie grzeszne, które swóy początek z ziemi, ziemi ma być oddane y przez ichmę xiężą moich, przez imci xiędza Jana Morota—wikarego Boruńskiego, oycza Szostaka, y dwóch ichmców zakonników czernców, mnie tak iak przez iasnie wielmożnego imci xiędza Biskupa wileńskiego y iasnie wielmożnego imci xiędza metropolity Kiiowskiego danych i ieymci panią bratową, panów synowców y syna mego w sklepie moim w cerkwi Boruńskiej, pod unią św. będącą, z kościołem rzymskim ziednoczoną, według obrzędów wiary świętey katolickiey rzymskiey, w którey żyję y umrzeć chcę, iako nayporządniey z nabożeństwem, zaciągnowszy z różnych klasztorów, iako: oyców dominikanów Oszmiańskich y Ostrowieckich, xięży franciszkanów Olszańskich y Oszmiańskich, pochowane być ma. Jałmużnę ubogim, ile ich będzie przy cerkwi Boruńskiej, według przemożenia dano y stypę uczynić; dla ichmci xięży, którzy na ten czas przybędą, y dla moich miłych przyjaciół y sąsiad upraszam pani bratowey y synowca mego pana Jana Pieślaka, aby temu pilno doyrzeli, a każdemu xiędzu, który będzie miał mszą świętą podczas pogrzebu mego, po złotemu dać naznaczam y ten dzień zeyścia mego w potomne czasy w cerkwi moiey, według osobliwego funduszu mego, który we wszystkich punktach tey ostatniey woli moiey testamentem stwierdzam. Samych że panów synowców moich, iako kollatorów y imci xiędza Morotego — wikarego mego,

aby był obserwowany upraszam y sumienie panów synowców moich y successorów, po nich następujących, obowiązuję. A co się tkanie majątności moiey ruchomey, złota, srebra, cyn, miedzi, ochędostwa, koni, bydła, zboża, sprzętu domowego y majątności mey leżącey, nazwaney Kozakowszczyzna, Usanowszczyzna, Kumanowszczyzna, Muchowszczyzna, Chaczbiewsczczyzna, Usupowszczyzna, Machowszczyzna y Abramowszczyzna, w powiecie Oszmiańskim leżących, przenieznie prawem wieczystym kupnym naprzód u ziemian ikmci powiatu Oszmiańskiego, u imci pana Stanisława, Demiana y Piotra Stanisławowiczów Grodkowskich, braci rodzoney, i imci pana Jerzego Kiiowskiego, także y od łaski kniazia Samuela y od Szuchunia Fursiewiczza Koziakowskich nabyte, przy tym też przenieznie samego nabyte, z ieymością panią Konstancją Steckiewiczówną Mikołaiową Pieślakową — małżonką moją po Tatarach, zdraycach rzeczy-pospolitey, Samelu Muchowskim y po Szachanie Abramowiczu Nursewiczach u króla iegomości, pana mego miłościwego, Jana trzeciego, wyprawioną; tedy tę majątność, iako się wyżej namienilo, nie pierwiey żadnym prawem tak nieboszczce małżonce miłey, ieymość pani Konstanciey Steczkiewiczowne Mikołaiewey Pieślakowey, bo żadnego wniesienia za mię idąc nie wniosła y posagu.... *) braci swey u ichmci panów Jana, Alexandra y Pawła Steckiewiczów nie odebrała, ale y do tych czas u nich w położeniu zostaię, iako też y nikomu nie zawiedzioną y nie onerowaną; ieymość pani Eufrozynie Laudanskiey Stephanowey Pieślakowey—bratowey moiey y synowi ieymci, to iest, panu Janowi Pieślakowi, starszemu, którego za kollatora y do skończenia tey cerkwi moiey na mieyscu

*) Мѣсто выгнано,—нельзя разобрать...

mym władarza naznaczam, z budowaniem dwornym y gumienym, z poddanymi wieczystemi y nowo teraz osiadłemi, z powinnością onych, zasiewkiem żytnym, iarzynnym, w polu zasianym, w gumnie złożonym y w świrnie ssypanym, z końmi y bydłem rogatym y nierogatym, sprzętem domowym y ze wszelką ruchomością moją, co ienokolwiek tylo iest teraz, do żywota ieymości pani bratowej moiey; przy tym y plac w Borunach, w rynku będący, gdzie teraz dom wiezdny, przez mię y panią bratową moją wybudowany na przyjazd moich krewnych y przyjaciół, a po długim życiu ieymci, synom pani bratowej moiey a synowcom moim miłym panom: Janowi, Alexandrowi, Piotrowi, Bazylemu, Jakubowi Stephanowiczom Pieslakom, iako kollatorom cerkwi Boruńskiej, wiecznemi czasy w równy dział do wieczney y wolney ich dyspozycyey leguię y zapisuię. A na żałobę pani bratowej, synowi memu y panom synowcom moim miłym, na każdą osobę z pozostałey niżey mianowaney summy po złotych pięciudziesiąt, a muzykantom y inszey czeladzi, według przemożenia, przez pana Jana Pieslaka, synowca mego, dać naznaczam. Synowi zaś moiemu miłemu Janowi Mikołaiewiczowi Pieslakowi, iako ieszcze lat zupełnych nie-maiącemu, nagradzając za to, że mu z dobr moich wieczystych majątności wysz pisaney (obawiając się niezgody między bracią) nie nie zapisałem, tedy dwa tysiące złotych polskich gotowey summy leguię, którą tę summę złotych dwa tysiące złotych polskich po śmierci mey successorowie moi, tak z pozostałey summy, u mnie teraz będącocy, lub też odyskawszy u ichmców panów kredytorów moich mnie na obligi y zastawy winne za doysciem lat onego oddać. A nim to onemu doysćci wprzód pan Jan Pieslak, synowiec mój, do skończenia

cerkwi, a potem jeżeli nie będzie oddana, tedy ichmci xięza bazylianie Boruńscy kwotę od tey summy po sto czterdzieście złotych co rok aż do oddania wyszmianowaney summy onemu płacić powinni będą. Przy tym teraz synowi memu plac z ogrodem y z gruntem na ulicy Wileńskiej wedle domu Jana Rożyckiego, gdzie teraz na nim Michał zięc Jackowskiego mieszka, co prócz samego gospodarza, iako człowieka wolnego y nowoosiadłego, daruię y tym testamentem onemu samemu do wolney iego dyspozycyey y successorów iego wiecznie zapisuię; trzeci plac z ogrodem imci xiędzu Janowi Morotemu — wikaremu memu Boruńskiemu, przeciw domu wiezdnego paniey bratowej moiey, przez ulicę po prawey ręce idąc do stawu y sadzawki; czwarty plac też z ogrodem oycowi Janowi Szostakowi y izba wystawiona do żywota ich z wolnym mieszkaniem zapisuię, a po długim życiu imci xiędza Morotego także na drugiego xiędza, od iaśnie wielmożnego imści xiędza biskupa Wileńskiego przyslanego, a po oycu Szostaku na klasztor oyców bazylianów spadać ma; piąty plac w rynku samym, gdzie teraz Jana Rożyckiego kromka y budynki stoia, panu Janowi Pieslakowi, synowcowi memu y successorom iego, wiecznie daruię, a plac, to iest, szósty y siódmy w funduszu moim excypowane, te dwa placy takż z ogrodami przeciw krzyża przez drogę Wileńską na ulicy Wileńskiej na probostwo szpitalne ubogich y chorych naznaczam, gdzie po śmierci mey ichmci panowie opiekunowie według upodobania swego y szpital założywszy, z pozostałey sumki moiey ubogiey prowizją tym ubogim obmyślić mają, aby także duszę moją, krewnych y przyjaciół moich, iako też za dobrodzieiów tego mieysca y za samych ichmć panów opiekunów, exekutorów y kollatorów,

tu mieszkając, pana Boga prosili y maiestat iego święty modłami błagali y cerkwi posługa być mogła. Plac zaś z ogrodem y budynkiem na nim będącym Piotra Audyckiego na ulicy Smorgońskiej, iakom raz onemu samemu y małżonce iego do żywota ich darował, tak i teraz tym moiey ostatniey woli testamentem daruję, prawo moie onym dane utwierdzam, a po długim życiu ich na cerkiew obrócić się ma y należeć będzie. Summy żadney gotowey nie zostawuję, oprócz sześciuset talarów bitych, którą summę synowiec mój, pan Jan Pieślak, po śmierci mey odebrawszy, ma tym władac, cerkiew Bożą, sklepy, ołtarz wielki (na który ia sam zmówiwszy rzemieślnika za summę w kontrakcie wyrażoną ad rationem tego kontraktu zadatek dałem) kończyć. A ieśliby tako iako odyskawszy sumkę od ichmć panów kreditorów, także y przychodów, ieśliby iakie z łaski dobrodzieiów, temu miejscu dawaiących, tey cerkwi Boruńskiej murować sklepu y ołtarza wielkiego skończyć niemógł, tedy pan Jan Pieślak, synowiec mój, z ichmć pany opiekunami, znioszy się za wiadomością ichmć z kleynotów, złota, srebra, szat y inney ruchomości w cerkwi będącey, sprzedać y obmyślić, iakom y ia sam kleynoty, srebra, szaty przedaiąc na mury obracałem y on na mury obracać, cerkiew Bożą, sklep y ołtarz wielki kończyć, a póki skończy, pety miasteczkiem wszelką summę przychodami y rozchodami władac niewięcey, ieno imci xiędza Morota—wikarego mego, oycy Szostaka y dwóch czernców zakonników wyszmianowanych chować, którym to ichmć, w klasztorze y przy cerkwi Boruńskiej mieszkaiącym, na suknią y sutany po stu dwudziestu złotych oprócz wychowania pan Jan Pieślak, synowiec mój, placić y onych według przemożenia przewidować ma, a skoń-

czywszy te mury, cerkiew, sklep y ołtarz wielki, tedy przy ichmć panach opiekunach y exekutorze, niżey odemnie wyrażonych, wprzódy mieysce obebrawszy cerkiew starą drewnianą ze śródka murowaney cerkwi wybrać y onę postawić y nakryć, aby w niey także chwala Boża odprawowana była. A potym tę cerkiew skończoną murowaną według zinwentowania y miasteczka z miieszczanami, z gruntami y powinnością ich, z inwentarzem przy funduszu moim zostawionym, a prócz placów wysz mianowanych w funduszu excypowanych, do possessyi ichmć xięży bazylianów Boruńskich, których po dokończeniu cerkwi nie dwóch, ale sześciu czernców zakonników, a siódmy diakon, według funduszu mego, być powinno, z xięży ichmć starszemu, od pp. synowców moich uproszonemu y przez iaśnie wielmożnego imci xiędza metropolitę całej Rusi naznaczonemu, podać fundusz mój y sprawy, to iest prawo na włok dwie od xięcia imci Filipa Karola Falsgrabia Reńskiego y Neyburskiego y samey xiężney, ieymości pani małżonki iego mości pana Andrzeia Pocmana Pożarskiego—sekretarza ikmci, dzierżawcę Żuprańskiego y iegomości pana Wiszniewskiego—rewizora dóbr xiężny ieymci zregestrowawszy, także sumę ieżeli co po dokończeniu cerkwi y po oddaniu dwóch tysięcy złotych synowi moiemu Janowi Pieślakowi gotowey, lub na obligach nie odykskaną od ichmć panów kreditorów zostanie, do ręku ich oddać y rewersał od ichmć xięży bazylianów otrzymać powinien będzie, a sprawy, na maiętność Koziakowszczyznę, służące, do równego działu z bracią swoią u siebie chować ma. Ratione odmiany gruntów, lasów y sianożęci z ieymością panią Katarzyną Kotłowną Kazimierzową Piotrowiczową y synem ieymości iegomością panem Janem Piotrowiczem a mną Pieśla-

kiem uczynionej, że nie przyszło mi pismem z iegomością y synem iegomości skończyć, trzymam po łasce iegomości, iż się iegomość przy słowie swym zostać, a z panią bratową y synowcami memi skończyć y pismem zawarszy przyznać zechce, uniżenie o to upraszam. Dałem też iegomości na to wszystko więcej dwóchset złotych polskich dla przyległości sianozęci błotney, a góry dla zwiru y kamienia wapnistego. Ratione zaś ziemi niesłusznie nieboszczyk iegomość pan Stanisław Grodkowski, przedając swoją majątność Koziakowszczyznę, a pierwiej tego małżonce swej wniesienie wniósł y mię iegomość pan Stanisław Trzaskowski imieniem potomstwa swego w sądzie ziemskim Oszmiańskim wpisawszy w registr sprawę, niepodawszy żadnego pozwu y w niestanie dekret otrzymawszy, na banicią wzdał y wyjazd odprawił y ia rad nie rad musiałem iegomości godzić y z wynalazku ichmć panów przyaciół za to złotych sto dałem y kwitacyą otrzymałem; a sprawy wszystkie, zapis, pozew, banicią, proces iegomości pana Pożarskiego—sekretarza ikmci, odyskać pozwolił, których ia spraw dla ciężkich zabaw moich, a często dla odjazdu iegomości pana sekretarza ikmć odyskać nie mogłem, w tym aby ichmć panowie opiekunowie y executor z łaski swej dla odyskania raczyli przyłożyć starania, uniżenie upraszam. Przy tym sprawę moją nieskończoną z iegomością panem Michałem Sawiczem Zablockim—podkomorzym Wendeńskim y panią małżanką iegomości, także z iegomością panem Piotrem Łucznickim, o złotych sześćset pięćdziesiąt, na których iegomościach dekret w sądzie głównym trybunalnym y w Oszmiańskim kapturowym wzdaniem na banicią wieczną otrzymałem, tedy ten proces prawny synowiec mój podług dekretu kapturowego y inne summy, na obligach y zastawach bę-

dać, odyskiwać, na cerkiew y klasztor Bóruński obracać pozwalam. A czem się ia był zgodził z iegomością panem Janem Kazimierzem Dombrowskim—miecznikiem Wólkowskim, o wieczność majątności Słabowszczyznę y inne przykupli, w powiecie Oszmiańskim leżące, za summę sześćtysięcy y sto złotych polskich y dałem nieboszczykowi samemu, ad rationem tego kontraktu, złotych sto ośmnaście, prawo wieczyste z listem na przyznanie y sprawy niektóre przy pewney assekuracyi od iegomości otrzymałem; a potym y samej iegomości pani Domiceli Gorskiej Janowej Kazimierzowej Dombrowskiej—miecznikowej Wólkowskiej, za listem do mnie pisanym, na żalobę y inne potrzeby iegomości w Wilnie, na gospodzie mieszkającej, przez ręce iegomości pana Jana Władysława Hromykę—czesznika Oszmiańskiego y pana synowcę mego Jana Pieślaka, złotych sześćdziesiąt, a samem dał złotych dwa na wyjęcie tego dekretu y na inne wydatki kancelarskie, więcej dwudziestu złotych wydałem, tedy upraczam iegomości pana Jana Władysława Hromyki—czesznika Oszmiańskiego, osobliwego dobrodzieia swego y tego miejsca, aby z panem Janem Pieślakiem synowcem moim, podług danego mnie prawa wiecznego y kontraktu, a odemnie iegomości panu Hromyce—czesznikowi Oszmiańskiemu y panu Janowi Pieślakowi, synowcowi memu, danego, we wszystkich punktach utwierdzam; z ieomością panią Dombrowską—mieczną Wólkowską, jako successorką po małżonku iegomości według upodobania swego kończyli. A za opiekunów y protektorów tego miejsca uniżenie upraszam iaśnie wielmożnych ichmć panów Michała Kazimierza Kotła—kasztelana Witebskiego, Krzysztofa Zienowicza—marszałka Oszmiańskiego, iegomości pana Stepana Kazimierza Sulistrow-

skiego—podaśdka Oszmiańskiego, aby ich-
mość chcieli być dobrodziejami y nie chcieli
dać krzywdzić komu tego świętego mieysca,
a iaśnie wielmożnych iegomości xiędza bi-
skupa Wileńskiego, iako też iaśnie wiel-
możnego iegomości xiędza metropolity całej
Rusi, dobrodzieiów moich, aby tę cerkiew
moją włascę swojey mieć raczyli, uniżenie
upraszam y po dokończeniu murów cerkwi
y ołtarza wielkiego imć xiędz metropolita
chciał szczęściu czerneców do tey cerkwi Bo-
ruńskiej naznaczyć y onych wprowadzić
proszę, aby według funduszu y ten mój
testament zostawię, których niema nikomu
oddawać, aż podczas pogrzebu moiego do
ichmć panów opiekunów y pana synowca
mego oddać proszę. A że mi nie przyszło
w żadnym sądzie funduszu moiego przyznać,
considerując w tym odmianę y zawzię-
tości, ażebym miasto podziękowania na swo-
ich dobrach nie szkodował y turbacyi nie

poniosł, dla tegom to uczynił. Kończąc te-
dy ten mój ostatniey woli testament, żę-
nam syna mego miłego Jana Mikołajewi-
cza Pieślaka, na którego wszelkie błogosła-
wienie wlewam, niech go Pan naywy-
szy w dobrym zdrowiu długoletnie ohować
raczy; żęnam panią bratową moją y synów
iey panów Jana, Piotra, Alexandra, Bazy-
lego, Jakuba Pieślaków, synowców moich
miłych, niech ich pan Naywyższy w dobrym
zdrowiu przy błogosławieństwie swoim świę-
tym zachowa, a proszę onych, aby w miłości
miedzy sobą, iako bracia, żyli, żadnych po-
swarków nie czynili, rodzicielkę swą w po-
szanowaniu mieli y ni w czym oną nie ura-
zili, a ieśliby który iakowy był występny,
nie chciał statkować, bez boiaźni Bożey y
wstydu napomnienia ichmć panów opieku-
nów żyć, za dowodem od tey mey.... *)

*) Конца этого завѣщанія не оказалось.

1629 г.

Изъ связи № 4669, за 1269 г. Докум. № 1.

**52. Жалоба старость Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ имени всѣхъ
братчиковъ на Свято-Троицкихъ монаховъ по поводу вооруженнаго нашествія
ихъ на Свято-Духовскій монастырь.**

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсца
Генваря седмого дня.

На врадѣ его королевской милости егрод-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Ярославомъ Александромъ Шеметомъ, под-

воеводимъ Виленскимъ, обтяжливе жало-
вали и оновѣдали въ Божѣ велебный его ми-
лость отецъ Иосифъ Вобровичъ, старшій
и ректоръ монастыря церкви Святого Ду-
ха братства Виленскаго, его милость внязь
Янъ Окгинскій, державца Кормяловскій, а

его милость панъ Лаврентій Древинскій, чапникъ земли Волинское, старостове сегородчяне помененого братства, сами отъ себе и именемъ всихъ ихъ милости князей, пановъ шляхты, рыцарства и людей посполитыхъ религіи старожитное кгреческое, духовныхъ и свѣтскихъ, на его милость ксендза Игнатія Дидриховича, старшого на тотъ часъ монастыра церкви святое Троицы Виленского и на помощниковъ его, ксендза Мартина Понятовскаго, ксендза Иларіона Ждановича и ксендза Якова Гришкевича, такъ же на слугъ и челядь ихъ, Яна Гребенку и Никифора Лапчинского, и на всихъ духовныхъ и свѣтскихъ, въ томъ монастыру святое Троицы мѣшкающихъ, о томъ: што жъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, Генваря шестого дня, о годинѣ семой съ полудня, въ вечеръ, помененные законники зъ вышпоменеными помощниками и челядію своею, приспособивши собѣ на помощь множество людей помочниковъ, имени и прозвиски собѣ знаемыми, здавна звыклое ненависти и неприязни своею противю монастыру Святого Духа братства Виленского законникомъ, въ нимъ мѣшкающимъ и всимъ людемъ религіи старожитное кгреческое, духовнымъ и свѣтскимъ, при той церкви Святого Духа будучимъ, за волею, вѣдомостью и власнымъ посланьемъ и росказаніемъ старшого самого ксендза Дидриховича, легце важачи, зверхность его королевской милости зневажачи, не помнючи на срогость правную конституцій, сеймовъ вальныхъ, особливо утверждаючіе покой посполитый межъ ими обѣма религіями, учиненные и вини въ нихъ описанные, чинечи бунты и незгоды, прагнучи розланыя крови межъ людомъ посполитымъ въ мѣстѣ столечномъ Виленскимъ, а за тымъ и все мѣсто сто-

лечное въ небезпеченство приправуючи, наподиши мочно, гвалтомъ на помененный монастырь Святого Духа зъ рознымъ оружіемъ и стрѣльбою до бою належачими, ворота и форту того монастыра одъ брамы Острой, также окна съ тоежъ улицы и стѣны, хотечи до того монастыра добыти и въ нимъ людей будучихъ побити, подеспектовать и на смерть позабятъ, посѣкли, пострѣляли, каменьями побили, попсовали и великіе шкоды починили; и не досыть еще на томъ маючи, его милости отца Андрея Можилковского, протопопы князства Слуцкого и Копыльского, въ томъ монастыру Святого Духа будучого на ганку, надъ воротами монастырскими стоячого, окрутне и бардво шкодливе въ голову надъ окомъ правымъ камнемъ ударили. А не добывшись до монастыра Святого Духа и не учинивши водлугъ мысли своей досыть во всемъ предъсезвзятю своимъ на тотъ часъ отходячи прочь, отповѣдъ и похвалку учинили, обѣчючи завжды каждого часу, на кождомъ мѣстцу людей вшелякого стану духовныхъ и свѣтскихъ религіи старожитное кгреческое деспектовать, бить, забятъ и якъ найгоршіе прикрости и зневаги выразать. Въ чемъ въ себѣ, о иле дознавши потомъ врыхле и skutкомъ отъ нихъ учиненные похвалки, маючи его милость отецъ старшій, также ихъ милость панове старостове братства церкви Святого Духа Виленского и весь народъ религіи старожитное кгреческое отъ помененого ксендза Дидриховича и всихъ законниковъ и свѣтскихъ людей, въ монастыру святое Троицы мѣшкающихъ, въ великую и незносную кривду, а хотечи о то зъ ними правомъ чинить, просили, абы тая жалостная протестація ихъ до книгъ принята и записана была, которая есть записана. Якожь генералове возные вое-

водства Виленского Янъ Дибеловскій и Гроностаѣйскій, въ семь же року 1629, мѣсеца Генваря 8 дня постановившисе очевидно въ семь же року признали, и квити свой въ тѣ слова писаныи. (Смдуется по свидѣтельству двухъ возныхъ по содержанію тождественное съ настоящею жалобою).

1629 г.

Изъ связи № 4606, за 1629 г. Докум. № 2.

53. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря Рафаила Корсакъ на землянина Виленскаго пов. Николая Матушковскаго по поводу взятія имъ незаконной стаціи съ монастырскихъ мѣнъ—Медникъ и Староселья.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Ярославомъ Александромъ Шеметомъ на Ельной, подвоеводиимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ въ Возѣ велебный его милости отецъ Рафаель Корсакъ, архіепископъ Кгалицкій, архимандритъ и старшій закону светого Василья церкви религиі русское светое Троицы, тутъ въ мѣстѣ столечномъ Виленскомъ будучое, самъ отъ себе и именемъ всее брати своее, за дань емъ собѣ таковое справы отъ подданныхъ, до божественное церкви светое Троицы належачихъ и прислухаючихъ, зъ села Медницкаго и Свиранъ, на земенина господарского повѣту Виленскаго пана Миколая Маргиновича Матушковскаго, яко на самого принцыпала, збытки и своволенство, наѣзды чинячого, и помочниковъ его на свовольный учинокъ неподнокротный, тежъ людей свовольныхъ способныхъ водлугъ непристойного способу приспособленныхъ, о томъ, ижъ въ року тепе-

решнемъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, яко первой сего розными мѣсецами и днями наполнившисе великого своволенства, ничего не огледаючисе на срокость правную, на свовольныхъ описаную, великіе прикрости и шкody въ добрахъ церковныхъ, лупезствомъ и драпеженьемъ, неналежне чинить и чинить не переставаетъ, якожъ и въ семь року тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, неуставуючи предсевазятаго свовольного замыслу, учинившисе жолнеромъ, которымъ не есть, подъ претекстомъ жолнерскимъ, собравши людей люзныхъ свовольныхъ, безъ службы бавячихсе, помочниковъ ему знаемыхъ, не малую громаду, до двора своего Побенинъ, лежачого въ повѣтѣ Виленскомъ, и съ того двора своего Побенинъ съ помочниками своими вгѣхавши, прѣхавши о колько десять чолвѣковъ конныхъ до села Медницкаго, до светое Троицы религиі русское належачого, и фользарку при томъ селѣ будучого Вѣ-

ловоружничны, безъ жадного листу приповѣднаго, такъ отъ его королевское милости, яко и отъ его милости пана гетмана не маючи, беспечне, свовольне на добра духовные наѣхавши, способомъ жолнерскимъ стацію срого розказаль давать. Убогіе подданные, видечи надъ собою срукость зъ убозства своего, яко потребовалъ грошей готовыхъ, съ села своего Медницкого дали: тринадцать копъ грошей Литовскихъ, овса бочокъ чотыры по копъ двѣ, жита бочку одну, коштуе полчварты копы грошей, сѣна возовъ два; зъ фольварку Татарщины, до Медникъ належачого, возъ сѣна по копъ грошей Литовскихъ, кунци вепровыхъ чотыры по шести грошей, курей четверо по шести грошей Литовскихъ коштовало, солонины полти два по полторы копы коштовало; и облегли свовольне обычаемъ жолнерскимъ, безъ листовъ триповѣдныхъ въ селѣ Медницкомъ, до светое Троицы належачомъ, роскоши самъ и помочники его заживали, казали собѣ до стайни въ ѣдѣню и въ напояхъ давать и сами лежачи въ томъ селѣ Медницкомъ. Помененый панъ Матушковскій, зъ влады свовольное свое, свовольныхъ помочниковъ своихъ послалъ моцью своею до села, тежъ належачого до церкви светое Троицы, названого Свиранъ, лежачого въ повѣтѣ Виленскомъ, въ томъ селѣ за посланьемъ отъ того пана Матушковского взяли способомъ жолнерскимъ стаціи то-

гожъ року шестьсотъ двадцать девятого, мѣсеца Апрѣля тринадцатого дня: овса бочку одну по двѣ копъ грошей купили; кунци шесть вепровыхъ, полтъ слонины коштоваль копъ двѣ. То все тотъ Матушковскій съ помененыхъ сель съ помочками своими побравши и иншіе многіе шкоды въ тыхъ селахъ починивши, и здобычъ узавши зъ погрозками, жебы вѣдомости о томъ выбиранью стаціи никому знать не давали. И будучи скрывжонными на убозствѣ своемъ, обнажонные тые подданные, утекли се до пановъ своихъ, ихъ милости отцовъ закону светого Василья церкви светое Троицы, за чимъ видечи великое безправье и своволенство въ Бозѣ велебный его милость отецъ Корсакъ именемъ всей братіи своее, абы таковое своволенство загамовано было о таковой збытокъ, наѣздъ на добра духовные и о шкоды починенные, черезъ пана Матушковского и помочниковъ его, ово все, до чого ихъ милостямъ право дорогу укажетъ, на сесь часъ даль тое оповѣданье до книгъ кїродскихъ Виленскихъ записать, што есть записано. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского Юрій Кгрибовскій, въ семъ року и дню звышписаномъ квитъ свой ку записанью до книгъ кїродскихъ Виленскихъ призналь. *(Слѣдуетъ посвидѣтельствованіе вознаго).*

1629 г.

Изъ связи № 4669, за 1629 г. Делум. № 7.

54. Жалоба архимандрита Киевопечерскаго монастыря Петра Могилы на уполномоченнаго своего Вяжевича, который противъ воли архимандрита вступилъ въ разбирательство дѣла о покупкѣ печерскимъ монастыремъ имѣнія въ 18,000 злотыхъ на имя Мстиславскаго каштеляна Полубенскаго.

Року 1629, мѣсеца Іюля 9 дня.

На врадѣ его королевской милости гродскомъ Виленскомъ жаловалъ и оповѣдалъ законникъ монастыря Печерскаго Киевскаго отецъ Іоакимъ Ерличъ, самъ отъ себе и именемъ въ Возѣ велебного его милости отца Петра Могилы, архимандрита монастыря Печерскаго и всее капитулы Печерское Киевское на пана Станислава Михала Вяжевича, умоцованого, о томъ, штожь дей въ року теперешнемъ 1629-мъ, мѣсеца Іюля 7 дня, гды за позвомъ отъ его милости пана Константога Полубенскаго, каштеляна Мстиславскаго, по его милости отца архимандрита и всю капитулу Печерскую, менечи до запису его милости вынесенного, справа до розсудку правного у суду годовного у Вильни приточила, тамъ же менованый панъ Вяжевичъ, маючи мощь, отъ его милости отца архимандрита и всее капитулы, черезъ менованого отца Іоакима Ерлича только до обмовы въ той справѣ собѣ посланую, абы онъ въ самой речи до росправы не приступуючи только въ обмовѣ, же тая справа форумъ у суду годовного мѣти не могла, сталъ, а большей въ жадную контроверсію не вдавалъ, а онъ панъ Вяжевичъ мимо то, снать будучи на змовѣ зъ стороною противною, его мило-

стью паномъ Мстиславскимъ, неналежне въ речь самую въ той справѣ передъ судомъ головнымъ вдавши, на великую шкоду его милости отца архимандрита и всее капитулы Печерское, обороны тому термину служачіе упустилъ, за чимъ и судъ головной, за таковымъ его недбалымъ поступкомъ а упуценьемъ оборонѣ въ речи самой, тую справу судиль и водле застановенья листовного, въ которомъ у того суду трибунального форумъ не было и не описуе, межи отцемъ архимандритомъ и всею капитулою Печерскою, а его милостью паномъ Мстиславскимъ сталога, съ стороны купенья маенности на имя его милости пана Мстиславскаго за осмнадцать тысячей золотыхъ отъ его милости взятую, барзо короткій часъ его милости отцу архимандриту и всей капитулѣ Печерской Киевской зложилъ. О которое то упущенье оборонѣ правныхъ, также и о змову хочечи зъ менованымъ паномъ Вяжевичомъ его милость отецъ архимандритъ и вся капитула Печерская правне чинить, просиль, абы тое оповѣданье и жалоба отца Іоакима Ерлича до книгъ гродскихъ Виленскихъ записана была. Што есть записано.

1630 г.

Изъ связи № 4657, за 1630 г. Донум. № 2.

55. Посвидѣтельствованіе возникъ о протестаціи шляхты — братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, отстававшихъ свое старшинство предъ мѣщанами по дѣлу церковнаго и братскаго имущества.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ тридцатого, мѣсяца Генваря семнадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Ярославомъ Александромъ Шеметомъ, подвоеводимъ Виленскимъ, ставши очевисто енералове его королев. милости воеводства Виленскаго, Янъ Дзиблевскій и Янъ Крнопостайскій, подали къ вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ цедулу обмовы ихъ милости пановъ старость братства Виленскаго, отъ его королевское милости упривилееваного, подъ послушенствомъ отца патриархи Константинопольскаго при церкви светого Духа въ Вильнѣ будущого, зъ особъ духовныхъ и свѣтскихъ, пановъ шляхты, до того братства вписанныхъ, на ратушу Виленскомъ судови гайному Виленскому на таковой же цедулѣ съ подписомъ рукъ ихъ енераловъ поданую, написъ свой и подписъ рукъ своихъ на той цедулѣ написанный признали, которое обмовы цедула такъ се въ собѣ маеть:

Miłościwy panie wóycie y panowie ławnicy miasta iego królewskiej mości Wilnal Doszło nas wiedzieć, że tu do sądu waszmościów oyciec nasz duchowny wielebny Jozeph Bobrzykowicz, starszy monastera naszego, także mieszczan miasta tego religiey

starożytney greckiey, nie mało iest zapozwanych, a to dla zdania liczby z przychodów y rozchodów z dobr bractwa ś. Troycy, przy cerkwi ś. Ducha będącemu, należących, y iako by w ich szafunku, iako starszych rocznych rok po roku byłych, y jeszcze iako by bratstwo naszej nie miało competentiey do brania legaty y dobr stojących, albo ruchomych w possessyi y w używaniu swym będących, i o to, iako by komu inemu, a nie bratstwu naszemu takowe prawa y wolność służyć miała. Co że iest zrazą i uymą, tak duchownych, iako y narodu naszego szlacheckiego praw, którzy tym bractwem mając swoich starszych z pośrodku siebie, a nie mieszczanie zawiaduiemy. Dobra, iakie-kolwiek są pod przysądem y ziemską zamkową iurisdictionią trzymamy y z nich pożytki one na chwałę Bożą obracaiać, bierzemy; tedy by o nie u tego sądu nie przyszło mówić ani sprawować, ale na walnym seymie przed iego królewskiej mości, któremu stanami seymowemi należy rozeznać komu: czyli unitom, czyli też starożytney religiey greckiey y pod posłuszeństwem patriarchi Konstantinopolskiego będącym, prawa takowe służyć? Dopiero odniosszy decisią, a była by na stronę tych mieszczan, którzy się z actoratem iakimści swym odzywaią y ludzie poczciwe a spokojne, dla swoich snać przy-

watnych pożytków niewinnie turbuia, niech by o possessya takich dobr pożytki z nich brane, także o legata z nami czynili y rospierali, ale dokąd tego nie będzie y ta nie zaydzie, niedopuszozamy żadnych przewodów prawnych, tak, aby nam szlachcie, w starszeństwie przez mianowanie mieszczan za starsze bractwa tego, iakie się bezprawie działo, protestuiąc się y przeciwko tym, którzy się tu iako actorowie ozywaią y z niezamilczym na swym placu o takowe zniewagi y exacerbacie u nich się upomnieć, iakoż i sądowi waszność godzi się w to weyrzeć, aby poniechawszy tych mieszczan pozwanych, którym my do starszeństwa y rządów bratskich żadney competentiey nigdy nie przyznawamy, ani pozwalamy, actorowie naganę, pozwani zaś od sprawy uwolnienie odnieśli. A maią li co do starszych tego bractwa, iako to iegomość pana Ławrentego, czasznika ziemie Wołynskiey, iegomość pana Jana Oginskiego — dzierzawcy Kormiałow-

skiego, starostów tegorocznych uprzywilejowanych; tam, gdzie się namieniło o kompetentii praw, prostym, a nie krzywym ciósem pozywali y rospierali, protestuiąc się y powtóre, gdzie by sąd waszność na uymę praw naszych pozwanych respondować kazał. Co wszystko prosimy, aby przyjęto y do xiąg zapisano bylo. У той педулы написать енераловъ и подписъ рукъ ихъ теми словы: Roku tysiąc sześćset trzydziestego, miesiąca Januaria dwunastego dnia. Tę obmowę imieniem ichność panów starostów tegorocznych cerkwi świętego Ducha, iegomość pan Ławryn Kaczanowski y pan Jan Tholokoński, a pan Józef Rzeszećilo przez nas ienerałów na ratuszu Wileńskim do sądu gaynego podali. Jan Dziblewski — ienerał, ręką swą; Jan Gronostayski — ienerał, ręką swą. Которой обмовы педула (написать енераловъ и подписъ рукъ за признавѣмъ помененныхъ енераловъ) есть до книгъ вписана.

1635 г.

Изъ связи № 4569, за 1635 г. Докум. № 1.

56. Посвидѣтельствованіе вознаго о захватѣ Виленскимъ мѣщаниномъ Кочергой госпитальной земли русскаго госпиталя Св. Петра на Зарѣчьи.

Ja Jerzy Grzybowski, ienerał dwornyiego królewskiey mości woiewodstwa Wileńskiego, zeznamam tym moim kwitem relacyinym, iż w roku teraznieyszym tysiąc sześćset trzydziestym piątym, miesiąca Julia iedynastego dnia, maiąc ia ienerał двух

stroną szlachciców, pana Stanisława Pietrowicza a pana Jana Michayłowicza, byłem wziętym y użytym od w Bodze wielebnego iegomości oycy Sylwestra Kotłubaia, starszego manastyra ś. Tróycy y dozorca dóbr cerkiewnych, y od wszytkiego konwentu braci

zakonników ś. Bazylego zakonu cerkwi ś. Trójcy rellii greckiej, tak też i od radziec miasta Wileńskiego, dozorców szpitalów wszystkich cerkiewnych dobr, a mianowicie pana Kaspera Lempartowicza y pana Stefana Lebedzicza, a pana Jana Korzenkowskiego, iako dozorczy na tenczas szpitalia ś. Piotra ruskiego, s którymi za wzięciem y użyciem ich chodziliśmy ia ienerał y s stroną tą wysz mianowaną y sługami mieszkimi do szpitaliu ś. Piotra cerkiewi, to iest, Symonem Michajłowiczem, a Danyelem Chrolem, na Zarecze. Tamże przyszedszy do szpitaliu iegomość oyciec Sylwester Kotłubay y panowie raycy—pan Kasper Liampartowicz, pan Stefan Lebedziec y dozorca pan Jan Korzenkowski okazywali zaięty plac szpitalny, po prawey ręce tam idąc, to iest, od iegomości pana Mikołaiia Rayskiego y zagrodzenie od ulicy s tego mieysca dawnego za most wyrzuciwszy, gdzie stał dom, izby postawił y iuż bliżey ku szpitaliowi świeżo za mostem zagroził od ulicy, a ten plac do swojego placu, iako mianuią y okazały, przypuścił. Za okazywaniem wyszmianowanych panów widziałem zaięto y zagrodzono, tak też tego placu mienili zaiętego połowicę y okazywali, iż mieszczanin tegoż

miasta Wileńskiego Jan Koczarga postawił powieci, piekarnią y sklep na tym placu szpitalnym, gdzie też okazały y to mną ienerałem y stroną y sługami mieszkimi za okazywaniem widziałem na tym placu szpitalnym postanowiono powiec y u koncu powiecy y piekarnią, stoy y sklep mianowany i murowany na tym placu; za okazywaniem widziałem y sklep zmurowany od piekarny tyłem od ulicy, aż do wrót wiezdnych dwornych, y mianowali powtóre, że to iest szpitalny plac. Y gdy oycowie y panowie raycy y dozorca tego szpitalu pan Jan Korzenkowski pytał Jana Koczargę mieszczanina: «dla iakich przyczyn zaiął, a dochodu do szpitaliu nie daiesz?» Ale on ten pomieniony Jan Koczarga powiedział: «iż ten plac ia mam od trzydziestu lat y daley, nie taię tego przed waszmościami, żeby nie był ten plac szpitalny, ale ia s tego placu daię dochód do szpitaliu ś. Piotra ruskiego na każdy rok». Co ichmość oycowie y wyszmianowani panowie raycy oświadczyli mną ienerałem y stroną przy mnie były. Jakoż ia, za oświadczeniem, com widział y słyszał, doniosłem do xiąg grodzkich Wileńskich, pod moią pieczęcią y podpisem ręki mey y pod pieczęciami strony przy mnie byley.

1635 г.

Изъ связи № 4569, за 1635 г. Докум. № 2.

37. Жалоба старшаго монаха Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на Брестскую воеводичовую Тышковичовую, по поводу отнятія ея отъ Ольдовской церкви земли, завѣщанной бывшимъ ея мужемъ Александромъ Тризною, Лидскимъ подкоморіемъ.

Жаловаль и оповѣдалъ въ Бозѣ велебный его милость отецъ Митрофанъ Дементіевъ, старшій законникъ монастыря братства Виленскаго, при церкви светого Духа у Вильни будучого, самъ отъ себе и именовъ всихъ законниковъ помененого монастыря братскаго Виленскаго, на ее милость пани Крестыну Давидовну Швейковскую, бывшую пани Александровую Тризниную—подкомориную Лидскую, а теперь ее милость пани Антониную Яновую Тышковичовую—воеводичовую Брестскую, такимъ способомъ: ижъ што годное памяти небожикъ въ Бозѣ зоплый, помененый бывший мажлонокъ ее милости панъ подкоморій Лидскій, ей малжонцѣ, зъ доброе воли и зъ добрымъ размысломъ и власное лобожности своее хрестіанское, зходячи смертью зъ сего свѣта, певные добра и сумы пеняжные, на хвалу Божую за отпушенъе грѣховъ своихъ, на маетностяхъ своихъ ойчистыхъ, на церковь въ маетности своей Ольдовѣ, въ повѣтѣ Лидскомъ лежащей, при которой церкви тѣло небожика его подкоморого и родичовъ ихъ милости пановъ Тризновыхъ лежать, остатнее воли своее тестаментомъ своимъ, водлугъ права посполного справленнымъ, на вси потомные часы въ режныхъ мѣстахъ и порозну на пев-

ныхъ маетностяхъ и добрахъ своихъ лежовати и записати рачиль, такимъ способомъ и на такихъ мѣстахъ, и до своихъ ойчистыхъ, абы уставичне, покуля сего свѣта ставати будетъ, за душу его въ той церкви хвала Божія, порадкомъ хрестіанскимъ старожитное русское, не въ уни будучое, въ которой вѣрѣ помененый его милость панъ подкоморій Лидскій ажъ до смерти своее статечне и хвалобне животь свой провадилъ и вышпомененымъ тестаментомъ своимъ по смерти своей помененой пани малжонцѣ своей заказать рачиль,—на продъ: съ полетку кгрунту дворного Ольдовскаго, при той церкви будучого, вымѣривши три моргги на поселенье монастыря при той церкви, въ мощь, въ держанье спокойное, вѣчистое уживанье завела и поступила имъ преречонымъ законникомъ церкви Виленское свето-Духское, которымъ тую церковь тежъ на вси потомные часы въ дозоръ и опеку подамо и жебы въ ней уставичная хвала Божая одправовала, ховаючи, водлугъ преможенья колько быти можетъ, чернцовъ законниковъ злетиль и тымъ тестаментомъ своимъ вароваль. И тымъ тестаментомъ на туюжъ церковь записаль и лежоваль цляцъ и дворъ въ мѣстѣ его каролевское милости

Новгородскомъ, на улицѣ Ковенской стоячій, до того тымъ же тестаментомъ своимъ легговалъ и вѣчне записалъ. То пакъ дей помененая пани малжонка небощиковская, пани Кристина Швейковская, зъ позосталыхъ добръ маетностей своихъ лежащихъ и рухомыхъ, и зъ сумъ всякихъ, ей милости отъ небощика пана подкоморого записаныхъ, по животѣ ее, то есть, кгда будетъ смертью зъ сего свѣта зходити, зоставила и отдати злетила зо вшелякихъ позосталыхъ добръ и маетностей и зъ сумъ собѣ записаныхъ на туюжъ церковь Ольдовскую имъ законникомъ Виленскимъ церкви братства свето-Духского Виленского, а покуля сама жива будетъ, абы каждый годъ одъ той сумы двохъ тысячей золотыхъ, въ день святого Мартина свята римского, по двухъ сотъ золотыхъ польскихъ въ монастырь ихъ законниковъ при церкви Виленской, у Вильни, на потреби тое церкви Ольдовское отдаваны были. До того, по животѣ тоежъ пани малжонки своее, тымъ же тестаментомъ своимъ помененый его милость панъ подкоморій Лидскій надавъ и записалъ въ спокойное уживанье фольварокъ свой, до того имѣнья Ольдова зо всеми принадлежностями зъ давна належачими, названный Августыновщизну, въ томъ же повѣтѣ Лидскимъ лежачій, такимъ способомъ, илжъ если бы была воля брата его милости рожного, его милости пана Адама Тризны, яко власного дѣдича тое маетности Ольдова, або потомковъ его милости, по смерти ее милости бывшое пани подкомориное Лидское, малжонки небощиковское, тотъ фольварокъ до вѣчистой владзы и уживанья своего обняти, теды впередъ маеть быти имъ законникомъ оддано и заплачено три тысяччи золотыхъ польскихъ, а безъ отдавья тыхъ трехъ тысячей золотыхъ польскихъ

помененые законники, экзекуторове и дозорцы той церкви Ольдовское того фольварку никому уступовати не повинны, яко широче и меновите вси пунета и варунки въ томъ тестаментѣ его милости пана подкоморого описують и выражаютъ. Якожъ водлугъ того тестаменту небощиковского по смерти пана подкоморого Лидского, домъ тотъ зъ пляцомъ въ мѣстѣ Новгородскомъ, помененый его милости отецъ Матрофанъ, и помененые законники церкви Виленское свето-Духское до владзы и посесии своей звели. А потомъ помененая бывшая пани подкомориная Лидская, теперешняя ее милость пани воеводичовая Верестейская, водлугъ тогожъ тестаменту кгрунту голого, безъ засѣву всякого, при той церкви морговъ три вымѣривши, до владзы и посесии тымъ же законникомъ до церкви Ольдовское до вѣчистого уживанья ихъ подала и поступила. А далѣй, ни въ чемъ тому тестаменту его милости пана подкоморого Лидского, пана малжонка своего, досеть не чинить и остатнюю волю въ томъ пана малжонка своего о томъ тестаментѣ значне и явне нарушаетъ, кдыжъ водлугъ того тестаменту небощиковского отъ помененыхъ записаныхъ на тую церковь Ольдовскую двухъ тысячей золотыхъ польскихъ въ року прошломъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, въ день святого Мартина свята римского, на мѣстцу описаномъ, на потребу церковную двухъ сотъ золотыхъ польскихъ зъ помененое маетности Ольдовское не отдала и не заплатила. До того, яко не давно они черницы Виленскіе свето-Душскіе звели тую вѣдомость, же двѣ маетности отъ небощика пана малжонка своего маючи записаные и леггованые, одну помененую маетность Ольдово, въ повѣтѣ Лидскомъ, а другую маетность Дедловичи, у воеводствѣ Мянскомъ лежащие, его

милости пану Адаму Тризнѣ и паней малжонцѣ его милости, ей милости пани Гальшцѣ Друцкой Горской, правомъ своимъ взявши отъ ихъ милостей сорокъ тысячей золотыхъ польскихъ. до вѣчной влады и спокойного держенья подала и поступила, а сама се зо всехъ сумъ своихъ на тыхъ маестностяхъ, собѣ записаныхъ и зъ доживотного своего уживанья оныхъ маестностей вѣчными тежъ часы, записами своими у суду головного трибунального въ року тысяча шестьсотъ тридцать четвертого. мѣсеца Мая девятого дня, очевидно зрела и оныя маестности его милости пану Адаму Тризнѣ и паней малжонцѣ его милости, безъ впелякихъ речей рухомыхъ. въ тыхъ маестностяхъ будущихъ. въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсеца Феврала двадцать осьмого дня, яко се поменило. въ спокойное. вѣчистое уживанье ихъ милостямъ заведши, съ тыми всеми сумами за тые маестности и за доживотное свое и зъ сумами иными и зо всеми речами рухомыми тыхъ маестностей, въ одлегле и розныя мѣсеца выѣхавши, тыхъ сумъ вышпомененыхъ и леггованыхъ на помененой церкви Ольдовской, жебы тая церковь помененоя Ольдовская въ одправованью уставичное хвалы Божое за душу небощиковскую не ва-

ковала и помененыя черницы, законники Виленскіе свето-Дускіе, тыхъ сумъ пяти тысячей золотыхъ, въ приплыи часъ, любото по животѣ ее милости теперешнее пани Тышкавичовое, воеводичовое Врестское, въ заплаченю оное у кого ее потомъ упоминти и хто платити, также хто што рочньюю ординарію до живота ее милости, суму помененую двѣстѣ золотыхъ польскихъ, имъ на потребу той церкви Ольдовское легговати и платити будетъ, ніякимъ намнѣйшимъ правомъ и намнѣйшого письма не варовала и такъ въ забыттю, яко бы и запаметаню въ самой той речи съ стороны хвалы Божое, впередъ въ томъ тестаментѣ варованую, ку кривдѣ Божой и той церкви и помененыхъ законникомъ зоставивши, въ инныхъ долгуъ того тестаменту небощиковского досыть не учинила и уистити не хочеть. О што все, яко се вышпоменило, хочети оныя черницы монастыра Виленского свето-Духского, яко экзекутурове и опекунове церкви Ольдовское, съ помененою ее милостью бывшою пани подкомориною Лидскою, теперешнею пани Тышкевичовою, воеводичовою Берестейскою, правне чинити, дали сее оповѣданье свое до книгъ кргодскихъ Виленскихъ записать.

1637 г.

Изъ связи № 4706, за 1642—1637 г. Докум. № 3.

58. Жалоба намѣстника Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря Самуила Шитика Залѣскаго на игумена Кронскаго монастыря Зеневича по поводу самовольной продажи послѣднимъ монастырскаго имѣнія Стравеникъ.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ въ Возѣ велебный его милость отецъ Самуилъ Шитикъ-Залѣскій, старшій Виленскій, намѣстникъ метрополіи Кіевской въ великомъ князствѣ Литовскомъ, за даньемъ собѣ sprawy всего конвенту монастыря Кронскаго и за взятымъ вѣдомости съ положоного позву отъ его милости пани Рейны Соколинской, судиной земской Троцкой, на монастырѣ Кронскомъ, на въ Возѣ велебного отца Митрофана Зеневича, игумена Кронскаго, о то: изъ што по зойсгю зъ сего свѣта смертью вельможного его милости пана Богдана Окгинского, подкоморого Троцкаго, ея милость пани Рейна Воловичовна, подкоморина Троцкая, взглядомъ посполъ зъ малжонкомъ своимъ внесеныхъ пети тысячехъ золотыхъ на село, названное Мустеняны, въ Троцкомъ воедествѣ лежачое, на монастырь Кронскій маестности своей Кроняхъ, въ повѣтѣ Ковенскомъ лежачей, легкованыхъ, тое село увольняючи и тую пять тысячехъ золотыхъ съ того села зносечи, а тымъ большое добродѣйство тому монастырю Кронскому освѣтчаючи, имѣнье

Стравеники, въ Троцкомъ воедествѣ лежачое, у пана Яна Ваки и малжонки его за семь тысячехъ золотыхъ польскихъ купивши, на монастырь Кронскій фундавала и листъ запись свой фундаментный у суду головного признала, съ певнымъ однакъ на сторону ей милости варункомъ. Которое тое фундаціи того имѣнья Стравеникъ онъ игуменъ будучи держачимъ и теперь посполъ зо всимъ конвентомъ, то пакъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать семомъ, Марца пятого дня, съ положоного позву и за даньемъ sprawy всихъ отцовъ монастыря Кронскаго въ Возѣ велебный отецъ Самуель Шитикъ-Залѣскій, намѣстникъ метрополіи Кіевской, взялъ вѣдомость, изъ помененый отецъ Зеневичъ—игуменъ Кронскій, гды зъ воли, вѣдомости и позволенья, такъ его самого, яко и всего конвенту, тое имѣнье Стравеники ей милости пани судиной земской Троцкой на вѣчность, ку шкодѣ того монастыря, сънять продалъ и листомъ своимъ интерцизийнымъ зъ ей милостью тое продажи заварлъ. О што хочечи, такъ зъ нимъ игуменомъ у суду валежного, яко и съ тымъ, до кого право дорогу укажетъ, правомъ чинить, даль сюю жалобу свою до книгъ записати. Што есть записано.

1637 г.

Изъ свѣдѣн № 58, за 1637 г. Докум. № 4.

59. Протестація Виленскихъ Свято-Троицкихъ монаховъ противъ монаховъ Свято-Духовскаго монастыря по дѣлу о безпорядкахъ, произведенныхъ сими послѣдними.

Року тысяча шестьсотъ тридцать сегого, Апрѣля десятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскому воеводству Виленскому, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловалъ въ Возѣ велебный его милость отецъ Алексіушъ Дубовичъ, преложонный старшій кляштору церкви светое Троицы конвенту Виленского, самъ отъ себе и именемъ всихъ законниковъ и братьи помененого конвенту, на отца Самуеля Шитика, который менуется быти намѣстникомъ старшимъ схизматицкимъ монастыря братства Виленского церкви светого Духа и на чернцовъ тогожъ монастыря Виленского церкви светого Духа, на отца Жолендзя и на отца Василья Дюнисега Барлама, и на всихъ чернцовъ помененой церкви свето-Духское въ непослушенствѣ будучихъ, также и на помочниковъ ихъ мѣщанъ Виленскихъ, меновите : на Богдана Лункевича, Захаріаша Шитиковича, Балабана Амбарника, Кипріяна Чапника, Себестіяна Чапника, и иншихъ многихъ людей свовольныхъ помочниковъ ихъ, имени и назвисками имъ добре вѣдомыхъ и знаемыхъ, за даньемъ собѣ справы одъ отца Сельвестра Котлубая, намѣстника своего помененого мона-

стыра светое Троицы, въ кривдѣ хлопять, спѣваковъ своихъ церковныхъ, на име Стефана Мартиновича и Стефана Дылеевского, о томъ, ижъ помененный отецъ Шитикъ, за спольною, одностайною радюю и намовою спольне всихъ чернцовъ свето-Духскихъ и за намовою спольною особъ свѣцкихъ, мѣщанъ Виленскихъ, братства светого Духа, одъ давныхъ часовъ, розныхъ мѣсеповъ и дней, прагнучихъ розлеванья крови христіанское, одповѣди, похвалки на здоровье ихъ милости чинечи и перехвалючи, бунты розные чинили, якожъ и въ семь року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать сегомъ, мѣсеца Апрѣля пятого дня, въ небытности на тотъ часъ самого его милости отца Алексіуша Дубовича, помененный отецъ Шитикъ и вси чернцы помененого монастыря, выконываючи и досытъ чинечи злomu предсевазятю своему, не малую громаду людей свовольныхъ, приспособивши хлопца кляшторного, на име Стефана Мартиновича, кромъ данья жадное причины, моцно-квалтомъ, *въ самомъ кляшторѣ взяли и до себе* *) до монастыря отпривадитъ казали, гдѣ пополнивши таковой збытокъ, отецъ Жолендзь и отецъ Бар-

*) Слова, напечатанныя курсивомъ, прибавлены поздѣйшею рукою.

дамъ вышеписаного наподши мощно-кввалтомъ на монасырь церкви светой Троицы, зъ якимсь Криволапкою и зъ мноствомъ людей свовольныхъ, учинивши черезъ того Лапку крикъ и плачь, другого хлопца спѣвака, на име Стефана Дылеевского, казавши лапаты, за нимъ уганяли и бить, забить хотѣли, который. видечи тумульть. до кляштору уходить почалъ. А онъ отецъ Жолендзь и отецъ Барламъ съ тымъ Криволапкою и зъ розными помочниками своими, имъ добре вѣдомыми и знаемыми, зъ властного росказанья его отца Шитика и всихъ чернцовъ схизматицкихъ, зъ тумультомъ уганяли за тымъ Дылеевскимъ, ажъ до брамы самого кляштору церкви светое Троицы и конечно замысливши, кввалтомъ на кляшторъ находить хотѣли. За тымъ жалобливые ихъ милость отпове, видечи таковой кввалтъ и тумульть, а до того обавяючисе, абы забойства не пополнили, браму замкнуть казали. Нижли помененые особы, схизматицы, по кильки разы до монастыра добывалисе и, не могучи добыть, отповѣди и похвалки на здоровье ихъ

милости жалобливыхъ учинили и словы вшетечными, Богу и людямъ утстивымъ брыдкими, лжили, лаяли, соромотили. Якожъ и теперъ того злого предсеваютъ своего не переставаячи, отповѣди и похвалки, сами черезъ себе и черезъ розныхъ особъ, людей свовольныхъ, чинятъ. Которые таковые кввалты и бунты помененыи отецъ Шитикъ и всѣ черницы свето-Духскіе пополнивши и хотечисе съ того злого учинку выслизнуть, субтельне, фортельне протестацію свою, снать за удањемъ якимсь и порадою злыхъ людей, якую протестацію рѣчь небылую до книгъ врадovýchъ здѣшнихъ Виленскихъ на ихъ милости жалобливыхъ, якобы о якіеь кввалты и тумульты чиненые, донесли. На которые вси пункта, въ процесѣ ихъ схизматиковъ описаные, хотечи жалобливые невинность свою оказати и о тые кввалты и тумульты зъ вышпоменеными особами и до кого-бы одно на потомъ право дорогу указало, правне чинить, дали тую жалобу свою до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати. Што есть записано.

1637 г.

Изъ связи № 4625, за 1637 г. Докум. № 3.

60. Несвидѣтельствованіе вознаго объ истрязаніяхъ, причиненныхъ православному Виленскому мѣщанину Павлу Семеновичу Виленскими Свято-Троицкими монахами.

Возный Литовскій доноситъ, что по требованію митрополитскаго намістника Самуила Шитика-Залѣскаго онъ ходилъ въ Свято-Троицкій монастырь, гдѣ видѣлъ закованнаго въ колодки скорняка Павла Семеновича. На вопросъ его: за что онъ посаженъ? Семеновичъ отвѣчалъ, что

его насильственнымъ образомъ захватили Свято-Троицкіе монахи во время погребальнаго шествія. При этомъ допросѣ Троицкіе чернецы сказали: *„тѣмъ знаютъ схизматическіе помы, что мы ударимъ въ колокола и сразу вывернемъ ихъ съ копьёмъ.“*

Ja Marcin Lutostański, ienerał iego królewskiej mości woiewodstwa Wileńskiego, zeznam tym moim relacyinym kwitem, iż roku terazniejszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, miesiąca Aprila piątego dnia, mając ia przy sobie stronę dwóch szlachciców—pana Jana Korybskiego a pana Stanisława Bilczewskiego, z którą to stroną szlachtą, za użyciem w Bodze wielebnego iegomości oycy Samuela Szyčika-Zaleskiego, namiestnika metropolity Kiiewskiego w wielkim xięstwie Litewskim, starszego manastyra brackiego Wileńskiego przy cerkwi świętego Ducha, chodзілem przy słudze iegomości panu Janie Spiaholskim do manastyra Troycy świętey cerkwi, na Ostrey ulicy leżącey, gdzie przyszedszy na cmentarz, widziałem podle dzwonicy usadzonego y kłodką za szyję zamknionego Pawła Siemienowicza, kusznierza, przy bytności wielu ludzi y ozernców Troieckich, mianowicie: oycy Jeliseia Zachiewicza, zakrystyana, oycy Tarasia Narbutowicza y inszych oyców zakonników y świeckich ludzi. Tamże gdym w

niego pytał: za co by go wsadzono? tedy, mi na to powiedział; że niewinnie, bez wszelkiej przyczyny, idącego ulicą dnia dzisiejszego mimo mur tegomanastyra panieńskiego, za processyą pogrzebową do cerkwi świętego Ducha, tam że wypadшы, znać z woli y wskazania samego starszego oycy Dubowicza, diak z niektórymi oycami Troycy świętey y inszemi pomocnikami z wielką gromadą pospólstwa, z processyi pogrzebowey porwawszy mnie, pięściami w szyję bili, mordowali, y tu mię gwałtem zaprowadzwszy do kunicy wsadzili, grożąc biciem postronkami, każąc mi się przyznawać, że gwałt uczynił y zakazując mi do cerkwi świętego Ducha chodzić. Po której mowie, zaraz tam że będąc zwysz pomienieni oycowie, poczeли z furją mówić przy mnie ienerale: niech ci popi schismatycy wiedzą, że y samym to im niezadługo będzie: skoro w dzywon uderzymy, wnet że ich ze wszystkim z gruntu wywrócimy. Co wszystko mną ienerałem ten sługa iegomości oświadczył. A potym ia ienerał, zostawiwszy pomienionego

Павла Сиemenовича в кунicy, самъ прецъ одсзедлемъ. За темъ tegożъ дня, въ годинъ kilka, ten pomieniony Simienowicz z kunicy wypuszczony, przyszedszy do manastyra cerkwi świętego Ducha powiedział, że go postronkami Fiedor Brasławicz, diak z niektórymi oycami Troyce świętey i inszemi pomocnikami bito, mordowano y do cerkwi świętego Ducha chodzić zakazywano. Jakożъ

dnia wyżej mianowanego, za okazywaniem tego Siemionowicza, widziałem grzbieit y wszystko ciało sienie zbito, krwią ściękle; które to zбиeie mienil sobie być stale postronkami od pomienionego diaka y niektórych oyców Troyce świętey. I na to ia ieneral, com widziałem y słyшалъ, dałem ten moy quit pod pieczęcią y s podpisem ręki mey y pod pieczęciami strony szlachty.

1637 г.

Изъ связи № 4625, за 1637 г. Докум. № 1.

61. Жалоба духовенства Виленской Свято-Духовской церкви отъ имени всѣхъ братчиковъ на настоятеля Троицкаго монастыря по поводу его нападенія на православное погребальное шествіе и истязанія Виленскаго скорняка Павла Семеновича.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводству Виленскому, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ въ Бозѣ велебный его милость отецъ Самуель Шитикъ-Залѣскій, намѣстникъ митрополіи Кіевской великого князства Литовского, старшій монастыря братского Виленского, самъ отъ себе и именемъ ихъ милости пановъ старостовъ, и всего братства духовныхъ и свѣтскихъ особъ, на его милость отца Алексѣя Дубовича, яко старшого монастыря Виленского церкви светое Троицы, и иншихъ отцовъ законниковъ того монастыря, также и на особы свѣтскіе, имъ добре знаемые, а особливо на нѣякогось Федора Браславича

дьяка и его помочниковъ, о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать семь, мѣсеца Апрѣля пятого дня, о годинѣ третей, въ недѣлю, съ полудня, подчасъ процесіи погребовой, гдѣ отцове и братія монастыря светого Духа за тѣломъ челоуѣка умерлого, зъ рынку, уликою Великою шли и, приходячи властне предъ монастырь церкви Троицы светое, тамъ же того дня звышписаного законницы нѣкотори зъ помененымъ Федоромъ Браславичомъ дьякомъ и другими помочниками, зъ воли, вѣдомости и росказанья отца Дубовича, не помнечи на строгость права посполитого и боязнь Божю, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, взрушаючи покой посполитый а побужаючи сами властне людъ.

посполитымъ до розлованья крови и до нару-
шенья покою посполитого ирчишу даючи,
вынадши въ монастыра зъ немалою грома-
дою хосподьства людей и помочниковъ, имъ
дѣлѣй вѣдомыхъ и знаемыхъ, власне подъ
часъ процесіа погребовой, замѣпанье межи
пожомъ посполитымъ чинечи, челоуѣка собѣ
ни въ чомъ невинного, на иже Павла Се-
меновича кушвера. спокойне на процесіа
вдучого, безъ данья жадное причины, моц-
не-кввалтомъ порвавши, въ шію пастью
били, мордовали и до монастыра Троицы
светое запровадивши до куниды всадили,

и замѣпанье межи людожъ посполитымъ
учинили, и удареньемъ на кввалтъ въ збонѣ
и вывореньемъ зъ кгрунту ихъ самихъ
и монастыра ихъ грозили, а помененого
Павла Семеновича черевъ годинъ килька
у себе въ вензеньи маючи, постронками
били, мордовали, розказуючи ему, абы отъ
признавалъ, же кввалтъ учинилъ, а до пер-
кви святого Духа абы не ходилъ. О што
хотечи правне чинить, просили, абы тая
протестація до книгъ кгородскихъ Вилен-
скихъ принята и записана была.

1637 г.

Изъ связи № 4706, за 1642—1637 г. Докум. № 1.

**62. Жалоба настоятеля Свято-Духовскаго монастыря на неослаго челоуѣка То-
машевского по поводу его вооруженнаго нашествія на монастырь.**

На врадѣ его королевской милости кгород-
скомъ воеводства Виленского, передо мною
Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Сло-
нимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, опо-
вѣдалъ и жаловалъ велебный въ Возѣ отецъ
Никодимъ Жолондзь, намѣстникъ брат-
ства церкви сошествія святого Духа, не
въ униі будущаго монастыра Виленского,
самъ отъ себе и именемъ въ Возѣ велеб-
ного его милости отца Самуеля Шитика-
Залѣскаго, старшого Виленского, намѣст-
ника метрополиі Кіевской великаго княз-
ства Литовскаго, такъ тежъ и именемъ
всего братства Духовного и свѣцкаго ста-
ну, за даньемъ собѣ справы отцовъ законни-
ковъ, вѣдомъ монастырѣ найдуючихосе, ме-

новите: отца Теодорита Луканевича — дья-
кона, отца Исаи Зміевскаго, отца Гедсона
Торчевскаго фортіяна и иншихъ отцовъ
законниковъ, на нѣякаго Стефана Тома-
шевскаго, челоуѣка снатъ люзнаго, осѣлости
немаючого, о томъ: ижъ въ року тепереш-
немъ тысяча шестьсотъ тридцать семошь,
мѣсеца Марца осьмого дня, по выстью по-
мененого отца Жолондзя по нѣкоторыхъ
погребяхъ о справахъ церковныхъ до мѣ-
ста Виленского, тамже, подъ небытность
помененого отца Жолондзя въ томъ мона-
стырѣ, онъ Томашевскій, взявши передъ
себе злый умыслъ, запомневши боязни
Божое и срокуности права посполитого, ни
зрушителейъ покою и кввалтовниковъ до-

мовъ Вожицъ и кланцеровъ описаного; приспосовивши собѣ тежъ снатъ людей лозныхъ помочниковъ, имени и прозви-сками ему лѣпѣй вѣдомыхъ и знаемыхъ, а приѣзавши громадно съ челедью и по-мочниками своими, поставивши подле во-ротъ монастырскихъ на улицы Острой въ мѣстѣ Виленскомъ сани и кони, сего рожу тысяча шестьсотъ тридцать сегомо, мѣсеца Марца осьмого дня, надъ вечеръ, о годинѣ пятей съ полудня, самъ особою своею зъ слугами и помочниками своими на цмин-таръ впадши, на церковь съ пистолетовъ стрѣляти почаль, а потомъ, приподши до форты монастырской, въ звонокъ звонилъ; и кгда отецъ Гедeonъ Торчевскій фор-тиянъ фортку зъ другими отцами отчи-нилъ, тамже помененый Томашевскій сло-вы ущипливыми жлилъ, соромотилъ, до

набли се порывалъ; а котомъ маючи рупи-ницу приготованую самъ тотъ Томашев-скій зъ рупницы, мѣрилъ и стрѣли-ти хотѣлъ, якожъ съ паневки выпалель, (але милостію) Божою не выстрѣлилъ, а по такомъ квалтѣ и збытку отповѣдъ и полвалку на всихъ отцовъ, жове-чи, ижъ наблю свою въ крови вашей то-пити буду, учинивши, самъ заразомъ съ помочниками и слугами своими, всѣвши въ сани, прочъ зъ мѣста поѣхалъ. Кото-рый таковой квалтѣ помененые отцове сусѣдомъ околичнымъ оповѣдали и оказа-ли; о который таковой квалтѣ хотечи помененые отцове того братства также о одповѣдъ и похвалку правомъ чинить, да-ли сюю жалобу до книгъ записать. Што есть записано. *(Смѣдуецъ посвидѣтельство-ваніе вознаго).*

1663 г.

Изъ связи № 4582, за 1663 г. Дону. № 4.

63. Протестъ Евейскаго игумена Савича и братчиковъ Виленскаго Свято-Духов-скаго братства противъ Виленскаго войта и обѣихъ лавицъ Виленскаго маги-страта по поводу пощипранія правъ, дарованныхъ королевскими привилегіями лавицъ православныхъ.

Евейскій игумень Пахомій Савичъ отъ имени Свя-то-Духовскаго братства жалуется на Виленскій ма-гистратъ по поводу незаконныхъ выборовъ на мѣсто лавниковъ лицъ уніятскаго и лютеранскаго вѣроисповѣданія въ ущербъ православнымъ. Жа-лоба эта возникла по случаю устраненія отъ вы-бора православнаго мѣщанина Шытыва, котораго дѣдъ былъ бургомистромъ, отецъ—радцою и самъ онъ имѣлъ неоспоримыя права и по происхожде-

нію и по ординаціи утвержденной королями, на основаніи которой магистратъ долженъ былъ со-стоять изъ двухъ лавицъ—римско-католической и православной. При этомъ игумень указываетъ на неправильное толкованіе этой ординаціи въ поль-зу уніатовъ и реформатовъ, которые появились недавно и права которыхъ еще не вошли въ за-конную сферу.

Wielebny oyciec Pachomius Sawicz, ihu-
men Jeweyski, a na tenczas namiesnik Wileń-

ski, z wielkim a nieznosnym żalem, (imieniem)
wszytkich braci cerkwoney, tak duchownych,

iako y świeckich person, pod tytułem bractwa ś. Troyce nazwanego, a przy cerkwi ś. Ducha w Wilnie będącego, donosił y solenniter się protestował na ięgomości pana Stephana Karola Bylińskiego, sekretarza ięgo królewskiej mości, wojta Wileńskiego, także na ichmość panów burmistrzów, radziec, ławników, także pisarzów obiey ławice, y y wszystkim in genere et specie magistrat Wileński: iż ichmość lubo tego dobrze wiadomi są, iako dawnemi przywileiami, ordynatiami, reskryptami królów ichmość, panów naszych miłościwych, a osobliwie ordynatją świętobliwym wyrokiem ś. pamięci króla Zygmunta pierwszego, pod rokiem tysiąc pięćset trzydziestym szóstym, dnia dziesiątego miesiąca Septembra, w Wilnie confirmowaną, aby iako dwiema zakonem, to iest, religiey Rzymskiej y Graeckiey nadane iest prawo magdeburskie, tak aby z tychże dwóch zakonów religiey Rzymskiej y purae Greckiey per medium osoby godne do magistratu ad gerenda in eo officio obierani byli, warowano iest, y od czasu zaczęcia takowey ordynatye y wyrokiem pańskim ztwierdzoney, per continentem usum ex magna serie annorum, iako osoby religiey Rzymskiej, tak y u starożytney dziedziczoney religiey Graeckiey perseverantes, cieszyli się tym porządkiem gdy onych do magistratu bez braku przyjmowano; teraz, nie wiedzieć, z iakich miar tenże szlachetny magistrat Wileński, obrawszy wolnemi y zgodnemi głōsy na sessyey swey, niedawno na electey panów ławników złożoney, szlachetnego pana Stephana Szycka, patrycjusza Wileńskiego, człowieka omni exceptione maiorem, ale też y z przodków swoich, (którzy w magistracie, iako to rodzic-radzieckie, dziad—burmistrzowskie zasiadali subselia) dobrze zasłużonego do ławice Graeckiey promovowali, y gdy na tenże urząd ławnicy z

inszemi kandydatami do przysięgi accedere miał, onemu zatrzymać się kazali, póki by siam avitam religionem Graecam non ejuraret. Co że się stało nie tylko z wielką obelgą y dishonorem ięgo, ale też przez to cardines, prawa, wolności narodu y religiey Ruskiej, ab antiquo pactami przywileiami utwierdzone y przez najyśniejszych królów panów naszych y teraznieyszego szczęśliwie panującego poprzysiężnego, poruszone są, gdy ichmość panowie unitowie, których ieszcze to prawo.... y ordynatia ś. pamięci króla Zygmunta pierwszego, iako w wielkim xięstwie Litewskim noviter ziawionych, nie zastało., nienależnie sami tylko sobie przywłaszczają a narodowi ruskiemu mere zakonowi Graeckiemu, któremu własnie nadane iest, wydzierają, pozwalając raczey y de facto przyjmując, (na co pomienione bractwo nie raz ingemiscere musi in gremium magistratus, contra mentem teyże pomienioney starożytney ordynatye brać y przyjmować ludzy religiey Ewangelickiey y Awszpurckiey) y na to nie poglądając, że wszystkie prawa dawne, miastu Wileńskiemu y zakonem, tak Rzymskiemu, iako Graeckiemu nadane, tych czasów byli, kiedy Ruś disunita vigebat, a nie tych, kiedy nastąpiła unita y z nią zaszli do xięstwa Litewskiego. insze obce religie. Przeto iako solenniter imieniem wszystkiego pomienionego bractwa o takowe preiudicium y naruszenie praw y ordynatii, ludziom religiey Graeckiey narodu ruskiego służących, pomieniony wielbny oyciec namiesnik Wileński protestował się słownie, tak teraz na piśmie też protestatją, obszerniey podaie, całe y zdrowe prawo przeciwko temuż szlachetnemu magistratowi wszystkiemu in genere et specie, zachowując, która aby przyięta była do xiąg grodzkich Wileńskich, uniżenie uprasza.

1665 г.

Изъ связи № 65, за 1665 г. Докум. № 5.

64. Жалоба игумена Койданскаго монастыря Феофана Гелияшевича на землянина Яна Белунскаго о захватѣ имъ монастырской поземельной собственности.

Игумень Койданскаго монастыря Феофилъ Гелиашевичъ жалуется на Яна Белунскаго, что овъ вопреки завѣщанію брата своего Иеронима не от-

далъ монастырю 200 злотыхъ и отвалъ деревню Гедройцы, бывшую въ заставномъ владѣніи у монастыря впродъ до уплаты завѣщанной суммы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Октября пятого дня.

На врадѣ Господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Яномъ Окгинскимъ — маршалкомъ Волковыскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, завоуалъ у соленнiter protestował wielebny w Bodze oyciec Theophan Heliaszewicz — ihumen monastera Kieydańskiego, imieniem w Bodze wielebnego oycy Daniela Dorofiewicza — starszego monastera bratckiego Wileńskiego, przy cerkwi świętego Ducha będącego, pod którego władzą у przelożenstwem помнионий Kieydański monaster zostaje, także imieniem wszystkich braci Wileńskiego monasteru, zakonników zakonu świętego Bazylego, на земіаніна іего крѳлевскіей моці воіеводства Wileńskiego іегомоці панa Jana Білуńskiego у паніау маіѳонкѳ іегомоці, іеымоść паніау Анастазіау Коверзіанкѳ Janоу Білунскау, о то у такowym sposоbem: іѳ со w roku przeszłym тисячъ sześćset pięćdziesiąt ósmym, miesiąca Junii szóstego dnia, godney pamięci zeszyły іегомоść pan Heronim Білуński, zchodząc z tego świata, ostatniey woli swoiey dyspozycyi на церкiew под tytułem

Przemienienia Pańskiego у Wniebowzięcia przenaуświętszey panny Bogarodzicy, w mieście Kieydańskim będącey, на pomnożenie chwały Bożey у na to, aby за duszę іего maiestat Boski ustawicznie błagano, summę pewną, то іесть dwieście złotych polskich legował, у te złotych dwieście на maieństwo swoie, nazwaną Gedroycie, w woiewodztwie Wileńskim лежача, то іесть, на część w tey maieństoji Giedroyciach sobie z rodzonym swoim zeszyłym іегомоціау panem Stanisławem Білуńskim у z іегомоціау panem Janem Білуńskim, także rodzonym, należача, wnioѕszy tą summę przez należytych swoich successorów, którym та część помнионіа należy, bez wszelkiego omieszkania у trudnoścй прерзeczоnemu konwentowi Kieydańskiemu oddać у zapłacić nazначыл, а за nieoddaniem tey legaciey, tą część swoіау maieństoji Giedroyć, w dzierzenie у possessyау wielebному оycу Theophanu Heliaszewiczowi у następcom onego do oddania tych dwóch set złotych polskich obіаć у dzierzeć, ostatniey woli swoiey dyspozycyау, disponował; gdzie іегомоść pan Jan Білуński, mimo takową, niebosczyka zeszyłego іегомоціау pan Heronima Білуńskiego rodzонего swego dyspozycyау, mało

dbaіає на права pompolite y на боіаźн Bożа, także straszny sąd onego, którym w teyż dyspozytocy swoiey zeszy iegomość pan Hieronim Biłuński obowiązał się, nie oglądaiає się na summy dwuchset złotych polskich od nieboszczyka, na ubłaganie za duszę iego maiestatu Bożego legowaney y ostatnią dyspozytią onego oddać nakazaney, za nie pojednokrotnym upominaniem się wielebnego oycа ihumena Kieydańskiego nie oddawszy, ale y wioski, to iest, Romance y Sobolance z poddanemi y wszystkiemi do nich przynależnościami, na część nieboszczykowską od pomienioney maiętności Giedroyć należące, nienależnie, gwałtownie do dzierżenia swego zabrał, y od czasu niemałego one w dzierzeniu swoim maiає, pozytki wszel-

kie z nich wybieraiає y one na swóy pożytek obracaiає, żalobliwemu wielmożnemu oycу ihumienowi tak pomienioney summy, to iest, dwuchset złotych polskich oddać, iако y tych wiosek, testamentem legowanych, do dzierżenia puścić nie choiаł y niechce. W czym wielebny Theophan Heliaszewicz—ihumien Kieydański, będąc ukrzywdzony, a chcąc z iegomość panem Janem Biłuńskim y z panią małżonką ieymością tak o nieoddanie tych dwuchset złotych polskich, iако y o nieustąpienie tych wiosek Romanców y Sobolanców, y niepoddanie żalobliwemu według zeszyłego dyspozytocy do possessyicy, prawem czynić, dał te swoje opowiadanie y żalobę do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Што єсть записано.

1665 г.

Подлинный отдельный документъ, хранящийся въ центральномъ архивѣ подъ № 205.

65. Разрѣшеніе архієпископа Колєнды Виленскому мѣщанину Кондратовичу пострѣить на землѣ церкви св. Георгія домъ, съ условіємъ не продавать его католическому духовенству и шляхтѣ.

Кгабріель Колєнда, зъ ласки Вожой и столицы Апостольской припосланный архієпископъ Полоцкій, Витебскій, Мстиславскій епископъ, Березвекскій, Лещинскій, Супрасльскій архимандритъ, администраторъ митрополіа Кієвской.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ каждому, кому бы о томъ вѣдати належало, ижъ што зъ допущенья Вожого на великое княство Литовское вѣроломного не-

пріятеля Москвитина великая руина въ мѣстѣ столечномъ Виленскомъ презъ тогожъ непріятеля стала, презъ которую руину не мало домовъ на пляцахъ церковныхъ пломенемъ пошло; межи которыми домъ Даниєля Шевца, на поль-пляцу церкви светого Георгія будучій, згорѣлъ и некоторого жадного будынку не зостало. О которое поль-пляцу просиль насъ мѣщанинъ мѣста Виленского панъ Адамъ Кондрато-

вѣтъ, будучи наиблизшимъ до того пляцу, поневажъ передъ тымъ тестъ оного держаль, абыхмо ему на томъ плацу будовать позволили. Мы теды архіепископъ, бачечи быть провѣбу его слущную, съ повинности нашей пастырской стараючисе, абы кгрунты церковныя въ пустѣ не ваковали, позволиломъ на томъ поль-пляцу славетному пану Адамови Кондратовичови, мѣщанинови мѣста Виленского, малжонцѣ его паней Парасковіи Даніеловнѣ, яко воля ихъ, будовать, а збудовавши, вольно имъ тое будованье свое кому иншому продать, даровать, замѣнить, заставить, на церковь записать и ку якому найлѣпшому пожиткови своему, водлугъ воли и уподобанья своего, обернуть,—варуючи еднакъ то, ижъ того дому имъ самымъ, потомкомъ и сукцессоромъ ихъ, не вольно на костель римскій, либо иншого набоженства якого записывать, ани шляхтѣ продавать. А если бы се мимо сее наше право того важили, такіе ихъ записи жадного валеру мѣти не могутъ, але и увесь домъ тратить маютъ: Такъ тежъ абы они сами, помененыя особы, потомкове и сукцессорове ихъ того

дому безъ вѣдомости нашею, ураду нашего духовного, жаднымъ правомъ, никому заводить и презъ урадѣ свѣцкѣй въ китромісію подавать и на урадѣ свѣцкомъ признавать, подъ утраченьемъ того дому и права не важилисе. Которого-то поль-пляцу лежитъ однимъ бокомъ одъ пляцу Андрея Шевца, другимъ бокомъ одъ пляцу Симона Слиского рѣзника, тыломъ до межи Апанаса Соленика, чоломъ до церкви святаго Георгія. Теды они, помененыя особы, Адамъ Кондратовичъ, малжонка его и потомкове ихъ, циншъ рочный по золотомъ одномъ въ каждый рокъ на початку року, то есть, на святаго Георгія водлугъ старорого календара тому, хто на тотъ часъ одъ насъ будетъ установленникомъ, того року и дня непохибяючи, подъ советостями отдавати маютъ. На што для лѣпшее вѣры, при подписи руки нашею, печать приложить казали есьмо къ тому нашему листу. Писанъ у Вильни, року тысеца шестьсотъ шестдесятъ пятого, мѣсеца Мая девятнадцатаго дня. Кгабриель Коленда—архіепископъ.

1666 г.

Изъ связи № 4577, за 1670—1671 г. Донум. № 8.

66. Письменное условіе между Виленскимъ Пречистенскимъ протопопомъ Рожичемъ и ксендзомъ костела св. Іоанна Ковальскимъ, на владѣніе церковной земли и каменнымъ домомъ бывшей церкви св. Іоанна.

Протопопъ Пречистенской церкви о. Рожичъ, въ качествѣ управляющаго всѣми церковными имѣніями въ г. Вильнѣ, заключаетъ условія съ ксендзомъ Ковальскимъ на владѣніе каменнымъ домомъ, стоящимъ на церковной землѣ св. Іоанна, на слѣдующихъ условіяхъ: Ксендзъ Ковальскій выстроилъ на церковной землѣ каменный домъ

съ обязательствомъ уплачивать чиншъ по 3 злота ежегодно; въ свою очередь и о. Рожичъ опасаясь, чтобы и на будущее время церковной землей не завладѣли схизматики, какъ это было во время нашествія *Москалей*, соглашается уступить на вѣчныя времена церковную землю въ арендное пользованіе ксендзу за 7 злотыхъ въ годъ

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Іюля осьмого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусацкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, постановилисе очевидно въ Бозѣ велебный его милость ксендзъ Томашъ Ковальскій, викарій костела святого Яна, въ Вильнѣ будучого, покладаль и до актъ книгъ кродскихъ Виленскихъ подалъ листъ добровольный, постановленный записъ въ Бозѣ велебного его милости ксендза Романа Рожича — протопопа Виленского, собѣ служацій и належачій, на речъ въ немъ ниже помененую, просечи, абы тотъ листъ былъ до книгъ кродскихъ Виленскихъ принять, актикованъ и уписанъ, который, уписуючи до книги, слово до слова такъ се въ собѣ маєтъ:

Ja Roman Rożyć, protopopa Wilenski, czynię wiadomo tym moim listem, komu by

o tym wiedzieć należało, iż mając ja dobra y grunta wszystkich cerkwi w Wilnie będących od iaśnie wielmożnego w Bogu przewielebnego imci xiędza Gabryela Kolendy, metropolity Kiiowskiego, pana pasterza moiego, sobie poruczone, zawiodłem plac, na gruncie cerkiewnym świętego Jana, na którym przed tym Matyasz Kantor zborowy mieszkał, w Bogu wielebnemu iegomości xiędzu Tomaszowi Kowalskiemu, wikaremu święto-Jańskiemu Wileńskiemu, który, po ustąpieniu nieprzyziaciela Moskwicina, już obiąwszy tę ruinę, imć xiądz Kowalski kamienicę sobie na fundamentach cerkiewnych święto-Jańskich restaurował, s którego placu od lat kilku dziesiąt, dla zwierzchności y panowania herezyi, żadnego czynszu cerkwi Bożey nie dochodziło; lecz ia teraz, zabiegając temu, aby znowu grunta cerkiewne, według starodawnych zwyczajów zostawali, y daley restaurować imci xiędzu Kowalskiemu tę kamienicę w tym placu pozwoiwszy, takowem uczynił z imci xiędzem Kowalskim

postanowienie: iż imć xiądz Kowalski y gospodarz na ten czas w tey kamienicy będący, sławetwy pan Jan Zeyfer y małżonka ięgo pani Maryna Woropaiowna czynsz z tego placu doroczny temu, kto na ten czas od w Bogu przewielebnego imci xiędza metropolity Kiiowskiego dla odbierania czynszów ustanowiony będzie, po złotych trzy polskich na świętego Piotra y Pawła, według starego kalendarza, niezym tego terminu nie pochibiając, płacić y oddawać powinni będą. Iakoż ięgomość xiądz Kowalski za rok terazniejszy tysiąc sześćset sześćdziesiąt szósty mnie protopopu w oddaniu czynszu dosyć uczynił; a pierwsza zapłata tego czynszu ma się zacząć w roku, da pan Bóg przysłył, tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmym na świętego Piotra takóź święto ruskie, y tak rok po roku takowy czynsz płacąc, wolno będzie imci xiędzu Kowalskiemu tę kamienicę sprzedać, zastawić, darować y na cerkiew legować y ku iakiemu naylepszemu pożytkowi

swemu obrócić, gdzie każdy od imci dzierżący tey kamienicy, żadney ni od kogo nie mając przeszkody, takowy że czynsz płacąc, spokojnie dzierżec mają; a ia sam y każdy po mnie następujący successor, iesliby iakową kto miał w dzierzeniu imci xiędzu Kowalskiemu y każdemu od imci dzierżącemu przeszkodę czynić y o ten plac turbować, tedy powinniśmo u każdego sądu y prawa zastępować y ewinkować. I na tom ia protopopa Wileński do wzięcia zupełnego prawa od iaśnie wielmożnego imci xiędza metropolity, pana y pasterza mego, dałem na ten czas ten mój list s podpisem ręki mey y pieczęcią mą. У того листу подпись руки его милости ксендза протопопа Виленского теми словы: Roman Rożyc—prezbiter uniacki, protopopa Wileński, ręką. Который тотъ листъ за поданьемъ до актъ черезъ особу верхупомененую есть до книгъ игродскихъ Виленскихъ актикованъ, принять и уписатьъ.

1668 г.

Изъ связи № 4605, за 1590—1668 г. Докум. № 1.

67. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Виленскому магистрату, по жалобѣ митрополита Коленды о томъ, чтобы онъ дѣйствовалъ въ видахъ распространения уни и искоренения православия.

По жалобѣ митрополита Коленды на Виленскій магистратъ, что онъ притѣсняетъ униговъ во время выборовъ на цеховныя мѣста, король предписываетъ магистрату воздержаться отъ такого

образа дѣйствій, такъ какъ король лично желаетъ больше искоренять схизму, нежели преслѣдовать унию.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ восьмого, мѣсеца Сентября дванадцатаго дня.

На врадѣ господарскомъ сурокаторекомъ Вилежскомъ, нередо мною Бришгофомъ Козонякомъ, подстолиемъ Мозирскимъ, дво-

раниномъ его королевской милости, сурокгаторомъ Виленскимъ, отъ ясновельможного его милости пана Еронима Кришпина Киршенштейна, подскарбего великого и писара земского великого князства Литовского, постановленнымъ, постановившимъ очевидно велебный его милость ксендзь Иозафатъ Климовичъ, викарій съ конвенту отцевъ чернцовъ при церкви светое Троицы въ мѣстѣ Виленскомъ будучимъ, покладалъ и до актъ книгъ сурокгаторскихъ Виленскихъ подалъ листъ его королевской милости упоминальный въ справѣ въ Бозѣ превелебного его милости ксендза Кгабриеля Коледы, митрополиты всея Руси, уни святой, до всего шляхетного магистрату мѣста столечного Виленского выданный, на речь въ немъ нижепомененую, просечи, абы тотъ листъ его королевской милости упоминальный до книгъ актикованъ и уписанъ былъ, который, уписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Urodzonemu wóytowi, szlachetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y wszystkimu magistratowi miasta naszego stoliecznego Wilna, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni szlachetni wiernie nam mili! Doniosł nam przewielebny w Bogu xiądz Gabryel Kołęda, wszystkiey Rusi metropolita, na wierność waszą quaerimonię, iż w. w. nie podług wyraznego prawa y przysięgi wóytowskiey, na wielkierzuykonaney, sprawuiąc się, na prawo ławicy ruskiey, quondam od nawiąśnieyszch antecessorów naszych nadane, następuiecie w magistracie, nie według ordinatley rzymskiey, iako też y ritus graecki reliey świętey bę-

dącym opisaney, zasiedacie y inne różne praeiudicia czynicie przeciw, z okazaży w. w. iura unitom sacro-sancte nadane, convolvuntur. Zaczym my, z wierzhchności maiestatu naszego, życząc bardziey wykorzenia schyzmy, a niżeli umnieyszenia religii greckiey, w iedności świętey z kościołem świętym będącey, y oraz przymnożenia oney y rozszerzenia chwały Bożey im daley, tym więcey staraiąc się, do w. w. ten list nasz upominalny daiemy, chcąc mieć y rozkazuiąc, abyście w. w. niwczym prawa ritus graeci, unitom ab antiquitus nadane, derogare y onych convellere nie ważyli się, ale raczey ku nim iako najlepiey się zachowali, w magistracie podług prawa przysięgi swey y ordinatley z dawna opisaney, sine exclusione rayców unitów, którzy ad sessionem de iure et antiqua consvetudine co rok spectant zasiadali. Inaczey w. w. sub paenis, ex arbitrio nostro irremissibiliter supra convulsos iurium irrogandis, nie uczynicie. Dan w Warszawie, dwudziestego dziewiątego, miesiaca Augusta, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania królestw naszych polskiego y szwedzkiego dwudziestego pierwszego roku. У того листу упоминального при печати большой великого князства Литовского подпись руки найясвѣйшого короля его милости, пана нашего милостивого, тыми словы: Jan Kazimierz król, и другій подпись въ тые слова: Сурган, Pawel Brostowski, referendarz y pisarz w. x. Lit. Который тотъ листъ его королевской милости упоминальный, за поданъ емъ черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ сурокгаторскихъ Виленскихъ актикованъ и уписанъ.

1668 г.

Изъ связи № 55, за 1631—1668 г. Докум. № 1.

68. Жалоба митрополита Коледы на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненія Виленскихъ мѣщанъ, находящихся подъ юрисдикціою митрополита.

Митрополитъ приноситъ жалобу на магистратъ по причинѣ вниманія съ его мѣщанъ поворотнаго, подымнаго и квартирной повинности, и вторженія въ его митрополичью юрисдикцію, не смотря

на подтвердительную привилегію царствующаго короля, дарующую ему независимость отъ управленія магистрата.

Jaśnie wielmożny, w Bodze przewielebny, imię xiądz Gabryel Kołęda, archiepiskop y metropolita wszystkiey Rusi, opowiada y żaluie na szlachetny magistrat Wileński, wprzódy na imci pana Pawła Bohima—wóytą, a przytym na ichmościów panów burmistrzów, rayców miasta Wileńskiego, gdzie iaśnie wielmożny imię xiądz metropolit, za daniem sobie sprawy y takowey wiadomości od wielebneho oycy Romana Rożyca, protopopy Wileńskiego, żaluie na wszystkich pomienionych osób o to y takowym sposobem, iż pomienione osoby wszyscy, z sobą spólnie y zgodnie idąc na znowie, na wielką krzywdę y szkodę chwały Bożey y w imie pożytków przychodzących cerkiewnych, a na zniszczenie y wielkie skrzywdzenie ubogich mieszczan, do iuryzdyki metropolii Wileńskiej należących, różne y nieznosne krzywdy, szkody, ciężary, składanki wielkie każąc dawać sobie. Ku temu nie wiedziec iakowepowrotne wymyśliwszy, konieczno przymuszają, grożąc różnymi pogroźkami y grabieżami, o biecuiać grabić y do więzienia, ktoby

nie chciał oddać, takowych gwałtownie brać y sądzić, y podymne do siebie każą oddawać. To wszytko czyniąc niesłusznie na wielką opresią iaśniewielmożnego imci xiędza metropolity, iż imci na ten czas tu w tych kraiach nie masz; tedy pomienione osoby, z umysłu to czyniąc y nie niedbając na prawa y przywileia nayiasniejszych królów ichmościom antecessorom iaśniewielmożnym y w panu Bogu zesłym ichmość oycom metropolitom nadanych, a potym niedawno y samemu żaluiaćemu ichmość xiędzu metropolicie od nayiasniejszego bywszego króla także przed abdikacją te wszytkie prawa y przywileia są potwierdzone y listem upominalnym pomienione osoby, szlachetny ichmość pp. magistrat iest urzędownie y prawnie obwieszczony, aby po tym liście upominalnym w iuryzdicie imci xiędza metropolity żadnego bezprawia nie czynili, w sądy y rządy żadne nie wstępowali, podatków niiakowych nie wkładali y gospod na stanowiska nie rozdawali, postrzegając na się pen prawnych, w tym liście upomi-

nalnym założonych, o czym wszystkim sama rzecz dostatecznie iest opisana y dołożona. Na to wszystko ichmość pomienione osoby nic niedbajac, iuz po abdykatii króla imci lekce sobie poważaiac, to wszystko teraz podczas iuz zaczętych sądów kapturowych tu w Wilnie popełniaiac, obces pod takowymi sądy zamysłu gospody popisawszy, na rejestrze swym imci panu podstarościemu Wileńskiemu podali ku rozdawaniu onych ichmość panom sędziom kapturowym, nieochraniaiac kamienic, na które są przywileie od króla iegomości nadane. To wszystko

iako się wyszepomienilo ichmość pomienione osoby czynią na wielką oppresyą y nieznosną szkody iaśniewielmożnego y żaluiącego imci xiędza metropolity, o zniszczenie y wielkie uciążenie ubogich mieszczan cerkiewnych. O co wszystko, iako się w tym processie wyrazilo, żaluiący imci xiądz metropolita s pomienionymi osobami u wszelakiego sądu prawnie czynić, pen w liście upominalnym, konstitutiach opisanych, dochodzić y szkod swych rekwirować chcąc, takowe opowiedzenie y žalobę swą podał ku zapisaniu do xiąg grodzkich Wileńskich.

1671 г.

Изъ связи № 10, за 1670—1671 г. Дочин. № 7.

69. Жалоба митрополита Коленды на маршалка Лидскаго Расцкаго по дѣлу разоренія старыхъ церковныхъ стѣнъ, въ которыхъ помѣщался старый Виленскій соборъ, возлѣ костела Бернардиновъ и св. Михала и засыпки мусоромъ и навозомъ церковнаго плаца.

Митрополитъ Коленда жалуется на Лидскаго маршалка и другихъ *предикантовъ стараго Собора* по слѣдующему поводу: въ 1671-мъ году по жалобѣ митрополита на Виленскій магистратъ въ захватѣ митрополичей юрисдикци были назначены королемъ комиссары для разсмотрѣнiя этого дѣла; они на мѣстѣ наслѣдовали спорныя мѣста по документамъ и присудили ихъ за митрополитомъ; но прежде, чѣмъ было получено королевское

подтверженiе этого постановленiя, Лидскій маршалокъ съ другими предикантами стараго Собора приказалъ ломать старыя стѣны, стоявшiя на церковной землѣ и перевозить материалъ ихъ въ себѣ, всѣмъ жильцамъ отказать въ помѣщенiи, чѣмъ причинилъ убытки и оскорбленiе митрополиту. При этой жалобѣ находится и посвидѣтельствованiе вознаго.

Jaśnie wielmożny w Bogu przewielebny iegomość xiądz Gabryel Kolenda, arcybiskup, metropolita wszystkiey Rusi, solenną manifestatję zanosi na wielmożnego iego-

mość pana Theophila Dunina z Raice Raieckiego, marszałka Lidzkiego, y pomocników iegomości seniorów y predicantów zboru tu-teyszego Wileńskiego—o to y takowym spo-

sobem: Gdy w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedemdziesiąt pierwszym, tu w Wilnie, w mieście iego królewskiej mości, odprawowała się commisia przez iasniewielmożnych ichmościów panów kommisarzów od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, naznaczonych w sprawie żalującego aktora, iegomości xiędza metropolity z szlachetnym magistratem Wileńskim o iurydykę metropolitańską Wileńską, podług dekretu iego królewskiej mości relacyjnego z oczewistej kontrowersyi w Warszawie stałego, tamże sub actum commissionis, gdy iasnie wielmożni ichmość panowie commisarze obwodzili granice podług realnych dokumentów przez iegomości xiędza metropolity produkowanych y też granice dostatecznie oglądali y obiachali, a potym iegomość xiędzu metropolicie przysądzili; tedy, pewnego dnia y roku tego, w kontrowersyi y dekrete ichmościów wyrażonego, przy bytności samego iegomości pana marszałka Lidzkiego, podana obmowa od zborowych Wileńskich na piśmie strony zboru starego, zamurowanego tu w mieście Wileńskim, na pewnym mieyscu, pod kościołami y klasztorami oyców Bernardynów y panien zakonnych ś. Michała stojącego, podług której obmowy podaney ichmość panowie kommisarze, nie przysądzając na ten czas tego mieysca zborowego, na cerkiewnym gruncie locowanego, in foro fori salwę zostawili. A iegomość pan marszałek Lidzki, z predykantami y seniorami zborowemi w iedney radzie y namowie zostając, a nie czekając rozprawy za dworem w tym roku wyszpisany, miesiaca Junii dnia pierwszego, aż do dnia piątego Junii, rozkazał w pomienionym zborze starym własne mury cerkiewne tłuc y cegły na gromady tamże składać, a potym te cegły wozić y na swójżytek obracać. Gdzie iegomość xiędz me-

tropolita to widząc, używszy ienerała iego królewskiej mości woiewodztwa Wileńskiego, pana Marcina Gadomskiego, posyłał do tegoż zboru starego, pytając się tych chłopów, co cegły wozili: ktoby onym to kazał stante lite attentować? Tedy przed pomienionym ienerałem to powiedzieli: że z rozkazania własnego wielmożnego iegomości pana marszałka Lidzkiego biorą y wiozą tam, gdzie onym rozkazano zwozić. A mało na tym mając, po zagraniczeniu przez ichmościów panów kommisarzów, iegomość pan marszałek Lidzki, rozkazawszy wyprzątywać w kamienicy zborowey z piwnic y sklepów, gnoie y ziemie z umysłu na własny grunt cerkiewny, gdzie ludzie domy swoje pobudowane mają, y sami w nich mieszkają; tedy gnoie y ziemie gwałtownie y bezprawnie rozkazał iegomości robotnikom swym z tamtąd wywoząc z umysłu zasypować y wyrzucać, żeby koniecznie te domy pozasypować y w niczem obrócili, a na samych mieszkających w tych domach różne odpowiedzi y pochwalki czynić kazał y koniecznie przez dni dwa z ich domów własnych ustępać rozkazuie, groząc w ostatku okaleczeniem y zabiciem. Wszystko to czyniąc na wielką uymę chwały Bożej a na obelgę y nieznosną krzywdę y szkodę iegomości xiędza metropolity, które oglądanie tego wszystkiego relacyey ieneralskiej dostateczniej będzie opisano. Na to wszystko, iako się w tym processie wyraziło, iegomość xiędz metropolita do iegomości pana marszałka Lidzkiego y pomocników ichmościów, sobie samemu y następcóm swoim wolne y całe prawo zachowując, takowe opowiadanie y żalobę swą podał ku zapisaniu do xiąg. Przy którym opowiadaniu stanawszy oczewisto ienerał iego królewskiej mości woiewodztwa Wileńskiego, niżej na podpisie wyrażony, kwit swój relacyjny przyznał: Ja Marcin Gadom-

ski, ienerał woiewodztwa Wileńskiego, zeznamam tym moim kwitem, iż w roku te-
razniejszym tysiąc sześćset siedmdziesiąt
pierwszym, miesiąca Junii piątego dnia,
przy stronie dwóch szlachciców, panach Ja-
nie y Pawle Zahorskich, tu w mieście iego
królewskiej mości stołecznym Wileńskim,
byłem użyty y wezwany od iaśniewielmoż-
nego, w Bodze przewielebnego iego mości
xiędza Kolendy, arcybiskupa, metropolity
wszytkiej Rusi, do pałaców iego mości, przy
katedralnej cerkwi ś. Przczystey, w uniej
świętey ostaiącey, stoiącego; tam że tego ro-
ku y dnia wyszpisanego, za posłaniem iego
mości, z tą stroną szlachtą chodziłem do
zboru starego, stoiącego wedle kościołów y
klasztorów oyców Bernadynów y panien za-
konnych ś. Michała, gdzie, za przyściem moim
ieneralskim, znalazłem wozów z końmi na-
kładziono na wozy cegły nie mało y wywo-
żących z tego zboru starego; pytałem onych:
ktoby te cegły kazał rozbierać y dokąd
wozić? Odpowiedzieli ci furmani, że wiel-
możny iego mość pan Raiecki, marszałek
Lidzki, z predykantami zborowymi, rozka-
zał rozbierać y nam te cegły wozić do sie-
bie. Po którym wysłuchaniu tey powieści,

ia ienerał chodziłem daley na grunty cer-
kiewne, gdzie ludzie mieszkają; tam, za oka-
zaniem przez służbę cerkiewnego Grehore-
go Arciemowicza, gdzie widziałem koło do-
mu hayduka Jana Lachowskiego ziemi y
róznego gruzu gromady wielkie nasypane,
niemal równo z dachami; mienił ten hay-
duk y powiadał, że z własnego rozkazania
samego iego mości pana marszałka Lidzkie-
go to czyniono, y różne odpowiedzi y po-
chwalki na zdrowie tych, co mieszkają tam
na gruncie cerkiewnym, czynią y czynić
nie przestają, grożąc biciem y zabiciem, o
czym dostatecznie y w processie żaloby
jest dołożono. I na tom ia ienerał, com
słyszał y widział, to spisawszy w ten mój
relacyiny kwit, z moją pieczęcią y podpi-
sem ręki mey własnej, także pod pieczęćmi
y strony szlachty, przy tym processie z mo-
iem oczewistem przyznaniem daię ku zapi-
saniu do xiąg. У того реляційного квіту
при печати подпись руки енерала тими
словы: Marcin Gadomski, ienerał iego kró-
lewskiej mości woiewodztwa Wileńskiego,
m. pr. Который тотъ квітъ реляційный
при процесѣ есть до книгъ вгородскихъ
Виленскихъ записанъ.

1682 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г. Докум. № 3.

70. Жалоба номината Бѣлорусскаго епископства Тризна и всего Виленскаго Св.-Духовскаго братства на Гуторовича о томъ, что онъ задержалъ у себя многіе важныя братскіе документы.

Номинатъ Бѣлорусскаго епископства Тризна жалуется на землянина Гуторовича, повѣреннаго по дѣламъ покойнаго епископа Феодосія Васильевича, имѣвшаго у себя на храненіи документы Свято-Духовскаго братства, что этотъ Гуторовичъ задер-

жалъ у себя разныя братскіе документы, въ томъ числѣ и трибунальные декреты на имѣнія, завѣщанныя братству Молдавской господариней Маріей Янушевой Радзивиловой и др., безъ которыхъ братство не можетъ быть введено во владѣніе оними.

Opowiadał y protestował się wysoce w Bogu przewielebny imci oyciec Klemens Tryzna—episkopii Białoruskiej nominat, starszy monasteru Wileńskiego przy cerkwi brackiej świętego Ducha, swoim y wszytkich w Bodze wielebnych oyców zakonników, tudzież ich mość panów bractwa świeckich, szlacheckiej y mieyskiej konditii, do wspomnionego bractwa Wileńskiego cerkwi świętego Ducha należących imieniem, na imci pana Andrzeja Hutorowicza o to, iż obżałowany imci pan Hutorowicz ieszcze tak za żywota zeszedło w Bogu przewielebnego imci oycy Theodozego Wasilewicza—episkopa Białoruskiego, który wszytkie sprawy sobie od żałuujących bractwa Wileńskiego powierzone miał, iako też y po śmierci imci y siebie sprawy, bractwu Wileńskiemu należące, y onemi obżałowany imci zawiadywając, iako y dla sporządzenia onych y sądu głównego trybunalnego po śmierci tego imci oycy Wasilewicza sobie dane, mając, po otrzymanych w sądzie głównych trybunalnych dekretach, za testamentem zeszedły iasnie oświeconey xiężney iey mość

Maryey, gospodarowny ziem Moldawskich Januszowej Radziwiłowej — woiewodzinye Wileńskiej, hetmanowey wielkiego xięstwa Litewskiego, na iasnie oświeconey xiężnie iey mości Ludowice Radziwiłownie—koniuszance wielkiego xięstwa Litewskiego, teraznieyszey margrabiniey Brandeburskiej y na ichmość panach oekonomach dobr y majątności ieymości, a czyniąc imci pan Hutorowicz na iawne y widome zatamowanie świętey sprawiedliwości, nie wiedzieć z iakowych przyczyn, na wielką szkodę protestujących zatrzymał, przez które takowe niesłuszne przez obżałowanego imci tych spraw, a osobliwie listów, zapisów teyże nieboszczki xiężny ieymości na summy niemale, w nich wyrażone, temuż ichmość bractwu Wileńskiemu danych y należących, zatrzymanie y dekretów za wskaz nie mały, w nich wyrażony, aktorowie do należytey ekutyiey na dobrach wyszpisaney xiężney ieymości Brandeburskiej przywodziń nie mogąc, szkodę nie małą ponoszą, ponieważ imć pan Hutorowicz, po zeyściu s tego świata imci oycy Wasilewicza, wprzódzy czas od czasu tak

словнами, іако у листовнами obietnicami те wszystkie sprawy u siebie maiac, oddać deklarował, a potym, nie wiedzieć z iakich przyczyn, за częстокrotnым protestuiących upominaniem y requisitią, do tych czas oddać niechce y niepowraca, lecz ieszcze, miasto zwrócenia odpowiedź на aktorów czynи. O które то niepowróченіе listów, записów, за niemi декретów y wszystkich справ, по зейсци імци оуца Wasilewiczа zabranych а protestuiącym należących, под sądami głównыми trybunalnymi zatrzymanіе, со wszystko czasu prawa szerzey y dostateczniej dowiedziono będzie, chcąc імé оуціе Tryzna—nominat episkopii Białoruskiej, іменіем всегдешего bractwa duchownego y świeckiego Wileńskiego prawem z імци панем Hutorowiczem u sądu należного czynіть, дал тэ protestatią do xiąg тuteyszych записаць.—Roku тисяцьшеśćсет о́сндзiesiątego wtórego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia на urządзіе оповіадано.

1694 г.

Изъ связи № 4769, за 1674—1697 г. Донум. № 1.

71. Судебное опредѣленіе по дѣлу Виленскаго Троицкаго монастыря, заведенному старшимъ оного Юсафатомъ Гуторовичемъ съ дворянами Милевскими, сдѣлавшими наѣздъ на мѣстѣ Свираны.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого; мѣсеца Марца шестого дня.

На рочкохъ кгородскихъ Виленскихъ марцовыхъ, порадкомъ правнымъ отправованныхъ, передо мною Михаиломъ Рафаломъ Шужскимъ—подстолимъ и подвоевдимъ, Яномъ Рачковскимъ, на мѣйспу его милости пана Стефана Швейковскаго—судьи на тотъ часъ гродисе засажонимъ, а Яномъ Константимъ зъ Русинова Вольскимъ—войскимъ и писаремъ, урадниками судовыми кгородскими Виленскими, отъ ясне вельможного пана его милости пана Яна Казимира Сапѣги, воеводы Виленскаго, гетмана великого великого князства

Литовскаго, на sprawy судовые кгородские Виленские установленными, кгда съ порадку реестрового ку суженью нашому припала справа въ Бозѣ велебного его милости ксендза Юзафата Гуторовича—старшого и всеихъ отповѣ базильяновъ, при перкви святой Троицы въ Вильнѣ будущей мѣшкаючого, іменемъ вельможного его милости ксендза Марціана Бялосора—бискупа Пинскаго, архимандриты Виленскаго, зъ ихъ милости паны Михаломъ и Антонимъ Милевскимъ и его милости паномъ Бонифацимъ Милевскимъ—реентомъ кгородскимъ Опшмянскимъ, сыномъ его милости пана Михала Милевскаго, яко самими принципалами, также ихъ милость паномъ Ду-

віянскимъ и паномъ Кгринкевичомъ. alias Садовскимъ, яко се сами называютъ и титулуютъ, и иными свавольными особами, позванымъ особомъ вядомыми и знаемыми, въ одностайной радѣ и намовѣ будучими зъ собою, за позвоомъ въ речи нижеименовой, вынесенымъ, до которое справы за приволаемъ черезъ енерала сторонѣ до права, одъ акторовъ умопованымъ, ихъ милости, за мощью, устне собѣ злецоною, пану Стефану Авдицкому, очевисто становилъ а позваные ихъ милость не становили, ани которое вѣдомости намъ вראду и сторонѣ своей не учинили, за тымъ акторовъ патронѣ поданого очевисто въ руки тутъ у Вильни, подѣ тотъ часъ будучимъ, черезъ енерала его королевской милости, Яна Якгвилевича, позву съ сознаниемъ оногo очевистымъ передъ его милостью паномъ писаромъ кгродскимъ Виленскимъ, колекгою нашимъ, учиненымъ, слушне, правне доведши и трое волаше пильности своее, на семъ позвѣ написанное, оказавши на дальшій доводъ протестацію зъ реляцією енеральскою, до книгъ кгродскихъ Виленскихъ донесеную, выписомъ съ тыхъ же книгъ подѣ датою въ ней мененою, покладаючи, жалобу свою и виоленцію, наѣзды, кгвалты, отповѣдь и похвалки, черезъ позваныхъ чиненые, въ томъ позвѣ и протестаціи ширей мененые, а ниже выражонные, доведши, обжалованыхъ особъ, яко права непослушныхъ, въ року завитомъ, на упадъ въ речи зданья, а затымъ ведле права посполитого жалобы акторовъ своихъ за позвы, кромъ ихъ кгвалтъ и наѣздъ на два села, одно Старое село, а другое Руквицзна, до маетности акторовъ своихъ Свиранѣ, въ воеводство Виленскомъ лежащее, прислухаючи, вины по двакротне сорока копъ грошей литовскихъ за збитые подданки Крестыны Ковшиковой и на руку

правую оное скалѣченье, навезки десети золотыхъ, за збитые подданого жалующихъ Михала Ковшика, навезки оному двѣ копы грошей литовскихъ, за починенье подѣ часъ того наѣзду шкодъ на золотыхъ сто понесеныхъ, совитостью двохъ сотъ золотыхъ, за подвакротные одповѣди и похвалки копъ сто грошей литовскихъ, а сторонѣ судомъ вашмостемъ вראдово данымъ, всего сумо пять сотъ осмьдесять трохъ зл. и грошей двадцати пяти польскихъ, на позваныхъ и на маетностяхъ и на всякихъ лежачихъ, рухомыхъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ и въ кого кольвекъ будучихъ, а самыхъ преречоныхъ всихъ позваныхъ особъ, такъ за удѣланые одповѣди и похвалки, яко тежъ за наѣзды, кгвалтъ, на маетность жалующихъ акторовъ своихъ, названую Свираны и села, до нее належачіе, водлугъ конституціи сеймовой року тысяча шесть сотъ деветьдесятого, которую передъ нами алегуючи на вѣчное выволаше позваныхъ, акторомъ своимъ всказанье и на одправу за сумму, одъ его милости вראду всказаную, на всякихъ позваныхъ добрахъ лежачихъ рухомыхъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, черезъ дворанина его королевское милости, порядкомъ правнымъ приходитъ позволенія у насъ ураду просиль и домавяль. А такъ мы вראдъ въ той справѣ въ Возѣ велебнаго его милости ксендза Иозафата Гуторовича—старшого и всихъ отповъ базильяновъ, при церкви светой Троицы, въ Вильнѣ будучой, мѣшкаючи, именемъ велебнаго его милости ксендза Марціяна Вялозора, бискупа Пинскаго, архимандриты Виленского, зъ ихъ милости паны Михаломъ и Антонимъ Милевскими и съ его милостью паномъ Бонифацимъ Милевскимъ—реентомъ кгродскимъ Опшянскимъ, сыномъ его милости пана Бонифацого Милевского, яко и зъ самимъ

принципалами, также ихъ милостями паномъ Лукіянскимъ и паномъ Гринкевичомъ alias Садовскимъ, яко се сами называютъ и титулуются, и иными свовольными особами, позванными особамъ ведомыми и знаемыми, за позволомъ очевидно въ руки позваннымъ, тутъ у Вильни, зъ костела светого Казимира выходячимъ, поданнымъ, мѣнечи о квалтовный не поедно-кrotnie на маетность жалующихъ отцовъ базильяновъ, названую Свираны, въ воеводство Вилѣнскомъ лежащую, черезъ позванныхъ особъ наѣздъ, до которого наѣзду на потомъ не малое громады людей, именами и назвискими онымъ же самымъ вѣдомыхъ и знаемыхъ, свовольный, зъ рожнымъ оружіемъ, до бою належачимъ, зъ повѣту до воеводства Вилѣнскаго зятягнувши и приспособивши, за границу, яко квалтовники якіе справуючисе по неприятелиску для учиненія квалту, тумульту, квалтовне, зъ стрѣльбою и рознымъ оружіемъ военнымъ, на село жалующихъ, названое Старое село, до двора и маетности вижмененое Свиранъ прислухающее, въ року прошломъ тысяча шестьсотъ девятьдесять третемъ мѣсеца сентября осьмого дня, въ ноци наѣханье, гдѣ черезъ позванныхъ пановъ Милевскихъ, съ певными особами засадки на коняхъ подъ селомъ выжмененымъ и на одводъ зоставшисе, учинили, а другихъ помощниковъ своихъ для лапанья дзедзичныхъ жалующихъ акторовъ подданныхъ субординованныхъ, и одповѣди учиненье, подчасъ которого наѣзду, способомъ въ жалобѣ мѣненымъ, подданные жалующихъ особъ оппоновавшисе, тогожь часу съ помѣненныхъ субординованныхъ людей одного съ тыхъ наѣздниковъ неякогось Гринкевича, яко самъ се называлъ, зъ двойгомъ кони, черезъ подданныхъ акторовъ злапанья и въ кгородѣ нашемъ Ви-

ленскомъ, яко квалтовника презентованье. Не достъ на томъ маючи, черезъ ихъ же обжалованныхъ, зъ громадою вальною, зъ стрѣльбою, на туюжь маетность повторе въ року прошломъ тысяча шестьсотъ девятьдесять третемъ, мѣсеца декабря двадцать третьяго дня, на другое село жалующихъ, названое Руйковщизна, до двора Свиранскаго належачое, квалтовне, въ пулночи, гды вже люде уснули, по неприятелиску нападши, подданныхъ вѣчистыхъ, сажыхъ, жонъ и дѣтей и добытки ихъ, забирать усиловали, домовъ ихъ, а меновите дому Семена Ковшика въ ничеть оберненье, зъ огнями оного шуканье, гдѣ самого не знаподши, жоны его на име Кристины Ковшиковой збитье и на руку правую скальченье, дѣтей перестрашенье и другихъ особъ розганянье и до хоробы приведенье, брата того Симона Ковшика, на име Михала Ковшика, тиранско поврозами, яко якого злочинцу зязавши, зъ помененого села увезенье, а потомъ оного въ ноци о пуль мили за неживого на дорозѣ збитого покиненье и знову одповѣдъ и похвалки черезъ сихъ же обжалованныхъ пановъ Милевскихъ таковымъ же подобнымъ наѣздомъ и позабіяньемъ на смерть учиненье; для чого, въ уставичномъ небеспеченствѣ подданные жалующихъ зостаючи, одные стражь што ноць отпраковать, а другіе прочъ ити готуются, а иншіе уже и повыходили, презъ што жалующіе шкоду не малую въ роботизнѣ поносятъ. А затымъ о наѣзды, квалты, бое, одповѣдъ и похвалки, шкоды, наклады и вины правные, ижь обжалованные особы, будучи о то все позванными, передъ нами до права не становили; прото мы врадъ ихъ милости, яко права неслупныхъ, въ року завитомъ на упадъ въ речи здаемъ. А затымъ, ведле права посполитого жалобы позовной и домавянья пле-

нипотента акторовъ, за подвѣкратные квалтъ и наѣздъ на два села, на одно Старое село, а на другое Руковщизну, до маестности жалующихъ Свиранъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежачой, прислухуючіе, вины по двѣкратное сорокъ копъ грошей литовскихъ, за збитые подданки Кристины Ковшиковой и на руку правую оной окалѣченье, навезки десять золотыхъ, за збитые подданого жалующихъ Ковшика навезки оному двѣ копы грошей литовскихъ, за починенье подчасъ того наѣзду шкодъ на золот. сто понесенныхъ, совито золот. двѣстѣ, за подвѣкратные отповѣди и похвалки на здоровье самыхъ жалующихъ особъ и подданныхъ оныхъ черезъ позваные удѣланые по петьдесять копъ—сто копъ грошей литовскихъ, а съ пересудомъ, намъ одъ тое сумы данымъ, всего сумоу петьсотъ осьмьдесять три золот. и гроши двадцать пять поль. на позваные и маестности ихъ всякихъ, лежачихъ, рухомыхъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ и у кого кольвекъ будучихъ, а самыхъ преречонныхъ позваныхъ особъ, меновите, ихъ милости пановъ Михала и

Антонего и пана Бонифацого, реента кгородского Опшменскаго, Милевскихъ, яко самыхъ принципаловъ, также ихъ милостей пана Лукьянского и пана Гринкевича. alias Садовского, яко помочниковъ и наѣздиниковъ и квалтовниковъ взглядомъ на такъ удѣланые отповѣди и похвалки, яко тежъ и наѣзду квалтовного на маестность жалующихъ, названую Свираны, и села, до него належачіе, водлугъ конституціи сеймовой року тысеча шетьсотъ деветьдесятого, черезъ патрона акторовъ алегкованое, на вѣчное съ панствъ его королевской милости выволанье, жалующимъ всказуемъ и на одержанье того вѣчного выволанья до его королевской милости, пана нашего милостивого, отсылаемъ, а за суму верхумененую, одъ насъ враду всказаную, тамъ же жалующимъ ихъ милостямъ на всякихъ позваныхъ добрахъ, черезъ дворянина его королевской милости, порядкомъ правнымъ, до отсправы приходитъ позволяемъ. Которая справа есть до книгъ судовыхъ кгородскихъ Виленскихъ записана.

1697 г.

Изъ связи № 4664, за 1647—1697 г. Донум. № 1.

72. Протестация базилянскаго прокуратора Олешевского *) отъ имени митрополита Леона Залѣскаго противъ Виленскаго магистрата по поводу назначенія имъ на мѣсто цеховыхъ старшинъ православныхъ мѣщанъ вмѣсто унитовъ.

Прокураторъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря Олешевскій отъ имени митрополита Залѣскаго жалуется на Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: прежній митрополитъ Коленда, заботясь о распространеніи униі и усматривая, что одною изъ лучшихъ мѣръ въ этому могутъ служить права, выхлопоталъ у короля Михаила рескриптъ, по которому дисунты и диссиденты были лишены правъ на старшинство въ цехахъ, подѣ страхомъ пени въ 1000 копѣ за несоблюденіе онаго. Виленскій же магистратъ

такъ небрежно повелѣ это дѣло, что нужно было возобновить прежній рескриптъ, что и сдѣлано было королемъ Яномъ Казиміромъ. Впрочемъ и это новѣйшее королевское подтвержденіе не было приведено магистратомъ въ исполненіе, и въ цехахъ сапожниковъ и портныхъ оставлены были старшинами дисунты. Протестъ по этому дѣлу былъ принятъ; но прежнее постановленіе осталось въ полной силѣ, а апелляціи магистратъ не допущалъ.

Solenną zanosząc manifestacją, protestował się w Bogu wielebny imć ociec Jan Oleszewski, prokurator zakonu ś. Bazylego wielkiego konwentu Wileńskiego, imieniem iasniewielmożnego imci xiędza Leona Szlubic-Zaleskiego, metropolity Kiiowskiego, Halickiego y wszytkiej Rusi, episkopa Władzimierskiego y Brzeskiego, archimandryty Kobryńskiego, iako do niżej wyrażoney sprawy, od tegoż imci xiędza metropolity przy danej sobie plenipotentiey, będąc delegowanym do magistratu Wileńskiego, a to w krzywdzie ubogich ludzi rzemieśla

krawieckiego y szewskiego cechów Wileńskich, religiey greckiey, w iędności ś. katolickiey wiary z kościołem rzymskim będących, na imci pana Jana Leszkiewicza, sekretarza ikmci, aktualnego regentaancellaryey zadworney w. x. Lit., woyna Wileńskiego, tudzież na ichmciów panów Jozepha Zagłowicza y imci pana Andrzeia Ohurcewicza, ławicy rzymskiey y graeco-unitoruskiey, burmistrzów Wileńskich, w magistracie na ten rok zasiadających, y ichmć pp. radziec—o to: iż magistrat Wileński, mając w tym dobrą informacją z spraw starożyt-

*) Этотъ самый Іоаннъ Олешевскій составилъ *записки о св. Троицкомъ монастырѣ*, напечат. въ X томѣ Археограф. Сборника, въ Вильнѣ 1874 г. Я. Г.

nych przywilegiów, od najsłabszych monarchów polskich y wielkich książąt Litewskich, ante et post unionem nadanych, że w tym państwie katolickim, iako ze dwóch religii rzymskiej y graeckiej, wiarę jedną świętą, katolicką, rzymską królowie ichmość krzewili y pomnażali, tak dla tych że religii wolności, praerogatywy, nadania y przywilegia ab antiquo nie inszym ludziom, tylko posłusznym kościoła świętego rzymskiego nadając y one confirmując, upatrowali y zabiegali, aby przeciwne wierze świętej sekty equiparationem w prawach y wolnościach nie mając, tym się barziej do jedności wiary y posłuszeństwa kościoła świętego rzymskiego skłonić mogli. A takowemi prawami y wolnościami gdy sam że magistrat Wileński szczyi się y zaśłania, że dizunia w iego radzie żadną miarą miejsca mieć nie może, tedy też, a nie inszą intencją królowie ichmość y cechom Wileńskim porządku, artykuły y ich prawa stanowili, tylko ażeby ludzie posłuszni kościołowi świętemu rzymskiemu, zażywaiąc praecedentey y starszeństwa w cechach, chwałę Boską y jedność świętą między sobą promowowali y pomnażali. W czym acz wiele faworów, łask y dobrodzieystw doznała jedność święta od najsłabszych królów ichmościów, odebrawszy tak wiele praw y wolności za sobą, osobiwie iednak to miasto Wileńskie nie mniej szczyi się łaską ś. pamięci króla imci Michała, kiedy confirmując ludziom cechowym, w uniey świętej zostaiącym, dawne ich porządki y prawa, a wdzieraiących się na starszeństwo dysunitów w cechach, ku oppressiey y poniżeniu unitów excludowawszy, wydać raczył rescript do obżałowanego magistratu Wileńskiego na instancją ś. pamięci imci księdza Koleny, metropolity Kiiowskiego, iako pasterza za

owieczkami swemi, aby iako iuż w ławicy rzymskiej y ruskiej nie może żaden zasiadać dysunit y dissident, tak y w cechach miasta Wilna aby żaden disunit na starszeństwo nie był obierany, ale takowe przełożenia ludziom katolickim, tak rzymskiego, iako y graeckiego nabożeństwa, w jedności świętej zostaiącym, conferowane były, sub vadio in contravenientes kop tysiąc groszy Litewskich. Podług których praw y rescriptu króla imci acz powinien był magistrat Wileński przestrzegać, aby unicy, w cechach zostaiący, oppressii y poniżenia w prawach swoich od disunitów nie ponosili; iednak od niemałego czasu dopuściwszy onym szkodliwej wolności, do takiej ich praesumptiey przywiedli, że nie tylko iuż do starszeństwa unitów nie przypuszczaią, ale nawet y miejsca między sobą w cechach mieć nie pozwalaią póty, aż przymuszą iego, żeby abo z miasta powendrował, abo apostatą został przerzuciwszy się w disunią. Na co wszystko nie uważaiąc magistrat Wileński y na to nic nie respektuiąc, że z takowych persecutii ledwie imie unitów w cechach zostało, gdy y w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt szóstym, mimo tenże rescript y publiczne z nim na ratuszu stawanie y contradictiā, dopuścił w szewskim cechu cały rok bez wykonania przysięgi disunitowi wszelkie rządy odprawować, ku iawney convulsiey rescriptowi króla imci, prawom, artykułom y porządkom cechowym. A nadto, co większa, gdy załuiący iasnie wielmożny imć xiądz metropolita, iako pasterz y protektor owieczek swoich, o poniżeniu onych na prawach y wolnościach doniosszy ś. pamięci królowi imci Janowi, otrzymał confirmatią pomienionego rescriptu z objaśnieniem praw, artykułów y porządków cechowych, że nie na kogo inszego,

tylko na ludzi wiary świętej katholicckiej, w iedności z kościołem rzymskim będących, ściągac się maia, y też confirmatią wielebny oyciec prokurator praesentował magistratowi Wileńskiemu, y osobliwie imci panu wóytowi w magistracie, domawiając się, aby na terazniejszy rok tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmy obżałowani w krawieckim y szewskim cechu disunicy, do starszeństwa z szafarzami y do wykonania przysięgi nie byli przypuszczeni, obżałowani ichmć, póki residencia była samego imci xiędza metropolity w Wilnie, na wielu sessiach zasiadając w ratuszu y przez niedziel kilka na rzeczy disunią trzymając, potym praesentowaniu się imci, lubo prawa, wolności, a osobliwie rescripta y confirmatie, unitom Wileńskim nadane, za słuszne być uznali, iednak na iawną zniewagę y convulsię onych, mimo tenże rescript y confirmatię, nie wiedzieć z iakich przyczyn sententią taką fero wali, na dniu szóstym miesiąca Februarii anni praesentis: protunc disunitów przy starszeństwie zachowując, onych degradować nie chcieli, confirmowawszy za cech-

mistrzów w krawieckim cechu Bazylego Zdankiewicza apostatę, z upewnieniem że y revocować będzie, a w szewskim Jendrzeia Fiedorowicza, a unita Jakuba Jarmoszewicza, z tym Fiedorowiczem pozywając się o starszeństwo, odsądziwszy y apelacley mu nie dopuścili. O co wielebny oyciec prokurator in instanti po dwakroć protestowawszy się tak o iawną convulsję praw iedności świętej nadanych, iako o zniewagę y naruszenie rescriptu y confirmatiey unitom miasta Wileńskiego nadanych, iako też o zaręki na magistrat in contravenientes założone, o paeny prawne y szkody ponoszące, a zostawiwszy salvum ius et actionem samemu imci xiędzu metropolicie, iako pasterzowi iure agere z ichmćiami z panami magistratowemi y z pomienionemi disunitami, niesłusznie urząd cechowy mistrzostwa sprawującemi, teraz imieniem tegoż iegomści ludzi cechowych unitów Wileńskich na piśmie podał tę protestacią z wolną oney melioratią do xiąg urzędowych ku zapisaniu.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Докум. № 1.

73. Жалоба прокуратора Свято-Троицкаго монастыря на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ уніятамъ въ пользу дизунитовъ и диссидентовъ.

Прокураторъ Свято-Троицкаго монастыря Олешевскій жалуется на весь Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: Виленскій магистратъ, не смотря на королевскіе листы о поддержаніи и распространеніи уніи, не обращаетъ на нихъ надлежащаго вниманія и оказываетъ явную поддержку дизунитамъ, такъ что уніята находятся въ загоны и существуютъ въ городѣ только по имени. Эта недоброжелательность магистрата явно выражается въ назначеніи цеховыхъ старшинъ, на мѣста которыхъ избираются только дизуниты; посредствомъ этой мѣры онъ стремится совершенно искоренить унію и поддержать дизунитовъ. „Въ цехахъ сапожниковъ и портныхъ, говорится въ жалобѣ, даже произнесены были клятвы, чтобы ни одинъ уніята не былъ избираемъ на мѣсто старшинъ, а челядь уніятская чтобы лишена бы-

ла права заниматься этими ремеслами впредь до возвращенія въ православіе.“ Въ тоже самое время дизуниты очень небрежно ведутъ цеховныя дѣла и пьянствуютъ, ведутъ частныя переговоры о предстоящихъ выборахъ и производятъ ихъ на основаніи предварительнаго соглашенія. Такія же злоупотребленія сдѣланы были и при выборѣ въ цеховые старшины уніята Ермошевича: пьяные сапожники и портные на его мѣсто избрали дизунита Волика. Не смотря на протестъ по этому дѣлу прокуратора, Виленскій магистратъ отнесся къ оному съ полною небрежностію и, оставивши оное безъ послѣдствій, перешелъ на сторону дизунитовъ, вслѣдствіе чего и подвергся ответственности, выраженной въ привилегіяхъ по этому дѣлу митрополиту.

Manifestował się do dawniejszych protestacy i do świeżo danej sobie informatcy od panów cechowych Wileńskich religiey greckiey, w iedności ś. zostaiących, solenniter protestował się w Bogu wielebny oyciec Jan Oleszewski, zakonu ś. Bazylego wielkiego prokurator Wileńskiego monastyrza cerkwie ś. Trójcy, imieniem iaśnie wielmożnego imci xiędza Leona Szlubic Załęskiego, metropolity Kiiowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, archimantrity Kobryńskiego, w tych tu kraiach absentem będącego, jako do niżey wyrażoney sprawy mając od tegoż

imci plenariam potestatem, na imci pana Jana Leskiewicza, sekretarza iego królewskiej mości, regenta kancellariey zadworney assessorskiej, wóyty Wileńskiego, tudzież na ichmciów panów Jana Gawłowickiego y imci pana Michała Stephanowicza Wargalowskiego—burmistrzów Wileńskich, ex utroque ritu na ten rok zasiadaiących y na cały magistrat Wileński ławicy rzymskiej y greco-unitowskiej, o to, iż obżalowany magistrat, ufundowany będąc na prawach, wolnościach y przywileiach, nie innych, iak tylko katolickich, dla wiary ś. y religiey rzymskiej y unito-greckiey od

najjaśniejszych królów ichmci świętobliwie nadanych, za którymi w tym mieście zażywając władzy y praerogatywy swoiey, a nie cierpiąc między sobą w ławicy żadnego disunita y dissidenta, o to się powinien był starać, gorliwości y wszelakiey czulości przykładać, iakoby y mniejszy stan, w teyże religii zostający, mógł swoimi prawami y wolnościami szczyścić, y onemi od disunitów y dissidentów zasłaniać, krzewić y pomnażać iedność świętą; dla czego ex officio od obżalowanych to ichmościów należało przestrzegać, aby ludzie w iedności świętey a ile w cechach tego miasta tych katholicznych prawach są ufundowani, nie byli od disunitów unizeni. Do officium y to ichmościów należało, weyrzeć w porządek y artykuły cechowe, iezeli kto ku szkodzie y oppressyey iedności świętey nie wdziera się w cechach na straszństwo y, iezeli na opisanym miejscu y zgodnie z wolnego obrania, a nie za corruptiā y pokątnie y należyte osoby na przelożństwo wstępuią, w czym iezeli kiedy obżalowanym na tey powinności szkodzić by nie miało; tedy barziej na ten czas, gdy iuż nie tylko od unitów cechowych o swawoli disunitów zachodzily przestrogi, gdy nietylko od ichmc xięży metropolitów przeszle święte y duchowne napomnienia następowały, aby wszczynające się w cechach bunt y gromione y powściągnione były, ale nadto, co większa y od świętey pamięci najjaśniejszych królów imci rescriptami na instancją imci xięży metropolitów wydanemi, gdy ciż ichmci byli napomnieni, mieliby się gorliwie uiąć o oppressiā iedności świętey; więc gdy magistrat Wileński wszystko to sobie lekce ważył, na przestrogi zachodzące niedbał, y rescriptami najjaśniejszych królów ichmciów do obrony ludzi ukrzywdzonych pobudzić się niechciał, y na widomy ucisk cechowych unitów re-

ligiey greckiey zapatrując się, dalszey swey woli dysunitów dopuszczał; przyszło za tym do tego, iż na śmiałość do dalszey oppressyey zdobywszy się y uzbroiwszy coraz tym barziej unitów gnębić y trapić poczęli. Którzy to dysunicy, o ile w krawieckim y szewskim cechu, gdzie swawola naywiększą górę wzięła, z wrodzoney zley przewrotności y nienawiści ku religiey świętey, przyszli za tem do takiey praesumptyey, że od własnych praw ludzi cechowych... greków unitów oddaliwszy, żadną miarą onych iuż do starszeństwa nie przypuszczają, a żeby tym postępkem iedność świętą wyniszczyć, a swoiā disuniā promowować mogli, na to się wszyscy a naybarziej w szewskim y krawieckim cechu sprzysięgli, aby żaden uniat ritus graeci w cechu mieysca nie miał, czeladź teyże religiey, aby nie była z rzemiosła wyzwolona y do cechu przyjmowana. aż chyba za apostazyā y nawróceniem się do ich religiey. A co się tknie chłopców garnących się do rzemiosła. tych wielu niektórzy gwałtem y biciem na disuniā przymusili y przymuszają, na zwykłe nabożeństwo chodzić onym zabraniają y onych, że w regestrach swoich cechowych nie byłych w ich religiey, z urodzenia, zapisują. Zaczyn z tego poszło, że iednych przywiedli do tego, że apostatami disunitami pozostawać musieli, drugich do wyjścia z miasta przymusili; insi, którzy się trzymają starożytney religiey, (a tych ledwie imie w mieście zostało), będąc poniżeni na prawach swoich, prawie iak pod iarzmem niewoli stękać y ięzcć muszą, kiedy nie tylko do żadnego starszeństwa w cechach domieścić się nie mogą, ale ustawiczne urąganie, przymówki. despekty, uciemężenie y bicie dla wiary ś. ponosić muszą. Których tak poniżywszy, ażeby zawsze praecedentiā mogli mieć nad niemi, za skorumpowaniem cechowych z

stroay rzymskiej, sami sobie elekcyie pokątnie, a nie w cechu, na starszeństwo sprawują, y ówiercią roku przed terminem różnemi sposobami szewców z rzymskiej strony zabiegają, y z gotowemi starszemi y szafarzami do cechu przychodąc, piiani, w tumulcie, z hałasem, bez wotowania starszych zasadzają, a napiwszy przed czasem na złotych kilka set, potym ciż sami z skrzynki dochodów cechowych..... na ten urząd na kupujących się, mocno kozubalce zdzierając, takie długi wypłacają, drudzy na toż samo zadłużwszy się, domy y substancye swoje obciążają, a czasem y prawa cechowe zastawują. Co acz wszystko za doniesieniem od unitów wiadomo było magistratowi Wileńskiemu y sam imć xiądz metropolita terazniejszy, iako pasterz, o takowych exorbitancyach owieczek swoich donosił nie raz imci panu wóytowi y całemu magistratowi Wileńskiemu, expostulując tak listownie, iako y ustnie, aby dalszym aggravatiom y zbytniey swawoli disunickiey zabieżeń chcieli, a ile prawa, confirmacie y rescripta niaśnieyszych królów ichmci zakroczyli, że starszymi w cechach być nie mogą; obżalowany iednak magistrat Wileński nietylko w promowowaniu iedności świętey gorliwości katolickiey niepokazał, ale ieszcze iakoby oną z swey strony poniżając, gdy żałując xiądz prokurator publice na ratuszu stawał y przywilejami y rescriptami niaśnieyszych królów ichmci starszeństwa disunitom bronił y żeby do przysięg dla takiej sweywoli niebyli przypuszczeni domawiał, ważył się mimo zaręki, w rescriptach y confirmatiach założone, in convulsionem praw iedności ś. nadanych, czyniąc na podwakrotnych terminach w interpretatią onych wchodząc, dekretami swemi takowe prawa uchylać, y dysunitów na starszeństwa confirmować, iako o tym osobliwe na ichmców zanesione świadczą

protestacye. A na takowe praedudicium zapatrzywszy się disunitci, a dalsze zgoršenje z onego sobie biorąc, widząc też, że magistrat w obronie iedności ś. osłabia w protekcyey swoiey unitom uchylił, iezeli kiedy, tedy barziesz iuż za postpositią rescriptów w mnieyszey obserwantiey unitów mieć poczeli, natrzęsając się y urągając z ich religiey, a swoią disunicką bezbożnością chępiąc się y wynosząc przed różnemi ludzmi, że tak wiele mogą, nie tylko w cechach, ale y w magistracie. Dla czego w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódnym Jakuba Jermaszewicza szewca unita, iuż po obraniu y zasadzeniu onego na starszeństwo w cechu, gwałtownie potym z niego zrzucili, y za korumpowaniem szewców religiey rzymskiej swego schyzmatyka Heliasza Wolika, nie na terminie, ale gdy iuż szafarzów obierać mieli, do cechu przyszedzszy piiani, w nocy za starszego zasadzili. Y gdy pomieniony Jermaszewicz miejsca onemu bronił, tumultuose na niego y na drugich napadszy, mało onych nie pozabiali, y z cechu wyrzuciwszy, contemptem nie małym nakarmili, czapki u niektórych z głów pozrywali. O co gdy w magistracie solenną xiądz prokurator czyniwszy protestacyą, upraszał ichmci panów magistratowych o pokaranie schyzmatykiey złości, w tym tylko consolatią odniósł, że wysluchawszy praetensyey, w protokół swój zapisać kazali, iednak bez żadnego poskromienia buntów y seditiey, żałującego z magistratu odprawiwszy, na expektatiwę tę sprawę zawiesili, którą potem w zapomnienie puściwszy, nie tylko z disrespectowaniem ludziom sprawiedliwości nie uczynili, ale ieszcze w tym roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym miesiąca Januarii die wtórego w disquisitią wchodząc praw iedności ś. rescriptów y confirmacyi, ludzi religii

graeckiey unitom zostaiącym nadanych, gdy disunia żadnych obron y praw swoich nie mając, onych w magistracie praesentować nie mogła, bez żadney ratiey wolne używanie starszeństwa w cechach onym że deklarowane, nic na to niedbając, że x. prokurator nie tylko dawnemi przywilejami y rescriptami, ale y terazniejszego króla imci confirmatią, imieniem żałującego imci xiędza metropolity, temu negował. A na ostatek, gdy tenże żałujący o iawną convulsyą starożytnych praw, wolności y przywilejów, ante et post unionemu, iedności ś. nadanych y posledniejszymi przywilejami, confirmatiami y rescriptami approbowannych, od iegomci xiędza metropolity, podawszy obżałowanemu magistratowi na seym mandaty, z założeniem vadium tysiąca czerwonych złotych, domawiał, aby się przypuszczać disunitów do przysięg nieważyli, aż by się wprzód y o paeny z imci xiędzem metropolitą rozprawił; obżałowany magistrat lekce sobie považając prawa pospolite y zwierzchność maiestatu ikmci, a na powagę założonego mandatu, y vadia w nim założone nic niedbając, upornie y bezprawnie. a co większa, y bez domawiania się o to disunitów, mandaty na stronę uchylwszy, do przysięg onych przypuścił, zawiesiwszy sprawę na deliberatyej z cechem szewskim, racione Jakuba Jermaszewicza unita, którego od niedziel dwuch y daley na rzeczy trzymając, y inquisitią o iego starszeństwo miedzy cechowymi zaczawszy, niechcąc kończyć, ale potak-rocznemu w dalszą prolongatią puściwszy tę sprawę, tym czasem Wolikowi disunitowi, y bez przysięgi, rządu w cechu odprawować, y aby na starszeństwo comitiami siebie utwierdził, a tego ubożego człowie-

ka Jermaszewicza od niego, iako y ten rok oddalono, sposobów mu różnych na to zażywać dopuścił. Jakoż pobrawszy niemale pieniądze od stołowych y szafarzów, onemi już z strony rzymskiey szewców za sobą niektórych pociągnął. A obżałowany magistrat, acz dobrze wie, że to się dzieie y przeciwko słusznosci y cum praeiudicio prawom y rescriptom nadanym, iednak niewiedzieć dla iakiey przyczyny, wszystko to milczkiem pokrywa, y dalszey sweywoli y takowym złym zwyczajom zabieżeć, buntów y piatyk miedzy nimi uiąć y poskromić nie chciał, y niechce, y owszem pobłażaniem swoim do dalszey aggravatyej unitów w cechach onym, że iest, okazują. Będąc tedy iedności ś. a mianowicie ludzie Wileńscy unicy, w cechach zostaiący, oppressi y poniżeni na prawach y wolnościach swoich za dopuszczeniem disuniey w cechach sweywoli przez obżałowany magistrat Wileński, a chcąc żałujący imé xiędz metropolita tak o convulsyą y letką postpositiā praw, przywilejów, rescriptów y confirmacyi, ludziom religiey greckiey w iedności ś. zostaiącym nadanych, iako też o paeny w nich y w mandacie założone y o szkody ponoszące prawnie czynić, y pomienione wolności nadane vindikować, y onemu od aggravatyej dalszey disunickiey ludzi cechowych w uniey ś. zostaiących, zaszczyć y ochronić, y aby bez przeszkody y oppressiey starszeństwa sobie należytego zażywać mogli prawnie utwierdzić, na ten czas z zachowaniem wolney melioratyej tey protestacyey samemu iaśnie wielmożnemu imci xiędzu metropolieie, podał tenże xiędz prokurator do xiąg urzędowych zapisać. **Што есть записано.**

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Дону. 4.

74. Жалоба Свято-Духовскаго братства на Вировскаго и Карабановскаго по поводу нарушения ими закладнаго обязательства на владѣніе двумя деревнями, заложеными ими монастырю въ 12,500 злотыхъ.

Намѣстникъ Свято-Духовскаго монастыря жалуется на земанъ Вировскихъ и Карабановскихъ, что они не исполнили своихъ обязательствъ по заемному листу, такъ какъ они взяли 12,500 злотыхъ подъ залогъ двухъ фольварковъ съ тѣмъ, что въ

случаѣ неуплаты заемной суммы, фольварки должны перейти во владѣніе монастыря; но въ 1698 году они наѣхали на эти фольварки, потребовали отчетовъ его управления и нанесли монастырю убытку по крайней мѣрѣ на 200 злотыхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсеца Февраля шостого дня.

На урадѣ игородскомъ Виленскомъ, передо мною Михаломъ Рафаломъ Шумскимъ, подстолими и подвоеводи ми воеводства Виленскаго, постановивши се вышмененный отецъ особою своею, заловалъ у соленистер protestował się wielebny w Panu Bogu imię oyciec Piotr Paszkiewicz Tołokański, starszy monasteru święto-Duskiego Wileńskiego, antiqui ritus graeci, swoim у całego klasztoru, iako też у bractwa cerkwi święto-Duskiej imieniem, на ихмоściów панów Stanisława Wirowskiego у Teresę Steckiewiczównę Stanisławową Wirowską, małżonków, także на ихмоциów панów Krzysztofa Karabanowskiego, podczaszego Braclawskiego, у Katarzynę Krzysztofową Karabanowską—małżonków, на małżonek ихмоциów, iako sobie successorek добр niżeymianowanych odzywających się по nieboszczyку Dawidzie Steckiewiczу у synach iegomości, а на samych ихмоциów,

względem starszeństwa małżeńskiego, w ten sposób i o to: iż ichmci nie sprawując się według prawa statutowego, zakazującego przeciwko zapisom swoim у antecessoróm sprzeciwić się, ale у owszem contemnendo paenas на takich circumscriptas, którzy przeciwko opisom swoim postępują у punctum w nich wyrażonym nie dosię czynią, śmieli у wazyli się—naprzód w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym siódmym, miesiąca Junii dziewiątego dnia, w niżeypomienionych dobrach cum summa iniuria et damno protestujących się revisionem czynić, а nie kontentując się tym, у terazniejszego roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Februarii pierwszego dnia, nie dawszy według opisu obwieszczenia urzędowego, ale tylko złożыwszy iakowości complantią ad exemptionem bonorum Woydaciszek у Rakiszek, w woiewodztwie Wileńskim leżących, w roku tysiąc sześćset trzydziestym dziewiątym, quondam przez nieboszczyка Dawida Steckiewiczа w półtrzynastу tysiącu złotych

antecessorów protestujących się zastawionych, y zapisem obligationis tegoż roku w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego przyznany, approbowanych, a successu temporis, przez synów tegoż nieboszczyka imci pana Dawida Steckiowicza idem drugim zapisem w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym wtórym, także za przybraną summą trzech tysięcy złotych w trybunale przyznany ratificowanych, cum singulari vadio pierwszego zapisu, że oprócz zaręki summy realney, toties quoties choćby za danym obwieszczeniem in termino nie okupili, a w possessyey protestujących się, względem okupna praepeditiā iakąkolwiek uczynili, pod wyżpomienioną zarękę podpadać, zapisami swoimi obligowali się, i tak siebie samych, iako successorów po sobie idących obowiązali do skutecznego realney summy oddania' y wszystkich obowiązków, w zapisach wyrażonych wypełnienia. Czemu wszystkiemu in contrarium idąc y nie czekając tego, ieżeliby co zwyżmienionej, iakoby komplancyey subsequi mogło, co in pro-

testationem poszło, w tymże roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym ósmym, die prima Februarii, do wyż—rzeszonych folwarków Woidaciszek y Rakiszek, imć pan Wirowski z ieymością panią małżonką swoją także y niemają inną czeladzi y przyaciół swoich z końmi asistentiā przybywszy, chłopów pobuntowawszy, protestującym służby zabroniwszy, przez dni cztery rezydując, w tych wsiach według woli swoiey poddanych ordynując, protestantom plus minus na złotych dwieście szkody uczynili, y względem osobliwego vadium dwóch tysięcy ratione niesłuszney po dwakroć turbaciy według zapisów popadli, i zarękę do wypłacenia na się zaciągneli. O co wszystko moderni protestantes tak o szkody, iak o zakłady, względem niesłuszney turbaciy, chcą iure agendo tę solennę protestaciā, salva in toto reservata melioratione atque correctione, do akt grodzkich woiewodstwa Wileńskiego, referując się do viziey ieneralskiey, podali.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Докум. № 6.

75. Жалоба опекуна Борунской церкви Песляка на своихъ родныхъ братьевъ по поводу ограбленія церкви, нанесенія побоевъ ему и другимъ лицамъ, а также по поводу и другихъ безчинствъ, совершенныхъ ими съ мѣщанами.

Опекунъ Борунской церкви Песлякъ жалуется на своихъ братьевъ по слѣдующему случаю: бывшій священникъ Борунской церкви Николай Песлякъ пожертвовалъ на окончаніе ея 500 талеровъ и опекуномъ назначилъ племянника своего Яна; по братья этого послѣдняго, узнавши, что деньги эти находятся на сохраненіи у крестьянина, напали на него и подвергли истязаніямъ; крестьянинъ не выдавалъ, тогда они разрыли кругомъ възб землю и нашли въ ней церковныя деньги. Опе-

кунъ обратился къ нимъ чрезъ посредство уніатскихъ священниковъ; но Песляки избіили всѣхъ ихъ; затѣмъ сдѣлали наѣздъ на церковь и произвели въ ней разбой. Благодаря вмѣшательству въ это дѣло Витебскаго каптеляна, они возвратили часть денегъ; но безчинствъ не перестали дѣлать: въ слѣдующемъ году они сдѣлали вторичное нападеніе какъ на опекуна и духовенство, такъ и на Борунскихъ мѣщанъ, нѣсколько къ этому дѣлу непричастныхъ.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Februarii dnia ósmego.

Przedemną Michałem Rafałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, solenną zanosząc manifestatią, żalowali y protestowali iaśnie wielmożny imię pan Michał Kazimierz Kociel, kasztelan Witebski, wielmożny imię pan Krzysztofh z Barthoszyna Despot Zienowicz, marszałek Oszmiański, y imię pan Stefan Kazimierz Sulistrowski, podsędek Oszmiański, iako protektorowie y opiekunowie cerkwi Boruńskiej, w powiecie Oszmiańskim leżącej, testamentem zesłego w Bogu imci xiędza Mikolaia Pieslaka, fundatora cerkwi Boruńskiej naznaczeni, a imię pan Jan Pieslak, iako sam aktor, tymże testamentem y funduszem do dokończenia pomienioney cerkwi za kollatora naznaczony, na ichmć pp. Piotra y Bazylego Pieslaków, rodzonych

braci swych, w krzywdzie swej, w krzywdzie kapłanów, sług cerkiewnych y mieszczan Boruńskich—o to y w ten sposób: iż co żalujący po śmierci nieboszczyka stryia swego, iako się wyżej pomieniło, successorem y kollatorem summy pięciuset talarów bitych na dokończenie cerkwie po nieboszczyku pozostałej, dla obwarowania od złodzieiów, ognia y ichmci niechętnych obawiając się braci, w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dnia dziewiątego, u poddanego swego y obżałowanych spólnego, do majątności Koziakowszczyzny, w powiecie Oszmiańskim leżącej, należącego, na imię Pietraka, w izbie onego, z szkatułą, u której y sprawy różne, obligi na różnych kredytorów summy nieboszczykowi winnych, kiedy już robota letnia koło murów ustała, zakopał; gdzie ichmć, uczyniwszy jedno-

stąpną radę y namowę z sobą, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, miesiąca Januarii w dniu dwudziestym piątym, niewiedząc iakowym sposobem y przez kogo wzięwszy wiadomość o tym zachowaniu, poddanego wyszmianowanego mężczyli y bili koniecznie, aby ichmé powiedział o schowaniu, dopytywali; a niedopytawszy się, izbę wszytką, kołami, rydlami dotąd kopali, aż te miejsce, gdzie szkatuła zakopaną była, znaleźli; którą wyiawszy, do dworu pomienionego Koziakowskiżyny, w powiecie Oszmiańskim leżącego, zaprowadziwszy, oną posiekszy, pieniądze między sobą rozdzielili. A gdy żałuiący, o tym rabunku wzięwszy od tegoż poddanego wiadomość, sam osobą swą y uprosiwszy oyców Bazyliańców do dworu ich y swego, pytaiąc się, co za przyczyna pieniędzy cerkiewnych zabrania, o powrócenie onych upraszał; tedy ichmé na proźbę nie nie respektuiąc, wprzód słowy uszczypliwemi honorowi szlacheckiemu dotkliwemi lżyć y sromocić, a potym imé pan Piotr Pieslak szabłą, a imé pan Bazyli orężem bynammniey należącym do boiu zbili, z mordowali, ran nie mało pozadawali, co szyrzey relacya ieneralska oglądania ran w sobie sonat, y pewnie by byli na śmierć zabili, gdyby oycowie Bazylianie nie ratowali, gdzie ledwa żyw zbity za wrota uszedł. Tamże szabłą iedną od boku, a dwie tamże w komorze we dworze będące, kosztuiące złotych dwieście, czapek trzy, iedną z głowy a dwie tamże będące, kosztuiące złotych piętnaście, rękawic xiężych dwoie, kosztuiących złotych pięć, zabrali y na swóy pożytek obrócili. A potym tegoż dnia na dalszą ruinę y oppressią tego świętego miejsca ichmé obżałowani armata manu na koniach przyiechawszy na cmentarz, y tam zastawszy ichmé xięży, a mianowicie, oycą Szostaka zakrystyana, imci xiędza Za-

wadzkiego y imci xiędza Boksę każdódziałę, na cmentarzu do strzelby się chcąc zabić porwali, y pewnieby tey swoiey zawziętości dosyć uczynili, gdyby do cerkwie nie puchodzili; potym koło krzyża biegiąc, krzyk, hałas, łaianie, czynili do niewinnych ludzi do strzelby y szabel porywali się, a żałuiącego na zabitą śmierć szukali y pewnie by zabili, gdyby imé od takowey impetylii nie schronił się, iednak odieżdżając srogą odpowiedź y pochwałkę na zdrowie żałuiącego, iak czeladzi y mieszczan uczynili. Aż kiedy się żałuiący do iaśniewielmożnego kasztelana Witebskiego, iako protektora y opiekuna uciekł, tedy za listem imé talarów bitych czterysta dwadzieścia cztery wrócili, a resztę przy sobie talarów bitych siedmdziesiąt sześć zatrzymali, y upominać się o to słowy ani prawem pod zabiciem na śmierć zakazali. Jakoż przywodząc te swoie odpowiedzi do skutku, iako ludzie niespokoini, prawu pospolitemu sprzeciwni, na boiaźń Bożą nie pomniąc bez służby się bawia, w tymże roku teraznieyszym wyszpisanym, miesiącu Januarii dniu dwudziestym dziewiątym w domu u mieszczanina Boruńskiego, nic sobie nie winnych imci xiędza Boksę y żałuiącego imci pana Jana Pieslaka zbili y w głowę ranę niemiłosiernie tyrańską zadali, a nazaiutrz przyszedszy na chór imé pan Bazyli Pieslak czeladzi cerkiewney śpiewakom, na imie Jozephowi Pietkiewiczowi, Stephankowi Łazowskiemu, Kazimierzowi Kulbinskiemu, a potym y kocioł nogą podkówką przebił, y daley w swoiey nie ustaiąc zawziętości po miasteczku Borunach ustawnie iędząc ze strzelbą, od mieszczanina do mieszczanina, każąc sobie gwałtem trunków dawać, porywaiąc się do bicia, a mianowicie: trunków nabranych u Jozepha Kurniewicza za złotych dwadzieścia pięć; u aptekarza za

złotyh piętnaście; u Piotra Audyckiego za złotyh trzydzieścia sześć, u Jana Mazury za złotyh dziesięć; a dnia trzeciego na dóm wóyта Boruńskiego naiachawszy, na zabicie szukali y pewnie by byli zabili, gdyby się nie schronił Powtórnie imci żałujący, iż ichmć obżalowani po śmierci nieboszczyka imci xiędza Michała Piesłaka, wespół z dobrodzieyką rodzicielką zabrali rzeczy cerkiewnych nie mało, a mianowicie: kuntusz granatowy zastawny w talerach bitych dziesięciu, spodnic dwie złotogłowowych od

dobrodzieiów na ornaty danyh, letko kładnąc warte talerów bitych sto; kubków srebrnych trzy ważące grzywien cztery; lżęzek srebrnych trzy, ważące grzywnę iedną; sukno dla muzykanta kupione z potrzebami talerów bitych dziesięć; a przytym y ordynkę żałującego kupioną za talerów bitych ośm. O co wszytko chcąc żałujące ichmci prawem in foro fori czynić, oppressyi y krzywdy cerkwie Boruńskiej dochodzić, dali to swoje opowiadanie do xiąg urzędowych zapisać. Co zapisano iest.

1700 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4715, за 1700 г., л. 435.

76. Жалоба митрополита Леона Заленскаго на коляторовъ Борунской церкви Песляковъ по поводу расхищенія ими монастырскаго имущества.

Леонъ Шлюбичъ Заленскій, митрополитъ Кіевскій и всея Руси, приносить жалобу на коляторовъ Борунской церкви Песляковъ по слѣдующему поводу:

Въ 1692 году въ Борунахъ появилась чудотворная икона Божіей Матери; извѣстія о ея чудесахъ быстро распространились по всему в. вл. Литовскому; стали стекаться въ ней вѣрующіе со всѣхъ сторонъ и приносить свои пожертвованія. Такимъ образомъ представилась надобность построить церковь, а средства были уже готовы. Владѣтель этого мѣста Песлякъ, вида невозможность въ свѣтскомъ званіи способствовать расширенію Божьей хвалы, съ разрѣшенія бывшаго епископа Жоховскаго, принялъ діаконовскій чинъ. Затѣмъ онъ заложилъ церковь каменную и устроилъ монастырь; но старость не позволяла ему окончить этого богоугоднаго дѣла. Передъ смер-

тью онъ сдѣлалъ своихъ племянниковъ коляторами этой церкви и монастыря, завѣщавши при этомъ и немалое количество земли, какъ своей собственной, такъ и дарованной отъ другихъ лицъ; но племянники не исполнили завѣщанія дяди и открыли рядъ святотатственныхъ преступковъ: завладѣли церковными деньгами и другимъ имуществомъ, пожертвованнымъ на образъ Божьей матери, и обращали ихъ на самыя порочныя дѣла. Всего они расхитили на сумму до 70,00 злотыхъ. Такъ какъ старшій Песлякъ не захотѣлъ даже явиться на митрополитчій судъ и самовольно уѣхалъ изъ Боруны, то митрополитъ и отлучилъ его, какъ отвѣтственнаго колятора, отъ церкви и христіанскаго общества. Желая привести въ исполненіе этотъ приговоръ, митрополитъ и базиліане и подали настоящую жалобу въ судъ.

Żalował y solenną zanosil protestacyą iasniiewielmożny w Bogu przewielebny imć

xiądz Leon Szlubić Zalenski, archiepiskop, metropolita Kiiowski, Halicki y wszytkiej

Rusi, episkop Władzimierski, Brzeski, archimandrita Kobryński, swoim y całego zakonu Bazylego świętego y wszystkich zakonników Boruńskich teyże reguły świętego Bazylego wielkiego y zakrystyana tamecznego, wielebnego oycy Jana Szostaka imieniem, a na przeciwko panom Jana, samego pryncypała, także Piotra, Bazylego y Jakuba Pieślaków, konpryncypałów, y pani Paraskowy Efrozyiny Laudañskiej, Stephanowey Pieślakowey, świeszczenikowey Dokszyckey, także przeciwko imci pana Pawła zięcia, w iedney radzie y namowie z sobą zostających, w ten niżej opisany sposób: Iż gdy w roku 1692, z osobliwey łaski Bożey y providencyey iego nad upadłym y utrapionym narodem ludzkim, przy obrazie Najswiętszey Panny ruskim, niegdyś od zesłego imci xiędza Jozaphata Brażyca, zakonu Bazylego świętego starszego y officyała Połockiego, w Bogu zesłemu nieboszczykowi imci panu Mikołaiowi Pieślakowi confidowanym, ziałyły się nie małe cuda y łaski Boskiej w Borunach, w powiecie Oszmiańskim leżących, pod rządem y pasterstwem na tenczas w Bogu zesłego iaśniewielmożnego imci xiędza Cypryana Żochowskiego, archiepiskopa metropolity Kiiowskiego. Halickiego y wszytkiey Rusi, antecessora teraznieyszego załuiącego aktora, gdzie za doznaniem tak wiele cudów y otwarciu krynicy łask Bożych, tenże pomieniony imć pan Mikołay Pieślak, będąc dyspozytorem y dozorcą wielkich iałmużn, danin y ofiarów, wot bogatych y obfitych, od różnych ichmościów dobrodzieiów całego xięstwa Littewskiego, wziąwszy licencyą y błogosławieństwo od wyszpomienionego iaśniewielmożnego imci xiędza Cypryana Żochowskiego, metropolity Kiiowskiego, iako pasterza swego, zbudował cerkiew niewielką drewnianą, na gruncie, częścią od iaśnieoświeconey xiężny imci Ham-

burskiey nadanym, częścią od imci pana Michała Popławskiego Krzemienieckiego, za spłaceniem pewney summy aplikowanym, na którym mieyscu im co daley, tym w lepsze wslawiwszy się cuda potrzebowali ustawicznego nabożeństwa, tedy tenże pomieniony pan Mikołay Pieślak, uprosiwszy sobie u tego imci xiędza metropolity, tudziez ego mości xiędza Symona Olencowa, prowincyała na tenczas zakonu świętego Bazylego wielkiego, zakonnika teyże reguły Bazylego świętego, onych przy tym cudownym obrazie osadził y legował y wszelki rząd w nabożeństwie onym polecił y piśmem swoim utwierdził. Sam też, widząc siebie do takich rzeczy świętych y czynienia porządku w świeckim stanie nie sposobnym, skłoniwszy wolą swoią do stanu duchownego, tegoż obrządku greckiego przyjął habit y poświęcenie na subdyiakonstwo z ręku pomienionego imci xiędza metropolity wziął, czyniąc rezygnacyą we wszytkim posłuszeństwa swego iako należytemu pasterzowi swemu. Za którego błogosławieństwem, gdy się co raz większe otwierały łaski Boskie y Najswiętszey Panny a ludzie pobożni co raz większe czynili (sic), confluksye, tudziez wiele ichmościów dobrodzieiów iaśnieoświeconych, iaśniewielmożnych, wielmożnych dygnitarzów, urzędników, szlachty y obywatelów różnych woiwodztw w. x. Lit., także y Korony polskiej, którzy bogatymi iałmużnami, obfitemi ofiarami w nadaniu złota, srebra, kleynotów, pereł, sztuk dyamentowych różnych, aparatów, splendorów, to mieysce święte ubogaciwszy, na ostatek dla rozszerzenia tego mieysca świętego gruntami ziemie nadali y darowali, iako to pomieniona iaśnieoświecona xiężna ieymci Anna Ludowika Radziwilowna, falggrafowna Pfalska, włók dwie, tudziez imć pan Michał Popławski, podstoli Krzemieniecki, czyniąc na większy honor ku

zczi Najświętszey Panny dla większego pomnożenia chwały Bożey, tymże zakonnikom reguły Bazylego świętego zapisali, na których gruntach to cerkiew, iako miasteczko Słoboda, z lekka posiadliwszy się, temuż miejscu świętemu y zakonnikom aplikowana została. A za takim pomnożeniem tego miejsca świętego x. Mikołaj Pieslak, mając na to od iaśniewielmożnego imci xiędza metropolity do szafowania y rozrządzenia skarżami cerkiewnymi pozwolenie, zamyslił z tych iałmużn y ofiar świętych, od dobrodzieiów nadanych, cerkiew obszerniejszą zmurować; tedy, przywodząc to do samego skutku, za błogosławieństwem tegoż imci xiędza metropolity, (który miejsce nazaczywszy y poświęciwszy na pierwszy fundament kamień rzucił, y tę cerkiew, która teraz stoi, założył), pomienioną cerkiew nie z żadnych innych fortun, ale tylko szcęgólnie z ofiar y nadania dobrodzieiów fundować zaczął, który chcąc sobie zład wieczną ufundować pamiątkę y dyspozycją ostatniey woli swoiey, na piśmie ugruntować tychże zakonników reguły świętego Bazylego wielkiego, przy tym cudownym obrazie y przy miejscu świętym funduszem swoim wiecznie, przy possessyey tak cerkwi, klasztoru, iako y miasteczka zachował y tenże fundusz ostatniey woli swoiey, testamentem stwierdził y approbował: w którym to testamencie y funduszu za radą, proźbą y powodem panów Pieslaków, synowców swoich, y osobliwie pana Jana Pieslaka, który dawno w umyśle miał szkodzić miejscu świętemu, takie punkta niektóre szkodzące przeciwko prawu święckiemu y duchownemu położył, mianowicie: zapisując funduszem cerkiew y miasteczko Boruny zakonowi świętego Bazylego wielkiego y pana Jana Pieslaka, kolatorem czyniąc, warwie w funduszu y testamencie, aby wolną opemu pod tytułem ka-

latorstwa, obrazem Najświętszey Panny rzadzić, kleynoty, złoto, srebro y insze splendoru brać, sprzedawać, iako chcąc szafować, y zakrystyanować y półty kolatorem być y dochodami cerkiewnymi dysponować, półty cerkwi murowaney nieskończy. Druga, wnosząc iakoweś ciężary na zakon świętego Bazylego y wszystkich dobrodzieiów tego miejsca świętego, obowiązał testamentem, aby panu Janowi Pieslakowi, synowi nieboszczykowskiemu nie widzieć, quo iure et praetextu, zakonnicy Bazylego świętego wypłacali z dochodów cerkiewnych iałmużn świętych y ofiar dwa tysiące złotych, a do niewypłacenia onych quotę coroczną po dwieście czterdzieście złotych dawali, a takowy fundusz y testament sporządziwszy, y jeżeli by tym punktom wielebne oo. Bazyliani dosyć nie uczynili, zakon inszy mają wprowadzić. Zaraz po śmierci nieboszczyka xiędza Pieslaka, obżałowany pan Jan Pieslak summę zebraną, z łaski ichmościów dobrodzieiów nadaną y na murowanie cerkwi od nieboszczyka zostawioną, dwanaście tysięcy złotych polskich do siebie wziął y niewiedzieć gdzie, na co obrócił. Która summa gdzie się podziała w roku 1698, miesiąca Junia 19, że przed terazniejszym załnianym iaśniewielmożnym imci xiędzem metropolitą, podczas wizyty iegomości od różnych ludzi y mieszczan Boruńskich inquirowana była; ale nie się nie wrócił do pomienionej summy dwanaśtu tysięcy złotych polskich p. Jan Pieslak, nie uczyniwszy wyvodu, ani rachunku żadnego, wziął na się rzad y promocją do murowania cerkwi Boruńskiey, na miejscu stryia swego, od tegoż iaśniewielmożnego iegomości xiędza metropolity, obiecując y poprzysięgając przed powagą pasterską publice y z tymże zakonnikiem Bazylianem, przyjąwszy habit w nowicyacie zostać miał, y we wszystkim tak, iako nieboszczyk stry-

iego posłuszny być, któremu dufając ięgomość xiądz metropolita podczas wizyty swoiey, w wyszpomienionym roku 1698, przewozem do czasu przychodów tylko cerkiewnych y dla dokończenia cerkwi uczynił. A obżałowany pan Jan Pieslak, przepomniawszy tey vocacyi swoiey, boiazi Bożą y srogosć prawa duchownego y świeckiego, postponowawszy constytucye seymowe y winy, w nich na takowych ludzi występnych opisane, pogardziwszy w odległości na ten czas ięgomości xiędza metropolity, udał się do złych a nieprzystoynnych postępków, sprosny żywot swóy przy mieyscu świętym z pogorszeniem drugich ludzi prowadząc, różnych dni, miesięcy przez te wszystkie lata przeciwko wokacyey swoiey żył, złoto, srebro, perła, lancuszki złote, sztuczki, sztuki, zausznicze, trząsawki y krzyżyki dyamentowe, rubinowe z różnemi kamieniami, pierścienie z dyamentami y rubinami sadzone, obrączki złote z obrazu Najswiętszey Panny, iako też tabliczki srebrne, materye bogate, które na aparaty nadane były, woski y inne do tey cerkwi Boruńskiej nadania, co kolwiek po śmierci w Bogu wielebnego imci xiędza Pieslaka zostało, iako za administracyey obżałowanego pana Jana Pieslaka tę cerkiew maiego, bez zakrystyiana y za zakrystyianstwa wielebnego oycza Szostaka, maiać klucz od tey cerkwi, świętokradzkim sposobem biorąc, na marnotrawstwa, piatyki y wazeteczeństwa, y na swóy porządek y pożytek obracał. Nawet co na mszy święte wielebnemu oyczu zakrystyianowi Boruńskiemu, od różnych imciów dawano było, rękoma biorąc na cerkiewne potrzeby, za też pieniądze w dalsze rozpusty przechodził, na piatyki y mszyki pieniądze obracał, których pieniędzy, u wielebnego oycza zakrystyiana Boruńskiego, różnemi czasy, według osobliwego rogostru na dziesięć tysię-

cy sześćset cztery złoty wybrał, a mało co cerkiew za te pieniądze podmurowaną. Ciż wszyscy obżałowani panowie Pieslakowie, gwałcąc prawo Boże y kanony cerkiewne, postępując takimże świętokradzkim sposobem, z teyże cerkwi Boruńskiej złoto, srebro, perła, kleynoty, pierścienie, lancuszki y tabliczki brali, suknie sobie sprawowali, rządy osadzali, szable, obuchy, emaliki srebrem cerkiewnym oprawowali, mianowicie: pan Piotr Pieslak na służbę po kilkakroć wyprawując się, więcey niż na kilka tysięcy złotych skarbów cerkiewnych na porządkułożył, osobliwie obżałowana pani Pieslakowa, świeszczennikowa Dokszycka, matka obżałowanych pp. Pieslaków, przez te wszystkie czasy nie mało rzeczy cerkiewnych na kilka tysięcy złotych polskich, w szatach na aparata danych, kubkach srebrnych, kleynotach różnych, lnach y płótnach y innych offertach z cerkwi zabrała, a obżałowany tenże pan Jan Pieslak, przed przysiężeniem wielebnego oycza Szostaka na zakrystyianstwo cerkwi Boruńskiej na to mięysce święte, od różnych ichmciów dobrodzieiów pieniądze brał, tych było na złotych tysiąc osmset trzydzieście dziewięć y groszy siedmnaście; które zebrawszy na też marnotrawne uczynki obrócił, a kaplanów tam mieszkających bardzo szczupłą sufficientią, przez te wszystkie lata sustentował. Y gdy zeszy ięgomość xiądz Babarkiewicz, theolog zakonu Bazylego świętego y kaplan, y imć xiądz Moyżesz Boksza, na ten czas kaznodzieia Boruński, theolog zakonu świętego Bazylego, w imć xiądz Gerwazy Kiszyc, imć xiądz Julian y Kazimierz Zawadzcy, obżałowanych panów Pieslaków nie pojednokrotnie upominali, aby więcey takowych zbytków, wazeteczeństwa y swowoleństwa czynić poprzestali; tedy obżałowani panowie Pieslakowie, Jan, Piotr y Bazyl, róż-

nemi czasy nachodząc na celi (кельи), pomienionych zakonników bili, mordowali, iakoż zesłego iegomości xiędza Bobarkiewiczza, niepoważając stanu kapłańskiego, y owszem na dyzhonor onego, różgami go zbili, zmordowali, że od takiego zbiać w desparacyą wpadszy, mało co choruiąc, śmiercią z tego świata zszedł: co większa w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Nowembra piętnastego dnia, będąc niepohamowanemi w swej nieprzystoyney zawziętości, gdy żałujący w Bogu wielebny oyciec Romuald Pawłowski, o takoweż swawoleństwo obżalowanych panów Pieślaków upomniał; tedy obżalowani panowie Jan y Bazyli Pieślakowe, mocno, gwałtownie na celę (келью) wielebneho oycza Pawłowskiego naszedszy, wprzód obżalowany pan Bazyli Pieślak nadzaniem w głowę uderzył y ranę niemilosierdną zadał y okrwawił, od którego uderzenia, gdy na ziemi upadł, tamże leżącego niemilosiernie, a prawie tyrańsko, na zabita śmierć bili; nie do woli, y tenże pan Bazyli Pieślak, pastwiąc się nad leżącym w oycem Pawłowskim, krew z rany onego ssal y za niezwywego na ziemi porzuciwszy z odpowiedzialią, iesli by od tego boiu żyć miał, za drugim razem naszedszy na celę, albo też do cerkwi idącego przeiawszy, na śmierć zabić miał, odszedł; iakoż w niedziel kilka po tym boiu, przyszedszy do zdrowia, tenże żałujący imć xiądz Pawłowski do cerkwi poszedł, tedy ciż obżalowani panowie Pieślakowie, z mieszkania swego do żałującego w oycza Pawłowskiego, z pistoletów przez okno zmierzyszy, strzelać chciały, ale insi ichnościowie xięża zakonnicy, na ten czas będące, od tey impetycicy obżalowanych panów Pieślaków prosto hamowali. Y gdy iuż za takowemi częstokrotnemi wiolencyami y boiami pomienione ichmci xięża zakon-

nicy zakonu Bazylego świętego, nie mogąc daley wycierpieć, żałującemu iaśnie wielmożnemu imci xiędzu metropolicie, lubo wodległych kraiach zostaiącemu, o takowych niezbożnych y nieprzystoynych, Panu Bogu y ludziom obrzydłych postępkach onych, oznaymili; tedy żałujący imć xiądz metropolita, gdy pastersko onych listami swemi upominał y kommissarzów do Borun zesławszy, starał się do upamiętania przywieść, obżalowany pan Jan Pieślak, nie tylko upomnienia imci xiędza metropolity nie przyjął y życia swego nie poprawił, ale na większy concept tegoż imci xiędza metropolity, kommissarzów ichmć konfuzyą nakarmiwszy, listy upominalne publice w rynku palić kazał. A potym dowiedziawszy się, iż iegomość xiądz metropolita do Wilna przyjechał y do Borun iechać miał; tedy cokolwiek w gotowey summie na cerkiew nadanych pieniędzy sporządzono, tudziesz, zabrawszy obligi na różne summy, różnym osobom z skarbu Najświętszey Panny pożyczone, iako też sprawy wieczyste, fundusze gruntów y ograniczenie dwóch włok, od iaśnieoświeconey xiężney imci Nayburskiej, cerkwi Boruńskiej nadanych, także fundusz, żałującym oycem Bazylianom na Boruny służący, same oryginały z sobą wiawszy, to wszystko do folwarku swego Kozakowszczyzny, nie daleko Borun będącego, ciż panowie Pieślacy wyprowadzili, nawet tę xięgę zesłego imci xiędza Pieślaka, dyaryusz początków cudów Najświętszey Panny Boruńskiej y approbacją onych, przez imci xiędza metropolite, tudziesz świadectw różnych kapłanów, panów, senatorów y innych w tey xiędze napisanych ludzi, aby pamiątkę Najświętszey Panny wygładzić mogli, niesłusznym sposobem uwięzili. A gdy sam imć xiądz metropolita, przybywszy do Borun dnia czternastego Marca, roku terażniejszego tysiąc

siędmsetnego, o postępach obżałowanych panów Pieślaków u okolicy tamieczney y u mieszczan Boruńskich, inquisicią czynił, tedy różni ludzie y mieszczanie tego miasta różnie, a niewypowiedziane panów Pieślaków występki, a niektórzy co mogli widzieć, wiele czego z cerkwi wzięto, donieśli y opowiedzili, skargi wielkie, boie, krzywdy y ucimężenia przelożyli swoje. Do tego, mieszczanin Boruński, na imie Jan Dowgiałą, świadczył, iż zaraz po śmierci imci oycy Pieślaka, na zaiutrz, obżałowany pan Jan Pieślak, worek duży zamszowy z portugalami, dukatami czerwonymi złotymi y krzyżykiem diamentowym, od iaśniewielmożney ieymci pani Naruszewiczowny, podkanclerzanki w. x. Lit. Pacowey, starościney Żmuydzkiej, na obraz Najswiętszey Panny danym, który iako powiadaią, dwadzieścia pięć tysięcy złotych polskich szacowany; także z drugim krzyżykiem mniejszym dyamentowym, do schowania dał temuż Dowgiałe, a potym, w czwierć roku do siebie znowu odebrał. Ten że obżałowany pan Jan Pieślak, kleynotów sztuk dwie, od iaśniewielmożney ieymci pani Katerzyny Sapieżanki, woiewodzianki Wileńskiej, Branickiey, stolnikowey koronney, dwanaście tysięcy złotych szacowanych wziął, y ieymci pani Bychowskiey na wesele siostry imci, to iest, ieymci paniey Domiceli Niemierzanki, chorążanki Derbskiey, z obrazem najświętszey Panny, przez tegoż obżałowanego pana Pieślaka pożyczonych, co mnieysze na obraz powracał, a sztuczki dyamentowey, w którey było dyamentów trzydzieście dziewięć, trząsawka dyamentowa, w niey było sporych dyamentów dziesięć, osobliwie teyże imci pożyczonych, pierścienia dyamentowego, w którym było dyamentów siedm, manelę złotą, łańcużek złoty grochowy, pereł uryjańskich, iak grochowe ziarno sznurów pięć, do tych czas nie oddał. Znowu u iaśniewielmożnego iego-

mości pana Kazimierza Władysława Sapiehi, woiewody Trockiego, do lampy od imci danej, zł. dwieście pięćdziesiąt na 10y danych, u siebie zatrzymał, i 10iu nigdy do lampy nie dawał. Imć pan Krzysztof Sulistrowski dał sahaydak staroświecki na kielich i pacyjne, na którym sahaydaku było srebra sztuk sto i pięć, ten sahaydak z cerkwi wzięwszy, tenże obżałowany p. Jan Pieślak rząd sobie kazał zrobić. Lichtarze cynowe z cerkwi pozabierawszy, z nich sobie na stołową potrzebę, talerze porobił i one do folwarku swego Kozakowszczyzny, przy wyiachaniu z Borun, wywiozł. Tenże obżałowany p. Jan Pieślak, wina kupiwszy kuf dwie, w roku tysiąc sześćset dziwiedziesiąt dziewięcym, za sto talerow bitych, za cerkiewne pieniądze, zbierając do siebie swoich krewnych i różney kondycyi ludzi, z niemi to wino wypił, a tylko w powszechny dzień na iedną mszę wina dawał i co dzień po iedney mszy odprawować kazał. Gdzie ichmć oycowie Bazyliane, widząc iawną uymę chwały Boskiey u różnych dobrodzieiów wina upraszając, należyte nabożeństwo odprawowali; ciż obżałowani panowie Pieślakowie, nie hamując się w swym nieprzykładnym i złym pożyciu, gdy w cerkwi nabożeństwo odprawowało się, nie poiednokrotnie kotły do siebie z cerkwi przywieść, muzyce i spiewakom przyiść kazawszy, z tymiż osobami i z panem Zienkiem, konsyliarzem swoim, dobrej myśli zażywali, a często bywało, że w cerkwi dla odebrania muzyki i spiewaków, tylko sami ichmci xięża Bazyliani mszy święte bez muzyki odprawować musieli y nie mało przeszkody w nabożeństwie cierpieli. Szkod mniejszych, potocznych, tak zaraz po śmierci nieboszczykowskiey, bez zakrystyana, iako i zakrystyianstwa w. oycy Szostaka, na mszy święte i na murowanie cerkwi, co różni ichmość

dobrodziowie dawali, bez wiadomości za Kryszyński, ani w rejestr wpisując do siebie zabierali, o czym żalujący wyraznie, jak wiele szkody to miejsce poniosło, wiedzieć nie mogą. Na ostatek nie kontentując się tym wszystkim, ciż obżalowani panowie Pieslakowie, zapomniawszy wcale boiaźni Bożej i prawa pospolitego, popełniając iawne zbytki i swawoleństwa, iuż podczas bytności żalującego imci xiędza metropolity w Borunach, ze dnia piętnastego na dzień szesnasty miesiąca Marca, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego, w same pierwospy, zebrawszy niemalą gromadę ludzi, a cicho podiechawszy, tam że w miasteczku Borunach, świreń niedaleko od cerkwi będący odbili i żelaza na cerkiew nagotowanego, sztab dwieście trzydzieście gwałtownie zabrali. Tudziesz do piwnicy murowanej klasztorney w nocy wdarszy się i zamek skręciwszy, słoniny, mięsa, syrów, masła, krup, soli i różnego prowiantu, z żelazem kładąc plusminus na złotych dwa tysiące raptownym sposobem wzięli i do tego folwarku Kozakowszczyzny zaprowadzili i cale cerkiew i klasztor spustoszyli, że ichność oycowie Bazyliańscy sustentować się czym zgoła nie mają. W czym wszystkim, iako się wyżej pomieniło, tak w zabranych gotowych pieniądzech z iałmużn świętych, cerkwi nadanych. iako też w rozproszonych skarbach Nayświęstzey Pannie ofiarowanych, co tylko mogą wiedzieć, żalujące oycowie Bazyliańscy Boruńscy i w czym są dobrze informowani, namniey ponosiło miejsce Boruńskie szkody na siedm dziesiąt tysięcy złotych polskich. A gdy żalujący, iaśnie wielmożny imć xiądz metropolita do obżalowanego pana Jana Pieslaka posyłał, pytając się, za co by miał żelazo i inne legumina zabierać i czemu nie chce ze wszystkich przychodów i roschodów liquidować się, tedy miasto iustyfikacy i restitucy tak

wielkich szkod, na zdrowie imci xiędza metropolity i wszystkich zakonników, przy teyże cerkwi mieszkających, a miasteczka Borun spalaniem ognia, odpowiedź i pochwałkę uczynili. I gdy podług urzędu swiego ten że iegomość xiądz metropolita pozwem swym przed sąd swój metropolitański pomienionego pana Jana Pieslaka i innych o wszystkie wyszmiarowane pretensye przypozwał, aby się o takie szkody sprawiły; tedy obżalowany nie tylko się do prawa nie stanowił, wydatków i żadnych rejestrów nie pokazał, kleynotów zabranych cerkwi nie przywrócił, i szkod nie nagroził, ale i owszem pogardzając pasterskim, podług kanonów oyców świętych, synodalnym prawem i należyta w takich cyrkumstantyach duchowną iurydykcyą, kryiomo y bez wiadomości protestującego iegomości z Borun wyiechał; którego iako prawu nieposłusznego i iurydykcyey pasterskiej nie chcącego podlegać, za takie iawne szkody i wszeteczeństwo, iako uporeczywą owcę z pomocnikami onego, dekretem swoim wykłął, od cerkwi Bożej i od społeczności chrześcijańskiej oddalił i wyłączył. Którą condemnatę y excomunikę, chcąc żalujący imć xiądz metropolita i ichność oycowie Bazyliańscy, w należytych sądzie do exzekucyey przywiesić, iako też pomieniony fundusz i testament nieboszczyka, iegomości oycy Pieslaka prawnie utwierdzić i aprobować, a punkta w nich szkodzące, w chwale Boskiej meliorować i kolacyą niesłuszną pana Jana Pieslaka anihilować, a zatym wszystkich mianowanych szkod cudownemu obrazowi Nayświęstzey Panny poczynionych, na osobach i dobrach ich rekwirować, i o wszystkie excessa popełnione, pen prawnych na obżalowanych dochodzić, na ten czas zachowawszy wolną każdego czasu melioracyą tego processu, dał do xiąg grodu Wileńskiego zapisać.

1702 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4730, за 1716 г., л. 238.

**77. Фундушевая записъ на четыре уволокъ земли Купятицкому монастырю отъ
Пинскаго земскаго судьи Казимира Войны.**

Пинскій земскій судья Казимиръ Война на-
стоящимъ листомъ подтверждаетъ фундушъ Ку-
пятицкому монастырю, завѣщанный его бабкой

и другими родственниками, въ количествѣ 6-ти
уволокъ земли въ родовомъ имѣніи Войновъ—Ку-
пятичахъ.

Roku tysiąc siedmset szesnastego, mie-
siąca Aprila dwudziestego dnia.

Na urządzie iego królewskiey mości grodz-
kim Wileńskim, przede mną Michałem
Raphałem Szumskim—podstolim y podwo-
iewodzim Wileńskim, stanąwszy personali-
ter imć pan Bazyli Tomkiewicz, przyjaciel
użyty od w Bogu wielebnego oycа Barłama
Michniewicza—starszego Wileńskiego przy
cerkwi świętego Ducha w Wilnie rezydu-
jącego, tę kopią ekstraktu funduszu służą-
cego monasterowi Kupiatyckiemu, od wiel-
możnego imci pana Kazimierza Gabryela
Woyny — sędziego ziemskiego Pińskiego,
temu monasterowi danego y w ziemstwie
Pińskim przyznanego, na rzecz w niey niżej
wyrażoną, ad acta podał, która de verbo
ad verbum tak się w sobie ma: Na rokach
sądowych ziemskich, o trzech królach rzym-
skim święcie przypadłych y w Pińsku sądo-
wnie odprawowanych, przed nami Heroni-
mem Godebskim—chorążym powiatu Piń-
skiego, na miejsce wielmożnego imci pana
Kazimierza Gabryela Woyny — sędziego
ziemskiego Pińskiego zasadzonym, Step-
hanem Stanisławem Chrzanowskim—podśed-

kiem a Samuelem Michałem Orda—pisa-
rzem, urzędnikami sądowemi ziemskiem
powiatu Pińskiego, stanąwszy oczewisto
wielmożny imć pan Kazimierz Gabryel
Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego,
list zapis swóy fundacyi na rzecz w nim
wyrażoną, monasterowi Kupiatyckiemu дану
y służący, zeznał, prosząc, aby do xiąg
ziemskich Pińskich był przyjęty y wpisany.
Który my urząd, oglądawszy y czytanego
wysłuchawszy, do xiąg kazaliśmy upisać, y
upisuiąc słowo do słowa, tak się w sobie
ma:

Ja Kazimierz Gabryel Woyna — sędzia
ziemski powiatu Pińskiego, iawno czynię
y zeznam tym moim listem dobrowol-
nym, ad perpetuam rei memoriam uczynio-
nym, aprobacyinym funduszu zapisem, iż
co do cerqui y manasteru Kupiatyckiego
religiey Greckiey zakonu świętego Bazylego
wielkiego, władzy duchowieństwa Wileń-
skiego, przy cerkwi świętego Ducha zostaią-
cego, przez zeszlých świętey pamięci anteces-
sorów moich, w majątności ab antiquo domu
naszego Woynińskiego, wieczystey dziedzic-
ney, Kupiatyozе nazwaney, w powiecie Piń-

skim leżącey, na dwóch włokach fundowanego, zeszyły w Bogu świętey pamięci iasnie wielmożny imć pan Bazyli Je. Opeć—kasztelan Nowogrodzki, tak ex zelo pietatis suae, iako też dosyć czyniąc woli iasnie wielmożney ieymci pani Apoloniey Wołowiczowny, Sokolowey Woyniney—kasztelanowey Brzeskiej, rodzicielki swey, a babki moiey, w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym miesiąca Januarii trzynastego dnia, dla pomnożenia chwały Bożey y dla lepszey sufficientiey zakonników, przy tey cerkwi maiestat Boski błagających, do teyże fundacyey Woynińskiej tych że dóbr Woynińskich, ieszcze włok cztery, to iest: w teyże wsi Kupiatyczach włok dwie osiadłych, a włok dwie gruntu pasznego za rzeką Jasioldą, we wsi y przy wsi Wólce leżące, ze wszytkimi pożytkami, szerokościami y przyległościami, iako w tymże zapisie fundacyinym doskonale iest wyrażono, pomienionemu monasterowi Kupiatyckiemu wiecznemi czasy przydał, zapisa y incorporował, y ten zapis fundacyiny na te wszytkie sześć włok wyżey wyrażone, w tym że roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, miesiąca Januaryi siedmnastego dnia, przed sądem ziemskim Pińskim przyznał y urzędownie przez ienerała Andrzeia Suporowskiego in realem possessionem monasterowi Kupiatyckiemu podał y postąpił. Do którey takowey intencyi pobożney antecessorów moich y do pomienionego funduszu uczynionego y ia, sędzia ziemski Piński, we wszytkim stosując się, chcąc mereri gratiam divinam et salutem animae volens exorare, aby maiestat Boski przez zakonników, w tym monastyrze Kupiatyckim przy cerkwi ofiarowania Najświętszey Panny Maryi zostających, ustawicznie błagany był, wyżey mianowany fundusz successorów moich, na ten monaster Kupiatycki uczyniony,

we wszelkich punktach, clausulach y paragrafach wiecznemi czasy ratyfikuję, approbiuję y konfirmuję; kolatorstwo iednak tego monastera, podług wyrażonego punktu w funduszu antecessorów moich, mnie same-mu y successoróm moim zachowuję, obligując ieno w tym imci oycza ihumena Kupiatyckiego, teraznieyszego y po nim następujących ihumenów, także oyców zakonników tegoż klasztoru terazniejszych a po nich następujących, aby służbę Bożą w każdym tygodniu wiecznemi czasy, teraz za szczęśliwym successorów życia moim, a po długim życiu moim, za duszę moją odprawowali, w czym sumieniem oyców zakonników, w tym monasterze zostających, terazniejszych y po nich następujących, obowiązuję. Który ten mój list dobrowolny, wieczysty, approbacyiny, fundacyey zapis nieporuszony był wiecznemi czasy, podpisem ręki mey, przy pieczęci roborując, ichmość panów przyjaciół moich, ustnie y oczewiście o podpis rąk za pieczętarzów uprosiwszy, w Bogu wielebnemu imci oycu Morhanowi Hołowkiewiczowi, ihumenowi Kupiatyckiemu, daię. Pisan w monasterze Kupiatyckim, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Junii dwudziestego trzeciego dnia. U tego listu fundacyinego zapisu, przy pieczęciach, podpisy rąk tymi słowy: Kazimierz Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego; ustnie proszony pieczętarz do tego zapisu od imci pana sędziego ziemskiego Pińskiego, Stephan Stanisław Chrzanowski—podsek powiatu Pińskiego; ustnie proszony pieczętarz do tego zapisu Samuel Michał Orda—pisarz ziemski powiatu Pińskiego; ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imć pana Woyny, sędziego ziemskiego powiatu Pińskiego do tego zapisu—Jakób Stanisław Kasper—miecznik Wileński. Który to list dobrowolny zapis, za ustnym y oczewistym

zeznaniam przez osobę imci pana sędziego, do xiąg ziemskich powiatu Pińskiego iest upisany. Którego kopia ekstraktu przyznanego funduszowego zapisu, za podaniem

oney do akt, przez osobę zwyż wyrażoną, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęta y wpisana.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 234.

78. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Полоцкаго градскаго писаря Корсака по поводу его наѣздовъ на ихъ имѣніе Залѣсье въ Полоцкомъ воеводствѣ.

Виленскіе базилиане жалуются на Полоцкаго градскаго писаря по поводу разныхъ насилій, совершенныхъ имъ въ монастырскихъ имѣніяхъ, а именно: въ 1710 году, сдѣлавшись комиссаромъ для собиранія провіанта для русскихъ войскъ, онъ наслалъ ихъ на имѣніе Залѣсье, которое и понесло отъ нихъ большія потери; въ томъ же году онъ ограбилъ монастырскаго посланца съ 16-ю

злотной податью; въ томъ же году разогналъ ярмарку въ монастырскомъ имѣніи Залѣсья, при чемъ были избиты многіе невинные люди; наконецъ, совершенно разорилъ имѣніе Залѣсье, съ одной стороны пожаромъ въ собственномъ имѣніи, а съ другой, боязвью монаховъ—назначать въ это имѣніе дѣсничихъ y управителей.

W wielkiej a nieznosney krzywdzie y y szkodzi y oppressyi swey solenną wnosili manifestacyą y protestatią w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, prokonsultor zakonu świętego Bazylego wielkiego, starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy ichmości xięza Bazylianie tegoż klasztoru Wileńskiego Sanctissimae Trinitatis, na imci pana Stefana Michała Udzielskiego Korsaka, pisarza grodzkiego woiewodztwa Połockiego, o to: iż obżałowany imć, nic niedbając na srogość prawa pospolitego, konstytucye seymowe et novellam legem cōequationis iurium, będąc z załuiącemi w bliskim sąsiedztwie od majątności Zalesia, w woiewod-

stwie Połockim leżący, różnemi laty, miesiący y dni, różne szkody, krzywdy, naiazy y exactie tak w puszczy, sianożęciach y gruntach samym załuiącym y poddanym imci czynił y czynić nie przestaie, iako to y w roku przeszłym tysiąc siedmset dziesiątym, będąc od woiewodztwa Połockiego obranym kommissarzem do podatków y prowiantów Moskiewskich, iuz po wydanych y po wypłaconych przez załuiących protestantów wszystkiego prowiantu, usławszy sobie nieiakową pretensyą do urzędnika załuiących, w Zalesiu będącego, na majątność y dwór załuiących, nazwany Zalesie, w woiewodztwie Połockim leżący, nasławszy Moskalów, funditus zra-

bować kazal. A potym w tym roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Oktobra dziesiątego dnia, gdy żalujące delatores posyłali z listem do poborecy wojewodztwa Połockiego, to jest, imci pana Józefa Korsaka Udzielskiego, łowczego Połockiego, do miasteczka Uszaczy, tempore pestis tam zasiadającego y podatek szesnastozłotowy wybierającego; tedy obżalowany imć, przeiawszy tego posłańca na dobrowolney drodze, tyrańsko a niemilosiernie kiem zbił y ten list do siebie odebrał, (przez co żalujące nie małą szkodę ponieśli w exekutyey od żołnierzów), a tego posłańca za nieżywego na drodze porzucił. Y tym się ieszcze nie kontentuiąc, obżalowany imć w roku tymże tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Oktobra dwunastego dnia, gdy przy cerkwi Zaleskiej żalujący imć w dzień świętey protekcyi Panny Przenajświętszey, iako dawny zwyczaj niesie, odprawował się kiermasz, obżalowany imć, iako blizki sąsiad w swoiey impressyi nie ustaiąc, kazal chłopom swoim Udzielskim nic niewinnych poddanych żalujących ichmciów, w dzień iarmarkowy pod surową winą, bić, zabiać, na własnym gruncie żalujących, y gdyby z przestrogi drugich sąsiedzkich chłopów z tego iarmarku nie pouchodzili, pewnieby na tym miejscu wszystkich pozabiano. Jakoż iednego boiarzyna Zaleskiego, na imie Zulka, dogoniwszy tyrańsko a niemilosiernie zbili, y gdyby nie odratowali drudzy ludzie, pewnieby na tym miejscu pokonali. Gdzie obżalowany imć nie dosyć y na tym maiąc, a w swey zawziętości nie ustawiaiąc, różnych miesięcy y dni ustawicznie nasyłaiąc na puszcę żalujących Zaleską, drzewa różne na opał, łuczynę y inne potrzeby swoje y poddanych swych kazal violenti modo ze pnia spuszczać y do maiętności swey Udziała, w tymże wojewodztwie Połockim leżącey, prowadzić,

leśniczey teyże puszczy pilnujących bić, zabiać, czyniąc taką odpowiedź y pochwałkę: nietylko chłopów zabiaacie, albo urzędników, ale choéby y zakonnik iaki był y onemu nie folguycie. Gdy żalujący słysząc taką odpowiedź o niebezpieczeństwie zdrowia tak poddanych, urzędnika, y siebie samych, daley leśniczey nie posyłali, tedy obżalowany imć zasadziwszy się na swoiey impressyey y zawziętości, nietylko co różnemi czasy na różne swoje potrzeby spuszczał y wozil do maiętności swoiey drzewo, ale gdy Pan Bóg nawiedzil dwor imci Udzielski ogniem w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, tedy na wystawienie dworu nasławszy mocno gwałtownym sposobem więcey sto podwod na pomienioną puszcę żalujących drzewo do barci y budynków iedne kazal spuszczać y do swoiey maiętności Udziała prowadzić y expulsą z drzewa uczynil żalującym, i tak w spustoszeniu puszczy na trzy tysiące czterysta y kilkadziesiąt złotych polskich szkody uczynil, iako czasu prawa dowiedziono będzie. Na ostatek y tym ieszcze nie kontentuiąc się, a usilując żalujących nie tylko na fortunie y zdrowiu zgubić, gdy żalujące w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, miesiąca Marca piętnastego dnia, posyłali do Uszaczy na seymik dla prezentowania różnych kwitów tak moskiewskich, iako y polskich według uniwersału na seymik wydanego zawiadowcę swego tey że maiętności Zalesia, na imie pana Jana Samuylę, szlachcica rodowitego, przeiawszy na dobrowolney drodze tyrańsko niemilosiernie zbił y zkaleczył, y gdyby drudzy ichmość panowie Korsacy nie odratowali, pewnie by na tym miejscu o śmierć był by przyprawil, (iako relacya generalska szerczey y dostateczniey w sobie wyraża); a na samych żalujących ichmość srogą odpo-

wiedz y pochwałkę uczynił y czynić nie przestaie. Maiąc tedy żalujące protestanci wielką krzywdę, szkodę y ruinę nieznosna, tak w puszozy, sianożęciach, y nie będąc securi tak zdrowia swego, iako y reszty niedoruynowaney fortuny, a chcąc o to wszystko prawem czynić, securitatem zdrowie y fortuny obwarować, szkod, krzywd, wiolentiy, naiazdów, extorsiy y exactiy, boiów, gwałtów niepoiednokrotnych, tak podda-

nych, iako y urzędnika szlacheica rodowitego, odpowiedzi y pochwałki, kosztów, nakładów, poen, win y utrat prawnych na obżalowanym imci dochodzić y requirować, dali tę swą solenną manifestatią, za nieprzyjęciem u grodu Polockiego, do xiąg grodu Wileńskiego z wolną oney melioratią zapisać. Co iest zapisano. (*Слѣдуетъ по свидѣтельству вознаго такого же содержанія*).

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 393.

79. Жалоба Борунскихъ базилианъ на Песляка по поводу несполненія имъ своихъ обязательствъ относительно имѣнія Козаковщизны.

Борунскіе базилиане жалуются на Василя Песляка и его братьевъ по слѣдующему поводу: во время болѣзни Песлякъ жилъ на хлѣбахъ у базилианъ и получалъ еще отъ нихъ 260 злотыхъ подъ залогъ своего фольварка Козаковщизны съ

условіемъ устроиться со своими братьями, чтобы безпрепятственно ввести базилианъ во владѣніе онымъ; но потомъ помянутый Песлякъ совершенно отказался отъ своихъ обязательствъ.

Protestował się przewielebny w Bogu imię xiadz Jan Oleszewski, zakonnik świętego Bazylego wielkiego, consultor starszy Boruński, tak swoim, iako y wszystkich wieliebnych ichmość oyców Bazylanów Boruńskich imieniem, na imci pana Bazylego Piesłaka y imci pana Jakuba Piesłaka brata rodzonego imci, w spółney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż co żalujące, nie denegując prawu swemu y zaczętemu od niemalego czasu tak w grodzie Oszmiańskim, iako y w trybunale procederowi praw-

nemu z ichmościami o różne swoje praetensiae, za usilną requisitią obżalowanego imci pana Bazylego Piesłaka chcąc się zgodzić po przyjacielsku w nabyciu folwarku od ichmé, nazwanego Koziakowszczyzna, w powiecie Oszmiańskim leżącego, tym sposobem: in quantum by obżalowani podług dekretu oczewistego prawo wieczyste, na osoby swoje służące, żalującym ichmość pokazać mogli, tę życzliwość swoją y commiseratią imci panu Bazylemu Piesłakowi wyswiadczyli, że gdy w powietrzu obłożnie

leżąc nie miał się zgola czym ratować, tedy nie tylko obżałowanemu chleba w klasztorze nie żalowali, ale y na dalsze zapomożenie onego, żeby się mógł ztąd odziać y nędzę swoją poratować, złotych dwieście sześćdziesiąt obżałowanemu pożyczili; a obżałowany tę summę pożyczoną zastawnym prawem na folwark Koziakowszczyznę w roku tysiąc siedmset iedynastym, miesiąca Februarii 10 dnia wniosszy y intromissyey w ten że folwark y na wszystkie onego przynależności dopuściwczy, opisał się osobliwym zapisem swoim pod paenami y zaręką w nim wyrażoną, iak insze prawo zastawne do tego zapisu na ten że folwark żałującym dać, tak y rodzonego swego imci pana Jakuba Pieślaka mógł postanowić, abyśmy się o ten folwark zgodnie y onego nabyć mogli. A że podania takiego prawa y assekurathey y po dopuszczoney w folwark Koziakow-

szczyzny intromissyey obżałowany imć pan Bazyli Pieślak, ani prawa inszego zastawnego na Koziakowszczyznę dać, ani rodzonego swego do pomiarkowania się stawić niechciał; tedy aby to żałującym nic nie denegowało y do executii prawney dekretem naszym na Koziakowszczyźnie y dalszemu procederowi prawnemu nie należało, chcąc tedy żałujące z obżałowanym o niedotrzymanie swey assekurathey y niedanie inszego prawa na Koziakowszczyznę przez się czynić, paen, zarąk założonych y szkod poniesionych na obżałowanych osobach dochodzić, y do dalszey executiey decreta swoje przywozdić, na ten czas dali tę protestatią z zachowaniem wolney meliorathey, za nie przyięciem u grodu Oszmiańskiego, do xiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 394.

80. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Оршанскаго чашника и ротмистра Кореневскаго по поводу многолѣтнихъ наѣздовъ на монастырскія имѣнія, лежавшія въ разныхъ воеводствахъ.

Виленскіе Свято-Троицкіе базилиане жалуются на ротмистра Кореневскаго по поводу нижеслѣдующихъ его беззаконій:

1) въ 1708 году онъ учинилъ наѣздъ на монастырское имѣніе Вѣличаны въ Минскомъ воеводствѣ, взялъ въ плѣнъ мельника, увезъ въ свое имѣніе Ушаны, гдѣ подвергъ его пыткамъ и истязаніямъ, отчего онъ и умеръ;

2) въ 1709 году подданные Кореневскаго пограбили въ монастырскомъ имѣніи проѣзжихъ владѣльцевъ съ товарами и ввели въ большія хлопоты крестьянъ монастырскихъ;

3) въ 1711 году управляющій Кореневскаго подговорилъ своихъ крестьянъ увести ночью 3-хъ лошадей у союзниковъ русскихъ, квартировавшихъ въ монастырскомъ имѣніи, за что подвергъ большой отвѣтственности и убыткамъ отца прокуратора и монастырь;

4) въ этомъ же году, воспользовавшись замѣшательствомъ отъ прохода русскаго войска, помянутый Кореневскій напалъ на прокуратора въ имѣніи Крушинѣ и отнялъ у него разные документы на право владѣнія монастырскими имѣніями и произносилъ угрозы на жизнь прокуратора.

W wielkiej a nieznosney krzywdzie swey solenną zanosili manifestacją, y protestowali się w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, proconsultor zakonu ś. Bazylego wielkiego, starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy ichmci xięza Bazyliańskiego, y wszyscy ichmci xięza Bazyliańskiego, y wszyscy ichmci xięza Bazyliańskiego tegosz klasztoru Wileńskiego sanctissimae Trinitatis, na imci pana Władysława Korzeniewskiego, czesznika y rotmistrza powiatu Orszańskiego, o to y w takowy sposób: iż co obżałowany imć, mając w sąsiedztwie z żałowacemi mająćność swoją, nazwaną Uszę, w woiewodztwie Mińskim leżącą, różnemi czasy, różnych miesięcy y dni, różne szkody, krzywdy, nאיזדы, violentiae y exactie, sam przez się y przez poddanych swoich, żałowacym czyiał y czynić nie przestaie. Jako to w roku przeszłym 1708, nאיזchawszy gwałtownym y

nieprzyjacieliskim sposobem, z niemalą gromadą ludzi y czeladzi, boiarami y poddanymi Uszańskimi, z różnym orężem, do boiu należącym, to iest, ze strzelbą ognistą, szablami, bardyszami y oszczepami, kiiami y cepami, także y ze psami, na mająćność żałowacych, nazwaną Bieliczany, w tym że woiewodztwie Mińskim leżącą, y poddanego żałowacych ichmci wieczystego, na imię Mikitę młynarza, ze wsi Bieliczan violenti modo wziąwszy, do mająćność swojej, nazwaney Uszy, zaprowadził y tam u siebie niewinnie, niemilosierdnie w swoim prywatnym więzieniu okowawszy, przez kilkanaście niedziel trzymał y męczył, od którego takowego, a niemilosierdnego więzienia wyszpomieniony poddany żałowacych śmiercią z tego świata zszedł, iako protestatia y relatia generalska o to uczyniona

in se sonat. A nie dosyć na tym mając, także w roku przeszłym 1709, gdy niektórzy ichmć pp. obywatele w. x. Lit., mające swoje majątności y dobra w wojewodztwie Wileńskim, Mściśławskim y powiecie Orszańskim, contrahentią handlową z kupcami królewskimi wodą posyłali towary swoje pienkowe, furami do Niemna, na przystań Stołpecką, a dla zaszłej rewolucyey drogą nie mogąc do należytego portu doprowadzić lokowali w wiosce żałujących, nazwanej Moszczenica, należącey do majątności Bieliczian; tedy poddani obżałowanego imci z pomienioney majątności Uszy, tylko przez rzekę Uszę, w bliskim sąsiedztwie będącey, czyniąc iawny podstęp pod żałującemi y poddanemi ichmci, tę pienkę swawolnie porabowali, pobrali y na swój pożytek obracali, za którą pienkę poddani żałujących protestantów, wielką turbatią y niemłą szkodę od pomienionych ichmci ponieśli, z okazji poddanych obżałowanego imci. Nie kontentuiąc się y tym a do dalszey zguby y ruiny poddanych żałujących przywodząc, w roku teraznieyszym 1711, miesiąca Aprila wtórego dnia, nasławszy violenti modo poddanych swoich Uszańskich, obżałowany imć na wioskę Moszczenicką, siana stogów sześć zabrać kazał y do Borysowa zaprowadzić y chłopów wiecznie wiosennych (sic) czas w karmie dla bydła y koni zgubił. Gdzie obżałowany imć ieszcze y tym nie kontentuiąc się, a w swey zawziętości nie ustaiąc, iuż niemal do ostatniey y wieczney ruiny y zguby samych żałujących y poddanych ichmć przywodząc, w tym że roku 1711, miesiąca Aprila siódmego dnia, gdy szli wozy z różnemi prowiantami y municyami auxiliarnemi pułku dragońskiego y woysko przy nich y gdy dla zaszłej drogi nie mogąc tych wozów saniami prowadzić daley, rozłożyli się y stanęli obozem tak w dobrach

żałujących ichmć, nazwanych Bieliczany, y w dobrach w Bogu przewielebnych ichmć panien benedyktynek klasztoru Mińskiego, nazwanych Rewanicze, w wojewodztwie Mińskim leżących, y pod ten prowiant y municye kolasy sporządzali; tedy zawiadowca obżałowanego imci tey wyszpomienioney majątności Uszy, pan Rutkowski, wespół z wóytem, snadź z rozkazania y woli obżałowanego imci, czyniąc straszny podstęp, y niewypowiedzianą zgubę samym żałującym y poddanym ichmciów, pod bytność na ten czas w Bieliczanach zesłanego z klasztoru dla wybrania czynszów, y odszukania spraw imci xiedza Seweriana Klepackiego, prokuratora tegoż klasztoru Wileńskiego, kazał koni troie w wiosce żałujących, nazwanej Doborucz, nocnym sposobem Moskałom zabrać, y do majątności Uszy zaprowadzić; za który takowy exces y swawolę, przez urzędnika y wóytę obżałowanego imci stałą w wiosce żałujących, ludzie auxiliarni żałującemu wyszpomienionemu x. prokuratorowi klasztornych koni pięcioro z kulbaki, woyłokami y platem napadszy zabrali, y nie mało rzeczy porabowali, samego żałującego, gdy by nie uszedł do puszczy, pewnie by wzięli y do obozu generalnego zaprowadzili, iako czyhali y szukali, szkody wyszpomienionemu x. prokuratorowi prócz zabranych koni w rabowaniu na złotych sto y więcey uczynili, iako czasu prawa dowiedziono będzie. Gdzie pomieniony x. prokurator, iako ni w czym niewinny, tylko szczegulnie z okazji y winy urzędnika y poddanych obżałowanego imci, nie będąc pewnym zdrowia y życia swego y szkodę niewinno ponosząc przez różne ludzkie y różne instancye, iako imci pana Dowoynę, stolnika Trockiego, y drugich ichmciów musiał z swey niewinności y poddanych swych przed ludźmi auxiliarnymi wywod-

zić się, y wiodszy się z trudnością y nie małym kosztem troje podiezdaków zliberował y okupował, a koni dwoie, kosztujących złotych sto pięćdziesiąt, za winę y straszny exces zawiadowcy y chłopów obżalowanego imci ciż auxiliarni ludzie przy sobie zatrzymali y nie wrócili, iako karta od tych że Moskalów dana wyszpomienionemu x. prokuratorowi in se sonat. A na ostatek ten że zawiadowca pomieniony pan Rutkowski wspólny z wóytym y drugimi chłopami całe osadziwszy się na resztę niedorabowanej fortuny y życie pomienionego x. prokuratora, gdy namieniony x. prokurator powróciwszy od Moskalów do wioski swej Kruszyny y w której z okazji obżalowanego imci rabowanie stało, y już nie przesuszycząc się daley, tak dla niebezpieczeństwa, iako y na blisko następujący trybunał, odebrawszy sprawy od wóyta, Bielichanom y drugim majątnościom służące, które dla powietrza grassującego w Wilnie tu w Barciach lokowane były, wyjeżdżał do Wilna, iako prokurator spraw dla popierania onych na samym początku trybunału; tedy wysznarzczony z rozkazania narzeczzonego obżalowanego imci, wzięwszy

wiadomość pewną o wyjeździe śpiesznym na trybunał, postponując prawo pospolite, constitucie seymowe, de securitate legum expressa opisane y trybunał następujący w Wilnie, nasławszy gwałtownie armatą manu w roku tymże 1711, miesiąca Aprila 13 dnia na wyszpomienioną wioskę Kruszynę y czeladź żalującego, iako już przestraszoną od Moskwy porozpędzawszy, skrzynkę z sprawami, pieniędzmi y innymi rzeczami gwałtownie na drodze zabrał, excessy, violentię popełnił, a na samego wyszpomienionego x. prokuratora srogą odpowiedź y pochwałkę uczynił y czynić nie przestał. Mając tedy żalujące ichmci wielką szkodę, krzywdę y nieznosną ruinę, a chcąc o to wszystko prawem czynić, wydania y stawienia wyszpomienionego obżalowanego zawiadowcę swego wspólny przed sąd trybunałny, najazdów y gwałtów, zabrania przez Moskalów koni y rzeczy według osobliwego rejestru, excessów, szkod, krzywd, paen, win y utrat prawnych na obżalowanym dożyć y requirować, dali tę swą solenną manifestacyą, za nieprzyjęciem u grodu Mińskiego, do ksiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co jest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 591.

81. Жалоба Минскихъ базилианокъ на Завишей по поводу нарушенія ими закладнаго листа въ 1000 битыхъ талеровъ.

Минскія базилианки жалуются на Завишей, что они заняли у нихъ 1,000 битыхъ талеровъ подъ залогъ имѣннїя своего Видогищи, съ обязательствомъ уплатить эти деньги по истеченїи 3-хъ лѣтъ; въ случаѣ же неисполненїя этого обстоя-

тельства Завиши должны были ввести базилианокъ во владѣнїе имѣнїемъ. Но Завиши не только не исполнили своихъ обязательствъ, но еще насильственнымъ образомъ наѣхали на имѣнїе и лишили базилианокъ возможности и временно владѣть имъ.

Żalowali y solenniter protestowali w Bogu przewielebna ieymc panna Teressa Raczkiewiczówna, starsza, y wszyscy w Bogu wielebne ichmci panny zakonne zakonu świętego Bazylego wielkiego, przy cerkwi święto-Duskiej ostaiące konwentu Mińskiego, na wielmożnego imci pana Jerzego Zawiszę, chorążego woiewodztwa Mińskiego, y wielmożną ieymci panią Theodorę Wołowiczównę, obozniczkę w. x. Lit., Zawiszynę, chorążynę woiewodztwa Mińskiego, małżonków, w spólney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż wielmożny imc pan chorąży woiewodztwa Mińskiego w roku przeszłym tyśiąć siedmsetnym czwartym, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia, wziąwszy y pożyczwszy u żalujących w Bogu wielebnych ichmość panien bazylianek konwentu Mińskiego konwentowey rękodayney summy pieniędzy tyśiąć talarów bitych, w tey summie majątność, nazwaną Widohoszcze, w woiewodztwie Mińskim leżącą, prawem zastawnym, od wyszpomienionego roku tyśiąć siedmsetnego czwartego, ode dnia świętego Jerzego wieszniego, święta rzymskiego,

do roku tyśiąć siedmsetnego piątego, do takowegoż dnia y święta ś. Jerzego, na rok ieden, a za nieokupieniem na tym terminie od trzech do trzech lat, nierozdzielnie po sobie idących, zawiodł, zastawił w possessyę urzędownie podał y intromitował; naruszając zapis swóy dobrowolny zastawny w zaręki w nim wyrażone, popadając, oraz czyniąc na convulsią prawa pospolitego, constitucii seymowych coaequacyi iurium y ordinacyey trybunału w. x. Lit. ważności zapisów y expulsyach opisanych, w roku przeszłym tyśiąć siedmsetnym ósmym, miesiąca Maia dwunastego dnia, gwałtownie, violenter per potentiam suam idąc z sobą obżalowani ichmość incondicto, pomienioną majątność Widohoszcze zaiachali, poddanym posluszeństwo wypowiedzieli, zawiadowcę tamecznego, od żalujących ustanowionego, pana Woyciecha Gabryelowicza ze dworu wypędzili, expulsią y violentią uczynili, prawo zastawne naruszili, w zaręki ważności rzeczy y inne paeny popadli; zaczym pomienionego prawa zastawnego z listem na przyznanie onego danego z intro-

missyją, possessyją y innemi do tey sprawy należącemi dokumentami, ze wszystką w nich inserowaną rzeczą do utwierdzenia mąietności Widohoszcza, vigore tegoż prawa zastawnego, constytucyi seymowych y ordinacyi tryb. w. x. Lit., ante omnia do reindukowania y przysądzenia lub summy kapitalney z prowizją od niey, od uczynienia expulsiy przychodzącą, tudziesz ze szkodami do zaplacenja, za naruszenie zapisu zastawnego, zaręek tysiąca talarów bitych, a za udziałaną expulsią banicyi wieczney y innych

paen prawnych, do wskazania na obżałowanych ichmość, oraz o szkody y paeny prawne chcąc prawem czynić y paeny prawnych requirować, zostawiwszy o dalsze praetensye dla zaniesienia innych żałob, pozwów wyniesienia, do ninieyszey łączenia, y tey żałoby do meliorowania salvum ius, teraz tylko o to wszystko, co się wyszpomienilo, dali tę swą protestacją z wolną oney meliorotią do xiąg grodzkich Wileńskich, za nieprzyjęciem u xiąg grodzkich Mińskich, zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4724, за 1711 г. л. 441.

82. Жалоба Минскихъ базилианокъ при церкви Св. Духа на Юсефа Михаіла и Казимира графовъ Сапѣговъ и Барвару Дуниновну по поводу неисполненія ими долговаго обязательства.

Жалоба эта написана по слѣдующему поводу: жена великаго подскарбія и польваго гетмана вел. кн. Литов. Магдалина Конопачая Гонсевская завала у игуменъ Мнискаго базилианскаго женскаго монастыря, дочери подканцлера вел. кн. Литов., Екатерины Сапѣжанки 18,000 польскихъ злотыхъ подъ залогъ своего имѣнія Вальберишекъ. Но по прошествіи опредѣленнаго срока она не вышлатила залоговой суммы, а имѣніе отняла. Одинокъ ея наслѣдниковъ великій Литовскій подскар-

біи Бенедиктъ Сапѣга взялся было выплачивать монастырю за нее проценты, но скоро отказался. По смерти послѣднаго имѣніемъ Вальберишками завладѣли его наслѣдники, но денегъ все таки не захотѣли уплачивать. Вслѣдствіе этого базилианки и позываютъ въ судъ владѣльцевъ имѣнія Вальберишекъ, такъ какъ они продолжаютъ отказываться отъ исполненія лежащаго на нихъ долговаго обязательства.

Żalowali y solenną swoią manifestacją zaprosili w Bogu przewielebna ieymosc panna Teresa Raczkiewiczówna, starsza, y wszyscy w Bogu wielebne ichmość panny bazylianki zakonu świętego Bazylego, przy cerkwi świętego Ducha zostaiące conventu Mińskiego, na wielmożnych ichmość panów Michała

Jozepha na Czerey, Wysokim, Rasmie, pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego Retowskiego, Dolińskiego, Kazimierza—Olkinickiego, starostów, hrabiów Sapiehów, ich samych aktorów y wieczników, a iaśniewielmożną ieymść panią Barbarę Duninownę, primi voti Unichowską—woiewodziankę Trocką,

secundi vero Potocką—podstoliną wielkiego księstwa Litewskiego, iako dzierżącą mimo pierwsze prawo y przewód prawny majątności Balbierzyszek, w spółney radzie y namięcie z sobą będących,—o to: iż zesza z tego świata iaśnie wielmożna ieymś pani Magdalena Konopacka Wincentowa Gąsiewska, podskarbina wielka y hetmanowa polna wielkiego księstwa Litewskiego, na on czas aktorka y wieczniczka majątności Balbierzyszek, w powiecie Kowieńskim leżącey, u zeszy z tego świata w Bogu przewielebney ieymci panny Katarzyny Sapieżanki—podkanclerzanki wielkiego księstwa Litewskiego, starszey y wszystkich w Bogu wielebnych ichmość panien bazylianek konwentu żałujących, konwentowey summy ieszcze w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym szóstym, Septembra wtórego dnia, wziowszy y pożyczyszy gotowey rękodayney summy, na list swóy dobrowolny zastawny, wyderkaflowy zapis, ósmnaście tysięcy złotych polskich, pomienioną majątność Balbierzyszki prawem zastawnym, wyderkaflowym, konwentowi żałujących, od terminu y do terminu w nim wyrażonego, zawiadła, zastawiła; a potym za iaśnie oświeconego x. imci Jerzego Karola na Klewaniu y Czartorysku, podkomorzego generalnego Krakowskiego, w stan ś. małżeński poszedszy, mimo pomieniony zastawny, wyderkaflowy, zapis, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątym, w dzień świętego Michała archaniola, nie oddawszy summy zastawney, wyderkaflowey, zaiachała expulsyą y wiolencyą uczyniła, o co osobliwa protestacya iest zanesiona. Po takowey zaś stały expulsy zeszy z tego świata iaśnie wielmożny pan Benedykt Sapieha, podskarbi wielki wielkiego księstwa Litewskiego, rodzic terazniejszych obżalowanych wielmożnych ichmość panów Sapiehów, majątności Balbierzyszki, pierwszym prawem

konwentowi żałujących zawiedzoney y onerowanej, z której expulsyą udziałaną wiecznym aktorem zostawszy, per potentiam konwentowi żałujących do possessiey majątności Balbierzyszek przychodzić niedopusciwszy, wyderkaflowy roczny od summy kapitalney po tysiąc dwieście sześćdziesiąt złotych co rok płacić postąpiwszy, z majątności swey drugiey, Ozercy nazwaney, w powiecie Orszańskim leżącey, assygnacye wydaiać do dzierżawców tamecznych, wypłacać naznaczył, iakoż przez czas niemały wypłacaiać daley wyderkaflowy płacić, ani summy kapitalney oddać niechciał, o co za zeszyłym rodzicu obżalowanych ichmość panów Sapiehów dekret w sądach głównych trybunalnych wielkiego księstwa Litewskiego, datą w nim inserowaną, z banicyą wieczną otrzymaną y poiazd do majątności Balbierzyszek odprawowany zaszedł; z którym to zeszyłym z tego świata iaśnie wielmożnym imci panem podskarbim terazniejsi obżalowani ichmość panowie Sapiehowie, wespół z obżalowaną ieymość panią Potocką idąc in condicto z banitem wiecznym zostaiąc de complicitate prawa iaśnie wielmożney ieymci pani Potockiey mimo pierwsze prawo, konwentowi dane y przewód prawny dali; a obżalowana imci pani Potocka, idąc z zeszyłym imci panem podskarbim y z onym de complicitate z banitem wiecznym zostaiąc, zmowne iakoweś prawo otrzymawszy, ieszcze stante vita iaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego wielkiego księstwa Litewskiego, tak y post fata onego, obżalowani ichmość panowie Sapiehowie zostawszy wiecznikami Balbierzyszek y innych majątności, będąc dzierżącami, a iaśnie wielmożna ieymość pani Potocka, mimo pierwsze prawo zastawne wyderkaflowe y przewód prawa za iakowymś ante, czyli posledniejszą datą prawem zmownym otrzymanym, tey że majątności

Balbierzyszek dzierżącą będąc y iuż wypła-
cając wyderkaſ, potym idąc z sobą incondi-
tione z dóbr fructificuiąc, iako wyderkaſ
płacić, tak i summy kapitalney ośmnastu
tysięcy złotych polskich wypłacić nie chcieli
y niechcą. Zaczym, iako w sprawie zapiso-
wey, zastawney, wyderkaſowej expulſyney
in antecessum w trybunale w. x. Lit. za-
czętey, in principali negotio do przyięcia
przed sądem główn. tryb. finalney rozprawy
pomienionego zastawnego wyderkaſowego
zapisu y za nim dekretu w sądach główn.
tryb. na zesłym iaśniewielmożnym imci
panu podskar bim w. x. Lit. otrzymanego,
do utwierdzenia summy na ony winney
kapitalney z prowizyą od niey dotąd, to
iest, za lat ośm, w koždy rok po złt. tysięc
dwieście sześćdziesiąt przychozącey, wszyst-
kiego in summam dwudziestu ośmiu tysięcy
ośmdziesiąt złotych polskich y innych szkod
y expens prawnych, do zapłacenia, lub ma-
iętności Balbierzyszek pierwszym zastawnym,
wyderkaſowym zapisem y przewodem praw-
nym konwentowi żalujących onerowanej,
w sumie kapitalney y prowizyi od niey
przychozącey, do przysądzenia, z prawa
iaśniewielmożney imci pani Potockiey, pod-
stoliney wielkiego xięstwa Litewskiego,

mimo pierwsze prawo konwentowi dane
y przewód prawa otrzymanego, iako nie-
słusznego, do skasowania y annihilowania,
lub też summy w prawie imci służącym
inserowanej, na inne dobra obżałowanych
ichmci panów Sapiehów, do przeniesienia na
samyh zaś obżałowanych ichmościach, iego
suksessorach y w gradusie prawa pozosta-
łych, tudzież iako de complici tak też z
zesłym iaśniewielmożnym imci panem pod-
skar bim w. x. Lit., banitem wiecznym,
stante vita onego ostaiących, podług prawa
baniciey wieczney y innych pen prawnych,
do wskazania z wolnym, iako w sprawie
zapisowej zastawney wyderkaſowej maięt-
ności Balbierzyszek, nie oglądaiąc się na
żadne ni od kogo bronienia, do possessyi
obeymowania zostawiwszy, o dalsze preten-
sye dla zaniesienia innych żalob, pozwów,
wyniesienia, łączenia y mniejszey żaloby
do meliorowania salve, teraz o to wszystko,
co się wyż wyraziło y w czasie prawa sze-
rzej przełożono y dowiedziono będzie, chcąc
prawem czynić, szkod, nakładów y pen praw-
nych requirować, dali tę swą protestacyą z
wolną oney melioracyą do xiąg grodzkich
Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г. Л. № 911.

83. Жалоба Пинскихъ базилианокъ на пристрастный декретъ Пинскаго гродскаго суда по поводу присужденія онымъ къ смертной казни четырехъ монастырскихъ крестьянъ за недоказанное еще послѣдними убійство жида.

Пинскія базилианки жалуются на Пинскій гродскій судъ по случаю пристрастнаго приговора его по дѣлу ихъ крестьянъ. Сущность этого дѣла состоитъ въ слѣдующемъ: Доминьяне принесли на монастырскихъ крестьянъ жалобу, что эти послѣдніе убили въ ихъ корчмѣ жида; но убійство это совершилось другимъ способомъ. Лѣтомъ ѣхали монастырскіе крестьяне по р. Пинѣ на работы; на дорогѣ они остановились въ одной корчмѣ, гдѣ арендаторъ жидъ спрашивалъ ихъ, не продадутъ ли они ему крупъ. Крестьяне продали. Одинъ изъ послѣднихъ Стефанъ Карпена остался въ корчмѣ и хотѣлъ закурить трубку. Въ это время вошелъ въ корчму слуга пана Бобровскаго и зять арендатора жидъ Юдка. Крестьянинъ обратился къ послѣднему съ просьбой дать огня; но жидъ презрительно отказалъ ему. Принимая это за шутку, крестьянинъ потаскалъ

жида за волосы; но жидъ нанесъ ему пощечину; крестьянинъ отдалъ ему назадъ. Арендаторъ вытолкалъ ихъ обоихъ изъ корчмы. Юдка обратился за содѣйствіемъ къ слугѣ Бобровскаго, но онъ отказался. Тогда Юдка сдѣлалъ засаду и, когда входилъ въ корчму Карпена, ударилъ его коломъ по головѣ и затѣмъ билъ полумертвого, сколько хотѣлъ. Боясь дурныхъ для себя послѣдствій отъ товарищей Карпена, онъ тайкомъ ускользнулъ чрезъ мельницу къ рѣкѣ и пустился вплавъ, прося перевезти его на другой берегъ ѣхавшаго въ то время шляхтича; но не доплывши до середины рѣки Юдка утонулъ. Судъ постановилъ: четырехъ крестьянъ подвергнуть смертной казни, а съ владѣльцевъ ихъ взыскать 100 копѣ головщины. Базилианки и жалуются на несправедливость этого декрета, состоявшагося подѣ влияніемъ пристрастнаго дознанія въ корчмѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego i edynastego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim woiewodstwa Wileńskiego, przede mną Michałem Rafałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, żalowali y solenniter się protestowali w Bogu przewiewielebnia ieymci panna Konstancja Czerniakowska, starsza klasztoru Pińskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, y wszystkie ichmć panny zakonne tegoż klasztoru Pińskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, na w Bogu przewielebnego imci xiędza

Michała Lwowicza, przeora, y wszystkich ichmci xięży Dominikanów konwentu Pińskiego, tudziesz na niewiernego żyda Herca Faybiszewicza y żonę iego Pesię Hercową, także y na córkę onych Rachelę Judkową Abramowiczową, arendarzów karczmy ichmość Krukowki nazwaney, iako stronę, a na ichmość panów Michała Orzeszkę, podstolego y podstarościę, y Jana Kazimierza Parysowicza, podczaszego y sędziego, Michała Uszaka Kublewskiego, woyskiego y pisarza, urzędników grodzkich Pińskich, o nieprawny sąd—o to: iż obżalowani ichmość xiędza

dominikani Pińscy, urościwszy do żalujących ichmość y poddanych ichmość Łosickich niesłuszną praetensyą, iakoby poddani żalujących ichmościów, a mianowicie, Stephan Karpienia, w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Julii siedmnaściego dnia, podniosszy niby rebellią żyda obżalowanych, zięcia arendarza Krukowskiego, to iest, Judkę Abramowicza, bezwinnie w rzecę utopić mieli, czego w samey rzeczy nie było, obwiniwszy przed urząd grodzki Piński w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym na roczki februarowe żalującym intentowali akcją. Gdyż żalujących ichmość poddani gdy ze wsi Zawidczyc pańszczyzny ku domowi swemu do Łosicka czołnem iadąc do karczmy obżalowanych, nazwaney Krukowki, dla wytchnienia y iedzenia chleba na brzegu staneli, z którey karczmy tegoż czasu żyd Judko Abramowicz, krawczyk, zięć arendarza Krukowskiego, wyszedszy na brzeg, iesliby krupy y chleb do przedania poddani żalujących mieli, pytał; y gdy poddani, krup y chleba nad to mając, pomienionemu żydowi Judce, do izby przyszedłszy y one przedawszy, sami chleb ieść zaczęli, pod ten czas sługa imci pana Bobrowskiego po tego to żyda krawca dla robienia sukien przyjechał y tak ten to krawiec worek swój z naczyniem krawieckim pomienionemu słudze imci pana Bobrowskiego oddawszy, sam ogień do lulki wykrzesiwszy, tytuń kurzył; w ten czas Stephan Karpienia, podiadszy chleba, przed odiazdem swym u tego to żyda Judki do lulki sobie ognia prosił, za co żyd, będąc pełen hardości, rozgniewawszy się onego łaiać począł nieprzystoynemi słowy; chłop rozumiejąc, żeby to on z żartu czynił, powtórnie prosząc y żartując, też wzajemnie za włosy onego wziął, za co bardziej rozgniewawszy się żydek pomienionego Ste-

phana Karpienia pięścią uderzył; chłop też wzajemnie onemu oddał; co widząc sam obżalowany Herc Faybiszowicz, arendarz Krukowski, zięcia swego y pomienionego poddanego za drzwi wypchnął. Po wypchnieniu y rozeyściu onych ten że Judka żyd sługę żalującego iegomości pana Bobrowskiego, mszcząc się, aby tego poddanego bił, prosił; który sługa, gdy tego czynić niechciał, sam Judka kół porwawszy, za drzwiami w sieniach zasiadkę, uczynił y gdy Stephan Karpienia z podwórza od czołnow do swego towarzystwa do izby szedł, y na drzwi u sieni wstąpił, wtedy pomieniony żyd Judka tak onego Stephana tyrańsko w bok i z prawey strony głowy kołem uderzył, że aż na ziemie padł y mowę zawarł. Tam że na podworzu bez bytności drugich poddanych, którzy pod ten czas w izbie siedząc o tym nie wiedzieli, leżącego ten że Judka żyd bił, kaleczył, co widząc sam Herc arendarz na zięcia swego Judkę narzekać począł, mówiąc: żeś zgładził z tego świata tego człowieka. I tak pomieniony Judka żyd w swój popelniony widząc zły uczynek uchodząc, aby onego za zabicie dowiedziawszy się o tym uczynku poddani nie złapali; bo na ten czas drudzy w izbie siedzieli, do młynu tamecznego skoczywszy, drugimi drzwiami na wał wyszedł y tam z siebie wszystkie odzienia zrzuciwszy, widząc imci pana Bazylego Łozickiego iadącego z Pińska do Miastkowicz, ażeby go nayprędzey na drugą stronę rzeki przewiozł prosił, po którego gdy imć pan Łozicki z drugiey strony rzeki z Woli iechał, a on obawiając się, aby go chlopi za iego uczynek nie wzięli, przeciwko imci panu Łozickiemu wodą popłynawszy y zplłynawszy na samy klucz rzeki, utonął. Przy tym stawiając na obiaśnienie dalsze tey sprawy, to iest, na inquisitią na mieysce, gdzie się to

stało, żalujące ichność dopraszali się, iakoż urząd grodzki Piński ab utrinque mutuo sumptu odesłał, którey inquisitiei za różnemi trudnościami, a potym za nastąpieniem resolutii drogi Zarzeckiey, niemniej przeysciem przez powiat Piński na Wołyni przez czas niemały auxiliarnego woyska, wywieść z tych przyczyn żalujące ichność nie mogli, a w tym że roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iednastym, miesiąca Junii dwunastego dnia obżalowani ichność nie dawszy żalującym o sprowadzeniu ichność panów urzędników na inquisitię obwieszczenia, do pomienioney karczmy swey Krukowki pomieniony urząd grodzki Piński sprowadzili y tam inquisitią z swey strony odprawiwszy, na roczki Juniowe w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iedynastym w Pińsku sądzące się, żalujących ichnościów przypozwali. Na których roczkach, gdy żalujące ichność stawiając, na powrótną inquisitią, aequo tamta niesłusznie prowadzona, upraszali, obżalowani ichność panowie urzę-

dnicy żalujących na inquisitią nie dopuściwszy, dekret swój z osądzeniem czterech poddanych żalujących na gardło y z przysądzenia głowizny kop sto y za gwałtowne nayscie, niby na młyn, złotych sto, dekret swój gravaminose ferowali. Od którego dekretu żalujące ichność lubo do sądu głównego trybunalnego apellowali, ichność apellacyi nie dopuścili, protestacii nie przyjęli. Zaczym żalujące ichność do skasowania tego dekretu, gravaminose contra omne ius ferowanego, do objaśnienia przez inquisitią niewinności pomienionych poddanych, do personalney obżalowanych żydów compositii, do stawienia onych, tudziesz do przyjęcia o to skuteczney w samey pryncypalney rzeczy rozprawy, ad paenam talionis y inne praetensie, które przez controversią patronów szerzey przelożono y dowiedziono będzie, dali tę swą manifestatią za nieprzyjęciem u xiąg grodu Pińskiego, salva oney melioratione, do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co jest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1784 г., л. 1484.

84. Жалоба проконсультора Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на пановъ Окулчей по поводу притѣсненій и наскій, произведенныхъ ими надъ монастырскими крестьянами въ имѣннѣм с. Дубовручѣ.

Проконсульторъ Свято-Троицкаго монастыря жалуетса на своихъ сосѣдей по имѣнью въ Минскомъ воеводствѣ землянъ Окулчей, что они въ разное время дѣлали обиды и притѣсненія монастырскимъ крестьянамъ и самому монастырю,

какъ-то: избивали пастуховъ и забирали крестьянскій скоть, а также и монастырскій, которымъ пользовались очень продолжительное время, забирали монастырскіе ульи съ пчелами и производили противъ монаховъ угрозы.

W nieznośney krzywdzie y szkodziu swey zanosili manifestatją w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, prokonsultor... starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy imci xięża Bazyliani tegoż klasztoru Wileńskiego przy cerkwi przenawświętszey Troicy, na ichmość panów Bazylego, Stephana, Michała y Dominika Okuliczów y ieymość panią Annę Szelepniownę Stephanową Okuliczową, matkę ichmość, w spólney radzie z sobą będących, o to: iż obżalowani ichmość, mając na sąsiedztwie bliskim majątność swoią, nazwaną Łohy, w woiewodztwie Mińskim leżącą, z majątnością żałujących, nazwaną Bieliczany, w tymże woiewodztwie Mińskim leżącą, różnych lat, miesięcy y dni, różne krzywdy, szkody, naiazdy, violencie w puszczy, w barciach, gruntach, sianożęciach, samym żałującym y poddanym ichmość krzywdy czynili y czynić nie przestają. Jako to: w roku przeszłym tysiąc siedmset dziesiątym naprawiwszy y nasławszy żołnierzów przechodem idących na wioskę żałujących, nazwaną Dubowrucze, do teyże majątności Bieliczany należącą, pastu-

chów zbiwszy, wszystkie bydło violenti modo, niewinnie zabrawszy, do swoiey majątności zapędzili, y tam u siebie przez niemały czas trzymając, iałowicę y cieląt dwoie na swoią kuchnię zabić kazali, y zabili. A potym gdy poddani żałujących, uprosiwszy drugich sąsiedzkich mężów, obawiając się, żeby y samych obżalowani przy tymże bydle nie zatrzymali, przy tychże mężach upraszali obżalowanych ichmcioów o wydanie nic niewinnego y niesłusznie trzymającego bydła; tedy obżalowani, praetendując sobie nieiakowyś pretekst, żadną miarą tego bydła wydać y wrócić nie chcieli, aż poddani żałujących obżalowanym ichmość musieli dać okupu za to bydło złotych dwadzieścia, co się evidentier pokazać może. Y tym ieszcze nie kontentując się, obżalowani ichmość, a do dalszey szkody żałujących przywodząc, w tymże roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, nasławszy gwałtownie na tabory teyże wyszpomienioney wioski Dubowrucza, woła własnego żałujących klasztornego niesłusznie wzieni y całe lato onym robiąc, sobie pożytek czynili. A na ostatek y tym ieszcze

nie kontentuiąc się, obżałowani ichmość, ale do dalszey szkody y krzywdy żałujących przywodząc, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, miesiąca Septembra dwunastego dnia, naiachawszy gwałtownie z poddanemi swemi na majątność wyszpomienioną żałujących, nazwaną Bielichany, w puszczy pszczoł dwoie w ulach będące zabrali y do majątności swey wyszpomienioney Łohów zaprowadzili, a trzecie w teyże puszczy w ullu będące wydarć kazali, y szkodę niemałą w samy terazniejszy czas iesienny w zabranii y wydarciu pszczoł żałującym uczynili, naiazd, violencią y expulsią z tych pszczoł obżałowani żałującym udziałali. Y gdy za przybyciem swym zesłany od klasztoru do tey majątności dla wybierania według zwyczaju tey majątności y inwentarza czynszów, w obżałowanych ichmość amicabiliter tych pszczoł o wróce-

nie y nagrodzenie upraszał; tedy obżałowani ichmość nie tylko tych pszczoł wrócić niechcieli, ale ieszcze na zdrowie fortunę żałujących y poddanych imci srogą odpowiedź y pochwałkę uczynili. Maiąc tedy żałujące ichmość w tym wielką szkodę y krzywdę, y nie będąc securi fortunę y zdrowia poddanych swych, a chcąc o to wszystko prawem czynić, gwałtów, naiazdów, expulsi, exactyi, szkod, krzywd, pen, win, kosztów, nakładów y utrat prawnych na obżałowanych ichmość doysć y requirować, tudziesz podług uczynioney odpowiedzi y pochwalki na zdrowie samych żałujących, fortunę ichmość y zdrowie poddanych swych securitatem warować, dali tę swą manifestacją za nieprzyściem u grodu Mińskiego do xiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1713 г.

Изъ книги № 4725, за 1713 г., л. 713.

85. Жалоба базилианъ Жировицкаго монастыря на пановъ Полубинскихъ по поводу неуплаты ими трехъ тысячъ злотыхъ, слѣдующихъ монастырю по духовному завѣщанію Фелиціана Полубинскаго.

Базилиане Жировицкаго монастыря приносятъ жалобу на наслѣдниковъ покойнаго Полубинскаго, что они, вопреки завѣщанію покойнаго отца своего, до сихъ поръ еще не уплатили монастырю 3,000 злотыхъ; напротивъ того, разрѣшивши имъ

по добровольному соглашенію воспользоваться процентами съ Дорогичина, они прогнали изъ имѣнія ихъ управителя, прибывшаго туда для собиранія означенныхъ процентовъ.

Solemną zanosil manifestacją y protestował się w Bogu przewielebny imć xiadz

Antoni Zawadzki—zakonu ś. Bazylego wielkiego, konsultor starszy klasztoru Żyrowic-

kiego y wszyscy ichmość xięza bazylianie tegoż klasztoru, na ichmość panów Jana stolnika Mozyrskiego, Michała Stolnikowicza Mozyrskiego z Łubna Połubińskich, braci rodzonych, iako wieczników dobr niżeywyrażonych, tudziesz na imci pana Antoniego Waliszewskiego y ieymć panią Kataryną Połubińską Waliszewską, małżonków, iako dzierżących majątności Dorohyczyna, w powiecie Pińskim leżącey, w iednostayney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż co w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym dziewiątym, miesiąca Januaryi dziesiątego dnia, zeszy imć pan Felician Połubiński — stolnikowicz Mozyrski, brat rodzony obżałowanych ichmć, zchodząc z tego świata, ostatnią swoją testamentacją dyspozycją gotowey summy trzy tysiące złotych polskich za dusze swoją na cerkiew Żyrowicką, w powiecie Słonimskim leżące, zapisał y legował, y aby ta summa nieomylnie przez ichmćiów panów Jana y Michała Połubińskich, z dobr po nieboszczyku pozostałych, mianowicie Drohiczyna, wyplacona była, obowiązując summieniem y na sąd Boski pozywając, warował y opisał. Którey to legacyi ichmć czyniąc iawną uymę chwały Bożey, za wielokrotnymi przez żałujących zakonników requisitami y upominaniem się, wypłacić nie chcieli y niechcą, lecz z tych dóbr fruktifikując a idąc zmówienie z imci panem Waliszewskim y samą ieymć mając zmówne iakoweś prawa w trybunale w. x. Lit. tę majątność Dorohiczyn w powiecie Pińskim leżące, w possessyą ichmć, nie wiedząc, iakowym sposobem, oddali. O którą summę, gdy żałujące ichmości xięza bazylianie w roku tysiąc siedmsetnym dziewiątym aż do roku terazniejszego przyjacielskie upominali się, tedy obżałowani ichmć pp. Połubińscy y imć pan Waliszewski, iako dzierżący majątność Do-

rohiczyn, żałującym zakonnikom w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzynastym, miesiąca Apryla ósmego dnia, w teyże majątności Dorohiczynie, w powiecie Pińskim leżącey, pozwolili byli, od tey summy legacyney prowizją wybierać. A potym ciż obżałowani ichmć, czyniąc ieszcze na większą uymę chwały Bożey, zeslanego od delatora do teyże majątności dla wybierania prowizyi pana Jakuba Wiszniowskiego, wypędzili expulsją, zebrawszy żołnierzów trybem żołnierskim, uczynili, ichmć pp. Połubińscy y imć pan Waliszewski miasta satisfakcyi y uczynienia dość testamentowey legacyi, na cerkiew Żyrowicką przez w Bogu zesłego imci pana Feliciana Połubińskiego, brata ichmć, tey summy legowaney, nie oddali y oddać nie chcą, ieszcze srogą odpowiedź y pochwałkę na zdrowie samych zakonników uczynili. Za czym do approbaty testamentu w Bogu zesłego imci pana Feliciana Połubińskiego, iako słusznego y prawdziwego, vigore którego do zapłacenia summy trzech tysięcy złotych polskich na cerkiew Żyrowicką legowaney y zapisaney, także prowizyi od tey summy przychozącej od roku tysiąc siedmsetnego dziewiątego, aż do terazniejszego tysiąc siedmsetnego trzynastego, nieplaconey y zalegley, o uczynioną expulsją z majątności Dorohiczyna względem niepozwoloney wybrania prowizyi y do przyjęcia skuteczney przed sądem głównym trybunału compositi iudicii rosprawy, do nagrodzenia szkod, nakładów prawnych, y do wskazania za uczynioną odpowiedź y pochwałkę na zdrowia żałujących delatorów winy, banicyi docześniey, a za uczynioną expulsją banicyi wieczney y infamiey, za agrawacją trybem żołnierskim na majątności Dorohiczynie, w powiecie Pińskim leżącey, y na innych wszel-

kich majątnościach, dobrach y summach | ukazować będzie, melioratją, do xiąg urzędowych zapisać. Co jest zapisano: imé requirować, dali tę swoią solenną manifestacją z wolną oney, iezeli tego potrzeba

1715 г.

Изъ книги № 4730, за 1716 г., л. 467.

86. Жалоба Киевскаго митрополита Леона Кишки на Виленскій магистратъ о томъ, что онъ нарушаетъ права митрополичьей юрисдикци и дѣласть насилія ся мѣщанамъ.

Киевскій митрополитъ приносить жалобу на Виленскій магистратъ по слѣдующимъ случаямъ: въ 1715 году мѣщане магдебургской юрисдикци вооруженной толпой напали на митрополичьяго мѣщанина и посадили его въ городскую тюрьму, послѣ чего взяли у митрополичьяго войта незаконную росписку,

значеніе которой митрополитъ уничтожаетъ; точно также приводятъ трибунальных депутатовъ въ его юрисдикци, не смотря на то, что оная подлежитъ праву земскому и повинностямъ, назначаемымъ сеймовыми постановленіями.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Maia piętnastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rapphałem Szumskim—podstolim y podwojewódzim Wileńskim, za daniem sobie sprawy y wiadomości od urzędu iuryzdyki swey metropolitańskiej Wileńskiej, iaśniewielmożny imé xiądz Leon Kiszka—archiepiskop, metropolita Kiiewski, Halicki y caley Rusi, episkop Włodzimierski y Brzeski, opat Pieczarski y Supraski, solenną zanosząc manifestatją protestował się y opowiadał na szlachetnego imci pana Jakuba Stephanowicza—wóyта iuryzdyki magdeburskiej Wileńskiej ikmci, y ichmość pp. Pawła Hrumowicza, Andrzeia Mińkiewicza, Andrzeia Szamiłę, Mikolaia Brzozowskiego,

Jakuba Hirszę, Michała Moroza, Theodora Boczarskiego, Benedykta Bocewicza burmistrzów, Hrehorego Paszkiewicza, Michała Kosobuckiego, Andrzeia Pierszkiewicza, Alexandra Stephanowicza, Jozepha Esipowicza, Konstantego Macelewicza, Jana Derendowskiego, Thomasza Sikorskiego, Franciszka Kretego, y cały magistrat, tudziesz sławetnych panów kupców y cały gmin stołecznego miasta iego królewskiej mości Wilna iuryzdyki magdeburskiej—o to y takowym sposobem: iż obżałowani ichmość, czyniąc konwulsją w iuryzdyce iaśniewielmożnego imci xiędza metropolity, prawu ziemskiemu podlegley y dekretem commissarskim relacyinym ikmci zadwornym, gdzie vadium dwa tysiące czerwonych złotych założono, aby żadnym sposobem iuryzdyczan do swey

mieyskiej iurydycei nie pociągali, o co, mniej dbając na prawo pospolite, constitucye seymową y dekreta seymowe, relacyne y commissarskie, u których po ograniczeniu tey iurydyki na szlachetny magistrat Wileński y całą iurydykę magdeburską paeny surowe są założone y winy pieniężne, którym dekretem iawnie sprzeciwiając się y w paeny popadając, a czyniąc gwałt, violentią pomienioney iurydyce y kamienicom szpitalnym y chcąc one do dispoitey swoiey niesłusznie, nienależycie, pociągnąć, mimo urząd obżałowanego iasniewielmożnego imci xiędza mitropolity, na tey iurydyce destalowaney, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piętnastym, miesiąca Februarii szesnastego dnia, naszedszy gwałtownym sposobem na pomienioną iurydykę, armata manu, ze strzelbą, do boiu należącą, y tam nic sobie niewinnego y do iurydyki magdeburskiej nienależącego, z kamienicy własney onego, pod iurydyką żałującego iasniewielmożnego imci xiędza metropolity stojącą, sławetnego pana Jana Linga, iako iakiego winowaycę wzięwszy y do turmy swey ratuszney, gdzie tylko złodzieie powinni siedzieć, wrzuciwszy, głodem y chłodem morząc, przez czas niemały nie wydając onego trzymali, a potym, niby iakoweyści clemencyi zażywaiąc, wypuscili, wymogłszy skrypt od imci pana wóyta tey że iurydyki, którego skryptu kassowania y anihilowania, iednak niedość y na tym,

maiąc co raz większe invazye czyniąc, mieszczan iurydyki żałującego iasniewielmożnego imci xiędza metropolity pociągając, ażeby mieskie przyimowali y podatki obżałowanym płacili, y wielmożnych ichmć panów deputatów głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego na rewizyą hospod, tyle do iurydyki magdeburskiej wysadzonych, poprawili, ażeby y iurydykę żałującego imci, ziemskiemu prawu podległą, lustrowali, która iurydyka nigdy pod żadne ciężary mieskie magdeburskie nie podlega, ieno uchwałom rzeczy—pospolitey; owo zgoła naruszając dekreta oczywiste pomienioną iurydyką zniszczyć usiłują. O którą to inwazyą iurydyki, naruszenie dekretow relacynych niaśniejszych królów ichmci, rzeczy-pospolitey y iasniewielmożnych ichmć panów commissarzów, od teyże rzeczy-pospolitey naznaczonych, ferowanych, podług których do wskazania paen, win założonych, wespół z winą, za gwałtowne nayscie na iurydykę, uczynione violentii, o przywiedzenie do szkod recenter ponoszących, do założenia dalszych paen, iesliby się mieli do tey iurydyki y mieszczan iakim kolwiek sposobem interessować y obwarowania onymże securitatem, zachowawszy wolną melioracyą tey žaloby y inney wyniesienia, dał na ten czas oną do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1718 г.

Изъ книги № 4733, за 1718 г., л. 877.

87. Жалоба братства Пресвятой Богородицы Сокальской и св. Евангелиста Иоанна при Свято-Духовскомъ монастырѣ на Петра Гуревича, который обокралъ образъ Сокальской Богоматери.

Виленскій мѣщанинъ Евстафій Шиеуцкій отъ имени Виленскаго Свято-Духовскаго братства подалъ жалобу на святотатца Петра Гуревича, который, залѣзши въ церковь, обокралъ боковой алтарь Пресвятой Богородицы Сокальской, именно жем-

чугъ, брильянты, золото и другія пожертвованія. Вещи эти частію были проданы въ Вильнѣ и Ковнѣ, частію потеряны, а частію найдены у самого Гуревича. Святотатецъ былъ пойманъ въ Ковнѣ и уличенъ при свидѣтеляхъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Maia czwartego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim przede mną Michałem Raphaelem Szumskim—podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, żalował, opowiadał y solenniter protestował się sławetny pan Eustachy Szykucki, imieniem swoim y imieniem tak bractwa y konfraternii Najświętszej panny Sokalskiej *), iako też y pod tytułem świętego Jana ewangelisty, przy cerkwi świętego Ducha będącey, na Piotra Hurewicza, świętokradcy y złodzieia, o to: iż obżalowany Piotr Hurewicz, niepamiętając na srogość prawa pospolitego, na świętokradzców y złodzieiów opisanego, śmiał y ważył się w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym ośmnastym, ze dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Apryla, nocnym y złodziejskim sposobem, w wieczór, wprzódzy zakradzsy się y utaiwszy się kryjomie w

cerkwi świętego Ducha w Wilnie będącey, idąc ku Ostrey bramie, gdy się ludzie uspokoiłi y wczasowali, upatrzywszy sobie porę do kradzieży, złodzieystwa y świętokradztwa, z północy, ze dnia dwudziestego dziewiątego Apryla, w wyszpomienionym roku tysiąc siedmsetnym ośmnastym, z ołtarza Najświętszej Panny, pod tytułem nazywającym się Sokalskim, świętokradzką ręką, klejnoty, złoto zbierać y kraść, iako to: gołych perel bez koralów pięćdziesiąt ośm; trzy sznury perel z koralami przenizane w iednym mieyscu koralów siednaście; dwa sznury perel w iednym mieyscu czarnemi koralami przenizane y sztuczka przytym w sobie ma kamieni ośm; ieden sznurek perel gołych, przy tym we dwie nici perel przenizanych koralami fiałkowymi, tych koralek przy perlach piętnaście; ieden sznurek perel we dwie nici czerwonemi koralami przenizany, ieden kanaczek perlami przenizany, w tym kanaczku sztuczek dwadzieścia dwa, przy nim sznurek perel koralami przenizany y sztuczka z dyamentu szockiego;

*) *Сокала*, мѣстечко надъ р. Бугомъ въ Галиціи, откуда икона названа *Соваляскою*.

dwa sznury koralów drobnych, z perłami przenezanych, ieden sznurek czarnemi, ieden sznurek perel z koralami niewielki; dwa sznurki perel gołych porwanych; dwa krzyżki, kamieniami szockiem sadzone, w obudwach po iednym kamieniu nie masz; dwa lancuszki parzystę z dwuma zameczkami szczero złotemi; iedna manelka szczero złota; iedna manelka szczero złota we cztery sznury, piąta urwana z zameczkiem; ieden lańcużek szczero złoty długi; iedna para zausznic rubinowych y sztuczka rubinowa iedney roboty; iedna para zausznic rubinowych nie parzystych; iedna zauszniczka z siedmiu diamencikami y z trzema perłkami; iedna sztuczka złamana rubinowa, iedna sztuczka z dyamentem y perelką; trzy pierścienie złote z diamencikami; ieden pierścień złoty z dziewięciu rubinkami; ieden sygnet złoty z kamieniem czerwonym; ieden pierścień złoty z czarnym kamieniem; trzy obrączki złote, iedna obrączka mała pozłocista, iedna obrączka kręcona w paski, iedna sztuczka od perel z krwawnikiem y perelką; dwie obrączki; ieden pierścień z sześciu szockimi diamencikami y kamień we szrodku niebieski; ieden pierścień z szockim dyamencikiem, y dwa rubinki; ieden pierścień z dwuma diamencikami y z kanczkiem złotym; ieden sygnet złoty z krwawnicem gładkim; ieden pierścień z dwoma rubinkami y szockim kamuszkciem. I te wszystkie rzeczy świętokradzko pobrawszy, y pokradszy; niektóre z kradzionych rzeczy w Wilnie przedawszy, z innemi z Wilna, wodą Wilią rzeką, na płytach y nastrogach, różnie unikając, płynął do Królewca, chcąc obżałowany złodziey wspomienione rzeczy kradzione w Królewcu sprzedać y spieniężyć. A tak żałujący aktorowie,

wziąwszy wiadomość o uczieczce złodzieia y świętokradcy, y mając niektóre lice, w pogoń za złodzieiem poiachawszy, w Jurborku miasteczku, niedaleko granicy Pruskiej, dnia dziewiątego miesiąca Maia, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego ośmnastego, dopędziwszy, złapali, za różnemi attestatiami urzędowymi, gdzie przy licznym złodzieiu y świętokradcy niemało znalazłszy rzeczy kradzionych z altarla cerkwi świętego Ducha, u złodzieia przy wielu ludzi, godnych odebrali y wzięli, a niektóre rzeczy za wyznaniem onego w Kownie y tu w Wilnie przedane okupili, a reszty, iako to: czterech sznurów perel, iednego pierścienia złotego z iednym rubinkiem, iednego sygnetu złotego bez krwawinca panny Teodoziew, iedney obrączki pana Krupskiego, dwóch sygnetów, iednego z czarnym a drugiego z niebieskim kamieniem, iedney obrączki, iednego pierścienia z dyamencikiem sporym y z dwuma rubinkami sporemi we szrodku, w koło rubinków siedm; item sztuczki rubinkowej małej niedostaie. I za pytaniem się u złodzieia y świętokradcy odpowiedź odebrali, iakoby iedne pogubił, a drugie sam niewie, kędy potracił. A zatym nie małą szkodę bractwu y konfraternii Najświętszej Panny Sokalskiej uczynił y do szkody przez swój zły, złodziejski y świętokradcki uczynek popełniony przysposobił, przez które świętokradctwo y złodzieystwo na peny kryminalne, w prawie opisane, zasłużył y popadł. O co wszystko chcąc prawem czynić do konwinkowania y wskazania pen kryminalnych, na zloczyniecę złodzieia y świętokradcę opisanych, salva oney per omnia melioratione, do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać (podali). Co iest zapisano.

1719 г.

Изъ книги № 4734, за 1719 г., л. 1500.

88. Частное письмо Пинскаго епископа Іоакима Цѣхановича къ настоятелю Виленскаго базилианскаго монастыря объ уплатѣ долга.

Римско-католическій епископъ Пинскій и Туровскій Цехановичъ проситъ извиненія у настоятеля Базилианскаго монастыря, что онъ не могъ до сихъ поръ уплатить долгъ въ 18 червонныхъ злотыхъ Базилианскому монастырю, по той при-

чинѣ, что не можетъ продать въ Пинскѣ брильянтоваго крестина, присланнаго римско-католическимъ митрополитомъ на уплату долговъ его предшѣстника.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Decembra iedynastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Kazimierzem Janem Sapieha—woiewodą Wileńskim, comparens personaliter w Bogu wielebny imię xiądz Filoteusz Wierzbicki—zakonu świętego Bazylego wielkiego opowiadał y ad acta praesentia podał list-dokument, w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Antoniemu Zawadzkiemu—zakonu świętego Bazylego Wielkiego konsultorowi y starszemu Wileńskiemu, na rzecz w nim wyrażoną niżej, służący, prosząc aby był do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany, który, przyjąwszy a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Religiosissime ac admodum reverende in Christo pater, pater et benefactor, plurimum colendissime! Affectus et gratias, które odbieram zawsze ia w listach waszmość pana, niewiem iakobym miał odwdzięczyć, ale si super vixero, omnimode będę się starał, abym secundum posse meum mógł odwdzięczyć memu dobrodzieiowi. Teraz

zaś haec humili chartula mea veneror reverendissimam paternitatem vestram, życząc wszelkiej szczęśliwości przy iak najlepszym onego zdrowiu y pomyślnych successach in sancta religione cordialissime przypiam. Strony długu należącego klasztorowi Wileńskiemu wrazbym odesłał, żebym krzyż dyamentowy mógł sprzedać hic et nunc, który to krzyż przysłał mi iaśnie-wielmożny imię xiądz metropolita, dobrodzieju, na spłacenie długów antecessora mego, świętej pamięci, ale żem go do tych czas nie mógł zbyć, nie mogę waszmości dobrodzieiowi tak prędko przysłać tych ośmnastu czerwonnych złotych, skoroby Pan Bóg dał onego zbyć in primario waszmości dobrodzieiowi odeszłą; oraz proszę oznaymić mi, czy niemasz kupca na onego w Wilnie, stolecznym mieście, bo iuż ia y sam niewiem co z nim czynić. Siquidem nasze zapadłe błotnistą kraie nie mają takiego człowieka, aby onego kupił; iesli by iuż w Wilnie nie było, chciey mi mój dobrodzieiu oznaymić, to muszę do Gdańska lub do Królewca posyłać. A teraz mię dawnemu affektowi ła-

soę oycowskiej y modłom świętym oddawazy nazawsze piszę się: Religiosissime ac admodum reverende! paternitatis vestrae servus et exorator Joachimus Ciechanowicz, episcopus Pinscensis ac Turoviensis *m. p. R. s.* Wybacz mój kochany dobrodzieiu, że sam swoją ręką pisać nie mogłem, bom wielce na oczy zapadł. Data tego listu taka: z Chrapina, dnia dwudziestego Marca, tysiąc siedmsetnego ośmnastego. U tego li-

stu dokumentu tytuł w te słowa zapisany: Religiosissimo ac admodum reverendo in Christo patri Antonio Zawadzki. C. D. B. M. consultori, ordinis superiori Wilnensi, patri et patrono plurimum colendissimo. Który to list dokument, służący wyżej wyrażoney osobie, za podaniem onego przez wyżej wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńkiego przyjęty y upisany.

1729 г.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 32.

89. Протестъ войта митрополичьей юрисдикци г. Вильны противъ членовъ магистрата по поводу ихъ покушенія завладѣть каменнымъ домомъ, принадлежащимъ митрополичьей юрисдикцїи.

Войтъ митрополичьей юрисдикци жалуется на Виленскаго радду — пана Осиповича и другихъ госпитальныхъ провизоровъ, что они напали на митрополичїй домъ и потребовали уплаты арендныхъ денегъ себѣ на томъ основанїи, что оный

будто принадлежитъ госпиталю, а не митрополиту; когда арендаторъ онаго, саложникъ Бѣлянъ, не согласился на это требованїе, то панъ Осиповичъ своею рукою прибилъ къ дому записку, что *домъ отдается въ наемъ.*

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Januarij piętnastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim woiewodztwa Wileńskiego, przede mną Jozephem Korowinem Piotrowskim—woyskim Czernihowskim, podwoiewodzim Wileńskim, solenniter manifestando protestował się szlachetny imć pan Ludwik Kaetan, Bernard Lorety — rayca Wileński, wóyt juryzdyki metropolitanskiej Wileń-

skiej, imieniem iasniewielmożnego, w Bogu nayprzewielebniejszego imci xiędza metropolity całej Rusi, postrzegając porządku y powagi tegoż iasniewielmożnego imci xiędza metropolity, ażeby iuryzdyce metropolitanskiej Wileńskiej niedziały się krzywdy y na oną nie następowali y nie wtrącali się, na szlachetnych ichmciów panów Andrzeia Minkiewicza, Benedykta Bocowicza, Michała Kossobuckiego—burmistrzów miasta ikmci stołecznego Wilna—ławicy ruskiej, Matheu-

sza Osipowicza—raycę Wileńskiego, prowizora, pana Pawła Duchowicza—szapharza dóbr szpitalnych ś. Spasa Wileńskiego y całą ławicą ritus graeco-wileńską—o to y w ten sposób: iż w roku tym tysiąc siedmsetnym dwudziestym dziewiątym, miesiąca Januaryi siódmego dnia, obżalowani ichmość violando securitatem publicam, violenter naszedzszy na iurydykę metropolitańską Wileńską, z niemałą gromadą ludzi, sobie świadomych, na to zebranych y przysposobionych, mimo dekreta oczewiste, eo nomine zaszłe, które podczas produktu sprawy datami, w nich wyrażonymi, pokażą się y produkowane będą, y tymiż dekretami sztraph na każdego violatora y sprzeciwne onym dwa tysiące czerwonych złotych założony iest, gdzie na kamienicę pod tąż iurydyką metropolitańską Wileńską będącą, w której Hanc Jerzy Bielan, szwiec y obywatel Wileński, mieszka, hałas y czyniąc, napadszy y onemu z tey kamienicy ustępować y rugować się, z tą odpowiedzią, że nie do iasniewielmożnego imci xiędza metropolity wyzpomieniona kamienica należy, lecz tylko do nas prowizorów dóbr szpitalnych należeć ma, wypowiedziawszy, czynsze sobie dawać y płacić rocznie kazali; a iezeliby onym czynszem supra namieniony Hanc Jerzy Bielan, gospodarz tey kamienicy, płacić nie chciał y sprzecznym onych woli y dyspozycji był, tedy wyrzuceniem onego z tey kamienicy, że wszystkim sprzętem onego y ruchomością na ulicę, przegrażali się, y tak

z takowemi działającymi pochwałkami y odpowiedziami odszedzszy do domów swych z tey kamienicy, na zaiutrz, o trzeciej godzinie z południa, to iest, dnia ósmego miesiąca Januaryi anni currentis, kartę do wrót pomienioney kamienicy, na iurydyce metropolitańskiej Wileńskiej będącey, ręką samego obżalowanego imci pana Osipowicza—raycy Wileńskiego, prowizora, pisaną, w te słowa: że wolna do naięcia, przybić kazali, gwałt, violencyą y expulsyą, z tey kamienicy imci xiędzu metropolicie czyniąc, która karta iest praesentowana in tempore na urzędzie grodzkim Wileńskim; gdzie y żałujący wóyt o takowey violencyi zaraz dowiedziawszy się, iurydycznie protestował się y takową iawną krzywdę okazał. Co tedy wszystko do woli dalszey iasniewielmożnego imci xiędza metropolity odkładając y do dyspozycji imci referując się, a chcąc z obżalowanym o takowe bezprawie nayscie na iurydykę y na kamienicę, uczynienie violencyi y hałasów, oraz niesłuszne przybicie karty do wrót kamienicy, sobie nie należącey y wypowiedanie gospodarzowi, ruynować się, chcąc prawem czynić, win de iure do osób obżalowanych ichmć ściągających się, oraz expens prawnych, przez delatora erogowanych, requirować y dochodzić, y tego wszystkiego, co in termino iuris fusius ac satius deducetur, salva melioratione tey żaloby, żałujący ad praesens oną do xiąg urzędowych dał zapisać, y iest zapisano.

1731 г.

Изъ книги № 4746, за 1731 г., л. 397—400.

90. Жалоба базилианъ Мозырскаго монастыря на Оскерковъ и Мозырскаго ландвойта Опоку по поводу оказаннаго ими послабленія православнымъ при ихъ упорномъ сопротивленіи дѣлу распространенія уніи.

Базилиане, проживающіе на миссіи въ Мозырѣ и разныхъ другихъ мѣстахъ Кіевской епархіи, приносятъ жалобу на Оскерковъ — отца и сына, Мозырскаго ландвойта Опоку, королевскаго дворянина Еленскаго и разныхъ другихъ лицъ по поводу нижеслѣдующихъ событій: уніятскіе миссіонеры, поселившись въ Мозырѣ, получили въ свое вѣдѣніе монастырь съ разными фундашами; они ревностно занимались своей миссіей и многіе лицъ присоединили къ уніи въ то время, когда дѣла ея понесли значительный ущербъ въ провинціяхъ, отошедшихъ къ Москвѣ, гдѣ уніята были принуждены опять перейти въ православіе; при такихъ обстоятельствахъ противъ уніатовъ возстали православные и подъ покровительствомъ вышепомянутыхъ Оскерковъ начали дѣлать имъ разныя притѣсненія, какъ то: Мозырскій ландвойтъ, уполномоченный отъ Оскерковъ, вмѣстѣ съ православными мѣщанами, на посрамленіе уніатовъ, возобновилъ и вновь выстроилъ равныя сараи и конюшни на церковной уніятской землѣ; позабравъ уніятскія земли и доходы съ нихъ, употребляетъ ихъ на поддержку православныхъ церквей; наславъ рыбаковъ на монастырское озеро, которые вмѣстѣ съ другими православными совершенно опустошили оное; при этомъ они брали уніятскихъ монаховъ и вообще насѣбались надъ католической вѣрой, говоря, что дѣлаютъ это съ разрѣшенія своихъ патрновъ; проиавель грабительство на сѣнокосахъ, чѣмъ оставилъ въ затруднительное положеніе хозяйство миссіонеровъ.

Въ 1727 году священникъ Михайловской церкви Асанацій Добиничъ вошелъ было въ сношеніе съ уніятами и объявилъ своимъ прихожанамъ,

чтобы они молились за папу и короля; но Оскерки постарались немедленно удалить его отъ церкви, посадили его въ тюрьму, заковали въ цѣпи и взяли съ него присягу, что онъ останется вѣренъ православію, и когда помянутый священникъ по выходѣ изъ тюрьмы произнесъ присягу уніи, Оскерки лишили его прихода; теперь этотъ священникъ скрывается по темнымъ мѣстамъ, а на его мѣсто назначенъ другой человекъ, крайне неспособный къ этому дѣлу. Отправляя сына своего на Мозырское староство отецъ Оскерко сказалъ горожанамъ: *„не бойтесь, дѣтки, я сохранию васъ при вашей вѣрѣ“*, и когда истецъ сталъ убѣждать его, чтобы онъ воздержался отъ непріязненныхъ дѣйствій противъ уніи, то Оскерко сказалъ ему: *„что ты желаешь быть Иосафатомъ?“* Дѣйствительно Оскерко сдержалъ свое слово и неоднократно оказывалъ поддержку православнымъ вопреки протестамъ многихъ католическихъ обывателей Мозырскаго повѣта; онъ заступался за нихъ даже тогда, когда уніятскіе миссіонеры, пріѣхавшіе на Срѣтенскій сеймикъ, подверглись вооруженному нашествію отъ православныхъ, такъ что непремѣнно были бы убиты, если бы за нихъ не заступились обыватели-католики. Такимъ же опасностямъ подвергаются и прочіе миссіонеры, когда пріѣзжаютъ въ Мозырѣ къ своему официалу. Не малая притѣсненія дѣлаютъ уніатамъ и Мозырскій ландвойтъ Опока. Такъ онъ поноситъ фундаторку уніатовъ Комаровскую за то, что она ввела уніатовъ въ Мозырѣ и поддерживаетъ ихъ; отнял у уніатовъ фольварокъ; вмѣстѣ съ другими православными посрываетъ съ церкви митрополитыя универсалы и побросалъ ихъ въ грязь, захватилъ изъ церкви Св. Михаила большую по-

золоченную чашу и держать ее у себя; безъ всякаго права преслѣдуетъ смѣшанные браки и католическамъ, вышедшимъ замужъ за православныхъ, позволяетъ переходить въ православіе.

Въ 1729 году отецъ Оскерко захватилъ имѣніе базилиановъ и владѣеть имъ; въ 1731 году по его же ходатайству было отдано Борисковичевское староство калвину Еленскому, который немедленно изгналъ изъ него уніятскаго священника и церковь передалъ православному священнику;

также точно отнята отъ уніатовъ и церковь въ Березовѣ и Копалковичахъ. Въ имѣніи Оскерки священникъ перешелъ было въ унію и отслужилъ въ Мозырѣ у іезуитовъ уніятскую обѣдню; но когда возвратился домой, то его прихожане обнаружали явное намѣреніе прогнать его, что и сдѣлали бы, если бы онъ не пообѣщавъ остаться при прежнихъ обрядахъ; своевольные крестьяне не были за это наказаны, напротивъ того, подвергся преслѣдованіямъ священникъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego pierwszego, miesiąca Junii osmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Janem Horainem—podczasim y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, żalowali y soleniter manifestowali się w Bogu przewielebny imć xiądz Thadeusz Jankiewicz, zakonu świętego Bazylego wielkiego official diecesyi Kiiowskiej, mający na sobie funkcyą missionarską, y wszyscy ichmci księza bazylianie, w kraiach poniżej wyrażonych na missyi będące, także w Bogu wielebny imć xiądz Athanazy Dobinicz—paroch ś. Michalski ritus graeci uniti, w wielkiej y nieznośney oppressyi swoiey, na ichmciów pana Antoniego Kasztelana Nowogródzkiego—oyca y Serwacego—starostę Mozyrskiego, syna, Oskierków, tudziesz na imci pana Thadeusza Opokę—lantwóyta Mozyrskiego, dependującego od i. w. imci pana Kasztelana Nowogródzkiego, iako wóyta Mozyrskiego, oppressora unii świętey, oraz mieszczan y popów schizmatyckich y całe pospólstwo miasta Mozyra, także poddanych, do powinności mozyrskiej należących, imionami y nazwiskami lepiej obżałowanym ichmcióm wiadomych y znaiomych, imci pana Jana Jeleńskiego—dworzanina ikmci, imci pana Jana Orzeńskiego, zesłanego od obżałowanego imci kommissaza na odebranie cerkwi in unione będącey, a dla oddania do schizmy, oraz na wszystkich con-

pryncypałów, w spółney radzie y namowie z sobą będących, mieniać o to: iż co żalujące delatores, zostaiąc na missyi a maiąc ab aevo fundowany klasztor w mieście Mozyrskim, cum suis pertinentiis idque z placami, gruntami, iurysdykcjami, w tym że mieście będącemi, nadanemi, w której fundacyi ob respectum mnóstwa schizmatyków, odszczepieńców, propter augendam catholicam orthodoxam fidem, z dyspozycyi superiorum tegoż zakonu et ex vi ipsius fundationis impositami, maiąc na siebie missionarską funkcyę, obligationem, tandem gdy ob nova rzeczy-pospolitey fata znaczne prowincye x. Lit-go ad extraneum dominium—do Moskwy odeszły, per consequens y wiara święta unionis, iako in absoluto dominio in schizmaticam transformowana, tutaj rzecz pospolitey integritatem, iedność wiary ś. utrzymując, per plenos ordines formując y fundując leges patricias, tak wielą constituciami seymowemi warowała y per expressum opisala, ażeby dyssidentes ullo titulo et praetextu cerkwi, zborów y bożnic nie erigowali, actores zaś maiąc liberum missionis exercitium y pomnażając wiarę świętą nie mało przez nawrócenie od sanctam unionem Bogu dusz pozyskali, adinterim odszczepieńcy, dyzunicy, hostes wiary ś. katolickiej, dufając w dawną aktualną obżałowanych ichmć pp. Oskierków protekcyę, in fundamento której ciż dizonicy różne roz-

nymi czasy, dni y miesiący, z pogorszeniem wszystkim żałującym czynili krzywdy, wio- lencye, gwałty y oppressie y czynić nie prze- stają; mianowicie—w mieście Mozyrzu, gdzie cerkiew od lat kilku set stała, fundacją dobrze obwarewana, obżalowany i. p. Opoka— lantwóyt Mozyrski, będąc od obżalowa- nych w. iohmciów panów Oskierków—kas- telana Nowogrodzkiego y starosty Mozyrskie- go ordinowanym y licentiowanym, in omne nefas, w tym że mieście violenti modo z popółstwem schizmatyckim staynie, stodoły, chlewy in locis sacris profana na szczegól- ne pośmiewisko aedificia de novo eriguie, missionarzędw do własney possessyi nie do- puszcza, grunta, place, iuryzdiki delatorom należące, violenter pozabierawszy, na swóy pożytek obrócił y obraca, a ztąd mając pro- wenta in reparationem cerkwi schizmatyc- kich y na potrzeby tych że cerkwi dochody exalieno ustanowiwszy, vetante lege, appli- kuie; oraz perseverando w zawziętey ma- licyi, ex odio ku żałującym, chcąc delato- rów z fundusów ab aevo nadanych zruino- wać y z miasta Mozyra wyniszczyć, na- sławszy na jezioro delatorów w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym, miesiąca Marca szóstego dnia toties pomieniony i. p. Opoka— lantwóyt Mozyrski, chłopów-rybaków y nie małą kupę ludzi schizmatyckiego popół- stwa, ryby wyłowili, tak y całe jezioro całe spustoszył, gwałt y violencia popelnił, gdzie na stawie delatorów broniących, tedy wła- sności kapłanów postponując popółstwo schizmatyckie, nie tylko same osoby verbis scomaticis ac laesivis laiali, co większa ex fide catolica sprośne pośmiewiska czynili, iawnie z tym się odzywając: że to mamy y czyniemy z rozkazu pryncypalów naszych, które to inconveniencie, subordinacie, gwałty, violenoye iawnie są z rozkazów obżalowanych i. w. iehmć pp. Oskierków podziałane. Tak

też w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym pierwszym, miesiąca Marca szóstego dnia obżalowany imć pan Opoka mieszczan Mozyrskich nasławszy na sianozęć, siana złożonego wozów trzydzieście zabrał, przez co żałującym delatorom tak w bydle, iako też w koniach y w innym gospodarskim szkody naymniey na złotych sześćset uczynił, gdy nie mieli czym sustentować pod- czas tak ciężkiej zimy y karystyi siana, gdy od głodu nie mało pozdychało. Co większa kiedy w roku tysiąc siedmsetnym dwódzie- stym siódmym, miesiąca Maia pierwszego dnia, wyzey pomieniony praesbiter Athanazy Dobnicz—paroch z cerkwi Michała wszedł w znaiość z iehmć xieżą missionarzami ś. Bazylego wielkiego y miał obiaśniony w wierze do unii świętey inclinacyą, opo- wiadaiąc przed popółstwem, aby się mieli do iedności świętey y modlili się za oycą świętego y za króla, obżalowani i. w. iehmć panowie Oskierkowie, oyciec z synem, na- radziwszy się, żałującego praesbitera od cer- kwi ś. Michalskiej oddalić usiłowali. Na ostatek imć pan starosta Mozyrski sam vio- lentissime instantaneo passu do Kiiowa sta- nowił y wzięwszy na siebie munus instiga- toris, tamże in iudicio w Kiiowie instigował, decysyą dawał y ad carceres żałującego praes- bitera, prout probabitur, incarcerował, tak dalece, że tam nielitościwą mizerią za szyje przykowany oierpiał, który incarceratus zo- stając musiał, nolens-volens, z przemuszenia praestare iuramentum na tym, że miał sub- esse fidei schizmaticorum; post praestitum iuramentum z owego więzienia wolnym zostawszy y do swoiey cerkwi własney przy- bywszy, zaraz w kościele farnym professio- nem fidei uczynił y pod posłuszeństwo unii świętey skłonił się y poddał się; obżalowa- ny imć pan Oskierko—starosta Mozyrski, pomienionego kapłana do własney iego cer-

kwi, gdzie by barzicy należało, acceptować, promowować, conserwować y utrzymywać, kapłana unita niedopuscił y odpędził, który teraz cum confusione inexplicabili, z urąganiem od schizmy po cudzych kontach tulając się, cierpieć musiał, a intuitu tej sprawy y transakcyi obżalowany imć pan starosta Mozyrski człowiekowi niesposobnemu y nigdy niegodnemu charakteru kapłańskim schizmatykowi do administrowania sakramentów onę cerkiew podał, rząd y władzę wszelką polecił. To wszystko samym skutkiem wykonać pragnąc y starając się, co przyrzekł wszystkiemu schizmatykowemu pospółstwu obżalowany imć pan kasztelan Nowogrodski sam swymi słowy, podczas wyjazdu syna swego na starostwo Mozyrskie, mówiąc do pospółstwa: Nie bójcie się, dziatki, ia przy waszey wierze utrzynam was. A gdy żalujący w Bogu wielebny imć xiądz Thadeusz Jankiewicz, mając na sobie funkcją missionarską, oraz y oficjałką od i. w. imci xięża metropolity całej Rusi, ziachał do obżalowanego iaśnie wielmożnego imci p. kasztelana Nowogrodzkiego, do majątności Wodowicz, mając z sobą godnych przyjaciół y animował, aby takowey protekcyi schizmatykom deklarowanej odstąpił, pobożnie upraszając, aby był, iako pryncypalny gospodarz, powodem do iedności świętey y rozszerzenia wiary świętey katolickiey; na to tak odpowiedział żalującemu delatorowi: Chcesz ty bydz Jozefatem? Jakoż znaczne dokumenta tej obietnicy gdy disunitom dozwalaią co chcą y iak chcą przesładować żalujących missionarżów, sam obżalowany imć p. kasztelan Nowogrodzki publicznie na seymiku gospodarskim w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym ósmym, miesiąca Februarij szóstego dnia wniosł, aby z zagranicy schizmatykom officialistom administracie, rządu y sądy y przezyski sprawować, z czego się

wielkie działy pogorszenia y na to gdy nie pozwolono, perswadował i. w. i. p. kasztelan Nowogrodzki tymi słowy mówiąc: że iednego iesteśmy Boga. Na to odpowiedział ieden z ichmci pp. urzędników, gorliwością wiary świętey zapalony, że żadną miarą to być nie może; gdzie i wszyscy krzyknęli, że nie pozwolim żadną miarą. O tym będąc nieukontentowany tak i. w. i. pan kasztelan Nowogrodzki, iako y wielm. imć pan starosta Mozyrski obżalowanymi subordynowali obżalowanego imci pana Opokę—lantwóyta Mozyrskiego, dependującego od i. w. i. pana wóyta, aby schizmatycey vindicatę sobie szukali. Gdzie za permissią po tym pospółstwo schizmatyckie, tudziesz z popami schizmatykami, podczas seymiku gromnicznego teraznieyszego roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego pierwszego, wiedząc o bytności na seymiku ichmciów xięży missionarżów, zgromadziwszy się pod mieysce seymikowe, z dzidami, spizami, kijmi cale usiłowali, aby byli pozabiiani missionarże. Jakoż znaczna rzecz y bardzo iawna ztąd, gdy ichmciowie panowie obywatele tegoż powiatu Mozyrskiego, prawdziwi katolicy, widząc takowy tumult y ludzi schizmatyckich wielką kupę, cierpieć tego nie chcieli y pożegnać ich usiłowali, obżalowany imć pan starosta Mozyrski nie tylko raciami, choć niepozornymi, wexując onych, lecz sam personalnie bronić y detentować onych oświadczał się. A gdy to cierpieć trudno było na takową patrzec swywołą kupę porwawszy się wszyscy ichmci pp. obywatele powiatu tego, wierni katolicy, owe zgromadzoną schizmatyką kupę rozegnali y tam że zaraz spizy, dzidy y kiie od niektórych podbierali. Gdzie tamże na seymiku przed w. i. panem starostą Mozyrskim obżalowanym praezentowali, dawszy respnsonem, że nie dopuścimy morder-

stwa schizmatykom y krwi rozlanie, iako oni usiłując, zabrali się na ichmci xięży bazylianów, na missyi w tych kraiach będących y widząc iawne periculum vitae z żalujących ichmców xięży bazylianów niemal cały seymik indefensionem idąc onym, przeprowadził żalujących ichmców xięży bazylianów aż do dworu w. i. pana Pietrowskiego—starosty Koszelewskiego, gdzie pewne by, gdy by nie łaska Boska a nie obrona y nie protekcyia pomieniona ichmościów panów obywatelów tegoż powiatu, musieliby żalujące delatores tamże wszyscy życie zakończyć. Jakoż potym na różnych mieyscach zasadski, tumulta, dając okazyie czynili, kapłanów unitów, przyjeżdżających do swego oficiała, po drogach łapali y za nimi z orężami ugoniali się, inne inconveniente, łaianie, bluźnierstwa przeko wierze świętey, którey opisać trudno, czynili. Tego iednak opuścić niemożna, że obżalowany imć pan Opoka y samą fundatorkę w. ieymci panię Komorowskę nie uczciwemi słowami dyfamował, zabić obiecując, że missionarzów wprowadziła y onych sustentuie, których zawsze wypędzić chwali się y z własnego folwarku żalujących delatorów, od dawnego czasu w possessyi będącego, nie contentując się temi, co iuż pierwiey pozabierał funda, tenże obżalowany imć pan lantwóyt Mozyrski wypędzić deklarował; osobliwie folwark, należący do cerkwi ś. Mikołaja, który zawsze do dyspozycyi i. w. ichmć xięży metropolitów należał, iako deducetur documentis do swoiey possessyi odebrał w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym, miesiąca Septembra piętnastego dnia, który trzymając wszelkie pożytki na siebie obraca; kielich z teyże cerkwi ś. Mikołaja, wielki, srebrny, pozłocisty, wzięwszy, usiebie niesłusznie trzyma, tak też inne aparamenta cerkiewne zabrawszy, cerkiew

zpuszczała uczynił, władzy żadney, iako świecki człowiek, nad tym nie mając, uniwersały od i. w. imci xiędza Athanazego Szeptyckiego—metropolity całej Rusi, po przybiiane do cerkwi, wspólney radzie y namowie z schizmą. pozdzierać kazał y dopuścił, które uniwersały z wielkim kontemp-tem pospółstwo iawnie y publice oddzierając szarpali y w błoto deptali. Tenże obżalowany imć pan Opoka—landwóyt, będąc ulicentiuowanym in omne nefas od i. w. imci pana Oskierki—kasztelana Nowogródzkiego a wóyta Mozyrskiego, śmie y waży się rozwody między małżeństwem czynić, pozwalając mężom inne brać żony, a żonom iść za innych mężów, sam sądzić sprawy duchowne, duchownych także sądzić y karać, a których sądzić nie może, to różnemi przykrościami agrawuie, niewiastom rzymskiego nabożeństwa, będącym za schizmatykami, pozwala onym także być schizmatyczkami, które potym naybarzieszy bluźnią fidem catholicam. W roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym dziewiątym, miesiąca Nowembra szóstego dnia, obżalowany iaśniewielmożny imć pan Oskierko — kasztelan Nowogródzki, evocatorio otrzymawszy nieiakieś kondemnaty, wies Zaszczoble od klasztoru Sieleckiego wielebnych panien bazylianek niesłusznie zaięchał, krzywdę wielką uczynił y czynić nieprzestaje, prowenta na siebie wszelkie zabiera, dalszemi odpowiedziami y pochwałkami infestuie. In fundamento takowey protekcyi schizmie danej od obżalowanych i. w. ichmć pp. Oskierków, czyniąc similiter oppraessionem wierze świętey katolickiey y cerkwiom, in unione zostającym, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym pierwszym, miesiąca Marca, post decessum w. imci pana Lenkiewicza—pisarza ziemskiego Mozyrskiego, starostwo Boryskiewiczowskie, alias dzierzawę, tamże

w powiecie Mozyrskim obżalowany imć pan Jan Jeleński, niewiedzieć jaką władzą imci pana Jana Orańskiego, kalwińskiej sekty będącego, aby pomienione starostwo zaięchal, oraz y cerkiew ordynował. Gdzie zia-chawszy obżalowany imć pan Orański, wiedząc dobrze, że ta cerkiew in unione zostawała, ze wszystkiemi swoiemi parafianami y do władzy i. w. imci xiędza metropolity należała, wziawszy pomieniony imć pan Orański od popa schizmatyckiego ofe-rencię, cerkiew onemu podał, kapłana uni-ta, administrującego tam osądził y oddalił; gdzie gwałtownie cerkiew odebrawszy z wielkim pogorszeniem pospólstwu y zgubą dusz popa schizmatyckiego tam incorporo-ował. Cerkiew w Berezowie cale przez swy-wolną kupą schizmatyką odebrano od uni-tów a oddano schizmie, która od początku swego skoro była postawiona, od unitów poświęcona była, y w administrowaniu uni-tów zostawała, a dopiero za daną pro-tekcyą i. w. obżalowanych ichmć panów Oskierków schizmatyków, oraz za przyda-niem pomocników przez ludzie swych, iako to tamecznego administratora Sosnowskiego, oddano schizmie pomienioną cerkiew w Be-rezowce. Takoz y w Kopalkiewiczach, w dobrach obżalowanego imci pana Oskierki, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym pierwszym, dnia szóstego Februariy obża-łowany imć pan kasztelan Nowogródzki, gdy kapłan, tam będący, rewokował y ad unionem sanctam oddał się, wyznawszy w kościele wielebnych oyców jezuitów, w Mo-zyrze będących, professionem fidei y tam mszą świętą post confessionem odprawił et cum sua ecclesia ad unionem accessit, tedy in instanti zbuntowani y na wszelką swy-wolę licentiuwani własni poddani obżalowa-nego imci pana kasztelana Nowogródzkie-go napadszy, onego kapłana pierwey rząd,

władze y klucze od cerkwi odbierać usiło-wali y samego z własney plebaniy wyga-niali y pewnie by wygnali, żeby redire in sectam schizmatikorum w wszystkich bydz obrządkach, tak iako przed tym był, schizma-tyckich nie deklarował, iakoż, volens-nolens, musiał to uczynić. A za takową swywołę żadney kary y nagany nie było, owszem za to, że ten kapłan rewokował, był ga-niony od obżalowanego imci pana Gierwa-zego Oskierki—starosty Mozyrskiego. O to wszystko chcąc załuiące delarores z obża-łowanymi i. w. ichmć pp. Oskierkami, tu-dziesz z i. p. Opoką y ze wszystkiemi po-mienionymi insuper wyrażonemi prawem czynić, summario processu abscessis delationi-bus iuris, ante omnia do obwarowania se-kuritatem sobie zdrowia y fortun dela-torom od dalszey obżalowanych ichmość impetycyi, do personalney obżalowanych i. w. ichmć pp. Oskierków—kasztelana y starosty Mozyrskiego, comparycyi, także obżalowanego imci pana Opokę, Jeleńskiego, Orańskiego comparycyi, do statucyji tych wszystkich violatorów, excessantów, opraes-sorów, i tem y tych wszystkich, którzy kol-wiek byli pomocnikami tego tumulty, do reindukowania załuiącemu kapłanowi Du-biniczowi do cerkwi ś. Michała, także do przywrócenia cerkwi Boryskiewiczowskiej ad unionem, do przywrócenia cerkwi trze-ciej ś. Mikołaja, w mieście Mozyrzu będącej, oraz do przywrócenia cerkwi Berezowieckiej y Kopalkiewiczowskiej, do schizmy odda-nych, które do władzy y dyspozycyji i. w. imci xiędza metropolity, iako zdawna na-leżały, do powrócenia kielicha srebrnego z teyże cerkwi ś. Mikołaja, przez obżalowa-nego imci pana Opokę wziętego, także do oddania sprzętu, w tey że cerkwi zabranego, do powrócenia gruntów klasztornych, za-branych y do uczynienia kalkulacyi, co miał

za profita na gruntach delatorów, z officin przez obzałowanego imci pana lantwótya na onych postawionych y tych pożytków żalującym, do powrócenia, oraz za zabranie siana wozów trzydziestu własnego żalujących delatorów, do zapłacenia za szkody y wioleńcie, także za przydychanie bydła y koni, naymaiey złotych sześciuset, do pokarania za bunt, tumult, pochwałki na życie wielbnych oyców bazylianów y za wszystkie scelera, przez obzałowanych popelnione, penis pro aequalitate excessus, iakie na koge de iure regulabuntur, do skassowania dekretów y condemnat, niesłusznie evocatorie, clandestine, extra forum otrzymanych, do przywrócenia wsi Zaszczowbla do klasztoru Sieleckiego, wielbnyim pannom bazylianom należącey, do uczynienia tak kal-

kulacyi de proventibus, przez verificację, do odsadzenia ab officio fawtorów schizmatyckich y o to wszystko, co czasu prawa przez controwersye ichmościów panów patronów dowiedziono będzie, oraz do nagrodzenia szkód, expens prawnych, z okazji obzałowanych ichmościów na prawo spendowanych, do pokarania paenami obzałowanych ichmościów, de lege ściągających się, oraz cum libera onęy melforatione aut ceterorum punctorum additione, w dalszych punktach žaloby, dali tę swą solenną manifestacyą, za nieprzyjęciem, do xiąg grodzkich Mozyrskich y grodzkich Nowogródskich, dla faworu i. w. ichmci pp. Oskierków, do xiąg urzędowych grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1736 r.

Изъ книги № 4749, за 1734—1737 г., л. 878—879.

31. Определение Гродзисскаго архидиакрита и ефандиала Иснатія Кульчицкаго о принадлежности деревни Коневки къ Губинскому приходу.

По жалобѣ колатора Губинской церкви Александровна митрополиту Шенгидьскому, что въ Озерской церкви неправильно присоединены деревни Коневки, принадлежанди Губинской церкви, ар-

хидиакритъ составляетъ актъ, во которому объявляется священникомъ Озерской церкви отказавшася отъ выкупной деревни, до депозити предписанія митрополита.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Nowembra siedmnastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Grodzieskim, przede mną Antonim z Wahanowa

Micuta — podstolim y podstarościm sądowym powiatu Grodzieskiego, od iasniewielmożnego imci pana Michała Masalskiego — pisarza wielkiego w. x. Lit., Grodzieskiego starosty, ustanowionym, comparens person-

Uten imc pan Michal Sierkuczewski—administrator Zakrzewpolski, dekret oczewisty ex mandato i. w. imci xiedza Atanazego Szeptyckiego—metropolity caley Rusi, przez wielmoznego imci xiedza Ignacego Kulczyńskiego—opata y officyala Grodzieńskiego wespól z podaniem intromissyalnym in perpetuum przyłaczoney wsi Koniewicz do parochiey Hubińskiej kollacyi w. imci pana Benedykta Alexandrowicza—stolnika y rómistrza powiatu Grodzieńskiego ex seruis partium contraversis ferowany, insimul z trzema listami, idque jeden pd i. w. imci xiedza metropolity, a dwa od w. imci xiedza opata y officyala Grodzieńskiego do tegoż wielmoznego imci pana stolnika pisanemi, y do teyże sprawy y dekretu reguluącemi się ad akta xiąg grodzkich Grodzieńskich podal in tenorem sequentem. I nappierwey dekreta sonantia sequuntur takowe: Actum w Zakrzewszczyźnie dnia trzynastego Nowembra tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego roku. Agitowała się sprawa między w. o. Leonem Narkiewiczem Jezierskim, a w. o. Macieiem Jankowskim Hubińskim praezbiterskim se. to: iż od lat czterdziestu wioska Koniewicz bezprawnie et per abusum była przyłaczona do parafii Jezierskiej, zaczęła widać krzywdzić cerkwi Hubińskiej w. imc pan Benedykt Alexandrowicz—stolnik Grodzieński, iako kollator namienioney cerkwi, upraszał listownie iasniewielmoznego xiedza metropolity, aby każą przysądzić namienioną wioskę do teyże cerkwi Hubińskiej, a że i. w. imé xiadz Atanazy na Szeptycach Szeptycki, caley Rusi metropolita, zważając instam petitionem w. imc pana kollatora przez list dnia siedm-nastego Octobris anni currentis w Ruere pisany zlecił nam officyalowi Grodzieńskiemu abymy przyłaczył do cerkwi Hubińskiej wioskę Koniewicz; przeto my za-

dosć czyniąc tak mandato archiepiscopatu f. w. imci xiedza metropolity, iako poważney requisituey w. imci pana kollatora, zła chwawszy personalnie do Zakrzewszczyzny do dworu tegoż w. imci pana kollatora, czyniliśmy seriam inquisitionem o tym: do której cerkwi należy wioska Koniewicz? A gdy w. oyciec Jezierski żadnym dokumentów nieprodukował, któremi się próbował legitimam possessionem wioski Koniewicz do swojej cerkwi, z drugiey strony infavorem cerkwi Hubińskiej świadczyli y nalezycie dowodzili ichność szlachta parafianie Hubińscy ritus nostri, że ab antiquo wioska Koniewicz należała do cerkwi Hubińskiej y że quondam z okazji, księdza Marcina Romaszkiwicza, praesbitera Hubińskiego, niesłusznie taż wioska alienowana została: przeto my archymandryta y officyal Grodzieński ninieszym naszym dekretem przysadzamy y przyłaczamy wiecznymi czasy wioskę Koniewicz do cerkwi Hubińskiej, kollacyi w. imci pana stolnika Grodzieńskiego będącey, przykazując wielebnemu oycowi Jezierskiemu y iego successorom, aby się do pomienioney wioski żadnym sposobem wtrącać nie wazyli, pod karami, w kanonach świętych opisanemi. Datum ut supra. Do tegoż dekretu naszym wielkiego waloru przy pieczęci archiepiscopatu ręką własną podpisujemy się. U tego dekretu y podania wsi Koniewicz przy pieczęci metropolitańskiej podpis reki tam, słowy: Ignacy Kulczyński, zakon. Bazylego wielkiego archymandryta y officyal Grodzieński, mp. Przy tym list od iasniewielmoznego imci xiedza metropolity in ea sonantia: Wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mój wielce miłościwy panie y bracie! Interes przyłaczania wioski Koniewicz zleciłem teraznieyżemu imci xiedzu opatowi y officyalowi Grodzieńskiemu, a żely pomiarko-

wawszy requisitionem w. imci pana et necessitatem cerkwi Hubińskiej też wioskę Koniewicze przyłączył ad curam parochialem do cerkwi Hubińskiej, w czym compendiose deklaracyę moją w. imci panu wyraziwszy iestem w. imci pana zyczliwym bratem y unizonym sługą. — A. Szeptycki. M. B. w Rucie, dnia siedemnastego Octobris, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego. Intitulacya takowa: wielmożnemu imci panu Alexandrowiczowi — stolnikowi Grodzieńskiemu, memu wielce miłościwemu panu y bratu. Item list pierwszy w. imci xiedza opata y officyala Grodzieńskiego w te słowa: wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mnie wielce miłościwy panie y dobrodzieiu! Nie tylko stousiąc się ad mandatum L. w. imci xiedza metropolity, mego dobrodzieia, ale też chcąc y tobie promereri respekt pański u w. imci pana dobrodzieia, zyczylbym sobie w poniedziałek lub we wtorek przyszły kłaniać personalnie wielmożnemu panu dobrodzieiowi et hoc perficere quod mihi committitur, to jest przyłączyć wioskę Koniewicze do cerkwi Hubińskiej, ale że termin naznaczyłem pewnym kapłanom na przyszły wtorek, aby u sadu mego stawali w pilnym interesie iurysdyki Grodzieńskiej metropolitańskiej, więc przepraszam w. m. pana dobrodzieia, że pro die praefata accurrere do uwenorowania godności iego pańskiej nie mogę, postaram się jednak quam primum służyć panu memu, którego

lasce mnie polecając profundissimo cultu przy appraecatii wszelkich iak nappomyślniejszych successów, piszę się w. imci pana dobrodzieia nayniższym sługą Ignacy Kulczyński zakonu ś. Bazylego wielkiego archi-officyal Grodzieński mp, dnia wtórego Nowembris, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego z Grodna. Drugi list od tegoż in eum sensum: wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mnie wielce miłościwy panie y dobrodzieiu! Chcąc in ipso affektu euidenter comprobare, że przyiemnie być omni tempore zyczliwym sługą w. pana dobrodzieia cum debita promptitudine do wypełnienia pańskich iego rozkazów libertissime przysięgam, termin naznaczony y przybyć ad obsequia pana mego die duodecima praesentis deklaruję; a nim mi przydzie personalnie uwenorować godność wielmożnego w. imci pana dobrodzieia, teraz praesenti litera, gdy niski moy przesyłam ukłona cum omni observantia piszę się wielmożnego w. imci pana dobrodzieia nayniższym sługą — Ignacy Kulczyński, zakonu ś. Bazylego wielkiego archimandrita, dnia trzeciego Nowembris, tysiąc siedmset trzydziestego szóstego z Grodna. Który to dekret, za podaniem wsi Koniewicz do parochyi Hubińskiej, in perpetuum przyłączoney, wespół z listami superiorum wyrażonemi et intro inserowanemi ad akta ksiąg grodzieńskich powiatu Grodzieńskiego jest przyjęty y wpisany.

1736 г.

Изъ книги № 4749, за 1734—1737 г., стр. 617.

92. Жалоба монаховъ Свято-Духовскаго монастыря на ксендзовъ Іезуитовъ, которые возбраняли имъ совершеніе обрядовъ при умирающемъ и нападали на монастырь св. Духа.

Настоятель Свято-Духовскаго монастыря Іеронимъ Волгалскій отъ имени другихъ своихъ монаховъ приноситъ жалобу на Виленскихъ Іезуитовъ по слѣдующему случаю: 2 Іюля къ умирающему Пашкевичу, дворянину его королевской милости, послѣ принята имъ святыхъ даровъ по обрядамъ греческой церкви, нѣмѣзъ непримѣненные, повидясь Іезуиты и спросили его: не желаетъ ли онъ умереть въ истинной вѣрѣ? На

это Пашкевичъ отвѣтилъ: *я хочу умереть въ такой вѣрѣ, въ какой родился и живу до сихъ поръ*. Іезуиты объяснили эти слова въ свою пользу, позвали монаховъ въ трибунальскій судъ, приставили къ монастырю трибунальскую стражу и не только не дозволяли монахамъ похоронить умершаго, но еще подвергли ихъ безчестію и побоямъ, публично говоря: *и ваша вѣра и въ худое жидово*“.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, miesiąca Julii dwudziestego dnia.

Na urządzie jego królewskiej mości wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Antonim Mikolaiem Petruszewiczem—czesznikiem y podwojewodzin wojewodztwa Wileńskiego, żalowali, opowiadali y solenniter manifestowali się wielebny w Bogu imć ojciec Heronim Wolczanski—starszy y wszyscy wielebni oycowie starogrecy, przy cerkwi ś. Duchu monastera Wileńskiego rezydujące, w opressyi swojej na w Bogu wielebnych ichmciów xięży Jerzego Barszcza—proboszcza, Alexandra Kaszyca, xiędza, Piotra Gosłomskiego—ministra y wszystkich wielebnych ichmciów xięży domus professae soc. Jesu, przy kościele ś. Kazimierza w Wilnie zostających, mieniąc o to: iako z dawnych czasów religia zostających delatorów ichmciów oyców starogreckich w xięstwie Ruskim y w xięstwie wielkim Lit.

ieszcze za panowania hereditariorum dominorum xiażąt ichmciów inismul y nayiasnieyszich królów polskich liberum exercitium religionis ante uniohem Korony polskiej miała, tak y po stałej szczęśliwie uniey Korony polskiej z w. x. Lit. za panowania swego nayiasnieysi królowie polscy we wszystkich nadaniach, prawach, przywileiach, z dawną załtającymi delatorom służących, cum libero exercitio nabożeństwo y wszystkich ceremonii, usum sacramentorum, etiam do chorych na każdym mieyscu chodzenia, y pogrzebania ciał umarłych pozwolili y potwierdzili; cerkwie, monastero fundować, upadające erigować, stare reparować, konstytucyami, konfederacyami, przywileiami, diplomatibus ac pactis conventis poprzyسیونemii prawami, aż do panowania teraz szczęśliwie nayiasnieyszego króla imci Augusta trzeciego dostatecznie warowano, pacem perpetuam de religione do daty teraz-

niejszy in omnibus sanctis wyrażając, zachować postanowiono. Jakże nayaśniejszy król imć August trzeci pan nasz miłościwy, feliciter panujący, idąc trybem nayaśniejszych antecessorów swoich y świętej pamięci nayaśniejszego króla imci oycy swego, ni w czym iuribus antiquis derogare nie raczył, owszem in toto stwierdził, iako autentica dokumenta y kilkadziesiąt konstytucyi dostatecznie obloquntur, które prawa securitatem załuiącym delatorom ab antiquo w Wilnie, przez panów chrześciańskich y królów ichmciów ufundowanym, przy wszystkich funduszach et circa liberum religionis exercitium zachowali. Obżalowani ichmć xięza iezuici domus professae Wileńscy, bez żadney racyi przeciwko tym wszystkim funduszom y prawom postępując, w roku terazniejszym tysiąc siedmset trzydziestym szóstym, miesiąca Julii wtórego dnia, mianowicie obżalowani imć xiądz Kaszyc y imć xiądz Gostombki, za licencyą przelozzonego swego, nie będąc vocati ni od kogo, gdy do zesłego w Bogu imci pana Samuela Tolokońskiego Paszkiewicza — dworzaniina ikmci chorążego cum toto po przyjęciu veram sanctoram synaxim et extremam unctionem owo zgola ze wszelką dispozycyą chrześciańskich obrządków, obżalowani ichmci xięza iezuici przybyli, w artykułach wiary, leżeli by pragnął w prawdziwey wierze umrzeć, leżeli by to wszystko, do Chrystus Pana y apostołowie święci do wierzenia podali, wierzył y tak chciał umierać; spytawszy, a wziawszy responsum nie inne, tylko te: że tak wierzył y teraz wierzę y w tę wierze prawdziwey moley bez wątpienia żadnego chce umierać, z tym edesłi cum hoc motivo, iako by rewokował na rzymską wiare opacznie wielmożnym ichmciom xiędzu officialowi loci ordinarij o tym doniesłi, który dwóch ichmć xięży świeckich do wyrago-

wania załuiących zakonników zesłał. Tądżeni tymże sposobem iasnieprzewiedzieli trybunałowi w. x. Lit. udali y po wszystkich urzędach ogłosili, dla czego warta trybunalską na dniu trzecim Julii tegoż roku sprowadzili, która warta kamienicę otoczyła załuiących delatorów w. oyców Herasyma Dolbińskiego, Nikodema Tumiłowicza, na których suknie poszarpali, obżalowani xx. ichmć Kaszyc y Gostombki odtrącając od chorego, y innych zakonników załuiących stursali, byli, wypędzali, in contemptum wiary, diffamuiąc samych y wiare, ab antiquo consiliis sacris prawdziwą uznana, wiare lzyli. Osobliwie ciż ichmć xx. iezuici Kaszyc y Gostombki, contemptando wiare y osoby załuiących postponowali, mówiąc te formalia: iż gorsi iesteście żydów, y wiara wasza. I tak do dnia czwartego eiusdem miensis przez dwa dni w takowey wyolencyi persistebant, ludzie wiary greckiey z domowników w Bogu zesłego imci pana Paszkiewicza upędzając warta trybunalska na samy klasztor y monaster naszli, napadli, gwałty, wiolenecyie popełnili. A leszły s. pamięci imć pan Paszkiewicz nigdy żadney rewokacyi, ut moris in romano ritu est, nie czynił oprócz wyżej wyrażonych słów. W takowey tedy wiolenecy, oppressyi y denegowania exercitii liberi religionis załuiące delatorowie, referuiąc się do praw, przywileków, konstytucyi, dyplomatów, przez nayaśniejszych królów ichmć przysiężonych, praecavendo futuraa indemnitati, a chcąc mieć obwarowane securitatem od takowey impetycyi, bezprawia przez obżalowanych ichmć y innych xięży romanu ritas, takoz pro tante ausu et subordinatione iac violatione iurium przez subministrowanego w. imci pana Molodeckiego — instygatora trybunalskiego; in praesentia w. imci pana Brodzickiego — rotmistrza chorągwi trybu-

nalakiej, z okazyi obżalowanych facta, iako prawa, o gwałt, o gwałt kościołów, cerkwi y monasterów chrześciańskich opisali, pewny uznane y do zaplacenja kosztów, na prawo spędujących, do zabronienia dalszych imper-

trzej, bezprawa y tego wszystkiego, co futisius czasu, controversari, deductur, salya melioratione tej, zaboby, lub innej, w ystosieniu, dali ta solenna manifestacya, do zagurzędowych zapisac. Która jest zapisana.

1738 r.

№ 4750

za 1738 r. 4. II. 1738 r.

93. Жалоба монаховъ Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на некоторыхъ лицъ, неправильно завладѣвшихъ ихъ землями.

Въ этой жалобѣ Виленскіе Свято-Духовскіе монахи жалуются, 1) на некоторыхъ Виленскихъ мѣщанъ, завладѣвшихъ въ Виленѣ монастырскими пашадами, доставляющими монастырю по докумен-

тамъ, и 2) на Виленскій магистратъ, пристрастно рѣшавшій эти спорныя дѣла въ пользу мѣщанъ безъ всякихъ документовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego i ośmiego, miesiąca Januarii trzeciego dnia. Na urzędzie Jego królewskiej mości, grodzkim województwa Wileńskiego, przede mną Mikołajem Antonim Petruszewiczen — cześnikiem y podwojewódzimi województwa Wileńskiego, żalował y, solenniter protestował się, wielcebnny oyciec Hieronim Wołczański — starszy y wazybsey wielcebnni oycowie bazyliani monasteru Wileńskiego, przy cerkwi ś. Ducha w Wilnie zostający, w krzywdzie swej, na szlachetnych ichności pp. Thomasza Sokorskiego, Andrzeja Minkiewicza — burmistrzów, Bernarda Lonetego, Kazimierza Grabowskiego, Mateusza Osipowicza, radców, Pawła Konstántego Mankwioza, radcy, pisarza, urzędników rocznych miast i kmieci stolcznego Wileńskiego, a na uczci-

wych Mariannę z Swabowskich, Bożanowiczową, Mariannę, Jerzynę Jarmolowiczową, z dokładem ichności opiekunów, Jana Santockiego y samą małżonków, imci pana Stefana Józefa Kozakiewicza, in uno condiotamine będących, mieniąc o to: iż co żalujący delatores o place, quondam przez Alexieja Pozhańskiego skupione, na bramą Ostrą w Wilnie zostające, na których, po dawnoy woynie Moskiewskhey post annum tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, domy za wolą monasteru erygowały się, przed obżalowanych, imci urząd radziecki Wileński usurpativós possessores żalujący delatorowie zapozwawszy prawem przez lat wiele czynili, świętey szukając sprawiedliwości, za dokumentami, w magdeburii Wileńskiej przyznanemi, od roku tysiąc pięćset dzie-

1742 г.

№ 4754, за 1742 г., л. 766.

№ 94. Жалоба Виленских базилианок на Важицких по поводу совершения последние разных грабежей и захватов в имениях, принадлежащих монастырю.

Въ этомъ документѣ базилианки жалуются на Важицкихъ и другихъ шляхтичей по поводу неоднократныхъ наядовъ ихъ на имѣнныя жалую-

щихся, находящеяся въ Ошмянскомъ повѣтѣ; въ эти сопровождалась грабежами, разореніемъ границъ и присвоеніемъ монастырской земли.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego wtórego, miesiąca Augusta wtórego dnia.

На urządzie jego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przedemną Mikołajem Antonim Petruszewiczem — cześnikiem y podwojewódzim woiewodztwa Wileńskiego, żalowała y solenniter protestując się opowiadała w Bogu przewielebna ieymci panna Joanna Konopnicka — starsza y wszystkie wielebne ichmci panny bazylianki konwentu Wileńskiego, na w. ichmciów panów Michała Skarbka Ważyńskiego — skarbnego w. x. Lit., iako wiecznika majątności Taboryszek, Antoniego Uwoynia — stę Mottów, arendownego teymajątności Taboryszek possessora, tudziesz na imci pana Macieia Nargielewicza — administratora Taboryskiego, tudziesz na w. imci p. Marcyana Skarbka Ważyńskiego — strażnika Oszmiańskiego, y samą ieymć, także imci pana Michała Dawksze — administratora Oszmiańskiego murywaney Oszmiańki, oraz y na innych sług, boiar, poddanych Taboryskich y do murywaney Oszmiańki należących, de nomine et cognomine ichmci wiadomych, tudziesz na imci pana Woyciecha Jankowskiego —

regenta Oszmiańskiego, mieniac o to: iż co obżalowani ichmci panowie Ważyński, mając dobra swoje Taboryszki y murywaną Oszmiańkę, w powiecie Oszmiańskim leżące, in contiguitate z dobrami żalujących Delatorek, Oszmiana Naruszewiczowska nazwanemi, y ze wsia Mosiami żalujących delatorek, także w powiecie Oszmiańskim leżącemi, sytuowane, postępując torem antecessorów swoich, na różnych mieyscach, różnymi laty, w zabieraniu gruntów, lasów y sianozęci, do dóbr żalujących delatorek należących, czynili szkody. O co dawniejsze pozachodziły manifesta, lityspencye, dekreta trybunalskie y podkomorskie, któremi dekretami securitas possessyi majątności Oszmiany Naruszewiczowskiej, cum omnibus atinentiis iest warowana, a praecipue poslednieyszym dekretem oczewistym podkomorskim, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym pierwszym, grunta y sianozęci, do których obżalowani ichmci intruzyą czynili, są żalującym delatorkom przysądzone y przez komornika ograniczone; intuitu którego dekretu poslednieyszego podkomorskiego oczewistego y zaszłego ograniczenia żalującej delatorki w

Bogu przewielebne ichmci panny bazylianki Wileńskie per iuridicam intromissionem też wszystkie grunta y sianożęci, do których anterius ultro obżałowani ichmci wdzierali się, obiawszy w swoią possessyą, pacifice possidebant. Tandem obżałowany imć pan Ważyński—skarbnny w. x. Lit. Uwown possessor terazniejszy majątności Taboryszek, mimo wyż namienione dekreta y possessyą delatorek, nie respektując na prawo pospolite y konstytucye seymowe o gwałtownikach y wiolatorach opisane, w roku terazniejszym 1742, miesiąca Julii 16 dnia, obżałowany imci pana Macieia Nargielewicza—administratora Taboryskiego, z niemalą gromadą ludzi, boiar, poddanych, ze strzelbą, z kosami y różnym orężem, z podwodami człowieka spółtorasta, na sianożęci żalujących delatorek gwałtownym sposobem nasławszy, sianożęci cztery, nazywające się Wasilka, Komarniszka, Krzywa y Ruda, in pacifica delatorek possessione będące, pokosili y tegoż czasu trawy na wozów siedmdziesiąt y zgóra do dworu Taboryskiego zaprowadzili, palów granicznych sześć z ziemi wyrzucili, a siódmą palę na innsze miejsce przenieśli, expulsią aktualną z tych że łąk, z gruntow uczynili. Similliter obżałowany w. i. p. Marcyan Skarbek Ważyński—strażnik Oszmiański na grunt żalujących delatorek, uroczyszczem Skobeyki nazwany, do dóbr żalujących delatorek vigore dokumentów, dekretów y introminsyi należący, w spokoyney possessyi tych że i. k. p. bazylianek będący, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym wtórym, Julii dwudziestego ósmego dnia, ludzi różney kondycyi, człowieka około dwóchset y podwod kilkudziesiąt, z kosami, ze strzelbą y z różnym orężem gwałtownie nasławszy, żyto na tym że gruncie zasianą na czwierić trzy y daley miary Wileńskiej,

ieszcze nie dobrze dóyrzale, violenter expulsivo modo pożyć kazali. Jakkóż pomienieni ludzie poddani murowaney Oszmiański z obżałowanym imci panem Daukszą—administratorem teyże majątności tumultuarie napadszy, pomienione żyto na gruncie żalujących delatorek zasiane, czyniąc z gruntu expulsię, gwałtownym sposobem pożeli y do dworu murowaney Oszmiański więcej, niż kop piętnaście zaprowadzili, gwałt y expulsią uczynili. O które to takowe stałe gwałty, wioleńcy y expulsię, gdy żalujące delatorki wraz in tempore processu w grodzie Oszmiańskim zanosili y ienerala a parte ichmościów pp. bazylianek przyięcia, za znania czynionych obdukcyi affektowali, tedy imć pan Jankowski—regent Oszmiański, idąc in faworem obżałowanych ichmciów panów Ważyńskich, tak processów, jako też zeznania obdukcyi ieneralskich przyięć nie chciał. O co tedy żalujące delatorki, ze wszystkimi obżałowanymi ichmoiami, chcąc prawem czynić, do obwarowania securitatem possessyi majątności Oszmiany Naruszewiczowskiej, cum attinentiis, do uznania reindukcyej do gruntu uroczyszczem nazwanego Skobeyki, także sianożęci Wasilki, Komarniszki, Krzywey y Rudey, per expulsionem zabranych, do zaplacenja przez obżałowanego Ważyńskiego—skarbnego w. x. Lit., za zabranie siana cum altero tante ad minimum tysiąca złotych polskich, distinctim do zaplacenja przez obżałowanego Ważyńskiego—strażnika Oszmiańskiego, za pożęcie żyta, do wskazania pen win, distinctim do obżałowanych ichmć regulowanych, do nagrodzenia szkod, expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva tey žaloby melioratione żalujące delatorki dali tę swoią manifestacją do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać, co iest zapisano. Przy którym opowiadaniu stanawszy

personaliter ienerał Michał Kozłowski kwit swóy relacyfny czynioney obdukcyei przyznał, w te słowa pisany: ia ienerał ikmci, niżey wyrażony, czynię wiadomo tym moim relacyfny czynioney obdukcyei kwitem, iż w roku teraznieyszym tysiąc siedmset czterdziestym wtórym, miesiąca Julii szesnastego dnia, przy stronie szlachty i. pp. Janie y Jakubie Jastrzemskich byłem użyty y wezwany od w Bogu przewielebney imć p. Joanny Konopnickiey, zakonu ś. Bazilego wielkiego starszey klasztoru Wileńskiego ś. Trócy y wszystkich w. ichmć pp. bazylianek, gdzie za przybyciem moim widziałem y oglądałem sianozęci cztery, nazywaiące się Wasilka, Komorniszka, Krzywa y Ruda, przeciwko brodu, do ichmć pp. bazylianek należące, pokoszonych, z których sianozęci nie tylko że trawa zaraz po skoszeniu zwieziona, ale też y pal granicznych sześć wyrzucono, a siódma pala na insze miejsce przeniesiona; y gdym się pytał: przez kogo by takowa działa się violencya? tedy przytomni ludzie mienili, że przez ludzi y poddanych Taboryskich w. i. p. Michała Ważyńskiego—skarbnego w. x. Lit. ad praesens w possessyi i. p. Uwoynia zostaiących, sposobem w processie wyrażonym. A tak ia ienerał, do czegom był użyty, to wszystko w ten mój kwit spisawszy, wydaię. U tego kwitu relacyfnego podpis ienerała temi słowy: Michał Kozłowski, ienerał ikmci. Eodem

tempore stanąwszy personaliter drugi ienerał, Jan Stankiewicz, kwit swóy relacyfny czynioney obdukcyei zeznał, w te słowa pisany: ia ienerał ikmci, niżey na podpisaniu ręki mey wyrażony, czynię wiadomo tym moim relacyfny czynioney obdukcyei kwitem, iż w roku teraznieyszym tysiąc siedmset czterdziestym wtórym, miesiąca Julii trzydziestego dnia, przy stronie szlachty pp. Janie y Pawle Grzybowskiach byłem użyty y wezwany od w Bogu wielebnych w. i. pp. bazylianek konwentu Wileńskiego dla czynienia obdukcyei; gdzie za przybyciem moim na grunt nazwany Skobeyki, do majątności Oszmiany Naruszewiczowskiey należący, widziałem ściernie alias rzyско recenter pożętego żyta, którego mogło być ad minimum kop piętnaście, y gdym się pytał: przez kogo by te żyte pożęte było? tedy wszyscy tam przytomni ludzi mienili, iż w. i. p. Marcyan Ważyński—strażnik Oszmiański, nasławszy nie małą gromadę ludzi na pomienione uroczyszcze Skobeyki, żyto żać y do dworu swego murowaney Oszmianki zaprowadzić kazał, wiolencyą y expulsyą uczynił. Na dowód czego ten mój kwit wydaię. Podpis generała u tey obdukcyei temi słowy: Jan Stankiewicz—generał ikmci. Które to relacye ieneralskie, za oczewistym onych zeznaniem, są do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęte y wpisane.

1746 г.

Изъ книги № 4758, за 1746 г., л. 94.

95. Жалоба Владимирскихъ базилианъ на Глинскаго по поводу сдѣланнаго имъ наѣзда на имѣнія Котовку, Пельки и Кодельницю.

Настоятель Кобринскаго Спаскаго монастыря приноситъ жалобу на Глинскаго по поводу неисполненія имъ духовнаго завѣщанія его родственника покойнаго Вацлава Венедикта Глинскаго, бывшаго Кобринскаго архимандрита и Владимирскаго епископа, по которому Кобринскому мона-

стырю были дарованы имѣнія Котовка, Пельки и Кодельница, купленныя епископомъ у разныхъ лицъ на наличныя деньги; монастырь жалуется на вооруженный наѣздъ Глинскаго и требуетъ подтвержденія всѣхъ документовъ на право владѣнія этими имѣніями.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, miesiąca Marca trzeciego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim przedemną Janem Horainem—podczaszym y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego załował y solenniter manifestował się wielmożny w Bogu przewielebny imię xiądz Andrzej Bieniecki—opat Kobryński, Wileński y Nowogródzki official, tudzież w Bogu przewielebny imię xiądz Nikonor Gliński—rector y wszyscy w Bogu wielebni ichmci xięża bazylianie konwentu Włodzimirskiego na imci pana Jana Glińskiego, mieniać o to: iż co w Bogu zeszyły w Bogu przewielebny imię xiądz Benedykt Gliński—archimandryta Kobryński, napomnienie chwały Boskiej takie przyległości gruntów do cerkwi ś. Spasa monasteru Kobryńskiego majątność nazwaną Kotowkę, w woiewodztwie Brzeskim leżącą, od ichmć pp. Zadarnoskich y innych tey majątności possessorów prawem wieczystym za summę w nim wyrażoną sub actu roku tysiąc sześćsetnego sześćdziesiątego piątego nabywszy, do tegoż monasteru Kobryńskiego incorpo-

rował y przez ienerała ikmci ad realem et actualem possessionem intromittował et distinctim ten że w Bogu zeszyły imię Waclaw Benedykt Gliński—primo archimandryta Kobryński, post episkop Włodzimirski y Brzeski, antecessor załuiących delatorów similiter majątność w imieniu Jaholkach, Kadelnice alias Juehnowszczyznie nazwaną, w tym że woiewodztwie Brzeskim leżącą, iako też osobliwsze uroczyszczą przy niey będące, Poluwieszczyznę w pomienionych Jaholkach, osobliwie Kisłych Iaholkach, na błocie Dernowie pod łożą y Gruszką do tey że majątności błotne łąki prawem wieczystym w roku tysiąc sześćsetnym siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Julii dwudziestego siódmego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćsetnym siedmdziesiąt ósmym w grodzie Brzeskim przyznanym, od w Bogu zeszyłych ichmościów pp. Stanisława y Katarzyny Żernolfów y Statkiewiczów Żembockich małżonków za summę sześć tysięcy złotych polskich wiecznością nabywszy y temisz dobrami disposedo schodząc z tego świata ostataiey woli swojej testamentową

dyspozycją sub actu roku tysiąc sześćsetnego siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia, ręką własną pisaną, eodem anno Decembra szóstego w grodzie Brzeskim aktywowaną, pomienione dobra Kotowka ziemskie ze czterema na ten czas poddanemi antierius przez się nabyte, jako też majątność Kodelnicę nazwaną, cum omnihus attinentiis et pertinentiis, do pomienionych zeszyłych ichomościów pp. Zembockich małżonków, z osobliwizemi przynależnościami y gruntami, także poddanemi, niemniej gruntami zastawnemi, summę na onych będącą na zakon ś. Bazylego wielkiego Włodzimirski żalujących delatorów oddaliwszy wszystkich in genere et specie bliskich y dalekich kolligatów swoich wiecznością, zapisał y ażeby te obie kondycye ziemskie wyszmianowane cum attinentiis do klasztoru ś. Jozefata męczennika w Włodzimierz, gdzie się ten święty urodził y gdzie cerkiew i klasztor zaczął wystawiać, aplikowane były dysponował, in fundamento którego to testamentu y dalszych dokumentów in rem et partem aktorów służących żalujący delatores od roku tysiąc sześćsetnego siedmdziesiąt ósmego do roku tysiąc siedmsetnego ósmego, bez żadney ni od kogo przeszkody pomienionych dóbr supra wyrażonych zostawali possessione. Tandem w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym ósmym, miesiąca Septembra siódmego dnia ichomościów pp. Krystyna Polubińska bywrsa Janowa Glińska, post Stefanowna Gozdowska, także zeszyli imć p. Kazimierz Gliński y same rodzice obżalowanego imci pana Glińskiego Stanisław Komarowski, Franciszek Bajerski, Jan Popowski, z żołnierzami do kilkudziesiąt człowieka, z towarzystwem, czeladzią pocztową y luzną, ze strzelbą, violenti modo, na pomienione dobra, napadazy, gwałtowną ex-

pulsą uczynili, xiędza Bonifacego Banieckiego, w pomienionych dobrach na gospodarstwa będącego, zastawszy tyrannissime zbili, zmordowali, mało o śmierć nie przypawili, zboże różne denique konie, bydło rogate y nie rogate, ptastwo różne, ruchomość wszelką y cały sprzęt domowy, u tych że folwarków będący, zabierali, szkody ad minimum na dziesięć tysięcy złotych polskich uczynili y też dobra Kotowkę, Kodelnicę per expulsionem odebrawszy, do tych czas milliter possydują, a na większą ruinę tej że archimandryi od chłopów żadnego podatku, nie tylko podczas różnych rewolucyi, z tych że dóbr Kotówki y Kodelnicy podymnego do klasztoru, ani do grodu nie importowali, ale do siebie oddawać kazali, a żalujący delatores wszystkie podatki za pomienione dobra płacić muszą, a chcąc continuare swoią zawziętość, vilipendendo prawo pospolite de securitate dóbr opisanego, grunta chłopów klasztornych Pętkowskich y dworne sianozęci, per vim et potentiam odebrawszy, na tych że samych gruntach, gumna, stajnie, wozownie pobudować kazali, a drugie z zasiewami ieszcze nie dórzaleni żać y kosić kazali y dalszych nie mało violencyi, boiów, najzdów ut testant manifesta żalującym dellatorom poczynili, nareszcie chcąc swoią niesluszną legitimować possessyą żalujących w trybunale compositi iudicii oskarżywszy, dekret in contumaciam w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym czterdziestym piątym, Augusta trzeciego dnia z infamią tak z aktoratu żalujących delatorów, jako też y z swego contra gradum iuris potrzymywali, nakoniec dalszemi odpowiedziami, pochwałkami infestuią. O co wszystko żalujące delatores, chcąc z obżalowanymi imciami iure prosequi, ante omnia do skasowania wszystkich praw, zapisów et omnis tituli skryptów, in prae-

iudicium żalujących delatorów y dóbr onych uformowanych, z któremi się obżalowani imci zaszczycaia, wespół z żalobami, procesami dekretami in contumaciam podstepnym terminem otrzymanymi y całego gienraliter procederu prawnego hac in causa zaszlego nullitate, e contra do approbaty wszystkich funduszów, przywilejów, denique praw, zapisów et omnis tituli dokumentów żalującym delatorem na pomienione dobra „Kotowkę, Pelki, Kodelnicę służących, a specialiter testamentu w Bogu zesznego imci xiedza Benedykta Glińskiego, wprzód opata Kobryńskiego, post episkopa Włodzimirskiego, Brzeskiego, sub data et actu czynionego, żalującym delatorom służącego, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, vigore których dokumentów do uznania reinductii, inaequitacyi do dóbr Kotowka gruntów Petkowskich y Kodelnica nazwanych, cum omnibus onych attinentiis, w wojewodztwie Brzeskim leżących, violenter przez rodziców obżalowanego imci per expulsionem odebranych, do uznania inquizycyi, kalkulacyi,

weryfikacyi, do komportacyi wszelkiej y wszystkiey ruchomości, w pomienionych dobrach Kotowce y Kodelnicy nazwanych pozostaley, a przez antecessorów obżalowanego imci zabraney, sub nexu iuramenti do powrócenia kołi, bydła, zboża różnego y sprzętu domowego, od obwarowania omni modam securitate dóbr y in actualitu possessione zostających, ab omni obżalowanych imci impetitione et violentiis, do obwarowania vigore gleytu ikmci na wypadle dekreta, activitatem locistandi, o zażtałe niepojednokrotne violencye, expulsye, inwazye, do wskazania paen iuxta meritum causae na obżalowanych ichmciów sciągających, do nagrodzenia szkod wszystkich y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius przez kontrowersye et exdocumentis deducetur, salva melioratione tey żaloby lub inney wyniesienia et in unum łączenia, żalujące delatores dali tę swą protestacyą z wolną oney melioratią do xiąg urzędowych grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1750 г.

Изъ книги № 4762, за 1750—1751 г., л. 658.

96. Жалоба митрополита Флоріана Гребницкаго на разныхъ людѣ по тому поводу, что они безъ его согласія строить дома на его плацахъ.

Михаилъ Мазарскій отъ имени митрополита всея Руси Флоріана Гребницкаго приноситъ жалобу на генералъ-адъютанта Плотельскаго и другихъ людѣ по поводу нарушенія ими правъ цер-

ковной юрисдикци, такъ какъ означенныя лица безъ всякаго права и позволенія стали возобновлять и вновь строить разныя зданія на церковной землѣ въ г. Вильнѣ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiątego, miesiąca Septembra dwunastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem—podwojewódzim Wileńskim comparendo personaliter imć pan Michał Makarski solenną zanosił manifestacją nomine i. w. imci xiędza Floryana Hrebnickiego—metropolity całej Rusi, arcybiskupa Połockiego, na wielmożnych ichmościów panów Józefa Sliznia, starostę Płotelskiego, ienerał-adiutanta ikmci, Ignacego y Antoniego Komarowskiego, Nikodema Giecewicza—sędziego grodzkiego powiatu Braślawskiego, Ewę Słepściową y na innych ichmościów, do iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej intruzorów, mieniąc o to: iż obżalowani ichmość, nie mając żadnego, ani od samego żalującego delatora, ani też od kommissarzów ichmć konsensu y pozwolenia, lecz privata sua autoritate, per solam potentiam et violentiam, niewiedząc quo titulo et praetextu, na własnych placach iuryzdyki żalującego metropolitańskiej cerkiewnych, w mieście ikmci Wilnie będących, iedni budynki drewniane erylować, restawrować, oraz mury reparować zaczęli,

drudzy zaś similiter budować się y mrować intendunt, a przez to publikam securiatem dóbr cerkiewnych, przeciwko prawu y konstytucyi, de violatoribus stricto opisanym, vi et violenter interturbando, przy odpowiedziach y pochwałkach nie pojednokrotnego w takowym budowaniu się y mrowaniu przez ludzi żalującego bronienia, nic nie aprehenduią, w czym delator, praeveniendo futurae indemnitis suae, a chcąc z obżalowanymi ichmościami prawem czynić, ante omnia do obwarowania actori omnimodam securitatem placów iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej, ab impetitione et violentiis a zatym do zniesienia y demoliowania takowych budynków y murów, sine consensu dellatoris uczynionych, lecz circa inviolabilem possessionem potestatem et dominium żalującego wszystkie place, iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej zachowania, do wskazania pen, win, do nagrodzenia szkod, expens prawnych y tego wszystkiego co w czasie prawa fusius deducetur, salva melioratione żaloby żalujący delator dał tę swoią manifestacją do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1752 г.

Изъ книги № 4764, за 1752 г., л. 1101.

97. Листъ Горбовскаго старосты Бернарда Оборскаго къ митрополиту Гребницкому.

Посвидѣтельствованіе Горбовскаго старосты Оборскаго, что онъ не имѣетъ никакихъ претензій къ Лукашу Здановичу, какъ человѣку свободному, для воспрепятствованія ему быть рукополо-

женнымъ въ священническій санъ; листъ этотъ адресованъ на имя митрополита Флоріана Гребницкаго.

Roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Nowembra trzynastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem — podczaszym y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, comparens personaliter oyciee prezbyter Łukasz Zdanowicz, list prywatny od jaśniewielmożnego imci p. Oborskiego — starosty Horbowskiiego, do jaśniewielmożnego imci xiędza Hrebnickiego — metropolity całej Rusi pisany, et in rem et partem sui służący y należący, ad akta podał, w te słowa pisany: Jaśniewielmożny imci dobrodzieiu! Akkuzowany a latere pan Łukasz Zdanowicz, iako by był do mnie reguluiący się, y z tey racyi pisząc dawniey do i. w. imci pana dobrodzieia, uczyniłem obstaculum onemu, w wyordynowaniu się na prezbytery; lecz kiedy iestem plenarie informatus, że pan Łukasz Zdanowicz iest człowiek wolny z oycy prezbytera mego Biesiadskiego y tylko w dobrach moich na arendzie brat onego y z matką przez czas nieiaki mieszkał, a do tego choćby naresztę y do mnie się regulował, ponieważ iuż ad prezbyteratum u jaśniewielmożnego w. imci

pana dóbr certos pobrał ordinaes; za czym iak onego ullo praetextu et titulo od tak świętego postępku revocare sobie nie życzę, tak (ieśli iest capax ad divina officia) ultimaria pro gloria Dei initiare ordinibus insto. Skrypt mój przesłany pro obstaculo kassuię, y żadney salwy, regressu y pretenzyi sobie y nikomu do tegoż pana Zdanowicza, żony y sukcesorów iego nie zachowuię. Prout verum, in fidei tego attestando in congrua presentuię się veneratione. Jaśniewielmożnego imci pana dobrodzieia nayniższym sługą. U tego listu podpis ręki samego aktora. Data, y intitulacya w te słowa wyraża się: Bernard Oborski — starosta Horbowski. Datum Vilnae, die octava Mai tysiąc siedmsetnego pięćdziesiąt wtórego roku. Jaśniewielmożnemu imci xiędzu Floryanowi Hrebnickiemu — metropolicie całej Rusi, memu wielce miłosciwemu panu y dobrodzieiowi rekomenduię. Przytym suscepty cancellarii metropolitańskiej y podpis ręki imci pana pisarza teyże cancellarii in eum tenorem exprimitur: anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, die veneris octava Mai v. s., i na stronie

praesentes literae ad acta curialia metropolitana totius Rusiae sunt ingrossatae. Michael Leliwczyk Sledkiewicz—publicus aulicus et eorundem actorum notarius. Który

to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę ad acta, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1752 г.

Изъ книги № 4764, за 1752 г., л. 886.

98. Листъ подканцлера кн. Чарторыйскаго Виленскому магистрату по дѣлу Свято-Духовскаго монастыря.

Князь Чарторыйскій предписываетъ Виленскому магистрату немедленно удовлетворить Виленскій Свято-Духовскій монастырь исполненіемъ декретовъ, постановленныхъ на ассессорскомъ судѣ по дѣламъ монастырскимъ, исполненіе которыхъ воз-

ложено было на магистратъ; при этомъ князь требуетъ обстоятельнаго разъясненія, почему эти декреты не были приводимы до сихъ поръ въ исполненіе.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Na urządzie ikmci Grodzkim woiewodztwa Wileńskiego, przedemną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzym tegoż woiewodztwa Wileńskiego, comparando personaliter imé pan Antoni Kazimierz Władyczko—obozny powiatu Starodubowskiego, ieneralny plenipotent ichmciów xięży graeco-ruskich monastyru Wileńskiego, list od iasnieoświeconego xiążęcia imci Czartoryskiego—podkanclerzego w. x. Lit. do magistratu miasta Wileńskiego, w sprawach tych że ichmciów xięży graeco-ruskich pisany y onym służący, ad akta podał, którego tenor, est que talis:

Szlachetny magistracie miasta ikmci stołecznego Wilna, moje wielce ichmci panowie y

przyjaciele! Duchowieństwo ritus-graeci non uniti monastyru święto-Duskiego Wileńskiego, zanosili skargi swoje, iż dekreta w sprawach mianowanego monastyru pod czas ostatniej w Grodnie assesoryi ferowane, a pro executione do magistratu Wileńskiego odesłane, nieprzyprawdziliście waszmości y nie przyprowadzacie do executy. Jeżeli tak iest w samey rzeczy, dziwno mi bardzo, że waszmość niepostrzegacie tego, co na nich włożyła sądowa zwierzchność, y proszę o rzetelną explikacyą, z iakich przyczyn odwołczona była do tąd namienionym dekretom satysfakcyą, która aby ex nunc stała się urgentissimé w. ichmciów zalecam. Lubo także to iest w powinności w. ichmciów obowiązkiem przestrzegać, ne ulli fiat iniuria y spodziewam się, że temu zadowolę

czynicie, jednak że zalecić w. ichmościom zdalo mi się, abyście tenże monaster Wileński od wszelakich krzywd et pro praesenti et pro futuro ochraniać starali się, implerite przez to obligacye swoje, że zaś wyznawam, że jest z należytą każdego in universali et particulari obserwancją w. ichmościów życzliwym przyjacielem y uniożonym sługą. U tego podpis ręki i. o. xiążęcia imci podkanclerzego w. x. Lit. his verbis: xiąże Czartoryski — podkanclerzy w. x. Lit. Data w tym liście takowa, dnia

trzeciego Septembra, tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego roku, w Warszawie. A intitulacya na kopercie tegoż listu przy pieczęci volanti sigillo przyciśnionej w te słowa: Szlachetnemu magistratowi miasta iego królewskiej mości stołecznego Wilna m. w. mciom panom przyjaciołom w Wilnie. Który to takowy list i. o. xiążęcia imci podkanclerzego w. x. Lit., do magistratu Wileńskiego pisany, jest do xiąg grodzkich woiewodstwa Wileńskiego ad acta przyjęty y wpisany.

1755 г.

Изъ книги № 4767, за 1755 г., л. 880.

98. Жалоба Вилењскихъ базилианъ на Саваневскихъ о жестокомъ истязаніи крестьянина, принадлежащаго базилианамъ.

Вилењскіе базилиане жалуются на шляхтичей Саваневскихъ, которые избіили жестоко монастырскаго крестьянина и тѣмъ причинили имъ убы-

токъ, лишивши ихъ рабочаго; при этомъ пронесли тѣ же шляхтичи угрозы на здоровье и жизнь монаховъ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątego, miesiąca Oktobra dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim woiewodztwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem — podczaszym y podwoiewodzým Wileńskim, żalował y solennie manifestował się w Bogu przewielebny imć xiądz Gienadiusz Laudański Paszkowicz, zakonu ś. Bazylego wielkiego konsultor, prowincyi superior, y wszyscy i. xx. Bazylianie klasztoru

Wileńskiego na ichmciów panów Dominika y Jana Sawaniewskich, wiolatorów publicae securitatis y pomocników ichmciów, lepiej imionami y nazwiskami ichmciom wiadomych, mieniając o to: iż co obżalowani ichmość panowie Sawaniewscy violando prawo pospolite y konstytucye seymowe, sat rigorose o wiolatorach y exorbitatorach publicae securitatis opisane, ad omne nefas licencyonując się ex sola malitia et privato odio do żaluujących delatorów, a na podda-

nych tychże delatorów, mszcząc się w roku terażniejszym tysiąc siedmset pięćdziesiątym piątym, miesiąca Oktobra dwudziestego ósmego dnia, sine ulla ratione et data sibi occasione, zastąpiwszy na gościncu, pod Niemieżą, powraciającemu poddanemu delatorów Józefowi Kowszykowi, z Wilna do domu, we wsi Hanczarowszczyźnie, do majątności Swiran delatorów przysłuchaiącej, mieszkającemu, tegoż poddanego rozbójniczym sposobem cum asseclis suis enormissime zbili, ztyranizowali, na głowie z lewey strony raz niemilosierny, krwią zaciekli, aż do kości zadali, nos kanczukiem przecięli, rękę lewą wszystką aż po same pleca siną krwią zabiegłą poczynili, z którego bicia teyże ręki palce wszystkie popuchli, takż na plecach razy dwa duże krwią zabiegłe niemilosiernie zadali, oraz nogę prawą od stopy samey wyżey kolana zcwicyli, guzów, siności nie mało po wszystkim ciele pozadawali, za niezwywego wszystkiego zekrwawionego na drodze porzucili, inpracticatum exemplum udziałali; z którego tyranizowania pomieniony poddany Józef Kowszyk y po dziś dzień do zupełnego zdrowia przyść nie może. Przez co żalującym delatorom w niepełnieniu powinności dwornej z okazji obżalowanych ichmciców nie mała krzywda

dzieie się; a co większa, ustawiczne pochwałki y odpowiedzi na zdrowie y życie tak samych delatorów, iako też czeladzi y poddanych czynią y infestują, do expensów prawnych przywodzą. O co tedy wszystko żalujące delatores chcąc z obżalowanymi ichmościami iure progredi, ante omnia do obwarowania omnimodam securitatem zdrowia y życia, tak samych delatorow, iako też czeladzi y poddanym a quavis impetitione et violentiis citatorum, tandem do uznania inquizycyi, po której pro temerario ausu in publica via y za zbiecie poddanego Józefa Kowszyka, ran, guzów y innych siności nie mało zadanie, wskazania nawiązki, oraz paenis pro merito actionis de lege debitis, unā cum complicitibus pokarania, za utratę robocizny przez niepełnienie poddanego z okazji zbiecia obżalowanych ichmciców, nakazania, bonifikowania, pen, win, odpowiednych y pochwałkowych uznania, expensów prawnych, wrócenia y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey žaloby żalujące delatores po obżalowanych ichmościców dali takowy manifest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego ku zapisaniu. Jakoż iest przyjęty y zapisany.

1755 г.

Изъ книги № 4767, за 1755 г., л. 657.

**100. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Саваневскихъ и другихъ лицъ по дѣлу
о насиліяхъ ихъ крестьянамъ.**

Виленскіе базилиане приносятъ жалобу на Саваневскихъ и другихъ шляхтичей по поводу постоянныхъ насилій и тиранствъ, причиняемыхъ мо-

настырскимъ крестьянамъ, а также по поводу произношенія поименованными лицами угрозъ на здоровье и жизнь монаховъ.

Roku tysiąc siedmsetnego sześćdziesiąt piątego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Na roczkach augustowych woiewodztwa Wileńskiego, in loco solito iudiciorum w zamku w mieście ikmci w Wilnie odprawionych, przed nami Krzysztofem Giedroycem, in locum iasniewielmożnego imci pana Jerzego Abramowicza—podczaszego y podwoiewodzego, aktualnego urzędnika Wileńskiego, protunc vice-marszałka trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, podwoiewodzim protunc przysięgłym y zasadzonym, Felicyanem Zmiciewskim—sędzią, Michałem Horainem—pisarzem, urzędnikami gródkzimi woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imé xiądz Stanisław Zeichert—zakonu o świętego Bazylego wielkiego superior y wszyscy wielebni ichmości xięży bazyliani Wileńscy na ichmościów panów Dominika y Jana Sawaniewskich, Lutika Zaleskiego Juskiewicza—proboszcza, tudzież imci pana Antoniego Kolendę, solenniter manifestowali się y protestowali—o to: iż co

obżalowani ichmość, nie oglądając na prawo wielkiego xięstwa Litewskiego, strictissime et rigorose o wiolatorach opisane, przepomniawszy boiazni Bożey y srogości prawa pospolitego, a zatym będąc licencyowani in omne nefas, gdy w roku terazniejszy tysiąc siedmsetnym pięćdziesiąt piątym, miesiąca Augusta dziesiątego dnia, nulla data occasione, poddanych załuiących delatorów wielebnych xięży bazylianów Wileńskich, iadących z Turgiel kościoła z nabożeństwa, konie poodbierali, samych mało o śmierć nieprzyprawili y pewnie by ad effectum swój umysł przywiedli, gdy by ciż poddani Wileńscy w lasy nie salwowali się; et quid magis w roku tymże, na dniu dwunastym Augusta obżalowani imé pan Dominik Sawaniewski, ieszcze nie będąc uhamowany w zawziętości swej, violenter napadszy tu w mieście ikmci w Wilnie wielmożnych xięży bazylianów Cirkowskich nazwaną gospodarza, na imię Franciszka Sobolewskiego, który nec mente pecavit przeciwko obżalowanego imci, obżalowany imé, sine ulla ratione et occasione, enormissime zbił, zmor-

dował, włosy z głowy powyrywał, siności tak na głowiy iako też y na twarzy, y po wszystkim ciele pozadawał, od którego to niemilosiernego zbicia y dopiero ledwo in vivis zostaje. Ad haec w roku tymże żalującego imci xiędza prokuratora caesarum prowincyi Litewskiej y wszystkich wielmożnych ichmościów xięży bazylianów Wileńskich, cały zakon Wileński, publice czasu

roczek sądzących się in Augusto scommaticis verbis wexowali, różnemi pochwałkami na zdrowie y życie, tak żalujących delatorów, iako też y na poddanych żalujących delatorów odgrażali y odgrażać się nie przestają. O co tedy iterum atque iterum manifestując się żalujące delatores dali swóy takowy manifest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1757 г.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 196—197.

101. Жалоба Доманскихъ на Виленскій Свято-Духовскій монастырь о забраніи насильственнымъ образомъ трехъ лавекъ.

Виленскіе мѣщане Доманскіе приносятъ жалобу на православный Св. Духовскій монастырь по поводу насильственного будто завладѣнія принадлежащими имъ лавками, который вопреки че-

тыремъ королевскимъ декретамъ, при содѣйствіи российской стражи, взялъ съ нихъ 8,000 польскихъ золотныхъ штрафа.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt siódme-go, miesiąca Apryla ósmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwojewódzym wojewodztwa Wileńskiego, comparentes person-liter sławetni panowie Marcin oyciec, Stefan y Wiktory synowie Domańscy, żalowali y solenniter protestowali się w krzywdzie y oppressyi swojej na w Bogu wielebnego oycza Theofana Leontowicza Dorumina—starszego, Samuela Akinczycza—namiestnika mo-

nasteru Wileńskiego y na cały monaster graeco-dyzunitów ś. Ducha Wileński, czeladź y parobków, sławetnych Damiana Olfirowicza — szafarza komorczanego, Tomasza Filipowicza y szlchetnego Andrzeja Korbutowicza—radcę Wileńskiego, in conditamine będących, mienując o to: iż co żalujące delatorowie mając z obżalowanym monasterem Wileńskim ś. Ducha graeco-dyzunitów o sklepy, teraz przezwane kramamy, w magdeburyi Wileńskiej, potym za appellacyą o nieprawny y niesłuszny de-

kret y odsądzenie etiam od wieczności kamienicy babki żałujących, mimo pierwszych prawa przyznanie, zastawne y wiecyste od sklepów trzech, kramami teraz przezwanych, y one circa continuationem prosequiuiac w sądach ikmci assessorskich, iudicata otrzymali, et circa possessionem kramów dwóch, antea sobie prawem dożywotnim od tegoż monasteru postąpiionych, trzema dekretami ikmci tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego y tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartego, oraz y w roku pięćdziesiątym szóstym dnia trzeciego Februarij, y przy aktoracie żałujących delatorów, y takóž przy aktoracie obżalowanych ichmciów monasteru dyzunitów z delatorami będącego, dekretami oczewistemi, securitatem mając do rosprawy stwierdzoną et possessionem, a obżalowanym płacenie vigore dożywotnego prawa po sto złotych do rosprawy obwarowane, po podaniu przez urząd mieyski y rezygillowaniu onych secure possydowali y oraz vigore dekretu, w tym że roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym szóstym, miesiąca Julii dziesiątego dnia in termino złotych sto w kancelaryi obżalowanemu wielebnemu Leontowiczowi Doruninowi, iako starszemu tegoż monasteru, iako na to autentyczny sonat dokument, wypłacili; obżalowany wielebný Leontowicz starszy, wespół z namiesnikiem monasteru y obżalowanymi sławetnymi Olfrowiczem — dyzunitem, Filipowiczem, takóž z szlachetnym Korbutowiczem, radczą Wileńskim, in conductamine z tymże monasterem Wileńskim będącemi, bez żadney przyczyny, owszem violando securitatem publicam, takóž następując na oczewiste sądów iego królewskiej mości dekreta y one łamiąc, mimo warowanie securitatis possessy y na wszelkie prawa następując, na dekreta ikmci, w roku ty-

siąc siedmsetnym pięćdziesiątym siódmym, na dniu szóstym miesiąca Apryla, obżalowany starszy y namiesnik monastera dyzunitów, cum complicitibus obżalowanymi, oraz przybrawszy sobie wartę rossyiską, kilkunastu osób, na kamienicę naszli, żałujących delatorów oycy y syna korbaczami niemilosiernie zbili, ztyranizowali, y iako sonat obdukoya ieneralska, obżalowany sławetny Olfrowicz, będąc szafarzem komorezanym, nie należący do interessu, korbacze z komórki ratuszney kazał przynieść, instygował, naygrywał się, a obżalowani pan Filipowicz y szlachetny Korbutowicz, radzca, takóž instygowali, nasławiali się, samą Domańską, meža broniącą, warta Moskiewska srodze stargała, pod boki pięściami zbiła. Do tego kramy żałujących swoimi pieczęciami y zamkami zamknęli, wartę rossyiską przystawili, co chcieli to czynili. Insuper obżalowany wielebný Leontowicz, starszy y cały monaster, gwałtem pod wartą trzymając przymusili, ażeby żałujące aktorowie trzy tysiące polskich złotych starą monetą dawną dali, nie wiedzieć za co, wymogli, y póty warty nie sprowadzili, aż poka wypłacili, warta przy kramach y kamienicy aż do dnia ósmnastego Apryla stała, z kamienicy nikomu wynieść nie pozwoliła, co musieli zapożyczyszy się effectuare, iako od obżalowanego starszego imieniem monasteru kwitacia obloquitur, iak chcieli sami pisali, obżalowanego pana Filipowicza ręką napisana y opisana, rem in se habet; przy tym dwa kramy, piwnicę y inne mieysca, per expulsionem zabrali, expulsią czynili, i dotąd obżalowany monaster swemi starszemi violenter trzyma, dalsze ieszcze pochwałki czyni. O takową tedy wiołencyą, o nayście gwałtowne, o zbitie tyrańskie, o wymożenie gwałtem trzech tysięcy polskich

złotych, o expulsya z kramów dwóch, non praeiudicando quidquam dawniejszey owieczność sklepów, kramami przewanych, y kamienicy, wieczyście delatorom należących, litispendency y rosprawie nie wchodząc w one, ante omnia reindukcyi kramów y innych mieysc, per expulsionem zabranych, do wrócenia trzech tysięcy polskich złotych, gwałtem wymożonych y wziętych, za znie wagę powagi ikmei dekretów oczewistych czterech naruszenie, któremi securitas warowana, pen de iure wskazania, oraz y nayście na kamienicę, gwałtu pospolitego, takż

za zbiecie, nawiązek uznania, win za expulsyc, pochwałki, podług prawa przysądzenia, inquizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi uznania, a w samey sprawie post reinductionem, calculationem, verificationem rosprawy vigore zaszyłych dekretów, któremi oczewista zapisana, w samey sprawie naznaczenia y nakazania: ad praesens vero ante omnia reindukcyi przysądzenia, kosztów prawnych zapłacenia, salva melioratione tey załoby, dali tę swoię protestacyą do xiąg urzędowych zapisać. Która iest zapisana.

1764 г.

Изъ книги № 4778, за 1763—1764 г., л. 446.

102. Жалоба базилианъ Виленскаго Троицкаго монастыря на ксендзовъ францишкановъ, дѣлавшихъ разные захваты въ имѣніяхъ базилианъ—Свираняхъ и Шанкополе.

Базилиане Св. Троицкаго монастыря приносятъ жалобу на ксендзовъ францишкановъ по слѣдующему поводу: въ Виленскомъ воеводствѣ по соседству съ францишканскими имѣніями распо-

жены два имѣнія базилианъ—Свираны и Шанкополе; въ эти имѣнія постоянно вторгаются францишкане, производятъ ежегодныя порубки въ ихъ лѣсахъ и стремятся захватить у нихъ сѣнокосы.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego czwartego, miesiąca Marca dwudziestego czwartego dnia.

Na urządzie grodzkim Wileńskim, przede mną Ignacym Bohuszem—miecznikiem y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imię xiądz Sylwestr Artecki, zakonu świętego Bazylego wielkiego, konsultor prowincyi Litewskiej,

starszy klasztoru Wileńskiego święto-Troieckiego, swoim y oraz wszystkich zakonników sui ordinis imieniem ad aedes S-mae Trinitatis rezydujących, solenniter załował, opowiadał y manifestował się, na w Bogu wielebnego iegomość xiądza Anzelma Poczobuta—gwardyana klasztoru Wileńskiego ordinis minorum ś. Francisci y wszystkich ichmościów xx. franciszkanów ad aedes Ma-

riae in arena mieszkających, mieniać o to: iż co żalujący delatores xx. bazylianie Wileńscy święto Troieccy, mający dobra swe Swirany y Szankopole, cum ceteris attinentiis, w wojewodztwie Wileńskim położone, a obżalowani xx. franciszkanie dobra Kiiany, w tym że wojewodztwie sytuacją mające, ad confinium dobr pomienionych żalujących delatorów przyległe, różnemi laty y czasy nieprzestając avellere gruntów, sianożęci y lasów, do majątności żalujących Swiran, signanter w roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym trzecim, w iesieni, dranic kop ośmnaście zciawszy ze pnia y wydarszy, w lesie własnym żalujących, Dąbrowa y Sontoki nazwanym, do folwarku Kiian obżalowani ichmość wyprowadzili; nie dość na tym, ulteriora na pamięć nieprzywodząc per acta, ieszcze w roku terazniejszym tysiącnym siedmsetnym sześćdziesiątym czwartym, miesiąca Marca czternastego dnia w tym że lesie, Dąbrowie y Sątokach zwanym, dranic kop trzydzieście wyciawszy, indebite contra omne aequum, zabrać usiłowali, et continuo własne grunta, puszcze, łąki,

delatorów aggrediuntur. In reliquo sianożęć Dąbrowa, Sontoki, in contiguo lasu pomienionego sytuowaną, corocznie zabierać y do niej wdzierać się nie przestają. Ad haec sami peragendo obżalowani ichmć violentias, do głównego kapturu Wileńskiego w roku niniejszym evocatorie w sprawie ziemskiej zapozwali, żalujących do strat, nakładów, expens prawnych indebite przywodzą. Zaczym żalujący delatores, chcąc iure prosequi in foro competenti de lege, ante omnia do obwarowania gruntów, łąk, puszczy, actu in possesso żalujących delatorów będących, do dobr Swiran y Szankopola należących, do pokarania penami ex merito et processu iuris pochodzącemi, do wskazania pen ewokacyinych, do odesłania totius negotii na sąd podkomorski, ubi de iure competierit, cum toto causae effectu, ad refusionem damnorum litisque expensorum, y o to wszystko, co szasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey žaloby, żalujący delatores dali tę manifestacją do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego wpisać. Która iest przyjęta y zapisana.

1772 г.

Изъ книги № 4787, за 1771—1773 г., л. 649.

103. Перечень документовъ, относящихся къ русской церкви въ Ковнѣ.

Въ этомъ документѣ кармелитскій ксендзь Криштофъ приводитъ перечень документовъ на православную церковь въ Ковнѣ и принадлежащія къ ней земли; таковыя документы: 1) листъ короля Сигизмунда - Августа Фальчевскому о надѣленіи Ковенской церкви одной уволокой земли; 2) таковой же листъ П. Фальчевскаго управляющему королевскими аданіями въ Ковнѣ по тому же поводу; 3) такой же листъ Ковенскому старостѣ Юрцевичу, чтобы онъ возвратилъ назадъ отнятую отъ церкви уволоку; 4) завѣщаніе Ковенскимъ мѣ-

щаниномъ 100 злотыхъ на устройство этой же церкви; 5) листъ Еліаша Илговскаго, опекуна русской церкви, Ковенскому мѣщанину, чтобы онъ за церковную землю ежегодно выдавалъ по 4,000 кирпичей на постройку каменной церкви въ Ковнѣ; 6) листъ сына Илговскаго Ковенскому костелу, которымъ онъ передаетъ послѣднему 2 уволоки, какъ лежащія впускъ; 7) разные документы по поводу споровъ между митрополитомъ русскимъ и Ковенскими ксендзами по поводу захвата послѣдними церковной земли.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Junii piątego dnia.

Coram actis grodu wojewodztwa Wileńskiego, comparando personaliter w Bogu przewielebny imię xiądz Krzysztof od świętego Jerzego xiędzów Karmelitów Bosych ad aedes ecclesiae s. Crucis, rezydencyi Kowieńskiej wikary, summaryusz dokumentów na cerkiew Kowieńską służących ad acta podał, którego thenor talis: Summaryusz dokumentów, wziętych od wielmożnego imci xiędza Mozolewskiego—officiala ruskiego Wileńskiego ex archivo przez imci xiędza Andrzeia Kondratowicza—dziekana Wileńskiego, służących na cerkiew Kowieńską, a to przez też probostwo łacińskie niesłusznie zabraną, dnia siódmego Aprilis tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorego:

Roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt trzeciego Marca trzynastego dnia: list króla Zygmunta Augusta do sprawcy dworów y zamków hospodarskich pana Piotra Falczewskiego, iż

swiaszczennikowi ruskiemu włokę ziemi wodną od płaty y wszelkich powinności rozkazuie wydzielić, a to nie daleko miasta; pro documento producitur autentyk z kopia sub litera A.—Tysiąc pięćset pięćdziesiąt czwartego, Julii dziewiątego dnia: dokument wzięczy pana Piotra Falczewskiego, sprawcy dworów y zamków hospodarskich, popowi ruskiemu Olexieiu dany, na włokę gruntu według listu ikmci wyższego, bez żadney płaty, na cerkiewny fundusz, z ograniczeniem w tym dokumencie wyrażonym, gdzie ona włoka situm swoię ma distinctim; tymże dokumentem pomieniony sprawca dodae popowi morgów dwadzieście na płacie królewskiej, z morhu po groszy dwa y pieniędzy sześć, na co producuntur list sprawcy y z kopia sub litera B. Tysiąc pięćset pięćdziesiąt piątego miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia: list króla Zygmunta Augusta do pana Jana Jurcewicza Komaiewskiego — starosty Kowieńskiego,

inierszka wielkiego księstwa Litewskiego, ażeby włokę gruntu za listem ilmda y pana Falczewskiego—sprawy, popowi ruskemu do cerkwi podana pro fundatione, a przez wyrażonego pana Jurcawicza—starosty Kowieńskiego odebrana, miżno daninę króla śogomości y podawczy list sprawy hospodarskiego, aby tę włokę gruntu powrócił y do cerkwi używania odtąd już nie brosił y nie przeszkadzał; producitur dwie kopie tego listu y z autentykiem sub litera G. Tysiąc pięćset pięćdziesiąt piątego, Augusta dwudziestego trzeciego dnia, list króla Zygmunta Augusta do pana Falczewskiego—sprawy dworów hospodarskich pisany, aby włokę gruntu za listem hospodarskim, przez się podana, do cerkwi popowi ruskemu, a dopiero przez starostę Kowieńskiego na skarb hospodarski odebrana, znowu powrócił y odtąd już tej krzywdy czynić nie dopuścił y panu staroście Kowieńskiemu zakazał, aby w tę włokę gruntu nie wstępował; producitur autentyk z kopią listu królewskiego sub litera D. Tysiąc pięćset osmdziesiąt czwartego, Julii piętnastego: testament Charytona Wielkiewicza — mieszczanina Kowieńskiego, którym testamentem po zgorzeniu cerkwi ruskiej na reparacyą iey leguie złotych polskich sto; producitur testament sub litera E.—Tysiąc sześćset piątego, Maia dziesiątego dnia: list p. Eliasza Ilgowskiego — tywona Twerskiego, opiekuna, za listem królewskim cerkwi ruskiej w Kownie Wszystkich Śś., ea conditione dany mieszczaninowi Kowieńskiemu, na grunt cerkiewny, leżący nad rzeką Giertopienią, aby corocznie po cztery tysiące cegieł na reperacyą cerkwi dawał, póki się nie wymuruie ta cerkiew w Kownie ruska; producitur autentyk sub litera F.—Tysiąc sześćset trzynastego Januarii szóstego: ekstrakt nadania dwóch włok cerkiewnych Ko-

wieńskich na krosiól Kowieński od Eliasza Ilgowskiego—ciwona Twerskiego, post fata Andrzeia Ilgowskiego rodzica swego, quasi se w pustce wdkowały; producitur ekstrakt sub litera G.—Tysiąc sześćset czternastego, dnia siódmego Augusta, list proboszcza łacińskiego Kowieńskiego do x. metropolity ruskiego pisany, oznymniający, że włokę gruntu cerkiewnego przy śmierci swojej szlachcie Ilgowski darował; y ten producitur autentyk sub litera H. Tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, dnia szesnastego Januarii: mandat do assessorii x. Jerzemu Szawłowiczowi—proboszczowi Kowieńskiemu łacińskiemu od metropolity ruskiego Walerjana (sic) Ruckiego, o zabranie nieluxsine gruntów cerkiewnych y samogo cerkwiszcza, z dowodem, producitur sub litera I.—Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego Junii: pozw od Rustachiego Wołowiona—biskupa Wileńskiego, po xiędza Jerzego Szawłowicza—proboszcza Kowieńskiego, o zabranie gruntu cerkwi Kowieńskiej post fata Andrzeia Ilgowskiego—ciwona Twerskiego: producitur sub litera K. Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego Junii: list pana Mikołajia Paszkiewicza—podstolego Kowieńskiego o to: że niesłusznie proboszcz Kowieński łaciński trzyma w Kownie gruntu cerkiewnego włokę, do metropolity pisany; autentyk producitur sub litera L. Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego wtórego Junii: protestacya x. Ruckiego—metropolity ruskiego na Jerzego Szawłowicza — proboszcza Kowieńskiego o odebranie włoki gruntu cerkiewnego w Kownie kapłanowi ruskemu; producitur ekstrakt sub litera L. Tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, Februaryi czwartego dnia: dekret assessorski w sprawie metropolity ruskiego z x. Szawłowiczem—proboszczem Kowieńskim łacińskim, o zabranie gruntu cer-

kiewnego kapłanowi ruskiemu przez wyrażanego proboszcza, których że proboszcz zabierał się na inquizycyą odesłano; producitur autentyk sub litera M. Tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, Februarii czwartego dnia: list królewski na inquizycyą w sprawie inaci oycy metropolity Ruckiego z x. proboszczem Kowieńskim o to: czyia jest włoka w Kownie—czy cerkiewna, czy kościelna, którą zabrał proboszcz łaciński: Kowieński? Producitur autentyk sub litera N. Tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt trzeciego, dnia trzydziestego Augusta: list x. Żochowski—metropolity, do xiędza sufragana, oddawiający żalobę x. proboszczowi Kowieńskiemu popowską, którą on dawniej zabrał ad fundationem tegoż probostwa, którego listu nil valentis kopia wypisana z wizyt łacińskich kościołów et ex iisdem probatur ta włoka, popowska należna jest do

cerkiewnego funduszu, za przywileciem królewskim, a x. metropolita że pisał list do proboszcza odstępujący totius fundi collationis s. r. m-tis et sine bene placito apostolico ad haec sine consensu s. r. m-tis fundusz królewski ważył się znaszać; producitur sub litera O. U tego summaryusza podpis temi słowy: Tysiąc siedmset siedm-dziesiąt wtórego, dnia siódmego Aprila takowe dokumenta biorąc od wielmożnego imoi xiędza Mozolewskiego—officiala generalnego Wileńskiego ex archivo do dochodzenia cerkwi Kowieńskiej y gruntów do niej należących, pro documento reversaliter summarius wyrażonych podpisuię mp. xiędz Antoni Kondratowicz—dziekan Wileński sacrae theologiae Laureatus. Który to takowy summariusz za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę ad acta, jest do xiąg grodzkich spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1784 г.

Изъ книги № 4798, за 1784 г., л. 1178.

104. Опредѣленіе по дѣлу Брестскихъ базилианъ съ земскимъ судьей Грабовскимъ о неуплатѣ денежной суммы.

Въ этомъ документѣ Брестскіе базилиане возобновляютъ еще прежде веденный ими процессъ съ Брестскимъ судьей Грабовскимъ по поводу неисполненія имъ двухъ заемныхъ обязательствъ, одного на 683 червонныхъ золотыхъ, другаго на

10,637 польскихъ золотыхъ; процессъ этотъ былъ веденъ въ Виленскомъ судѣ и оконченъ въ пользу базилианъ, но Брестскій судья не захотѣлъ подчиняться этому опредѣленію.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, miesiąca Decembra czternastego dnia.

Na roczkach Decembrowych grodzkich woiewodztwa Wileńskiego, w roku wyż na dacie pisanym do sądenia przypadłych y porządkiem prawa pospolitego in loco iudiciorum solito w mieście hospodarskim Wilnie sądzących się, przed nami Antonim Buchowieckim—podwoiewodą, Stanisławem Oranowskim—sędzią, Krzysztofem Koziелеm—pisarzem, urzędnikami sądowymi grodzkimi woiewodztwa Wileńskiego, gdy s porządku wołania rejestrow sumarynych wpisów roku terazn. tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, kadencyi roczków maiowych z karty czwartey, ku sądeniu naszemu przypadła sprawa w Bogu przewielebnych imci xiędza Benedykta Eliaszewicza superiora y wszystkich ichmościów w. xx. Bazyliańów konwentu Brzeskiego, z wielmożnym panem Felicianem Grabowskim, sędzią ziemskim woiewodztwa Brzeskiego, za pozwem od aktorów, po obzałowanym imci pana przed nasz sąd grodzki woiewodztwa Wileńskiego wyniesionym, przez woznego ikmci woie-

wodztwa Brzeskiego Alexandra Grabowskiego w roku terazn. tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartym, miesiąca Februarii szóstego dnia, oczewisto w majątności Jastrzebiu zwanym, w woiewodztwie Brzeskim leżącej, podanym, eodem anno et mense 9-go przed aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego zeznanym y za żalobą w nim wyrażoną mieniać y referuiąc się do żalob, processów y dekretu kontumacyinego, a mianowicie o to: iż co obzałowany imé w roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt pierwszym, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia, będąc potrzebą zagniony pieniędzy, na dwie inskrypcie obligacyine, na iedną ósm tysięcy złotych polskich, na drugą czerwonych złotych pięćset sześćdziesiąt sześć y groszy dwadzieścia, zapożyczył y termin oddania rok następny przeznaczył, którym to inskrypcyom y dobrowolnemu swemu zamiarowi czyniąc sprzeciwieństwo, ani summy na terminie przypadłym nie opłacił, ani też procentem żalującego niekontentował, w czym żalujący dostrzegłszy, iż w odebraniu mitręga summy nastąpić może, zapobiegając nastąpić

mającemu narażeniu, w roku tysiąc siedmset trzecim, Kwietnia dwudziestego dnia, do grodu woiewodztwa Wileńskiego zaacytowali, gdzie za przypadnieniem aktoratu w roku tysiąc siedmset osmdziesiąt trzecim, Decembra trzynastego dnia, pod niestawieniem obżalowanego imci wżyskali dekret, którym dekretem summy czerwonych złotych sześćset sześćdziesiąt trzy y złotych polskich dziesięć tysięcy sześćset trzydzieście siedm y groszy szesnaście na obżalowanym imci y na dobrach wszelkich wskazaną y przysądzoną, na mocy którego dekretu żalujące delatores uprosiwszy w. Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego woiewodztwa Brzeskiego, do uczynienia satysfakcyi dekretowi obwieszczenie przez Piotra Koczergowskiego—woznego, czteroniedzielne od iego mości pana Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego, wydali, w przewodnictwie którego obwieszczenia gdy w. sędzia do folwarku Jastrzębia, attinentii Starego Zdzitowia, dla uczynienia exekucyi zjechał, w ten czas obżalowany Felician Grabowski—sędzia ziemski Brzeski, czyniąc iawnne sprzeciwieństwo wyrokowi grodzkiemu Wileńskiemu, takowey exekucyi bronił y peny prawne nasze wciągnął, o które żalujące chcąc prawem czynić, żadaia approbaty dekretu kontumacyinego y wszelkich wskazów, w nim wyrażonych, sążdenia summ za jedną inskrypcyą osmiu tysięcy złotych polskich, za drugą czerwonych złotych pięćset sześćdziesiąt sześć y groszy dwadzieście, złotych ważnych holenderskich z procentem należnym, pokarania penami za popelnione sprzeciwieństwo, expensów wszelkich poniesionych, tak na sprowadzenie exekucyi, iako też na prawo lożonych, zwrotu nakazania y tego wszystkiego zadecydowania, co sprawa słusznym z dowodów iawnnym być się okaże, salva žaloby melioratione. Która

to žaloba, iako w pozwie autentycznym znajduje się, tak co do słowa w ten nasz dekret jest wpisana. A za oną przerwczona strona przed naszym sądem instituit actionem, w której sprawie w roku, miesiącu y dniu wyż na dacie. pisanym przypadley, my sąd grodzki woiewodztwa Wileńskiego pożwanego w. Feliciana Grabowskiego—sędziego ziemskiego woiewodztwa Brzeskiego, po trzykroć przez woznego z nakazu naszego do prawa wołanego, niestawiającego, iako prawu nieposłusznego w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią iterum wzdaemy, do publikowania tey infamii woznego sądowego przydaemy, wywołać, publikować nakazujemy. Produkowane zatym przez patrona aktorów dokumenta, processa, žaloby, oraz dekret niestawny w sądzie naszym w roku przeszłym tysiąc siedmset osmdziesiąt trzeciego, miesiąca Decembra trzynastego dnia, z wzdaniem na infamią ze wskazem summy czerwonych złotych sześćset sześćdziesiąt trzy, y złotych polskich dziesięć tysięcy sześćset trzydzieście siedm, groszy szesnaście. A za onym listy obwieszczy y poieżdzy w. Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego woiewodztwa Brzeskiego, w dowód uczynioney exekucyi do majątności Jastrzębia, attinentii Starego Zdzitowia, w woiewodztwie Brzeskim leżącego, y dalsze dowody prawne, hac in re zaszle, in omnibus punctis et clausulis approbujemy, przy mocy nienaruszoney y walerze inviolabili zachowujemy, vigore których summy za pretensie aktorów, do niestawiającego imci regulowane, wespół z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris, nam sądowi persolutis, in universum computando, złotych polskich 23,480 na niestawiającym imci y wszelkim majątku onego aktorom przysądżamy y wskazujemy; oraz za takowym dekretem inquirować się do mająt-

ności Starodziwoie zwanej, w województwie Brzeskim leżącej, aktorom dozwolamy, a jako dla poddania per inquisitionem majątności Starodziwoie zwanej, w województwie Brzeskim leżącej, tak dla uczynienia za wkaz wyż wyrażonej sumary skutecznej, prawnej, mocnej y nieodwołkowej fortis manu, capto quovis tempore assekucya do urzędów wszelkich ziemskich y grodzkich, w wielkim xięstwie Litewskim stających się, odsylamy. A gdy termin praw-

ny do publikowania tej kondemnaty przypadł, tedy wozny sądow naszych pilnujący, Adam Putowicz, dość czyniąc prawu repoblicanemu y dekretowi naszemu, kondemnowanego wielmożnego za infamisa w izbie sądowej et in foro publico obwolał, publikował, proklamował y relacyę publikaty swej urzędownie bezzał. Która sprawa, jako się w sądach naszych agitowała, tak jest do xiąg grodzkich województwa Wileńskiego spraw dekretowych zapisana.

1787 г.

Изъ книги № 4802, за 1787 г., л. 86.

105. Позовъ отъ имени князя Радзивилла Пашковскаго объ уплатѣ Св.-Духовскому монастырю денежной суммы.

Виленскій воевода Бароль-Радзивиль, отъ имени Виленскаго Свяго-Духовскаго монастыря подаетъ поимъ Пашковскимъ по поводу неуплаты ими 80

червонныхъ влохтъ съ причитающимися къ нимъ судебными недорывками въ количествѣ 200 польскихъ влохтъ.

Roku tysiąc siedmeset osmdziesiat siódmege, miesiąca Januarii siedmnastego dnia. Przed aktami grodzkimi wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy osobicie, Tomasz Klimowicz—wozny ikmoi wojewodztwa Wileńskiego, žalobę pozewną do akt podał, w te słowa pisana: Karol xiąże Radziwil—woiewoda Wileński, wielmożnym ichmość panom Franciszkowi y Agacie z Paszkiewiczów, primi voti Kononowiczowej, ad praesens Sawiekim—komornikom wojewodztwa Wileńskiego, pozew przed sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego, na roozki następane:

w roku ninieyszym tysiąc siedmeset osmdziesiat siódmym in Februario sądzić się mając, z instancją w Bogu przewielebnego ianci xiądzia Hieronta Pekińskiego—starszego prowincyi Litewskiej ritus-gracii non uniti y wszystkich ichmość xx. nieunitów monasteru Wileńskiego, którzy obżalowali waszmościów pozывая, miejąc y odwołując się do zaszłego procederu w grodzie Wileńskim z sukcesorami zeszłego Andrzeia Paszkiewicza y do zapadłego dekretu adcytacyą obżalowanych waszmościów uznającego, tanquam sukcesorato reprezentują:

cych, mianowicie do opłaty summy czerwonych złotych czterdziestu, cum altero tanto za zeszłego Andrzeja Paszkiewicza, oycy obżalowanych, według karty od tegoż w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym wtórym, miesiąca Augusta iedyństego dnia, monasterowi żalującego wydanej, a dotąd nie zaspokoionej, przez co żalujące delatores odnosząc krzywdę do zniesienia takowego długi, wespól z dalszemi successorami pra-

wem czynią razem zwrotu expensów prawnych złotych polskich dwuchset dopraszają się, z powodu przeciągłego procederu y tego wszystkiego uznania, co się z prawa dowiedzie, salva melioratione tej žaloby. Pisan roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt siódmego, miesiąca Januarii siedmnastego dnia. Która to žaloba, przez wyż wyrażoną osobę do akt podana, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego wpisana.

1784 г.

Изъ книги № 4802, за 1787 г., л. 33.

106. Извлечение изъ постановленія постоянного королевскаго совѣта о фонду-
шахъ монастырѣ и церквахъ.

Въ этомъ документѣ король Станиславъ Августъ оповѣщаетъ, что восстановление *монашескаго совѣта* (неустайаеу гady) относительно костеловъ, должны также распространяться и на уни-

атскія церкви, т. е. что старія церкви могутъ быть возобновлены, и бѣдныя—вспомоществуемы деньгами и имѣніями (фундушами).

Рoku тысячь седмсет о́смдзiesiąт си́дмego, мiesiáca Januarii о́смого дня.

Przed aktami grodzkimi wojewodztwa Wileńskiego stanawszy osobiście w. i. p. Józef Meyer—rotmistrz Smoleński, rezolucyą rady nieustajаеу do akt podał, w te słowa pisaną: *Extrakt rezolucyi* wielmożnego pana, za zdaniem rady, przy boku iego królewskiej mości na imię xiędza Hryniewicza wydanej, z protokołu expedycyi in publicum wyszłych ad № dwieście dziewięćdziesiąt cztery, roku тысячь седмсет о́смдзiesiąт czwartego, w te słowa:

My Stanisław August, z Bożey łaski król polski etc. Za zdaniem rady nieustajаеу, odpowiadając na memoryał, w którym xiądz Szymon Hryniewicz—prokurator z diecezji Łuckiej ritus graeci uniti, doprasza się rezolucyi; *primo*: jeżeli niedostarczajаcego funduszu cerkwi summami, do dwudziestu czterech tysięcy złotych polskich wynoszącymi, nie z antecessorów spadłemi, ale w czasie kapłaństwa swego zapracowanemi, opatrzenie y zasilenie sprzeciwia się konstytucjom тысячь sześćset trzydziestego piętego roku vol. tertio, folio ośmset pięćdzie-

siąt cztery tit. ordynacya dóbr ziemskich, która lubo dóbr ziemskich od stanu rycerskiego do duchowieństwa oddalać zabrania, wszelako jeżeli by kto ubogiemu kościołowi farnemu we wsi darował na podratowanie sztukę jaką gruntu, nie ma być pro contraventione temu prawu poczytano y konstytucyi, tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego convocationis, samych tylko klasztorów y to niepotrzebnych fundować zakazującej, lecz kościołów farnych y cerkwi parafialnych de nova radicie fundować nie zabraniającej, a tym bardziej dawniej fundowanych, ale ubogich summą pieniężną zasilać nie odmawiającej; y konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, folio trzysta pięćdziesiąt tit. o nieoddaleniu dóbr ziemskich od stanu świeckiego, która reasumując konstytucye lat tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego y tysiąc siedmset dwudziestego szóstego y tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, favore communitatis zasze fundacyi nowych y zapisów sine consensu reipublicae sub nullitate ich że czynić zakazuje, wszelako izby kościołów y cerkwi parafialnych, zwłaszcza szczupły y niedostateczny fundusz mających, które weale ad communitatem nie należą, summami zasilać nie można było, także nie zabranio. *Secundo:* jeżeli zapis osoby duchowney cerkiew parafialną ubogą summami, jaką wyżej zasilający, za wiadomością, approbatą biskupa miejscowego ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, w aktach biskupich czynionych, a konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego czterema laty uprzedzającej y z oblatowaniem testamentu do przyzwoitego grodu przeniesiony, dla tej iedynie przyczyny, że w aktach grodzkich, lub w ziemskich originaliter nie zapisany, ważność swoją utracić et iari caduco podlegać może; My król,

za zdaniem rady, przy boku naszym będącej, deklarujemy, iż konstytucya tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego y tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, alienacyi dóbr y summ fundusze zakonne wzbraniające, w pewnych warunkach ściagać się nie mogą do funduszków parafialnych, jako iedynie na potrzebę publiczną destynowanych, co też wyższemi rezolucjami rady w roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt pierwszym y tysiąc siedmset ósmdziesiąt drugim, jest wytłumaczono, iako bez potwierdzenia y pozwolenia stanów rzeczy wspólitye wolno jest fundusze czynić na erekcyą nowych parafialnych kościołów y na wsparcie ubogich, dodawać w gruntach y summach, wolność ta rościagać się ma y do kościołów parafialnych ritus graeci uniti, a takowe fundusze, w aktach biskupich zapisane, a do akt publicznych przemiesione, ullo modo pod wątpliwosc y zakaz prawa o alienacyi podciągane być nie mogą, rezolucyą tę za zdaniem rady, przy boku naszym będącej, ręką naszą podpisaną, pieczęcią tej że rady stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, panowania naszego dwudziestego roku. Michał książę Poniatowski—biskup Płocki, koadiutor Krakowski, jako prezydujący w nieprzytomności najjaśniejszego pana na seassy: K. Raczyński—marszałek rady. U tego ekstraktu rezolucyi rady niustającej przy wyciśnionej na czerwoney massie pieczęci podpis iasniewielmożnego imci kiedza Naruszewicza tak się wyraża: Adam Naruszewicz—biskup y pisarz woiewodztwa w. x. Lit. s. r. m. Który to ekstrakt rezolucyi rady, przez wyżwyrażoną osobę do akt podany, jest do ksiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1790 г.

№ 4885, за 1790 г., ч. 418.

107. Судбное определение по делу о долговой сумме, слѣдующей отъ Францкевича Виленскій базилианкамъ.

По жалобѣ Виленскихъ базилианокъ на Францкевича о неуплатѣ перваго долга въ 6,800 злотыхъ, Виленскій градскій судъ постановилъ: съ Францкевича взыскать съ процентами 605 золотыхъ и 2 шилла, обезопасить эту сумму на его недвижимомъ имѣніи на Свѣжской улицѣ съ г. Виленя, а въ случаѣ недостатка на другомъ его имѣніи.

legitim procentem przysądzenia, inkwitacyi, tak do kamienicy, w mieście Wilnie leżącej, iako też do dalszych dóbr zasądzenia, do utwierdzenia dekretu kontumacyinego, w grodzie niniejszym otrzymanego, expensów prawnych nadgródzenia, która to žaloba, tako w pozwie autentycznym nayduie się, tak co do słowa w ten nasz dekret iest wpisana, a za oną przerwczona strona w naszym sądzie miasta sprawą, w której dacie pisanych, z registrów summarii processus, z wpisów roku przeszłego tysiąc siedmset ośmndziesiąt dziewiętego, z karty sześćsetnej siedmndziesiątej przypadley, my sąd grodzki woiewodztwa Wilenskiego aactivitatem loci standi wielmożnemu imci panu Janowi Franckiewiczowi — podstolemu woiewodztwa Smolenskiego; na kondemnatę infamii z aktorata wielcebných bazylianek Wilenskich w roku tysiąc siedmset ośmndziesiąt dziewiętym Marca siedmnaściego dnia w sądzie niniejszym zapadła i otrzymana, mieć uznawszy y obwarowawszy, w samej sprawie proceder nakazaniemy. In procedendo po kontrowersyach ze strony wielcebných

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia.

W sprawie wielcebney ieyność panny Joanny Ważyńskiej — starszey y wszystkich ichność panien bazylianek konwentu Wilenskiego, z wielmożnym imci panem Janem Franckiewiczem — podstolim woiewodztwa Smolenskiego, za pozwem od aktorek po obżałowanego iegomości przed nasz sąd grodzki woiewodztwa Wilenskiego wyniesionym y na žalobę w onym nayduiącą się takową, którą referując się do obligu przed laty czterma wydanego pożywała o to: iż obżałowany wasność Franckiewicz ku pilney swoiey potrzebie wziął y pożyczyłs rękodayney summy złotem ważnym obrączkowym sześć tysięcy trzysta złotych, którą to sumnę wspóln z procentem, obligacyjnym, oraz inkwitacyjnym zapisem udać y wypłacić obowiązales się. — Gdy zaś w roku tysiąc siedmset ośmndziesiąt siódmym w terminie, obligiem opisanym, nie tylko kapitalney summy sześć tysięcy trzysta złotych nieoddales, lecz y procentu nie opłaciłs, za tym załużące pożywalac proszą nade wszystko sumny, za obligiem należney, z za-

legitim procentem przysądzenia, inkwitacyi, tak do kamienicy, w mieście Wilnie leżącej, iako też do dalszych dóbr zasądzenia, do utwierdzenia dekretu kontumacyinego, w grodzie niniejszym otrzymanego, expensów prawnych nadgródzenia, która to žaloba, tako w pozwie autentycznym nayduie się, tak co do słowa w ten nasz dekret iest wpisana, a za oną przerwczona strona w naszym sądzie miasta sprawą, w której dacie pisanych, z registrów summarii processus, z wpisów roku przeszłego tysiąc siedmset ośmndziesiąt dziewiętego, z karty sześćsetnej siedmndziesiątej przypadley, my sąd grodzki woiewodztwa Wilenskiego aactivitatem loci standi wielmożnemu imci panu Janowi Franckiewiczowi — podstolemu woiewodztwa Smolenskiego; na kondemnatę infamii z aktorata wielcebných bazylianek Wilenskich w roku tysiąc siedmset ośmndziesiąt dziewiętym Marca siedmnaściego dnia w sądzie niniejszym zapadła i otrzymana, mieć uznawszy y obwarowawszy, w samej sprawie proceder nakazaniemy. In procedendo po kontrowersyach ze strony wielcebných

panien bazyliank przez palestranta wielmożnego imci pana Kazimierza Skurewicza — rotmistrza wojewodztwa Wileńskiego, ze strony zaś wielmożnego imci pana Franciekiewicza przez palestranta imci pana Stanisława Zaleskiego — skarbnikowicza Wilkomierskiego, wzajemnie doniesionych: my sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego, na mocy zapisu od wielmożnego imci pana Franckiewicza wielebnym pannom bazyliankom Wileńskim w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Maia ósmnastego dnia, z listem na przyznanie wydanego, niniejszym wyrokiem utwierdzającego się, sumnę kapitalną czerwonych złotych sztuk trzysta pięćdziesiąt, a za procent dziesięcioletni y miesięcy pięć czerwonych złotych dwieście pięćdziesiąt pięć y złotych dwa, tymże wielebnym pannom bazyliankom Wileńskim na wielmożnego imci pana Jana Franckiewicza — podstolego Smoleńskiego, dołączając za expens prawny złotych polskich ósmdziesiąt przysadzamy, y ażeby rzeczony wielmożny imć pan Franckiewicz takową sumnę w ogół zniesioną, czerwonych złotych sześćset pięć złotem Holenderskim niebrakownym y osobno currenti

moneta złotych polskich ósmdziesiąt dwa, przy xiegach grodzkich wojewodztwa Wileńskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset dziewięćdziesiątym, miesiąca Septembra dwódziesiątego dziewiątego dnia, samym że wielebnym pannom bazyliankom, lub plenipotentowi onych, nie przyjmując aresztów, nie nabywając wlewków pod nieważnością onych, praevia danda quietatione obligu, y procederu restitutione, oddał y wypłacił, nakazujemy. W przypadku nieoddania my sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego w przeciągu tygodnia et etiam quovis captato tempore inequietationem wielebnym pannom bazyliankom do kamienicy w mieście ikmci Wilnie tegoż wielmożnego imci pana Franckiewicza, na Szklanney ulicy leżącej, w niedostarczeniu zaś procentu z kamienicy inequietationem do dalszych dóbr y majątku tegoż wielmożnego imci pana Franckiewicza, bez obwieszczenia przez urząd, ad libitum użyty, adhibito militari brachio, uznawamy y ażeby takowey inekwitacyi wielmożny imć pan Franckiewicz sam przez się, per substituendos possessores, ullo praetextu, pod karą sprzeciwieństwa nie bronił y nie tamował — ostrzegamy.

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

1576 г.

Изъ книги № 4667, за 1578—1579 г., л. 94.

108. Привилегія короля Стефана Баторія Григорію Масальскому на лѣсничество Немонитское.

Мѣсеца Іюня 3 дня, у ввторокъ.

Передъ нами вранниками судовыми земскими повѣту Городенского, Григорьемъ Зиновьевичомъ Дельницкимъ—подсудкомъ и Андреемъ Котовичемъ—писаромъ, на мѣстцу судовомъ его милость панъ Григорій Масальскій—судья земскій повѣту Городенского, оповѣдалъ и покладалъ листъ, данный его королевское милости на лѣсничество Немонитское и просилъ, абы тотъ листъ его королевское милости до книгъ земскихъ былъ вписанъ, который слово въ слово такъ ся въ собѣ имеетъ.

Стефанъ Божью милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ: повѣдилъ передъ нами подсудокъ Городенскій, державца Перстунскій, Григорій Масальскій, ижъ што перво сего часу, въ небытности короля, воевода Смоленскій, ловчій бывшій великого князства Литовского, староста Мерецкій, панъ Григорій Воловичъ, по зейстью лѣсничого Немоно-

итского Малхера Борны, лѣсничество Немонитское для певнѣйшое сторожи пущи наше въ держанье и завѣденье его злепилъ, и, примножаючи пожитокъ скарбу земского, на розробенье поля, черезъ ревизоровъ ограничоное, людьми осаживаючи, поручилъ, за чимъ онъ хотечи пожитокъ скарбу земского на потомъ вдѣлати, не въ малымъ коштомъ своимъ працуючи, людей на воляхъ оного лѣсництва Немонитского колько сель осадилъ, съ которыхъ де сель на волокахъ засѣлыхъ, часу небытности господарское въ тыхъ панствахъ, не мало рознымъ особамъ роздано, што ми на достаточнѣйшое вывѣданье нашо откладаемъ. А къ тому панове рады ихъ милость великого князства Литовского зъ державцы помененого подсудка Городенского дворного Берзницкого, отъ которого по милости Жыкгимонта Августа, продка нашего, за вѣрныя службы его ему въ держанье данные, на потреби рѣчи поспо-

литое, въ суммѣ пѣнезей завели ему, яко за службы, такъ и за награду державы Верхницкое въ томъ же лѣсничествѣ Немоноитскомъ певные села, на воляхъ заложонные, то есть: при рѣцѣ Кирснѣ село Поскерну волокъ двадцать пять и морговъ двадцать семь, и при тѣхъ же проробкахъ надъ Кирсною лѣсъ нерозробленный—волокъ семь, и къ тому на врочищахъ Кгудѣляхъ волокъ двадцать, село врочишомъ на Красницы—волокъ двадцать одну, до воли и ласки нашею ему назначили; и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу господарскую удѣдали, такъ за тотъ накладъ его, который онъ оные села осаживаючи зъ маестности своею чинилъ, тые села помененные надъ Кирсною село Покирсни — волокъ двадцать пять и морговъ двадцать семь, также въ застѣнку лѣсу нерозробленого волокъ семь при немъ zostавили и при лѣсничествѣ Немоноитскомъ его заховали. А такъ мы посподарь, маючи заледонные службы помененного подсудка Городенского, которые онъ въ пожиткахъ скарбу земского отъ часу не малого чинилъ и до сихъ часовъ чинити не переставаетъ, зъ ласки нашею господарское оное лѣсничество Немоноитское, зъ осочниками, бортниками и стрѣльцами, яко то онъ и по сесь часъ держалъ, съ чиненьемъ личбы и отдаваньемъ пожитковъ до скарбу нашего, въ держанью и завѣдованью его zostавуемъ до живота его. А што ся дотычетъ сель и кгрунтовъ пререченныхъ Покирсни, Кгудели, Красни-

цы, которые онъ осаживаючи немало маестности наложены, которые дей для невыробленья лѣсу на воли сѣдять; тогда ижъ еще оныхъ сель подданные воли не высѣдѣли, мы хотечи, абы ся тымъ лепѣй способляли, еще имъ вольности отъ светого Мартина въ симъ року семьдесятъ шостомъ до трехъ годъ даемъ, а по высѣженью тыхъ трехъ годъ вольности имъ отъ насъ назначоное, кгда ся платы и доходы всякіе зъ оныхъ воль черезъ ревизоровъ нашихъ ошапують и до реестровъ скарбныхъ упишутъ, на ончасъ Масальскій платы и доходы всякіе съ нихъ и зъ млына мѣрки и зъ застѣнку, въ которомъ есть лѣсъ, волокъ семь, въ награду накладу своего, которые онъ самъ маеть уживати, оные воли наложилъ и млынъ на рѣцѣ Кирснѣ своимъ накладомъ збудоваль, платы и доходы всякіе отъ нихъ, изъ млына мѣрки выбираючи на свой пожитокъ брати маеть до живота своего, а по животѣ его опять якъ лѣсничество, такъ и село помененное зъ застѣнкомъ до столу нашего прійти мають. И на то дали есьмо Григорію Масальскому сесь нашъ листъ съ подписомъ руки нашею господарское, зъ нашу печатью. Писанъ у Торуні. Лѣта Божего Нароженья тысяча пятьсотъ семьдесятъ шостого, Декабря второго дня. Въ которомъ мы листу господарскомъ, печати и подпису руки его королевское милости огледавши, также и подпису руки писарское, до книгъ земскихъ вписати дали.

1577 г.

Изъ книги № 4667, за 1578—1579 г., л. 87.

109. Привилегія короля Стефана, подтверждающая привилегію Сигисмунда Августа, данную Григорію Масальскому на пожизненное владѣніе Перстунскимъ дворомъ.

Мѣсеца Іюня 3 дня, во-второкъ.

Передъ нами вранниками судовыми земскими повѣту Городенского Григорьемъ Зиновьевичомъ Дельницкимъ—подсудкомъ а Андреемъ Котовичомъ—писаромъ, на мѣстцу судовомъ его милость панъ Григорій Масальскій—судья земскій повѣту Городенского, оповѣдалъ и покладалъ листъ его королевское милости господаря нашего милостивого Стефана на потверженіе его милости въ держаніе доживотное двора Перстунского и просилъ, абы тотъ листъ его королевское милости до книгъ земскихъ былъ вписанъ, который слово въ слово такъ ся въ собѣ маеть:

Стефанъ, Божю милостію король польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ: повѣдилъ передъ нами подсудокъ Городенскій, державца Перстунскій и Обельскій Григорій Афанасевичъ Масальскій, ижъ продокъ нашъ король его милость, фалебное памети Жикгимонтъ Августъ за вѣрные службы его дворъ Перстунскій и фольварокъ тамошній со всеми поддаными тамошними тяглыми и челядными ему въ державу дати рачиль, и просилъ насъ, абыхмо ему на тую державу его доживотье дали и то ему листомъ нашимъ утвердили. А такъ мы, маючи за-

которые онъ королю его милости зешлому и рѣчи-посполитой оказывалъ и теперь намъ и скарбу нашему великого князства Литовского чинити не переставаетъ и пожиточне служить, зъ ласки наше господарское, за причиноу ихъ милости пановъ радъ нашихъ и за чоломъ-битіемъ Григорья Масальского, на тую державу его, Перстунскую право ему доживотное даемъ и то ему симъ листомъ нашимъ потвержаемъ. Маеть Григорій Масальскій тотъ дворъ нашъ и фольварокъ Перстунскій со всеми поддаными, кгрунты и всякими пожитками нашими, къ тому двору и волости Перстунской здавна и теперь прислухаючими, до живота своего держати, чинши и платы съ подданыхъ нашихъ тамошнихъ выбираючи, до скарбу нашего отдавати и личбы чинити, а на себѣ пожитки, которые на державцы наши приходять, брати, и во всемъ, водле уставы волочное, безъ обтяжливости ку подданымъ нашимъ тамошнимъ, заховатися и всякіе пожитки въ той державѣ своей примѣжати повиненъ будетъ. А мы господарь до живота Григорія Масальского въ тое державѣ его рушити и ничего оттоль кгрунтовъ и людей никому отдавати, ани заводити не маемъ. И на то дали ебымо Григорію Масальскому еесь нашъ листъ подѣ

печатію и съ подписомъ руки наше го-
сподарское. Писанъ у въ обозѣ подь Гдан-
скомъ, лѣта Божого Нароженья тысяча
пять сотъ семьдесятъ семого, мѣсеца Авгу-
ста шостого дня. Въ которого листу по-

тверженъе его королевское милости мы-
врадники судовые вышешменены печати
и подписы руки его королевское милости
огледавши, до книгъ вписати дали.

1582 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 381.

110. Привилегія короля Стефана, данная городу Полоцку на магдебургское право.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ девятьдесятъ третьего, мѣсеца Авгу-
ста двадцать пятого дня. На врадѣ его
королевское милости кгородскомъ воевод-
ства Виленского, передь нами врадниками
кгородскими Виленскими, отъ ясневель-
можного пана его милости пана Криштофа
Радивила—кнежати на Виржахъ, изъ Ду-
бинокъ, воеводы Виленского, гетмана най-
вышпого великого князства Литовского,
старосты Солецкого, Урендовского, держав-
цы Коконгавзского, на справы судовые
воеводства Виленского высажонными—Ми-
колаемъ Юревичомъ Зеновичомъ—намѣст-
никомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богда-
новичомъ Рыпинскимъ—судьею, а Шас-
нымъ Богуматкою—писаромъ, постановив-
шисе очевисто мѣщанинъ мѣста господар-
ского Полоцкого, на име Семень Яков-
левичъ, оповѣдалъ то и ку вписанью до
книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладаль
листъ славное а светобливое памети ко-
роля его милости Стефана, подь датою
року тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ вто-

рого, мѣсеца Юля тринадцатого дня, съ
подписомъ руки менованого короля его
милости Стефана, съ печатію великого
князства Литовского, и съ подписомъ руки
писарское, данымъ всимъ мѣщаномъ мѣста
Полоцкого на право магдебургское, про-
сечи, самъ отъ себе и отъ всѣхъ мѣщанъ
мѣста Полоцкого, абы оный листъ короля
его милости, для приплыхъ потребъ и ни-
которыхъ припадковъ и згубы, до книгъ
кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А
такъ мы врадъ, того оповѣданья выслужавши
и листу короля его милости огледавши и
вычитавши, дали еьмо его до книгъ упи-
сати, который слово отъ слова такъ се въ
собѣ маеть:

Стефанъ Божою милостію король поль-
скій, и проч. Воеводѣ Полоцкому, старостѣ
Лепельскому, державцѣ Шерешовскому и
Вѣлоньскому, тивуну въ земли Жомойт-
ской, Кондынскому и Войсакгольскому, пану
Миколаю Монтвиду Дорогостайскому, такъ
же и на потомъ будучимъ воеводамъ По-
лоцкимъ. Ознаймуемъ вамъ, ижъ, зъ ласки

нашое господарское, за чоломъ - битьемъ мѣщанъ нашего мѣста Полоцкогo, хотечи, жебы мѣсто наше Полоцкое у запоможенье и порадокъ пришло, усимъ мѣщаномъ, которые у Полоцку осѣли и потомъ осѣдати и будовати почнуть: дали есьмо право майдебурское и нѣкоторое вольности пожитки, къ нему належачіе; которымъ то правомъ они на вѣчные часы судити и справовати и пожитковъ тыхъ уживати мають, по тому, яко иные мѣста нашіе господарскіе упривилеваные у панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ справуются, на што въ себѣ имъ особливый привилей нашъ господарскій съ подписомъ руки наше господарское имъ есть данъ. Твоя милость, пане воеводо, и на потомъ будучимъ воеводамъ Полоцкимъ приказуемъ, ижъ бы есте мѣщанъ Полоцкихъ водлугъ привилія нашего, имъ отъ насъ даного, заховали, правомъ майдебурскимъ имъ судити позволивши, до права суду замкового, такъ и везеньемъ ихъ не

приворочали и никоторого имъ затрудненія не чинили, подстаростимъ, врядиномъ и слугамъ своимъ чинити не казали, але во всемъ ку нимъ водле привилею нашего заховали. А вѣдь же справы, вряду войтовскому належачіе, вмѣсти панове воеводове по звыклому и давному обычаю, яко и передъ тымъ бывало, врадъ войтовскій на собѣ носити, водле права майдебурского отпраповати маете. Писанъ у Городнѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмдесять второго, мѣсеца Іюля тринадцатого дня. У того листу подписъ руки его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы: Stephanus rex; и печать великого князства Литовского притиснена; а подпись руки писаря короля его милости такъ есть написано: Венцлавъ Акгрипа—писарь. Которое тое оповѣданье мѣщанина Полоцкогo, помѣненого Семена Яковлевича и тотъ листъ его королевское милости за прозьбою его до книгъ кргодскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1591 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги л. 69.

111. Привилегія короля Сигисмунда III, данная Полоцкимъ мѣщанамъ о невзиманіи съ нихъ старого мыта.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсяца Генвара одиннадцатого дня.

На рочкахъ кгородскихъ Генваровыхъ, въ семь року девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправовавшихъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радвила — княжати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого княства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского, державцы Коконгавского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ, Кгабріелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьєю, а Щаснымъ Богуматого — писаромъ, постановившисе очевисто райца мѣста господарского Полоцкого Сергѣй Ивановичъ, самъ отъ себе и именемъ своихъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и всего посполства мѣщанъ мѣста Полоцкого, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладаль листь его королев. милости, пана нашего милостивого, съ подписомъ руки господарское, подъ печатью великого княства Литовского маестатовою и съ подписомъ руки писаря короля его милости пана Яроша Воловича, писанный до вельможного пана его милости пана Льва Сапѣги —

канцлера великого княства Литовского, старосты Слонимского, Марковского, Мядельского и Ясвонского, и иннымъ на потомъ будучимъ, хто кольвекъ отъ его королевское милости мыта старые въ завѣданью своемъ мѣти будетъ, абы отъ мѣщанъ мѣста Полоцкого, коли который зъ нихъ съ товарами своими, такъ воднымъ, яко и сухимъ путемъ, за листы мѣста Полоцкого поѣдетъ, нигдѣ на коморахъ и прикоморахъ мытныхъ мыта старого брати не казали, а вездѣ добровольне ихъ пропускати велѣли и во всемъ ся ку нимъ спокойне, водле правъ и вольностей ихъ заховали, просечи, абы оный листь короля его милости для згубы и инныхъ припалыхъ потребъ ихъ мѣстскихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того оповѣданья выслушавши и листу короля его милости огледавши и вычитавши, дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жыкгимонтъ третій, Божою милостью король польскій и проч. Канцлеру нашому великого княства Литовского, старостѣ Слонимскому, Марковскому, Мядельскому и Ясвонскому, пану Льву Сапѣзѣ и иннымъ, на потомъ будучимъ, хто кольвекъ отъ насъ мыта старые въ завѣданью своемъ мѣти будетъ, ознаяуемъ: ижъ бурмистры,

радцы, лавники и все посольство—мѣщане мѣста нашого Полоцкого, покладами передь нами господаремъ привилей продка нашего славное памети короля его милости Стефана, даный имъ на потверженье всихъ правъ и вольностей ихъ, здавна отъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ тому мѣсту Полоцкому наданныхъ и били намъ господару чоломъ, абыхмо ихъ при тыхъ правахъ и вольностяхъ ихъ, отъ предковъ нашихъ наданныхъ, оставили и особливимъ листомъ нашимъ то имъ утвердили, въ чемъ мы господарь, видечи быть прозьбу ихъ слущную, кгдажъ то есть повинность наша каждому права и вси привилія въ цѣлости и ненарушне держати, онымъ права ихъ листомъ нашимъ ствердиди есмы и при mocy заховали. А ижъ тые мѣщане наши, за вольностью, отъ предковъ нашихъ наданую и отъ насъ господаря потверженою, суть вызволены отъ плаченья мыта старого по всихъ коморахъ и прикоморахъ великого князства Литовского, такъ сухимъ, яко и воденымъ путемъ, окромъ отъ соли и воску, про то твоя милость, пане

канцлеру, и иннымъ всѣмъ, хто на потомъ мыта старые отъ насъ въ завѣденью мѣти будетъ, приказуемъ, абы есте отъ тыхъ мѣщанъ Полоцкихъ, коли который зъ нихъ съ товарами своими, такъ воденымъ, яко и сухимъ путемъ, за листомъ мѣста Полоцкого поѣдетъ, нигдѣ на коморахъ и прикоморахъ мытныхъ мыта старого брати не казали, але вездѣ добровольне ихъ пропускати велѣли и во всимъ ся ку нимъ спокойне, водле правъ и вольностей ихъ заховали. Писанъ у Варшавѣ на соймѣ вальномъ. Лѣта Божего Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесять первого, мѣсеца Генвара петнадцатого дня. У того листу подпись руки короля его милости тыми словами: Sigismundus rex. А печать великого князства Литовского притиснена и подпись руки писара короля его милости такъ есть написано: Ярошъ Воловичъ—писарь. Которое оповѣданье, такъ же тотъ листъ короля его милости, за прозьбою менованого райцы мѣста Полоцкого, Сергѣя Ивановича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1669 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г. Докум. № 16.

69. Привилегія короля Миханла, подтверждающая уставъ и права Виленскаго скорняжескаго цеха или братства.

Изъ привилегіи этой видно, что цехъ Виленскихъ скорняковъ началъ свое существованіе 80-ю годами раньше царствованія Сигизмунда Ст.; возникъ онъ по предложенію скорняковъ Клима и Якова, пригласившихъ и другихъ мѣщанъ ситить медь во время 3-хъ правдиковъ: Св. Духа, Св. Николая и Рождества Христова, и приносить въ это время въ церковь свѣчи. Когда набралось такимъ образомъ достаточное количество скорняковъ, то они выстроили свой особый домъ, стали избирать цеховыхъ старшинъ и съ разрѣшенія магистрата пожелали имѣть и особый братскій уставъ. Получивши разрѣшеніе на это отъ магистрата, скорняки обратились затѣмъ къ королю Сигизмунду I. и просили его утвердить ихъ уставъ. Сущность этого устава заключается въ слѣдующемъ: каждый годъ скорняки избираютъ старшинъ, которые и завѣдуютъ всѣми дѣлами братства; на помощь имъ придаются еще ключники. Въ концѣ года старшины обязываются представить цеху отчетъ о своемъ управленіи. Во время засѣ-

даній старшины обязаны были наблюдать, чтобы ни братчики, ни гости, не опирались на столъ, не проливали меду, не произносили бранныхъ словъ; виновныхъ обязаны были удалять изъ дома. Споры и недоразумѣнія должны были рѣшаться въ братствѣ по опредѣленію всего братства безъ права апелляціи къ другимъ судамъ. Ключники, старшины и простые братчики за неисполненіе своихъ обязанностей, подвергаются сначала выговору, а потомъ наказанію по опредѣленію братства. Лица постороннія должны довольствоваться тѣми мѣстами, которые имъ будутъ предложены отъ старшинъ; во время засѣданій и бесѣдъ сидѣть учтиво и оказывать полное послушаніе старшинѣ. Бургомистръ и радцы не имѣютъ права употреблять братчиковъ на свои дѣла и наносить имъ ущерба или дѣлать препятствія, такъ какъ всякое братство имѣетъ своихъ отдѣльныхъ слугъ.

Въ привилегіи этой подтвержденъ этотъ уставъ и вновь составленный Виленскаго магистратомъ прежнему отъ Сигизмунда стараго до короля Миханла.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятая, мѣсяца Марца дванадцатаго дня.

На вѣдѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно славетные панове Янъ Жембла, Федоръ Стефановичъ, Грегоръ Апанасовичъ, Станиславъ Цырановичъ — старшіе цеху кушнерского Виленскаго оповѣдали, по-

кладали и до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ подали привилей наяснѣйшого короля его милости Миханла, пана нашего милостивого, на речъ въ немъ нижеимененую даный и належачій всему тогожь цеху кушнерского мѣста тогожь Виленскаго, просечи, абы тотъ листъ привилей былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актизованъ, принять и уписанъ, который, уписуючи у книги, слова до слова такъ съ въ собѣ маеть:

Michał, z Bożey łaski król polski, etc. Oznaymujemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy. Jakośmy chwalebne nayiaśniejszych przodków naszych postanowienia nasladując y potomnym zostawując ku pamięci wiekom, na początku szczęśliwego panowania naszego, nic innego lepiej sobie nie życzyli, tylko aby obywatele państw naszych, ciesząc się y szcząc się naszą łaską, w nadaniu wolności co raz większe brali pomnożenie, tak za rzecz słuszną, potrzebną y do ozdoby państw naszych ściągającą się poczytaliśmy, aby we wszystkich miastach naszych koronnych y wielkiego księstwa Litewskiego wszelkie poczciwe zabawy y rzemiosła w należytych nadywały się y zachowały się porządkach: zaczym gdy sławetni in republica Fiedor Stephanowicz, Grzegorz Aponowicz, Iwan Sopiha, Grzegorz Puzylewicz, Athanazy Tosznicki, Krzysztoph Olszewski, Krzysztoph Cholchowski, Ostaphi Cyranowicz—kuszniarze Wileńskie, imienie mswoim y wszystkich braci swych, kuszniarzów Wileńskich, handlem y rzemiosłem bawiących się, przez panów rad y urzędników naszych, na ten czas przy boku naszym będących, wnieśli pokorną do maiestatu naszego suplikę swoią, abyśmy dawne bractwa ich kusznierskie w mieście Wileńskim, ieszcze przed unią Korony polskiej z wielkim księstwem Litewskim, od szlachetnego magistratu Wileńskiego, podług prawa magdeburskiego y osobliwych przywileiów, temuż magistratowi służących, postanowione przywileiami przez świętey pamięci antecessorów naszych królów ichmć polskich y wielkich książąt Litewskich Zygmunta pierwszego, Zygmunta Augusta, Henryka, Stefana, Zygmunta trzeciego, Władysława czwartego y Jana Kazimierza utwierdzone, dekrétami kommissarzów naszych, do miasta Wilna w roku

tysiąc sześćset czterdziestym szóstym y tysiąc sześćset czterdziestym siódmym zesłanych, ratificowaney, do exekutyey przywiezione, a potym ingruente na w. x. Lit. y miasto Wilno pestilatione et durante, za zginieniem praw y przywileiów oryginalnych poniekąd zruinowane y znowu od szlachetnego magistratu Wileńskiego, według wyrażonego prawa magdeburskiego erygowane y słusznemi obwarowane artykułami, teraz, iako przez wydanie dawnych przywileiów świętey pamięci królów ichmć polskich y wielkich książąt Litewskich, antecessorów naszych, z cancellaryi w. x. Lit., tak przez potwierdzenie terazniejszych od szlachetnego magistratu Wileńskiego nadanych artykułów, pomienione bractwo kusznierskie ufundowali, nadali, utwierdzili y na wieczne czasy powagą maiestatu naszego zachowali; my tedy król, do pomienionych kuszniarzów Wileńskich supliki przychilając się, naprzód przywiley króla imci Zygmunta trzeciego z cancellaryi naszej w. x. Lit. wydać rozkazali, który, słowo w słowo wypisując, tak się w sobie ma:

Zygmunt trzeci, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy iawno tym listem naszym y wszystkim wobec y każdemu z osobna, komu widzieć należało: bili nam czołom mieszczanie miasta naszego Wileńskiego bractwa kusznierskiego, ludzie zakonu greckiego, y pokładali przed nami przywiley przodka naszego świętey pamięci króla imci Stefana, na bractwo ich kusznierskie, z syccieniem wolnym miodów y na pewne artykuły, dla porządku dobrego w tym bractwie ich postanowione, według dawnych ich zwyczajów, utwierdzając im dany, y upraszali nas pomienieni mieszczanie Wileńscy, abyśmy ten przywiley przodka naszego listem naszym potwierdzili. Co my, czyniąc naczołom bicie ich, tego przywileiu przodka

naszego oglądawszy, kazaliśmy iego w ten list nasz wpisać, y słowo w słowo tak się w sobie ma:

Stephan, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy iawno tym naszym listem, kto nań spojrzy albo kto czytając usłyszy, terazniejszym y na-potym będącym, komu będzie potrzeba tego wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi mieszczanie miasta Wileńskiego wszystkiego bractwa kuznierskiego y pokładali przed nami przywileie świętey y sławney pamięci królów ichmciów y wielkich xiążąt Litewskich, przodków naszych, Zygmunta starego y Zygmunta Augusta, dane im na bractwo kuznierskie, na składy brackie, pod którym zwyczajem y z którymi artykuły, iakoż też to im mianowicie y dostatecznie temi przywileiami utwierdzono, co wszystko szerzey w tych przywileiach iest opisano, czego wszystkiego oni używali według przywileiów od onych mieć, iako im nadane, aż do terazniejszych czasów, y byli nam czołem, abyśmy łaskę naszą hospodarską uczynili na to, dali im nasz list y te przywileie królów ichmć potwierdzili naszym listem; my, iż zwykli zawsze, iako wszystkim pospolicie, tak każdego z osobna poddanych naszych przy przywileiach y listach przodków naszych zachować, y tym poddanym naszym bractwu kuznierskiemu, w tym łaski naszej nie odmawiając, kazaliśmy one przywileie królów ichmć, wprzód pomienione, w ten nasz list napisać, dokładając w nim mianowicie wolności y swobody, według artykułów w tym liście naszym niżej opisanych z łaski naszej hospodarskiej, na czołobicie ich, temu bractwu kuznierskiemu nadane, które to przywileie słowo w słowo tak się w sobie ma:

Zygmunt August, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy iawno tym naszym listem, kto nań spojrzy, albo kto czytając usłyszy,

terazniejszym y na-potym będącym, komu potrzeba będzie to wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi mieszczanie miasta Wileńskiego wszystkiego bractwa kuznierskiego y pokładali przed nami przywileie świętey y sławney pamięci króla imci y wielkiego xięcia, pana rodzica naszego, dany im na bractwo kuznierskie, na składy brackie, pod którym obyczajem y z którymi artykuły y iako też po nim mianowicie y dostatecznie w tym y dosyć dostatecznie tym przywileiem utwierdzono, to w nim szyrokiemi słowy dolożono y opisano, czego że wszystkiego oni używali według tego przywileiu od onych czasów, iako im nadane, do terazniejszych czasów, y bili nam czołem, abyśmy łaskę naszą hospodarską uczynili na to, dali im nasz list y ten przywileie króla imci potwierdzili naszym listem. My iż zwykli zawsze, iako wszystkich pospolicie, tak y każdego z osobna, poddanych naszych przy przywileiach y listach przodków naszych zachowywać, y tym poddanym naszym bractwu kuznierskiemu w tym łaski naszej nie odmawiając, kazaliśmy ony przywileie króla imci, wprzód pomieniony, w ten nasz list napisać, który przywileie słowo w słowo tak się w sobie ma:

Zygmunt, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy wiadomo tym listem naszym, kto nań spojrzy, albo czytając iego usłyszy, terazniejszym y na-potym będącym, komu będzie potrzeba tego wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi miasta Wileńskiego wszystkie bractwa kuznierskiego o to, iż przed tym niektórzy kuznierze miasta Wileńskiego, na imie Klim a Jakub, z inszych ludzi pomocą zezwolili y postanowili sobie bractwo sobie kuznierskie w tym mieście Wileńskim mieć y za swóy własny koszt miody kupowali y rozsycali na uroczyste święta, to iest, ku dniowi świętego Ducha, y Miko-

łaiowi świętemu, y ku Bożemu Narodzeniu, y świece woskowe do cerkwi Bożey, zawsze na te święta dawali y ony miód rozsycony bractwom swym puścili; a potym, gdy się one bractwo ich rozmnożyło, tedy oni osobliwy dom bracki w tym mieście Wileńskim sprawili y chcąc iego dobrze a słuszenie zachować y rozmnożyć, niektóre artykuły bractwu ich potrzebne postanowili y wypisali, którym zwyczajem ma każdy, któkolwiek by do onego bractwa ich przyszedł, rządzić y sprawować, o czym też winny za występki swój ma karany być, które to artykuły wypisane w domu brackim oni chowają y według nich się sprawują y tego bractwa swojego od osmiudziesiąt lat swobodnie dobrowolnie aż do tego czasu używają, a urzędy duchowne y świeckie y wójt, burmistrz y rayce miasta Wileńskiego tego im nigdy nie zabraniali y teraz nie zabraniają, iakoż oni wypis tych artykułów, pod pieczęcią bractwa ich kuznierskiego, przed nami pokładali y bili nam czołem, abyśmy te bractwo ich przy mocy zachowali y one artykuły, co oni postanowili sobie y wypisali, listem naszym im stwierdzili, a tak my wypisu tych bractwa ich kuznierskiego oglądawszy, kazaliśmy ich w tym naszym liście wypisać, które tak się w sobie mają:

Najpierw, których starostw bracia starsza y młodsza onego bractwa Kuznierskiego iednostaynie sami między sobą obiorą, tym mają pieniądze brackie y wszystek dostatek y sprawy brackie w moc podać y polecić im z poradą bracką tym wszystkim sprawować y szafować, a tym starostom rokowym mogą klucznicy być postanowieni ku posłudze brackiej, a starostowie roczni mają wszystkiego dobra onego bractwa pilnością doyrzeć, żeby mu niwczym szkody namniejszey nie było, a żeby się we wszyst-

kim mnożyło, a dotrzymawszy roku sprawy swoje y ze wszystkiego tego rachunek przed bracią starszą y młodszą mają uczynić y liczbę dać. Ku temu starostowie roczni przy biesiadach brackich mają, iak sami, tak y przez kluczników swoich, pilno tego postrzegać, żeby wszystka bracia, w one bractwo wpisana y goście przychodzące, we wszystkie pocziwości w domu brackim siedzieli, słów zbytnych między sobą nie mówili y na stół nie spierali się y miodu ich brackiego nie rozlewali, tylko by słuszenie według miarności pili, żadnych szkód nie czyniąc; a jeżeli by też kóten upiwszy iakie zbytki wszczynął, słowa nieuczściwe mówił, albo na stół wspierał, albo y napitek rozlewał, tedy starostowie takowego mają pierwiy słowy upomnieć, a będzie li który uporny, takowego iako upornego winą bracką mają karać, iakową bracia uznają. Przy tem, jeżeli by kto w domu ich brackim roztyrek iaki, albo też zwadę z kim uczynił, a komu na kogo za żal będzie, takowy ma tegoż czasu rzecz y żal swój starostom tamiecznym przelożyć, a starostowie skargi iego wysłuchawszy mają na iutrzeyszy dzień odłożyć, a potym wszystka bracia onego na zaiutrz do domu brackiego zszedszysię, tey sprawy sądowym zwyczajem między nimi mają dopilnować y niewinnego przed sądem brackim uwolnić, a winnego winą bracką karać, a żadnemu w takowych sprawach do inszych praw, iako to duchownych, tak y świeckich, ziemskiego y mieskiego, rzymskiej wiary y greckiej, od sądu ich nie odzywać, ale ma każdy sprawę dostać y przed starostami y bracią w tym domu ich brackim, gdzie się ona zwada, albo rosterk komu stanie; abowiem takowych rzeczy przed tym żadne urzędy duchowne y świeckie nigdy nie sądzili, tylko zawsze w domu ich brackim sprawowano y sądzono.

To bywa do tego, jeżeli by kto w domu ich brackim starostę zhańbił, albo słownie znieważył, takowego tedy mają winą bracką karać, a kto by też klucznika tamiecznego znieważył słownie albo uderzył, y takowy ma za to winą bracką być karany. Tak też jeżeli klucznik którego kiedy bractwa starszy będzie nieposłusznym w syceniu, w zlewaniu y spuszczeniu miodów, na bractwo syconych y na każdy czas, kiedy bractwo ich bywa, tedy pierwiej słownie ma za to być karany; a jeżeli w tym nie będzie dbały, na potym winą bracką karany być. Za tym, jeżeli by też starosta w tym bractwie przed bracią iaki występek uczynił, tedy bracia starsza y młodsza słownie iego mają napomnieć, a jeżeli by winy był godzien, mają iego winą według uznania brackiego karać. Tak też, które by ludzie duchowne iakiego kolwiek stanu rzymskiej wiary, albo greckiej, będące wpisane w te ich bractwo, iako by też y niewpisane do onego bractwa ich przychodzili, uproszone do kogo na czas, albo li kto się chcąc na dzień wkupić, miodu ich brackiego napić y biesiadę z bracią mieć, a przydało by się w tym ich bractwie s kim rosterek, albo li zwadę zacząć, tedy w takowej sprawie takowego duchownego ludzie, iako rzymskiej wiary—do xiędza biskupa, a greckiego—do metropolity swojego y do namiesników ich, tak wpisane, iako y nie wpisane bractwo nie mają się do sądów ich odzywać, ani żadney pomocy z urzędów swoich brać sobie na to, tylko tu w tym bractwie z każdym rosprawę uczynić według rozsądku ich brackiego posłusznym być. Dalej, też iesliby który szlachcic, albo dworzanin inszy, obcy człowiek nie wpisany, do tego bractwa ich przyszedł, chcąc bracką biesiadę między nimi mieć, y na dzień iutro u nich do bractwa wkupić, albo od kogo na cześć tam będzie

proszony, takowy żadnym mieysciem pogardzać, ale gdzie się przyjdzie, tam siedzieć, a starostowie, znaiąc każdego, po stanu, mieysce im dać mają. A z brońmi żadnymi do izby brackiej żaden niema wchodzić, ani sługa za panem swoim, tylko ieno te mają, w izbie brackiej bez broni siedzieć, którzy się w miód ich bracki wkupią. Też, jeżeli by który brat ich wpisany chciał z tego ich bractwa do inszego bractwa wpisać y od nich odejść, tedy się ma y powinien będzie starostom y braci powiedzieć y wypis z rejestru ich wziąć, a jeżeli będzie w rejestrze bractwa ich imieniem opisany zostawać, a do inszego bractwa powinność pełnić, takowego za brata oni nie mają sobie mieć y po śmierci iego tych potrzeb, które pogrzebu ciała należą z bractwa onego nie mają dawać. Przy tym jeżeli by który człowiek, do bractwa ich wpisany, zmarł, tedy mają oni na potrzeby iego axamit y świece brackie dać y ciało iego sami prowadzić. Y to sobie oni postanowili, iż gdy kolwiek goście do domu brackiego ich przydą, chcąc między bracią sobie mieć biesiadę, tedy żaden z nich niema żadnych zbytnych, a niepotrzebnych rzeczy tam mówić y ni w żadnych swoich potrzebach rozmawiać, ieno uczęściwie siedzieć y ku starostom posłuszeństwo mieć. A burmistrze y rayce miasta Wileńskiego, rzymskiej y greckiej strony, nie mają żadnych ludzi, w bractwo ich wpisanych, na swoją, y na żadną posługę brać y bractwu ich uszczerbku y przeszkody tym czynić, abowiem każde bractwo osobliwych sług z swojego bractwa obiera y dla posług swoich chowa. Przeto, iż to bractwo ich kuszniarskie z dawnych czasów w mieście Wileńskim na ulicy Końskiej ufundowało y rozmnożyło się y teraz oni tego dobrowolnie używają y według tych artykułów, wyżej mianowa-

nych; zawsze się rządzi, y sprawiła, a urząd miejski tego im przy bytności naszej w tamtecznym państwie w. x. Lit.; nigdy nie zabraniał, ani się w to wstępował. My z łaski naszej, na czołobicie ichmć uczynili y na to daliśmy ten nasz list, żeby oni tego bractwa swojego kusznierskiego swobodnie y dobrowolnie używali, według dawnego zwyczaju, ponieważ bez szkody naszej y bez naruszenia praw y wolności urzędu miasta naszego Wileńskiego. A na utwierdzenie tego y pieczęć naszą kazaliśmy przywiesić ku temu naszemu listowi. Pisan w Krakowie, roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset trzydziestego ósmego, miesiąca Decembra trzydziestego pierwszego dnia, indykta dwunastego. Podpis ręki hospodara króla imci Zygmunta, Michajło — pisarz, dzierzawca Kormiałowski y Stokliaki.

Z łaski naszej hospodarskiej y na czołobicie onych poddanych naszych mieszczan Wileńskich bractwa kusznierskiego tośmy uczynili, iż ten przywilej króla imci pana, ojca naszego, w tym liście wyrażony, we wszystkich rzeczach y artykułach w nim opisanych w mocy zostawując, stwierdzamy tym naszym listem, żeby oni iuż na wszystkie potomne czasy tego bractwa swego kusznierskiego swobodnie y dobrowolnie, według dawnego zwyczaju, we wszystkim, tak iako w tym przywileju króla imci pomieniono y opisano, iako bez szkody naszej, y bez naruszenia praw y wolności urzędu naszego miastowi Wileńskiemu. A na stwierdzenie tego y pieczęć naszą kazaliśmy przywiesić ku temu naszemu listowi. Pisan w Wilnie, roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta piątego dnia.

A tak my król, z łaski naszej hospodarskiej, kazaliśmy w tym liście naszym swobody y wolności na te ich bractwo Kusz-

nierskie, od nas króla nadane, mianowicie opisać y dolożyć—temi słowy: Nappierwiy, iż w tym bractwie kusznierskim, według zwyczaju y postanowienia ich wszystkich braci, za swoje własne nakłady skupując oni sycić miód na uroczyste święta sześćkroć do roku, to jest: ku dniowi zesłania Świętego Ducha, ku Panie Najświętszey, ku Pokrowie Najświętszey Panny, ku festu Mikołajia świętego, ku Bożemu Narodzeniu, y festu Zmartwychwstania Pańskiego, y ten miód, zehodząc się w każde pomienione święta, niżej mianowane bractwo po trzy dni ony pić, ceną płacić, iakową starostowie rokowi na ten czas postanowią, a jeżeli by za te trzy dni onego miodu, ku któremu kolwiek świętu rozsyconego nie wypili, tedy ostatek onego miodu, y po tych trzech dniach wolno im z domu brackiego za pieniądze sprzedać. Zaś kapszczyzny od karczem popolitych, w rok po kopie bywa dawana pieniędzy, tak też y pomiernego do miednic żadnego czopowego niepowinni nigdy dawać, ponieważ oni z tego domu brackiego świecy do cerkwi Bożey w każdy rok ustawicznie dają, a do tego szpitale ciepłem opatrują y ludzie w nim mieszkające wyżywiają wszelakiego stanu. Ku temu, iż w tym w domu ich brackim wszelaki gość gospodą tak podczas bytności naszej królewskiej, iako y w niebytności naszej żaden stawać nie ma, ani też z urzędu w tym domu ich brackim żadnemu gospoda nie ma być dawana, ani zapisowana. Jakoż na ezolobicie onych poddanych naszych mieszczan Wileńskich bractwa kusznierskiego tośmy uczynili, te przywileie królów ichmć, przodków naszych, w tym liście wyrażone we wszystkich rzeczach y artykułach, w nich opisanych, y to, cośmy osobliwie w tym przywileju naszym, z łaski naszej, widząc ich na to nie małe nakłady, przydali, iako

się wyżej w tym potwierdzeniu naszym mia-
nowicie pisanio, w mocy zostawiając, stwier-
dzamy tym listem naszym wolność im da-
jąc, według tego w tym liście naszym opi-
sania, na wszystkie potomne czasy tego brac-
twa swolnego kuznierskiego swobodnie y
dobrowolnie używać. Na co daliśmy ten nasz
list z podpisem ręki naszej królewskiej, a
na stwierdzenie tego y pieczęć naszą, kaza-
liśmy przywiesić ku temu naszemu listowi.
Pisan w Wilnie roku od Bożego Narodze-
nia tysiąc pięćset osmdziesiąt wtórego, mie-
siąca Februarii dwudziestego czwartego dnia.
U tego listu pieczęć w. x. Lit. y podpis
iego królewskiej mości temi słowy: Stefa-
nus rex y podpis ręki pisarskiej, Lew Sa-
pieha—pisarz.

Który przywilej przodka naszego w ten
nasz list wpisany, widząc my słuszny y ni
w czym nie naruszony, we wszystkich pun-
ktach y artykułach przy mocy całej zosta-
wujemy y tym listem naszym na wieczność
stwierdzamy. A że ieszcze donosili do nas
proźby swoje wyżej pomienione poddani nasi,
mieszczanie miasta Wileńskiego bractwa
kuznierskiego, w tych rzeczach niżej opi-
sanych, to iest: iż co w przywileju przodka
naszego króla imci opisano iest w wydaniu
miodu, czego by po którym święcie za trzy
dni nie wypili, a zostało by onego cokol-
wiek, tedy wolno to im wyprzedać za pie-
niądze bez wszelkiej przeszkody; a że w
tym artykule strony żadney zmianki nie
było, tedy pokazali nam dekret przodka na-
szego króla imci Stephana, którym ich, wed-
ług dawnego zwyczaju zachowując, od da-
wania czopowego tak ich, iako y inne brac-
twa miasta Wileńskiego wolnemi ich uczy-
nić raczył, przeto my król, za czołem-bi-
ciem ich, według dawnego zwyczaju y de-
kretu przodka naszego, zachowując od da-
wania tego czopowego wolnemi ich bractwo

kuznierskie czyniemy wiecznie. A że też
są między niemi niektórzy nieposłuszni w
bractwie, tedy oni na takowych wszyscy
spólnie między sobą postanowili, iż iesteli
by kto z braci wpisany dla iakiey kolwiek
potrzeby będąc odesłanym oczewistym od
starostw różnych do bractwa nie przybył,
takowy powinien będzie za to do bractwa
winy dać wosku funt ieden za każdy raz
występku swego, który to wosk całej obra-
cany ma być do cerkwi Bożey na świece.
Y na tożny pomienionym poddanym na-
szym, mieszczanom Wileńskim bractwa kuz-
nierskiego, ludziom wiary greckiej, dali
ten nasz list z podpisem naszej ręki kró-
lewskiej, do którego na stwierdzenie y pie-
częć naszą przywiesić rozkazaliśmy. Pisan
w Warszawie, na seymie walnym, roku od
Bożego Narodzenia tysiąc pięćset dziewię-
dziesiątego, miesiąca Aprila czwartego dnia.
U tego przywileju podpis ręki temi słowy:
Sigismundus rex; Jarosz Wołowicz—pisarz
w. x. Lit. Po którego przywileju króla imci
Zygmunta trzeciego wydaniu ciż sławetni
kuznierze Wileńscy pokładali artykuły na
bractwo swoje, sobie od szlachetnego magi-
stratu Wileńskiego nadane y urzędownie
z pieczęcią mieską y podpisem pisarskim
wydane, pokornie suplikując, aby one we
wszystkich punktach, paragrafach y klawzu-
lach na wieczne stwierdzili czasy, które tak
się w sobie mają:

Wóyt, burmistrze, rayca y wszystek ma-
gistrat miasta ikmci stołecznego Wilna,
wszem wobec y każdemu zosobna, teraz y
na potym będącym obywatelom miasta Wi-
leńskiego, iawno y wiadomo czyniemy, iż
my, bacząc y doświadczeniem samym dozna-
wszy, iako miasto Wileńskie za rozmnoże-
niem się różnych nieporządków, tak w han-
dlach y rzemiosłach codzieli do większego
przychodzi zniszczenia, a ieszcze za rozsze-

zrzeniem różnych iurysdyk y przeszkod, dla których handel w swą klubę podług porządków innych miast wprawić się nie może rzemieśnicy zaś dla ludzi łoznych y pokutnych nie tylko ustawać, ale y na dobrach szwankować muszą, a za tym od różnych obywatelów narzekanie następować musi, zabiegając tedy temu, a życząc aby handle w mieście Wileńskim porządnie szli, remiesła (sic) zaś iedne drugim przeszkoda, nie byli, umysliliśmy za proźbą sławetnych Jana Żemply, Fedora Stephanowicza, Grzegorza Apanasowicza, Iwana Sopihi, Grzegorza Puzielewicza, Athanaszego Poznickiego, Krzysztopha Olszewskiego, Krzysztopha Cochtowskiego, Ostaphiego Curanowicza imieniem swym y braci swoiey mieszczan y kuszniierzów Wileńskich, do nas wniesioną, tak handlem iako y rzemiosłem bawiących się, bractw ich, od antecessorów naszych w mieście Wileńskim ufundowane, prawami y przywilejami przez królów ichmć polskich y wielkich książąt Litewskich, ieszcze przed unią y potym utwierdzone, pewnemi artykułami podług wyrażonego prawa Magdeburgskiego y przywileiów nam służących obwarować y onym nadać, które oni mając tym snadniey y prędzey różnym krzywdom, szkodom, przekazom w handlach y zabawach kusznierskich, a mianowicie przez namnożenie się łoznych ludzi, którzy tę zabawę kusznierską niesłusznie sobie przypisują y przywłaszczają, tak też swawolną a nieuskromioną czeladź, dziejącym się zabieżeć starać się będą: *Naprzód* tedy pomienieni kuszniierze Wileńscy mają wszelakim futrem sobolim, rysim, marmurkowym lisem, bieliny, baranim, smuszkowym y innym wszelakim za wpisnym do kupieckiego rejestru w kramach publice, na rynku y w ulicach handlować. *Powtóre*: szaty, suknie męzkie y białogłowskie podszywać,

tak też czapki męzkie różnego koloru y materyeey robić z futrem publicznie y domna za wpisnym do kusznierskiego rejestru sprzedawać. *Potrzące*: aby ta zabawa kusznierska w handlu y rzemiosle swoim tym lepsze brała pomnożenie y pożytek, co rok zbierać się mają do domu swego kusznierskiego y w dzień ś. Mikołajia, gdzie przy prawach y przywileiach skromnie y ze wszelką uczciwością zasiadszy, zgodnie, przystoynie, bez żadney alterkaty y factey, starszych czterech z poźródka siebie, ludzi podściwych, nam y miastu dobrze zasłużonych, dwóch z religii rzymskiey, a dwóch z religii greckiey, obierać mają, z których ieden z rzymskiey, a drugi z greckiey strony szafarzami mają być, którzy obrawszy y nam prezentowawszy, do przysięgi szanować y to co według artykułów albo od nas zleconego sobie mając proponować będą, słusznie y zgodnie między sobą namówić y konkludować będą powinni. *Czwarty*: Schadzki co miesiąc w dzień niedzielny pierwszy miesięczny dla namów swoich składać mają, na które młodź iako służy ich zawczasu bracią wszystką obeyść powinni będą, a ktoby na schadce za obwieszczeniem nie był, a potym słuszney nie dał przyczyny, tedy takowy bez żadney folgi winy groszy dziesięć płacić do skrzynki powinien będzie. Starszy zaś cztery mają wszelkiemi prowentami, dochodami, rozchodami władnąć, z których pieniądze zebrane mają w skrzyni chować za dwiema kluczami, tak żeby ieden bez drugiego odbierać dochodów, tak y wydawać nie ważył się. Z pomienionych zaś przychodów y rozchodów starsi po skończeniu roku swego następującym po sobie y zgodnie obranym starszym rachunki z pomienionych rozchodów y przychodów uczynić y klucze oddać powinni będą. Skrzynka iednak bracka nie na przedmieściu, ani

gdzie indziej, ale w mieście pod iurydyką mieyską, na mieyscu pewnym y dobrze warowanym, w chowaniu być ma. *Piąty*: każdy brat, któryby uczywszy się zabawy kuszniarskiej magistrem chciał zostać, ma ukazać listy, iako jest wolnego y pościwego urodzenia y gdzie się zabawy swoiey (uczył). *Szósty*: Tenże brat zabawy kuszniarskiej nim zostanie magistrem, przed starszemi ukazać sztukę maystrowstwa ma, a potym do rejestru brackiego wpisać się, nie wprzódy iednak, aż na mieyską przysięże, to za pewnym wkupnem, które ma być na uwadze starszych, a te wkupne ma być z innemi prowentami do kuszniarskiej skrzynki obrócone. *Siódmy*: Każdy kuszniarz ma mieć szablę, muszkiet y inne oręża dla obrony miasta y popisów dorocznych. *Ósmy*: Ktoby zaś uczywszy się tu w Wilnie zabawie kuszniarskiej, a nie wpisawszy się do bractwa, ważył się futro różne, mianowicie sobole, rysie, lisie, kunie, hornostaie, bielki y inne wyprawować, robić, zszywać, podkroiwać y podszywać pod szaty, suknie w rynku przedawać, tedy takowy, iakiegokolwiek narodu y iurisdictiony, w futrach y czapkach swoich zagrabiony być ma, której grabieży półowa na mury mieyskie, a druga półowa do skrzynki kuszniarskiej obracać się ma. *Dziewiąty*: Maią postrzegać starsi kuszniarze, aby kupecy Moskiewscy y z Rusi przyjezdzy nigdzie indziej nie stawali, tylko w gościnnym domu, a to żeby takowi goście z chrześcianami różney zabawy, a nawet y z żydami nie handlowali, ale żeby tylko u nich albo kupecy Wileńscy miastu przysięgli, albo bracia tylko kuszniarskiej zabawy kupowali; przez innego rzemieślnika albo gościa, tak też żyda noszących iawnie y potajemnie, y szynkujących po mieście y przedmieściu od pomienionych gości nabyte futra zagrabione

być maią. *Dziesiąty*: A że żydzi Wileńscy nie tylko futrem różnym w kramach, w sklepach, po rynku y ulicach handluia, ale też do wyrobienia onego czeladź chrześcianską odmawiaia, tak dalece, że na robotę chrześcianie dostać nie mogą, tedy pomienieni kuszniarze maią y będą mieć wolność, żydów w rynku, na ulicy y przedmieściu z futrem zastawszy, zgrabić, czeladź zaś od nich odebrać y więzieniem tak swawolną czeladź karać, do czego urząd nasz burmistrzowski sług przysięgłych przydać ma, aby po żydach y pokątnych mieszkaniach rewidować takową czeladź wolno było; towarzysze zaś nie tylko u żydów, ale też ani u chrześcian kupców, ani u żadnych rzemieślników futer wyprawować y wymybiać naymować się y zmawiać nie maią. *Jedynasty*: Dla lepszego zaś porządku maią y powinni będą starsi pilno postrzegać, aby chłopcy, czeladź y towarzystwo do rejestru kuszniarskiego wpisani byli, a to naybardziej dla tego, aby ieden drugiemu nie odmawiał, pod winą zlot. dwudziestu. *Dwunasty*: Niemniej y to na całości panów starszych należeć będzie, aby towary y robota ich żadnego nie miała falszu, bo gdzie by takowy między bracią znalazł się, ma być z bractwa rugowany y zabawa onemu kuszniarska zabroniona póty, ażebym dobrze za to pokutował. *Trzynasty*: Ktoby zaś futro celuiąc, robiąc, podkrawiając, albo podszywając zepsował, tedy takowego brata starsi sądzić powinni będą, a iesliby której stronie ciężki dekret był, tedy appellatio do nas nie ma być broniona. *Czternasty*: Contribucie składanki na potrzeby publiczne wszystkie kuszniarze do skrzynki publiczney kupieckiey, kiedy uchwała zaydzie, oddać powinni będą, iednakże ma być na tych respekt, którzy tylko samym rzemiosłem będą się bawili, nie maiąc handłów, kramu, aby temi

publicznemi składankami nie byli agrawowani, iednakże według możności mają się przykładać, co na łokciu koło ratuszu będą siedzieli w obrębie. *Piętnasty*: Popisy, monstry, potykania króla imci y insze okazye powinne, bractwo kusznierskie przy chorażgiach kupieckich odprawować mają, też mieć swój oltarz przy cerkwi świętej Trójcy ruskiej uniiackiej, gdzie im oycowie bazylianie opatrzą *). *Naostatok*: Wszystkie artykuły generaliter y każdy z osobna, iako się teraz w sobie mają, na potomne czasy pozwalając y nadając pomienionemu bractwu kusznierskiemu warunki, aby nad te artykuły sobie kuszniere u króla imci, bez wiadomości y konsensu naszego, nie ważyli się wyprawować. Do których artykułów, dla lepszej wagi, pieczęć publiczną przycisnąć y panu pisarzowi naszemu podpisać rozkazaliśmy. Pisan w Wilnie, dnia szesnastego Septembra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego. Na własne rozkazanie szlachetnego magistratu Wileńskiego: Symon Piotrowicz—pisarz ławniczy Wileński, na mieyscu radzieckiego Wileńskiego, podpisał. My tedy Michał król, za wniesioną przez panów rad y urzędników naszych, na ten czas przy boku naszym będących, za sławetnemi kuszniierzami Wileńskimi intercessią, widząc takowe porządki kusznierskie

y ich artykuły ku chwale Bożej y ozdobie miasta naszego stołecznego Wilna napisane, one wespół z przywilejami dawnymi, wyżej wyrażonemi, we wszystkich punktach, klausulach, paragrafach mocą y powagą naszą królewską approbujemy, rectificujemy, stwierdzamy, zmocniamy y przy wieczney zostawiamy mocy, chcąc mieć, aby od wszystkich, a mianowicie od urzędu ziemskiego, grodzkiego, mieyskiego Wileńskiego y innego wszelakiego wcale y nienaruszenie zachowane byli. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie koronacyi naszej, dnia pierwszego Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. У того привилею, при печати меньшей великого князства Литовского завѣщеною, подпись руки наяснѣйшого короля его милости, пана нашого милостивого, тыми словы: Michał król, а подъ тымъ подписомъ другой подпись тыми словы: Waleryan Stanisław Judycki—archidiacon Wileński, pisarz w. x. Lit. Который тотъ привилей, за поданьемъ до актъ черезъ особу верхупожененую, есть до книгъ егродскихъ Виленскихъ активовать, принять и уписать.

*) Эти послѣднія слова безъ всякаго сомнѣнія прибавлены послѣ введенія уни.

1699 г.

Изъ книги № 4714, за 1699 г., л. 1463.

113. Подтвердительная привилегія короля Августа II, данная мѣщанамъ сестоящихъ подъ городничествомъ города Вильны, освобождающая ихъ отъ постоя въ дворянъ во время разныхъ съѣздовъ.

Король Августъ II, по просьбѣ Виленскихъ горожанъ, подтверждаетъ имъ привилегію своего предшественника короля Владислава IV, по которой они освобождены были отъ квартирной повинности для депутатовъ, собиравшихся на сеймы и

другіе съѣзды; при этомъ король Августъ отъ себя освобождаетъ горожанъ отъ гибернъ, генералъ и другихъ тяжестей, идущихъ въ пользу городничаго.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Septembra czternastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rapałem Szumskim—podstolim y podwojewódzim Wileńskim, stawszy oświadco sławetny pan Krzysztofh Anickiewicz opowiadał, pokładał y do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych przywilej iego królewskiej mości wszystkim sławetnym obywatelom pod iurydyką horodnictwa iego królewskiej mości Wileńskiego mieszkającym, na rzecz w nim wyrażoną dany, służący y należący podał, który podając do akt, aby był do xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany, upraszał; iakoż przyjąwszy a wpisując w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożej łaski król polski, etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Pokładany był przed nami list nayiaśnieyszego, świętey pamięci, króla imci Jana trze-

ciego, antecessora naszego, podpisany, pieczęcią wielką wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętowany, pod datą w Krakowie na seymie coronationis, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania wtórego roku, potym drugi przywilej nayiaśnieyszego, świętey pamięci, króla imci Michała ręką podpisany, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętowany, pod datą w Warszawie, miesiąca Marca dnia dwudziestego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego, którymi przywilejami nayiaśnieyszego, świętey pamięci, króla imci Władysława czwartego mieszczanom naszym Wileńskim, pod horodniczą iurydyką będącym, na prawne wolności służące, mianowicie: Aby podczas trybunałów, commissyi, seymików, roków, roczków, y innych wszelakich zieżdów publicznych y prywatnych, panowie senatorowie y urzędnicy wielkiego xięstwa Litewskiego w domach ich dworzan, sług, młodzi, czeladzi, pacholków, piechot, dragonii y cugów nie

stawiali, potwierdzić raczy. Y wniesiona iest do nas przez panów rad y urzędników naszych proźba, abyśmy pomieniony list mocą y powagą naszą królewską utwierdzili y zmocnili, od hybern, generyk y od aggrawacyey, tak samego pana horodniczego, iako od substytutów y sług onego, ochronili y uwolnili. My tedy August wtóry, król, do pomienioney panów rad y urzędników naszych, za mieszczanami naszymi Wileńskimi, pod horodniczą iurydykcyą będącym, wniesioney proźby, iako słuszney, łaskawie skłoniwszy się, wyżey mianowany króla imci Jana trzeciego list confirmacyiny, iako by tu słowo w słowo był inserowany, we wszystkich punktach, kondycyach y paragrafach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, umacniamy y approbuemy, przy libertacyey w nim wyrażoney, także od hybern, generyk y wszelkicy aggrawacyey, tak samego pana horodniczego, iako od substytutów onego y sług, mieszczan naszych Wileńskich horodnickich, teraz y napotym będących, cale y nienaruszenie wiecznemi czasy zachowujemy, y nienaruszenie zachowanych y ochronionych mieć chcemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisujemy y pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć

rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwu dziesiątego wtórego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego panowania naszego trzeciego. U tego przywileiu przy pieczęci wielkicy wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki najiaśnieyszego króla imci temi słowy: Augustus rex. A. przypisek u tego uniwersalu w te słowa: Confirmacya mieszczanom horodnickim Wileńskim prawa od króla imci Władysława czwartego nadanego, po tym od królów ichmciów Michała y Jana trzeciego potwierdzonego, podpis regenta iego królewskicy mości wielkiego xięstwa Litewskiego w te słowa: Michał kniaz z Kozielska Puzyna, Wiski, Wierbkoski starosta, regent króla imci wielkiego xięstwa Litewskiego. A na drugiey stronie u tegoż przywileiu drugi napisek po łacinie pisany temi słowy: Pro cancellariatu illustris et magnifici Stanislai in Szczuczyn et Radzyn Szczuką in acta minoris cancellariae m. d. Lithuaniae inductum. Który to uniwersal iego królewskicy mości, za podaniem onego przez sławetnego pana Krzysztofa Anickiewicza iest do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 393.

114. Подтвердительная привилегія короля Станислава (Лещинскаго), данная городу Вильнѣ.

Король Станиславъ (Лещинскій), желая прійти на помощь г. Вильнѣ, потерявшему отъ уплаты 44,000 битыхъ талеровъ шведской контрибуціи, предоставляетъ ему слѣдующія льготы: 1) пользоваться „старымъ мыломъ“, предоставленнымъ еще прежними королями и уничтоженнымъ Жмудскимъ старостою Огинскимъ; 2) половиной „новой пошлины“, вносящейся въ скарбъ в. кн. Литовскаго; 3) тремя грошами отъ всякихъ товаровъ сверхъ установленной пошлины; 4) половиной

поваго шелязнаго, и 5) поголовною податью съ коморниковъ (кутниківъ), лювнскихъ людей и сосѣдей, находящихся подъ городской юрисдикціей. Всѣ эти льготы, кромѣ *старого мыла*, даруются только на одинъ годъ. При этомъ король назначаетъ и особыхъ комиссаровъ, какъ для наблюдения за неисполненіемъ этихъ льготъ, такъ и для разрѣшенія могущихъ встрѣтиться недоразумѣній въ случаѣ злоупотребленія ими.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmego, miesiąca Maja siedmnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Wileńskim, przede mną, Michałem Rafałem Szumskim—podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, stanawszy oczewisto imć pan Kazimierz Daniłowicz—pisarz honoratae communitatis Vlnensis na urządzie prezentował y do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych confirmacją nayiaśnieyszego króla imci Stanisława pierwszego, miastu stołecznemu Wileńskiemu, racione dawnych przywileiów na staromytną wolność y pewną ustawną podatku wydaną rzeczą w niey dostateczniey wyrażoną, podał, którą podaiąc, prosił, aby była do xiąg wyszmienionych inserwowana, którey confirmacyey takowy sequitur tenor:

Stanisław pierwszy, król polski, wielki książę Litewski etc. Oznaymuujemy tym listem naszym, iż doniesiono iest nam przez panów rady, urzędników naszych, przy bu-

ku naszym rezydujących, iako miasto Wilnò iuryzdyki magdeburgskiej, mając na siebie ułożoną na woyska nayiaśnieyszego króla iegomość Szwedzkiego contrybucyą, teraz noviter przez uczynioną przez commissarzów tegoż nayiaśnieyszego króla imci Szwedzkiego repartycyą na wypłacenie czterdziestu y czterech tysięcy talarów bitych, nie mogąc sufficere, opisało się w Królewcu szlachetnemu Neglinowi na dwadzieścia tysięcy talarów bitych, nie mogąc sufficere in parte contrybucyą od kupców y miezczan Wileńskich wybrawszy y oddawszy, in defectu residuae non collectae pecuniae drugą dali pewnym osobom assekuracją. Dobra wszystkie, kamienice, kramy, łukiszki, towary, ładem y wodą za pogranice idące, w Królewcu będące, summy swoje, gdzie kolwiek y u kogo kolwiek, tak w wielkim xięstwie Litewskim, iako w Prusiech zostaiące, nawet osoby swoje invadiando; zaczym sup-

plicatum fuit, abyśmy temu miastu na wyplacenie zaciągniętego długu ex singulari clementia nostra in hoc passu afflictionum subveniendo et modos de exolutione porrigere raczyli: Jakoż my król, widząc magnam indigentiam et egestatem pomienionego miasta Wilna, sequentibus toż samo miasto umysłiliśmy saluare remediis, *primo*: iż miasto Wilno ma wolność, na stare myto mieszczanom y kupcom Wileńskim, od nayaśniejszych antecessorów naszych nadane, constytucyami seymowymi roku 1578 follio 353, roku 1589 follio 536 et 555, wiela przywilejami, dekretami seymowymi y commissarskiemi approbowaną in cuius libertatis possessione pomienione miasto Wilno było, ale in his coniuicturis temporum wielmożny Ogiński starosta Zmuydzki one per violentiam infregit; dla tego, stosując się do praw nadanych tę wolność reassumuiemy, to objaśniając, żeby ci kupcy y mieszczanie, którzy mają wolność od magistrata, dawali do poborców mieyskich tak wiele, iako od towarów będzie należało; *secundo*: Którykolwiek kupiec iuryzdyki magdeburskiej będzie płacił cło nowe do skarbu w. x. Lit., tedy każdy kupiec według tegoż instruktarza ma półowę płacić do miasta Wilna na tę contrybucyą solio uwadze na tą samą contrybucyą miasta Wilna; *tertio*: od kamienia różnych towarów mają płacić po trzy grosze; okrom tego, co według zwyczaju płacą. *Quarto*: Kto od miodów, piw, gorzałek z iuryzdyki magdeburskiej zapłaci czopowe y szelężne do skarbu w. x. Lit., aby ten półowę tej płaty do miasta na tę wnosil contrybucyą. Wczym wszystkim osobliwy list do Wielmożnego xięcia poskarbięgo w. x. Lit. wydaliśmy; *Quinto*: Ażeby od sąsiadów, komorników, lożnych ludzi iuryzdyki magdeburskiej, pogłównne wybierali y te pieniądze na wyplacenie tego długu odbierali.

A to wszystko ma trwać, okrom staromytney uprzywileiowaney wolności, tylko do roku iednego, od daty tego listu naszego. A za tym szlachetny magistrat ma tę łaskę naszą per tubam po całym mieście ogłosić, exaktorów, wiernych z dobrego sumnienia, ex magistratu, communitati et plebe deputować y od onych de importatis et erogatis, strictissimam exigere calculationem, dając moc deprehensos, infideles exactores paena peculatus iudicare, et sine misericordia afficere. Gdy by zaś magistratus był w czym connivens, tedy ad audiendam calculationem, commissarzów wielebnego x. nominata biskupa Zmudzkiego, y wielebnego x. Tolscikiewicza—kanonika Smoleńskiego, plebana Wileńskiego, urodzonego Gabryela Medunieckiego—sekretarza naszego, cum potestate in solium comissa deleguiemy y requiruiemy, a żeby temu ustanowieniu naszemu ani przez się, ani przez subordynowane osoby non contraveniant, y owszem brachium forte etiam militare na exekucyą tego listu, addant, non obstantibus exceptionibus, libertatibus, rescriptis, mandatis, in contrarium obtentis, które terazniejszym listem naszym kassuiemy, uchyłamy y annihiluiemy. Gdy by zaś który z mieszczan, z iuryzdyki magdeburskiej, unikając tego podatku, do inney iuryzdyki miał przenieść się, takowego z tamtej iuryzdyki ad iurisdictionem maideburgensem extrahere pozwalamy; czego żadna iuryzdyka żadnymi prawami, przywilejami impedire niepowinna, z tym wyrażeniem, iż którykolwiek kupiec według iuryzdyki magdeburskiej y ustawicznego zwyczaju mieszkaiający pod inną iuryzdyką, ius civitatis przyjąwszy, y do kupieckiej izby wpisawszy się, ma takowy kupiec, insisterendo prawnu, tę contrybucyą do izby kupieckiej comportare, także y żydzi, w iuryzdyce mai-

deburgskiej mieszkajacy, do tey ze contrary-
bucyey należec maia. A ze do miasta Wilna, według przywileiu nayiasnieyszego króla Władysława IV, antecessora naszego, kahal Wileński, nietylko corocznie po zlot. 600 od lat bliska dziesięci nie wnosili na reparacyą murów, contraveniendo ugodzie z miastem uczynioney, za to ze w kamienicach, od iuryzdyki maideburgskiej kupionych, deputatów podczas trybunałów nie stanowiąc, ale też derogando władze publiczney miasta naszego Wilna uprzywileiowaney, prywatne wagi u siebie maia, aby namienieniami commissarze ad exolutionem tey pensyey zatrzymaney et in futurum żydów cogant, aby wagi prywatne znieśli et in con-

travenientes paenas imponant ac exequantur iesli by w tym iakie reskripta, mandaty, uproszone ad male narrata, były uchylili. Na co dla lepszey wiary, do tego listu ręką naszą podpisawszy się, pieczęć w. x. Lit. przyciśnąc rozkazalismy. Dan w Sołach, w roku MDCCVIII, miesiąca Maia dnia IX, panowania naszego IV roku. U którey confirmacyi, przy pieczęci mnieyszey w. x. Lit., podpis ręki nayiasnieyszego króla iegomość temi słowy: Stanisław król. Z któreych act y wypis pod pieczęcią urzędową szlachetnemu magistratowi y całemu miastu iego królewskiej mości Wileńskiemu iest wydan. Pisan w Wilnie, ut supra.

1550 г.

Отдельный подлинный документ, хранящийся в Центральн. Архивъ.

115. Упомянутый листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію и Виленскому воеводѣ Горностаю о томъ, чтобы ни самъ онъ, ни его служебники не взимали *незаконнаго торговаго* съ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій.

Жигимонтъ Августъ, Божю милостью король польскій и проч.

Маршалку дворному, подскарбеу земскому, писару нашему, справцы воеводства Виленского, старостѣ Слонимскому и Мстиславскому, державцы Дорсунискому, Вирштанскому и Зельвенскому, пану Ивану Горностаю. Тыхъ часовъ присылали до насъ бурмистры и радцы и вси мѣщане мѣста нашего Виленского, жалючи о томъ: штожь дей которое торговое тамъ въ мѣ-

стѣ Виленскомъ въ торги великіе въ каждый ты день, во второкъ и въ пятницу, зъ давныхъ часовъ отъ судовъ, то есть: отъ боцокъ, отъ кадей, отъ упатковъ, отъ дѣжь, отъ ведеръ, и ражокъ, и отъ рѣшотъ, завжды на воеводу Виленского и на ключъ Виленскій отъ воза по два пенязи берутъ и съ того ключъ Виленскій на кухню нашу и до броворовъ и до лазни тьи суды скупають, а на воеводу Виленского также съ того торгового такыи

потребы покунують; то пакъ дей тепере служебники твоей милости, которые отъ тебе тое торговое выбираютъ, недбаючи о тые два дни вровичные, завжды кожного дня и въ недѣлю, не только отъ тыхъ судовъ вышей писанныхъ, але и отъ дощокъ и клонтовъ, отъ дралицъ, отъ лубья и отъ лучины и иншихъ всякихъ речей, съ чего передъ тымъ торгового не бывало, съ кожного возу по грошу, або по два, и по три берутъ, за которымъ дей неслушнымъ и непобожнымъ браньемъ торгового, многин люди на торги ѣздити переставаютъ, а хотя и прїѣдутъ, для того мусятъ кождую рѣчь дорожей продавати, за чымъ ся дей въ торгахъ мѣстскихъ шкода и переказа не малая дѣеть. Ии маемъ того певную справу, ижъ за первшихъ воеводъ Виленскихъ только въ пятницу, а во второкъ отъ бочокъ, отъ кадей, отъ ушатковъ, отъ дѣжъ и ражокъ, отъ ведеръ и рѣшотъ ничего больше, тольк зъ воза торгового по два пѣнези брано; и коли дей въ пятницу на воеводу Виленского тое торговое выбирано, тогда и ключникъ Виленскій отъ таковыхъ речей во второкъ торговое ихъ до себе бралъ; а естли ключникъ въ пятницу бралъ, тогда на воеводу у во второкъ выбирано. Нижли дей теперей служебники твоей милости, для вымысловъ и пожитковъ своихъ, кожного дня отъ всякихъ торговое берутъ и всимъ людемъ, которыи на торгъ прїѣздають, ве-

дикую трудность, а имъ мѣщаномъ нашимъ въ торгахъ мѣстскихъ шкоду и переказу дѣлають. Того пакъ и вѣдати, естли то они чинятъ зъ вѣдомостью твоею, або ни, и будутъ ли то они сами для пожитковъ своихъ ново увели, и твоя бы милость зъ мѣстца своего воеводства Виленского приказала, абы они тыхъ обычаевъ новыхъ не вводили, и оного торгового незвычайного, чого передъ тымъ небывало, не брали: бо естлибы тепере за твоей милости то ново уведено было, тогда бы воевода головный, кому тое воеводство дадимъ, потумужъ хотѣлъ избирати, а то бы было не только имъ мѣщаномъ нашимъ, але и намъ господарю и всимъ людемъ, которые на торгъ прїѣздають, зъ великою шкодою и за тымъ бы всякая рѣчь дорожей была продавана. Для чого абы твоя милость и самъ того стерегъ и боронилъ и служебникомъ своимъ такового торгового незвычайного вымыслити не допустилъ; лечъ нехай бы они тое торговое во второкъ и въ пятницу выбирали, подле давного обычая, по тому, якъ и передъ тымъ бывало, жебы за тымъ незвычайнымъ браньемъ торгового въ томъ мѣстѣ нашомъ Виленскомъ торговъ мѣстскимъ шкоды и переказы которое не было, и черезъ тобы жалоба отъ нихъ о томъ къ намъ не приходила. Писанъ въ Неполоницахъ, лѣта Вождого Нароженья 7141 (1550), мѣсеца Августа 16 (29) день, индиктъ 8 (8).

1554 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., во второй части, л. 141 на оборотѣ.

116. Листъ короля Сигисмунда Августа Юрію Зеновичу на заложеніе мѣстечка, называемаго Мосары.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ деветьдесять четвертого, мѣсеца Февраля дванадцатаго дня.

На рочкохъ кгородскихъ Февралевыхъ въ семь року деветьдесять четвертомъ припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами вранниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила — княжати на Биржахъ и зъ Дубинохъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого Великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовые воеводства Виленского высажоньми, Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ, Кгабрыеломъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьбою, а Шаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто врожонный его милость панъ Юрій Зеновичъ, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладаль листъ славное а свѣтбливое памети короля его милости зешлого Жикгимонта Августа, данный пану Яну Михайловичу Зеновьевичу, на дозволенье ему при имѣнью его Мосары, надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадити, торгъ и корчмы вольные ку пожитку его мѣти, просечи, абы тотъ листъ короля его милости зешлого для згубы и иныхъ припалыхъ пригодъ до книгъ уни-

санъ былъ. А такъ мы врандъ, того листу короля его милости зешлого огледавши и читаного выслухавши, дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ Августъ, Божюю милостью король польскій и проч. Чинимъ явно тымъ листомъ нашимъ нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати: билъ намъ чоломъ дворанинъ нашъ панъ Янъ Михайловичъ Зеновьевичъ и просилъ насъ, абыхмо дозволили ему при имѣнью его Мосары, надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадати, торгъ и корчмы вольные въ немъ ку пожитку его милости, и повѣдилъ передъ нами, ижъ то не естъ на жадной шкодѣ и переказѣ мѣстомъ и корчмамъ нашимъ господарскимъ; ино гдыжъ то не будетъ на переказѣ и ку шкодѣ торгомъ и корчмамъ нашимъ господарскимъ, мы зъ ласки нашею господарскою, на чоломбитье его то вчинили и дозволили есьмо ему и симъ листомъ нашимъ дозволяемъ, при ономъ имѣнью его Мосары, на врочищу помѣненомъ надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадивши торгъ уставити, которого похочеть дня, корчмы вольные зъ шинкомъ всякого питья въ томъ мѣстечку ему мѣти дозволили и дали есьмо, кашщизны и вси иные доходы и пожитки того

мѣстечка ку пожитку своему беручи и при-
владаючи. И того панъ Янъ самъ и его
жена и дѣти и ихъ потомки мають вѣчно
а добровольне вживати, множачи и при-
бавляючи пожитковъ собѣ, подле воли своее;
вѣдь же такъ того стеречи мають, яко бы
ихъ пожитки ку шкодѣ нашой и скарбу
нашого и земского не были розмножаны.
И на то дали есьмо ему на то сесь нашъ
листь, до которого и печать нашу казали
есьмо привѣсити, Писанъ у Вильни, лѣта
Вожого Нароженья тысяча пятьсотъ петь-
десять четвертого году, мѣсеца Октебра

одинадцатого дня. У того листу, на парк-
гаминѣ писаного, подпись руки его коро-
левское милости письмомъ латинскимъ тыми
словами: Sigismundus Augustus rex, и печать
завѣсистая его королевское милости при-
тиснена есть, а подпись руки писара его
королевское милости такъ есть написано:
Остафей—маршалокъ писарь. Которое то
оповѣданье пана Юрья Зеновича и тотъ
листь короля его милости за прозьбою его
до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть впи-
санъ.

1575 г.

Отдѣльный документъ, хранищійся въ Центральномъ Архивѣ.

117. Листъ радъ великаго княжества Литовскаго Витебскому каштеляну Павлу Пацу на право владѣнія королевскимъ имѣниемъ Берзинками за 800 кошь Литовскихъ грошей, данныхъ въ займы королевскому скарбу для веденія Московской войны.

Мы рады великаго князства Литовскаго, которые есьмо на сесь часъ до Вильни зѣхалися, Валерьянъ зѣ ласки Вожой бискупъ Виленскій, Мальхеръ Кгедройтъ—електъ Жомойтскій, Миколай Радивиль—воевода Виленскій, канцлеръ великаго князства Литовскаго, староста Лидскій и Мозырскій, державца Борисовскій, Янъ Ходкевичъ—грабя на Шиловъ и Мыши, панъ Виленскій, староста Жомойтскій, маршалокъ земскій великаго князства Литовскаго, администраторъ и гетманъ земли Ифлянтское, староста Ковенскій, державца Тель-

повскій, Шефанъ Андреевичъ Збаражскій—воевода Троцкій, Остафей Воловичъ—панъ Троцкій, подканцлерій великаго князства Литовскаго, староста Брестейскій и Кобринскій, Юрій Юрьевичъ Остикъ—воевода Мстиславскій, староста Браславскій, Гаврило Пвановичъ Горностай—воевода и староста Менскій, державца Каменецкій, Миколай Тальвошъ—каштелянъ Жомойтскій, староста Дынеборскій, Григорей Воловичъ—каштелянъ Новгородскій, Янъ Николаевичъ Гайко—каштелянъ Берестейскій, конюшій Городенскій, державца Трабскій,

Миколай Криштофовъ Радивиль—маршалокъ дворный великого князства Литовского, озмаймуемъ симъ листомъ нашимъ, ижъ за поднесенемъ тыхъ часовъ войны отъ князя великого Московского земли Ифлянтской отправуючи намъ его милость пана Виленского ку обронѣ и ратунку тое земли и потребуючи на отправу его милости ку той потребѣ пенезей а не могучи ихъ достати, вжили есьмо въ томъ его милости пана Павла Паца—каштеляна Витебского, брата нашего, жебы его милость на дворъ и имѣнье Берзники, которое на сесь часъ ку столу его королевское милости прислухаеть, а панъ Витебскій отчизною своею тое имѣнье быти менуеть, якую сумму пенезей до скарбу земского даль его милость, ачь кольвекъ на пенези не будучи способенъ, вѣдь же милуючи отчизну свою, а бачачи такъ кивалтовную а пильную потребу и набывши на маетность свою сумму осмьсотъ копъ грошей Литовское личбы, личачи у грошь по десети пѣнезей, ку той потребѣ на отправу его милости пана Виленского, у скарбъ земскій даль и позычилъ; а мы рады вышешенованные въ той суммѣ у восьмисотъ копахъ грошей заставили есьмо и симъ листомъ нашимъ заставуемъ его милости пану Витебскому тотъ дворъ и имѣнье Берзники. Маеть его милость панъ Витебскій тотъ дворъ и имѣнье Берзники, зъ мѣстечкомъ, фольварки и съ пашнями ихъ, зъ бояры путными, зъ мѣщаны, зъ селы и людymi одсадными и тяглыми, къ тому двору прислухающими, съ цыншами пѣнежными и дякы житными и овсяными, зъ службами и со всеми повинностями тыхъ людей, зъ ставы, съ озеры, зъ боры, дѣсами, зъ деревомъ бортымъ, зъ лова звѣринными, рыбными пташими, и зъ бобровыми гоны, и

со всякими пожитками зъ уставы его королевское милости постановленными, и со всеми по тому, яко на его королевскую милость до сего часу держано было, въ той суммѣ пѣнезей у восьмисотъ копахъ грошей, держати и вживати, почонши отъ теперешного пришлого свята Внебовзятя Панны Маріи, которое будетъ въ нынѣшнемъ року семьдесятъ пятомъ, ажъ до тогожъ свята, которое быти маеть въ року пришложъ семьдесятъ шостомъ. На который рокъ, кгда его милости тая сумма осмьсотъ копъ грошей зъ скарбу его королевское милости земского отдана и сполна отложена и заплачена будетъ, его милость тую сумму всю (взявши), того двору и имѣнья Берзникъ зо всеми его королевской милости поступити маеть; а еслибы на тотъ рокъ помененый тая сумма пѣнезей зъ скарбу его королевское милости пану Витебскому отдана не была, тогда его милость до другого таковогожъ року а потомъ за неотданемъ на часъ и день помененой суммы и рокъ отъ року тотъ дворъ и имѣнье Берзники совсиль держати маеть, всехъ доходовъ, платовъ и пожитковъ, служебъ и повинностей зъ людей того двора и имѣнья вживаючи, а жежи роковъ тотъ дворъ и имѣнье Берзники у его милости окуповано зъ моцы и держанья его милости брано быти не маеть. А пакли бы въ томъ часѣ задержанья его милости съ того имѣнья люди розошлись, повѣтремъ вымерли, або отъ людей служебныхъ зничоны были, або естли бы пригодне тому двору отъ огню шкода стала, тогда за то и для того съ тое суммы ничего вытручано и уменшано, и при отданьи и по отданьи тое суммы, некоторая трудность о тое его милости чинена быти не маеть. Што все упевняючи, дали есьмо его милости пану Павлу Пацу—каштеляну

Витебскому сесь нашъ листь, руками нашими подписавши зъ нашими печатями. Писанъ у Вильни, лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Августа } (6) дня. (Слѣдуютъ двѣнадцать печатей).

1555 г.

Отдѣльный подлинный документъ, хранящійся въ Центральн. Архивѣ.

118. Листъ короля Сигизмунда Августа Вешвянскому тивуну о порядкѣ взиманія серебщизны съ имѣній, находящихся въ его тивунствѣ.

Жигимонтъ Августъ, Божею милостью король польскій и проч.

Тивуну Вешвенскому пану Каспору Вѣлевичу, бояроу и дворяномъ нашимъ и всимъ тымъ, которые имѣнья свои въ тивунствѣ Вешвенскомъ маюгъ, што яко будучи намъ на прошломъ вальномъ сеймѣ у Вильни съ паны радами нашими духовными и свѣтскими, княжаты, паняты и со всеми землями въ панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ, уфаленъ есть отъ всехъ посполите податокъ на три годы на потребу и оборону земскую, на што и мы господарь призволивши зъ нашихъ мѣсть и подданныхъ, такъже зъ мѣсть и подданныхъ королевое ее милости найвысшее и великое кнегини Боны, пани матки нашео, постановили есьмо зъ сохи воловое и конское по десяти грошей, то есть отъ двухъ воловъ десять грошей, а отъ коня одного, хто бы имъ ораль, также десять грошей, а отъ полсохи отъ одного вола пять грошей, а отъ земли пустовское, которая бы зъ найму пахана и которую бы тежъ землю держаль человекъ, воловъ не

маючи, отъ таковыхъ земель отъ каждое, яко отъ полсохи, по пяти грошей, а отъ огородника полъ третя гроша, а отъ мѣщанъ мѣсть нашихъ князскихъ, панскихъ и землянскихъ, которые земля и воловъ не маюгъ, яко отъ огородника, полтредя гроша, а которые мѣщане землю папуть, тые отъ сохъ серебщизну платити будутъ, а отъ дому вже ничего давати неповинни такъже и слуги панцерные, которые войну служатъ, ничего неповинни давати, якожъ поручили—есьмо князю Вентцеславу—бискупу Жомойтскому тотъ податокъ отъ бирчихъ повѣтовыхъ пріймовати и отбрати на певномъ мѣстцы у Вильни, а при его милости оставили писати и ключника и подключого Троцкого войского Городенского пана Бенедикта Васильевича Протасовича и рокъ отдаванья тыхъ пенезей до князи бискупа Жомойтского зложонъ есть о светомъ Михалѣ свята закону Римского, на который яко въ нынѣшнемъ году пятьдесятъ пятомъ, такъ и потомъ въ году пятьдесятъ шестомъ и пятьдесятъ седьмомъ, панове рады нашихъ и кождый,

кто ку повѣту не належить, на мѣстце назначоное черезъ вранниковъ своихъ тую серебщизну зъ людей и зъ имѣней ихъ отдавати будутъ. А кто ку повѣту прислушаетъ до хоружого своего и при немъ до одного шляхтича тогожъ хоружства обраного на то мають отдавати, и гдѣ хто отдасть, тамъ и присегу чинити мають, яко справедливе выбразь и отдазь. Про то абы ты, панове тивуне Вешвенскій, обравши при собѣ одного зъ землянъ шляхты тамошнихъ, добре осѣлого и побожного человека, тые пѣнези серебщизны зъ своихъ имѣней и со всихъ имѣней землянъ шляхты и дворянъ нашихъ, и тежъ совсихъ подданныхъ нашихъ тивунства своего выбирали и отдавали бы есте въ часъ, на оный рокъ положонный на святой Михаилъ римского свята, до князя бискупа Жюмонтского. А тамъ же передъ его милостью присегу вчинити маете, яко отъ всихъ бояръ, шляхты и отъ подданныхъ нашихъ справедливе выбрали и никому не сфольговали, и отдавши тые пѣнези, не маете отъ квиту большей платити, только два гроша. Для чогожъ приказуемъ вамъ всимъ

бояромъ, шляхтѣ, абы каждый зъ васъ, бачечи на потребу посполитую и земскую, некоторого сплошенства и омѣшканья у отданюю податку уфаленого не чинили и тую серебщизну зъ людей и зъ имѣней вашихъ, яко вышей есть описано, выбравши, передъ светымъ Михаломъ до тивуна Вешвенского и при немъ до бирчого отдавали и присягу на томъ чинили, изъ то справедливе черезъ васъ выбрано и отдано, а ничего невтаено, а при отданюю серебщизны не будете большей повинни дати, только бирчого и пищого и за квитъ отъ зуполное сохи чотыри пенези; естли жбы хто передъ рокомъ до тыхъ бирчихъ того плату не отдазь, а въ томъ сплошился, на такомъ совете посменного року изъ децкованьемъ отпраовано будетъ, вѣдже ты, тивуне, маешь кожного такогого недбалого при отдаванью серебщизны оповѣдати, што никому опуцоно не будетъ, кдыжъ вси однако обороны потребуете. Писанъ въ Петревоѣ, лѣта Вожого Нароженья аѣне (1555 г.), мѣсеца Юля зъ (7) дня. (м. п.).

1592 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г., докум. 2.

119. Листъ короля Сигизмунда Августа Виленскимъ судамъ—земскому и градскому о неподсудности имъ королевскаго монетчика Петра Платына по монетному дѣлу.

Лѣта Божого Нароженья 4644 (1592), мѣсяца Апрѣля (5) дня.

На врадѣ его королевске милости кгородскому Виленскому, передо мною Яномъ Болеславовичомъ, маршалкомъ господарскимъ, державкою, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившише очевисто пріятель пробера минцы Виленское Петра Платына, на име Андрей Петровичъ, оповѣдалъ и ку владу до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, подѣ датую теперъ идучого року деветьдесять второго, мѣсяца Февраля шестого дня, съ подписомъ руки его королевской милости и тежъ съ подписомъ руки писара его королевской милости пана Матея Войны, до его милости вельможного пана его милости пана Демитра Халецкого съ Хальча, подскарбего и писара земского великого княства Литовского, старосты Могилевского, Василипского, писанный о то, абы его милость панъ подскарбій пану Яну Исайковскому за листомъ его Петра Платына, который на немъ вымогъ двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей, такъ тежъ на интересы отъ него приходячіе на немъ править и вытегать велѣлъ и некоторое трудности и перенагабання чинити ему не допущалъ, о чомъ есть ширей на томъ листѣ короля его ми-

лости описано и доложено есть, просечи, абы тотъ листъ короля его милости для згубы и иныхъ припалыхъ пригодъ до книгъ уписанъ былъ; а такъ я маршалокъ Виленскій, того листу короля его милости огледавши и прочитавши, дали есьмо его до книгъ уписать, который тотъ листъ слово у слово такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божю милостью король польскій и проч. Всимъ вобецъ и каждому зъособна, а звлаща врадникомъ земскимъ, кгородскимъ и мѣтскимъ, чіе бы то вѣдомости прійти мѣло. Ознаймуемъ вамъ, ижъ далъ намъ того справу слуга нашъ, проберь минцы Виленское, Петръ Платынъ, ижъ дей вы такъ за заказомъ отъ особъ передъ врадъ и судъ вашъ его Петра Платына судити и подѣ присудъ и послушенство свое примушаете, въ чомъ онъ собѣ съ кривдою быти видечи, билъ намъ чоломъ, абыхмо, большъ того такого безправья терпѣти недопущаючи, обороною были: про то мы, зъ вирхности наше господарское, взявши его подѣ оброну нашу, хочемъ мѣти и приказуемъ вамъ, абы есте помененого Петра Платына за заказомъ отъ когожь-кольвекъ зъ особъ передъ врадъ и судъ вашъ не судили, зданья и езекуціи на немъ некоторое не чинили, але оногъ, яко слугу нашего, на судъ нашъ

отсылали; вынявши только то, штобы ся съ правомъ посполитымъ за добровольными обликами его зъгожати ся мѣло, на судъ вапш оставуемъ—конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесять второго, мѣсеца Февраля двадцать первого дня. У того листу подпись руки его королевской милости теми словы подписана есть: Sigismundus rex;

такъ тежъ подпись руки писара его королевской милости пана Матея Войны письмомъ русскимъ такъ есть написана: Матей Война—писарь. Которое оповѣданье и тотъ листъ короля его милости, за прозьбою пріятеля Платына Андрѣя Петровича, до книгъ вгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1592 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г., докум. 1.

120. Листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію Дмитрію Халецкому о возвращеніи монетчику Платыну имущества и чеканныхъ орудій, арестованныхъ Исайковскимъ вслѣдствіе неуплаты Платынымъ долга 245 копъ Литовскихъ грошей.

Жикгимонтъ третій Божою милостію король польскій, и проч.

Подскарбему земскому и писару нашему великого князства Литовского, (старостѣ) Могилевскому, Бержницкому, Василишскому и Опескому, пану Деметру Халецкому. Далъ намъ того справу проберь минцы Виленское Петръ Платынъ, ижъ дей онъ выставилъ друкъ минечный до вшелякого битья монеты своимъ властнымъ накладомъ, который дей черезъ кольцо лѣтъ робычи, коштъ немалый поднявшій накладъ, ве двѣ тысячи таларовъ учинити мусѣль, а въ року дей прошломъ тысяча пятьсотъ десятомъ, за намовою и обѣтницами певными отъ Яна Исайковского, который твоей милости на тотъ часъ минцу

Виленскую въ завѣдованью своемъ мѣлъ, помененый Петръ Платынъ, становечи тотъ друкъ за недостаткомъ своимъ съ пѣнзей нашихъ двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ выдалъ, а онъ дей Янъ Исайковскій приведши его до таковыхъ шкодъ и утратъ обѣтницами своими, тую сумму двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ... нашихъ черезъ его становечи тотъ друкъ выданью, яко властный долгъ свой на особу его пана Платина вложивши, его самого до везенья замку нашего Виленского осадить далъ, а... его властный, также друкъ и всѣ инструменты до него належачіе забравши, шкоды ему немалые починилъ, въ которомъ часъ немалый трапечи и мурдуючи, листъ запись съ печатью

исъ подписомъ руки его и подъ печатъми и съ подписомъ рукъ людей сторонныхъ подписанными кондиціями и варунками въ немъ описанными на немъ вымогль, яко то въ томъ листѣ меновите доложено есть. Въ которой той суммѣ помененой, двухъ-сотъ сороку пяти копѣ грошей Литовскихъ, домъ свой властный и тотъ увесъ друкъ и инструменты до него належачіе со всеми цыншами заставивши, тую помененую сумму на заплату въ року теперешномъ деветьдесять второмъ платити и отдати описатисе мусѣль, ачбы на тотъ рокъ не отдалъ, тогда вжо тотъ домъ и друкъ увесъ вѣче пропадати мѣлъ; а предся тая сумма вся сполна на день Великоднѣ Змертвыхвстанѣ Сына Божого, также и интересъ отъ тое суммы до того часу на каждый тыдень по три золотыхъ польскихъ и по грошей десяти плачона быть мѣла. Зачимъ будучи отъ его до такого сознанья примушоный и поневоленный, а не хотечи такового безправья на собѣ поносити, покладаючи передъ нами копію листу запису, его Исайковскому даного, также и про.... его Исайковского ему Петру Платыну подъ печатью и съ подписомъ руки его властное, билъ намъ чоломъ, абыхмо такового безправья и кривдъ большъ того поносити не допустили, обороною были и фольгу якую учинили, прекладаючи то, кгдажь ему колько лѣтъ немалая сумма пѣнзезей въ скарбѣ нашомъ винно зостало. (А такъ мы) видечи быти чоломъ-битье его слухное и зрозумѣвши... даныхъ, ижъ тая сумма двѣстѣ сорокъ пять копѣ грошей Литовскихъ ставечи и выготываючи друкъ и вси инструменты до его належачіе... по-

мененого Петра Платына съ пѣнзезей нашихъ выдана. А до того, яко намъ справу дасть и въ скарбѣ нашомъ ему не мало винно есть, про то хотечи мѣти, абы твоя милость тое суммы двухъ сотъ сорока пяти копѣ грошей черезъ его на тотъ друкъ выданныхъ, яко и интересы отъ нее приходячое, на немъ править и вытегивати не велѣлъ, также ему некоторое трудности и пренагабанья чинити не доущалъ, а тотъ опись, который онъ, яко примушоный на себѣ далъ, на сесь часъ на сторону отложивши, до дальшее науки нашею и поухованья скучечного, што ему въ скарбѣ нашомъ винно есть, зоставилъ, также и домъ его властный и друкъ минечный, то што ему воддугъ опису его забрано и уфантъ заведено есть, поворочати казалъ, кгдажь тая сумма двѣстѣ сорокъ пять копѣ грошей Литовскихъ на потребности друку минцы Виленское черезъ его съ пѣнзезей нашихъ властныхъ, а не его Исайковского, выдана есть, иначе того нечинечи подъ ласкою нашою. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ деветьдесять второго, мѣсяца Февраля шестого дня. У того листу подпись руки его королевской милости тыми словы подписана есть: Sigismundus rex; такъ тежъ подпись руки писара его королевской милости пана Матея Войны письмомъ русскимъ такъ есть написана: Матей Война, писарь. Которое тое оповѣданье и тотъ листъ короля его милости, за просьбою пріятеля его Платына Андрея Петровича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 323.

121. Листъ короля Сигизмунда III, которымъ онъ даритъ во вѣчное владѣніе Каспару Скорульскому два дома въ г. Вильнѣ.

Лѣта Вожого Нароженья тысяча пятьсотъ деветьдесять третего, мѣсеца Августа первого дня.

На рочкохъ кгородскихъ Августовыхъ, въ семь року деветьдесять третемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинохъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского, даржавцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Николаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ, Кгабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьео а Шаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившише очевисто панъ Касперъ Скорульскій, служебникъ скарбовый великого князства Литовского, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовского и съ подписомъ руки его милости пана Матея Войны — писара короля его милости, подъ датою року теперь идучого тысяча пятьсотъ деветьдесять третего, мѣсеца Марпа осьмнадцатого дня, писанный до пана Яна Мѣшковского — дворанина короля его милости, абы онъ

водле данины и листу короля его милости, у два домки, лежаціе тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, кадукомъ до столу короля его милости по Бенедиктѣ Генчару спалые, менованого пана Каспара Скорульского увезалъ, просечи, абы тотъ листъ короля его милости, для пришлыхъ часовъ и згубы, до книгъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того листу огледавши и вычитавши, дали есьмо его, за прозьбою пана Каспора Скорульского, до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Вожою милостью король польскій и проч. Дворенинови нашому врожоному Янови Мѣшковскому. Ознаймуемъ тобѣ, штожь есьмо, зъ ласки наше господарское, за залепенемъ намъ отъ ихъ милости пановъ радъ и врадниковъ нашихъ, службъ врожного Каспора Скорульского — слуги скарбу нашего, дали есьмо ему два домки у Вильни, одинъ на передмѣстью Виленскомъ, до мурованого мосту идучи, подле дому Матышкули фурмана зъ одное стороны, а зъ другое стороны подле дому Закличовского, съ третее стороны подле Юзя Рапацкого, тыломъ до Ицюка, а другій домъ въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи до Збору, водде церкви русское светого Ивана, противъ Даниеля друкара, зъ будованьемъ, огороды и зовснимъ

спратомъ домовымъ и зо всякими речами рухомыми и нерухомыми, по Бенедыктѣ Гончару—мѣшанинѣ Виленскомъ, на насъ кадукомъ спалые, ему самому и потомкомъ его вѣчными часы. Ты бы о томъ вѣдаучисе, приказуемъ, ижъ бы еси за симъ листомъ напишъ самъ до Вильна ѣхавши, въ тые верхупомененные дома обадва урожного Каспера Скорульского увезаль въ держанье и уживанье ему подаль, конечно.

Писанъ у Варшавѣ, року тысяча пятъсотъ деветьдесять третего, мѣсеца Марца осмьнадцотого дня. У того листу печать его королевское милости и подпись руки тыми словы: Sigismundus rex, а подпись руки писарское тыми словы: Матей Война—писарь. Якожь тое оповѣданье пана Каспера Скорульского и тотъ листъ за прозьбою его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 372.

122. Копія изъ книгъ канцеляріи вел. кн. Литовскаго о порядкѣ судопроизводства въ главномъ Литовскомъ трибуналѣ.

Лѣта Вожого Нароженья тысяча пятьсотъ деветьдесять третьего, мѣсеца Августа осмого дня.

На рочкохъ кгородскимъ Августовыхъ, въ семь року деветьдесять третемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, предъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ яснѣвельможного пана его милости пана Криштофа Радивила — кнежати на Виржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовные воеводства Виленского высажонными, Николаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ Виленскимъ, Клабріелемъ Богдановичомъ Рынинскимъ — судьбою, а Щаснымъ Богуматкою — писаромъ, поста-

новившисе очевисто служебникъ вельможного пана его милости пана Деметра Халецкого съ Хальча, подскарбего земского великого князства Литовского, старосты Могилевского, Бержницкого и Опеского, панъ Янъ Зерчинскій именемъ его милости пана своего оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ видимусъ съ книгъ канцеляріи его королевское милости, съ печатью великого князства Литовского, и съ подписомъ руки его милости пана Клабріеля Войны — подканцлерого, на змоцненье нѣкоторыхъ артикуловъ въ семь видымусъ меновите ку вписанью обывателемъ великого князства Литовского належачихъ, просеяи, абы тотъ видимусъ для вѣдомости каждого до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А

такъ мы врадъ, того оповѣдавъ служебника его милости пана подскарбего Яна Верчинского именемъ его милости пана подскарбего пана его вчиненного выслушавши, и того видимусу огледавши и вычитавши, дали есмы до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жигимонтъ третій, Божю милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, ижъ за жаданьемъ подскарбего земского великого князства Литовского, старосты Могилевского, Бержницкого и Опеского, вельможного Деметра Халецкого съ Хальча, о выданье ему видимусу съ книгъ канцелярїи наше привилею подтверженья отъ насъ постановенья становъ великого князства Литовского, на пшасливой коронаціи нашей даного, казали есмы тую справу въ книгахъ канцелярїи наше нашедши въ сесь нашъ листъ, зовомый видимусъ, вписать и слово отъ слова, по написанью тытулу нашего, такъ се въ собѣ маеть: Ознаймуемъ ижъ влады и рыцарство великого князства Литовского то собѣ на сеймѣ коронаціи нашей, за позволеньемъ всихъ становъ варовали, а мы то имъ за вѣчное право жѣти хочемъ: Найпервей статутъ правъ великого князства Литовского, теперъ новоправленный черезъ депутаты отъ становъ великого князства Литовского на то обраныхъ, на томъ сеймѣ коронацей наше для подтверженья поданный, змоцняемъ и до уживанья даемъ, яко о томъ привилей нашъ ведле права ихъ рускимъ письмомъ обывателемъ великого князства Литовского выдати розказали есмы и по уживанью яко на барздей привести обѣдуемъ, заховываючи имъ завжды вольну съ права и статуту поправу, вѣдѣже такъ, абы непротивъ слисомъ уніи яко и статуту звязкомъ уніи ничего шко-

дити не маеть, суды трибунальскіе, которые до того часу у великомъ князствѣ Литовскомъ на чотырохъ мѣстцахъ отправованы были: одна часть воеводства сужона была у Вильни, другая у Трокахъ, третья у Новогородку, четвертая у Минску, тогда за везволеньемъ становъ великого князства Литовского постановляемъ, ижъ вси воеводства и повѣты великого князства Литовского на дву мѣстцахъ сужоны быти маюгъ—тымъ способомъ, же воеводства и повѣты, которые се до того часу у Трокахъ судили, же теперъ и напотомъ у Вильни судити се маюгъ; а тые, которые се у Минску и въ Новогородку судили, также на одно мѣсто зносимъ, то есть, одинъ рокъ у Новогородку, все тое, што передъ тымъ у Менску сужоно, а другій рокъ у Менску тые всѣ справы, которые у Новогородку судять, отправованы быти маюгъ, яко о томъ въ констытуціи трибунальской есть описано. Якожъ часть тыхъ судовъ судьямъ трибунальскимъ на тыхъ мѣстцахъ таковій назначаемъ, то есть: у Вильни воеводство Виленское три недѣли, воеводство Троцкое три недѣли, землю Жомойцкую три недѣли, воеводства Полоцкого двѣ недѣли судити маюгъ, неотѣзжаючи зъ Вильна, а скончивши у Вильни суды у Новогородку, або у Менску за недѣль двадцать двѣ по Великодни судьи становитисе маюгъ, гдѣ порядкомъ каждого воеводства справы по недѣль три судити повинни будутъ. А ижъ земля Жомойтская, которая была одержала особные суды трибунальскіе, але ихъ и до того часу не уживала, тогда до трибуналу великого князства Литовского приступила, и мы то имъ позволяемъ, и вжо депутаты земли Жомойтское, которыхъ они прикладомъ иншихъ воеводствъ по три на каждый годъ обирати маюгъ, сположъ зъ другими завжды засѣдять, и

суды порядкомъ своимъ вси судити и от-
правовати мають. Суды каптуровые и по-
ступки до нихъ, которые по смерти коро-
ля его милости отъ становъ Великого княз-
ства Литовского, гдѣ-кольвекъ у великомъ
князствѣ Литовскомъ были постановлены,
также тежъ уси справы передъ справлюю
староства Берестейского по смерти пана
Виленского обраный, отправованные, утвер-
жаемъ и змоцняемъ, которыхъ экзекуція
ведлугъ становенья доходити и отправо-
вана быти маеть. Староства и державы
певные, а мяновите староство Берестей-
ское, зо всеми дворы, яко панъ Виленскій
держаль, и Кобринское староство, Горо-
денское, Олита; держава Мотилевская, дер-
жава Шавленьская зо всеми фольварками
мѣсть и волостями, до нихъ здавна и те-
перь належачими, и съ тымъ. што чужо-
земцомъ одышло, за постановеньемъ и зе-
звольнемъ всихъ становъ великого княз-
ства Литовского до столу нашего належаче,
такъ варуемъ, же тыхъ староствъ и
державъ мы и потомкове наши никому
зо всеми доходами ихъ безъ чиненья личбы
давати не маемъ, одно на личбѣ людемъ
заслужонимъ водле права народу великого
князства Литовского, абы вси доходы зъ
нихъ до скарбу нашего великого князства
Литовского отдаваны были, опрочъ дохо-
довъ тыхъ отъ насъ черезъ ревизоры на-
потомъ на старосты постановлены будутъ,
альбо которые здавна старостамъ принале-
жатъ; вѣдже не нарушаючи ничьего права
и доживотья, одъ предковъ нашихъ на-
даного, окономій жадныхъ, кгдажь судъ
противъ праву и звычайѣ такъ въ тыхъ,
яко и въ иншихъ староствахъ и держа-
вахъ у великомъ князствѣ Литовскомъ ста-
новити и давати не маемъ, минцы тежъ и
пожитковъ зъ нее приходячихъ, никому
отдавати не будемъ, але ее при скарбѣ

напомъ великого князства Литовского зав-
жды зоставуемъ, которая альбо накладомъ
скарбу нашего фольдрована, або тежъ арен-
дована, гдѣ бы то было зъ лѣпшимъ по-
житкомъ нашимъ, отъ насъ и отъ под-
скарбего земского великого князства Ли-
товского быти маеть: не уймючи въ томъ
ничого влады и права ничьего, водлей кон-
ституцій сеймовыхъ першихъ. То тежъ
варуемъ, ижъ тымъ, которые были розныхъ
сентенцій въ обиранию насъ на королевство
польское и великое князство Литовское,
не маемъ жадное неласки показовати, але
въ однакомъ поваженью каждого зъ нихъ
маючи, ласкою нашою господарскою вод-
лугъ заслугъ опатровати будемъ. Которые
вси артыкулы мы змоцняючи всимъ обы-
вателемъ великого князства Литовского
сейму коронаціи нашої ку уживанью за
печатью нашою великого князства Литов-
ского выдати есьмо казали. Писанъ у Кра-
ковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсеца Февраля
первого дня. Котороежъ то справы сесь
видимусъ съ книгъ канцелярійскихъ, для
лѣпшого певности, подъ печатью нашою го-
сподарскою, пану подскарбему дати есьмо
велѣли. Писанъ у Варшавѣ. лѣта Божого
Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ
третьего, мѣсеца Мая десятого дня. У того
видимусу печать его королевское милости
великого князства Литовского притиснена
и подписъ руки подканцлерого великого
князства Литовского тыми словы: Кгабриель
Война — подканцлерый великого князства
Литовского. Которое тое оповѣданье его
милости пана подскарбего, черезъ служеб-
ника его милости Яна Верчинского вчи-
ненное, и тотъ видимусъ, для вѣдомости
каждого, до книгъ вгородскихъ Виленскихъ
есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 466.

123: Мандатъ короля Сигизмунда III о томъ, чтобы въ Литвѣ и Царствѣ Польскомъ не дѣлали никакихъ притѣсненій Прусскимъ подданнымъ.

Король Сигизмундъ III, вслѣдствіе жалобы прусскаго князя Фридриха Георгія на подданныхъ рѣчи-посполитой, что они причиняютъ разныя обиды его прусскимъ подданнымъ, сиемъ мандатомъ

предписываетъ всѣмъ своимъ подданнымъ воздерживаться на будущее время отъ такихъ дѣяствій.

Лѣта Божіею Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего мѣсеца Декабря семого дня.

На рочкохъ кгородскихъ Декабровыхъ, въ семь року девятьдесятъ третьемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радвила — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьей а Щаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто панъ Еронимъ Чеховичъ, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладаль листъ, подъ датою року тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсеца Юля одиннадцатого дня, съ подписомъ руки его королевское милости, пана нашего милостивого, съ печатью великого князства Ли-

товского, и съ подписомъ руки писара его королевское милости пана Матея Войны, писаный до ихъ милости пановъ радъ великого князства Литовского, также Довкгеляскихъ преложоныхъ и врадниковъ, якогожъ кольвекъ владу и достоенства, ознаймующи ихъ милостямъ всимъ, ижъ бы жадное кривды подданнымъ освѣдоного кнежати Прусского чинити не допушали, ани тежъ ихъ арештовать позволяли и всюды они вольно перемѣшкивали, и справы свои безпечне отправовали, и жадныхъ кривдъ чинити имъ не допушали, и хто бы што кольвекъ до подданныхъ кнежати Прусского мѣлъ, до права ихъ власного, имъ належачого, позывали, о чомъ ширей на томъ листѣ короля его милости описано и доложено есть, просечи, абы тотъ листъ короля его милости для вѣдомости каждого до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того листу короля его милости огледавши и читаного выслухавши, за прозьбою менованого пана Еронима Чеховича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписать есьмо его дали, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Sigismundus tertius, Dei gratia rex Poloniae, etc. Universis singulis palatinis, castellanis, capitaneis, vice-capitaneis, nostris iudicibus, subiudicibus, praeconsulibus, consulibus, advocatis, scabinis, aliisque omnibus quacunq̄ue dignitate, eminentia et iurisdictione fungentibus subditis nostris ubiq̄ue locorum in magno ducatu Lithuaniae et dominiorum nostrorum constitutis, qui praesentibus requisiti fuerint. Sinceri et fideliter nobis dilecti, gratiam nostram regiam! Ea positum est nobis, gravi cum querella nomini illris in Prussia illustris d. Georgi Friderici — marchionis Brandeburgen. Stetinen. etc. principis, consanguinei nostri charissimi, quod quum subditi illrtis ipsius nonnullis in locis magni ducatus nostri Lith. praesertim Vilnae, Coronae et Samogetiae, saepius detinentur arestanturque, ac aliis iniuriis afficiuntur, ideo a nobis nomine illrtis in Prussia ducis petitum est, ut illrtis suae subditis remedio iuris aliquo opportuno succurremus. Quod cum ea sit pactorum inter serenissimos praedecessores nostros et duces in Prussia ratio, ut unusquisque ex subditis tam nostris, quam illustrorum ducum in Prussia in eo iudicio, ubi bona seu possessiones sitae fuerint, aut reus domicilium habuerit, conveniri et ad extranea iudicia trahi non debeat, mandamus sinceritati et fidei vestris, ut subditos illrtis suae nullis iniuriis afficiantur, aut eos arestant, verum tuto ac libere ubiq̄ue commorari patiantur, negotiaque illos libere exercere permittant; ideo si quispiam aliquid contra illos habuerit,

eos secundum pacta in foro eorum propria conveniat. Volumus insuper, ut litteras hasce nostras voce praekonis publicare et ad omnium, quorum interest, praesertim vero magistratuum locorum, quorum vis notitiam deduci curent, pro gratia nostra debitoque officiorum suorum aliter non facturae. Data Varsaviae die undecima mensis Iulii, anno Domini millmo quingentesimo nonagesimo tertio, regni vero nostri anno sexto. У того листу подпись руки его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы. Sigismundus rex, а подпись руки писара его королевское милости пана Матѣя Войны — письмомъ латинскимъ тыми словы: Matias Woyna — notarius. Якоже мы врадъ, заховуючисе въ томъ водлугъ того листу короля его милости, казали есьмо возному повѣту Виленского Яну Миколаевичу Косинскому оный листъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ на рынку обволать и копей зъ него списаные до брамъ замковыхъ и мѣстскихъ поприбавати. Который то возный, ставши очевисто передъ нами вradoмъ дня сегоднешнего, въ датѣ вышей менованой, созналь то, ижъ онъ возный, водле росказанья нашого вradoвого, тотъ листъ короля его милости тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ на рынку обволавши и копей зъ него по брамахъ поприбаваль. Который листъ его королевское милости и сознанье менованого возного за прозьбою стороны потребующое до книгъ егродскихъ Виленскихъ естъ записанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 383.

124. Рескриптъ короля Сигизмунда воеводѣ Полоцкому о томъ, чтобы онъ не принуждалъ мѣщанъ Полоцкихъ держать стражу при замкѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьяго, мѣсяца Августа двадцать пятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкаго, Урендковского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными—Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Рыпинскимъ—судьею а Шаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившише очевидно мѣщанинъ мѣста господарского Полоцкого, на име Семень Яковлевичъ, оповѣдалъ то и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ его королевское милости Жикгимонта третего, пана нашего милостивого, подъ датою року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьяго, мѣсяца Юня первого дня, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовского, и тежъ съ подписомъ руки писара его королевское милости пана Матея Войны, писаный до вельможного пана его милости пана Миколая Монвида Дорогостай-

ского, воеводы Полоцкого, державцы Любельского, тивуна въ земли Жомойтское, Кгондынское и Бойсакгольское, и до иныхъ, на потомъ будучихъ воеводъ, ижъ бы бурмистровъ, радець, лавникомъ и всихъ мѣщанъ мѣста господарского Полоцкого до сторожи до замку Полоцкого не примушано, просечи самъ отъ себе и всее рады мѣщанъ всихъ мѣста Полоцкого, абы оный листъ короля его милости для пришлыхъ потребъ и нѣкоторыхъ припадковъ и згубы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ, а такъ мы врадъ, того оповѣданья выслужавши и листу короля его милости огледавши, дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божею милостью король польскій, и проч. Воеводѣ Полоцкому, державцы Велюнскому, тивуну земли Жомойтское, Кгондынскому и Бойсакгольскому, пану Миколаю Монвиду Дорогостайскому. Объяжливие намъ господару жаловали бурмистры, райцы, лавники и вси мѣщане мѣста нашего Полоцкого, ижъ дей твоя милость, пане воевода Полоцкій, надъ повинность ихъ примушати кажесть, абы они зъ мѣста Полоцкого до замку нашего сторожу давали, чога дей они полнити не повинни, бо хотя дей передъ взятъемъ замку Полоцкого отъ неприятеля

нашого, князя великого Московского, сторожа зъ мѣста до замку Полоцкаго давана, але дей певные пожитки на то мѣсту фундованы были, а меновите: два перевозы на рѣцѣ Двинѣ и къ тому зъ волости Полоцкое подачка на то бывала, а теперь, ижъ тые перевозы обадва отъ мѣста отышли, одинъ на колекгіумъ Полоцкое отъ продка нашего фундованъ, а другій твоя милость у замку держишь и сторожовщизну зъ волости на твою милость выбираютъ, тогда дей тежъ они тое сторожи зъ мѣста не дають и давати не повинни, и просили насъ, господара, абыхмо о томъ до твоей милости листъ нашъ писати велѣли и обтяженья въ томъ имъ чинити не допустили; въ чемъ видечи прозьбу мѣщанъ Полоцкихъ слушную, звлаца, яко они намъ справу дають, же передъ тымъ зъ доходовъ съ перевозовъ приходячихъ и зъ волости сторожовщизна къ мѣсту давана была, и съ тыхъ пожитковъ сторожи они до замку додавати повинни были, але ижъ теперь то отъ нихъ одышло и они тежъ за приверненьемъ замку Полоцкаго за продка нашего, славное памяти короля его милости Стефана, подъ панованьемъ нашимъ,

ажъ до сего часу тое сторожи до замку не давали, про то и теперь хочемъ мѣти, абы твоя милость, пане воевода Полоцкій и на потомъ будучіе воеводы Полоцкіе, някого обтяженья мѣщаномъ Полоцкимъ въ томъ не чинечи, даванья сторожи зъ мѣста до замку нашего Полоцкаго ихъ не примушалъ, кривды и утисковъ въ томъ имъ чинити не велѣлъ и во всемъ ку нимъ въ повинностяхъ ихъ, такъ яко се и до сего часу по приверненью замку Полоцкаго подъ панованье наше звыклость ихъ несеть, заховалъ и заховати велѣлъ, чинечи то для ласки наше. Писанъ у Варшавѣ, року тысеча пятьсотъ деветьдесять третього, мѣсеца Іюня первого дня. У того листу его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы: Sigismundus rex, и печать великого князства Литовского притиснена есть и подпись руки писарское тыми словы: Матей Война—писарь. Которое оповѣданье мѣщанина Полоцкаго, помененого Семена Яковлевича, и тотъ листъ его королевское милости, за прозьбою его, до книгъ кѣродскихъ Вилевскихъ есть вписано.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г., докум. 446.

125. Универсалъ короля Сигизмунда III къ свѣтскимъ судамъ вел. кн. Литовскаго о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на митрополита Кіевскаго Ипатія Потѣя, на будущее время такихъ жалобъ, какъ несвойственныхъ свѣтскимъ судамъ, не принимали и декретовъ по нимъ не постановляли, настоящіе же ихъ декреты по этому дѣлу кассируются смѣ королевскимъ универсаломъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ пятого, мѣсяца Сентября шестого дня.

На радѣ господарскомъ кгородскомъ, въ замку Виленскомъ передо мною Деметромъ Карпемъ — секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимся служебникъ велебного въ Возѣ его милости отца Ипатя Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, панъ семень Котлуба, покладаль листъ универсалъ его королевской милости до всихъ судовъ... у великомъ княжествѣ Литовскомъ будучихъ, писаный, ку активованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, который, вписуючи, такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимовтъ третій, Вожею милостью король польскій, и проч. Судамъ головнымъ трибунальскимъ, также врадомъ нашимъ земскимъ и гродскимъ и мѣстскимъ мадебурскимъ, въ панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ, веимъ воецъ и каждому зособна, кому бы о томъ вѣдати належало. Ознаймемъ, ижъ дошла до насъ вѣдомость отъ велебного въ Возѣ отца Ипатя Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Руси, же въ

року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, некаій Василей Харевскій а Петръ Ильиничъ, яко се они менуютъ, старостове братства церковного светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ, реликгіи Греческое, позывали позвы нашими земскими Виленскими передъ судъ головный трибунальскій велебного въ Возѣ отца Ипатя Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Россіи, о протестацію черезъ него до книгъ кгородскихъ Троицкихъ и до иныхъ въ году теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсяца Іюня двадцать сегого дня учиненую, зъ стороною слушною переводу права отъ того братства церкви новое Виленское святого Духа передъ судомъ свѣтскимъ трибунальскимъ, въ справѣ дѣякона его Антонія Грековича у которого суду головного, яко у неналежного, тое братство одержали декретъ и противко особы велебности его, торгнувшись на права, привилея и на звирхность ураду его митропольего, не за позвожь, не на року, кгдажь тамъ отецъ митрополитъ Кіевскій позву, року и термину жадного не мѣлъ и слушне се на менованое братство о такой злый переводъ права на радѣ

гродскомъ Троцкомъ протестоваль былъ, который то, яко се они сами называютъ, старостове братскіе, тотъ поступокъ правный отца митрополита Кіевскаго, ексцессомъ назвавши и до трибуналу его о то позвавши, на року припаломъ, въ году теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Августа дванадцатаго дня, недбаючи ничего на обороны его, которые онъ черезъ умоцованого своего Захаріаша Смѣшка вносилъ, декретъ суду головного трибунальскаго противко особы его отца митрополита одержали, якобы выймуочи зъ юрисдикціи его духовное поповъ и братство тое церкви новое Виленское и указуочи ему форумъ кудожоженю справедливости зъ ними за границю панства нашего, въ земли непріятели крижа светого передъ патриархою Константинопольскимъ, альбо передъ якимсь новымъ и неслыханымъ уродомъ ексархою патриаршимъ, чимъ всимъ ихъ поменены Василей Харевскій и Петръ Ильиничъ, яко се они называютъ, старостове братскіе церкви новое Виленское, не только нарушили юрисдикцію его метрополию, зъ давнихъ вѣковъ отъ предковъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ и отъ насъ самыхъ упривилеваную, але што большая, торгнулися и на звирхность нашу господарскую и на привилея стародавныя и наши, митрополитомъ Кіевскимъ наданные, шукаючи собѣ иншо зеврхности и юрисдикціи за границами панства нашего, въ земляхъ поганскихъ, мимо нашу господарскую и свою духовную, въ панствахъ нашихъ здавна упривилеваную и

правомъ посполитымъ обварованую, спротивяючисе звирхности нашей и духовной, оные всѣ вжо менованные Василей Харевскій и Петръ Ильиничъ, передъ насъ господара мандатомъ нашимъ на попиранье инстингатора нашего и на жалобу отца митрополита Кіевскаго позваны суть. Про томы господарь, съ повинности наше, постерегаючи того, абы ништо въ поволанью своимъ надъ право посполитое уймы не терпѣлъ и яко урадь духовный владзомъ свѣтскимъ, такъ судъ и врадъ свѣтскій звирхности и владу духовному, надъ кресъ въ правѣ посполитомъ замѣронный, при(влащати) собѣ не смѣли, хочемъ мѣтъ и приказуемъ вамъ, жебы таковыхъ въ неналежномъ судѣ одержанныхъ декретовъ за (правные и моцные не примовали и оными ник(ому за)сланятисе не допушчали. А того, якобы звирхность велебного въ Бозѣ отца митрополиты въ своей цѣлости водлугъ давного звычайу зоставала, съ пильностью постерегали и невинныхъ, въ судѣ духовномъ належномъ осужонныхъ, одъ (суду) свѣтскаго отосланныхъ, езекуцію выконывали, того не чинечи, съ повинности свое и для ласки наше, конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ пятого, мѣсеца Августа двадцать девятого дня. У того листу печать его королевской милости маестатова великаго княжества Литовскаго и подпись руки тыми словы: Левъ Сапѣга — канцлеръ великаго княжества Литовскаго. Которая то справа до книгъ гродскихъ Виленскихъ есть записана.

1608 г.

Изъ связки № 4692, за 1608 г., докум. 12.

126. Ассекюраціонный листъ короля Сигизмунда третьяго войску Берестейской конфедераціи, которымъ снимается съ него отвѣтственность за самовольное пользование доходами Берестейской, Кобринской и Каменецкой экономій.

Лѣта отъ Нароженья сына Вожого ты-сеча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Мая третьяго дня.

На радѣ кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Деметремъ Карпемъ—секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившише очевидно служебникъ пана Крыштофа Фурса, панъ Миколай Васкевичъ, покладалъ выписъ съ книгъ канцеляріи кгородской староства Берестейского, актикованье ассекюраціи одъ его королевской милости данное ихъ милостямъ паномъ жолнеромъ конфедераціи Берестейской, прото переносечи тотъ выписъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, просилъ, абы былъ до книгъ кгородскихъ вписанъ, который я огледавши велѣлъ есьми до книгъ вписати, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ изъ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Вожого Нароженья тысеча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Апрѣля осмьнадцотого дня. На радѣ кгородскомъ въ замку его королевское милости Берестейскомъ, передо мною Еронимомъ Хоткевичемъ, паномъ Виленскимъ, старостою Берестейскимъ, постановившише очевидно ихъ милость панъ Юрій Паць—воеводичъ Витебскій и панъ Якубъ Ждзарскій, именовъ всего рыцерства жолнеровъ конфе-

дераціи Берестейское покладали, и ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали ассекюрацію, отъ его королевское милости Жикгимонта третьяго, пана нашего милостивого, войску всему у Берестейской конфедераціи будущому данный, за двѣма печатями маестатовыми—коронною и великого князства Литовского, и съ подписомъ руки его королевское милости, такъ тежъ съ подписомъ руки его милости пана Евстахія Воловича—пробоща Тропкого, писара и референдара великого князства Литовского, просечи, абы тая ассекюрація до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана была; въ чомъ я, видечи речъ бытъ слушную, велѣломъ ее въ книги вписати, которая письмомъ польскимъ писана и въ слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Zygmunt trzeci, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymuiemy wszem w obec y każdemu zosobna, komu by to wiedzieć należało, iż co żołnierze Inflantscy y rycerstwo nasze, którzy pod regimentem wielmożnego Jana Karola Chodkiewicza—starosty Zomoydzkiego, hetmana naszego wielkiego xięstwa Litewskiego w Inflanciech usłudze rzeczy-pospolitey przeszłych lat wiernie y godnie służyli, a po szczęśliwey wygraney potrzebie Chircholmskiewy za wypro-

wiedzeniem służby miesiąca Pazdziernika ósmego dnia w roku tysiąc sześćset piątym, przez tegoż hetmana naszego wielkiego księstwa Litewskiego, bez uyszczenia zapłaty żoldu im należącego, w dobra stołu naszego wiechawszy w Brzeskiej, Kobryńskiej y Kamienieckiej ekonomicach skuteczney zapłaty zasłużonego swego przez niemalý czas czekać musieli, żywności sobie dosięgając y stacye wybierając, y prowenta też do skarbu naszego należące w tysiąc sześćsetnym szóstym roku z ekonomii naszych wyszpomienionych wybrali y między się podzielili; tedy my, mając baczenie na wierne y godne zasługi ich, które nam y w rzeczypospolitey, w Inflanciech oddawali, chcąc ich y na przyszły czas chętniejszemi do służb naszych uczynić, z łaski naszej królewskiej prowenta z ekonomii naszych Brzeskiej, Kobryńskiej y Kamienieckiej do skarbu naszego należące, w roku tysiąc sześćset szóstym, przez nie wybrane, także stacye wszelakie żywnością y pieniędzmi z dobr naszych w Koronie y w wielkim księstwie Litewskim, które oni od czasu wypowiedzenia im służby aż do zapłaty przez commissarze nasze z seymu przeszłego od rzeczypospolitey naznaczone uczynionej wybierali, im condonuiemy y assekuruiemy ich wszystkich y każdego z nich z osobna upewniamy, ysz od wszelakich sądów in genere, także którzy by potem byli pod regimenter hetmanów naszych oni sami y ci, którzy urzędy, albo przelożenia iakie tym czasem między niemi mieli, strony prowentów y stacyi zwysz mianowanych, żadnego przenagabania mieć nie będą. Od czego ich tym listem naszym wolnemi czyniemy, nie chcąc tego brać przed się, co im y w usługach ich żadney winy y do łaski naszej żadney przeszkody czynić nie będzie. A co się dotyczye stacyi, przez nich z dobr

duchownych w Koronie y w wielkim księstwie Litewskim wybieranych, tedy my z osoby naszej królewskiej żądać o to stanu duchownego będziemy, aby y o te stacye od nich prawem pociągani u żadnego sądu nie byli y aby to im od stanu duchownego także było condonowano. A oni też od czasu zapłaty im przez commissarze uczynionej y od czasu wydania tey assekuracyi naszej z dóbr naszych wszystkich wyiechać y one dzierżawcom naszym wolno puszczać mają y stacyi żadnych tak z dóbr naszych, iako duchownych y świeckich więcey wyciągać, ani szkod czynić y nikogo uciążać nie będą, ale się spokojnie zachowując w wierze swey przeciwko nam według powołania swego rycerskiego statecznie trwać mają. A dla lepszey wiary y pewności ten im list nasz z kancelaryi naszej ręką naszą podpisaliśmy, pod pieczęciami koronną y wielkiego księstwa Litewskiego, wydać rozkazaliśmy. Dan w Krakowie dnia wtórego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego ósmego, panowania królestw naszych polskiego dwudziestego pierwszego a szwedzkiego czternastego roku. У тоє ассекураціи печатей двѣ—короны польское а великого князства Литовского маєстатове притиснены, а подписи рукъ тыми словы: Sigismundus rex, Constanty Wołowicz—proboszcz Trocki, pisarz y referendarz wielkiego księstwa Litewskiego. Которая то ассекурація помененая до книгъ владовыхъ гродскихъ есть уписана и сесь выпись, подъ печатью моею, пану Станиславу Гавриловичу выданъ есть. Писанъ у Берестыи.—У тою выпису печать притисненая одна, а подпись руки тыми словы: Przeclaw Horbowski—głow. y pod. Brzeski. Который тотъ выпись помененый гродскій Берестейскій до книгъ гродскихъ Вилонскихъ есть уписанъ.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1588—1610 г., докум. 2.

127. Универсалъ короля Сигизмунда III о назначеніи новыхъ налоговъ по случаю Шведской войны, данный въ обозѣ подь Смоленскомъ.

Сигизмундъ III самъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія обывателей великаго княжества Литовскаго, что на прошлогоднемъ сеймѣ былъ назначенъ новый экстренный налогъ (зановый, шоссовой, чоповое и поголовное жидовское) на уплату жалованья инфлянтскимъ жолнерамъ,

удачно сражавшимся противъ кн. Эюдерманскаго Каролуса; вслѣдствіе этого король и предписываетъ вносить сборы этого налога гетману в. кн. Литовскаго для уплаты жалованья вышепомянутымъ жолнерамъ.

Zygmunt trzeci, z Bożey łaski król polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna iakiego kolwiek stanu, dostoięstwa, urzędu zwierzchności ludziom, rycerstwu y wszelkim obywatelom woiewodztwa Wileńskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie y wiernie nam mili! Oznamuiemy uprzejmie y wiernie (nam miłych), iż stany, obywatele woiewodztwa Wileńskiego, ziechawszy się ua seymik gromniczny, teraz nie dawno przeszły, prawem pospolitym na obranie deputatów na sądy główne trybunalskie opisany, za przełożeniem przez posła naszego potrzeb rzeczy-pospolitey y niebezpieczeństwa ziemi Inflantskiej, a za żądaniem naszym chęci y miłości swey ku oyczyźnie widząc wielką y gwałtowną potrzebę iey, pobor ieden łanowy y szosowy, czopowe z pogłównym żydowskim, u który posłowie ich seymu przeszłego do braci swey na zezwolenie wzięli, teraz go wydać pozwolili w roku terazniejszyim tyiąc sześćsetnym dziesiątym, dnia trzeciego Lutego, do dnia czwartego Kwiet-

nia na zapłatę rzołnierzom Inflantskim, którzy po niedawno szczęśliwie wygranych bitwach z ludem nieprzyaciela naszego xiążęcia Sudermanskiego Karolusa, rekoperowanie Pernawii y Dynimentu nie mając zapłaty zosłużonego swego, spolia ściagnąwszy w dobrach naszych wielkiego xięstwa Litewskiego do zapłaty położyli się poborcy na wybranie poboru tego łanowego y szosowego urodzonego Marcina Gurskiego obrali, a nam zgodne swoje zezwolenie y postąpienie seymiku przeszłego gromnicznego przez posły swe oznaymili. My, te chęci y dobrą wolą obywatelów woiewodztwa Wileńskiego pochwaliwszy y wdzięcznie przyjąwszy, na tośmy pozwolili y z dóbr naszych pobor wydać rozkazali, iak też starostom y dzierzawcom dóbr naszych rozkazuiemy y wobec stanu duchownego y świeckiego ludzi upominami, żadaiąc abyście ze wszystkich duchownych y świeckich dóbr pobor łanowy y szosowy, z czopowem y pogłównym żydowskim, według uniwersału na seymie przeszłym postanowionego, bez omieszkania

żadnego, iako na prędzey poborey wysze-
mianowanemu oddawali, pod winą, w uni-
wersale poborowym seymu przeszlego opi-
sana; a ten pomieniony poborca ten pobor
do skarbu oddawać będzie powinien, skąd
zaraz za wiadomością wielmożnego hetnana
naszego wielkiego xięstwa Litewskiego na
zapłatę żołnierzowi Inflantskiemu oddawany
być ma, a czopowe od tego czasu, gdy się
pierwsze wybieranie iego, w uniwersale prze-
szlego seymu naznaczone, skończy, wybierać
y według uchwały obywatelów powiatu Wi-
leńskiego wielmożnemu hetmanowi nasze-
mu oddawane być ma. Nacośmy aby też z
miast, z miasteczek y dóbr naszych, w po-
wiece Wileńskim, leżących wielmożnemu
hetmanowi naszemu oddane było, pozwolili.
Co do wiadomości wszystkich przywodząc,
urzędnikom grodzkim woiewodztwa Wileń-
skiego rozkazujemy, aby ten nasz list wszę-

dzie, wedle zwykłego sposobu obwołany y
publikowany był. Dan w obozie naszym pod
Smoleńskiem, dnia dziewiętnastego miesiąca
Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset dzie-
siątego, panowania królestw naszych pol-
skiego dwudziestego trzeciego, a szwedz-
skiego siedmnastego.

Roku 1610 Maia trzeciego dnia ten uni-
wersał na urządzie grodzkim przez służę
iegoomości pana Marcyana Gurskiego, po-
borecy powiatu Wileńskiego, do aktykowania
do xiąg grodzkich Wileńskich pokładano.
Jan Siesicki ręką swą. Który za razem do
pana poborecy oddano przez służę iego pana
Bernata.

У того листу печать великая короля
его милости, нашего милостивого пана, а
подпись рукъ: Sigismundus rex. Jan Soko-
liński—pisarz.

1610 г.

Изь списка № 4703, за 1610 г., докум. 13.

128. Листъ короля Сигизмунда III-го Виленскому войту Нонгарту о разрѣшеніи
Виленскимъ жителямъ приглашать къ себѣ на работу стороннихъ каменщиковъ
и плотниковъ, не принадлежащихъ къ мѣстнымъ цехамъ, по случаю бывшего
въ г. Вильнѣ пожара. (Листъ выданъ подѣ Смоленскомъ).

Zygmunt trzeci z łaski Bożey, król pol-
ski, etc.

Urodzonemu Piotrowi Nonhartowi—dzier-
żawcy Rakoncyjskiemu y Lawaryńskiemu,
Mereckiemu, Orszańskiemu y Przelayskie-
mu leśniczemu, wiernie nam miłemu, łaskę
naszą królewską. Urodzony, wiernie nam

miły! Acześmy za instantią wierności twey
cechy mieszczanom naszym Wileńskim rze-
miosła mularskiego y ciesielskiego nadałi,
tak, iż żaden w cechu nie będący, rzemiosła
tam w Wilnie odprawować nie może; ied-
nak, za tem nawiedzeniem Pańskim miasta
Wileńskiego przez ogień, iż budowaniu tam-

temu rzemieśnicy cechów pomienionych podołać nie mogą, pozwoliliśmy osobliwem listem naszym mieszczanom Wileńskim skądinąd rzemieśników do budowania sięgać, żeby tym snadniey y prędzey miasto pobudować się mogło. O czem wierność twoia wiedząc, chcemy mieć y rozkazujemy, żebyć rzemieśnikom, którzy z innych mieysc, a nie

z Wilna będą, przeszkody w robocie żadney nie czynił. Co wierność twoia uczynisz dla łaski naszej. Dan z oboza naszego pod Smoleńskiem, dnia XX miesiąca Augusta, roku Pańskiego MDCX, panowania królestw naszych polskiego XXIII, a szwedzkiego XVII roku. Sigismundus rex. Jan Sokoliński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

1640 г.

Изъ связи № 4626, за 1640—1641 г., докум. I.

129. Универсалъ короля Владислава IV, отмѣняющій собраніе чрезвычайной подати съ жителей в. кн. Литовскаго.

Король Владиславъ IV снѣтъ универсаломъ извѣщаетъ в. кн. Литовское, что вслѣдствіе заключенія мира съ Оттоманской портой онъ находитъ возможнымъ приостановить собраніе тѣхъ экстра-

ординарныхъ налоговъ, которые назначены были на предстоящемъ сеймѣ и одобрены многими повѣтовыми сеймиками, какъ съ имѣній королевскихъ, такъ и частныхъ лицъ.

Władysław IV, król polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, кому by to wiedzieć należało, iż iakośmy przez te wszystkie lata szczęśliwego panowania naszego sedulo koło tego chodzili, aby rzecz-pospolita za nagłym nieprzyjaciół nastąpieniem yiribus destituta nié zostawała, tak niemniej w to potrafiac chcemy, żeby subsidia na obronę oney uchwalane wiernym poddanym naszym uciążenia nie przynosiły; stosując się tedy do intencyey seymowej wydać my rozkazali z kancellariey naszej listy po seymie do woiewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego, aby ominantia pericula uważyszy obronę rzeczy-pospolitey na

przyszłych relacyinych seymikach przedsię wzięły, iakoż wiele powiatów onę namowiszy do nas posłów swych dla approbaciey laudum swego przysyłali, których pochwaliszy ochotę wdzięczniechmy przyjęli. A że za łaską Bożą y szczęściem naszym, poseł nasz od Porty Otomańskiej z pokoiem powrócił y niskąd natenczas żadnego nie upatrujemy niebezpieczeństwa, widząc też po woiewodztwach difformitatem uchwalonych podatków, a w niektórych contra mentem legis większy ciężar na poddanych naszych, w drugich zaś, mimo zwyczaj dawny, na same dobra nasze włożony, wszystkie te lauda na wydanie iakich-kolwiek podatków w

великим князтвѣ Литевскихъ uchwalone, (зъ-
чząc, aby się zupełnie poddani nasi z
pożądаного cieszyć bez żadnego uciążenia
mogli pokoju) znosiemy, y iesliby u iakie-
go urzędu na kim-kolwiek względem niewy-
dania tych podatków, poborca który otrzy-
mał dekret, tedy on nullius valoris byé
declaruemy y aby napotem nikomu akcyey
o teraznieysze nie intentowano podatki, mieé
chcemy. Co aby wszystkich wiadomość tym

prędzey doszła, ten uniwersał nasz w gro-
dzie woiewodztwa Wileńskiego актыкованы
po paraphiach woiewodztwa тамецznego zwy-
чазynie obwołać y poprzybiąć rozkazaliśmy.
Dan w Warszawie, dnia XXV miesiąca
Augusta, roku Pańskiego MDCXXXX, pa-
nowania naszego polskiego VIII, szwed-
skiego IX roku. Wladislaus rex (m. p.),
Stanisław—pisarz.

1651 Г.

Изъ связи № 4683, за 1651 г. Докум. № 1.

130. Листъ короля Яна Казимира Ольбрихту Горецкому о сформированіи роты
пѣшей гвардіи изъ 200 человекъ *).

Король Янъ Казиміръ разрѣшаетъ Ольбрихту
Горецкому образовать полкъ изъ 200 человекъ
по случаю военнаго времени на слѣдующихъ усло-
віяхъ: Горецкій долженъ своими средствами сфор-
мировать полкъ и въ полномъ вооруженіи пред-
ставить его на смотръ подлежащему начальнику;
со дня явки полка Горецкому выдается жалованье

на содержаніе оного по 12 злотыхъ на человека
въ мѣсяць; офицеры должны заняться обученіемъ
солдатъ военной дисциплины по современнымъ
требованіямъ; во время походовъ жолнеры не
смѣютъ дѣлать обидъ жителямъ; при первой яв-
кѣ полка солдаты должны произнести присягу на
вѣрность королю и рѣчи-посполитой.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого ты-
сеча шестьсотъ пятьдесятъ первого, мѣ-
сеца Февраля двадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ гродскомъ вое-
водства Виленского, передо мною Стефаномъ
Желиковичемъ, подчашимъ Опшмен-
скимъ, дворяниномъ его королевской милос-
ти, подвоеводитимъ Виленскимъ, постано-

вившиसे очевисто его милость панъ Оль-
брехтъ Горецкій, покладаль и ку актыко-
ванью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
подасть листъ его королевской милости при-
повѣдный, даный а належачій его милости
пану Ольбрихтови Кгорецкому, капитанови
гвардіи пѣшой, просечи абы тотъ листъ
универсалъ былъ до книгъ кгородскихъ Ви-

*) Такихъ документовъ въ актовой книгѣ этого же года находится значительное количество.

денскихъ актикованъ и уписанъ, который, уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z łaski Bożej król polski, etc. Urodzonemu Olbrychtowi Goreckiemu—kapitanowi gwardyi pieszey, wierne nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Iż się pewnym z różnych stron pokojem przychodzi nam o całości państw naszych y rzeczy-pospolitey obmyślać y wszelką na danie wstrętu nieprzyjacielowi gotowość sposabiać; tedy nie tylko woysko w. x. Lit. w służbie zatrzymać, ale też ad proportionem sił nieprzyjacielskich augmentować, my za rzecz potrzebną rozumiemy: przeto dobrze wiadomą mnie wierność twoią w dziele rycerskim, umiejętność y sposobność przypowiadano t. w. służbą, dwieście piechoty ludzi, w dziele rycerskim wedle trybu cudzoziemskiego ćwiczonych, do wojny sposobnych, którzy przy tych zwyczajach, osobliwie czynieniu sprawiedliwości y ordynowaniu oficerów zostawać mają, iakich lud cudzoziemski w państwach naszych będący zażywać zwykł, deklarując przy tym, żeby kto indigena stanu szlacheckiego na służbę pieszą chciał się zaciągnąć, nie ma to nić stanowi szlacheckiemu szkodzić y owszem względem zasług swoich łaski naszej doznawać będzie równo z inszemi zasłużonemi powinien, tedy w. t. zwyż mianowaną liczbę zebrać, oficerów zaciągnąć, ordynować y onych że na dzień dwudziesty ósmy miesiąca Lutego, w roku terazniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt pierwszym, zupełnie na minsterplac przed pisarza polnego wielkiego księstwa Litewskiego, albo też namiestnika przysięgłego przy hetmanie naszym, albo commissarza iego stawić, którzy pilnie y wierne lud ten zebrawszy na tychże miejscach od wielmożnego hetmana polnego w. x.

Lit. naznaczonych munstrować będą, którey munstry nie będzie się godziło żadnemu oficerowi iakim-kolwim sposobem ochraniać, albo co takowego na oszukanie iey czynić. Po odprawieniu munstry powinien się w. t. z pomienioną piechotą zupełnie stawić do oboza na miejsce naznaczone od hetmana, którego ordynansom we wszystkim podlegać będziesz, a tak na kwatyrach, iako y w ciągnieniu zachowasz się, w. t., wedle ustawy hetmańskiej w karze żołnierskiej, ludzie swe mocno trzymając y sprawiedliwość dostateczną wszystkim czyniąc tak, iako by poddani nasi, duchowni y szlachetscy, żadnych krywd y gwałtów, oppresiey y uciążenia iakiego od nich nie ponosili, a mianowicie pod srogim gardła karaniem, aby żaden z oficerów y żołdaków wszlachcie co oni w możności stanu tego nie stawał y stanowisk sobie we dworze y w mieszkaniu iego nie czynił. Ordynuiemy zaś y naznaczymy, w. t., żołd miesięczny na pomienioną piechotę złotych polskich dwanaście, rachując na każdą głowę po złotych dwanaście, od tego dnia, którego pierwsza munstra przypadnie y odprawiona będzie, zaczynając, który to żołd po odprawieniu munstru oddany być ma z skarbu naszego w. x. Lit. za assygnacją wielmożnego hetmana polnego w. x. Lit., zaraz na trzy miesiące na pomienioną liczbę piechoty zaciągnionej, y napotym takowyż na każdą czwierć dochodzić będzie, gwoli czemu w zupełnej liczbie zawsze być co ćwierć munstrować się powinni będą. A iesliby do liczby naznaczonej nie dostawało, tedy raz wiele wzajem platy na się, w. t., szafować ile zapłacił tym, którzy pobici byli, albo poumierali. Jesli by też, w. t., albo oficerowie zmarłym, albo pobitym żołnierzom na potrzebę ich co pożyczyli y dowodnie to pokazali, będzie to przy płacy nagrodzono. A

кто-когда в твою, деньги вещи-по-сполитой на золь взятых на рыштунок выдал, теды те деньги для снаднейшего в службе задержания а . . . тым месяцу, в т., вытрати масз. Котора пехота повинна нам бѣдѣ у вещи-по-сполитой, звычайнѣ прѣсѣгѣ при первомъ пописе выдать. А в оbozie для безопасности своего копать се повинни бѣда, а если бы до будования батери и иншихъ фортыфикаци заывать ихъ прѣшло, теды подлуг работы у небезопасности плаcono имъ бѣ ма. Гды бы тежъ котрый такъ з офицероу, иако у пехоты окалечаны або поуманы бѣ, теды тачу опрѣзренѣе и освободженѣе зъ вѣзненѣа мѣе бѣ-

да. Данъ въ Варшавѣ, дня первого месяца Стѣзненѣа, року Паиского тысяцъ шестьсетъ пѣддѣзсятъ первого, панования нашего польского второго, а шведского третьего року. У того универсалу печать прѣвѣсѣтая а подпись руки короля его милости, пана нашего тыми словами: Янъ Казимierzъ крѣл, а другий подпись тыми словами: Янъ Довгяло Зависза—референдарзъ у писарзъ в. х. Лит. Который тотъ листъ универсаль, за поданьемъ до актѣ черезъ особу верхупомененую, есть до книгъ гродскихъ Виленскихъ актикованъ и записанъ.

1664 г.

Изъ связки № 4661, за 1615—1664 г., докум. 1.

131. Универсалъ короля Казимира оу ополченѣи в. кн. Литовского по случаю Московской войны.

Король Янъ Казимierzъ симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнѣа, что хотя польскѣа войска и одержали побѣду надъ Хованскимъ подъ Витебскомъ, хотя и вѣдуться переговоры о мирѣ; но таке какъ Московскѣе уполномоченнѣе прѣдлагають невозможнѣа условѣа и Московскѣе по-

ководцы—Черкасскѣи, Баратынскѣи и Прозоровскѣи вступили уже въ прѣдѣлы рѣчи-по-сполитой и угрожаютъ ея безопасности; то король и объявляетъ *третью повѣстку* съ полной увѣренностью, что все, кому слѣдуетъ, садуть на коней съ полнымъ вооруженѣемъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяцѣа шестьсотъ шестьдѣзсятъ четвертого, мѣсеца Июля двадцѣа второго дня.

На радѣ господарскомъ вгродскомъ Виленскомъ, передо мноу Яномъ Окгинскимъ, маршалкомъ Вольовскимъ, подвозовимъ

Виленскимъ, постановившимъ очевидо угроженный панъ Адамъ Стома, слуга его милости пана скарбного великого князства Литовского, покладать и ку актикованью подалъ универсалъ, отъ его королевское милости, пана нашего милостивого, трое

вици на посполитое рушенье въ собѣ за-
вѣраючи, потребуючи, абы до книгъ кгрод-
скихъ Виленскихъ актиковаць и уписанъ
быль, который уписуючи у книги слово до
слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król pol-
ski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna,
komu o tym wiedzieć należy, mianowicie
wielebnym, wielmożnym senatorom, urzędni-
kom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlach-
cie, obywatelom woiewodztwa Wileńskiego
uprzejmie y iaśniewielm. nam miłym. Wie-
lebn! Lubo tractaty przez wielmożnych y uro-
dzonych commissarzów naszych seymem na-
znaczonych o pokoju z wielkimi posłami
moskiewskimi signanter y wszystka naszego
wielkiego xięstwa Litewskiego z wielmoż-
nym woiewodą Smoleńskim, hetmanem pol-
nym wielkiego xięstwa Litewskiego, po szczę-
śliwey y niedawno na Chowańskim pod
Witebskim otrzymaney victoriey, dalszy od-
por nieprzyjacielowie dawać usiłuią, iednak
im wiele posłowie, alias commissarze mos-
kiewscy upornie przy niesłusznych preten-
siach swych stawiając, do przystoynych sta-
nowienia pokoju śródków y condyciey żadną
miarą (iako nas pomienieni commissarze
nasi ostrzegaią) przystępować niechcą, a
tym czasem tractatami zabawiając y uwo-
dzając, gromadne woyska nieprzyjacielkie z
Czerkaskim, Boratynskim, Prozorowskim y
innemi wodzami Moskiewskimi iuż w pań-
stwach naszych pod Prudkami stanęły y
coraz pomykaią, y woyskom naszym cięż-
kimi być zechcą. Inhaerendo tedy daw-
niejszym uniwersałom naszym y wiciom w
nich iednym za dwoie do uprzejmości y wier-
ności waszey wydanym, a nie wątpiąc, iż
po publikowaniu onych uprzejmość y wierność
wasza w należytey ad servitium bellicum
gotowości ies teście, po trzecie y ostatnie

wici do uprzejmości y wierności waszey wda-
iemy, chcąc mieć y surowo przykazuiąc, abyście
uprzejmość, wieczność wasza skoro po publi-
kowaniu terazniejszego uniwersału, trzecie
wici w sobie niosącego, porządnie według sta-
tutu wielkiego xięstwa Litewskiego y kwitów
starych popisowych, a osobliwie podług con-
stituciey roku tysiąc sześćset dwudziestego
pierwszego, vigore uchwały na seymie w
roku przeszłym tysiąc sześćset sześćdziesiąt
wtórym postanowionej, bez wszelakiey zwłoki,
na koń wsiadali y pod regiment iaśniewiel-
możnego woiewody Wileńskiego hetmana
wielkiego xięstwa Litewskiego na dzień
siedmnasty miesiąca Augusta, w roku teraz-
niejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwar-
tym, na mieyscu pod Dolhinowem popisowi
naznaczone, stanowili się y zgromadzili, pod
winami de expeditione bellica opisanemi, w
czym aby wielmożny woiewoda kasztelan,
urodzony chorąży ziemski tegoż woiewod-
stwa, powinności urzędu swego dosyć czy-
nił, ostrzegamy. Zastawnicy y arendarze y
w koronie polskiey possessye swoje mający
według teyże konstytuciey anni tysiąc sześć-
set sześćdziesiąt wtórego ordynaty pospoli-
tego ruszenia satisfacere powinni będą. Ta-
tarowie też wielkiego xięstwa Litewskiego,
aby nie excipuiąc się że w woysku lubo ko-
ronnym, lubo wielkiego xięstwa Litewskiego,
zaraz ruszyli się y tę expeditiā pod urzęd-
nikami swemi przy woiewodztwach, gdzie
mieszkaia odprawowali, iakowo przykazui-
emy. Także miasta y miasteczka według tey-
że w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtó-
rym y dawniejszych konstitucyi seymowych
sprawia się konieczne. A żeby się nikt spra-
wami w sądach variorum subselliorum nie
wymawiał limitacie do trybunału wielkiego
xięstwa Litewskiego, oraz z temi wiciami
według konstytuciey tysiąc sześćset sześć-
dziesiąt wtórego roku wysylamy. Co do wie-

домоści wszem wobec przywodząc, chcemy mieć y rozkazujemy, aby ten universal nasz wszędzie za podaniem onego do xiąg, przy-mowany y po parafiach publikowany był koniecznie. Dan w Mścislawie, dnia trzynastego miesiąca Julii, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, panowania naszego polskiego szesnastego, a szwedzkiego siedmnastego roku. Po podpisanych tych trzech wiciach doszła nas wiadomość, że książ Kudyniekieвич Czerkaski ruszył się z woyskiem z pod Smoleńska y przeszedłszy in viscera panstw naszych, ciągnie; przeto gorąco uprzejmość y wierność waszy żądamy, abyscie nic nie tracąc czasu, na koń

wsiadali y z iasniewielmożnym woiewodą Wileńskim, hetmanem wielmożnym wielkiego xięstwa Litewskiego znosząc się, onemu posłusznemi byli. У того универсалу при печати большой великого князства Литовского, подпись руки наяснѣйшого короля его милости, пана нашего милостивого, тыми словы: Jan Kazimierz król, a потомъ другой подпись въ тые слова: Walerjan Stanisław Judycki—pisarz w. x. Lit. Который тотъ универсаль, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верхупоменную, есть до книгъ вгородскихъ Виленскихъ актикованъ, и уписанъ.

1671 г.

Изъ связки № 4577, за 1670—1671 г., донум. 6.

132. Заручный листъ короля Михаила Альбрехту Гановскому и Стефану Ильичу Боголюбцу въ ограждение противъ злоупотреблений и насмій короннаго хоружаго графа Николая Иеронима Сенявскаго.

Вслѣдствіе жалобы Альбрехта Гановскаго и мѣщанина Боголюбца на короннаго хоружаго Сенявскаго, что онъ, воспользовавшись несчастіемъ этихъ лицъ, принужденныхъ укрываться въ Шкловъ отъ непріятелей, заставляеть ихъ навсегда поселиться въ Шкловъ, не смотря на то, что они

постоянные обыватели Динабурга, дѣлаеть имъ разныя обиды и даже угрожаеть смертію. Король Михаилъ симъ листомъ объявляеть, что онъ беретъ ихъ подъ свое покровительство и назначаетъ заруку въ 40,000 копъ Литов. грошей—въ случаѣ, если бы онъ осмѣлился еще притѣснять ихъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяща шестьсотъ семьдесятъ перваго, мѣсеца Іюня осьмого дня.

На врадѣ господаревомъ вгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминоу-Дусяцимъ — старостою Стародубов-

скимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившише очевисто панъ Стефанъ Слабковский, покладаль и ку актыкованью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ подаль листъ его королевской милости заручный, съ канцеляри большой Великого князства Литов-

ского через пана Альбрехта Кгановского, поручника его королевской милости и пана Стефана Илинича Боголюбца противу его милости пану Миколаеви Геронимови зъ Гранова Сенявскому, граби на Мыши и Шкловѣ, хоружому коронному вынесенный, просечи, абы былъ до книгъ принять и вписанъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маєтъ:

Michał, z Bożey łaski król polski, etc. Urodzonemu Mikołajowi hetmanowi z Granowa Sieniawskiemu, hrabi na Myszy y Szkłowie, chorążemu Koronnemu, Radomskiemu, Rohatyńskiemu staroście, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły. Supplikowali do nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, szlachetny Albrycht Ganowski, porucznik y obywatel teraz miasta naszego Dyneborgskiego y sławetny Stefan Ilincz Boholubiec, mieszczanin antiquitus Dorohobuski, zięć onego, iż w. t. zawziąwszy nieiaki rankor y pretensie przeciwko onym nietylko wielkie im krzywdy przez dozorców w. t. Szkłowskich y mieszczan wyrządzonych, a mianowicie Stephanowi Boholubcowi, zabierając ich fortuny, towary, z którymi się czasu incursii nieprzyjacielskiej, iako do fortecy do Szkłowa umkneli, wespół y z matką swoją, preiudicia y wiele inszych violentii czynisz, ale też na zdrowie y substantie ich następuiesz, odpowiedzi y pogrozki czynisz, obiecując ich sam przez się, krewnych swoich zawiadowców Skłowskich, żołnierzów, mieszczan, sług, boiar y poddanych albo przez inne subordynowane osoby substantie ich zabrawazy o śmierć przyprawić, o czym szczyry processa. zanesione wyrażają, violentę przy tym przyniewolając, aby w miejscu w. t. Szkłowie osiedli: przeto nie będąc bez-

pieczni zdrowia swego, uciekli się z proźbą swoją do nas, abyśmy zdrowie y substantie ich pod obronę naszą królewską wziąwszy, listem naszym zaręcznym ugleytowali, obwarowali. My tedy król, mając wzgląd na supplikę ich, postrzegając przy tym tego, aby za szczęśliwego panowania naszego żyjąc w pokoiu zostawali, violentiam ponosząc publicam singularemque mieszczanie miast naszych y poddani fortun swoich mieli securitatem, zwysz pomienionych szlachetnego Albrychta Ganowskiego y sławetnego Stephana Ilincza Boholubca z majątnościami ich pod protectią y obronę naszą królewską cale bierzemy, chcąc koniecznie po w. t. aby się z nimi nie czyniąc żadney oppressii, niehamując ich y wolencyi, spokojnie zachował sam przez się, krewnych swoich, zawiadowców y dozorców Szkłowskich, żołnierzów, sług, boiar, mieszczan, poddanych y innych subordynowanych osób na przerzeczone osoby gdzie kolwiek będące, przemieszkiwające, tak w drodze, iako y na mieyscu, zdrowie y substantie ich na towary lądowe y wodne nie następował, ubique locorum, pod zaręką za naruszeniem tego listu naszego zaręcznego czterdziestu tysięcy kop groszy liczby Litewskiej, której połowica stronie załuiącey, a druga do skarbu naszego wielkiego księstwa Litewskiego należeć będzie. Co do wiadomości w. t. donosząc, po urzędach ziemskich, grodzkich maydeburskich, mieć chcemy, aby ten list zaręczny do akt przyjmowali, publikowali, extracty wydawali, nie czyniąc inaczej dla łaski naszej y s powinności urzędów swoich. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania królestwa naszego wtórego roku. У того листу заручного, при печати большаго ведлика княства Литовскаго, подписъ

руки найяснѣйшого короля его милости | за подашемъ оного черезъ особу верху-
тими словы: Michał król. Который тотъ | мененую до аеть, есть до книгъ кгород-
лясть его королевской милости заручный, | скихъ Виленскихъ уписать.

1671 г.

Изъ связи № 4577, за 1670—1671 г., докум. 4.

193. Упоминальный листъ короля Михаила Трощкому подстолю и Сумилишскому старостѣ Рору, чтобы онъ не притѣснялъ крестьянъ Сумилишскаго староста незаконными поборами и работами, и прекратилъ свое тиранское обращеніе съ ними.

Король Михаилъ сямъ листомъ поставляетъ на видъ Сумилишскому старостѣ Рору слѣдующія его злоупотребленія: что онъ, вопреки ревизорскимъ уставамъ, беретъ съ каждой уволокѣ по 1 бочкѣ ржи и по 2 овса, по 1 гусю или вмѣсто его по 1 зл., по 1 вуряцѣ или вмѣсто ея по 20 яицъ, за какою то вывозъ по 3 зл., и отдѣльно еще по 4 зл. и 4 гр., за коровъ по 2 зл., что онъ выговяетъ на работу по 6 дней съ уволокѣ и держать съ раннаго утра до поздней ночи; прану-

ждаетъ съ уволокѣ вывозить 20 бревень; заста-
вляеть крестьянъ держать у себя и кормить его
гончихъ собакъ; взымаетъ овесь; беретъ половину
меду на дворъ и въ случѣ неотдачи оного за-
бираеть воловъ; назначаетъ произвольное подым-
ное по 10, 15 и болѣе грошей; что такія дѣй-
ствія его и жестокости были причиною побѣговъ
крестьянъ, послѣ которыхъ онъ ловилъ ихъ, под-
вергалъ еще большимъ пстазаніямъ и пыткамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣ-
сеца Юня второго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Ви-
ленскомъ, передо мною Петромъ Рудоми-
ною Дусацкимъ — старостою Стародубов-
скимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, поста-
новившимъ очевидно панъ Янъ Зальскій
оповѣдалъ и покладалъ листъ его королев-
ское милости упоминальный, зъ канцелярии
большой великого князства Литовского
черезъ подданныхъ староста Сумилишского
до его милости пана Рора, подстолего Трощ-
кого, вынесенный, просечи, абы тотъ листъ

былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
актикованъ, принятъ и уписать, который
уписуючи у книги слово до слова такъ се
въ собѣ маеть:

Michał, z Bożey łaski król polski, etc.
Urodzonemu Ferdinandowi Rorowi—podsto-
lemu Trockiemu, staroście Sumiliskiemu,
nam miłemu, łaskę naszą królewską. Uro-
dzony wiernie nam miły! Doniesiona iest nam
przez niektórych panów rad y urzędników,
przy boku naszym będących, żalosa ubo-
gich poddanych naszych starostwa Sumi-
liskiego suplika, w której znać dolegli-
wości y utrapienia wyrażali, to iest, iż, wier.

tw. mimo dawne zwyczaje y ustawy, od commissarżów postanowione, od poddanych naszych dzierzawy Sumiliszkiej z kaźdey włoki po becze żyta, po dwie beczi owsa Kowienską miarą, po iedney gęsi, albo pieniężni po złotemu, za niepodaniem kurów po dwódziesiu iaiiek, za wywóz iakiś po złot. trzy, y zosobna znowu po złotych cztery y groszy cztery, na krowy po złotych dwa wybierasz, y na robotę po sześciu dni z włoki wypędzasz y wyganasz, y na niey od białego dnia do nocy trzymasz, do wywożenia drzewa wielkiego po dwadziescia sztuk z iedney także włoki przymuszasz, psy swoje gończie na włoki rozdaiesz y poddanym karmić ie rozkazuiesz, a nadto y owies na nich wybierasz, od pszczoł obcych ludzi w Sumiliszkiej dzierzawie będących połowicę miodów na dwor odbiiasz, a gospodarzowi y siabrowi iego na podział drugą połowicę zostawuiesz, a gdy u którego gospodarza pszczoły wypadną, za wosk woły zabierasz, podymne też według upodobania swego z półwłoki po złot. dziesięciu, piętnastu y więcey wybierasz y inszemi różnemi wymyślnemi exactiami y robotami poddanych naszych tak dalece trapisz y uciążasz, że poddani niemogąc onych znieść precz odchodzić muszą, których odiskawszy biiesz, kaleczysz,

morduiesz, męczysz w pęta a lancuchy okowywać każesz, woły im zabierasz, na ostattek o takowe niesłuszne exactie y oppressie skarżycie na siebie nie dopuszczasz; wczesnie tedy zabiegaiąc, aby poddani nasi przez takowe oppressie cale nie zniszczeli, chcemy od was mieć y serio rozkazuujemy, abyś poddanych naszych Sumiliskich nad dawne ustawy do robot, podatków y wymyślnych exactiy nie pociagał y nie przymuszał, ale we wszystkim według dawnego zwyczaju y rewizorskiego postanowienia zachował się, inaczey nie czyniąc z powinności swey, dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, a panowania naszego wtórego roku. У того листу упоминального при печати большой великого князства Литовского подпись руки найяснѣйшого короля его милости, пана нашого милостивого, тыми словами: Michał król, a drugiej подпись тыми словами: Сурьян Павел Brzostowski — referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который листъ упоминальный, за подашьемъ оного до актъ черезъ особу верхуменую, есть до книгъ гродскихъ Виленскихъ актовъ, принять и уписать.

1673 г.

Изъ связки № 4696, за 1673 г., донум. 8.

134. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Іеронима Киршенштейна о способѣ сбора чоповаго и шеляжнаго въ трехъ юрисдикціяхъ.

Подскарбіи в. кн. Литовскаго Іеронимъ Киршенштейнъ сямъ универсаломъ доводитъ до свѣдѣнія подлежащихъ лицъ слѣдующее свое распоряженіе: вслѣдствіе сеймоваго постановленія о сборѣ новой пошлины съ напитковъ въ количествѣ 10 шеляговъ съ 3-хъ грошей, онъ всѣ юрисдикціи города Вильны соединилъ въ три, — духовную, шляхетскую и городскую; эти юрисдикціи наравнѣ

съ сборщиками должны учинить присягу въ правильномъ показаніи количества полученныхъ и отданныхъ денегъ; сборщики должны опредѣлять количество сбора по предварительному расчету количества солоду и добываемыхъ изъ него напитковъ; во время заторовъ должны присутствовать особыя чиновники, по назначенію сборщика и скарбовога дворянина.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Мая шестнадцатаго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскимъ, передо мною Петроу Рудоминую Дусацкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводити Виленскимъ постановившише очевисто панъ Богуславъ Шлихта, покладаль и до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ универсалъ ясневельможного его милости п. Геронима Криспина Киршенштейна — подскарбего великаго князства Литовскаго, на речъ о немъ нижепомененую данный, служацій, подалъ, просечи, абы тотъ универсалъ былъ до книгъ актъ поданъ, принять и уписанъ, котораго принявши и уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Hieronim Krzyspin Kirszensteyn — podskarbi wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Wszem wobec stołecznego miasta ik. mości wielkiego księstwa Litewskiego Wilna obywatelom, pod iakiemiżkolwiek iurysdyctia-

mi iaśniewielmożnego iegomości xiędza biskupa, przewielebney kapituły, iaśniewielmożnego imci pana woiewody Wileńskiego, przewielebneho imci xiędza metropolity ruskiego, tudziesz mieyskiej zostaiącym, donoszę do wiadomości. Stosując się do constitutiey na seymie blisko przeszłym o nowo uchwalonym podatku, subsidium szelężne rzeczonym, napisaney, iz powinności urzędu mego szukając iak na użyteczniejszych szrodków, przez któreby ten podatek exactiey od win, miodów, piw, gorzałek y wszelakich szynkowych trunków w Wilnie robionych y z Pruss, z Kowna przywożnych, od trzech groszy dziesiątego szeląga, bez uciążenia y naruszenia sumienia ludzkiego, także damnificatii prowentu z iak naylepszym publicznych rzeczy-pospolitey potrzeb augmentem et non commodo privatorum, mógł do effectu być przyprowadzony, visum est, inhaerendo ordinatuey pomienoney constitutuey, takowym te exactią zacząć porządkiem: Naprzód, poniewasz miasto Wileńskie zostaie

na różne iurisdiki podzielone, to jest duchowne utriusque ritus y świeckie, iako się zwyż pomieniło, przetosz aby wybieraniu y wydawaniu tego szelężnego contraventiey y contradictiey iakowey przez pomienione divisie nie było, tedy pro hac vice, facilitando negotium, wszystkie duchowne ritus romani iurysdiki, wyiawszy przewielebnego iegomości xiędza metropolity russkiego, zdało się incorporować do iurysdik przewielebney kapituły Wileńskiej, iaśniewielmożnego zaś imci pana woiewody Wileńskiego y ichomościów panów senatorów, dignitarzów, będą się universaliter referować do grodu, a mieski do magistratu Wileńskiego. Więc że ieneralny imć pan poborca, spólnie z imci panem dworzaninem skarbowym, do tego podatku naznaczeni, super fidelitatem oneris iurament, ad conformitatem legis wykonać powinni, zaczym y przewielebna kapituła sama od siebie, spólnie z innymi iurysdikami przewielebnego iegomości xiędza metropolity osobliwie od siebie, od iaśniewielmożnego imci pana woiewody Wileńskiego y innych imć pan podwoiewodzi Wileński, nakoniec magistrat Wileński de medio suo ludzi chrześcian, wiary godnych, nie podeyrzanych, dla porządku, dozoru y pilności deputować maia. Sposób zaś do exaktii podaie się takowy: kotołwiek z obywatelów y mieszkańców pod wzwyż namienionemi iuryzdykami y w samym mieście Wileńskim będzie miał wola na piwo, miód nowy szynk robić, gorzałkę pędzić, tedy nie wprzód do robienia ma przystąpić, aż pierwiey powinien będzie ichnościom panom poborcy y dworzaninowi donieść y opowiedzieć się, z iak wielu beczek y iakiego słodu piwo, gorzałkę pędzić, z wielu miednicami odrobić umyślił, w czym in quantum by fidei datam fraudaret, a succollectorowie, na których attentiey ten do-

zor zależeć będzie, doszli by tego, że się iego powieść z prawdą nie zgadza, takowy każdy podlegać ma poenam in defraudatores fisci, wprawie pospolitym a czopowym opisanym, należeć, y to do animadversiey pp. succollectorów będzie, aby pozłaniu do beczek opowiedzianego piwa lub miodu, ponieważ ob inaequalitatem beczek trudno dóżyć, wiele w którey garncy piwa—tedy według miary słodu pewności y lidźby garnców dochodzili, a zweryfikowawszy wszystkie domy szynkowne maia mieć próbę in orio, po iakiey cenie z którego domu napoie, miody, piwa przywozne lub u siebie robione, gorzałki różne przedawane bywiaią. Gdzie inita accurata calculatione ogulney summy, iak wiele za który napóy z pomienionych wynosi, od dwuch groszy dziesiąty szeląg fideliter wybierali, sami między sobą na każdy tudzież przez quater y iurysdyki pewnego dnia y na pewnym miejscu exactam perceptorum rationem inquirowali; we cztery zaś niedziele przed imci pany poborcą y dworzaninem zupełną calculatią czynili, a przy concluzyi pierwszego kwartału imć pan Kazimierz Gintowt—poborca od woiewodztwa Wileńskiego, spólnie z imci panem Hieronimem Komarem, wielkiego xięstwa Litewskiego dworzaninem skarbowym, y ze wszystkimi exactorami, po wykonaney przysiędze, iako się sprawie, także w drugich in futurum quartalach postąpić maia, nie tylko tu w woiewodztwie Wileńskim, aby y po wszystkim wielkiem xięstwie Litewskim, sat abunde et enudate w constytuceyey iest wyrażono. Winiarze zaś, co winem różnym Węgierskim, Hiszpańskim, Włoskim, Francuzkim y różnemi zamorskimi szynki prowadzą, ex quo ceny dociec trudno, iako na garncy, beczki, antały, ocsewty, hufy przedaia, tedy praevia naprzód przez pp. succollectorów po winnicach inquir-

sitione, iako wiele wina y po iakiey cenie przedaia, wszystkim panom winiarzom praesentibus iniungitur, ażeby co miesiąc każdy sam od siebie registra zupełne od bytu y wyszynkowania z swego, oraz szelagowym do ichmciów panów succollectorów, do których z swey quateru należy, oddawał, a przy kopiowaniu quartalu sam osobą swą, nie przez substituta, przed ichmciów pany grodowymi, w przytomności imé p. poborecy y imé pana dworzanina, na roczkach iurament na tym wykonać powinien będzie, iako nie więcey wina y nie za większą ummę, nad specificatią w registrach mie-

siężnych podanych, wyszynkował y iako sprawiedliwie od wszystkich win różną ceną przedanych dziesiąty szeląg od trzech groszy oddał. Dat. w Wilnie, dnia szesnastego Maia, tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego. У того универсалу при печати подпись рукъ ясновельможного его милости пана подскарбего великого князства Литовского теми словы: Heronim Kryspin Kirszenstejn — podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который тотъ универсаль за поданьемъ его чрезъ особу верхуменую есть до днийъ кгородскихъ Виленскихъ записанъ.

1674 г.

Изъ связи № 4684, за 1674 г., докум. I.

135. Универсаль генеральной Варшавской конфедерации почтмейстеру в. кн. Литовского Рейнгольду Бизингу, обезпечивающий уплату изъ скарба его частныхъ расходовъ на содержание почты въ предѣлахъ в. кн. Литовского.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившише очевидно его милость панъ Рейнгольтъ Бизингъ, почтмайстеръ великого князства Литовского, покладаль и до актъ подалъ универсаль собѣ служацій и належачій, просечи, абы до книгъ былъ принять и уписанъ, который уписуючи слово до слова таеъ се въ собѣ маеть:

My commissarze tak senatu, iako y koła poselskiego confederacyą generalną convocacyey Warszawskiey w roku terazniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt czwartym, na commissyą do traktatów Moskiewskich naznaczeni, oznaymuiemy tym pismem naszym, iż doszła nas wiadomość od urodzonego pana Reinholda Bizynga, ieneralnego pocztmagistra wielkiego xięstwa Litewskiego, sekretarza ikm., iż mu iako za przeszłe na poczty w. x. Lit. de suo erogowane expensa według likwidacyey y dekretu commissyey pocztowej niedoszła zapłata, tak y na dal-sze do continuowania poczty rzeczy-pospo-

lity należące z miast y miasteczek w. x. Lit. według constitucyi nie dochodzą przychody, a za tym poczta rzeczy-pospolitey cale ustawać musi. Bacząc tedy ile podczas terazniejszey do traktatów naszych Moskiewskich, iż na continuacii y na prędkim a porządnym expediowaniu poczty w. x. Lit. dla prętkiey z królem imć y z wojskami oboygą narodu y pilney correspondencyey in negotio publico siła należy, a zabiegając temu, aby poczta w. x. Lit. nie ustawała y owszem lepszym, niżeli kiedy sporządzona była, użyliśmy przerzeczonego imci pana poczt-magistra w. x. Lit., aby w ochocie dobrej ku usłudze króla imć y całej rzeczy-pospolitey nie ustawał, ale iako przed tym zaciągając na swój credit dla porządnego poparcia poczty w. x. Lit. starania czynił, tak y teraz wszelkich żeby sposobów wynaydował, iakoby cursus poczty sine interruptione porządnie bez omieszkania odprawował. Co upewniając tym pismem naszym, iż cokolwiek pan poczt-magister lub de suo, lub też z kądkolwiek zaciagnowszy na credit swój iakie summy na porządne wyprawowanie poczty rzeczy-pospolitey expens skarbu w. x. Lit. in toto wydana y wypłacona będzie, uczyni y wyda, tedy to wszystko in publicum rzeczy-pospolitey commodum erogowane za niedosyćczynieniem od miast

y miasteczek novellae legis expensa ze skarbu w. x. Lit. in toto oddane y wypłacone będą y my instantią naszą do króla imci, iako y do całej rzeczy-pospolitey za p. poczt-magistrem w. x. Lit. wnosimy, aby mu nie tylko terazniejsza continuatia poczty, erogowane expensa, ale też y za przeszłe według liquidacyi skarbowey y dekretu..... przeszłego in toto ze skarbu w. x. Lit. o nemu de pleno satisfactia stanęła. W. czym pomienionego imć p. poczt-magistra upewniam, dla lepszey wagi rękoma naszymi podpisaliśmy się. Dan w Kadzinie dnia dwudziestego ósmego Oktobra, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego. У того универсалу подпись рукъ теми словы: Марцин Огиński, woiewoda Trocki, commissarz ikmci y rzeczy-pospolitey; Jan Antoni Chrapowicki, woiewoda Witepski, com. ikmci y rzeczy-pospolitey; Alexander Hilary Połubiński, marszałek w. x. Lit.; Cyprian.... Brzostowski, referendarz, commis. ikmci y rzeczy-pospolitey; Constanty Pomicki, czesznik sieradzki, com. ikmci y rzeczy-pospolitey; Stanisław Kowalewski, łowczy woiewodztwa Kijowskiego, commissarz ikmci y rzeczy-pospolitey. Который тотъ универсаль за устнымъ поданьемъ черезъ особу верху мененую до актъ, есть принять и до книгъ уписанъ.

1674 г.

Изъ связки № 4784, за 1674 г., донум. 5.

136. Универсалъ короля Яна III купцамъ и шляхтѣ, преслѣдующій уклоненіе отъ уплаты соляной пошлыны.

Король Янъ III поставляетъ на видъ купцамъ, шляхтѣ и вообще лицамъ занимающимся торговлей, что они, во время провоза товаровъ, минуя околными путями таможи и не уважива-

ютъ пошлыны, назначенныхъ на содержаніе короля; нѣкоторые же изъ шляхты провозятъ чужіе товары подъ своимъ именемъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсяца Октебра двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Александръ Богушевичъ, жоморникъ его королевское милости, писарь skarбовый коронный, дворанинъ skarбный великого княства Литовского, покладаль и до актъ подалъ универсалъ его королевское милости, служачій его милости пану Скоробогатому—skarбному великого княства Литовского на речъ въ немъ нижей выражоную данный, просечи, абы до книгъ активовать, принять и уписанъ былъ тотъ универсалъ, который универсалъ одъ слова до слова такъ се въ собѣ жаетъ.

Jan trzeci, z Bożey łaski obrany król polski, et etc. Wszem wobec, komu o tem wiedzieć należy, a mianowicie wszelakiego stanu y condyciey ludziom, handlami bawiacym się. Oznaymujemy, iż nas dochodzą częste querimionie od administratorów myta stare-

go w. x. Lit., na stół nasz należytego, iż kupcy omiiając komory, tajemnie ścieżkami towary uprowadzają, unikając placenia myt pomienionych, a panowie niektórzy y szlachta, co handle mają, violenter y nieplacąc tychże myt, przez komory ładem y wodą różne towary przeprowadzają, y nietylko sami damnificant skarb nasz, ale kupców pod swoją protekcią biorą, uwodzą y od placenia cła wymiują, pisarzów celnych znieważają, czyniąc gwałt prawom y znaczną uymę skarbewi naszemu; dla czego wszystkich wobec, y każdego zosobna tym uniwersalem naszym upominam, chcąc mieć, aby każdy y od wszelkich towarów wodą, ładem idących, według prawa y dawnych instruktarzów y zwyczajów czynił satisfactią za myta nasze, sub paenis legum karze nad każdym irremissibiliter extendowane być muszą. Na co, dla lepszej wiary do tego uniwersalu, ręką naszą podpisanego, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Piłaskowiczach, dnia trzeciego mca Września, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego, panowania naszego pierwszego roku. У того универсалу подпись

руки его королевское милости при печати
тремя словы: Jan król. Который тотъ уни-
версалъ, за подавьемъ до актъ черезъ осо-
бу верху мененую, есть до книгъ вгрод-
скихъ воєводства Виленского принять, до
актъ поданъ и уписанъ.

1699 г.

Изъ книги № 4714, за 1699 г., л. 841.

137. Универсалъ великаго гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Сапѣги о соби-
раніи капщизны.

Великій гетманъ в. кн. Литовскаго Казимиръ Сапѣга симъ универсаломъ предписываетъ всемъ вообще мѣщанамъ всѣхъ юрисдикцій немедленно вносить капщизну, назначенную на каплицу св. Казимира, главнаго патрона Короны и Литвы, и

объявляетъ, что въ случаѣ сопротивленія онъ разрѣшилъ пробошу этой каплицы и его депутатамъ грабить непокорныхъ и пограбленнаго имущества не отдавать до окончательной уплаты капщизны.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dzie-
wiątego, miesiąca Junii szóstego dnia.

Na urządzie iego królewskiey mości grodz-
kim Wileńskim, przede mną Michałem Ra-
fałem Szumskim—podstolim y podwoiewo-
dzim Wileńskim, personaliter stanąwszy
iegomość pan Józeph Konstantynowicz opo-
wiadał, pokładał y do akt xiąg grodzkich
uniwersal iasnie wielmożnego imci pana Ka-
zimierza Jana Sapiehi—woiewody Wileńskie-
go, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa
Litewskiego, na rzecz w nim wyrażoną po-
dał, który padaiąc, aby był do xiąg grodz-
kich Wileńskich przyjęty y wpisany upra-
szał; iakoż przyiąwszy a wpisuiąc w xięgi,
słowo do słowa tak się w sobie ma: Kazi-
mierz Jan Sapieha—hrabia na Bychowie,
Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wileń-
ski, hetman wielki w. x. Lit. Woytom y
wszystkim mieszczanom, tak dziedzicznym

iurysdyk moich, iako y do woiewodztwa
należących, tudzież iurisdikom y ich miesz-
czanom nayiasnieyszey xiężney Neyburg-
skiey Wileńskim, surowie, pod zarękami
troiakich excessów, ważność rzeczy przy-
kazuię, abyście wszyscy, nemine excepto,
kapsczyzną od miodów, gorzałek y piw, daw-
nemi konstitutiami seymów rożnych uchwa-
loną y utwierdzoną, do kaplicy Kazimierza
świętego, nayprincipalnieyszego patrona Ko-
rony polskiey y wielkiego xięstwa Li-
tewskiego, oddawali do rąk tych, których
na to obierze sobie iegomość xiądz proboszcz
pomienoney kaplicy; nieposłusznych zaś
temu moiemu universalnemu roskazaniu poz-
wolilem tymże, na odbieranie pomienoney
kapsczyzny deputowanym grabić y grabie-
że po tąd nie oddawać, aż póki przy troia-
kich excessach nie odda każdy, co na niego
wyżey pomienoney podatków należec bę-

dzie; a ten mój uniwersał chce; aby zawsze od wszystkich był konserwowany. Działo się w Wilnie, dnia dwudziestego siódmego Aprila tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętego roku. U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki temi słowy: Kazimierz Jan Sa-

pieha—woiowoda Wileński, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Który to uniwersał, za podaniem onego przez osobę wierzchu mianowaną do akt, jest do ciąg grodzkich Wileńskich przyjęty y upisany.

1699 г.

Изъ книги № 4718, за 1703 г., стр. 97.

138. Универсалъ короля Августа II о взиманіи подводной повинности съ городовъ и мѣстечекъ, расположенныхъ въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго.

Въ этомъ универсалѣ король Августъ II ообщаетъ всѣхъ обывателей в. кн. Литовскаго, что назначивши главнымъ почтъ-директоромъ Шреттера, и распредѣливши взносъ 12,000 польскихъ

злотыхъ, слѣдующихъ на содержаніе почтъ въ княжествѣ, между всѣми мѣстностями, онъ въ то же время предписываетъ назначенныя деньги вносить безостановочно по принадлежности.

Na urzędzie surrogatorskim Wileńskim, przede mną Michałem Raphaelem Szumskim. podstolim y surrogatorem woiewodztwa Wileńskiego, stanąwszy personaliter imé pan Jan Wysocki, sługa wielmożnego imci pana Samuela Szrettera, generalnego poczty iego królewskiej mości y rzeczy-pospolitey wielkiego księstwa Litewskiego dyrektora, skarbnego wielkiego księstwa Litewskiego, uniwersał iego królewskiej mości na rzecz niżej wyrażoną pomienionemu imci panu skarbnemu dany, służący y należący, ad akta ciąg surrogatorskich Wileńskich spraw wieczystych, prosząc, aby w one był inserowany; podał, którego takowy sequitur tenor:

August wtory, z Bożey łaski król polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, mianowicie, wielmożnym woiewodom, kasztelanom, urodzonym starostom y ich podstarościm, namiestnikom, dzierzawcom dobr naszych, także wóytom y szlachetnym sławetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y innym, w miastach y miasteczkach dobr naszych wielkiego księstwa Litewskiego przełożonym, y wszystkim in genere ludziom donosimy do wiadomości: Iż my, aplikuiąc się do constitucyi seymowych y uniwersałów świętey pamięci nayjaśniejszych Michała y Jana trzeciego, królów antecessorów naszych, in anno septuagesimó tertio y septuagesimo octavo z kancelariéy wyniesionych

uniwersałów, które my in omnibus punctis, paragraphis et clausulis approbuiemy o dochodzeniu prowizyi na pocztę naszą y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego, y teraz tym uniwersałem zleciliśmy z kancelarzey wielkiego xięstwa Litewskiego takowąż wydać exdivizyą, do której według prawa y zwyczaju dawnego należy aby insistendo wszystkim constitutiom y uniwersalom przeszłym annuatim naznaczona a republica pensio, dwanaście tysięcy złotych, absque ulla remora abhinc od rzeczy-pospolitey dochodziło, żeby solitum cursum poczty wielkiego xięstwa Litewskiego protractio solutiei powinney nie tamowała y do urodzonego Samuela Szrettera, generalnego poczty wielkiego xięstwa Litewskiego direktora, wydawana była według tey exdywizyey ze wszystkich starostw, dzierżaw, ciwuństw, woytowstw, miast, miasteczek dobr naszych. Jakoż widząc za nayiaśnieyszych antecessorów naszych przed tym, a teraz za panowaniem naszym iterato słusznie sporządzony recesor exdiwizyey absque gravamine, iako oekonomiy, tak starostw, dzierżaw naszych, miast, miasteczek, co które płacić mają w ten uniwersał inserować kazaliśmy, który tak w sobie ma:

Z Miasta Wilna dwa tysiące złotych, ponieważ y na trybunale skarbowym y na commissyey praw żadnych incontrario nie produkowali; z miasteczka Bolnik złotych dwadzieścia; z Szyrwint zł. 30; z Meyszagoły zł. 20; z Kiernowa złotych piętnaście; z Inturek złotych piętnaście; z Bystrycy złotych dwadzieścia; z Niemenczyna złotych piętnaście; z Miednik złotych piętnaście; z Oszmiany złotych trzydzieści; z Markowa złotych trzydzieści pięć; z Miadziola złotych czterdzieście; z Trab złotych dziesięć; z Hub złotych trzydzieście; z Gieranon y Lipniskich złotych czterdzieście; z Dud złotych

dwadzieścia; z Dziwieniszek złotych piętnaście; z Dowgieliszek złotych dwadzieście; z Krewa złotych piętnaście; z . . . złotych dwadzieścia pięć; z Lidy złotych trzydzieście; z Nowego Dworu złotych dwadzieścia; z Eyszyszek złotych sześćnaście; z Radunia złotych trzydzieście; z Wasiliszek złotych dwadzieścia; z Ostryny złotych trzydzieście; z Wilkomierza złotych czterdzieście; z Kupiszek złotych sto; z Onikszt złotych sześćdziesiąt pięć; z Ucian złotych sześćdziesiąt; z Subocza złotych dziesięć; z Abel złotych piętnaście; z Bużyman złotych trzydzieście pięć; z Łagomian złotych trzydzieście; z Brasławia złotych trzydzieście; z Opsy złotych piętnaście; z Dryswiat złotych piętnaście; z Trok złotych dwadzieścia pięć; z Olity złotych pięćdziesiąt sześć; z Olkinik złotych czterdzieście; z Merezca złotych czterdzieści; z Łozney złotych trzydzieście; z Niemonoyc złotych dwadzieścia; z Lemna złotych czterdzieście; z Żosiel złotych piętnaście; z Żyzmor złotych dwadzieścia pięć; z Dawy złotych dwadzieścia; z Rudnik złotych piętnaście; z Sumiliszek złotych dwadzieścia sześć; z Oniszek złotych dwadzieścia; z Oran złotych dziesięć; z Metel złotych dziesięć; z Przelay złotych piętnaście; z Grodna złotych dwieście; z Krynek złotych pięćdziesiąt pięć; z Mostów złotych trzydzieście pięć; z Filipowa złotych dwadzieścia; z Lunney złotych dwadzieścia; z Wasilkowa złotych dwadzieścia pięć; z Nowego Dworu pod Grodnem złotych trzydzieście pięć; z Sokolki złotych czterdzieście; z Odelska złotych trzydzieście; z Kuznicy złotych trzydzieście; z Skidla złotych dwadzieścia pięć; z Przerośla złotych dwadzieścia; z Przewalki złotych dziesięć; z Wizayn złotych czterdzieście pięć; z Kwasowki złotych piętnaście; z Jezior złotych piętnaście; z Lipska złotych piętnaście; z Koryzina złotych dwa-

dziesięć; z Chodorowki złotych piętnaście; z Dąbrowy złotych dziesięć; z Sokolan złotych dziesięć; z Berystek złotych dwadzieścia; z Kowna złotych czterysta pięćdziesiąt pięć; z Pun złotych sześćdziesiąt; z Pusztynia złotych trzydzieście pięć; z Fren złotych sześćdziesiąt; z Wierzbolowa złotych sześćdziesiąt; z Stokliszek złotych trzydzieście pięć; z Kormałowa złotych dwadzieścia; z Wilkoniszek złotych dwadzieścia pięć; z Władysławowa złotych trzydzieście; z Rumszyszek złotych piętnaście; z Dorsuniszek złotych piętnaście; z Poniewieża złotych czterdzieście pięć; z Szadowa złotych siedmdziesiąt; z Kławan złotych trzydzieści; z Wąwolnik złotych sto trzydzieście; z Gulbina złotych sto; z Jedeykan złotych pięćdziesiąt; z Żagor złotych sześćdziesiąt pięć; z Janiszek złotych dwieście; z Szawel złotych dwieście; z Radzimiszek złotych dziesięć; z Zamosza zł. sześć; z Rosien zł. sto dwadzieścia; z Pługian złotych sto pięćdziesiąt; z Botek złotych dwadzieścia pięć; z Płotel złotych sześćdziesiąt; z Retowa złotych sześćdziesiąt; z Wilii sześćdziesiąt pięć; z Jurborka złotych sześćdziesiąt; z Wielony złotych sześćdziesiąt pięć; z Polongi złotych po trzydzieście; z Feydan złotych trzydzieście; z Eragoły złotych dwadzieścia; z Jaswoyn złotych trzydzieście; z Jaszek złotych trzydzieście; z Beysagoły złotych trzydzieście pięć; z Skirstymonia złotych dwadzieścia; z Tendziagoły złotych trzydzieści pięć; z Korszewa złotych dwadzieścia pięć; z Bierznian złotych czterdzieście pięć; z Jelsz złotych sto pięćdziesiąt; z Twer złotych dwadzieścia; z Gorzd złotych osmdziesiąt; z Tryszek złotych trzydzieście; z Dyrwian Wielkich złotych dwadzieścia; z Dyrwian Małych złotych dwadzieścia; z Użwent złotych piętnaście; z Tyrkszl złotych czterdzie-

ście; z Korcian złotych piętnaście; z Woyniuty złotych czterdzieści; z miasta Połocka złotych sześćset pięćdziesiąt pięć; z Dziny złotych dwieście; z Czerwian złotych dziesięć; z Nowogrodka y z Juryzdyk złotych trzysta sześćdziesiąt pięć; z Cyryna złotych trzydzieście; z Słonima złotych dwieście; z Dzitowa złotych dwadzieścia pięć; z Wołkowyska złotych dwadzieścia; ze Mścibowa złotych siedmdziesiąt; z Ponzowa złotych dwadzieścia; z Wołpy złotych sto pięćdziesiąt; z Jatoky złotych dwadzieścia; z Witewska złotych sześćset pięćdziesiąt y pięć; z Suraza złotych dwadzieścia; z Jezieryszcza złotych trzydzieście; z Dusiat złotych trzydzieście; z Łukinowicz złotych trzydzieście; z Orszy złotych trzydzieście; z Mohilewa osmnaście set złotych; z Borysowa złotych siedmdziesiąt; z Czaus złotych siedmdziesiąt; z Luboszan alias z Bereziny złotych dwadzieścia; z Czerekowa złotych dwadzieścia; z Haczy złotych pięć; z Łasicy złotych pięć; z Brześcia złotych trzysta; z Kamieńca złotych sto; z Kobrynia złotych sto pięćdziesiąt; z Miteyki złotych dwadzieścia; z Pruzaney złotych dziewięćdziesiąt; z Wohinia złotych trzydzieści; z Malcza złotych dwadzieścia; z Horodca złotych dwadzieścia; z Szereszowa złotych sześćdziesiąt; z Pierczat złotych dwadzieścia; z Dziwin złotych piętnaście; z Pińska złotych dwieście pięćdziesiąt; z Łahyszyna złotych dwadzieścia; z Motola złotych szesnaście; z Nobla złotych piętnaście; z Mścislawia złotych sto pięćdziesiąt; z Kryczewa złotych pięćdziesiąt; z Radomla złotych dwadzieścia; z Rasney złotych piętnaście; z Minska złotych pięćset; z Hyna złotych piętnaście; z Krasnosiół złotych czterdzieście; z Radoszkiewicz złotych pięćdziesiąt; z Mozyra złotych dwadzieścia pięć; z Zahala złotych piętnaście; z starostwa Rzeszy złotych dwadzieścia; z Roha-

czewa złotych dziesięć; z Bobruyska złotych czterdzieście; z Czeczerska złotych dwadzieścia pięć; z Homla złotych dwadzieścia pięć; z Propoyska złotych dwadzieścia; z Rzeczycy złotych dwadzieścia; z Dynoborka złotych sześćdziesiąt; z Lucina złotych czterdzieście; z Marynawzen złotych dwadzieścia.

Który to regestr exdiwizyey w ten uniwersał wpisać kazaliśmy, a stando circa quantitate przeszłych seymów y tak wiele constitucyi powagą naszą roskazujemy wszystkim ekonomiom, starostwom, dzierżawom, ciwunstwom, woytowstwom, particularnym miastom y miasteczkom dobr naszych in genere wszystkim wielkiego xięstwa Litewskiego, aby według onego każde z nich annuatim w mieście naszym stołecznym Wilnie w dzień świętego Jana Krzyciela święta rzymskiego według nowego kalendarza do rąk urodzonego Samuela Szretera—generalnego poczty naszej y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego dyrektora, na miejscu należytym, kędy poczta zwykła expediować, lub do substituta onego wna szali y oddawali, temu oraz, które za przeszłodawniejsze zeszyły lata, ab anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto dotąd nie sub paenis triplicis pensionis według dawnych constitucyi, uniwersałów y dekretów trybunalskich; a in casum niewnoszenia przez retardatią, abo contradykcyą prawu y dekretom, tak temu uniwersałowi naszemu przy wyraznym dawnym prawie, na terminie pomienionym świętego Jana przez concursus poczty tamować by się zawsze musiał. Vigore tego uniwersału y dekretów do wszystkich ekonomiy naszych, y do każdego starostwa, dzierżawy, miast y miaste-

czek mają do skarbu rzeczy-pospolitey dworzan na execucyą cum paenis ordynować, tak y dalszą rozprawę o tęż prowizyą pocztową z delatorami wszystkiemi urodzonemu dyrektorowi poczty wielkiego xięstwa Litewskiego w trybunale głównym zawsze forum naznaczamy. Do którego uniwersału dla lepszey wagi przy podpisie ręki naszej pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, na seymie walnym miesiąca Lipca, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, panowania naszego wtórego roku.

U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki najjaśniejszego króla ięgomości, pana naszego miłościwego, Augusta wtorego temi słowy: Augustus rex. A na drugiej stronie pieczęci na tym uniwersale ięgo królewskiej mości przypisek w te słowa pisany: Uniwersał do starostw, dzierżaw, miast, miasteczek na wydanie podwodnych pieniędzy, na prowizyą poczty wielkiego xięstwa Litewskiego według rejestru exdywizyi dawney w tym uniwersale specificowanego. Który ten uniwersał ięgo królewskiej mości, za podaniem onego przez ięgomości pana Jana Wysokiego, sługi wielmożnego ięgomości pana Szretera, generalnego poczty ięgo królewskiej mości y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego directora, skarbnego wielkiego xięstwa Litewskiego, do akt, iest do xiąg surrogatorskich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych, ze wszystką rzeczą, w onym wyrażoną, iest przyjęty y wpisany.

1702 г.

Изъ книги № 4717, за 1702 г., л. 107.

139. Универсалъ Августа II-го всѣмъ обывателямъ в. кн. Литовскаго о сохраненіи общественнаго спокойствія и порядка.

Король Августъ II доводитъ до свѣдѣнія всѣхъ обывателей в. кн. Литовскаго, что на истекшемъ сеймѣ Варшавскомъ, чрезъ нарочитыхъ депутатовъ, былъ заключенъ примирительный трактатъ между всѣми политическими партіями рѣчи-поспо-

литой, вслѣдствіе котораго должны быть возобновлены какъ право собственности политическихъ преступниковъ, такъ и старинныя отношенія в. кн. Литовскаго съ Короной на основаніи правъ „coaequationis“.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, ten uniwersał, od nayiaśnieyszego króla iegomości do woiewodstwa Wileńskiego o rzez w nim niżej szerzey specifikowaną wydany, do akt xiąg grodzkich Wileńskich podano, w te słowa pisany.

August wtóry, z Bozey łaski król polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a osobliwie wielebnemu w Bogu, iaśnieiwielmożnym, urodzonym senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom woiewodztwa Wileńskiego, uprzeymie y wiernie nam miłym, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiey. Oznaymujemy, iż po tak wielu nieustaiących publicznych y priwatnych usiłowaniach starania naszego królewskiego około uspokoienia differentiarum w. x. Lit., gdy stany koronne caley rzeczy-pospolitey na seymie teraznieyszym walnym sześciędzielnym War-

szawskim za naypierwszy cel obrad swoich internam pacificationem przedsięwzięwszy, zasłze mala et dissidia wielkiego xięstwa Litewskiego za sprawą naywyższego Boga, pokoju y applicacyą naszą królewską, przez deputatów od nas destinowanych y od stron uproszonych, gruntownemi y skutecznemi na wieczne czasy zatamowali y uspokoiili szrodkami, które w traktacie generalnym, eo nomine sprawionym, przez podpisy y acceptatią obudwuch stron utwierdzonym... obszerniey y doskonaley wyrażone są. Prze to my król, z wiadomością y zezwoleniem pp. rad y urzędników naszych y urodzonych posłów ziemskich, podziękowawszy maiestątowowi Boskiemu za osobliwą nad tą oyczyzną opatrność, oraz zabiegaiąc, aby ta dobroć Boska dalszym rozlaniem krwi chrześciańskiej, gwałtami, naiazdami, mordami, y innemi exorbitantiami obrażona nie była, y żeby się co kolwiek ex orbite legum rostyryki y niesnaski domowe poruszyły, ad antiquum ius et observantiam debitam według coaequatiey przywróciło się, ninieyszym listem uniwersalem naszym uprzeymie w. w. y wszystkie in genere stany w. x. Lit. ob-

wieszczamy. Tudzież gdy strony wszystkie, lub osoby niechętne y przeciwne sobie przez pomieniony traktat generalny urazy swoje wszelkie sercem, podściwością prawdziwą chrześcijańską wzajemnie do siebie darowały y wspólnie na wiek wieków umorzywszy wieczną niepamięcią zagrzebły, tam in civilibus, quam in criminalibus; tedy mocą y zwierzchnością naszą królewską serio requiruiemy, aby iuxta obloquentiam pomienionego traktatu generalnego rządu wszelkie, munia, ministeria, urzędy w swoich praerogativach dawnych wedle prawa dawnego y świeżego coaequationis porządku we wszystkich osobach maioris ac minoris... ły inviolabiliter zostawały y wolne onych exertitium bez wszelkiej przeszkody było, zachowując iednak dla nas cła staroruskie, iuxta antiquum usum do stołu naszego należące, także aby dobra komu kolwiek podczas zamieszania domowego bezprawnie odpadło do possessyi dawnych possessorów, urzędy ziemskie, grodzkie locorum ubi bona consistunt ad requisitionem partis, które należeć będzie, ex nunc przywrócili y podali, wyjąwszy dobra in possessione legitima będące, oraz prawa y praetensie zapisowe na dobrach, lub creditowe wszystkim stromom należące, które upadać nie mają, y owszem dla tym prętszey satisfactii w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego rozsprawić się y rozeprzeć, non obstantibus, nec operantibus quidquam processibus, stante discordiarum motu od Novembri anni millesimi septingentesimi aż do terazniejszego terminu obtentis y owszem cale remotis powinni będą. Nakoniec vigore tegoż generalnego tractatu, powagą naszą królewską waruiemy, iż wszyscy w tym zacnym narodzie, bądź mocą domu y fortuną wsparci, bądź zwierzchności władzą wyniesieni, bądź

popularibus favoribus aucti, pod spólnym prawem, sądem y karą w równości żyć mają y ziemskiemu pokoiowi, swobodom szlacheckim, publicznym consultatiom ciężkimi być nie powinni, y we wszelkich praetensyach y differentiach iure mediante non vi experiri. W czym magistratus wszelkich subseiorum y sądów surowie upominamy, aby każdemu sprawiedliwość bez respectu żadnego podług prawa dawnego y świeżego coaequationis administrowali, postępując podług surowości onych contra transgressores et contemptores legum et rebelles iuri publico, oraz zabiegając podobnemu w tej rzeczy-pospolitey zamieszaniu, a ktoby kolwiek zaś prywatną zemstę z tych okazji przeszłych iawnie, lub skrycie przez się, lub śródki subordynowane miał moliri, takowy, iako pospolitego pokoju gwałtownik, ex auctoritatis legum contemptori iuri publico rebellis y winowayca ma podlegać, bez wszelkiego personarum respectu, vigore legum, y dla tego aby unikając wszelkich okazji do wzruszenia pokoju pospolitego wszystkie stany wielkiego xięstwa Litewskiego w staropolskiej iedności y miłości według prawa żyjąc od prywatnych ziazdów, praktyk, zbierania ludzi swawolnych, naiazdów y innych wiolencyi supersedowali, ale wszystkie studia y siły swoje na zasczyt y obronę dostoięstwa naszego y całości dobra pospolitego obrócili, pilno zalecamy. Co aby tym prędszy do wiadomości wszystkich przyszło, ten uniwersał nasz grodom y wszelkim urzędom aktykować y wszędy po miasteczkach y parafiach publikować przykazuiemy. Dan w Warszawie, dnia dwódziesiątego ósmego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, panowania naszego piątego. U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskie-

go, podpis najjaśniejszego króla imci ręki temi słowy: Augustus rex. Który ten uniwersał, za podaniem onego przez osobę wysz mianowaną do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego, przyjęty aktykowany y upisany.

1705 г.

Изъ книги № 4720, за 1705 г., стр. 250.

140. Универсалъ Воловича, администратора пошлницъ въ в. кн. Литовскомъ, и Потѣя—подскарбія в. кн. Литовскаго Московскимъ купцамъ Туфановымъ на право безошлиннаго провоза ихъ товаровъ черезъ Литву, рсгдѣствіе понесенныхъ ими убытковъ отъ наѣзда Мицуты на Вильну.

Roku tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia.

Na urządzie surrogatorskim Wileńskim, przede mną Michałem Rapałem Szumskim, podstolim y surrogatorem woiewodztwa Wileńskiego, stanąwszy oczewisto Illa y Michał Tufanowie, kupcy iego carskiego wieliczeństwa, ekstrakt uniwersału z xiąg woiewodztwa Witepskiego wydany, sobie służący, do akt surrogatorskich Wileńskich podali, którzy podaiąc do akt prosili, aby do xiąg wysz mienionych był przyjęty y wpisany. Jakoż ony przyiąwszy, a w xięgi wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

Wypis z xiąg surrogatorskich woiewodztwa Witepskiego.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Februarii trzynastego dnia. Przede mną Samuelem Kazimierzem z Brusilowa Dorohinickim Kisielem, chorążym y surrogatorem woiewodztwa Witebskiego, z woli całego woiewodztwa nil derogando, autoritate iaśnie wielmożnego imci pana

Ludowika Pocieia, podskarbiego y pisarza ziemskiego wielkiego xięstwa Litewskiego, obranym na sądy surrogatorskie, a potem od tegoż iaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego przez uniwersał utwierdzonym, stanowszy personaliter Illa y Michał Tufanowie, kupcy iego carskiego wieliczeństwa, ten uniwersał sobie służący, z rzeczą w nim wyrażoną do akt xiąg surrogatorskich podali, które, w xięgi wpisując, tak się w sobie ma:

Marcyan Dominik Wołowicz, marszałek wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Ducki, administrator cęł wielkiego xięstwa Litewskiego, Ludwik Konstanty, na Włodawce y Rożance Pocię, podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Wołpiński, Borciański starosta, ichmé pp. pisarzom, substitutom, strażnikom na komorach y przykomorach wielkiego xięstwa Litewskiego, tak cła nowopodwyższonego *donativum kupieckiego*, iako też in subsidio auctionalnego zostaiącym, donosiemy do wiadomości: Ponieważ iaśnie oświecony xiąże imć pan

hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego, mając compassią na Illą Tufanem y Michałem Tufanem, zagranicznymi kupcami Moskiewskimi, przez wtargnioną do miasta Wilna incursią od adherenta nieprzyjacielskiego pana Micuty zrabowanemi, wydał uniwersał swój do komory, przykomorków ceł wielkiego księstwa Litewskiego, aby od płacenia cła wszelkiego pomienieni Tufanowie z towarami, tak z Moskwy do Litwy idąc, iako y nazad powracając, przez lat dwie wolni byli, deklarując, iż coby kolwiek od nich do skarbu przynależć miało przy kalkulaciy pro persoluto przyjęto będzie. Przeto my, providendó tak nie małej stracie zrabowanych kupców, oraz zabiegając, aby cursus mercimoniorum nie ustawał, y nie widząc być przez to najmniejszey uymy skarbowi, tym uniwersałem naszym pilno zlecamy, abyście wielmożni panowie, gdy się na którey komorze zdarzy odprawa którego kolwiek z tych kupców, to iest, Illi lub Michała Tufanów, z Moskwy do państwa naszego przyjeżdżających, lub nazad powracających, na kwitach numerowanych specificatią wszystkich towarów, które zrewidowane podtenczas będą wyraziwszy, y wiele by do skarbu należęć miało, za każdym razem konnotowawszy y w kwicie y na praszportach nie a nomine, ale sumę, wiele by przychodziło, napisawszy, ani cła nowopodwyższonego *donativum kupieckiego*, ani *subsidium auctionalnego* nie biorąc, wolno przepuszczali. Waruiemy to iednak, iż ten uniwersał nasz ma tylko

służyć Illi y Michałowi Tufanom na lat dwie, od daty w uniwersale wyrażoney y na własne onych towary. A iezeli by pod pretextem swoim cudze towary przeprowadzone były: tedy za dowodem słusznym na skarb confiscowane być mają, czego abyście waszmość mości panowie iako naypilniej postrzegali, y do tego, który dispositią od nas skarbową mieć będzie, iako nayprędzey znać dawali, pilno zalecamy, et sub privatione functionis intimuiemy. Y natośmy dali ten uniwersał nasz z podpisem rąk naszych. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego czwartego, miesiąca Decembra ósmnastego dnia.

U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki y z przepiskiem temi słowy: Marcyan Wołowicz—marszałek wielki wielkiego księstwa Litewskiego y administrator ceł rzeczy-pospolitey wielkiego księstwa Litewskiego, tylko na dwóch kupców Illi y Michała Tufanów y na własne tylo onych towary. Który to ten uniwersał, za podaniem przez osób wyszmianowanych, iest do xiąg surrogatorskich przyjęty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową z podpisem ręki wielmożnego imci pana surrogatora panu Illi y Michałowi Tufanowiczom, kupcom iego carskiego wieliczeństwa wydan. Pisan w Witepsku. U tego ekstraktu uniwersału przy pieczęci corecta w te słowa: *correxit Jaroszewicz*. Który to ekstrakt uniwersału, za podaniem onego przez osób wysz wyrażonych, iest do xiąg surrogatorskich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 396.

141. Ординансъ гетмана Яна Салѣги казацкому ротмистру Толочкѣ, чтобы онъ не дѣлалъ наѣздовъ на имѣніе Выговскаго.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Янъ Салѣга симъ универсаломъ предписываетъ казацкому ротмистру Толочкѣ подъ страхомъ смертной казни воздержаться отъ наѣздовъ на имѣніе конюшаго в. кн.

Литовскаго Выговскаго — Масаляны и возвратитъ назадъ пограбленное прежде имущество; при этомъ препровождаетъ къ нему и заручный королевскій листъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmego, miesiãca Maia dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Wileńskim, przede mnã Michaëlem Raphaëlem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, stanãwszy personaliter iegomość pan Józeph Moncewicz, ordynans od iaśnie wielmożnego iegomości pana Jana hrabi na Lachowiczach, Wieloniu, Kuzminie y Rawiczu Sapiëhy—hetmana wielkiego w. x. Lit., ienerała, Wielkopolskiego, Bobruyskiego starosty, do imci pana Tołoczki—rotmistrza iego królewskiej mości kozackiego wydany na rzecz niżej wyrażoną, Wielmożnemu iegomości panu Wyhowskiemu—koniuszemu w. x. Lit. służący y należący, od acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, który podaiąc, aby do xiąg wymianowanych był ingrossowany, upraszał. Którego takowy sequitur tenor.:

Jan hrabia na Lachowiczach, Wieloniu, Kuzminie y Rawiczu Sapiëha—hetman wielki w. xięstwa Litewskiego, ienerał, Wielkopolski etc. starosta, iego mości panu Tołoczce—rotmistrzowi iego kmei kozackiemu, daię ten ordynans, za doysciem którego

masz waszmość mości pan, nie scieląc sobie żadnych praetensyi do dobr Masalany nazwanych, wielmożnego imci pana Wyhowskiego—koniuszego w. x. Lit., onych zaiazdu, rabunków y innych pod gardłem nieczynić exakeyi, z ludźmi do tego sobie przybranemi, a osobliwie woyskowemi, na usłudze rzeczy-pospolitey będącemi; gdyż się o to criminalissime z waszmością, iako z naiezdnikiem, przeciwnym orderom moim, sądzić deklaruję. Tudzież serio intumieję, aby bydło, konie ceteraque rerum, zabierane przy naiazdach, po trzykrotnych adminimum, waszmość pan restituat integerime. Gdzie też y list zaręczny najaiśnieyszego króla imci Stanisława pierwszego chce in summa dobra przerzeczone conservari immunitate et integritate. Co tedy in rigore paenarum legum powtóre zaleciwszy, in renitentiae casum pozwy z cancellaryi woyskowej wydać rozkazałem. Na większy dowód podpisałem się. Dat w Wilnie, dnia ósmnastego Maii, anno tysiąc siedmsetnego ósmego. U tego ordynansu przy pieczęci podpis ręki z connotacyą temi słowy: Jan Sapiëha—hetman w. w. x. Lit., iaś-

niewielmożnego m. Ordynans imć panu Tołockowi—roz mistrzowi iego królewskiej mości kozackiemu, aby na dobra Masalany wielmożnego imć pana koniuszego w. x. Lit. naiazdów nie czynił m. pr. Piotrowski—woyski, pisarz grodzki woiewodztwa Wileńskiego. Który ordynans, za podaniem onego przez osobę wyż mianowaną do akt, jest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1710 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 1203.

142. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Людовика Потѣя Виленскому губернатору и магистрату о томъ, чтобы приняты были мѣры для защиты проѣзжихъ купцовъ отъ нападеній бродягъ.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Людовикъ Потѣй сямъ универсалоу доводитъ до всеобщаго извѣстія, что вслѣдствіе появившихся около Вильни разбойниковъ, нападающихъ какъ на проѣзжихъ обывателей княжества, такъ и купцовъ, онъ назна-

чилъ особаго губернатора, который своею властію долженъ рѣшать всѣ уголовныя дѣла, при содѣйствіи мѣстнаго гарнизона и въ случаѣ надобности и мѣстныхъ войскъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urządzie grodzkim Wileńskim, przede mną Stephanem Szwykowskim — sędzią grodzkim Wileńskim, Oniskim y Zozdzieskim starostą, stanowszy personaliter imć pan Jan Horbatowski ten uniwersał do akt xiąg grodzkich Wileńskich podał, który przyiowski, a wpisuiąc do xiąg w słowo do słowa tak się w sobie ma: Ludwik Konstanty na Włodawie y Rożance Pocię, hetman w. w. x. Lit., Ratyński, Wołpieński, Borciański, Puński etc. starosta, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmości p. senatorom duchownym y świeckim, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, ry-

cerstwu, szlachcie, obywatelom woiewodztwa Wileńskiego, moim wielce m. panom y braci, tudziesz szlachetnemu magistratowi Wileńskiemu miasta ikmości Wilna y wszystkim in genere iurisdykom. Po zaleceniu chęci moich, a zabiegaiąc licentiom znajdującym się przez swowolne ludzie, którzy nie maiąc służby, ieno po różnych gościncach koło stołecznego miasta Wilna wieszaią się różnym ichmć panom obywatelom w. x. Lit., przeymując podwoły, wiolencyę czynią, nie mniey y kupców, handle swoje prowadzących, po gościncach z kupami swemi swowolnemi zabiaiają, co się evidentery nad kupcem Torobskim—naisnieyszego Cara imei pokazało, iakoż y do miasta

samego przybywszy, teyże licentii zażywaią, za czym ex munere officii mei, zabiegaiąc takowym licentiom y aby każdy za swóy występек podług prawa, ile pod ten czas zamieszany, karanie odniosł y złość ludzka srogością prawa pospolitego powściągniona y pohamowana była, żeby tak z ichmć pp. obywatelów w. x. Lit., do Wilna przyjeżdżaiące, iako też y kupy handle swoje prowadzące, zdrowia y fortun swoich bezpieczeni być mogli, dla zatrzymania, tedy takowey licentii y uskromienia oney, ponieważ na ten czas w woiewodztwie Wileńskim sądów grodzkich niemasz, za gubernatora ieneralnego woiewodztwa Wileńskiego y miasta ikmci stołecznego Wilna imci pana Michała Rapała Szumskiego—podstolego y podwoiewodzego Wileńskiego, na pomieniony urząd gubernatorski ustanawiam y zupełną moc daię imci y zlecam, tak dla rozporządzenia wszystkich spraw kriminalnych, które ienokolwiek tak w mieście, iako y w woiewodztwie całym znajdować się y ściagać do władzy y urzędu ichmość będą, nikomu nie czyniąc, ani daiąc szyrzyć się takowym swowolnym kupom, także y tych, którzy iuż są w detencyi w zamku ikmci Wileńskim. A inquantum by takowe znaleźć się mogli, których

ludźmi garnizonu zamkowego Wileńskiego uskromić, w tenecyą wziąć imć pan podwoiewodzy y gubernator woiewodztwa Wileńskiego nie mógł, tedy naybliższe regimenta, w woiewodztwie Wileńskim stojące, do pomocy imci ludźmi powinni będą zadaniem sobie znać, do których y ordynans wydałem. Nie mniej temuż imości panu podwoiewodzemu y gubernatorowi Wileńskiemu daię moc, ażeby podług prawa y funkcyi swoiey, we wszystkie miary y wagi w mieście iego królewskiey mości Wilnie mierzaiące y ważące, weyrzawszy, zwerifikował y należyte postanowienie uczynił, co by z krzywdą kupuiących, iako y przedaiących, ile podczas tak wielkzey karisty nie było. Do którego instrumentu dla lepszey twierdzy y wagi ręką mą podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazałem. Dat w Terespolu pod Brześciem, roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego, miesiąca Januarii trzydziestego dnia. U tego uniwersału przy pieczęci wielkzey woyskowej, podpis ręki iaśniewielmożnego imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit. etc. tymi słowy: Ludwik Pocięy, hetman wielki w. x. Lit. Który to uniwersał, przez osobę wysz wyrażoną podany, do xiąg grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany iest.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 1191.

148. Извлеченіе изъ рескрипта императора Петра Великаго на инструкцію великаго княжества по поводу продовольствія императорскаго войска и соединенныхъ дѣйствій противъ Турокъ.

Полномочный посоль в. кн. Литовскаго Воловичъ свидѣтельствуеъ, что во время переговоровъ его съ императоромъ Петромъ Великимъ ему отвѣчено было слѣдующее: Царскія войска до сихъ поръ еще не выведены изъ предѣловъ княжества вслѣдствіе предосторожности, чтобы не напали Турки или Шведы, но имъ уже приказано высту-

пить въ походъ противъ Турціи; что же касается до притѣсненій и обидъ, слѣданныхъ царскими солдатами обывателямъ в. кн. Литовскаго, то Государь назначить для разбирательства особыхъ комиссаровъ и желаетъ, чтобы таковыя же были назначены и со стороны рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiaca Augusta dwudziestego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rapałem Szumskim, podstolim y podwojewódzim woiewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imci pan Jakub Grzybowski excerpt z reskryptu najiaśnieyszego Cara imci na instrukcją najaśnieyszey rzeczypospolitey pełnomocnemu posłowi iaśnie wielmożnemu imci panu Wołowiczowi, marszałkowi wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego danego, od acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor:

Excerpt z reskryptu najaśnieyszego Cara imci danego na instrukcją najaśnieyszey rzeczypospolitey kreditowaną pełnomocnemu posłowi iaśniewielmożnemu imci panu Wołowiczowi, marszałkowi wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego, ad quartum.

A że według obietnicy y deklaracyi imci

pana posła xiążęcia Dołhorukiego woyska iego carskiego wieliczeństwa z państwa rzeczypospolitey przez nieiaki czas były niewyprowadzone, y to się czyniło nie dla czego inszego, tylko dla spólnych interessów, to iest, naprzód obawiając się incursyi tureckiej, która się teraz iawnno pokazała, a potym dla wszelkiej ostrożności, żeby generał szwedzki Krassow z Pomoraniu znów nie wszedł do Polski; a iezeliby takiey potrzeby nie było, toby iuż dawno woyska iego carskiego wieliczeństwa wyprowadzone były, gdyż one z skarbu iego carskiego wieliczeństwa biorą pieniężne stipendia, a od rzeczypospolitey tylko chleb y furaz prae-tenduię się. A te woyska teraz z w. x. Lit. wszystkie wychodzą, także y z większey części Korony Polskiej ustępuią y kupią się tylko w tych mieyscach, gdzie od nieprzyacielskiej incursyi iest niebezpieczeństwo, a i z tamtąd wynidą, iak prętko można będzie iść do ziemie Tureckiej ad opera-

tiones przeciwko nieprzyjaciela, w czym żądamy, aby y woyska rzeczy-pospolitey dopomogli y carskiemu wieliczeństwu według traktatu wiecznego pokoju y wiecznego obronitelnego soiuszu. A tak za pomocą Bożą ta woyna może być wyniesiona w kraie Tureckie y cale ustana, wszelkie ciężary prowincjom rzeczy-pospolitey, gdyż na potym y żadnych prowiantów od rzeczy-pospolitey żadać nie będą, a w wielkim xięstwie Litewskim y teraz prowiantów do Rygi y innych mieyse zbierać iego carskie wieliczeństwo nie rozkazał y napotem tego potrzebować nie będą. Co zaś imci pan poseł uskarża się na tak wiele od woysk iego carskiego wieliczeństwa uczynionych krzywd, zdzierstw y irytacyi, tego iego carskie wieliczeństwo woysku swoiemu nigdy czynić nie pozwalał, ale surowie zakazywał, y winnych karać rosказыwał, iako y teraz po uczynioney propositii od imci pana posła iego carskie wieliczeństwo na różne mieysca ordynunie dla inquizicyi kommisarzów, z którymi trzeba aby y rzecz-pospolita kommisarzów od siebie wysłała, a ci po inquizicyi mają z wi-

nowayców czynić satisfakcją obywatelom rzeczy pospolitey. A iezeli się pokażą zaboystwa, żeby takich exequowali, a z znacznie-szych oficerów iego carskie wieliczeństwo po przybyciu swoim do woysk y sam uczyniwszy inquizycyą, sprawiedliwość świadczyć roskaże. A teraz nim przybędzie, dał kommisyą xiążęciu imci Dołhorukiemu, ut adtendat, iako supremus w sądach iego minister.

U tego excerptu koroboracya przy pieczęci z podpisem ręki iasnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, temi słowy: Ze tak sonat w oryginalu rozhovorów y repliki nayiasniejszego Cara imci, pro meliori fide ręką się własną podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazałem. Dat ut supra, Marcian Wołowicz, marszałek wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, pełnomocny poseł. Który to excerpt, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 734.

144. Универсалъ короля Августа II объ уплатѣ старыхъ таможенныхъ пошлинъ.

Король Августъ II симъ универсаломъ повелѣваетъ, чтобы шляхта и другіе богатые люди не уклонялись отъ уплаты торговыхъ пошлинъ и не провозили подъ своимъ именемъ чужихъ товаровъ, чтобы пошлины оплачивались *доброу прусской*

монетой; при этомъ король подтверждаетъ прежнее распоряженіе, по которому жидамъ запрещено было быть администраторами пошлинъ и дозволено быть только стражниками.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiaca Maia dwunastego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rafałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, stanąwszy personaliter imć pan Józeph Wysocki, uniwersal ikmości do komor cel starych w. x. Lit. należący, ad akta xiąg grodzkich Wileńskich podał, który podaiąc prosił, aby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był w xięgi przyjęty y upisany, iakoż przyiowski a wpisując w xięgi de verbo od verbum, tak w sobie sonat: August wtóry, z Bożey łaski król polski etc. Oznamujemy wszem wobec y każdemu zosobna, wszelkiey condycyi, a mianowicie stanu kupieckiego y iakim kolwiek handlem bawiącym się ludziom. Ponieważ w exakciey, z dawna zwyczajney, cła starego wielkiego xięstwa Litewskiego, do stołu naszego należącego, różne się na komorach y przykomorkach cum detrimento skarbu naszego y dawnych zwyczajów dzieią inconvenientie, że niektórzy senatorowie y urodzeni urzędnicy, szlachta y obywatele wielkiego xięstwa Litewskiego, kupieckie towary wzięwszy pod

swoią protekcią y tytuł, nova forma, in praeiudicium dawnych zwyczajów, tynfową tyłko monetą cum diminutione skarbu stołu naszego cło płacić zwykli; zabiegając tedy indemnitati skarbu naszego, donosimy do wiadomości, stosując się do dawnych zwyczajów postanowiamy, aby się żaden z obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego nie ważył, ku szkodzie skarbu naszego, kupieckie towary pod swoią brać protekcią, sub poena confiscationis tych że towarów, ale aby kupcy sami przez się od swych towarów, według dawnych zwyczajów, iako do tych czas in usu et praxi było, dobrą pruską monetą płacili, iniungimus. A ponieważ żydzi od zawiedywania y administracyi cel lege publica są abrogowani, ale aby chrześcijańskie ludzie et bene possessionati exactores cel byli, tedy te cum consensu nostro regio edicta conserwuiemy. A że na przykomorkach dla szczupłości importancyi y prowizii chrześcijańscy strażnicy być nie podeymnią się, tedy w tym punkcie legem reservando na strażnikowstwie tego podatku cel żydom być pozwalamy, a to dla defraudaciey skarbu naszego, które się skrytemi y wymyśl-

nemi sposobami przez kupieckie ludzie in detrimentum skarbu naszego dziać zwykły. Jeżeli by zaś iakowe exorbitancie lub depactacie na komorach cła starego emanarent, tedy o to inculpati w sądach naszych skarbowych przed wielmożnym podskarbnym nadwornym odpowiadać maia, decernimus. Co aby wszystkim do wiadomości doysć mogło, ten uniwersał nasz publikować roskazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia dwudziestego Aprila, anno tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego uniwersału przy

pieczęci pokoiowey iego królewskiej mości podpis najaśnieyszego króla i. mości temi słowy: Augustus rex. A przypisek: uniwersał generalny, aby wszyscy handlujące w wielkim xięstwie Litewskim według dawnego zwyczaiu, cło stare do stołu naszego płacili. Michał z Tęczyna Osoliński, regent koronny d. ch. starosta Mielnicki. Który to uniwersał, przez osobę wyż wyrażoną za podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 455.

145. Ординансъ великаго гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя генералу Бирону, чтобы онъ не позволялъ русскимъ солдатамъ дѣлать экзекуціи при взиманіи провіанта.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiāca Kwietnia szóstego dnia.

Na urzędzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzým woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personalliter imć pan Józeph Woynowski, ordynans od iaśnie wielmożnego pana Pocieia, hetmana w. w. x. Lit., wydany do w. imć pana Bironowa, ienerała ikmć, w interesie woiewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, od acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor: Ludwik Konstanty na Włodawie y Rożace Pociey, hetman wielki

wielkiego xięstwa Litewskiego, Ratyński, Puński, Borciański, etc. starosta. Wielmożnemu imć panu Bironowi, generałowi ikmć, po zaleceniu chęci moich daię ten ordynans, za którego odebraniem, abyś w. mśc pan ludziom Cara imci, przybyłym do woiewodztwa Wileńskiego dla wybierania prowiantów, żadney onym nie dozwalał exakcyi, ani exekucyi dopuszczał, fortissime iednak broniąc onym exequowania y wybierania, zatargi żadney nie czynił. Co pilno zalecaiać dla lepszey wiary ręką mą własną podpisawszy pieczęć na ten czas pokoiową, w niebytności wielkiej, przycisnąć roskazalem. Dat. w Możeykowie, dnia dziewiętna-

stego Marca, anno Domini tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego ordynansu, przy pieczęci podpis ręki iaśnie wielmożnego imé pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Ludwik Pociey,

hetman wielki w. x. Lit. Który to ordynans, za podaniem onego przez wysz wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 456.

146. Ордынансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя ротмистру Венгерской хоругви Сузиню; чтобы онъ не дозволялъ дѣлать езекуци русскимъ солдатамъ при взиманіи провіанта.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szóstego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanąwszy personaliter imé pan Józeph Woynowski, ordynans od iaśnie wielmożnego imci pana Pocieia, hetman wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, wydany do imé pana Suzina, rotmitsrza chorągwi Węgierskiej, w interesie woiewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, od acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor.

Ludwik Konstanty na Włodawie y Różance Pociey, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Ratyński, Puński, Borciański etc. starosta, imé pan Suzinowi, rotmistrzowi chorągwie mey Węgierskiej. Po zalenieniu chęci moich daię ten ordynans,

za którego odebraniem, abyś wasz mość pan ludziom Cara imci przybyłym do Wilna dla prowianta wybierania żadney niedozwalał exakcyi, ani exekucii dozwałał, iednak nie czyniąc zatargi z onemi fortissime bronil tego wszytkiego, tak miasta, iako też całego woiewodztwa Wileńskiego; co pilno waszmość panom zalecaiać, dla lepszey wiary, ręką moią podpisawszy, pieczęć na ten czas pokoioiową, w niebytności wielkiej, przycisnąć rozkazałem. Dat. w Możeykowie, dnia dziewiętnastego Marca, anno Domini tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego ordynansu przy pieczęci podpis ręki iaśnie wielmożnego imé pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Ludwik Pociey, hetman wielki w. x. Lit. Który to ordynans, za podaniem onego przez wyszwyrężoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 470.

147. Письмо князя Репнина Виленскому хоружому Скорубскому о немедленной доставкѣ провіанта.

Князь Рѣпнинъ увѣдомляетъ Виленскаго хоружаго, что воеводство Виленское не доставляетъ русскимъ войскамъ провіанта, и что вслѣдствіе

этого онъ намѣренъ послать туда нѣсколько русскихъ полковъ для понужденія, чего впрочемъ и не желалъ бы дѣлать.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Aprila ósmego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rapałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imć pan Kazimierz Petrowicz, list prywatny od iaśnie oświeconego xięcia Repnina pisany, do wielmożnego imć pana chorążego woiewodztwa Wileńskiego, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor:

Wielmożny mości panie chorąży woiewodztwa Wileńskiego a mnie wielce mości panie! Przy zwykłym moim honorze donoszę, że list waszmość pana odebrał, za którego dziękuję, oraz y za przysłanie copii listu iaśnie wielmożnego imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit., a teraz proszę waszmość pana, aby ichmość panowie woiewodztwa Wileńskiego prowiantu y furazu wysyłali iako nayprędzey do magazynu Lidzkie-

go, gdyż woyska nayiaśnieyszego Cara imości, pana mego miłościwego, bez prowiantu sustentować nie mogą. Inquantum pomieniony prowiant nie będzie odwieziono, tedy będę przymuszony, dla wielkiego niedostatku, commenderować niektórych regimentów do woiewodztwa Wileńskiego dla wysyłania tegoż prowianta, czego sobie nie życzę. Tym skończę, że jest wielmożnego mości pana chorążego woiewodztwa Wileńskiego zyczliwym y uniżonym sługą—Kniaź Repnin. U tego listu data y te słowa: Trab, dnia dwudziestego piątego Martii, s. v. anno tysiąc siedmset dwunastego. A tytuł na tym liście takowy: Wielmożnemu memu wielce mości panu imci panu Janowi Skorubskiemu, chorążemu woiewodztwa Wileńskiego, a memu mości panu oddać należy. Który list, za podaniem onego przez wyszyrażoną osobę do akt, jest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1713 г.

Изъ книги № 13, за 1713 г., л. 504.

148. Рескриптъ короля Августа II Виленскому магистрату о томъ, чтобы онъ не обременялъ мѣщанъ и цеховыхъ излишними налогами, взыскапіями и на-казаніями.

Король Августъ II запрещаетъ Виленскому войту и магистрату причинять слѣдующія обиды Виленскимъ горожанамъ: облагать цехи чрезмѣрными налогами; сажать въ тюрьму невинныхъ цеховыхъ старшинъ и подвергать ихъ истязаніямъ; взимать въ свою пользу частныя сборы; взимать съ цеховыхъ болѣе $\frac{1}{4}$ части городскихъ сборовъ,

такъ какъ на основаніи королевскихъ привилегій и листовъ $\frac{1}{4}$ ч. долженъ взимать магистратъ, $\frac{3}{4}$ изба купеческая и $\frac{1}{4}$ ч. цехи; не позывать къ себѣ цеховыхъ старшинъ къ отчету, такъ какъ таковой они обязаны давать только общему собранію; не запрещать цеховымъ заниматься торговлей напитками.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Apryla iedynastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter sławetny pan Jan Jurgi Belan, reskrypt od najsławniejszego króla imci Awgusta wtórego wydany do szlachetnych panów — wóyta, burmistrzów, rayców, ławników y do sławetnego pospólstwa kupieckiego miasta ikmości Wilna, z rzeczą w nim niżej wyrażoną, wszystkim cechom y całemu gminowi tegoż miasta ikmci Wilna służący y należący, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych podał, który podaiąc prosił, ażeby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg pomienionych przyjęty y upisany. Jakosz ony przyjąwszy, a w xięgi wpisuiąc, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August II, z Bożey łaski król polski etc. Urodzonemu wóytowi, szlachetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y sławetnemu

pospólstwu kupieckiemu miasta naszego Wilna, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Doszła nas żalosa suplika przez sławetnych Jana Jurgi Belan, Theodora Gregorowicza, Symona Bartlewicza, imieniem wszystkich cechów y gminu naszego Wilna miasta, iż wierność wasza, zawziwszy gniew y niechęć ku wszystkim cechom y całemu gminowi, wielkimi składankami aggrawuiecie niewinnych, w niczym nie podeyrzanych, nie przekonawszy prawem, szczegulnie hańbiąc starszych rocznych, w złodziejskim więzieniu trzymacie, okowami y mieczem grozicie, iednych więzicie, drugich biciem publicznie na ratuszu kaleczycie, y iako chcąc onych oprymuiecie, exakcye y różne podatki na nich wymyszlacie y onych gwałtownie do wyplacenia przymuszacie, regestrów niesłusznych, sobie należących, wymagacie, mimo prawa, przywileie, dekreta, reskrypta, listy upominalne, od najsławniejszych królów imchość polskich y wielkich xiąg Litewskich, antecessorów naszych, miłości-

wie temu gminowi nadane y konfirmowane, nawet mimo swój dobrowolny list pod datą na ratuszu Wileńskim dnia trzynastego Septembra, roku tysiąc sześćset trzynastego dany, którym cechy, do gminu przyiwszy, obowiązali się wszystkie kondycye, w nim wyrażone, wiecznemi czasy trzymać; a ten list od najsławniejszego ś. pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, antecessora naszego, osobliwym listem pod rokiem tysiąc sześćset czterdnastym jest approbowany. Także mimo dekret króla imci Jana Kazimierza, antecessora naszego, z oczewistey controwersyi między cechami, iako aktorami, a pospółstwem kupieckim, iako pozwanemi, w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiętym, trzynastego Nowembra, w Warszawie ferowany, według których praw, przywileiów, reskryptów, dekretów y kwitów dawnych, także listu urodzonych commissarzów, roku tysiąc siedmsetnego czwartego, dwudziestego piątego Oktobra, cechów przez kwatery taxować niemieliscie, assekurując się nie więcej, tylko od onych podług dawnego zwyczaju, publicznie uchwalonych, składanką tylko czwartą część odbierać, ponieważ magistrat iedną część, kupiecka izba dwie części, a cechy czwartą część przykładać mają; o prywatnych zaś składankach, które bywają na chwałę Bożą, na ozdobę kaplic, na msze, a aparaty y na pogrzeby ubogich ludzi, do tych cale magistrat, ani kupiecka izba, nie ma się interessować, ani liczby z onych słuchać. Także przelozeni gminowi za swego starszeństwa nie przed magistratem, ani kupiecką izbą, ale przed całym gminem y przed

starszymi rocznemi cechów wszystkich z percept y expens ze wszystkich cechów złożonych, radzić et communitati rachować się y taksować się mają. Insuper gminowi ci, którzy szynki mają, aby im wolno wszelkie trunki, iako to wina, miody, piwa przedawać, a do składanki magistratowej y kupieckey nie byli pociągani, y aby magistrat nie przymuszał gminowych ludzi na kwatery chodzić. Zaczynam my król, stosując się do instanczey pp. rad naszych, na ten czas przy boku naszym rezydujących, a chcąc wszystkie cechy nasze Wileńskie y wszystko pospółstwo przy ich że prawach, przywileiach, listach, reskryptach, dekretach nienaruszenie wiecznemi czasy zachować y od takowych aggrawacyi, więzienia y bicia, które od wierności waszey ponoszą, uwolnić, tym naszym reskrytem wszystkie prawa, przywileie, approbujemy y konfirmujemy, pod zaplaceniem winy pięciu set czerwonych złotych, in casu dość nieuczynienia punktom, w tym liście naszym niniejszym dla łaski naszej y winy pomienionej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego trzynastego, panowania naszego siedmnastego roku. U tego reskryptu podpis ręki najsławniejszego króla iego mości Awgusta wtórego, przy pieczęci wielkicy wielkiego księstwa Litewskiego temi słowy: Augustus Rex. Który to dokument najsławniejszego króla iego mości, za podaniem onego przez wyszyrażoną osobę do akt, jest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1713 г.

Изъ книги № 4725, за 1713 г., л. 216.

149. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Людвика Петѣя полковнику Путкамеру, чтобы онъ выступилъ изъ Виленскаго монастыря св. Духа.

Гетманъ в. кн. Литовскаго вторично предписываетъ полковнику Путкамеру очистить отъ постола Св. Духовскій монастырь и впредь не занимать

его, такъ какъ въ районѣ этого монастыря нѣтъ никакой юрисдикции.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Februarii dwudziestego wtórego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Rafałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter w Bogu wielebny oyciec Nikonor Komkowicz, namiestnik oo. Bazylianów Wileńskich, przy cerkwi S. Ducha zostaiących, ordynans od iaśnie wielmożnego imci p. Pocieia, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, wydany do imci pana Pudkamera, półkownika ikmci regimentu pieszego, iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Trockiego, z rzeczą w nim wyrażoną, w Bogu wielebny imć oo. Bazylianom Wileńskim, przy cerkwi S. Ducha zostaiącym służący y należący, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor:

Ludwik Konstanty na Włodawie y Rozance Pociey—hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Borciański, Ratyński, Szereszewski, Puński starosta, imci p. Pudkamerowi — półkownikowi ikmci regimentu pieszego iaśnie wielmożnego imci pana

woiewody Trockiego. Po zaleceniu chęci moich, ponieważz oo. świętoduscy, bratsey Wileńscy graeci ritus, in circuito monasterii zostaią, nie maiąc żadney iuryzdyki, ani przyległości, zaczym daię ten ordynans, za którego doysćiem abyś wasz mość imć pan z monasteru pomienionego ex nunc ustąpił y więcey się ab hinc nie interesował, a mieścił się w dobrach pierwszym ordynansem sobie naznaczonych, nim w krótcie doydzie wasz mość panu na regiment insza moia dyspozycya, co wasz mość panu serio y powtóre zalecam. Dan w Warszawie, die siódmego Februarii, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego. U tego ordynansu podpis ręki iaśnie wielmożnego imci p. hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego przy pieczęci temi słowy: Ludwik Pociey—hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego; a przypisek przy pieczęci pokoiowey w te słowa: Kamieniczki zaś y dworki puste, co do monasteru zapisane od miasta Wilna y płacą podatek miastu Wilnu, nie powinny bydź rozumiane za iuryzdykę, iako y zdawna nie byli, abyś wasz mość pan się nie interesował do tych ka-

mieniczek y dworków pustych, pod gard- | Który to ordynans, za podaniem onego przez
łem zalecam y punkt assygnacyi do tych | wyszyrażoną osobę do akt, iest do xiąg
Bazylikańskiej iurysdyki kassuie, annihiluie. | grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1729 г.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 555.

150. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя татарамъ, живущимъ въ Виленскомъ воеводствѣ, чтобы они являлись по требованію для исполненія декретовъ трибунала.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Oktobra trzynastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim woiewodztwa Wileńskiego przede mną Józefem Korwinem Piotrowskim, woyskim Czernihowskim, podwoiewodzym Wileńskim, comparens personaliter imć pan Benedykt Szuscicki, ordynans, od iaśnie wielmożnego imci pana Pocieia, woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Tatarom woiewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim wyrażoną wydany, ad acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, tenore sequenti pisany:

Ludwik Konstanty na Włodawie y Rozance Pociey, woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., panu chorążemu Tatarskiemu woiewodztwa Wileńskiego y wszystkim Tatarom, w woiewodztwie Wileńskim osiadłości swoje mającym. Po wyrażeniu woli

moiey, daię wasz mość ten mój ordynans, za którego pokazaniem y doysciem onych, abyście każdego czasu wielm. imć panu Wolskiemu, chorążemu woiewodztwa Wileńskiego, byli posłuszni w potrzebie, gdyby praetendował was do zaiadzów y poiazdów do dobr, których przy dekretach trybunalskich wielkiego xięstwa Litewskiego, co wasz mość y powtóre pilno zalecam. Dat. w Grodzie, trzeciego Septembra, tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego. U tego ordynansu przy pieczęci podpis takowy: Ludwik Pociey — woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Deinde connotatio pod pieczęcią tymi exprimitur słowy: Connotatur w kancellarii woysk wielkiego xięstwa Litewskiego: Ignacy Antoni Ziemicki. Który to takowy ordynans, za podaniem onego przez wyżzyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięty y zapisany.

1733 г.

Изъ книги № 4748, за 1733 г., л. 671.

151. Универсалъ стражника и региментаря в. кн. Литовскаго А. Потѣя ко всему Литовскому дворянству, предписывающій быть готовымъ къ защитѣ короля Станислава (Лещинскаго).

Стражникъ и региментарь в. кн. Литовскаго Потѣя, вслѣдствіе вмѣшательства русскаго правительства въ дѣла избранія польскаго короля, выразившагося въ осаду Праги, сиемъ универсаль-

домъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что онъ приглашаетъ все рыцарство вооружиться и стать за свободно избраннаго короля Станислава Лещинскаго, за свои права и вольности.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Octobra dnia dziewiętnastego.

Na urzędzie ikmci surrogatorskim Wileńskim, przede mną Jerzym Horainem—podczaszym y surrogatorem woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imię pan Michał Kublicki, uniwersal od iaśnie wielmożnego imię pana Antona Pocieia, strażnika wielkiego y generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarza, do woiewodztwa Wileńskiego pisany, ad acta podał, którego tenor sequitur talis:

Antoni na Włodawie, Rożance y Rzeczycy Pociey—strażnik wielki y generalny woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarz, Wołkowyski, Żyżmorski, Radomyski, Surazki etc. starosta. Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmé panom senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim y grodzkim, rycerstwu, szlachcie y obywatelom prześwietnego woiewodztwa Wileńskiego, m. waszmość panom y braci. Po zalenieniu usług moich braterskich, wątpię mi nie należy, że dotąd nie tylko prze-

świetnym prowincyom Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, sacra unione złączonym, lecz y całemu światu zakonkludowaney szczęśliwie, gloriose gesti operis elekcyi y promulgowania ex unanimi votorum assensu, wolnego narodu polskiego na thron pana pierwszego Stanisława, za króla polskiego, przez woiewodztwa, powiaty y ziemie powracaiąc ad propria niechybna innotuit wiadomość, oraz pactorum conventorum publiczne ante altare Domini in sancta sanctorum rzeczy-pospolitey zaprzysiężenie. Nie wchodzę in panegiros obszernych expressyi, z iaką animadwersią y cyrcumspekcyą na tey elekcyi indemnitas wiary świętey katolickiey, praw, swobod, wolności illessae pupillae liberi veto, per elektrorem populum intacte zachowana, owo zgola quodcunque actum est claritate personae dignum, severitate exempti salubre, regi magnitudine aeternum, y cokolwiek światobliwa kochaiących synów oyczyźnie progressów dalszych, in bonum finem disponowanych, securitatis et tranquillitatis publicae samego dostoieństwa maiestatu nowo obranego pana

w utrzymaniu operari usiłowała intencya. Teraz z przejętych expedycji imci pana generała Lacy y imci pana wojewody Krakowskiego, do Carowey ieymci ordynowanych, na widok polskiemu narodowi, non vereantis fortunae ultima *wolnemu narodowi y państwu zginięcia minantia pericula pokazują się spectra*. Nie dość, że wojsko Moskiewskie przeko paktom y soiuszom zawartym z monarchią rossyjską, z gwałtownym in viscera regni sub tempus zaczynającej się elekcyi wtargnieniem, wprowadzone, wyciska lacrymam cadentem z ruiną popółstwa w marszach y subsistencyach od zapamiętałych y zabłąkanych oyczyzny synów, astutam dotąd gestantibus in pectore vulpem proteguiące, a w rzeczy samey grandia interessu swego wystawując molimina, z woli niaśniejszey Carowey ieymci imć pan generał Lacy, iako sam we swoim wyraża dyaryuszu sub data 24 Septbris do imci p. Birona—nawyszego dworu Carowey ieymci podkomorzego, adressowanym, przybywszy na Pragę z proźbą y groźbą do szkodliwey bono publico iedności, oddaloną a vera unione y spółnego oyczyzny ratowania, bracią naszą przywiodszy zfomentowaną, woiewodztwa Nowogrodzkiego y Mińskiego częstką y nadwornymi swymi adherentami ius nawet cardinale wolney elekcyi, iako duszę z ciała wydzierając, niesłychaną, horret animus wspomnieć, pod karczmą Grochową na tey stronie Wyspy półmle od Pragi, a o milę za przeprawą, a solito regum electorali campo, pod Moskiewskimi flintami wypraktykował elekcyą, y z niebacznemi na wolności zachowanie oyczyzny synami elektora Fryderyka Sasa, mimo poprzysiężoną cudzoziemca eksklusję, nominował, y wziewszy na siebie osobę prymasa promulgował. A cóż mówić o formie poprzysiężoney pactorum conventorum przez iednego

intruza od gwardyi Litewskiej vetante lege, półkownika, ukreowanego niby ministrem saskim Fleminga, niepewnego także w assekurowaniu ewakuacyi woysk rossyjskich z państw rzeczy-pospolitey in casum niepotrzebowania pomocy imci pana generała Lacy gwarancyi dostatecznie o tym przekopowane z autentyków przejętych y po cancellariach aktykowane prześwieitney prowincyi w. x. Lit. corrodencia viscera cellatris informować będą instrumenta. Za czym widome tey rzeczy-pospolitey, z wrodzoney ku oyczyźnie miłości generalne z woli ikmci pana mił Stanisława pierwszego y rzeczy-pospolitey electionis seymu postanowienia, przyiowszy regimentarstwo nad woyskiem w. x. Lit. opuszczone et in praedam oddane, na obronę ginącej wolności zbieram rycerstwo, y z nim iako kochającym oyczyznę, fortuny, substance, same nawet zdrowie in victimam salwowaniu oney konsekrując postpositis przegrożek minis klaryguie hasło: potius mori, niżeli królwi panu mm. y rzeczy-pospolitey fallere fidem; y żeby szukaicemu iustam doloris compositionem in hoc calamitioso rzeczy-pospolitey statu w sercach waszmość panów intencją moją przy zgromadzającym się inter vibratos undique enses woyska obmyszłone z woiewodztw y powiatów, iakim się podoba sposobem sekundowały siły amore dobra pospolitego obtestor. A kiedy się zdrada, iako żar w popiele ukryty, w nieugaszone woyny exardescens pożary ruin dezolacyi rzeczy-pospolitey przez wprowadzenie woysk rossyjskich in conventibus seditiosis fixam założywszy mansionem, przez korrespondencją zawziętych na zgubę oyczyzny obiawia patryotów, więc ażeby manifest przez rzecz-pospolitą, podczas seymu electionis plausibiliter od wszystkich zaniesiony akceptowaniem ztwierdzony, odpisami roborowany y całemu światu

wiadomy, z pogromieniem tanti facinoris
niepowetowanych krzywd rzeczy-pospolitey,
quod nec ventura silebunt lustra, nec ignota
rapiet sub nube vetustas, optatum votive
successus in executione odebrał effectum,
życzę oraz łaskawemu y dobroczynnemu
osobę moię z prześwietnym rycerstwem wm.
wm. panóm oddaię respektowi. Dat. w obo-
zie, dnia szesnastego Octobra, tysiąc siedm-

setnego trzydziestego trzeciego roku. U
tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci
w te słowa exprimitur: Antoni Pocię — straż-
nik w. y reg. g. w. x. Lit. Który to ta-
kowy uniwersał, za podaniem onego przez
wyż pomienioną osobę ad acta, iest do xiąg
grodzkich surrogatorskich Wileńskich przy-
ięty y wpisany.

1757 г.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 416.

**152. Публикація распоряженія генераль-фельдмаршала Апраксина о подводахъ
для союзнаго войска, идущаго въ Олиту.**

Генераль-фельдмаршалъ Апраксинъ доводитъ
до всеобщаго свѣдѣнія обывателей в. кн. Литов-
скаго, что 2,500 казаковъ идетъ въ Олиту чрезъ
Литовскій край; такъ какъ для нихъ нужны под-
воды, то чтобы обыватели не отказывали имъ въ

оныхъ за опредѣленную плату, въ противномъ же
случаѣ казаки будутъ брать для себя таковыя на-
силы безъ всякой отвѣтственности за могущія
привойти отъ сего дурныя послѣдствія.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego,
miesiąca Junii czternastego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Wileń-
skim przede mną Jerzym Abramowiczem —
podczaszym y podwoiewodzym woiewodztwa
Wileńskiego, comparendo personaliter imię
pan Mikołaj Wasilewski — półkowy kwater-
mistrz woysk Rosyiskich, list alias publi-
kacyą, od imci pana ienerała feldmarszałka
wydaną, sequenti tenore pisany, ad acta
podał:

Nayaśnieyszey Imperatorowey ieymci ca-
łey Rosyji ienerał - feldmarszałek woysk

iey wieliczeństwa, na pomoc wysokim w ali-
ansie nachodzącym się państwom, lądem
y wodą posłanych, postanowiony y giene-
ralną komędę mający, orderów ś. Apostoła
Jendrzeja, Białego orła y ś. Alexandra New-
skiego kawaler, leyb-gwardyi Semionowskie-
go półku podpołkownik, Stefan Apraxin.
Podług danego mi od moiey naymiłościw-
szey y auguścieyszey samowładnącey Pani
rozkazu władzy y pełney mocy wiadomo
czynię: Poniewasz za ordynansem moim
brygadyer Krasnosczoków, z dwuma tysię-
cami y pięciu set kozaków, ma iść do Oli-

ty, a mając potrzebę w podwodach dla wozienia dla siebie prowiant y furaz do naznaczonego (miejsca), więc ja za słuszną rzecz sądziłem tym listem moim wszystkim po trakcie nachodzącym się obywatelom publikować, ażeby namienione podwoły tak wiele, iak oznaczony brygadyer Krasnosczoków potrzebować będzie, za słuszną zapłatę dawano; gdyż naprzeciwno temu, jeżeli taka łatwość czyniona nie będzie, a wysznanieniony brygadyer, iako bez tego obeysć się nie mogący, przymuszonym będzie one kazać brać, od czego czasem jeżeli iakiekol-

wiek inkonwienieny albo krzywdy uczynić się mogą, nikt za to winy kłaść nie powinien. W kampaniencie pod Kieydanami, Maii trigesima prima die, tysiąc siedemset piędziesiąt siódmego roku. U tego listu publikacyi podpis ręki w. imci pana ienerała feldmarszałka caley Rossyi woysk his exprimitur verbis, russkim pismem: Стефанъ Апраксинъ. Który to takowy list publikacyi, za ustnym y oczewistym przez wyzwyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyjęty y zapisany.

1757 г.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 415.

153. Публикація распоряженія генераль-фельдмаршала Апраксина о подводахъ для союзнаго войска, идущаго въ Городну.

Генераль-фельдмаршалъ Апраксинъ доводитъ до свѣдѣнія обывателей в. кн. Литовскаго, чтобы они давали русскимъ войскамъ подводы въ Городну изъ Виленскаго воеводства за известное возна-

граждение; въ противномъ же случаѣ таковыя будутъ забираться насильственно безъ всякой ответственности за послѣдствія.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiaca Junii cztertnastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imć pan Mikołay Wasilewski—półkowy kwatermistrz woysk rossyiskich, list, alias publikacyą od imci pana ienerała

feldmarszałka wydaną, sequenti tenore писанą, ad acta podał:

Nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymci caley Rossyi generał feldmarszałek woysk iey wieliczeństwa, na pomoc wysokim w aliansie nachodzącym się państwom, lądem y wodą posłanych, postanowiony y generalną komendę mający, orderów świętego Apostoła Jędrzeia, białego orła y świętego Alexandra Newskiego

kawaler, leyb-gwardyi Semionowskiego półku podpułkownik Stefan Apraxin. Podług danego mi od moiey najmłodszejszey y auguściejszey samowładnącey Pani rozkazu, władzy y pełney mocy, wiadomo czynię: Ponieważ za ordynansem moim imię pan generał-leytnant Zybin, z Kołondi, z iednym draguńskim półkiem y dwumia tysiącami kozaków z Wileńskiego województwa ma iść do Grodna, a mając potrzebę w podwodach dla wozenia za sobą prowianty: teraz do oznaczonego miejsca, więc ia słuszną rzecz sądziłem tym listem moim wszystkim po trakcie nachodzącym obywatelom publikować, aby namienione podwody tak wiele, iak oznaczony generał-leytnant potrzebować będzie, za słuszną zapłatę dawano, gdyż naprzeciwno temu, iezeli taka łatwość

czyniona nie będzie, a imię p. ienerał-leytnant Zybin, iako bez tego obeyść się niemogący, przymuszonym będzie one kazać brać, od czego czasem iezeli iakiekolwiek inkonwienienye albo krzywdy uczynić się mogą, nikt zato winy kłaść nie powinien. Dan w kampaencie pod Kieydanami, Maii trzydziestego pierwszego die, tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego roku. U tego listu alias publikacyi podpis ręki wielmożnego imci pana generała feldmarszałka caley Rosyi woysk his exprimitur verbis, russkim pismem: Стефанъ Апраксинъ. Który to takowy list publikacyi, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich województwa Wileńskiego przyjęty y zapisany.

1772 г.

Изъ книги № 4787, за 1771—1773 г., л. 467.

154. Универсалъ генераль-майора графа Салтыкова о томъ, чтобы никто не смѣлъ вывозить за границу хлѣба въ зернѣ.

Генераль-майоръ гр. Салтыковъ доводитъ до свѣдѣнія обывателей в. кн. Литовскаго, что по данной ему власти надъ частію Литовскаго края, нъ считаетъ необходимымъ принять мѣры пред-

осторожности противъ могущаго разразиться голода и болѣзни и запрещаетъ кому бы то ни было вывозить за границу хлѣбъ подъ опасеніемъ конфискаціи оного.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Februarij trzeciego dnia.

Coram actis grodu województwa Wileńskiego, comparendo personaliter iegoomość pan Jan Estko, uniwersal przez i. w. iegoomości pana grafa Saltykowa—general-ma-

iora woysk rossyiskich, komendanta Sancto-Petersburskiego legionu y orderu świętego Jerzego kawalera, wydany, ad acta podał, którego tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Graf Saltykow — general-maior woysk

najiaśniejszy Imperatrowey całej Rossyi, komendant Sanct-Petersburskiego legionu y orderu świętego Jerzego kawaler: Czynię wiadomo niniejszym uniwersalem moim, iż mając nie tylko komendę nad częścią Litwy, ale oraz y bacność mnie powierzoną, tak na terazniejsze, iako y na przyszłe czasy, aby ile możność starać się kray ten od nieszczęśliwości zachować, która wyniknąć może największa y nayszkodliwsza przez karysty, żkąd głód y choroby różne pochodzić mają, więc zapobiegając takiemu upadku zalecam y iak naysurowiej przykazuje, aby nikt się nie ważył cuiuscunque generis z osób za granice, tak lądem, iako y wodą wywozić zboże. Wiem, że każdy prawdziwy patriota sprawiedliwą

mi w tym ostrożność przyznawszy spodziewać się każe, że się nie znajdzie z obywatelów takowy, co by się temu zbawiennemu sprzeciwić zechciał dziełu, a w przeciwnym razie przyrzekam, że zboże takowe bez wszelkiej zapłaty odbierane będzie. Dat. w Wilnie, w kancelaryi Sanct-Petersburskiego legionu, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Januaria trzydziestego pierwszego dnia, s. v. dwudziestego. U tego uniwersału przy wyciśnionej na czerwonym laku pieczęci podpis takowy: Graf Sałtykow. Który to takowy uniwersał, za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1797 г.

Изъ книги № 4809, за 1797 г., л. 696.

155. Раскладка на повѣты фуражировки военныхъ лошадей русскихъ войскъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego, miesiąca Julii siedmnastego dnia, veteris, a dwudziestego ósmego novi styli. Przed aktami grodzkimi Wileńskimi stanawszy osobiście w. imć pan Michał Zabłocki—woyski rotmistrz powiatu Orszańskiego, rozkład koni dla woysk iego imperatorskiej mości na powiaty, z nakazu rządowego, marszałkom powiatowym zalecony, y przez nich że uczyniony y podpisany do akt podał, którego treść takowa:

Rozkład koni woysk iego imperatorskiej mości na powiaty z nakazu rządowego przez nas niżej piszących się marszałków powiatowych uczyniony, w Wilnie dnia dwudziestego trzeciego Julii, tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego roku. *Primo.* Dziewiędziesiąt siedm koni Moskiewskiego dragońskiego pułku będzie w Słonimskim powiecie, który wedle ogólnego dymów całej Litwy dwuchkroć sześciu tysięcy dwuchset trzydziestu pięciu rozkładu, licząc na każdego konia po dy-

mów pięćdziesiąt dziewięć, z dymów swoich iedenaste tysięcy osmiuset pięćdziesiąt siedmiu, furazować powinien koni sto dziewięćdziesiąt dziewięć, a niema iak dziewięćdziesiąt siedm, więc na furazowanie superuiących koni sto dwa, licząc na każdego konia za furaz zimowy y razem za różne z tąd wynikające straty, po złotych sto szesnaście, zapłaci złotych iedenaste tysięcy osmsset trzydzieście dwa. *Secundo.* Dziewięćdziesiąt siedm Inhermanłańskiego dragonńskiego pułku koni stać będą w powiecie Brasławskim, który z dymów pięciu tysięcy sta dziewięćciu, powinien furazować koni osmdziesiąt sześć, a ma osmdziesiąt siedm, więc od superuiących nad proporcją dymów koni iedynastu odbierze opłaty złotych tysiąc dwieście siedmdziesiąt sześć. *Tertio.* Dwieście trzydzieście cztery konie Ekaterinosławskiego dragonńskiego pułku stać będą w powiecie Kowieńskim, który z dymów czterech tysięcy czterechset trzydziestu osmiu, furazować powinien koni siedmdziesiąt pięć, a furazuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni sto pięćdziesiąt dziewięciu, bierze opłaty złotych osmnaście tysięcy czterysta czterdzieście cztery. *Quarto.* Dwieście trzydzieście cztery koni Apzerońskiego dragonńskiego pułku stać będą w Brzeskim powiecie, który z dymów dwanaście tysięcy dwudziestu, furazować powinien koni dwieście trzy, a ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących nad proporcją dymów koni trzydzieście ieden bierze opłatę złotych trzy tysiące pięćset dziewięćdziesiąt sześć. *Quinto.* Dwieście trzydzieście cztery Jamborskiego pułku konie stać będą w Szawelskim powiecie, który z dymów dziesięciu tysięcy dziewięciu set czterdziestu siedmiu furazować powinien koni sto osmdziesiąt pięć, a ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących

koni czterdziestu dziewięciu, bierze opłaty złotych pięć tysięcy sześćset osmdziesiąt cztery. *Sexto.* Dwieście trzydzieście cztery Muromskiego pułku, konie stać będą w powiecie Grodzieńskim, który z dymów iedenastu tysięcy dwuchset dwudziestu osmiu, furazować powinien koni sto dziewięćdziesiąt, a furazuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni czterdziestu czterech bierze opłatę złotych pięć tysięcy cztery. *Septimo.* Dwieście trzydzieście cztery konie Tulskiego pułku stać będą w Upitskim powiecie, który z dymów dziesięciu tysięcy czterechset dwudziestu sześciu, furazować powinien koni sto siedmdziesiąt sześć y ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni pięćdziesiąt osmiu, bierze opłatę złotych sześć tysięcy siedmsset dwadzieścia osm. *Octavo.* Dwieście trzydzieście cztery konie Pskowskiego pułku stać będą w Wileńskim powiecie, który z dymów iedynastu tysięcy czterechset czterech furazować powinien koni sto dziewięćdziesiąt trzy, a furazuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni czterdzieście ieden bierze opłatę złotych cztery tysiące siedmsset pięćdziesiąt sześć. *Nono.* Dwieście trzydzieście cztery koni Starosolskiego pułku stać będą w Rosieńskim powiecie, który z dymów dwunastu tysięcy osmiuset dziesięciu furazować powinien koni dwieście siedmnaście, a furazuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni siedmnastu bierze opłatę złotych tysiąc dziewięćset siedmdziesiąt dwa. *Decimo.* Sześćdziesiąt sześć czwartego Jegierskiego pułku konie. *Undecimo.* Sześćdziesiąt sześć piątego Jegierskiego pułku konie stać będą w Telszewskim powiecie, który z dymów iedynastu tysięcy sześciuset trzynastu furazować powinien koni sto dziewięćdziesiąt sześć, a nie furazuie tylko sto trzydzieście dwa, więc na furaz-

zowanie koni sześćdziesiąt cztery płaci złotych siedm tysięcy czterysta dwadzieścia cztery. *Decimo secundo.* Sześćdziesiąt sześć koni Jegierskiego pułku stać będą w powiecie Trockim, który z dymów sześciu tysięcy dwudziestu czterech furazować powinien koni sto dwa, a niema iak tylko sześćdziesiąt sześć, więc na furazowanie trzydziestu sześciu koni zapłaci złotych trzy tysiące dziewięćset sześćdziesiąt. *Decimo tertio.* Sześćdziesiąt sześć siódmego Jegierskiego pułku, stać będą w Wolkowyskim powiecie, który z dymów dziewięciu tysięcy dwuchset ośmdziesiąt czterech furazować powinien koni sto pięćdziesiąt sześć, a niema tylko sześćdziesiąt sześć, więc od superuiących koni dziewiędziesiąt zapłaci złotych dziesięć tysięcy czterysta czterdzieście. *Decimo quarto.* Sześćdziesiąt sześć ósmego Jegierskiego pułku stać będą w powiecie Prużańskim, który z dymów ośmiu tysięcy sześciu furazować powinien koni sto trzydzieście cztery, a ma tylko sześćdziesiąt sześć, więc za furazowanie superuiących koni sześćdziesiąt ośm, ma płacić złotych siedm tysięcy ośmset ośmdziesiąt ośm. *Decimo quinto.* Dwieście dwadzieścia sześć artylerji koni stać będą w powiecie Zawileyskim, który z dymów dziewięciu tysięcy sedmiuset sześciu powinien furazować koni sto sześćdziesiąt cztery, a ma dwieście dwadzieście sześć, więc od superuiących koni sześćdziesiąt dwuch bierze opłatę złotych siedm tysięcy sto dziewiędziesiąt dwa. *Decimo sexto.* Trzysta pięć artylerji koni stać będą w Oszmiańskim powiecie, który z dymów trzynastu tysięcy trzechset trzydziestu sześciu furazować powinien koni dwieście dwadzieście sześć, a ma trzysta pięć, więc od superuiących koni siedmdziesiąt dziewięć bierze opłatę złotych dziewięć tysięcy sto sześćdziesiąt cztery. *Decimo septimo.* Dwieście

dziewiędziesiąt artyleryjskich koni stać będą w powiecie Lidskim, który z dymów dwunastu tysięcy sześciuset pięćdziesiąt dwuch powinien furazować koni dwieście czternaście, a ma koni dwieście dziewiędziesiąt, więc od superuiących koni siedmdziesiąt sześciu bierze opłatę złotych ośm tysięcy ośmset szesnaście. *Decimo octavo.* Trzysta dziewiędziesiąt artyleryjskich koni stać będą w powiecie Wilkomirskim, który z dymów siedmnastu tysięcy stu dwudziestu pięciu powinien furazować koni dwieście dziewiędziesiąt, a ma trzysta dziewiędziesiąt, więc od superuiących koni stu bierze opłaty złotych iedyńaście tysięcy sześćset. *Decimo nono.* Sto ośm koni Godlewskiego pułku, w którym powiecie stać będą, temu powiatowi opłacą niżej wyrażone powiaty za koni sto ośm złotych dwanaście tysięcy pięćset dwadzieście ośm. *Vigesimo.* Nowogrodzki powiat z dymów piętnastu tysięcy ośmiuset sześciu powinien furazować koni dwieście sześćdziesiąt sześć, a nie furazuie żadnego, więc opłaci złotych trzydzieście tysięcy ośmset pięćdziesiąt sześć. *Vigesimo primo.* Kobryński powiat z dymów dwunastu tysięcy czterechset pięćdziesiąt furazować powinien koni dwieście dziesięć, a niefurazuie, żadnego więc opłaci na furazowanie koni dwieście dziesięć złotych dwadzieście cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt.

Wiadomość, który powiat od którego y wiele ma opłacać. *Primo.* Wileńskiemu powiatowi na żywienie koni trzydziestu pięciu opłaci powiat Trocki złotych cztery tysiące sześćdziesiąt. *Temuż* powiatowi Wileńskiemu opłaci powiat Prużański na żywienie koni sześciu złotych sześćset dziewiędziesiąt sześć. *Secundo.* Wilkomirskiemu powiatowi na żywienie koni sto opłaci powiat Nowogrodzki złotych iedyńaście tysięcy sześćset. *Tertio.* Zawileyskiemu powiatowi na ży-

wienie koni sześćdziesiąt dwóch opłaci powiat Nowogrodzki złotych siedm tysięcy sto dziewiędziesiąt dwa. *Quarto.* Oszmiańskiemu powiatowi na żywienie koni siedmdziesiąt dziewięć opłaci powiat Nowogrodzki złotych dziewięć tysięcy sto sześćdziesiąt cztery. *Quinto.* Lidzkiemu powiatowi na żywienie koni dwudziestu pięciu opłaci powiat Nowogrodzki złotych dwa tysiące dziewięćset. Temuż powiatowi Lidzkiemu na żywienie koni pięćdziesiąt jeden opłaci powiat Prużański złotych pięć tysięcy dziewięćset sześćset. *Sexto.* Grodzieńskiemu powiatowi opłaci powiat Wołkowyski na żywienie koni czterdziestu czterech złotych pięć tysięcy sto cztery. *Septimo.* Brzeskiemu powiatowi opłaci powiat Kobryński na żywienie koni trzydzieście jeden złotych trzy tysiące pięćset dziewiędziesiąt sześć. *Octavo.* Rosieńskiemu powiatowi na żywienie koni piętnastu opłaci powiat Telszewski złotych tysiąc siedmset czterdzieście. Temuż powiatowi na żywienie koni dwóch opłaci powiat Kobryński złotych dwieście trzydzieście dwa. *Nono.* Szawelskiemu powiatowi na żywienie koni czterdzieście dziewięć opłaci powiat Telszewski złotych pięć tysięcy sześćset osmdziesiąt cztery. *Decimo.* Upijskiemu powiatowi na żywienie koni pięćdziesięciu opłaci powiat Słonimski złotych sześć tysięcy siedmset dwadzieścia osm. *Undecimo.* Kowieńskiemu powiatowi na żywienie koni sto pięćdziesiąt dziewięć opłaci powiat Kobryński złotych osmnaście tysięcy czterysta czterdzieście cztery. *Decimo secundo.* Brasławskiemu powiatowi na żywienie koni iedynastu zapłaci powiat Prużański złotych tysiąc dwieście siedmdziesiąt sześć. *Decimo tertio.* Na sto osmdziesiąt koni husarskich pułku Godlewskiego temu powiatowi, w którym ten pułk stać będzie, opłaci powiat Słonimski na żywienie koni czterdziestu czterech złotych

pięć tysięcy sto cztery. Temuż powiatowi na żywienie koni czterdzieście sześć opłaci powiat Wołkowyski złotych pięć tysięcy trzysta trzydzieście sześć. Temuż powiatowi na żywienie koni osmnastu opłaci Kobryński złotych dwa tysiące osmdziesiąt osm.

Takowe summy, z ogólnych dymów całej Litwy wynikające, każdy powiat na dymy swoje rozłoży, y do wybierania od obywatelów przy podatkach publicznych kancelaryom grodzkim czyli exaktorom podatków poleci, a kancelarye za kwitami marszałków powiatowych, lub od nich umocowanych, w każdym roku, dopóki koni wyż rzeczzone po powiatach stać będą, dwóma ratami: pierwszą w roku terazniejszym—ostatnich dni Octobra, drugą marcową—ostatnich dni Aprila w roku następującym tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt ósmym, wyż pomienionym powiatom, bez żadnych zwłok y trudności, pod odpowiedzialnością za najmniejszą depactacyą, złotem wedle kursu terazniejszego lub monetą srebrną, za przysłaniem od tych że powiatów umocowanych plenipotentów opłacać będą, a wzajemnie te powiaty, które biorą pieniądze na furazowanie koni, remontę wojskową od komend wojskowych na konie dawać się mającą odbiorą y powiatom płacącym furazowanie koni oddadzą.—My marszałkowie, niżej piszący się, wzajemnie siebie imieniem powiatów naszych zabezpieczamy y na to się podpisujemy. W Wilnie, roku, miesiąca y dnia wyż pisanych veteris styli.—U tego rozkładu koni wojsk iego imperatorskiej mości podpisy iaśnie wielmożnych marszałków y zastępców niektórych wówczas niebyłych, a od siebie uproszonych temi wyrażają się słowy: Gaspar Czyż — marszałek powiatu Wileńskiego mp. Franciszek Pozniak mp. Oszmiański. Ignacy Czechowicz — marszałek powiatu Zawileyskiego. Antoni Narbut—

marszałek powiatu Lidzkiego mp. Józef Balcewicz—starosta Lidzki, zastępca za i. w. marszałka powiatu Wilkomirskiego. Damazy Romer—podkomorzy powiatu Trockiego. Ignacy Siwicki—marszałek powiatu Kowieńskiego, k. ord. ś. Anny. Tadeusz Alexandrowicz. Franciszek Kownacki—marszałek x. Ż. powiatu Szawelskiego. Adam Wierszeyski—marszałek Nowogrodzki. Rayski—podkomorzy Kobryński. Wojciech z Pusłowa Pusłowski—powiatu Słonimskiego marszałek. Franciszek Kulesza—marszałek powiatu Wołkowyskiego. Zeno Wysłouch—

podkomorzy Brzeski. Felicjan Grabowski—marszałek Prużański. Ignacy Micewicz—marszałek powiatu Rosieńskiego. Zapewniając rachubę y opłatę za tę liczbę dymów, która podług taryfy nayduie się w Telszewskim powiecie, podpisuję J. Plater. Michał Straszewicz m. pr.—Który to rozkład koni woyska iego imperatorskiey mości na powiaty z nakazu rządowego marszałkom powiatowym zalecony, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich powiatu Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 367 на оборотѣ.

156. Постановленіе Литовскихъ дворянъ на Виленскомъ сѣздѣ.

Дворяне в. кн. Литовскаго, собравшись на сеймикъ въ Вильнѣ, постановили:

1) По случаю временнаго отъѣзда короля въ Швецію согласиться на собраніе податей, нужныхъ для сохраненія общественной безопасности и отправленія короля;

2) Для защиты внѣшнихъ границъ назначить въ каждомъ воеводствѣ стражу, которая должна послѣ повѣстки гетмана стать въ опредѣленное мѣсто въ полномъ вооруженіи;

3) Въ случаѣ дѣйствительнаго нападенія непріятеля собраться на сеймъ въ Новогородеѣ;

4) Въ случаѣ спокойствія деньги, предъназначенныя для этой цѣли оставить у сборщиковъ на нужды рѣчи-посполитой;

5) Подати, назначенныя въ 1591 году, принять отъ сборщиковъ указаннымъ въ документѣ лицамъ и хранить ихъ впредь до особаго распоряженія на Слонимскомъ сеймѣ;

6) Неправильно отнятое право трибуналомъ отъ сборщиковъ воднаго сплава въ Ковнѣ и переданное мѣщанамъ возратить этимъ же сборщикамъ, какъ шляхтичамъ и удовлетворить ихъ убытки;

7) Намѣреніе короля назначить Виленскимъ епископомъ поляка считать противозаконнымъ и выразить ему чрезъ пословъ, что въ случаѣ назна-

ченія такого епископа, Литовское дворянство не будетъ признавать его дѣйствительнымъ и не допустить его къ исправленію должности; вслѣдствіе чего и просить короля назначить епископа до отъѣзда въ Швецію;

8) Неназначеніе королемъ на мѣсто Брестскаго старосты какого-то Рудомины дворянство считаетъ для себя обидой и просить назначить непременно какогонибудь родоваго шляхтича, имѣющаго въ Брестскомъ воеводствѣ осѣдлость;

9) Просить короля выдать привилегію, чтобы имѣнія, заложеныя еще предъ уніей, позволено было казнь выкупить и завѣдываніе ими возложить на подскарбія;

10) Просить также назначать Опшанскимъ земскимъ писаремъ Вильча;

11) Объ удовлетвореніи скарбнаго Лукаша Мамонича за затраты, сдѣланныя имъ на турецкую кампанію;

12) О принятіи оборонительныхъ мѣръ противъ казацкихъ нападений на Мозырскій повѣтъ и воспрещеніи крестьянамъ отходить на Низъ;

13) Просить короля уничтожить привилегіи, выданныя разными лицамъ во время коронаціи, на даровое владѣніе разными столовыми королевскими имѣніями въ княжествѣ Литовскомъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девяностъ третего, мѣсяца Августа осьмого дня.

Пришедши передъ мене Криштофа Радивила—княже на Виржахъ, изъ Дубиножъ воеводу Виленскаго, гетмана найвышшо-

го великого князства Литовского, Солецкого, Урендовского и Борисовского старосту, державцу Ковонгавзского, урожонный панъ Янъ Ловейко — маршалокъ повѣту Мозырского, секретарь короля его милости, посоль зъ воеводства Виленьского, именеъ ихъ милости пановъ радъ духовныхъ и свѣцкихъ, и пословъ земскихъ зъ воеводствъ и повѣтовъ великого князства Литовского, на зъѣздъ Виленскій годовный собранихъ, донеслъ до мене на врадъ постановенъе, на письмѣ учиненое, всихъ становъ великого князства Литовского, и просилъ, абы я ку вѣдомости своей припустивши до книгъ кгородскихъ воеводства Виленьского записати казатъ, которое постановенъе слово отъ слова уписуючи, такъ се въ собѣ маеть.

My rady, urzędnicy ziemści, posłowie z wojewodztw, ziem y powiatów, rycerstwo y wszystkie stany wielkiego xięstwa Litewskiego, duchowni y świeccy, oznajmuujemy: iż ziechawszy się tu na zjazd główny do Wilna, nam przez listy iego królewskiej mości na dzień trzydziesty Julii, w roku terazniejszym tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt trzecim złożony, a wyrozumiawszy to tak z pisania króla iego mości, iako też relacji posłów naszych, którzy na seymie byli, że iego królewska mość, nasz miłościwy pan, do królestwa swego dziedzicznego Szwieckiego na czas odieżdżać raczy, co acz z żalem nam słyseć przyszło, iednak Pana Boga o to prosimy, абы w opatrności swey Boskiej iego królewską mość, pana naszego miłościwego, mając przez angioły swe święte szczęśliwie prowadzić y dawszy iego królewska mość fortunnie oczyste królestwo otrzymać y osieść y porządek w nim wszelaki postanowić, а potym nam iego królewską mość, naszego miłościwego pana, w dobrym zdrowiu ze wszelakimi pociecha-

mi przywrócić y do nas nazad przyprrowadzić raczył. А іż pod ten obiazd iego królewskiej miłości stany Korony polskiej między inszymi porządkami obronę kraiów swych y bezpieczenstwo od wtargnienia nieprzyacielskiego namówiwszy y postanowiwszy, pozwolili na to złożyć pobor taki, iaki w roku przeszłem tysiąc pięć set dziewięćdziesiąt pierwszym na seymie walnym Warszawskim postanowion był, s którego bezpieczenstwo granic swych naprzód opatrzywszy, potym według postanowienia z domu iego królewskiej mości y na wyprawę do Szwecyie pewną sumę dać pozwolili. My też pod ten że czas odiazdu iego królewskiej mości w państwach tutejszych obawiając się wtargnienia iakiego od sąsiad, nieprzyaciół naszych przyległych, zwłaszcza od Tatar, абы kiedy pod tym odiazdem iego królewskiej mości niewiadomie w granice w. x. Litewskiego, а do ziemi Żmódzkiej inszy nieprzyaciele nie wpadli y nie wtargneli się, tedy też takowym niebezpieczenstwom zabiegając а zgadzając się z bracią naszą pany Polaki, z któremiśmy unią związani, takowyż też pobor, iaki był w tym roku tysiąc pięć set dziewięćdziesiąt pierwszym na seymie Warszawskim postanowion, а w tym że roku zjazdem głównym Wileńskim approbowan, mocą zjazdu naszego terazniejszego głównego pozwalamy, to iest: łanowe albo powłóczne, szosowe y czopowe we wszystkim według ufaly w onym roku dziewięćdziesiąt pierwszym uczynionej, z którego to poboru iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, на wyprawie do królestwa Szwieckiego pobór łanowy, або z włók szosowe wszystko ogulem, iako o tym szyrzey w uniwersалу opisano iest, pozwalamy; także pobór z żydów w. x. Litewskiego będących takowy, iż każdy żyd ма y powinien będzie pogłowne z ka-

zdey głowy, żadnego niewymuiąc, po pół złotego polskiego, według porządku w uniwersale poborowym w roku terazniejszym uczynionym, opisanego, który pobor od żydów z poborem wyszey mianowanym, iakoż y szosowym na potrzebę iego królewskiey mości dać pozwalamy. A na opatrzenie granic w. x. Lit. y dla inszych pilnych potrzeb rzeczy-pospolitey woiennych zagną przypadających, pobor czopowy w wielkim xięstwie Litewskim ze wszystkimi iego należnościami, według uniwersału zupełnie zostawuiemy, który pobor czopowy poborce powiatowi, iako z największym pożytkiem być będzie mogło, wybrawszy, do panów deputatów, na to od nas obranych, oddać mają, wedle taksy naszey, na tym zieżdzie do uniwersału wpisaney, mianowicie do tych deputatów, to iest, z koła senatorskiego, do wielmożnych pana Jana Abramowicza — na Wornianach, woiewody Mińskiego, a pana Demetra Chaleckiego z Chalcaza, podskarbiego ziemskiego y pisarza w. x. Lit., a z koła rycerskiego do urodzonych pana Jana Naruszewicza—łowczego w. x. Lit., pana Malchera Szemiety—marszałka ziemie Żmóydzkiey, Bieniasza Bohdana Ogińskiego z Kozielska—podkanclerzego Trockiego y pana Mikołajia Zienowicza—namiesnika Wileńskiego, spełna oddać y liczbę z niego uczynić będą powinni, według uniwersału. A panowie deputaci y ten pobor odebrawszy, to co iego królewska mość, iako wyżey napisano iest, naznaczone królowi iego mości, naszemu miłościwemu panu, oddać mają; a czopowe, które na obronę państwa tuteyszego wielkiego xięstwa Litewskiego, to iest, zostawione to, aby na tę obronę, na którą iest uchwalone, wcale zostawało, mianowicie: iż państwo tuteysze w. x. Lit., tak obrony, iako nabarziey przestrogi o takó-

wym zwłaszcza prętkim nieprzyjacielu, iaki iest Tatarin, potrzebuie. Tedy użyliśmy w tem iasnie oświeconego xiążęcia iego mości pana woiewody Wileńskiego, hetmana najwyższego w. x. Lit., aby i. x. mość, iako miłośnik oyczyzny y hetman, którego też to urzędowi właśnie należy, straż wszędy w granicach dosięgając przez niewiadomość o sprawie y o przedsięwzięciu tego nieprzyjaciela tam, gdzie iego mość tego potrzeba być będzie rozumiał, mieć raczył.

Na którą straż wszyscy zgodnie pozwoliliśmy i. x. mości z tego poboru czopowego przyiąć iezdy koni sto, na każdego konia na czwierć lata placąc po złotych piętnastu polskich, który mają być chowani na takowym zieżdzie, aż do przyjazdu szczęśliwego, da pan Bóg, iego królewskiey mości pana naszego.

A ta straż gdy dosięże wiadomości o nieprzyjacielu, żeby się, czego panie Boże uchoway, do tego państwa w. x. Lit. brać miał, tedy iako najprędzey ma o tym dawać znać iego mości panu hetmanowi, a iego mość pan hetman powinien będzie przestrogę o tym nieprzyjacielu uczynić do woiewodztw y powiatów, bliżey przyległych, tamtym pogranicznym od Tatar przez swe własne posłańcy, a z przestrogą o tym nieprzyjacielu pisania swe do dalszych woiewodztw y powiatów ma posłać do Wilna do iego mości pana podskarbiego w. x. Lit., które iego mość pan podskarbi, a w niebytności iego mości, pan skarbnny, tam gdzie będą należeli, rozesać powinien będzie. A osobliwie ich mościom panom senatorom wielkiego xięstwa Litewskiego, których iego mość na tenczas dosiędz będzie mógł, te niebezpieczność oznaymienia naznaczywszy przez pisanie swe pewny czas do zieżchania się ich mości do Nowogródka dla obmyślenia poratowania y dania odporu od w

takim niebezpieczeństwie nieprzyjacielowi. Za którym oznajmieniem iego mości ich mość panowie senatorowie, których pisanie iego mości dóydzie, y który by iedno kolwiek w tey niebezpieczności od nieprzyjaciela wiadomość mieli, powinni będą ziechać się do Nowogródka, y tam, będzie li tego potrzeba, dla potężniejszego odporu temu takowemu nieprzyjacielowi ma być pozwolono, aby iego mość pan hetman nasz ludzie służebne za te pieniądze poboru czopowego, na to postąpionego, ile to czopowe wyniesie, przyjmował, a panowie deputaci wyszey mianowani mają y powinni będą, za zezwoleniem na tym zieżdzie w Nowogródku uczynionym, za listami przepowiednymi iego mości pana hetmanówymi te pieniądze czopowe na żołnierze obrócić. Na co my na liczbie od panów deputatów przy liściech przypowiednych hetmańskich y kwiciech rotmistrzowskich miasto gotowych pieniędzy, przyiąć obiecuiemy y powinni będziemy.

A nadto y sami przeciwko każdemu nieprzyjacielowi przy iego mości panu hetmanie naszym, za oznajmieniem iego mości, ruszyć się y tam, gdzie iego mość oznajmi, stanowiąc się mamy y powitni będziemy, dzierząc to się, że nas bez gwałtowney potrzeby rzeczy-pospolitey do ruszenia z domów naszych, które bez wielkiej szkody w rzeczy-pospolitey być by nie mogło, wyciągać y przywozić nie będzie raczył.

A jeśli pod ten czas odiechania króla iego mości pan Bóg nas w pokoiu zachować będzie raczył, czego sobie życzym, tedy ten pobor czopowy, oprócz tego wydatku na straż, zupełnie przy ich mościach panów deputaciech na potrzeby rzeczy-pospolitey zostawać ma, które pieniądze panowie deputaci cało na żadną rzecz, nie ruszając

rzeczy-pospolitey, dochować powinni będą sub paena peculatus.

A iż każdej R. p. jeśli na obronie, tedy nie mniej na sprawiedliwości należy, którą acz kolwiek w pewnych rzeczach urzędami zwykłymi ziemskimi, grodzkimi, także sądem głównym trybunalnym konstitucją seymu przeszlego opatrzoną mamy, iednak iż w tey konstytuciey tego nieobawiono, aby się tym sądem execucia działa, tedy gdy tego potrzebę wielką być baczmy, spólnie się z sobą namowiwszy, zastanowiamy i iego królewskiej mości, naszego miłościwego pana, prosimy, aby y pod tym czasem odiazdu iego królewskiej mości ich mość panowie pieczętarze, za osądzeniem rzeczy abo kaur w sądzie, wyszey mianowanych, wywołania y podniesienia według zwyczaju prawa-pospolitego osobom tym, którzy te potrzebować będą, krom omieszkania wydawali.

Ktemu strzegać y tego, aby pobor w roku 91, na zieżdzie naszym głównym Wileńskim uchwalony y wybrany, tak przy poborcach zatrzymany, wcale rzeczy-pospolitey doszedł, uchwalamy y postanowiamy, aby wszyscy poborcy, sami aktorzy, by zmarli, tedy ich successorowie, pieniądze wcale zupełnie, tak, iako ie wybrali, tu do Wilna na dzień dwudziesty miesiąca Septembra w roku terazniejszym 1593 znieśli sub pena peculatus, co się ma rozumieć pod utraceniem gardła y majątności, a forum o to panom deputatom z nimi do trybunału, gdzie kolwiek się na on czas sądy odprawować będą. Który pobor ciż mianowani panowie deputaci naszy, to iest, z koła senatorskiego pan wojewoda Miński, pan podskarbi ziemski, a z koła rycerskiego pan łowczy w. x, Lit., pan marszałek ziemi Żmóydzkiej, pan podkomorzy Trocki

y pan namiesnik Wileński, wyszey mianowani, od poborców do rąk swych odebrawszy y wyciągnawszy wcale y zupełnie rzeczy-pospolitey dochować mają, na żadne rozehody niewdawiając, tak że sub pena peculatus y pod tąż winą, iako na poborce wyszey uczyniona. A forum także o to do trybunału, o co będzie wolno każdemu szlachcicowi, chociaż iedney osobie, na to do Litewskiego pozwać y na rzecz pospolitą tego requirować. A chować te pieniądze panowie deputaci mają wcałości, na żadną by naywiększą potrzebę nie naruszając, do spółney namowy y zgody na zieżdzie Słonińskim głównym. Po tym zieżdzie naszym przed seymem przysłym pierwszym wszystkich stanów w. x. Lit. na okup dóbr królewskich iego mości, tak w wielkim xięstwie Litewskim, w ziemiach Ruskiey y Żmóydzkiey przynamniemy za te pieniądze, które od poborców tamiejszych do rąk panów deputatów oddane będą, iakoż czas pewny dla słuchania liczby od poborców naznaczamy dzień trzydziesty miesiąca Decembra roku 1593, aż póki się wszystkie odprawia, pod tąż winą wyszey opisana, aby się rzeczy pospolitey usprawiedliwienie od nich nie omieszkiwała, a to ich mość panowie deputaci z miłości oyczyzny, krom wszelakiego solarium za ten pobor roku 91 darmo użyzyć y odprawić obiecali.

Pokazali też to posłowie z powiatu Kowieńskiego, że mieszczanie Kowieńscy ukrywając się od konstituciey w roku 91 uczynioney spław wodny według onego uniwersału chociaż wydali, iednak subtelnościami, a fortelnym naciągnięciem prawa pospolitego y nie samą przystoyną sprawiedliwością poborce i arendarze tego spławu, do sądu trybunalskiego naciągnawszy, prawo sobie przeciw poborcey y arendarzom otrzymali, czym iż nie poborcey, ale rzeczy pospo-

lity szkodę przeciwko uniwersałowi ziazdu Wileńskiego w roku 91 uchwalonego uczynili, y prawo przeciwko wszystkim uchwałom seymowym y constituciami dawno zwykłymi przewiedli, a iż na tem zieżdzie teraznieyszym Wileńskim, przed nam i senatorami y posłami ze wszystkich woiewodztw, ziem y powiatów będącym, iasnie y znaczne się to pokazało, iż według tego uniwersału ziazdu Wileńskiego w roku 1591 wydanego, y inszych uniwersałów, y iako panowie poborcowe słusznie ten spław wodny arendowali, tak też arendarze ten spław słusznie wedle uniwersału wybierali, co my widząc iako rzecz słuszną, iż ten spław wodny zawsze przy poborze szlacheckim wybierany bywał y właśnie do niego na leży, zlecamy ich mości panom deputatom za poparciem poborce tamesznego pana Żybulta Hanskopowicza, iako tym którzy ten pobor in toto requirować mają, o takowy zły przewod prawa onych do trybunału przyciągnawszy, prawem tego na nich recupearować, aby się to wszystko wedle pozwu ich do skarbu r. p. wróciło, także przesąd y wina, która za takowym złym przewodem prawa ich od poborcey niewinnie wzięta, aby się onemu od nich wróciła, a ich mość panowie deputaci przy czynieniu liczby od pana poborce tamesznego powiatu Kowieńskiego tych pieniędzy, co za spław przychodzić miało do tego czasu folgę panu poborcey uczynić mają, aż ta suma za spław wodny wysz pomieniona od mieszczan Kowieńskich zapłacona y odys kana będzie.

A iż biskupstwo Wileńskie nad prawo pospolite tak długiego dwa kroć, a co większa że nas wiedzieć dochodzi, iakoby iego królewskiej mości przeciwko prawom y wolnościom naszym, zwyczajom dawnym nad spisy unii Polakowi dać chciał; czego acz o iego królewskiej mości, panu naszym

nie dźrzymy, wszakoż za takimi nowinami, które nas dochodzą, w czas się poczuwając i temu aby się nam prawa nie wymowali zabiegając prosić i upomnieć się u iego królewskiej mości, swego miłościwego pana, przez posły mamy, aby iego królewskiej mości to biskupstwo Wileńskie, przed odjazdem swym do Szwecyi, wedle praw naszych Wileńskiego xięstwa Litewskiego, iako o tym przywileia dawne przodków iego królewskiej mości opisane, mamy człowiekowi narodu Litewskiego dać raczyli, z tą protestacją, że gdzie by iego królewska mość, nasz miłościwy pan, to biskupstwo Wileńskie, nad prawo nasze Polakowi dać raczył, że my tego za biskupa Wileńskiego mieć, przymować y cierpieć nie będziemy y biskupstwa w possessyą brać, y onym rządzić y władać im nie dopuścimy y owszem temu, aby to niedochodziło wszystkimi siłami, wszelakim sposobem, zastawiać się y oponować wedle naywiększego przemożenia naszego będziemy, a w tym obiecuiemy sobie słowem naszym szlacheckim, że ieden drugiego odstąpić nie mamy, wszyscy spólnie przy sobie stać chcemy y będziemy.

Wniesiono też y to w pośrodek nas od braci naszych ichmość panów obywatelów wojewodztwa Brzeskiego, iż po zeyściu z tego świata starosty przeszłego Brzeskiego, nieboszczyka sławney pamięci pana Jana Kiszki, starostwo to iego królewska mość do tey doby nikomu dać nie raczył, zaczym ludziom w sprawiedliwości świętey ukrzywdzenie wielkie się dzieie, a nadto iż ich dochodzi wiadomość, iako by iego królewska mość starostwo Brzeskie Ławrynowi Rudominie dać miał, co bacząc być przeciwko prawom y wolnościom naszym, gdysz Rudomina nie będąc sliachcicem z starożytnych szliachciców, sądzić tego starostwa sądowego y dóbr do niego nalezących, na którym wszystkiej

rzeczy-pospolitey wiele należy, obstantibus legibus moc dźrzeń nie może, przetoż iego królewskiej mości, pana swego mościwego, prosić mamy, aby iego królewska mość to starostwo Brzeskie dać raczył nie Rudominie, ale szlachcicowi, którego kolwiek starożytnego, komu będzie łaska y wola iego królewskiej mości, byle był z dawnych przodków swych szlachcicem wielkiego xięstwa Litewskiego urodzonym; ktemu aby miał prawdziwą, a nie zmysloną osiadłość w powiecie Brzeskim. Co acz sobie tuszmy, że iako rzecz słuszną u iego królewskiej mości, pana swego miłościwego, prozbę naszą otrzymamy, wszakoż gdy by inaczey to być miało, iegomości pana podskarbiego ziemskiego wielkiego xięstwa Litewskiego upominamy y tym obowiazuiemy, aby ikmć tego starostwa takiemu człowiekowi, który go trzymać nie może wedlug praw naszych postępować wolen swych puszczać nie raczył, aż było iego królewskiej mości wedle praw naszych szlachcicowi iakiego starożytnego zasłużonego y tam że w tym powiecie osiadlemu dać raczył, a my y w tym iegomości upewniamy y obiecuiemy, że tego iegomości pomagać i zastępować go iako w spólney rzeczy naszej będziemy. A gdzie by iegomość pan podskarbi takiemu człowiekowi ustąpił, tedy tego na iegomości samym patrzyć będziemy, a opowiadania, protestacie, zeznania wszystkie y wszelaki po zeyściu nieboszczyka pana Jana Kiszki, kasztelana Wileńskiego, starosty Brzeskiego, przed surogatorem czynione być maia, tak ważne iako by przed całym zupełnym urzędem grodzkim uczynione byli. Jarmark Brzeski przywileiem iego królewskiej mości y constitucyją Wileńską utwierdzony iż do używania do tey doby nie przyszedł, aby zaraz skutek na czasy naznaczone wziął, pozwalamy.

Przy tym też iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, prosimy, aby nam teraz przed odjazdem do królestwa Swieckiego przywilejem swym pańskim pozwolił raczył, wszelakie dobra r.-p., w wielkim xięstwie Litewskim leżące, zawiedzone w summach przed unią, iesli by gdzie czyie dożywocie w tym czasie ex privata za pieniądze skarbu naszego pospolitego od nas złozonego, okupić; z takowym warunkiem, aby ie, okupiwszy pan podskarbi ziemski wielkiego xięstwa Litewskiego, trzymał y wszystkie pożytki z takich okupionych dobr do skarbu naszego spólnego uczynieniem liczby oddawał z dokładem tego, żeby tych dóbr y pożytków z nich nieoddawszy nam spelną summy pieniędzy za te dobra zapłacono y z rąk pana podskarbiego, albo temu, komu to zgodnie od wszystkich stanów wielkiego xięstwa Litewskiego zlecone będzie, niebrano, co aby trwało do seymu przyszłego, albo zgodnego inszego postanowienia. Doniesiona też w pośredek nas skarga wszystkich obywatelów powiatu Oszmiańskiego na pana Adama Marchacza, iż on upewniwszy y słu- biwszy wszystkim obywatelom powiatu Oszmiańskiego, rękodaynie upewniwszy, iż nie tylko aby się o pisarstwo ziemskie Oszmiańskie starać miał, ale by y w dom iego przywilej był przeniesiony, onego brać y pisarzem być nie miał, co iż nad obietnice y upewnienie swe wszystkim obywatelom powiatu Oszmiańskiego uczynił, o to pisarstwo mimo deputata inszego, to iest pana Wilczka, którego sobie wszyscy mimo inszych życzyli, starał się y otrzymał, prosić królewskiej iego mości, aby iego królew- ska mość panu Janowi Wilczkowi, którego oni sobie zgodnie życzyli, to pisarstwo ziemskie Oszmiańskie dać raczył, abo tę causę na decisią z nim do sądu głównego trybunalskiego Mińskiego teraz w tym roku

odesłać raczył, gdyż tego pana Marchacza wszyscy obywatele powiatu Oszmiańskiego za pisarza przymować y przyznawać, ani też spraw żadnych przed nim mieć niechcą.

Doniesiona też iest prózba z wielu woiewodztw y powiatów za panem Łukaszem Mamoniczem—skarbnym wielkiego xięstwa Litewskiego, aby mu była nagroda uczyniona za to, że on podczas gotowania się przeciw niebespieczeństwa Tureckiego dziewiętnaście tysięcy y sześć set złotych polskich pożyczając, nakładu złotych sześć tysięcy wydał, iako mu to dekretem panów deputatów iest przyznano, tedy to, iaką rzecz słuszną rozumiejąc, a postrzegając w tym kredytu r.-p. uznawamy, aby było z rest tych tam poborów, na te expeditiā uchwalonych, które przy iegomości panu podskar- bim są y znać iuz mu się ten dług płacić począł, iż by do końca dopłacony był. A co się tknie szkody iego, którą mianuie w arendzie myta nowo podwyższonego, że za wolnościami, przez listy iego królewskiej mości nadanemi, niemało tego myta do rąk iego nie doszło, na tym, iż rzecz- pospolita szkodować nie powinna, ma pan skarbn y w prawie należącym z temi, kto mu tego myta nie dodał, czynić, do czego onemu skarbu król iegomość pomagać ma; także y tę szkodę, którą on sobie w tey że arendzie mytney, zatrzymaniem kupców w ziemi Moskiewskiej mianuie, iż na tym szkodę niemałą podiał, to my do iego królew- ską mość, naszego miłościwego pana, od- syłamy, pewni tego będąc, iż iego królew- ska mość rozkazawszy w skarbie wiado- mość wziąć o tym, wiele by szkody podiał, nagrodę za to uczynić rozkazać będzie ra- czyl.

Między inszymi sprawami, które się na tym zieżdzie odprawowali, donosili potrzeby swe panowie żołnierze z panem pisarzem

polnym, prosząc, aby się im zapłata zasłużonego ich stała, ukazując, iż to iako na przyszłych zieżdziech naszych, tak też iego królewskiej mości nabieganie czynili, zaczęmy też iako na zieżdzie, tak przez listy iego królewskiej mości pozwolone otrzymali, aby to im z rest poborów przeszłych zapłacono było. Która to resta, iż dla zapłaty im dawno są naznaczone, y iako pozwolenie iego królewskiej mości, tak y zgoda ziazdów naszych na to iest, teraz pozwolamy, aby te wszystkie resta lat przeszłych, które kolwiek, tak przy iegomości panu podskar-bim już są, iako y te, które ieszcze nie requirowane, na zapłatę panom żołnierzom obrócone byli, a czego by z tych rest im do zapłaty nie dostawało, to oni u iego królewskiej mości y w rzeczy-pospolitey na seymie upominać mają, do czego y my pomoc wszyscy obiecuiemy.

Na tym zieżdzie naszym głównym Wileńskim przełożyli nam posłowie powiatu Mozyrskiego niebezpieczeństwo od Kozaków, którzy iako czasów przeszłych wielkie szkody y uciski ludzioro narodu szlacheckiego y ich poddanym czynili, tak y teraz im daley y tym barziesię zmacniają, czemu zabięgiąc uchwale, przeciwko im na zieżdzie przeszłym Wileńskim w roku 91 uczynioney, przeciwko tey swolwolności kozackiey, pociągamy y w ekukcyą tą constitucią przywieść, usiłować powinni będziemy, z dokładem tego, iż panowie wojewodowie, starostowie, dzierzawcy dobr króla iegomości, także ich namiestnicy powinni będać takowych ludzi, którzy z miast, wsi na Niz idą, hamować, y do więzienia sadzać, także y tych, którzy tam na Nizie swowoleństwem się bawiszcy, z łupami nazad przychodzą, y w dobrach

królewskiej iegomości przemieszkiwaią, aby y tych takowych do więzienia brali, y ludzioro, którzy by od nich chociaż pierwiey ukrzywdzeni byli, sprawiedliwość czynili.

Doszło też nas wiedzieć, iż niektórzy ludzie przeciw przywiliom iego królewskiej mości na koronacy w Krakowie wydanego y prawem utwierdzonego, dobra y pożytki pewne od Grodna, Brześcia y inszych kluczów, do stołu iego królewskiej mości naznaczone, otrzymawszy, ze wszystkimi na się trzymaiają, do skarbu iego królewskiej mości nic z nich nie dając, przeciwko prawu z wielką szkodą skarbu iego królewskiej mości, o co iż cognitia nie może być iedno na seymie walnym, przeto obiecuiemy to sobie, iż na pierwszym blisko przyszłym seymie walnym wszyscy zgodnie mamy tego poprzec, w żadną sprawę się nie wdaiąc, aż by pierwiey ta sprawa dekretem iego królewskiej mości skończona była, zachowuiąc wcale ten przywiley w Krakowie, na koronatii nam dany.

A gdzie by też ikmć tym artykułem, które prawa, wolności naszych zachodzą, dosyć uczynić nie raczył, tedy panowie deputaci sposłaniem tego poboru do iego królewskiej mości zatrzymać się mają dotąd, aż by się ze wszystkimi nami w tym porozumieli y wiadomości od nas wszystkich dosięgli, co z tym daley czynić będać mieli. A to postanowienie nasze zgodne my wszyscy obiecawszy sobie wcale trzymać, one rękomaśmy naszymi podpisali y pieczęćmi naszymi zapieczętowali. Data w Wilnie, dnia siódmego miesiąca Augusta, roku 1593. Якожь тое постановенъе зъѣзду головного Виленского есть до книгъ кгродскихъ Виленскихъ слово въ слово вписано.

1594 г.

Изъ связи № 4648, за 1574—1598 г., докум. 9.

157. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства посламъ на сеймъ въ Краковъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣльствованіи королю вѣрноподданныхъ чувствъ воеводства, дворяне обязываютъ своихъ пословъ выразить королю неудовольствіе воеводства по случаю назначенія сейма въ мѣстѣ незаконномъ, т. е. въ Краковѣ; при этомъ они заявляютъ, что на будущее время не согласятся на такой сеймъ, какъ противный уніи, о чемъ и будутъ разсуждать на Слонимскомъ сѣздѣ;

2) Относительно государственной безопасности воеводства совершенно соглашаются принять двоякія мѣры: быть готовыми противъ войны съ южными сосѣдями—Казаками, Турками, и Валахами и заключить прочный миръ съ Московскимъ государствомъ;

3) Относительно желанія короля назначить на Виленское епископство не Литвина воеводство заявляютъ, что это было-бы совершенно противозаконно,—оно даже не смѣетъ думать, чтобы это случилось; въ случаѣ же, еслибы состоялось такое назначеніе, то послы обязываются напомнить Литовскимъ канцлерамъ, чтобы они не прикладывали къ такой привилегіи печатей, чтобы также и всѣ чины рѣчи-посполитой содѣйствовали строгому исполненію международныхъ правъ, въ противномъ же случаѣ послы обязываются учинить протестъ и оставить сеймъ;

4) Указывая на опасности, угрожающія рѣчи-посполитой отъ Татаръ, воеводство поставляетъ на видъ и отъѣздъ гетмана въ Краковъ, могу-

цій имѣть очень дурныя послѣдствія въ случаѣ нападенія неприятелей;

5) Требуется извлеченія средствъ къ приличному содержанію короля;

6) Просить рѣчь-посполитую и короля о принятіи мѣръ къ прекращенію притѣсненій и разбоевъ причинаемыхъ въ Гданскѣ подданнымъ польскимъ;

7) Для усиленія оборонительныхъ средствъ рѣчи-посполитой просить сеймъ о присоединеніи Эстоніи къ Коронѣ и Литвѣ;

8) Протестуетъ противъ Люблинскаго трибунала, который незаконно старается присоединить къ Коронѣ часть Брестскаго воеводства;

9) Обязываетъ пословъ оказать помощь Мицутѣ, обиженному тѣмъ-же трибуналомъ;

10) Повзботиться о принятіи мѣръ къ прекращенію внутреннихъ беспорядковъ, происходящихъ вслѣдствіе религіозныхъ столкновеній;

11) Довести до свѣдѣнія короля о нарушеніяхъ лифляндской конституціи и просить его о принятіи мѣръ къ огражденію цѣлости оной;

12) Просить короля, чтобы разсмотрѣніе привилегій на право владѣнія землей совершилось только на вальномъ сеймѣ и чтобы лица нарушающія этотъ законъ были строго наказываемы; при этомъ предложить его вниманію и удовлетвореніе просьбы по такому же дѣлу Гарабурды;

13) О разслѣдованіи дѣла Ковенскихъ мѣщанъ отказавшихся платить подати и наказаніи виновныхъ;

Остальные пункты заключаютъ въ себѣ ходатайства по частнымъ дѣламъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девяносто четвертого, мѣсяца Декабра тридцатого дня.

На врадъ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передъ нами Криштофомъ Радивиломъ, княжатемъ

на Биржахъ, зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ найвышшимъ великого князства Литовского, старостою Солецкимъ, Урендовскимъ, державцою Коконгавскимъ, постановившисе ихъ милость нѣкоторые обыватели великого князства Литовского, въ повѣтѣ Виленскомъ, которые се были на сеймикъ теперешній въ року нинѣшнемъ тысеца пятьсотъ девятьдесятъ четвертомъ мѣсяца Декабра двадцать девятого дня, за листомъ его королевское милости прыналымъ, тутъ до мѣста Виленского зѣхали, и то што зъ собою о добромъ речи посполитое згодне намовили, на письмѣ съ печатями своими и съ подписами рукъ своихъ ку вписанью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ подали, писанный тыми словы:

Instrukcyя seymiku Wileńskiego na dzień dwudziesty dziewiąty Decembris, w roku terazniejszym dziewięćdziesiąt czwartym od iego królewskiej mości złożonego, ich mościom panom posłom, od nas obranym y uproszonym, wielmożnym ich mości panom, panu Janowi Hlebowiczowi na Dąbrownie, stolnikowi wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście Radoszkowskiemu, dzierżawcy Upiłskiemu, a panu Alexandrowi Chodkiewiczowi, Grabi na Szklowie y na Myszy, дана, który ich mość panowie posłowie co nayprzystoyniey zaleciwszy iego królewskiej mości, panu naszemu, wierne poddaństwo nasze z poradowaniem się, szczególnie zwrócenia się iego królewskiej mości z dziedzičnego królestwa do Korony polskiej, dziękując za tak pilne staranie y obmyszliwanie, które dla reczy pospolitey naszej nie litując trudów y prace, ale y zdrowia swego pańskiego podeymować raczy z winszowaniem zdrowia długodobrego, y panowania fortunного, wprzód ku czci y chwale pana Boga Wszzechmogącego, a potom ku do-

bre mu oyczyźnie naszej y postrachowi wszech nieprzyaciół państwu iego królewskiej mości wiernie tego zycząc iego królewskiej mości, naszemu miłościwemu panu, co na instrukcyi ich mościom podano iest od nas wiernie zyczliwie postrzegać tego maia.

Zacząć to w instrukcyi iego królewskiej mości przez pana naszego posła iego królewskiej mości proponowanego, iż iego królewska mość sam upatrować y mianować to raczy, że teraznieysze złożenie na meyscu niezwykłym w Krakowie stało się z uchyleniem prawa, (iakoż tak iest), gdyż w konstytucyi unii per expressa te słowa formalia są, iż seymy w Warszawie bywać maia. A gdzieby kazus iaki przypadł znaczny, żeby tam seym złożon y odprawowan być nie mógł, tedy wolno będzie królowi iego mości, za dołożeniem y radą panów rad obóyga narodu, tam go złożyć, gdzieby commodius być mogła w Polsce. Ten tedy seym w Krakowie złożony przeciw prawu nad zdanie (iako nam y wiadomość o tym wielu ich mości panów senatorów wielkiego xięstwa Litewskiego) rozumiey być nie słuszny y iesli nam obyčajem zwykłym wszyscy tak, iakośmy na insze seymy nie sprzeciwnie constytucyi na uniey strony seymów opisany iechać, czyli też pewną liczbę tak z senatorskiego, iako y z poselskiego koła nań odprawić będziemy mieli, na zieżdzie Słonimskim zlecamy to porozumieć się w tym z inszymi wszystkimi ich mością pany senatory y pany posły z woiewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy się do Słoniа ziają. A na co się tam wszyscy ich mość panowie senatorowie y panowie posłowie zgodzą, na tym ich mość panowie posłowie naszy przestać maia. Wszakże, ieseli by się (czego Boże uchoway) wszyscy ich mość na iedno zgodzić nie raczyli, tedy panowie

posłowie naszy przy większey części ich mość panów senatorów y panów posłów przestawać zdaniem swym mają. -

A iż w tey propozycyi królewskiej iest praecipuum, abyśmy wszystkie inne sprawy y potrzeby domowe opuściwszy, tylko o tym namowy czynili y posłom poruczyli, aby tylko o gotowości przeciw Turkowi obmyśliwali, zabiegając przyszłej niebezpieczności; do tego się radzi dla miłości braterskiej y związku unii przychilemy y ni wczem braci naszey wydać nie chcemy, iednak u sąsiada gasząc na własny dom baczenie mieć potrzeba, abowiem za tym takowym daniem przyczyny od Kozaków y z pładrowaniem ordy y ziemie wołoszkiej, w czem y sam król iego mość przestrogę czynić nam raczył. od Tatar pomsty przez Łoiową górę tey ziemi do wielkiego xięstwa Litewskiego się spodziewać y temu zabiegać prędszego obmyśliwania y gotowości, aniż przeciw Turkowi potrzeba, na co się oglądać bardziey powinniśmy. Druga, iż z Moskiewskim wiecznego przemierza nie mamy, który za przyjęciem y postanowieniem pokoju wieczystego, abo unii z nami, nam y cesarzowi iego mości chrześcijańskiemu wielką y potężną pomocą przeciw poganom zawsze być może; przeto nie mając z nim wiecznego przemierza musim y na to oglądać, abyśmy sił naszych tak barzo nie wyciągali, żeby potym po wyściu przemierza ten nieprzyjaciel na nas na osłabiałe we wszystkich prawie siłach naszych nie trafił, za czym by nie ieno nas wojować, ale czego panie Boże racz uchwąć y posieść oyczyznę naszą łącno mogli. A tak panowie posłowie naszy, mają się o to pilnie starać u iego królewskiej mości pana naszego y wszystkich stanów koronnych panów braci naszey, na tym seymie w Krakowie będących, aby pewne y wa-

rowne utwierdzenie takie, iakie się naysłuzniejsze w tey sprawie będzie zdało, wszystkim ioh mościom panom senatorom y panom posłom z wielkiego xięstwa Litewskiego odnieść mogli, tak od iego królewskiej mości pana naszego, iako y od panów Polaków, braci naszey, żeby wieczne przemierze z Moskwą strony xięstwa Litewskiego y strony Korony polskiej zawarte było.

A iż niemniej nam należy oglądać się na cale zawsze zatrzymanie praw wolności y swobodności w oyczyźnie naszey, iako y na wszelaką niebezpieczność od nieprzyjaciół, tedy iż iego królewska mość pan nasz m. mieysca przedniego wsenacie xięstwa Litewskiego biskupstwa Wileńskiego dać do tey doby człowiekowi narodu naszego Litewskiego nie raczył, tak iako to był według praw naszych y powinności swey pańskiej ku nam powinien uczynić na pierwszym seymie zaraz, kiedy wakowało to biskupstwo Wileńskie, człowiekowi narodu naszego oddać ie według konstytucyey o wakancyach napisaney; tedy panowie posłowie naszy, nie wdaiąc się w żadne sprawy seymowe, (powinni będą) iego królewską mość prosić, aby iego królewska mość biskupstwo Wileńskie Litwinowi na początku seymu dać raczył, a gdy by iego królewska mość uczynić tego nie chciał, (czego my od iego królewskiej mości panu naszym nierozumiemy), aby się iego królewska mość wykonać tego wzbraniać miał, co uczynić dla nas z powinności swey ku nam iest powinien; tedy panowie posłowie naszy, napomniawszy wprzód ich mość pany senatory wielkiego xięstwa Litewskiego, na ten czas przy królu iego mości będących, aby z powinności swey senatorskiej y pomniąc na obietnice swe, które na głównym zjeździe Wileńskim w roku(?), wszem stanom wielkiego xięstwa Litewskiego uczynić ra-

czyli, także na obowiązek swój na drugim głównym zjeździe Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim słowem szlacheckim w tym utwierdzone, że żadnego extraneum, ani Polaka oprócz narodu Litewskiego człowieka na biskupstwie Wileńskim cierpieć y w posesyą maia, brać onego, dopuszczać niemaią według dalszey deklaracyey ich mości w konstytucyi o tym biskupstwie Wileńskim, na tym że zjeździe Wileńskim uczynioney statecznie tego dotrzymać oyczyźnie, swey raczyli; ich mości panom pieczętarzom ten że obowiązek przypomniawszy maia prosić y napomnieć ich mość, aby ich mość ku nadwątleniu praw y wolności xięstwa Litewskiego, którego ich mość raczą, być stróżmi przysięgłymi, pieczętować przywileiu na biskupstwo Wileńskie mimo Litwina żadney inney nacyi człowiekowi nie raczyli, dotrzymywiąc w tym cale y statecznie wiary y powinności swey ku oyczyźnie naszey. A ich mość tak panów senatorów y panów posłów koronnych, braci naszey, maia o to panowie posłowie naszy prosić, aby czyniąc dość związkowi unii y powinności (w. x. Lit.) ku nam pomogli im tego wiernie y życzliwie... u iego królewskiej mości, abyśmy cale y nie naruszenie według praw y zwyczajów naszych y według związku unii przy swobodach y wolnościach naszych zostawali, ofiaruiąc ich mościom, że z tym od nas braci swey są odprawieni na ten seym bez zamierzoney mocy do takiej obrony y gotowości przeciw poganom z powinney miłości naszey ku ich mości panom braci naszey, pomniąc na związek unii przystępować, iako by ich mość bez naruszenia praw naszych y związku uniey sami na potrzebniejszą przeciw tym nieprzyjaciolom być rozumieli, którą obronę y gotowość namawiać y stanowić przeciw poganom z bracią naszą, pany Po-

laki, daimy moc niezamierzoną panom posłom naszym, do której zaraz skoro to, co się wyżej pomieniło, otrzymania, przystępować będą. A iesliby tego otrzymać nie mogli, tedy iako dobry stróżowie praw y wolności naszych, nie wdaiąc się w żadne sprawy seymowe, z protestacyą tylko uczynioną do nas się braci swey nazad zwrócić maia. Co nam panowie posłowie naszy w tey instancyey pomienieni bona fide mieć będą, powinni ni w czym tych artykułów nie odstępując.

Iż też iego królewska mość przestrzegać nas w tym raczy, że za daniem przyczyny przez nizowé Kozaki splundrowania ordy y ziemie Wołoskiej potrzeba się nam w wielkim xięstwie Litewskim obawiać niebezpieczeństwa y pomsty prędkiej od Tatarów, (co sami upatrujemy) widząc tey zimy być wielką pogodę służącą im do woyny w nasze kraie za umarzeniem rzek y błot, a tym bardziey z tey przyczyny, że o tym dobrze wiedza, że nigdzie y żadnego woyska na granicach wielkiego xięstwa Litewskiego przeciwko im gotowego nie mamy; tedy nie mogąc my na tym naszym seymie prędszego y pewniejszego zabezpieczenia tey niebezpieczności, którą też nam iego królewska mość w tey instrukcyi przez posła swego przypominać raczy, wynaleść, naiazdy na domy szlacheckie, rozlania krwi, plundrując państwa iego królewskiej mości Ukrainę posiadaczem daley bym bardziey się wzmacniaia; przychylaia się tedy do postanowienia wszystkiego xięstwa Litewskiego na głównym zjeździe Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim uczynionego, uprosiliśmy u iego xiążęcey mości pana woiewody Wileńskiego, aby iego xiążęcia mość, iako miłośnik oyczyzny y z powinności urzędu swego hetmańskiego ku oyczyźnie naszey, po ten czas

niebezpieczny y za tak dalekim odiechaniem z księstwa Litewskiego do Krakowa wielu ludzi przednich, tu w wielkim księstwie Litewskim nie iędząc do Krakowa zostać y tym niebezpieczeństwiom y w oyczynie naszey zabiegać raczył, upewniwszy w tym iego xiążęcey mości, gdyby, czego Boże uchoway, niebezpieczeństwo iaka od Tatar y nizowych Kozaków, abo skąd inąd tu na oyczynie naszey przypadła, że według tey konstytucyi od wszech stanów wielkiego księstwa Litewskiego na głównym zieżdzie Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim uchwaloney, we wszystkim się zachować y temu postanowieniu naszemu dosyć czynić mamy y panom posłom naszym to zlecamy, aby na przyszłym zieżdzie Słonimskim, iako najpilnieysze staranie oto u drugich braci naszey ich mości panów senatorów y panów posłów wielkiego księstwa Litewskiego czynili, aby pod odprawowaniem tego niezwyčajnego seymu w Krakowie, iako niebezpieczney, księstwo Litewskie potrzebno obronie przy iego xiążęcey mości, iako przy terminie naszym opatrzono być mogło.

A iż też nas, iako wiernych sług, poddanych iego królewskiej mości, naszego miłościwego pana, z wielkim żalem naszym bardzo obchodzi tak lekkie uszanowanie maiestatu, z wielką niebezpieczeńścią zdrowia iego królewskiej mości, pana naszego, od ludzi swawolnych we Gdańsku, którzy nie ieno że przed oczyma iego królewskiej mości, pana naszego, wielkie despekty z rozlaniem krwi y zabiianiem na śmierć ludzi uczciwych braci naszey, urzędników y sług ikmci czynili, ale też do gmachów y do tych pokoiów, w których iego królewska mość mieszkanie swe pańskie mieć raczy, strzelali, tedy zlecami to panom posłom naszym, aby ze wszystkimi stany na tym

seymie będącymi, iako nayprzystoynieyszy sposób do przystoyney y uczciwey nagrody z przystoynym postrzeżeniem dignitatis iego królewskiej mości pana naszego y sławy narodów naszych wynalezli z pokaraniem tych swawolnych występków.

A iż do obrony przeciw poganom przybycie nie małej potężności być rozumiemy przywróceniem y incorporowaniem Aestonie do Korony y do wielkiego księstwa Litewskiego; przeto prosić panowie posłowie naszy, porozumiawszy się w tym, nie ieno pany posły wielkiego księstwa Litewskiego, ale też y z koronnymi iego królewskiej mości maia, aby iego królewska mość według pakt y powinności swey pańskiej Aestonią, nie odkładaiać na dalszy czas, do Korony y do wielkiego księstwa Litewskiego przywrócić raczył.

Między inszymi reczami nas dolegaią y to niemnieysza z wielką część woiewodztwa Brzeskiego tribunal Lubelski nullo iure przeciw związku unii dekretami swymi wciągając się do Korony waży tak, iż y do exekucyi ony przywozić by chcieli, o czym chociaż się dawno na seymiech zmianka czyniła y często czyni, iednak iż skutku swego nie wzięło y to między improwizy ninieyszemi reczami panowie posłowie na pamięci mieć maia y bez dalszego dokładu ta sprawa uspokoią była.

Teyże podobna sprawa szlachcica Litewskiego pana Micuty, który nad wolność y prawa tymże trybunałem iest bardzo ukrywdzony, iako sam skargi swey poprzec nie zaniecha, panowie posłowie dopomoc mu maia.

Nie mnieysza y to iest niebezpieczeństwo z rzeczy-pospolitey, a prawie iako szkodliwa iskra, która chociaż bywa mała, wielki iednak pożar za sobą mieć może, że ludzie niepohamowani albo raczey swawolni, naru-

szaiąc sami umyślnie pokóy pospolity, czynią rozruchy o różności w nabożeństwie, nie tylko słowy przyczynę dając, ale też y do sediciei y tumultów szkodliwych się biorąc, na zbory chrześcijańskie się rzucając y one biorąc tak w Koronie polskiej, iako y tu w wielkim xięstwie Litewskim y na różnych miejscach w ziemi pruskiej przeciw konfederacyi, a ku rozerwaniu pokoju pospolitego: przeto obmyślawaiąc pokóy z postronnymi, nie mniey uspokoić domowe rozruchy potrzeba,—mają się tedy ichmość panowie posłowie starać, aby iako namocniey to obwarowano było, żeby pod winami w konfederacyi y w prawie opisanymi y karaniem takie swowoleństwo było hamowane.

Prośba pana Ostrowskiego, starosty Dynamenskigo y prestrogą, którą przedłożył na seymiku naszym, iż zachodzi rzeczypospolitey panowie posłowie naszy donieść do iego królewskiej mości mają, zabiegając temu, aby się tam w tey ziemi Inflańskiej nie przeciwko institutii o ziemi Inflańskiej uczynioney nie wykraczało.

Doniesiona też iest do nas prośba od iegomości pana Jana Haraburdy na seymiku naszym, abyśmy się w to włożyli do iego królewskiej mości, pana naszego, żeby pozwy zadwornymi o maiętność Swislocką dobra przed unią za uczciwe posługi iegomości panu Michałowi Haraburdzie, kasztelanowi Mińskiemu, oycu iego daną molestowan za dworem, gdyż związek unii y konstitucya nie gdzie indziej, iedno na seymie tylko walnym, cenzurę takich przywileiów okazuje: przeto zlecamy panom posłom naszym tę prośbę iego do iego królewskiej mości donieść, iako nappilniey tego postrzec, żeby się rozeznawanie przywileiów według przysięgi iego królewskiej mości nam w tym uczynioney nie gdzie indziej, iedno na seymie odprawowało y pena na takich, aby

według opisania w constytucyi exekwowana była, aby się na potym nie wazyli przeciw constytucyey na unii uczynioney ludzi turbować.

Iż też w tym szkodę r.-p. wielką być widzimy, iako to wiadomości naszey doniosł pan Zibut Hanskopowicz—woyski y poborca Koweński, iż mieszczanie Kowieńscy uchroniając się płacenia poborów, które z wielkiego xięstwa Litewskiego wszyscy płacili do niego, iako do poborce swego poboru, dać nie chcieli: zaczym są prawem przekonani y iuz znać na banicyą z trybunału odesłani; mają tedy ichmość panowie posłowie naszy przyczynić się do tego, aby winny naleziony był, aby na tym pobor nie szkodował.

Dobra królewskie iegomości, iż za staraniem rzeczypospolitey są niektóre składanych miał by być tak król iegomość, iako y rzeczpospolita wszystek, co iako się obróciło, r.-p. o tym wiedzieć ma.

Pobory wybrane z wielkiego xięstwa Litewskiego, a potym od poborców odyskane iż próżno leżącego tym potrzeba obmyślić, żeby w zdanie cokolwiek.... r. p....

Poprawa statutu iż nie dochodzi, upominać się, aby dokończona była, gdy że wszystko xięstwo Litewskie niemały nakład na to uczyniło.

Strony zasłużonego panów rotmistrzów y żołnierzów wszystkich ukraińczych wielkiego xięstwa Litewskiego, aby im w starości lat ich zapłata dla ratunku y ich doszła nędzy, ichmość panowie posłowie naszy prosić za nimi mają.

Ichmościom panom obywatelom powiatu Oszmiańskiego y z strony pisarstwa ziemskiego Oszmiańskiego mają ichmość panowie posłowie naszy, porozumiawszy się w tym z pany posły Oszmiańskimi, pomoc prosić.

Strony pana Jana Czyża, sekretarza iego królewskiej mości, o niedobranie poboru z województwa y z miasta Wileńskiego dla powietrza, aby ta sprawa koniec swój wzięła, starać się o to ichmość panowie posłowie naszymy maia.

Także też strony pana Piotra Haraburdy o resztę poborową y o zapłatę długu w skarbie iego królewskiej mości aby koniec temu stać się mógł.

Jegomości pan wojewoda Mściśławski prosi, aby przy starostwie Mściśławskim zostać mógł.

Strony służb y utrat ichmość xiażąt Wyszniwieckich, które oyciec y brat ichmość pan starosta Czerkaski dla rzeczy-pospolitey ponosili, dopomoc ichmościom prośbą swą panowie posłowie naszymy maia, aby ichmości nagroda zato doszła.

Z strony pana Krzysztofa Dzieszka aby za znaczne y utratne posługi swe mógł na wsi Manastyranach, na granicy Siedmigrodzkiej y Wołoskiej leżącey, wieczność otrzymać, aby ieśli by to być nie mogło, na wsi Tuchnie, którą trzyma pod Toruniem, aby mu

summa iaka wniesiona była, ichmość panowie posłowie naszymy maia, mu być pomocni prośbą swą w tym.

Także za panem Piotrem Warakunskim przyczynić się ichmość maia, aby za znaczne posługi w r.-p. pokazowane y za ochronienie starania zdrowia iego na wiosce Baysagołskiej we Żmóydzi wieczność mu dana, abo summa wniesiona była.

Którą instrukcyę, ze zgodą nas wszystkich uczynioną, daiemy ichmościom panom posłom naszym z przyciśnieniem pieczęci y z podpisem rąk naszych do niey. Pisan na seymiku naszym w Wilnie trzydziestego dnia Decembra, roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt czwartego. У тое инструкции печатей притисненных и подписовъ рукъ не мало. Которая инструкция ихъ милости пановъ обывателей воеводства Виленского есть слово въ слово до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписана, съ которыхъ и сесь выпишь подъ печатью кгородскою воеводства Виленского сторонъ требующей есть выданъ. Писанъ у Вильни.

1671 г.

Изъ связи № 4577, за 1670—1671 г., донум. 3.

158. Сеймиковое постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о назначеніи подати на содержаніе войска.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, вслѣдствіе *первыхъ опыщеній, принятыхъ за вторья* и королевскаго универсала, постановили слѣдующее:

Для сохраненія безопасности рѣчи-посполитой отъ Оттоманской Порты согласиться на назначеніе 5000 ч. войска; для содержанія его назначить три подымныхъ со всѣхъ вообще имѣній какъ

королевскихъ, такъ духовныхъ и свѣтскихъ; назначить двухъ сборщиковъ,—одного отъ дворянъ, другого отъ духовенства; просить короля не собирать всеобщаго ополченія; къ концу срока подымной подати назначить фискальмй сеймикъ для преданія суду недомочниковъ; настоящее войско по окончаніи войны считать распущеннымъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Мая двадцать девятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою-Дусяцкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто панъ Адамъ Дембскій, о поборахъ и ку актикованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ ляддумъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Виленскаго на речъ въ немъ нижей мененюю, просечи, абы тотъ ляддумъ былъ до книгъ уписанъ, которое, принявши и усписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y wszyscy obywatelę woiewodztwa Wileńskiego, duchowni y świeccy, żeśmy wszyscy się na dzień dwudziesty szósty miesiąca Maia w roku terazniejszymъ тисячъ sześćset siedm-dziesiąt pierwszymъ, popisowi woiewodztwa

Wileńskiego naznaczoney, za wiciami iednymi za dwoie od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, wydanemi y uniwersalami imci pana chorążego woiewodztwa naszego zgromadzili, oznaymujemy y obowiazujemy się tą naszą zgodnie namówioną uchwałą, vigore prawa na blisko przeszłymъ seymie postanowionego, pospolite ruszenie ze wszystkich woiewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego in casum niedoуścia convocaty, aby w rękę y dispositę iego królewskiej mości zostawało, iest declarowane, któremu inhaerendo iego królewska mość in praesenti necessitate publice wici na pospolite ruszenie wydać raczył, a oraz z oycowskiej opatrności compassię nad stanem szlacheckim, wieloma incommodis bellorum et temporum wycięczonych, optionem zatrzymania części woyska w służbie rzeczy-pospolitey zostaiącego, przez umoderowanego podatku uchwałę in vim pospolitego ruszenia proposuit; tedy y my, stosując się do tegożъ prawa y woli iego

królewskiej mości, podany sposób ad praesentem tylko casum następującego niebezpieczeństwa cura debita vaeneratione przyrzucając, tak declarujemy y dotrzymać sacrosancte sub paenis legum przyrzekamy: że na zatrzymanie pewney liczby woyska, w służbie rzeczy-pospolitey zostającego, to iest pięciu tysięcy ludzi, pozwalamy, na które wydać troje podymnych, według ostatnich abiurat bez wszelkich defalcacji ze wszystkich dobr, tak iego królewskiej mości, miast, miasteczek y dzierżaw (ponieważ zaszedł na to iego królewskiej mości assensatus), iako też z dobr duchownych y świeckich, ziemskich, także szlacheckich dziedzicznych, zastawnych, arndownych, a quocunque titulo u iakich kolwiek osób zostających, nemine excepto, sub poenis in volumine legum sancitis, mamy y tę deklaracją naszą tak do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, donosimy, iako też na commisiey do zapłaty woysku z seymu przeszłego naznaczoney, na ten czas w Wilnie odprawującej się, przez iego mość pana sędziego ziemskiego, commissarza województwa naszego, opowiedziawszy do executy przywoździć, nieodłącznie obiecujemy. Naprzód, aby żaden od wydania pomienionego podatku uwalniać się niemógł, wszystkich generaliter a specificie cuiuscunque status et conditionis obywatelów województwa naszego, tudzież miasta y dzierżawy iego królewskiej mości injungimus, aby nemine excepto, począwszy od daty tej uchwały województwa naszego aż do dnia świętych apostołów Piotra y Pawła, in anno currenti był wnoszony, od świeckich do poborcy od nas zgodnie obranego, iego mość pana Jana Brzezińskiego, a z dobr duchownych — do poborcy duchownego, a venerabili capitulo Vilmensi naznaczonego, przy których te pieniądze, nie wnosząc do skar-

bu rzeczy-pospolitey, zostawać y tylko za assygnacjami iasnie wielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego, hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego, na pomienione woysko wydane być mają. Z których podatków liczbę nie gdzie indziej, tylko przed wydarzonemi z pośrodka nas z seymiku przyszedłego deputatami iego mość pana poboręcę uczynić. A iesliby pan Bóg oyczynę naszą w tym czasie uspokoił, żeby iego królewska mość od nas ani pospolitego ruszenia, ani woyska nie potrzebował; tedy pomienione podatki na zapłatę starych zasług, na przeszłym seymie naznaczoney, ściągają się y zachowany inviolabiliter od ich mość pana poborcy naszego y w drugiej racie potracony za gotowego być ma. Obliguemy się przy tym ich mość panów urzędników grodzkich województwa naszego, aby roczki immediate po terminie wydania podatku tego następujące sądzili y na nich paenas, in volumine legum expressas, przeciwko wszystkich retentorów pomienionego podatku irremissibiliter extendowali, warując iak sobie, abyśmy za wydaniem według tej uchwały naszej trojga podymnych pociągani do pospolitego ruszenia, luboby y trzecie wici wyszły, nie byli, w nagrodę którego pospolitego ruszenia optionem od iego królewskiej mości proponowaną przyieliśmy, tak też y to, aby woysko, któreśmy dla tak nagley potrzeby rzeczy-pospolitey in subsidium iego królewskiej mości ich mościom panom koronnym, braci naszej ex vinculo unionis, przeciwko potędze Porty Othomańskiej protunc daemy, niema być za kwarcialnego żołnierza liczone, ani w dalszą służbę rzeczy-pospolitey wciągane, ale po expirowaniu teraznieyszej okazii exnunc vigore przeszley constitucyey zwinione. Co wszystko aby robore inviolabiliter miało tę zgodną uchwałą y

postanowienie nasze podpisami rąk naszych utwierdziwszy, przyrzekamy to sobie, że approbationem onego et coaequationem z drugimi wojewodztwy na przyszłym, da Bóg, seymie żadną miarą nie odstąpiemy. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Maia dwudziestego siódmego dnia. У того лядвумъ подписа руекъ тыми словы: Michał Pac, wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, marszałek seymiku, Hrehory Podbereski—wojewoda Smoleński, Jeronim Kryspin Kirszenszteyn—podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego, Tomasz Kazimierz Girsi—kantor prałat Wileński, administrator dobr biskupstwa Wileńskiego, Benedykt Żuchowski—kanonik Wileński, dziekan Żmuydzki, Jan Karol na Dolsku Dolski—krayczy wielkiego xięstwa Litewskiego, Piotr Rudomina Dusiacki—starosta Starodubowski, podwojewodzi Wileński, Michał Drucki-Sokoliński, marszałek Orszański, Mikołay Franciszek Rosochacki—ciwun Trocki, pisarz ziemski Wileński, starosta Niemonoycki, Jan Zygmunt Tyzenhayz—chorąży wojewodztwa Wileńskiego, Kazimierz Mintowt Czyż—podkomorzy Wileński, Mateusz Jan Zakrzewski—sędzia ziemski Wileński, dworzanin iego

królewskiey mości, Michał Konstanty Kołęda—podsedek wojewodztwa Wileńskiego, Jerzy Tyszkiewicz—woyski wojewodztwa Wileńskiego, starosta Obelski ręką swą, Kazimierz Chociecki—stolnik Wileński, Jan Władysław Brzostowski—starosta Subocki, Samuel Kazimierz Giedroyć—woyski Mściślawski, Piotr Michał Pac, Jan Wołynicz, Wiktoryn Stanisław Dowgiało-Zawisza ręką swą, Kazimierz Jan Więkwowicz—podczaszy wojewodztwa Trockiego, Stanisław Wincenty Czyż na Woronie, Gabryel Giedroyć, Jan Miedzechowski, Alexander Giedroyć, Michał Leo Tur na Subaczach—miecznik Brasławski, Andrzej Kołodzierzynski, Alexander Syciński, Alexander Dowgiało Narbut, Andrzej Bohdziewicz, Marcin Kazimierz Wilejko, Marcin Kazimierz Giedroyć, Andrzej Czyż z Worony ręką swą, Jan Marcian z Konopek Konopacki, Tomasz Stanisław Matuszewicz, Jan Chryzostom Pietraszewicz, Kazimierz Ludwik Szolucki, skarbnik Trocki, dworzanin iego królewskiey mości, Stanisław Michał Proksza, Jerzy Władysław Bohusz, Stanisław Koziół Poklewski, Stanisław Omulski, Jerzy Bartoszewicz. Которое тоє лядвумъ за подањемъ до аеть черезъ особу верху помєненую, есть до внищъ єгродскєхъ Виленскєхъ аетїєванъ, принятъ и уписанъ.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г., докум. 7.

159. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводста на сеймъ pacificationis.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на антекомниціальный сеймикъ, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) по засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданническихъ чувствъ воеводства, просить его о выводѣ войскъ изъ предѣловъ воеводства;

2) о принятіи мѣръ къ успокоенію взволнованныхъ умовъ въ рѣчи-посполитой и вознагражденіи лицъ, понесшихъ разоренія и убытки;

3) посламъ вмѣняется въ обязанность устранять все то, что можетъ клониться къ сорванію сейма, а въ случаѣ несчастія стать на сторону другихъ воеводствъ и лучшихъ въ республикѣ людей;

4) для поднятія экономическаго благосостоянія державы просить короля о выдачѣ въ скарбъ обшанныхъ имъ милліоновъ; также точно и о выдачѣ литовскому войску заслуженнаго жалованья;

5) требовать особаго постановленія о строгомъ исполненіи правъ *coaequationis* Ляты съ Короной.

6) требовать сложенія съ шляхетскихъ имѣній

ежегодной подымной подати и повѣрки неправильно составленныхъ абъюрать;

7) ходатайствовать о повѣркѣ и исправленіи тарифы податей в. кн. Литовскаго;

8) объ облегченіи гиберны съ имѣній духовныхъ;

9) о воспрещеніи коронному канцлеру прикладывать свою печать на бумагахъ, адресованныхъ княжеству;

10) о вознагражденіи подканцлера в. кн. Литовскаго за затраты его отца присужденіемъ ему Члуховскаго староства;

11) объ оставленіи всеобщаго ополченія въ распоряженіи короля съ цѣлію сохраненія его безопасности;

12) объ открытіи монетнаго двора съ цѣлію исправленія и уравниенія съ сосѣдями цѣнности монетъ;

13 и 14) объ удовлетвореніи ходатайствъ Брестскаго воеводы и Виленскаго гивуна Тышкевича по частнымъ дѣламъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Marca szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Kazimierzem Janem Sapieha, wojewodą Wileńskim, hetmanem wielkim wielkiego księstwa Litewskiego, postanowiwszy się oczewisto imć pan Mikołaj Antoniewicz—woyski opowiadał, pokładał y do akt grodzkich Wileńskich instrukcją wojewodztwa Wileńskiego, na seymiku antecomicialnym postanowioną, a wielm. ichmć

panom posłom na seym pacificationis do Warszawy daną, podał w te słowa pisaną:

Instrukcja od nas senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwaszlachty y wszystkich in genere obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, na seymik antecomicialny na dzień piąty miesiąca Marca, roku teraznieyszego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego za innotestencyami od ikmci, pana naszego miłościwego, wydaniem i publikowanemi, do Wilna zgroma-

dzonych, wielmożnym ichmć panom Michałowi Rafałowi Szumskiemu—podstolemu y podwoiewodzemu, Stephanowi Szwykowskemu—sędziemu, urzędnikom Wileńskim, posłom od nas zgodnie na seym pacificationis walny, sześć niedzielny, pro die decima sexta Aprilis w tymże terazniejszym roku, w Warszawie, od ikmci złożony, obrany dnia.

Jako cała rzecz-pospolita chwalebne światu sławne odległym nagrodom pożyteczne wszystkimi chrześcijaństwu w osobie ikmci, pana naszego miłościwego, widząc panowanie, y nieograniczonych łask y dobroci pańskich codzennie doznawając, winna y panującemu nad pany nieskończoną chwałę y najsławniejszemu maiestatowi ikmci wszelki wdzięczności trybut, tak specjaliter woiewodztwo nasze Wileńskie przyznaie, że ikmć, pan nasz miłościwy, oświadcza Koronie polskiej y wielkiemu xięstwu Litewskiemu więcej, a niżeli na zawdzięczenie oyczyzna nasza wystarczyć może, na dwie tak hojne dobrodzieystwa, ut nequeant maiora dari; a ztąd w powszechney radości z wiernym podanstwem na złożony seym stawa przez posłów swoich, którzy naypierwiej, niżeli o miłej oyczyźnie o obronie iey, o prawach y wolnościach traktować zaczną, wprzódy zdrowia y szczęśliwego ikmci, panu naszemu miłościwemu, panowania powinszowawszy, za niezliczone dobroczynney ręki łaski y largitje za oycowskie circa bonum publicum pieczołowanie, collectis in unum populorum votis należyte dzięki oddadzą.

Woysko ikmci, pana naszego miłościwego, na obronę tej rzeczy-pospolitey dla bezpieczeństwa pospolitego y na zaszczyt maiestatu ikmci wprowadzone, zbytney nikomu nie mogło inferre molestiej, tak mniemamy, że się nie znajdzie żaden takowy, który by w tym ikmci malos miał adstruere

fines, zwłaszcza. gdy ikmć, pan nasz miłościwy, w kriminalniejszych postępkach z tychże ludzi swoich sprawiedliwość declaruje. Wszakże ponieważ za szczęśliwym ikmci, pana naszego miłościwego, panowaniem rozdwojone in scissa republica civium iey serca in unionem animorum przechodzą y przyszły; żołnierze zaś ikmci dla szczupłości consistencyi in visceribus regni daley konserwować się nie łączno mogliby, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, relegować onych raczył, ichmć panowie posłowie nasi przy innych woiewodztwach y powiatach supplikować będą, upewniając ikmci, pana naszego miłościwego, że sami z wrodzoney ku panom swym wiary z niezmysłoney maiestatów ich miłości, iako wierni dobrotliwego pana słuźdy y poddani za dostojenstwo ikmci przy boku y waleczney ręce iego zastanawiać się gotowy iesteśmy.

Lubo ikmć pan nasz miłościwy, chcąc państwo swoje rzecz-pospolitę naszą w pożądanym widzieć pokoiu, dla zgaszenia w xięstwie Litewskim wnętrznego zapału, i wielm. ichmć panów commissarzów naznaczył był; iednak, że ta commissia niewiedzieć quo pacto in effectu nie była, upraszać będą ichmć panowie posłowie nasi, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, in primordiis seymu pacificationis ante omnia te wszystkie motus civiles powagą maiestatu swiego, tak iakobyśmy y samego aktu seymowania pomysłny obiecować mogli skutek, ułaczyć y uspokoić raczył. A ponieważ z okazji tej, że zaczętej wnętrzney woyny i. w. imć pan woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, y wielm. iegomość pan podskarbi w. x. Litewskiego, imć pan woiewoda Połocki y inni godni y rzeczy-pospolitey dignitarze, urzędnicy y obywatele wielkiego xięstwa Litewskiego, per nimum wzniecających ten pożar zelum, czę-

ścią na honorze przez wielką uymę władzy y wielm. imci pana woiewody Wileńskiego, hetmana, wielkiego xięstwa Litewskiego, przez zabrane violenter et tumultuarie ehorągwie komputowe, częścią przez zdesolowane w xięstwie Zmuydzkim, w woiewodztwach y powiatach russkich dobra dziedziczne, zniszczone funditus włóści, z szczegulney tylko przeciwnych zawziętości znaczną ponieśli ruinę, ażeby z wynalasku rzeczypospolitey szkod recompensam et restitutionem honoris iak nayskuteczniejszym sposobem mieć mogli, starać się będą ichmć panowie posłowie nasi. Tegoż iaśnie wielm. imci pana woiewody Wileńskiego wielkie dzieło rozwiązane z odwagą zdrowia et erogatione wielkich summ związku woysk wielkiego xięstwa Litewskiego pod Brześciem w rzeczypospolitey gratitudinem dać, tym tak względem spustoszonych dobr dziedzicznych, iako też względem wszystkich in antecessum zasług, expens y summ liquidowanych, aby tenże iaśnie wielmożny imć pan woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, debitam et realem odebrał satisfactionem et larga e serie benemeritorum munificentia posilony był, instantissime promovebunt ichmć panowie posłowie.

Że zaś świątobliwa ikmci, pana naszego miłościwego, in omnes casus przezorną intencją oycowską nam daie przestrożę, aby ichmć panowie posłowie nasi, ieśliby iakowe nieuspokoione et acerba (czego Boże uchoway) irruerent fata, seymu wszelakimi saluberrimis praemuniti byli consiliis, w co że trudno potrafić, ponieważ pospoliecie nescia mens hominis sorte patique futuri, ichmość panowie posłowie do powszechney innych woiewodztw y powiatów et civium bene de republica sentientium zgody, do

prawa przy tym pospolitego y zwyczajów dawniejszych szczerze aplikować się będą.

Przyznać każdy musi wielkie woyska rzeczypospolitey w. x. Lit. merita, wszelakiey godne wdzięczności y nagrody, a daleko większą cierpliwość w oczekiwaniu krwawie zahorowanych zasług; trudno iednak difiteri wielką a prawie abominabile desolationem dobr imkci dzierzaw dożywotnych, stołowych, economicznych, duchownych y świeckich, co sama res oculis subiecta pokazuie y każdego dobro pospolite kochającego przeraża wnętrznosci tak dalece, że dalszych contribucyi, y podatkovania w dobrach funditus zniszczonych omnem excludit possibilitatem; instabunt tedy ichmość panowie posłowie do ikmci, pana naszego miłościwego, aby milliony ex regali munificentia in levamen ciężarów rzeczypospolitey declarowane, które in sortem w. x. Lit., z łaski y szcudroblivosti pańskiej cedere maia, in vim przyszey kompanii czwierci woyska w. x. Lit., in obsequio rzeczypospolitey fideliter zostaiącemu, rozdawane były, a interea generalna zaraz po skończonym szczęśliwie seymie commissia naznaczona była, ciż ichmość panowie posłowie nasi zalecą rzeczypospolitey exolutionem półtrzeci czwierci żołdów woyska w. x. Lit., starego zaciągu winnych, constitucjami dawniejszemi y dekretami commissarskimi z inportanciy podymnych dwadziestu siedmiorgu w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym uchwalonych assekurowanych, instando, aby iako nayskuteczniejszą y nayprętszą tych swoich zasług odebrali satisfactionem.

Coaequatio iurium z Koroną polską xięstwa Litewskiego, z dawnych czasów od obywatelów tego xięstwa požądana, lubo per constitutionem seymu szczęśliwey corona-

cyey ikmości iest approbowana, iednak aby executio tey przez iakie sposoby impedita nie była, invigilabunt ichmość panowie posłowie.

Ze zaś w tymże nowoustanowionym prawie defectus nonnulli względem introdukowanych w taryfę corocznych podatków szlacheckiego podymnego, na które pozwolić niepodobna, także względem położonych abiurat anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, po których według posledniejszych w roku tysiącsześćset dziewiędziesiątym zaprzysiężonych dymów, wielki decesus znajduie się, w tym tedy y w innych punktach, a naybardziej ratione zwożenia hyberty, urgebunt ichmość panowie nasi, aby adaequatam prawu y zwyczajom, ab antiquo w Koronie praktykowanym, adveniat rzecz-pospolita moderationem et elucidationem, iakoby wielkie xięstwo Litewskie podobnym sposobem w prawach y zwyczajach swoich in toto z Koroną polską porównać się mogło.

Tak taryfa podatków w. x. Lit., iako perplexa napisana, aby iako naylepiey meliorowana była, osobliwie w zmniejszeniu koni, któremi woiewodztwo nasze iest przeładowane, y porachowawszy się z importantią nie więcej, tylko dwieście koni na się przyjąć może, upomnią się ichmość panowie posłowie serio etiam cum discrimine seymów.

Alleviationem hyberty z dzierzaw ikmość y z dobr duchownych żeby nie sowitą, ale ob notoriam desolationem iedne tylko wydawały do woiewodztwa naszego protunc niżeli ad reintegrationem przydą.

Dzieie się praeiudicium prawom xięstwa Litewskiego, że ichmość panowie pieczętarze koronni in munia xięstwa Litewskiego wdaiąc się, uniwersały ikmości, do xię-

stwa Litewskiego wychodząc, pieczęcią koronną pieczętują, które praeiudicia et abusus aby in posterum nie działy się doyrzą ichmość panowie posłowie, aby to prawem obostrzono było.

Oraz iusta desideria iasnie oświeconego xięcia imci pana podkanclerzego w. x. Lit. względem erogowaney znaczney przez zesłego iasnie oświeconego xięcia imci podkanclerzego y hetmana polnego w. x., rodzica imci, pro gloria gentis summy, także patrono starostwa Człuchowskiego y innych interessów, aby należyte od rzeczy-pospolitey ukontentowanie mieć mogły,—ciż ichmość panowie zalecą.

Pospolite ruszenie, iako iuż constitucią coronationis pozwolone ikmość, iezeliby tego gwałtowna potrzeba była, y teraz w ręku ikmości zostawać będzie, a z tą in quantum by xiąże imć de Conty iakową vim rzeczy-pospolitey miał inferre, ikmość pan nasz miłościwy praesidium maiestatu swojego obronę mieć będzie.

Znaczney łaski ikmości rzecz-pospolita odbiera documentum, kiedy depravatam monetam in valore, pretio et quantitate na bardzo dobrą y wyborną reducirere przez otwarcie mennicy deklarować raczył, za co ikmości, panu naszemu miłościwemu, ichmość panowie posłowie, iako nayuniżeńsze oddawszy dzięki, zniosszy się z tymi ichmość, którzy vim cudendae monetae mają, invigilabunt y starać się będą, aby przy szczodrobliwey deklarowaney ikmci łasce, którą rozumiey że ikmć felici coronae raczy eventio, mennica iako nayprędzey otworzona y pieniądze w niey iuxta legem imperii et vicinorum principum tak srebrne, iako y złote były bite.

Desiderium iasnie wielmożnego imci pana woiewody Brzeskiego, względem szkod od wielmożnego imci pana Ogińskiego—cho-

rażego w. x. Lit., na dziesięć tysięcy złotych uczynionych w Brześciu y w majątności za naiazdem na majątność y dwór, przez uformowanie przeciwko rzeczy-pospolitej związku, promovebunt ichmość panowie posłowie, aby pomienione szkody nagrodzone były et pro violatione publicae securitatis za naiazd subeat paenis legibus sancitis.

Similiter desiderium wielmożnego imci pana Tyszkiewicza—ciwuna Wileńskiego, ratione convulsionis decretorum y innych pretensii do wielebnego imci xiędza plebana Łyngmianskiego mających, ichmość panowie posłowie omni conatu promować będą.

Takową tedy ichmość pp. posłom naszym instrucją dawszy, obowiązujemy ichmościów fide, honore et conscientia, żeby to wszystko, iako nayskuteczniej, promowali. Pisan w Wilnie ut supra.

U tej instructii podpisy rąk iasnie wielmożnych, wielmożnych ichmość panów obywatelów wojewodztwa Wileńskiego temi słowy podpisane są: Kazimierz Sapięha—w hetmaństwie w. w. x. Lit., marszałek seymiku przedseymowego; Stephan Kurcz—wojewoda Brzeski; Jerzy Tyszkiewicz—ciwun wojewodztwa Wileńskiego; Kazimierz Wołowicz—sędzia ziemski Wileński; Michał Koszczyć—pisarz ziemski Wileński; Jerzy Władysław—Boreyko podczaszy wojewodztwa Wileńskiego; Jan Krzysztof Zaba—podczaszy Mściłowski; Alexander Pietkiewicz; Jan Karol Tymiański p. z. W.; Jan Skorulski—

m. K.; Malcher Pietkiewicz—stol. Orszański; Andrzej Abramowicz—skarbnik Wileński; Michał Monkiewicz; Gabryel Medoncki s. k. J.; Samuel Monkiewicz—pod. Rzec.; Stanisław Żochowski; Stephan Kostrowicki—chorąży Derbski; Franciszek Skarbek na Kielczewicach Kielczewski; Samuel Szadurski—stolnik In.; Kazimierz The. Dombrowski—skarbnik ziemie Ryw.; Kazimierz Ciolek Drzewiecki; Alexander Pieczatka Lewonowicz; Joseph Kazimierz Hliniecki—woyski Starodubowski, podstarości Wileński; Piotr Kazimierz Wilczewski—kapitan ikmości; Jan Strawiński; Michał Jarhowski; Michał Monkiewicz; Władysław Kazimierz z Jastrzębia Jastrzembski—łowczy ziemie Dobrzyńskiej; Jerzy Michał Demidecki Dołmat; Matheusz Michał Haniewicz—obozn. woiewodz. Wileńskiego; Matheusz Stanisław Bronic Wardomski—strażnik woiewodztwa Wileńskiego; Władysław z Bohdana Towiański; Samuel Antoniewicz—woys.; Jendrzey Michałowski; Theodor Michałowski; Alexander Dyrwoniszko; Stanisław Moygis; Michał Dwmont, Stephan Jakób Jundził Dziedziula; Symon Suroz; Karol Zalesski—podczaszy ikmość; Stephan Taraszkiewicz; Piotr Michał Hliński—k. w. W. Kazimierz Suroz; Bazyli Antoni z Wersoki Wersocki; Władysław Giecewicz.—Która to instructia woiewodztwa Wileńskiego za podaniem oney do act, iest do xiąg grodzkich Wileńskich wpisana.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 1492—1495.

160. Распоряженіе комиссіи о внутреннемъ устройствѣ города Вильны.

Roku tysiąc siedmset dwunastego, miesiąca Septembra trzeciego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przedemną Michałem Raphałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter imci pan Jan Peter tę takkę ad acta xiąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor: Urząd duchowny respektiem iurysdyk, a urząd grodzki woiewodztwa Wileńskiego, według prawa constitucyi y dawnych zwyczajów, wespół z szlachetnym magistratem Wileńskim, chcąc miasto tuteysze w należyтым mieć porządku, podaie do wiadomości wszystkim obywatelom w mieście ikmci Wileńskim y na przedmieściach tego, pod różnemi iurisdikami mieszkającym, ażeby według punktów niżej wyrażonych każdy zachować się y sprawować się chciał, pod winą ważności występku y penami niżej wyrażonemi serio przykazue się. *Primo.* Szynków we dni ś. tak chrześcianie, iako y żydzi, aby odmykać nie ważyli się aż po kazaniu, pod winą kop ośmiu Lit. y dalszym karaniem. *Secundo.* Kramarze w swoich kramach aby nie siedzieli y nie przedawali we dni ś., tudziesz y żydzi; a iesli by kto miał inaczey postąpić, ma być karany zagrabieniem towarów przedanych, abo też winą podług ważności rzeczy przedaney. *Tertio.* Miary y garce stare y nowe w do-

mach szynkowych aby byli sprawiedliwe y cechowane od grodu y miasta ikmci Wilna; a u kogo się naydzie miara abo garniec niesprawiedliwy y nie cechowany, ma być przez urząd grodzki y mieyski zabrany y spalony, a za to będzie winą pieniężną karany. *Quarto.* Beczka do mierzenia zboża różnego bez cechów urzędów zamkowego y mieyskiego nie powinna u każdego gospodarza mieć chowana chiba za wiadomością, a u którego by się znaleźć mogła, za doniesieniem do urzędu grodzkiego y magistratowego, maia być beczki zabrane do ratusza; a za to karany będzie winą kop dziesięciu Litewskich. *Quinto.* Piekarze y piekarki chleby y pirogi większe a większe aby piekąc przedawali, a iesli by który albo która dla krnąbności y swoiey złości nie chcieli większe piec podług ceny zboża, ma bydź chleb takowych przez urząd grodzki y mieyski zabrany y na szpitale y ubogie z więznie rozdany; sami zaś piekarze y piekarki publiczną karą przy ratuszu będą karani. *Sexto.* Rzemieślnicy, służący y żony ich ażeby u bławatach nie chodzili, ale według dawnych zwyczajów y stanu swego zachować się chcieli, pod winą w prawie opisaną. *Septimo.* Kramnikowie, rzemieślnicy y innego stanu ludzie y obywatele nie powinni w mieście y na przedmieściach z szablami, szpadami y z żadnym orężem chodzić, oprócz popisów y innych okazy, po-

niewasz y same prawo broni; a gdyby się ważył kto tak s kramników, służących y rzemieślników y innych obywatelów chodząc, excepto magistratu, tedy za doniesieniem takowego, szabla albo szpada ma być na urząd miejski odebrana, a za to ma być karany winą tąż groszy dziesięciu Litewskich. *Octavo.* Złotnicy chrześciane żeby roboty żadney nikomu od srebra, iako tylo proby iedynastej srebra, podług artykułów cechowych, od magistratu postanowionych, y swoje cechy do robot swoich przykładali. *Nono.* Żydzi złotnicy ażeby żadney złotnickiey roboty nie robili, złotnikami nie byli, srebra nie zlewali, poniewasz żadnego prawa nie mają y owszem wszystkie prawa, constytucye bronią dla tego, że wielkie szalbierstwa znajduią się y złodzieystwa ukrywaią się między żydami. *Decimo.* Ciż żydzi krawcy, kuszniarze, ażeby dla chrześcian robot nie robili; a który żyd zechce krawiecką y kusznierską robotę robić, mają się do cechów przykładać, tak iako inni żydzi rzemieślnicy, szklarze y blacharze przykładaią się y powinności czynią. *Undecimo.* Ciż żydzi y tatarowie aby czeladź chrześcianańską, tak męskiey, iako y białey płci, na usługach swoich podług constytucyi y prawa u siebie nie chowali, iako tylo iednego piwowara y furmana, kiedy y ogrodę mają iechać y to za consensem zwierzchności urzędów grodzkiego, ale do służby swoiey zapłaciwszy iurgielt odprawili. A u którego by się żyda або tatarżyna znalazł chrześcianin y chrześciana na służbie, ma być takowy służący karany y przody więzieniem sześciu niedziel, potym plagami; żyd zaś y tatarzyn winy zapłacić sto grzywien y dalszemi będzie karany penami. *Duodecimo.* Żydzi przekupnicy, od chrześcian dla siebie na zarobek niepowinni pierwiey kupować do godziny dziewiątey, aż każdy gospodarz sobie kupi vic-

tualia, ani też zabiegaiąc na przedmieście w pole kupować nie ważyli się, pod winą kop ośmiu, або podług osoby y siedzeniem w więzieniu przez cały tydzień, ale każdego przyjeżdżaiącego cum vitalibus nie przeymując w polu y na przedmieściach na rynek iachać popuszczali. *Decimo tertio.* Ciż żydzi chrześcianom w handlach, rzemiosłach przeskadzać nie mają, pod winą w statucie y constytucyi opisanej, tudziesz ciż żydzi nad preskripcyą z granic y ulic swoich w dalsze publiczne ulice nie ważyli się wdzierać y mieszkać w mieście Wileńskim pod winą y karaniem, w dekrete kommissarskim wyrażonemi. *Decimo quarto.* Ciż żydzi nie mają zakupować towarów żadnych y żywności, przed chrześciane, poprzedzaiąc y rano zabiegaiąc, pod zaplaceniem winy, gdy onego poszlakuia, w constytucyi wyrażoney. *Decimo quinto.* Cyrulicy y inni rzemieślnicy, iaką kolwiek bawiący się w mieście Wileńskim zabawą, nie będący w cechu, ażeby mieyskie prawo przyjęli y do cechów wpisali się, a iesli by który w cechu nie był y prawa mieyskiego nie miał, a pokatnie robił, tułał się po domach, kamienicach, pałacach y cyrulicy po łazniach prywatnych, o takowych panowie starsi cechów powinni do grodu donosić y onych, iako łózných y partaczów do więzienia brać y łapać wolno; toż samo y o łaziebnikach rozumiano być ma, mianowicie ci karani być powinni, którzy non medici, sed homicidae nie leczą, ale kaleczą ludzi. *Decimo sexto.* Coby wszelkie, w mieście Wileńskim mieszkaiące, pod różnemi iuryzdykami, handle odprawuiące, szynki mające, a żadney do miasta powinności, według prawa, przywileiów, constytucyi przyzwoitych, nie pełniąc, protekcyą, ukrywaią się wolne ad cuiusvis instantiam pozwać do trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego y pen prawnych dochodzić, któ-

rych in fundo civili handle y szynki maia, coram iurisdictione civili respondere powinni. *Decimo septimo.* Kupcy przybyli z różnemi towarami do miasta Wilna, ażeby nad trzy dni funtem, łokciem nie sprzedawali, według konstytucyi, materie wszelkie abo też sztukami, tudziesz y futra, a po wyściu trzech dni abo hurtem wszystkie towary, to iest, materie, futra, bławaty przywozne indigenis sprzedał, abo z miasta, nie przeszkadzając tutejszym kupcom y obywatelom w handlach, wyjeżdżał. A iесли by tego przeciwny był, takowego towary przy assystencyi, od magistratu Wileńskiego naznaconey, przez urząd grodzki zabrane być maia. *Decimo octavo.* Szynków wszelakich w klasztorach y poświętnych domach, także handlów cuiuscunqve generis towarów y officyn rzemieślniczych cum praeiudicio ubogich ludzi zageęciły się, dla czego w zakonach y klasztorach, także domów poświętnych brachium spirituale, oraz w kamienicach, domach, tak w mieście y na przedmieściach będących, urząd grodzki z magistratem postrzegać y bronienia, ażeby wszyscy do cechów wpisywali się y wszelkie onera civitatis ponosili. *Decimo nono.* Przedzielnikom y łóznym, w mieście samym y na przedmieściach zostającym, bez żadney służby będącym, nie więcej gospodarz powinien płacić od dnia na chlebie przedzielnika iako tylko groszy ośmnaście, a na chlebie gospodarskim groszy dziesięć; a iесли by ważył się kto dać więcej, takowy zapłacić, ma winy kop sześć Litewskich. *Vigesimo.* Kopycki z zagranicy, na odmianę monety talarowey y tyńfowey, do miasta Wileńskiego sub quocunqve titulo przywozić śmiał y ważył się, przez co monetę podwyższał, tedy o takowym dawać wiedzieć do urzędów grodzkiego y mieskiego, gdy przybędzie, abo też odmienia czy na talary za granicę wywo-

zić miał z miasta, pod winą tysiąca grzywien y innemi penami serio przykazuje się. A gdy takowego urząd grodzki y mieyski poszlakuie, ma onego ze wszystkim tem confiskować y gospodarza samego prawem karać penami y winami. *Vigesimo primo.* A że wielkie trudności przyjeżdżającym do miasta Wilna dzieia się w monecie talarowey y tyńfowey, że nie maia determinacyi, po czemu ma currentia w mieście Wileńskim y w innych miastach, dla czego occurendo, urząd grodzki wespół z magistratem determinuie cenę, ażeby ubique locorum w w. x. Lit. za złotych ośm talar bity brano, tudziesz y tyńfa, nad to żaden więcej brać y dawać nie powinien będzie y pod utratą rzeczy y ciężkim karaniem. *Vigesimo secundo.* Ponieważ przez lożnych ludzi, a służby żadney nie maiających, mnoży się wielkie swawolenstwo, złodzieyswa, żebrowstwa y inne występki, ażeby każdy gospodarz dożnym stanu szlacheckiego do zamku, a mieyskiego do miasta, abo iuryzdyki zwierzchności, iеżeli by się znajdować miał, donosił, pod winą kop czterdziestu. A u kogo by się znajdować miał, że przechowywa u siebie, nie donosząc do urzędu, abo złodziejstwo doświadczone, ma być tak karany, iako prawo będzie kazało. *Vigesimo tertio.* Miasta Wileńskiego przywileiów prawom wielkie stają się convulsie, że prywatnemi wagami, hiram i towary wszelkie kupując y sprzedając, mimo publiczną wagę ratuszową wagą: zabiegając takowym convulsiom y praeiudiciom, szkodzącym miastu Wilnowi, od tąd wolno będzie, przez urząd mieyski przy urzędzie grodzkim, takową wagę, hiry, gdzie kolwiek in circumferentia miasta Wileńskiego zabierać y towary obsigillare, aut deponere in officio illo, do którego ad cuiusvis instantiam zapozwany będzie. *Vigesimo quarto.*

Mury publiczne około miasta zawiedzione, a zepsowane przez urobienie dziur onych, ażeby reparowane y dziury zamurowane były, iako przedtym było podano ważności restauracyi mury, a daley od tąd nikt się nie ważył dziur wybiąć y mury psować, o co forum do zapozwania cum spiritualibus ad spirituale, cum secularibus ad seculare.

Vigesimo quinto. A że nad preascriptią prawa śmieli y ważyli się przy murach mieyskich budynki stawić y one sine consensu magistratus deoccupare, tedy ci, którzy mają domy przy murach mieyskich postanowione, ten censum do prowentów mieyskich corocznie pewną pensią płacić y mury poprawować, a odtąd ażeby żaden cuiuscunque status, chyba na trzy abo cztery sążnie naydaley od muru, dom budować nie ważyli się, po winą zabrania materyi y zepsowania domu recēter budującego.

Vigesimo sexto. Ubogich zdrowych, niechcących robić, przy kościele tułających się y żebrzących, każdy gospodarz wiedząc o takowym z domów swoich, a ubogi od kościoła odpędzał do panów swoich y służby, ażeby prózniając swawolnie pana Boga nie obrażali, przez piatyki, a lotrówstwa nie mnożyli się.

Vigesimo septimo. Kominy ażeby każdy gospodarz często chędożyć kazał; który by nie uczynił, a miał by się komin zagorzeć z wielką trwogą ludzi patrzających (czego uchoway Boże) y szkoda miastu stać się miała z okayey gospodarskiej, tedy secundum arbitrium officii ma być karany excepto fortuibus casus. Pod czas zaś ognia (od którego niech pan Bóg broni y chował) każdy ratować dopomógł, nosząc wodę albo rozrywając krukami, a nie biegać do tego mieysca kraść. Który by na ten czas poszlakowany był, iako złodziey ma być karany.

Vigesimo octavo. Gnoy pod kamienicą będzie każdy gospodarz y ludzie na swoich

ulicach y kamienicach będące, aby kazali wywozić za miasto y ulice przed sobą chędożyć, a które są puste y żadnego mieszkającego nie będzie, tedy successor y possessor powinien będzie kazać chędożyć; a gdzie by successora nie było, tedy sąsiedzi, około mieszkający, po połowicy z sobą złożwszy się, powinni będą chędożyć y ten gnóy za miasto w pole wywozić, pod winą kop dziesięciu Litewskich, nie składając się żadnemi protekeyami.

Vigesimo nono. To też przykazuje się, ażeby kamienicy, domy puste, pod iakąkolwiek iurydyką zostające, każdy przełożony iurisdictioni kazał przez zesłanych przerewidować, ażeby trupów nie było w pustkach, przez co by (uchoway Boże!) zaraza powietrzowa miała by się odnowić, pod winą kop czterdziestu y dalszym karaniu.

Trigesimo. Gnoiów do pustek y placów w mieście będących, aby nie wozili y miasto nie zagnoili, wyrzucając na ulice, przez co fetores augentur, serio inhibetur, ażeby za miasto wywożono. Który zaś do pustek wywozić miał, abo kazał, gdyby takowego poszlakowano y onemu dowiedziono, tedy ma zapłacić winy kop dziesięć, a ten gnóy z pustek y z ulic będzie powinien wywozić za miasto. Także na ulice z kamienic y domów aby nie wyrzucali, pod wysz namienioną winą. Gru zaś, abo piaski, od pożaru kamienic na ulice wyrzucone, każdy gospodarz swoim kosztem ma za miasto w pole wywieźć pod tąż winą.

Trigesimo primo. Na wywożenie gnoiów y kup wielkich, w mieście będących, każdy gospodarz, na kwaterach mieszkający, gdy przez służbę urząd oznaymi, ażeby dał konia z wozem wywieść tego dnia dziesięć fur abo wozów za miasto w pole; a ktoby był sprzeciwny, tedy zawsze, gdy wykucya będzie, za wozów dziesięć trzeba będzie wywieźć dwadzieście wozów y dalsze-

mi penami. *Trigesimo secundo.* Siemienicy po wszystkich iuryzdykach, pałacach mieszkających, ażeby co sobota rynsztoki y ulice publiczne na rynku około ratusza czyścili y chędożyli, pod winą dziesięciu kop groszy y braniem do więzienia urzędowego. *Trigesimo tertio.* Chlebnice, krupnice, łakotnice, pierożnice y inne łocki niemające, a różnie tułając się po ulicach żydowskich y innych miejscach prywatnych przedają swoje towary, ażeby od sądu, od magistratu lokacie nymowali y na publicznym miejscu pod ratuszem, abo gdzie magistrat, abo pisarz prowiantowy miasta naznaczy, siedzieć powinni będą, pod zagrabieniem wszystkich towarów y karaniem w więzieniu. *Trigesimo quarto.* Skrzynie abo rury, na ulicach będące y lugi swoje do rur mający, gospodarze ażeby nakrywać kazali, one nakrywali pod winą kop trzech Lit. We wszystkich tedy punktach od dnia dzisiejszego kto by się nie chciał zachować y sprawować się, będzie karany od urzędu według

stanu winą, wyżej wyrażoną, y innemi penami. Do których pro documento rękami naszemi podpisawszy się, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dat w Wilnie dnia dwudziestego czwartego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tey taksy podpisy rąk temi słowy: Jan Jerzy Grotuz—podstarości, sądowy deputat powiatu Grodzieńskiego y director e medio ikmości panów kollegów, destinowanych na ratusz z tryb. w. x. Lit.; Marcian Dusiaczki Rudomina—podczaszy y deputat powiatu Brasławskiego, kommisarz tryb. w. x. Lit. Michał Karasiewicz Tokarzewski, stol. Brze., kommisarz z tryb., deputat powiatu Upickiego; Piotr Korsak Udzielski, podczaszy y deputat woiewodztwa Połockiego; Michał Rafał Szumski—podstoli y podwoiewodzy Wileński. Która to taksa za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęta y wpisana.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 488.

161. Сеймиковое постановление дворянъ Виленскаго воеводства.

Постановление это состоялось вслѣдствіе универсала кн. Рѣпина о выдачѣ провіанта для русскихъ соювныхъ войскъ. Въ немъ дворянство воеводства указываетъ на послѣдній трактатъ съ Россіей, по которому Литовскій край освобож-

дается отъ этой повинности; указываетъ на недавнюю эзекуцію Чадцаева, какъ противозаконную, и проситъ покровительства и защиты какъ у гетмана такъ и у рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Aprila iedynastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphaelem Szumskim, podstolim y podwoiewodzým woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personalliter imci pan Heronim Wolk, laudum seymiku woiewodztwa Wileńskiego, z rzeczą w nim we srzedzinie dostateczniey wyrażoną, ad acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał sequentis tenoris: My senatorowie, duchowni, świeccy, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatelwoiewodztwa Wileńskiego, za innotescenciami wielmożnego imci pana Jana Skorubskiego, chorążego woiewodztwa Wileńskiego, na dzień ósmy miesiąca Apryla zgromadzeni, kiedy nadspodziewanie y upewnienie od iaśnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka w. w. x. Lit., pełnomocnego rzeczy-pospolitey posła, o postanowionym de recenti traktacie z nayiaśnieyszim Carem imością, że iuż więcey woyska auxiliarne nie miały nas extenuare wymaganiem prowiantów, iaśnie oświecony xiążę imość Reppin, generał woysk iego Carskiego wieliczeństwa, uniwersaly swoje do

całego woiewodztwa wydawszy, onemi requirue prowiantowy furazów, zesławszy oraz ludzi kilkaset na exekucją, pod comendą imci pana Czadaiewego, pod-półkownika iego Carskiego wieliczeństwa będących, w czym woiewodztwo prospiciendo sobie, pozwolಿಸzy naprzód in eum finem ubezpieczenie od iaśnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, że auxiliares nie mieli iuż unquam pretendować z woiewodztwa alimentacyi, pozwoliło pro sustentamine woyska w w. x. Lit., contribuere pewną liczbę beczek zboża; o takowym wymaganiu prowiantów od auxiliarnych przez umysłnego delegata swego doniosła iaśnie wielmożnemu imci panu hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., od którego imć pomyslny otrzymawszy reskrypt y wszelkiey ku woiewodztwu adhezji dowód, będąc regulowane do niepozwolenia na żadne prowianty auxiliariibus ex ratione ustanowionego traktatu y deklaracyi od nayiaśnieyszego Cara imci, tudziesz ex ipsa impossibilitate, na teraznieyszim zgromadzeniu obraliśmy do iaśnie oświeconego xięcia imci Reppina, generała woysk iego Carskiego wieliczeństwa, za posłów imci pana

Benedykta Januszewskiego, miecznego Wileńskiego, y imci pana Tobiasza Lipskiego, skarbnika Wileńskiego, dawszy ichmć instrukcyą z tą kategoryczną całego województwa deklaracją: że, ex praemissis superius rationibus, żadnego nie obiecuie dać prowiantu, ani furazu, intuitu przy obiecaniu iaśnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, że całe województwo (ea qua potest autoritate od executy proteget), do którego to iaśnie wielmożnego imci pana hetmana, cum omni cultu et gratitudine świadczoney propensy ku województwu, [deputowaliśmy e medio nostri ichmć pp. delegatów, także y do imci pana Czadaiewego, podpółkownika iego Carskiego wieliczeństwa, z tą denuntiatią, żeśmy przez umysłnych posłów swoich do i. x. imć Repnina odzew uczynili y x. imci impossibilitatem wydania prowiantów remonstrowali. Którym posłom pro viatico statuimus po złotych dwóchset z podatku złotowego, który podatek ex nunc ze wszystkich in genere dymów królewskich, duchownych, ziemskich, mieskich y iurydyk wszystkich według abiuraty tysiąc sześćset dziewiędziesiątego roku, acz in pauco numero, iednak publica, ex praegnantinecessitata przycisnieni exigentia, dla conserwacyi całego województwa, przykładem inszych województw y powiatów uchwalamy, na wszelkie potrzeby y expensa całego województwa, aby województwo, ad normam inszych województw y powiatów, tym sposobem mogło mieć inpromtu suam depositum pro omni eventu. Do którego podatku wybierania z każdego dymu po złotu iednym obraliśmy za commissarzów wielmożnego imci pana Skorubkiego—chorążego województwa naszego y imci pana Samuela Monkiewicza, cześnika Wileńskiego, którzy ichmć, uniwersalami swemi obwieściwszy o tym podatku całe wo-

iowództwo, mają na odbieranie onego ad primam Maii praesentis być w Wilnie. Pro salario zaś na obudwuch ichmć uchwalamy z każdego dymu po dwanaście groszy, które solarium in equali sorte należeć ichmość z tym obowiązkiem, aby tych pieniędzy [na żadne inne expensa y wypłacenie przeszłych długów tak sobie, iako nikomu innemu nie wyplacali, ani potracali, szczególnie one conservando pro ultima siti całego województwa. Za którego iednostayną zgodną disposicią y wolą one expendere powinni będą, a za tym przed całym województwem de perceptis et expensis tego podatku oportuno tempore, deponere calculum tenebuntur. Ktob by zaś tego podatku nie wydał, na takowego wolni będą ichmć pp. commissarze extendere suam executionem, przy ichmć pp. rotmistrzach tegoż województwa. Względem zaś wysłuchania relacyi ichmć pp. posłów naszych ex eadem potestate, którą ma w. imć pan chorąży nasz commissam sobie in omnibus occurrentiis convocandi, nas obwieścić województwo, o powrócie ichmć pp. posłów y determinować będzie dzień zjazdu naszego, zabiegając dalszym od auxiliarnych pretendowaniom z województwa naszego prowiantów. Uczyniliśmy odzew do ww. ichmć pp. posłów naszych, na terazniejszy seym obranych, deferendo ichmościom, że nas auxiliares agrediuntur y rzeżą samą rumpunt umówiony traktat, co ażeby amisere starali się, in facie całej rzeczy—pospolitey y zabiegli temu, obligowaliśmy ichmć przez osobliwy list nasz. Dat w Wilnie dnia ósmego Maji, anno tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego laudum podpisy rąk ichmć pp. obywatelów województwa Wileńskiego temi słowy: Hieronim Kosowski—podkomorzy Moczyński, starosta Domanowski, dyrektor sejmiku województwa Wileńskiego, Michał

Raphał Szumski—podstoli y podwoi wodzy Wileński, Michał Jan Tyzenhauz—chorąży nadworny wielkiego xęstwa Litewskiego, starosta Inturski, Karol Jan Korsak—chorąży wojewodztwa Smoleńskiego, Kazimierz Szumski—horodniczy Wileński, starosta Karpowicki, Jakób Zielonacki—podstarości Wileński, Władysław Kazimierz z Gieczan Gieczewicz—podczaszy Orszański, Jakub Wołk, Heronim Wołk, Józeph Woynowski, An-

drzey Jastrzębski, Stephan Taraszkiewicz—regent grodzki Wileński, Jakub Michał z Borowa Borowski, Michał Damecki—czesznik Brasławski, Kazimierz Petruszewicz, Władysław Jastrzębski, Adam Jan Jawor, Ewstachi Wilkaniec, etc. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęte y wpisane.

1724 г.

Изъ книги № 4739, за 1724 г., л. 1326.

162. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на шляхетный сеймикъ, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

По засвидѣтельствваніи королю вѣрноподаваемыхъ чувствъ воеводства, послы обявляються записать:

1) что воеводство соглашается въ настоящее время признать конституцію прокламо Варшавскаго сейма, какъ основаннаго на защитѣ святой вѣры, свободы и права; но на будущее время будетъ считать таковыя незаконными, какъ составленныя безъ участія всемакъ депутатовъ отъ воеводства и повѣтовъ;

2) требуетъ со стороны комиссаровъ, ведущихъ переговоры со Всероссийскимъ царемъ, большой осторожности, чтобы въ трактаты не вошло что либо вреднаго для которой либо изъ провинцій рѣчи-посполитой и благодаритъ короля за трактаты со Швеціей;

3) такой же осторожности требуетъ и со стороны пословъ, ведущихъ переговоры съ Австріей;

4) въ видахъ предупрежденія сорванія и востоящаго сейма, требуетъ, чтобы объ булдамъ—короны и в. кн. Литовскаго были рождены по закону;

5) относительно требованій Прусскаго двора, признать за этимъ княжествомъ королевскій титулъ—воеводство рекомендуетъ посламъ согласиться съ мнѣніемъ всей рѣчи-посполитой;

6) относительно вооруженій, сложенныхъ въ Королевцѣ Витебскимъ скарбникомъ Владиславомъ Войной и суммъ придерживается мнѣній другихъ воеводствъ;

7) для подыятія матеріальнаго благосостоянія Курляндии и Самгалии требуетъ, чтобы по смерти настоящаго князя никакихъ тяжести не была налагаема безъ согласія рѣчи-посполитой;

8) относительно продолжанія христіанской войны съ врагами св. креста, требуетъ, чтобы на нѣкоторое время она была приостановлена;

9) относительно содержанія войскъ в. кн. Литовскаго (старата, набора) требуетъ, чтобы изъны подали на сей предметъ были назначены не

иначе, какъ на сеймѣ съ согласія чиновъ рѣчи-посполитой;

10) относительно содержанія артиллеріи в. кн. Литовскаго находить, что назначенныхъ на сей предметъ доходовъ совершенно достаточно, при этомъ требуетъ ежегоднаго подробнаго отчета въ израсходованіи денегъ генераломъ артиллеріи въ скарбовомъ трибуналѣ;

11) относительно чевана монетъ требуетъ, чтобы эти монеты были похожи на таковыя же въ сосѣднихъ съ княжествомъ государствахъ;

12) требуетъ пересмотра документовъ на владѣнія королевскими столовыми имѣніями, сохраняя однакоже таковыя имѣнія за позднѣйшими владѣльцами;

13) на освобожденіе Шавельской эконоини не соглашается;

14) относительно *Суходневой* соли для княжества полагаетъ лучше получать таковую чрезъ Королевецъ и Ригу;

15) относительно задворныхъ королевскихъ судовъ придерживается мнѣнія всѣхъ чиновъ рѣчи-посполитой;

16) относительно разоренія гвардіей имѣній земскихъ и Нейбургскихъ, а также и столовыхъ, требуетъ, чтобы на будущее время этого не было;

17) требуетъ сложенія съ имѣній шляхетскихъ подымной подати;

18) передачи завѣдыванія скарба в. кн. Литовскаго въ надежнаго руки;

19) просить короля о составленіи новаго закона относительно вниманія пошлинъ съ украинскихъ воловъ, отправляемыхъ въ Гданскъ, такъ какъ коронный скарбъ, въ ущербъ скарбу в. кн. Литовскаго и торговлѣ, ввизмаетъ въ польской Пруссіи вторыя пошлины;

20) для успѣшной дѣятельности Литовскаго трибунала полагаетъ необходимымъ раздѣлить его засѣданія на двѣ части: въ Вильнѣ—для провинцій Литовскихъ, а въ Минскѣ и Новогородѣ—для провинцій Русскихъ; точнѣе опредѣлить порядокъ его дѣйствій съ разныхъ сторонъ: со стороны выдачи декретовъ, мѣста засѣданій, помѣщенія депутатовъ, рѣшенія споровъ по долгамъ кагаловъ разнымъ лицамъ и проч.;

21) просить короля о сложеніи съ имѣній шляхетскихъ части подымнаго съ переводомъ этой части на имѣнія королевскія въ видѣ габерни;

22 и 23) предлагаетъ опредѣлить время и сред-

ства для возвращенія бѣглыхъ крестьянъ въ имѣнія королевскихъ, земскихъ и духовныхъ;

24) просить объ утвержденіи конституціей какъ прежнихъ фундушей Ченстоховской Ясной горы, такъ и новѣйшаго, завѣщаннаго Котломъ;

25) вѣнчаетъ въ непремѣнную обязанность депутатамъ требовать наказанія Торунскихъ диссидентовъ, сжегшихъ католическія образа, хотя бы даже пришлось сорвать сеймъ;

26) разрѣшеніе споровъ между езуитами и пиарами предлагается на благоусмотреніе сейма;

27) просить рѣчь-посполитую сдѣлать особое распоряженіе о выдачѣ генеральному почтмейстеру в. кн. Литовскаго недоимки въ 7,500 зл., которыхъ онъ до сихъ поръ не можетъ получить ни изъ короннаго скарба, ни изъ Литовскаго;

28) объ освобожденіи отъ повинностей каменныхъ домовъ есендзовъ канониковъ;

29) о назначеніи сеймомъ опредѣленной пошлины за приложеніе печатей къ привилегіямъ и др. документамъ;

30) о вторичномъ рѣшеніи дѣлъ въ трибуналѣ в. кн. Литовскаго, по коимъ не было большинства голосовъ, вмѣстѣ передача ихъ въ ассесорскій судъ;

31) объ удовлетвореніи рѣчи-посполитой за смерть Тизенгаузена, замученнаго Калинками русскаго Императора;

32) объ объявленіи *прескриптами* всѣхъ католиковъ, переходящихъ въ лютеранство;

33) о невыдачѣ квитанціи Инфлянскому каштеляну, впрѣдъ до предъявленія имъ публичнаго отчета предъ сеймомъ;

34) о воспрещеніи крестьянамъ поступать въ духовное званіе;

35) о возобновленіи законовъ относительно безопасности сеймиковъ;

36) о воспрещеніи учрежденіямъ и лицамъ тѣгаться съ жолнерами по дѣламъ, получившимъ амнистію;

37) объ удовлетвореніи Прездецаго, войскаго секретаря, жалованьемъ и возвращеніемъ ему суммы, захваченной Шведами;

38 и 39) ходатайство по дѣламъ частныхъ лицъ;

40) вѣнчается посланъ требовать, чтобы дѣла по Нейбургскимъ имѣніямъ были рѣшаемы не на сеймѣ, а въ Литовскомъ трибуналѣ;

41) о возобновленіи конституціи, воспрещающей духовенству позывать шляхту въ свои суды по спорнымъ дѣламъ о крестьянахъ;

42) о возобновленіи по древнему обычаю моста на Вилии, навѣстнаго подъ названіемъ „Камелинао“;

43) по дѣламъ Острожскихъ имѣній придержи-ваться имѣнія всей рѣчи-посполитой;

44) для пополненія ежегодной недоимки въ воеводствѣ съ чоповаго-шеляжнаго просить рѣчь-посполитую объ уничтоженіи на этотъ предметъ древнѣйшихъ привилегій разнымъ духовнымъ лицамъ и юрисдикцамъ;

45) объ удовлетвореніи ходатайства разныхъ лицъ: 1) наследниковъ Виленскаго воеводы, 2) Троцкаго воеводы Огинскаго, 3) Минскаго старосты Завиши, 4) маршалка в. кн. Литовскаго Волловича;

съ 46 по 59 слѣдуютъ ходатайства по частнымъ дѣламъ разныхъ духовныхъ и свѣтскихъ лицъ;

59) возобновить прежнее предложеніе объ исправленіи нѣкоторыхъ статей Литовскаго трибунала, не получившихъ еще утвержденія рѣчи-посполитой, съ новою предосторожностію, чтобы патроны не дѣйствовали въ ущербъ сторонѣ слабѣйшей;

60) требовать сеймоваго подтвержденія какъ прежнихъ, такъ и позднѣйшихъ фундацій разнымъ католическимъ духовнымъ орденамъ въ Вильнѣ и княжествѣ;

61) требовать строгаго исполненія международнаго права въ назначеніи должностей: Литовцамъ—въ Литвѣ, Короннымъ—въ Коронѣ;

62) о воспрещеніи крестьянамъ переходить съ одного мѣста на другое впредь до востребованія вотчиннаго владѣльца;

63, 64) ходатайства по частнымъ дѣламъ;

65) о назначеніи двухъ депутатовъ Инфляндскихъ въ главный Литовскій трибуналъ какъ въ видахъ уравненія Инфляндскаго княжества въ правахъ, такъ и спорныхъ дѣлъ обывателей обоихъ княжествъ;

66) о возвращеніи имѣнія *Старый Дворецъ* къ Волянскому старосту;

67) объ утвержденіи имѣній за Смоленскими и Стародубовскими смыслочными;

68) о назначеніи цѣнности червонаго золотаго въ 13 тынфовъ и 1 битый шестакъ;

69) просить рѣчь-посполитую назначить крайнимъ пунктомъ заграничной вывозной торговли г. Ковно—съ тою цѣлью, чтобы избавить мѣстныхъ торговцевъ отъ произвола Пруссаковъ, покупающихъ хлѣбъ по своей увеличенной мѣрѣ, а также запретить послѣднимъ заниматься вербовкою крестьянъ;

70, 71, 72) ходатайства по дѣламъ частнымъ;

73) объ утвержденіи сеймомъ Виленскихъ мельницъ за патрономъ Короны и Литвы св. Казиміромъ;

74) въ видахъ поднятія благосостоянія г. Вильны и усунуенія затрудненій въ помѣщеніи депутатовъ, предложить, чтобы пустыя каменницы были починены имъ на счетъ воеводства, или же отданы частнымъ лицамъ для этой цѣли въ собственность;

75) требовать воспрещенія диссидентамъ ввозить свои сборы;

76) для прекращенія постоянныхъ безпорядковъ студентовъ Виленской Академіи требовать сеймоваго постановленія, чтобы виновныхъ позволено было позывать въ городскіе и земскіе суды, или же подвергать отвѣтственности самихъ есевдзовъ езуитовъ на ихъ имѣніяхъ;

77) требуетъ воспрещенія духовенству приобрѣтать земскія имѣнія, а равно и возврата приобрѣтенныхъ прежде;

А вообще имѣятегъ въ обязанность послать не возбуждать на сеймѣ никакихъ постороннихъ преній и не заключать никакихъ частныхъ обществъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego czwartego, miesiąca Augusta dwudziestego piątego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Benedyktem Janem z Rusinowa Wolskim—podwojewódzym Wileńskim, starostą Strubskim, comparens personaliter imę pan Jan Białunski, instrukcyę seymiku

antekomicjalnego w. Wileńskiego, na rzecz w niey wyrażoną, do akt xiąg grodzkich Wileńskich podał, w te słowa pisaną.

Instrukcyja od nas senatorów duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty w. Wileńskiego, na seymik antekomicjalny za uniwersalami ikmci, ad mentem novellae le-

gis, wydanemi, na dzień dwudziesty pierwszy Augusta, ad locum solitum consiliorum, w zamku Wileńskim zgromadzonych, dana Wielm. ichmć panom Kazimierzowi Sapieżie, Wolpienskiemu, Onikszczańskiemu, Rakunciskiemu etc. staroście, Michałowi Alojzemu Sawickiemu—pisarzowi ziemskiemu, posłom naszym.

Po niedoszłych tak wielu seymach cum dispendio kosztów niezmiernych rzeczy-pospolitey, kiedy dobroć ikmości pana naszego miłościwego y pańskiej iego providencyi fluctuantem rzeczy-pospolitey, styrem prawie odbiła, od brzegu na przepaści oycowskie imkci, p. naszego miłościwego, staranie ad promontorium bonae spei kierować raczy, iako pokorne ichmć panowie posłowie nasi ikmci uczynią dziękczynienie, tak z tym się klarogować będą: że przy dostojenstwie pańskim y maiestacie ikmości spólnie przy wolności y swobodach swoich póty z staropolską rezolucyą stawać będą, póki commune pozwoli fatum luce gaudere et aura. A że caley rzeczy-pospolitey szczęście y commercya na długo wiecznym ikmci p. naszego miłościwego zawisło zdrowiu y panowaniu, życzy woiewodztwo Wileńskie, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, sit tot annorum dominus, quot coelum sidera numerat.

Primo. Constytucya seymu przez tego traktatowego pacificationis Warszawskiego lubo w tym wszystkim, cokolwiek ieno pro securitate wiary ś. praw y wolności starożytnych ac tuitione maiestatis in ordine ugruntowanego, ab intra generalney poboru y obmyślaney regularney płacy z repartycyą y lokacyą woyska własnemu statutum woiewodztwo Wilens. gratissimo animo akceptuie, iednak quam accuratissime waruie, aby in futurum takowe konstytucye bez posłów ziemskich, woiewodztw y powiatów y ich wyraznych instrukcyi nigdy nie u-

stanowione, niepisane były, ani to sancitum pro praeeudicato habentes rigidissime sub nullitate onych y pod innemi, iak nayobmyślniejszymi warunkami opisać y obostrzyć przez kombinacyą następującego seymu ichmć pp. posłowie nasi ante omnia starać się, sub fide honoreque obligantur.

Secundo. Trudno nie wyznać grato peccatore oycowskiej ikmci circa indemnitate et integritatem publicam czułości, kiedy nam potrzebne y barzo zbawienne względem traktatu z koroną szwedzką instillare raczy consideracyi, co że magna instat deliberatione y ta materia równo cum praetense titulo nayiaśniejszego Cara imci, cesarza wserossyjskiego plenis ordinibus ventilandae et ponderanda, przeto nie tylko wielkiej ichmć panów posłów commitimus animadversyi, ażeby junctis et communicatis ze wszystkimi ichmć pany posłami wszystkich trzech prowincyi et cum plenis ordinibus consiliis hanc seriem tak delikatnie traktowali, iako by rzeczy-pospolitey w iaką-kolwiek nie interessowali wojnę, a tym barziej ażeby in futurum collisionem iakowey nie przynieśli prowincyey et ne quid nocivi iuribus, libertatibus, praerogativis et immunitatibus nationalibus oyczyny naszej ukrytemi irrepat sposobami, ale też odio nostro fraterno et secuturis paenis, iestliby cokolwiek przez niedozor ichmć panów posłów naszych szkodliwego rzeczy-pospolitey emanare miało, obstringimus et obligamus tenertudinem ichmci delikatnego sumienia.

Tertio. Równym sposobem alianse z nayiaśniejszym cesarzem imcią chrześciańskim, pilney imć panów posłów naszych commitimus animadversyi, ne quid respublica exinde detrimenti patiatur.

Quarto. Jak szkodliwy obrad publicznych scopulus, o który oneraria rei publicae navis przez kilka seymów nieszczęśliwie przy-

nioło naufragium, ponieważ powaga ikności od następującego averti ma seymu, za czym podziękowawszy ichmć pp. posłowie nasi nayiasnieyszemu maiestatowi pańskiemu pro hoc studio, pilną invigilabunt aplikacya, iako by władzy buław korony polskiey y w. x. Lit. circa sua iura antiquiora et circa moderna circumscriptione, sine ullo praedicio-commendy zachowana y obwarowana była, ceterum insistendo deklaracyi ikmć.

Quinto. Ratione dandi tituli regii xięciu ichności Pruskiemu informacie constytucyą anni tysiąc sześćset iedynastego titulo lenno pruskie folio 23-io że Joanni Sigismundo y braci tego dała rzecz-pospolita prawo lenne, prawo miecza onych stanie, a post decessum z tey familii idących ad dispositionem reipublicae ducatus redeat, w którym punkcie ad commune sensum plenae reipublicae, ichmć pp. posłowie nasi regulować się będą.

Sexto. A że w mieście królewskim na ratuszu Knypawskim deponowana przez imci pana Władysława Woynę — skarbnika Witelskiego, sługi imci pana Siniokiego, generała woysk w. x. Lit. moderunku, iako to: flint tysiąc dwieście, pistoletów par pięć set, szkorni par pięć set, gotowey summy sto tysięcy kapitału, a prowizyi dekretem przysądzoney ośm tysięcy tyńfów y barwę na tysiąc dwieście ludzi, ut restituantur, o czym wszystkim ad unanimem assensum totius reipublicae konformować się będą ichmć pp. posłowie nasi.

Septimo. Xięstwo Kurlanskie y Semigalskie in miserrimo zostające statu non postrema pars reipublicae, ażeby od wszelkich impetyci, ciężarów wolne były, et antiqua gaudeant immunitate we wszystkim, stosując się do konstytucyi seymu przeszlego, aby miało omnem securitatem a republica circumscriptam. Y ponieważ w teraznieyszym xięzcęciu ichności Kurlańskim ius feudi pra-

wie extinguitur, tedy aby post fata tegoż imci to xięstwo ad corpus reipublicae, non obstantibus oneribus, które sine scita et consensu całej rzeczy-pospolitey nie mogą być wniesione, redeat, urgentissime promować będą ichmć pp. posłowie.

Octavo. Prosekucya wojny chrześciańskiej przeciwko nieprzyjacielowi krzyża ś. lubo by rzeczy-pospolitey była potrzebna ad recuperanda avulsa, mianowicie Wołoch y Multan, iednak wycięczona externis et internis malis sufficere temu nie może, dla tego ichmć pp. posłowie starać się będą, aby respirium mieć mogła.

Novo. Względem woyska w. x. Lit. staro zaciągu ponieważ prowincyi w. x. Lit. po uchylonym y wydanym piętnasto-złotowym podatku na przed tym konfederacyi kongresie wszystkich swoich pretendowanych znacznie podzielanych szkod woysku totaliter ustąpiła, e-converso woysko zasług swych libere condescendowało; zacyz nil restat, tylko aby ta transakcyja per constitutionem imminentem była roborowana, sine alteria od woyska praetensione, doyrzą ichmć panowie posłowie.

Decimo. Respektem altyleriy w. x. Lit. którą nam ikmć p. nasz miłościwy zalecać raczy, ta ponieważ dobrze iest opatrzona y dobra Lipiskie, Gieranowskie y insze attinencie z podatkiem simpli quarty, na aparat woienay uchwalonym są, ordynowane, zacyz aby to prawo było reasumowane, a w. general altilery w. x. Lit. strictissimum reddat calculum na każdym trybunale skarbowym, legę futara ichmć pp. posłowie obwarowali, insinuat woiewodztwo.

Undecimo. Ponieważ iegokmć, pan nasz miłościwy, proponować raczy otwarcie menmie, zacyz y woiewodztwo nasze na to zezwalać, aby ta moneta ad aequalitatem

bonitatis, valoris, ponderis et pretii cum vicinis w. x. Lit. była wybiiana, a tego iasnie wielmożny imci pan podskarbi wielki w. x. Lit. doglądał, cum fide dignis possessionatis et iuratis commissariis, a republica assignatis, ichmć pp. posłowie nasi curabunt.

Duodecimo. Avulsa od dóbr stołowych ikmci, według dawnych praw y constytucyi mensae regiae, restitui powinne, iednakże novarum coloniarum possessores za przywilejami antecessorów ikmci, ażeby konserwowani circa iura et possessiones byli, instabunt ichmć pp. posłowie nasi.

Tredecimo. Ekonomia Szawelska ponieważ propter egestatem reipublicae nie może być eliberowana, za czym manente eadem pensione, którą ze skarbu w. x. Lit. wypłaca się ikmć, eliberacya ad feliciora tempora odkłada się.

Decimo quarto. Jn puncto soli suchedniowey dla xięstwa Litewskiego reponitur, że xięstwo Litewskie non praetendit exinde, że commercia z Królewca y Rygi cessare musiały by, ponieważ z commutacyi towarów na sól naywiększy promanat handel.

Decimo quinto. Sądy ad latus ikmci naznaczone, ex quo sancitá konfederacyi przeszley, cokolwiek ad securitatem maiestatu ściaga się, per futuram legem reassumentur, tedy aby ostały y w tym punkcie aby ichmć pp. posłowie nasi do iednostayney na te zgody wszystkich stanów rzeczy-pospolitey conformowali się, woiewodztwo zaleca.

Decimo sexto. Gwardya ikmci ze w. w. x. Lit. dobra ziemskie y Neyburskie nawet y stołowe ikmci ruinie przez lokacyą y wybieranie porcy, racy, ne fiat hoc ulterius obwaruią ichmć pp. posłowie.

Decimo septimo. A ponieważ stan szlachecki, contra cardinalia iura wolności swych, jest mere insuperabili obciążony podatkiem

dymowym continuo trwającym, tedy ichmć pp. posłów naszych per omnia woiewodztwo nasze oblige, aby ten ciężar zniosszy more regni do utrzymania repartyeyi y locacyi woyska remedia sufficientia obmyśli, stosując się do iednostayney zgody stanów rzeczy-pospolitey y w. x. Lit.

Decimo octavo. Securitate skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego, który jest nervus belli, ichmć pp. posłowie ante omnia promovebunt, oraz że ikmć, pan nasz miłościwy, vigilantissimus patriae pater, w godne y sprawiedliwe oddaie ręce, quam humillime podziękuią, conservando per omnia otrzymanie pomienionego skarbu bez depaktacyi handlujących, które tantisper nie znayduią się.

Decimo nono. Skarb koronny aby nie był przeszkodą skarbowi wielkiego xięstwa Litewskiego, zwłaszcza gdy handlujących kupców, iako to zagranicznych Ukrainców przemianianiem et variis terricula mente necessitue do tego, aby tak woły Ukrainskie, iako y inne towary na szkodę skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego nie przez Litwę, ale przez Koronę ku Gdańskowi przeprowadzane były, tym naybarzies sposobem przywodząc ich do tego, iż inquantum by z Ukrajny przez Litwę pędzone być miały, zagraniczne woły ku Gdańskowi, tedy po odebranych prowiantach celnych do takowych wołów lub towarów w. w. x. Lit. skarb koronny, inusitata unquam praxi et methodo, przeciwko prawu y wszelkicy słuszności, powtórę cło koronne w Prusiech polskich wymagać y wybierać przegraża się y usiłowuie, w którey to tak wielkicy szkodzi skarbowi wielkiego xięstwa Litewskiego, contra omne ius et fas dzieiający się, aby novella lege zabezpiecono było, upraszać będą ikmci ichmć pp. posłowie.

Vigesimo. Trybunał wielkiego xięstwa Li-

teńskiego ponieważ bardzo zagęszczony sprawami y nie może być ukrzywdzonym prętko sprawiedliwość, tedy ad instar koronnego aby był na dwoje rozdzielony, — w trybunale Wileńskim aby się sądziły woiewodztwa y powiaty Litewskie, a w Nowogrodzku y Mińsku woiewodztwa y powiaty ruskie y których remissyi z Wileńskiego do Wileńskiego przyszedłego, a z Nowogrodzkiego do Mińskiego, a z Mińskiego do Nowogrodzkiego być mają do expensów nie przywodząc prawiących się, nie wymiając dekretów remissyjnych według konstytucyi koronnych roku tysiąc sześćset iedynastego, tysiąc sześćset siedmdziesiątego, o registrach trybunalskich niedosądzonych, z tychże samych registrów, które na konkluzyi sądów marszałek y pisarz trybunalski y deputat, między niemi siedzący, podpisać mają, drugi trybunał sądzić ma, pisarz zaś iako stronom dekreta y dekretały wydawać ma, który trybunał dla Litewskich w Wilnie, a dla ruskich w Mińsku y w Nowogrodzku po niedziel dwadzieścia pięć sądzić się będzie. Tenże trybunał, aby iedney sprawy przez kilka dni nie sądził, a expensa prawne aby omnino ukrzywdzonym przysądzone były, domowią się ichmć pp. posłowie. W tymże trybunale sprawa aby ta się nappierwiey sądziła, która nappierwiey naznaczona y tych spraw registr ma być osobliwy, a conserwaty prorusus skassowane niech będą. W tymże trybunale obchodzenie koła przez imci pana marszałka cassetur, ale do namowy etiam in accessoriis ma być brano. Tenże marszałek trybunalski aby iednego registru, który de iure którego dnia wołać należy nie skończywszy, drugiego nie brał do wołania po wyszley godzinie aby punktualnie według zegaru godzinowe sprawy przywoływał, starać się powinni ichmć pp. posłowie. I to też ma być warowano, ażeby każ-

dego marszałkowie trybunału zwyczajem koronnym, a capite ichmć panów deputatów siedzieli nie tam gdzie patronowie, iako by clara voce, lucra których się domawiaią, proponowane były, które to trybunał, ażeby wespół z aktami trybunalskiemu y ziemskimi woiewodztwo fixum miał w zamku Wileńskim locum, curabunt ichmć pp. posłowie, aby to mieysce albo na ratuszu Wileńskim przez reparacyę onego, albo przez erekcyę inną murów czyli kamienic było designowane przez ichmość panów kommissarzów, a republica destynowanych, którym kommissarzom restauracya ratuszna od miasta, tudzież designandi loci w zamku na trybunał, cognitio commitatur, imć pp. posłowie domowią się. Na tenże trybunał, ażeby deputaci pewni y nieodmienni na zawsze mieli naznaczone gospody, domowią się ichmć pp. posłowie. O reassumpeyą const: anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego y o kommissyą in eum finem do miasta Wilna przy urządach ziemskim, grodzkim, iako by te wszystkie gospody praevia cognitione libertowanych y nielibertowanych kamienic były per commissarios in perpetuum rozdzielone, a na teyże commissyi żydzi kahału Wileńskiego, po różnych iuryzdykach, pałacach y kamienicach mieszkaiący y od placenia długów szlacheckich, duchownych legacyi, duchownych funduszów zagęszczonemi protekcyami mimo iuryzdykyę woiewodzińską ochraniający się, pociągnieni do placenia kahalskich długów, oraz względem roczney kwoty in certa et infallibili quantitate osądzeni; na koniec z miastem o wszystkie zachodzące ab utrinque pretensye sine iniuria chrześciańskiej querulancyi per decisionem decretoriam commissionis disiudicati byli. Oraz aby nigdzie indziej, ieno w ulicach y kamienicach, w dawnych kommissyach y constytucyach opisanych y żydów designowanych,

mieszcili się y mieszkać koniecznie cogantur, proponować będą ichmć pp. posłowie. In ordine tegoż trybunału aby inquizycye y calculacye mere regni przez urzędy grodzkie y ziemskie, cum omnimoda circumscriptione za remissami trybunalskimi były expediowane, a tak za te inquizycye, kalkulacye, iako też za exekucye urzędowe dekretów, aby quantitas solutionis za prace ichmć pp. determinetur et circumscribatur, tudzież aby urzędy ziemskie y grodzkie od dekretów niestannych nie brali przesądów, lecz aby to wszystko, cokolwiek ad bonum ordinem iudiciorum, dobrego administrowania, sprawiedliwości świętey należy, obostrzono y opisano było, instantissime ichmć pp. posłowie domawiać się powinni będą.

Vigesimo primo. Ponieważ sub dulcissima oliva pacis z osobliwey providencyi Boskiej y starania ikmć, pana naszego miłościwego, dobra królewskie znacanie reintegrowały się, że większą mogą supportare hibernę, dla supplementu którey dobra nasze ziemskie szlacheckie, dotąd intolerabile onus podymnego pónosić musza, zaczyn ażeby ichmć pp. posłowie nasi o alleviacya takowego ciężaru z dóbr naszych ziemskich exactione hiberny urgentissime starali się, obliguemy.

Vigesimo secundo. Nie mniej ponieważ constitucya novellae legis dla skróconego czasu o wyszłych poddanych z dóbr królewskich, od którego by czasu miały być wydawani, determinacyi dawności expresse nie wyraziła, tenutores zaś takowych dóbr królewskich nie według obleqneney constitucyi, usurpativo praetextu wyszłych, poddanych inwentarzami, ani abstrata nie dowiedzionych y hyberny nieplacących, ani domami mieszkających, etiam ab immemora byli tempore w dobrach ziemskich szlacheckich zasiędzających, nie mał violenter od-

bierają y zyskują, tedy aby ichmć pp. posłowie nasi takowych poddanych z dóbr królewskich wyszłych, requirowali, od iakiego czasu mają być wydawani wyszli poddani z rzetelną expressyą przez constytucie opisać starali się, zalecamy.

Vigesimo tertio. Podobnym sposobem względem wyszłych poddanych z dóbr szlacheckich y duchownych ziemskich processus prawa prolongować zwykł, przez różne nowe inwencye, ażeby takowe sprawy urzędy grodzkie sine apellatione do trybunału sądziły między wszystkimi stanami, tak świeckimi, iako duchownymi, abbreviato processu y ad executionem dekreta przywoziły, ichmć pp. posłowie domawiać się będą. Similiter z miasta Wilna y iurydyk wszystkich wyszli poddani, aby byli wydawani.

Vigesimo quarto. Jasna góra Częstochowska że per constitutionem od całej rzeczypospolitey dotationem fundacyi prowentów swoich otrzymała, nil iustius est, tylko ażeby y przyszłą constytucyą approbacyę mieć mogła; także fundacya tychże ichmć xięży Pawlinów Częstochofskich w Wilnie, przez w Bogu zeszcłego imci pana Kotła — podskarbiego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego zazęta, salva meliori dotatione corroboratio obstringat, instabunt ichmć pp. posłowie nasi.

Vigesimo quinto. Akcya dyssydentów Toruńskich iako serec pańskie ikmć offendet; kochającego pana Boga, wiare rzymską katolicką, tak całą rzeczypospolitę, in iustum provocat zelum, vindicando honoris samego Boga y matki iego, która iako jest korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego królową y osobliwą swobód naszych obrońcielką, tak do ostatney każdego z nas szlachecka prowadzi rezolucyi y w chrześciańskiej walney rzeczypospolitey usurpować sobie dyssydentom na dziedzictwie pol-

skim nad prawa, monarchami polskimi antecessorami ikmci p. n. m. nadane, kosciołowi tamecznemu collegium S. J. nie dopuści, zaczym takowego despektu honoru Boskiego, spalenia obrazów samego Stworzyciela nieba y ziemi y matki iego, etiam cum discrimine seymu ichmć pp. posłowie nasi byli zelantes y aby ausus takowy effrenatus exemplari poena przez naznaczonych ex ordinibus ichmć pp. commissarzów y sędziów, salva per omnia ikmci p. n. m. autoritate et potestate iudicandi, skarany y według prawa rzeczy-pospolitey pro aeterna memoria osądzony był, ciż ichmć pp. posłowie nasi urgebunt.

Vigesimo sexto. Zachodzą też między ichmć xiężą iezuitami ab una, ab altera vero ichmć xiężą piarami parte o bliskości miejsca szkół y akademii dyferencye, rzeczpospolita zaś, iako semel pro semper obwarowała securitatem et immunitatem akademii, iak interes do ikmci ad unanimem assensum rzeczy-pospolitey, manutenendo iura et privilegia zaszyłych iuż funduszów, ne privatum committium periudicet, ichmć pp. posłowie nasi wniosą instancją y aby gdziekolwiek będąca tam intra, quam extra annexa reipublicae ufundowane collegia, rezydencye y missye et cuiusvis tituli fundusze ichmć xięży iezuitom in fundis suis konserwowane y per constitutionem aprobowane były, promowowali ichmć pp. posłowie nasi, insinuamus.

Vigesimo septimo. Pocztowe pieniądze dla zaszyłych ante unionem libertacyi z niektórych miast y miasteczek w zupełney kwocie, per constitutionem opisaney, niedochodzące generalnego imci poczt maistra wielkiego xięstwa Litewskiego cursum rzeczypospolitey y decess znaczny wynoszący, siedmtysięcy pięćset złotych, causando, iż dotąd a republica nie iest takowy decess

compensowany, ani skarb w. x. Lit. bez osobliwey assygnacyi rzeczy-pospolitey żadnego supplementu nie czyni, przeto ażeby ichmć pp. posłowie nasi o compensacyą eiusmodi decessus, który generalny imć pan pocztmagister deducit, takż o warunek inpostremum niezawodney importancyi ze wszystkich miast y miasteczek sub executione militari, vigore constitutionis anni millesimi sexcentessimi septuagesimi tertii, iako o publicny interes ichmć pp. posłowie nasi domawiali się, rekomenduiemy, secundum authenticam deductionem imci pana pocztmagistra.

Vigesimo octavo. Ponieważ kamienica nazwana Kędziorska y Klarowska, na ulicy zamkowej leżąca, kapitule Wileńskiej na rezydencyą ichmć xięży kanoników służące, nie są dotąd libertowane, tedy aby równo z drugimi kamienicami iuri terrestri ac immunitati ecclesiae incorporowane byli, salvis iednak reipublicae oneribus, promować będą ichmć pp. posłowie nasi.

Vigesimo nono. J. & xiążęta ichmć pieczętarze wielkiego xięstwa Litewskiego, aby od pieczętowania przywilejów ikmci na wszelkie Koronne non pro arbitrio suo, ale per circumscriptum od całej rzeczypospolitey quantitate honoraria swoje mieli, wniosą ichmć pp. posłowie.

Trigesimo. Z trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii ad paritatem votorum aby remissii nie do sądów zadwornych assessorskich, ale do przyszłego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego eiusdem fori były odysłane y constytucye dawne wszyskie w sprawach trybunałowi duchownemu naznaczonych ut reasumentur. Per consequens aby collisie żadne między tymiż parlamentami niebyły, lecz te sprawy, które ad compositum iudicium należeć maia, tamże sądziły się, domawiać się będą ichmć pp. posłowie.

Trigesimo primo. Nie pojednokrotne donoszenie rzeczy-pospolitey przez posłów ziemskich wielkiego xięstwa Litewskiego ikmci y całej rzeczy-pospolitey okrutnego zamęczenia przez kaimuków woyska naszego Cara ikmci wielmożnego imci pana Heronima Tyzenhawza, woyskiego Wileńskiego, starosty Poberlańskiego, quam urgentissime ichmć pp. posłowie ponowią.

Trigesimo secundo. Apostaty, którzy będąc katolikami redierunt ad luteranimum aby byli praescripti, exponent ichmć pp. posłowie.

Trigesimo tertio. Jasniewielmożny imć pan Szretter—kasztelan Inflanski, aby generalnego nie otrzymał kwitu, nisi praevia in facie całej rzeczy-pospolitey liquidatione, dopilnować ichmć pp. posłowie tenebuntur.

Trigesimo quarto. Zbiegłych poddanych et maxime z dóbr ziemskich szlacheckich, że nie mało ad spirituałem statum ordynuią się, insciis dominis suis, ażeby temu cała rzeczy-pospolita per circumscriptionem singularem zabiegła, praecavebunt ichmć panowie posłowie.

Trigesimo quinto. Securitas seymików gromnicznych, elekcyinych, relacyinych y wszelkich innych aby była reasumowana et meliori modo opisana, doyrzą ichmć pp. posłowie nasi.

Trigesimo sexto. Woysku wielkiego xięstwa Litewskiego, na repartycyach będącemu, aby podług requizycyi iasniewielmożnego imci pana hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego rite et legitime dispartiment rzecz-pospolitą obserwuiącego y krzywdę rycerstwa donoszącego zapłata punktualna dochodziła, urzędy także grodzkie aby za dawnemi pretensyami amnistyą skassowanemi, zasług nie tamowały y aresztów nie przyimowały, a recenter iesli iakowe naydować się będą krzywdy, aby praevia deduc-

tione onych, sine gravamine rycerstwa, ducta proportione pretensyi szlacheckiey, a reszta rozsądzone były abbreviato processu, tudzież aby interes iasniewielmożnych ichmościów panów hetmanów wielkiego xięstwa Litewskiego ratione liquidacyi była plenaria republica rozeznany, przy tym aby summa sto tysięcy złotych na postrzelanych pod Olkinikami, laudo publico na Iwiu naznaczoną, a potym per constitutionem rady walney Warszawskiey do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego przeniesiona, aby miała determinatam instantionem (sic), instabant ichmć panowie posłowie.

Trigesimo septimo. Wielmożny imć pan Przeddziecki—chorąży Mozyrski, secretarius od woyska y od całej rzeczy-pospolitey ordynowany, że dotąd ze skarbu Koronnego nie odebrał pensyi dwuchtysięcy tyńfów, ex eodem assygnacya naszego króla imci dana przez Szwedów z szkatułą temuż imci zabrano ichmć panowie posłowie nasi, iako o wydanie powtórney assygnacyi, tak o exolucyą ze skarbu Koronnego domawiać się obligantur.

Trigesimo octavo. Sprawa imci pana Wincentego Mosiewicza—koniuszego Wileńskiego, z wielmożnym imć panem Marcianem Żemłą—podkomorzym Oszmiańskim, o dobra do koniustwa wielkiego xięstwa Litewskiego należące, za dekretem oczewistym trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego odesłana na sądy seymowe, aby ichmć panowie posłowie nasi, iako publiczny całego wielkiego xięstwa Litewskiego interes, singulari studio suo promowowali, oraz o libertacyą kamieniczki Bobrykowska tegoż imci pana Mosiewicza starali się, insinuiemy ichmościom.

Trigesimo nono. O podobno z libertacyi kamienicy Szymkowską nazwaney imci panu Adamu z Stadnickich Kolendy—starost

Chłobowakiemu, przywilejami... sądów ikmci ab oneribus civitatensibus przez approbacyą takowych przywilejów a plena republica, zajedno approbacya przywileju ikmci, pana naszego miłościwego, imci panu Jakubowi Zielonakiemu—sędziemu grodzkiemu Wileńskiemu, na kamienicę Tyszkiewiczowską y Karasiowską służącego, vigore przywilejów ante unionem antecessorum tegoż imci nadanego, od całej rzeczy-pospolitey ichmć panowie posłowie nasi exposcent.

Quadragesimo. Dobra Neyburskie, znaczna prowincyey wielkiego xięstwa Litewskiego część, a prawie pars optima nostri, ponieważ inter debitos z linii Radziwiłowskiej po Hlebowicach successores między i. o. x. imcią desuscitabatur, per strepitum iuris do trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego są intentowane, zaczym ichmć panowie posłowie nasi invigilabunt, iakoby ta sprawa nie seymem, ale in debito et competenti trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego subselio rozszadzona była.

Quadragesimo primo. Zagęszczone per statum spirituałem regularium et spirritualium evocationes extra forum, tak za obliigami, iako za różnymi pretensyami etiam o dislimitacyę granicy rozeszłych poddanych stan szlachecki do konsystorza y koła duchownego disconvenienter provocantur, zaczym ichmć panowie posłowie nasi o reasumowanie dawney konstytucyi extra forum, urgentissime dopraszać będą.

Quadragesimo secundo. Most na rzece Wilii, tytuło *miurowany*, wielką stanowi szlacheckiemu wielkiego xięstwa Litewskiego przynosi damnificacyę, xięstwu zaś Żmudzkiemu, powiatowi Upitskiemu, Wilkomirskiemu, Brańlowskiemu y innych osobliwą causat niewygodę, przez ustawiczne od przewozu zatrudnienie y płacy wymaganie, tedy ichmć panowie posłowie nasi, inter prima

desideria nostra, domawiać się będą, ut provideat 'republica plena summi' na erekcyą takowego mostu y na reparacyą onego, exemplo dawniejszey erekcyi.

Quadragesimo tertio. Dobra xięstwa Ostrogskiego ponieważ między i. o. xięciem imć Sangunską—marszałkiem nadwornym wielkiego xięstwa Litewskiego et inter ordinem militensem sub praetensam cedunt disquisitionem, przeto ichmć panowie posłowie nasi cum communi universae reipublicae assensu o to iedynie usiłować będą, iako by ta materia z iak naylepszym rzeczy-pospolitey awantażem modifikowana y bonifikowana być mogła.

Quadragesimo quarto. Decess w czopowym szelężnym woiewodztwa Wileńskiego corocznie na dwadzieścia tysięcy wynoszony, z okazji libertowanych niektórych iurzydyk duchownych per privilegia ante unionem od płacenia czopowego y szelężnego uwolnionych, a singulari constitutione od całej rzeczy-pospolitey dotąd nieapprobowanych, owszem per constitutionem novellae legis skassowanych, że dotąd iaśnie wielmożni imci panowie hetmani wielkiego xięstwa Litewskiego za renitencye, oponujących się przy przywileiach ante unionem nadanych, z niskąd nie może recompensari sine singulari całej rzeczy-pospolitey determinatione, urgebunt ichmć panowie posłowie oney quam sollicitatissime promoverować.

Quadragesimo quinto. Desideria successorum i. o. kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego ratione summy osmdziesiąt tysięcy złotych, za legacye y koszty zesłego iaśnieoświeconego xiążęcia imci należące similiter i. o. xiążęcia imci woiewody... ratione spalomych dóbr przez inkursyą, iuż walney radzie Warszawskiej doniesionych, item w Bogu zesłego i. o. xięcia imci

krayczego wielkiego xięstwa Litewskiego, starosty Wilkomirskiego, ratione desolacyi hrabstwa Szydłowskiego, także desideria iasnielowożnego imci pana Ogińskiego—woiewody Trockiego, za legacyą do Moskwy odprawowaną, denique wielmożnego imci pana Antoniego Ogińskiego—kasztelanica Trockiego, względem spendowanej przez oycę imci na komendzie Bierzeńskiej summy, przy tym wielmożnego imci pana Zawiszy—starosty Mińskiego od rzeczy-pospolitey uznanej, za jedną wielmożnych ichmców panów Wołowiczów—referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego y podkomorzego Mściławskiego, in puncto exolucyi summy pro publica legatione piae memoriae iasnielowożnego imci pana Wołowicza—marszałka wielkiego xięstwa Litewskiego, nakoniec imci pana Jana wojskiego—półkownika iego królewskiej mości y kolligacyi imci o pretensy y krzywdy, od xięstwa Słuckiego ponoszące, remonstrabant ichmć panowie posłowie nasi y za onymi przymawiać się będą.

Quadragesimo sexto. Nieprzepomniana u całego świata dignissimae memoriae iasnielowożnego imci pana Krzysztofa Zawiszy—woiewody Mińskiego, całej rzeczy-pospolitey zasługa et in usibus publici fortunae consumpcya, ażeby w pozostałych successorach ab universa republica congruam odebrała recompensationem przez nieoddalenie wielmożnego imci pana Felicjana Zawiszy od starostwa Żedeykańskiego, iako za własną summę oycę imci kupionego, ponieważ starostwo Sumiliskie summą ante unio-nem wniesioną lucrowane, z aktoratu ichmościów panów reymentów w dyskwiżycyę iudicii poszła, instancyować będą ichmć panowie posłowie.

Quadragesimo septimo. Podobnym sposobem zasługi iasnielowożnego imci pana

Krzysztofa Dominika z Kezielska Puzyny—starosty Upitskiego y marszałka trybunału skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego erogowane w trybunale skarbowych kosztach pociągają woiewodztwo nasze Wileńskie, abyśmy ichmć panom posłom naszym zalecili, iakoby trzy assygnacie wydane z tegoż trybunału skarbowego iasnielowożny iego-mość pan podskarbi wielki, wielkiego xięstwa Litewskiego nie żadnych prowentów, ale novella constitutione destinowanych sumam na iasnielowożnych ichmć panów kommissarzów, ex senatu naznaczonych do trybunału skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego, po dwa tysiąc złotych na osobę, a że ci zasiadali przez trzy kadencye, instabant do ikmci et statum rzeczy-pospolitey ichmć panowie posłowie, aby w imć pan podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego uczynił satisfakcyę, a in casualiquo fato niedoyscia seymu ad senatum zalecili.

Quadragesimo octavo. Invazyja granic Korony polskiej w dobrach iasnielowożnego imci pana Sapielhy—starosty Bobruyskiego, wielkopolskich, przez woyska nayiasnieyszego Cara imci stante lege publica et pro praeterito et infuturum coercentur.

Quadragesimo nono. Interes wielmożnego imci pana Platery—wojskiego Inflanskiego, per constitutionem anni millesimi septingentesimi decimi septimi warowany, weespół z interesem imci pana Tomasza Boldziakiewicza—podkomorzego Parnawiskiego ponowią ichmć panowie posłowie.

Quinquagesimo. Doznane merita iasnielowożnego imci pana Nestorowicza—kasztelana Brzeskiego, w rycerskich dzielach y publicznych rzeczy-pospolitey interessach, commovebant instancyą ichmć panów posłów naszych, aby wieś Oziaty nazwana, w woiewodztwie Brzeskim leżąca, przez imci

pana Jana Nestorowicza—podstol. Brzes. de proprio aere nabyta y z summą ante unionem wniesioną osmuset czerwonych złotych ze wszystkimi attinencyami iuri terrestri inkorporowane były.

Quinquagesimo primo. Toż ichmć panowie posłowie nasi instabunt do ikmci pana naszego miłościwego, et ad plenam rempublicam za iaśniewielmożnym imci panem Wyhowskim — kasztelanem Mińskim, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, interponere raczył swoją powagę do nayiaśniejszego Cara imci, oraz ministra nayiaśniejszego Cesarza imci u dworu będącego, obligowali, iakoby sprawa successionis, która in iudicio camerae imperialis agitur, post fata imci pana Gabryela grafa Wyhowskiego, rodzzonego imci pana kasztelana, abbreviato processu secundum composita reipublicae, z cesarzem imcią, et iura agentium mogła quantoties decidi, przez co by ius unicuique, quod suum est, tribuatur.

Quinquagesimo secundo. W. imć pan Biegański—starosta Starodubowski, ponieważ otrzymał tak od ikmci, pana naszego miłościwego, dekretem marszałkowskim compositi iudicii regni m. d. L. w Grodnie, ex assensu reipublicae na niedoszłym seymie Grodzieńskim relaxacyę otrzymał, także ikmci pp. Przedzieccy — sub simili iudicatio zostaiący, aby per publicam od całej rzeczy-pospolitey legem aprobacyą otrzymali, nie przepomnią ichmci pp. posłowie.

Quinquagesimo tertio. Kamienica wielmożnego imci pana Wolskiego—podwojewódzkiego Wileńs. ichmć xięży iezuitom nowicyackim przez rodzzonego brata grodzkiego Wileńs. propiis suffragiis aplikowana, aby do taryfy y iurydykcyi grodzkiej ingrossowana była, insinuamus ichmć panom posłom.

Quinquagesimo quarto. Odebrane staro-

stwo Linowiskie per malam informationem cancellarii w. x. Lit. iaśnie wielmożnego imci pani wojewodziney Mińskiej, mimo ius communicativum, aby do possessyi imci było przywrócono, de iustitia ikmci instabunt ichmć pp. posłowie.

Quinquagesimo quinto. Dotąd niewypłacona summa ichmć pp. Stryeńskim ze skarbu ikmci ekonomicznego tak rescriptami ikmci, iako też deklaracyami skarbowemi upewniona y dekretem skarbowym przysądzona, aby tandem sobie wypłaconą mieć mogli y przywrócenie folwarku Kamienki, oraz wsi Służyk nazwaney, sortiri mogli, domawiać się ichmć pp. posłowie będą.

Quinquagesimo sexto. Podobnym sposobem za interessem wielmożnego imci pana Grotuza—starosty Wilkiskiego, instabunt.

Quinquagesimo septimo. Także desiderium imci pana Alexandra Rayskiego—iakoby in toto według swoiey pretensyi, za instancją całej rzeczy-pospolitey ikmci, pana naszego miłościwego, plenarie był satisfactus, ichmć pp. posłowie promowować będą.

Quinquagesimo octavo. Pretensya w Bogu wielebnych ichmć panien zakonnice ś. Michalskich, względem przysądzonego placu na ogród in fundo zboru dekretem assessorskim, ichmć pp. posłowie z gorliwością swoiey popierać będą.

Quinquagesimo nono. Nakoniec, że się do tych czas namówiona dawno iuż korektura trybunału w. x. Lit. y na sessyi provincialney promulgowana y czytana per positivam legem nie roborowała, tedy aby ichmć pp. posłowie takową, cum consensu całej rzeczy-pospolitey et additamentis liberis punktów, które by się do oney ściagały y potrzebne być całej rzeczy-pospolitey zdadzą, omni conatu promowować będą, y do tey że korektury kawcyą, iakoby ichmć pp. patronowie, nie mniej zięci, zabieraiąc od stron

sprawy, na wycisnienie słabszych wystarczającej, fortune nabytymi wlewkami ad egenum statum nie przywodzili, ingrossować ichmć pp. posłowie curabunt.

Sexagesimo. Ad extremum, iako początek wszelkich obrad y interressów rzeczypospolitey y całej oyczyny bierze ufnosć wszelkiey pomysłności, z benedykcyi providencyi Boskiej, tak skutku z ordynacyi tegoż Naywyszego rządcy nieba y ziemi spodziewa się omnium votorum et desideriorum nostrorum, przeto cokolwiek przodkowie nasi na chwałę Bożą propriis suffragiis fundacyi, legacyi przymnożyli, tych wszystkich ażeby nie tylko generalna constitutione roborowała approbacya, ale też każdą expressyą w constytucyi następującej specificie wymieniona była, ichmć panom posłom zalecamy, mianowicie: fundacyę Słucką wieleb. i. x. jezuitów, od imci pana Heronima Kłokockiego staro-Rzeczyckiego, promotebunt ikmć p. posłowie, ad confirmandam; fundacya wieleb. ichmć xięży jezuitów tertiae probationis Wileńskich, na dobrach presse ichmć panów Koszyczyców imienia, item wieleb. ichmć xięży misyonarzów Wileńskich, similiter fundacya wielmożnych xięży karmelitów antiquae observantiae Zaswirska sine praeiudicio parochii Svirescensis, Kolesnicka, Mińska, Pumpiańska, Trzeciowska, insimile ichmć xięży karmelitów bosych fundacyi w Kownie de nova radice, które prawnie uczynione, aby a republica były confirmowane, praevio assensu iaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego, instabunt ichmć pp. posłowie. Similiter fundacyą ichmć xięży jezuitów Połockich, in toto per constitutionem aprobować conabuntur. Fundacyą ichmć panien Wileńskich zakonu ś. Benedykta, przy kościele świętej Katarzyny, w Wilnie będących, de nova radice wprzód przez ichmć pp.

Mikołaja Horodyskiego—chorążego Rzeczyckiego, Annę D.nościcką Horodyską—chorążynę Rzeczycką—małżonków, anno millesimo sexcentesimo decimo octavo, Wrzesnia dziesiątego dnia, w Wilnie założoną, w późniejszym czasie dobra ziemskie wieczyste do niej iedno w posagach po zakonnicach oddane y zapisane, a drugie za sumnę posagową od samych zakonnic do tej fundacyi przykupione, in toto aprobować ichmć panom posłom naszym przez constytucyę pilno zalecamy. Approbacya funduszów ichmć xięży trynitarzów de redemptione captivorum Antokolskich, Trinitapolskich y Orszańskich konwentów, także ichmć xięży dominikanów konwentu Zabielskiego y Wileńskiego Świętoduskiego, ichmć panien bernardynek ś. Michała Wileńskich y plebanii Bierzańskiej, ad promovendum ichmć pp. posłom naszym rekomendatur. W prowadzenie noviter ad metropolim w. x. Lit. Wilno ichmć xięża ordinis sancti Pauli eremitae, przez iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Pocięia—woiewodę Witebskiego, Michała Kotła—pedskarbiego w. x. Lit. pro augendi cultus et gloriae Divinae, aby fundacyi swoiey na kamienicach y dworach, in nomine nadanych, iako de nova radice erigująca się fundacya na Niemieckiej ulicy, ad propulsandam heresim Loteranam, na tej że ulicy kirchę swoją habentem, ażeby per legem publicam approbowana była, zelo ichmość panów posłów naszych rekomenduiemy. Wielebnych ichmość xięży Dominikanów Grodzieńskich fundowany klasztor i kościół, na abjuracie dymów trzech per constitutionem anni tysiąc sześćset trzydziestego piątego uwolniony ab oneribus contributionum, aby per constitutionem novam eliminentur, tedy my y folwark Kielbasie nazwany, aby do funduszu incorporatetur, instabunt ichmć pp. posłowie. Fun-

dacya Kowieńska karmelitów bosych, zaczęta od wielmożnego imci pana Józefa Oziembłowskiego—sędzięgo Wilkomirskiego, tudzież od iasnie wielmożnego imci pana Krzysztofa Szczyta—kasztelana Smoleńs., iako od novellam fundationem folwark Kaczański przydany, ex zelo puro gloriae Dei y iako nowa fundacya nie zagradzać do dalszey ochoty piorum legata y ażeby acceptare licent, instat woiewodztwo Wileńskie. Fundacya ichmć xięży cistersów w woiewodztwie Brzeskim y z wioskami, Oleszarów Staw, Podrecze nazwanymi, od w Bogu zeszelego imci pana Komarowskiego—pisarza ziemskiego Mozyrskiego, zapisanemi et successive przez iasnie wielmożnego imci pana starosty Zmuydzkiego aprobowanemi; similiter fundacya w powiecie Mozyrskim ichmć xięży Bazilianów od imć xiędza Jelca—officiala Kiiowskiego od stu lat erigowana, a per publicam calamitatem, iako na pogranicznym miejscu funditus zdezolowana, ex pietate zaś imości pani Teresy z Przeradowskich Komarowskiej—summą dziesięciu tysięcy złotych polskich na Lachowiczach y Nosowiczach, per constitutionem tysiąc sześćsetnego dziewiędziesiątego wniesioną, wsparte, przez zrzczenie takowey summy y possessyi dożywotney aby nieporuszone były in suo esse, ichmć pp. posłowie nasi o aprobacyą onych domówią się.

Szedziesiąt pierwszy. Znaczne praeiudicium una cum damno publico całego xięstwa Litewskiego dzieie się przez to, że kanony y wakanse w w. x. Lit. ichmć pp. koronnym, etiam non possessionatis w w. x. Lit., mimo prawo statutowe y konstytucye, tudzież iura coequationis w. x. Lit. oddawane bywiaią, nie mniey iż iasnie wielmożny imć pan Sapieha—podskarbi nadworny w. x. Lit., mając munus podskarbstw a nadwornego, ab executione onego

vigore prawa wyraznego praeiudicose excluditur, przeto ichmć panowie posłowie nasi takową convulsyą prawa w. x. Lit. nadanych demonstrando, aby ab hinc similia nie działy się całej rzeczy-pospolitey o instancyą ikmei, pana naszego miłościwego, upraszać będą.

Szedziesiąt wtóry. Podani swywolni dziedziczni, zapieraiące się panów swoich, zwykli różnie po lat kilku zamieszkawszy miasta, slobody, znowu na drugie mieysca wychodzić, y wolnemi się czynić, a przez to y osiedli chłopi buntują się, aby takowy zwyczaj ich był zahamowany, mają to ichmć pp. posłowie nasi warować, aby iuż, gdzie raz pod kim lat kilka zmieszkał, tam że znowu nazad wrócony był, aż do odezwania się wieczystego pana. Także y gdzie indzie spłodzone poddane mają temu należeć, in cuius fundo procreati.

Szedziesiąt trzeci. Interes emeritissimi civis w oyczynie naszey wielmożnego imci pana Michała Tyzenhauza—podkomorzego Wileńskiego, od rady walney Warszawskiej przez wszystkie seymy że dotąd skutku nie wziół, nie tylko względem tyrańskiego zamęczenia świętey pamięci oyc a imści przez woyska Cara imości auxiliarne, ale też zabrane substancye tak przez też woyska, iako y Szwedzkie na kilka kroć sto tysięcy, ażeby z obmyślenia stanów rzeczy-pospolitey był upacifikowany, imci panowe posłowie accuratissime procurabunt.

Szedziesiąt czwarty. Iasnie wielmożny imć pan Zaranek—starosta Zmuydz., zwykszy ditare się ex alieno domowi iasnie wielmożnych imć panów Chodkiewiczów, dawaiącemu dosyć dowodów nayiasn. regnantom z całej rzeczy-pospolitey obligacyi wielkich swych cum discrimine zdrowia et iactura fortun, ponieważ wyniosszy się super equalitatem, contemnendo leges patrias, ultimo

haeredi y domu tego wielmożnemu imci panu Adamowi Chodkiewiczowi—starości Wileńskiemu y matce onego wielm. imé pani Cecylii z Sapiehów Chodkiewiczowej, ad praesens Tyzenhawzowej, podkomorzyny Wileńskiej, nie tylko że zabrał majątność Petryków, od lat czterestu kilka dziesiąt tysięcy intraty corocznie czyniące, ale y argenterie, kleynoty, sprawy, domowi temu służące, na dwa miliony, podług rejestru, wynoszące, w klasztorach Supraskim y Żyrowieckim deponowane y assekurowane przez terazniejszego iaśnie wielmożnego xiędza Kiskę—metropolitę wszystkiej Rusi y innych zakonników, na dotrzymanie successorom ex conducto, potym przez tegoż imci pana starostę Zmuydzkiego odebrane, że po dekretach trybunalskich exekucją subsequi dla potencji imci dotąd nie może, tudzież że przez tą potencją starostwo Wieluńskie, w xięstwie Zmuydzkim leżące, na którym wielm. imé pani podkomorzyna Wileńska ius comunicativum ma, dotąd zniosszy się z imé panią Kaczanowską, w nienależytey possessyi ultro trzymają y one depaktuiąc sola, malitia ruinuiąc, corocznie po kilku dziesiąt tysięcy tynfów z ludzi mizernych wydzieraiąc, do ostatniej ruiny te starostwo przybrawszy, do zdzierstwa tego subiectum bezbożnie imci pana Skrzendelewskiego przywodzą, instabunt imé pp. pólswie do maiestatu króla imości y stanów rzeczy-pospolitey, ażeby iak nayprętsze satisfakeye y pohamowanie takowych potworney in aequali republica subsequi mogła w obmyślany sposób do restytucyi nieodwołczney.

Szesdziesiąt piąty. Woiewodztwo Inflańskie ponieważ equali immunitate swobod y wolności równo z wielkim xięstwem Lit. in omni activitate gaudet, ażeby mogło mieć per constitutionem pozwolono obierać e medio

sui do trybunału głównego w. x. Lit. dwóch deputatów, nie tylko ex proxima contiguitate granic xięstwa Litewskiego, ale też ex ratione zagęszczonych wiele spraw z aktoratów obywatelów w. x. Lit. z obywatelami w. Inflantskiego intentowanych, domawiać się będą ichmé pp. poslowie, iako by pomienionego woiewodztwa obywatele w trybunale w. głównym w. x. Lit. rosprowowały się.

Szesdziesiąt szósty. Dobra, nazwane Stary Dworzec, od starostwa Wołpiańskiego odeszły, iaśnie wielmożnego imci pana Wyhowskiego—kasztelana Miąskiego, circa suas immunitates et antiqua privilegia conserventur.

Szesdziesiąt siódmy. Dobra ichmé pp. exulantów, circa constitutionem antiquorem et novellam legem et meritis suorum praedecessorum, mianowicie pp. exulantów Smoleńskich y Starodubowskich etiam per legem praesentem aprobentur.

Szesdziesiąt ósmy. A że rzecz-pospolita, opisuiąc cursum monetae na seymie pacificationis Warszawskim, czerwony złoty po złotych ósmnastu brać y wydawać determinowała, w Pruskim zaś państwie y w Gdańsku nie w większey iako tylko po tynfów trzynastu y szóstaku iedynym przymuiąc, a przeto iako handluiącym, tak wszelkiej kondycyi ludziom znaczne damnun dzieie się, zaczym aby proportionalis currentia była czerwonych złotych, aby po trzynastu tynfów y szóstaku bitym curret czerwony złoty, lege recenti circumscribi ichmé pp. posłowie curabunt.

Szesdziesiąt dziewiąty. Reasumpcyą dawnych constytucyi in materia handłów aby cautela w. x. Lit. z Prusakami, iakoby ultra limites, przeszlemi constytucyami circumsriptas, z towarami wszelkiemi, tudzież z zbożem koźdey cuiusvis conditionis handluiąc, sistendo gradum portu dalszego w

mieście ikmci Kowieńskim towary swoje tamże składał i kupców pruskich, tudzież zamorskich, do handlowania z onemi czekał, gdyż Prusacy nie tylko co raz większą wagę wymyślają, iako chcąc na zgubę handlujących, towarami brakuia, nad to chłopów szlacheckich ziemskich, tudzież królewskich, częścią przez podkupienie, częścią per vim nachodząc na statki pod pretextem werbunków zabierają, gwolił ażeby cała rzecz—pospolita seriam circumscriptionem hoc in puncto uczyniła, ichmć pp. posłowie requirować będą.

Siedmdziesiąty. Pretensyę ichmć pp. Pawła y Eliasza Marcinkiewiczów—urzędników powiatu Upitskiego, odobrazwane Miszniowo, przy zamku Hewelskim, w uroczyszczu, nazwanym Panfilowie y Paplinie, także libertacją dworku za Ostrą Bramą, w Wilnie będącego, imci pana Bogusława Bielskiego — skarbnika Infantskiego, promotebunt ichmć pp. posłowie nasi, aby pierwiey ichmćciowie podług podania dawnego gaudeant sua hereditate, poki miecza stanie, a poslednieyszy ab oneribus civitatensibus liberetur.

Siedmdziesiąt pierwszy. Kamieniczka wieczysta imci pana Bronca—podczaszego Wilens. Hankiewiczowska, na ulicy Rudnickiey będąca, szczupła y przez pożary ogniowe zruynowana, aby była libertowana od wszelkich ciężarów, ichmć pp. posłowie nasi to w konstytucyą ingrossować będą.

Siedmdziesiąt wtóry. In simili kamieniczka w Wilnie, ubogim dla schadzek y schowania w niey skrzynki należąca, tot immunitatibus et privilegiis za antecessorów ikmci pana naszego miłościwego opisana, aby od stawiania gości deputatów, mianowicie podczas odprawowania sądów głównych trybunalnych, roków y innych wszelakich zjazdów, wolna była y przez konstytucyą apro-

bowana, instabunt ichmć panowie posłowie nasi.

Siedmdziesiąt trzeci. Młyny ikmci Wileńskie, per speciale privilegium regium et praeivium rzeczy-pospolitey na seymie Lubelskim assensum, oddane na chwałę Boską wielkiego patrona Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, świętego Kazimierza, aby per recentem constitutionem aprobowane były, curabunt ichmć panowie posłowie.

Siedmdziesiąt czwarty. A że miasto ikmci Wilno, niegdyś decora metropolis wielkiego xięstwa Litewskiego, do niewyrazoney przyszło ruiny, że fossy zawalone y pustkami kamienice y domy nullo custode tenentur, infelicja mieszkaniom y przybywaiącym przynoszą, zaczym iako kamienice puste w samym mieście, w którey gospody dla deputatów na trybunał z całego xięstwa Litewskiego naznaczone były, żeby same woiewodztwo y powiaty, propter commodum publicum, na zawsze dla swoich deputatów adinvento modo contribuendi obmyśliwszy, na restauracyą pieniądze semel pro semper, czy to przez designowanych a tota republica commissarzów, czyli też przez exdivizyę grodową rozebrawszy, nie iako iuż swoje własne, fundamentalnie restaurowali, do wyczyszczenia zaś fos aby parobcy żydowscy y tatarscy, tudzież ludzie lozni do miasta ikmci undique nacisnieni, za obmyślonym sustentamentem a tota republica pozwolenia y warowania per constitutionem procurabunt. Nie mniey też ciż ichmć panowie posłowie nasi za kahałem Wileńskim, anteriori calamitate publiczney niedawno conflagraty wcale zniszczonym y exinde iako pogłównego na zapłatę woysku, tak wyderkaffów y długów szlacheckich wypłacać nie mogącym, instabunt, iakoby in supplementum onym drugie kahały y przykahalki, w wiel-

kiem księstwie Litewskim będącym, ducta proportione składankę uczyniwszy, pretensją od kahału Wileńskiego do siebie mianą y na swych zgromadzeniach kahałowi Wileńs. asygnowaną y przysądzoną komportowały.

Siedmdziesiąt piąty. Zbor de nova radice erygowano przez ichmć pp. dyssydentów w Żupranach; dano nam motivum, abyśmy mieli reassumowane konstytucye, zakazujące takowych zborów nowych erigować y stare restaurować w całym księstwie Litewskim, przypomną ichmć panowie posłowie.

Siedmdziesiąt szósty. Zagęszczona nimia licentia ichmć panów akademików Wileńskich ex abusu privilegiorum rzeczy-pospolitey nadanych akademii, których ichmć księża iezuici, non coercendo et sufficienter satisfakcyi iniuriatis nie czynią, ażeby circumscribatur lege presenti, iakoby takowi excessantes przez urzędy ziemskie y grodzkie sądzeni byli, a in casu niewydania onych y bronienia, aby sami ichmć księża iezuici de suis bonis, in quibus sunt fundati, respondeant, ichmćiom panom posłom singulariter ingungimus.

Siedmdziesiąt siódmy. Dobra ziemskie

szlacheckie per spirituales, seculares et regulares, mimo wyrazne konstytucye zakazujące takowych dóbr kupować duchownym osobom, nabyte, aby nie tylko in futurum nabywane nie były, ale też nabyte nullitate subiaceant, domawiać się będą ichmć panowie posłowie.

In coronide desideriorum suorum wojewodztwo nasze ichmć panów posłów obligue, aby per omnia starali się, nie traktować nowych materyi, tangentes rationem status, które na seymiki antecomicyalne w propozycyach ikmci, pana naszego miłościwego, nie były promulgowane, iako też aby w żadne ligi in futurum rzecz-pospolitą cum absolutis dominiis niewprowadzano, postrzegać tenebuntur. Cetera fidei et dexterritati wielm. ichmć panów posłów commitimus.

Pisan w Wilnie, ut supra. U tey instrukcyi podpis ręki temi słowy: Antoni Kazimierz Sapieha—starosta Merecki, director antecomicyalnego seymiku wojewodztwa Wileńskiego. Która to instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyjęta y wpisana.

1729 г.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 388.

163. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная посламъ отправляемымъ на сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Требовать, чтобы изысканы были другія средства для содержанія войскъ рѣчи-посполитой; по этому дѣлу воеводство предлагаетъ отнести такіе расходы на счетъ имѣній королевскихъ и духовныхъ, но отнюдь не соглашается на подати съ имѣній помѣщичьихъ и обязываетъ пословъ поддерживать это желаніе даже если бы дѣло дошло до сорванія сейма;

2) на открытіе непріязненныхъ дѣйствій противъ сосѣднихъ государствъ не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; въ случаѣ же нападенія непріятелей вести только войну оборонительную, порядокъ которой долженъ быть опредѣленъ не въ *senatus consilium*, а на сеймѣ;

3) требовать, чтобы вакантныя мѣста въ Коронѣ и Литвѣ раздавались туземцамъ и чтобы подтверждены были по этому предмету прежнія конституціи;

4) чтобы воспрещено было духовенству приобретать шляхетскія имѣнія, а приобретенныя чтобы подверглись новому разбирательству;

5) чтобы воспрещено было консисторіямъ позывать въ свои суды по дѣламъ, не подлежащимъ ея разбирательству, такъ какъ чрезъ это нарушаются права шляхты и сеймовыя постановленія;

6) требовать, чтобы всѣ вообще дѣла рѣшались въ подлежащихъ вѣдомствахъ, неправильно же поступившія въ главный трибуналъ чтобы были возвращены по принадлежности;

7) ходатайство митрополита Шептицкаго о допущеніи его въ сенатъ удовлетворить предоставленіемъ ему вакантнаго епископскаго мѣста съ

тѣмъ условіемъ, чтобы онъ перешелъ изъ греческаго обряда въ римскій; иначе на допущеніе его, въ сенатъ не соглашаться;

8) войска удовлетворить выдачею заслуженнаго имъ жалованья;

9) требовать, чтобы вновь назначенныя индигенаты и мобилиаціи не были утверждаемы на сеймѣ въ ущербъ прежде заслуженнымъ шляхтичамъ;

10) чтобы опредѣленъ былъ курсъ монеты, особенно червонныхъ золотыхъ, считая каждый вѣсото 18 по 17 золотыхъ;

11) ходатайствовать о назначеніи на высшія служебныя мѣста Огюнскаго и Радивила;

12) ходатайствовать о предоставленіи Виленской архіепископіи одному изъ двухъ епископовъ, или Смоленскому—Гонсевскому, или Жмудскому—Горанну;

13) о выдачѣ расчетной квитанціи наслѣдникамъ Котла по причинѣ окончанія со скарбомъ расчета;

14) о подтвержденіи привилегій и прерогативъ Литовской академіи, по которымъ воспрещается другимъ учрежденіямъ открывать школы;

15) о подтвержденіи конституцій, по которымъ требуется равномѣрнаго распредѣленія офицерскихъ должностей между униатами и католиками;

16) объ уничтоженіи привилегій духовенству, выданныхъ на увольненіе отъ чоловаго шеляжнаго предъ унией и не подтвержденныхъ сеймомъ, такъ какъ чрезъ это ежегодный бываетъ недостатокъ въ 20,000 золотыхъ;

17) о воспрещеніи бездомнымъ хлопамъ переходить съ мѣста на мѣсто;

18) объ удовлетвореніи наслѣдниковъ Тивенгаузена за убытки и мученія отца;

19) объ утверждѣніи за наслѣдниками Шумскаго разныхъ королевскихъ имѣній;

20, 21, 22, 23, 24, 25 и 26) заключаютъ въ себя ходатайства по дѣламъ разныхъ лицъ;

27) требовать подтвержденія конституціи, обезпечивающей безопасность Литовцевъ отъ притѣсненій королевчанъ;

28) ходатайствовать объ освобожденіи отъ повинностей разныхъ каменницъ;

29, 30) ходатайствовать по дѣламъ разныхъ католическихъ костеловъ;

31) ходатайствовать о беспопытномъ провозѣ винъ для гетмановъ в. кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Julii piętnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Józephem Korwinem Piotrowskim — woyskim Czernihowskim, podwoiewodzim Wileńskim, comparens personaliter p. Jan Piasecki instrukcyę odiaśniewielmożnych, wielmożnych ichmć panów senatorów, duchownych y świeckich dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewodztwa Wileńskiego, wielmożnym ichmć panom posłom tegoż woiewodztwa Wileńskiego dana, ad acta grodu woiewodztwa Wileńskiego podał in eum tenorem pisaną: *Instrukcyja od nas senatorów duchownych y świeckich dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty woiewodztwa Wileńskiego na seymik antecomicialny*, za universalami ichmć, na dzień iedynasty Julii ad locum solitum consiliorum w zamku Wileńskim zgromadzonych wielm. ichmć panowi Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu, chorążemu, Janowi Horaynowi — pisarzowi Grodzkiemu, urzędnikom woiewodztwa Wileńskiego, posłom naszym, dana.

Nieustawiająca ikmci, pana naszego miłościwego ku tej rzeczy-pospolitey oycowska miłość, przezorna opatrność, iawnym iest całemu światu dowodem, gdy nam wielowładne panowanie swojego rządu dobroczynnościami tak przeplatać raczył, iż lata Jego stają się y zdadzą się bydź minutami, snadniejszy w dobrodzieystwa, niz my dzięki

czynić, hoyniejszy w łaski, niż my w słowa, więcey naszemu, nizeli swoiemu inordnata charitate verificando dobru oycza miłości pana wspaniałości wybrazać raczył. Co zaś należy ad salutem universi, o to y teraz ikmć pan nasz miłościwy, iuz temu lat trzydzieście y cztery łaskawie panując, naturalne, złe y dobre fortuny igrzyska, mondrze akomodując, przeciwnie cierpliwie znosząc, pochlebne roztropnie miarkując, pomyslnie opatrnie utrzymując, przyjaciół delikatnie, nieprzyjaciół wzajemnie traktując, wiernych poddanych miłościwie, wiarolomnych nie mściwie sustentując, a nawet dobre za złe oddając, ma tyle tej prawdy świadków, ile panowania momentów, a iezeli by komu ieszcze na tym mało było, niech go konwinkuie, ta nayświętsza oycowskiego ku tej rzeczy-pospolitey serca tego pańskiego proba, że ledwie co przyszedszy do iakiey kolwiek nadwątpionego zdrowia reasumpcyi, a per ta Nemesis ad Bona vitae, utinam longae, redukcii doznawszy, nie raz iako regnorum comitia sunt regum martyria, nie iest o to y teraz in sacrificium praecium sanctissimo pretio, toż samo zdrowie, tak dalece że haec vicaria in terris Dei podestas może użyć słów nayczyszczego pryncypala swojego: populus quid amplius tibi facere potui et non feci? y kiedyż bardziey, iako nie dopiero teraz, iuz zdesperowane de summa vitae woiewodztwo nasze Wileńskie, post fatalem casum zerwanego przeczło rocznego ante-

komicialnego seymika, *vitales recollectit spiritus*, gdy szczyrość aplikująca się ad salutem universi oycowska ikmci, pana naszego miłościwego, ręka prowidam łask pańskich apposuit curam, chcąc salvare universos, non excludit singulos, niechcąc nas widzieć extra modum consilii powtórne miwojewództwo Wileński (ut consulamus nobis et prosciamus patriae) convocat universalami, a kiedy powszechna ziemia ziarn rozsypanych awgustową wraca krescensią, w ten czas y woiewodztwo nasze augusto suo przy determinowanym in augusto seymie plenney wdzięczności, przy pokorney maiestatu pańskiego adoracyi, niesie urodzay, rozsypuie ikmć, pan nasz miłościwy, per orbem terrarum suarum pełne dobrodzieystw garści, należąc też z gromadne chęci poddanych składy, a gdy nayiaśniejszy pan nasz seminat beneficia, metat gratitudines za co u nog pańskich ikmci, pana naszego miłościwego, ichmć panowie posłowie nasi Benedykt z Rusinowa Wolski—choraży, Jan Horaim, pisarz grodzki, urzędnicy woiewodztwa naszego Wileńskiego od nas zgodnymi y ziednostaynymi głosami na seym terazniejszy Grodzieński, za powtórnyymi universalami ikmci, pana naszego miłościwego, obrani y delegowani, iako nayniższe wiernego poddaństwa oddając dzięki, oraz desideria w. n., w niżej wyrażonych punktach fidelissime exponent: *Primo*. Naybezpieczniej ufundowana obrana rzeczypospolitey ad quoscunque insultus na woysku, woysko zaś na regularney płacy, które dotąd vario contributionum genere było akkomodowane; a gdy iniuria temporum glodem, powietrzem et continuo belli civilis mota, cała oyczyzna będąc wycięczona, modo subsidii charitativi, za dobra królewskie hibernowe seymem pacificationis y dobr ziemskich duchownych, stołowych obmysliła,

woysku swemu zapłatę do pierwszego doyscia seymu, że y dotąd, iako woiewodztwa naszego, tak y caley prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego niezniesionego podatku, via spirant incolae, pro primo et principali to moię od nas iniunctum w. w. ichmć panowie posłowie nasi, etiam cum discrimine seymu, aby tylko z dóbr ziemskich ten omnimodo był zniesiony podatek; modum zaś do zaplacenja woysku swemu cum plenis ordinibus wynayda, przez podniesienie na dobra królewskie sówitych hibern, simplicis quarti, cel, inquantum się większa może augeri importancia, pogłównego żydowskiego y dobr duchownych, mincy otwarciem. *2-do*. Jako dotąd od szczęśliwie zakończonego seymu pacificationis cała oyczyzna nasza pod łaskawym, a prawie oycowskim panowania ikmci, pana naszego miłościwego, dulleissima fruendo quiete reffloruit, tak ażeby in futurum in eadem dulcedine pacis unusquisque respiret colonus, iako naypokorniejsze u nóg pańskich woiewodztwo Wileńskie składa prózby; na woynę żadną z postronnemi sąsiedzkimi potencjami a specialiter modo offensivo ażeby ichmć panowie posłowie nasi etiam cum discrimine seymu niepozwalali, iniungimus. A iezeli by iakowa woyna ex subito casu et ex ingruenti fatorum vicissitudine modo otoczyć defensivo miała, tedy y takowa naturalis defensionis woyna non per senatus consilium, ale chiba przez seym prętko extraordinariyny z łaski ikmci, pana naszego miłościwego, determinowany namowna y dysponowana, per plenam rempublicam była, senatus consilia, lubo co dawniejszemi constitucjami dobrze opisane, ażeby stante pede nie były expediowane. Tudziesz in materia status ażeby nieodważali się y na terazniejszym seymie ut reassumentur eo ustanowione konstitucye,

ichmę panom posłom naszym iak nappilniey zalecamy. *3-to.* Kiedy distributiva iustitia ikmci, pana naszego miłościwego, zawsze w rozdawaniu wakansów dignissimis munera conferenda aequilibrium potrafiła, boć ta tam paenis, quam praemiis stat omne regnum, wąpić niepotrzeba, iż y terazniejsze wakanse prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego przezorna ikmci, pana naszego miłościwego, łaskawość dignissimis conferet subiectis, a za tym imę pan do rozdawanych wakansów ażeby Litewskie Litewskim et e contra koronne koronnym z łaski ikmci, pana naszego miłościwego, ministeria, dygnitarstwa y urzędy rozdawane były constitucie eo instuita stawione ut reassumentur na terazniejszym seymie, ichmę panowie posłowie nasi animadvertent. *4-to.* Lubo constituciami dawniejszemi atoli specialiter constitutione novellae legis titulo de non alienandis bonis przez stan duchowny od stanu rycerskiego exortum est, aby stan duchowny ullo modo vel praetextu dobr ziemskich nieodrywał; że iednak per potentiam et abusum prawa modo illicito excogitabili, po wielu mieyscach znajduie się, po zaszczytnej konstytucyi novellae legis dobra ziemskie y przez stan duchowny pod praetextem dawniejszych lat nabyte, tedy ab hinc, ad cuiusvis nobilis instantiam, takowe dobra w trybunale głównym, kole wielkim, wielkiego xięstwa Litewskiego, praevia evidenti comprobatione, ut media pars fisco, media vero parti iure agenti cedant, vigore constitucyi novellae legis, na terazniejszym seymie ichmę panom posłom naszym forti manu ten interes manutenere commitimus. *5-to.* Abusus wielkie dzieią się w prowincyi naszej Litewskiej, że stan duchowny postpositis legibus patriis et omnibus iurisdictionibus et subseiliis regni, in causis, do konsistorza nienależących, ewokuie do konsi-

storza et per consequens pociąga do nunciatury, w czymże się wielka dzieie krzywda stanowi szlacheckiemu et perconsequens stanom rzeczy-pospolitey szukać będą iurisdica plena republica ichmę panowie posłowie nasi, aby takowe tollantur abusus. *6-to.* Sprawy w ziemstwach, ani grodach nie drabowane, sola adinventionem attendentów w trybunale wprowadzone takowe wszystkie, które by in minori subseilio nie byli drabowane, secundum meritum suae actionis ad minora subseilia, iakowe którym subseilium do sądzenia należą, mają być odsyłane, choć by po zaszczytnej oczewistych dekretach uznania fori w trybunale, lub też po appellacyach, albo li po kontumaciach wypadłych w trybunale te wszystkie dekreta trybunale rezolwowawszy ma odsyłać do tego subseilium, gdzie się strony zgodzą; a w niezgodzeniu się stron tam, gdzie się będzie trybunaliowi zdało y tam mają być sądzone, aż póki by która strona gravamen sentiens appellowała do trybunale, albo li też w którym ziemstwie urzędnik który umarł o remissę do trybunale a w contumacyach ziemskich lub grodzkich sine finali disiudicatione, gdy sprawa przydzie w trybunale są ad disiudicationem principalem ma odsyłać do tegoż subseilium, chyba by strona ta forabile iudicium, które demonstrowała, tedy ona do inszego ziemstwa lub grodu odsyłać. Dla zagęszczonych zaś oczewistymi sprawami regestrów w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego sprawy expulsiyne exempciyne o zbiegłych poddanych, które sumario processu mają być sądzone, z appellacjami w trybunale należące do sądzenia, że się nie mogą docisnąć, etiam do przywołania z tych racyi osobliwszy regestr tak, iako iest regestr incarcerationum, ażeby był determinowany, codzien-ny do wołania, mając y to na dobrym ba-

czeniu, że przyłączonym w trybunale skarbowym do głównego czas tym że w imci panom sędziom głównym, ad publicos labores et negotiationes, prorogowany, a solaria na przeszłym Grodzieńskim seymie umniejszone y inquizicie ad minora subseilia odesłane, z kąd bywało wsparcie na expensa przy publiczney rezydencyi, a z teyracyi Wileńskie ichmć panowie sędziowie, exhausti expensami, nie mogą sufficere do dopilnowania terminów zupełnych sądów, z teyr okoliczności solarium, które było na kommissarzów, abym tymże ichmć panów kommissarzom dodane y ad massam ze wszystkich woiewodztw y powiatów do skarbu głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wnoszone było, dwiema ratami, succurendo w ostatniey dezolacyi miasta Wilna y wygodzie y ichmć panów sędziów głównych aby były raz na zawsze exdividowane stancie secundum normam trybunału Lubelskiego. 7-mo. Divulgata fama pervenit do woiewodztwa naszego, że iaśnie wielmożny imć xiądz Szeptycki—metropolita Ruski, przy swoich zacnych godnościach y attributach, życzy sobie et per consequens successorom swoim metropolitom być installatus ad senatorium ordinem, czego tentando antecessores imć ichmć xięża metropolitowie przez tak wiele wieków a provida republica ob rationes statisticas otrzymać nie mogli, zaczym ichmć panowie posłowie nasi godność imci xiędza metropolity ikmci, panu naszemu miłościwemu, rekomendować będą y gdy imć xiądz metropolita zechce a graeco ritu ad romanum uczynić przemianę, instabunt, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, wakans iakowego wakującego biskupstwa konferować raczył, in statu vero metropolii będącemu ullo modo admissii do senatu nie pozwolą. 8-vo. Ergowane im usus publicos na otrzymanie

woyska osobliwie piechoty, lenungowania regimentów y altileriy wielkiego xięstwa Litewskiego de proprio summy iaśnie wielmożnego imci pana woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, a potym w trybunale skarbowym wielkiego xięstwa Litewskiego liquidowane y także w roczne niedobory na pensie buławy wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego przez deces czopowego szeleżnego woiewodztwa Wileńskiego ex respectu przeładowania taryfą ażeby adaequatam odebrały satisfactionem od rzeczy-pospolitey, na terazniejszym seymie, instabunt ichmć panowie posłowie. 9-no. Indigenaty y nobilitacie ponieważ przeszłego seymu zageścili się, zaczym ażeby tam facili praxi na terazniejszym seymie in depressionem dawney y dobrze zasłużoney szlachty nie były w constitucie wprowadzane, ichmć panowie posłowie nasi seriam na to mieć maia animadversionem y o to starać się będą, ażeby dawniejsze consistucie o indigenach w executioni zostawały. 10-mo. Cursus monety, a specialiter czerwony złoty, lubo per constitutionem pacificationis iest opisany, po złotych ośmnastu, ale że z tąd damna emanent stanu rycerskiego, gdy mniejszą ceną odbieraią kupcy pro libitu suo, stanowiąc quantitatem, ażeby do złotych siedmnastu czerwony złoty po całym wielkim xięstwie Litewskim był redukowany, na terazniejszym seymie przez constitucję ut approbetur, ichmć panowie posłowie urgebunt. 11-mo. Jezeli to prawda, gdzie wielkim zasługom nie masz nagrody, tam do cnoty ustaie ochota, toć nie dziw, że woiewodztwo Wileńskie ad occasum podaiących się wakansów instat ad distributivam iustitiam ikmci, pana naszego miłościwego, praesentuiąc do buławy polney wielkiego xięstwa Litewskiego wielkich w oyczyźnie zasług

kompetytora, i. o. xięza imci Wisniewieckiego — kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, który, władając przedtym buławą, teraz pieczęcią, do tego laską ante hoc seymową dał się widzieć, dextra tenens, calamum strictum gerens, altera ferrum którego domu nayiaśniejszy antecessor, że quondam świecił w Koronie, niech że ten ma przynamniej ministerium w wielkim xięstwie Litewskim. A tu ieszcze occurrit do tego wakansu wielkich w oyczyźnie zasług iaśnie wielmożny imć pan Ogiński — kasztelan Witebski, który ma więcej zasług, niżeli woiewodztwo Wileńskie słów, wierność iego ku panu bez recessu, miłość ku oyczyźnie bez interessu, rada bez censury, a za tym tak wielkie przymioty wielkich respektów ichmć ut potiantur affectum. Także wielkie zasługi applikującego tak maiestatowi ikmci, iako y całej rzeczy-pospolitey i. o. xiążęcia Radziwiła — koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego, w. w. ichmć panowie posłowie nasi respektowi ikmci rekomendować obligantur. 12-do. A gdy biskupstwo Wileńskie idzie pod laskawą ikmci dyspozycją y gdy dotąd nikomu ieszcze nie konferowane, do tego wakansu woiewodztwo Wileńskie ex facultate sua binos dignissimos maiestatowi ikmci, panu naszemu miłościwemu, rekomenduje praesules, iaśnie wielmożnego imci xiędza Gąsiewskiego, biskupa Smoleńskiego y iaśnie wielmożnego imci xiędza Horaina — biskupa Żmuydzkiego, z których pierwszy zdawna na tę godność pożądaný, in cuius elogium woiewodztwo Wileńskie non excurrit, quia totum elogium; drugi zaś iaśnie wielmożny imć xiądz biskup Żmuydzki, o którym się mówić może, homo perficit opus, hominem virtus, virtutem constancia, tymi obiema gdy ad condignum wielkich zasług Korona pol. meritum równego mieć u siebie woiewodztwo Wi-

leńskie niezayduie, musi szukać in remotiori dla ich wielkich zasług y godności w lasce ikmci, pana naszego miłościwego, dobroczyney uczynności. 13-tio. Ponieważ successores iaśnie wielmożnego imci pana Kotła, podskarbego w. x. Lit., a mianowicie w. imć pan Kazimierz Kociół, starosta Markowski, na seymie Grodzieńskim, nie dawno przeszłym, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, przed wysadzonymi ab ordinibus rzeczy-pospolitey, kalkulacją czynił z prowentów skarbowych y wyliquidował się z remonstracją superaty kilku kroć sto tysięcy, nad importancją exsolvendorum, a to podpisami rąk iaśnie wielmożnych ichmć pp. deputowanych comprobatur est, za approbatą kalkulacji expressowaney ręką iaśnie wielmożnego imć p. marszałka seymowego affirmowana et pro conclusione, tenże seym constitucję w recessie desideriorum ratione kwitu successoribus do przyszedłego seymu remisit, przeto wielmożni ichmć. pp. posłowie nasi instabunt w izbie poselskiej, żeby deklaracja zaszła, na danie kwitu ichmć y na tymże seymie kwit generalny był dany, superata zaś do decysyi rzeczy-pospolitey ma być rezerwowana. 14-te. Akademia Litewska, seymami in antecessum ufundowana et in omnibus privilegiis, praerogativis, immunitatibus, de plano et toto z akademią Krakowską od nayiaśniejszych królów polskich comparowana, aby dla zachowania iedney nad młodzią wigilancy y pokoju zostawała, sine ulla postronnych szkół erectione, instabunt ichmć pp. posłowie nasi. 15-te. Constitucia anni millesimi septingentesimi decimi septimi, hunc maiąc tenorem, aby officerowie w reymentach, non orthodoxae fidei romanae nie przewyższali więcej zaydujących się nad katolików, ale iuxta tenorem oney, medietas iako sztab, tak też ober-y under-officerów

znajdowała się; przy tym aby postępującym do szarzy nobilibus indigenis gradu zasług swych ta się nie działa krzywda, że przybywając z państw różnych postronnych zwykli sobie kupować szarże, ten ausus zabroniony był y ta circumscriptia, żeby prętszy y większy swóy rygor miała, wielmożni ichmé pp. kommisarze woiewodztw y powiatów kustruiąc regimenta sub nexu iuramenti, iezeliby się co in contrarium działo, iaśnie wielmożnym ichmciom pp. hetmanom w. x. Lit. donieść powinni, iaśniewielmożni ichmé pp. hetmani w. x. Lit. constitucią ad orbitam przyprowadzić. 16-to. Deces w czopowym szeleżnym woiewodztwa naszego Wileńskiego, corocznie na dwadzieście tysięcy wynoszący, z okazji libertowanych niektórych iurizdyk duchownych, per privilegia ante unionem, od płacenia czopowego y szeleżnego uwolnionych, a singulari constitutione od całej rzeczy-pospolitey dotąd nie approbowanych, owszem per constitutionem novellae legis skasowanych, tenże dotąd iaśnie wielmożnemu imci panu hetmanowi w. w. x. Lit., za renitencią opponujących się przy przywilejach, ante unionem nadanych, z niskąd nie może recompensari sine singulari rzeczy-pospolitey determinatione, urgebunt ichmé pp. posłowie quam sollicitissime promowować. 17-mo. Chłopi kózni w dobrach ziemskich, duchownych, stołowych, królewskich, teraz domami mieszkające y swoje osiadłości mające, aby immobiliter w tych że dobrach zostawali y z onych żaden wyprowadzać się nie powinien, salva repetitione, z pod kogo by wyszedł, in foro castrensi tego woiewodztwa y powiatu termino o zbiegłych chłopach, w prawie powiatu circumscripto, reservando iednak wolne onego odebranie panu wieczystemu, cum deductione inwentarżów et extraditione z czym tylko przyszedł. 18-vo. Prak-

tikowana na tak wielu seymach activitas wielmożnego imci pana Michała Tyzenhauza, podkomorzego Wileńskiego, starosty Inturskiego, y wielkie w oyczyźnie zasługi, aby przez instancie wielmożnych ichmé pp. posłów tak u ikmci, p. naszego miłościwego, iako też u stanów rzeczy-pospolitey, iustam odebrali mercedem, instabunt ichmé pp. posłowie nasi. Także na konferencję z obligatem Moskiewskim domówić się obligantur, ażeby tyrańskie zamordowanie y na różnie spieczenie wielmożnego imci p. Tyzenhauza, oycy ś. p. podkomorzego Wileńskiego, przez ludzi Cara imci impune nieszło; także na trzykroć sto tysięcy zabraney na ten czas summy y splendorów, ażeby restituantur actori. Przy konferencyi także z ablegatem Brandeburskim domówić się mają, aby summa wielmożnego imci pana podkomorzego Wileńskiego trzydzieście tysięcy talerów bitych, po bracie przyrodnym na majątności Szteynerdzie, na wielmożnego imci p. podkomorzego Wileńskiego spadająca y należąca, oddana była. 19-no. A że dobrotliwa łaska ikmci, p. naszego miłościwego, od drobin stołu swego, od ekonomii Mohilewskiej, zasłużonemu imieniowi ichmé pp. Szumskich udzieliła y per singulare privilegium wioski, Dolhi-Moch, Smółkę, Czerenki nazwane, cum attinentiis nadała, przeto instabunt wielmożni ichmé pp. posłowie nasi do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, aby za konsensem ikmci, pana naszego miłościwego, concessibile beneficium było wielmożnemu imci panu Kazimierzowi Szumskiemu, sędziemu ziem. Wileńskiemu, in personam syna swego cedować. W tym nihil derogabitur constitutionibus rzeczy-pospolitey, ponieważ praevio consensu od skarbu ikmci quotannis te wioski pomieniony imśc possyduie. 20-ma. Dobra Giegrany ze wsią Wilno et cum omnibus attinentiis

w xięstwie Żmuydzkim, w powiecie Wielismańskim leżące, ante unionem lenne, w taryfie ziemskiej nayduiące się et oneribus terrestribus zdawna przynależące y ad praesens podległe, a za prawami wieczystemi una cum privilegiis nayiaśniejszych regnantów usque ad personam imci pana Horaina, pisarza grodzkiego Wileńskiego, porucznika Petihorskiego, devoluta y teraz w possessii imci będące, aby per constitutionem przyszedłego seymu da Bóg y imieniu tegoż imci samemu, żonie et successoribus ichmć haereditaria possessione assekurowane y approbowane były, instabunt ichmć pp. posłowie nasi. 21-mo. Nieprzepomniana dotąd prowincyi w. x. Lit., lubo cinere mortis tecta strata imci pana Horodeńskiego, porucznika pancernego, iaśnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka w. w. x. Lit. w Batalii Kryzborskiej przeciwko Szwedowi, nieprzyjacielowi oyczyzny naszej, gloriose stawaiącego y tam kilka postrzałów otrzymanego, aby superstes onego wielmożny imć pan Michał Horodeński, woyski w. naszego respektowi ikmć był rekomendowany. 22-do. Wielkie zasługi w Bogu zeszedłego świętey pamięci imci pana Romera, ienerała artileryi w. x. Lit., iako zawsze iustam merentur mercedem, tak ponieważ dotąd zaległe y niewyplacone od rzeczy-pospolitey zasługi, ut successoribus refundantur ichmć pp. posłom naszym do promocyi committimus. 23-to. Dług assekurowany konstytucią tysiąc siedmsetnego siedmnastego wielm. imci panu Janowi Platerowi, woyskiemu Inflantskiemu, za rezydencię sześć niedzielną, od rzeczy-pospolitey u niaiaśniejszego Cara imci odprawioną, swym własnym kosztem że do tych czas nie iest wyplacony, z woiewodztw y powiatów w. x. Lit., aby in realem exolutionem był przyprowadzony, wielmożni ichmć

pp. posłowie nasi urgentissime promowować maia. 24-to. A kiedy woiewozdztwo Wileńskie na publicznych desudat interessach, toć y swoiego woiewodztwa partikularnym interessom deesse hic powinny munus koniustwa woiewodztwa Wileńskiego, gdy zawsze zaszczycało się przywileiami nayiaśniejszych królów polskich, ażeby cum attinenciis et villis do tegoż koniustwa należących, gaudent, gdy per incuriam koniusztych Wileńskich in antecessum wioski za osobliwemi przywileiami odcięto od koniustwa, iako to Jankury, Szyrmie, Iurgielany—w woiewodztwie Wileńskim, Dowkszany, Woszwiele, Dziedziule, Olany, Merecz — w powiecie Oszmiańskim, Turomance—w powiecie Lidzkim, aby dopioro na terazniejszym seymie ad corpus tegoż koniustwa Wileńskiego pomienione avulsa restituantur, ichmć pp. posłowie nasi domówić się maia. 25-to. Nie może praeterire silentio woiewodztwo Wileńskie gdzie verbo conatur iustitia, a za tym do łaski ikmci zasługi imci pana Jaczuńskiego, łowczego Wileńs., ichmć pp. posłowie nasi rekomendować będą. 26-to. Nie tylko ob respectum wielkich zasług sławnego imienia ichmć pp. Towiańskich, lecz etiam maiać wzgląd na publiczne usługi imci pana Towiańskiego, miecznika w naszego, ażeby był rekomendowany osobliwemu respektowi pana naszego miłościwego, ichmć pp. posłom naszym zalecamy. 27-to. Ponieważ obywatele w. x. Lit. prowadząc commertia z Królewcem wielkie ponoszą w handlach swych damnifikacie et variis modis przez ichmć pp. Królewczan depactantur, przeto wielmożni ichmć pp. posłowie nasi o reassumpcię konstytucyi tysiąc sześćset czterdziestego siódmego, recessum novellae legis, hoc in puncto wspomnioney, aby wszelkich towarów skład w mieście Kownie, adinvento modo et medio,

ustanowiony był, serio domawiać się y ad effectum one przyprowadzić y starać się będą. 28-no. Libertacia kamienic w mieście ikmci Wilnie, że z dawnych czasów, ob respectum wielkich w oyczyźnie zasług, dignissimis concedebantur hominibus, toć y dopiero woiewodztwo nasze Wileńskie, ut simili iure libertationum gaudeant, za kamieniczkami imć pana Mosiewicza quondam Bobrikowskę y imci pana Petrasewicza quondam Morozowską, ieymć pani Jhnatowiczowey quondam Fiedorowiczowską nazwanymi y imci pana Monkiewicza, iako dobrze tak maiestatowi ikmści, iako y oyczyźnie zasłużonych, przez ichmć pp. posłów naszych do ikmści, pana naszego miłościwego, y stanów rzeczy-pospolitey solennisime instat. 29-no. Połowę kamienicy, nazwaney Ładzikowska, ad praesens plebańska, kościoła ś. Jana, z którey omnia onera transferendo collegium academicum Vilnense s. I. dała per commutationem miastu Wileńskiemu kamienice libertowane, nomine Szweykowska, która commutacia ażeby przez constytucie approbowana była, dexteritati et curae ichmć pp. posłów iniungimus. 30-no. Konwent Wileński ordinis praedicatorum przy kościele ś. Ducha, ieszcze ante unionem od nayiaśniejszych xiążąt udzielnych w. x. Lit. w roku tysiąc czterystnym dziewiędziesiąt czwartym y w roku tysiąc pięćsetnym pierwszym ufundowany, a potym od nayiaśniejszych królów polskich Albrychta, Alexandra, Augusta pierwszego, Henryka, Stephana, Zygmunta trzeciego, przywilejami in omnibus punctis et clausulis utwierdzony, aby singulari constitutione rzeczy-pospolitey intaminate był approbowany. Także fundusz wielmożn. ichmć pp. Jerzego Szczyta Zabielskiego y samey Anny z Hłasków Szczytowey Zabielskiej, woyskich Połtskich, małżonków, de nova ra-

dice na xięży Dominikanów Zabielskich, prowincyi Litewskiej anterius ufundowany, w w. Połockim; simili modo konwent Liszkowski, tegoż zakonu y prowincyi w powiecie Grodzieńskim, iuz to od lat kilkadziesiąt de nova radice ufundowany, przez w Bogu zeszyłych wielmożnych ichmć pp. Władysława Kosile, Krystynę Giblownę Kościelinę, woyskich w. Trockiego, małżonków, aby per constitutionem omnium ordinum reipublicae pomienione fundusze, cum omnibus attinentiis suis, approbowane były, instabunt ichmć pp. posłowie nasi, o tąż approbacią funduszów swoich, ex puro zelo et mera liberalitate ufundowanych, zdawnych czasów, a do tych czas a plenis ordinibus rzeczy-pospolitey nie maiąc per constitutionem approbaty, recurrunt poniżej wyrażone fundacie w Bogu przewielebnych ichmość xięży Karmelitów y Karmelitanek Wileńs. y Kowieńskich missionarzów, Wileńs. Augustianów de largo munere na Sawicz ulicy w Wilnie ufundowanych, a ieszcze nie approbowanych, specificie zapisana kamienica na nowiciat od imci pana Michała Skorobohatego y nabytey od Bractwa graecouniti, gdzie dopiero pomienieni xięża klasztor fundują, aby te obie libertowane były. Fundusz w Bogu wielebnych ichmć panien Benedyktynek Wileńskich cum omnibus attinentiis anterius temu funduszowi applicatis, także Wizytek Wileńskich fundacia, oraz te dymy, na których kościół y klasztor stoi, ażeby były libertowane; vigore konstitucyi pacificationis ichmć xięży Bazyljanów Boruńskich y mniszek Bazyljanek Wileńskich, a osobliwie Boruńskiey cerkwi, nie tylko approbata, ale aukcię foundationis, którey wystarczaiącey nie maią, aby tam słyńąca cudami regina Poloniae, najszyćsza Panna dalszemi rzeczy-pospolitey largiciami obdarzona była, tak iako niedawnemi

czasу Częstochowskiej najświętszey Panny, przydanemi od rzeczy-pospolitey dobrami wsparty fundusz, Hoszczski de nova radice antierius fundowany, na ichmć xięży Dominikanów Hoszczskich przez w Bogu zeszlých iaśnie wielmożnego ichmć pp. Mikołaja Tyszkiewicza y samę ieymć panią Jzabellę z Dolskich Tyszkiewiczową, małżonków, kasztellanów Smolens., w powiecie Słonims. leżący, aby eandem sortiatur approbationem, a plena republica, instabunt ichmć panowie posłowie nasi, za temi wszystkimi wyżey pomienionemi funduszami, ponieważ ex puro zelo ku rozmnożeniu chwały Bożey są od tak dawnych czasów ufundowane. *31-mo.* Jaśniewielmożnym ichmość pp. hetmanom wielkiego xięstwa Litew-

skiego bez opłacenia ceł, tak w skarbie koronnym, iako y w Litewskim, ażeby było wolne przeprowadzanie win na potrzebę ichmościów, instabunt ichmć panowie posłowie nasi. Caetera fidei, activitati et dexterritati ww. ichmć panów posłów committimus. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca y dnia ut supra. U takowey instrukcyi podpis ieden takowymi wyraża się słowy: Bogusław Jan z Woronny Czyż, starosta Propoyski, dyrektor seymiku antecomicialnego, imieniem wojewodztwa Wileńskiego do tey instrukcyi podpisuję się. Która to takowa instrukcia, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjeta y wpisana.

1738 г.

Изъ книги № 4750, за 1738 г., л. 1164.

164. Инструкція на антекоміціальный сеймикъ, данная депутатамъ Виленскаго воеводства.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) по засвидѣтельствованіи королю върноподданическихъ чувствъ дворянства, благодарить его за постоянныя заботы о благоденствіи рѣчи-посполитой и просить, чтобы поземельныя подати, назначенныя Городненской комиссіей, были уничтожены;

2) ходатайствовать о принятіи мѣръ къ прекращенію захватовъ сосѣдними государствами подданныхъ рѣчи-посполитой, но во время переговоровъ стараться сохранить съ ними миръ;

3) просить короля ходатайствовать у папы о возвышеніи примаса въ кардинальское достоинство;

4) просить о вознагражденіи Сапѣговъ за потери, понесенныя покойнымъ ихъ отцомъ, бывшимъ артилерійскимъ генераломъ в. кн. Литовскаго;

5) о назначеніи на вакантныя мѣста туземцевъ и римско-католиковъ;

6) о сохраненіи за пожизненными владѣльцами прежнихъ владѣній, дарованныхъ королями;

7) о сохраненіи за княжествами Курляндскимъ,

Семигальскимъ и Пельтенскомъ прежнихъ конституцій и прерогативъ;

8) объ утверждённѣхъ за пирами фондушей и привилегій, дарованныхъ имъ апостольскою столицей;

9) объ измѣненіи нѣкоторыхъ пунктовъ законовъ, вредныхъ для обывателей в. кн. Литовскаго;

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24) заключаютъ въ себѣ ходатайства по частнымъ дѣламъ;

25) о воспрещеніи людымъ людямъ переходить съ мѣста на мѣсто впрядь до размысканія ихъ вотчинниками;

26) о сохраненіи за имѣніями Смоленскихъ сключныхъ правъ имѣній земскихъ;

27) объ удовлетвореніи наслѣдниковъ земскаго Троцкаго судьи за труды по исправленію полевой обязанности 3,000 талеровъ;

28) предложить князеству Жмудскому, Полоцкому и Витебскому, чтобы во время отсутствія старостъ дѣла судебныя рѣшались въ Литовскомъ трибуналѣ;

29) объ отдачѣ покальвинскаго плаца Франциш-канамъ;

30) о дарованіи льготъ деревнѣ Шващишвамъ;

31) о строгомъ наказаніи Могилевскихъ мѣщанъ за убійство Зенковича;

32, 33, 34) ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ;

35) объ удовлетвореніи трибунальныхъ старостъ опредѣленными жалованьями;

36) о возвращеніи имѣній Выбравовки и Стойки наслѣдникамъ Котовича;

37) о разрѣшеніи дѣла Новодворской и Шавельской экономій въ интересахъ закона, короля, рѣчи-посполитой и пожизненныхъ владѣльцевъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego ósmego, miesiąca Septembra pierwszego dnia.

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim woiewodztwa Wileńskiego, przede mną, Mikołaiem Antonim Petruszewiczem—podwoiewodzym Wileńskim, comparendo personaliter imé pan Michał Koreywo opowiadał, prezentował y do akt podał instrukcją, od prześwietnego woiewodztwa Wileńskiego w. ichmciom panom posłom tegoż woiewodztwa na seym sześciędzielnym w Warszawie, w roku tymże wyż wyrażonym, dnia szóstego Octobra determinowany, obranym daną, w te słowa pisaną: *Instrukcja*, od nas senatorów, duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów woiewodztwa Wileńskiego, za universalami najyjaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, pana miłościwego naszego, pro die vigesima quinta Augusti, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym ósmym, na seymiki przedseymowe, dla rad y swobod do Wilna zgromadzonych, wydanemi, wielmożnych, ich-

mościów panów Jana Horaina—podczaszego Wileńskiego, Bogusława z Woronney Czyża—sędziego grodzkiego Wileńskiego, zgodnie sina ulla contradictione od nas obranym, in solito consiliorum loco posłom na seym ordynaryiny sześciędzielnym w Warszawie w roku tymże wyż wyrażonym, dnia szóstego Octobra, determinowany, dana w Wilnie, pisan ut supra. Kiedy nie tylko wszystkie narody y sąsiedzkie potencie, ale cały świat zostaje in admiratione, apprehenduiąc plus quam paternam curam et sollicitudinem około dobra pospolitego ikmci, pana naszego miłościwego, powinniśmy thura dare superis, pias effundere preces, że sub augustissimo ikmci, pana naszego miłościwego, regimine, oyczyzna nasza więcey, niżeli Aiacis clipeo septemplice tecta, z wnętrznego y z wewnętrzznego profuituie pokoiu; za co ikmci, panu naszemu miłościwemu, że w sercach wiernego poddaństwa, tanquam in libro vitae, zapisana z wdzięcznością wierność. Przy najniższym podziękowaniu oświadczywszy desideria woiewodztwa naszego Wileńskiego, w niżej wyrażo-

nych punktach, ichmć panowie posłowie nasi exponent, quam fidelissime przysłana od ikmci, pana naszego miłościwego, przez w. imci pana dworzanina y posła instrukcja, obliguje nas od summam gratitudinem do winnego podziękowania ikmci, panu naszemu miłościwemu, że inter Scilles et Charbydes fluctuantem oyczyzny znowu do szczęśliwego przyprowadzi portu.

Kommissia Grodzieńska, seymem pacificationis naznaczona, a teraz zakonkludowana, że do zniesienia ex agrariis bonis totaliter haraczu non advenit modum, curabunt ichmć panowie posłowie quam saluberima reassumere media do zniesienia tego podatku.

A że vicinis potentiis w zabieraniu gwałtownym ludzi cierpiemy wielkie krzywdy y wiolencye, supplicabunt ichmć panowie posłowie do maiestatu ikmci, aby przy konferenciach z ichmć pany posłami cudzoziemskimi ta publiczna oppressia, iako non minoris inportantiae doniesiona y remonstrwana była, abyśmy in interna et externa mogli zostawać pace, iako iest potrzebna konferencia z ichmć pany ministrami cudzoziemskimi, tak ażeby naród nasz do żadney wojny implikowany nie był. Hoc in puncto obstringimus ichmćów panów posłów, aby ta konferencia non proiudicet paci internae et externae, prawom, swobodom, y wolnościom naszym, oraz przyiaźni cum vicinis potentiis.

Praerogatywa y niezliczone w oyczyźnie merita i. o. xięcia imci prymasa, aby intaminate zachowana była, oraz ius primatiale, circa suas immunitates, tot legibus authorisatus ut conservetur, manuteneant ichmć panowie posłowie, ciż ichmć panowie posłowie podziękuią ikmci, panu naszemu miłościwemu, którego codziennie prawie kolo zaszczytu dobra pospolitego widzimy

oycowskiego starania dowody większe, co raz w państwach sobie powierzonych chcąc augere honory, pro decore narodu naszego chciał interponere wielką powagę swoją ad summam sedem apostolicam procurando, aby i. o. xiąże imć Lipski—biskup Krakowski, magnis in patria meritis clarissimus, sacro collegio cardinalitio został adscriptus, y że to cura et sollicitudine iest effectuatum do podziękowania maiestatowi ikmci, panu naszemu miłościwemu, obligantur.

A ponieważ iaśnie wielmożny imć pan Sapieha—general artylerii wielkiego xięstwa Litewskiego, zacny y zasłużony w oyczyźnie naszej concivis, do pięknego porządku przyprowadziwszy y znaczną na reparacją y utrzymanie artylerii wielkiego xięstwa Litewskiego erigowawszy summy, oraz ten urząd, iako y regiment konny, przy wielkich zasługach, non sine magno pretio kilkadziesiąt tysięcy talarów prunumerowanych otrzymawszy, a teraz inopinato fato decessit; zacyum ichmć panom posłom recommendatur naszym supplikować do maiestatu pańskiego, ażeby adflictis haeredibus clementia ikmci, pana naszego miłościwego y wrodzona pańska szczerobliwość subministrare raczyła media, ad resarciendum tam magnum własney substancyi dispendium, przez to niespodziane osierocenie zasłużoney in republica familli pupillorum.

Urzędy wielkiego xięstwa Litewskiego y wszystkie officia, wakanse, lege positiva opisane, specialiter przysięgłe, aby terrigenis, bene natis et possessionatis, orthodoxae fidei catholicae ludziom, non extraneis, były rozdawane, oraz administracie ekonomiczne ceł y wszystkich rzeczy-pospolitey prowentów, circa pacta conventa, ikmci zaprzysiężone, curabunt ichmć panowie posłowie manutenerere.

Dozywotnicy, za przywilejami najaśniejszych królów polskich, antecessorów ikmci, pana naszego miłościwego, aby z łaskawey munificentii ikmci przy swoich dawnych prawach y przywilejach zachowani byli; także possessorowie dóbr lennych, których antecessorowie gloriosis mentis ex libertate najjaśniejszych królów y rzeczy-pospolitey lenne dobra dla siebie et propter secuturos successores otrzymali, iakoby circa sua privilegia, tudziesz constitutiones, in praemium et favorem onychże latas, inviolabiliter byli konserwowani, a którzy by w tym praeiudicium cierpieli, ażeby dobra onym in toto przywrócone byli, ichmć panowie posłowie nasi summopere curabunt.

Xięstwa Kurlandskie, Semigalskie y Pilten, circa iura subiectionis cum domo Kietleriana, a rzeczy-pospolitey wielu konstituciami opisane y ad corpus rzeczy-pospolitey przyłączone, ne avellatur y modernus possessor tego xięstwa, secundum methodum dawniejszych praw, sam in persona, non per ablegatum, iurament fidelitatis et subiectionis wykonał et suppetias ad quosvis ingruentes reipublicae casus dawał, zachowując te xięstwa Kurlandskie, Semigalskie y Pilten circa antiqua iura, privilegia, immunitates, libertates, stanom tych że xięstw od najjaśniejszych królów, panów nazszych, nadanych.

Fundusze ichmców xięży scholarum Piarum, osobliwie Wileńskich, ażeby według institutum swego szkół uczyli, utwierdzonych przez konstytucie stolice apostolskiej, której obserwancja intaminata bywała in hoc regno catholico, iako ią y w tym punkcie manutenendam ichmć panom posłom zalecamy. Similiter fundacie tych że ichmcw xięży scholarum Piarum w Poniewieżu, także ichmcw xięży Missionarzów Wileńskich, ichmć xięży Karmelitów bosych Kowień-

skich y ichmć panien Benedyktynek Wileńskich, których nie iest approbowana fundacia, ażeby było approbowane, ichmć pp. posłowienasiomni studiopromovere curabunt.

Correctura iurium, że iest patriotom wielkiego xięstwa Litewskiego iniuriosa, zaczym iako potrzebującą in aliquibus punctis melioracyi, osobliwie w umnieyszeniu dilacyi y żeby trybunały wielkiego xięstwa Litewskiego solas causarum appellationes sądzili, omnimodam ichmć panowie posłowie adhibeant curam.

Za iaśnie wielmożnym imci panem Straszewiczem—marszałkiem trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, który exemplariter, cum honore gentis, gerit officium, ichmć panowie posłowie instabunt do iego królewskiej mości z swoją rekomendacją.

Widome merita w oyczyźnie w tak wielu publicznych funkcjach iaśnie wielmożnego imci pana Rudominy—podkomorzego Bracławskiego—marszałka generalney komisyyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, cum dispendio zdrowia y fortun, że praemiari powinne, nie godzi się praeterire silentio y owszem drugich ichmców huic functioni associatos, iako to: wielmoż. imci pana Horodeńskiego—woyskiego Wileńskiego, pisarza komisyyi Grodzieńskiej y w. imci pana Petruszewicza—podwoiewodzego Wileńskiego, kommissarzów tey to provincialney komisyyi respektowi pańskiemu ikmci, iako emeritissimos cives, ciż ichmć panowie posłowie recommendabunt.

Jaśnie wielmożnego imci pana Pocięcia—strażnika wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko z antenatów erga reges et rempublicam zasługi, ale ex propria persona pokazane dowody ku panom wierności, a oyczyźnie miłości, cum dispendio fortun y azardem życia, iako u każdego prawdziwe-

go oyczyzny syna, iustam merentur considerationem, tak woiewodztwo nasze motivo sprawiedliwości ikmci, pana naszego miłościwego, munificentii, rzeczy-pospolitey zaś kompassyi inter primas publicas curas rekomendować, w. ichmciom panom posłom swoim iniungit; aby tak z summ, in usum publicum erogowanych, ś. p. iaśniewielmożnego imci pana Pocieia—hetmana w. wielkiego xięstwa Litewskiego, iako y swoich własnych, mógł mieć satisfakcją.

Cała prowincja wielkiego xięstwa Litewskiego testari może de infinitis meritis iaśniewielmożnego imci pana Wołowicza—referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego, którego nie tylko dom, ale y sam ex persona sua godzien respektu pańskiego, iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, motivo tedy zacnego domu y osoby zasług instabunt ichmć panowie posłowie nasi ad munificentissimum cor iego królewskiej mości, aby był pańską legalizowany laską.

Wielmożnego imci pana Theofila Domaślawnego—generał-maiora ikmci, obsequio publico, cale na fortunie zruinowanego, osobliwszey ikmci, pana naszego miłościwego, zaleciwszy kompassyi, wielmożnym ichmciom panom posłom iniungimus, aby wsparty autoritate domini mógł mieć za lat trzydzieście, na publiczney usłudze straconych, sine nota, zalegley gaży y długu restitucją, zapłaciwszy zasłużoną rekompensją. O co aby i. o. xięcia imci hetmana wielkiego, wielkiego xięstwa Litewskiego instantissime et efficaciter nomine publico upraszali, wielmożnym ichmcom panom posłom naszym animitus rekomenduiemy.

Tak wielu instrukciami zalecone merita wielmożnego imci pana Marcińkiewicza—podsędką Latońskiego, tudziesz imci pana Putowińskiego, który będąc in caractere

poselstwa na seym coronationis ikmci, cum discrimine zdrowia y azardem fortun, hanc provinciam gessit, rekomenduiemy pamięci ichmć panom posłom, ut instent ad beneficium cor ikmci za ichmi.

Dług ś. p. iaśniewielmożnego imci pana Macieia Gosiewskiego—generała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego constitutione anni 1690 piędziesiąt siedm tysięcy trzysta ośm złotych, ażeby successoribus bene meritis, ex zelo erga patriam clarissimis, był wypłacony, instabunt ichmć panowie posłowie, iako grati et recordantes wielkich czynów zeszedłego w Bogu imci pana generała, który pro publico bono de propriis facultatibus tę summę erogavit. Wielmożny imć pan Ludwik Szreter—generalny pocztmyster wielkiego xięstwa Litewskiego, mając sobie konferowaną pocztę wielkiego xięstwa Litewskiego za przywileiem ikmci, od lat kilkunastu, a z miast y miasteczek w różnych woiewodztwach y powiatach vigore taryffy anni 1673 nie może odebrać należące na prowizją poczty wielkiego xięstwa Litewskiego pieniądze, częścią dla excepty miast y miasteczek, ikmci ieszcze ad unio-nem częścią dla desolacyi y ruin, przez co na siedm tysięcy co rok na miastach y miasteczkach zalega na poczty assignowana pensja, więc ichmość panowie posłowie nasi obligantur, ut instabunt za wielmożnym iegomościem panem generalnym dyrektorem poczt wielkiego xięstwa Litewskiego, aby za ten deces solucia obmyślona była y kurs poczty nie mógł ustawać.

Wniesioney na ciwuństwo Retowskie, quondam domowi iaśniewielmożnych ichmciów panów Sapiehów konferowane, ad praesens successoribus iaśniewielmożnego iegomości pana Tyszkiewicza—kasztelana Witebskiego należącey summy, ażeby iuxta obloquentiam constitutionis przerzeczeni successores byli se-

curi y nikt za przywileiem ikmci pierwicy tego ciwunstwa ad suam possessionem potiri nie mógł y nie ważył się, aż zupełna w exsolucyey summy stanie się satisfactia.

A że wielmożny imć pan Dunin, starosta Zahorański, absque restituto summy to ciwunstwo był zaiechał, oco z imcią w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego exortum litigium, instabunt ichmć panowie posłowie, aby securitas possessy i chmć panom Tyszkiewiczom do oddania summy in integro, non per extenuationem, była obwarowana, salvo in causa facti w trybunale litigio.

Ponieważ wielkie się praktykuia przez zabieranie ludzi szlacheckich od woyska Pruskiego exakcie, gdzie imci pana Józefa Szulborskiego gwałtownie zabrano, zaczym instabunt ichmć panowie posłowie nasi do imci pana adegata Pruskiego, aby był przywrócony.

Consumpta na usługach prześwietnego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego aetas imci pana Józefa Zmyczoskiego—regenta ziemskiego Wileńskiego, niżeli pro suis meritis powinna a republica odbierze gratitudinem, ad praesens instabunt ichmć panowie posłowie nasi, ażeby kamieniczka, nazwana quondam Gierkowiczowska w mieście Wilnie, na Końskim zaułku leżąca, ab omnibus oneribus civitatensibus była uwolniona et iuri terrestri incorporowana.

Za wielmożnym imci panem Józefem Korwinem Piotrowskim—woyskim Czernihowskim, similiter instabunt ichmć panowie posłowie nasi ad plenos ordines, aby kamienica w Wilnie na Końskiej ulicy będąca nazwana *) od ciężarów mieyskich, od stancy deputatskich y kommissarskich była libertowana y z dobrami ziemskimi porównana, salvis oneribus reipublicae.

Kamienica na Sawicz ulicy będąca, przywileiami ante unionem a civitatensi onere uwolniona, w mieście Wilnie ikmci znaydująca się, in possessione na ten czas Maliewiczza zostaiąca, a potym w dom ichmć pp. Zaleskich dostała, żeby approbata przywileiów y libertacyi per constitutionem być mogła, aby modernus possessor pan Paweł Duchowicz do żadnych ciężarów mieyskich pociągany nie był, obligantur ichmć pp. posłowie.

Dobra urodzonych Franciszka Jotki—czesznika Inflantskiego, nazwane Szkawna, Jerzego Antoniego Jotki—krayczego Lidzkiego, nazwane Fernakowszczyzna, w wojewodztwie Inflantskim leżące, do tych czas prawu lennemu podległe, aby ex assensu omnium ordinum za wieczyste in perpetuum uznano y one iuri terrestri adscripta były, ichmć panów posłów naszych obligujemy.

Kontrowersie de iure patronatus cum s. sede apostolica, ażeby były efficaciter uspokoiene, tudziesz aby recurrentes ad eandem s. sedem apostolicam, którzy nie są pierwicy praesentati a s. r. m-te, albo ab aliis legitimis patronis, w Rzymie non admittantur ad obtinendas provisiones apostolicas, quocunque praetextu desideratas, mimo wiadomość y wolą patronorum, ius collationis maiących, owszem, ażeby taliter temerarie recurrentes y do nowych kontrowersyi occasionem dantes, paenis coercentur; także ażeby ordinariae spirituales iurisdictiones takowym obiektom nie świadczyli faworu in institutione et protectione, ichmć panowie posłowie nasi suppliciter instabunt y starać się oto strenue maia.

Chłopi łózni, niesłuszną denominacją zaszczycaiące się—wolnymi, aby pod kim teraz zostaią, immobiliter byli póty, aż póki pan wieczysty cum deductione przez inwentarze

*) Пропущено слово.

dawne recess własny nie odbierze y gdyby takowy, bez odezwy wieczystego pana, wyszedł do czyichkolwiek dóbr, tedy ma być, z pod kogo wyszedł, restitutus. Oco in casu contraventionis, cum renitente processu summario, de profugis circumscripto, ma być wolne dochodzenie, ad manutendum ichmć panom posłom oddaiemy.

Prospiciendo integritati et immunitati dóbr exulum woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, tak wielą constituciami, osobliwie constitucią seymu pacificationis traktatowego Warszawskiego anni millesimi septingentesimi decimi septimi specyfikowanych y za ziemskie uznanych, aby y terazniejszym seymem, taż onych immunitas terrestres, sine ulla exclusione bonorum, roborowana była, starać się będą ichmć panowie posłowie.

Dawnych zasług cum dispendio zdrowia y fortuny za dwuletnią rezydencją od rzeeczy-pospolitey na stolicy Moskiewskiey w Bogu zeszył imć pan Jan Bokiey—sędzia ziemski Trocki, vigore assignacyi ex senatus consilio, na trzy tysiące talarów bitych daney, bez żadney satisfactii. nie odebrał. instabunt ichmć panowie posłowie, aby successores onego ichmć panowie Dubiscy—stolnikowie Kowieńscy, tey naznaczoney porcyi quantitatem trzy tysiące talarów bitych ex clementia ikmci, pana naszego miłościwego, za reskryptem ze skarbu w. x. Lit. odebrać mogli satisfactią.

Xięstwo Żmuydzkie, woiewodztwo Połockie, woiewodztwo Witebskie mają te z dawnych czasów od najaśn. królów ichmćców polskich nadania wolney elekcyi starosty xięstwa Żmuydzkiego y woiewodztwa Połockiego y Witebskiego, których, gdy zakroczą fata, uymą łaknącym świętey sprawiedliwości przez wakujące grody następujące dla nie prętkiego niedoyscia elekcyi, za czym

ażeby celerior cursus sprawiedliwości dochodził y ukrzywdzeni vim ne patientur, ichmć panowie kasztelanowie Żmuydzki, Połocki y Witebski inter venerabilibus fatis starostwa xięstwa Żmuydzkiego, Połockiego y Witebskiego woiewodów surrogatorami byli, bez żadnych przywilejów, hac sola constitutione ufundowani y od siebie surrogatorią fundowali, cum appellatione gravamen sentientibus do trybunału w. x. Lit.

Ponieważ po przeniesieniu zboru acatholicorum Calvinistarum za miasto plac, na którym quondam ten zbór był ex opposito kościoła ś. Michała in ruderibus leżący, żadnego tak miastu Wilnowi, iako też woiewodztwu Wileńskiemu nie czyni profitu, a ichmć panny zakonne ś. Franciszka, przy kościele tymże ś. Michała mieszkające, na zborowych y innych znaczne prawo w sądach ikmci seymowych y nie małe wskazy otrzymawszy, dotąd w swoich pretensjach uspokione nie są, za czym ażeby pomieniony plac in vim pretensii ichmćców pp. zakonnych do klasztoru tych że ichmćców przyłączony był, non postremae curae et zelo ku temu cudownemu mieyscu ichmćców panów posłów naszych committimus.

Wioska Szwaszkiszki, z siedliskiem dwornym, Komionka nazwana, w woiewodztwie Trockim sytuowana, w possessiui imci pana Alexandra Rzązewskiego—czesznika Lukowskiego na terazniejszey kommissiui provincialney w Grodnie, roku tysiąc siedmset trzydziestego ósmego odprawuiącej się, ex documentis uznana, że per errorem w taryffę hybernową weszła, in super na szczupłość tey wioski pustey bez żadney osiadłości, od powietrza praeaggrowana dymami więcey niż włok, przez co possessor exekuciami przycisniony z inszey własności dotąd oplacając, do ostatniey prawie ruiny przyść musiał, y żołnierzowi płaca zawodna być

musi, w czym woiewodztwo nasze, regulujące się ad punctum prześwietney kommissyi decyzy, w zwysz mianowaną krzywdę superdowaną rekomendacją, zlecając ichmć panom posłom naszym obligujemy, aby takową niesłuszność zniosszy, przy prawie dawnym nadaną wieczystą lenność otrzymywali y ad effectum przywiedli rekomendujemy.

Słuszną kompassią ad iustum zelum wyciąga po nas niewinney krwi profluvium imci pana Józefa Zienkowicza y innych krzywd, udziałanych przez miasto ikmci Mohilew, którego za urzędową exekucją, za dekretami trybunalskimi sprowadził, tyrannissine mieszczanie Mohilewscy zabili y w Dnieprze utopili; także się y niewinnemu klasztorowi ichmćiów xx. karmelitów Mohilowskich tegoż nieszczęścia praktikować dostało, a barziesy panu Bogu y iego świątynicy, bo okrwawiwszy kościół y klasztor, kielichy, patyny kościelne pobrali, z onych pili y różne scelera popełnili: za czym w tak wielkiej Boskiej y tego szlachcica krzywdzie, ut coerceatur swawola, instabunt ichmć pp. posłowie do ikmci y stanów rzeczy-pospolitey, aby tacy kryminalistowie instanter, secundum delictum, poenas subsequantur, per omnia obligujemy.

Za w. imć p. Kozielem—starostą Kormiałowskim quam submisissime instabunt ichmć pp. posłowie do ikmci, pana naszego miłościwego y stanów rzeczy-pospolitey, aby in vim meritorum domu y osoby, per constitutionem terazniejszego seyumu, mogła być summa wniesiona dwadzieście tysięcy zł. na starostwo Kormiałowskie, w czym ut omnimodam adhibeant curam, obligujemy.

Ponieważ dekret prowincyi generalnéy w. x. Lit. interes imci p. Franciszka Xawerego Jacuńskiego—strażnika Trockiego, respektem praeaggrawowanych hyberną wiosek

Margietrek y Kalinowskiego Poszeszupia, uznawszy, do allewiacyi za rzecz słuszną, disposuit ad plenos rzeczy-pospolitey ordines, zaczym obligujemy ichmćiów panów posłów naszych, ut prosint staraniem et suffragio suo ad alleviandum oneratis bonis tegoż imci.

Proces prawny uroszczony w trybunale głównym w. x. Lit. ex instantia imci pana Dominika Gęsickiego y ichmćiów pp. Wereszczaków z ww. ichmć pp. Adamem—sędzią woyskowym, Józefem—stolnikiem Droickim—Kościami, także imć panem Jasięńskim—porucznikiem Petyhorskim, ex ratione factorum accidentalium imci pana Józefa Gęsickiego, ponieważ wyznaniem kwitacyinym od ichmćiów panów Wereszczaków y dekretem trybunalskim w. x. Lit. z aktoratów pomienionych ichmć ferowanemi, iest skassowany, et in hac causa evicti, zaczym instabunt ichmć posłowie nasi, ażeby per constitutionem ichmć p. Kościom y Jankowskiemu, circa perpetuum silentium, warowana była omnimoda securitas.

Łaśnie wielmożni ichmć panowie senatorowie, per constitutionem na sądzenie trybunału skarbowego w. x. Lit. naznaczeni, aby swoją pensją punktualnie, vigore legis positivae sancitam, anni millesimi septingentesimi decimi septimi odbierali, instabunt ichmć panowie posłowie nasi do rzeczy-pospolitey.

Dobra Wybranowce y Hayka, constitutione anni millesimi septingentesimi decimi septimi na fundusz karmelitom Grodzieńskim, za dziedziczne zesłemu imci p. Kotowiczowi—staroście Grodzieńskim uznane, a przez nienależyte violenter expulsionis modo odebrane, ażeby successoribus tegoż imci pana Kotowicza do possessyi przywrócone były, instabunt ichmć panowie posłowie.

Interes ekonomii Nowodworskiej y Szawelskiej ichmość pp. posłowie, zniosszy się cum plenis status ordinibus, sine iniuria legis maiestatis, denique possessorów y kreditorów, iako ad corpus reipublicae dobra należące, ut manuteneant, committimus.

Pisan ut supra. Cetera fidei et dexteritati wielmożnych ichmciów pp. posłów naszych

committimus. U której instrukcyi podpis ręki wielmożnego imci pana dyrektora his exprimitur verbis: Jan Ignacy Monkiewicz—starosta Oleśnicki, koła rycerskiego seymiku antecomitalnego dyrektor. Która to takowa instrukcja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę ad acta, iest do ksiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięta y wpisana.

1761 г.

Изъ книги № 4775, за 1761 г., л. 114—115.

165. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ, отправляемымъ на Варшавскій экстраординарный сеймъ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданническихъ чувствъ повѣта, послы обязываются ходатайствовать о принятіи мѣръ къ искорененію фальшивой монеты; въ случаѣ разсужденія объ открытіи монетнаго двора, дать на это свое согласіе;

2) о предоставленіи вакантной печати Литовскаго княжества одному изъ лицъ—Прездецкому

или Поцѣю и вообще наблюдать, чтобы мѣста раздавались по мѣсту жительства уроженцамъ извѣстнаго повѣта;

3) слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ разныхъ заслуженныхъ лицъ: Литовскаго референдаря, Литовскаго секретаря и Литовскаго гетмана;

4) Требовать строгаго исполненія конституціи 1631 года со стороны помѣщиковъ, которые къ явному ущербу Виленской капитулы принимаютъ подъ свое покровительство хлоповъ, ведущихъ продолжительные и опасные противъ нея бунты.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca siedmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim woiewodztwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imé pan Antoni Sawicki, opowia-

dal, prezentował y ad acta podał instrukcją na seym w Warszawie złożony od powiatu Starodubowskiego, i. w. ichmość pp. posłom tegoż powiatu, której tenor sequitur estque talis:

Instrukcyja, od nas senatorów, dignitarów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycer-

stwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego, na seym w Warszawie od ikmci, pana naszego miłościwego, uniwersalami w roku terazniejszym tysiąc siedmset szesćdziesiąt pierwszym, dnia szesnastego Marca, do miasta ikmci Wilna, ad locum solitum consiliorum zdromadzonych, obranym na seym extraordynaryiny w Warszawie agitować się mający, posłom iaśnie wielmożnym imci panom Michałowi hrabi Sapiezie—krayczemu wielkiego xięstwa Litewskiego y Stanisławowi Mieciskiemu—staroście Lubiatowskiego. Że w ten czas, kiedy sąsiedzkie narody, kilkoletnia woyna uprzykrzonym klóci zamieszanem, sama tylko rzecz—pospolita nasza w głębokim dotąd y nieporuszonym zostaje pokoju, rzeczywiste każdego oświadcza doświadczenie, iż to są skutki gorliwej ikmci, pana naszego miłościwego, o dobro oyczyzny naszej czułości, który od początków słodkiego nam panowania nieprzerwanym ciągiem na to jedynie troskliwe swoje łoży usiłowanie, ażeby od narodów, rządóm swoim powierzonych, wszelkie złe ostatnim prawie przyspieszone krokiem y należone, z natarczywością zamachy, dzielnością przezornej pieczołowitości y mocą opatrnego starania, odwróciwszy wszystkich obywatelów, w nieskończonym widział uszczęśliwieniu, tak dalece, iż iako od zewnętrznego naród nasz chce mieć obespieczony zamieszania, tak nie mniej wnątrznym wszystkim domowym nieporządek, a zatym ostatnią zgubę obywatelom sprawującym przyczyną oycowską zabiegać raczy bacžnością, zbawienne do ucalenia każdego podać śródki, najpierw iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie powiatu naszego ten mieć będą obowiązek, ażeby podziękowawszy ikmci, panu naszemu miłościwemu, dobrotliwemu oyczyzny oycowi, mocnemu y opatrnemu, nie iuz samych

praw y wolności naszych protektorowi y stróżowi, lecz całego wolnego narodu, w powszechności y każdego wiernego poddanego wszegulności obrońcy, naylaskawszemu za czule nad oyczyzną naszą pieczołowania, nieprzelamanej wierności naszej przed maiestatem złożyli rekognicyą. W niezmierney liczbie wprowadzona, cały kray nasz napelniająca, fałszywa moneta, iako jest pierwszym następującej nieszczęśliwości narodu stopniem, ostatnią zgubą y ubóstwa, obywatelom przynoszącym, tak niżeli przez wyniszczenie do szcztów dobrej monety te nieszczęśliwe przydad skutki, starać się będą na następującym seymie iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie nasi, znaszając się cum plenis ordinibus, obmyślić sposoby y śródki, do zabezpieczenia tak widocznemu kraiu upadkowi. Na otworzenie miennicy, iako w tak nagłej y usilney rzeczy—pospolitey potrzebie ichmć panowie posłowie znosząc się z innemi ichmościami panami posłami oboygą narodów zezwolić mogą. Wakując pieczęć, do rekomendacyi stanu rycerskiego należąca, gdyby cedere mogła prawdziwym Litewskim patryotom, dostrzec tenentur ichmość panowie posłowie. Hocque titulo ex mente całego powiatu naszego wielkie zasługi dawnych w tey prowincyi domów, nie mnieysze na tylu funkcyach okazane publicznych iaśnie wielmożnego imci pana Przędzieckiego, referendarza Litewskiego, y iaśnie wielmożnego imci pana Pocięcia—strażnika Litewskiego, przeznaczą et instabunt. Dystrybucja wakansów cuiuscunque praerogativae extra provinciam, iako przytępia chęć y aplikacyą ad publica merita prowincyalnych patryotów, iako jest zgorszeniem przez wdzierania się do cudzey własności, własnym każdego zasługom przeznaczonym, tak ostrzeżenie huius inconvenientiae et praeiudicii dopilnują ichmć panowie posłowie.

Koadiutoria Wileńska, tak per merita personalia iasnie wielmożnego imci xiędza referendarza Lit., iako przez żywe de in publico debita comunem gratitudinem ewinkuiące zasługi iasnie wielmożnego imci pana kasztelana Wileńskiego y podskar. nadwor. Lit. gdyby in tesseram publiczney wdzięczności rzezonemu i. w. imć x. referendarzowi Lit. cedere mogła, studebunt ichmć panowie posłowie i. w. imci xiędza Łopacińskiego—sekretarza w w. x. Lit. iako in spectatione pierwszego prawo pospolite mieć chce, tak urgentissime powiat nasz poleca imć panom posłom zalecenie maiestatowi ikmci słusznym względom do otrzymaniania nappierwszych duchownych wakanśów. Zasługi i. o. xięcia imci Radziwiła—woiewody Wileńsk., hetmana w. w. x. Lit., gdy do rekomendowania naszą przechodzą sposobność publicznym podziękowaniem gdyby się iakokolwiek pensari zdały, recognoscent ichmć panowie posłowie. Znaczne w oyczynie iasnie wielmożnego xiążęcia imci kanclerza w. x. Lit. merita oświadcza publico ore stanom rzeczy-pospolitey y ikmci. panu naszemu miłościwemu, ichmć panowie posłowie nasi. Lubo wszczęte *bunty chłopskie* przez kilka lat w dobrach kapituły Wileń., Kamieńszczyzna nazwanych, w powiecie Mozyrskim leżących, całemu kraiovi Białoruskiemu niebezpieczne, przez partią woyska Lit. za ordynansem i. o. xięcia imci hetmana w. x. Lit. provide tam są uśmierzone, iednak ponieważ szlachta koronna pogra-

niczna od Kamieńszczyzny wziowszy w protekcyą tychże chłopów kapitulnych, mimo konstytucyą tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego roku y dekreta seymowe, któremi rzezone dobra in perpetuum do granic Lit. powiatu Mozyrskiego są inkorporowane, evocatorie tak w assessoriji koronney, iako y w trybunale Lubelskim proceder prawny urościli, y dekreta nulliter extra provinciam pootrzymywali, więc iako to iest przeciw konstytucyom, de non convellendis iurisdictionibus, oraz z naruszeniem granic Litewskich, obligantur ichmć panowie posłowie nasi stanom rzeczy-pospolitey iak najmocniey przelożyć, tak wielką krzywdę prowincyi y dopomnieć się, aby ta sprawa odesłana była do trybunału głównego w. x. Lit. Zalecamy to ichmć pp. posłom naszym, ażeby subveniendo ostatney ruinie metropolis w. x. Lit. miasta ikmci Wilna, iako nayusilniey, omni possibili modo ab onere stancyi deputackich też miasto uwolnić starali się. Caetera activitati et dexteritati ichmć panów posłów praecommittimus.—Utey instrukcyi podpis ręki w. imci pana marszałka koła rycerskiego seymiku przedseymowego temi wyraża się słowy: Bolesław Bispink—chorąży powiatu Starodubowskiego y dyrektor tegoż powiatu koła rycerskiego.—Która takowa instrukcyja, za podaniem oney przez wyż mianowaną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięta y wpisana.

1766 г.

Изъ книги № 4781, за 1766 г., л. 1216.

166. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) о сохраненіи законнаго значенія за посольской избой и воспрещеніи посламъ входить въ разсмотрѣніе провинціальныхъ комиссій и проектовъ, производящихъ только раздоры;

2) о приведеніи въ исполненіе конфедератскихъ и сеймовыхъ постановленій;

3) о вмѣненіи посламъ въ обязанность соглашаться съ мнѣніемъ другихъ пословъ;

4) о выводѣ русскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой;

5) о назначеніи граничной комиссіи съ Россіей изъ многочисленныхъ представителей рѣчи-посполитой;

6) о подтвержденіи съ Москвой мирныхъ трактатовъ и домогательствъ уступки рѣчи-посполитой завоеванныхъ Россіей шведскихъ провинцій;

7) объ открытіи монетнаго двора и уравниеніи курса старой монеты съ новою;

8) о предоставленіи служебныхъ мѣстъ католикамъ преимущественно предъ диссидентами;

9) о единомысліи съ другими послами по поводу увеличенія жалованья Литовскому войску;

10) о заведеніи регулярнаго войска съ отнесеніемъ содержанія его не на счетъ земскихъ имѣній;

11) о воспрещеніи покупать войсковыя должности и сохраненіи очереди въ назначеніи чиновъ хоружаго послѣ перваго товарища, поручика послѣ хоружаго;

12) о предоставленіи Литовскому княжеству расходовать чюповое шеляжное не на содержаніе войска, но на внутреннія нужды края, какъ это дѣлается въ коронѣ; или же о привлеченіи и ко-

ронныхъ провинцій къ равномерному израсходованію таковой подати на содержаніе войска по примѣру Литвы;

13) объ изданіи законовъ въ отдѣльныхъ книгахъ, смотря по роду юридическихъ инстанцій;

14) о сохраненіи прежнихъ обычаевъ относительно исполненія финансовой росписи Литовскимъ скарбамъ, чтобы таковыя шли не прямо отъ *senatus consultum*, а отъ сейма, вслѣдствіе чего за дворянами останется право виѣшательства въ государственную экономію, въ которой они занимаютъ преимущественное мѣсто;

15) объ учиненіи отчета по посольскимъ дѣламъ за послѣдніе два года;

16) о единомысліи пословъ съ другими товарищами по дѣлу объ изысканіи средствъ на содержаніе кадетскаго корпуса;

17) о высылкѣ штемпельной бумаги въ канцеляріи воеводствъ и повѣтовъ;

18) о противодѣйствіи стремленіямъ нѣкоторыхъ депутатовъ даровать свободу крестьянамъ;

19) о соглашеніи на назначеніе податей не иначе, какъ послѣ предварительнаго разсмотрѣнія ихъ на провинціальныхъ сеймахъ;

20) о возобновленіи прежней конституціи относительно сеймовой очереди въ Коронѣ и Литвѣ;

21) о назначеніи въ день одного сеймоваго засѣданія вмѣсто двухъ, вошедшихъ въ употребленіе съ недавняго времени;

22) о сохраненіи конституціи, предоставляющей право Курляндскому герцогу Вирону на Курляндію и Семигалию, а равно о прекращеніи споровъ между герцогомъ и шляхтой;

23) о воспрещеніи заключать съ сосѣдними государствами мирные трактаты безъ вѣдома шляхты;

24) о выдачѣ пограничнымъ судьямъ особаго вознагражденія за ихъ особые труды по рѣшенію дѣлъ съ пограничными сосѣдями;

25) о разграниченіи Мозирскаго повѣта отъ Кіевскаго воеводства и уничтоженіи коронныхъ декретовъ по спорнымъ дѣламъ Короны съ Виленскою капитулою на имѣнія въ этомъ же повѣтѣ;

26) о канонизаціи останковъ доминиканца Фабіана въ Столбцахъ;

27) о воспрещеніи духовенству позывать шляхту на судъ къ нунцію;

28, 29, 30, 31, 32) слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ частнымъ;

33) о подтвержденіи дипломовъ, выданныхъ ссылочнымъ Смоленскаго воеводства и Стародубскаго повѣта;

34) о вѣтребованіи отъ Москвы забранныхъ актовыхъ книгъ Смоленскаго воеводства и учреж-

денія земскаго и городскаго судовъ съ присяжными регентами;

35) о сохраненіи за Смоленскими должностными лицами ихъ должностей въ Литвѣ;

36) о назначеніи на мѣсто опатовъ лицъ изъ родовитой шляхты на мѣсто базилианскихъ генераловъ;

37, 38) ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ;

39) о присужденіи Кальвинскаго плаца и развалинъ монахинямъ св. Михаила;

40, 41, 42, 43, 44, 45, 46) заключаются ходатайства по частнымъ и служебнымъ дѣламъ разныхъ лицъ;

47) объ измѣненіи правилъ относительно покоски бѣглыхъ хлопковъ;

48, 49, 50, 51 и 52) заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ разныхъ монашескихъ орденовъ.

Coram actis grodu woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imę pan Jan Antoni Jankiewicz, instrukcją powiatu Starodubowskiego, na seym walny ordynaryiny w Warszawie agitować się mający i. i. w. w. ichmość panom Adamowi Chmarze—instygatorowi w. x. Lit. y Pawłowi Bułharynowi—marszałkowi powiatu Wołkowyskiego, posłom od tegoż powiatu Starodubowskiego dana, do akt xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych podał, którego thenor sequitur estque talis.

Instrukcja, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów powiatu Starodubowskiego, za uniwersalami iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na seymiki przedseymowe w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Augusta dwudziestego dziewiątego dnia wyznaczone, pod pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego wydanemi, ad praescriptum novella lege locum w Wilnie zgromadzonych, dobrze urodzonym y publicznemi usługami dystyngwującym się

mężom, iaśnie wielmożnym ichmość panom Adamowi Chmarze—instygatorowi w. x. Lit. y posłowi Bułharynowi — marszałkowi powiatu Wołkowyskiego, posłom z pomiędzy nas wybranym, na seym walny ordynaryiny w roku teraznieyszym dnia szóstego Octobris przypadaiący, na zwykłym seymikowaniu mieyscu w Wilnie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwódziesiątego piątego dnia, dana. Władaiącą szczęśliwie, panuiącą dobrotliwie roskazuiącą nam łaskawie ikmci, pana naszego miłościwego, kiedy cały w ogulności uwielbia narod polski, powiat nasz w szczegulności słodkie iego zasmakowawszy panowanie winne przez i. i. w. w. ichmość panów posłów oświadcza wdzięczność y nieustaiące u maiestatu składa życzenia, by długoletnie panował, oyczynę naydowcipnieyszym rządem uszczęśliwiał, nas wiernych iemu poddanych kochaćpo oycowskiu nieprzestawał.

Primo. Izba poselska naydroższy zakład wolności y zaszczytu polskiego dotąd w swoiey utrzymaiącą się powadze, ażeby obespieczoną praw prerogatywą zaszczycał

się rekomendujemy oponować się i. w. w. ichomościom panom posłom o deklaracyą powrotu do izby poselskiej po powitaniu nayiaśniejszego pana y wysłuchaniu tylko kalkulacyi y projektów kommissyjnych, niewdaiąc się w żadne zgola materye y ustawy, by do izby poselskiej dla prowincjonalnych konstytucyi y roztrząśnienia projektów wracali się, i. w. ichmość panowie posłowie instabunt.

Secundo. Tym naywięcey szczyci się uszczęśliwieniem narodowe obywatelstwo gdy praw stanowionych całość iest w zachowaniu y przyzwoitym dopełnieniu, dla czego aby acta konfederacyi y cokolwiek seymy odeszłe zupełnie zostawało, domówią się i. w. w. ichmość panowie posłowie.

Tertio. Ponieważ pod słodkim ikmci panowaniem iuz ugruntowana powszechna iest spokojność y konfidencia ziednoczonych narodów, mając więc iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie łączyć swe zdanie in ordine rozwiązania konfederacyi z innymi posłami.

Quarto. Gdy od szczęśliwego wstąpienia na tron ikmości, pana naszego miłościwego, zupełnym cieszymy się wnętrzym pokoiem, ani mądrość y moc panująca od sprzymierzonych sąsiedzkich tronów nieubliżyła iuz zachować dla nas bezpieczeństwa, mają się więc dopraszać iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie ewakuacyi woyska Rossyiskiego, które obywatelom prowincyi naszej iest uciążliwe, znaczne krzywdy czyniące y o też przechodu dawniey do Szwajcarska, a teraz świeżo dzieie się przyrzeczona po kilkakrotnie z sprawiedliwości y z wspaniałości nayiaśniejszey Imperatorowey ieymości Rossyiskiey do indagacyi y nadgrozdzenia szkod kommissya, aby doczekana była włożenia się maiestatu, iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie, dopraszać będą.

Quinto. Wyznaczona rewizja granic rzeczypospolitey z całości y dbania ikmci, pana naszego miłościwego, o całość państwa wyciąga dostatecznego maiestati podziękowania, ażeby iednak kommissya graniczna z Moskwą nie była od rzeczypospolitey kilku tylko osobom powierzona, ale pomnożeniem wybranych w oyczyźnie ludzi ubespieczenie miała, praecomittitur dołożenia się iasnie wielmożnych ichmość pp. posłów.

Sexto. Przyiaźność sąsiedzka z graniczącym państwem Rossyiskim, iak dla rzeczypospolitey użytkująca, tak y w późniejsze wieki, by ten węzeł wiedności y pokoiu mógł się bardziey wzmocnić, odnowienia czyli stwierdzenia traktatów—iednego pod rokiem tysiąc sześćset osmdziesiąt szóstego, drugiego pod rokiem tysiąc siedmset czwartego, między Moskwą a rzecząpospolitą zawartych y onych do konstytucyi tysiąc siedmset dziesiątego roku wprowadzonych, z obowiązkiem przywrócenia ad corpus rzeczypospolitey Inland, od Szwedów zawoiowanych, y przez te soiusze wrócić y rzeczypospolitey assekurowanych, iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie dopraszać się zechcą.

Septimo. Należy powinna wdzięczność od całego państwa ikmci panu naszemu miłociwemu, za dobroczynne zabiezenie dalszemu narzutowi z tey zagranicznej, a za otwarcie mennicy w dobrej monecie, złożą podziękowanie iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie nayiaśniejszemu maiestatowi za tę oycowską opatrność, gdy by taż moneta nowa ikmci była per constitutionem stwierdzona, stara zaś konstytucyina, cum infractione publiczney wiary w walorze swym idąca, przeciwko nowej terazniejszey umnieyszania nie miała, ciż iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie domówią się.

Octavo. Kiedy twierdzą y gruntem narodowey szczęśliwości wiara iest prawdziwa.

rzymska-katolicka, toć błędy naprzeciw tey wierze stawiające się muszą, nieiako zarażać oyczyznę y wątki one przez różnienie się obywatelów in religione, a zatym iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie iako najpotężniey obstawać mają przy prawach dawniejszych, broniących dyssydentom liberum exercitium suae religionis, nie mniej carentiam vocis activae onychże w przeszłym immediate stanie zostawać, by się na urzędy woiewodzkie lub powiatowe, by też nayniższe nie wdzierali, omnitudinaliter zapobieżeć, szarz wysokich w woysku rzeczypospolitey zasłużonym dobrze urodzonym katolikom ne praeripiant, ostrzedz będą powinni, salvis in toto ac integro iuribus sanctae romanae ecclesiae. A iezeliby w tey mierze faciantow błędami zarażonych bieglność y wytwornosc usilowała stany rzeczypospolitey na seymie przyszłym ad pluritatem pociągnąć y królować, tedy powiat nasz, ufając w nieskażonym posłów swych charakterze, na wszystkie onych że obowiązkie sinceritates, gdyby tę materyą quam singularissime z przepisu instrukcyi utrzymywać raczyli obliguie.

Nono. Obmyślona prawem millesimi septingentesimi decimi septimi anni zapłata woysku Litewskiemu dosyć szczupła być wydaie się, ile gdy praetia rerum nie równie w szacunku swoim podwyższone zostaią; ucalając zatym quantitate w służbie zostaiących y onym obmyślając powiększenie wysług zaleca się iasnie wielmożnym ichmćciom panom posłom, żeby w takowym razie w obmyśleniu uwiększenia placy woysku z innemi ichmci posłuiącemi nierozdzielne swoje łączyli zdania y usposobienia.

Decimo. Z pomiędzy wielu potrzeb istotnych, na ocalenie państw kwitnących stosowanych, niemnieyszą wydaie się być

potrzebą wzmożenie się w siły woyskowe, którego pomnożenia zayść mogącego, iż iest wynalazek fixe ac determinate umieścić się dla woyska powiększonego maiący, sprawiedliwa rzecz byłaby tak dla gruntownego wewnątrz, iako też dla pewnego zewnątrz pokoju y poważenia aukcyą niezawodną żołnierza regularnego ustanowić, nad czym desudabunt iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie, za iednoż współ kollegami swoiemi była nieodbyta kraiu całego naycelnieysza potrzeba mogła być uskuteczniiona, też impozyeyi nowych na dobra ziemskie dziedziczne szlacheckie podatków, który warunek naymocniey tymże iasnie wielmożnym posłom inculcamus.

Decimo primo. Wprowadzony abusus kupowania szarz woyskowych, otrzymania mimo stopnie przyzwoite zasłużonych, n ominatim w poważnych polskiego autoramentu chorągwiach, iako z pokrzywdzeniem towarzystwa y chorążych dotąd praktykował się, tak aby ostrzeżeniem prawnym mimo pierwszego towarzysza chorągwa, a mimo chorążego poruczeństwa nikt niebrał y nieotrzymywał; a zwierchnosc dawać patentów sub nullitate onych nie ważyła się, o te ubezpieczenie starać się będą iasnie w. ichmć panowie posłowie.

Decimo secundo. W roku tysiąc siedmset siedmnastego prowincja wielkiego xięstwa Litewskiego, na onczas angustiiis przyciśniona, innego sposobu nie maiąc placenia regularnego woyska, oddała na zadosyć uczynienie, onemuż czopowe y szelężne z woiewodztw y powiatów, które po dziś dzień na woysko iest oddawane; a że koronne prowincye ad usus tylko proprios od owego czasu podatek czopowego używali y dotychczas używaią, instabunt iasniewielmożni ichmćci panowie posłowie, aby w prowincyi Litewskiey woiewodztwa, powiaty albo miały także ad usus proprios przywró-

cone sobie czopowe szeleżne, albo ażeby, in pari republica, prowincye, także koronne swoje czopowe szeleżne ad aerarium publicum na płacę woysku oddawały, te zaś czopowe szeleżne żeby w wielkim xięstwie Litewskim przez sprawiedliwe taryfy lepiej y użyteczniej było uregulowane, domówić się raczą, iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Decimo tertio. Sprawy tyżące się sądowey sprawiedliwości, w wielu mieyscach oboiętnościom podlegaiące, aby objaśnione zostały per ordines plenos, defektowe poprawione, a w czym niedostarczone aby prawodawstwem zostały dopełnione y przydano iest to ubezpieczeniu narodowemu y zabiegom krzywd obywatelskich essenycalnie potrzebnym. Niemniej y to inculcatur, aby na seymie następującym naznaczone y wybrane były osoby do roboty takowey, które by, mając iuris peritium, z wielości y wielkości xiąg konstytucyinych segregando wybrały y zebrały dwoiste vel troiste osobne praw xięgi porządnie ułożone, iedne w dwoiakim spraw rodzajiu, zawieraiące w sobie leges iudiciarias, to iest, dzieląc processum iuris co do dóbr ziemskich, a znowu dystyngwuiąc, które concernunt sprawy forum assessoriale, drugie zaś mające w sobie statystyczne y domowych rządów prawa y w aktualnym walorze y obowiazywaniu zostaiące. Dzieło zaś pomienione przez dwie osoby, przynajmniej na to wyznaczone y do iednegoż mieysca z sobą przywiązane, ma być sumptem publicznym in traktu drugiego seymu następującego zrobione y do approbaty stanów na seym ordynaryiny w roku tysiąc siedmeset sześćdziesiąt ósmym podane, przymówią się iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Decimo quarto. Gdy się komissya skarbowa będzie konkladować, incumbit domawianie się,

aby stan rycerski, od którego naywiększe poselskie, do skarbu wpływaią intraty, niebył od dyspozycyi tegoż skarbu oddalonym y przez wydane assygnacye ex senatus consilii zasiadaiących przy boku nayiaśniewszego pana senatorów, lecz żeby zawsze wszelkie assygnacye do skarbu z seymu od stanów zupełnych były wydawane na nieodbite rzeczypospolitey potrzeby, na odprawienie poselskie legacyi prezydencyi do dworów zagranicznych, by według potrzeby wynikaiącego publice pożytku, wyznaczona była pensia y postanowiona na wyznaczonych rezzydentów, urgebunt iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie, żeby tymże zwyczajem były odprawowane praecedentibus solennitatibus w izbie senatorskiej pod nieważnością czynienia y w przytomności arbitrów. Oraz warunek ma być naymocniejszy reddendae rationis senatus consultorum, na seymie każdym przed zupełnością stanów przed iaśniewielmożnych senatorów exhibendorum, dopilnować raczą iaśniewielmożnych ichmć panowie posłowie.

Decimo sexto. O uczynieniu relacyi z odprawionych do dworów postronnych legacyi w spomnionych dwóch leciech dopraszać się mają iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Decimo septimo. Gdy dopełnienia obietnicy swoiey iego królewska mość, pan nasz miłościwy, edukacją y uzdoleniem młodzi szlacheckiey w złożoney niemaley liczbie kadetów, iest obligowana, rzeczpospolita ad sonantiam ostrzeżenia w paktach konwentach zastanowić się nad szczupłością dochodów królewskich, a obmyślić dolożenie sumptu na to dzieło pożytecznie rozpoczęte, o co dolożą się iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie, naradzaiąc się vicissim z innemi w potrzebach wszelakich skarbowego wsparcia tyżących się.

Decimo octavo. Wynaydzone sposoby podatkovania w projekcie na ustanowienie papieru sztemplowanego, ażeby się zdały się być uciskiem całemu narodowi, przezornością stanów r.-p. powinno być roztrząsione, y aby przez kommissyą skarbową na różne dokumenta ad lucrum publicum reipublicae, do kancellaryi woiewodztw y powiatów takowy papier był przysłany, dopraszać się mają iasnie wielmożni ichmość pp. posłowie na seymie, o zalecenie kommissy skarbowey.

Decimo nono. Nie tylko po Litwie, ale w całym prawie królestwie polskim rozniesiona wieść za żale każdego obywatela dobrze urodzonego y oyczynie zasługującego się, iakoby prosty stan poddaństwa, częścią krwią przodków zakupiony, częścią w pocie czoła zapracowanym groszem z ziemią zarazem nabyty y do miejsca wielo nader konstytucyami przywiązany, na blisko zbliżającym się seymie ma eluctari na wolność, a tym samym ostatnią prawie grozić stanowi szlacheckiemu poczyna ruiną y mizeryą. Przeto iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie omnitudinali nexu są obowiazani, w zdarzeniu takowego projektu szkodliwego nań, libera vetandi voce, nie pozwalac, o co naysolenniej się manifestowac y bez dołożenia się nas braci, w domach zostających, w naymniejszym punkcie wolności chłopstwu nie udzielać, owsem antiquato usu ad funda onych propria w odyskaniu non obstante, longissima praescriptione zbiegłych poddanych przywiazac, prawem obostrzyć y dawniejsze konstytucye hac in re utwierdzić, tenentur i. w. ichmość panowie posłowie quam singularissime.

Vigesimo. Sposób wynaleść się mogący nowego podatkovania przez seym nie wprzód będzie od i. w. ichmć pp. posłów przyjęty y decydowany, aż go wezmą ad referendum do braci na seymikach relacyinyh, kędy possi-

bilitas w w.-twie y powiecie każdym zostanie rozważona y na seym przysły ordynaryny w instrukcyach przepisana, quam solenniter zaleca się.

Vigesimo primo. Przeniesienie seymów na iedno zawsze miejsce z ukrzywdzeniem prowincyi Litewskiej, gdyby w projektach na seymie miało być proponowane, żadną miarą y przez żaden sposób alternaty dawniejszey, na Litwę przychodzący, nie powinni odstępować, iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie eaque in re co naymocniej zechcą opponowac się, że de iuribus prowincyi całej cardinalibus, które z nią razem są ustanowione, decydowac niepodobno, y chociaż by aliquo modo usiłowaly dwie prowincie koronne trzeciej Litewskiej praecudiciare, imieniem całego powiatu y imieniem Litwy całej tenentur w izbie posselskiej, senatorskiej y po gradach per manifesta krzywdę tę wyrazić y oświadczyć pod hasłem „liberae vocis“. Podobnie się mają sprawić iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie in casu chcenia przenosić kommissy z kraiu Litewskiego do polskiej.

Vigesimo secundo. Nie dawnym ieszcze wprowadzono zostało zwyczajem, iż na seymach dwoiakie nieregularne znowły się sesye ranne y odwieczorne; consulendo więc meliori rzeczy-pospolitey y rozsądzaniu około ustaw oyczystych, przelożą iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie lepszość iedney sessyi dzienney. Tey zaś od godzinney ósmej vel dziewiętej czas poczynania, konczenia vero do czwartey vel piątey zamierzają, projektu zaś od iasnie wielmożnych ichmć panów posłów do laski podane, gdyby nieprzerwanie przez trzy dni wprzód były każdego dnia pro deliberatione czytane po razu y roztrząsone, ac tandem decydowane, zaleca się tymże iasnie wielmożnym ichmć panom posłom.

Vigesimo tertio. Kiedy r.-p. na seymach convocationis y szczęśliwey koronacyi najjaśniejszego króla imci zaradziła o tym, żeby xiążę Kurlandski Jan Ernest Biron, prawnie sobie należące xięstwo Kurlandskie y Semigalskie spokojnie dzierżał, zaczym incumbit iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom wyroki seymów pomienionych mieć przed oczyma do zupełnego drogi zagroźzenia dalszym sprzeczkom między xięciem a szlachtą Kurlandską, y zdania swoje na koniec ten kierować, byle by nil praeiudicasset prawom Kurlandskim y Semigalskim, inter nobilitatem et principem stanowionym y napisanym.

Vigesimo quarto. Pod nowym króla miłościwego panowaniem nadarzać się mogą coraz nowsze na przyszłym seymie przed zupełnością stanów propozycie względem zawarcia nowych z sąsiedzkimi y dalszemi dworami traktatów, zlecamy iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom, żeby przez stwierdzenie dawniejszych, iuż zawartych, na żadne nowsze emergi mogące pakta autoritate liberae vocis nie pozwalali, bez dolożenia się nas w domach pozostałych y w takiej nowej frakcyi by ad refferendum brali do braci, obliguemy.

Vigesimo quinto. Ponieważ w woiewodztwach y powiatach pogranicznych sędziowie pograniczni, dla uspokojenia y rozsądzenia spraw zachodzących między obywatelami Korony polskiej y w. x. Litewskiego, a obywatelami sąsiedzkich potencji, summopere są potrzebni y tylo przed nami obranie y ustalenie onych woiewodztwom y powiatom na seymikach gromniczych iest zalecone, a że przerzeczeni sędziowie publiczną oyczyźnie in concivibus, cum dispendio własney substancyi, wypełniając usługę, żadney na to nie mają pensyi, więc że officium nemini debet esse damnosum, iaśnie wielmożni ich-

mość panowie posłowie, o naznaczenie signantur, z woiewodztw y powiatów pogranicznych, dla tych ichmć panów sędziów pensyi, omni studio promovere curabunt.

Vigesimo sexto. Obligantur iaśnie wielmożni ichmć pp. posłowie, ażeby serio dopominał się rozgraniczenia tak in genere między powiatem Mozyrskim a woiewodztwem Kiiowskim, konstytucją convocationis determinowanego, z okazji ichmć panów commissarzów koronnych ad effectum nieprzyrowadzonego, iako też in specie potwierdzenia konstytucyi tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego y dekretu seymowego, którym uznano za dobra kapituły Wileńskiej Kamieńszczyzna z wsią Mozorami y innemi do powiatu Mozyrskiego należące, y że od iurizdykcyi koronnych są wolne, mimo które konstytucye y prawa że w subseliach koronnych, cum violentia iurium, są ferowane, dawniey et recenter z iaśnie wielmożnym imcią xiędzem biskupem y całą kapitułą Wileńską dekreta; zaczym, ażeby takowe dekreta, hac in causa extra forum otrzymane, waloru nie miały y aktorowi idque iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa y kapitułę Wileńską, oraz dobrom onych nie szkodziły, instabunt o to iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie.

Vigesimo septimo. Słyszac wielkimi cudami sługa Boży Fabian, zakonu oycy świętego Dominika, przy grobie swoim w Stolpcach, którego łask prowincja Litewska uznawszy, obliguie posłów swoich do wstawienia się ad maiestatem, by za iego wdaniem się ad sedem apostolicam, był kanonizowany, o co y iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie nasi singulariter domówić się raczą.

Vigesimo octavo. Reassumując konstytucją tysiąc pięćset ośmdziesiąt szóstego y tysiąc sześćset trzydziestego szóstego, tysiąc siedmset

dwudziestego wtórego, aby ichmć xiężowie plebani, mając contiguitates folwarków z różną szlachtą, niestawiając do rozprawy y procederu w sądach świeckich, lecz z wynalazków do konsystorza nunciatury niesłusznie pozywają, kłątwy otrzymują, ab hinc ullo praetextu, ani ex causa violentiarum differentiarum, lecz ad mentem constitutionum, inter status opisanych, ferventer zachowali się, zaleca się iaśniewielmożnym ichmć panom posłom.

Vigesimo nono. Za w. imć panem Alexandrem Korsakiem—skarbnikiem powiatu Orszańskiego, rotmistrzem ikmci Janczarskim buławy polney w. x. Litewskiego, instabunt iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby tenże iegomość a rigore dekretu prześwietney konfederacyi wielkiego xięstwa Litewskiego, co do osoby swoiey ferowanego, był uwolnionym.

Trigesimo. Desideria iegomości pana Kazimierza de Strunka ażeby łaskawym względem iego królewskiey mości, panu naszemu miłościwemu, iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie z największą usilnością rekomendowali, singularissime praecommittimus.

Trigesimo primo. Summa imieniowi w. i. panów Strawińskich, przez antecessorów ich na woynę Moskiewską, za panowania nayiaśniejszego króla imci Stefana Batorego, constitutione anni millesimi quingentesimi nonagesimi quinti approbowana, aby successorom imienia tegoż do kommissyi skarbowey wielkiego xięstwa Litewskiego pro recognitione y zapłacenia odesłana była, domówią się iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie.

Trigesimo secundo. Za iegomością panem Thadeuszem Danilewiczem, obywatelem woiewodztwa Trockiego, instabunt do ikmci iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby do prerogatyw, neofitom na

seymie coronationis prawem pozwolonych, był przypuszczony.

Trigesimo tertio. Ponieważ starostwo Uciańskie, wydzielone y na exulantów powiatu Starodubowskiego, w ziemskie dobra obrócone, takż konstytucyami seymowemi approbowane, więc praecommittimus iaśniewielmożnym ichmć panom posłom, ażeby na seymie oto się starali, gdyby possessores wieczyści, pomienione dobra exulańskie mający, plebana Uciańskiego prezentowali sami tylko exulanci parafii Uciańskiej.

Trigesimo quarto. Dyplomata od nayiaśniejszych regnantów vere exulibus tak woiewodztwa Smoleńskiego, iako też y powiatu Starodubowskiego vigore dawnych praw nadane, aby na terazniejszym seymie iterum roborowane byli, starania w tym iaśniewielmożnych ichmć panów posłów recommendamus.

Trigesimo quinto. Że akta dawniejsze woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego przez Moskwę są zabrane, aby o pozyskanie onych przez stany rzeczy-pospolitey starali się, oraz aby kancelarye ziemskie y grodzkie woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego urzędownie na mieyscach, od woli woiewodztwa y powiatu obranych, przy regentach przysięgłych mieli, praecommittimus staraniu iaśniewielmożnych ichmć panów posłów.

Trigesimo sexto. Aby urzędnicy ziemscy y grodzcy woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, ex quo własnego woiewodztwa y powiatu nie mają, circa executionem urzędów swoich, ad requisitionem obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego, vigore konstytucyi seymowych zachowani y ubezpieczeni byli, curabunt iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Trigesimo septimo. Ponieważ wiele na tym zależy do wsparcia użytkami stanu rycerskie-

go, aby praelaturie duchowne y opactwa zakonne szlachciei rodowitey były oddawane y na to iuz rzecz-pospolita provide ustawiła konstytucyą seymu convocationis, więc aby y teraz też prawo było potwierdzone, incumbit et insuper, iako w zakonie xx. bazylianów z stanu szlacheckiego znajduje się nie mało zakonników, więc dopraszać się będą ii. ww. ichmość panowie posłowie iego królewskiej mości instanciey do stolicy apostolskiej o wydanie bulli, aby generałem zakonu bazylińskiego abhinc nie był obierany na kapitułach inny, iak tylko z opatów, tudzież aby plebanie collationis regiae y inne wszystkie nie były oddawane plebeis, ale szlachciei rodowitey.

Trigesimo octavo. Intaminata w gatunku swoim imci pana Thadeusza z Stankowa Sawaniewskiego, bywszego regenta grodzkiego, mostowniczego woiewodztwa Wileńskiego, fides ad sinistram delationem imci pana Michała Wołowicza — chorążycza Mściśławskiego, dekretu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego w roku przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii dwódziesiątego siódmego dnia ferowanym, przyćmiona, ażeby rozmiarem sprawiedliwości iak nayskuteczniey pierwszy lustr swój wzięła, iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie nasi o uwolnienie tegoż iegomości, wspólny z namiestnikiem grodzkim Wileńskim, imść panem Piotrem Strzałkowskim, a rigore rzeczonego dekretu uwolnienia et ad plenam activitatem przywrócenia do nayaśniewszego maiestatu supplikować będą y względem ikmci rekomendować raczą.

Trigesimo nono. Imć pan Stefan Szczodro, dekretem tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego roku trybunałskim gravanter okryty et ab omni activitate odsądzony, supplikował do powiatu naszego, abyśmy przez iaśniewielmożnych posłów naszych do stanów rzeczy-

pospolitey o podniesienie tegoż dekretu wstawili się, zaczym instabunt ciz iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie ad plenas ordines, żeby tenże imć pan Szczodro a nexu decreti był uwolniony et ad vi cem activam przywrócony.

Quadragesimo. Ponieważ dekretom n. k. imci Władysława Czwartego, za pokrzywdzeniem panien zakonnych ś.-Michalskich, za targnienie się na kościół y klasztor y tamże krwie rozlanie, za doniesieniem tychże panien, zbór kalwiński w mieście ikmci Wilnie et ex opposito kościoła świętego Michała situm mający, wspólny z tytułem onego znieśiony et extra moenia miasta cum exercitio suo przeniesiony iest, a plac, na którym pomieniony był zbor, ponieważ dotąd in ruderibus (żadnego miastu Wilnowi nieczyniący profitu) zostaje, ponieważ też panny zakonne, wiodząc proceder znaczny, łożyły expens, ponieważ wskazy et penalitates dekretom seymowym, w roku tysiąc siedmset czterdziestym Maii vigesima sexta die, ferowanym na wspomnionych dyssedentach, sądzone non adimpletae et nulla successit satisfactio, przetoż ażeby pomieniony plac do klasztoru panien święto-Michalskich, pro combinatione pretensionum, perpetuis temporibus przysadzony był, causae et zelo iaśniewielmożnych ichmć panów posłów committitur.

Quadragesimo primo. Co za kroki do tey lat sędziwości w ustawiczoney zostawie po sobie y godnych wielce synach swoich iaśniewielmożny imć pan Michał knia ż Masalski — kasztelan Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, nazywaniem zgrozadzone trzy stany będą iemu świadectwem y zaletą; przeto widząc powiat nasz tegoż i. w. kasztelana Wileńskiego nieprzestanną erga patriam stanowczość y miłość, więcęy niż synowską powodnie oka-

zującego, upraszać raczy przez iasnie wielmożnych posłów tak ikmść, p. miłościwego, iako y stanów rzeczy-pospolitey, gdyby ta iego przez wiek cały pełniona y świadczona dla oyczyzny usługa przyzwoitą, zawdzięczenia została nadgroda.

Quadragesimo secundo. Przykładne w pozczynianiu, doskonale w czynieniu sprawy iasnie wielmożnego imci pana Alexandra hrabi Sapiehy—woiewody Połockiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Lit., luboby same przez się in publico znajdować powinno zalecenie, atoli powiat nasz Starodubowski, w przeznaczonych iego antecessorach y w nim podobną widząc y doznając ku sobie przychilność, supplikuie pro gratitudine przez iasnie wielmożnych ichmść panów posłów swoich do zupełności stanów na seym zgromadzonych, żeby ten znakomitego domu potomek, a w oyczyźnie zasługami osobistemi dystyngwuiący się, w łaskawey zawsze był położon ikmci dobroci y pamięci.

Quadragesimo tertio. Nie tyzcząc cieniu zostających popiołów dość z siebie mają poloru y światła osobiste monarsze swemu y oyczyźnie czynione posługi iasnie wielmożnego imci pana Przędzieckiego—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, które by się in publico bardziey szerzyły y sprawiedliwą brały odpłatę, instabunt iasnie wielmożni ichmść panowie posłowie ad maiestatem, by z hoynego łask swych udziału pomnieć iego królewskiej mości nie poniechał, na iasnie wielmożnego imci pana podkanclerzego Litewskiego, ustawiczością ad latus regium urząd swój sprawującego.

Quadragesimo quarto. Znakomitóść y wielość zasług dla oyczyzny podjętych, nie tylko w przodkach, ale y w samey osobie iasnie wielmożnego imci pana hrabi Brzostowskiego—podskarbiego wielkiego y marszałka generalney konfederacyi wielkiego

xięstwa Litewskiego, iasnie się narodowi całemu okazuje, wzbudzona więc przyzwoitą wdzięcznością Litewska prowincya, aż iey wszczegulności powiat nasz gorące do maiestatu y stanów rzeczy-pospolitey przez wybranych posłów swoich zanosi proszenia, by dom ten z naddziadów użyteczności narodowi przynoszący, w żywym y nieodrodnym krwie swey potomku iasnie wielmożnym imé panom podskarbiem wielkim Litewskim dopełniającym wymiaru zupełnego oyczyźnie zasłużenia się, był a maiestate et statibus naydostateczniey zawdzięczony.

Quadragesimo quinto. Nadwątlone pracowitością, służenia publicznego siły iasnie wielmożnego imci pana Horaina—kasztelana Brzeskiego, y lata ustawiczością poratowania ku sędziwości schylone by miały względne u ikmci y rzeczy-pospolitey pamiętania, zalecamy domówić się iasnie wielmożnym ichmościom panom posłom.

Quadragesimo sexto. Znane dobrze waszey królewskiej mości p. n. miłociwemu y prowincyi Litewskiej imiona wielmożnych ichmościów panów Bispinka—marszałka Orańskiego, podkomorzego, Abramowicza—starosty, Przędzieckiego—chorążego y Strawińskiego—sędziogo ziemskiego, urzędników powiatu Starodubowskiego, w powiecie tymże y na różnych funkcyach odbytych, nie małemi zasługami zaszczycone, by w domach pozostałe nie były przepomniane, do szafującey sprawiedliwą nadgroda, waszey królewskiej mości, pana naszego miłociwego, naygłębsze niesiemy proszenia, abys królów nayiasnieyszey o nas w posłudze zostających, o pozostałych w domu nie przepominał.

Quadragesimo septimo. Idąc za przykładem oświadczoney litości .od iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey nad osobami już uszczęśliwionemi przez uwolnienie od srogości wyroków prześwietney konfe-

denacyi Litewskiej, instare zechcą iasnie wielmożni ichmć panowie poslowie za imć panem Floryanem Pietraszkiewiczem, sub rigore et nexu dekretu teyże prześwietney konfederacyi wielkiego xięstwa Litewskiego dotąd ieszcze zostaiącym, ażeby podobnym że sposobem a paenalitalibus, w tymże dekrete expressis, mógł być uwolniony y wszelkim bezpieczenstwem zaszczycony.

Quadragesimo octavo. Zagęszczone w trybunale y po mniejszych subseliach widząc rejestra, w których sprawy expulsionum et exemptionum nie mniej y o zbiegłych poddanych umieszczone, prędkiego doczekać się nie mogą zakończenia, zaczym o przydanie osobnego po grodach rejestru na zbiegłych poddanych, odciowszy appellacyą, in virtute praw dawniejszych, a po grodach y ziemstwach in causis expulsionum et exemptionum, similiter osobnego a sprawom takowym właściwego rejestru naznaczenia, in quantum by zaś moveret strona indelibe mimo prawa dawniejsze do trybunału w sprawach rodzaju tego, tedy y w trybunale głównym Litewskim, pro auctoranda iustitia atque irrogandis in partem temeram paenis, ma być registr takż osobny, który servato ordine po rejestrze sprzeciwienstwa y odeszley iego sprawie iedno ma być zawsze wolny, iak nayusilniey iasnie wielmożni ichmć panowie poslowie starać się oto będą.

Quadragesimo nono. Fundusze konwentów dominikańskich Wileńskich z domami funduszowemi, iurysdykami, similiter Seyneńskiego, Poiurskiego, Liskowskiego, Zabalskiego, Hoszczowskiego, Ostrowieckiego, Uszackiego, ze wszelkiemi onych przywileiami, prawami, zapisami, gdyby zostały per ordines approbowane y w konstytucyą wprowadzone, iasnie wielmożni ichmć poslowie wstawić się raczą.

Quinquagesimo. Fundacia collegium societatis Jesu Połockiego, konstytucyami tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, tysiąc siedmset siedmnastego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego approbowana, żeby y przez terazniejszy seym była stwierdzona, deinde collegium Nowogrodense, fundusz societatis Jesu novae radicis, cum omnibus eius iuribus żeby utwierdzone zostało per constitutionem, itidem domus tertiae probationis w Wilnie na Snipiszkach, tychże ichmć xięży iezuitów, pod tytułem świętego Rafała, żeby cum suis foundationibus ac iuribus był stwierdzony. Na ostatek Lwowską akademię, pod dozorem ichmć xięży iezuitów będącą, gdyby z Krakowską y Zamoyską in privilegiis była porównana, domawiać się raczą iasnie wielmożni ichmć panowie poslowie.

Quinquagesimo primo. Co za użyteczność narodowi przynoszą ichmć xięży piarowie przez edukacyą mlodzi szlacheckiey, iawne tego oyczyzna w niniejszym czasie ma dowody, dla tego wniosą proźby iasnie wielmożni ichmć panowie poslowie ad status reipublicae, aby fundusze ichmć xięży piarów Litewskiej prowincyi ogólnie wszystkie były approbowane, mianowicie iednak place w mieście stołecznym Wilnie Połubińskich, Grabowskich, Szafirowiczów, Berkinowiczów, na których kościół y klasztor tychże xięży piarów Wileńskich funduszu iasnie wielmożnych ichmć panów Sapiechów zasiadły, ażeby ab oneribus reipublicae et civitatis wolne być mogły, także folwark Soboliszki w wojewodztwie Wileńskim eidem collegio Wileńskiemu scholarum piarum oddany przez fundatorów y zaprzysiężony, una cum fundatione żeby był stwierdzony; takż drukarnia ichmć xięży piarów Wileńskich, in emolumentum reipublicae założona, circa continuationem co-

-dicis diplomatis pracuiąca, ażeby przy prerogatywach typographicis reipublicae przyzwyczajonych była zachowana; na ostatek collegium nobilium Vilmense, pod dyrekcją tychże ichmość xięży piarów zostaiące, y w pałacu Sapieżyńskim w Wilnie na przeciw collegium sytuowane, mające się daley fundować, żeby powagą seymową było utwierdzone y protekcją nayiaśniejszych królów polskich na zawsze szczycić się mogło, dopraszać się zechcą iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie.

Quinquagesimo secundo. Ponieważ konwent ichmość xięży karmelitów bosych Wileńskich, przez ś. p. iaśnie wielmożnego imci pana Michała Paca — hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego fundowany, ex nova radice, dotychczas nie iest przez konstytucyą approbowany, zaczym wniosą prośbę iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie ad status reipublicae, by ten fundusz z innymi funduszami był stwierdzony.

Quinquagesimo tertio. Fundusz wieleb-

nych panien wizytek Wileńskich, na dobrach Rzeszy w Wileńskim y Wileyce w Mińskim woiewodztwach sytuowanych, per constitutionem tysiąc siedmset siedmnastego roku stwierdzony, tudzież na pałacach do tegoż klasztoru należących, iterum aby został stwierdzony. Oraz od placenia podatków z miejskich placów, na których kościół y klasztor są zabudowane, aby uwolniony ten że klasztor został, dopraszać się mają iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie. Caetera activitati et dexteritati iaśnie wielmożnych ichmć panów posłów ad emolumentum reipublicae praecommittimus. Datum w Wilnie ut supra. U tey instrukcyi przy wyciśnioney pieczęci na laku czerwonym podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka powiatu Starodubowskiego tymi słowy: Bolesław Bispink, marszałek powiatu Starodubowskiego. Która to takowa instrukcyja za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana.

IV.

А к т ы ю р и д и ч е с к и е.

1577 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г., докум. 3.

167. Продажная запись Виленскаго воеводы Николая Радивила на домъ и плацъ называемый Горностаевскимъ въ г. Вильнѣ для кальвинскаго сбора *).

Лѣта отъ Нароженья Сына Вожого 4400 (1579) мѣсеца Марца ѿ (20) дня.

Ясне вельможный княжа на Дубинкахъ и Биржахъ его милость панъ Миколай Радивиль—воевода Виленскій, канцлеръ найвышшій вел. кн. Литовскаго, староста Опшненскій и Лидскій, державца Борисовскій, на врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передъ нами врадники кгородскими Виленскими, на sprawy судовые высажоными, Яномъ Абрамовичомъ—воискимъ и намѣстникомъ Виленскимъ, Ивановъ Протасовичомъ—судьею а Себестьяномъ Станиславовичомъ Коризною—писаромъ, самъ его милость, зъ доброе воли своее, подавши листъ свой продажный, вѣчистый, на перкгаминѣ писанный, ку записанню до книгъ врадовыхъ кгородскихъ Виленскихъ, на дворъ и плацъ Горноста-

евскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачій, который продалъ его милость на зборъ, ку хвалѣ Вожой хрестіанской, ихъ милости, нѣкоторымъ паномъ сенаторомъ и шляхтѣ, такъ тежъ и обывателемъ мѣста Виленскаго и сеніоромъ збору евангелицкаго Виленскаго, за певную суму пѣнезей, то есть, за осьмъ тысячей копъ грошей Литовскихъ, оповѣдалъ и созналъ, при томъ листѣ своемъ стоечи и во всемъ хотечи подлугъ него заховатися и потомки свои обовезуочи, яко то меновите на томъ листѣ его милости обо всемъ достаточне есть написано, который листъ его милости, водле права справленный, съ подписомъ руки самого его милости пана воеводы Виленскаго и съ печатью его милости и тежъ съ печатьми нѣкоторыхъ ихъ милости пановъ радъ и врадниковъ зацныхъ, такъ тежъ и съ

*) Настоящая продажная запись подтверждена привилегією короля Стефана Баторія въ 1579 г. 20 Октября. Привилегія эта, также на русскомъ языкѣ, писанная на пергаминѣ, хранится въ рукописномъ отдѣленіи Виленской Публичной Библиотеки подъ № 36.

подписами рукъ пановъ сыновъ его — его милости, пана Миколая и пана Крыштофа, отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Миколай Юрьевичъ Радивиль, княжа на Дубиничахъ и Биржахъ, воевода Виленскій, канцлеръ навышшій великого князства Литовского, староста Опменскій и Лидскій, державца Борысовскій, ознайму и чиню явно симъ моимъ листомъ всимъ послодите и каждому зособна, кому того потреба будетъ вѣдати, нинѣшнимъ и на потомъ будучимъ, што который пляцъ и дворъ на немъ, цеглюю и деревомъ збудованый и муромъ обточоный, прозываемый Горностаевскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежацій, подле церкви Покрова Пречистое Богоматери, а въ тылѣ двора ясне вельможного княжати его милости кн. Костентина Острогого *), — воеводы Киевского, маршалка земли Волынского, старосты Володимирского, ажъ до улочки, которая идетъ зъ Великое Замковое улицы, межи домы нарожными — небощика Генрика Влюнка, а зъ другое стороны — Михайла Сабельника — мѣщанъ мѣста Виленского, ажъ до улочки, которая съ правое стороны пришла мимо дворъ вельможного пана его милости пана Остафья Воловича — подканцлерого великого князства Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, а тою улочкою кругомъ, ажъ до тоежъ улочки Покрова Пречистое. Перво сего, его милость панъ Остафей Ивановичъ Горностаей — воеводичъ Новгородскій, куплю небожчика пана Ивана Горностаей — воеводы Новгородского, подскарбего земского великого князства Литовского, пана отца своего, со всимъ навсе, яко се тотъ дворъ и пляцъ въ собѣ маеть, ничего на себе, малжонку, дѣтей и потомковъ своихъ не зоставуючи и зъ вольнымъ ша-

фованьемъ того двора, вѣчнымъ а неотзовнымъ правомъ, продалъ мнѣ на вѣчность за певную суму пѣнезей; въ листѣ его продажномъ описаную, якожъ листы, привилья и право свое, которое мѣль п. Остафей Горностаей на тотъ дворъ свой и пляцъ, мнѣ до рукъ моихъ подалъ, а отъ того двора и пляцу себе самого, малжонку свою, потомужъ дѣтей, потомковъ, и всихъ близкихъ и кривныхъ своихъ, вѣчными часы отдалилъ, ~~и такъ~~ то ему было вольно учинити, подлугъ вольности правъ здѣшнихъ и водле статуту великого князства Литовского, о чомъ всемъ на листѣ мана Остафья Горностаей продажномъ, мнѣ на то даномъ, и на врадѣ кгородскомъ Виленскомъ оповѣданомъ и въ книги уведеномъ, ширей и достаточнѣй естъ описано и доложено. Которого-жъ то двора Горностаевского, вышей описаного, будучи я въ спокойномъ держаньи моемъ и воду до него рурую, которая и за его милости небощива пана Горностаей — воеводы Новгородского бывала, приведчи, укгрунтоваль, и уживаломъ того двора, яко купли своее властное, часть певный. То пакъ теперъ я Миколай Радивиль — воевода Виленскій, будучи потребенъ немалое сумы пѣнезей ку великимъ и пильнымъ потребамъ своимъ, а вѣдаючи о томъ, ижъ братья збору пана Кристусового евангелицкого, у Вильни будучого, такъ стану сенаторского и рыцерского, яко и мѣстского и иного послодитого люду, обыватели великого князства Литовского, певную суму пѣнезей на ялмужну светую зложили, хотечи пляцъ купити, на которомъ бы збудовали домъ ку проповѣданью правдивого слова Божьего; тогда я тыхъ пѣнезей, отъ братьи зборовое зложонныхъ, взяломъ зъ стороны сенаторское, въ томъ зборѣ пана Кристусовомъ будучихъ, черезъ руки ясне вельможныхъ и зацне врозонныхъ и пля-

*) На Дубиничахъ.

хетныхъ и опатрныхъ пановъ, пана Остафья Воловича—каштеляна Троцкого, подканцлерого великого князства Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, пана Миколая Дорогостайского—воеводы Полоцкого, старосты Волковыского и Лепельского, державцы Шерешевского, Веленского и Войсакгольского, тивуна Кгондинского, пана Матея Савицкого—каштеляна Подляского, писара великого князства Литовского, пана Яна Глѣбовича—каштеляна Меньского, державцы Онискштенского, Радопшковского и Зейкгольдского, а зъ стороны стану рыцерского збору Кристусового брата князя Александра Пронского—стольника великого князства Литовского, князя Януша Болеславовича Свирского—маршалка господарского, старосты Мойшпогольского, пана Кристофа Зеновьевича—старосты Чечерского и Пропойскаго; а пана Стефана Роского—дворанина господарского, а зъ стороны брата тогожь збору пана Кристусового зъ министровъ, сеніоровъ, мѣщанъ Виленскихъ, въ томъ року водле порадку старшихъ въ зборѣ поставовеныхъ, князя Станислава Свидровіуса а князя Матеуша Еанидеса, пана Себастьяна Мисевича, бурмистра Виленского, пана Дзяна Зеноби, пана Мартина Каштѣлля, пана Яна Варцецога, певную суму пѣнезей, то есть, осмь тысячей копъ грошей, личбы и монеты великого князства Литовского, личачи въ каждый грошь по десети пѣнезей бѣлыхъ. А вѣдаючи я то, же ся вся братья у Кристусѣ того збору пана Кристусового Виленского евангелицкого старали о пляцъ таковий, на которомъ бы могли дожъ ку проповѣданью правдивого слова Божьего и евангеліи Сына Его Исуса Христа, Пана нашего и Збавителя всихъ въ-онь вѣручихъ збудовати; тогда я по моей доброй

воли, не будучи до того ни отъ кого намовенъ, але умыслне, водлугъ правъ и вольностей нашихъ, ку тому зъ вѣдомостью и съ призволеньемъ сыновъ моихъ пана Миколая и пана Криптофа Радивиловъ, тотъ помененый дворъ и пляцъ мой Горностаевскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежацій, подле церкви Покрова Пречистое Богоматери зъ одное стороны въ тылъ двора его милости князи воеводы Киевского, а зъ другое стороны черезъ улочку противъ воротъ двору его милости п. Троцкого, а отъ улочокъ обѣюхъ муромъ обточонный зъ будованьемъ всякимъ, што на ономъ пляцу есть и зъ водою, которая за мене рурою до того двора приведена есть и зо всимъ на все, зо всякою власностью того двора и пляцу, такъ широко и околично, то варучи, абы помѣненное непомѣненому, а непомѣненное помѣненому ничего не шкодило, а ни ублизало, ничего тамъ на себе, на малжонку, дѣтей, потомковъ и повиноватыхъ крвннихъ моихъ. не заставуючи, яко куплю мою влостную, будучи воленъ ею шафовати и водлугъ воли и потребности моее тымъ шафовати, продать есьми и симъ листомъ моимъ, продаю обель, вѣчно и на вѣки ничимъ непорушно и неотзовно, за тую взятую суму пѣнезей верху-менованую, то есть: за осмь тысячей копъ грошей Литовскихъ, пѣнезей зборовыхъ отъ вышейпомененыхъ визнавачовъ и наслѣдсвниковъ Пана Кристусовыхъ зложонныхъ, которая черезъ руки старшихъ вышейпомененыхъ и на потребу мою вжо зуполна до рукъ моихъ дошла. Якожь есьми теперъ заразъ тотъ дворъ и пляцъ мой Горностаевскій, со всимъ на все, тымъ же паномъ сенаторомъ и рыцерского стану, сеніоромъ, министромъ и всимъ зборовымъ, черезъ которыхъ руки пѣнези мнѣ отданы, въ ночь, въ держанье и уживанье вравовне

подасть, тотъ варунокъ въ семь мѣсць особливѣ листѣ за кгрунтъ набольшій покладаючи, же тая продажа моя помѣненого пляцу Горностаевского на збудованье дому ку проповѣданью слова Божьего теперъ и на вѣки вѣчные не маеть ся стягати на тые особы стану сенаторского и рыцперского, такъ тежъ на министры, сеніоры и старшыне, въ томъ року водле порадку въ зборѣ постановленые, верху имени описаные, черезъ которыхъ руки тая осьмь тысячей копъ грошей мѣ за тотъ пляцъ есть заплачена, такъже на дѣти, потомки и всихъ кровныхъ ихъ обоего рожая, яко бы они того сами на себе, альбо на потомки свои только достали и на нихъ то взлевали, але то служити и належати маеть вѣчными часы всимъ братья зборовой, такъ стану сенаторского, рыцперского, яко (въ) мѣстѣ Виленскимъ мешкающимъ, уживающимъ и наслядующимъ науки евангелии сына Божьего Иисуса Христа Пана Избавителя нашего, водле писмъ пророцкихъ и апостольскихъ порядкомъ тымъ, яко се костель Божій по Пана Христовомъ въ небо вступеньи передъ опанованьемъ папезскимъ черезъ часъ долгій справоваль, а яко се зъ объясненьемъ правды Божее по многу части свѣта, яко тежъ и въ костелехъ Гельвецкихъ отъ папезского набоженства реформованыхъ заховуетъ, и яко се справують въ иншихъ панствахъ и зборехъ евангелицкихъ. Отъ которе продажи моее тыхъ верху помененыхъ пановъ стану сенаторского и рыцперского, министровъ, сеніоровъ и старшихъ теперешнихъ вышей имени описаныхъ и ихъ натуральныхъ потомковъ свѣдкимъ правомъ отлучаю, а меновите влаци и тыхъ, ктобы се зъ самыхъ або в потомковъ ихъ таковой обралъ, жебы отъ тое, правдивое звышъ меновите описаное, вѣры отступивши пристати до якое вѣры

инное, яковольвекъ названое мѣль, а предъсе якую влазду собѣ въ зборѣ и въ томъ пляцу або въ будованью его привлаци хотѣль, таковий кождый маеть быти отлучонъ отъ того збору Пана Христового и вжо межѣ паны радамы, ихъ милостью, такъ сеніоры, министры, яко и всишъ посполствомъ збору хрестьянского ве зборѣ томъ некоторое части мѣти не можетъ, егдыжъ не ихъ властными тыхъ верху-описаныхъ имени пѣнезми зъ маестности ихъ, але все братья зборовое, на ялмужную зложоними, тотъ пляцъ отъ мене есть купленъ, такового кождового я симъ листомъ моимъ отлучаю, а прото всимъ а всимъ, сенаторомъ, людемъ рыцперскимъ, министромъ, сеніоромъ и посполитымъ людемъ стану, заволянъ шляхетского и мѣтского, въ томъ зборѣ будучимъ, потомкомъ и щадкомъ ихъ и тымъ, которыи бы се ку науцѣ Пана Христовой и на потомъ зъ воли Божьи до того збору прилучили, тая моя продажа служити и належати маеть. И тамъ въ збудованомъ местцу слова Божого отъ вымысловъ людскихъ объясненого и сакраментовъ Панскихъ правдивыхъ вольно будетъ, водле поприсяжени Корунѣ польской и сему панству великому князству Литовскому конфедерации, отъ его кролевское милости пана нашего милостивого учиненое, уживати и того наслядовати вѣчно и на вѣки непорушно. Который помененый пляцъ и дворъ Горностаевскій отъ мене теперъ на зборъ ку збудованью дому Божого на вѣчность проданый и пуцонный, мають министры и сеніорове, або старшыне, водле порадку ихъ обраные, такъже вся братья въ Христуѣ того збору евангелицкого, они сами, а потомъ вси таковые братья въ Христуѣ, которыи того такового проповѣданья и набоженства евангелицкого наслядують, зав-

жды держати и уживати, вѣчно и навѣки ничимъ непорупно; и вжо на томъ пляцу будетъ имъ вольно домъ ку проповѣданью слова Божого збудовати, а въ томъ дому Божьемъ мается проповѣдати правдиве слово Божье и евангелія Исусъ Христуса Пана и Откупителя нашего тымъ способомъ, яко передъ тымъ здавна было за апостоловъ и правдивыхъ учителей Пана Христусовыхъ и водле порадку теперешнего въ проповѣданью слова Божого костеловъ, альбо зборовъ гельвецкихъ, яко есть и вышей доложено; будетъ тежъ имъ вольно въ томъ дому и на пляцу Горностаевскомъ, отъ мене теперь проданомъ, яко старыхъ крмаховъ поправовати, такъ и новыхъ только, колько того подъ кождымъ часомъ потреба указовати будетъ, будовати и вшелякіе пожитки водле уподобанья старшихъ зборовыхъ множити и причиняти. А ведь же того пляцу и двора менованого Горностаевского, отъ мене теперь проданого, яко панове рады, такъ и зъ стану рыперского, яко министры и сеніорове теперешніе и по нихъ завжды подъ каждымъ часомъ на вѣки будучіе, такъ и вся братья Евангелицкая, потомужъ и никто иный яко зъ дѣтей, потомковъ, братья, повиноватыхъ и близкихъ ихъ, такъ и кождый зъ стороны вшелякого стану не маеть и не будетъ мочи на жадную иншую речъ того пляцу и будованья на немъ оборочати, альбо до чого иного привлащати, только то вѣчне маеть быти на зборъ евангелицкій, ку правдивому проповѣданью слова Божого и евангеліи Исусъ Христовы, водле того, яко се теперь въ томъ сборѣ евангелицкомъ, водле порадку костеловъ евангелицкихъ проповѣдаеть. Я тежъ самъ, черезъ увесь часъ живота моего, а по смерти моей малжонка и дѣти мои, также потомки, шадки и наслѣдки мои и никто зъ братья близ-

кихъ кривныхъ и повиноватыхъ моихъ, отъ сего часу и дня нинѣшнего, въ датъ нижеописаного, на вси приплые и вѣчные часы не маемъ того дому и пляцу Горностаевского и всихъ добръ и власностей, до него належачихъ, жаднымъ способомъ правомъ вшелякимъ и упоромъ некоторымъ и жадными приплыми вынайденными способами и обычай собѣ привлащати и въ тотъ дворъ и пляцъ и ни въ якую властность его ничимъ уступовати и переказъ някихъ въ держанью и въ уживанью старшимъ зборовымъ и братья евангелицкой чинити не маемъ вѣчно и на вѣки непорупно, на вси потомные часы: бо вжо отъ того двора и пляцу Горностаевского отъ вѣчности и дѣдичтва и вшелякое властности его отдаляю себе самого, малжонку, дѣти, потомки, шадки и наслѣдки мои, потомужъ всю братью, близкихъ и кривныхъ моихъ вѣчными часы. Якожъ листъ мой купчій и выписи владовые, штожъ на тотъ пляцъ и дворъ мѣлъ и тежъ тые листы и привилья, што ми былъ далъ панъ Остафей Горностаей, отдавъ есьми вси до рукъ тыхъ же старшихъ зборовыхъ, вышей-помененныхъ, которыежъ то листы купчіе на вси приплые часы не мнѣ, ани дѣтемъ, потомкомъ и всимъ близкимъ кривнымъ моимъ, але вжо братья всей збору того евангелицкого служити мають. И гдѣбы хто якіе права, листы и записы на тотъ преречонный дворъ Горностаевскій, яко бы отъ мене, або моихъ дѣтей маючи, хотѣлъ указати и хотя бы ся показали, тогда я таковые листы сямъ листомъ моимъ умораню и вниветъ оборочаю и вжо таковые листы, сямъ теперешнимъ листомъ моимъ умораніе, у жадного права, мѣсца мѣти не мають, ани мѣти могутъ, але всюды мають быти касованы. А гдѣбыхъ я самъ альбо при животѣ и по животѣ моемъ малжонка,

дѣти и потомки мои, або панове братья близкіе и кривные наши въ тотъ дворъ и пляцъ помененый и въ якіежъ кольвекъ добра, до того належачіе, уступовалисе и собѣ то привлащати хотѣли, а якуюжъ кольвекъ переказу на держанью и живчанью министромъ, сеніоромъ и всей братьи еванелицкой дѣлали, або до права о то министровъ, сеніоровъ и братью позывали, тогда таковой кождый зъ насъ, за кождымъ выступленемъ, иле бы кротъ то се ставало, тылекротъ такъ я самъ маю, а по мнѣ малжонка, дѣти, потомкове и близкіе мои мають и повинни будутъ заплатити заруки господару королю его милости осьмъ тысячей копѣ грошей, а братья зборовой другую осьмъ тысячей копѣ грошей и къ тому вси шкоды и наклады ихъ на то учиненные, которыи бы они будучи и оправучи въ томъ дому наложили, трудность и шкodu подняли, то все зъ совитостью маемъ и повинни будемъ безъ кождого доводу и присеги, одно на голую повѣсть сеніоровъ, подъ тымъ часомъ будучихъ, заплатити и нагородити; а поплативши оны заруки и то все, яко се вышей-поменило, предъ се тая продажа моя при зборѣ еванелицкомъ, а сесь листь мой при зуполной моцы зостать маеть вѣчными часы. А естлибы хто кольвекъ зъ стороны и зъ якого кольвекъ стану, такъ съ повиноватыхъ дому моего, яко и съ посторонныхъ, якимъ же кольвекъ правомъ и способомъ, або вымысломъ и упорожъ, въ тотъ дворъ, отъ мене збору еванелицкому вѣчностью проданный и теперъ вжо поступленный, заведенный и врадовне поданный, уступовати се и якіе добра, або воду рурою проведеную отыймовати мѣль, а тому дому, который ся черезъ братью на томъ пляцу ку проповѣданью еванелии Пана Крисутовое сбудуетъ, якое кольвекъ и въ чомъ

кольвекъ пронагабанье чинили и о то до права министровъ, сеніоровъ, або старшихъ зборовыхъ и братью всю позывали, тогда я самъ а по животѣ моемъ сынове мои, панъ Миколай и панъ Криштофъ, а по нихъ потомки наши маемъ и повинни будемъ, отъ всихъ таковыхъ станомъ большихъ и меньшихъ и отъ кождого зъ особна впелякимъ обычаемъ и у кождого суду и права, колько бы кротъ того потреба указовала и не даючи се о то позывати, до жадного права, одно будучи обосланы листомъ которого кольвекъ ураду, будь земского, будь кргодского, заступовати и властнымъ накладомъ нашимъ то сеніоромъ и всей братьи еванелицкой, подъ кождымъ часомъ и вѣкомъ, въ томъ зборѣ будучой, очипати маемъ, и повинни будемъ, подъ таковымижъ заруками вышей описанными, такъ яко бы сеніорове и вся братья збору еванелицкого спокойне, а ничимъ непорушне и вѣчне то держали и уживали. И на то даю всей братьи въ Христусъ збору Виленского еванелицкого, яко паномъ сенаторомъ и стану шляхетского людемъ, министромъ, сеніоромъ, теперъ и на томъ вѣчными часы, водле порадку ихъ, въ томъ зборѣ будучимъ, сесь мой продажный листь подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное. А ижъ сынове мои панъ Миколай и панъ Крыштофъ Радивилове, яко на продажу того двора и пляцу моего Горностаевского тому збору еванелицкому, такъ на очищенье его и на вси обовязки, въ томъ листѣ моемъ менованные, позволили, тогдажъ тежъ добровольне до сего листу моего и печати свои приложили и руки свои подписали, змоцнивши тымъ тую мою продажу не инакъ, одно якобы тежъ свой листь на себе въ тоежъ слово дали. А къ тому для лѣпшого свѣдомья и увевненья тое речи просилъ есьми о при-

ложење печатей до того листу моего людей зацныхъ, которые при той продажи были, то есть: ихъ милости пана Юрья Остика—воеводы Мстиславского, старосты Браславского, пана Миколая Тальвоша—кашталеяна Жомойтского, старосты Дынеборского, тивуна въ земли Жомойтской, Биржвянского, пана Юрья Зеновьевича—кашталеяна земли Полоцкое, старосты Дисенского, пана Яна Кишки—крайчого великого князства Литовского а пана Станислава Нарушевича—тивуна Виленского. Якожь ихъ милость за очевистою и устною прозьбою моею то учинили и печати свои приложити рачили до сего моего продажного листу. Писанъ у Вильни гѣта отъ Нароженья Сына Вожьего тысеца пятьсотъ семьдесятъ сегомо мѣсеца Февраля петнадцатого дня. У того листу перкгаменового

подпись рукъ польскимъ писмомъ теми словы: Mikołaj Radziwił — woiewoda Wileński, wielkiego księstwa Litewskiego nawszszy kanclerz etc. ręką swą; Mikołaj Radziwił—łowczy wielkiego księstwa Litewskiego, ręką swą; Krzysztof Radziwił etc. ręką swą. А печатей привѣсистыхъ осьмъ. Водлугъ которого оповеданья и сознанья его милости пана воеводы Виленского тотъ листъ его милости продажный есть до книгъ владовыхъ кгродскихъ Виленскихъ вписанъ, а по записанью и сесь выпись подъ нашими печатями и съ подписаньемъ рукъ нашихъ паномъ сенаторомъ и шляхтѣ, такъ тежъ обывателемъ мѣста Виленского и сеніоромъ збору хрестіанского Виленского еванелицкого есть данъ. Писанъ у Вильни.

1586 г.

Изъ связи № 24, за 1576—1754 г., дон. 3.

168. Исполненіе королевскаго декрета на имѣніи Станислава Юрьевича Лозницкаго, вслѣдствіе неуплаты имъ долга Вальтеру Зыбнеру.

Реестръ списанья двора и всего имѣнья Станислава Юрьевича Лозницкаго, называемого Лозники, въ повѣтъ Виленскомъ, надъ рѣчкою Лозникомъ лежачого, и до того двора подданныхъ, служобъ, людей осѣлыхъ и кгрунтовъ всякихъ, оромыхъ и неоромыхъ, гаевъ, заросли и сѣножатей, болотъ, ставку, сажавки и стодолу, къ тому самый дворъ зъ будованьемъ, пашнею

дворною, на рокъ осмьдесятъ шостый за сѣяную, и зо всеми принадлежностями, черезъ мене Яна Станиславовича Голубицкого, дворянина его королевское милости, на увязанье и отправу чиненья за вину господарскую петидесятъ копъ грошей, также и за суму пѣнезей одинадцати сотъ копъ и грошей двадцать, потомкомъ нобожчика Вальтера Зыбнера присужною,

за декретомъ и листы господарскими приданого и зосланого, водле которыхъ листовъ и статутовъ права посполитого я заховуючиче а маючи при собѣ двухъ возныхъ повѣту Виленского—Станислава Воропая а Григорья Сасина и сторону шляхту, людей добрыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, а меновите: пана Матыса Станкевича, пана Войтеха Петровича Грибовича, пана Миколая а пана Мартина Лукашевичовъ Вепровичовъ, на Матыса Криштофовича Вишторта, пана Адама Станкевича, пана Андрея Яновича — землянъ господарскихъ повѣту Виленского, пана Стефана Михайловича Бакинського—земенина повѣту Браславского, пана Миколая Петруманского — земенина повѣту Вилкомирского, при которыхъ, почавши одъ дня шестнадцатого, ажъ до двадцать четвертого дня сегожъ мѣсеца Мая, въ року теперешнемъ осмьдесятъшостомъ, подостатку кгрунты вымѣривши черезъ мѣрника—земенина господарского повѣту Вилкомирского Рафала Кгроховского, и все одъ ма-ла до велика тое имѣнье Лозники на сесь реестръ меновите списавши, потомкомъ Вальтеровымъ, такъ за вину господарскую, которую они до скарбу господарского заплатили, яко и за суму пѣнезей, имъ присужоную, то есть, Вольтеру Вольтеровичу Зыбнеру и сестрамъ его рожонимъ—Катеринѣ, Альжбетѣ, Ганнѣ, Барбарѣ, Кристинѣ Вольтеровнамъ Зыбнеровнамъ и мужомъ ихъ, за вырокомъ его королевской милости, поступкомъ и шауцнкомъ статутовымъ увезаломъ и подаломъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Мая двадцать четвертого дня, тымъ способомъ:

Напервей. Въ семъ року осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Мая петнадцатого дня, кгда есьмо приѣхали до помененого того двора

Станислава Юрьевича Лозницкого, называемого Лозники, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, тамъ въ томъ дворѣ самого того Станислава Лозницкого не было, ани жены его Федоры Ожаровны и нѣкого вранника ихъ не застали, только двѣ панны, на име — панну Ганну, пасербипу того Станислава Лозницкого, а панну Барбару, дочку ихъ, и тивуна его тогожъ двора, на име Гринка Кгловдуна, которымъ тымъ двумъ паннамъ и помененому тивуну, кгда черезъ прерочоныхъ возныхъ, при сторонѣ шляхтѣ, листъ увязчій до того Станислава Юрьевича Лозницкого и жены его Федоры Ожаровны, одъ суду кгородского Виленского писанный, былъ оказанъ и слово въ слово копею съ того листу и подъ печатью и съ подписомъ руки Станислава Воропая и подъ печатью Григорья Сасина—возныхъ повѣту Виленского, очевисто въ руки въ томъ же дворѣ ихъ Лозницкомъ дано, абы увезанья и отправки на имѣнью, маетностяхъ и на особахъ своихъ чинить не бороили въ томъ же дворѣ Лозницкомъ. — И напервей помененыхъ паненъ и тивуна питали есьмо: еслибы якая маетность рухомая, гроши, золото, серебро, клейноты, шаты въ томъ дворѣ ихъ въ якомъ схованью были, чимъ бы за вину господарскую и погомкомъ Вальтеровымъ за суму пѣнезей, на нихъ присужоную, платити могли? На то панна Ганна, панна Варвара и тивунъ двора того Кгришъ Кгловдунъ повѣдили: ихъ дей жадное маетности рухомое въ томъ имѣнью и дворѣ нигдѣ въ схованью, яко грошей, золота, серебра, клейнотовъ, ани шать у отпа нашого пана Станислава Юрьевича Лозницкого и матки нашого Федоры Ожаровны нѣтъ. Потомъ, тогожъ часу и дня, звывшъ онисаного, пытали есьмо помененыхъ паненъ и тивуна Кгринка Кгловдуна: если-

бы они розказанье мѣли отъ пана Станислава Юрьевича Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны, за вину господарскую— суму пѣнезей, потомкомъ Вольтеровымъ присужоную, увязанье и отправу на помененомъ имѣнью ихъ Лозницкомъ чинить допустити и не боронить? А панна Ганна, панна Барбара и тивунъ Кгринъ Кгловдунъ повѣдѣли: ижъ дей намъ панъ Станиславъ Лозницкій и жона его Федора Ожаровна того узезанья и отправы на томъ имѣнью своимъ Лозникахъ чиненья боронить не розказали. То пакъ того пятнадцатого дня мѣсеца Мая, въ семь року осмдесять шостомъ, я зъ возными и шляхтою, при мѣ будучими, отправы не чинечи, оныхъ паненъ и тивуна въ томъ дворѣ помененомъ оставивши, прочъ одѣхали есьмо, ажъ на завтрее тогожъ мѣсеца Мая шестнадцатого дня въ року теперешнемъ осмдесять шостомъ, выѣхавши съ тыми возными, шляхтою звышь менованю, до подданныхъ Станиславова Юрьевича Лозницкого, не подалеко тогожъ двора ихъ, въ Лознику мѣшкающихъ, которые подданные, за пытаньемъ нашимъ, повѣдили: ижъ дей служимъ пану своему отчизному пану Станиславу Юрьевичу Лозницкому, а земли дей подъ нами служобъ семь осѣлыхъ и пустая служба одна. Тогда, я напервей— за вину господарскую до скарбу господарского петьдесять копъ грошей Литовскихъ належаую увезаломся, меновите: у службы двѣ осѣлыхъ, то есть: Кгринювъ Кгловдунъ—служба, а Михайло Ганцеля—служба, и въ пустовщизну, прозываемую Жабинки, за которую тую вину господарскую петьдесять копъ грошей Литовскихъ служъ его королевской милости пану Петру Нонарту потомки Вольтеры заплатили, а въ сумѣ пѣнезей потомкомъ Вальтеровымъ присужоную.

То есть, напервей:

Подле двора его Лозникъ Петръ Яновичъ Петкелевичъ—служба, зъ жоною, а дѣтей не маеть; маетности у него—волы два, коровы двѣ, конь одинъ, ульвѣвъ пчоль чотыри.

Станиславъ Немонойнисъ—служба, жоны нѣтъ, только дочку маеть Касюту; маетности—волы два, корова одна.

Кгрисперъ Жабовичъ—служба, маеть жону, сыновъ двухъ—Лукаша а Шимулисъ, дочка одна—Касюта; у него маетности—овець чотыри.

А за рѣчкою Лозникомъ:

Янъ Якубичъ—служба: у него жона Ганна, сынъ одинъ малый Юргій; маетности—воль одинъ, овецъ старыхъ двое, молодыхъ четверо, козы двѣ, свинья одна, вепрь одинъ, пчоль улы три.

Симонъ Кгловдунъ—служба: у него жона Катерина, сыновъ три—Якубелисъ, Матюлисъ, Адамъ, дочка Зофѣя; маетности у него—клячи двѣ, волы два, коровы двѣ, овецъ старыхъ шесть, а молодыхъ шесть, коза одна, свинья старая одна, поросятъ двое.

Усего сумою служобъ осѣлыхъ пять, зо всеми ихъ землями и повинностями, водлугъ права посполитого и статуту земского великого князства Литовского, за кождую службу по двадцать копъ грошей Литовскихъ, чинить копъ сто гроши Литовскихъ.

Въ томъ же имѣнью и кутумужъ двору Лозницкому належацѣ кгрунты пашные, пустыя, которые ижъ передъ тымъ не были мѣренныя, а, маючи при собѣ мѣрника, возныхъ повѣту Виленского и сторону людей добрыхъ—шляхту, звышьмененныхъ, тые вси кгрунты пустыя, пашные и лѣсные и сѣножати вымѣридомъ, всего врочищами, то есть: меновите, напервей:

У Куржелехъ доброго кгрунту морговъ

двадцать; за каждый моргъ, водлугъ статуту, рахуючи по гроши пятьдесятъ, чинить гроши копь десеть.

Тамъ же подлого кгрунту морговъ шестьдесятъ три, прutowъ двадцать пять; за тотъ подлый, водлугъ статуту, по гроши сороку, чинить копь сорокъ двѣ, грошей тридцать три.

Надъ Скойстеромъ рѣчкою вымѣриломъ морговъ три кгрунту борового; водлугъ статуту—по гроши двадцать, чинить копь одну.

Надъ Ужуростью рѣчкою вымѣрено поля пашного и лѣсу морговъ пять, прutowъ петнадцать; за каждый моргъ по гроши сороку, а за прutowъ петнадцать—гроши двадцать, чинить копь три, гроши сорокъ.

У Плевжишкахъ вымѣрено морговъ три, прutowъ шестнадцать и кгрунту лѣсного; за тотъ кгрунтъ кожрый моргъ по гроши сороку, за прutowъ шестнадцать гроши двадцать, чинить копь двѣ, грошей двадцать.

Тамже у Плевжишкахъ, на другомъ мѣстцу, вымѣреного кгрунту пашного морговъ пять, прutowъ десеть; тотъ кгрунтъ лежитъ до рѣчки Лозника, шацуючи за кожрый моргъ по гроши пятьдесятъ, чинить копь чотыри, гроши десять, за прutowъ десеть гроши полтринадцати.

Тамъ же у Плевжишкахъ пашни боровое морговъ три, прutowъ пять; за кожрый моргъ борового кгрунту по гроши двадцать, за прutowъ пять по грошу, чинить копа одна, гроши пять.

Тыхъ же пустовщинъ селища моргъ одинъ, прutowъ два; за моргъ копа одна, за пруты два-гроши чотыри, чинить копа одна, грошей чотыри.

При томъ же кгрунтѣ у Плевжишкахъ кгрунту лѣсного, годного на пашню морговъ семьнадцать, прutowъ десеть; за кож-

дый моргъ по гроши сороку, за прutowъ десеть—гроши тридцать, чинить копь одиннадцать, гроши тридцать два и поль.

У тыхъ же Плевжишкахъ лѣсу годного на пашню, морговъ поль третья, прutowъ десять; за кожый моргъ по гроши сорокъ, чинить всего за морггы и за пруты—грошей копа одна, грошей петдесятъ два и поль.

Тамъ же, понедалеку вымѣрено лѣсу, годного на пашню, моргъ одинъ, прutowъ петнадцать; за моргъ грошей сорокъ, за прutowъ петнадцать грошей двадцать, чинить копь одну.

А надъ рѣчкою Лозникомъ, не далеко двора Веняша Кгабріяловича, кгрунтъ поля пашного морговъ два, прutowъ двадцать чотыри; за моргъ по грошей сороку, чинить копь одна, грошей двадцать.

За прutowъ двадцать чотыри, чинить гроши тридцать.

Подле тогожъ кгрунту таковогожъ поля морговъ чотыри, прutowъ двадцать одинъ; за кожый моргъ по гроши сороку, за прutowъ двадцать одинъ—гроши двадцать шесть, чинить копь три, гроши шесть.

Тамъ же при томъ же кгрунтѣ таковогожъ поля морговъ пять, прutowъ пять; за кожый моргъ по гроши сороку, за прutowъ.... чинить гроши копь три, гроши двадцать пять.

А за ставкомъ, урочищомъ Мартинелишки, подле столоты, по обѣохъ сторонахъ дороги, которая идетъ до Скойстеры, села его королевской милости, Рокатишского, кгрунту морговъ семьдесятъ пять, борового на пашню негодного, за кожый моргъ по гроши двадцать, чинить гроши копь двадцать пять. Къ тому, урочищомъ у Ганутишкахъ, кгрунту борового на пашню негодного, моргъ одинъ, прutowъ десеть, чинить гроши двадцать пять.

Урочищомъ Кумпе грунту лѣсного, годного на пашню, моркговъ сорокъ пять, прутовъ десеть; за каждый морквъ по гроши сороку, за прутовъ десеть—гроши петнадцать, чинить копъ тридцать, гроши полъ тринадцата.

Урочищомъ Бортшишки поля пашного моркговъ чотыри; за каждый морквъ по гроши сороку, чинить гроши копъ двѣ, гроши сорокъ.

Тамъ же, при томъ поли кгрунту злого, до пашни негодного, моркговъ десеть, прутовъ одинадцать, за каждый морквъ по гроши двадцать, чинить копъ три, гроши тридцать чотыри.

Урочищомъ Вилькишки моркговъ тридцать три, прутовъ десеть кгрунту лѣсного, на пашню годного; за каждый морквъ по гроши сороку, чинить копъ двадцать двѣ, за прутовъ десеть гроши полъ тринадцата.

Урочищомъ Епушлаты, при дорожѣ, которая идетъ съ Койстеръ до Ракантишокъ, по лѣвой сторонѣ кгрунту лѣсного, годного на пашню, моркговъ семьнадцать, прутовъ одинадцать; каждый морквъ по гроши сороку, чинить копъ одинадцать, гроши тридцать чотыри.

Пашня того помененого двора Лозникъ около самага двора и по ровныхъ мѣстахъ урочищами лежащая.

То есть, женовите, напервей:

Урочищомъ Ужуполисъ, поля дворного пашного моркговъ сорокъ осмь, прутовъ двадцать; за каждый морквъ по копѣ грошей, чинить копъ сорокъ осмь, гроши тридцать чотыри.

Поле подъ дворомъ, житомъ засѣяное, моркговъ семьдесять три; на томъ же поли засѣяна пшеница бочка одна, ечменю бочка одна; за каждый морквъ по копѣ гроши, чинить копъ семьдесять три.

На третемъ мѣстцу поле, житомъ засѣя-

ное, моркговъ два, прутовъ двадцать осмь; за каждый морквъ по копѣ, чинить гроши копъ двѣ, гроши петдесять шесть.

На четвертомъ мѣстцу поле надъ рѣчкую Лозники, подъ самымъ дворомъ, моркговъ шестьдесять, прутовъ шестьнадцать; за каждый морквъ по копѣ гроши, чинить копъ шестьдесять, гроши тридцать два.

Подле тогожъ поля, на пятомъ мѣстцу поле моркговъ три; на томъ ярица посѣяна, за каждый морквъ по копѣ, чинить копъ три.

На шостомъ мѣстцу поле пашни зъ лѣсомъ, урочищемъ Спущлота, моркговъ девять, прутовъ двадцать пять; за каждый морквъ по гроши сорокъ, чинить копъ шесть, гроши тридцать.

На семомъ мѣстцу пасѣги и лѣсу урочищомъ Ондрушишки, моркговъ три, прутовъ дванадцать; за каждый морквъ по гроши сороку, чинить гроши копъ двѣ, гроши пятнадцать.

На осьмомъ мѣстцу, за рѣчкую Лозникомъ, поля пашного и лѣсу, на пашню годного, урочищомъ Черлежишки, моркговъ пятьдесять чотыри, пруты три; за каждый морквъ по гроши сороку, чинить копъ тридцать шесть, гроши чотыри и полъ.

Сѣножатти дворныя:

Подъ самымъ дворомъ, надъ рѣчкую Лозникомъ, и надъ Черною моркговъ деведесять шесть, прутовъ шестьнадцать; за каждый морквъ по гроши тридцать, чинить копъ сорокъ осмь, гроши шестьнадцать.

Надъ тоюжъ рѣчкую урочищомъ сѣножать Потильчичъ, моркговъ два, прутовъ десеть; за каждый морквъ по гроши тридцать, чинить копу одну, гроши десеть.

Урочищомъ у Плевжишкахъ, подъ дворомъ Лукашевича, сѣножать прутовъ петнадцать, за то гроши петнадцать.

Тамъ же, на другомъ мѣстцу, прутовъ

петнадцать, подле Мартинеллокъ, сѣно-
жать моркговъ четьри; за то все чинить
копѣ двѣ, гроши петнадцать.

А кгда кирунту пашного, лѣсного и сѣ-
ножатного не стало, тогда и въ самый
дворъ того Станислава Лозницкого, назы-
ваемый Лозники, водлугъ тогожъ декрету
господарского, черезъ мене звышъ написа-
ного Голубицкого, тымъ потомкомъ небож-
чика Вольтера Зыбнера, все будованье о-
шпацовавши и самый плацъ вымѣривши,
подадь и у тое ихъ увезаль, которого
увезанья ништо, такъ зъ стороны Стани-
слава Лозницкого и жоны его Федоры
Ожаровны, якъ и зъ стороны обчихъ и
иныхъ сусѣдовъ околичныхъ, не боронили
и ни до чого се не припоминали.

Напервей, будованье дворное:

Ушодши у дворъ, по лѣвой сторонѣ свѣт-
лица въ сажня полтретья, въ ней столъ
малый нѣмецкй, ноги поламаные, лавъ
полторы, услонки два малыхъ, окна три,
оконницы на завѣсахъ, оболона одна, у ко-
торой шкла шибъ полдевети, остатокъ
паперью заклеяно, двери на завѣсахъ, скоб-
ли два, полицы подле дверей двѣ, печь
старый, поливанный, коминокъ подле печи
малый. Съ тое свѣтлицы коморка, двери на
завѣсахъ, у дверей защепка одна, скобли
два. Свѣтлица сажня полътретья, противъ
свѣтлицы гридня черная; въ ней лавъ двѣ,
корыта два, двери презъ завѣсовъ, оконъ
малыхъ зъ оконницами три, сама гридня
сажни три. Межи свѣтлицою и гриднею
сѣни у стѣнъ двѣ: у сѣняхъ лава одна
великая, а другая малая, съ тыхъ сѣней
коморка ненакрытая, у сѣнехъ двери на
завѣсахъ. За избюю у тылѣ коморка безъ
дверей. Тое все будованье старое ошпацо-
вали за гроши копѣ осмь литовскихъ. У
свѣтлицы за столъ гроши дванадцать, за

услонки два гроши осмь, за болону гроши
десеть, за корыта два гроши шесть.

Подле того дому стайня, соломою крыта,
у двѣ стѣны рубленая, вколо сажни поль-
шоста, зъ воротами, жолубовъ и драбинъ
въ нимъ нѣтъ; за то ошпацовали копу одну.

У томъ же дворѣ ново збудовано при
земли свѣтлицы двѣ зъ сѣнями, обѣ двѣ
на противку себе, драницами крытые. У
одной свѣтлицы столъ великй сосновый,
въ дошки двѣ зложоный, лавъ великихъ
три, малая одна подле дверей, услонъ ве-
ликй одинъ, ложко по просту робленое;
въ нихъ оконъ чотыри, на завѣсахъ три,
а одно безъ завѣсовъ, оболонъ нѣту, печь
старая поливаная, пересвѣтъ глиненный,
полицы три, двери на завѣсахъ, клямка,
што двери зачинають, сама свѣтлица саж-
ни три. Противъ другая свѣтлица, новая:
въ ней лавъ великихъ три, мала одна,
оконъ три, оконница одна съ завѣсами,
а другая безъ завѣсовъ, а третее безъ
оконицы, оболонъ нѣтъ; печь новая, про-
стая, двери на завѣсахъ, сама сажни три.
Въ ней корыто, што солодъ мочать,
сажни полътора. Межи тыми свѣтлицами
сѣнь, двери на завѣсахъ, зъ сѣней коморка
зъ дверями безъ завѣсовъ, половица тое
коморки накрыто старыми драницами, а
половица не крыта. За тотъ домъ ошпацо-
вано копѣ шестнадцать гроши Литовскихъ.

У свѣтлицы за столъ великй гроши
тридцать два, за услонъ великй гроши
дванадцать, за ложко гроши семь.

У другой свѣтлицы за корыто, которое
для моченья солоду, гроши двадцать чо-
тыри, чинить копѣ семнадцать, гроши пять-
надцать.

По той же сторонѣ свирны три, на под-
клтѣтѣхъ, одинъ старый, половица накрыта,
двери безъ защеповъ, усходу нѣтъ, бо-
згниль, за тотъ свиренъ гроши копа одна.

Подле того свирва свирны два, подними подклѣты два, новые, зъ дверьми и зъ кганиомъ, зъ усходомъ, клѣти накрытые дошками, у клѣтѣхъ двери на завѣсахъ (съ) защепами, у подклѣтѣхъ двери безъ защепокъ. За тые свирны гроши копъ пять Литовскихъ.

Стайна для конй рубленая старая, соломою крыта, зъ воротами, зъ жолобами, зъ драбинами, съ преворами вколо сажни деветнацать. За тую стаиню гроши копъ три.

Въ той стаини возокъ, сани старые на два кони: за то гроши чотыри; кубель старый безъ дна, за то гроши два, чинить копъ три, гроши шесть.

Пивница новая зъ дверьми на завѣсахъ съ защепами, сама каменемъ зъ глиною мурованая, уходъ до нее деревянный, тарпицами крытый, на той пивницы повалушь новый, тарпицами новыми крытый; пивница сажни чотыри и тотъ повалушь сажни чотыри. У повалушу двери на завѣсахъ, защепка одна, скобли два; за то все гроши копъ дванацать.

У свирни на пивницы корыто великое, за то гроши дванацать.

Подле тое пивницы свирень старый, соломою крытый, въ сажни три, двери на завѣсахъ, защепка одна, у серединѣ засѣковъ два, (для) сыпанья збожя деветь, у нихъ ничого нѣтъ; гроши копъ три.

По той же сторонѣ изба старая, соломою крыта, въ сажни три, черная печь, лихія двери безъ завѣсовъ, защепка одна, скобль одинъ, лавъ нѣтъ, оконъ малыхъ два зъ оконницами, сѣнь старая у три стѣны, безъ дверей; подле тое избы клѣтка плохая; курникъ зъ дверми, соломою крытъ; за то копъ двѣ, гроши двадцать. Подле тое избы веревя лежить; за то гроши шесть.

Ворота до того двора старые, хлунты

крытые; за то гроши тридцать. Около двора замѣту ирасель пятьдесятъ осмь, старого гнилого; за то копъ три. Дровъ возъ двадцать; за то гроши тридцать.

На середь того двора и зрубовъ новыхъ зрубленыхъ, одинъ безъ балекъ, въ томъ вѣнповъ пятнадцать, а другій вѣнповъ деветнацать на гридню, на томъ положоно балекъ шесть нетесаныхъ, тые изрубы сажни по чотыри и зрубъ тежъ новый у три стѣны, у ней бервень сорокъ пять, по три сажни. При томъ же изрубѣ лежить брусовъ деветь по чотыри сажня; за тые вси за изрубы и за тые брусъ гроши копъ дванацать.

За вороты малыми надъ сажавкою лажня новая, дошками крытая, окны два, двери безъ завѣсовъ, шолы два, печь каменная, противъ лажни броваръ старый, дощками крытый; за то обое гроши копъ двѣ.

Изба лихая старая, повалалася, безъ дверей и печь збита; за то гроши тридцать.

Солодовня, вколо стѣнъ шесть, мечь, каменемъ зъ глиною робленая; за тое гроши копъ три.

У дворѣ подле воротъ и подлѣ свѣтлицы, которая противъ избы черное, у вогородку маломъ зелья нѣтъ, только щепы невеликіе два, за тоужъ свѣтлицою у вогородку другомъ щепы чотыри яблоней, за пивницею яблони чотыри, по половицы посѣли, посередь двора яблонь одна, по половицы устѣлая.

Обора для быдла новоробленая, около сажни двадцать чотыри, соломою крыта, зъ воротами, при ней пуня рубленая у чотыри стѣны, старая, зъ дверьми; для овецъ пуньки двѣ рубленые, для телятъ и свиней соломою крытые старые; за то все гроши копъ шесть. Въ которой той оборѣ ани на поли за пастухомъ тивунъ и подданные не повѣдали, ани пока-

зовали ніякого быдла, мовечи, ижь дей пани ихъ пана Федора Ожаровна зъ иншею маетностью своею всею съ того двора всякое быдло прочъ выпроводила.

Гумно того двора.

У гумнѣ вшодши по правой сторонѣ, осеть съ печью, зъ дверьми старая; за то гроши копа одна.

Подле клѣтка рубленая, соломою крыта, зъ дверьми для мекинѣ; за то гроши сорокъ.

Стодола великая, гдѣ молотять, зъ токомъ, соломою крыта, вколо сажнь оемнадцать старыхъ, въ серединѣ около току стѣнъ десеть, зъ воротами; за то гроши копь пять.

Другая стодола съ токомъ вколо сажнь шестнадцать, зъ вороты, соломою крыта; за тую гроши копь пять.

У той стодолѣ на току восажокъ безъ коль и безъ оси, рокиткою плетены, старий; за то гроши десеть.

Одырна для сѣна, новая, соломою крыта, вколо сажнь чотырнадцать, зъ вороты; за тую копь пять.

Одырна для сѣна-жъ, съ хворосту плетеная, старая, у ней жолобы два, для кормленія воловъ; за одрыну копу одну, за жолобы два гроши двадцать чотыри. У той одрынѣ дровъ возы два; за то гроши чотыри.

Санки, возокъ, старые; за то гроши чотыри. Озередовъ, рѣшетинъ двадцать осмь, подпоръ сорокъ чотыри, жерди, — всихъ сумою копь чотыри и двадцать чотыри жерди; за то все за рѣшетины по гроши чотыри, за подпору по грошу одному, за жердь кождую по полъ грошу; чинить копь чотыри, гроши тридцать осмь.

А вконцу тока веревъ новая лежить; за то гроши чотыри. Около гумна плотъ, жердьми горожоный, прясель тридцать шесть, у кождомъ праслѣ жерди по десети, а каж-

дая жердь по три сажни; за то все чинить гроши семьдесять два.

Ворота до гумна не крытые, старые, простые; за то гроши десеть.

При томъ же дворѣ въ огородѣ посѣнное цыбули грядъ шесть, съ которое можеть се высѣть фунтъ; гроши десеть.

Селища двора, гумна и огорода моркговъ чотыри; зато кошь чотыри.

Плотъ зъ хоросту около огорода и съ одного боку саду; за тотъ плотъ ошатовали копь чотыри Лптовскихъ.

При томъ же дворѣ сажавка на рѣчѣ Лознику, гребля старая, безъ спуску, для спущенья воды, мнихъ учиненый. Въ недостатку иншого маетности водлугъ уваженья пожитку ихъ рыбъ въ нимъ ничего ку шацунку годного не было, окромъ плотиць малыхъ троха; тую сажавку со всимъ шацовали есьмо за гроши копь сорокъ.

А ставокъ у низи тое рѣчки Лозника, урочищомъ въ Мартинелишкахъ, подлѣ стодолы, у который и другая рѣчка малая, урочищомъ Чорная, упала, также новозанятый зъ уцустомъ малымъ для спущенья воды, который также водлугъ уваженья ошатовали есьмо за гроши копь семьдесять.

А рыбъ въ томъ ставку ку шацованью ничего годного не было.

При томъ-же ставку стодола на гостинцу Виленскомъ, который идетъ съ Койстеры, села его королевской милости, до мѣста Виленского, будованья зъ дерева дробного соснового, у которой изба одна чорная, зъ нее коморка, лавы и двери, въ ней есть и ворота двои до стайни, соломою давно крыта, огорода до ней нѣтъ, которая пуста, зъ нее пожитку нѣтъ. За стодолу ошатовано гроши копь семь.

А ижь еще водлугъ декрету его королевской милости всее сумы всказаное не

выносило, тогда на пашни дворной въ томъ-же имѣнью Станислава Лозницкого Лозникахъ на сесь рокъ осмьдесятъ шестый засѣяной, поразумѣвшисе о томъ зъ вышъ описанными возными и шляхтою, а взявши вѣдомость и пораду одъ много задныхъ людей, збоже посѣяное шапункомъ торговымъ теперешнимъ подаломъ; то есть за каждую бочку жита на моркгохъ всего ошапованныхъ и въ реестрѣ описанныхъ, засѣяную, по гроши двадцать чотыры, которого жита засѣяного есть моркговъ семьдесятъ пять, прutowъ двадцать осмь; за то се приходитъ копъ тридцать, гроши двадцать два, пѣнези чотыри.

На тыхъ же вымѣрныхъ и ошапованныхъ моркгахъ пшеницы бочка засѣяная, шапована за копу одну; ечменю бочка засѣяная, шапованая по гроши тридцать; ярицы бочка засѣяная шаповано по гроши тридцать; за тое збоже посѣяное придетъ се всего копъ тридцать двѣ, гроши двадцать чотыри. Которую всю сумму тое отправки чиненья на томъ имѣнью Лозникахъ, што се вышей поменило, посполу зложивши, то есть: за семь службъ людей осѣлыхъ и пустовщизну одну за шапункомъ статutowымъ полтораста копъ гроши Литовскихъ.

Вымѣреного кгрунту всякого, оремого и неоремого, пустого и пашного, поль, лѣсовъ, сѣножатей и болотъ вымѣрныхъ моркговъ шестьсотъ семьдесятъ осмь, прutowъ десеть, тое шапункомъ чинить копъ чотыриста шестьдесятъ девять, гроши шестнадцатъ.

Дворъ зъ гумномъ, обора, огороды, посада и всякое будованье дворное, зо всимъ на все, одъ мала до велика, списавши ошаповано копъ сто деветь, гроши семь.

Сажавка подъ дворомъ, ставокъ по недалеку двора у низъ и столоду пустую

шаповано копъ сто, семьнадцать гроши Литовскихъ.

Збожа на пашни дворной на сесь рокъ осмьдесятъ шестый посѣяного шаповано копъ тридцать двѣ, гроши двадцать чотыри.

Того всего, што се шапункомъ статutowымъ на томъ имѣнью Лозникахъ потомкомъ Вольтеровымъ, такъ за вину го подарскую, яко и въ сумѣ пѣнезей, имъ присужонный, списавши, подаломъ на головную суму пѣнези обраховавши, чинить копъ осмьсотъ семьдесятъ осмь копъ, гроши сорокъ семь.

А ижъ большъ маетности того Станислава Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны, чимъ быхъ зуполную отправу чинити мѣлъ, довѣдати се не моглошь, а потомкомъ Вольтеровымъ зуполнал сума и отправа не дошла, и показало се решты копъ двѣстѣ семьдесятъ одна копа и гроши тридцать и три, тотъ остатокъ сумы пѣнези, водлугъ декрету его королевской милости, на иной маетности, а въ недостатку, ино на особахъ самыхъ преречонного Станислава Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны отправа чинена и коньчона быть маеть.

А што се дотычетъ подданныхъ, верху описанныхъ, семи служобъ черезъ годъ, тая повинность ихъ, которую они списавши мнѣ дворенину господарскому при возныхъ и шляхтѣ именемъ пана своего показали.

То есть:

На каждый тыденъ по пети дней зъ волми, альбо зъ сѣвлякою, а лѣтѣ до кошенья сѣна и на жививо, покуль сѣ поля спратаютъ, такъ тежъ и въ подводу ѣхать, а жоны ихъ на роботу дворную и до огородовъ и на поле до работы ити и служити повинни.

Которого списанья, меновите по достатку въ томъ реестрѣ увяжчомъ и отправки

чивеня описаного, я звышъ помененыи Янъ Голубицкій—дворянинъ его королевской милости, сесь мой реестръ потомкомъ Вольтеровымъ, верху описанымъ, то есть: Вольтеру Вольтеровичу Зыбнеру и сестрамъ его рожонимъ съ тымъ имѣнемъ Станислава Юрьевича Ловницкого и жоны его Федоры Ожаровны, называемый Лозники, въ мощь, въ держанье и уживанье ихъ до зуполной имъ заплата и въ сумѣ пѣнези, водлугъ ошачованья моего, въ томъ реестрѣ описаного, при бытности помененыхъ возныхъ и шляхты подаломъ и отправу учиниломъ. На што сесь реестръ подъ печатью и съ подписомъ руки моей властное письмомъ польскимъ, а подъ

печатьми и съ подписомъ руки возныхъ и пановъ шляхты верху помененыхъ, которые на тотъ часъ при собѣ печати мѣли и писать умѣли, при мнѣ въ той справѣ и увезанью будучихъ. Писанъ у Лознику, року отъ Нароженя Сына Божого тысеча пятьсотъ осмьдесятъ шостого, мѣсеца Мая двадцать осмого дня. (м. п.) Jan Stanisławowicz Hołubicki, ręką swą własną podpisałem. Станиславъ Воропахъ, возный повѣту Виленского, властною рукою подписать, Миколай Лукашевичъ Вепровичъ властною рукою своею подписать, Андрей Яцкевичъ властною рукою, Миколай Петрулинецъ властною рукою своею.

(Печатей на масть вытиснутыхъ сесъ).

1586 г.

Изъ связи № 142, за 1588—1684 г., док. № 8.

169. Вѣновная (реформаційная) записъ Слуцкаго князя Симсона Юрьевича жепѣ своей Елисаветѣ (Еленѣ) Мѣлецкой.

Лѣта Божого Нароженя 4693 (1587) мѣсеца Февраля пятого дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ—княжатемъ на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ полнымъ великого князства Литовского, старостою Солецкимъ, Орендовскимъ и Борысовскимъ, постановившисе очевисто ясне вельможное княжа его милость Янъ Симіонъ Юрьевичъ Олельковичъ княжа Слуцкое, самъ его милость усты своими ку записанью до книгъ егродскихъ Виленскихъ сознать рачиль: ижъ дей што за волею и прейзреннемъ

Божимъ вельможная пани ее милость пани Миколаева Мѣлецкая, воеводина Подольская, старостиная Кгродецкая (sic) и Новомѣтская, пани Гальшка Миколаевна Радивиловна—княжна зъ Олыки и Несвѣжа, зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, отъ небожчика пана воеводы Подольскаго дѣтямъ его милости назначоныхъ, отдала за его милость княжа Слуцкое въ станъ светый малженскій дочку свою панну Зофею Миколаевну Мѣлецкую—воеводянку Подольскую, по которой дей той дочцѣ своей ее милость пани воеводи-

ная Подольская выправу посаговую, водлугъ пристойности своее, яко се на стахъ ее милости зацный годило, его милости княжати Яну Симеону Слуцкому дала. А его дей милость княжа Слуцкое, напротивъ того всего внесенья, той дочцѣ ее милости, а малжонцѣ своей, совитую сумму пѣнзезей, вѣно и привѣнокъ, особливимъ записомъ своимъ на нѣкоторыхъ имѣньяхъ своихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачихъ, выимуючи ихъ за третюю часть всихъ имѣней своихъ отчизныхъ, упевнить обѣцалъ, а надѣто дей ее милость пани воеводиная Подольская, зъ ласки и милости своее, рачила его милости княжати Яну Симеону Слуцкому и дочцѣ своей, а малжонцѣ его милости, заразъ подать въ держанье и поступить имѣнья небожчика пана малжонка своего въ Корунѣ польской, въ земли Руской лежачіе, то есть, имѣнье Кюлачковцы и Коропецъ, до того часу, покуль другая дочка ее милости, а сестра малжонки его милости, панна Катарина—воеводянка Подольская, замужь пойдетъ, которое таковое ласки и добродѣйства ее милости пани воеводиное Подольское будучи его милость княжа Янъ Симеонъ Слуцкій вдячонъ и абы собѣ тымъ на пришлый часъ ту ласку у ее милости пани воеводиное Подольское способилъ, зъ доброе воли своее обовезалсе его милость того вѣна и привѣнку, которые на имѣньяхъ своихъ отчизныхъ въ великомъ князствѣ Литовскомъ заплатити маеть, такъ же тежъ и тыхъ всихъ имѣней и всякое маетности ее милости отчистое, што кольвекъ ее милости теперъ же до рукъ пришло и потомъ прійти маеть, жадными описами и нѣкимъ инымъ обычаемъ его милость собѣ отъ ее милости самое малжонки своее, яко и черезъ руки обчіе набыватъ, привлащатъ и ни на которомъ врадѣ, такъ

въ Корунѣ польской, яко и въ великомъ князствѣ Литовскомъ до сознанья такихъ речей становитисе не обѣцалъ, ажъ бы на то воля и позволенье владное ихъ милости обѣюхъ его милости княжати Слуцкому и малжонцѣ его милости отъ ее милости пани воеводиное Подольское, яко матки ихъ милости, также и ихъ милости двухъ пановъ Мѣлецкихъ, старшихъ дому, того было и упевняючи въ томъ все его милость княжа Слуцкое особливый листъ свой ширей съ певными варунками подъ печатью и съ подписомъ руки своее и подъ печатьми ихъ милости пановъ зацныхъ, ее милости паней воеводиное Подольское далъ и жедать его княжатская милость рачилъ, абы тое устное сознанье, листъ его милости, до кпигъ кгородскихъ Виленскихъ былъ вписанъ. Такъ мы, листъ его устного сознанья его милости княжати Яна Симеона Слуцкого выслухавши и листу его милости оглядавши и чередъ собою читаного выслухавши, росказали есьмо его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписати, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Янъ Симеонъ Юрьевичъ Одельбовича, княже Слуцкое, овнаймую тымъ моимъ вызнанымъ листомъ всѣмъ вобець и кождому зъ особна, нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ, ижъ што зъ волею и презреньемъ Божимъ ее милость вельможная пани, пани Миколаева Мѣлецкая—воеводиная Подольская, старостиная Кгородская и Новомѣстская, пани Гальшка Миколаевна Радивиловна — кнежна зъ Олыки и Несвижа, зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, отъ небожчика пана воеводи Подольского дѣтямъ его назначонныхъ, князя Януша Острожского—воеводи Волынского, пана Миколая Ферлея зъ Дубровицы—кашталана Вѣльского, старосты Но-

вомѣстпкого и Казимерского, пана Миколая Гербута зъ Фульштына—кашталяна Галицкого, старосты Львовского, пана Миколая Бучацкого—подкоморого Каменецкого, старосты Барского, пана Войтеха Велицкого—судьи земского Сендомирского, пана Миколая Лянцкорунского, зъ Брезя, пана Петра Островского, отдала мнѣ въ станъ малженскій дочку свою, зъ его милостью небожникомъ паномъ воеводою Подольскимъ малжонкомъ своимъ спложною, панну Зофею Миколаевну Мѣлецкую—воеводянку Подольскую; по которой то дочцѣ своей ее милость пани воеводиная Подольская дала выправу посаговую, водлугъ пристойности своей, яко се на станъ ее милости зацный годило; за што я, противъ того всего внесенья ее въ домъ мой, той дочцѣ ее милости а малжонцѣ моей совитую сумму пѣнезей, вѣно и привѣнокъ, особливимъ записомъ своимъ на нѣкоторыхъ имѣньяхъ моихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачихъ, выимуючи ихъ за третюю часть всѣхъ имѣній моихъ отчистыхъ, записать и въ томъ ее особливимъ записомъ своимъ, съ певными варунками правными, водлугъ статуту великого князства Литовского, упевнить маю. Надъто ее милость пани воеводиная Подольская, зъ ласки и зъ милости своее, рачила мнѣ и той дочцѣ своей, малжонцѣ моей, заразъ подать и поступить до держанья и вживанья до того часу, покуль другая дочка ее милости панна Катарина замужъ пойдетъ, нѣкоторыя имѣнья, небожчика пана малжонка своего въ Коронѣ польской, въ земли Руской лежачіе, а меновите имѣнье Колачковцы и Коропецъ, которые вже правомъ отчистимъ той малжонцѣ моей, по отцу ее звышъ менованомъ, небожчику пану воеводѣ Подольскомъ, належать и спадывають. А такъ я Янъ Симеонъ княже Слуцкое, будучи

вдячонъ такой ласки и добродѣяста ее милости пани воеводиной Подольское, паней а матки своей милой, а постерегаючи того, абымъ собѣ и на пришлый часъ хуть и ласку ее милости способитъ, а притомъ милость повинную зъ дочкою ее милости, а милою малжонкою своею, въ згодѣ малженской заховаль, самъ зъ доброй воли своей, безъ жадного примушенья, обовезуюсе симъ добровольнымъ листомъ моимъ, изъ того вѣна и привѣнку, што есми той малжонцѣ своей паней Зофеи особливимъ записомъ своимъ на имѣньяхъ своихъ отчистыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ записать маю, также и тыхъ всѣхъ имѣней ее и всякой маетности ее отчистой, што кольвекъ ей теперь вже до рукъ пришло и потомъ прийти маеть, жадными записами, кимъ кольвекъ обычаемъ вымыслеными, не маю собѣ отъ нее самое, яко и черезъ руки обіе набыватъ и привлащать, и ни на которомъ урадѣ, такъ въ Коронѣ, яко и въ великомъ князствѣ Литовскомъ, до сознанья такихъ речей, вышей меновите описаныхъ, ставить ее не маю и не буду мочи и никому записовати ей того позволять не маю, ажъ-бы на то воля и позволенье врадовное намъ обьюмъ, мнѣ и той малжонцѣ моей, отъ ее милости пани воеводиной Подольской, яко матки нашей, также и ихъ милости двухъ пановъ Мѣлецкихъ, старшихъ дому того было. А еслибымъ я Янъ Симеонъ, княже Слуцкое, занехавши або пробачивши сего добровольного листу моего и всѣхъ обовязковъ, въ немъ вышей и нижей описаныхъ, тое вѣно и привѣнокъ, што той малжонцѣ своей особливимъ записомъ своимъ записать маю, также и вѣчность, альбо якихъ сумъ пѣнежныхъ на тыхъ имѣньяхъ ее отчистыхъ, што теперь до рукъ моихъ до уживанья пришли, або еще потомъ пры-

ти могутъ, и на якуюжь кольвекъ маестность ея посаговую, въ домъ мой внесеную, будто черезъ записы листовныя, або черезъ сознание на врадѣ якоу кольвекъ учиненое, отъ нея собѣ коль-кольвекъ по датѣ сего листа моего одержать, або по невольне ея, малжонку свою, до такихъ обликовъ, або сознання врадоваго примузить, тогда таковое ея сознание и записы листовныя, противъ сему моему запису учиненныя, жадной мощи мѣти не будутъ мочи и овшемъ у каждого права и суду касованы и внивечъ оборочаны быти мають; а я за таковое нарушеніе сего запису моего, гдѣмъ бымъ его въ чомъ кольвекъ нарушилъ, маю и повиненъ буду заплатить заруки ея милости пани воеводиной Подольской и ихъ милостямъ паномъ опекуномъ двадцать тысячей копѣ грошей Литовскихъ, а то заплативши, предъсе сесь листъ мой у каждого права за мощный держанъ быти маеть. О што все, яко о скасованіе такихъ неслухныхъ записовъ, которыми еслибы мнѣ што самому, або и кому иному тая малжонка моя записала, такъ и отъ тые заруки вольно будеть паней воеводиной Подольской и ихъ милостямъ паномъ опекуномъ, вышея помененымъ, позвать до суду и права великого князства Литовского, земского, або кгородского, бы тежъ и предъ его королевскую милость хотѣли, то имъ вольно будеть тамъ, гдѣ его королевская милость на тотъ часъ дворомъ своимъ быти рачить, а я тамъ, гдѣкольвекъ о то позыванъ буду, повиненъ се буду становити и не беручи собѣ ку оборонѣ жадного права и некоторыми причинами зъ року и зъ права незрываючи усправедливить се и тые вси заруки платити маю То тежъ сямъ ли-

стомъ моимъ варую, ижъ тотъ теперешній записъ мой маю до сознання передъ урадъ великого князства Литовского, который кольвекъ, буде земскій, або кгородскій, або передъ его королевскую милость, принести, отъ даты сего листу, надалѣй до году, подъ тымизъ закладами вышея описанными; вѣдъ же сесь листъ мой и вси обовязки, въ немъ описаные, надалѣй только отъ сего часу, яко есть написанъ, до десети лѣтъ трвати и въ мощи своей быти маеть. И на томъ ей милости паней воеводиной Подольской и паномъ опекуномъ вышеяпомененымъ далъ сесь мой вызнанный листъ зъ моею печатю и зъ подписомъ властной руки моея. А при томъ были и того будучи добре свѣдоми, печати свои за устною прозвобю моею, къ сему листу приложити и руки свои подписать рачили ихъ милость вельможные панове: панъ Криштофъ Радивиль, на Биржахъ и Дубинахъ княже—воевода Виленскій, староста Борысовскій и Солецкій; панъ Миколай Криштофъ Радивиль, на Олыцѣ и Несвижу княже, каштелянъ Троцкій; панъ Андрей Воболя, а Янъ Швайковскій—дворане его королевское милости. Писанъ въ Загорку, лѣта Вожого Нароженья 4788 осмьдесятъ шостого мѣсеца Сентября чотырнадцото дня. У того листу печатей пять и подпись рукъ тыми словами: Jan Simeon, xiąże Słucki, ręką swą; Krzysztof Radziwiłł xiąże ręką swą; Mikołaj Krzysztof Radziwiłł; Andrzej Bobolia; Jan Szykowski ręką własną. Якоужъ тое очевистое и устное сознание его милости князя Яна Симеона Слуцкого и тотъ листъ его милости.... *(последнихъ словъ не достаеъ такъ какъ слѣдующій листъ вырванъ)*.

1587 г.

Изъ связи № 2709, за 1588—1684 г., док. 9.

170. Обеспечительная запись Симеона князя Слуцкого на половину имѣнія Торговиско сестрѣ жены своей.

Лѣта Вожого Нароженья 4743 (1587), мѣсеца Февраля 5 (5) дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ — кнежатею на Биржахъ и Дубинкахъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ полнымъ великого княства Литовского, старостою Солецкимъ, Урендовскимъ и Борысовскимъ, постановившисе очевидно ясновельможное князя его милость Янъ Симеонъ Одельковича Слуцкій, самъ его милость усты своими ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сознать рачиль, ижъ дей што ясновельможная пани ее милость пани Гальшка Радивиловна, княжна зъ Олыки и Несвижа, пани Николаева Мѣлецкал, воеводиная Подольская, зъ ласки своее его княжатское милости, поступить рачила и имѣнье свое бабизное и материстое, названное Торговиское, въ Корунѣ польской у воеводствѣ Любельскомъ лежачое, допустивши и давши его милости вольность, естли бы его милости того потреба указывала, за суму пѣнежную тое имѣнье Торговиское комукольбекъ на вѣчность продати, съ такимъ варункомъ, естли бы до тое продажи того имѣнья Торговиского пришло и якобы много сумы пѣнежное за тое имѣнье Торговиское его милость княжа Янъ Семіонъ Слуцкій дати рачиль, тогда половину дочѣй ее милости пани Николаеве Мѣлецкое тое всей суммы пѣнезей,

сестрѣ роженой малжонки своее, ее милости панее Зофѣи Миколаевны Мѣлецкого, воеводинки Подольское, ей милости паннѣ Катаринѣ Мѣлецкой, воеводинцѣ Подольской, на онъ часъ кгда ее милость лѣтъ своихъ зуполныхъ доидеть и въ станъ светый малженскій выдана будетъ, отъ выданья ее милости въ станъ светый малженскій за дванадцать недѣль, кромъ обсыланья и ознаймения его милости, тую сумму пѣнезей за имѣнье Торговиское на урадѣ кгородскомъ въ Корунѣ польской, въ Галичу, отдати и заплатити подьяль и упевняль въ томъ всемъ его милость княжатская ей милости паннѣ Катеринѣ Мѣлецкой, воеводинцѣ Подольской, особливый листъ свой съ певными варунками ширей въ немъ доложивши, подъ печатью и съ подписомъ рукъ ихъ милости пановъ запныхъ далъ и передъ нами его милость княжа Слуцкое покладалъ, жадаючи, абы тое устное сознанье и тотъ листъ его милости до книгъ кгородскихъ Виленскихъ былъ вписанъ. А такъ мы того устного сознанья его милости княжати Яна Симеона Слуцкого выслужавши и листу его милости огледавши и вычитавши, розказали есьмо до книгъ вписать, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Янъ Симеонъ Одельковича, княжа Слуцкого, ознаймую сямъ моимъ листомъ, ижъ

него ясневѣдомая пани, ее милость, пани Гальшка Радвилловна—княжна зъ Одыки в Несвижа, Николаева Мѣлецкая, воеводная Подольская, пани матка моя милостивая, зъ ласки своее рачила мнѣ дати, поступити имѣнье свое бабизное и материстое, названное Торговиское, въ Корунѣ Польской, въ воеводствѣ Любельскомъ лежащее, допустивши и давши мнѣ вольность, то имѣнье, естли бы мнѣ того потреба указывала, за сумму пѣнежную на вѣчность продати, нижи то ей милость варовати рачила: если быхъ я тое имѣнье звышъ имѣнное кому кольвекъ на вѣчность продалъ и якъ много за него сумы взялъ, тогда, кгда ее милость панна Катарина Мѣлецка—воеводянка Подольская, дочка ее милости, а сестра малжонки моее молодшая, лѣтъ зудоныхъ доростетъ и въ станъ светый малженскій выдана будетъ, абы половица тое сумы, што быхъ за тое имѣнье Торговиское взялъ, ей милости отъ мене отдала и заплачена была. Што увѣняючи я заплату оное сумы, ей милости паннѣ воеводяницѣ Подольской належачую, симъ листомъ моимъ обовезуюе, якъ если быхъ оное имѣнье Торговиское съ якихъ причинъ або потребъ своихъ кому кольвекъ продалъ и якую кольвекъ суму за тое имѣнье взялъ быхъ, тогда кгда ей милость панна Катарина—воеводянка Подольская, лѣтъ своихъ доросши, въ станъ светый малженскій отдана будетъ, я Янъ Симеонъ, княжа Слуцкое, половицу тое сумы, за имѣнье Торговиское взятое, отъ выданья ей милости въ станъ светый малженскій за недѣль дванадцать, кромъ обсыланья и ознаймения мнѣ о томъ, отъ его милости, маю и повиненъ буду ей милости паннѣ воеводяницѣ Подольской, сестрѣ малжонки моее, на врадѣ кгородскомъ въ Корунѣ польской, въ Галичу, отдати и сполна

заплатити, которому часу менованому, ей милость панна воеводянка Подольская до того владу прибыти, або умопованого своего до одобранья отъ мене тое сумы, ей милости належачое, прислати маеть. А гдѣ быхъ сему опису моему досыть не учинилъ и на тотъ менованный часъ на врадѣ кгородскомъ въ Галичу ее милости паннѣ воеводяницѣ Подольской, сестрѣ малжонки моее, половицы тое сумы, которую быхъ увзялъ за тое имѣнье Торговиское, не отдалъ и сполна не заплатилъ, тогда повиненъ буду ее милости оную суму совито заплатити и вольно будетъ ей милости самой, або умопованому ей милости, взявши возного зъ ураду Новгородского, будь земского або кгородского, въ имѣнье и дворъ мой Старицу, у воеводствѣ Новгородскомъ лежащій, нѣкому ничимъ назаведеный, во всей той сумѣ пѣнезей истиннѣ и совитости въѣхати и везатиое и тотъ дворъ зъ земаны, шляхтою, зъ бояры панцирными и нутными, съ людьми осадными и тяглыми, зъ семьями и зъ людьми, въ нихъ мѣшпаочими, и зъ ихъ повинностями, также зъ фольваркомъ, зъ гумномъ, зъ ожеемъ молочнымъ и немолочнымъ, въ гумнѣ и на поляхъ зложовымъ, потомужъ и на поляхъ засѣянымъ, пуною, ловы звѣриными и пташьими и со всеми пожитками и широкостями, такъ, яко се тое имѣнье само въ собѣ въ широкостяхъ и пожиткахъ своихъ здавна и теперъ маеть, ничего тамъ на мене и никого иного не заставуючи, на себе держати и того всего добровольне уживати, вольна будучи тое имѣнье въ той сумѣ пѣнезей истиннѣ и совитости, кому хочети, завести и заставить. А я самъ и никто иной того увезанья въ тое имѣнье ей милости, паннѣ воеводяницѣ Подольской, самой, або умопованному ей милости, боронить, также и по

увезанью въ оное имѣнье и ни въ которую властность его вступоватисе, переказы держанью и уживанью ей милости, самой и того, кому бы тое ей милость отъ себе тымъже правомъ своимъ поступила и завела бы, отдавши тое всее сумы пѣнезей, ей милости прислухающее истизны и советости, чинить не маю и не буду мочи. И про то тымъ моимъ листомъ обовезуюсе того имѣнья Старицы и никого-рого пожитку и власности, отъ даты того часу, нимъ се ей милости паннѣ воеводянцѣ Подольской въ заплаченью тое сумы, ей милости належачое, впродѣ менованое унизу, никому не заводити вѣчностью, ани заставою пушати. А гдѣ бы въ томъ часѣ, незыстившисе мнѣ въ томъ ей милости паннѣ воеводянцѣ Подольской, панѣ Богъ на мене смерть допустить рачиль, тогда малжонка моя, або тотъ, кому бы маетность моя по мнѣ належала, повинна будетъ тому запису моему и обовязкомъ, въ немъ описанымъ, досыть чинить. А для утверженья и увевненья тое рѣчи, даль есьми тотъ мой листъ ее милости паннѣ Катеринѣ Мѣлецкой—воеводянцѣ Подольской, съ подписомъ руки моее письмомъ поль-

скимъ и подъ печатью моею. А при томъ справованью того листу моего были и будущи того добре свѣдоми, до сего листу моего, печати свои притиснуть росказать рачили вельможные панове ихъ милость: панъ Остафей Воловичъ—каштелянъ Виленскій, канцлеръ великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, а панъ Янъ Волменскій—каштелянъ Полоцкій, староста Упитекій; и панъ Криштофъ Зеновичъ—каштелянъ Берестейскій, староста Чечерскій и Пропойскій. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого 4743 (1587), мѣсеца Февраля третего дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подпйсь рукъ тыми словы: Jan Symeon xięże Sluckie—ręka swą; Остафей Воловичъ—панъ Виленскій ręka swą; Jan Wołmiński—kasztelan Połocki—ręka swą; za proźbą xiążęcia imci ia Krzysztof Zienowicz—kasztelan Brzeski, ręka swą podpisał. Якожь тое очевистое сознанье его милости княжати Яна Симеона Слуцкого, тотъ листъ его княжатское милости до книгъ вгородскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

1587 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г., дон. 6.

**171. Реформационная (вѣнчаная) запись отъ Ивана Симеона Одельковича, князя
Слудскаго жёнъ своей Софїи Николаевнѣ Мѣлецкой.**

Слудскій князь Иванъ Симеонъ Одельковичъ женился на дочери Подольской воеводины, княгини Радивиловой, княжнѣ Софїѣ Николаевнѣ Мелецкой и получилъ за нею приданнаго 7,200 копѣ Литовскихъ грошей,—деньгами и въ драгоценно-

стяхъ—брильянтахъ, золотѣ и серебрѣ. Слѣдуя обычаю старины и на основанїи Литовскаго статута онъ записалъ ей за это приданое третью часть своихъ имѣній, оцѣненную въ 14,400 копѣ.

Лѣта Божого Нароженья 1587 (1587)
мѣсеца Февраля 5 (5) дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ, княжатемъ на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ польнымъ великаго княства Литовскаго, старостою Солецкимъ, Урядовскимъ и Боровскимъ, постановившимъ очевидно ясновельможное его милость князя Янъ Симеонъ Юрьевичъ Одельковича Слудскій, самъ его княжатская милость добровольно оновѣдалъ и устне то ку записанью дожити егродскихъ Виленскихъ тими словы сознать рачиль: изъ дей его милость зъ воли и прейзрѣнья Божого звѣнчалъ и взялъ собѣ въ станъ светый малженскій дочку годное а святое памети небожчика пана Николая Мѣлецкаго—воеводы Подольскаго, старосты Городенскаго и Новомѣстскаго, панну Зофїю Николаевну Мѣлецкаю—воеводианку Подольскую, у малжонки егѣ а матки ее, ее милости паней Гальшии Николаевны Радивиловы—кнежны аъ Ольки и Несвижа, по которой дей дочцѣ своей ее милость пани воеводианая Подольская,

отдавши ее за его княжатскую милость въ станъ светый малженскій, заразъ дать рачила его милости по ней выправу посаговую, такъ готовыми пѣнези, яко въ золотѣ, въ серебрѣ, въ клейнотѣхъ, перлахъ и въ иныхъ многихъ речахъ, на станъ ее милости належачихъ, всего сумою на личбу Литовскую семь тысячей и двѣстѣ копѣ грошей. Ино дей его княжатская милость, заховуючисе въ томъ водлугъ статуту права посполитаго, напротивъ того вѣна альбо выправы ее милости пани малжонки своее въ домъ свой, записать ей милости рачиль, теперь заразъ, при животѣ своемъ, советую суму пѣнезей, вѣно съ привѣнкомъ, чотырнадцатъ тысячей и чотыриста копѣ грошей Литовскихъ, а тую дей суму пѣнезей его княжатская милость помененой малжонцѣ овей, ее милости паней Зофїи зъ Мѣлецка—воеводианцѣ Подольской, на имѣньяхъ своихъ, у великомъ княствѣ Литовскомъ, зъ повѣтѣ Новогородскомъ лежащихъ, а меновите: на дворѣ Тимковичахъ, мѣстечку Тимковичахъ, мѣстечку Себежовѣ, селѣ Горвогубовѣ, Бучачинѣ, Желеховѣ, Рачко-

вцахъ, Прусахъ, Долгомъ, Чернецкомъ дворцы, селѣ Огородницкомъ, Блевчицахъ, Лѣшноу, дворѣ Быстрицы, селѣ Быстрицы, селѣ Васильчицахъ, селѣ Зоморочъ и селѣ Суховчицахъ, фольварку Скепевѣ, селѣ Скепевѣ, селѣ Радускомъ, селѣ Колодеумѣ, селѣ Леднѣ, Кокоричахъ описать рачиль, выѣмючи тѣмъ имѣнья ва третью часть всихъ имѣній своихъ ои очиститъ во всимъ а всякими позитки, яко се тѣмъ имѣнья сами въ собѣ мають. И упевняючи дей его княжатекая милость ее милость пани Зофею Мѣлецкую, малжонку свою, листъ свой, съ певными варунки написанный, подъ печатью и съ подписомъ руки своее, и подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей зацныхъ, ей милости дать рачиль; и тотъ листъ свой его милость княжа Слуцкое, передъ нами окававши же дать рачиль, абы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписанъ былъ. А такъ мы, добровольного и устного сознанья его княжатекое милости и того листу читаного выслужавши, росказали есмы его до книгъ вписати, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ жаеть:

Ja Jan Symeon Iuriewicz Olelkowicza—xiąże Słuckie; oznaymuję tym moim wyznanyim listem wszem wobec y koждemu z osobna, dzisieyszim y napotym będącym, iż ia z woli y przeyrzenia Bożego z dobrym a statecznym umysłem swym, wziąwszy sobie na pomoc pana Boga, ot którego wszystkie dobra pochodzą, zwięczał y wziołem sobie u stan święthy małżeński oórkę godney a sławney pamięci niebożczyka pana Mikolaia Mieleczkiego—woiewody Podolskiego, starosty Grodeczkiego y Nowomiesthozkiego, pannę Zofię Mikolaiewną Mieleczkiego—woiewodziankę Podolską u małzonki iego, a matki iey imѣ pани Halszki Mikolaiewny Radziwilowny—xiężny z Otyki y Nieswiża, z zacnego a ucziwego domu

ich, przy bytności y zgromadzeniu na then czas wielu zacnych panów y przyjaciół ieymѣ za wolą y wiadomością ichmѣ panów opiekunów, od nieboszczyka pana woiewody Podolskiego naznaczonych. Po którey to oórcę swey ieymѣ pани woiewodzina Podolska, oddawszy mnie ią w stan święty małżeński, zaraz dała mi poniey wyprawę posagową gotowych pieniędzy na liczbę Litewską trzy tysiące y sześćset kop, a osobliwie we złocie, we srzebrze, w kleynotach, w perlech y w inszych wielu rzeczach ruchomych, to co się na iey stan zacny godziło, drugą trzy tysiące y szecset kop, tego wszystkiego, tak pieniędzmi gotowemi, iako y w tych rzeczach ruchomych, doszło mię od ieymѣ pани woiewodziny Podolskiej na Litewską liczbę groszy kop siedm tysięcy y dwieście kop. A tak ia, zachowuiąc się w tym według obyczaju prawa y statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, naprzeciw onego wiana abo wniesienia iey w dom mój, zapisuię tey małżonce mey paniey Zofiey z Mielca—woiewodziance Podolskiej, teraz zaraz, przy żywocie moim, sowitą sumnę pieniędzy, wiano z przywiankiem, wszystkiego na liczbę Litewską czternaście tysięcy i czterista kop groszy, na imionach moich oczystych, w wielkim xięstwie Litewskim leżących, a mianowicie: w powiecie Nowogrodzkim—dwór Timkowiczy, miasteczko Timkowicze, Siebieżów, sielo Gorkohubowo, Buczaczin, Żelechowo, Raczkowicze, Prusy, Dolha, Czarniecki dworzec, sielo Ogrodniczkie, Blewzice, Leszna, dwór Bystrzicę, sielo Bystrzice, sielo Wasilczyce, sielo Zamorocze, sielo Suchowezice, folwark Zkiepiew, sielo Zkiepiew, sielo Raduskie, sielo Kolodzieume, sielo Lędnie, Kokorycze, wymufając te imiona za третią część wszystkich imion moich oczystych, ze wszystkiemi y z wszelakiemi tych imion pozytkami, tak iako się

z dawna i teraz u granicach y obychodziech swoich mają. Wolno będzie tey małżonce mey wyszeymianowanej, na tych imionach moich, tę wszystkę summę pieniędzy, wiano y przywianek swój, teraz przy żywocie, iako y po żywocie moim, komu chcąc blizkim y krewnym swoim zapisać, a ia iey tego bronić nie mam, y owszem będę powiniem przeciwko iey, małżonce swey, strony tego wiana y przywianka, zachować się według osobliwego zapisu mego, iey za to ode mnie dobrowolnie danego; y dla tego ia już od tego czasu y daty tego listu mego nie mam tych imion moich, wyszeyopisanych, na którym y oprawę małżonce swey uczynił, nikomu w ręce obce żadnym prawem, tak wiecznością, iako y w summie pieniężny zawodzić; a ieslibym inaczey co przeciwko temu zapisowi swemu uczynił y te artykuły w tym liście moim, mianowicie wyszeyopisane, w czem kolwiek y iakoż kolwiek naruszył, a co niesłusznie komu na tych imionach zapisał, tedy już te nowouczynione y komuż kolwiek odemnie na te imiona dane zapisy, mimo ten pierwszy dobrowolny list mój, u żadnego prawa żadney mocy mieć nie mają. Y na tom dał przerwczoney

małżonce mey, paniey Zofiey z Mielca, ten mój list pod pieczęcią i z podpisem ręki mey własney. A dla lepszego stwierdzenia tego listu mego prosiłem o przyłożenie pieczęci do niego ichmość: iasnie wielmożnego pana iegomości pana Ostafieia Wołowicza—pana Wileńskiego, kanczlerza w. x. Lit., starosty Brzeszczyckiego i Kobryńskiego, imci pana Stanisława Naruszczyca—kasztelana Mściślawskiego, ciwona Wileńskiego, starosty Rzeczyckiego i Hiczyckiego (?), a imię pana Hieronima Jodkiewicza—kasztelanowicza Trockiego. Którzy iehmę za oczewistą y ustną proźbą moją, pieczęci swe do tego listu mego przyłożyć raczyli. Pisan w Wilnie, roku Pańskiego tysiąc pięćset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Lutego pierwszego dnia. У того листу печатей притисненыхъ четыры и подписи рукъ тыки словы: Jan Siemion x. Olekiewicz—ręka swa; Ostaphiey Wołowicz—ręka własna; Stanisław Naruszczyca—ręka swa; Hieronim Jodkiewicz—ręka własna: Якожь тое очевистое сознаные его милости княжати Яна Симеона Слуцкого и тотъ листъ его княжатской милости до книгъ кргодскихъ есть вписаннѣ.

1588 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—620 г., дон. № 32.

172. Судебное опредѣленіе Виленскаго каптуровскаго суда по дѣлу между Новгородскимъ земляниномъ Юріемъ Бокеемъ - Даниславскимъ и Ѳеюю Рудоминою о долговомъ обязательствѣ на 2000 копѣ грошей.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсяца Генваря
второго дня.

На рочкохъ кгородскихъ генваровыхъ, въ
семь року осьмдесятъ осьмомъ припалыхъ
и судовне отпраованыхъ, передъ нами
судьями и врадники кгородскими Вилен-
скими, на зѣздѣ головномъ Виленскомъ,
въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осмь-
десятъ семомъ, мѣсяца Генваря двадцать
девятого дня, отъ ихъ милости пановъ
радъ великаго князства Литовскаго и отъ
всее рѣчи-посполитое того панства, подъ
теперешнимъ часомъ интерекни ку от-
правованью каптуромъ справъ судовныхъ
депутованными и назначеными, Валентиномъ
Ярушевичомъ, про небытность на онъ
часъ пана Яна Войтеховича Лъечка—судьи
земскаго Виленскаго, на мѣсцѣ его мило-
сти отъ пановъ шляхты, обывателей вое-
водства Виленскаго, которые до того при-
были на рочкохъ марцовыхъ обранымъ,
Григорьемъ Ждановичомъ и Кгедройтемъ,
подъсудкомъ, Мальхеромъ Петкевичомъ—
писаромъ, врадники земскими Виленскими,
Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ—мар-
шалкомъ господарскимъ, державкою Мой-
шокгольскимъ, намѣсникомъ Виленскимъ,
Иваномъ Протасовичомъ—судьею а Ми-
колаемъ Вильчкомъ—писаромъ, врадники

кгородскими Виленскими, постановившись
очевисто земенинъ господарскій повѣту
Новгородскаго панъ Юрей Бокей Дани-
славскій, поручилъ и далъ моць зуполную
при собѣ у права мовити, за позвоомъ сво-
имъ, напротивку пана Томаша Рудомины
въ справѣ, нижей описаной, пріятелю сво-
ему пану Станиславу Девгопольскому, прій-
мующи отъ него въ той рѣчи зыскъ и
страту.

За тымъ умоованный пана Юрья Бо-
кея панъ Станиславъ Девгопольскій, под-
несши позовъ кгородскій Виленскій, жало-
бы пана Юрья Бокея, на пана Томаша
Рудомину домовялсе, абы тотъ позовъ чи-
танъ бытъ.

Сторона позваная—панъ Томашъ Ру-
домина, стоечи очевисто у права такъ-
же поручилъ и далъ моць зуполную, при
собѣ на жалобу пана Юрья Бокея въ
позовѣ описаную, отказъ чинить пріятелю
своему пану Григорью Дешуку, прій-
мующи отъ него въ той рѣчи зыскъ и
страту.

Потомъ Григорей Дешукъ повѣдилъ,
ижъ дей панъ Томашъ Рудомина до то-
го позву не знаетсе, але дей, водлугъ
статуту права посполитого, нехай панъ
Юрей Бокей року и позву доводитъ, то
гдыжъ до права приступуеъ.

А умопованыи пана Юрья Бокея, п. Станиславъ Девгопольскій, доводечи року и позову, покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Виленскихъ, подъ датою року тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ семого, мѣсеца Декабря тридцатого дня, въ которомъ описуетъ сознанье возного повѣту Виленского Яна Миколаевича Косинского, ижъ онъ, возный въ року осьмьдесятъ семомъ, м-ца Декабря двадцать семого дня, маючи при собѣ сторону людей добрыхъ—шляхту, увоткнулъ позовъ кгородскій Виленскій у ворота каменицы пана Томаша Рудомины, въ мѣстѣ Виленскомъ, въ рынку, противъ ратуша лежачое, по пана Томаша Рудомину писанный, въ жалобѣ пана Юрья Бокея Даниславского — о незаполное поступленье и поданье кгрунтовъ — волокъ, людьми осѣлыхъ и пустыхъ, въ шести селахъ, въ земли Жомойтской, водлугъ листу небожчика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского, и водлугъ листу заставного, которымъ дей панъ Томашъ Рудомина ему—пану Юрию Бокею тые села у двухъ тысячачъ копахъ грошей заставилъ, также о заруку и шкоды, о чомъ ширей на томъ выписѣ кгородскомъ Виленскомъ описано есть.

Панъ Томашъ Рудомина повѣдилъ: ижъ дей въ томъ выписѣ возный сознаваетъ, ижъ увоткнулъ позовъ кгородскій Виленскій у ворота каменицы моее, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачое, ино дей тая каменица не подъ правомъ земскимъ, але есть подъ присудомъ мѣста Виленского, съ которое дей маестности мѣское на жалобу пана Юрья Бокея, въ позовѣ описаную, я тутъ усправедливитисе и отказывати не повиненъ, кгдажъ дей и тотъ позовъ не водле права, то—есть, не за чотыри недѣли, ани за шесть, яко статутъ о покладанью и отдаванью позововъ учить, положонъ и поданъ, на то арты-

куль двадцать пятый—въ роздѣлѣ четвертомъ и къ тому артыкуль двадцать семь—въ роздѣлѣ третемъ въ Статутѣ описаные, отзываючисе, абы позванъ былъ зъ осѣлости шляхецкое на рокъ статутовый.

Умопованыи пана Юрья Бокея повѣдилъ: ижъ дей п. Юрій Бокей о иной маестности пана Томаша Рудомины не вѣдаетъ, только о той, съ которое есть позванъ, кгдажъ дей п. Рудомина листомъ, описомъ своимъ, себе позволилъ позвати зъ осѣлости, въ которомъ бы кольвекъ повѣтѣ ея мѣлъ, и до вшелякого права и враду, будь до его королевское милости—мандатомъ на сеймъ, або позовомъ—за дворомъ, будь тежъ до трибуналу, до суду земского и кгородского, и на такой рокъ, на который бы самъ панъ Юрій Бокей похотѣлъ. И въ томъже дей листѣ пана Томаша Рудомины описано есть, ижъ онъ позову и року нѣкоторыми причинами, правными и неправными, бурити не мѣлъ; а ктому, кгдажъ дей панъ Томашъ Рудомина за тымъ позовомъ тутъ ку праву самъ сталь и пріятелю своему, пану Григорью Денцуку, до того права тутъ у суду мовити моць злѣтилъ и призвалъ, и самъ домовлялсе, абы къ позову и року доводилъ, а кгдажемъ дей року и позову довелъ, про то дей панъ Томашъ Рудомина на жалобу пана Юрья Бокея усправедливитисе есть повиненъ.

Мы врадъ намовившисе зъ собою около того а бачечи на то, кгдажъ п. Томашъ Рудомина за тымъ позовомъ ку праву сталь и доводити року и позову пану Юрию Бокею велѣлъ, а право каптуровое ничимъ позову бурити и нѣкое проволоки чинити не допускаеть, а панъ тежъ Рудомина листомъ своимъ до каждого враду съ тыхъ, яко вышеописано, себѣ позвати позволялъ, и абы его съ тое осѣлости, которую подъ мѣстомъ маеть, не позывано, не доложилъ,

про то, съ тыхъ причинъ, всказали есмы, абы панъ Томашъ Рудомина на жалобу пана Юрья Вокея отказъ чинилъ.

Панъ Томашъ Рудомина отътого сказу нашего до суду головного трибунальск. апелелвалъ. Нижли мы врадъ, заховуючисевъ томъ водлугъ статуту права посполитого, артыкулу шестьдесятъ третьего, въ роздѣлѣ четвертомъ описаного, въ которомъ описуетъ: ижъ при головномъ веказѣ апелляціи маеть быти допушона, про то апелляціи есмы ему въ томъ не допустили.

Умопованный п. Юрья Вокея, поступуючи въ томъ далѣй, водлугъ права, жаловаль съ позву кгородского Виленского, на пана Томаша Рудомина о томъ, ижъ дей въ року прошлогъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ семомъ, мѣсеца Апрѣля десятого дня, будучи дей пану Юрию Вокею и ему пану Томашу Рудомина въ мѣстѣ Виленскомъ, позычилъ въ него—пана Юрья Вокея овъ панъ Томашъ Рудомина на листъ добровольный, описъ свой, который дей ему на себѣ съ печатью своею и съ подписомъ руки своею, и тежъ подъ печатьми и съ подписомъ людей зацныхъ далъ, певную суму пѣнезей—двѣ тысячи копъ грошей Литовскихъ, ѣ въ той дей сумѣ пѣнезей тымъ листомъ, записомъ своимъ, ему—п. Юрию Вокею отъ него—пана Томаша Рудомина на тую суму пѣнезей данымъ, описаль заставою певные села, въ земли Жомойтской лежачіе, то есть: село Совадро, поменивши въ томъ селѣ волокъ двадцать осѣлыхъ, село Плотуны, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ двадцать чотыри осѣлыхъ, село Ловко—посаду, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ двадцать осѣлыхъ, село Контовтишки, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ шестнадцать осѣлыхъ, село Койданы, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ десеть осѣлыхъ, село Салаты, по-

менивши дей въ томъ селѣ волокъ семь осѣлыхъ, и ку тому дей, особливе, при тыхъ селахъ, лѣсныхъ волокъ петьдесятъ; которые дей то села и тая петьдесятъ волокъ ему за долгъ небошика пана Лаврина Войны—подварбега земского великого князства Литовского, декретомъ его королевское милости, славное и светобливое памяти Стефана, зъ сего света зопшого, водлугъ листу небошика пана Лаврина Войны, ему на тые села и на тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ, таковою-жъ личбою волокъ въ тыхъ селахъ осѣлыхъ, даного, присужоны были. Въ которомъ дей томъ записъ своемъ, который дей ему на поменную суму пѣнезей, въ него позычоную, и на поменены села и тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ ему въ той сумѣ пѣнезей заставою отъ его—п. Рудомина описанный, описалое дей онъ—панъ Томашъ Рудомина, тые поменены села и тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ, до отданья ему тое сумы пѣнезей въ той сумѣ пѣнезей—двухъ тысячъ копяхъ грошей, зо всимъ съ тымъ, по тому, яко въ листѣ небошика пана Лаврина Войны, ему на тые села и на тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ даномъ, и яко въ листѣ его, ему отъ него на тые села и на тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ даномъ, описано и доложено есть, зо всеми а всякими пожитки, съ тыхъ селъ и волокъ, осѣлыхъ и пустыхъ, походячими, и водлугъ дей такое личбы помененое волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, тые вси села и тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ держати мѣлъ и описалсе дей онъ листомъ своимъ, отдати того листу его ему отъ него даного самъ черезъ себе и ни черезъ кого иного, ни якимъ способомъ въ поменены села и тую петьдесятъ волокъ лѣсныхъ и ни въ которые пожитки ничимъ се вступати и ни якое трудности и переказы въ держанью

и пожиткохъ его чинити ему не мѣлъ; а гдѣ бы дей тотъ описъ свой въ чемъ кольвекъ нарушилъ и зъ него выступилъ, описалсе дей онъ ему при той сумѣ пѣнезей, въ него позычное, заплатити ему заруки тысячу копъ грошей Литовскихъ и къ тому вси шкоды и наклады его, на голое слово реченье его, альбо умоцованого его, кромъ присеги и доводу, нагородити. Нижли дей ижъ се тотъ листъ ему, отъ его на тую суму пѣнезей и на тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ и на помененыя села данный, въ мѣстѣ Виленскомъ справоваль, а онъ дей, не огледавши тыхъ сель не могъ безпечно ему уфать, если же въ помѣненныхъ селахъ такъ великая личба волокъ осѣлыхъ и если бы дей такъ великая личба волокъ лѣсныхъ при тыхъ селахъ была; онъ дей выведечи то зъ его вонтпливости и ижъ такъ много въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ и при тыхъ селахъ такъ много волокъ лѣсныхъ, яко се звышъ помѣнило есть, упевняючи дей ему въ томъ, далъ особыйи записъ свой, описавшия ему записомъ своимъ, гдѣ бы задержанья своего въ подданныхъ, альбо въ маестностяхъ тыхъ сель спустошенье яко стало, ижъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ не было, яко въ листѣ небощика пана Лаврина Войны—подскарбего зошлого поменено и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згодиласе, альбо дей гдѣ бы въ тыхъ селахъ звышъ мененыхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, яко листомъ своимъ ему описалъ, сполна не было, обовезалсе и описалсе дей онъ панъ Рудомина ему пану Юрью Бокею три тысячи копъ грошей заплатити и вси шкоды и наклады на голое слово реченье его, алибо умоцованого его, кромъ присеги и доводу, нагородити, около чого ширей и достаточнѣй на тыхъ обѣюхъ записѣхъ его, ему

отъ него даныхъ, описано и доложено есть. То пакъ дей онъ панъ Рудомина, пробачивши тыхъ листовъ описовъ своихъ, пану Юрью Бокею даныхъ, и обовязковъ, въ нихъ описанныхъ, и не паметаячи дей на то, ижъ въ каждомъ селѣ, якъ много волокъ осѣлыхъ и якъ много при тыхъ селахъ волокъ лѣсныхъ есть поменилъ, съ тыми дей всеми пожитками панъ Юрій Бокей ихъ держати и вживати мѣлъ; а панъ дей Томашъ Рудомина, пропомневши тыхъ всякъ обовязковъ своихъ, въ листѣ описанныхъ, тымъ оные листы описы свои нарушилъ: ижъ хотяжъ дей ему пану Юрью Бокею тые вси села подалъ, але дей не вси волоки въ нихъ осѣлые и не такъ много волокъ осѣлыхъ подалъ, такъ ижъ се личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тыхъ селахъ зъ листомъ небощика пана подскарбего ему на тые села и зъ листомъ его—пана Томаша Рудомины ему—пану Юрью Бокею, отъ его на тые села данымъ, не згажаетъ, и не такъ много подалъ, и задержанья своего въ тыхъ селахъ спустошенья подданныхъ учинилъ. Зачимъ дей онъ всякъ пожитковъ, съ тыхъ сель и волокъ пустыхъ приходячихъ, не могъ уживати и не вживаетъ; а то есть меновите: село Совздрово подалъ ему, въ которомъ мѣлъ подалъ осѣлыхъ волокъ двадцать, а онъ дей не подалъ ему большъ, одно—волокъ осѣлыхъ семь и полъ, а пустыхъ волокъ семь и полъ, а застѣнговъ того села чотыри, гдѣ ему водле личбы, въ листѣ пана подскарбего и водле личбы, въ листѣ его заставномъ описаное, не доставаетъ осѣлыхъ волокъ полъ тринадцати; въ селѣ П.лютунахъ мѣло быть волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, а онъ ему большъ не подалъ, одно осѣлыхъ волокъ девять и полъ, а пустыхъ пять и полъ и до того дей двѣ волоки пана Стецкого, гдѣ ему въ томъ селѣ не

доставаетъ осѣлыхъ волокъ четырнадцать и полъ; въ селѣ Ловко—посадѣ мѣль онъ ему податъ волокъ людьми осѣлыхъ двадцать, а онъ дей ему не поступилъ большъ только осѣлыхъ волокъ девять, а пустыхъ шесть, а на войтовство волоку одну, гдѣ дей ему въ томъ селѣ недоставаетъ осѣлыхъ волокъ одинадцать; въ селѣ Понтовтишкахъ мѣль дей онъ ему подати осѣлыхъ волокъ шеснадцать, а онъ дей ему большъ не податъ, только волокъ осѣлыхъ девять и третюю часть волоки, а лѣсныхъ волокъ, принятыхъ надани, одинадцать и полъ, а непринятыхъ пустыхъ шесть и полъ, въ которомъ дей томъ селѣ не доставаетъ ему осѣлыхъ волокъ шесть и двѣ трети волоки; въ селѣ Койданахъ мѣль дей онъ ему подати волокъ осѣлыхъ десеть, а онъ дей ему большъ не податъ только—осѣлыхъ волокъ три и двѣ трети, а пустыхъ волокъ двѣ и треть, въ которомъ селѣ не доставаетъ ему осѣлыхъ волокъ шести и трети волоки; въ селѣ Салатахъ мѣль дей ему подати осѣлыхъ волокъ семь, а онъ дей ему не поступилъ большъ, только осѣлыхъ волокъ волоку одну и двѣ трети, а волоку пустую и треть, въ которомъ дей селѣ ему не доставаетъ осѣлыхъ волокъ пять и трети одное. Въ которыхъ дей то тыхъ всихъ шести селахъ, вышей помененныхъ, мѣль дей онъ ему поступити волокъ осѣлыхъ людьми девятьдесятъ и семь, а при тыхъ селахъ лѣсныхъ волокъ пятьдесятъ, всего сумою—осѣлыхъ зъ лѣсными мѣль дей онъ поступити сто сорокъ и семь волокъ; а за такимъ его поступленьемъ, гдѣ бы такъ былъ поступилъ, личба бы се волокъ осѣлыхъ и пустыхъ зъ листомъ небошья пана подскарбего и личбою, въ немъ описаною и зъ листомъ его и личбою, въ немъ описаною, згажала, а онъ дей ему большъ не поступилъ, только—

осѣлыхъ волокъ сорокъ и двѣ трети, гдѣ водле личбы, въ листѣ пана подскарбего и въ листѣ его описаное, не згажается и не доставаетъ ему въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ петидесятъ и трети одное, а не только, ижъ ему въ тыхъ селахъ осѣлыхъ волокъ не доставаетъ; але дей, злучивши волоки осѣлые и пустые, што ему отъ его подано, тогда дей ему до личбы въ листѣ пана подскарбего и въ листѣ его описаное не доставаетъ волокъ шестидесятъ двухъ и трети двухъ, а водлугъ листу пана подскарбего и его мѣло бы быть осѣлыхъ волокъ съ пустыми волокъ сто, къ тому сорокъ и семь волокъ, а онъ дей ему не податъ большъ, только—волокъ осѣлыхъ сорокъ и двѣ трети, а пустыхъ сорокъ три и трети двѣ, то всего осмьдесятъ чотыри и треть одну. За которыхъ дей такимъ не досытъ вчиненьемъ и нарушеньемъ записовъ своихъ, пану Юрю Бокею даныхъ, въ обовязки въ листѣхъ описаные и въ шкодъ, накладовъ на слово реченье, нагороженье попаль, о чемъ ширей на позвѣ описано и доложено есть.

По вычитанью позву панъ Юрей Бокей покладатъ листъ заставный пана Томаша Рудомины, подъ датою року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ семого, месеца Апрѣля десятого дня, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Томашъ Матеевичъ Рудомина—державда Довегялишскій, визнаваю тымъ моимъ добровольнымъ листомъ, ижъ што годное памети его милость панъ Лавринъ Война—подскарбій земскій великого князства Литовского, описалъ ми листомъ своимъ за власный долгъ свой мнѣ суму пѣнезей двѣ тисечи копъ грошей личбы Литовское моихъ власныхъ отдати и заплатити на рокъ певный, то—есть, на день светого Петра и Павла Апоштоловъ, въ року

прошломя тысяча пятьсотъ семьдесятъ се-
мого; а гдѣ бы на тотъ рокъ не отдалъ
и не заплатилъ, описать ми се листомъ
своимъ, ижъ вольно мнѣ, вземши возного
которого кольвекъ повѣту, въѣхати и уве-
зати се въ шесть сель пана подскарбега
властныхъ лежачихъ въ земли Жомойтской,
то-есть, меновите: въ село Совздрово, въ
которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, въ
село Плотуны, въ которомъ волокъ осѣ-
лыхъ двадцать чотыри, въ село Ловку по-
садъ, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двад-
цать, въ село Контовтишки, въ которомъ
волокъ осѣлыхъ шеснадцать, въ село Кай-
даны, въ которомъ волокъ осѣлыхъ десеть,
и въ село Салаты и при немъ застѣнокъ
Жиделевскій, въ которомъ сель волокъ
осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ
селахъ пятьдесятъ.

То пакъ его милость панъ Лавринъ Вой-
на—подскарбій земскій великого князства
Литовского, потомъ зъ сего свѣта зшелъ,
тое сумы пѣнезей двухъ тысячей копъ гро-
шей на рокъ, въ листѣ его милости опи-
санный, мнѣ не отдавши и не заплативши,
а я за живота его милости до тыхъ сель,
мнѣ листомъ его милости описанныхъ, вер-
ху мененыхъ, въ держанье не приполъ, а по
животѣ его милости опекунове, отъ его
милости уставленны, въ тые села выше-
мененны мнѣ въѣханья и увязанья не
допустили, о што я зъ ихъ милостью па-
ны опекунами передъ его королевскою ми-
лостью, светое памяти теперъ зошлымъ,
правне се росперъ, ѿ его королевская ми-
лостъ тые села вышемененны, водле опису
небошика пана подскарбега, декретомъ сво-
имъ господарскимъ присудити въ держанье
черезъ дворенина его королевское милости
пана Венцлава Лопатинского мнѣ подати
росказати рачилъ; якожъ и ихъ милостъ
панове опекунове сами добровольне тые

все села вышемененны въ держанье мое,
водлѣ опису небошика пана подскарбега,
подати и поступити рачили, ште все ши-
рей а достаточнѣй, якъ въ записѣ пана
подскарбега, также въ декретѣ его коро-
левское милости и въ поданьи въ держанье
мое ихъ милости пановъ опекуновъ доло-
жоно естъ. За которымъ то тымъ правомъ
моимъ, а и до сего часу въ держанью ѿ
въ уживанью моемъ естемъ и пильно бу-
дучи потребенъ сумы пѣнезей ужилъ есьми
въ томъ его милости пана Юрья Бокея
Даниславского, и визнаваю симъ листомъ
добровольнымъ описомъ моимъ, который
по доброй воли моей его милости опису-
юсе, ижъ позмычилъ есьми у его милости
пана Юрья Бокея Даниславского двѣ ты-
сечи копъ грошей личбы Литовское, ли-
чечи по десети пѣнезей бѣлыхъ въ грошъ,
а въ каждую копу по шестидесять грошей
Литовскихъ, и вси сполна отличивши отъ
его милости до рукъ есьми своихъ къ со-
бѣ взялъ; а въ той сумѣ пѣнезей зоставилъ
есми и симъ листомъ моимъ дня нинѣш-
него, на датѣ нижеписаного, завелъ въ
моцъ и въ спокойное держанье и вживанье
подалъ и поступилъ его милости пану Юрию
Бокею Даниславскому тые села звыш-
мененны небошика пана подскарбега, ли-
стомъ его милости мнѣ описаные и черезъ
декретъ его королевское милости прису-
жонны и черезъ опекуновъ небошиковскихъ
поданые и поступленны, лежачіе въ земли
Жомойтской, прозываемые: село Совздрово,
въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село
Плотуны, въ которомъ волокъ осѣлыхъ
двадцать чотыри, село Ловко посадъ, въ
которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село
Контовтишки, въ которомъ волокъ осѣлыхъ
шеснадцать, село Кайданы, въ которомъ
волокъ осѣлыхъ десеть, село Салаты и
при немъ застѣнокъ Жиделевскій, въ ко-

торомъ селѣ волокъ осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ селахъ пятьдесятъ. Тыя вси села, людьми осѣлые и пустыя, вси такъ, яко есть въ листѣ пана подскарбего описано и яко мнѣ подано, зо всеми повинностями и со всеми пожитками, якіе кольвекъ есть и быть могутъ, ничего съ тыхъ селъ на себе, жону, потомство, братью и близшихъ моихъ не зоставуючи и ни якихъ пожитковъ не выймуючи, але зовсимъ а завсимъ панъ Юрей Бокей самъ, малжонка и потомство его милости маеть то держать и вживать до часу певного, до року, въ листѣ пана подскарбего описаного, и до зуполное заплаты двухъ тысячей копъ грошей отъ потомковъ пана подскарбего на рокъ, въ листѣ описанный. Якожь есьми все право мое, которое есьми на тыя села вышешенные пану Юрью Бокею, якъ листъ пана подскарбего мнѣ данный, также и декретъ его королевское милости и листъ ихъ милости пановъ опекуновъ, которымъ то мнѣ въ держанье подали и поступили, до рукъ есьми его милости отдалъ и все право мое на его милости и на каждого, кому бы то его милость пустилъ, влить и симъ листомъ моимъ вливаю, которое пану Бокею и каждому такому, кому бы то панъ Бокей пустилъ, служити маеть, такъ, яко мнѣ самому. А я вжо отъ даты сего листу моего самъ черезъ себе, жону, братью и слугъ моихъ и ни черезъ кого иншого никакимъ способомъ въ тыя села и ни въ которые пожитки ничимъ се вступовати и никакое трудности, переказы въ держанью и въ пожиткохъ пану Бокею чинити не маю и не буду мочи. А если быхъ, пробачивши сесь листъ, добровольный опись мой, въ чемъ кольвекъ его нарушилъ и зъ него выступилъ, што-бы се на мнѣ правне показало, тогда маю пану Юрью Бокею, або

по животъ его милости, малжонцѣ, або потомству его милости, при той истинѣ двухъ тысячей копахъ грошей заплатити заруки тысячу копъ грошей, и при томъ вси шкоды и наклады, крожь впедякого доводу и присеги пана Бокея и по немъ малжонки, або которого кольвекъ съ потомства его милости, заплатити маю. А гдѣ бы тыя села вышешенные и все право свое панъ Юрей Бокей кому пустилъ, чога его милости симъ листомъ моимъ позволяю, и симъ листомъ моимъ описуюсе, противъ каждого такового во всемъ такъ заховатисе, яко и противко самого пана Бокея, также и по животъ моему жона и потомство мое противъ пана Бокея самого, жоны и потомства его милости, и противъ каждого, въ кого сесь листъ мой будетъ, заховатисе мають. А если бы панъ Бокей до того часу зъ сего свѣта зшолъ, тогда я самъ и по животъ моему малжонка и потомство мое противъ малжонки и потомства его милости во всемъ такъ, яко и противко самому пану Бокею, заховатисе и вси тыя обовязки полнити маемъ. О што о все даю моцъ и вольно будетъ его милости пану Бокею позвати зъ осѣлости моее, въ которомъ кольвекъ повѣтъ лежачое, мандатомъ на сеймъ передъ его королевскую милость позвомъ дворнымъ, за дворомъ тамъ, гдѣ на тотъ часъ его королевская милость дворомъ своимъ быти рачеть, также тежь до суду головного трибунальского, до суду земского, або кгородского, до которого кольвекъ съ тыхъ правъ его милость похочеть и на який похочеть короткій рокъ; а я, ставши, не вымовляючисе, ани буречи року и не збиваючи позву некоторыми артыкулами, въ Статутѣ описанными, его милости пану Бокею самому въ отказъ быти и усправедливитисе маю. А врадъ тотъ, передъ который позванъ буду, вгле-

нувши въ сесь мой добровольный опись, истизну, заруку, шкоды и наклады на слово, реченье пана Бокея самого, на мнѣ и на маетности моей, лежащей и рукомой, сказати и отправу неотвочную, не складаючи жадныхъ роковъ, учинити маю; а выконавши то все, предъ се сесь листь мой у кожного права и на вшелякомъ мѣстцу при зуполной моцы захованъ быти маеть. И на томъ далъ сесь мой добровольный листь его милости пану Юрью Бокею, подъ печатью моею и съ подписомъ власное руки моее, письмомъ польскимъ; а для лѣшное твердости сего листу моего просиломъ о приложенье печати ихъ милости пановъ: его милости пана Миколая Ясеньского—писаря его королевское милости великого князства Литовского, подкоморого Виленского, пана Мальхера Петкевича—писаря земского Виленского, а его милости пана Миколая Вильчка — писара кгородского Виленского; чого ихъ милости, будучи добре свѣдоми, за устною и очевистою прозьбою моею, печати свои до сего моего листу приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего нароченья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подписъ рукъ тыми словами: Rudomina Tomasz—reka własna. Za żądaniem oszewistym, piasecъ swą przyłożywszy, reka własna podpisal—M. Jasiński; Мальхеръ Петкевичъ—писарь земскій Виленскій—рукою властною; Mikołai Wilczek—reka własna.

Къ тому покладалъ другій листь тогожь пана Томаша Рудомины, подъ датою року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня, который листь отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я—Томашъ Матеевичъ Рудомина—державца Довгялишскій, вызываю самъ на

себе тымъ моимъ листомъ, изъ што которые села, въ земли Жомойтской лежачие, то есть: село Совздрово, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Плотуны, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, село Ловку—посадъ, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Контовтишки, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Кайданы, въ которомъ волокъ осѣлыхъ десеть, село Салаты и при немъ застѣнокъ Жиделевскій, въ которомъ селѣ волокъ осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ селахъ пятьдесятъ, мѣлъ есьми въ сумѣ пѣнезей, то есть, у двухъ тысячахъ копахъ грошей личбы Литовское, отъ его милости годное памети пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовского, за листомъ его милости, мнѣ даннымъ, и будучи я потребенъ сумы пѣнезей, тые есьми села вышешененные его милости пану Юрью Бокею Даниславскому пустиль и заставиль—тымъ же правомъ, якое есьми отъ небожчика пана подскарбего мѣлъ, и отъ пана Бокея тую двѣ тысящи кошь грошей вси сполна до рукъ есьми своихъ взять. И если бы въ тыхъ селахъ вышешененныхъ, отъ мене пану Бокею поданныхъ, за держанья моего, въ подданныхъ, або въ маетностяхъ ихъ, спустошенье якое стало, изъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ, яко есть въ листѣ небожика пана подскарбего поменено, не было и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згажала се, або бы тежъ и задержанья пана Бокеевого съ тыхъ селъ вышешененныхъ люди прочъ розышлися и въ тыхъ селахъ спустошенье въ подданныхъ, або въ маетностяхъ ихъ стало, тогда я самъ на пану Бокею, малжонцѣ и на потомствѣ его милости, якъ подданныхъ, также и маетностей ихъ и ниякихъ шкодъ николи поискивати не маю и не бу думочи.

А гдѣ бы въ тыхъ селахъ звышмененыхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якожь то листомъ моимъ пану Вокею описаль, сполна не было, то маю пану Вокею заплатити три тысячи копъ грошей Литовскихъ и вси шкоды безъ доводу и присеги, на голое реченье слова пана Вокеевого, заплатити маю. И на томъ даль его милости пану Юрью Вокею сесь мой листъ, зъ моею печатью и съ подписомъ руки моее власное письмомъ польскимъ. А къ тому, за очевистою и устною прозвобю моею, ихъ милость панове а пріятели мои, его милость панъ Янъ Лонцкій—ротмистръ его королевское милости, панъ Янъ Зарецкій—старостичъ Упитскій, а братъ мой рожоный панъ Лавринъ Матѣевичъ Рудомина печати свои приложити и руки свои подписати рачили къ сему моему листу. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего нароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ семого, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подпись руки тыми словы: Rudomina Tomasz—reka własna; Jan Łazcki—reka swa; Янъ Зарецкій—старостичъ Упитскій; Wawrzyniec Rudomina—reka własna.

По вычитанью тыхъ листовъ панъ Томашь Рудомина повѣдилъ: ижь дей я пану Юрью Вокею тые шесть сель, яко се въ собѣ мають, съ тымъ всимъ, яко мнѣ отъ небожчица пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского поданы, съ тымъ дей и я ему завель и подаль и право свое ему отдавъ, и отъ того часу въ нихъ се не уступую и до нихъ ничего не маю, и не описаломъ се дей пану Вокею не одно о якую заруку, але и ни о што иного, толькожь се о то описаль, жемъ самъ въ тые села и ни въ которые пожитки ихъ, я самъ ни чимъ се вступовати не мѣль. А што

дей другій листъ панъ Вокей у права покладаетъ, ижь если бы чого въ тыхъ селахъ не доставало, тогда за то яко быхъ се пану Юрью Вокею описать мѣль, гдѣ бы въ тыхъ селахъ вышмененыхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якожь то листомъ моимъ пану Вокею описаль, сполна не было, то маю пану Вокею заплатити три тысячи копъ грошей Литовскихъ и вси шкоды, безъ доводу и присеги, на голое реченье слова пана Вокеевого, заплатити маю; ино дей я вижу, ижь въ томъ листѣ моемъ, окромъ вѣдомости и позволенья моего, колькосъ строкъ приписано и оную заруку три тысячи копъ грошей и шкоды въ тыхъ строкахъ ново приписаныхъ написано. И тотъ дей листъ огледавши повѣдилъ, ижь дей зъ моею кошею не згажаєте; которую колею передъ нами показывалъ и просилъ, абы ему на отступенье на годину отъ насъ вראду узычно было, повѣдаючи, ижь дей до того листу маю нешто мовити, про то дей на то розмыслу потребуу. Нижли, ижь дня нижнѣшого даты вышейнаписаное спозвилосе, а на завтрее день недѣльный, а въ понедѣлокъ свяго руское—день Божьего Нароженья, водлугъ старого календару, припало, про то подъ тоюжь моцью права отложили есьмо тую справу до третього дня, то—есть, до овторку пришлого въ сесь же року осмьдесятъ осмьомъ, мѣсеца Генвара пятого.

Умоцованный пана Юрья Вокея, панъ Станиславъ Девчопольскій, пана Томаша Рудомины пыталъ: если бы се до печати и до подпису руки въ того листу зналъ?

Панъ Томашь Рудомина, пригледавшисе печати и подпису руки, повѣдилъ; ижь дей николи никому Рудомина печати и подпису руки своее не запиралъ, але дей на сесь часъ не о печати и подписъ руки моее

идеть, только на годину на размышленье въ той рѣчи прошу, а на онъ дей часть о все, што потреба, мовити буду.

А кгда тотъ день оворковый мѣсеца Генваря пятого припалъ, ино того дня сеймикъ повѣтвый былъ отправанъ, а на завтрей свято римское—Трехъ Кроекъ припало, для тое причины тая справа тыхъ двухъ дней не сужона; а гды вже день семый мѣсеца Генваря въ семь року осмьдесятъ осмомъ припалъ, засѣдши намъ—владу на мѣсцахъ своихъ, постановившисе очевисто панъ Юрей Бокей Даниславскій, черезъ умопованого своего пана Станислава Девчопольского, домовялъ се, абы тая справа пана Юрья Бокея съ паномъ Томашомъ Рудоминою дня второго мѣсеца Генваря, въ семь року осмьдесятъ осмомъ зачатая, розсудкомъ справедливымъ отъ насъ владу конецъ свой взела.

А панъ Томашъ Рудомина, тежъ се очевисте передъ нами на владѣ постановивши, повѣдилъ: за тимъ дей узыченьемъ мнѣ отъ всихъ добродѣйства правного, же съете ми, ваша милость, ажъ и до тихъ мѣсть, часу узычили, добремъ вырозумѣль и обачилъ, ижъ въ томъ другомъ листѣ чотыри строки суть приписаны, которыхъ емъ дей я въ томъ листѣ не писалъ, а нимъ на нихъ не позволялъ и вижу, ижъ тотъ листъ есть фальшивый и змышленный—въ приписанью тихъ чотырохъ строкъ, двухъ на концу, а другихъ двухъ на початку тое карты на другой сторонѣ; а ижъ дей то речь есть не малая, прошу, абысте то, в. м., до приѣханья его милости пана воеводы Виленского, моего милостивого пана, до дня завтрешнего отложить рачили.

Ино ижъ то есть справа важная и великая по немалую речь межъ сторонами идеть, не хотечи мы—владѣ въ томъ коротко поступовати, а хотечи—абы до такое справы,

яко наболѣй людей прибыть могло, а звлатца вѣдаючи, ижъ его милость ясне вельможное княже—панъ воевода Виленскій, яко дня завтрешнего, въ пятницу, до Вильна быти маеть, отложили есьмо то, для лѣпшого розмыслу, до дня завтрешнего.

А кгда день осмый сегожь мѣсеца Генваря въ семь року осмьдесятъ осмомъ припалъ, его милость ясне вельможный панъ Криштофъ Радивиль, княже на Виржахъ и зъ Дубинокъ, воевода Виленскій, гетманъ польный великого князства Литовского, староста Солецкій, Урендовскій и Борисовскій, тутъ до Вильна прибывши, самъ съ повинности и належности своее, на той справѣ застѣ рачилъ. А въ тотъ часъ ку той справѣ до его милости прибыть рачилъ его милость панъ Теодоръ Скуминъ—повскарбій земскій и писарь его королевское милости великого князства Литовского, староста Браславскій и Олитскій, а панъ Мальхеръ Каменскій—инстиктаторъ его королевское милости великого князства Литовского, а панъ Ярошъ Волчекъ. Гдѣ, постановившисе очевисто, панъ Юрей Бокей Даниславскій, черезъ умопованого своего пана Станислава Девчопольского, припоминаючи початокъ справы своее передъ паны судьями каптуровыми, въ року теперешнемъ осмьдесятъ осмомъ, сегожь мѣсеца Генваря второго дня, въ небытности его милости пана воеводы зачатое, повѣдилъ: На тихъ дей теперешнихъ рочкохъ кгородскихъ второго дня сегожь мѣсеца Генваря приточила се дей справа ему — пану Юрию Бокею Даниславскому съ паномъ Томашомъ Рудоминою, за повзомъ кгородскимъ Виленскимъ, которымъ онъ—панъ Бокей, того пана Томаша Рудомину позвалъ, а то о нарушенье двухъ записовъ, которые ему отъ того пана Рудомины были даны, которые дей то обадва записы на одну се речь стегаютъ; а то въ

томъ: ижъ дей панъ Томашъ Рудомина однимъ записомъ своимъ описалъ се, подъ датою року прошлого осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня данымъ, ижъ онъ пану Бокею заставилъ въ певной сумѣ пѣнзей листомъ своимъ у двухъ тысячачахъ копахъ грошей Литовскихъ сель своихъ шесть, въ земли Жюмоитской лежачіе, которые дей тому Томашу Рудоминѣ за долгъ небошика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского, въ такой же сумѣ пѣнзей, водлугъ листу небошика пана Войны, декретомъ славное и светобливое памети короля его милости Стефана, пана нашего, зъ сего свѣта зошлого, присужоны были, поменивши въ томъ листѣ своемъ заставномъ, ему—пану Юрью Бокею даномъ, личбу певную волокъ въ тихъ селахъ осѣлыхъ, яко въ которомъ селѣ волокъ осѣлыхъ много есть и также поменивши личбу волокъ пустыхъ въ тихъ селахъ, гдѣ, водле описанья его, личбы осѣлыхъ волокъ въ тихъ селахъ мѣло дей быть осѣлыхъ деветьдесять семь, а особливе лѣсныхъ волокъ при тихъ селахъ пятьдесять, чого бы дей всего осѣлыхъ съ пустыми мѣло быть сто сорокъ семь волокъ, и поменивши такъ великую личбу волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ томъ листѣ своемъ заставномъ описалсе дей, ижъ онъ—панъ Бокей, водлугъ того листу его, тые села зовимъ а зо всимъ держати и вживати мѣлъ; а гдѣ бы дей онъ въ чемъ листъ свой нарушилъ, описалсе дей при истианѣ взятой двухъ тысячачахъ копахъ грошей заруки тысячу копь грошей, и къ тому шкоды и наклады на голое слово—реченье пана Юрья Бокея, нагородити. А другимъ дей листомъ на туюжъ рѣчь пану Юрью Бокею, подъ датою тогожъ року осмьдесятъ сегого и тогожъ мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня данымъ, описалсе: гдѣ

бы се дей личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тихъ селахъ, черезъ него заставленныхъ, зъ листомъ пана подскарбего, тому пану Томашу Рудоминѣ на тые села данымъ, и зъ листомъ его заставнымъ, ему—пану Юрью Бокею данымъ, не згажала, ино дей описалсе три тысячи копь грошей ему заплатити и шкоды на голое словорѣченье нагородити. Которымъ листомъ ижъ се дей черезъ пана Томаша Рудомина нарушенье стало, а то першому въ томъ: ижъ дей онъ зо всимъ съ тымъ, яко въ листѣ заставномъ поменено, держати и вживати мѣлъ, а онъ дей зо всимъ съ тымъ, не держалъ и не вживалъ, бо мѣло дей быть волокъ осѣлыхъ деветьдесять семь, а лѣсныхъ пятьдесять, гдѣ онъ большъ волокъ осѣлыхъ, за поданьемъ пана Рудомины, не уживалъ, одно осѣлыхъ волокъ сорокъ и трети двѣ, около чого дей ширей въ позвѣ описуетъ; а другому листу въ томъ се дей отъ пана Рудомины досеть не стало, же се личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тихъ селехъ зъ листомъ пана подскарбего, на тые села данымъ, и зъ листомъ его заставнымъ, ему—Юрью Бокею, данымъ, водле описанья его не згсдила и много волокъ осѣлыхъ и нештось пустыхъ, яко то въ позвѣ описано есть, не доставаетъ.—Которая дей то справа, кгда се на тихъ помененныхъ рочкохъ ему—пану Бокею, съ паномъ Рудоминою приточила, тогда въ той справѣ змовенья насъ обѣюхъ сторонъ два декреты запли: одинъ зъ стороны позванья—зъ осѣлости мѣское, ижъ есть слушне позванъ, а другій зъ стороны року, за позвомъ припалого, ижъ есть слушне, водле запису его, на рокъ короткій позванъ. А за такимъ дей узнаньемъ позванья и року, кгда вжо отъ него, пана Бокея, на рѣчь самую, въ позвѣ описаную, доводъ се чинить почаль и листъ его заставный, данный подъ датою року

осмьдесят сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня, положонъ былъ. Такъ се дей до оного листу панъ Томашъ Рудомина призналъ, а ижъ дей до тоежъ sprawy и на туюжъ рѣчь онъ панъ—Бокей другій листъ, отъ пана Рудомина, подъ датою тогожъ року осмьдесят сегого, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня даный, мѣлъ онъ дей листъ, панъ Бокей, у суду положилъ и кгда дей былъ тотъ листъ прочитанъ, панъ дей Томашъ Рудомина, малочи до него штось мовити о отложенъ на годину просилъ; нижли ижъ се того дня второго Генвара, было спознало, судъ тую справу, межи насъ зачатую, до дальшихъ поступковъ правныхъ на день семуи тогожъ мѣсеца Генвара отложилъ; на второмъ року, постановившисе панъ Рудомина оному дей другому листу своему, отъ него пана Бокея положоному, фальшь задалъ и фальшивымъ его быть назвалъ; а то въ томъ: яко бы дей у того листу на той сторонѣ, гдѣ се листъ почаль, въ сконченью тое карты двѣ строки ему ку шкодъ яко бы приписаны, а двѣ строки на початку другоѣ стороны тогожъ поль аркуша также приписаны быти мѣли, и задавши таковой фальшь оному листу, далъ въ право поступовати не хотѣлъ, але отложенъ до вашей милости, милостивый пане воевода, просилъ.—Гдѣ вранники вашей милости кгородскіе тое sprawy далъ не судечи, до вашей милости то отложили, а панове вранники судовые земскіе сами одни безъ вранниковъ вашей милости, колектъ своихъ, судити ее не хотѣли; а ижъ се дей то передъ в. м. приточило, ино онъ—панъ Бокей, не хотечи того на собѣ поносити и въ такомъ мннманью у в. м. стороны заданья фальшу быти, кгдажъ то заднымъ фальшомъ ровужно быти не можеъ, далъ того съ паномъ Рудоминоу поступовати хочеть и то окажетъ, ижъ што

задалъ пану Бокею, же то на немъ самомъ останется.

Его милость панъ, такового мовенья умоцованого пана Бокея съ паны судьями каптуровыми выслухавши и взявши достаточную справу, такъ отъ пановъ судей каптуровыхъ зрозумѣвши, и обачивши то, ижъ вжо въ той справѣ початокъ се сталъ, и два декрета — одинъ зъ стороны слушного позванья—зъ осѣлости мѣское, а другій зъ стороны року, за позвомъ припалого зашли, згодившисе зъ ихъ милостью его милость на тые декрета и узнавши быти слушные, далъ пану Бокею въ той справѣ поступовати велѣлъ. А ватымъ умоцованный пана Бокеевъ, панъ Станиславъ Девчопольскій, домавалъ се, абы тотъ листъ передъ его милостью паномъ и паны депутаты каптуровыми былъ читанъ. Который листъ, кгда былъ съ монца въ конецъ прочитанъ, тамъ дей панъ Томашъ Рудомина его выслухавши и огледавши, на то повѣдилъ: кгдажъ дей злого добрымъ, а чорного бѣлымъ звать не могу, про то тежъ и въ той справѣ иначей не могу поступовати, одно такъ, яко есть, учтивши уши в. м., задаю тому листу фальшь, ижъ то есть фальшивый и змышленный.

А умоцованный пана Бокеевъ повѣдилъ, ижъ дей то николи въ дому пана Бокеевомъ не было, абы фальшомъ поступовати и обыходитисе мѣли, што теперъ панъ Рудомина задалъ; але ижемъ дей я властный листъ пана Рудоминоу, власною печатью его запечатованный и рукою власною его подписанный, и печатями людей добрыхъ, за прозьбою его приложоныхъ и руками ихъ подписанный, водлѣ права артыкулу сегого—въ роздѣлѣ сегомъ, и водлугъ артыкулу петьдесят сегого—въ роздѣлѣ четвертомъ, описаныхъ, справеныхъ, поло-

жилъ, просиль—абы тотъ листъ при mocy, яко слушне, водлѣ тыхъ артикуловъ справлений, захованный, и врадъ бы дей то отъ пана Рудомины вѣдалъ, еслиже у того листу, который былъ читанъ и которому се пригледѣлъ печать свою и руку свою быть подписаную признаваетъ и если то его есть печать и подпись руки его? кгдажь дей я, якожь тотъ самый листъ весь съ початку ажъ до конца написанный, мѣню и твержу быть его власнымъ и у него печать его власную и подпись руки его власное, и то, ижъ дей онъ мнѣ тотъ листъ, тыми печатями запечатованный и тыми руками печатниковъ своихъ подписанный, готовый далъ, за чимъ дей абымъ водле него захованный былъ—просиль.

На которую повѣсть умоцованого пана Бокеевого п. Томашъ Рудомина повѣдилъ: ижъ дей я до такового листу съ тымъ варункомъ, колько строкъ приписанныхъ, не знаюсе и притаковомъ листѣ, якомъ руке неподписовалъ, печати не прикладалъ и печатниковъ не просиль, въ томъ листѣ помененныхъ, которыхъ собѣ ку свѣдѣству и подпартью того листу беру и листъ признаваю, поки не есть нарушонный, не фальшивый прибавою тою значною, то-есть, двѣма строками на концу першое стороны листу, а другими двѣма строками на початку другое стороны листу; которые слова отъ слова такъ се въ собѣ маюгъ:

А гдѣ бы въ тихъ селахъ звышмененныхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якомъ то листомъ моимъ пану Бокееу описалъ, сполна не было, то маю пану Бокееу заплатити три тысячи копѣ грошей Литовскихъ и вси шкоды безъ доводу и присеги на голое реченье слова пана Бокеевого заплатити маю. О тожь дей двухъ строкъ на коньцу приписанныхъ, а двухъ строкъ на другой сторонѣ того листу на початку приписа-

ныхъ не признаваю быть обовязкомъ моимъ, але учтивши уши в. м. тою прибавою тыхъ виршовъ, которому явный фальшъ задаю, фальшивымъ дей его быть меню; а въ томъ дей зась мѣстцу отъ того слова, гдѣ се починаетъ: „и на томъ далъ се съ мой листъ илистомъ моимъ, опрочъ тыхъ четирыхъ строкъ быть его признаваю и стороны приписанья тыхъ четирыхъ строкъ, ку шкодѣ моей великой учиненый, хочечи мене тымъ фальшомъ до шкоды значное привести, яко се то значить, же тые строки фальшивые значны, бо дей стисненыхъ литеръ въ одну строку большъ, а нижели у верху, во двѣ строки писаныхъ; ку тому на мѣстцу порожнемъ, а за заламаньемъ паперу, написанный, значный фальшъ учиненый, гдѣ се дей ничего далѣй не мѣло писать; а ижъ се дей то заховуетъ, кгда се хто кому описуетъ, тогда дей для памяти термину собѣ zostавуетъ, абы мѣлъ на памяти то, яко се описовалъ и тому досыть учинилъ. Которого листу и я дей zostавилъ собѣ копію, на которой тыхъ четирыхъ строкъ нѣтъ написаныхъ, чого дей явный знакъ показую зъ самого опису и речи, же варунокъ тотъ фальшованный и приписанный незгажуется зъ самою речью, у верху описаную, гдѣ стоить въ томъ листѣ описано: „гдѣ бы се спустошенье за держанья моего стало въ подданныхъ, также, гдѣ бы такъ много волокъ и подданныхъ не было, яко въ листѣ пана подскарбего поменею, также, гдѣ бы за него спустошенье стало се, тогда бымъ дей я самъ, на немъ и ни на комъ иномъ шкодѣ поискивати не мѣлъ“; а въ томъ дей приписанью противная рѣчь показуется тымижъ словы: „гдѣ бы не было такъ много волокъ осѣлыхъ, тогда въ заруки попасти маю и въ слово рѣченье шкодѣ“, то дей явный фальшъ на рѣчи неподобны, яко быхъ мѣлъ варунокъ

давати, бо дей хлопъ сегодня будетъ, а завтра прочь пойдетъ; и то до того, гдѣ бы мѣлъ быть такой варунокъ, за тымъ заразомъ былъ бы написанный: ижъ гдѣ бы се стало спустошенъе черезъ мене, за держанья моего, у подданныхъ, ижъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ, яко есть въ листѣ пана подскарбего поменено, не было и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згажала се, або гдѣ-бы тежъ за держанья пана подскарбего съ тыхъ сель вышешомѣненныхъ люди прочь розышли, и въ тыхъ селахъ у подданныхъ спустшенъе стало, тотъ звышпомененый фальшивый приписъ и обовазокъ мѣлъ бы быть заразомъ при томъ варунку заруку приписанъ. Але дей вже сконьчивши то, ижемъ я самъ того на немъ и ни на комъ поисквати не мѣлъ, чимъ се вжо былъ листъ окончилъ и заварлъ, бо дей онъ только собѣ отъ мене то былъ вароваль въ томъ листѣ, знову оную рѣчь зачалъ, которую вжо былъ скончилъ, што есть явно, бо дей тые строки стислѣйшиє на долѣ а на другой сторонѣ, тогда и отъ строки вирши се вынесли. А ижъ право посполитое учить, артыкулъ шостый—зъ роздѣлу осьмого, въ которомъ такъ описуеть: „гдѣ бы скробанъе было на датѣ, альбо на якомъ шкодливомъ мѣсту, такой маеть быть всякій записъ никчемный“, яко се тутъ значне оказало: же хотя не скробанный, але колько строкъ приписанный и слущне маеть быть за никчемный почитанный; и то къ тому: гдѣ бы дей тая зарука не была фальшивая, або тые слова шкоды на голое словорѣченье, тогда бы дей при томъ великомъ обовазку и то мусѣло быть позволенъе припозвати мене до которого похочеть права, гдѣ бы се такимъ обовазкомъ досеть не стало; але дей рѣчь певна, кто бы дей былъ приписаль, бы было гдѣ одножъ дей

большь мѣйца ему не стало и тые чотыри строки досеть значные суть приписанные; а ижъ дей собѣ стороны беретъ тотъ головный листъ на помочь, которого дей и я собѣ также беру на помочь, въ которомъ головномъ листѣ явне дей то се показуеть, ижемъ дей все право свое влить на него, на которое есьми мѣлъ, и такъ есьми ему подаль съ тымъ всимъ, яко мнѣ было подано, ничего на себе не выймуючи, ани зоставуючи, зо всеми селы, яко самъ въ позвѣ своежъ признаваетъ, же его вси села дошли; а гдѣ бымъ на то даваль такой варунокъ, тогда бымъ дей въ листѣ головномъ того доложилъ. Такъ дей тежъ до печатаровъ мовлю, ижъ они до такового листу, иле до того фальшивого приписанья печати николи не прикладали и рукъ не подписовали, бомъ дей ихъ о тое не просилъ: кгдажъ печатники, водле права посполитого и статуту, артыкулу остатнего—въ роздѣлѣ семомъ описаного, мають быть вѣдоми, до чого печати прикладають. А при тихъ певныхъ знакахъ и доводѣхъ беру собѣ на помочь артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу первого, въ которомъ описуеть: „хтобы листы, записы, церокграфы на долги фальшоваль, а то бы се на правѣ показало, таковой кождый речъ свою въ томъ листѣ, описаную, тратить, и ку тому горломъ каранъ быти маеть“. При которыхъ певныхъ доводѣхъ, ижъ яко то есть фальшивый приписъ, готовомъ дей того самъ есмъ зъ шляхтичами учтивыми, вѣры годными, сумненьемъ поправить; и кгдажъ дей, опрочъ присеги моеє, явный и ясный есть фальшь въ приписанью тыхъ чотырохъ строкъ и для тое ясности сторонѣ жадный отводъ ити не можетъ, водле звышпописаного поданого артыкулу, гдѣ опѣваетъ: „ижъ за показаньемъ явности певное, и за доводомъ слущнымъ отъ стороны, которая фальшь

переводитъ, винный масть быти каранъ“; якожь и тотъ артыкулъ семый—зъ роздѣлу семого, который собѣ сторона брала ку помочи тому листу покладаному, тотъ же и я беру ку помочи своей, ижь листъ подь печатью того, хто даетъ, и подь печатями людей добрыхъ масть при моцы бытъ захованъ, которые то печатники ствержаютъ каждый описъ и суть свѣтками. А ижь я, якожь то вышей задавалъ, ижь пановъ печатниковъ до такового листу съ тымъ варункомъ о приложенье печатей николи не просилъ, и ихъ самихъ черезъ печатей ихъ за свѣтки водле артыкулу не пріймую и не признаваю, ноки се сторона въ томъ водле права тымижъ свѣтками того листу и того варунку очевисто не подопретъ; кдыжь и артыкулъ третій—зъ роздѣлу осмого пишеть: „гдѣ бы тестаментникъ тестаментъ справоваль, а не могъ бы жѣтъ трохъ свѣтковъ, тогда при двухъ свѣткахъ чинити повинень будетъ, предъ се тые свѣтки въ недостатку третего свѣтка сами присегами своими ствердити повинни“. Еслижь въ недостатку третего повинни тые два свѣтки тотъ тестаментъ присегами ствердити, поготову въ такъ ясное рѣчи, ижь я всихъ трохъ тыхъ свѣтковъ до такового листу съ тымъ варункомъ, которыхъ сторона черезъ печати показуеть о приложенье печати ихъ не просилъ; на который тотъ таковой отводъ и сама сторона небрала се и не беретъ, што водле права винна была учинить, прошу, абымъ я при такой ясности можной ку доводу и присезѣ бытъ припущойъ.

А по сконченню тое мовы и новѣсти пана Томаша Рудомины, умоцованный п. Юрья Божя, п. Станиславъ Девчопольскій повѣдилъ: тые дей обадва листы п. Рудоминовы, такъ першій, яко другій, на одну се рѣчь стегаютъ и одну дей въ собѣ рѣчь заставу

шести сель и агодность волокъ осѣжики и пустыля зъ листомъ пана подскарботе огѣвають; а ижь дей одинъ зъ нихъ призналъ, а другій листъ въ части его, то есть, отъ того мѣстца, гдѣ починаетъ: „Я Томашъ Рудомина“—ажъ до конца тое карты призналъ тежь его бытъ своимъ, опрочъ двухъ строкъ на коньцу тое карты, мѣнитъ бытъ фальшивые и приписанные, а на другой сторонѣ тоежь карты на початку, гдѣ мѣнитъ бытъ также строки двѣ приписанные, въ тыхъ чотырохъ строкахъ того листу своимъ бытъ не менить; а въ томъ же дей листѣ, на коньцу того листу, гдѣ се починаетъ: „и на томъ далъ тотъ мой листъ“, ажь до конца его бытъ своимъ признаваетъ, и яко дей до оногю початку, такъ и до тое навезки знающисе печать свою и подпись руки своее бытъ признаваетъ, одножь дей до чотырохъ строкъ въ томъ листѣ, то-есть, до двухъ на коньцу, а до двухъ на початку, листомъ его бытъ своимъ не признаваетъ, менечи то бытъ фальшомъ приписаннымъ, и твердени то, же до тыхъ чотырохъ строкъ печати своее не прикладаль, руки не подписоваль и печатниковъ не просилъ; ино дей што онъ менить бытъ фальшивымъ, яко бы чотыри строки мѣли бытъ приписаны, и его запираеть, ино въ початку и въ коньцу виршовъ колько десять, ижь его бытъ своимъ призналъ, и до того мѣнитъ бытъ печать свою приложоную и руку подписаную, тымъ дей самымъ тотъ весь листъ, яко есть съ початку до конца написанный, змоцнилъ и зтвердилъ; а тыми дей чотырма строками, которые менить бытъ приписанные, яко его фальшивымъ меновати, такъ и вонтпливымъ повѣстью своею чинити не можетъ. Кдыжь дей п. Томашъ Рудомина чытать и писать умѣеть, не прочитавши того листу николи бы бытъ печати своей

не прикладая и руки свое не подписывалъ; але знать дей же его прочитавши, печать свою приложилъ и руку свою подписалъ, бо дей и съ тымъ се самымъ значить, же его въ части большой, то-есть, въ початку и въ завезцѣ призналъ. Але гдѣ бы дей былъ початку и завезки не признавалъ быть своимъ, могъ бы дей фальшь задать и то опатрне и такъ яко въ статутѣ описуетъ, назвавши его фальшивымъ, меновать печать быть фальшивую, напечатать его вырытую, и руку свою, напечатать руки его формованую, альбо отъ другихъ листовъ печати отодранные быть приложоны, яко того артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу першого опѣваетъ и указываетъ, ижъ дей въ томъ фальшь, а не въ чомъ иномъ маеть быть разумѣнъ; а приписанья дей нѣкихъ строкъ въ томъ артыкулѣ не упоминаеть, абы черезъ то фальшь разумѣнъ быти мѣлъ. Про то дей, водле того артыкулу дванадцатого тыми чотырма строками фальшивыми, за признаемъ его въ большой части, чинить не можетъ, и овшемъ дей, кгдажъ, водле артыкулу семого—въ роздѣлѣ семомъ, а водле артыкулу петьдесять семого—въ роздѣлѣ четвертомъ описаный есть, достаточне справеный, за слухный и правный разумѣнъ, и сторона моя при немъ захована быти маеть; бо дей отгулъ, гдѣ бы то фальшомъ и приписанымъ мѣло разумѣти, уросла бы дей злого сумнѣнья людемъ дорога великая до вольности отъ записовъ и дотарчанье се на учтивость людскую, бо обачивши дей ку коньцу, што ему быть шкодливого, признавши его быть въ початку и въ завезцѣ своимъ, могъ бы се его заперти—зъ стороны того, штобы собѣ бачилъ быть шкодливого, хотя бы дей его и съ тымъ далъ. А ижъ дей мѣнить, же кошко того листу въ себе маеть, въ кото-

рой тыхъ чотырехъ строкъ быть не менить, ино голою дей кошкою листу запечатаного и подписаного фальшивымъ чинити не маеть и не можетъ, але другишъ листомъ противнымъ, который слово отъ слова себѣ отъ пана Бокея быть взятъ, гдѣ бы се дей зъ листомъ его не згажалъ, тотъ бы листъ фальшивымъ чинити могъ. А ижъ дей большъ литеръ въ двухъ строкахъ на коньцу, а ижъ на початку, а то ижъ стисло писано быть менить, а двѣ строки на другой сторонѣ на початку другихъ строкъ и вынеслѣйшое быти менуетъ; ино дей въ писанью листовъ на паперѣ перомъ формы не маемъ, але яко се напишетъ и запечатанъ будетъ, одно бы не былъ скробаный, такой сторона приняи маеть; только дей друкъ формѣ и въ циркю своимъ бываетъ. А ижъ дей большость литеръ въ двухъ строкахъ на коньцу быть менить, а двѣ строки на другой сторонѣ вынеслѣйшиє надъ другіє, ино дей письмо руское съ титлами се пишеть, подъ которою дей титлою двѣ и три литеры могутъ се зажнуть, чого дей въ польскомъ письмѣ нѣтъ. А ижъ дей двѣ строки менить быть вынеслѣйшиками надъ другіє, тогда се дей то необачностью того писара, который тотъ листъ писалъ, могло стать. Могло се дей то тежъ стать и самымъ паномъ Рудоминоку: ижъ хочечи о фальшь пана Бокея приправить и о злое мниманье до людей, тотъ дей паракграфъ а у коньцу приписалъ, абы и о мниманье злое до людей пана Бокея приправилъ, и самъ вольнымъ былъ. А ижъ дей въ статутѣ, яко се починати и яко коньчати листы мають, также, яко зъ береговъ сторонѣ и съ початковъ и коньцовъ починати се и кончати маеть, науки не маемъ, одно дей то, гдѣ бы былъ печатью его запечатаный людей добрыхъ, ижъ такой за слухный

узнанъ быти маеть, про то дей панъ Бокей, бачечи бытъ листъ водле права справлений, не огледаючисе на то, яко былъ написаный, оного дей отъ пана Рудомины взялъ. А изъ дей менить вонтпливые и фальшивые бытъ тые чотыри строки, а то изъ яко бы дей иншая рѣчь мѣла бытъ въ томъ паракграфѣ описана, изъ при першомъ паракграфѣ заразы тое заруки и нагороженья шкоды не доложено, одно дей то менить бытъ особливимъ паракграфомъ, ино дей и въ томъ першомъ паракграфѣ не иншую рѣчь, одно туюжь споминаеть, изъ дей если бы ся личба волокъ осѣлыхъ не згажала за спустошеньемъ его, изъ его панъ Рудомина о то позывати не маеть, тогда дей тымъ артыкуломъ и тотъ першій паракграфъ, гдѣ бы о то позываль и то дей, гдѣ бы се личба волокъ осѣлыхъ зъ листомъ пана подскарбего не згажала, замкнулъ, а тежь дей во всякихъ рѣчахъ, за всякими записы—гдѣ кому съ кимъ справа о што идетъ, нигдѣ листы безъ такового обовязку, абы въ немъ заруки и шкоды на словорѣченъе описаны бытъ не мѣли, яко дей се то и съ першого листу его показало, изъ въ немъ заруки и шкоды описаны суть, не бываетъ, и овшемъ дей всякій листъ зъ заруками и шкодами бываетъ писанъ, а то для того, абы тотъ, хто тотъ листъ беретъ, певенъ того былъ, изъ тому досытъ учинити маеть тотъ, хто на себе ему листъ даетъ. А изъ дей и тымъ листъ стороны тыхъ чотырохъ строкъ менить бытъ фальшивымъ въ томъ паракграфѣ, же того паракграфу въ томъ першомъ головномъ листѣ не споминаеть, ино дей и тымъ фальшивымъ его чинити не можетъ, бо дей ачь тотъ першій листъ сгажаецсе на тоежь одножь, изъ въ томъ першомъ листѣ то описано, же дей зо всимъ съ тымъ поменивши, яко много въ которомъ селѣ

волокъ осѣлыхъ, тые дей села пану Бокею подалъ и онъ ихъ зо всимъ съ тымъ держати мѣлъ, было бы то контраріумъ, гдѣ бы тотъ паракграфъ мѣлъ бытъ въ тотъ листъ вложенъ. Признавши то впередъ, же зо всимъ тымъ подалъ, а потомъ бы дей мѣлъ написать, гдѣ бы не доставало, то бы се рознить и въ вонтпливость приводить мусѣло, але однакъ-же дей, изъ се тая застава листовъ тутъ у Вильни справовала, ино дей абы панъ Бокей не вонтпиль о такъ великой личбы волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, въ листѣ заставномъ описанныхъ, изъ такъ много есть; кдыжь дей тые волокы отъ справованья листу заставного въ тридцати миляхъ, або и далей суть, про то дей ему другій листъ на то даль, котрый дей одного письма, одное руки и одного инкаусту писаный есть, не отмѣненный, а хоть бы се тежь и инкаустъ въ чемъ троху отмѣнилъ, ино дей и то ничого бы тому шкодитъ и вадитъ не могло, бо дей бываетъ того много, же егды инкаустъ побѣлѣеть, же его знову мѣшпають, а онъ почернѣеть; кдыжь дей писанъе того листу, яко въ початку, такъ въ концу, и тыхъ чотырохъ строкъ одное се руки згажаеть, тогда дей то за фальшь прочитано и розумѣно бытъ, для стисненья на коньцудвухъ строкъ а для вынесенья двухъ строкъ на другой сторонѣ, быти не можетъ. Але гдѣ бы се дей былъ съ початку ажъ до коньца того листу своего заперъ, въ наменьшой рѣчи его не признаваючи, а задалъ бы фальшь сторонѣ своей противной зъ стороны печати, изъ на кштальтъ печати его даль печать его собѣ вырыть, а на ештальтъ руки его уформоваль собѣ руки подписъ, альбо, отодравши печати отъ другихъ листовъ, до него приложилъ, яко то зъ роздѣлу первого—артыкулъ дванадцатый учить, а того бы дей доводилъ и довелъ, такой бы дей

фальшь за фальшь, а не такой, якій онъ теперь быть мѣнить, разумѣнь быти мѣль. А въ стороны печатниковъ: ижъ дей мѣнить, яко бы до того листу всею печатей не мѣли прикладать, ино кгдажъ дей онъ самъ печать и руку свою призналъ, тымъ дей признашьемъ и печатники змоцнилъ, кгдажъ онъ самъ въ томъ листѣ своемъ признаваетъ, ижъ за его устною прозьбою печати свои до того листу приложили и руки свои подписали, бо дей онъ вѣдалъ—кого просилъ, а яко дей разъ признавши печать и руку свою, панъ Рудомина до того мовити ничего неможеть; также дей и печатники, одъ него упрошоны, ничего бы до печатей и рукъ своихъ мовити не могли. А ижъ дей артыкуль шостый—зъ роздѣлу осьмого то въ собѣ опѣваетъ, же по томужъ маеть быти разумѣно о всякихъ записѣхъ, што о тестаентахъ, ино дей въ томъ артыкулѣ описуетъ „гдѣ бы тестаментъ якимъ незначнымъ, альбо закрытымъ писмомъ былъ написанъ, або гдѣ бы на датѣ былъ скробанъ, таковой маеть быть за никчемный разумѣнь,“ а не описуетъ, абы мѣль быть за фальшивый разумѣнь и не за фальшивымъ, але никчемнымъ звать его кажетъ; а того не споминаеть, если бы што сторона разумѣла въ немъ быть приписаного, абы за фальшивый и никчемный быти мѣль разумѣнь и званъ. А тотъ дей листъ пана Рудоминово не незнаемымъ и не закрытымъ писмомъ есть написанъ, але яснымъ и явнымъ, што дей и самъ прочиталь. А тежъ въ томъ-же артыкулѣ то описуетъ: ижъ гдѣ бы хотѣлъ тестаментъ однимъ, альбо колькомъ артыкуловъ бурити, ижъ всего тестаменту тымъ збурити не можеть и не только дей абы мѣль за фальшивый быти разумѣнь, але дей двѣма артыкулы и кольцо артыкуловъ касовати его не можеть, тымъ паракграфомъ листу своего

бурити и фальшивымъ его чинити не можеть: бо если же дей въ повѣхъ королевскихъ—гродскихъ, земскихъ, гдѣ се одинъ зъ другимъ не згожаеть, за фальшь разумѣно быти не можеть, и хотяжъ дей будетъ приписано въ одномъ, а сторона доведеть сознаньемъ возного згодного поданья пововъ, однакожъ дей то за фальшь почитано не бываеть, хотяжъ се дей таковая незгода за печатями показуетъ, поготову дей, кгда хто листъ свой признавши у него быти печать свою и руку въ части его признаеть, а въ части не признаваетъ, кгдажъ дей одно при другомъ есть передъ печатями и передъ подписомъ руки, а не подъ печатями написано, за приписанье и за фальшь разумѣно быти не можеть. А кгдажемъ дей то артыкуломъ дванадцатымъ—зъ роздѣлу первого показаль, якій листъ фальшивый маеть быть разумѣнь, а артыкуломъ шостымъ—зъ роздѣлу осьмого то показаль, якій листъ никчемный маеть быть разумѣнь, водлугъ которыхъ артыкуловъ яко дей фальшь, такъ и никчемность того листу не показуете, и овшемъ дей водле артыкулу семого—въ роздѣлѣ семомъ и водле артыкулу петьдесятъ семого—въ роздѣлѣ четвергомъ описаныхъ, оказуете водле права учиненый и справованный; про то дей на сесь часъ только зъ стороны заданья фальшу тому листу на узнанье вашей милости пускаю, а кгда дей зъ стороны фальшу заданого узнанье, в. м., будетъ, я дей потомъ того зъ стороны самое речи, въ повѣ описаное, и инше доводы, которые на письмѣ маю показати, готовъ дей буду и естемъ, кгда се о томъ першій доводъ мой ростисненъ декретомъ, в. м. зъ стороны фальшу заданого станеть. А ижъ се дей беретъ до присеги панъ Рудомина само семъ, то дей ему ити не можеть, кгдажъ дей водлѣ артыкулу два-

надпатога—въ роздѣлѣ первомъ описаного фальшу, яко въ немъ описуеть, яко рытѣя печати, формованья руки и отдиранья печатей отъ другихъ листовъ и приложенья до того листу не меноваль и не показаль, але дей еще печать свою и руку свою призналь. А што дей менить, же мнѣ въ той справѣ при томъ листѣ отводъ ити не можетъ, ино дей мнѣ самому надъ ясныя артыкулы, въ статутѣ описаные, то-есть, надъ семный артыкулъ—въ роздѣлѣ семомъ, а надъ пятьдесятъ семный артыкулъ—въ роздѣлѣ четвертомъ никакого отводу и змоцненья присегою таковыхъ листовъ наказуетъ, и овшемъ листы печатями тыхъ, которые на себе дають запечатованые и печатями печатниковъ указуетъ статутъ при мощи заховати, иншихъ никакыхъ доводовъ и подперетья таковыхъ листовъ неспоминаючи.

За чимъ панъ его милость съ паны судьями каштуровыми пытати рачиль: если бы што большъ мовенья мѣли?

На што умоцованый пана Бокеевъ повѣдиль, ижъ дей зъ стороны того фальшу заданого большъ мовенья не маю, але кгда дей то декретомъ, в. м., ростригнено будеть, а дей на самую рѣчь доводы потомъ показовати буду, што собѣ вцалѣ заховую.

Также и панъ Рудомина зъ стороны того листу, которому фальшъ задалъ повѣдиль: ижъ большъ мовенья не маеть, ожидаючи въ томъ росудку и узванья судового.

Лечь панъ его милость съ паны судьями каштуровыми, не кончечи того дня тое справы, отложить то рачили на розмышленье собѣ до понедѣлку пришлого, то-есть, до дня одинадцатого мѣсеца Генвара.

Акгда тотъ день одинадцатый припаль, въ томъ часѣ, ижъ пана его милости нѣкоторые цѣльные и важныя справы рѣчи посполитое зашли, также иные розныя акци, ку етсуживанью суду каштуровому належаче,

въ тыхъ же рочкахъ припадали, за чимъ ихъ милость тое справы судовне кончить не могучи, звлаци, ижъ приятели, такъ зъ стороны пана Рудоминовы, яко и пана Юрья Бокеея, съ тымъ се озвали, хочечи ихъ веети до угоды, про то, съ причинъ помененныхъ, еще знову тую справу панъ его милость съ паны судьями каштуровыми до другою понедѣлку, то-есть до дня осмнадцатого мѣсеца Генвара, отложить рачили, догожаючи приятели зъ обѣюхъ сторонъ, абы ихъ въ томъ часѣ погодити могли.

А кгда день аложенный мѣсеца Генвара осмнадцатого припаль, а стороны обѣдвѣ, такъ поводовая, яко и отпорная, не погодившисе, але готовы будучи слухать розознанья судового въ справѣ зачатой, яко се вышей поменило, естли же то фальшомъ розумяно и почитано быти можетъ и естли то фальшомъ слушне панъ Рудомина меновати мѣль, становни се и шильность передъ паномъ его милостью и паны судьями каштуровыми чинили. Тамъ панъ его милость съ паны судьями каштуровыми пытати рачиль обѣюхъ сторонъ: если бы въ той рѣчи, о што межи ними споръ и деть, большъ мовенья мѣли, абы то мовили.

Гдѣ умоцованый пана Бокеевъ, панъ Станиславъ Девчопольскій повѣдиль: ижъ дей зъ стороны того черезъ пана Рудомину заданого и менованого фальшу, кгдажъ се то вжо въ первомъ мовенью моемъ ясне статутомъ выводило, якій фальшъ розумѣтъ и што фальшомъ называно быти маеть, большъ надъ тое першое мовенье и выводъ мой мовенья не маю. Але ижъ першому доводу листовному, который отъ пана Бокеея на доводъ самое рѣчи, въ повѣи описаное, о што есть панъ Рудомина позванъ, показанъ былъ, задалъ есть черезъ пана Рудомину фальшъ, о который заданный фальшъ росудокъ, в. м., еще не вынешль,

ино узнаете ли то, в. м., розсудкомъ своимъ, абы панъ Бокей на самую речъ, въ позвѣ описаную, не одержавши первой отъ в. м. розознанья, зъ стороны фальшу заданого иншіе фальшивые свои доводы показоваль, панъ Бокей, яко то впередь собѣ впагѣ заховаль, такъ и теперъ дальшіе доводы на самую рѣчь, въ позвѣ описаную, показати и ихъ чинити готовъ; а гдѣ бы теперъ то быть не могло, ажъ гдѣ бы первой узнанье в. м. зъ стороны заданого фальшу выпшло, тогда и потомъ готовъ будучи вси доводы свои на рѣчь самую въ позвѣ описаную показати, которые, впаде и въ моцы своей заховуючи, узнанья въ томъ пана его милости и пановъ судей каптуровыхъ жедаль.

А панъ Томашъ Рудомина, держечисе артыкуловъ своихъ, въ першомъ мовенью своемъ поданныхъ, а беручи собѣ до тыхъ артыкуловъ ку помочи артыкулъ остатній — зъ роздѣлу сегого, въ которомъ описуетъ: „ижъ печатники, за очевистою порозьбою, до листовъ печати свои прикладати мають, вѣдаючи што въ листѣхъ есть описано,“ домовялсе, абы панъ Бокей печатниковъ того листу становилъ, и водлѣ артыкуловъ, отъ него поданныхъ, захованъ былъ.

А умопованный пана Бокеевъ, выведочи то, ижъ ему печатниковъ становить не потреба, повѣдилъ: кгдажъ листъ есть слушне, водле права артыкулу сегого — въ роздѣлѣ сегомъ и артыкулу петъдесять сегого — въ роздѣлѣ четвертомъ описаныхъ, справлений, а наболѣй, ижъ панъ Рудомина печать свою и руку свою у того листу быть призналь, ино дей надъ тые артыкулы, въ статуѣ описаные, печатниковъ ему становити не потреба. А гдѣ бы дей былъ панъ Рудомина того листу своего въ намнѣйшой речи листомъ своимъ быть не признавалъ и печати бы и подпису руки

своее, не признаваючи быть печатью не своею и не свой подпись руки повѣдилъ и твердилъ, а въ томъ бы фальшъ задалъ, певная речъ, ижъ бы дей на подпору того листу мусѣлъ панъ Бокей тыхъ печатниковъ становити.

За тымъ панъ его милость сторонѣ пыталъ рачиль: хто бы тотъ листъ писалъ, которому панъ Томашъ Рудомина, менечи въ немъ быть чотыри строки приписаные, фальшъ задалъ?

Умопованный пана Бокеевъ повѣдилъ: вѣдаетъ дей то добре панъ Рудомина, хто тотъ листъ ему писалъ, кгдажъ дей тотъ листъ отъ него выполъ и отъ него данъ есть пану Бокею.

А кгда панъ Рудомина о то отъ его милости пана былъ пытанъ, на то тыми словы повѣдилъ: не паметаю дей того, хто тотъ листъ писалъ, одно ми готовый написанный принесено, а тамъ его запечатоваль и подписалъ, вѣдъ же водлугъ коши моее, которую у себе маю, съ которою дей тотъ листъ не згажуется, тыми чотырма строками приписанными, якомъ и первой мовилъ. Ино панъ его милость и съ паны судьями каптуровыми, бачечи бытъ тую справу велико важную и уважаючи то быть его милость новую рѣчь, отъ пана Рудомины заданую, о чемъ не бачечи науки въ Статуѣ — якій бы розсудокъ мѣлъ быть учиненъ, не чинечи того сквалне, але для дѣшшого зрозумѣнья и информациі тое справы, згодившисе въ томъ съ паны судьями каптуровыми, на сконченье тое справы и на декретъ отложить то его милость рачиль, отъ дня нинѣшнего мѣсеца Генвара осмьнадцатого, до рочковъ припшлыхъ февралевыхъ, на которыхъ рочкахъ абы се обѣ сторонѣ ку росправѣ skutочной становили; а панъ Томашъ Рудомина абы печатниковъ, въ листѣ описаныхъ, на тыхъ

рочках становиль—не въ обычай того, абы вжо оные печатники, такъ пану Рудоминѣ противъ пана Бокея, яко и пану Бокею противъ пана Рудомины доводомъ якимъ быти мѣли, але только для того, абы его милость съ паны судьями каптуровыми въ той справѣ лѣпшое зрозумѣнне ее мѣти и розсудокъ свой въ ней учинити могли.

А умованный пана Бокеевъ, беручи собѣ ку помочи зъ роздѣлу четвертого артыкуль тридцатый, въ Статутѣ описаный, подаль на то, показуючи то, ижъ въ той справѣ вжо дальшій откладъ не маеть быти чиненъ, але третего дня найдалѣй конечное сказанье маеть быти чинено; а тая дей справа вжо, яко се зачала, третей недѣля идегъ, и вжо дей въ ней по три крогъ откладъ чиненъ былъ, гдѣ вжо водле того артыкулу тая справа на дальшій часъ не можетъ быть откладана, и домо-вляе, абы водле того артыкулу былъ захованъ, а далѣй того абы въ той справѣ откладъ не былъ чиненъ.

Нижели панъ его милость съ паны судьями каптуровыми бачечи, ижъ то справа великая и важная, которая доброго розмыслу потребуеть, для информации лѣпшое въ томъ отъ печатниковъ и для розмыслу статечного, не чинечи еще такъ прудко вырокъ, тую всю справу на сконченье ее отложити рачиль, на рочки пришлые, яко се вышей поменило.

А стороны обѣ-двѣ вси обороны и поступки правные свои въ той справѣ вцалѣ собѣ одинъ противъ другому впередъ заховали.

А кгда вжо потомъ, на рочкахъ теперешнихъ февралевыхъ, мѣсеца Февраля девятого дня, панъ его милость съ паны судьями каптуровыми на той справѣ, хочечи ее декретомъ своимъ скончити, засѣсти и обѣюхъ сторонъ такъ поводовую,

яко и отпорную, которые передъ его милостью и паны судьями каптуровыми очевиде стояли, еще наупоменути и того добродѣйства права имъ узычити рачиль, мають ли што большъ съ собою еще въ справѣ зачатой мовити, абы мовили.

Тамъ далѣй сторона поводовая—п. Юрій Бокей, черезъ умованного своего Станислава Девчопольского, поступуючи и выводечи, ижъ тотъ фальшь, отъ пана Рудомины листови его заданый, яко фальшомъ званъ, такъ и розумѣнъ быти не маеть, мовенья свое на письмѣ подаль и самъ панъ Юрій Бокей тое письмо усты своими читаль, которое се слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: „Милостивые панове! Справа моя, которая се зачала на рочкохъ прошлыхъ генваровыхъ, перваго дня, проволоклася ажъ до рочковъ теперешнихъ февралевыхъ дня сегоднешнего, не взявши ніякого декрету зъ розсудку в. м. надъ звычай права посполитого, ку великой кривдѣ моей. А ижъ се такъ долгò волочеть, про то и далѣй ширитьсе муситъ, припоминаючи в. м. мовенья умованного моего пана Станислава Девчопольского, которого мовенья, ижъ на письмѣ у себе не маю, в. м., моимъ милостивымъ паномъ, припомнѣти и ясне показати есть того потреба, то есть: яко на рочкохъ генваровыхъ панъ Томашъ Рудомина—бурмистровичъ Виленскій, будучи отъ мене позванный, до двухъ записовъ его, отъ него мнѣ даныхъ, и признавшихсе до обудву записовъ своихъ, одному листу—опослѣднему, признавши у него печать свою и подписъ руки своее, фальшь задалъ, менечи быти, ижъ въ томъ опослѣднемъ записѣ, безъ воли его, чотыри строки приписаны, и покладаль якуюсь термину безъ печатей и безъ подпису руки, которая у права николи мѣста не маеть и мѣти не можетъ, повѣдаючи, ижъ се листъ тотъ съ терминою его

не згажаетъ, про то повѣдаю задаю тому листу дальшь. На то, милостивые панове, такъ мовлю, и Статутомъ то, што маеть быть фальшомъ звано, а што въ собѣ фальшу не маеть, вывести и ясене показати хочу и покажу: ижъ въ томъ, въ чемъ панъ Рудомина листови своему фальшь задаеть, въ томъ не только абы мѣлъ фальшь быть узнаванъ, але то фальшомъ именовано быти не маеть. Што показую в. м. артыкуломъ дванадцатымъ—зъ роздѣлу первого, въ которомъ значне фальшь, въ чемъ бы мѣлъ быть узнаванъ, такъ написано есть: „кто бы листы, альбо печати наши фальшоваль, альбо на кшталтъ руки нашое канцлера и инныхъ писаровъ нашихъ того панства подписоваль, альбо хто бы печати наши собѣ рылъ и у себе ихъ ховаль и ихъ уживаль, таковый кождый за оказаньемъ явностью певною и доводомъ слупнымъ, ничимъ иншимъ, только огнемъ каранъ быти маеть;“ ку тому: „если бы тежь печати и выпиши владовые переправоваль, тестаменты, записы, церокграфы, листы на долги и на заставы фальшоваль;“ а якоыйжъ фальшь маеть быти розумѣнъ, такъ яко вышей есть описано: „если бы печать рылъ, на кшталтъ руки подписалъ, то—есть фальшь, альбо, отбираючи печати отъ листовъ, ку другимъ прикладаль, гдѣ бы се то на кого показало, въ томъже артыкулѣ пишеть, таковый, за оказаньемъ явностью певною и доводомъ слупнымъ, каранъ быти маеть.“ То тутъ, милостивые панове, въ томъ артыкулѣ значне есть описано, што фальшомъ звано быти маеть, же ни въ чомъ иншомъ, только въ печати и у подпису руки фальшь, а въ не написанью листу самого передъ печатями и не въ артыкулѣхъ, если бы якій былъ нарушонъ, только въ печати и у подпису руки. И кгды бы се за такимъ откажаньемъ явно-

стью певною, то есть, естли бы хто видѣлъ, кгды печати рыто и руки формовано, таковый фальшь показаль въ печати и у подпису руки явне, то есть, фальшь, и за оказаньемъ явностью власною такового фальшу, кгды бы хто на кого хотѣлъ доводити, тогды бы позвавши доводити мѣлъ, о чомъ въ констытуцеи Варшавской ясене пишеть, а не згола, яко сторона на доводъ се беретъ, самъ будучи позваный до описовъ, хочечи се зъ опису выкрутити и вольнымъ быть, не позвавши позвомъ и не показавши власного фальшу, въ чомъ маеть быть менованъ, то сторонѣ водле права ити не можетъ. А яко въ написанью въ артыкулѣ сторона листови фальшь задаеть, то ясене показую артыкуломъ шостымъ—въ роздѣлѣ осмымъ, ижъ то не только абы фальшомъ мѣло быть узнавано, але фальшомъ именовано быти не маеть. Въ которомъ артыкулѣ такъ пишеть: „коли бы въ которомъ тестаментѣ якимъ незнаемымъ, альбо закрытымъ писмомъ писано, на мѣсцу значномъ, альбо на датѣ было скробано, тогды таковый тестаментъ маеть быть никчемный,“ а не пишеть: абы былъ званъ фальшивымъ, хочьбы незнаемымъ писмомъ писано, а на мѣстцѣ значномъ и на датѣ скробано, только никчемнымъ, а гдѣ бы на мѣстцу мало потребномъ было скробано, а не ку шкюдѣ сторонѣ, тогды то шкюдити не можетъ; такъ тежь, хто бы хотѣлъ бурити тестаментъ, если бы у одномъ альбо и въ кольку артыкулѣхъ былъ нарушонъ, а иншіе вси порадне и подле Статуту справленые, тогды однимъ, альбо и колькома артыкуломъ всего тестаменту касовати не можетъ; такъ тежь и озаписѣхъ розумѣно и сужоно быти маеть. Отожь не только за фальшивый мѣтъ, але тымъ всего запису водле того артыкулу и касовати не можетъ. А если бы сторона видѣла якій артыкулъ,

альбо и колько въ записѣ нарушонныхъ, тогда мѣла сторона тотъ артыкулъ бурить, што собѣ сторона вжо впустила и вжо далѣй ничимъ запису бурить не можетъ; а што фальшомъ звано быти не маеть, въ томъ фальшу задавати не мѣла, только артыкулы, въ записѣ нарушоны, правными причинами бурить мѣла, яко въ томъ артыкулѣ шостомъ—роздѣлу осмого по достатку написано стоить. А што сторона покладаетъ термину свою и повѣда такъ: ижъ тотъ листъ съ тою терминою его не згажаетсе и чотыри строки въ листѣ приписано, которыхъ у терминѣ моеи нѣтъ, тогда повѣда—въ томъ тому листови задаю фальшь, на што, милостивые панове, такъ повѣдаю: ижъ не есть листъ фальшивый, але его власный, водле права слупне справлений, до которого се и самъ знаетъ; але термина, которую онъ тутъ покладаетъ, тогда терминъ есть змышленая, у которое ани печати, ани подпису руки нѣтъ, тогда до права не належить, и терминою листу, водле права учиненого пересвѣтчити не можетъ; и не только такою терминою голою, безъ печатей, яко покладаетъ, але бы добре подъ печатью и съ подписомъ руки моее покладаль и абы термина, отъ мене даная, зъ листовъ его, мнѣ данымъ, не згажаласе, а нижли въ терминѣ моеи, ему даной, тогда и то фальшомъ бы звано быти не могло, але бы се значила омылка, и то бы мѣлъ быти артыкулъ тотъ лишній, въ листѣ написанный, нарушонный, который бы у права мѣста мѣти не могъ, а для того листови фальшу задавати не належало бы и не только, абы то фальшивымъ листовъ менованъ, але бы его и касовать не могъ. Не можетъ быти важнѣйша термина пана Рудомины, пана бурмистровича Виленского, надъ листы королевскіе, то есть, кгда хто кого позвы королевскими

позываетъ, позвы бывають запечатованы печатью королевскою и подписаны рукою писарскою и мають быти згодливые, которыми, кгда се стороны позовуть, а бывають покладаны передъ судомъ и оказываютсе который позовъ, ижъ въ немъ будетъ большъ написано, а нижли въ другомъ бы се и рѣчь сама отмѣнила, альбо будутъ позвы поправованы, альбо скробаны, хочъ бы се значилъ и явный подступокъ и формель яковый, тогда всего того фальшомъ не называютъ, але въ нихъ видечи артыкулы якіе неправные, тогда ихъ бурить причинами правными, яко о томъ въ ухвалѣ сойму Варшавского и въ артыкулѣ двадцать третемъ—въ роадѣлѣ четвертомъ описуеть. А для нарушонныхъ артыкуловъ въ листѣ листови водле права фальшь задаванъ не бываеть, опрочъ, гдѣ бы оказалъ се фальшь въ печати и въ подписѣ руки, то фальшь менованъ се маеть; и если въ листѣхъ королевскихъ незгода, поправа, скробанье и штожъ кольвекъ неправного въ нихъ покажетъ, таковыхъ фальшивыми не называютъ, поготову и панъ бурмистровичъ для термину его листови доброму, водле права учиненому, фальшу задавати не можетъ: бо гдѣ бы то въ обычай пошло, ижъ бы въ писанью листовъ передъ печатьми фальшь менованъ быти мѣлъ и ижъ бы такъ згола не позываючи о то, тотъ, хто фальшь задаеть, на кого доводитъ и окаранье приправованъ мѣлъ, уросла бы людемъ злого сумнѣнья дорога великая, ижъ бы взявши отъ кого маетность и давши на себе записъ и нашедши якую диру, альбо який артыкулъ нарушонный и для того, ижъ бы се зъ запису выкрутить и о горло приправить могъ, не въ власной рѣчи въ чемъ фальшь менованъ быти маеть, згола фальшь задати и доводити мѣлъ, нашло бы се таковыхъ злыхъ людей много, и таковими

способомъ не было бы ни одного запису слышного, але бы вси записы фальшивыми быти мусѣли; и гдѣ бы недостатки въ записѣ за фальшь узнаваны были, вже бы до того часу, яко листы настали, безъ личбы люди цютливые, которые добръ своихъ узычаютъ, власности своее пострадали и самыкъ бы на свѣтѣ уменьшить се мусѣло. И нѣтъ того въ правѣ посполитомъ, изъ бы листы друкованы быти имѣли, циркю не маемъ, покуда на аркушу писать и откуль починать, бо хотя бы листъ и друкованный былъ, покуль печатями угрунтованъ не будетъ, потоы листомъ, водле права, слышнымъ быти не можетъ, а кгда вже будетъ запечатанный бы наплотшымъ и наплетнѣйшимъ письмомъ писано и стискаючи строки и криво, бле бы значне, жебы вычитати могъ съ печатями и съ подписомъ рукъ за слышный вездѣ у права пріймованы быти маюгъ. И у каждого листу фундаментъ есть листовый печати и подпись руки, а не заламанья паперу и някіе иншіе подобенства, яко сторона повѣдаетъ; кгдажъ заламанье листу можетъ быти и въ звиненью листу, кгда его хто неопатрне а неумѣтне звинеть, и заламанье паперу не есть сторожою и границою рѣчи въ листѣ написаное, одно печати и подпись руки; и для того печати у листовъ вынайнены, изъ бы датѣй за печатями не писано было, а хотя бы и черезъ тую границу листовую, то есть, нижей печатей, если бы было што написано, то у права пріймовано быти не маеть, а и въ томъ фальшь менованъ быти не маеть, только неправность опрочъ того, хто бы въ листовъ тую границу листовую правдивую и властную зепсоваль, а иншую фальшивую положилъ, и тотъ фундаментъ листовый рушилъ, то-есть, печати и подпись руки фальшоваль, то есть властный фальшь, кгдажъ во всякихъ листѣхъ, такъ

королевскихъ, владовыхъ, тестаментѣхъ и записѣхъ шпелякихъ, не писаньемъ, але печатями моцнить и упевняеть. Яко и о листѣхъ королевскихъ и выписѣхъ владовыхъ артыкулъ десятый въ роздѣлу четвертого, также о листѣхъ вѣчистыхъ въ уфалѣ Берестейской—артыкулъ второй и артыкулъ двадцатьпятый—въ роздѣлѣ третьемъ, о тестаментѣхъ артыкулъ второй—роздѣлу осьмого, о записѣхъ артыкулъ седьмый въ роздѣлѣ семомъ, о церографѣхъ зъ роздѣлу четвертого артыкулъ петьдесятъ седьмый, и гдѣжъ кольвекъ въ Статутѣ якіе кольвекъ листы вспоминаеть, то ни о чомъ иншомъ, только о печатѣхъ и о подписѣхъ рукъ, и тымъ листы твердить и упевняеть. И яко шпелякіе листы ничимъ, только печатями и подписомъ рукъ Статутъ и право посполитое змоцняеть, также и фальшь ни въ чемъ иншомъ, только въ печатѣхъ и у подписѣ рукъ оказывать кажетъ, а не въ якихъ подобенствахъ, только власности самъ, яко ясне и мяновите тотъ артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу первого, въ собѣ описуетъ. што маеть быти фальшомъ звано. Надто сторона сама се до запису не подокротъ признала, печать и руку свою, яко и дня оногдашнего въ рочкохъ прошлыхъ остатнего, кгда отъ вашей милости былъ пытагъ, хто бы тотъ листъ писалъ, на што самъ тотъ панъ Рудомина повѣдиль, мовечи такъ: “невѣдаю дей, гдѣ его писано и хто его писалъ, одно дей до мене готовый написанный принесено, а я дей его запечаталъ и подписалъ”, то тутъ досеть ясне самъ листъ свой призналъ и змоцнилъ, и кгда призналъ печать и подпись руки, то вже и листъ весь и то все, што въ немъ есть написано, призналъ и большъ того термянѣ и памяти своей вѣрити не можетъ, бо листъ, правне учиненый, запечатанный и подписанный есть, память значная

и певнѣйшая, и што кольвекъ написано и запечатано, то у права за слушно и правно принято быти маеть. А ижъ таковыя записи у права мають быти пріймованы, доводами ясными статутowymi того довожу, то-есть, артыкуломъ семымъ зъ роздѣлу семого, и артыкуломъ пятьдесятъ семымъ зъ роздѣлу четвертого, надъ которые тые ясныя доводы статутовые иншихъ доводовъ мнѣ чинити не потреба и право посполитое мене того не учить. Также и панъ Рудомина противъ власному запису своему, до которого се самъ добровольне призналъ, жадныхъ доводовъ чинить не можетъ и то ему водле права ити не можетъ, и прощу, абымъ, водле права посполитого и тыхъ доводовъ моихъ при записѣ захованъ былъ. А надъ таковыя ясныя доводы и певную вѣдомость, а не отъ печатниковъ, которые такъ долго въ памяти своей листу всего мѣтъ не могутъ, кгдыжъ и сама сторона повѣдаетъ, же не вѣдаетъ, хто писалъ, то тежъ и пометать не може, што въ немъ писано и ни отъ кого иного, иншое нѣкое вѣдомости в. м. мѣтъ, водле права, не есть потреба, только то, што в. м. въ словахъ мовенья нашего слышать и на письмѣ передъ собою мѣтъ рачите, и право посполитое иншое вѣдомости и зъ домыслу своего судити в. м. не позволяетъ и заброняеть, [только водле статуту. На што показую въ роздѣлѣ четвертомъ артыкулъ тридцатый, на коньцу того артыкулу, въ которомъ такъ стоитъ описано: а мы господарь, воеводове, старостове и врадники наши, судья, подсудокъ, и врадъ замковый, або дворный и ни хто инный ничого зъ головы и домыслу своего судити и сказывати не мають и не будутъ мочи, только съ того Статуту, яко въ немъ стоитъ выобразонный. И до того еще подаю артыкулъ первый тогожъ роздѣлу четвертого, въ

которомъ такъ пишеть: „ижъ судъ маеть судити водле Бога справедливе, водле права и Статуту того писаного великого князства Литовского, водлугъ жалобы и отпору стороны, ничого не прикладаючи, ани уймаючи“; и артыкулъ тридцать девятый—роздѣлу третего, въ которомъ такъ описуетъ: „ижъ справедливость однакая всеимъ маеть быти чинена.“ И проше, абы тые неправныя мовы стороны противное на сторону отложоны были, а мнѣ въ справедливости моей абы дальшая зволека чинена не была, и абымъ водле запису его, яко слушного и правного, захованъ былъ.

А кгда панъ Юрій Бокей докончилъ тое повѣсти своее, которую съ письма читалъ, тогда на то панъ Томашь Рудомина тыми словы повѣдалъ: ижъ дей, в. м., пане Бокею, мене, бурмистровичомъ Виленскимъ, въ томъ письмѣ своемъ, которое еси читалъ, припоминаючи титулъ бурмистровскій небожика отца моего, называешь, за то я Пану Богу дякую, ижъ былъ такую годность небожику отцу моему даль, же былъ на такъ учтивый и зацный врадъ поводалъ, зъ чого се значить, ижъ небожникъ отецъ мой былъ добрымъ человекомъ и людемъ добрымъ пристойне а цнотливе заховалъ се. А потомъ повѣдилъ: што дей панъ Юрій Бокей такъ широкое письмо передъ судомъ в. м., милостивый пане воеводо Виленскій, и передъ в. м., панове судьи каптуровые, читалъ и подалъ, усилюючи то показать, ижъ тотъ фальшь, отъ мене листови его въ приписанью чотырохъ строкъ заданный, и яко фальшомъ званъ, такъ и разумѣтъ быти не маеть, припоминаючи въ томъ же письмѣ своемъ частокротъ термину мою, водле которое я на себѣ пану Юрию Бокею листъ мой даль, вѣдъже безъ тыхъ чотырохъ строкъ, о которые межъ нами споръ идетъ и яко

бы я тую термину частокротъ собѣ ку помочи брать и у суду покладати мѣль; иномъ дей я такъ далеце тое термину на помочь собѣ не бралъ, и такъ часто о ней не припоминалъ, яко ее собѣ сторона въ той повѣсти писанья своего ширить, одно такъ, яко въ першей контроверси мовенья моего о томъ и о иныхъ доводѣхъ моихъ, чимъ есьми явный приписъ до того листу показывалъ, отъ мене докладано, якожь дей я и теперъ съ тымъ всимъ отзывать се до першого мовенья моего, же тыхъ чотырохъ строкъ, о которые споръ идетъ межи нами, въ листѣ моемъ не было написано. А што дей сторона повѣдаетъ, ижь тотъ листъ фальшивымъ не маеть быти розумянъ, вгдыжь дей артыкуль дванадцатый—зъ роздѣлы першого значне описуетъ, што и яко за фальшь розумяно и почитаво быти маеть, яко то сторона широко выводила, тогда дей и я тотъ же артыкуль дванадцатый—зъ роздѣлу первого такъ выкладаю, и такъ дей тамъ стоитъ описано: если бы хто выписы врадвые переправовалъ, тестаменты, записы, перографы на дѣлчи листы, на заставу фальшовалъ, ку помочи и пожитку собѣ, а ку шкодѣ сторонѣ, а то бы се на правѣ показало, яко се то значне показуетъ, же чотыри строки до того листу приписаны, чимъ дей мене хочеть ку шкодѣ привести и ку тому дей повѣдаетъ сторона, жебы тотъ листъ рыхлей за никчемный, а низъ за фальшивый водле артыкула шостого—зъ роздѣлу осьмого мѣль быти розумянъ, гдѣбы въ чомъ былъ неправный дознанъ, ино дей я якъ того артыкулу дванадцатого—зъ роздѣлу первого иначе не розумѣю, одно, яко есть въ Статутѣ описанный, такъ дей и на то позволю сторонѣ, жебы тотъ листъ за никчемный былъ узванъ, одно подъ тымъ способомъ, жебы то мнѣ ничего не-

шкодило, вгдыжемъ дей того листу водле права въ такъ великой рѣчи иначей слушне называть не могъ. А далей поступаючи панъ Томашъ Рудомина ставиль передъ паномъ его милостью и передъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми, водле першого веказу, ихъ милости печатаровъ того листу, которому фальшь заданъ, то есть: пана Яна Лонцкого а пана Яна Зарѣцкого, просечи и домагаючисе, абы се ихъ милость отъ тыхъ печатаровъ, такъ яко того потребовать рачили, зъ стороны достаточного вѣданья тое справы информовали. Якожь ихъ милость то учинить рачили. А потомъ панъ его милость зъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми обѣюхъ сторонъ на упоменуть пытать рачили, если бы енце до того большъ што мовенья мѣли, абы мовили. Нижли обѣ сторонѣ повѣдали: же вжо надъ то ничего большъ мовенья до тое справы не мають.

А такъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, выслухавши жалобы и отпору въ той справѣ обѣюхъ сторонъ и о томъ се достаточне съ паны судьями намовивши, а бачечи на то, ижь тому листу отъ пана Юрья Бокея у суду покладаному панъ Томашъ Рудомина, менечи быти въ томъ листѣ чотыри строки стислѣйшимъ письмомъ ку шкодѣ своей надъ волю и вѣдомость его по запечатованью вжо и подписанью того листу, такъ его печатью, яко и пановъ печатниковъ оного листу и по подписанью вжо рукъ до него приписаны фальшь задалъ, и на томъ приписанью бралъ се на присегу само семя, ижь тотъ листъ безъ тыхъ чотырохъ строкъ, которые менуетъ быти приписаны на себѣ пану Юрью Бокею даль. А панъ Юрій Бокей, малючи досеть на томъ самомъ, же панъ Томашъ Рудомина до печати и подпису руки своее, у того листу подписаное, такъ-

же до печатей и подписовъ рукъ пановъ печатниковъ, же за прозьбою его печати свои до того листу прикладали и руки свои подписывали, добровольные зная се, а до тыхъ чотырохъ строкъ николи се не зналъ и далее выводилъ, то панъ Бокей артыкулы статутowymi зъ роздѣлу первого дванадцатый, а зъ роздѣлу осьмого шостый же, то не есть фальшь, и за фальшь то розумѣно и меновано быти не маеть и не можетъ, але згола кромъ всякого стверженья тѣлесною присекою и свѣтками того листу домагаль се и усилуваль, же и съ тыми чотырма строками, которые панъ Рудомина приписаные быти мѣнить, за слухный и правный у каждого суду признавъ и держанъ быти маеть, такъ яко то ширей въ спорѣ мовенья ихъ обѣюхъ сторонъ есть описано. Панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, упатруючи то, кгдажъ се панъ Юрій Бокей до нѣякого стверженья параграфу чотырохъ строкъ ничимъ не бралъ, але тотъ весь листъ и съ тыми чотырма строками за слухный и водле права справленый быти розумѣлъ, такъ въ той справѣ его милость съ паны судьями выналезти рачили: ижъ панъ Томашъ Рудомина присегу учинити маеть, на томъ, же тотъ листъ безъ тыхъ чотырохъ строкъ, въ которыхъ приписаню до того листу фальшь задалъ, пану Юрью Бокею на себе далъ, а тые чотыри строки, кромъ воли и вѣдомости его и послѣ данья пану Юрью Бокею того листу суть приписаны, якожъ и рокъ присезѣ третій день есть зложонъ. А кгда панъ Томашъ Рудомина на томъ присягнетъ, тогда тотъ листъ во всякихъ артыкулахъ своихъ, окромъ тыхъ чотырохъ строкъ, то-есть на першой сторонѣ карты на самомъ концу двухъ, а на другой сторонѣ на початку тоежъ карты другихъ строкъ двухъ у каждого права при зуполной мо-

цы захованъ быти маеть, а тые вси чотыри строки вже нѣкоторое мощи вѣчными часы мѣти не мають, и панъ Рудомина за ними ни въ которые заруки впадати и ничего пану Бокею платити не маеть. А што се дотычетъ примовки заданью фальшу отъ пана Томаша Рудомины тому листу, который панъ Бокей у суду покладать, менуючи въ немъ быти чотыри строки приписаные, ино ижъ то панъ Рудомина не самой особѣ пана Юрья Бокея, але тому параграфу чотырохъ строкъ задалъ, а умопованый пана Юрья Бокея то артыкулы статутowymi звышъ описанными выводилъ, ижъ то за фальшь розумѣно и фальшомъ меновано быти не маеть и не можетъ; про то панъ его милость съ паны судьями каптуровыми узнати и выналезти рачили: ижъ то водлугъ тыхъ артыкуловъ, которыми то онъ выводилъ фальшомъ розумѣно и меновано быти не маеть, также и панъ Томашъ Рудомина за тую примовку зъ жалю за кривою своею противъ того листу, а не противъ особѣ учиненого, водлугъ артыкулу тридцатого въ роздѣлѣ чотырнадцатомъ въ статутѣ описаного, нѣкоторое вины на собѣ относитъ не повиненъ. А панъ Юрій Бокей, черезъ умопованого своего пана Станислава Девчопольского, за таковое узнанье, ижъ то фальшомъ не есть и розумѣно быти не можетъ и ижъ отъ такового заданья фальшу вольнымъ учиненъ, подкыовавши и въ томъ тотъ декретъ за слухный принявши, розумѣючи однакъ тотъ же декретъ зъ стороны присеги пану Рудомины сказаное и стороны того, ижъ тотъ листъ отъ него покладаный во всемъ зуполне не есть змоцненъ не водле права быти учиненъ, заховавши собѣ впередъ вцале всякѣе обороны и поступки противъ пана Томаша Рудомины и самое рѣчи, въ листѣ описаное,

апеллевалъ съ тымъ до суду головного трибунального; а его милость панъ съ паны судьями каптуровыми апелацие ему въ томъ допустити рачиль, которое апелацие зъ обудвухъ сторонъ мають пильновать у суду головного трибунального, водлугъ науки въ трибуналѣ описаное, на мѣстцу звыкломъ у Вильни въ року теперешнемъ осьмьдесятъ осьмомъ *) по Великодни, святѣ римскомъ у двухъ недѣляхъ. А по доконченю тое sprawy домавалъ се умоваанный пана Бокеевъ панъ Станиславъ Девчопольскій, абы панъ Томашъ Рудомина зъ стороны нарушенья запису своего пану Юрю Бокею подъ датю року осьмьдесятъ сегомо, мѣсеца Апрѣля десятого дня, на заставу шести сель въ земли Жомойтской лежачихъ, отъ него даного, кгдыжъ дей тежъ есть до него припозванъ, отказъ чиниль, а тотъ записъ просиль абы былъ читанъ. Который кгды былъ знову передъ паномъ его милостью и передъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми вычитанный, тогда панъ Станиславъ Девчопольскій, выведчи тотъ записъ быть отъ пана Рудомины нарушонный, такъ повѣдилъ: тымъ дей листомъ своимъ подъ датю року прошлаго осьмьдесятъ сегомо, мѣсеца Апрѣля десятого дня данымъ, панъ Рудомина заставиль пану Бокею шесть сель, въ земли Жомойтской лежачихъ, поменивши въ листѣ своемъ, яко въ которомъ селѣ много волокъ осѣлыхъ и яко при тыхъ селахъ много волокъ пустыхъ, съ которого помененья и описанья его мѣло бы дей быть деветьдесятъ и семь волокъ осѣлыхъ, а петьдесятъ лѣсныхъ, то дей всего сто сорокъ и семь волокъ и поменивши дей личбу волокъ осѣлыхъ въ тыхъ селахъ

*) Въ сожалѣнню акты главнаго Литовскаго трибунала, находящiеся въ Центральномъ Архивѣ, начинаются только съ 1616 года.

заставныхъ и волокъ пустыхъ, помѣнилъ дей то въ листѣ своемъ, ижъ онъ совсимъ а совсимъ съ тымъ пану Бокею тые села, ничего съ нихъ не уймуючи и не оставуючи, заставиль и совсимъ дей съ тымъ панъ Бокей, яко въ листѣ его есть описано, уживати мѣль, а онъ дей ни якимъ способомъ ни якое шкоды въ пожиткахъ его, съ тыхъ сель походячихъ, пану Бокею чинити не мѣль, и въ чемъ бы дей кольвекъ въ томъ листѣ свой нарушилъ, обовезаль се дей заруки запластити и шкоды наклады на слово рѣченье, около чого дей въ томъ листѣ ширей есть описано. Отожъ дей панъ Рудомина въ томъ листѣ свой нарушилъ, першая: ижъ дей онъ, помѣнивши въ листѣ своемъ личбу волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, доложилъ того, ижъ ничего съ тыхъ сель не выймуючи и не оставуючи, заставиль ихъ пану Бокею; ино хотяжъ дей онъ, панъ Рудомина, такъ великую личбу въ листѣ своемъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тыхъ селахъ, яко есть описано, помѣнилъ, тогда дей такъ много не подалъ и не завель, бо мѣль дей подати волокъ осѣлыхъ водле листу деветьдесятъ семь, а лѣсныхъ пятьдесятъ, то всего сто сорокъ и семь волокъ, а онъ дей не подалъ, одно осѣлыхъ волокъ въ тыхъ селахъ сорокъ и трети двѣ, а лѣсныхъ сорокъ три и третью одну, што дей готовъ панъ Бокей доводомъ яснымъ показати, до которого прошу, абымъ былъ припущонъ и повѣдилъ: Тымъ дей записъ свой панъ Рудомина нарушилъ, гдѣ пришедъ не уймуючи и не оставуючи ничего съ тыхъ сель, о тожъ дей, ижъ онъ всего, яко въ листѣ описано не подалъ, то съ тыхъ сель вынялъ и при собѣ оставиль, бо гдѣ бы дей былъ съ тыхъ сель ничего не вынялъ, тогда бы дей былъ совсимъ съ тымъ, яко самъ въ

листѣ своемъ поменялъ, пану Бокею подалъ. Другая причина: ижъ дей онъ тымъ записъ свой нарушилъ, гдѣ пишеть въ записѣ, ижъ панъ Бокей зовсимъ а зовсимъ съ тымъ, яко се въ записѣ поменяло, тые села держати и всякихъ зъ нихъ пожитковъ уживати маеть, отоже гдѣ бы дей былъ зовсимъ съ тымъ, яко въ записѣ поменялъ, пану Бокею подалъ, тогда бы дей тежъ панъ Бокей со всимъ съ тымъ уживалъ и большъ бы пожитку мѣлъ, гдѣ бы было такъ много осѣлыхъ волокъ, яко въ записѣ поменялъ; отоже дей теперь панъ Бокей совсимъ съ тымъ не уживаетъ, бо ему совсимъ съ тымъ тыхъ сель яко въ записѣ поменялъ, не подалъ. Третья причина нарушенъ запису его, ижъ дей никакимъ способомъ и обычаемъ шкоды въ пожиткахъ его съ тыхъ сель, чинити не мѣлъ, бо гдѣ бы дей былъ, всю девятьдесятъ и семь волокъ осѣлыхъ, яко въ записѣ поменялъ пану Бокею подалъ, панъ Бокей бы дей большъ пожитку мѣлъ, а низъ теперь, гдѣ ему шкоду учинилъ у пожитковъ тымъ, ижъ ему водлугъ листу своего осѣлыхъ волокъ пятьдесятъ шести и трети одное не подалъ, съ которыхъ ему пожитокъ чинить и такъ много не доставаетъ. А што дей пишеть въ записѣ своемъ: ижъ онъ право свое на пана Бокея влилъ, которое на тые села мѣлъ, тогда дей онъ влилъ право свое на вси села, въ листѣ пана подскарбего описаные и на личбу въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, водле листу пана подскарбего, же зовсимъ съ тымъ панъ Бокей держати мѣлъ; отоже дей панъ Бокей зовсимъ съ тымъ не держитъ, чогомъ довести готовъ.

На тую повѣсть умоцованого пана Бокеевого, панъ Томашъ Рудомина повѣдиль: правда дей есть, жемъ тую шесть сель, въ земли Жомойтской лежащихъ,

которымъ дей за описомъ годное памети небожчика пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовскаго и за декретомъ славное и светое памети короля его милости Стефана, пана нашего зешлого, съ призволеньемъ пановъ опекуновъ того же небожчика пана подскарбего, въ певной сумѣ пѣнезей у двухъ тысячахъ копахъ грошей мѣлъ, пану Юрью Бокею въ таковой же сумѣ пѣнезей у двухъ тысячахъ копъ грошей заставилъ и зовсимъ на всимъ, якомъ самъ держалъ и яко мнѣ было подано, съ тымъ всимъ правомъ есьми пану Юрью Бокею заставилъ, подалъ и поступилъ, и все право свое, котороемъ на тые села мѣлъ, на пана Юрря Бокея влилъ, ничого съ того права, кгрунтовъ и людей тыхъ сель на себе не зоставуючи и не выймуючи, якоже дей панъ Юрй Бокей на томъ пересталъ и при подаванью моему тые села зовсимъ, якъ въ собѣ и въ пожиткахъ своихъ тые села мають, отъ мене принялъ и къ тому заразы то другому заставилъ. А артыкулъ дей петнадцатый—зъ роздѣлу четвертого учить: ижъ коли бы хто черезъ еднанъе, альбо постановенъе якое чога на комъ искалъ, тотъ дей въ вину статутую попадаетъ. И не упоминалъ се дей панъ Бокей на онъ часъ у мене никакыхъ кгрунтовъ, ани волокъ осѣлыхъ, ани пустыхъ, надъ то, што ему подано, якоже дей упоминати се слушне не могъ, кгдаже дей такъ, якомъ я самъ держалъ, зовсимъ тые села ему поступилъ и все право свое на его есьми влилъ и не описывалъ се дей есьми ничого за то иного пану Бокею, опрочъ гдѣ бы тые села въ руки пана Бокеевого пришли, а я быхъ се въ тые села и въ пожитки ихъ задержанья его чимъ вступовалъ, тогдамы дей за то водле опису моего въ шкоды и въ заруки попасть мѣлъ;

отожъ дей я вжо большъ до того ничего не мѣлъ, кдгыжъ объ мене панъ Бокей все тое право, якоемъ на тые села мѣлъ до рукъ своихъ принялъ. А тежъ бы дей рѣчь не слушная и розуму противная была, абыхъ се дей мѣлъ описывати такъ великую заруку шкоды и наклады платити о польгъ волоки, або о волоку, если бы котораго кольвекъ съ тыхъ тамъ сель прочъ пошоль, але дей только описаль се есьми заруку и шкоды и наклады платити, если быхъ се самъ въ тые села, або пожитки ихъ вступоваль, а пану Бокею трудность якую въ держанью и уживанью тыхъ сель задавати мѣлъ, чогомъ дей николи не чиниль, и самъ дей панъ Бокей ото на мене не жалуетъ.

А такъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, выслухавши жалобы и отпору въ той справѣ обѣюхъ сторонъ, а о томъ се достаточне намовивши, а бачечи на то, ижъ панъ Юрей Бокей того явне и ясне не показалъ, абы панъ Томашъ Рудомина въ держанью и уживанью въ тыхъ шести селахъ людей и въ волокахъ пустыхъ пану Юрию Бокею отъ пана Томаша Рудомины, у двухъ тысячахъ копахъ грошей заставленныхъ, водлугъ листу его милости небожчика пана Лаврина Войны подскарбего земского великого князства Литовскаго, также и водлугъ листу своего якую переказу учинити и тымъ листъ свой заставный нарушити

мѣлъ, кдгыжъ панъ Томашъ Рудомина и теперъ то признаваетъ, ижъ отъ иного часу, якъ тые села пану Юрию Бокею заставиль и до сихъ мѣствъ въ нихъ, ани въ жадную рѣчь ку нимъ належачую, не вступуетьсе, и если бы дей у якую рѣчь уступиль и переказу учиниль, нехай дей то ясне панъ Бокей окажетъ, але дей яко ему отъ небожчика пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовского, тые села заставлены были, съ тымъ всижъ онъ панъ Рудомина заставиль и въ тое се не вступуетъ, съ тыхъ причинъ панъ его милость пана Томаша Рудомину отъ того всего обжалованья вольнымъ учинити рачиль.

А панъ Юрей Бокей отъ того декрету его милости, менечи его быть неправнымъ и заховуючи собѣ у трибуналу вси обороны правные, противъ пана Рудомины апелеваль съ тымъ до суду головного трибунального.

А его милость панъ съ паны судьями каптуровыми апелации ему въ томъ допустити рачиль. Которое апелации зъ обудвухъ сторонъ мають пильновать у суду головного трибунального, водлугъ науки въ трибуналѣ описаное, на мѣспу звыкломъ у Вильни въ року теперешнемъ осьмдесять осьмомъ по Великодни, святѣ римскомъ у двухъ недѣляхъ. Што про наметь до книгъ вгродскихъ Виленскихъ есть записано.

1588 г.

Изъ связки № 142, за 1588—1620 г., дон. 31.

. 173. Духовное завѣщаніе Шойпогольской маршалковой, Анны Свирской.

Во имя Божее станьсе. Ку выполненью и сконченью всихъ речей, въ семь тестаментъ моемъ нижей написаныхъ, я—Янова Болеславовича Свирская—маршалковая господарская, державчиная Шойпогольская, я—Ганна Рогозянка—вызнаваю симъ моимъ тестаментомъ остаточное воли моее, ижъ я, бачечи уставичную отмѣнность того нудного свѣта, а ижъ чловѣкъ на немъ будучій ничего певнѣйшимъ не есть надъ смерть, а часъ и докончене у живота его закрыто есть отъ вѣдомости его, и тому добре розумѣючи, ижъ всякіе справы, постановенья людскіе, нисьмомъ не увенченны и не обварованы, съ часомъ своимъ, въ запаментанье, за разомъ съ отмѣною вѣковъ людскихъ, приходять, будучи я на сесь часъ отъ Пана Бога хоробою навежона, алежъ однакъ при зуполномъ розумѣ и памети досконалое, не зъ жадного примупенья, але сама по доброй воли своей—для того, абысь по животѣ моемъ межи его милостью паномъ малжонкомъ моимъ—княземъ Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ, зъ дѣтьми моими и иншими близкими кровными и повинными моими около маенности моей, по мнѣ zostалое, ніякіе зайствя, розницы и незгоды не дѣбели, умыслиломъ тестаментъ справити и имъ домъ мой и маенность мою, водле зданья моего, розрадити и розшафовати. Который же тестаментъ мой теперь, за разомъ зъ добрымъ розмы-

сломъ и уваженьемъ моимъ справуючи, такъ въ немъ остаточную волю мою ку вѣдомости всимъ посполите, кому бы того потреба указывала, ознаймую, постановляю и замыкаю. Напервей: кгда Панъ Богъ всемогучій, съ часомъ воли своее светое, мене съ того света до хвалы своее светое поволати будетъ рачиль, душу свою поручаю въ мисердныя руки и опатрность Пана Бога всемогучаго, въ Тройцы единого, маючи зуполную вѣру и надѣю, ижъ, яко Богъ милосердія и ласкавости, вси неправости мои, зъ даремное ласки и доброты своее, отпустити и мнѣ до хвалы кролевства своего светого приняти будетъ рачиль. Тѣло мое грѣшное маеть быти поховано черезъ пановъ опекуновъ и пріятелей моихъ въ церкви светое Пречистое у Вильни. Ку статочному и справедливому выконанью сее остаточное воли моее, въ семь тестаментъ моемъ написаное, по Пану Возѣ, опекунами обираю людей зацныхъ, ихъ милости—отца Ивана Парфеновича—протопопа и намѣстника отца митрополита справъ духовныхъ Виленскихъ, а мѣщанъ Виленскихъ—пана Кузьму Мамонича—бурмистра, пана Бориса Андреевича а пана Ивана Андреевича—писара мѣстского Виленского; прошу, абы ихъ милость, зъ ласки и побожности своее хрестіянское, тѣло мое грѣшное, водле обычаю костела греческого, поховати, и о тое старати рачили, якобы сесь тестаментъ

мой во всѣмъ, водле воли моее, въ немъ описаное, захованъ и skutочне выполненъ быть. А погребъ тѣла моего, за што маеть быти справленый, то есть написано на рестрѣ моемъ, съ печатью моею и съ подписаньемъ рукою моею двухъ литеръ письма руского, отъ мене оставленомъ. А што се дотычетъ маетности моее, лежащее и рухомое, тую всю а всю, што одно ее маю, за разомъ симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее распоражаю и росписую. Напервей: домъ мой власный, у пана Юрья Яновича Зеновьевича, зятя моего и у малжонки его а дочки моее, кнежны Марины Соколинской, купный, у мѣстѣ Виленскомъ, идучи ку Вернадыномъ, межи двѣма улицами, на рогу лежащій, съ пляцомъ, зъ будованьемъ всякимъ, мурованымъ и деревенымъ, и со всимъ на все, ничего не уймучи, ани на дѣти мои оставуючи, записую на церковь светое Пречистое Богородицы, гдѣ тѣло мое поховано будетъ. Мають по животѣ моемъ панове опекунове мои, отецъ протопопа Виленскій—тотъ домъ въ мощь свою взяти и, за вѣдомостью своею маючи, въ наемъ давати; а тымъ наймомъ съ того дому протопопъ Виленскій, яко тотъ теперешній, такъ и по немъ будучіе, и зъ иншими священниками и діаконами собору церкви светое Пречистое, дѣлити се и того уживати до тое церкви светое Пречистое вѣчными часы. Дворецъ мой, въ повѣтѣ Виленскомъ, надъ рѣкою Вильною лежащій, называемый Оньюковскій, который я у Станислава Сузкого и у Яроша Ольшанского купила, тотъ дворецъ, зъ будованьемъ дворнымъ, зъ кгрунты всякими, оремymi и неоремymi, зъ сѣножатъми, зъ лѣсы, зъ рѣками, съ сажавками, зъ збожьемъ, молочонымъ и немолочнымъ, и на полѣ засѣяннымъ, зъ быдломъ и зъ статкомъ всякимъ домовымъ и со всимъ навсе, такъ,

якомъ сама держала, и со всимъ правомъ, на тотъ дворецъ належачимъ, ничего не уймучи, ани на дѣти, потомки близкіе и кровные мои не оставуючи, симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее даю, дарую и на вѣчность записую малжонку своему его милости князю Яну Болеславовичу Свирскому. И маеть его милость князь, малжонокъ мой, по животѣ моемъ, тотъ дворецъ мой Онаковскій со всимъ въ мощь и содержанье свое взяти и его держати и уживати, отдати, продати, даровати и водле уподобанья своего имъ, яко властностью своею, шафовати, вѣчными часы. А сынове, также и дочка моя—пана Юрьева Зеновьевича, кнежна Марина Соколинска, дѣти и потомки ихъ, и нахто зъ блдскихъ и повинныхъ моихъ, до того дворца и ни до которое части его ничою мѣти не мають и не будутъ мочи вѣчне. Имѣнья мои, въ повѣтѣ Полоцкомъ лежащіе, одно называемое Несино, котороемъ я купила у пана Тимофея Головни, яко есть о томъ на листѣ купчомъ и на иншихъ листахъ на тое имѣнье належачихъ, ширей и достаточней написано, а другое имѣнье, называемое Солонеевичи, которое мнѣ малжонокъ мой, небощикъ князь Михайло Друцкій Соколинскій, на вѣчность записаль, тое оное имѣнье, зъ будованьемъ дворнымъ, зъ кгрунты всякими, оремymi и неоремymi, зъ сѣножатъми, зъ лѣсы, зъ боры, зъ ловы звѣринными и рыбными, зъ людъми, зъ бояры, съ поддаными тяглыми и осадными, и зъ ихъ повинностями, и со всимъ на все даю, дарую и симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее на вѣчность записую двѣма сыномъ моимъ—князю Михайлу а князю Василью Михайловичомъ Друцкимъ-Соколинскимъ. Мають тые два сынове мои обадва спольне тые имѣнья мои помененные—Несино и Солонеевичи, по жи-

вотѣ моемъ, въ мощь и въ держанье свое взяти и то спольне на ровные части на себе держати и уживати, отдати, продати, даровати и яко властностью своею, водле воли своее, шафовати вѣчными часы. А сынъ мой—князь Семень Друцкій-Соколинскій, также и дочка моя—пани Юрьева Зеновьевичова кнежна Марина Соколинска, дѣти и потомки ихъ и ни кто зъ близкихъ и повинныхъ моихъ, до тыхъ помененныхъ имѣней моихъ и ни до которыхъ частей ихъ ничего мѣти и вступовати никто николи не мають и не будутъ мочи. Ни жили, што бы кольвекъ по животѣ моемъ въ тыхъ обѣюхъ имѣньяхъ быдла рогатого и нерогатого, збожъя, молочного и немолочного, и на полѣ засѣного, также и всякого иного статку домового zostало, то все сынове мои вси три—князь Семень, князь Михайло и князь Василей Соколинскіе, побрати и на ровные части межи себе подѣлити мають. А съ тое маетности вси три сынове мои мають дати на церковь светого Юри у Полоцку десеть копъ грошей Литовскихъ. А зъ стороны тыхъ двухъ имѣней, самыхъ нагорожаючи, я и тымъ дѣтямъ моимъ—князю Семену, сыну моему, и пани Юрьевой Зеновьевичовой, дочцѣ моей, записую имъ суму пѣнезей готовую, которую маю въ захованью у его милости пана Станислава Сабини, доктора, секретара короля его милости, войта Виленского, чотыриста копъ и сорокъ копъ грошей Литовскихъ, на што и листь отъ пана войта, подъ печатью и съ подписомъ руки его, у мене есть. Съ тое сумы записую сыну моему князю Семену Махайловичу Друцкому-Соколинскому двѣстѣ копъ грошей литовскихъ, а дочцѣ моей, паней Юрьевой Зеновьевичовой, кнежнѣ Маринѣ Соколинской, другую двѣстѣ копъ грошей Литовскихъ. Мають они по животѣ моемъ

тые пѣнези у пана войта Виленского взяти и ими водле воли своее шафовати. А сорокъ копъ грошей, которыя заставаеъ, мають панове опекунове роздати, то есть: на церковь светое Тройцы десеть копъ грошей, и на иншіе вси церкви у Вильни десеть копъ грошей, служебнику моему Яну Ведрицкому десеть копъ грошей, а иншимъ слугомъ и чeledи моей мають роздати десеть копъ грошей. А што се дотычетъ речей моихъ рухомыхъ—золота, серебра, шатъ, цины, мѣди, кони, и што кольвекъ речми рухомыми можетъ быти названо, того штомъ кольвекъ мѣла, то сама, за живота моего, слугамъ моимъ, чeledи и иншимъ особомъ рознымъ, водле зданья моего, роздала, ижъ вжо по животѣ моемъ ничего не заставаеъ; только футро кунье новое сыну моему князю Семену Соколинскому, а кожушокъ куньи, ничимъ непокрытый зъ бобромъ и съ колнеромъ бобровымъ, дочцѣ моей—пани Юрьевой Зеновьевичовой, кнежнѣ Маринѣ Соколинской по животѣ моемъ, отдано быти маеъ. Привилья и всякіе листы мои, штомъ кольвекъ ихъ мѣла, тьемъ, зложивши въ скринку и запечатовавши печатью своею и печатьми людей зацныхъ, даломъ до захованья до его милости пана Станислава Сабини, войта Виленского; и егды се сынове мои вси три тутъ до Вильни зберуть, мають, тую скринку взявши, спольне зъ его милостью княземъ малжонкомъ моимъ, листы, которые кому водле сего тестаменту моего належати будутъ, розобрати. Челядь моя невольная, а меновите: невіста, на име Федья, прозвищомъ Утка, и дочка ее—Настасья и зъ сыномъ своимъ, и Орна зъ сыномъ своимъ и братъ ее Васько, также и иншая вся чeledь, што кольвекъ еси ее мѣла и по животѣ моемъ гдѣжъ кольвекъ останеть, такъ мужского, яко и невістего стану,

вольная и невольная, по животѣ моемъ, имеетъ быти вольно выпущена, зъ дѣтьми, зъ статкомъ и зо всею маестносью ихъ; а сыны мои и дочка моя пани Зеновьевичова и потомки ихъ и ни хто зъ близкихъ повинныхъ моихъ до тое челеди моеей, до дѣтей и маестностей ихъ, ничего мѣть и нигдѣ ихъ поискивать не мають и не будутъ мочи вѣчными часы. А такъ я—Янова Волеславовичова Свирская—маршалковая господарская, Ганна Rogozianka, тую остаточную волю мою, какъ ознаявши и замкнувши, сей testamentъ мой печатью своею запечатовала еси. А при томъ, заховуючисе водле статуту права посполитого, ужиламъ до того ихъ милости людей запныхъ: вельможного пана его мости пана Теодора Скумина—подскарбего земского и писара великого князства Литовского, старосту Браславского и Олитского, пана Андрея Ильговского—писара скарбного великого князства Литовскаго, тивуна въ земли Жомойтской Тверского, пана Яроша Волчка, пана Мальхера Петкевича—писара земского Виленьского, а духовника моего—священника церкви Воскресеньского отца Карпа Стефановича, и, ознаявши я ихъ милости тую остаточ-

ную волю мою, просиламъ, абы ихъ милость сесь testamentъ мой печатъми своими запечатовать и руками своими подписати рачили. Ихъ милость, припустивши то ку вѣдомости своей, за устною очевистою прозьбою моею, то учинили а сесь testamentъ мой печатъми своими запечатовати и руками своими подписати рачили. Писанъ у Вильни. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ осьмого, мѣсеца Генвара чотырнадцатого дня. У того testamentу печатей притисненыхъ шесть и подписы рукъ тыми словы: Теодоръ Скуминъ—подскарбій земскій и писаръ великого князства Литовскою—власною рукою Андрей Ильговскій—рука власна; *za oświadczą prośbą ieumości pani marszałkowej przy pieczęci swej, ja Jarosz Wolczek—ręka swą podpisał;* Мальхеръ Петкевичъ—писаръ земскій Виленьскій, Карпъ Стефановичъ—попъ Воскресенскій—рукою власною. Тое оповѣданье его милости князя маршалковое и тотъ testamentъ до книгъ кгородскихъ Виленьскихъ есть уписанъ, а по записанью и сесь выпишь съ книгъ подъ печатъми нашими пану Юрію выданъ. Писанъ у Вильни.

1593 г.

Изъ связи № 81, за 1574—1598 г., докум. № 4.

174. Опись движимаго имущества, пограбленнаго земляниномъ Юрьевскимъ въ имѣніи малолѣтнихъ Терликовскихъ, называемомъ Будилово.

Лѣта Вожого Нароженья тысяча пятьсотъ деведьдесятъ третего, мѣсеца Феврала пятого дня.

На рочкахъ кгородскихъ Февралевыхъ, въ семь року деведьдесятъ третемъ припалыхъ и судовне отпраованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ—маршалкомъ господарскимъ, державкою Мойшюгольскимъ—намістникомъ Виленскимъ, Габріелемъ Рыпинскимъ—судьею а Щастнымъ Вегуматкою—писаромъ, постановившисе очевисто зеженинъ господарскій повѣту Волковысского панъ Мартинъ Терликовскій, опекунъ дѣтей небощика Станислава Терликовского, брата своего рожного, оповѣдалъ и обтежливе жаловалъ на земенина господарского повѣту Городенского пана Яна Юрьевского о томъ, изъ дей въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ деведьдесятъ третемъ, мѣсеца феврала третего дня у въ одѣханью дей его пана Мартина Терликовского до Трокъ на рочки кгородскіе Троцкіе, сего мѣсеца Феврала первого дня припалые, маючи на оныхъ рочкахъ за позвы справу зъ Яномъ Крыжановскимъ о забитье и замордоване брата своего рожного зъ имѣнья названого Будилово, лежачого въ повѣтѣ Троцкомъ, который дей тое имѣнье онъ Мартинъ Терликовскій держалъ, поемъ брата своего у опецѣ

своей спокойне до лѣтъ дѣтей небощика брата своего, братанковъ своихъ Каспера а Мальхера и сестры ихъ Зофіи Станиславовичовъ Терликовскихъ, и кгда дей онъ былъ у Трокахъ съ поменеными дѣтьми братанками своими, то пакъ дей въ небытности на тотъ часъ его самаго Мартина Терликовского и дѣтей тыхъ помененыхъ въ томъ именью Будиловѣ, ино дей онъ Янъ Юрьевскій, упатривши собѣ такий часъ, зобравшисе зъ немало людми, помочниками своими, уѣхалъ дей и кгвалтовне и безправне въ тое имѣнье дѣтей небощика брата его, названое Будилово, лежачое у повѣтѣ Троцкомъ надъ рѣкою Кирсною, у дворъ и во все дей будованье того двора и во всю маетность рухомую, въ томъ дворѣ зложоною, зъ люди осѣлыми къ тому двору належачими у двадцать и два человекъ осѣлыхъ и челядь дей невольную, въ томъ дворѣ мѣшкауючу, до себе дей забралъ, а его дей и дѣти небощика брата его, у верху помененые, зъ имѣнья зъ людей и зовсей маетности гвалтовне и безправне зъ упокойного держанья выбилъ и отнялъ. Которой дей маетности въ томъ дворѣ было дей найпервѣй — у свиргѣ: кордъ, серебромъ оправенный, за кордомъ ножи два, серебромъ оправные, за который дей тотъ кордъ дано чотыри копы грошей Литовскихъ; сереброманого полторы гривны, поясъ аksamит-

ный черного з... серебра, коштоваль копу грошей Литовскихъ; перстень золотый, безъ камня, коштоваль золотый чирвоный; запоножъ двѣ золотыхъ, неры осаженные до шпильи коштовали дей пять золотыхъ чирвоныхъ, потройныхъ польскихъ шесть. Въ томъ же дей свиряѣ шатъ въ скрини великой полкобонючье блекитное новое каразеовое (съ) петлицами дробными, коштовало дей пять копъ грошей Литовскихъ; жупанъ шарый каразен накрапной зъ чирвоною нитью, у того жупана кебликовъ серебряныхъ двадцать у рукавовъ, колець серебряныхъ осмьдесять, который дей коштоваль шесть копъ грошей Литовскихъ; курта фалондышу бурнатного баггазыку подшита зъ кгузиками золотыми, коштовала пять копъ грошей Литовскихъ; ермакъ черный фалондышовый зъ шнурами и зъ строкою едваю черного, которые дей коштовали шесть копъ грошей; жупанъ маковый каразевый подшитый волками, у того жупана колець серебряныхъ семьдесять чотыри, коштоваль пять копъ грошей Литовскихъ; дылея блекитна фалондышовая съ петлицами полковыми баггазією подшита, коштовала дей пять копъ грошей Литовскихъ; кгерміакъ бѣлый сукна Волоского, подшитый баггазією зъ шнурами полковыми, коштоваль дей осмь копъ грошей Литовскихъ; дылея утерфину зеленого зъ петлицами шолку зеленого, коштовала дей чотыри копы грошей Литовскихъ; сукна каразен бѣлое локти осмь, коштовали дей копъ двѣ грошей осмь Литовскихъ; убрание коразин бѣлой, коштовало копы грошей Литовское; убрание чирвоное мондышовое, коштовало дей полторы копы грошей; коужухъ турецкій, который дей коштоваль копъ двѣ грошей Литовскихъ; кафтаникъ полотна Коленского зъ бавадною, покрытый скурою лосиневою, кош-

товаль дей грошей семьдесять; дѣтничъ мухьяру чирвоного, коштоваль три копы грошей Литовскихъ... роботы черного локтей двадцать, палый бѣлый, коштоваль дей копу грошей; скуръ лосыхъ выправныхъ двѣ, которые дей коштовали осмь копъ грошей Литовскихъ; куницъ двѣ выправныхъ, коштовали копу грошей; поджгарликъ лисій одинъ, который дей коштоваль дванадцать грошей; полботки сафиану желтого, коштовали дей полкопы грошей; перынка верхняя....; пошовки цвилеховые, которые дей коштовали двѣ копъ грошей; домовый роботы кужело локтей семь. Радикъ козацкій сафиану помаранчового и пусилиска, коштоваль золотый польскій; зброя блеховая, шипаки два, то коштовало три копы грошей Литовскихъ; рогатинъ Венацкой роботы двѣ, коштовали дей двадцать чотыри гроши; сагайдаковъ зо всимъ три, коштовали дей копъ три грошей; сѣдель демидовъ (sic) новыхъ три, которые дей коштовали по копъ грошей; клумокъ скуранныхъ до шатъ великихъ два, коштовали дей золотыхъ польскихъ два; шлей ремянныхъ двои, лейць ремяныхъ, то дей коштовало копу грошей; хомутовъ три зъ набедрыками, коштовали дей по золотому польскому. Мисъ ценовыхъ великихъ двѣ а полумисковъ немалыхъ ценовыхъ одиннадцать.... ценовыхъ три, талеровъ цену Ангельского двадцать чотыри, фляшокъ цыновыхъ три, ложокъ ценовыхъ чотыри, кварта ценовая, то дей все коштовало копъ двадцать и грошей двадцать Литовскихъ; мѣдницъ мосандзовыхъ три, лихтаровъ чотыри, то дей коштовало копу грошей и двадцать чотыри гроши; мисъ мѣденыхъ двѣ, патели мѣденыхъ двѣ, чарокъ мѣденыхъ побѣляныхъ пять, котловъ до варенья мѣденыхъ два, триногъ одинъ, паневъ великая мѣденая; иншого начинья мѣдного:

горшокъ мѣдный, котель мѣдный у два ушатки, формы розныя до пироговъ робленья, не мало и иного начинья кухонного, то все коштвало дей копъ чотыри и грошей сорокъ два. Мечовъ два, рожновъ великихъ два, сѣкера тесельска одна, просѣкъ сѣкеръ домовыхъ три, нароговъ паръ чотыри; пилъ двѣ, струговъ два, свердловъ пять, долотъ три, скоблевъ три, мотыкъ чотыри, стрымень желѣзныхъ паръ чотыри, муштуковъ до уздъ, подковъ и иного желѣза, того всего коробья великая наложона, то все коштвало три копы и грошей петдесать шесть Литовскихъ. Меду прѣсного мѣдницъ осмь, масла мѣдницъ двѣ, мяса вепрового полтей двадцать осмь, салъ вепровыхъ пять, соли бочекъ полчетверти куплены, каждая бочка по грошей осмьдесать, попелу шмальцованого будницкого полчетверта лашта и бочка одна; варыва въ кадѣхъ великихъ дубовыхъ: капуста кислое чотыри кади, у каждой кади ушатковъ по осьми, бураковъ зъ ботвиньемъ кадей великихъ три, ушатковъ по осьми, рѣпы бочокъ дванадцать, квасниковъ медовыхъ дубовыхъ великихъ два коштвали по золотому польскому, чановъ пивныхъ великихъ два, квашня пивная, коштвали по грошей сороку; корытъ великихъ пивныхъ чотыри, коштвали по грошей десяти, ночовъ осмеры по два гроши куплены; ситъ волосенныхъ три, куплены по грошей чотыри; мисъ деревенныхъ петнадцать.... деревенныхъ тридцать, ложокъ деревенныхъ двадцать чотыри, вадеръ три, решотъ чотыри, то дей все коштвало копу грошей; столовъ работы столярское великихъ дубовыхъ чотыри, каждый коштвалъ по три золотыхъ польскихъ; бочокъ пивныхъ десеть вшатковъ по чотыри, кожда бочка куплена по грошей шести; съ пивомъ сычоннымъ три бочки, у кождой по три ушатки

пива. Ложко дубовое куплено за полькопы грошей; скрынъ малыхъ чотыри, коштвали по полькопы грошей; скрыня великая одна, коштвала дей копу грошей; ольстро, въ немъ флашъ шкляныхъ чотыри, коштвало золотыхъ польскихъ пятъ; жорновъ для млива трои съ полпрыпами и веретены желѣзными; ступъ дубовыхъ двѣ, то все коштвало дей полторы копъ грошей; точило великое, коштвало полкопы грошей. Клячъ стадныхъ жеробныхъ пятъ; жеребцовъ стадныхъ третяковъ два, жеребица третячка; жеребчикъ мощскій; быдла рогатаго: воловъ оромыхъ десеть, быкъ стадникъ одинъ, коровъ тельныхъ двадцать, яловицъ три, быковъ третековъ три, телятъ лонскихъ осьмеро, молодыхъ телятъ четверо, козь девять, козныхъ третяковъ три, овецъ котныхъ петеро. Вепровъ кормныхъ три; свиней надворныхъ: вепровъ некормныхъ пятъ, кнорозовъ чотыри, свиней поросныхъ осмь, подсвинковъ петеро, поросятъ рочныхъ четверо, гусей осмеронадцатеро, капуновъ десеть, курицъ тринадцать, голубовъ хованыхъ тринадцать, псовъ надворныхъ брехуновъ два. Гумно: въ немъ жита у сторонѣ немолоченого было дей у снопѣхъ копъ двадцать пятъ, у двохъ стыртахъ жита зложного копъ сто двадцать, ярыпы у стыртѣ зложномъ копъ петдесать, пшеницы зложной у стогъ копъ тридцать, ечменю зложного у стыртѣ копъ шестьдесать, гороху зложного у стогъ копъ сорокъ. У засѣкахъ збожа вымолоченого: гречихи бочокъ десеть, овса бочокъ пятьдесать, сѣменя конопного полторы бочки и льняного два корцы, маку корецъ; конопель нетертыхъ двѣ копѣ, а сѣна у водринѣ возовъ сорокъ, конопель тертыхъ двѣстѣ. Кошулекъ паненскихъ Коленскихъ чотыре, которые дей коштвали грошей петдесать, простыхъ кошулекъ три кузель-

ныхъ, коштовали дей грошей двадцать чотыри, рубковъ два, коштовали ножкошы грошей, сорочокъ домовой роботы кужольныхъ двѣ, коштовали грошей петнадцать; цеплики кытайка чырвоной коштовали дей грошей двадцать чотыри; мужскихъ кошуль Коленскихъ пять, коштовали копъ двѣ грошей; простыхъ кошуль: мужскихъ кужельныхъ шесть, коштовали грошей тридцать осмь; ручниковъ два, коштовали дей грошей шесть, трепереди двои коштовали золотыхъ польскихъ два; речей служныхъ: клумокъ сукенный, кошуль двѣ, ручникъ,

черевики новыя, то дей все коштовало грошей двадцать и два; варцабы съ каменемъ коштовали дей двадцать чотыри гроши. Домовыхъ речей: кадокъ, коробокъ, бочокъ порожныхъ, колесъ, возковъ, васажковъ, саней, дровенъ, дѣжъ до хлѣба печенья и иншого домоваго начинья не мало. Съ того дей зо всего онъ панъ Горевскій квалтовне зъ упокойнаго держанья и уживанья выбилъ и то квалтовне побралъ. Которое тое оповѣданье пана Мартина Терликовского до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1593 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., л. 341.

175. Вводный актъ на дворъ въ городѣ Вильнѣ и фольварокъ Рай возлѣ города, данный канцлеру великаго княжества Литовскаго Льву Сапѣгѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Августа второго дня.

На рочкохъ судовыхъ кгородскихъ Августовыхъ, въ семъ року девятьдесятъ третемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врандиками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинохъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великаго князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовне воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—на мѣстникомъ Виленскимъ а Габ-

риелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, ставши очевисто возный господарскій воеводства Виленского Янъ Миколаевичъ Косинскій, при квитѣ своемъ сознать и квитъ того сознанья своего, подъ печатью и съ подписомъ руки своее, также подъ печатями и съ подписомъ рукъ стороны шляхты, при немъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ далъ, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я—Янъ Миколаевичъ Косинскій—возный воеводства Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третемъ, мѣ-

еца Іюля двадцать осьмого дня, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхту— пана Войтѣха Ростковского а пана Войтѣха Ройковского, а пана Размуса Кимбара и будучи придаными зъ ураду кгородского Виленского ясневельможному пану его милости пану Льву Сапѣзѣ— канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Слонимскому, Ясвойнскому, Марковскому и Мядельскому, на увезанье и взятѣе въ уживанье его милости двора въ мѣстѣ Виленскомъ и фольварку за мостомъ муроваными, надъ Велею лежачого, названого Рай, зъ селкомъ и съ корчмою къ томуужъ дворцу належачихъ, отъ ихъ милости пана Романа— старосты Рогачевского а отъ пана Петра— чешника великого князства Литовского, Григорьевичовъ Воловичовъ— воеводичовъ Смоленскихъ, правомъ вѣчнымъ его милости пану канцлеру пуцонныхъ, быломъ— напервѣй: въ дворѣ въ мѣстѣ Виленскомъ, отъ ихъ милости пановъ Воловичовъ его милости пану канцлеру дарованомъ, тамъ же при мнѣ возномъ и сторонѣ вышпомененой, за росказаньемъ ихъ милости пановъ Воловичовъ, слуга и урадникъ ихъ милости, который въ томъ дворѣ мѣшкаль, панъ Федоръ Михайловичъ, подаючи менованный дворъ зо всеми будованьемъ, въ тыхъ границахъ завель, то есть: однимъ бокомъ отъ брамы, которая идетъ съ предмѣстья Зарѣцкого, мимо цминтара костела Барнадынского, ку улицы кгородской, ажь по домки два мѣщанъ капитульныхъ, тыломъ до того дворца мѣшкаючихъ, зъ другое стороны— заулкомъ мимо дворъ Горностаевскій, гдѣ теперь зборъ Еванелицкій есть збудованъ, до улицы, которая идетъ отъ улицы Замковое, мимо зборъ до пляцовъ перковныхъ заложенья святое Пречистое, заулкомъ Глухимъ, ажь до муру мѣстского, надъ рѣкою Вильнею лежачій, и зась подле

муру мѣстского ажь до тоешъ брамы Зарѣцкое, подле Барнадыновъ; а при томъ— фольварокъ за рѣкою Вельею, у мурованого мосту, надъ рѣкою, называемый Рай, зъ будованьемъ фольварковымъ, зъ огородами овощовыми, зъ домоу въѣзнымъ на горѣ, при томъ фольварку лежачій, также зъ селкомъ— зъ Шнипишками, зъ домами, зъ поддаными и зо всеми кгрунтами, въ певныхъ границахъ лежачими, то есть: почавши отъ мосту мурованого, ѣдучи до двора Солтановского, прозываемого Шешкинѣ, по правой сторонѣ дороги дома и кгрунты подъ горою, ажь до поля двора Шешкинского, логомъ зъ сѣножатями по ровъ, который дѣлитъ имѣнье Шешкинское зъ селкомъ Шнепишками, а тотъ ровъ, отъ поля по рѣку Велью и указываетъ простымъ трыбомъ и у божицы Татарской, а зъ другое стороны дороги по лѣвой рудѣ дома подданныхъ дворца пановъ Воловичовъ Раю, и за дворецъ пляцъ не малый пустый, томуужъ дворцу належачій, ажь подъ домъ пустый Виршуловскій, што теперь панъ Петръ Стабровский за правомъ своимъ набытымъ держитъ, которые пляцы дѣлитъ межа значная до рѣки Вельи. Тогда то все, яко се вышей поменило, дворъ въ мѣстѣ Виленскомъ, также фольварокъ Рай зъ будованьемъ, съ поддаными, зъ домоу уѣзднымъ и зо всеми пляцами, кгрунтами, сѣножатями, такъ, яко то и небожикъ ясневельможный годное памяти панъ Остафей Воловичъ, панъ Виленскій, мѣль, и менованые панове Воловичове, по смерти пана Виленского правомъ приржоннымъ на себе то держали, все огуломъ, ничого на себе и ни на кого иншого не оставуючи, его милости пану канцлеру въ держанье ихъ милость панове Воловичове черезъ менованого слугу своего подали. А его милость панъ канцлеръ тежь то на

себе через слугу своего, подстолого повѣту Пинского, пана Григорья Терлецкого, и въ уживанье свое принялъ, а то есть, меновите: дома и подданные, при томъ фольварку Раю мѣшкаючіе, ѣдучи отъ мосту по правой рупѣ, напервѣй сажовка, на горѣ домъ въѣзный, при домѣ въѣзаномъ солодовня, подле солодовни огородъ, домъ першій—сталъ Павловичъ, другій домъ—пустый небощика Яроша Заровского, третій домъ—Валтромѣй Яновичъ, четвертый домъ—Миколай Юревичъ, пятый домъ—Павель Тесля, шостый домъ—Амброжеевскій, семый домъ—Валентыновскій, осьмый домъ—Томко Чоботаръ; по другой сторонѣ улицы отъ мосту ѣдучи: першій домъ—Павель Пилиповичъ, другій домъ—Павель Юревичъ—войтъ, третій домъ—Рачко Августинъ, четвертый домъ—Степановскій, пятый домъ держитъ Петръ Масковскій—золотарь, шостый домъ—Гансъ Фонъ-Ляръ держитъ, семый домъ держитъ тотъ же урадникъ пановъ Воловичовъ панъ Федоръ Михайло-

вичъ, менечи на то у себе право набытое, а подле того дому дворець Рай, въ немъ живетъ господарь Мартинъ Гончаръ. При которой той справѣ и подаеню его милости пану канцлеру тыхъ всѣхъ добръ, отъ пановъ Воловичовъ его милости пуцонныхъ, чого его милости никто не боронилъ, ани се съ правомъ своимъ до того не приповѣдалъ. И того всего, яко се выше поменило, будучи я добре овѣдомъ, даю сесь квити сознанья моего, съ подписомъ власное руки моее и зъ моего печатью, до которого и сторона звышъ помѣненная печати свои приложили и руки подписали. Писанъ у Вильни, року и дня звышпомененого. У того квиту печатей притисненыхъ три и подпись рукъ тыми слоуы: Jan Kosiński—wozny—reka swa; Wojciech Rostkowski—reka swa własna; Rasmus Kimbar—reka własna. Которое тое очевистое сознанье возного, также и тотъ квити его до книгъ игродскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги 2-й листь.

176. Донесеніе Трейданскаго старосты Петра Стабровскаго о томъ, что Мосеевичъ, будучи помилованъ отъ смертной казни за фальсификацію трибунальнаго декрета, не исполнилъ своего обѣщанія (заявить свой проступокъ въ кѣстедѣ и на судѣ).

Лѣта Вожого Нарожения тысяча пятьсотъ девятносто четвертого мѣсеца Генвара второго дня.

На врадѣ его королевское милости

игродскомъ, воеводства Виленского, передо мною Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—наместникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевисто его милость п. Петръ

Стабровскій—староста Трейданскій и Скуинскій тивунъ, въ земли Жомойтское, Велюнский, оповѣдалъ то, ижъ дей Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ, за учинокъ и за фальшь свой, то есть о сфалшованье декрету трибунальскаго, который дей онъ приписанъ емъ рукою своею учинилъ, сказанъ былъ за тотъ учинокъ его на горло и ку скаранью его милости пану Петру Стабровскому оный Станиславъ Мосеевичъ выданъ, а ижъ дей за великими прозьбами вельможнаго пана его милости пана Льва Сапѣги—канцлера великаго князства Литовскаго и иншихъ многихъ людей зацныхъ, ихъ милости пановъ судей головныхъ трибунальныхъ, и людей посторонныхъ, въ Менску на тотъ часъ будучихъ, за нимъ до его милости пана Стабровскаго, абы его за тотъ учинокъ горломъ его карать не казалъ, што дей его милость панъ Стабровскій для ихъ милости учинилъ, а его дей горломъ даровалъ подъ таковымъ способомъ: ижъ на рочкахъ декабровыхъ въ року теперъ прошломъ девятьдесятъ третемъ минулыхъ, въ Росеняхъ на урадѣ кгородскомъ Жомойтскомъ у костелѣ дня недѣльнаго, при собранью людей вызнать тотъ фальшь свой, который онъ учинилъ подъ паномъ своимъ, кромъ воли и розказанья его милости пана Стабровскаго, и тотъ злый учинокъ передъ урадомъ кгородскимъ Жомойтскимъ объявити и до книгъ кгородскихъ Жомойтскихъ записати дати мѣлъ. А потомъ дей дня сегоднешнаго въ датѣ вышей менованаго мѣсеца Генвара втораго дня, везборѣ Евангелицкомъ по доконченью казанья и всихъ молитвъ отправленныхъ и въ костелѣ сегоднешнаго Яна по доконченью казанья и всихъ

молитвъ отправленныхъ, такъже тежъ и на врадѣ здѣшнемъ кгородскомъ Виленскомъ, тотъ фальшь учинокъ свой сфалшованья оного декрету вызнать и до книгъ здѣшнихъ Виленскихъ тотъ фальшь свой уписатьи листомъ добровольнымъ описомъ своимъ обевезать и описать се. О чомъ ширей и меновите обевязки его на томъ листѣ записѣ его на выконанье оныхъ кондицій мѣнованныхъ и не мѣнованныхъ описано и доложено есть. Нижли дей тотъ Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ, водде того листу и застановенья своего, того ничего не выконалъ, ани на себѣ того фальшу, яко въ Росеняхъ на рочкахъ менованныхъ декабровыхъ въ недѣлю при костелѣ Росенскомъ, ани до книгъ урадовыхъ Росенскихъ того фальшу своего не вписалъ, такъ тежъ и тутъ въ недѣлю нынѣшнюю, мѣсеца Генвара втораго дня припалую, яко ве зборѣ здѣшнемъ Виленскомъ, такъ тежъ и въ костелѣ сегоднешнаго Яна по отправленью молитвъ не вызналъ и въ книги здѣшніе кгородскіе Виленскіе того фальшу, водде обевезанья своего, не вписалъ и о собѣ дей никоторое вѣдомости его милости пану Стабровскому, такъ тежъ дей и тутъ до враду кгородскаго Виленскаго не далъ. За чимъ дей онъ Станиславъ Мосеевичъ за тымъ невыконаньемъ тыхъ менованныхъ кондицій своихъ въ обевязкахъ въ листѣ своемъ описанныхъ попалъ, и хотечи его милость панъ Стабровскій зъ нимъ Станиславомъ Мосеевичомъ водде оного листу его правне заховать се, просилъ, абы тое оповѣданье его милости пана Стабровскаго до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было; што есть записано.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги, л. 132.

177. Духовное завѣщаніе Острскаго старосты Лаврина Ратомскаго, которыя онъ отписалъ жонѣ и дѣтямъ своимъ движимое и недвижимое свое имущество.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Февраля одиннадцатаго дня.

На рочкохъ кгородскихъ Февралевыхъ въ семь року девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами—врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана Криштофа Радивила—кнежати на Виржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского, державцы Коконгавского, на справы судовные кгородскіе воеводства Виленского засажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ, намѣстникомъ Виленскомъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьеою а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, постановившимсе очевисто его милость панъ Ярошъ Волчекъ, именемъ ее милости пани Лавринове Ратомское — старостинове Острское пани Галены Григорьевны кнежны Горское, оповѣдалъ и покладалъ передъ нами ку вписанью до книгъ тестаменту остаточное воли его милости пана Лаврина Константиновича Ратомского — старосты Острского справленный, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости и тежъ подъ печатьми и съ подпсами рукъ людей зацныхъ, въ томъ тестаментѣ имени помененныхъ, которымъ тымъ тестаментомъ его

милость панъ Ратомскій, розражаючи всю маетность свою, лежачую и рухомую, тотъ тестаментъ ей милости пани маджонцѣ а дѣтемъ своимъ, зъ сего свѣта сходечи, зоставилъ, и просилъ, абы тотъ тестаментъ для пришлого часу и речи вѣчистое до книгъ кгородскихъ Виленскихъ былъ уписанъ. Которого тестаменту мы—врадъ огледавши и передъ собою казавши вычитать, дали есьмо до книгъ уписать, который, уписуючи слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Во име Божье стансье, ку вѣчной чести а хвалѣ Божой и ку вѣчной памяти людской. Гдыжъ вси речи на свѣтѣ съ часомъ своимъ съ памяти людское зходятъ, про то выналезено есть, абы письмомъ было все объяснено и утвержено. А таеъ я Лавринъ Константиновичъ Ратомскій—староста Острскій, будучи на сесь часъ отъ Пана Бога хоробою обложною навежоный, лечъ будучи еще при зуполномъ розумѣ и доброй памяти своей, а ижъ чоловѣку, на свѣтѣ живучому, не есть певнѣйшая надъ часъ назначоной година смерти, про то я, преречоный Лавринъ Ратомскій, сиймъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее, вызнаваю и явно чиню, кому бы того была потреба вѣдати, альбо чтучи слышати, нынѣшнемъ и напотомъ будучимъ. Напродъ душу мою поледаю Пану Богу,

Сотворителю своему, въ руки светые, маючи надѣю, иже его светая милость грѣхи мои черезъ муку Сына своего милого Езуса Христа мнѣ отпустить, а душу мою до королевства своего светого принять рачить, а тѣло мое, иже отъ земли есть взято, въ землю будетъ обернено. Которое тѣло мое малжонка моя, пани Галена Григорьевна княжна Горская, въ мѣстѣ Виландскомъ, въ церкви закону греческого заложенья светое Пречистое, подлѣ тѣлъ предковъ моихъ, гдѣ лежатъ, водлѣ звыклого хрестіанского греческого способу, похвати маеть. А паметаючи тежъ на тое, абы по животѣ моемъ межи малжонкою и дѣтьми моими якого ростырку не было, але каждый, кому што принадлежитъ и кому што симъ тестаментомъ описано и варовано есть, абы при томъ зосталъ, а то-есть якожъ первѣй того малжонцѣ моей, паней Галенѣ княжнѣ Горской, листомъ, записомъ своимъ, порадкомъ права посполитого, всю маетность мою рухомую, отъ мала до велика, яко се кольвожъ поменить можеть, ей записалъ, а тамъ и теperь остаточною волею своею оного запису своего потвержаю, абы тая малжонка моя княжна Галена Горская, она сама, а не хто иншій, по животѣ моемъ водлугъ оного запису моего, тые вси речи рухомые спокойно а непорушно держала и вживала вѣчными часи. Кътому тежъ и тое варую и утвержаю симъ тестаментомъ моимъ, што еськи тойже малжонцѣ своей, княжнѣ Галенѣ Горской, также листомъ своимъ описалъ и сознанье врадовне водлугъ права учинилъ, то-есть: на имѣнью моемъ отчизномъ, называемомъ Глевинѣ, а на другомъ имѣнью моемъ, названомъ Вѣларучи, въ повѣтѣ Менскомъ лежачихъ, доживотное держанье, мѣшканье и уживанье, а особливо на томъ же имѣнью Вѣларучи тойже малжонцѣ своей

описаломъ певный долгъ, то-есть—тысечу копей грошей личбы Литовское, яко то шрей и достаточнѣй на тыхъ записѣхъ моихъ, врадовне справенныхъ, есть описано и додожено. Тогда она, водле тыхъ записовъ моихъ, на тыхъ имѣньяхъ спокойно до живота своего мѣшкати и въ тыхъ имѣньяхъ вщелякіе пожитки на себе водле волц своеѣ брати маеть. И кому она туо суму пѣнезей—тысечу копей грошей на томъ имѣнью Вѣларучѣ по животѣ своемъ описать, тотъ тое имѣнье Вѣларучѣ до того часу держати и его вживати маеть, покуль тая сума пѣнезей отъ дѣтей, потомковъ моихъ, которымъ тое имѣнье правомъ прироженнымъ спадываеть, отдана и заплачена будетъ. А што се дотычетъ имѣнья моего названого Ойнаровского, отчизного, въ повѣтѣ Менскомъ лежачого, которое по матцѣ моей, небощицы пани Каленицкой Тышкевичовой княжнѣ Барбарѣ Соломерецкой, на мене правомъ прироженнымъ въ руки пришло, и што небощикъ панъ Каленицкій Тышкевичъ, ойчимъ мой, до того имѣнья Ойнаровского у его королевевое милости три волоки выслужилъ и у иншихъ сусѣднѣ того имѣнья околичныхъ прибавивши матцѣ моей а малжонцѣ своей, до того же имѣнья Ойнаровского прилучивши, записалъ, и штомъ я тежъ до того имѣнья кгрунтовъ и людей прибавилъ, также и село мое властное Хотавичи, до того имѣнья моего Ойнаровского прислухаючіе, тогда тое имѣнье Ойнаровичи и съ тымъ селомъ Хотавскимъ, зо всимъ, яко се въ собѣ маеть, тая малжонка моя, княжна Галена Горская, водлѣ листовъ записовъ моихъ, на врадѣ сознаныхъ и даныхъ, вѣчне держати и вживати маеть, и тое имѣнье Ойнаровичи и тое село Хотавичи никому иному, одно кому она похочеть, такъ при животѣ, яко и по животѣ своемъ, дѣтемъ моимъ, зъ немъ

сполне набытымъ, такъ сыномъ, яко и дочкамъ, которому кольвекъ зъ нихъ она похочеть описать, тотъ тое имѣнье, за тымъ записомъ ее, держати и имъ шафовати маеть. А што се дотычетъ имѣнья моего Узлы, у повѣтъ Опшненскомъ лежачого, также и волокъ шестьдесятъ осѣлыхъ, у волости Упитской лежачіе, которое тое имѣнье Узлы и тую волокъ шестьдесятъ въ повѣтъ Упитскомъ я отъ небощика его милости пана Яна Глѣбовича, на Дубровнѣ, воеводы Троцкого и малжонки его милости, пани Катерины съ Коротошина, въ сумѣ пѣвзей у троухъ тысячахъ копахъ грошей Литовскихъ, за записами ихъ милости, въ заставѣ до часу певного держу и уживаю, также и село Реваничи и Дрегчу, въ повѣтъ Менскомъ лежачіе, которые есьми у Татаръ скунили, тогда тое имѣнье Узлу и ту шестьдесятъ волокъ въ повѣтъ Упитскомъ и тые села Реваничи и Дрегчу тая малжонка моя, княжна Галена Горска, водлѣ першихъ записовъ моихъ, на врадѣ сознанныхъ и утвержонныхъ, держати и тымъ всимъ шафовати маеть. Къ тому, што се дотычетъ отчиzny моее властное, то есть: имѣнья Михновичъ, Теребова и Решева, въ повѣтъ Мозырскомъ лежачихъ, также и селъ моихъ Заберезинскихъ, называемыхъ Латыголичъ и Нежичиль, въ повѣтъ Оршанскомъ лежачихъ, которыхъ имѣній и селъ, ижъ впередъ сего никому есьми никакихъ правомъ не завель, ани записалъ, тые вси имѣнья и села записую на вѣчность сыномъ своимъ—Костентину а Григорью Ратомскимъ. Которые тые имѣнья и села маеть зо всимъ, до лѣтъ тыхъ дѣтей моихъ, малжонка моя—княжна Галена Горска держатъ и уживатъ; а егды тые дѣти мои лѣтъ доростутъ, тогда тые имѣнья—Михновичи, Теребово, Крешеву и села Заберезинскіе, егды сынъ мой Григорей

Ратомскій лѣтъ доростеть, маеть ему одному до ровного дѣлу зъ братомъ его старшимъ Костентиномъ пустить, а зъ нихъ некоторое личбы имъ не чинить. Штомъ тежъ выслужилъ на господару королю его милости славное памети Стефанѣ, на што и потверженье теперешнего господара короля его милости маю, то есть—село Колзовичи, Борисовичи, въ повѣтъ Мозырскомъ лежачіе, тогда тые села отписую одному сыну своему Константину Ратомскому, который тотъ сынъ мой, водле данины его королевское милости, тые села держати и ихъ уживати маеть. Вѣдь же, покуль тотъ сынъ мой лѣтъ доростеть, тые села до лѣтъ его малжонка моя держати и ихъ уживати маеть; а съ тыхъ селъ личбы некоторое ему чинить не маеть и повинна не будетъ. Нижли на выхованье и на науки тыхъ сыновъ моихъ тая малжонка моя, водлугъ стану ихъ шляхетского и потребности ихъ, пѣвзми и впелякими иншими речами давати и подпомагати маеть. А домъ мой въ мѣстѣ Виленскомъ, на улицы Савичой лежачій, который я за правомъ прирожоннымъ своимъ держалъ, тогда тотъ домъ тая малжонка моя за правомъ тымъ, которымъ я ей тотъ домъ первой сего отписалъ, держати и его уживати маеть. А дворець, названный Ракантишскій, въ повѣтъ Виленскомъ лежачій, который я у князя Марцеля Суходольского на вѣчность купилъ, тогда тотъ дворець со всимъ на все, яко се въ собѣ маеть, доживотнымъ правомъ въ держанье отписую тойже малжонцѣ своей—княжѣ Галенѣ Горской, которая на томъ дворцу Раконтискомъ до живота своего спокойне мѣшкати и его держати маеть. Къ тому, што се дотычетъ сына моего Михала Ратомского, съ першою малжонкою моею, небощицею панею Зофею Тышкевичовною—воеводянкою Берестей-

скою, сплужоного, тогда, чинечи покой по животѣ своемъ mezi малжонкою моею набытыми, такъ, якоъ я самъ, за живота своего, первѣй сего учинилъ роздѣлъ mezi дѣтми моими, а меновите: ижъ тотъ сынъ мой старшій Михаль Ратомскій вжо лѣтъ сполныхъ доросъ, которого описалъ есьми правомъ вѣчнымъ, имѣнье мое власное, названое Трусовичи, въ повѣтѣ Менскомъ лежачое, такъ, яко се само въ собѣ тое имѣнье маеть, а часть, которая бы на него въ имѣньяхъ моихъ зъ ровного дѣлу придти мѣла, на которомъ онъ имѣнью вѣчне переставаячи, зъ иншихъ всихъ имѣней и маетностей моихъ выреченье водлѣ права учинилъ, а къ тому и право свое доживотное на староство Острское, также и на село Якимовичи, въ повѣтѣ Мозырскомъ лежачое, ему есьми далъ и доживотье у его королевское милости на тые добра выправилъ, начъ есьми накладъ не малый учинилъ, который тотъ сынъ мой, водле записовъ и застановенья моего зъ нимъ, на томъ вѣчне переставати маеть. Также и по смерти моей на противко малжонки моее—кнежны Галены Горское, также братьи и сестеръ своихъ во всемъ пристойне и статечне заховати и опеки на себе брати не маеть. А дочку мою, съ первшою малжонкою моею сплужоную, панну Федору Ратомскую, тую маеть малжонка моя въ станъ светый малженскій, за кого ей Панъ Богъ пойти назначить, выдать; которой той дочкѣ моей посагъ и выправу дати маеть, якоъ я першимъ дочкамъ своимъ—панней Григорьевой Корсаковой—пани Александрѣ Ратомской, а другой—пани Адамовой Руцкой—писаровой земской Мозырской—пани Зофи Ратомской—посагъ и выправу далъ и удѣлалъ. А до того часу, покуль тая дочка моя въ станъ светый малженскій выдана будетъ, при той малжонцѣ

моей мѣшкати и вшелякое поратованье на выхованье ей, водле возможности своее, тая малжонка моя давати маеть. А дѣти мои, съ тою малжонкою моею набытые, то есть: сыны—Константинъ и Григорей, а дочки—панна Марина а панна Галена Ратомскіе, зъ маетностью ихъ, имъ належакою и симъ тестаментомъ остаточною волею моею описаное, тыхъ въ опеку поручаю малжонцѣ своей а матцѣ ихъ—кнежнѣ Галенѣ Горской до лѣтъ ихъ въ правѣ посполитомъ описаныхъ. А естли бы до того часу, нимъ сынове мои—Констентый а Григорей Ратомскіе лѣтъ доростуть, Панъ Богъ на тую малжонку мою смерть допустити рачилъ, тогда, по животѣе, ихъ милости панове опекунове мои, въ семъ тестаментѣ моемъ нижей помѣнены, тые дѣти мои, такъ сыны, яко и дочки, зъ имѣньми, имъ належачими, въ опеку, до рукъ и въ опатрность свою, взяти и о нихъ старанье чинити мають. Къ тому естли бы отъ его королевское милости зъ Швеціи сыну моему Григорью Ратомскому на село Рудые Вѣлки, въ повѣтѣ Мозырскомъ лежачое, привилей принесено, тогда за тое село суму пѣнезей тому, кому приналежати будетъ, малжонка моя пани Галена кнежна Горская зъ добръ моихъ отложитьти и тое село тая малжонка моя до лѣтъ того сына моего Григорья держати и вживати и личбы съ того села тому сыну моему, гды онъ до держанья того села придетъ, чинити не маеть и повинна не будетъ. А ижъ я сыновъ моихъ Константына а Григорья Ратомскихъ, то есть—Констентина до службы ясневельможного пана его милости пана Криптофа Радивида—воеводы Виленского, а Григорья также до служобъ вельможного пана его милости пана Льва Сапѣги—канцлера великого князства Литовского, оферовалъ, которыхъ тыхъ сыновъ моихъ мал-

жонка моя до служобъ ихъ милости отда-ти маеть. Къ тому, што се дотычетъ дол-говъ моихъ, которымъ я кому виненъ, на записы свое, то есть: пану Марку Ко-монацѣ двѣстѣ копѣ грошей, а пану Фе-дору Бильчинскому сто и сорокъ копѣ грошей, тые долги малжонка моя по-платити маеть. А большей есьми дол-говъ никому иному невиненъ. А хто тежъ мнѣ виненъ, тые вси долги малжонка моя пана Гелена кнежна Горская, водлѣ за-писовъ тыхъ, справити маеть, и тые дол-ги вси той малжонцѣ своей тымъ теста-ментомъ моимъ отписую, которые она на пожитокъ свой обернути и тымъ шафо-вати маеть. Слугамъ моимъ, которые мнѣ до того часу служили, тымъ всимъ мал-жонка моя, водле заслуги каждого, кому што принадлежить, водле баченья своего, нагороду слушную удѣлати маеть. А што се дотычетъ, абы малжонка моя пріятель-скую оборону и помочь собѣ маючи, по животѣ моемъ, отъ всякихъ кривдъ тымъ безпечнѣйшая быть могла, уставую тымъ же testamentомъ моимъ за живота сво-его малжонцѣ своей и дѣтемъ моимъ опекунами пріятель моихъ: его милости князя Федора Григорьевича Горского, его милость князя Богдана Соломерецкого—старосту Кричевского, его милость пана Ивана Быковского—войского повѣту Мен-ского а его милость пана Яроша Волчка. Которыхъ я тыхъ звышпомененныхъ ихъ милости пановъ а пріятель моихъ, еще и передъ тымъ того черезъ неоднократные прозьбы мои въ томъ собѣ упеvнилъ и оставилъ, въ чомъ ми ихъ милости отмо-вить не рачили, а такъ и теперъ за жи-вота моего прошу, яко пріятель моихъ лас-кавыхъ, абы ихъ милость панове опе-кунове, яко спольно, такъ и каждой зо-собна, зъ особливое ласки своее, малжон-

ку мою и дѣти наши по животѣ моемъ въ опецѣ своей мѣтъ, и отъ кожного, въ чомъ бы се кривда дѣяла, боронити и противъ кожного радою и помощю быти и помогати рачили. Вѣдь же малжонка моя пани Галена кнежна Горская, яко дѣ-ти, такъ и вси имѣнья мои въ опецѣ и въ мощи своей мѣти маеть, и тымъ всимъ радити и справовати маеть. А ихъ милость панове опекунове, якъ въ тые имѣнья ни чимъ вступовать, такъ и никоторое труд-ности той малжонцѣ моей задавати не ма-ють. А къ тому, ижемъ я впередъ вышей въ семь testamentѣ пробачиль написати, долговъ нѣкоторымъ особамъ винныхъ, а приведши собѣ на память тые долги, то есть: ижъ зосталъ есьми виненъ купцу мѣ-ста Виленского пану Гансвольяру петьдесять копѣ грошей Литовскихъ; служебнику мо-ему Станиславу Хилицкому петьнацать копѣ грошей Литовскихъ; золотару, въ мѣстѣ Виленскомъ мѣшкаючому, Войтеху Пирхалѣ двадцать и одну копу и грошей петьнацать, а Артимовой Шициной, мѣ-щанцѣ мѣста Виленского, шетьдесять копѣ грошей Литовскихъ—у которое тое Артемовое въ тыхъ пѣнезяхъ въ заставѣ наливка и мѣдница серебрянные, тогда тые долги мои тымъ особомъ тояжъ мал-жонка моя поплатити и тую наливку и мѣдницу серебрянные у тое Артемовое до рукъ своихъ отыскати маеть. А ижъ ме-не Панъ Богъ обложною хоробою моею тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ подъ бокомъ врадovýmъ навѣдити рачиль, про то я, за-ховуючи се въ томъ водлѣ поступку пра-ва посполитого, абы сесь мой testamentъ водлугъ права былъ справенный, уживши въ томъ до себе прозьбами моими ихъ милость пановъ врадниковъ кгородскихъ Виленскихъ—пана Миколая Юрьевича Зе-новича—намѣстника, пана Кгабріеля Бог-

дановича Рыпинского—судью, пана Щасного Богуматку—писара, до справованья сего тестаменту моего, который я печатью моею запечатовалъ и властною рукою своею подписалъ, и до тогожь тестаменту моего, за устною и очевистою прозвобю моею, ихъ милость панове вранники кгородскіе Виленскіе, вышей имени помененные, также и ихъ милость панове пріятели мои, у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣдые, его милость князя Миколай Богдановичъ Лукомскій а панъ Еронимъ Чеховичъ печати свои приложили и руки свои подписати рачили. Который я сесь тестаментъ, при бытности ихъ же милости людей зацныхъ, даломъ его до рукъ малжонцѣ моей пани Галенѣ кнежнѣ Горской. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого

тысеча петъсотъ деветьдесять четвертого, мѣсеца Февраля семого дня. У того тестаменту печатей притисненыхъ шесть а подпись рукъ тыми словы и такимъ письмомъ подписана: Лавринъ Ратомскій—староста Острскій—рукою властною своею подписалъ; Mikołaj Zienowicz—namiesnik Wileński—ręką swą; Клабрыель Богдановичъ Рыпинскій—судья кгородскій Виленскій—рукою властною; Щастный Богуматка—кгородскій Виленскій писарь—рукою своею; Mikołaj Lukomskiy Bohdanowicz—ręką swą; Jeronim Czechowicz—ręką swą własną podpisał. Которое то оповѣданье и тотъ тестаментъ остаточное воли его милости пана Яроша Волчка до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ, л. 492.

178. Продажная запись отъ мѣщанина Луки Стрихара мѣщанину Николаю Ручкѣ на домъ въ городѣ Вильнѣ.

Лѣта Божьею Нароженья тысеча пять сотъ деветьдесять четвертого, мѣсяца Августа пятого дня.

На рокахъ кгородскихъ Августовыхъ, въ року деветьдесять четвертомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами вранниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного папа его милости, пана Криштофа Радивила—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского,

гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского, державцы Коконгавзского, на справы судовые вееводства Виленского высажонными—Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ—подкоморимъ Опшменскимъ, намѣстникомъ Виленскомъ, Клабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, постановившише очевисто Лукашова Миколаевича Зяте-

вича Стрихоровая на име Степанида, а названая Ганна Алексѣевна Балевна, посполу зъ мужемъ своимъ Лукашомъ Николаевичомъ Зятевичомъ Стрихаромъ, сами добровольне ку записанью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ сознали тыми словами: ижъ они домъ свой власный съ пляцомъ, лежащій въ мѣстѣ здешнемъ Виленскомъ, на улицы Смылинской, прозываемой Кузьмо-Демьянской, въ певныхъ границахъ, то есть: о стѣну зъ домомъ мурованнымъ вельможого его милости князя Богдана Соломерецкого—старосты Крычевского съ одное, а зъ другое стороны дому прозываемого теперь ее милости кнегини Александровое Ярославовича Головчинское пани Гальшки Михайловны Волвичовны—старос тianки Слонимское, попереокъ, а зъ улицы вдолжъ отъ воротъ того дому, тыломъ до стайни князя Соломерецкого, ажъ до муру мѣстского, тотъ домъ свой зо всимъ будованьемъ продали, и на вѣчность правомъ неотзовнымъ спустили пану Николаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ, за певную суму пѣнезей, то-есть за сто копъ грошей личбы и монеты Литовское. На которую тую продажу своего листъ свой вызнанный продажный, подъ печатями своими и тежъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей зацныхъ, дали и передъ нами врадомъ тымъ очивистымъ сознанемъ своимъ признавши просила, абы до книгъ вписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того устного созпанья менованое Лукашовое и мужа ее выслухавши, листу ихъ продажного огледавши и вычитавши дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я. Степанида, а на тотъ часъ черезъ потверженъ костела римскаго у бу-

рымованью *) названая Ганна Алексѣевна Балевна Лукашовая Николаевичова Зятевичова Стрихоровая, на тотъ часъ у мѣстѣ Виленскомъ будучая, а я—мужъ ее, помоненое Ганны Алексѣевны Балевны, Лукашъ Николаевичъ Зятевичъ Стрихаръ, обадва посполу, за одного человекъ почитаючисе, визнаваемъ сами на себе симъ нашимъ добровольнымъ записомъ, вѣчистымъ продажнымъ листомъ, чинечи явно каждому вобецъ, нинешнимъ и напотомъ будучого вѣку людемъ, а особливе тому, кому бы о томъ вѣдати належало, ижъ што который домъ яко спадокъ по небощикахъ паняхъ Капштовтехъ до шафунку короля его милости взятый, на певномъ кгрунтѣ пляцу у мѣстѣ господарскомъ Виленскомъ на улицы Смылинской, проываемой Кузьмо-Демьянской, въ певныхъ границахъ, на тотъ часъ у стѣну домомъ мурованнымъ вельможного его милости князя Богдана Ивановича Соломерецкого—старосты Кричовского съ одное, а зъ другое стороны дому, проываемого Гавриловского, теперь ее милость кнегини Александровой Ярославовича Головчинское, пани Гальшки Михаловны Волвичовны — старостянки Слонимское, попереокъ, а зъ улицы вдолжъ отъ воротъ того дому звныхъ, тыломъ до стайни егожъ милости верху менованого князя Соломерецкого, ажъ до муру мѣстского паркганового лежащій, и зо всякимъ будованьемъ и вшелякими гмахами, до того дому принадлежачими, оный яко самъ се въ собѣ маеть, чого всего, водлугъ привилья короля его милости зешлого светое памяти Жикгимонта Августа, дѣдъ мой Ганинъ небощикъ Иванъ былъ кушверъ королевое ее милости, светобливое памяти

*) Bierzmowanie, поль. миропомазаніе, отъ лат. confirmatio, нѣм. Firmung.

господарина Барбары, а по немъ отецъ мой небощикъ Алексѣй Ивановичъ былъ восполокъ зъ жоною своею, а маткою моею Ганниною небощицею Полагеею у спойномъ держанью были; а ижъ они въ повѣтрѣ змерли суть, тогда по нихъ, за даниною короля его милости зешлого тогожъ светое памети Жикгимонта Августа, небощику Ференусѣ Пѣшому Венкушну—пивничому господарскому, оный верхуменованный домъ вѣчными дѣдичными правомъ зъ вольнымъ шафункомъ пришоль и упривилеванъ есть, а по животѣ оного на потомки его тотъ домъ спалъ; которого ажъ по сей часъ за того небощика Ференса—пивничого, шляхетный панъ Миколай Ивановичъ Ручка, зъ малжонкою своею панею Ганною Ференсовною, въ держанью и уживанью былъ и теперъ есть; и хотяжъ за тыми данинами господарскими королевскими креску доистью того дому по близкости линею ради давности закрочила, а ку тому, ижъ тотъ домъ звирхностью и владзою господарскою королевскою зъ юрисдикци мѣстское права майдебургского вынять, а подъ вольности и свободы шляхетскіе права земского великого князства Литовского приверненъ, подданъ и онымъ оздобенъ и змоцненъ есть, однакъже то тыхъ верхуменованныхъ родителей, продковъ моихъ, Ганниныхъ небощиковъ Ивану Балю—дѣду а по Алексѣю Балю, отцу моемъ по кривности, правомъ прирозономъ на тотъ домъ мнѣ Ганнѣ Алексѣевнѣ Балевиѣ, а зъ нею мнѣ Лукашу Стрихару, мужу ее, близкость приходила бы, иномъ и обое, добровольне зезволившисе и того правного дохоженья понехавши, оное вѣчне откинувши, а на то взявши до рукъ нашихъ згодное у пана Миколая Ивановича Ручки и малжонки его пани Ганны Ференсовны, певную, от-

личоную суму монеты личбы Литовское, личечи въ каждый грошъ по десяти пѣнезей бѣлыхъ, а въ копу по шестидесятъ грошей Литовскихъ, копъ сто и за оную сто копъ грошей Литовскихъ, до рукъ нашихъ даную и заплаченную, я Ганна Алексѣвна Балевна права своего прирозоного, дѣдичного, мнѣ на оный домъ належного, добровольне отступуючи, и оного вѣчными невзрушными часы вырекаючисе и я Лукашъ Стрихаръ, мужъ ее, верхуменованное паны Алексѣвны Балевины, на то зезволяючи, обое посполу, тотъ описанный съ пляцомъ, будованьемъ, пивнѣями, ковнатами, коморами и зо всеми вшелякими кгмахами верхними и дольными, якимъ кольвѣкъ обычаемъ названными, мѣнованые менованнымъ а немѣнованые мѣнованнымъ, ни въ чемъ не шкодячими, не противными, але во всемъ положенью своемъ згодными и свободными, зо всякими властностями и принадлежностями его, цыншами, пожитками, зъ оного дому походячими, съ того всего намѣй ничего на себе самыхъ, дѣтей, потомковъ, щадковъ и всихъ близкихъ, кровныхъ нашихъ не уймуючи, ани заставуючи, але со всемъ тымъ, отъ мала до веля, яко се тотъ домъ самъ въ собо здавна былъ, и теперъ есть, продали, вѣчне пустили, завели и подали есьмо пану Миколаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, дѣтемъ, потомкомъ и всимъ щадкомъ ихъ, на вси потомные вѣчные часы. Якожъ прото вси привилья, листы, выписы, права и вси твердости на тотъ домъ приналежачіе, што одно кольвѣкъ въ насъ было, отъ мала до веля, то все пану Миколаю Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ отдали, звернули, а на нихъ самихъ, потомство и на вси щадки ихъ вледи есьмо, которые тые вси справы отъ сего часу и даты, въ семъ листѣ

нашомъ нижеписаные, не намъ самымъ, ани дѣтемъ нашимъ, ани кому иному зъ повинныхъ, близкихъ, кровныхъ, пріятелей нашихъ, одно пану Николаю Ручцѣ, пани малжонцѣ его и дѣтемъ, потомкомъ, шадкомъ ихъ належати, на помочи и на оборонѣ быти мають вѣчными часы. Вшакожь хотя бы се и якіе привилія, листы, записы и справы на тотъ домъ весь, або на которую кольвѣкъ часть его у насъ обѣюхъ, або у водного которого кольвѣкъ зъ насъ, такъ даты первше, яко и надъ сесь нашъ продажный листъ послѣдѣйшое, якимъ кольвекъ кшталтомъ вынорить и показать бы се мѣли, тогда таковыя справы, листы, привилія, въ каждомъ правѣ и судѣ, на врадѣ некотороемоцы и жадного поводу своего ку кривдѣ и шкодѣ пану Николаю Ручцѣ и пани малжонцѣ его, имъ самимъ, ани кому иному, тотъ домъ отъ нихъ якимъ же кольвекъ правомъ держачому и уживачому, николи мѣти не мають и мочи не будетъ вѣчными часы; и овшемъ мы таковыя справы такъ теперь, яко и на потомъ, касуемъ, буримъ и внивечъ оборочаемъ, варуючи и упевняючи, то пакъ ижъ панъ Николай Ручка и пани Ганна Ференсовна, малжонка его, тотъ звышменованный домъ весь огуломъ, со всимъ навсе, мають вѣчне на себе держати, на немъ се фундовать, деревомъ або румомъ будовати, въ немъ мѣшкати, чиншовъ и всякихъ пожитковъ и иныхъ вшелякихъ добръ отгуль собѣ примножаючи, спокойное уживати, будучи вольны тотъ домъ огуломъ весь, або по частямъ его, кому хотячи, отдати, даровати, записати, замѣнати, арендовати, заставити и на вѣчность продати, водлугъ зданья и уподобанья своего, яко властностью своею шафовати, панъ Николай Ручка самъ, пани малжонка его, дѣти и потом-

ство ихъ вольно будетъ, куды хотечи, оборочати, вѣчне подъ кождымъ часомъ потребы своее. А я Ганна Алексѣевна Балевна и я Лукашъ Стрихарь, мужъ ее, дѣти, потомки, кровные, близкіе наши, въ тотъ домъ весь и ни въ которую часть его, отъ сего часу и даты, въ семь листѣ нашомъ ниже писаное, ни которымъ способомъ вступовати, переказы дѣлати и ніякое трудности задавати не маемъ и мочи не будемъ, вѣчными часы. Але если бы есьмо, пробачивши сего нашего запису вѣчистого, продажного листу, мы обоє, або одинъ зъ насъ, въ тотъ домъ весь, або въ которую кольвѣкъ часть его, вступоваль, въ держанью и уживанью переказу чиниль, тогда и заруку у сто копъ грошей Литовскихъ, ку тому вси шкоды и наклады, на голоє словорѣченье, пану Николаю Ручцѣ, пани матцѣ его, дѣтемъ, о што все добровольне позволяемъ, вольно будетъ пану Николаю Ручцѣ, пани малжонцѣ его, дѣтемъ, потомству ихъ и каждому, тотъ домъ держачому, подъ вшелякимъ часомъ, до каждого владу кгородского, будь незуполного, замкового, поточного, або земского, въ который кольвекъ повѣтъ, любъ тежь до суду головного трибунального, черезъ возного, въ которогожь кольвѣкъ повѣту, або черезъ слугу владового посполитого, не присяглого, на рокъ короткій завитый, таковой, на який панъ Николай Ручка похочетъ день, на годину зекгаревую, якую собѣ уподобаетъ, очевисто заказать, за которымъ заказомъ мы обоє, або хтожь кольвекъ зъ насъ, одинъ другимъ, ани живый мертвымъ не вымовляючисе, повиненъ будетъ стать, и заразомъ не сходечи зъ мѣста, ани уступючи отъ владу, тую заруку сто копъ грошей, ку тому шкоды и наклады, безъ присеги и доводу, лечъ на

голое словорѣченье пану Николаю Ручцѣ и каждой сторонѣ поводовой, запла- тить, а оный врадѣ и судѣ, до которого заказаны будемъ, такъ застанемъ, яко и не застанемъ обудвухъ насъ, або од- ного которого кольвекъ зъ насъ, скоро угленувши въ сесь нашъ листъ, пану Ми- колаю Ручцѣ самому, або и каждому, тотъ домъ держачому, тую заруку сто копѣ гро- шей Литовскихъ, ку тому шкоды, наклад- ды, на голое словорѣченье, всказать, при- судить и безъ складанья роковъ статута- выхъ, але за разомъ на осѣлостяхъ, подъ якимъ кольвекъ правомъ, будь земскимъ, або мѣстскимъ майдебурскимъ будучихъ и на вшелякихъ добрахъ нашихъ лежа- чихъ и рухомыхъ, а въ недостатку оныхъ, ино на властныхъ особахъ обудвухъ насъ, або на одномъ зъ насъ, skutочную отпра- ву учинити маеть и моцень будеть. А по таковомъ досеть учиненью сесь нашъ за- писъ вѣчистый, продажный листъ, въ судѣ и въ каждомъ врадѣ, при всей зуполной моцы держанъ и хованъ быти маеть, на вси потомные часы. Што ствержаючи и змоцняючи, я Ганна Алексѣевна Балевна, а я—мужъ ее Лукашъ Николаевичъ Зяте- вичъ Стрихарь, дали есьмо на то пану Николаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, сесь нашъ добровольный, продажный вѣчистый листъ,

подъ нашими власными печатями; а изъ писать не умѣемъ, тогда при томъ были, и тое вѣчистое продажи наше будучи до- бре свѣдоми, зацные люди, шляхта, уве- ликомъ князствѣ Литовскомъ осѣлые, за очевистою а устною прозьбою нашую спольною, до сего нашего вѣчистого про- дажного листу печати свое приложить и руками своими подписать рачили: его ми- лость панъ Андрей Илькговскій—писарь короля его милости, скарбный великого князства Литовскаго, панъ Шиманъ Го- раинъ, панъ Павелъ Прокгульбицкій, а панъ Стефанъ Аврамовичъ. Писанъ у Виль- ни, лѣта Божьего Нароженья тысеца пять- сотъ деветьдесять четвертого мѣсяца Ав- густа пятого дня. У того листу печатей притисненныхъ шесть и подпись рукъ ты- ми словы: Андрей Илькговскій—рука вла- сна, Шиманъ Горайнъ—власною рукою под- писалъ; Павелъ Прокгульбицкій—власною рукою; за устною прозьбою пани Ганны и мужа ее пана Лукаша при печати моеи я Стефанъ Аврамовичъ—рукою своею под- писалъ. Якожь тое добровольное и уст- ное и очевистое сознанье пани Степани- ды Алексѣевны Балевны Лукашовое Ми- колаевичовое Зятевичовое, также и тотъ листъ за прозьбою ее, до книгъ вгород- скихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1595 г.

Изъ связи № 4667, за 1578—1595 г., док. № 7.

179. Жалоба студента Виленской іезуитской коллегіи на Виленскаго мѣщанина Матуса Медвѣцкаго, который избилъ и изранилъ его во время собранія имъ въ городѣ подавнія съ пѣвчими-товарищами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятого, мѣсяца Декабра сегого дня.

На врадѣ его королевской милости кгродскомъ Виленскомъ, передо мною Николаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — подкоморимъ Опшменскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, обтяжливе жаловаль студентъ колеіумъ Виленскаго Войтехъ Брозовскій на пана Матуса Медвѣцкаго, мѣшкающаго доможъ на Зарѣчу въ мѣстѣ Виленскомъ о томъ, изъ дей въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятомъ, мѣсяца Декабра шостого дня, шоль дей онъ Войтехъ Брозовскій, яко студентъ убогій, зъ двойгомъ дѣтей малыхъ, такъже студентовъ убогихъ, для поживенья, спѣваючи подъ окнами часу вечера, уже дей могло быти година въ ночь, тамъ же дей идучи улицою подъ кольцо домовъ увоконъ псалмы спѣваль и ялмужну отъ людей богобойныхъ ку пожитку собѣ бралъ. А кгда дей шоль мимо домъ звышпомененаго пана Матуса Медвѣцкаго, тамъ дей также подъ окномъ его почаль псалмы спѣвати, сподѣвающиеся яко е ялмужны, то пакъ дей, року, мѣсяца, дня и години звышописанное, тотъ панъ Матусъ Мѣдвѣцкій, вы-

шедши зъ дому своего, тамъ на Зарѣчу лежачаго, его дей Войтеха Брозовскаго, шляхтича учтивого, ни въ чомъ невинного, зъ слугами своими взявши квалтовне на улицы подъ окномъ дому своего, увель и тамъ дей въ дому своемъ обычаемъ окрutenства, згордивши зверхностью и правомъ посполитымъ, а уживаючи свовольство и срукости, паствечисе надъ нимъ, на зельживость стану его шляхетскаго, звезавши, поврозами руки и ноги, кійми, пугами билъ, мордоваль, зранилъ, и такъ звезанаго ажъ до завтрея въ дому своемъ у везенью ховаль. На завтрее, то-есть, дня нынѣшняго мѣсяца Декабра сегого, тотъ же дей панъ Медвѣцкій его Войтеха Брозовскаго, розвезавши ему руки, ноги а умывши тварь его, которая была кровью стекла, зъ дому своего выпхаль и прочъ ему ити казаль. Якожь дей онъ Войтехъ Брозовскій, освѣтчившисе людьми добрыми, тое збитье, змордованье свое возному повѣту Виленскаго Яну Косинскому и сторонѣ, людежъ добрымъ, оказываль. Который возный того збитья, зраненья его огледавши, въ семъ же року девятьдесятъ пятомъ, мѣсяца Декабра осьмого дня, очевидно созналъ и того сознанья своего далъ квитъ подъ печатью

и съ подписомъ руки своее, такъ тежъ *дале самое посвидѣтельствованье вознаю,*
 подъ печатями стороны шляхты, при немъ *которое, по причинѣ его тожества съ са-*
 будучое, писанный тыми словы. *мою жалобю, здѣсь не приводится).*

1599 г.

Выпись изъ связи № 4591, съ 1576 по 1721 г., док. № 4.

180. Заявленіе землянъ Виленскаго воеводства Павла Довмонта-Сесицкаго, Андрея Давидовича и др. на землянина Николая Гинтовта по поводу захвата имъ ихъ движимаго имущества по смерти Мойшагольскаго хоружаго Мартина Подберезскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девяностъ девятого мѣсяца Генваря пятого дня, на враждѣ кгородскомъ въ замку господарскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Станиславомъ Пукштою Клавзкейловичомъ—хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдали и жаловали земляне и землянки господарскіе повѣту Виленскаго, такъ тежъ и повѣту Вилкомирскаго, его милость панъ Павелъ Станиславовичъ Довмонтъ Сесицкій, судья земскій повѣту Вилкомирскаго, именемъ малзонки своей паней Зофіи Яновны Давидовича, панъ Андрей Яновичъ Давидовичъ и зъ братаничами своими паномъ Андреемъ, Самуелемъ и Станиславомъ Миколаевичи Давидовичи, князь Левъ Юрьевичъ Боровскій, именемъ дѣтей своихъ Яна а Миколая Львовичовъ Боровскихъ, панъ Станиславъ Бурба, именемъ жоны своей Марины Львовны Боровской, панъ Андрей Яновичъ Кисель, пани Дорота Яновна Киселевна Андревая Бѣлозорова, панъ Матей Дат-

новскій, именемъ малзонки своей паней Ядвигги Яновны Киселевны, панъ Янъ Станиславовичъ, именемъ малзонки своей пани Альжбеты Яновны Киселевны, панъ Михаль Купрель, именемъ малзонки своей паней Зофіи Матеевны Киселевны и именемъ швакгрыны своее панны Райны Матеевны Киселевны, панъ Андрей Ярошевичъ Радгговскій, самъ отъ себе, именемъ брата своего Давида Радгговскаго, панъ Адамъ Коппевскій, именемъ малзонки своей—Райны Радгговской, панъ Войтехъ Александровичъ, именемъ малзонки своей Катарины Радгговщанки, панъ Ольбрихтъ Петрусевичъ, именемъ малзонки своей, Кристины Радгговщанки, панъ Криштовъ Яновичъ Минтовтъ, панъ Петръ Пелискій, именемъ малзонки своей Ульяны Кгинтовтовны, панъ Балтромей Рокгульскій, именемъ паней малзонки своей Зофіи Кгинтовтовны о томъ: ижъ году прошлаго тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмого мѣсяца Декабря дня двадцать четвертого на двадцать пятый день вночи земенинъ

господарскій повѣту воеводства Виленско-го панъ Мартинъ Яновичъ Подберескій—хоружій Мойшагольскій, по собѣ не оставивши ніякого потомства, ани маетности своее, яко лежачое, такъ и рухомое, николи не записавши въ дворѣ своемъ, лежачомъ въ воеводствѣ повѣтѣ Виленскомъ, прозываемомъ Вижуляны съ того свѣта смертью зышоль, по которого смерти, яко непопомномъ, вся маетность, лежащая, такъ и рухомая, на насъ особы и малзонки наше зъ одного дому зъ зопшымъ небожникомъ Мартиномъ Яновичемъ—хоружичомъ Мойшагольскимъ будучими яко по безпомномъ, приходити спадаеть, то пакъ въ году прошломъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмомъ, зъ дня двадцать четвертого на двадцать пятый день, у ночи земенигъ господарскій повѣту Виленского панъ Николай Яновичъ Квинтовъ, взявши вѣдомость о смерти небожника пана Мартина Яновича—хоружича Мойшагольского той же ночи, скоро умеръ, собравшисе зъ многими слугами, помочниками своими, не маючи ничего до маетности небожиковское, наѣхавши моцно и квалтомъ на имѣнье и дворъ того небожника пана Мартина Яновича—хоружича Мойшагольского, лежачое въ повѣтѣ Виленскомъ, прозываемый Вижуляны, гдѣ тѣло небожиковское лежало, также и въ другое имѣнье, лежачое въ томъ же повѣтѣ Виленскомъ, прозываемое Лебеда, всю маетность небожиковскую, яко золото, серебро, перла, шаты, ланчухи золотые, клейноты, такъ тежъ листы, привилья на прикупли и закупли до имѣнья Вижулянско-го и Смолвенского належачіе, квити военные, серебщизные, такъ тежъ листы отъ розныхъ особъ на долги и мембрамовъ разныхъ на моцы даваныхъ и весь спратъ домовый, отъ мала до велика, въ имѣньяхъ

звышъ описанныхъ небожиковскихъ, мимо насъ повинныхъ, забралъ и самыя имѣнья, зъ будованьемъ дворнымъ и гуменымъ, зъ бояры путными и зъ людьми тяглыми и данными, съ челедью невольною дворною, съ паробками, жонами и зъ дѣтьми ихъ, во власность свою взялъ и тѣло небожиковское не обвѣщиваючи намъ, повиннымъ небожиковскимъ, не водлугъ обычаю христьянского, яко на станъ его шляхетскій належало, въ году прошломъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Декабря тридцать первого дня, въ костелѣ въ мѣстечку Подберезскомъ, лежачомъ въ повѣтѣ Виленскомъ поховалъ и въ костелѣ, што было апаратъвъ костельныхъ, отъ небожика наданныхъ, все побралъ, костелъ съ плебаньєю и зъ частью мѣстечка и зъ людьми тяглыми, што на него належало, побралъ, а меновите, маетности въ костелѣ Подберезскомъ: келихъ серебряный съ патиною, въ которомъ было серебра полътретей гивны, орнатъ адамаску зеленого, въ которомъ было локоть осьмъ, со всимъ апаратомъ, до него належачимъ, паницаликъ серебряный, въ которомъ было полъ гивны серебра. А што маетности въ имѣню Вижулянскомъ забрано, меновите, яко мають того вѣдомость: въ избѣ, гдѣ тѣло небожиковское лежало, въ коморѣ бочной, при той избѣ скрыни чотыри: въ одной скрыни, которая коштовала три золотые польскіе, были зложонные привилья, листы твердостью, записы купчіе, дѣльчіе и заимѣнные, квити военные, серебщизные, на имѣньи належачіе, на Смолвы имѣнье и на Вижулянское, и дворець Лебедево, и вси справы, декрета земскіе и кгородскіе, до тыхъ имѣній звышъ мененыхъ належачіе; въ той же скрыни былъ ланчухъ золотый, который коштовалъ сорокъ золо-

тыхъ черленыхъ, перстеной золотыхъ шесть, одинъ съ каменемъ рубиномъ, который коштоваль осьмь золотыхъ польскихъ, другій съ туркусомъ, коштоваль шесть золотыхъ польскихъ, третій съ жабинцомъ, у которомъ были три золотые черленые, четвертый ручка въ ручку складаный зъ розными шмальцы, коштоваль три золотые польскіе, пятый сигнетъ, въ которомъ были три золотые черленые, шостый на рогу лосимъ, въ которомъ было три черленые золотые; кубковъ шесть, въ нихъ серебра гривенъ семь, лыжокъ тужены два, въ бодьшихъ лыжкахъ гривенъ полшсты, въ меньшихъ ложкахъ гривенъ чотыри, а ку тому до тогожъ серебра двѣ лыжки великіе позлотистые, въ тыхъ дву ложкахъ серебра гривна, на позлоту черленый золотый; пасъ серебряный зъ ножомъ позолотистымъ, на нихъ серебра гривна, старосвѣтское оправы, пушка серебряна, въ которой перфумы ховаль, которую при собѣ завжды ношиваль, въ которой было серебра полъ гривны. Въ тойже коморѣ бочной взялъ другую скриню черную, (которая) коштовала три золотые польскіе, въ ней были аппараты костельные: напервей крыжъ серебряный, въ которомъ было серебра три гривны, келихъ съ патыною серебряные, въ нихъ было серебра гривенъ двѣ, въ тойже скрини были орнаты три, одинъ орнатъ аксамиту брунатного, съ крыжомъ афтованнымъ, въ которомъ было осьмь локоть аксамиту, до того орнату умераль афтованный, перлы зъ фарстами, на которомъ было перель локоть двадцать, а межи перлами фарстъ могло быть золотыхъ черленыхъ пять, другій орнатъ аксамиту черного съ крыжомъ вышиваннымъ, въ нимъ было аксамиту локоть осмь, третій орнатъ аксамиту черленого гладкаго старосвѣт-

ского, въ нимъ было такожъ аксамиту локоть осмь. Въ той же коморѣ спратъ военный, то есть: Вехтеръ одинъ, который коштоваль (съ) шишакомъ копь тридцать, панцеровъ семь (съ) шишаками, по шести копь купленые, зброй три бѣлые бляховые (съ) шишаками и зъ наколѣнками и зъ рукавицами, зарукавьемъ панцеровымъ, коштовало по копь десеть. А въ повалушу статку, напервый наметъ военный полотенный, который коштоваль копь дванадцать, котарга пыленская, коштовала копь три; до того въ томъ же повалушу скрини чотыри, въ нихъ было напервей: шаты, то-есть кгермакъ канавазовый, кунами подшитый, коштоваль сто золотыхъ польскихъ; жупанъ адамаску черного, который коштоваль копь десять литовскихъ; чуга шара сукна муравского съ завойками лисьими подшита, которая коштовала десеть копь грошей литовскихъ, жупанъ фалюндышу черного бакгазіею подшитый, который коштоваль шесть копь грошей литовскихъ, кгермакъ бураковый сибирками подшитый, коштоваль десеть копь грошей литовскихъ; жупанъ шарый муравского сукна, коштоваль двѣ копѣ грошей литовскихъ, аксамиту черного собольцами подшитый, который коштоваль десеть копь грошей литовскихъ; шапка мыцка адамашку черного, кунами подшита, которая коштовала копу грошей литовскихъ; коберцы два турецкіе за двадцать чотыри золотые польскіе купленые, домовое работы два коберцы новые, коштовали десеть золотыхъ польскихъ, старыхъ коберцовъ чотыри домовое работы, которые коштовали петънадцать золотыхъ польскихъ, копь бѣлый великій, купленный за три золотые польскіе; водкра атласу черленого коштовала тридцать золотыхъ польскихъ; постели двое, споднихъ и верхнихъ че-

риножь чотыри пуховые, подушокъ шесть, простирадла двои съ поповками ткацкими, коштовали золотыхъ польскихъ сорокъ. Въ другой скрини ткацкого полотна поставовъ пять, въ кождымъ поставѣ было по петьдесять локти; обрусовъ поставы два ткацкихъ, въ которыхъ было локоть сто, ширины по локти три; ручниковъ поставъ, въ которомъ были локти тридцать. Въ третей скрини: кошуль мужскихъ ткацкого полотна и Коленского полотна семьдесятъ, въ каждой по пяти локоть полотна, тувалень чотыри бѣлею вышиваные, которые коштовали по двѣ копѣ грошей литовскихъ, обрусовъ уживаныхъ ткацкихъ до столу чотыри, коштовали по копѣ грошей, серветъ дванадцать, ручниковъ ткацкихъ, которыхъ уживано шесть. Въ четвертой скринѣ въ бѣлой въ мнейшой было хустокъ сорокъ золотомъ едвабемъ и бѣлю вышиваныхъ, лиштвы, едвабемъ и бѣлею вышиваные, до постели; одны лиштвы едвабею черною, другіе лиштвы червленою, третіе лиштвы бѣлевые, што то все съ хустками коштовало золотыхъ сто и двадцать золотыхъ. Въ томъ же повалушу цыны мисъ великихъ шесть, полмисковъ чотыри, талеровъ большихъ цыновыхъ тузинъ, мнейшихъ талеровъ цыновыхъ осмь, конвы цыновыхъ великихъ двѣ, фляша цыновая двагарцовая зъ олстромъ, фляшъ цыновыхъ чотыри, фляшъ склянныхъ чотыри зъ шрубками цыновыми кгарцовые; мождерь спѣжанный зъ тудкачомъ, коштовалъ копъ три, лихтари и зъ щипцами, коштовали грошей пестнадцать; мѣдници двѣ, коштовали грошей тридцать; мѣденый котель пивный, въ который лѣзетъ три ушатки, коштовалъ копъ осмь, мнейшій котель въ который лѣзетъ ушатовъ, коштовалъ золотыхъ шесть, котлы два кухенные съ желѣжомъ, кото-

рые коштовали по копѣ грошей; панви двѣ, коштовали сорокъ грошей; кгарри мѣденые два, которые коштовали полготоры копы грошей, роженъ великій зъ ножками желѣзными, коштовалъ двадцать чотыри гроши; пила тартична съ шилкою, коштовала грошей семьдесятъ два, попречная пила, купленная за грошей оснадцать, свидерь тройчанный, купленный за грошей деветь, долото, купленое за грошей три, замковъ внутреннихъ у хоромигъ и у повалуша чотыри, съ ключами, скоблями, купленые по грошей петьнадцать, а четвертый у повалуша за чотыри золотые купленный, колодокъ желѣзныхъ и зъ заворотами усихъ десеть, купленыхъ по осми грошей Литовскихъ. Карета окована желязами, съ колми безъ облукровъ, коштовала копъ петьнадцать, футроваяя ременемъ юхтовымъ, другая колыбка безъ колъ, окована зелязомъ, новая, коштовала копъ шесть; сѣдло одно возницкое, купленое за грошей тридцать; шлеи двѣ на два коня, одна ременна зъ ланцухами и зъ медвѣдемъ, другая шлея ременная, хомуты два, узды возницкіе чотыри, то все коштовало копъ три; возъ военный съ подкѣтомъ ременнымъ. Возники два сивые доморослые, другіе возники два зъ кгнада строкастые доморослые, по стадныхъ свирепахъ, дригантъ гнѣдый, дарованный отъ пана Нарбута, стадныи жеребцы два трилѣтние, одинъ шерстью подовый, а другій шерстью гнѣдый лысый, свирепъ шерстью сивый, стадныхъ шесть жеребцовъ, того рочныхъ чотыри, шерстью сивые, свирепки три, а четвертый кониць; быдла рога того подольскихъ чотыри, быкъ подольскій пятый, воловъ оромыхъ шесть, шерстью рыжіе и рябые, быковъ два трилѣтнихъ, одинъ шерстью бѣлый, а другій рыжий, коровъ дойныхъ десеть розною шерстью,

яловыхъ три; овецъ старыхъ семь, бараны три, одинъ баранъ чабанскій, вепровъ кормныхъ чотыри побитыхъ, свини старыхъ и съ поросятаи одинадцать, а гусей старыхъ двадцать пять, калакутовъ куры двѣ, кокошка одна, волоскихъ куровъ: куръ одинъ, кокоши двѣ, простыхъ кокошей двадцать, курей два, каплуновъ десеть, голубковъ усихъ паръ дванадцать, павовъ бѣлыхъ пять, шостый шарый самецъ, жоравьи три хованыхъ, кобелюсовъ домовыхъ три, а четвертый ланцузный, на ланцуху желѣзнымъ, у повалупа качокъ двѣ, качоръ одинъ, маленькихъ собакъ три, зъ Англіи птаковъ хованыхъ въ клѣткахъ, шпаконъ чотыры, пчоль одинъ уль зъ пчелами. Меду прѣсного съ Молвъ привезенного кадей чотыри, у которыхъ было мѣдницъ осьмь, сыровъ великихъ шестьдесятъ, мандриковъ копъ двѣ, масла кадки двѣ, тре-

тій горшокъ, въ томъ тройку полтрети мѣдницы; пражы льняное два камня, сукна самодѣльского локоть двадцать пять, волны рунъ одинадцать. Збожа: напервый жита чистого бочокъ торговыхъ мѣры Виленской; пшеницы чистой бочокъ.... мѣры Виленской бочокъ осьмь, ечменю бочокъ торговыхъ десеть, ярицы полторы бочки, гороху бѣлого бочокъ три, бобу великого бочка одна, чечевицы бочка, овса бочокъ двадцать и одна, гречижи бочокъ пять, жита пухового бочокъ петнадцать, овса пухового шесть бочокъ, сѣна возовъ чотыриста. Которую всю маетность забравши панъ Миколай Квинтовъ до имѣнья своего, лежачого въ воеводствѣ и повѣтѣ Виленскомъ, прозываеомомъ Бурбекъ лиски, выпровадилъ. Котороежь то е оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г, док. № 6.

181. Жалоба Виленскаго мытнаго писаря о нарушеніи Виленскимъ купцомъ Корниліемъ Вигольдомъ порядка, соблюдаемаго при осметрѣ товаровъ, подлежащихъ оплатѣ старымъ мытомъ.

Року 1601 (1601) мѣсяца Сентября 17 (19) дня у середу.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ воеводства Виленского, ставши очевисто служебникъ ясневельможного пана его милости пана Льва Сапѣги, канцлера

великого князства Литовского, Слонимского, Чернавского, Могилевского и пр. старосты, панъ Янъ Лопинскій, писарь мыта старого на прикоморку Виленскомъ, которому на тотъ часъ одъ его милости выбиранье мыта старого тутъ у Виль-

ни отъ людей купецкихъ есть злецоно и повѣрено, чинилъ оповѣданье именовъ его милости пана канцлера великого князства Литовского, пана своего, тыми словами: ижъ дей въ року теперешнимъ 1601 (1601) мѣсеча Сентебра семнадцатого дня, у понедѣлокъ, съ поранку, панъ Вингольтъ Корнелиушъ—купецъ Виленскій, послалъ дей до него—до пана Лопинского, яко до писара мыта старого, черезъ фактора своего—Петра Ролантовича Марына квиты два мыта старого коморы Ковенское, жедаячи его—пана Лопинского, абы онъ, яко писарь мыта старого, до пана Вингольтовое каменницы поподши, товары пана Вингольтовые, которые на тотъ часъ зъ Нѣмецъ въ двоухъ кипахъ за печатью мыта старого коморы Ковенское припровождены суть, водлугъ звычайу давного огледавши до реестру мытного списалъ. Якожъ дей онъ, панъ Лопинскій, заразомъ шолъ до каменницы пана Вингольтовое и тамъ дей знашолъ на подворью лежачіе двѣ кипѣ, одну дей великую, а другую малую, за печатью мыта старого коморы Ковенское, и хотѣлъ дей оныя товары заразомъ огледать, не жели дей панъ Вингольтъ ему, пану Лопинскому, мовиль: жебы троху пождалъ, ажбы дей мытницы пана Коленского, зъ мыта ново-подвышеного, панъ Янъ Мордзыньскій съ товаришомъ своимъ Якубомъ тутъ же до того огледанья тыхъ двоухъ кипѣ пришли; и онъ дей, панъ Лопинскій, заховуючисе у томъ водлугъ звычайу стародавнего и постерегаючи дей, абы пану Коленскому, яко арендарови мытъ ново-подвышенныхъ, въ арендѣ его некоторая переказа не дѣлаласе, оныхъ двоухъ кипѣ не рушаючи, тыхъ то мытниковъ мыта нового, почавши одъ години осмое на ползекгару, ажъ до одинадцатое, черезъ три години тамъ же у каменницы пана Вин-

гольтовой очекивалъ и не могучи се дей ихъ мытниковъ новыхъ дочекать, пошолъ дей онъ, панъ Лопинскій, до дому на обѣдъ; и коли одыйти мѣлъ, самъ дей панъ Вингольтъ ему, пану Лопинскому, мовиль: штобы дей онъ заразомъ по обѣдѣ на огледанье тыхъ двоухъ кипѣ опять пришолъ, то пакъ дей, коли вжо по обѣдѣ было, знову дей панъ Вингольтъ тогожъ Петра Ролантовича Марына, фактора своего до пана Лопинского посыдалъ, штобы дей тыхъ товаровъ огледати пришолъ; якожъ дей онъ, панъ Лопинскій, заразомъ пошолъ и коли дей до каменницы пана Вингольтовое пришолъ, знашолъ дей оныя кипы двѣ, которые дей за печатью мыта старого коморы Ковенское тутъ припровождены были безъ бытности, вѣдомости и позволенья его, пана Лопинского, яко писара мыта старого, печати одъ кипѣ поодрыванные и самы кипы свовольне отворонны и сукна на двухъ мѣстцахъ на подворью пана Вингольтовымъ лежачіе, при которыхъ дей сукнахъ былъ самъ панъ Вингольтъ и мытницы два пана Коленского, панъ Янъ Мордзыньскій и зъ Якубомъ товаришомъ своимъ, за которымъ дей своволенствомъ, же дей ему пану, Лопинскому, яко писару мыта старого, панъ Вингольтъ тыхъ товаровъ въ кипахъ огледати, водлугъ звычайу давного, не допустилъ, але дей свовольне безъ бытности и позволенья его съ тыми мытниками пана Коленского на змовѣ уси три зъ собою ку не малой шкодѣ его милости пана канцлера великого князства Литовского, пана его, печати мытныя Ковенскіе поодрывавши, товары розвезалъ, о которую такую шкоду и свовольство, заховуючи онъ, панъ Лопинскій, его милости пану своему, такъ съ тымъ паномъ Вингольтомъ, яко и съ тыми мытниками пана Коленского—Яномъ

Мордзыньскимъ а Якубожь, товаришомъ его, и съ тыжь до того о тую шкреду его милости право дорогу укажетъ, въ пришлый часъ вольное мовенье и здоровое право, просить, абы тое оповѣданье его до

книгъ здѣшнихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано въ книги, року 1601 (1601), мѣсеца Сентября 19 (19) дня оповѣдано.

1601 г.

Изъ связки подъ № 4658, за 1601 г., док. № 5.

182. Заявленіе вознаго о томъ, что Леонъ Мамоничъ, явившись въ городскомъ судѣ въ назначенный срокъ, для получения денегъ отъ своихъ должниковъ, не получилъ ихъ по причинѣ неявики должниковъ.

Я Янъ Косинскій, возный господарскій воеводства Виленского, сознаваю симъ мѣмъ квитомъ, ижъ року теперешняго тысеца шестьсотъ первого, мѣсеца Сентября чотырнадцатого дня, маючи я при собѣ людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ—пана Яна Семеновича, а пана Станислава Курпского, будучи мнѣ взятымъ отъ пана Леона Кузьмича Мамонича до замку здѣшнего господарского Виленского на пильнованье сумы пѣнезей позычонныхъ, отъ пана Левка Мамонича взятыхъ а пану Семену Клишкевичу Суртѣ и сынови его Кости Семеновичу Суртѣ даныхъ, которую суму пѣнезей, то есть сто копъ грошей Литовскихъ мѣли дей отдати и сполна заплатити пану Леону Мамоничу въ року теперешнимъ тысеца шестьсотъ первомъ, мѣсеца Сентября чотырнадцатого дня, водлугъ нового календару, то-есть: на первый Воздвиженья креста, альбо Поднесенья кржижа светого, свята римского. Якожь панъ Леонъ Мамоничъ, будучи певнымъ и пильнуючи тыхъ

сто копъ грошей Литовскихъ, звышпомененымъ особомъ черезъ весь день чотырнадцатый водлугъ листу облику ихъ, добровольного запису, въ замку господарскомъ Виленскомъ, почавши отъ поранку ажъ до самого вечера, не сходечи со мною вознымъ и стороною, на тотъ часъ при мнѣ будучою, пильности чинить во всемъ незанехалъ, которыхъ особъ вышешмененныхъ не только штобы кого прислать мѣли, але и сами, водлугъ добровольного запису своего, се не становили и пильности съ тыми грошми, которые мѣли отдати на тотъ день чотырнадцатый мѣсеца Сентября у петницу, въ томъ же року тысеца шестьсотъ первомъ, нехибне. Якожь панъ Леонъ Мамоничъ, чинечи досыть тому дню на значоному, пильновати и тыхъ грошей отъ нихъ взяти готовлень будучи, со мною вознымъ вышешмененымъ и стороною, на тотъ часъ при мнѣ будучою, взять волю мѣль, которыхъ се недождавши, жадное вѣдомости о собѣ сами, такъ черезъ умо-

цваного, ани жадного пріятели не давши, прочь одысти есьмо мусли. Которое сознанье и пильность Леона Мамонича я звышменованый возный, педь печатью моею и подь печатъми сторонними, на тотъ

часъ при мнѣ будучими, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даль есьми. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня свышпописаного.

1601 г.

Имѣ связи подь № 91, за 1601 г., актовъ бывшаго Виленскаго градскаго суда, докум. II.

183. Отдача во владѣніе имѣнія Свиранскаго и Кенскаго князю Исмаилу Алеевичу Талковскому татарину за долгъ.

Начало акта въ подлинникѣ вырвано)... Виленскаго. Сознаваемъ симъ нашимъ увязчимъ квитомъ, ижъ есьмо первой сего въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Апрѣля осьмнадцатого дня, за приданьемъ листовнымъ отъ суду господарскаго земскаго Виленскаго, а отосланьемъ и всказомъ суду головнаго трибунальнаго на его милость пану Лукашу Мамоничу, скарбному его королевское милости великаго князства Литовскаго, старостѣ Дисенскомъ, сумы пѣназей шестнадцать сотъ копъ, осмьдесятъ копъ грошей и двадцать чотыри гроши въ року недавно прошломъ тысяча шестьсотномъ, мѣсеца Мая двадцать четвертого дня, князю Исмаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его, опекуномъ, потомкомъ небожчика Абрагима Юхновича всказаное, водле декрету суду головнаго трибунальнаго, по выстыю всихъ рать статutowыхъ, за остатокъ сумы пѣназей за тысячу шестьдесятъ пять копъ и грошей двадцати чо-

тырехъ на имѣнъяхъ пана скарбнаго Свиранскаго и Кенскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачихъ, при умоцваномъ князя Исмаиловомъ и малжонки его князю Мустафѣ Ахметовичу отправу порадкомъ статutowымъ чинили, гдѣ отправы по увезанью вшелякихъ кгрунтовъ, людей въ селахъ тяглыхъ и бояръ путныхъ, зъ стодолами въ тыхъ имѣнъяхъ пана скарбнаго Свиранскаго и Кенскаго звесши на одно мѣстце вынесло суммы деветьсотъ копъ двадцать шесть копъ и грошей тридцать. А ижъ остало было еще решты тое суммы звышмененое копъ сто тридцать три грошей пятьдесятъ чотыри, за которую ижъ вже больше нѣякихъ кгрунтовъ, ани людей, бояръ тыхъ имѣній пана скарбнаго Свиранскаго и Кенскаго быти не повѣдали, отправа не дошла и не выконалася была, тогда я возный и мы сторона шляхта, звышмененая, заховуючисе въ томъ водлѣ порадку и науки статutowое, черезъ положенье квиту своего на томъ дворѣ пана

скарбного Свиранскомъ, зложили есьмо румацію (gemotio?) пану скарбному недѣль чотыри, о чомъ всемъ ширей и яснѣй на декретѣ суду головного трибунального въ року прошломъ тысяча шестьсотномъ учиненого и на листѣхъ отправчихъ, также и на сознанью квитовъ нашихъ увязчихъ и на выписѣхъ владовыхъ кгородскихъ Виленскихъ описано и доложено есть. А такъ я возный и мы сторона шляхта, звышмененая, за тымъ же першимъ приданьемъ и листомъ до мене*). для сконченья отправки остатка тое сумы сто тридцать троухъ копъ и грошей педесять чотырохъ зъ опекуномъ потомковъ небожчика Абрагима Юхновича съ княземъ Измаиломъ Алеевичомъ Талковскимъ до того двора пана скарбного Свиранского въ року теперь идучомъ тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Іюня первого дня у пятницу прїѣхали, въ которомъ дворѣ застали есьмо боярина пана скарбного Свиранского Яна Зуба, которого князь Измаиль Алеевичъ, показавши листы отправчїе и доведши выстѣя чотырохъ недѣль на румацію пану скарбному, отъ мене возного и насъ стороны шляхты черезъ квитъ нашъ, на дворѣ Свиранскомъ положоный, и сознанья нашего выписомъ владовымъ кгородскимъ Виленскимъ пыталъ: если бы хто былъ въ томъ дворѣ отъ пана скарбного, жебы альбо тотъ остатокъ сумы пѣнезей сто тридцать три копы грошей пядесять чотыри (за которую первой отправки не стало), потомкомъ Абрагимовымъ присужоную, ему Исмаилу и малжонцѣ его, опекуномъ тыхъ потомковъ Абрагимовыхъ, отдалъ, альбо по выстѣю чотырохъ недѣль на румацію, черезъ квитъ возного и стороны шляхты зложоныхъ, на томъ дворѣ

Свиранскимъ увезанья и отправки чинити допустилъ? А тотъ менованый Янъ Зубъ на то повѣдилъ: ижъ дей сумы готовое панъ мой мнѣ на то не далъ, але дей увезанья и отправки въ тотъ дворъ свой Свиранскїй чинити возному и сторонѣ не боронитъ и мнѣ дей подавати и уступовати казалъ; на што и моцъ отъ пана скарбного, пана своего, ему даную показалъ. То пакъ я—возный и мы, звышмененая сторона шляхта, за добровольнымъ поступеньемъ и поданьемъ того Яна Зуба, отправу шацункомъ водле уваженья, при бытности самого того Яна Зуба, въ томъ дворѣ чинили есьмо тымъ способомъ, то-есть: На первѣй ворота того двора уѣздные и на воротахъ краночокъ згнилый, опалый, шацовали копу грошей. У дворѣ по лѣвой сторонѣ воротъ гр(ид)ня зъ примномъ, зъ свѣтлицю, изъ свѣтлицы комора; у свѣтлицы столъ дубовый, шацовали—грошей двадцать; услонъ съ поручьемъ грошей шесть; столики два малыхъ узкихъ грошей дванадцать; у свѣтлицы оболонъ шклянныхъ три, а коморѣ двѣ цѣлые, въ коморѣ ложко—гроши шесть, у свѣтлицы печь побитая, лихая и коминокъ опалый, у того дому у примна гридни въ свѣтлицы и въ комори двери *)

Подлѣ того дому стайня непокрытая, безъ верха, ворота лежатъ на земли выложенные, которая вже отъ дожждовъ и гнити почела, копь двѣ грошей шацовали. Отъ тое стайни идучи порядкомъ по лѣвой рудѣ клѣтокъ двѣ, низкихъ, старыхъ: одна соломою покрыта, а подлѣ нихъ свиренъ на подклѣтѣ; будованье старое у одное клѣтки и въ того свирня высокого двери на завѣсахъ и зъ защепками желѣзными, шацо-

*) Строка истлѣла.

*) Мѣсто въ подлинникѣ истлѣло.

вали копъ чотыри грошей. У томъ свирни
 нашли збожья молочного, которого при
 томъ Янѣ Зубѣ мѣроу тамошнею, кото-
 рая Виленское мѣры не выносить, отмѣ-
 рили: ечменя бочокъ шесть, водле статуту
 по грошей двадцати копъ двѣ грошей; пше-
 ницы бочокъ три, по двѣ копъ грошей;
 гороху бочка одна—на двадцать грошей.
 Домъ великій на подклѣтахъ, подъ нимъ
 пивница мурованая, попованая; предъ сѣн-
 ми того дому, по усходѣ идучи, кганокъ,
 свѣтлица великая столовая, стеля погни-
 лая вся, течеть, въ ней печь поливана,
 старая, попадалая и коминокъ мурованый,
 попованый, оболонъ шклянныхъ пять, вси
 побиты, въ которыхъ кватеръ пяти знаку
 немапъ; столикъ малый липовый—грошей
 шестнадцать раховали. На напотивку
 свѣтелка малая, печь поливаная, вся по-
 битая, столикъ малый дубовый, который
 шацовали грошей чотырнадцать. У того
 дому комины мурованые два, у свѣтлицы,
 въ коморѣ и въ комнатѣ оболонъ шклян-
 ныхъ цѣлыхъ шесть, усихъ дверей на
 завѣсахъ деветеры, четверы зъ защепка-
 ми, а пятеры и зъ замками внутренними,
 замчыстыми, оконницы того всего дому у
 оконъ на завѣсахъ желѣзныхъ, въ сѣнехъ
 окно съ кратою желѣзною. Тотъ домъ,
 ижъ вжо будованье старое, кгдахи вси
 текутъ, зъ даховъ кронты опали, столы
 погнили, шацовали копъ пятьдесятъ грошей.
 Подлѣ фортки и ставу кухня, коминъ на
 стовпахъ мурованый, свѣтличка кухонная,
 въ которой печи и лавъ и оболонъ ни-
 мапъ. На противко коморка кухонная,
 двери трой на завѣсахъ. Домъ старый, опа-
 лый, згнилый—шацовали копъ пять грошей.
 Идучи до воротъ уѣздныхъ по лѣвой рупѣ
 свѣтлицъ двѣ, въ которыхъ кони знаютъ*)

*) Истлѣвшая строка.

дванадцать грошей, кублы варывные три,
 бочокъ пивныхъ ки два, то
 все огуломъ шацовали грошей сорокъ осьмь.
 Пѣтухъ и двѣ курицы Калекуцкіе, водлѣ
 статуту, копа грошей. Подъ дворомъ стави-
 цо, гребля вырваная, шацовали копъ двѣ;
 у дворцы гридня примѣнъ, а струбъ на-
 противко гридни зрубленный, копъ три гро-
 шей шацовали. Свиренки малые три, а
 четвертая клѣтка, тые вси посполу ша-
 цовали, ижъ вже погнили и опали, гро-
 шей семьдесятъ; хлѣвцы на быдло два руб-
 леныхъ, а двѣ пустке, шацовали три ко-
 пы грошей; гумно рубленое, двои ворота,
 а подлѣ ней одрина на сѣно, на кшталтъ
 гумна зрбленая, осецъ гнилая не покри-
 тая, стеля опала, озероду переплотовъ
 старыхъ, попованыхъ, на землю опалыхъ,
 тридцетъ осмь, все тое шацовали огуломъ
 копъ дванадцать грошей. За гумномъ са-
 жавка, въ которой и воды барзо мало и
 рыбъ быти не повѣдано, шацовали копъ
 пять грошей; кронтовъ копъ сорокъ, ша-
 цовали копу по дванадцать пѣнязей, то
 чинитъ грошей сорокъ осмь. Огородъ ово-
 цовый ничимъ не засѣяный зъ оселицою
 дворною и зъ дворною селидбою, зъ гум-
 нищомъ и плящомъ, гдѣ дворець стоитъ,
 вымѣрили моркговъ чотыри, водлѣ стату-
 ту, учинило копъ чотыри грошей. Тотъ
 дворъ Свиранскій зо всимъ тымъ, што се
 поменило, знесши зъ оного увесь шаду-
 нокъ, вынесло сумы въ отправахъ сто копъ
 тридцать и двѣ, грошей двѣнадцать Ли-
 товскихъ, а рещты зостало копа одна и
 гроши тридцать чотыри, якожъ въ той
 рещтѣ также и въ доходѣ моемъ вознов-
 скомъ, который... князь Исмаилъ запла-
 тилъ отъ копы по двѣ пѣнязи, отъ шест-
 надцати сотъ копъ семидесятъ копъ и гро-
 шей двадцати чотырохъ, то вчинило копъ

. . . грошей тридцать шесть. Лазню и солодовню, опалую, згнилую и заметь.... розгнилый, мѣстцы опалый и шлоты коло гумна, огородовъ.... выгоновъ въ шести копахъ, ошачовавши съ тыжь дворомъ Свиранскимъ князю Измаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его въ держанье и спокойное уживанье подали и увезали, а остатокъ.... мы копу одну грошей де-

сеть внесли и увезали на имѣнье Свиранское и Кенское. И на то есьмо дали сеь нашъ квитъ подь нашими печатъми ку записанью и сознанью до книгъ врадovýchъ кгородскихъ Виленскихъ князю Измаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его княгини Айши Манцы.... року и дня звышписаного.

1602 г.

Выпись изъ связки № 12, за 1602 г., док. № 3.

184. Денесеніе королев. скарбнаго писаря Ивана Исаковского о томъ, что онъ не могъ выбрать чоповаго по причинѣ свирѣпствующей заразы.

Року тысеца шестьсотъ второго, мѣсеца Сентября двадцать четвертого дня.

На урадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ его милость панъ Янъ Исаковский, писарь его королевской милости скарбовый, ключникъ и дровничій Виленскій, державпа Виршубскій о томъ, ижъ што въ року теперешнемъ тысеца шестьсотномъ второмъ, мѣсяца Марца чотырнадцатого дня, на зъѣздѣ головномъ Виленскомъ ихъ милость панове обыватели великого княства Литовского, духовные и свѣцкіе, видечи, ижъ речъ посполитую великіе небеспеченства заходятъ, ухвадивши у во всемъ великомъ княствѣ Литовскимъ чоповое на

рокуъ одинъ его милость пану подскарбему земскому великого княства Литовского въ дозоръ и опартность поручити рачили. Которое тое чоповое его милость панъ подскарбій, такъ въ самомъ мѣстѣ, яко и во всемъ повѣтѣ Виленскомъ арендовалъ на рокуъ одинъ зуполный его милости пану Исаковскому, которому чоповому рокуъ се почаль по выстыю двохъ лѣтъ прошлыхъ — дня семнадцатого Іюня; которое чоповое почавши отъ дня семнадцатого Іюня, въ року тысеца шестьсотъ второмъ, ажъ до дня двадцатого Сентября, тутъ только въ самомъ мѣстѣ Виленскомъ выбераль, хотяжъ, для голоду и для небезпеченства отъ повѣтра, кгдажъ одъ часу немалого пострахи великіе въ мѣстѣ Виленскомъ были, зачимъ мѣсто замыкано, людей, збожа, ани жад-

ныхъ напоевъ до Вильна не пуцано, за-
чимъ, превельми мало тое чоповое за-
тую четверть року учинило. А што се до-
тычетъ повѣту Виленского, въ томъ брать
не починалъ для тыхъ причинъ: першая
для голоду, другая для небеспеченства
отъ повѣтра по нѣкоторыхъ мѣстцахъ,
третья для спустошенья отъ жолнеровъ.
И выбераніе того чопового отъ дня двад-
цатого Сентября завѣщаеъ, ажъ дастъ
Богъ до успокоенья того повѣтра. Зачимъ
просиль о приданье возного до выволанья

того чопового. Также тежъ протестоваль
се его милость панъ Исаковский, ижъ што
за тотъ рокъ теперешній слѣдовало и ко-
тлового въ мѣстѣ Виленскомъ, брать не за-
чиналъ и не выбераль. Якожъ и возный
повѣту Виленского Казимиръ Кимбаръ,
ставши очевисто въ семь же року 1602
(1602), мѣсяца Сентября тогожъ дня, на
датъ помененого, чого будучи свѣдомъ
въ той справѣ квитъ свой ку вписанью до
книгъ егродскихъ Виленскихъ призналъ.

1606 г.

Изъ связи № 125, за 1608 г., док. № 1.

185. Реестръ расходовъ на погребеніе скарбнаго в. кн. Литовскаго Луки Мамо-
нича извѣстнаго Виленскаго русскаго типографа, (Расходы исчислены на совре-
менные наши деньги до 216 рублей).

	zl.	gr.	pie.		zl.	gr.	pie.
Falendiszu czarnego na przy- krycie grobu lokci 15, po złot. 2	30	—	—	Wosku kamień ieden y wo- sków 4.	8	18	2
Kiru czarnego postaw ieden ieymoŹci samey	6	—	—	Swiec lanych 8 p. gr. 8 . . .	2	16	—
Gierlice dla sług postawów 3, po złotych 5	15	—	—	W piątek ryb dla iey moŹci grs. 12.	—	12	—
Jeszcze gierlice, że niedostało dla chłopiāt lok. 1 po złot. . .	1	—	—	YosoŹ cały za zł. 2 grs. 2 pie. 4.	2	2	4
Na obicie grobu wszystkiego płtna Głogowskiego lok. 14 ³ / ₄ po gr. 8	4	21	2	Szczupaków 8, zlot 3 grs. 21 pie. 5	3	21	5
Sobiem wziął kiru za złotych 3	3	—	—	Szczuki dwie	1	18	5
Za dwie sztuce płtna Holen- derskiego	12	12	—	Za pstraga y lipienia	—	3	5
				Za okunie do żoltey y starey wichy	—	20	—
				Za płotice do smażenia	—	12	—
				Cietrzewi 6, po grs. 2 pie. 2. . .	—	13	—

	zl. gr. pie.		zl. gr. pię.
Kurów 6, po grs 1 ^{1/2}	— 9 —	Drugiemu, co w kuchni posłu-	
Kurcząt 6, po grs. 1 p. 3.	— 7 8	gował	— 1 2
Kurów trzy starych, po grs. 2.	— 6 —	Cukru funtów 3 po groszy 12	
Zaiczy trzci, po groszy 6.	— 18 —	na wety	1 12 —
Jaiec kop trzy, po grs. 6.	— 18 —	Aliwek kwarta 1.	— 3 —
Jablek do piroga.	— 7 —	Syra holenderskiego za gr. 2	
Mąki za grs. 10.	— 10 —	pię 4	— 2 4
Jarząbków dwa, po grs. 2 p. 2.	— 4 2	Orzechów za gr. 2 p. 4	— 2 4
Masła garniec, za zł. 2 grs. 14.	2 14 —	Jablek za gr. 4 p. 8.	— 4 8
Małwazyi garcy 2	2 8 —	Rozinków drobnych półfunta	— 2 —
Wina garcy dwa.	2 — —	Rozinek wielkich półfunta, gr. 1	
Kucharzom piwa w wieczor		pie. 5	— 1 5
grs. 2 p. 2	— 2 4	Fig funt ieden, gr. 3	— 3 —
Na świece do kuchni gr. 1 ^{1/2}	— 1 5	Szafranu ^{1/4} f.	3 — —
Za cybulę groszy 5.	— 5 —	Pieprzu funty 2, po gr. 12	1 — —
Za trzy wozy dREW po grs. 6.	— 18 —	Imbieru funt 1	— 7 —
Na wapno do iamy zł. 1 gr. 6.	1 6 —	Cynamonu ^{1/4} f., gr. 10	— 10 —
Za 4 garcy wety po 4.	— 16 —	Goździków ^{1/4} f., gr. 10	— 10 —
Za garce do kuchni gr. 14 p. 2	— 14 2	Kwiatu muszkatowego	— 10 —
Za garniec wina do kuchni		Chrzanu.	— 1 6
grs. 16.	— 16 —	Riżu funty dwa	— 5 —
Małwazyi kwarta.	— 7 —	Rozinek drobnych funty 2.	— 7 —
Octu winnego za gr. 2 p. 4.	— 2 4	Rozinek wielkich funty 2.	— 5 —
Kielbas za gr. 3 p. 2.	— 3 2	Migdałów funt ieden	— 6 —
Soli kamień grs. 9 pie. 6.	— 9 6	Fig funt ieden	— 4 —
Smietany za gr. 2 pie. 4.	— 2 4	Sliwek funty trzy, gr. 3	— 3 —
Słonimy.	— 1 6	Cukru głowa, w niey wazy	
Za 4 liczaki do wpuszczania		funt 5	2 4 —
ciała do ziemi	— 21 —	Kitayki łok. ^{1/2} , gr. 4.	— 4 —
Za świece z bratstwa gr. 12.	— 17 —	Szafranu łót 1, gr. 9	— 9 —
Za iablka do potraw gr. 4 p. 8.	— 4 8	Kwiatu muszkatowego ^{1/4} f.	
Za masło gr.	— 20 —	grs 10	— 10 —
Małwazyi garcy 3 ^{1/2} , 3zł. 14 gr.	3 14 —	Powidła funtów 3, po gr. 6.	— 18 —
Wina garcy 1 ^{1/2}	1 12 —	Limonie 10, po p. 8	— 8 —
Za krupy	— 1 —	Cukru faryny 1 gr. 9	— 9 —
Za barszcz	— 1 —	Kaporów pół funta	— 4 —
Za szpilki do przyszpilania		Pierników dwa po gr. 4	— 8 —
herbów	— 1 —	Cwiczeków na obianie grobu	— 1 —
Chleba do kuchni	— 1 5	Kitayki duple łok. 7 po gr 44.	12 20 —
Chłopowi za 2 dni, co za mną		Atlasu ^{1/2} łok.	1 6 —
chodził.	— 2 4	Za trunnę zł. 3	3 — —

	zl. gr. pie.		zl. gr. pie.
Za płótno do kleienia truny	7 —	Wosku, wosków 4, po gr. 4 p. 8.	19 2
Za przeporec zł. 7 gr. 16.	7 16 —	Głuszcze gr. 6.	6 —
Na podział ubogim zł. 5.	5 — —	Kucharzom zł. 5.	5 — —
Popom	5 — —	Za miód.	10 — —
Od czytania psaltery zł. 4.	4 — —	Za piwo zł. 3.	3 — —
Mularzom zł. 1	1 — —	Za szklenice	14 4.
Krawcowi złotych 7½ od roboty		У того реестру печатей притисненыхъ	
wszystkiey dworney żaloby	2 12 —	три. Которое тоє оповѣденье и тотъ ре-	
Za płótno żalobne zł. 3	3 — —	еєстръ еєть до книгъ кгородскихъ Вилен-	
Od świec robienia woskowych		скихъ записано.	
niewielkich	14 —		

1607 г.

Изъ связки № 104, за 1607 г., докум. № 6.

186. Жалоба Витебскихъ мѣщанъ на двухъ возныхъ, отказавшихся внести въ городскія книги свои посвидѣтельствованія о насиліяхъ городскаго писаря, учиненныхъ одному мѣщанскому семейству.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого 7137 (1607) мѣсяца Декабря 6-го (29) дня.

Присылали до владу его королевской милости воеводства Виленского, до мене Деметрія Карпя, секретаря его королевской милости, намѣстника Виленского панове бурмистры, радцы и лавники, мѣста господарского Полоцкаго, оповѣдаючи и жалуючи, сами отъ себе и именованъ мѣщанъ Полоцкихъ, на возного воеводства Полоцкаго Тихна Глазка, который осѣдлости и мѣшканья обещное подъ правомъ мѣсткимъ магдебургскимъ у Полоцку маєть, отомъ: ижъ дей, кгда его милость панъ Даниель Щить-Забѣльскій, писаръ кгород-

скій Полоцкій, не по-однокротъ не малые кривды мѣщаномъ Полоцкимъ и разнымъ особамъ чинечи а не переставаячи предъ се такового збыткованья, але ещо надто въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ семомъ, мѣсеца Ноября третяго дня, казавши поймати слугамъ своимъ на улицы мѣщанина Полоцкаго Семена Ивановича и до дому своего увести, которого тамъ въ дому постронками самъ округне а немилостиве, шкарадне збилъ, змордовалъ и зранилъ; потомъ ещо наѣхавши квалтомъ и зъ многими слугами своими на домъ тогожъ Семена въ посадѣ за Полоцкомъ збудованый, и тамъ же жону его также збилъ,

змордоваль и зраниль, о што по достатку въ оповѣданью и жалобѣ на его милость учиненой описано и доложено есть. Тогда дей мы, заховуючисе въ томъ водле науки, въ правѣ посполитомъ описаное, скоро по таковомъ битью, мордованью и наѣждчанью кгвалтовномъ его милости пана писаровымъ, хочечи то возными и стороною шляхтою оказати и обвести оного Тихна Глазко и другого Мартина Гриба, возного тежъ воеводства Полоцкого, до тое справы ужили есьмо; которые, кгда маючи при собѣ сторону шляхту, того бою и ранъ на Семенѣ Ивановичу и на жонѣ его огледѣли, тогда оный Тихно Глазко возный, на тамтотъ часъ не припускаючи до сознанья товарища своего Мартина Гриба, але самъ одинъ даючи тую причину, же дей накладъ великъ на двухъ возныхъ, справивши сознанье свое, также взявши у насъ и оповѣданье на помененого пана писара до владу кгородского Витебского, которому за працу золотыхъ три а на выправенье справъ, то-есть выписовъ двухъ зъ оповѣданья и сознанья съ книгъ кгородскихъ Витебскихъ, золотыхъ два польскихъ, кромѣ иншого накладу при тыхъ справахъ, дали, которые тые справы, то-есть оповѣданье и сознанье свое мѣль и прирекъ до владу кгородского Витебского, не выпускаючи по учинку зъ недѣль двухъ, але и овшемъ еще добре передъ часомъ отдати и до книгъ записать, и съ того выписы выправивши, намъ владникомъ мѣскимъ Полоцкимъ отдати. Якожъ дей есьмо, за упевненьемъ его возного, розумѣючи, же онъ до владу кгородского Витебского ѣздилъ по той отправѣ напой съ поменеными справами вжо мало не ве-дву недѣляхъ, доведѣвшисе о бытности его возного въ Полоцку и у него тыхъ выписовъ съ книгъ кгородскихъ Витебскихъ,

то-есть зъ оповѣданья и сознанья его упоминали се есьмо, абы до насъ отдалъ; нижли оный Тихно Глазко, намгѣй не огледаючисе на врадъ свой возновскій, также на пристойность и присегу свою и на каранье, на таковыхъ возныхъ подступныхъ въ правѣ посполитомъ описаное, обезпечивши насъ въ томъ, взявши отъ насъ нагороду собѣ за працу и за плату на выправенье справъ, и нѣтъ вѣдома для чого а снать улакомившисе на предарованье зъ намовы ерожъ пана Щитовы, яко до владу кгородского Витебского зъ оповѣданьемъ нашимъ на того Щита, яко се былъ подняилъ, не ѣздилъ, также ани сознанья своего передъ тымъ владомъ кгородскимъ Витебскимъ въ той же справѣ противу пану писару у двухъ недѣляхъ не призналъ. Которого кгда есьмо почали упоминати: для чого бы таковой подступокъ учинити мѣль, тогда онъ давалъ таковую справу: же дей есеми для того съ тыми справами, зъ оповѣданьемъ и зъ сознаньемъ противу пану Даниелю Щиту-Забѣльскому не ѣздилъ, ижъ на мене отповѣдъ и похвалку учинилъ, то есть, кгда бымъ съ тыми справами поѣхаль, тогда мѣль мене бити, якожъ и пѣнези, то-есть: тую золотыхъ пять въ невѣдомости напой шафарови мѣстскому Полоцкому отдалъ, который кгда при отбиранью тыхъ пѣнезей почаль се у него упоминати тыхъ справъ, то-есть оповѣданья и сознанья его, тогда онъ не отдаючи, але передъ нимъ—шафаромъ, яко намъ далъ справу, тое оповѣданье нашо на пана Щита и сознанье свое содрывши на штуки и на землю былъ покидалъ, а потомъ собравши на земли, знову до себе сховаль, снать хочечи се съ тымъ отказать тому пану писарови, зачимъ се дей омешканье тыхъ справъ стало. Потомъ вжо ужили есьмо были того другого возного

Мартина Гриба, который на той справѣ зъ нимъ Тихномъ Глазкою посполу былъ, абы хотя вжо и по двухъ недѣляхъ сознанье свое въ той же справѣ и оповѣданье отъ насъ до враду Витебского отдалъ; ниже и тотъ возный—Мартинъ Грибъ, справивши сознанье свое, печатью своею припечатовавши и рукою властною своею подписавши, а снать подобно съ перестра-

ху, егожь пана Шитового боечисе, абы ему яко за то не мстиль, того сознанья своего, ани оповѣданья до враду кгородскаго Витебского не давалъ и съ тыми справама не ѣздилъ. И просили панове бурмистры, радцы и лавники мѣста Полоцкаго, абы тое оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1608 г.

Изъ связи № 125, за 1608 г., дон. № 4.

187. Жалоба дочерей Лукаша Мамонича на свою бывшую мачиху и ея мужа кн. Гедройтя по поводу предъявленія ими фальшиваго завѣщанія покойнаго Мамонича.

Року отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Генваря десятого дня.

На врадѣ его королевское милости замку господарскомъ Виленскомъ жаловали и оповѣдали земляне и землянки господарскіе, въ ровныхъ повѣтѣхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлые, панъ Криштофъ Вицкій и малжонка его пани Марина Лукашовна Ивановича Мамоничовна, а панъ Володиміръ Жоховскій а малжонка его пани Барбара Лукашовна Ивановича Мамоничовна, на землянина и землянку господарскую воеводства и повѣту Виленского князя Марціана Владиславовича Кгедройтя, подсудковича Виленского, ротмиистра его королевской милости, и малжонку его пани Барбару Семеновну Войнянку — каште-

лянку Мстиславскую, бывшую пани Лукашовую Ивановича Мамоничовую, скарбную великого князства Литовского, старостиную Дисненскую, о томъ: штожь дей въ року прошломъ тысеча шестьсотъ шостоужъ, взявши они певную вѣдомость съ книгъ кгородскихъ Виленскихъ, ижъ по смерти небожчика пана Лукаша Мамонича, бывшаго скарбного великого князства Литовского, старосты Дисненского, отца пани Криштофовое Вицкое и пани Володимировое Жоховское, малжонка дей его пани Барбара Семеновна Войнянка, бывшая скарбная великого князства Литовского, пани Лукашова Мамоничова, мачоха ихъ, донесла до книгъ здѣшнихъ кгородскихъ Виленскихъ неякій тестаментъ, менечи, якобы небожчикъ малжоноеъ ее першій панъ

Лукашъ Мамоничъ, скарбный, отецъ особъ жалобливыхъ, за живота своего, ей отпра- вовати мѣлъ, который они особы звыш- менованные менять быть по смерти отца справованный; а ижъ николи воля небож- чика пана скарбного на таковой теста- ментъ не была, позывали дей ее пани скарбную и передъ судъ земскій Вилен- скій, взглядомъ которого, позыванья онъ дей помененый князь Марціянъ Гедройтъ, яко ихъ особъ жолобливыхъ перестроги дошли, снатъ дей зваснившисе на нихъ и зъ малжонкою своею на здоровье имъ стоечи, отповѣди и похвалки на разныхъ

мѣсцахъ передъ разными особами и зац- ными, яко тые часы, также мѣстца пох- валокъ особа его самъ лѣпѣй вѣдаетъ и паметаеть, чинить мовечи: же дей могутъ они тому тестаменту фальшь задавать, але дей я о ихъ здоровье постараюсе, и не- хай дей собѣ заразы другій тестаментъ го- туютъ. О которой таковой похвалцѣ они, особы звышменованные, слышечи, а не бу- дучи безпечни здоровья своего для приш- лого часу, просили, абы тое оповѣданье ихъ до книгъ вгородскихъ Виленскихъ запи- сано было. Што есть записано.

1608 г.

Изъ связи № 125, за 1608 г., док. № 15.

188. Жалоба студентовъ Виленскаго Іезуитскаго коллегіума на Семена и Езофа Корсаковъ по случаю нанесенія обидъ ихъ товарищу и всей корпораціи.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шесть- сотъ осьмого, мѣсеца Мая двадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости вгрод- скомъ воеводства Виленского, передо мною Демстримъ Карлемъ—секретаремъ его ко- ролевское милости, намѣстникомъ Вилен- скимъ, оповѣдали и жаловали панове сту- денци академіей колеіумъ Виленского, за даньемъ собѣ справы отъ товарища ихъ и студента тоежъ Академіейжъ колеіумъ Ви- ленского, на име пана Якуба Лясковского, шляхтича коронного, на пана Семена Кор- сака, земенина его королевское милости повѣту Полоцкого, о томъ, ижъ дей въ

року теперешнемъ тысяча шестьсотъ ось- момъ, мѣсеца Мая осьмнадцатого дня, иду- чи дей тому то студентови вышпомѣно- ному по нешпорѣ, до господы своее, улицею Подолемъ мимо церковь светое Пречистое, которая идетъ до брамы Спаское, и, выхо- дечи дей ему кужъ зъ брамы ку млыну Вискупему, не доходечи мосту, тамъ же дей того року, мѣсеца и дня вышпомѣненого, припавши и догонивши того-то студента, безъ жадного данья причины, панъ Семень Корсакъ, зъ улицы Спаское, которая идетъ отъ рынку и одъ Савичой улицы ку бра- мѣ Спаской, зъ шаблюю голою почалъ дей

сѣчь на него; онъ, маюли пулгакъ подь су-
кляю, ускочилъ на сторону одъ него и ми-
нувши его, почаль уходить презъ мость.
Панъ Корсакъ, зову догнавши его, сѣкъ
шаблюю на него; онъ доперо дей пулга-
комъ почаль се укладать одъ него, кото-
рый дей пулгакъ обачивши почоль сѣкучи
мовити, ижъ дей то есть мой пулгакъ. Сту-
дентъ дей уходечи просилъ, абы му далъ
покой; и кгда дей перешоль мость, при-
паль до того студента, почаль пулгакъ
выдирать и узавши за шю дусить и шар-
пать, тамъ дей въ шарпанинѣ образилъ се,
и жупанъ студентови здарлъ. За тымъ вы-
бѣгши его милость панъ Езофъ Корсакъ
зъ господы своею тому то студентови пул-
гакъ зъ рукъ выдарлъ и студента того
кввалтовне до господы своею запровадилъ
и его увезанью ажъ до самого вечера три-
малъ. За тымъ дей килька студентовъ до-

вѣдавши се, шли до пана Езофа Корсака,
просечи его и упоминаючи, абы студента
выпустилъ и того се не важиль, обѣпуючи
его милости, же справедливость се зъ него
въ академіи Виленское, если будетъ ви-
нень, неотвлочно станеть. Его милость
панъ Корсакъ, недбаючи на то, его вы-
дати не хотѣлъ. И кгда панове студенты
зъ его милостью паномъ Корсакомъ размо-
вляли, въ тымъ помененый студентъ почаль
зъ избы выходить и вышоль. Панъ Кор-
сакъ обачивши почаль мовить: панове сту-
денци, якъ у мене въ господѣ моею кввалтъ
чините? Студенты дей мовили: мы твоею
милости жадного кввалту не чинимъ, если
есть то кввалтъ господѣ твоею милости, же
студентъ надъ волю нашую вышоль и то
мы заразъ твоею милости ставемы и отдае-
мы, якожъ ставили и отдавали, але его
милость панъ Корсакъ не хотѣлъ брать.

1608 г.

Выпись изъ связки № 125, за 1608 г., актовъ б. Виленскаго градскаго суда, донум. № 2.

189. Жалоба жены покойнаго Лукаша Мамонича на двухъ дочерей; отказав-
шихся принять участіе въ издержкахъ на погребеніе отца, не смотря на то, что
они получили послѣ него его имѣнія.

Року 1608 (1608) мѣсяца Юля ба (21)
дня.

На врадѣ его королевской милости кгород-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Деметремъ Карпемъ, секретаромъ его ко-
ролевской милости, намѣстникомъ Вилен-
скимъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловаль

земянинъ его королевской милости повѣту
Виленскаго, его милость панъ Марціанъ
Кледройтъ, ротмистръ его королевской ми-
лости, въ кривдѣ ея милости паней мал-
жонки своею, ея милости паней Барбары
Войнянки, паней Марціановой Кледройте-
вой, абыхмо ея милости паней Лукашовою

Мамоничовое, скарбною его королевской милости великого князства Литовского, старостиной Дисненской, на землях его королевской милости тогожь повѣту Виленского, на пана Криштофа Вицкого и на паню малжонку его—паню Марину Мамоничовну, скарбянку его королевской милости великого князства Литовского, и на пана Володимира Жоховского и паню малжонку его—паню Барбару Мамоничовну—скарбянку его королевской милости великого князства Литовского, о томъ, ижь дей въ року минуломъ тысяча шестьсотъ шестомъ, мѣсеца Октябрю 19) дня, кгда дей будучи въ станѣ светомъ малженскомъ ей милость паней Барбарѣ Войнянцѣ ей милости паней Марціяновой Кгедройтевой, ротмистровой его королевской милости, за небожникомъ паномъ Лукашомъ Мамоничомъ—скарбнымъ его королевской милости великого князства Литовского, старостою Дисненскимъ, отъ часу немалого зъ ее милости живучи здѣсь у мѣстѣ Виленскомъ, въ каменицы своей, въ рынку противъ раду Соленицкого, зъ одной стороны отъ Каменицы Ивана Калитымовича, а зъ другой стороны отъ каменицы Василя Барановича, року, мѣсеца и дня звышписаного зъ сего свѣта смертью зышоль, на которое то тое тѣло небожника, малжонка своего, бывшаго пана Лукаша Мамонича, скарб-

ного его королевской милости великого князства Литовского, ижь зяти его—панъ Криштофъ Вицкій и панъ Володимиръ Жоховскій и малжонки ихъ—пани Марина и пани Барбара Мамоничовны, скарбянки, на потребы похованья учтывого тѣла небожника, менованого пана Лукаша Мамонича—скарбного, наложити не хотѣли и не накладали; але дей сама ее милость пани Барбара Войнянка, ее милость пани Марціянова Кгедройтевая, теперешняя ротмистровая его королевской милости, а бывшая ее милость пани Лукашова Мамоничова — скарбая, чинечи учтывость тѣлу того небожника змерлого, пана Лукаша Мамонича—скарбного, на погребъ своихъ властныхъ грошей не мало наложила; которого дей того накладу грошей, за частокротнымъ наупоминаньемъ, помененные—панъ Криштофъ Вицкій, панъ Володимиръ Жоховскій, и малжонки ихъ—пани Марина и пани Барбара Мамоничовны, скарбянки, зъ добрь небожниковскихъ платити не хочуть. Которого того выдатку особливый реестръ списавши, до книгъ при семъ оповѣданью данъ есть. О што хотечи съ поменеными особами правно мовити, просиль его милость панъ ротмистръ, абы тое оповѣданье его милости до книгъ записано было.

1615 г.

Изъ связки № 134, докум. № 12.

190. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своего войта кн. Друцкаго-Соколинскаго по поводу незаконныхъ поборовъ.

Року тысеца шестьсотъ петнадцатого, мѣсеца Юня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали бурмистры и радцы и лавники и мѣщане мѣста господарскаго Полоцкаго, люди, отъ пана Бога огнемъ навезонные, на вельможного его милости князя Михала Друцкаго-Соколинскаго, воеводу и войта Полоцкаго, о томъ, штожь дей, зъ ласки своее, его королевская милость, взявши вѣдомость отъ подданныхъ своихъ мѣщанъ Полоцкихъ, которыхъ огнемъ Панъ Богъ сродзе навѣдити рачиль, также и иншими трудностями до убозства и знищеня пришли, рачиль имъ надати его королевская милость за шасливого панованя своего листомъ своимъ вольность на чотыри годы, отъ даты, въ листъ его королевское милости написаной, то есть, вызвалючи отъ чопового, шосового, также отъ струговъ бранья по семнадцати грошей Литовскихъ, которые до Риги съ товарами своими сплавомъ воднымъ идуць, и отъ сѣмени конопляного по чотырнадцать пѣнезей, также и отъ иншихъ роз-

ныхъ податковъ, окромѣ мыта старого, его королевской милости до скарбу належачого. Нижели его милость, вельможный панъ воевода и войтъ Полоцкій, не огледаючисе на листы и вольности, отъ его королевское милости имъ—мѣщаномъ Полоцкимъ ку запоможенью начаную, але наступуючи на право и вольности ихъ, арендаромъ своимъ, гайдукомъ по домахъ мѣскихъ, безъ слуги мѣского, меды брати розказуецъ, также и иншихъ речей, яко се вышей поменяло, брати не переставаютъ, ку великой шкодѣ и кривдѣ и жалю немалому имъ—Полочаномъ, надъ вольность ихъ, отъ его королевское милости на даную. Которую школу и побранье маестностей и жаль свой списавши на реестрѣ, по достатку часу права у суду належного показать его милости и правне поступовать противко его милости будемъ. И просили, абы то ихъ оповѣданье до книгъ вгородскихъ Вилонскихъ было записано. Што есть записано.

1615 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., докум. № 10.

191. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на Рижанъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ въ торговлѣ по р. Двинѣ и заявленіе по этому же дѣлу Полоцкаго войта Друцкаго-Соколинскаго.

Року тысяча шестьсотъ петнадцатого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали славетни бурмистры, радцы и лавники и вси мѣщане мѣста его королевское милости Полоцкаго на славетныхъ—буркграбя, бурмистровъ, радець и всю раду мѣста господарского Риского и мѣщанъ Рискихъ—о томъ, штожь дей преречоный рада мѣста Риского и мѣщане, не заковуючисе водлугъ стародавнихъ звичаювъ, зъ купцами съ Полоцка, которые рѣкою Двиною до Риги съ товарами своими розными ѣздять, не дбаючи на право и вольность тому мѣсту Полоцкому и мѣщаномъ Полоцкимъ отъ светое памяти отъ господарей королей польскихъ, великихъ князей Литовскихъ, и отъ теперешнего пашливого панованья короля, пана нашего милостивого, потвержонныхъ и вины, въ тыхъ привилеяхъ на тыхъ Рижанъ описаныхъ, але они до зневаженья приводечи, не только мимо Полоцкъ, надъ привилья ихъ, укрыте сами нѣкоторые особы съ товарами своими проѣжджати смѣють, такъ тежь и факторовъ своихъ нѣкоторые съ товарами своими мимо Полоцокъ пропроводжати важать ся, ку шкодѣ и кривдѣ имъ Полочаномъ не малой. А надъ то еще

и въ Ригѣ незвычайные податки и мыта, такъ отъ струговъ, яко тежь и отъ товаровъ, которые до нихъ до Риги провадятъ, альбо и въ нихъ купивши провадятъ зъ Риги, на преречоныхъ мѣщанѣхъ, купцахъ мѣста Полоцкаго, вытегають и уставы чинять, а меновите: отъ кожного лашту селедцовъ въ разѣ берутъ по шесть грошей польскихъ, а отъ каждое пишывина по осмнадцать грошей польскихъ, такъ же и отъ кожного поставу карази мыта по три гроши польскіе. А ку тому еще надъ звыклость уставили якогось писаря въ коморѣ до выдаванья квитовъ, который отъ кожного струга по два гроши польскіе беретъ, такъ же тежь на возѣ товары ихъ зъ великою шкодою ихъ важать, то есть, товары ихъ отъ нихъ припроважонные въ берковескъ по десеть пудовъ, а которые они отъ нихъ берутъ, то-есть, соль и иншіе речи, только по девети пудовъ въ берковескъ у нихъ Полочанъ въ Полоцку заходитъ. А надъ то непотребне и неслушне товары бракують и купцовъ до великого знищенья и зубоженья провадятъ. Ку тому и иншихъ новыхъ уставъ въ мѣстѣ своемъ чинять, чимъ великую шкоду намъ—мѣщаномъ мѣста его королев-

ское милости Полоцкого чинять и до убожства приводять. Што все часу права показати на реестрѣ готови будемъ. И про-

сили абы тое оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано.

1615 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., док. № 9.

192. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своихъ бурмистровъ, радець и лавниковъ о томъ, что они взимали съ нихъ поборы вопреки королевскому листу.

Року тысяча шестьсотъ петьнадцатого, мѣсяца Юня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали мѣщане и посполство мѣста господарского Полоцкого, люди отъ Пана Бога огнемъ навежонные, на пановъ усихъ бурмистровъ, радець и лавниковъ тогожъ мѣста господарского Полоцкого — о томъ, штожъ дей за стараньемъ пановъ бурмистровъ, радець и лавниковъ и за причиною ихъ до его королевское милости, пана нашего милостивого, одержавши листъ привилей отъ его королевское милости имъ людемъ, огнемъ отъ Пана Бога навежоннымъ, на вольность имъ даную, то есть — меновите: отъ чопового, шосового, подачки отъ домовъ, также отъ струговъ бранья по семнадцати грошей, яко и отъ сѣмени конопляного по четырнадцати пѣнезей, бранья и иныхъ многихъ податковъ, за розказаньемъ его ми-

лости отъ арендаревъ вельможного его милости князя Михала зъ Друцка Соколинского, воеводы и войта Полоцкого, боронить не хотѣли и брать допушали; але еще надъ листы отъ его королевское милости, имъ — мѣщаномъ Полоцкимъ на вольность даные, людемъ, отъ Пана Бога огнемъ навежоннымъ, сами поборы на нихъ брати розказали и брали, а ихъ при вольности и привилею и ласцѣ его королевское милости заховать не хотѣли, отъ чого безъ обороны ихъ отъ бранья поборовъ черезъ розказанье ихъ шкоду немалую подняти есьмо мусели, также и теперь подеймемъ. Которую шкоду свою часу права у суду належного списавши достаточно, на реестрѣ показати готови будемъ. И просили, абы то ихъ оповѣданье было до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано.

1618 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., док. № 7.

193. Жалоба съ посвидѣтельствѣваніемъ вознаго о трехлѣтней кражѣ серебра въ Виленскомъ монетномъ дворѣ Годфридомъ и Нѣмчиномъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеца шестьсотъ осмьнадцатого, мѣсяца Февраля деветьнадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Петромъ Пясецкимъ — намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловалъ панъ Миколай Сенъковскій, дворянинъ его королевское милости и арендаръ мынцы Виленской, черезъ суколектора своего мыничного пана Мойзеша Лазаровича жида—о томъ, штожь дей вжо отъ немалого часу яко держитъ въ арендѣ мынцу его королевское милости Виленскую, то есть, отъ року тысеца шестьсотъ петнадцатого, черезъ три лѣта дѣла се шкода великая въ покраденью серебра разными часы отъ челяди и работниковъ мыничныхъ, на которыхъ не могло се досвѣтчить ажъ до сего часу. То пакъ дей въ року теперь идучомъ тысеца шестьсотъ осмьнадцатого, мѣсяца Февраля осмьнадцатого дня, пришодши дѣвка челядница, на име Кристгынка, Кгодфрида кушнера, который отъ немалого часу на мынцы робить, повѣдила: ижь дей я видѣла, кгда панъ мой Кгодфридъ принесши серебра вытегненого на выбіанье шелеговъ немало штукъ до своео господы въ домъ Попиникговскій прынеслъ и закопалъ въ пивницы. А такъ

дей мы, за ознайменьемъ тое челядници его, маючи при собѣ вознаго воеводства Виленского и слугъ мѣстскихъ, также сторону шляхту, шлихмо до того дому Попиникгевского а до господы того Кгодфрида; а кгда шукали въ пивницы въ земли, теды только нашли одну штуку серебра, а по малой хвили жона того Кгодфрида, маючи при собѣ якуюсь невѣсту незнауюмую, увинувши деветь штукъ тогожь серебра въ плюдерки дѣтинные а вложивши до кобялки, выслала до каменицы его милости пана воеводы Смоленского; которую то невѣсту кгдахмо посочили и знашли въ той каменицы въ господѣ Гануса Чорного, который съ тымъ же Кгодфридомъ на мынцы въ товариствѣ робиль, урадникъ дей его милости пана воеводинъ съ тымъ серебромъ ее выдалъ. И кгда дей была пытана, гдѣ бы тое серебро взяла, она дей повѣдила: же ми Кгодфридова жона дала продавать, съ которымъ дей была приведена до Кгодфридовой. Кгодфридова признала то очевидно, ижь тое серебро она той невѣстѣ выдала зъ дому, которое дей мужъ мой Кгодфридъ зъ мынцы прынесъ, а посполъ биралъ зъ иншими, а меновите: съ Петромъ Нѣмчиномъ. А нижь дей того серебра покраденого дошли, тотъ менованный Кгод-

фридъ Кушнеръ утекъ зъ мынцы тоежь | кгродскихъ Виленскихъ записано и того
 години. Зачимъ дей давши лицо того се- | Петра и Адама до розправы у везенья
 ребра на врадъ, просиль, абы тое оповѣ- | затримано. Што есть записано.
 данье его пана Сеньковского было до книгъ

1620 г.

Изъ связи № 48, за 1620—1621 г., докум. № 1.

194. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Грохольскаго, пріора Виленскаго доминиканскаго монастыря, по поводу воспрещенія реформатамъ провозить тѣла своихъ умершихъ мимо доминиканскаго костела.

Року тысяча шестьсотъ двадцатого . .

Оповѣдали и обтяжливе жаловали ихъ милость панове сеніорове и дозорцы збору евангелицкаго Виленскаго, сами отъ себе и именемъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ, рыцарства, шляхты и всихъ обывателей великаго князства Литовскаго, на князя Валеріяна Кгрохольскаго, преора Виленскаго, и всю братью его законниковъ Доминиканскихъ, при костелѣ заложенья Светого Духа у Вильни мѣшкающихъ, о томъ, штожь дей тотъ князь Кгрохольскій, преоръ Виленскій, со всимъ конвентомъ братьею своею, взявши передъ себе свовольный а зурфалый замысль, не маючи взгляду на право и зверхность короля его милости, пана нашего милостивого, щасливе намъ пануючого, который, хочечи захавать цѣлость и покой въ речи-посполитой, яко иншіе вси права, вольности и свободы, такъ особливе стороны вольного уживанья релии и набоженства всякаго хрестіянскаго, конфедерацію черезъ станы обойга народу

духовныхъ и свѣцкихъ Бороны польское и великаго князства Литовскаго, часу инттерекгній учиненую, присегою своею и конституціями соймowymi потвердити и варовати рачиль, не только, ижь первѣй сего частокротъ еще подъ покрывкою якобы незначне черезъ розные легкомысленные люди направучи ихъ и черезъ братью свою молодшую тогожь закону казнодѣямъ и другимъ людямъ почтивымъ вѣры евангелицкое, которые уликою добровольною тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ мимо костела Светого Духа идучою, тѣла людей змерлыхъ на мѣстце погребомъ назначоное, спокойне, способомъ хрестіянскимъ, проводить звыкли, розные прикрости, тисканьемъ камнями, лаяньемъ и соромоченьемъ словы неучтивыми выражали, што все терпливе и скромне завсегда отъ нихъ на собѣ поносили; але што большая теперь въ семъ року тысяча шестьсотъ двадцатомъ, мѣсца Ноябра двадцать девятого дня, вжо явне и значне взрушаючи и торгоючи кон-

федерацию, права и вольности, противко всякой слушности и пристойности, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, тотъ Валеріанъ Кгрохольскій, преоръ Виленскій, намовивши и порозумѣвшисе со всею братьею то-го закону Доминиканского, выправилъ на то умыслне съ кляштору своего двоухъ особъ законниковъ, то-есть, яко се одинъ зъ нихъ самъ меновалъ, князя Северина Крышковского, и другого при нимъ чоловѣка молодого, именемъ и прозвискомъ собѣ вѣдомого, которые особы, пришедши до збору тутюшнего Виленского, до ксенжи казнодѣвъ набоженства евангелицкогю, именемъ того князя*) Кгрохольского, преора, и всее братьи своее и сами отъ себе, мовили а праве рассказали, абы они тою звыклою добровольною улицою, мимо костель Светого Духадо мѣстца, погребомъ назначоного, идучою, тѣлъ людей хрестіянскихъ, въ набоженствѣ своемъ змерлыхъ, не проводили, и при нихъ набоженства своего не отправовали, чинечи на нихъ погрозки и отповѣди такювые, ижъ гды-бы того чинить не занехали, обѣцуючи ихъ до великого обельженья и небеспеченства на здоровью сами черезъ альбо черезъ тумультъ привести. О который... нанове сеніорове збору тутюшнего Виленского дальшую вѣдомость (принявши) въ року тысеца шестьсотъ двадцатомъ, мѣсеца Декабра первого дня уживши людей зацныхъ, его милости пана Миколая Тальвойша—каштеляновича (Жомитского?) и его милости пана Павла Де-

*) Слово князь вмѣсте ксендзъ неправильно усвоили себѣ католическіе священники употребляя даже на польскомъ языкѣ: książę вм. książdz.

вильтовского, стольника Новгородского, а при ихъ милостяхъ возныхъ, зъ стороною шляхтою, посылали до кляштора тутюшнего Свято-Дуского, пытаючи у выпшомененого князя Кгрохольского, преора: еслибы се такювые речи, слова и погрозки зъ вѣдомости его дѣбали? Тогда дей тотъ князь Кгрохольскій, не уставаючи въ завзятомъ вынесломъ замыслѣ своемъ и передъ номененными ихъ милостью людьми зацными, при бытности возного и стороны шляхты, того року, мѣсеца, дня, въ кляшторѣ самъ усты своими потвердилъ, то мовечи: ижежъ дей я тыхъ законниковъ посылалъ и тые слова казнодѣямъ зборовымъ мовити казалъ, чою и теперъ повторяю, ижъ гды казнодѣи збору евангелицкогю большъ мимо костель нашъ тою улицою тѣла людей умерлыхъ провадити и набоженство свое отпраовати будутъ, тогда я имъ того чинить не допушу и всякимъ способомъ боронити буду и боронити расскажу. Который такювыи неслушный поступокъ и замыслъ князя преора и братьи его законниковъ кляштору светого Духа, ижъ вольности, права и свободы стану великого князства Литовского заходитъ, ихъ милость панове сеніорове забѣгаючи въ пришлый часъ речомъ, а хотечи тотъ жаль, зневагу и безправье свое великое правомъ чинить, дали до книгъ записати. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского Криштофъ Закревскій сегожъ мѣсеца Декабра третього дня квити свой ку записанью до книгъ призналъ и подаль. *(Слѣдуетъ посвидѣтельствованіе возного того же содержанія.)*

1623 г.

Изъ связи № 41, за 1623 г., докум. № 1.

195. Жалоба Полоцкихъ купцовъ Яковлевичей Ходыкъ на пана Волкановскаго о несоблюденіи имъ условій относительно поставки трехъ витинъ для своевременной отправки товаровъ рр. Вельєю (Вилією) и Нѣмножъ (Нѣманожъ).

Оповѣдали и обтяжливе жаловали купцы и мѣшане мѣста его королевское милости Полоцкаго, славетные панъ Василей Яковлевичъ Ходыка, именемъ своимъ и весполъ зъ братомъ своимъ Иваномъ Яковлевичомъ Ходыкою, на земина его королевское милости великаго князства Литовскаго, пана Станислава Волкановскаго, о томъ: штожь дей въ року прошломъ тысеча шестьсотъ двадцать второмъ, съ певного межи ними листовного зъ обудвухъ сторонъ постановенья, же они панове Яковлевичи наняли и фрактовали у него—пана Волкановскаго три витины на спроваженъе и гандель розныхъ товаровъ тыми витинами рѣкою Вельєю и Нѣмножъ до Кролевца, за певную суму пѣнезей, которые-то три витины онъ—панъ Волкановскій мѣлъ имъ выставити, хоть не новые, але добрые, роскошныя, водлугъ потреби направныя, въ року теперешнимъ тысеча шестьсотъ двадцать третимъ, на мѣстце певное, до пристани надъ тою рѣкою Вельєю, въ Вязыни перевозу Касуцкаго, въ повѣтѣ Опшменскомъ будучого, зъ имѣнья своего заставного Вязыни, въ повѣтѣ Опшменскомъ лежачого, на первую воду, кгда люди и иные купецкіе съ товарами спущати се звыкли. То пакъ дей они менованые па-

нове Яковлевичи, будучи певни того постановенья, зъ розныхъ краевъ Рускихъ розные товары звычайные на тые три витины, якобы могли знести до тое пристани, перевозу Касуцкаго, надъ рѣку Велью, зимою дорогою доброю зъ немалымъ коштомъ спровадили, отъ того часу першую воду, кгда былъ часъ въ дорогу водную спущатисе, пильновали, готови будучи тые товары на тые витины ладовать, абы безъ школы до Кролевца спровадити могли; нижли онъ панъ Волкановскій, препомнявши того постановенья своего, слувне а листовне упевненого, въ томъ помененомъ року на першую воду передъ Великоднемъ римскаго свята не выставилъ и не поспѣшилъ, ажъ вжо по томъ часѣ першее воды звычайное, кгда вжо люди купецкіе за часу съ товарами всѣ судами спустилисе и кгда въ рѣкахъ портовыхъ воды опадли у во три недѣли тые три витины до тое пристани выставилъ; хотяжь не такіе, яко се постановили они, предсе розумѣючи, же безъ ихъ школы будетъ а не хочечи, абы товары у пристани залежать мѣли, не увесь товаръ што были наготовали, забрали, бо не могли болѣй ладовать, же витины малые непевныя были, одно што могли знести наладовавши

пустились съ тоѣ пристани съ Касуцкогю перевозу рѣкою Вельею въ томъ же року тысяча шестьсотъ двадцать третемъ, мѣсяца Мая дванадцатого дня. А кгда тыми суднами тою рѣкою портовою Вельею, тогда сегожь року вышменованого мѣсеца Мая семнадцатого дня, одну витину съ товаромъ на той рѣцѣ, на урочищу Шоловицкихъ лукахъ, для малости воды разбило и товары затопило, гдѣ утонуло и жадною мѣрою не могли ратовать семеню льненого и конопляного чотыриста бочокъ, которые зо всеми накладями коштовали двѣ тысячи золотыхъ польскихъ и къ тому

иншіе наклады, што се выложило на рулюванье и на ладованье товаровъ на розныхъ многихъ мѣстахъ для малое воды, такъ тежь спозненья и ушкодзенье не водлугъ часу товаровъ розныхъ, што все за причиною его пана Волконовского панове Яковлевичи такіе великіе шкюды подняли, на реестрѣ списавши показали, о што зъ нимъ все у суду належного мовити и справедливости довести хочечи, просили, абы тоѣ оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ записано было. Што про память есть записано.

1629 г.

Изъ связи № 102, докум. № 3.

196. Жалоба сеніора Амброзіанской бурсы на Матіаса Лукашевича по поводу нанесенія бурсаку раны выстрѣломъ изъ ружья.

Сеніоръ Амброзіанской бурсы приноситъ жалобу на двухъ Виленскихъ мѣщанъ, Матіаса Лукашевича и Вильгельма Мордена, что кто-то изъ нихъ ранилъ одного бурсака выстрѣломъ изъ ружья въ

то время, когда бурсаки пѣли подь окномъ со звѣздой; мѣщане впредь до разбирательства этого дѣла были посажены въ городскую тюрьму.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, постановившисе очевисто студентъ академіи Виленское а сеніоръ бурсы Амброзіанской, урожонный панъ Янъ Циборскій, подалъ протестацію свою письмомъ польскимъ, въ тые слова писаную:

Żalował y opowiadał student akademii Wileńskiej a senior bursy Ambrożyjańskiej

w Bodze wielebnych ichmć xięży prałatów y kanoników Wileńskich, w Wilnie, na Skopowey ulicy leżącej, urodzony pan Jan Cyborski w krzywdzie studenta akademii Wileńskiej a pod iuryzdykę jego w tey że bursie Ambrożyjańskiej mieszkającego, urodzonego pana Andrzeia Skipora, na pana Matyasza Łukaszewicza krawca gospo-

darza y sąsiada iego Wilhelma Mordena Szota, samych pryncypałów y pomocników ich, których oni sami imiona y przezwiska, iako którego z nich zowią, wiedzą, o tym: iż w roku terazniejszym 1629, miesiąca Januarii siódmego dnia, pomieniony pan Skipor z drugimi pany bursakami Ambrożyjańskimi a studentami akademii Wileńskiej, według ich dawnych zwyczajów, w Wilnie, po kilku ulicach chodząc, uczciwie śpiewali z gwiazdą; a potem, od Zarzeczka do bursy się swoiey wracając, do domu ichmość panów Bielikowiczów, w Wilnie, niedaleko zboru ewangelickiego leżącego, gdzie ten Matyasz krawiec, iako gospodarz, y ten Szot, iako sąsiad, mieszkają z ulice do okna, iako ludzie spokojni, nikomu ni w czym niewinni, a nie spodziewając się na siebie żadnego niebezpieczeństwa y zdrady do tego pokoim prawa pospolitego obwarowani będąc, a zwłaszcza pod czasem odprawowania sądów ziemskich Wileńskich, roków Trzykrólskich w Wilnie, w roku terazniejszym 1629 sędzić przypadających, przyszedłszy pod tym domem y oknem śpiewali; tedy ten pan Matyasz krawiec y ten Wilhelm Morden Szot z pomocnikami swymi, których oni sami znają y imiona ich wiedzą, usłyszawszy głos panów

bursaków, pod oknem śpiewających, bez dania sobie żadney namniejszey przyczyny, ale czyniąc exces y swowoleństwo pod czasem odprawowania sądów ziemskich Wileńskich roków Trzykrólskich, ten Matyasz krawiec y ten Wilhelm Szot milczkiem, potajemnie y zdradliwie z tego domu Bielikowiczowskiego iego, pana Skipora, przy gwiazdzie śpiewającego, w rękę prawą okrutnie a nietościwie postrzelili; z którego to zdradliwego postrzelenia on pan Skipor na śmiertelney pościeli leży y nie wiedzieć, iesli żywym bęzie. Po którym to takim złym y gorącym uczynku, na zaiutrz, w tymże roku 1629, miesiąca Januarii ósmego dnia, tego Matyiasza krawca, iako gospodarza tego domu Bielikowiczowskiego, y sąsiada iego Wilhelma Szota, iako samych pryncypałów tego uczynku wyżej wymienionego, iako nieosiadłych, pociągnawszy do więzienia do urzędu zamku Wileńskiego aż do rozprawy osadzono. O które to takie zdradliwe postrzelenie pana Skipora, a za tym exces pod rokami popelniony, on pan Cyborski z nim Matyaszem krawcem y Wilhelmem Szotem w więzieniu będącymi y nieosiadłymi, prawem czynić chcąc, dał to opowiadanie swoje do xiąg urzędowych zapisać. Что есть записано.

1629 г.

Изъ связи подъ № 102, за 1629 г., докум. № 3.

197. Посвидѣтельствованіе вознаго о заявленіи Шота Кареля Стынжинна, едѣланомъ въ тюрмѣ, по причинѣ обвиненія его въ нанесеніи раны бурсаку изъ пистолета.

Я Стефанъ Кгрмацскій, енераль его королевское милости дворный воеводства Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, изъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсеца Генваря десятого дня, будучи мнѣ ужитому и упропоному отъ пана Матыяша Лукашевича и отъ пана Вильгельма Морденовича до турмы замку Виленского; тамъ же будучи въ той турмѣ, за пытаньемъ помененого пана Матяша Лукашевича и пана Вильгельма Морденовича, при мнѣ енералѣ и при сторонѣ двухъ шляхтичовъ, пану Станиславѣ Якубовичу и пану Янѣ Миколаевичу, повѣдилъ панъ Карель Стынжинъ Шотъ, слуга и товарищъ пана Якуба Окгульба Шота, седечи въ той турмѣ замковой: изъ дей мене невинне тутъ осадили, абовѣмъ я будучи зъ нѣкоторымъ товариствомъ своимъ въ дому, водлѣ збору, у пана Вильгельма Морденовича, пріятеля своего, для поседѣнья учтивого и забавы, тамъ же о годинѣ осьмой въ ночь, зъ вечера, дня сегомого, зъ недѣли на понедѣлокъ, пришли дей подъ окно панове студенты зъ звѣздою водлугъ звичаю своего и почали спѣвать „Щодрый вечеръ“, которымъ мы, не маючи чого на тотъ часъ дать, откладали до ча-

су иного; лечь они, не слушаючи того отъ насъ, але отходечи, лаяли и соромотили насъ. Зачимъ я Карель Стынжинъ, вжо не борздо вышодши на дворъ зъ избы, не видечи никого подлѣ оконъ и воротъ, зъ пистолета своего у гору выстрѣлить. За которымъ то выстрѣленьемъ панъ Матыяшъ Лукашевичъ кравецъ господарского дому, прибѣгши зъ мѣшканья своего тыльного, почалъ насъ всехъ лаяти и строфовати за тое стрѣленье. А за тымъ товариство мое, будучи подпильми, перве пана Матяша почали лаяти и соромотити, а потомъ, порвавши его до избы зъ надворья, били и мордовали и, замокъ отнявши отъ воротъ, съ того дому прочь есьмо уси пошли. А пановъ студентовъ, што мянують, якобы мы мѣли въ нихъ съ того дому, на тотъ часъ будучихъ зъ звѣздою, одного пострѣлили, того не вѣдаю, яко бы се тое пострѣленье стати мѣло: бо я якожь первѣй повѣдилъ, жемъ вжо по одыстью ихъ не борздо и то у гору, а не бачечи никого на улицы, стрѣдилъ, а большъ никто съ того дому не стрѣлялъ, кромя я—одинъ разъ. А такъ я—енераль, штомъ видѣлъ и слышалъ зъ усть помененого Кареля Шота, даломъ тотъ мой

квитъ къ записанью до книгъ вгородскихъ | ми стороны шляхты, при мѣ на тотъ часъ
Виленискихъ съ подписомъ руки моею и | былое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и
подъ печатью моею, также подъ печать- | и дня вышепомененого.

1634 г.

Изъ связки подъ № 54, за 1634 г., док. № 1.

198. Протестъ землянина Полоцкаго воеводства Петра Корсака Удѣльскаго противъ распоряженія Полоцкаго подвоеводы Яна Лисовскаго, который своевольно выпустилъ изъ тюрьмы предводителей разбоничьей шайки, остатковъ волонтерскаго отряда, дѣйствовавшаго противъ Московскаго непріятеля.

Року 1634, мѣсеца Марта 15 дня.

Оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловалъ земенинъ господарскій воеводства Полоцкаго его милость панъ Петръ Корсакъ Удѣльскій, самъ отъ себе и отъ всихъ ихъ милостей пановъ шляхты обывателей воеводства Полоцкаго—о томъ, ижъ што дей въ року прошломъ тысеца шестьсотъ тридцать третьемъ, въ року теперешнемъ тысеца шестьсотъ тридцать четвертомъ, за наступленемъ зрадливого непріятеля его королевское милости, пана нашего милостивого, и речи-посполитое Москвитина, по весь часъ небеспеченства панове обыватели воеводства Полоцкаго розными способами, то наймованьемъ жолнеровъ, мѣшканьемъ самыхъ на замку Полоцкомъ, чинечи отпоръ; за ласкою Божою, щесливый непріятелеви одымовалисе, подъ который часъ небеспеченства одъ непріятеля панове волонтаріуши, великіе кривды и збытки въ воеводствѣ Полоцкомъ чинечи, ку границы ку пріятелеви пошли; отъкуль заразъ, на та-

ковоежъ лупезство свое назадъ утѣкаючи и ойчизну до остатнее згубы приводечи, ворочелисе. О чомъ дей панове обыватели, бачечи остатнее спустошенье свое; зъ жалобкою до маестату его королевское милости, пана нашего милостивого, пословъ нашихъ не разъ посылали, просечи его королевское милости, абы яко зверхный панъ нашъ милостивый, насъ, вѣрныхъ подданныхъ своихъ, отъ такового своволенства поратовать и способъ до погагованья збытковъ показати намъ рачиль. Якожъ его королевская милость, панъ нашъ милостивый, на подножную прозьбу нашу намъ утраціонымъ учинить рачиль, же зъ владзы и зверхности маестату своего на таковыхъ всихъ, которые бы назадъ утѣкали, универсалы выдати розказалъ. Которые дей универсалы панове обыватели воеводства Полоцкаго вдячне принявши а забѣгаючи....*) такъ о непріятелю пограничного

*) Въ этомъ мѣстѣ бумага истлѣла.

. свовольныхъ громадъ, а не могучи сами вси съ певныхъ причинъ въ Полоцкомъ резидовати, въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Февраля второго дня, згромодившисе на соймикъ Громничный до Полоцка, ужили вси одностайне прозъбами своими мене, Петра Корсака Удѣльскаго—брата своего, абыхъ я въ особѣ всихъ ихъ милости тутъ въ Полоцку перемешкивалъ, давши мы громаду людей служебныхъ подь всякую владу мою, такъ для одпору неприятелеви Москвитину, яко и для погамованья водлугъ универсаловъ его королевское милости, пана нашего милостивого, людей свовольныхъ. Тожъ пакъ, кгда дей я Петръ Корсакъ Удѣльскій, маючи такое порученье одъ ихъ милости пановъ, братьи моихъ, обывателей воеводства Полоцкаго, въ Полоцку зъ жолнерами, мнѣ отъ пановъ братій моихъ повѣронными, перемѣшкивалъ. тогда дей наибольшіе шкодники речи-посполитое, меновите—панъ Тесельскій, панъ Садовскій, панъ Пневскій, панъ Модлинскій, панъ Пневскій и Михаловскій, и ившіе свовольники ихъ одъ войска своего волонтаріушовъ утѣкали, съ трубами, зъ бубнами и зъ хронекгвами, знову ойчизну нашу лупить и кривды незносные чинить почали; зачимъ я Петръ Корсакъ Удѣльскій, маючи собѣ поручоное беспеченство одъ всего воеводства Полоцкаго, заразь самъ того чинити не хочечи, въ небытности на тотъ часъ въ Полоцку ясневельможного пана его милости пана воеводы Полоцкаго, до владу кгородского, мяновите до его милости пана Яна Лисовскаго — подвоеводего Полоцкаго, для порады и позволенья, удадомъсе. Якожь дей, за волею и спольною радою тогожь пана подвоеводего часть жолнеровъ въ погоню за ними послали есьмо, которыхъ верху

помененныхъ свовольниковъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Февраля десятого дня, въ кольку миль по сей сторонѣ Полоцка, збытки чинечихъ, полапали и на завтрее ихъ, мѣсеца Февраля одинадцатого дня, до владу замкового панъ подвоеводій зо всимъ принялъ и задержать ихъ до skutочное его королевское милости вѣдомости, яко врадъ обовезалъ се. Въ которой дей справѣ по остатнюю (депизію) послами есьмо были. А въ тымъ часѣ . . . *) здоровыхъ и зъ маетностью ихъ, водлугъ воли его королевское милости.... то выданныхъ до росправы въ замку Полоцкомъ зат.... заразь все войско волонтаріушовъ чинечи противенство и универсаломъ маестату его королевское милости всему воеводству..... яко строгій, запаметалый неприятель, хочечи огнемъ и мечемъ спл(кондро)вать, такъ словные яко и листовные отповѣди и похвалки учинили. О чомъ дей взявши вѣдомость его милость панъ Лисовскій—подвоеводій Полоцкій, паномъ обывателямъ черезъ универсалъ свой владовый о томъ ознаймилъ и въ таковомъ небеспеченствѣ, абыхмо се, яко хто можетъ, арматно до Полоцка збѣгли, для острожности насъ самыхъ жедать, чому иъкоторые панове обыватели досытъ чинечи до Полоцка се въ тымъ року тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Марца пятого дня, яко на квалтъ збѣгли; але нѣтъ вѣдома, зъ якихъ мѣръ менованный панъ Янъ Лисовскій — подвоеводій Полоцкій, не чинечи досытъ воли его королевское милости, пана нашего милостивого, и не погледаючи на великіе всего воеводства Полоцкаго небеспеченства, тыхъ принцыпаловъ, безъ жадное намовы и порады

*) Мѣсто вырвано.

съ паны обывателями, вольно зъ замку выпустилъ. Которые съ компанією своею, тогожъ дня пятого Марца на рѣку Дзвину конно выѣхавши, мнѣ дей Петру Корсаку Удельскому и всемъ паномъ обывателямъ воеводства нашего Полоцкаго, соромотечи насъ словы ущипливыми, передъ всеми людьми при томъ будучими, публице оповѣдь и похвалку огнемъ и мечемъ учи-

нивши, на добытыхъ шабляхъ водлугъ неизбежного звичаю своего присегу выконали, и нѣтъ вѣдома, гдѣ свольне поѣхали. Што все бачечи его милость панъ Петръ Корсакъ Удѣльскій, зъ небезпеченьствомъ своимъ и всего воеводства Полоцкаго, просилъ, абы то е оповѣданье до книгъ кгородскихъ воеводства Виленского было записано, што есть записано.

1634 г.

Изъ связки подъ № 54, за 1634 г., докум. № 3.

199. Жалоба господарской землянки Даріи Соколовской на шляхтича Муравницкаго по поводу похищенія послѣднихъ разныхъ ея вещей.

Року Вожого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцать четвертого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Андреемъ Прецласкимъ—подвоеводитимъ Виленскимъ, жаловала и оповѣдала землянка господарская повѣту Троккаго ея милость пани Дарія Соколовска, Андреева Тугановская—о то: ижъ дей року теперъ идучого тысяча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцатого дня, будучому пану Станиславу Соколовскому, брату моему, по розныхъ справахъ и потребахъ моихъ властныхъ для окупенья, заставилъ ложокъ серебряныхъ двѣ, окупивши, которые коштовали копъ шесть Литовскихъ, такъ тежъ для

купенья розного коренья до двору, то есть, меновите ганишу фунтовъ два—дано грошей двадцать чотыри Литовскихъ, люкреціи полъ фунта—дано грошей двадцать Литовскихъ, пепру фунтовъ два—грошей сорокъ осмь Литовскихъ, кмину фунтъ—грошей двадцать Литовскихъ, родзынковъ великихъ фунтовъ три—грошей двадцать чотыри Литовскихъ, малыхъ родзынковъ фунтовъ два—грошей двадцать Литовскихъ, шафрану четверть фунта—копъ двѣ грошей Литовскихъ, микдаловъ фунтовъ два—грошей тридцать два Литовскихъ, мушкатовыхъ кгалокъ полъ фунта—грошей тридцать шесть Литовскихъ, бобковъ четверть фунта—грошей десять, инберу фунтъ—грошей двадцать Литовскихъ, кгалгану полъ

фунта—грошей тридцать Литовскихъ, оливо фунтъ, грошей двадцать Литовскихъ; пана Соколовского ладовницу темно-зеленую поль-кгранатовую съ ключемъ—коштовала копь двѣ грошей Литовскихъ, и коня шерстью полового, купенный за копь тридцать Литовскихъ, опончу бѣлую габанную, которая коштовала копь шесть Литовскихъ. Которые то вещи панъ Соколовскій справивши и покупавши, яко корень розное, верхуменное, такъ и ложки серебряные зложивши въ саквы, то пакъ року теперешнего тысеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцать четвертого дня земенинъ господарскій повѣту Городенского панъ Петръ Муравицкій, на тотъ часъ съ паномъ Соколовскимъ у одной господѣ посполу стоячому, на Савичъ улицы, въ дому пана Милковского, по своимъ тежъ потребахъ въ мѣстѣ Виленскомъ

былъ; гдѣ тотъ Муравицкій, взявши передъ себе злый и непристойный умысль, вси тые речи, яко ложки серебряные, такъ и все тое коренье, верхуменованое, и зъ саквами пана Соколовского, ладовницу и опончу и коня шерстью полового, за одыстьемъ съ тое господы пана Соколовского, по иншихъ потребахъ своихъ справуючи, а тотъ Муравицкій, припомневши боязни Вожое и въстыду люцкого и на таковыхъ свовольныхъ въ правѣ посполитомъ каранья описаного, съ тое господы то все взявши, утекъ, и нѣтъ вѣдома, гдѣ се подѣлъ съ тыми всеми речами вышеименованными. Што для пришлого часу, абы того злочинцу гдѣ кольвекъ постигнувши захуючи зъ нимъ вольное право, дала тое оно вѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати.

1637 г.

Изъ книги № 4671, за 1637 г., докум. № 21.

200. Жалоба ксендза Жоховскаго на помѣщика Ваврецкаго, что онъ потворствуетъ крестьянину Чепуку, который выкралъ у ксендза трехъ своихъ сыновей.

Року 1637 (1637) мѣсеца
На врадѣ его королевской милости кгородскомъ Виленскомъ, передо много Андреемъ Преславскимъ — хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловалъ его милость ксендзъ

Андрей Жоховскій — плебанъ Горвятскій на земенина господарского повѣту Опшменского пана Августина Ваврецкого — о томъ, штожь дей подданный ойчистый въ селѣ Попишкахъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежачомъ, домоу мѣшкаючій а до плебаніи

Горветской прислухаючій, на име Чепукъ не только ему, пану своему, але сусѣдомъ околичнымъ и многимъ постороннимъ людемъ великіе шкody въ злодѣйствѣ чинилъ, которого его милость ксендзъ Жоховскій, яко злодѣя приличного, не хотечи его въ томъ селѣ переховывать, прочь выгналъ, зоставивши въ дому сыновъ его чотырохъ, на име—Юрька, Лаврина, Яна и Матула при бабцѣ ихъ Полоніи, а потомъ дей старшого сына Юрья до плебаніи взявши на послуги свои обернулъ. То пакъ дей панъ Ваврецкій того вышмененого Чепука, злодѣя приличного, на маестности своей въ селѣ Якинтанахъ, въ повѣтѣ Опшменскомъ лежачомъ, домогъ осадивши переховываетъ, который дей въ семь року тысеча шестьсотъ тридцать шостомъ, мѣсеца Априля дванадцатого дня, за волею, вѣдомостью, розказаньемъ и посланьемъ его пана Ваврецкого, подышодши подъ тое вышмененое село Попишки, сыновъ своихъ двухъ Ваврина и Яна потаємне выпровадилъ способомъ злодѣйскимъ и до дому своего, а села его пана Ваврецкого вышмененого Якинтанъ запровадилъ. А мало на томъ маючи въ семь же року и мѣсецѣ вышмененомъ двадцать третьяго дня, тотъ же вышмененый

Чепукъ, также за волею, вѣдомостью, розказаньемъ и посланьемъ его пана Ваврецкого, подышодши потаємне подъ плебанею Гервятскую, въ мѣстечку Кгервятахъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежачую, и третьяго сына своего именемъ Юрья, на послужѣ у его милости ксендза плебана Гервятского будущого, выкралъ и до того села его пана Ваврецкого отпровадилъ; который дей не мало речей зашкодивши зъ собою занеслъ, а меновите; сермягу—за копу грошей купленую, кожухъ—стоялъ грошей петдесять, шапку—за золотый купленую, рукавицы—стояли грошей десять, убрание—за полкопы купленое, черевики—коштовали грошей дванадцать, кошуль три, сподницъ четверо—коштовали золотыхъ два. Нижли дей онъ панъ Ваврецкій, за чоткратнымъ упоминанемъ его милости ксендза плебана Горвятского, выдать не хотѣлъ и на маестности своей а снать въ дворѣ своемъ переховываетъ ку великой кривдѣ и шкодѣ его милости, въ чемъ его милость ксендзъ плебанъ Кгервятскій, менуючи собѣ отъ него пана Ваврецкого жаль, кривды и шкody великіе, а хотечи о то правне мовити, далъ оповѣданье свое до книгъ записати. Што есть записано.

1640 г.

Изъ связи № 4626, за 1640—1641 г, докум. № 2.

201. Протестъ Виленскаго Евангелическаго сбора противъ насилій и притѣсненій со стороны римско-католиковъ по поводу нападенія и разграбленія сбора и отъказа королевскихъ комиссаровъ разобрать это дѣло.

Виленская Евангелическая община въ лицѣ своего представителя Петкевича протестуетъ противъ королевскихъ комиссаровъ по слѣдующему случаю: вслѣдствіе обвиненія іезуитовъ, община, сохраняя всѣ законныя формальности, явилась для разбирательства къ королевскимъ комиссарамъ и готова была представить доказательства, не только оправдывающія ее, но и обвиняющія ея противниковъ, именно, что въ показаніяхъ противной стороны находились противорѣчія, и что нѣкоторые изъ свидѣтелей сами были участниками въ этомъ дѣлѣ; что въ ратушнхъ книгахъ было

заявлено признаніе одного студента, пойманнаго съ вещами француза, какъ студентовъ возбуждали противъ общины есендзы на Свято-Янскои паперти, что этотъ студентъ былъ потомъ освобожденъ отъ ареста тайнымъ образомъ; что наконецъ вся община требовала присяги для доказательства своей невинности по обвиненію ея въ вооруженномъ нашествіи; но въ это самое время между комиссарами произошли несогласія, вслѣдствіе которыхъ и самое дѣло было оставлено безъ разбирательства.

Року тысяча шестьсотъ чотырдесятого, мѣсеца Февраля осьмнадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскимъ, передо мною Адамомъ Матеемъ Саковичомъ — подкоморимъ Опшменскимъ, Селененскимъ, Метельскимъ старостою, подвоеводимъ Виленскимъ, ставши очевисто его милость панъ Езофъ Петкевичъ, акторъ справъ сборовыхъ великаго князства Литовскаго, зъ многими шляхетскаго стану религіи евангелицкое особами, оповѣданье, именемъ своимъ и всихъ пановъ зборовыхъ, передъ ихъ милостями паны комисарами тутъ у Вильни чиненое, а отъ ихъ милости пановъ комисаровъ, яко даль справу, неприятное, даль до книгъ кгородскихъ Виленскихъ активовать, которое такъ се въ собѣ маеть:

Jaśniewielmożni nam wielce miłościwi panowie commissarze! Za zesłaniem od króla ięgomości, pana naszego miłościwego, wielmożnych naszych miłościwych panów na tę commissiã, mając my do okazania niewinności y krzywdy naszej y do dochodzenia świętey sprawiedliwości, podaną sobie okaziją, iakośmy tey łaski ięgo królewskiej mości, pana naszego miłościwego, y oycowskiego o nas wiernych poddanych swoich obmyszlewania wdzięczni byli, z tego samego liquido patet, że nie poglądaiac na opuszczone a do tey commissyi należące porządki prawne, nie biorac y tego sobie za główną rzecz y inszy z osób w. m., miłościwych panów, w sprawie naszej są interesati; inszy nad list ięgo królewskiej mości, pana naszego miłościwego, commissyiny na tey commissyi

spólnie zasiadający, absque ulla ab adversa parte citatione, stawivszy się przed w. m., naszymi miłościwymi panami, z winnym dla maiestatu iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, y zacnych osób w. m. uszanowaniem, sądowi w. m., naszych miłościwych panów, submittowalichmy się his duobus praecautis: naprzód zachowuiąc sobie in ulteriori processu wszystkie beneficya iuris wcale, druga żeby też strona, od nas obwiniona, równie z nami, przed sąd w. m., miłościwych panów, submittowała się, gotowi będąc in innocentiam nostram z niesłusznego nas obwinowawia wywieść y krzywdzie naszej sprawiedliwości sobie dowodzić. Jakoż w obżalowaniu nas od ichmościów panów zakonnych ukazawszy wątpliwosć žaloby ichmościów rozróznionych protestów y z tego, że testes byli inszy sami tumultorii y violatores nostri, inszy minores y adversae parti addicti, inszy osoby takowe, których prawo do świadectw brać nie pozwala, wywiedliśmy y okazali dosyć iaśnie niewinność naszą, nie tylko słusznymi znakami y podobieństwami, których takowe dubia y nihil texti concludentia testimonia z razu nie mogą, ale pokazaliśmy y pismy, nakoniec y samymi osobami, nad których ustnie dobrowolnie samych na się zeznanie żaden na świecie dowód ważniejszym być niemoże, nawet iżeśmy nie są winni, ale ukrzywdzeni, gdyby nam było do popierania sprawy naszej, iakośmy upewnieni byli, przysięgą to okazać bylibyśmy gotowi przy inszych dowodziech z relacją z xiąg miejskich, z której się znaczy, że przy bytności ichmości panów seniorów, na ratusz do magistratu zesłanych ichmości panów delegatów, nieiaki Fiedor Andrzeiewicz, student z rzeczami francuzowymi przywiedziony, stawiony będąc, zeznawał: że gdy od burzenia zboru studenci, z których niektórzy imiony

są pomienione, na cmentarz święto-Jański przyszli, tam starszy xięża do burzenia kamienicy powrócił im kazali, gdzie kramów dobywszy, z rzeczami y towarami różnymi inszy do gospod, inszy do szkół, podzieliwszy się, poszli, a on z swoją częścią na ratusz przywiedziony był, y iako sam z tych rzeczy niektóre pokładane były; iako się do tego chłopca ichmość xiądz officyał przypowiadał, a potym iako u ratusza szczęściem faworem ten chłopiec z więzienia uszedł szerzey.... opisuie. Braliśmy nakoniec insuperabundanti na przysięgę wszystkich, nie tylko mieszkających we zborze, ilu ich iest godnych ratione status do przysięgi, ale y tych, którzy tego dnia we zborze byli, na tym, iż nikogo do siebie z takowych ludzi, iako nam winę daia, nie przysposobiali, łuków, ani tych, coby ich zażywali, we zborze niemaią, sami nie strzelali, nikomu nie rozkazowali y o tym nie myśliłi y natym do tego dnia, iako y zawždy bywa wschód do wieżyczki zegarowey na zborze, do której nikt, iedno ten, co zegara pilnuie, nie chodzi, y samy zbor był zamknięty y nikogo do niego z łukiem nie puszczano. Co wszystko tak pokazawszy a zatem uwolnienie od niewinnego nas obżalowania a sprawiedliwego rozsądku czekając, do przekładania krzywdy naszej y dowodzenia sobie sprawiedliwości, według upewnienia, w tym nas od w. m., naszych miłościwych panów, postąpić spodziewalichmy się; ale że w. m. naszymi miłościwi panowie, rozrózniwszy się w sentencyach munimentów, od nas pokładanych, czytać y podaney od nas w miasto ustnego mówienia, na piśmie mowy, przyiać nie raczyli. Gdyśmy się o nieprzyięcie munimentów y tey mowy naszej, na piśmie podaney, protestowali, pewni będąc, że od króla iegomości, pana naszego miłościwego, y od wszystkich rzeczy-pospolitey stanów, na seym

walny zgromadzonych, przy prawiech, wolnościach y pokoju, nam warowanym y poprzy siężonym zachowani będziemy, z tymechny się odezwali; a po takowym tey sprawy pierwszej odprawieniu do popierania sprawy w krzywdzie naszej chcieliśmy przystąpić y Francuz, do tey że sprawy należący, od tychże osób tym że tumultem sub praetextu religionis złupiony, suplikę swą w. m., swym miłościwym panom, podał, sprawy naszej słuchać y jego supliki czytać pozwolić nie raczyliscie, dając tę przyczynę, poniewasz w pierwszym punkcie zaszedł protest, że iuż y w dalszych punkciach postępować y commisiey tey continuować chcieć nie raczycie. Zaczyn my, po takowej niewinności naszej okazaniu, do doyscia nam świętey sprawiedliwości w przewłokę puszczoną, drogę

maiąc a interim pokoju nam obwarowanego nie maiąc, różne przytym praeiudicia in variis subselliis ponosząc, in tanto ob tali gravamine, protestuujemy się, gotowi będąc iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, y wszystkim rzeczy-pospolitey stanom, na seym walny zgromadzonym, aby się nam takie y tym podobne praeiudicia et gravamina teraz y na potem nie działy, pokornie suplikować, a teraz prosimy, aby ten nasz protest od w. m., naszych miłościwych panów, był przyjęty. У того протесту подписано тыми словами: *Józef Pietkiewicz, iako aktor, imieniem wszystkiego zboru, ręką swą. Который тотъ протестъ есть до книгъ вгородскихъ Виленскихъ уписать.*

1664 г.

Изъ связи № 4661, съ 1616 по 1664 г., донум. № 3.

202. Духовное завѣщаніе татарина князя Исофовича Смольскаго.

Татарскій князь Исофовичъ Смольскій, чувствуя приближеніе своей смерти, въ присутствіи своихъ знакомыхъ и друзей, изрекаетъ слѣдующее завѣщаніе: тѣло похоронить по татарскому обычаю на Виленскомъ предмѣстии Лукишкахъ; имущество раздѣлить между женой и сыномъ; наибольшую часть оного отдать женѣ, какъ потому, что ея

внесено въ его домъ 1000 зл. приданого и многу другихъ золотыхъ и серебряныхъ вещей, такъ и потому, что она всегда оказывала ему свое вниманіе, наименьшую — сыну, не оказавшему отцу должнаго почтенія, котораго онъ все таки прощаетъ и благословляетъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ четвертого, мѣсяца Декабря десятого дня.

На врадѣ господарскомъ вгородскомъ Ви-

ленскомъ, передо мною Яномъ Окгинскимъ — маршалкомъ Волковыскимъ, подвоеводишь Виленскимъ, постановившисе очевидно кнегини Кгулла Охметіовна Исофова Смоль-

ска, татарка, погладала до актѣ книгъ вгородскихъ Виленскихъ тестаментъ малѣжка своего Смольского Исофовича, татарина, ей належачій на рѣчь въ нимъ описаную, и просила, абы былъ до книгъ уписанъ; который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть.

Ku wieczney pamięci niech się stanie wola Najwyższego Boga wszechmogącego, który stworzył niebo y ziemię y wszystkie rzeczy widome y niewidome. Ja Smolski Isophowicz—tatarzyn iego królewskiej mości w siele Łubiskim pod Wilnem domem moim mieszkający, czynię wiadomo y zeznawam to tym moim ostatniey woli testamentem, komu by teraz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało: iż ia Smolski, będąc na ten czas od Pana Boga wszechmogącego chorobą obłożną nawiedziony, lecz na umyśle zupełnie zdrowy, poglądając na wiele każdego z nas ludzi, iż nie iest nic pewniejszego zdrowego człowieka, który spodziewać się ma choroby, a chory zaś śmierci, która od Pana Boga wszechmogącego skrycie y niewiadomie iest naznaczona, której godziny y czasu ma przyść do ubezpieczonych; zaczym, gdy bez rozporządzenia pismem ubogiej majątnostki y wszystkiego zebrania po śmierci między pany przyjaciółmi, na tym świecie żyjącymi, przychodzi do wielkich trudności, kosztu y nakładu prawnego y naruszenia duszy sumnienia; przeto ia Smolski przy zgromadzeniu ichność panów sąsiad naszych okolicznych mollie naszym Łukiskim, y panie ieneralie woiewodztwa Wileńskiego panie Stephanie Gromackim, y przy nim szlachcie będącey, iako prawo mieć chce statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, tym testamentem ostatniey woli moiey rozporządzami mieć chcę tak: iż po śmierci mey ciało moje ziemi, a duszę Bogu wszechmogącemu od-

daiąc, proszę małżonki mey miley knehini Gulli Achmieciowny, aby według obrzędu wiary naszej Musulmańskiej, na mieyscu zwyczajnym mogił naszych tatarskich Łukiskich było uczciwie, według przemożenia iey, bez wielkiego kosztu y nakładu pochowane; którey to małżonce mey miley knehini Gulli Achmieciownie Smolskiej, po której po wszystek czas pożycia moiego z niey, w tych ciężkich czasiech w pobiegach y w chorobie mey doznawałem uczciwego poszanowania małżeńskiego, a nie mniej mając respect y baczenie na wniesienie iey do mnie, po pierwszym małżonku iey, nieboszczyku kniaziu Abrahamie, mollie Mińskim, do mnie wniesione, w gotowey sumie tysiąca złotych okrom ruchomości złota, srebra y innego ochędostwa, którey w nagrodę iey dom mój, którym z nią pospołu w Łukiszkach będący, teraz po zwoiowaniu Moskiewskim zobopolnym kosztem y nakładem na placu naszym kupionym z nią pospołu u kniazia Chusieynia Roha Smolskiego y córki mey Maryjusi Smolskiej, zamaż już wydanej y wyposażoney za kniazia Abrahima Szeibaka—wnuków y innych bliskich y dalekich pokrewnych moich pomienioney małżące mey Gulli Achmieciownie Smolskiej ten dom mój oney na wieczność zapisuję z połowicą tego placu y z połowicą ogroda, y wszystkie moje rzeczy ruchome: złoto, srebro, cynę, miedź, odzienie, moje szaty, koni moich dwa domowych roboczych, krów dwie y wszystkie naczynie domowe należące mey miley na wieczność zapisuję. A synowi zaś moiemu Chasieymowi Rohowi Smolskiemu, z pierwszą małżonką moją spłodzonemu, lubom to ia od niego żadnego nie miał ratunku, wsparcia y poszanowania moiego oycowskiego głupstwo onego przebaczam, iednak z miłości mey oycowskiej błogosławieństwo mu daię. A nie przepomina-

iąc jednak onegoż miłości mey oycowskiej, tylko mu pół placu tegoż moiego y z połową ogrodem y z stajnią na nim moią nową, teraz zbudowaną, onemu na wieczność zapisuję, z takim jednak dokładem, że nie wprzód do possessyi swoiey ten puł placu mego y z stajnią ma wziąć, aż naprzód dług winny kniaziu Nasupowiczu Chaleckiemu złotych półtora sta, znioszy się spólnie z pomienioną małżonką moią, a macochą swoią, zapłacić maia. Wczym go upraszając y napominając tego syna moiego, aby z tą pozostałą małżonką moią, a macochą swoią, w pokoju krom żadney przeszkody y nagabania żadnego z nią żył, a woli się moiey ostatniey ni w czym nie sprzeciwił, a obowiązując go sumnieniem, y powoływając onego, iako sprzeciwnika, za sobą na sąd straszny Boga żywego. Który to ten mój ostatniey woli testament kończąc, wszystkich panów przyjaciół moich miłych y panów sąsiad moich, małżonkę mą miłą, dziatki y wnuki moie, na tym świecie żyjące, Panu Bogu wszechmogącemu w opatrzność jego świętą poruczam. A ieslim w czym komu uprzykrzenie iakie uczynił y rozgniewał, o przebaczenie y odpuszczenie złości mey przez miłość Bożą upraszam. Na tom

dał ten mój ostatniey woli testament po sobie zostający, pod pieczęcią y z podpis y rąk ichmei panów pieczętarzów odemnie ustnie y oczewisto do niego uproszonych, niżej na podpisach rąk ichmć wyrażonych. Pisan w Łukiszkach miesiąca Nowembra dwudziestego czwartego dnia, roku tysiąc sześćset szeszedziąt czwartego. У того testamentу при печатахъ подпись рукъ тыхъ словы: Устние y oczewisto proszony pieczętarz od kniazia Smolskiego Jozephowicza iako pisma nieumiejętnego Chasien Alexandrowicz molla Łukiski, ręką. Устние oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Jozephowicza Smolskiego, iako pisma nieumiejętnego, Stefan Gromacki, ienerał ręką swą. Устние y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Isophowicza Smolskiego, iako pisma nieumiejętnego, Jozeph Andrzejewski, ręką swą. Устние y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Isophowicza Smolskiego, iako nieumiejętnego pisać, Sebestyan Narbut. Которыйжъ тотъ testamentъ за поданьемъ Кгули Ахметевны Смольской, татарки Лукиской, есть до книгъ вгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1607 г.

Изъ связи № 4671, за 1607 г., докум. № 9.

203. Заявленіе повѣреннаго по дѣламъ канцлера в. кн. Литовскаго Льва Сапѣги о томъ, что явившись въ Вильну съ вновь переписанными метриками в. кн. Литовскаго, онъ не нашелъ и не дождался должностныхъ лицъ, назначенныхъ сеймомъ для провѣрки ихъ со старыми.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ седмого.

Передо мною Деметрїемъ Карпемъ, секретаремъ его королевское милости, наместникомъ Виленскимъ, станавшю на урядъ и у хіагъ grodzkich Wileńskich слуга wielmożnego pana Lwa Sapiegi—kanclerza wielkiego xięstwa Lit., Mohilewskiego, Pernawskiego etc. starosty, pan Adam Paszkiewicz, imieniem tegoż imci pana kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, pana swego, oświadczenie uczynił, w te słowa: iż co na blisko przeszłym seymie Warszawskim, za zgodą wszystkich stanów, seymowi należących, między inszymi rzeczami postanowiono y do konstytucyi seymowej włożono iest, że metryki albo хіаги kancelarii króla iegomości wielkiego xięstwa Litewskiego, które dla pewnychъ przyczyn z starychъ przepisane są, te to nowo przepisane z starymi w skarbie króla iegomości w zamku Wileńskimъ będącemi corrigowane być miały przez pewne deputaty, od króla imci z panówъ senatorówъ deputowane, y też którzyby na to od wszystkichъ stanówъ wielkiego xięstwa Litewskiego w powiēciachъ mianowani byli, do tego y przywileia wszystkie wielkiego xięstwa Litewskiego, które w skarbie króla imci w

Wilnie są, przez też pany deputaty rewidowane być miały. A ta correctura metrik y rewizja przywileiówъ począć się miała nazaiutrz po świętymъ Marcinie, to iest, dnia dzisieyszego dwanastego Nowembra w roku teraznieyszymъ sześćsetnymъ siedmymъ. Jakoż imię pan kanclerz, pan mój, będącъ teraz inszemi pilnemi y ważnemi sprawami króla imci y rzeczy-pospolitey zatrudniony, nie mógł tu do Wilna sam przybyć, ale mnie tu dla tego z metrykami nowo przepisanemi, które przy imci iako pieczętarzu chowane bywaią, y z kluczami do starychъ metrik, także y do przywileiówъ, które w skarbie króla imci w zamku Wileńskimъ złożone są, przysłać raczył, żebymъ ie ichomościomъ panomъ deputatomъ, na to do Wilna z powiatówъ zgromadzonымъ, do correctury podał, oczymъ y listъ takъ do ichmć panówъ deputatówъ, iako też do imci pana podskarbiego, a w niebytności do pana skarbnego y do panówъ pisarzówъ skarbowychъ od imci, pana swego, pisane mamъ. Więcъ tu przyiechawszy, nie mogącъ się dopytaćъ ni o iednymъ z ichmć panówъ deputatówъ powiatowychъ, żeby tu do Wilna dla tey correctury przybyć mieli. Co kromъ imci pana woiewody Nowogrodzkiego, od króla imci na tę справę

zesłanego.... Nieciechy sługa imci z pisaniem tu do Wilna (przyiecha)wszy, sprawę dał, że iuż imci w drodze iest y tu się stawić, iezeli tego potrzeba, nie omieszka, także też dowiedziawszy się, że teraz nie tylko imci pana podskarbiego, ale pana skarbnika y panów pisarzów skarbowych ni iednego tu w Wilnie niema, y o kluczach do skarbu u kogo by być mieli wiadomości dostać nie mogą, zaczum też y sam z metrikami no-

wemi zaś do imci pana kanclerza, pana swego, odiechać muszę, a tę pilność y oświadczenie moie imieniem imci pana swego dla zapisania do xiąg grodzkich Wileńskich podaię y proszę, aby zapisano było. Co iest zapisano.

Року 1607, мѣсца Ноября дванадцатого дня, тоє оповѣданье на врадѣ есть подано, подписали: Demetri Karp — podwoiewodzi Wileński, ręka swa. Выпись выданъ, на вradу.

1673 г.

Изъ связи подъ № 4663 за 1652—1680 годы, донум. № 2.

204. Духовное завѣщаніе Виленскаго православнаго русскаго мѣщанина и купца Криштофера Соколовскаго.

Виленскій купецъ и мѣщанинъ Соколовскій, отъѣзжая въ Королевецъ, дѣлаеть слѣдующее завѣщаніе:

Тѣло похоронить при церкви Святаго Духа по обрядамъ восточной церкви; на погребеніе върасходовать 500 злотыхъ; священникамъ за совершеніе обряда 200 злотыхъ; на поминовеніе 500 зл.; разныя книги польскія и русскія — и дюжину серебряныхъ ложекъ отдать въ трапезу; на большой алтарь Святаго — Духовской церкви 5,000 зл.,

а монахамъ 100 копѣ Литовскихъ; на госпиталь при этой же церкви 100 зл., на другой свято-Троицкій русскій госпиталь 30 зл., остальное имущество, исчисленное до 25,000 зл. въ домахъ, землѣ и наличныхъ деньгахъ, кромя драгоценныхъ вещей, распредѣляетъ между женой, сыномъ и другими родственниками. Тутъ же Соколовскій отдаеть отчетъ въ исправленіи обязанностей опекуна, котормя онъ исполнялъ съ рѣдкой добросовѣстностію.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятого, мѣсца Февраля двадцать осмого дня.

На врадѣ господарскомъ вгородскомъ Виленскомъ передо мною Петромъ Рудоминою, Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, постановивши-се очевисто пани Марія Сеньчиловна Кри-

штофова Соколовская оповѣдала, поклала и ку активованью до книгъ вгородскихъ Виленскихъ (за непринятіемъ оного до книгъ магистрату Виленского) подала тестаментъ остатней воли зошлого небожчика малжонка своего пана Криштофа Соколовскаго, купца и мѣщанина мѣста Виленского, на речь нижей въ нимъ выражоную, такъ ей

самој, яко и другимъ особомъ даный и належачій, водлугъ права справлений, просечи, абы тотъ тестаментъ былъ принять и до книгъ уписанъ, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

W imię Oycy y Syna y Ducha świętego, amen. Ja Krzysztof Sokołowski—kupiec y mieszczanin Wileński, wiedząc dobrze, iż każda rzecz na tym świecie między stworzeniem nie iest tak trwała, aby mocą swoią niedościgłey mogła zrównać wieczności y którey albo ręka ludzka, albo sam czas o skazytelność nie przypawił; iakoż y sam człowiek ręką wszechmożności Boskiej wdziałany będąc takowy, że podlega skazytelności, gdy albo różnemi przypadkami, albo przyrodzeniem samym dojrzałych dopędziwszy lat, niespodzianie do kresu życia przychodzi, y iako naczynie kryształowe lub nowe lub stare iednym na ziemi upadnięciem rozbiia się, tak człowiek iednym razem o opokę śmiertelności uderzywszy się padać musi; do którego kresu ich częścią laty, z któremi požadaney doczekałem starości y sędziwości, częścią różnemi frasunkami y przygodami przybliżając a nieomylnie dług powszechney śmiertelności zapłacić powinien będąc, póki mi teraz z łaski najwyższego Pana staie siły, rozumu y tyle zdrowia, zwłaszcza temi czasy, które poniekađ y zdrowiu y imieniu są przeciwnie, odieżdżając do Królewca, takowe dobr moich czynię rozporządzenie y ostatnią wolę, a naybarzicy dla tego, żeby tak małżonka moia miła terazniejsza pani Maryna Sięczyłowna do zawodów prawnych z synem moim Jakubem Sokołowskim — ławnikiem Wileńskim, w pierwszym małżeństwie splodzonym, nie przychodziła, iako też y syn mój ostatnią mając wolę moią, oney nie przeczył a daleko barzicy prawnemi terminami, pomniąc na błogosławieństwo rodzicielskie, nie naruszał.

A że w przódy dusza do Stworzyciela swego, a potym, ciało iako ziemia do ziemi powraca, dla tego duszę grzeszną moią w ręce Boga moiego w Trójcy świętey iedynego polecam, nie tak tego żalując, że przez naruszenie oney w grzechach niebo utracił, iako iż nieszkończone dobro najwyższego Boga obrazil; ale że urazą grzechu y cerkiew wschodnia desperować nie każą, przeto dobrej zostaię nadziei, iż ze mną, iako grzesznikiem nie będzie raczył w sąd swój straszliwy wchodzić, ale się zmiłuię nade mną grzesznym, któremu bądź miłościw Panie. Ciało zaś moje grzeszne, iako prach y ziemie, oddaię ziemi, które aby sposobem chrześciańskim, według obrzędu cerkwi wschodniey, przy cerwi brackiey Wileńskiej świętego Ducha uczciwie pochowane było, małżonki mey Pani Maryny Sięczyłowny upraszam. Jako na pogrzeb ciała mego z substantii mey złotych pięćset, oycom bazylianom monasteru Wileńskiego, przy teyże cerkwi świętego Ducha będącym, względem pogrzebowych ceremonii, złotych dwieście naznaczam; tymże oycom bazylianom, aby w modlitwach swoich codziennych nie przepominali, zapisuię złotych pięćset; które mają na kamienicy, Kononowiczowska nazwaney, gdzie sam teraz mieszkam, zostawać, y ma od nich czynsz doroczny widerkafowy po złotych ośmiu, od sta rachuiąc, każdego roku ichmość dochodzić do tegoż monasteru. Księgi moie—polskie y ruskie, to-iest: biblią przez xiędza Wuyka societatis Jezu theologa wydaną, Baroniusza, Strykowskiego y inne wszystkie polskie y ruskie pod iakimkolwiek tytułem, tak też tuzin łyżek srebrnych do trapezy leguię, upraszając y powtórnice ichmościów, aby duszy mey w ofiarach y modlitwach swoich nieprzepominali. Na ołtarz wielki do pomienioney cerkwi świętego Ducha naznaczam y zapisuię pięć

tysięcy złotych, które z teyże kamienicy, Kononowiczowska nazwaney, mają być oddane; pannem zakonnym, przy teyże cerkwi zostaiącym, kop sto Litewskich; na szpital, tamże będący, złotych sto; na szpital świętey Tróycy ruskiej, złotych trzydzieści naznaczam. Co się zaś tkanie majątności moiey, leżącej y ruchomey, to iest, iako Bogu y ludziom wiadome, przez mię samego wierną pracą y staraniem nabyta, do której rozporządzenia nim przystąpię tak specyfikuję: naprzód, kamienica Kononowiczowska, gdzie sam mieszkam, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym czwartym, dnia piętnastego trzeciego Decembra nabytey, iest przez mię y lubo przedaży siedm tysięcy położona, iednak niewięcey za nią, tylko pięć tysięcy złotych gotowemi dałem, a dwa tysiący złotych względem tego, aby kto bliższy pokrewnością będąc prawem retrakty odemnie nie odkupił y podług zwyczaju miasta, że zawsze do kupna przykładaią przypisaną do tedy kamienicy kupna bez żadnego datku y przykładu małżonkę moię pierwszą, panią Marynę Konstantynowiczownę, przypuściłem, której nie należy więcey względem szczególnego przypuszczenia połowicy tylko półtrzecia tysiąca złotych, a zatym potraciwszy czwartą część mnie należącą, nie przychodziło by więcey na małżonkę moię, tylko złotych tysiąc osmset pięćdziesiąt pięć, restawrując zaś y budując tę kamienicę, niemal wszystko z gr. pu roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątego, ante hostilitatem na dziesięć tysięcy złotych wydałem, po Moskwie zaś oną naprawuiąc na tysiąc złotych y więcey lożyłem, do teyże kamienicy roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, dnia osmnastego Aprila, kamienicę od pana Stanisława Ławrynowicza y małżonki iego pani Anny Łuscielonki za złotych tysiąca pięćset przykupiłem, do której kupna także bez żadnego

datku małżonkę moię pierwszą przypuściłem, gdzie małżonce mey względem połowy należało złotych tysiąc dwieście pięćdziesiąt, a zem ią przeżył wyrachowawszy czwartą część, mnie według prawa należyta, zostało na nią złotych dziewięćset trzydzieści siedm y groszy piętnaście, tą także kamienicę od pana Ławrynowicza nabytą przerabiając y poprawuiąc, iako iest ludziom wiadomo, złotych tysiąc y więcey wydałem. Trzecią kamienicę, Danielewiczowska nazwaną, na ulicy Rudnickiey leżącą, od pana Jerzego Kurrowskiego, ziemianina iego królewskiej mości woiewodztwa Brzeskiego, y od pana Jana Jenelewicza, iako successorów nieboszczyka pana Woyciecha Jenelewicza, kupca mieszczanina Wileńskiego, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, dnia czwartego Nowembra, za pół czwarta tysiąca złotych nabyłem, do tey także pierwszą małżonkę przypuściłem, zaczym połowa oney należąca nie więcey by czyniła, potraciwszy mnie czwartą część, tylko złotych tysiąc trzysta dwa naście y groszy piętnaście; tę zaś kamienicę Jenelewiczowską buduiąc y de nowo niemal restawrując na osm tysięcy złotych y więcey spendowałem. Z tych tedy wszystkich osiadłości macierzystego synowi memu Jakubowi nie więcey należy, ieno złotych czterysta tysięcy sto dwadzieścia pięć. Wziolem też posagu po pierwszej małżonce w gotowiznie złotych tysiąc; przy tym dostała mi się po rodzicielce iey paniey Kuszeliney starey kamienica, Kuszeljnska nazwana, na ulicy Końskiej, przeciwko klasztorowi wielbnych panien Bosych leżąca, za półsiedma tysiąca złotych, a że w osiadłościach na część teyże małżonki mey po rodzicielce oney nie więcey należało, tylko pięć tysięcy złotych, a ta kamienica szacowana była pół, siodma tysiąca złotych, tedy półtora tysiąca złotych panom szwagrom moim przy-

należy część mianowanej małżonki mey pierwszej za kamienicę, panu Troianowiczowi przedaną, przynależały y z inney ruchomości zapłaciłem, z czego mi także czwarta część należy. Do tego też kamienicy niemalym restawrowałem kosztem. Srebra zaś nie więcej na część tey małżonki mey po śmierci rodzicielki iey zostało się, tylko pasek srebrny staroświecki złocisty w tabliczki z kółkami, konewka srebrna półgarcowa wewnątrz złocista Awspurskiej roboty, tuzin łyżek srebrnych złocistych y czarka nakształt iadawki miejscami złocista. Złota zaś, perel, szat y innego ochędóztwa, cokolwiek nieboszczka pierwsza małżonka moja miała, tedy ia sam to wszystko sprawilem. Kupilem też był kram na Ambarach, wespół z nieboszczką pierwszą małżonką moją od pana Michała Kuszelicza za złotych dwa tysiąca siedmset; ten kram za proźbą y żądaniem teyże małżonki mey ustąpiwszy y połowy w nim mnie należytey y w drugiej połowie kwarty oycom bazylianom, przy cerkwi świętego Ducha będącym, aby za duszę nieboszczki pana Boga modlitwami y ofiarami błagali, urzędownie na wieczne czasy oddałem y zawiodłem. Łukiszki, nad rzeką Wilią będące, tę od iegomości pana Boina, woyta Wileńskiego, a na ten czas raycy, za półtora tysiąca złotych w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątym, dnia dwudziestego siódmego Januaryi, sam jeden kupilem, które przez Moskwę spalone y zruynowane, de novo budując, nie mało wydałem sumy. Tak tedy dobra stające y przy nich macierzyką successyą synowi memu należąca opisawszy, przystępuję do ruchomości. Tey jedna część we złocie, srebrze, cynie, miedzi, fantachi, naczyniu y sprzęciu domowym, tak też towarach, podług rejestru w Wilnie w kamienicy y Łukiszkach

nayduie się. Druga część w towarach do Królewca teraz posłanych, czego osobliwy także ma być regestr, ręką moją podpisan; wiciny dwie ze wszystkimi statkami y requisitami. Długi mnie winne nayduią się w regestrach opisane. Pan Chrystyan Eder, kupiec Królewiecki, winien mi cztery tysiące złotych dobrej srebrney monety. Wyraziwszy takowym sposobem stające y ruchome dobra, przystępuję do ciężarów moich, które miałem y teraz mam. Miałem opiekę dobrych dziełek, po nieboszczyku panu Janie Dmitrowiczu pozostających, wespół z nieboszczykiem panem Alexandrem Jankiewiczem, też wszystko cale y zupełnie odałem, owszem za przyrzeczonego spółopiekuna mego w tey opiece de suo nad to wydałem złotych tysiąc trzysta siedmdziesiąt dwa, iako mam reiestra y iako ichmość panowie maistratowi dekretem swym między mną a successorami tegoż pana Jankiewicza, w roku terazniejszym ferowanym, nakazali przysiąc. Jakoż y na to w ten idąc świat y moją ostatnią wolą deklaruję, iż prawdziwie za pana Jankiewicza tak wiele wydałem na tę opiekę, są kwity, dekreta y inne dokumenta urzędowe. Drugą opiekę dobr y dziełek niebożczyka pana Piotra Trosnicy, kupca mieszczanina Wileńskiego, wespół z panem Kazimierzem Kostrowickim miałem, tą opieką dziatkom y successorom Trosnickim częścią oddano iest, częścią przez nieprzyjaciela zginęła, iako są kwity y inne munitamenta urzędowe. Trzecia opieka, mnie y temuż panu Kazimierzowi Kostrowickiemu dana była od panów magistratowych nad dobrami y na dwoygow dziełek zeszedłego pana Stephana Lyczkowskiego—pisarza radzieckiego Wileńskiego, ławicy ruskiej, którego małżeństwa te dziatki z tego świata schodząc, wszystką successyą po rodzicu so-

bie należąca, matce swey paniey Maryi Sien-
czyłownie, teraznieyszey paniey Oleńskiej,
przyznałe, po których pomrzeniu pani Oleń-
ska, iako matka, wszystką majątność, która-
kolwiek przy nas opiekunach była, odebra-
wszy, całe y zupełnie nas kwitowała, iako
szerzey kwity y inne sprawy w sobie zawie-
raią. Więc że mię synowiec nieboszczykow-
ski pan Jan Łyczkowski, obywatel Nie-
świzki, y mimo kwitacyą oycy swego urzęd-
ną y przyznaną y mimo kwitacyą pani
Oleńskiej turbuie y do szkod przywodzi, ia
zaś nic niewinienem, boją wszystko oddał;
więc iesliby po śmierci mey żałował się ieszcze
małżonkę moją, albo syna mego turbować,
tedy po małżonce mey y synu moim żądam,
aby koniecznie te in iure, które on naru-
szając y następując na kwit rodzica swego
popadł y szkod nakładów prawnych przez
mię podiętych nie ustępowali. Byłem też
post hostilitatem opiekunem pana Romana
Sobolewskiego, patriciusza Wileńskiego, któ-
remu cokolwiek successyi y dobr rodziciel-
skich odemnie iako opiekuna, należało, zu-
pełnie oddałem y kwit urzędowy otrzyma-
łem. W Królewcu winienem niektórym pa-
nom kupcom tamecznym cztery tysiące zło-
tych plus vel minus, których ieszeli teraz
sam nie oddam, w Królewcu będąc, zaczym
aby po śmierci moiey oddane były, mał-
żonki moiey upraszam. Dał mi też pan Za-
kalicz złotych tysiąc szelągami czerwone-
mi na szpital, przy cerkwi Świętego Ducha bę-
dący, przez się legowane, abym wyderka-
fowym prawem na kamienicę moją wniósł,
które ia mając u siebie na przerzeczoną
kamienicę, Kononowiczowską nazwaną, wna-
szam y assekuruję. A teraz tą ostatnią moją
chcę mieć, aby z substantiey moiey, leżącey
y ruchomey, legatie moje wyżey-wyrażone
całe y zupełnie oddane były. Przy tym y

względem niżej-wyrażonych legatiew koź-
demu dość się stało. Małżonce moiey ko-
chaney teraznieyszey paniey Marynie Sien-
czyłownie, respektem czwartey części oney
tak w dobrach leżących, iako y ruchomych
należy, tey zapisuię gotowych pieniędzy zło-
tych trzy tysiące currentis moneta, połowę
Łukiszek, idąc od miasta do Wiliey po pra-
wey ręce leżących, do tego w kamienicy
Kononowiczowskiej dożywotne mieszkanie;
teyże małżonce tuzin łyżek srebrnych bia-
łych płoskich, lancuszek pancerowy do
szyi z tabliczką w pięć rzędów, mannellę
pancerzową parę, od iegomości pana Boima,
woytą Wileńskiego, przez mię nabytą, pe-
rel sznurów sześć, pióra co na czapce axamit-
ney czarney rysowanej wespół z sztuczka
dyamentową, połowę szat y chust białych,
którem niebożce pierwszey małżonce spra-
wił, tuzin mis y talerzów, tak też kilka
drobnego naczynia miedzianego y mosię-
dzowego paniey Katarzynie Stephanowiczow-
nie zesłego syna mego drugiego Hrehore-
go małżonce pozostałey; złoto, które przed
weselem oney dałem y przy niey iest, do
tego srebra ośmiu grzywien pod czas we-
sela zdarowanych, sukienki dwie atlasowe,
czapka aksamitna, sobolowa; łózka z firan-
kami sztametowemy zielonemi, a przy tym
gotowych pieniędzy złotych trzysta, aby od-
dane były, małżonki mey y syna upraszam.
Dziatkom niebożczyka pana Piotra, rodzo-
nego mego, leguię kapitkę perłową, przez
rodziczkę ich u mnie w półtora set zło-
tych dobrej monety zastawione, y przy tym
tuzin łyżek srebrnych, których codziennie
używam, żadaiąc, aby za mnie y duszę mo-
ją Pana Boga prosili. Siostrzenicy mey Mi-
chałowej Borzodkowskiej sto złotych cur-
rentis monetae, synowi memu Jakubowi So-
kołowskiemu tak znacznego niczem nie dał,

wyjawszy że mu szatę y paniey małżonce podczas wesela sprawił, od złota y srebra tak samemu, iako y paniey małżonce jego darowałem, potym siedm buntów pienki, które ważyły kamieni trzysta piędziesiąt, dałem. Czeladnik też iego Stephan Awturowicz złotych dwieście siedmdziesiąt od Mohilowca odyskawszy onemu oddał. Teraz zaś cokolwiek substantiey y maiętności mey w dobrach stojących y ruchomych po odprawionym pogrzebie oddanych, legacyach wyżejwyrażonych expediowaniu małżonki mey, tudziesz y pozniesieniu ciężarów zostanie, to wszystko pomienionemu synowi memu y dziatkom iego, leguię y zapisuię, nie tylko żadaiąc y napominaiąc, ale też błogosławieństwem rodzicielskim obowiązuiąc, strasznym sądem Bożym groząc, aby ni w czym tey woli mey testamentowey nie był przeciwny, ale we wszystkich punctach, paragrafach onego zachował y za duszę moią, iako sami Pana Boga prosić... z pozostałych dobr ratować nie zaniechywał. Małżonce mey teraznieyszey in casum śmierci moiey za kuratora pana Jana Sebastiano-wicza, pisarza communitatis mercatoriae Wilensis, upraszam. Przypomniałem też sobie, że iego mość pan Boim, woyt Wileński, przed lat kilka zlecił mi był, abym pienkę iego mości w Krolewcu sprzedał, albo też komu kredytował, upatrzyszy iaki kolwiek pożytek, że na ten czas targu y pokupu dobrego nie było, sprzedałem był oną na borg za złotych trzy tysiące panu Krystianowi Ederowi, kupcowi y mieszczaninowi Królewieckiemu; więc że panu Ederowi falować poniekąd przyszło, a za tym iego mość pan woyt niepewien zapłaty sobie należącey zostaiąc, wraszczal sobie do mnie prawo y acces, a że tenże pan Eder przychodząc do siebie iuz iego mości panu

woytowi tysiąc złotych oddał, nie nie wąpiąc, że i ostatek oddać zechce, ia zaś upraszam iego mości pana woyta, aby po śmierci mey, małżonki mey y syna mego turbować nie raczył, bom ia iego mości nie zgola w tey mierze nie winienem. Tak tedy ten mój testament napisawszy y sporządziwszy y samego siebie Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy świętey iedynemu w opiekę oddawszy, wielce upraszam y żadam małżonki mey teraznieyszey y syna mego, aby do exekutiey przywiedziony był iakoby we wszystkim ostatniey woli dość się stało, zachowując sobie póki sił, zdrowia y żywota mego stanie, wolne używanie tey wszystkiey substantiey moiey, tak w rzeczach ruchomych—w zlocie, srebrze, summy pieniędzy, towarach y iako y w osiadłościach wyżej pomienionych, będącey tudzież wolną poprawę y odmianę tego testamentu moiego, do którego przy podpisie ręki mey własney y przyłożeniu pieczęci mey własney uprosiłem ichmościów panów przyiaciół moich, niżej na podpisach ichmościów imion y przezwisk wyrażonych, aby swe ręce podpisali. Pisan w Wilnie dnia dwunastego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześć set siedmdziesiąt trzeciego. У того тестаменту при печати подпись руки такъ самого пана Соколовского, яко и пановъ печетаровъ тыми словы: Krzysztof Sokolowski—ręką własną, Ustnie proszony oczewisto od pana Krzysztofa Sokolowskiego do tego testamentu podpisałem ręką swą—Mikołay Rychter, burmistrz Wileński; ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokolowskiego proszony do tego testamentu pieczętarz—Jozef Debert, rayca Wileński; ustnie oczewisto od pana Krzysztopha Sokolowskiego pieczętarz do tego testamentu proszony — Arniol Zaleski;

ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokolowskiego do tego testamentu proszony Krzysztoph Kazimierz Satryp—manu propria; ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokolowskiego do tego testamentu proszony pieczętarz podpisałem się—Kaspar Pawłowicki, rayca Wileński; ustnie y oczewisto uproszony o podpis do tego testamentu y ostatniej woli iego mości pana Krzysztopha Sokolowskiego, od samego iego mości pana Krzysztopha Sokolowskiego, ręką moją podpisuję—Łukasz Koczarski; ustnie y oczewisto proszony od iego mości pana Krzysztopha Sokolowskiego pieczętarz do tego

testamenta ręką moją podpisałem—Michał Maciey Prokopowicz—manu propria; ustnie proszony y oczewisto od pana Krzysztopha Sokolowskiego do tego testamentu ręką swą podpisałem—Stanisław Ławrynowicz. При томъ у тогожь тестаменту на каждой страницѣ картѣ на долѣ подпись руки и назначенье власное небожчиковское въ тые слова: Krzysztoph Sokolowski. Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ оногo до актъ и за прозьбою зъ верху писаное особы, слово до слова згодне есть до книгъ-кгородскихъ Виленскихъ принять и уписатьъ.

1697 г.

Изъ описки № 4677, за 1694—1698 г., докум. № 3.

205. Жалоба евангелическаго пастора на Куписскаго ксендза плебана по поводу жестокаго и безчеловѣчнаго истязанія онаго ксендзошъ.

Евангелическій пасторъ приноситъ жалобу на Куписскаго ксендза по слѣдующему случаю: помянутый пасторъ возвращался домой по совершеніи церковныхъ требъ, на дорогѣ остановился отдохнуть у Куписскаго мѣщанина; въ этому послѣднему зашелъ в Куписскій ксендзъ, бывший въ то время на веселѣ; онъ заставилъ пастора войти въ его

домъ и подвергъ его самымъ жестокимъ истязаніямъ. прорвалъ даже sobolю шапку и верхнее платье; по просьбѣ равныхъ шляхтичей освободилъ его послѣ трехдневнаго истязанія, при чемъ взялъ съ обиженнаго 16 талеровъ и росписку, содержанія которой онъ не помнить по причинѣ истязанія и болѣзненнаго состоянія.

Solennie manifestując się, opowiadał y żalował wielebny imię xiądz Andrzej Lisiecki, kaznodzieia zboru ewangelickiego Sołomieskiego, w wielkiej krzywdzie, nie-

slychaney obeldze, w zbicium y w tyrańskim zmordowaniu swym, na w Bogu wielebnego imci xiędza Stanisława Lipowskiego, plebana Kupiskiego, o to y takowym sposobem:

że obżalowany imć xiądz pleban Kupiski, nie postrzegając powagi stanu swego duchownego y kanonów, w prawach duchownych, także nie dbając na peny w prawie pospolicym, constituciach y confederacjach seymowych surowo na występnych ludzi opisanych, violando pokóy pospolity, bezpieczeństwo dissidentibus in religione christiana prawem pospolicym, przysięgami najiaśniejszych królów ichmciów, constituciami y confederatiami seymowemi obwarowane, w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dwudziestego dziewiątego dnia, żałującego imci xiędza kaznodzieia zbora Solomieskiego w powinności swej kaznodziejskiej iadącego od chorego imci pana Gandzkofa z mąietności Holot, w powiecie Upitskim leżącej, przeiawszy na dobrowolney drodze, w mieście Kupiszkach, w powiecie Wilkomirskim leżącym, co tylko chcącego się ogrzeć y koniom odpocząć, dla czego wstąpiwszy do domu Jana Gieciusza, mieszczanina Kupiskiego, tam spokojnie zostawał; gdzie obżalowany imć xiądz pleban Kupiski nadiachawszy, a będąc już dobrze wesołym nad zmrokiem, żałującego kaznodzieię Solomieskiego, nic sobie niewinnego, bez żadney namniejszey okazji, gwałtem na sanie swoje wzięwszy, wprzódź zawiozł do plebaniey Kupiskiej, a potym ztamtąd już mając zły zapamiętały przedsięwzięty umysł, także gwałtem związawszy, na swoich saniach do folwarku swego, tuż pod Kupiszkami zostającego, zawiozszy, sanie żałującego ze wszystkim zabrawszy, tamże za sobą zawiesić kazał; gdzie mając w folwarku żałującego już sobie powolnego tyrańsko y niemilosiernie stryczkami ręce w tył, także y nogi związawszy y skrepowawszy, niezwyčajnym orężem, nie respectując na bo-

iaźń Bożą, na canony duchowne y prawa świeckie, także na charakter swój kapłański, pastwiąc się nad stworzeniem Bożym, począwszy od głowy aż do stopy nóg powrozami skręconemi y namoczonemi tyranizując nie pojednokrotnie zbił, zmordował, rany sinie, krwią naciekłe, pozadawał, nogi poprzeciskał y ieszcze iako chcąc zażywać okrucieństwa natyranizowawszy się, ledwie co żywego zostawił, na ostatek pro libitu scelera tak dalece, że horrendum y pisać, nad żałującym popełniając przez trzy dni biąc y wiążąc w prywatnym więzieniu chowając. Gdy żałujący już zmęczonym y skaleczonym będąc per viscera Dei, o compassią nad sobą upraszał, nie tylko oney zażyć nie chciał, ale ieszcze czapkę sobolą, kosztującą złotych czterdzieście, suknie wniwecz poszarpawszy, kosztującą złotych sto, zabrał, a potym samego żałującego natyranizowawszy się, za instancją wielu ichmciów znacznych ludzi i za eliberowaniem przez imci pana Mikołaja Żuka y imci pana Feliciana Porzeckiego, także pana Pawła Pawłowskiego burmistrza Birżańskiego wypuszczając z więzienia skaleczonego y ledwo co żywego, już w roku terazniejszym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, miesiąca Januarii pierwszego dnia, w dzień Nowego lata, talerów bitych szesnaście, także piśmo, czyli też kwitacją iakowąś, którego żałujący dla zbicia y okrutnego zranienia pamiętać nie może, do podpisu przymusiwszy, gwałtem wymógł y wymusił. Od którego to takowego zbicia, zmordowania y skaleczenia, Pan Bóg wie, iezeli żałujący żyć będzie. Które to boie y rany, w relacyi ieneralskiej szyrzey są opisane. O co wszystko chcąc żałujący z obżalowanym imci xiędzem plebanem Kupiskim prawem czynić, tak wielkiej oppressii, zbicia, skaleczenia, także

szkod poczynionych in foro fori dochodzić, pen, w prawach duchownych y świeckich na obżalowanym dochodzić, te swoją solenną manifestacją, zostawiwszy sobie salvę tey protestacyi meliorandi et corrigendi, a in casu czego potrzeba będzie inszey zಾನiesienia, za nieprzyjęciem w grodzie Wil-

komirskim, do xiąg grodzkich Wileńskich zanosił*).

*) Въ другомъ, подобномъ же актѣ, находящемся въ этой же актовой книгѣ, подъ № 5, занесенномъ въ Вилен. град. судъ отъ имени жены истерзаннаго пастора Андрея Лисецкаго, упоминается, между прочимъ, что отъ причиненныхъ ему вышепомянутымъ ксендзомъ жестокихъ ранъ онъ скоро умеръ.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., стр. 137.

206. Жалоба ксендза Войны, инфулата регулярныхъ канониковъ beatissimum martyrum на семейство Кульвинскихъ, по поводу нашествiя ихъ на монастырскую деревню и убiенiя 2-хъ русскихъ солдатъ, возвращавшихся на родину.

Инфулатъ регулярныхъ канониковъ приносить жалобу на семейство Кульвинскихъ по слѣдующему случаю: въ 1708 году русскiе солдаты выходили изъ предѣловъ в. кн. Литовскаго; четверо изъ нихъ зашли въ деревню канониковъ Бимберы; помянутые Кульвинскiе, узнавши объ этомъ, напали съ вооруженной силой и въ этой деревнѣ двухъ солдатъ жестоко ранили, а другихъ двухъ убили

на смерть; каноники, боясь мести отъ солдатъ, послали мѣстнаго священника и одного шляхтича въ качествѣ посредниковъ для объясненiя этого дѣла, но Кульвинскiе священника избили, а шляхтича ранили, отчего онъ и умеръ. Кромѣ этого Кульвинскiе угрожаютъ смертию и самому инфулату Войнѣ.

Wielmożny w Bogu przewielebny xiądz imię Cypryan Stefan Woyna y infułat Widzieniski, imieniem swoim y imieniem wszystkich ichmć xięży kanoników regularnych bb. martyrum de poenitentia tegoż conventu Widziniskiego, na ichmć pp. Jerzego—oysa, Jana, Kazimierza—synów Kulwińskich, tudzież na ieymć panią Annę Moysiownę Jerzynę Kulwińską—matkę y ieymć panią Izabellę Kulwińską Ossimowską—córkę, y innych obżalowanych ichmo-

ściów, w uczynku niżej wyrażonym imionami y nazwiskami imć dobrze wiadomych y znaiomych, w iednostayney radzie y namowie z sobą będących o to y takowym sposobem sollenną zanosił manifestacją: iż w roku terazniejszy 1708, miesiąca Februari 29, gdy nie wiedzieć zkądsci do wsi żałuiących ichmćściów, nazwaney Bimbierzy, w powiecie Wilkomirskim leżącej, do tegoż konwentu Widzieniskiego należącej, podczas wychodzącego na onczas z xięstwa Li-

tewskiego woyska Moskiewskiego, moskalów czterech do chłopa ichmcióch w tey że wsi mieszkającego, nazywającego się Bimbierysa, przyszli, o czym obżalowani ichmć, iako bliższy sąsiedzi, wzięwszy wiadomość, proprio ausu, nadapszy na pomienioną wieś y pomienionego chłopa, zwysz rzeczonych moskalów bić zabiać poczeli, iakoż dwóch posieczonych uciekło, a dwóch na śmierć pozabiali, y w iezierze żałujących ichmościow, nazwanym Inkietry, do tegoż konwentu ichmć należącym, potopili, co zaś przy tych moskalach znaleźli, wszystko sobie zabrali, oczym żałujący wiel. imć. x. Woyna wzięwszy wiadomość, wiedząc dobre, słyszając, iako się strasznie moskale lada (sic) krzywdy swej mścili, żałujący imć, obawiając się, aby iakiej zemsty nie tylko nad pomienioną wsią y niewinnemi chłopami, ale też na samym klasztorze y osobach żałujących ichmć nie czynili, po przyjacielsku imci xiędza Michała Romanowicza, prezbitera tegoż conventu Widzieniskiego, z służącym swym na imie panem Alexandrem Kotłowskim, pytając się obżalowanych ichmć, quo ausu śmieli y wazyli się gwałtem na wieś żałujących ichmć naieżdzać y tam na nieznośną biedę y kłopot żałujących, moskalów pozabiać, posłał. Gdzie pomieniony imć xiądz Romanowicz w roku terazniejszy tysiąc siedmsetnym ósmym miesiąca Marca wtórego dnia, z pomienionym panem Kotłowskim, gdy tylko co na podworze dworu obżalowanych ichmościów, nazwanego Bimbiery, w powiecie Wiłkomierskim leżącego, wiechali, obżalowani ichmć panowie Kulwińscy, z niemałą gromadą lu-

dzi, z szablami, kosami, cepami, kiiami, siekierami oskoczywszy imci xiędza Romanowicza y pomienionego pana Kotłowskiego niemiłosiernie bić, siec, zabiać poczeli, iakosz imci xiędzu Romanowiczowi raz szkodliwy w prawey ręce zadali, (o co in foro competenti żałujące ichmć dohodzić będą); a zaś pana Kotłowskiego, szlachcica rodowitego, kiiami bili, szablami siekli, iakosz w głowie z prawey strony razy szkodliwe dwa, z lewey zaś strony raz nad samym skroniem—trzeci, a czwarty raz w prawę rękę w samy łokieć szkodliwy zadali, kiiami wszystkiego niemiłosiernie zbili, od którego to bicia y nieznośnych ran w tym że roku die 17 Marca z tym się światem pożegnać musiał, o czym szyrzey relacye, conspecty ran y prezentacia ciała pana Kotłowskiego ieneralskie szyrzey w sobie wyiaśnia. Nie dość na tym obżalowani ichmć, łaiąc sromocąc y lżąc samego żałującego wielmożnego imci xiędza Woynę—proboszcza infulata Widzieniskiego, zabiciem na śmierć srogie odpowiedzi y pochwałki działali. O co tedy wszystko, tak o gwałt, wioleńcią, naiazd na wieś żałujących ichmościów, o zabicie pana Kotłowskiego, o zelżenie, żal imci xiędza Woyny y o czynienie odpowiedzi y pochwałki, o szkody, nakłady y peny prawne, chcąc prawem czynić, oraz też, aby in posterum obawiając się za zabicie tych moskalów iakiej na sobie nie ponosili pomsty, dał tę swą solenną manifestacją, z wolną oney na potym melioratią, za nieprzyjęciem u xiąg grodu Wiłkomirskiego do xiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1714 г.

Изъ книги № 4726, за 1714 г., л. 242.

207. Жалоба старосты Шиманскаго Франциска Подберескаго на братьевъ Шѣрѣвскихъ за сдѣланный ими наѣздъ и разныя насилія.

Шиманскій староста и трибунальный судья Францискъ Подберескій приноситъ жалобу на Серадскаго стольника и братьевъ Мерѣвскихъ по слѣдующему случаю: отправляясь въ трибунальное засѣданіе Новгородской каденціи, Подберескій встрѣтилъ въ м. Ляховичахъ братьевъ Мерѣвскихъ, которые подъ предлогомъ экзекуціи недоимокъ чоповаго и шеляжнаго, съ вооруженной силой производили полный разбой и грабежъ: взяли

деньги съ мѣщанъ и не выдавали имъ расписокъ, насилывали дѣвицъ, бросали въ погреба, наполненные водой, жидовъ, держали ихъ по нѣскольکو дней; подвергали истязанію мѣстнаго священника, производили множество другихъ безчинствъ. И когда Подберескій вступилъ съ ними въ объясненія, то они напали и на него и его слугъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego miesiąca Augusta pierwszego dnia.

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim Wileńskim przede mną Michałem Rapałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym Wileńskim, żałował y solenniter protestował się wielmożny imię pan Franciszek Podbereski—starosta Szymański, na ichmościów panów Michała stolnika Sieradzkiego, administratora woiewodztwa Nowogrodzkiego y Antoniego Mierzeiewskich, braci rodzonych, w spółney radzie y namowie z sobą będących, oto, iż co obżalowani ichmość pp. Mierzeiewscy, zostaiąc w spółney radzie y namowie, a idąc trybem żołnierskim, zostaiąc sami na służbie wojskowej y nie mało mając ludzi żołnierskich zaciągnionych, a popełniając pod sądami głównymi trybunalnemi, teraz w Wilnie odprawującemi, iawny zbytek, excess y kry-

minał, niby w sposób ekzekucyey czopowego szelężnego, administratorem woiewodztwa Nowogrodzkiego będąc y to iuż po uczynioney satisfakcyey sobie, to iest, po odebraniu tysiąc sześciuset piędziesiąt złotych polskich, od arendy żydów Lachowickich, a na to quitu nie dali, y reszty tylko złotych dwadzieścia y dwa praetenduiący violenter, armata manu, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czternastym miesiąca Julii dwudziestego szóstego dnia, na majątność Lachowicze, w woiewodztwie Nowogrodzkim leżące, naiechawszy, żydów do więzienia prywatnego pobrawszy, w sklepie wodą napelnionym trzymali, więzili, morderstwa różne zażywali, do okupu przymusili; na ostatek na plebanią cerkiewną oycy prezbitera Lachowickiego, potściwym dziewkom rapt czyniąc, violenter naszedszy, samego prezbitera zbili, zmordowali, skrwa-

wili, samą prezbiteryną kanczukami siekli, różne kryminały, rapta poczynili, excessa, kryminały popełnili, a co większa gdy żaluiający wielm. imé pan Podbereski—starosta Szymański, iako hrabstwa Lachowickiego imieniem wiel. ieymci pani Katarzyny Obryńskiej, primi voti Zmiartowskiej—skarbnikowej Lubelskiej, a terazniejszey Podbereskiej starosciney Szymańskiej, małżonki swey, iako samey aktorki, będąc possessorem y przez toż miasto Lachowicze do sądów głównych trybun. do Wilnia y do małżonki swey, w Wilnie rezyduiaćey, z sprawami iechał y na te violencie, excessa y kryminały popełniające nadiechał, tedy submityją wielką z ichmość postępuiać, po przyjacielsku certuiać, aby w swoiey zawziętości uhamować się chcieli, upraszał; aliści obżałowani ichmość panowie Mierzeiewscy, popełniając iawnny zbytek, exces y kryminał, iadaćego do sądów głównych trybun. czyniać in convulsionem powagi trybunalskiej y constytucyi seymowych, de securitate iudiciorum opisanych, samego żaluiaćego ni wczym sobie niewinnego, konfudowali, do pistoletow porwawszy się, zabić usiłuiąc strzelali, szabel podobywawszy siekli, rąbali, sług żaluiaćcego mianowicie imé p. Adama Biestrykowskiego w głowę zacieli, a imci pana Jakuba Siekluckiego w lewą rękę szkodliwie zacięto, razy pozadawali, mordowali, samego żaluiaćcego na ziemię obwaliwszy, skrwawili, słułki, mało na śmierć nie zabili y ledwo obronną ręką od takowych violatorów y kupy swawolnych ludzi, do kilkadziesiąt człowieka zgromadzoney, uycić mogli, pistolety powystrzelawszy, a goniać się za sługami y za inną czeladzią żaluiaćcego uchodzącą pociskiem rzucili, toż y szablami czynili. Jakoż dwie szabli y dwie pary pistoletów na ziemi pobrawszy y grodzie Nowogrodz-

kim prezentowali y tam do tegoż grodu oddali, podczas którego kryminału y violencyi popełnienia żydom, mieszczanom tamiecznym, rabuiać onych, szkody na trzy tysiące złotych y daley uczynili, dalsze odpowiedzi y pochwałki, iako też y z miasta Lachowicz violencią y expulsją udziaławszy, potym one zrabowawszy, odiechali y unikaiać za takowe kryminały, violencye paen prawnych, a dufiać na urzędników grodowych, w koligacyi z sobą zostaiących, calumniose procesa do xiąg na żaluiaćcego zaniosszy y przed tenże urząd grodzki Nowogrodzki na roczki Septembrowe anni praesentis sądzić przypadaiące, adcitować usiłuiąc, z tym się chlubią y szczycą. Zaczym żaluiaćcy delator, dowodząc krzywdy w ramieniu prezbiterynowi y prezbiterynowey, także żydom mieszczanom, w kryminałach popełnionych y w szkodach poczynionych, tudziesz y sobie samemu stałey, a per omnia obżałowanych wszystkich ichmościów do personalney komparycyi y do skuteczney in principali negotio przed sądem głównym trybunalnym rozprawy processów grodu Nowogrodzkiego calumniose zamienionych, y pozwów na roczki Septembrowe wymienionych, in omnibus punctis, paragraphis et clausulis onych, do skasowania y anihilowania, do nagrodzenia szkod poczynionych y na prawo spendowanych, za niestaniem zaś obżałowanych osób, do wskazania banicyi doczesney wieczney y infamii y dalszych paen prawnych y kryminalnych, zostawiwszy sobie tey žaloby do meliorowania y do dalszego o pretensie różne, do zapozwania, iako też prezbiterynowi do uczynienia osobliwego aktoratu y dołączenia się do tey žaloby salvum ius, a teraz vigore constitucyi seymowych o violenciach y kryminałach opisanych y terminu do rozprawienia się w nich naznaczonego, żaluiaćcy aktor dał

tę swoją solenną manifestacją z wolną oney | żaloby, do xiąg urzędu grodzkiego Wileń-
melioracją, iako też y łączenia się do tey | skiego zapisać, co iest zapisano.

1765 г.

Изъ книги № 4780, за 1765 г., листъ 41.

**208. Жалоба Ковенскихъ лютеранъ на ксендзовъ и на разныхъ лицъ, причинив-
шихъ имъ насиліе во время погребенія.**

Лютеранскій пасторъ отъ имени своихъ едино-
вѣрцевъ приносить жалобу на Ковенскаго авгу-
стианскаго плебана и мѣщанъ по слѣдующему слу-
чаю: во время погребальнаго шествія на лютеранъ
сдѣлали нападеніе мѣщане, подстрекаемые ксенд-
зовъ, нанесли даже ударъ палкою въ голову

пастору, они затащили послѣдняго на ксендзовскій
дворъ и предали публичному поруганію, хотѣли
даже подвергнуть истязанію; вмѣшательство од-
ного доминиканскаго ксендза избавило его отъ
послѣдняго.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piąte-
go miesiąca Maia czternastego dnia.

Na roczkach maiowych grodzkich woie-
wodztwa Wileńs., w roku tym, wyż na dacie
pisanym, do sądzenia przypadłych y porząd-
kiem prawa statutowego in loco solito iu-
diciorum, w mieście ikmci Wilnie w zamku
sądzących się, przede mną Michałem y Ka-
zimierzem hrabią z Kozielska Ogińskim,
woiewodą Wileńskim, oraz przed nami urzę-
dnikami sądowymi grodzkimi woiewodztwa
Wileńskiego, od tegoż i. w. imć pana woie-
wody Wileńskiego instalowanemi, compa-
rendo personaliter i sądu patron imć pan
Antoni Puksza, solenniter manifestował się
na szlachetnych panów Ernesta Bogusława
Luciusza—burmistrza, Michała Kweczera—
gminu przysięgłego, oraz y drugich miasta
ikmci Kowna obywatelów y całego zgroma-

dzenia Augustanae confessionis, na prze-
wielebnych w Bogu ichmć xx. Franciszka
Frąckiewicza—plebana y Kamińskiego, ko-
mondora kościoła ś. Piotra y Pawła fary
Kowieńskiej, tudziesz imci pana Stefana
Głębockiego—wójta Kowieńskiego, ludzi,
cieśłów y parobków, do tumultu y wiolen-
cyi zebranych y aktu przyłączonych, mie-
niąc oto: iż żalujący delatores, mając dla
siebie prawa y konstytucye rzeczy-pospoli-
tey, przywileia nayiaśniejszych królów pol-
dawne, etiam przez panującego teraz nay-
iaśniejszego króla imć Stanisława Augusta
p. n. m., łaskawie konfirmowane, tudziesz
dekreta komissarskie królewskie przeciwko
złosliwym impetitiom, omnem securitatem,
tranquilitatem et libertatem, iak wszystkim
miasta Kowna obywatelom, tak w szczegól-
ności dyssidentom in religione christiana,

tam in civilibus, quam in spiritualibus obespieczając, których bacie (sic) obżałowanemu imé x. plebanowi Kowieńskiemu ad notitiam dawniej się dostały, co in fundamento communitas dyssydentów Kowieńskich, praw y wolności sobie pozwolonych, we wszelkiej modestyi y spokojności zażywała, obżałowany ix. pleban Kowieński, nie dość że dawniej słowami y listami skomatycznemi (które producentur) dyssydentów, osoby duchowne y świeckie, innumeris vicibus dyffamował, wexował, przez siebie y przez suburdynowanych, lecz insuper w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym na dniu dwudziestym miesiąca Apryla obżałowani ichméc, in conducto z sobą będący, contemnendo prawa popolite, przywileia królewskie y dekreta kommissarskie et omnia jura, gdy querulantes ciało umarłego człowieka swoiey konfessyi do miesca pogrzebowego ulicą postronną, alias zaulkim, evitando ne inferent irritamentum animi, prywatnie na marach niesli, obżałowany imé xiądz komendarz Kamiński y z nim ludzi kilkadziesiąt, od roboty cieielskiej z siekierami y kijmi wezwani y od obżałowanego imé pana Głębockiego—wóyta Kowieńskiego dodanymi cieśłami, ex opposito plebanii robiących, tychże dyssydentów na ulicy, bez żadney okazji, atakowali, łaiać, lżyć, potraćć, targać, bić wazyli się, osobliwie ministrum Andraeam—septuagenarium, a in ministerio spirituali w Kownie od roku tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, sine mala nota, przykładnie perseverantem, bez żadney przyczyny, na ulicy po blocie targali, chcąc onego w blocie rozciągnowszy kanczukami oćwiczyć, na co sześciu ludzi kanczuki przy sobie mieli, imé x. pleban przez parkan, tułiącego się przy parkanie ministra, sam własną ręką trzcina raz y kilka po głowie uderzył,

tandem do plebanii do imé x. plebana barziewy zawlekli, niż zaprowadzili, gdzie tenże ix. pleban, nieprzystoynym venerando characteri suo postępkim, złość popółstwa zawziętego potwierdzając swoią non minori furią wywierając, na miłość Boga y bliźnego nie pamiętając, ani na submissium zbitego staruszka nie respectując, lżył, łaiał, sam rękoma swemi kołnierz przyzwoity biały z szyi na kawalki podarł, kanczukować usiłował, na co wyż mianowane sześć ludzie na pogotowiu stali, iakoż y to by wykonali, gdyby nie wyperswadował y nie uśmierzył zapalczywość reflexiami swoimi będący pod ten czas nieiaki ix. dominikan klasztoru Kowieńskiego przytomny y miłosierdziem zdięty; iakoż wypuszczonego z plebanii pasterza swoiego niektórzy zpromadzenia confessionis Augustanae, y trupa na ulicy porzuconego, acz między tumultem wzruszonego popółstwa, z niebezpieczeństwem życia ad loca sua zaprowadzili, w ustawiczney iednak w querulantach chcąc mieć niespokoyność, różnych ludzi etiam szpitalnych swoich po domach luteranów ix. pleban y komendarz na wexą y łaianie in scrippo quaerentes rozsyłając, odpowiedź y pochwałki na zabicie osób y zburzenie kościola y domów eorundem dissidentium publicznie czynić nie przestają. O których krzywdach y exorbitancyach iniuriati delatores nomine totius communitatis suae przekładając querimonie suae duchowney y świeckiey zwierzchności, w mieście stołecznym w. x. Lit. Wilnie na ten czas znajdującey się, iaśniewielmożnym ichmciom x. biskupom, prałatom ii. ww. ichmciom panom senatorom, marszałkowi et assessoribus kommissyi generalney w. x. Lit., sprawiedliwości ś. y protekcyi dopraszając się, quo in ordine zachowania querulantes dissidentes, przy tych prawach, konstytucyach rze-

czy-pospolitey, przywileiach królewskich, dekretach y wszelkich dokumentach, funduszach, wolnościach, przy magistratowych urządach, et circa liberum religionis suae exercitium, do pokarania penami y winami pro demerito actionis distinctim na obżalowanych ichmciów complices de rigore utriusque iuris ściągającami się et relative do

dawniejszych manifestów y żalob, do uznania, obwarowania y przysądzenia delatoribus tego wszystkiego, quod juris et praetensionis et ex documentis fusius deducetur, salva żalob melioratione et correctione, dali takowy manifest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw potocznych zapisać, który iest przyjęty y zapisany.

1765 г.

Изъ книги № 4780, за 1765 г., листъ 204.

209. Частное письмо Ковенскаго есендза Фронцкевича проповѣднику лютеранскому.

Въ письмѣ этомъ кс. Францкевичъ ругаетъ и поноситъ лютеранскаго проповѣдника Андрея за то, что подчиненные его уклоняются отъ платы

коляды и подарковъ на Новый годъ и угрожаетъ имъ изгнаніемъ изъ домовъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piętego, miesiąca Maja cztyrnastego dnia.

Na roczkach maiowych woiewodztwa Wileńskiego, w roku tym, wyż na dacie pisanym, do sądenia przypadłych y porządkiem prawa pospolitego, in loco solito iudiciorum, w mieście ikmci Wilnie w zamku sądzących się, przede mną—Michałem Kazimierzem, hrabią z Kozielska Ogińskim—woewodą Wileńskim, oraz przed nami—urzędnikami sądowemi grodzkiemi woiewodztwa Wileńskiego, od tegoż i. w. imci p. woiewody Wileńskiego installowanymi, comparendo personaliter u sądu patron imé p. Antoni Pukszta, list prywatny, od imci x. Franciszka Frackiewicza — plebana Kowieńskiego do

imci p. Andrzeia—predykanta Luteranorum pisany, in rem et partem tegoż imci służyący, opowiadał, prezentował y ad acta podał, który, podając do akt, prosił mnie woiewody y nas urzędu, ażeby pomieniony list, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, był do akt grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my, ony przyjąwszy, wpisując w xięgi, de verbo ad verbum zaleciliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Monsieur. Noveritis vestram malitiam erga nos suis asseclis adeo impressam, quod summa cum postpositione mea tempore visitationis valvas ocludere seque occultare audent, ius patriae et canonicum, iam pridem

promulgata dicent, quod singuli Iudaei, qui occupant loca catholicorum, multo magis vos Lutherani debetis mihi optemperare, contribuciae collectam pro strenna non vero ita reclamare, fugere vitareque me totius huius civitatis parochum; si vos, uti ita dicam, diabolum superbum sequimini, me timendo fugiendoque, fugite e domibus et civitate hac, ne oculus meus prolem vestram et te malorum omnium fautorem videat. Sin secus emendare vultis, jubete vestris assecclis, ut nobis e domibus suis strennam debitam reddant; tuque ipse ne sis patri tuo similis in superbia, veni ad me, multa habeo

dicenda. U tego listu podpis ręki imci x. Fronckiewiczza. Demum additament oraz intytullaeya his verbis: Franciszek Frackiewicz parochus Counensis. Adhuc fara ipse, quam tui Lutherani contradixeretis mihi, pro certo fortius agam, a servitiis vestris famulos recipiendo. Collaria pendentia doctorum, non vero nostra portate, scholam et xenodochium, quo in fundamento habetis, dicit. Andreae praedicanti Lutheranorum Counensi. Który to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1770 г.

Из книги № 4785, за 1770 г., л. 131.

210. Изрекательный листъ, данный разными шляхтичами русскому войску, что они больше не будутъ бунтовать и нарушать законовъ рѣчи-посполитой.

Понменованные въ этомъ документѣ шляхтичи, принимавшіе участіе въ бунтѣ, даютъ изрекательный листъ, въ которомъ сожальють о своемъ заблужденіи, что они принимали участіе въ безпоряд-

кахъ и сознають, что эти бунты направлены были къ ниспроверженію законовъ и правъ рѣчи-посполитой. Листъ этотъ предъявленъ былъ капитаномъ российскихъ войскъ Есткомъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego czwartego dnia.

Coram actis grodu woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter wielmożny imé p. Michał Estko, kapitan woysk rossyiskich, recess przysięgą stwierdzony, od niżej wyrażonych woysku rossyiskiemu dany, ad acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wi-

leńskiego podał, którego tenor sequitur talis:

My niżej na podpisaniu rąk naszych wyrażeni oznaymujemy tym naszym formalnym recessem, przysięgą stwierdzonym, iż chociaż my przyłączyliśmy się do buntu podniesionego przez złe intencye mających współobywatelów dążącego do wruszenia pokoju w oyczyźnie, lecz widząc teraz złośnie onego

przedsięwzięcia, od niego odstępuiemy, odrzekamy się y przyznaiemy wszystko, co przez ten bunt uczyniono za przeciwne prawom y konstytucyom rzeczy - pospolitey, którym my powinni iesteśmy we wszelkiej obszerności być posłusznemi, iako też y w samey rzeczy iesteśmy posłuszni. In fidem quorum czyniemy ten recess przeciw przeszłemu naszemu postępkowi, a dla większey wiary, wagi y waloru, rękoma naszemi własnemi podpisuiemy się. Pisan roku tysiąc siedm-siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia. U tego recessu podpisy rąk aktorów tak umiejętnych, iako też nieumiejętnych piśma, oraz attestacya z podpisem przytomnego sic exprimuntur: Jan Kiernożycki mp. ††† Teodor Wołodźko, ††† Jan Dziemidowicz, ††† Stefan Wabałowicz, ††† Franciszek Chwiedorowicz, ††† Jan Sawicki, ††† Jan Redor, ††† Maciey Palczewski, ††† Jan Boreyko. Za tych wszystkich wyż pomienionych krzyżykami własną

ich ręką pisanych, ia swą własną ręką, iako umiejący, wyż pomienionych podpisuię się Jan Kiernożycki mp. Bogusław Zagórski, pisarz celny; ††† Antoni Radaszewski, ††† Maciey Witkowski, Jerzy Sypayło attestor, zem był przytomny ich podpisom do tego recessu, Mateusz Jelenski, podstoli xięstwa Żmuydzkiego mp.; ††† Jan Bortkiewicz, ††† Antoni Mazolewski, ci dwa chorągwi Wolkowyskiej, ††† Mateusz Iwaszkiewicz ten Narwoy chorągwi. ††† Baltromiey Sawicki, ††† Stefan Tulczynski, ††† Jakub Skarzyński. Za tych wszystkich wyż pomienionych krzyżykami własną ich ręką pisanych, ia swą własną ręką iako za nieumiejętnych wyż pomienionych podpisuię się Bogusław Zagurski, pisarz kom. Jurburskiej, ††† Józef Jabłoński. Który to takowy recess przysięgą stwierdzony, woysku rossyiskiemu dany, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1775 г.

Изъ связки № 4591, съ 1575—1721 г. докум. № 1.

211. Общій перечень дымовъ и податнаго сбора съ римско-католическихъ приходовъ Виленаго воєводства за 1775 годъ.

	dym.	złot.	gr.		dym.	złot.	gr.
Miasto Wilno	—	26336	—	Parafia 6-go Piotra . .	162	964	—
Parafia 6-go Stefana . .	111	638	—	— Rudomińska . . .	532	3160	—
— 6-go Nikodema . . .	74	444	—	— Turgielska	481	2854	—

	dym.	złot.	gr.
Parafia Solecznicka . . .	275	1600	—
— Miednicka . . .	367	2182	—
— Cudzieniska . . .	175	1036	—
— Szumska . . .	58	344	—
— Ostrowiecka . . .	110	658	—
— Worniańska . . .	498	2984	—
— Gierwiatska . . .	150	898	—
— Michalska . . .	198	1184	—
— Bystrycka . . .	389	2334	—
— Ławaryska . . .	150	900	—
— Rukoynska . . .	110	1246	—
— Niemienczyńska . . .	489	3518	—
— Janiska . . .	131	768	—
— Inturska . . .	226	1674	—
— Malaska . . .	128	1016	10
— Widzieniska . . .	344	2733	10
— Dubińska . . .	286	1698	—
— Giedroyska . . .	311	1820	—
— Podbrzeska . . .	187	1102	—
— Meysagolska . . .	418	2488	—
— Kiernowska . . .	167	1030	—
— Musnicka . . .	397	2372	—
— Szyrwińska . . .	333	1992	—
— Szeszolska . . .	350	2084	—

	dym.	złot.	gr.
Parafia Nidocra . . .	51	302	—
— Poboyska . . .	497	2912	—
— Getwańska . . .	130	756	—
— Upitska . . .	97	578	—
— Werkowska . . .	482	2870	—
— Giegużyńska . . .	24	138	—

Summa summarum 8989 81610 20

Jakową taryffę podatku podymnego ad mentem konstytucyi 1775 roku sporządziwszy, z którey wynika oprócz miasta, dymów osmtysięcy dziewięćset osmdziesiąt dziewięć, a z nich wypada płaty złotych polskich insimul z miastem osmdziesiąt ieden tysiąc sześćset dziesięć y groszy dwadzieścia. Rękoma naszemi przy wyciśnionych pieczęciach podpisujemy. Adam Józef Kozakowski—sędzia ziemski Kowieński, chorąży Petygorski w. w. x. Lit. lustrator podatków rzeczy-pospolitey woiewodstwa Wileńskiego, Andrzej Pomarnacki — sędzia ziemski woiewodztwa Smoleńskiego, lustrator podatków rzeczy - pospolitey woiewodztwa Wileńskiego (m. p.).

1776 г.

Изъ книги № 4790, за 1775—1776 г., л. 783.

212. Жалоба Виленскихъ мѣщанъ на Виленскій магистратъ по поводу разныхъ его злоупотребленій.

Янъ Орлицкій, Мозырскій коморникъ (земле-мѣръ), отъ имени всего Виленскаго городского сословія приноситъ жалобу на весь Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: лица, заставляющія въ магистратѣ, получаютъ свои мѣста, какъ бы по послѣдству отъ отцевъ въ дѣтямъ. Пользуясь этимъ исключительнымъ условіемъ, они открыли рядъ многочисленныхъ и вопіющихъ злоупотребленій противъ всякихъ правъ и привилегій. Такъ они

обращаютъ на свои нужды всѣ городскіе доходы; разоряютъ всѣ городскія имѣнія, продаютъ ихъ, закладываютъ или присваиваютъ себѣ, и крестьянъ отдають въ приданое своимъ родственникамъ, Вслѣдствіе такихъ злоупотребленій многие изъ горожанъ обнищали и какъ нищіе шатаются по городу. Другіе же обращены въ крѣпостныхъ крестьянъ магистратскихъ лицъ и публично трактуются ихъ холопами.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Coram actis grodu wojewodztwa Wileńskiego comparendo personaliter imć pan Jan Orlicki, komornik Rzeczycki, żalował y solenniter manifestował się, nomine sławetnych Beniamina Kossa, Franciszka Sądeckiego, Franciszka Otrębskiego, Tadeusza Skędzińskiego, Ernesta Webersa, Pawła Drozdowskiego, Jana Edlera, Jana Bąckiewicza, Kazimierza Woyszniewicza, Józefa Wojciechowicza, Krzysztofa Awłosewicz, Jana Kowalewskiego, Krystyana Blankiemberga, Krystyana Heyszmana, Piotra Huberta, Mikołaja Szydłowskiego, Szymona Paszkiewicza, Michała Stankiewicza, Krzysztofa Hrubę, Michała Blankiemberga, Antoniego Sawicza, Antoniego Santockiego, Stefana Hauryłowicza, Antoniego Łukaszewicza, Ignacego Kwiatkowskiego, Antoniego Komanowskiego, Samuela Małtyka, To-

masza Zieniewicza, Jana Miszkelewicza, Krystyana Rydela, Jakuba Piotrowskiego, Frydrycha Galle, Macieia Muchlińskiego, Michała Czecharskiego, Sebestyana Zbytkowskiego, Sylwestra Adankiewicza, Andrzeia Czeizora, Augustyna Romfelta, Leona Kalinkiewicza, Michała Holdowskiego, Frydrycha Tyztemberka, Grzegorza Misiewicza, Ernesta Plena, Frydrycha Berenta, Michała Januszkiewicza, Jana Krassowskiego y wszystkich starszych tegorocznych całego gminu y pospólstwa miasta ikmci Wilna na szlachetnych Kondrata Żyłkę, Grzegorza Hałuzę y innych burmistrzów, Daniela Paszkiewicza, Jana Krupskiego, Piotra Dubińskiego, Antoniego Lachowicza—radców, Jana Konczewskiego — pisarza sesyjonalnego y radzieckiego y cały magistrat Wileński, o to: iż co szlachetny magistrat Wileński absoluta potestate postępując przeciwko wszelkim prawom, przywilejom, dekretem, ordynacyom, mimo które prawo tak anteces-

sorowie, iako y sami szlachetni rządząc się y zachowując się nie podług przepisu onych, owszem, vilipendendo y postponendo srogą tychże praw cyrcumskrypeją dobra generaliter wszystkie mieskie, leżące, ruchome, summy pieniężne rozproszyli w różne ręce, folwarki z poddanemi po chłopu dwudziestu y trzydziestu y więcey, dożywocie mając, zięciom y córkom w posagach, inne przez kondyktowe opisy, transakcye, tajnie w skrytości czynione, pozawodzili, iako y recenter folwarki trzy w ręce wielmożnego imci pana Ciechanowieckiego odeszli, od którego antecessora lat kilkanaście temu iak wzięli summę ośm tysięcy złotych polskich, za dożywocie iednego folwarku, idque Tupaciszek od wielmożnego Ciechanowskiego, starosty Opeskiego, deinde za dekretem konfederacyi w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym; iterum od tegoż wzięli tysięcy kilkanaście, którą summę in proprium usum obrócili. Przez wszystkie lata tak z dobr leżących arendy, z gruntów, placów pozieme, superaty podymnego, quatuorgielta, przy podymnym wybierane z miasta dochody, publicznych prowentów, iako też składanek od trzech stanów magistratowego, kupieckiego, gminu całego pospółstwa corocznie na tysięcy kilkadziesiąt, rok od roku do siebie do skrzynki publiczney nie składali, bez wiedzy całego gminu y pospółstwa, ad velle sui dysponowali, y gdzie chcieli obracali, do kalkulacyi całego gminu y pospółstwa nie wokowali y nie dopuszczali, z którego gminu y pospółstwa największe są dochody, z różnych przychodów, z składanek przez wszystkie lata wybieranych, gromnicznych na złotych trzy tysiące zgórą kwartałowych extraordinarynych y innych, tudzież z różnych wyborów, lokciów rzemieśniczych, różnych cechów chlebowych, piroźnie, klatek, przekupnic,

warzywnic, różnych owoców zieleniznych, mlecznego, koszykowego, podwrotnego, kotłowego, berniowego, beczkowego, od siemierzów, szynków, garkuchni, od sklepów, stancyi, solennic, ratusznych zborów tysięcy kilkanaście, z wagi publiczney; tyleż od rzeźników, rybaków, szewców, czapeczników, czapecznic, gancarzów, od kramów, sklepów, solennic, z stancyi wiezney w rybnym końcu leżących; od żydów lokciowego złotych sześćset; seorsive od kramów y sklepów y innych wszelkich przychodów; trzy tysiące talerów bitych danych na reparacyą miasta od ś. p. najjaśniejszego króla Augusta trzeciego przez ręce ś. p. iaśnie wielmożnego Fleminga—podskarbiego miasta wyliczonych, z kamienic szpitalnych, które possydują prowizorami będąc, intraty odbierają, z proboszczami dzielą się, w szpitalach utriusque ritus ubogich nie chowają, rzemieślnicy y mieszczanie starzy y niewiśni po mieście z torbami żebrają zimową porą, nie mając przytulenia, po bramach pod murami, czasu tęgich mrozów y zawieruch bez czasu umierają. Zadając place na zabudowanie placów różnym senatorom, panom, kamienice in ruderibus y sklepy sprzedawali y pieniądze za one brali, inne do kancelaryi deponowali, cisz panowie ignotum gdzie się obrócili ze wszystkich lat przez antecessorów swoich, pradziadów, dziadów, rodziców, iako y sami szlachetni magistratowi ze wszystkich rzeczonych przychodów y innych, tu niepomienionych intrat mieyskich, żadnych likwidacyi y kalkulacyi nie zdawali y nie czynili, ani do publiczney skrzynki nie importowali, w iednym nieporządku zostając, do siebie zabierali, y in proprium usum obracali, w sekrecie zachowując y tajności, iako cały szlachetny magistrat Wileński, będący od sta kilkadziesiąt lat y więcey zpokrewniony, iakby z iedney

osoby złożony, gdy iedni po drugich sami będąc w magistracie swoich braci, synów, zięciów, wnuków, y dalszych krewnych sądzą mimo przepis, ordynacyi y wszystkich praw, szczegulnie z iedney krwi y familii swoiey obieraia do magistratu, a obcych godnych nie dopuszczaią, by wszystkie obroty w tajności, rządu w iednych ręku iakby obstant nici rozchody w skrytości między sobą zachowuią, gminowi całemu y pospółstwu ni o czym widzieć niepozwalaiąc. Regula iuris udysponowała, że miasto Wilno z trzech stanów złożone—z magistratowego, kupieckiego y pospółstwa, gminu całego, w miłości, iedności nierozdzielney, iakby in uno corpore zostaiąc, wszystkie swoje usilności y chęci razem łożyli, na utrzymanie całości dobra pospolitego tegoż miasta; lecz szlachetny magistrat, praesumendo sobie tychże gminowych za nic waząc, za chłopów y poddanych swoich poczytuie, publicznie chłopami na ratuszu nazywa, na posługi, iak poddanych chłopów pędzi y rozkazuie; iakoż w roku terazniejszym tysiąc siedmeset siedmdziesiąt szóstym przez wiele czasów wszystkie cechy, iak na panszczyznę poddanych o własnym chlebie bezprzestannie pędzili do folwarków, na bronienie onych, wiele takich było, którzy porzuciwszy robotę y rzemiosło o głodzie wartować noc y dni musieli; za obiady, uczyły y inne prywaty, nie mało gruntów y pustych murów w rozwalinach różnym klasztorom y więzy pozadawali, do ogrodów y cmentarzów przywłaszyć pozwolili mieyskich, mury wałowe stare około miasta, także klasztorom y swoim krewnym na erekcyą y poprawę ich murów demoliować y zbiiać pozwalali, bramę Spaską, która przez niedozor y nakrycie o trzech kondygnacyach, gdy zawaliła się, z całej bramy wszystką cegłę darowali iegomość xiędzu Modzolewskiemu—of-

ficyałowi ruskiemu, który od teyże cegły na mieyscu szpitala zmurował na dwa piątra stancyą y w teyże bramie w wałowym murze wybiwszy okno zmurował kram z mieszkaniem do niego z teyże cegły, żyda osadzil, za które obiedwie stancye z kramą, około sta talarów arendy bierze, skarb metropolity przy mieskich wałowych murach, mimo dyspozycyą prawa z obuch stron budynki stawić do murów przymurowywać się, y na tychże murach o dwóch piątrach, y więcey murować się ze szkodą murów całego miasta pozwalaią. Ad haec procedera wszystkie y dalsze transakcye, konwencye, dekreta zmwne, kondyktowe z iedną osobą magistratową, drugą z kupców, z kahałem Wileńskim y różnemi osobami konwencye przyznane y dalsze bezprawia, których opisać wyrazić niepodobna, na iedyną zgubę całego miasta, siebie bogacąc w niewiadomości gminu czynili, formowali, y odprawowali z dołożeniem gminu całego, a gmin o tym nie wiedział, in praeiudicium wszystkich praw, przywileiów, In fundamento konstytucyi novellae legis i. w. Ogiński, wiachwszy na woiewodztwo Wileńskie, uczynil porządek miasta całego, iak się maią zachować y rządzić punktami opisał, y te punkta ustaw swoich na rąk pięćset drukować kazal, szlachetny magistrat te punkta u siebie utail, nie drukował. I w przeszłym roku do Warszawy wyprawuiąc należało wpisać do plenipotencyi gmin, a szlachetny magistrat tylo od magistratu imci panu Konczewskiemu od kupców, imci panu Bobrowskiemu dali plenipotencyą, a sławetnych Sondeckiego y Hołdowskiego, nie wpisali w plenipotencye y z tym się odkazali, że pro hac sola vice pozwalamy gminowym iachać do Warszawy, y to dla usługi szlachetnemu Konczewskiemu, iako osobie magistratowej. Ad praesens ułożywszy skła-

danke seymową, która przez wszystkie trzy stany kontrybuowana być miała, gmin cały udysponowawszy wybrać kazali podług taxy, szlachetny magistrat, ani kupiecka izba nie taxowali się, y składanki nie złożyli, a przez gmin recenter złożoną składankę na trzytysiące kilkaset złotych wydobywszy skrzynkę próżną publiczną, żadnego szeląga z procentów wszystkich składanek dawniejszych nie okazując, aby terazniejszą składankę do swoich rąk odebrać y ad velle sui obrócić. Przegrozki, różne pochwały, na zdrowie y życie gminowych czynią, gdy o słusność się umawiają, za buntowników poczytują, y o dalsze inne krzywdy, szkody damnifikacye, varii generis bezprawia, przez szlachetny magistrat czynione, które w tym dla obszernego opisanie processie pomieścić nie mogą, referując się do osobliwszych punktów żaloby seorsive spisanych od gminu całego. O co wszystko żałujący gmin cały chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty wszystkich praw, przywilejów, ordynacyi et omnis tituli dokumentów, całemu gminowi służących, a przeciwnych do skassowania konwencyi, przyznanych z żydami kahału Wileńskiego y dalszych dekretów kondyktowych, konwencyi, transakcyi, procederów z różnemi poczynionych z dołożeniem gminu, w niewiadomości onego, także do skassowania y annihilowania om-

nis tituli wszystkich tych per totum, iako na zgubę miasta czynionych, do komportacyi wszystkich rejestrow, et omnis tituli skryptów sessyonalnych y innych, przez obżałowanego Kończewskiego—pisarza y cały szlachetny magistrat, sub nexu corporalis iuramenti, do komportacyi punktów przez i. w. Ogińskiego ułożonych y na pięćset rąk drukować kazanych, do zdania kalkulacyi za wszystkie lata, za dziadów, oyców y dalszych krewnych swoich, których dobra posiadując, iako y przez samych obżałowanych, z lat stante dispositione obżałowanych, ze wszystkich a wszystkich generaliter intrat y percept, tak przychodów, iako y rozehodów całego miasta Wilna, do nakazania, aby szlachetny magistrat, communitas mercatoria, zarówno z gminem całym taxowali się y składanki dawali y wszystkie procenta za wiadomością całego gminu, z całego miasta Wilna składane y expensowane byli, przy wszystkich trzech stanach, do obwarowania, żeby szlachetny magistrat przez gwałtowność y moc żadnego bezprawia nad żałującym gminem y pospółstwem czynić nieważyl się, do nadgrozdzenia wszelkich strat y expens prawnych, do pokarania penis de lege descendentibus et quod iuris deducetur, salva tego manifestu melioratione. Co iest do xiąg grodzkich spraw wieczystych wojewodztwa Wileńskiego zapisano.

ПРИБАВЛЕНІЕ I-е *).

АКТЫ Вилненскаго городскаго суда.

*) Документы эти найдены были комиссіей во время печатанія VIII т., вслѣдствіе чего и печатаются здѣсь въ видѣ прибавленія.

1591 г.

Изъ связи № 4641, за 1572—1594 г., докум. № 14.

213. Посвидѣтельствованіе вознаго объ отказѣ Ясенскимъ взять обратно воловъ, покинутыхъ его крестьянами на митрополичьей землѣ въ имѣніи Шешолахъ во время самовольной запашки митрополичьей земли.

Я Размусъ Яновичъ, возный земли Виленское, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ деветдесять первомъ, мѣсеца Августа, девятого дня, былъ есьми ужитымъ отъ служебника въ Возѣ велебного его милости архіепископа митрополита Кіевского, Галицкого и всея Руси, отца Михайла Рогозы, Стефана Козаковича до двора его милости митрополита Шешольского въ Олянахъ, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, для нѣкоторыхъ справъ поточныхъ въ томъ имѣнью Шешольскомъ зъ его милостью паномъ Миколаемъ Ясенскимъ, подкоморимъ земли Виленское, и будущому мнѣ въ томъ дворѣ Шешольскомъ, въ Олянахъ, довѣдавшисе тотъ служебникъ его милости митрополита Стефанъ Козаковичъ, ижъ его милость панъ Ясенскій, наславши мощно кгвалтомъ на властный кгрунтъ его милости митрополита Шешольскій, въ Олянахъ, боярина своего Яна Юрьевича Войтковича и съ подданными своими тогожъ имѣнья своего Шешольского, подъ дворъ самый Олянскій, подле церкви, при дорозѣ великой Виленской, орать казаль. И пошолъ зо мною вознымъ и зъ стороною людьми добрыми шляктоу, то-есть съ паномъ Станиславомъ Валентиновичомъ а паномъ Лаври-

номъ Щасновичомъ Смилкевичомъ до нихъ; и кдымъ пришолъ, зъ нимъ Стефаномъ Козаковичомъ и зъ стороною, застали есьмо оручи на жито попаръ боярина его милости пана Ясенского, Яна Юрьевича Войтковича, стоючого при ратаяхъ, а ратаевъ семь зъ волами оручихъ, то-есть: Стася Вайбаковича, Павла Тервеневица, Якуба Вотевица и иныхъ подданныхъ. И пыталъ тотъ Стефанъ передо мною вознымъ и стороною того Яна Юрьевича: за чинимъ то розказаньемъ орутъ кгрунтъ митрополій? На то тотъ Янъ Юрьевичъ повѣдилъ: ижъ орутъ за розказаньемъ и посланьемъ пана Ясенского, пана своего; бо его милость панъ нашъ держитя интерцезы и будемъ орать и мощно боронить. А потомъ тотъ Стефанъ почаль упоминати того Яна Юрьевича, штобы большъ тутъ подданнымъ орать не казаль и съ поля митропольего Олянского жебы зошли; если маеть якое дѣло до его милости митрополита, нехай се правне зъ его милостью обыходить. а кгвалтомъ кгрунтовъ нехай не кажетъ орать; бо дей буду боронити и нароги кажу побрати. И то повѣдивши тотъ Стефанъ, пошолъ зо мною вознымъ ку дворови, а потомъ недалеко одшодши намъ отъ нихъ, тотъ Янъ Юрьевичъ и съ тыми се-

ма подданными, волы на роли покинувши, зовснѣ сами прочь одъ воловъ до двора пана своего пошли. А потомъ тотъ Стефанъ Козаковичъ, обачивши тѣ волы по збожью зъ сохами ходечи, указавши тѣ волы мнѣ возному и сторонѣ, казалъ ихъ вже ку вечеру до двора загнати и зъ сохами семь паръ воловъ, то-есть: шерстью рыжихъ чотыри, половыхъ три, бурыхъ три, рабыхъ три, розными шерстами зъ бѣла, зъ чорна и зъ рыжа, чорный одинъ, и хотѣлъ ихъ, яко покиненыхъ на поли, до враду замку Виленского отогнати; нижли дано ему Стефану справу, ижъ дорогу Виленскую его милость панъ Ясенскій, наславши слугъ и подданныхъ своихъ, казалъ заступитъ, и боечисе яко легкости подданнымъ учиненья, которые бы гнали тѣ волы, тыхъ воловъ гнать не смѣлъ. А потомъ въ семь же року деветдесять первомъ, мѣсяца Августа тринадцатого дня, тотъ же Стефанъ Козаковичъ съ тоужъ стороною двѣма шляхтичами звышменованною, зъ Станиславомъ Валентыновичомъ а Лавриномъ Щасновичомъ Смилгевичомъ, посылалъ мене возного Размуса Яновича до двора его милости пана Ясенского Шешольского зъ листомъ отъ особъ двухъ, отъ ихъ милости пановъ компромисаровъ, высланныхъ одъ его милости пана Андрея Ильговского, одъ его милости князя Юрья Мартиновича Кредройтя, подавать его милости пану Ясенскому и ознаймитъ, жебы тѣ волы розказалъ узять, то есть: семь сохъ, которыхъ, одышоль, покинувши въ полю Олянскомъ, Янъ Юрьевичъ Войтковичъ, бояринъ пана Ясенского, и съ подданными его милости пана своего, сего мѣсяца Августа девятого дня. И кгдамъ приѣхалъ до двора пана Ясенского до воротъ дворныхъ тогожъ Яна Юрьевича у воротъ

дворныхъ стоечи наполь еси ворота замкненными, мене не пуцоно. И мовиль еси тому Яну Юрьевичу, жебы далъ знати его милость пану своему, жебы тѣ волы, которые еси покинулъ въ полю Олянскомъ, взялъ, которыхъ хочеть отдать служебникъ его милости митрополита Стефанъ Козаковичъ черезъ руки мои мене возного; а листъ отъ его милости пана Андрея Ильговского и отъ князя Юрья Мартиновича Кредройтя писанный, слуга другій его милости пана Ясенского Федоръ Русинъ, отъ мене взявши, до его милости пана Ясенского, пана своего, понесъ, а мене самого до двора непуцоно. И казалъ ми тотъ же Русинъ, служебникъ пана Ясенского, одъ двора прочь одѣхати. А потомъ одъ того часу, яко тѣ волы покинулъ въ полю Олянскомъ, уже панъ подкоморый ни въ чомъ у кгрунты митропольи Олянскіе не вступовале и переказы жадное его милости митрополита подданнымъ, такъ въ оранью, въ боронованью, яко и въ сѣенью жита не чиниль. Якожъ я возный, по тѣ все часы, при немъ—служебникъ его милости митрополита Стефану Козаковичу у дворѣ митропольемъ, въ Олянахъ, будучи, почавши одъ дня мѣсяца Августа девятото дня, въ семь же року деветдесять первомъ, ажъ до дня семнадцатого сего мѣсяца Августа, и видѣломъ: ижъ уси поля Олянскіе митропольи спокойне пооралъ, посѣялъ и заброновалъ; и ни въ чомъ переказы жадное одъ его милости пана Ясенского не видѣлъ ни одъ кого чинечи. А тѣ волы его милости пана Ясенского подданныхъ, покиненые, которыхъ его милость панъ Ясенскій узять не хотѣлъ, тотъ же служебникъ его милости митрополита, Стефанъ Козаковичъ, до росправы для стражи роздалъ, передо мною вознымъ, под-

даннымъ его милости митрополита Шешольскимъ. И на томъ далъ того сознанья моего тотъ мой квитъ, подъ моею печатью и подъ печатями стороны двухъ шляхти-

човъ, имени верху менованныхъ. Писанъ въ Шешолахъ, року, мѣсеца и дня звышменованого.

1592 г.

Изъ связи № 4641, за 1572—1592 г., докум. № 2.

214. Жалоба Хорельскаго, арендатора митрополичьяго имѣнія Дойнянъ, и посвидѣтельствоваіе вознаго о насильственномъ завладѣніи Ясенскимъ митрополичьими крестьянами со всѣмъ ихъ имуществомъ, въ количествѣ пяти службъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля девятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородкомъ воеводства Виленского, передо мною Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ, маршалкомъ господарскимъ, державцою Мойшакгольскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ панъ Григорій Хорельскій, на тотъ часъ держачій имѣнье его милости митрополита Шешольское арендою, о томъ: штожь дей его милость панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, наславши бояръ и подданныхъ своихъ имѣнья Шешольского, называемого Олянскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, сель Олянскихъ, много подводу, у ночи въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ второмъ, мѣсеца Апрѣля шестого дня, у понедѣлокъ рано, далеко еще передъ свитаньемъ, на имѣнье его милости митрополита Шешольское, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачое, села Дойнянскіе, вы-

бралъ, выграбилъ и выпровадилъ квалтовне подданныхъ его милости митрополита отчичовъ властныхъ службъ пять, то есть: Войтеха Юражича зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—служба одна зуполная; Пегра Юражича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ, другая служба зуполная; Каспора Юражича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—третья служба зуполная; Валюля Матеевича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—четвертая служба зуполная; Стасюля Матеевича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—пятая служба зуполная. Которыхъ его милость панъ Миколай Ясенскій, тыхъ подданныхъ имени верху помѣненныхъ, пять службъ, до имѣнья своего Шешольского, называемого Олянское, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, называемого Оляны, выпровадив-

ши дей и ослѣлость имъ подавалъ въ томъ селѣ Олянскомъ, Ожъуседевъ, и собѣ дей ихъ служить до двора своего Олянского привернулъ и привлашилъ. Якожь дей онъ панъ Григорей Хорельскій, тое выпроваженъе подданныхъ имѣнья Шешольского возному повѣту Виленского Розмусу Яновичу и сторонѣ людемъ добрымъ шляхтѣ оказывалъ. Который возный тамъ бывши, и чего будучи свѣдомъ, ставши очевидно въ року теперешнемъ, тысяча пятьсотъ девяностъ второго, мѣсяца Апрѣля осьмнадцатого дня, ку записанью до книгъ вгродскихъ Виленскихъ созналъ и того сознанья своего квити, подъ петатью своею и подъ печатями стороны шляхты подалъ, писанный тыми словами:

Я Розмусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ девяностъ второмъ, мѣсеца Апрѣля шестого дня, у понедѣлокъ. маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, землянь господарскихъ, то-есть пана Андрея Яновича а пана Лаврина Щасновича, за оказаньемъ пана Григорья Хорельского, на тотъ часъ держачого имѣнье его милости митрополита Шешольское арендою, видѣломъ у Дойняхъ, въ селахъ того имѣнья Шешольского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачихъ, два дома, у которыхъ въ тыхъ

домахъ седѣли передъ тымъ бояре пана Ясенского спустошонные и выграбленые, такъ избы, хлѣвы, яко и клѣти уси отворенные, а у иншихъ и дверы выбранные а у домахъ ничего нѣтъ, яко людей, такъ и быдла и збожья, все выпровожено и вывезено и слѣдъ знать, много людей конныхъ, возовыхъ и пѣшихъ дорогою было гнано и возами ѣхано ку Шешолямъ его милости, пана Ясенского и пана Кирдея, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачихъ: и меновалъ то панъ Григоръ Хорельскій, передо мною вознымъ и передъ тоужъ стороною, при мнѣ на тотъ часъ будучою, ижъ се тое выпровоженъе тыхъ подданныхъ стало за насланьемъ его милости пана Николая Ясенского, подкоморого Виленского, черезъ боярь и подданныхъ его милости пана Ясенского, имѣнья Шешольского въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого. И на томъ далъ того сознанья моего тотъ мой квити, подъ моею печатю и подъ печатями стороны двухъ шляхтичовъ, на тотъ часъ при мнѣ будучихъ, верху помененыхъ. Писанъ у Дойняхъ, року, мѣсеца и дня вышмененого. У того квиту печатей притисненыхъ три. Которое тое оповѣданъе пана Хорельского и возного сознанъе и тотъ квити его до книгъ вгродскихъ Виленскихъ естъ записано.

1597 г.

Изъ свѣдѣн № 4593, за 1592—1598 г., докум. № 10.

215. Песвидѣтельствованіе вознаго о недопущеніи Виленскому подкоморію Ясенскому ввѣда во владѣніе митрополитичьимъ имѣніемъ Шешолами.

Я Размусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ року теперешнего тысеца пятьсотъ деветьдѣсять семого, мѣсеца Марта девятого дня, маючи я возный на тотъ часъ при собѣ стороны людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Войтеха Вольского а пана Мартина Барановского, за жоданьемъ слуги его милости митрополега велебнаго отца Михаила Рогозы, архіепископа митрополита Кіевского, Галицкого и всея Россіи, на врадничомъ мѣстцу на тотъ часъ будучого, въ дворѣ его милости митрополитичьимъ имѣннѣя Шешольского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, пана Мартина Нарковича, былъ есьми у дворѣ его милости митрополемъ Шешольскомъ, прозываемомъ Онтограбовскомъ; то пакъ передо мною вознымъ, передъ стороною, при мѣтѣ будучою, того помѣненого року и дня, за насланьемъ его милости пана Миколая Ясенского, писара его королевской милости великого князства Литовского, подкоморого земли Виленское, пріѣждчалъ до того двора его милости митрополега и до сель, ку тому двору прислухаючихъ, призываемого села Бернютянъ и до села Саркгутянъ, возный повѣту Виленского Станиславъ Жоровскій зъ слугами его милости пана подкоморого земли Виленское, пытаючи то-

го слуги его милости митрополега, на тотъ часъ въ томъ дворѣ на мѣстцу врадничимъ будучого, пана Мартина Марковича: если бы поступили его милости пану Миколаю Ясенскому, подкоморому земли Виленское, увязанья въ тотъ дворъ его милости митрополитий и въ села, къ нему прислухаючіе, за неякій презыскъ отъ пана Ясенского на отцу митрополитѣ переведенный? На што тотъ слуга его милости митрополитий панъ Мартинъ Нарковичъ передо мною вознымъ и стороною, на тотъ часъ при мѣтѣ будучою, повѣдилъ тыми словами: ижъ дей панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, въ той справѣ есть запозванный отъ пана моего, отъ отца митрополита Кіевского, о злый переводъ права, первѣй, нижли ты, возный, на увязанье пріѣхалъ, прето съ тыхъ причинъ, нимъ се ихъ милость панове о злый переводъ права зъ собою розопрутъ, мѣтѣ врадникъ его милости митрополитий того двора имѣннѣя Шешольского панъ Григорій Типшковиць Бузича, яко въ тотъ дворъ, такъ и въ села къ нему належачіе, ніякого увязыванья никому поступовать не казалъ, прето бороню и не поступаю. И съ тымъ тотъ возный Станиславъ Жоровскій и зъ слугами пана подкоморого Виленского ѣхали прочъ. А на томъ я Размусъ Яновичъ, возный повѣ-

ту Виленского, чого будучи свѣдомъ, далъ дучой, (до книгъ игродскихъ Виленскихъ есьми сего сознанья своего сесь мой квитъ записати). Писанъ у Вильни року, мѣсяца и дня вышеймененого. (Слѣдуетъ съ стороны шляхты, на той справѣ при мнѣ бы-
суть).

1595 г.

Изъ связи подъ № 4667, за 1578—1595 г.

216. Посвидѣтельствованіе вознаго объ отказѣ Роскаго священника передать церковные ключи униатскимъ радцамъ и о запечатаніи церкви ихъ собственными печатками.

Я Янъ Николаевичъ Косинскій, возный воеводства и повѣту Виленского, сознаваю то тымъ моимъ квитомъ, изъ въ року теперъ идучомъ тысеца пятьсотъ девятьдесять пятомъ, мѣсяца Декабря четвертого дня, въ понедѣлокъ, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, пана Миколая Петриманского и пана Юрья Яновича, былъ есьми при панохъ радцохъ мѣста Виленского рочныхъ зъ стороны Руское, при пану Ильи Исаковичу и пану Григорью Федоровичу Печонцѣ, въ церкви русской на Росѣ, за Острою вѣжою, светого Юрья, и тамъ же панове радцы передо мною вознымъ и вышейменованую стороною шляхтою оповѣдали: изъ дей есьмо сегодня, ведле нашего стародавнего звычаю, при бытности отца протопопы и священника Воскресенского Виленского, ведле старого реестру попису церковного, переглядывали и переписывали всѣ речи церковные, которые въ той церкви есть, при бытности священника тутошнего Роского

отца Дементя Ильяшевича Добрянского; якожь дей есьмо тутъ у тое церкви, ведлугъ старого реестру, ему поданого, не мало речей не нашли; и кгда есьми у него о тые речи упоминали, жебы онъ тые вси речи намъ отдалъ, нижли онъ тыхъ речей намъ не отдалъ и вернути ихъ (намъ) не хотѣлъ, для чого учинили есьмо тамъ же заразы у церкви передъ отцомъ протопопою, яко старшимъ священникомъ, на него жалобу и оповѣданье, яко много речей церковныхъ недоставаеъ. А отецъ протопопа не только, жебы мѣлъ намъ зъ него справедливость учинить, але еще ему то ознаймилъ, же онъ священникъ Роскій Виленскій есть отъ его милости отца митрополита, яко найвышого пастыра, въ законѣ нашомъ неблагословенный и священничество зъ него снято. За которымъ таковымъ отъ отца протопопы показаньемъ снятъя священничества съ того священника Роского, домогалисе есьмо, абы онъ ключи церковные, которые отъ насъ—враду мѣстского

маеть, до рукъ нашихъ владовыхъ, до часу усправедливленя передъ отцомъ митрополитомъ, яко старшимъ своимъ, отдасть. А помененный священникъ Роскій, будучи отъ насъ колькокротъ напоминанымъ, жаднымъ способомъ ключовъ одъ тое церкви намъ отдати не хотѣлъ, для котораго неотданья намъ тыхъ ключовъ церковныхъ мусѣли есмы своимъ замкомъ тую церковь Роскую замкнуть и до себе ключи взять. А теперъ знову туюжъ церковь и притворъ я возный печатью своею, а панове радцы вышеименованыя также при печати моей пе-

чатями своими владовыми, при бытности слуги владового присяглого пана войтового на имя Аванаса Василевича запечатовали. Чого я возный, будучи въ той справѣ вѣдомъ, то все по достатку на сесь мой квитъ списавши, подъ печатью моею и съ подписомъ руки моею и подъ печатями стороны шляхты вышеименованное, на тотъ часъ при мнѣ возномъ будуче, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даломъ. Писанъ року, мѣсеца и дня вышеименованого. Jan Kosiński wozny—reka swa. (*Слѣдуетъ сусцеттъ*).

1597 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г., донум. № 9.

217. Посвидѣтельствованіе вознаго объ обидахъ и насиліяхъ, причиненныхъ митрополичьимъ крестьянамъ королевскимъ дворяниномъ Ясенскимъ въ Шешольскомъ имѣніи.

Я Размусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, сознаю тымъ моимъ квитомъ, изъ року теперешнего тысяча пятъсотъ деветьдесять сегомо, мѣсяца Марта двадцать девятого дня, маючи я возный на тотъ часъ при собѣ сторону людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Мартина Бороновского а пана Войтеха Вольского, передъ тою стороною, людьми добрыми, за оказываніемъ владника его милости велебнаго отца Михаила Рагозы, архіепископа, митрополита Кіевского, Галицкаго и всея Россіи, имѣнья его милости Шешольского, двора Оптокграбовского, въ повѣтъ

Виленскомъ лежачого, на имя пана Григорья Тишковича-Бузича, видѣлъ есмы у подданныхъ его милости митропольихъ того имѣнья Шешольского, въ селѣ обрубу Ловмянского и въ селѣ обрубу Дойневъ, то-есть въ дому Станислава Петровича, тивуна его милости митропольего двери въ чотырохъ клѣткахъ, пробои и защепки поотбиваны и посѣчоны, двери знать же были повыбиваны, у дому Кюригга Швинтадоня у двухъ клѣтей, также защепки и пробои поотбіяны и посѣчени; въ дому Буты Петровича и Матея Рыбеляны видѣлъ есмы у двухъ клѣтей двери посѣ-

чены и замокъ деревяный зъ дверми розбитый, розщепанный; въ селѣ обрубу Дойневъ: у Марка Воловича видѣлъ есьми у дверей двухъ клѣтей замки и защепки поотбіяны и посѣчены. Которое отбиванье пробоевъ, защепокъ и дверей и при томъ кгвалтовное забранье въ клѣтяхъ жита, збожья, речей рухомыхъ, маетности розмаитое тые подданные его митропольи, шкоды свои на реестръ списавши, менили собѣ быти кгвалтовне сталые за насланье на тые села отъ его милости пана

Миколая Ясенского—писара его королевской милости, подкоморого земли Виленское, отъ слугъ его милости собѣ сталое, на жалобѣ тое справы мянованыхъ. И на то я возный, чого будучи свѣдомъ, сего сознанья моего далъ есьми сесь мой квитъ и реестръ списанья шкодъ мянованыхъ подданныхъ его милости митрополичьихъ под мою печатью и подъ печатями стороны шляхты на той справѣ, при мнѣ будуче. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. *(Смѣдуетъ сусцеттѣ).*

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г., докум. № 1.

218. Жалоба священника Петра Аркадіуша на королевскаго ротмистра Уленицкаго по поводу наѣзда на его Пинское имѣніе Тараканы при участіи архимандрита Балабана (который былъ впоследствии епископомъ Львовскимъ).

Лѣта Божого Нароженья 1601) мѣсяца Сентябра третего дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мноу Станиславомъ Пукштоу - Клявзкгейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ отецъ Петръ Аркадіушъ, презбитеръ церкви греческое, за даньемъ собѣ справы врадника своего села Тороканского, у повѣтъ Пинскомъ лежачого, на имя Михала Тишовского, на ротмистра его королевской милости пана Григорья Уленицкаго—о томъ: ижъ дей въ сихъ часѣхъ, яко дня нынѣшнего, дошла вѣдомость его—отца Петра

Аркадіуша, ижъ въ року теперешнимъ 1601), мѣсяца Юля тридцать первого дня тотъ панъ Григорей Уленицкій, способивши до собѣ слугъ, Кледеона Балабана, архимандрита Жидичинского, выволанца, наѣхавши мощно-кгвалтомъ на село его милости называемое Тороканы, въ повѣтъ Пинскомъ лежачое, въ которомъ селѣ тотъ панъ Уляницкій, полторы недѣли мѣшкаючи, великіе и незносные кривды подданнымъ тамошнимъ, бои, морды, кгвалты дѣвкомъ и бѣлымъ головомъ чинечи, маетвостъ подданныхъ—рухомую, збожья, кони, быдла забравши, часть тому Балабанови—выволаньцу на Волюню отослалъ

а иншую тотъ панъ Уляницкій маетность собѣ побралъ, врадника тамошнего Михала Тышковского выгналъ и тое село Тороканы до влады слугъ Болобановыхъ подалъ и до сихъ часовъ держить. О которыхъ шкодахъ отецъ Петръ Аркадіушъ, будучи на сесь часъ у Вильни при его королевской милости отъ часу не малого, про далекость и отлеглость свою вѣдомо-

сти взяти не могъ, однакоже на потомъ за взыемъ вѣдомости, хотечи реестръ тыхъ шкодъ починеныхъ, также имена подданныхъ побитыхъ и бѣлыхъ головъ поквалтованныхъ достаточне списавши, до книгъ подати, а на сесь часъ только тое оповѣданье его, просиль, абы до книгъ записано было. Што есть записано.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г., докум. № 9.

219. Жалоба Виленской капитулы на Литовскаго скарбнаго ключника Исайковского, который запретилъ имъ пяти домамъ Виленскихъ медоварцовъ давать свѣчи на кафедральный костелъ св. Станислава.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского жаловаль передо мною Станиславоу Пукштоу Клявзкейловичемъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, велебный въ Возѣ его милость князь Миколай Дыциусъ, докторъ письма светого, деканъ прокураторъ капитулы Виленское, именемъ всее капитулы бискупства Виленского, на его милость пана Яна Исиковского, писара его королевское милости, скарбнаго ключника Виленского, о томъ, ижъ дей медоварцовъ его королевское милости домовъ пять, а меновите: домъ Григоря Лапелы, домъ Яна Цыбульского, домъ Амброжея Возницы, домъ Петра Задушника, домъ Лукаша Медоварца, тые дей зъ давныхъ

часовъ, зъ наданья королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, свѣчи для хвалы Божое до костела головного светого Станислава въ замку Виленскомъ рабивали; то пакъ дей, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, панъ Янъ Исайковский мѣщаномъ и медоварцомъ, въ тыхъ домѣхъ мѣшкающимъ, свѣчъ робить до костела заказалъ и до послушеньства своего привернулъ зъ уближеньемъ хвалы Божое и зъ шкодоу ихъ милостей пралатовъ капитулы Виленское. О што хотечи ихъ милость правне поступовати, просили, абы тое оповѣданье ихъ милости до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1603 г.

Изъ связи № 4645, за 1602—1603 г., донум. № 5.

220. Жалоба Виленскаго Евангелическаго збору на Литовскаго канцлера Льва Сапѣгу по поводу захвата имъ фундушоваго имѣнія Кены, принадлежащаго збору.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шесть-
сотъ третеего, мѣсеца Іюня осмнадцатаго
дня.

На врадѣ его королевской милости кгород-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Станиславомъ Пукштою - Клявзкейдови-
чомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстни-
комъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ
пшляхетный панъ Вацлавъ Осецкій, сеніоръ
збору Евангелицкаго Виленскаго, именемъ
его милости пана Миколая Зеновича—под-
коморого Опшменскаго, яко сеніора и справ-
цы добръ и маетности збору Евангелицко-
го Виленскаго, и иншихъ сеніоровъ тогожъ
збору, самъ отъ себе, на ясневельможного
его милости пана Льва Сапѣгу, канцлера
великаго князства Литовскаго, Слонимско-
го, Парнавскаго, Могилевскаго старосту, о
томъ, изъ дей годное памяти ей милость
пани Мартиновая Стравинская, каштеля-
новая Витебская, пани Доминитра Копте-
на, тестаментомъ остаточное воли своее,
розсправуючи домъ и маетность свою, меж
иными речами записала правомъ вѣчнымъ
на зборъ Евангелицкій Виленскій—на шко-
лу и шпиталь, маетность свою набытую,
имѣнье названное Кены, Косину и Покоси-
ну въ повѣтъ Вименскомъ лежащее, надъ
рѣкою Кеною, съ прикуцями и зо всимъ
на все, яко се тое имѣнье въ собѣ маеть;

а потомъ дей сама ей милость пани Ви-
тебская въ семь году шестьсотъ третеемъ,
мѣсяца Іюня дванадцатаго дня, зъ сего
света смертью зешла. А такъ дей панове
сеніорове збору Виленскаго, маючи вѣдо-
мость о такомъ записѣ и правѣ на тое
имѣние Кену, порядкомъ правнымъ, зъ воз-
нымъ, зъ ураду приданымъ, повѣту Вилен-
скаго, Петрожъ Новошюю, и съ тремя пшлях-
тичами черезъ пріятеля своего на то ужи-
того пшляхетнаго пана Криштофа Чорноту,
за поступеньемъ врадника ее милости
пани Витебское, въ тое имѣнье Кены, Ко-
сино, Покосино въ держанье вѣчнымъ пра-
вомъ вопли, и тое имѣнье, зъ дворомъ,
зъ гумномъ, зъ маетностью, зъ статкомъ,
збожьемъ, зъ быдломъ, зъ кгрунты, зъ пашню
дворною, съ подданными, съ ставомъ, млы-
номъ, съ сажавками, зъ спустовщицями,
зъ стодами альбо корчмами двѣма на
гостинцу Полѣсскомъ, по обополь рѣки
Кены, и зъ мытомъ мостовымъ и зо всимъ
навсе, въ моцъ и во владзу свою взяли,
и до часу, отъ себе тогожъ пана Чорноту
тамъ поручивши, ему въ завѣданье тое
имѣнье оставили, и за тымъ войствиемъ и
посессію спокойне тое имѣнье держали,
отъ того дня мѣсеца Іюня чотырнадцато-
го дня черезъ чотыри дни, ажъ до дня то-
гожъ мѣсеца Іюня семнадцатаго. То пакъ

дей въ року теперешнемъ тысяча шесть-
сотъ третьемъ, мѣсеца Юня семнадцатого
дня, вечеръ на змерканью, ясневельможный
его милость панъ Левъ Сапѣга, канцлеръ
великого князства Литовского, наславши
мощно-кввалтомъ на тое имѣнье Кену, Ко-
сино и Покосино служебника своего пана
Яроша Слизня, и зъ неякимъ Забѣлоу, и
иныхъ многихъ слугъ, козаковъ и гайду-
ковъ своихъ, зъ розными бронями, войнѣ
належащими, которые слуги его милости, за
тымъ насланьемъ, знаходши до двора во-
рота замкненые, гды ихъ панъ Чарнота
пустити не хотѣлъ и того имѣнья име-
немъ пановъ сеніоровъ зборовыхъ и его ми-
лости пана Яна Путяты, яко екекюратора
тестаменту, боронилъ, въ дверяхъ у воротъ
дворныхъ дощокъ колько выбивши, а иные
черезъ плоты влѣзши, у тивуна отъ нихъ
поставленого, ключи отнявши, печати у
хованья розного поодиравши, того пана
Чарноту зъ двору выгонивши, квалтовне
тоє имѣнье Кены, Косино и Покосино, зъ
дворомъ, зъ будованьемъ дворнымъ, мено-
вите на инвентару списанымъ, зъ маестно-
сти, въ томъ дворѣ будучое, зъ збожьемъ
молочнымъ и немолочнымъ, и на полѣ
засѣненнымъ, зъ быдломъ, зъ статкомъ до-
мовымъ, зъ ставомъ, зъ млыномъ, зъ сажав-
ками, зъ поддаными, до того имѣнья на-
лежащими, которыхъ есть служобъ шесть-
наццать, зъ двѣма стодолами альбо корч-
мами на гостинцу Полѣсскомъ, по оба
полъ рѣки Кены, зъ мытомъ мостовымъ,
съ которыхъ корчемъ изъ мыта аренды
приходить на годъ по семидесять копъ гро-
шей Литовскихъ, и зо всимъ навсе, тоє
имѣнье Кену у нихъ, пановъ сеніоровъ
зборовыхъ, зъ держанья ихъ его милость
панъ канцлеръ черезъ тыхъ слугъ своихъ
квалтовне отнялъ, а ихъ пановъ сеніоровъ
зборовыхъ съ того имѣнья зъ покойного

держадня выбилъ и выгналъ. А мяновите
маестности въ томъ дворѣ было: будованье
дворное, яко есть на инвентару написано,
домъ надъ ставомъ великимъ зъ кранкомъ;
напередъ сѣнь зъ кухнею, зъ сѣни изба
столовая сукномъ зеленымъ вся обитая,
болоны окенные цѣлые зъ окенницами, ла-
вы, столы, зедли, и печь полеваный но-
вый; съ тыхъ сѣни другая сѣнька малая,
съ которой изба покоіова сукномъ зелен-
нымъ обитая, также окна оклееные цѣлые,
столы, зедли и печь полеваный; съ тоє
избы ковната, съ той же сѣни изба, гдѣ бѣ-
лые-голови мѣшкали, съ столами, зъ зед-
лями, болоны шклянныє цѣлые; съ той
избы ковната, въ ней шкафа двоиста зам-
кнена внутреными замками, запечатована.
Другій домъ великій, накрытый только, лавъ
и педовъ еще не машъ, въ которомъ свѣт-
лицъ великихъ двѣ, ковната великая, ко-
морокъ двѣ, комины мурованые. Домокъ
третій на урадника: изба съ коморки зъ
столами, зъ печами и зо всимъ; пекарня
надъ ставомъ, противко ней изба; свирны
два, — одинъ съ подклетомъ, пивницы двѣ;
стайня новая великая, и возовня. А въ
свирнѣхъ меду прѣсною кади чотыри, въ
которыхъ може быть меду медницъ двад-
цать; масла фасокъ десять, въ которыхъ
можетъ быть масла медницъ тридцать;
сыровъ великихъ углястыхъ шестьдесятъ
деветъ; кробя великая, въ которой рыбы
вялые, солонины, садла, мандрыки купные,
тая кробя запечатована; волны овчое рунъ
шестьдесятъ; пила тарчичная; крижи зло-
тистые на капицы два; збожа, овса бо-
чокъ осьмъ, сѣменно бочка одна и полторы
чверти, гороху три чверти; солоду шпенич-
ного бочка одна; солоду сѣменного бочокъ
полторы; ярычного бочокъ полторы; пше-
ницы полторы чверти; муки житное бочки
двѣ. У пивницахъ меду розсыцоного пшото

бочокъ великихъ шесть. пива бочокъ семь; скурь быдлчыхъ сорокъ, овчинъ чотырнадцатъ, козлинъ чотыры; лектика альбо карета одна; въ гумнѣ жита зложоного стырты три, и остатокъ брокіу *), въ которыхъ жита копъ двѣсте тридцать пять; быдла въ оборѣ рогатого — двое, овецъ старыхъ шестьдесятъ пять, ягнятъ двадцать шесть; козь старыхъ пять, молодыхъ чотыри, свиной старыхъ десеть, подсвинковъ шесть, гусей старыхъ десеть, а молодыхъ двадцать деветь, каплуновъ петнадцатъ, ку-

*) Брозъ, изъ поль. bróg, малоросс. обрѣгъ, четырехгранный стогъ съ подвижной на чотырехъ высокихъ столбахъ укрѣпленной крышей.

ровъ чотырнадцатъ; курчатъ двадцать двое, яецъ чотыры копы; клячъ стайныхъ чотыры, жеребцы два; збожъя, на полю на пашни дворной засѣяного, жита бочокъ шестьдесятъ, пшеницы бочокъ чотыры, ечменю бочокъ шесть, овса бочокъ пять, гороху бочка одна, сѣна въ гумнѣ зложоного возовъ осьмьдесятъ. Съ тымъ всимъ тую маетность Кены, Косину и Покосину его милость панъ канцлеръ великого княства Литовского отнявши, въ моць и во владзу свою взялъ. И просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано. (Слѣдуетъ посвидѣтельствованіе вознаго, таково же содержанія).

1605 г.

Изъ книги № 4650, за 1605—1682 г., докум. № 7.

221. Донесеніе вознаго о распубликованіи имъ баниціи противъ двухъ священниковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства Юсиѳа Яцковича и Ивана Семеновича.

Я Миколай Залѣскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентебра девятого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вичинскаго а пана Григорья Стародворскаго, будучи я приданный отъ суду кгородскаго Виленскаго для публикованья и обволанья листу его королевское милости баниціи на поповъ Браства Виленскаго новой церкви зложенья Светого

Духа, Есиѳа Яцковича а Ивана Семеновича, за позваньемъ позвы духовными отъ отца Антонія Грековича—дьякона до суду належнаго духовного, передъ его милостью отцемъ митрополитомъ и всею капитулою рускою правомъ поконаныхъ и до его королевской милости, на баницію отосланныхъ, которую тую баницію публикуючи, обволываючи и всимъ до вѣдомости приводечи и оказуючи, и, водлугъ звычайу, зъ нее копи до брамъ, костеловъ, церквей поприблялъ есьми, подъ печатью своею и подъ печатьми

стороны шляхты, при мнѣ будучое, то-есть, меновите: до воротъ замку Виленского, также до костела светого Яна, до церкви светое Троицы, и до церкви светое Пречистое, до Ратуша, до дому Брацкого, и до Остроє Брамь, и до иныхъ брамь. А по публикованью тое всеє справы далъ есьми ку записанью до книгъ кгродскихъ Виленскихъ сей мой квитъ, зъ моею печатью и съ печатями стороны шляхты, при мнѣ будучое. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписана-

ного. У того квиту печатей притиснено три. Которое тое очевистое возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ кгродскихъ Виленскихъ есть записано. (*Слѣдуетъ сусцеттъ, притисанный на подлинномъ донесеніи* *).

*) Дѣло І. Яцковича и И. Семеновича противъ Ант. Грековичу, заимствованное много изъ акта трибунальнаго, было напечатано въ Читеніяхъ исторіи и древн: росс. въ Москвѣ 1859 г. III. 17 стр.

1606 г.

Изъ связи № 4700, за 1606 г., докум. № 4.

222. Жалоба землянина Михнича на Светохну Раецкую по поводу захвата 8 кадокъ и горшка меду и неуплаты расходовъ, сдѣланныхъ по ея дѣламъ.

Лѣта Божого Нароженья 4915 (1606), мѣсеца Генваря ☿ (9) дня.

На врадѣ его королевской милости кгродскомъ воеводства Виленского, передо мною Деметріємъ Карпемъ—секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ земенинъ господарскій повѣту Опшвенского панъ Миколай Михничъ о томъ: штожь дей въ року прошломъ тысеца шестьсотъ пятомъ купилъ дей былъ онъ ку потребѣ своей меду прѣсного кадокъ осмь и горшчокъ девятый, въ которыхъ дей было всего меду медницъ тринадцать—по двѣ копѣ грошей Литовскихъ купленныхъ; который дей тотъ медь свой весь—осмь кади и горшчокъ девятый, отъѣзджаючи зъ мѣста здѣшнего Виленского, ижъ его зъ собою взяти не могъ, у господѣ своей въ дому ее милости пани

Бальцеровое Раецкое, войское Троцкое, пани Светохны Окуневны, названомъ Коптевскомъ-Лошаковскомъ, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ, на улицы Зборовой, противъ церкви руское заложенья святого Ивана, лежачомъ, уживши господыни тамъ того дому, зъ вѣдомостью и позволеньемъ ее милости самое пани Раецкое, у склепѣ въ замкненью поставилъ. Гдѣ жъ дей въ отѣханью и въ небытности его пана Миколая Михнича тутъ у Вильни, въ томъ же року тысеца шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря дванадцатого дня, ее милость пани Бальцеровая Раецкая, пріѣхавши дей тутъ до Вильна, а взявши на него пана Миколая Михнича, не вѣдать для чого, васнь, кромъ жадное причины, его безвинне, яко дей того онъ певную вѣдомость взялъ, одомкнувши тотъ склепъ, гдѣ тотъ медь его стоялъ, тотъ

дей медь увесь, то есть, осьмь кади и девятый горшокъ, а медницъ въ нихъ тридцать, кгвалтомъ побрала и пограбила и до имѣнья своего до двора Тябишского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, запровадила, ку не малой кривдѣ и шкодѣ его, пана Миколая Михнича. А кгда дей по немаломъ часѣ, ужъ въ семь року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ, мѣсеца Генваря петнадцатого дня, онъ панъ Миколай Михничъ, прѣхавши тутъ до мѣста Виленского а взявши вѣдомость о пограбенью того меду своего, отъ ее милости пани Раецкое стало, и ѣхавши до ее милости пани Раецкое, до Тябишокъ, прятельско у ее милости упоминалсе, штобы ему тотъ медь вернула альбо по двѣ копѣ грошей, яко онъ самъ купилъ, ему заплатила; нижли дей она, пани Раецкая, признавшисе, же тотъ медь его весь до себе побрала и пограбила, ку не малому жалю и кгривдѣ его пана Миколая Михнича, того меду ему вернуть, ани заплатити не хотѣла. А до того дей въ томъ же року прошломъ тысяча шестьсотъ пятомъ ужила дей была она пани Раецкая и послала его пана Миколая Михнича въ справахъ своихъ, за листомъ своимъ умоцованымъ до имѣнья вельможного его милости княжати Януша Радивила, подчасного великого князства Литовского, названого Бакштъ, въ повѣтѣ Менскомъ лежачого, для взятъя черезъ возного и сторону шляхту въ интромисію и въ посесію свою заставою волости того имѣнья Бакштанского отъ его милости пана подчасного и малжонки его милости, ей въ сумѣ пѣнезей заведеныхъ. А изъ дей на онъ часъ посылаючи его ее милость пани Раецкая ему пану Миколаю Михничу и возному, также и сторонѣ шляхтѣ на страву, и возному за працу, также и на выкупенье справъ съ

книгъ враду Менского, пѣнезей у себе быть не повѣдала, и имъ дати чого не мѣла, просила дей его пана Миколая Михнича, штобы онъ своими властными грошми на тые справы наложилъ и возному за працу заплатилъ, обѣдючи то все, што бы выдалъ на тую потребу ее, скоро прѣдетъ, ему отдать. А догажаючи дей онъ панъ Миколай Михничъ жеданью и прозобѣ ее милости пани Раецкое, хотяжъ зъ немалымъ накладомъ своимъ взявши тую волость Бакштанскую отъ его милости пана подчасного и малжонки его милости, моцью ее милости пани Раецкое, въ посесію ее милости, возному за працу и вси справы своимъ властнымъ грошомъ заплатилъ и всѣ речи выкупилъ, и уфаячи слову и обѣтницы ее милости пани Раецкое и тые дей справы привезши и ей милости паней Раецкой дорукъ отдавши, што за нихъ пѣнезей и возному за працу, также и на страву выдалъ, ее милости рахунокъ учинилъ, чого дей всего выданныхъ шесть копѣ грошей и дванадцать грошей Литовскихъ чинило. Ино дей пани Раецкая, то все отъ него въ рахунку принявши, изъ на онъ часъ у себе грошей не повѣдала, упрсила дей была его пана Михнича, штобы и далей тыхъ грошей ей почекалъ, обѣдючи учтивымъ словомъ шляхетскимъ ему тую шесть копѣ и дванадцать грошей на день и рокъ певный, то-есть въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ, мѣсеца Генваря семнадцатого дня, все сполна отдать и заплатитъ; нижли дей и тыхъ шести копѣ и дванадцати грошей на томъ року ему пану Миколаю Михничу ее милость пани Раецкая отдать и слову своему утсивому шляхетскому досыть учинить не хотѣла ку немалой кривдѣ и шкодѣ его. Въ чомъ онъ панъ Миколай Михничъ, менечи собѣ отъ ее милости пани Раецкое

въ томъ пограбенью меду его и въ неотданью тыхъ шесть копъ и дванадцати грошей не малую кривду и шкоду, тое опо-

вѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записать даль. Што есть записано.

1606 г.

Изъ связи № 4700, за 1606 г., докум. № 5.

223. Заявленіе въ судѣ администратора и надзирателя новоподвышенныхъ мытъ (пошлинъ) въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, Кондрата Бремена, о томъ, что во время исправленія шлязовъ надъ моремъ подъ Лобговою, кушцы изъ Литвы рѣкою Вельею (Виліею), а изъ Руси—р. Нѣманомъ почти въ теченіи цѣлаго лѣта не могли провозить на витнахъ ни вверхъ, ни внизъ своихъ товаровъ, какъ въ г. Королевецъ, такъ и изъ него обратно, и что по этой причинѣ прекратилось всякое взиманіе казенныхъ пошлинъ съ вышепомянутыхъ судовъ и товаровъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ шостого, мѣсяца Сентября двадцать восьмого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Деметромъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившише очевисто его милость панъ Кондратъ Бремеръ, администраторъ и дозорца мытъ новоподвышшоныхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, одъ вельможного пана его милости пана Яроша Воловича — подскарбего и писара великого князства Литовского, оповѣдалъ то, изъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ маю дей немалую шкоду, же часу напереднѣйшого, мало дей не черезъ усе

лѣто, за поправованьемъ шлязы надъ моремъ, подъ Лобговою, кушцы зъ витнами на долъ съ товарами своими всякими, зъ Литвы—Вельею, а зъ Руси—Нѣманомъ, до Королевца, такъ тежъ и съ Королевца, съ товарами своими портомъ водеными, витины на Русь и до Литвы у гору ити и проходити не могли; зачимъ дей, якъ скарбъ его королевское милости, такъ тежъ и панъ Бремеръ, яко администраторъ и дозорца мытъ новоподвышшоныхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, на томъ не мало шкодуютъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ, просиль—абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г., докум. № 14.

223. Протестъ Виленскаго свято-Янскаго плебана Жуховскаго противъ Федора Масальскаго, неуважительно отнесшагося къ католической публичной духовной процессіи.

Въ этомъ протестѣ излагается слѣдующаго рода жалоба: когда 23 Марта 1609 г. свято-Янскій викарійскій ксендзь Станиславъ Космовскій, торжественною процессією, въ сопровожденіи дѣтей и другихъ людей, возвращался съ святыми дарами отъ больнаго, тогда у Пречистенскаго собора изъ оконъ дома Федора Масальскаго его люди (челадь) стали надѣваться надъ вышенимаую процессією, поносить святое таинство и самаго ксендза ругать столь непристойно, что онъ долженъ былъ шапкою накрыть себѣ уши. Когда вслѣдъ за симъ самъ настоятель св.-Янскаго костела Жуховскій явился въ домъ къ Федору Ма-

сальскому за объясненіемъ по этому обстоятельству, тогда Масальскій не только не сдѣлалъ ему никакого удовлетворенія, но самъ лично съ озлобленіемъ сказалъ ему: *„а на что вы съ этимъ больнаго раслаживаете по улицѣ“*, относя эти слова прямо къ святому таинству. И вслѣдъ за симъ, продолжая произносить крайне оскорбительныя слова для святаго таинства, онъ и самаго Жуховскаго подвергъ самой обидной брани и оскорбленію. Жуховскій заявляетъ, что дѣла этого онъ не оставитъ и будетъ исвать на Масальскомъ надлежащаго суда.

Roku Pańskiego 1609, dnia 24 Marca.

Na urządzie grodzkim Wileńskim żalował się i obciążliwie opowiadał jego mocę xiądz Krzysztof Żuchowski, pleban świętojański Wileński, na ięgomość pana Fiedora Masalskiego o tym: iż nie tylko dnia wczorayszego, iako to 23 Marca, ale y dnia dzisieyszego wzwyż mianowanego. gdy wikary Świętojański xiądz Stanisław Kosmowski z najwyższym sacramentem, publice, z młodzieńcami i z inszemi ludźmi (podług zwyczaju starodawnego, iako się zachowuie w prowadzeniu i noszeniu do chorych najwyższego sacramentu) zwracał się od chorego tu w Wilnie ulicą mimo cer-

kiew Przczystey, tedy z gospody tego to ięgomości pana Masalskiego, która tamże przeciw tey że cerkwi Przczystey niepo-daleko iest, przez okno czeladz ięgoż, a nie pewnieyszego, że za własnym pana Masalskiego poduszczeniem, (bo tego sam potym potwierdził, gdy xiądz pleban do niego chodzil) targnąć się śmiała, niewstydliwie, niezbożnie, słowy bluźnierskimi, które tu wyrazić straszno, tak na najwyższy sacrament, iako i na wikaryego rzczonego, łaiąc, sromocąc, sprośnie bluźniąc, tak iż wikary, uszy czapką zatuliwszy, prętko uchodzić musiał; który wikary, ani żaden inny, za najwyższym

sacramentem idący, namniejszey przyczyny tey to czeladzi nie dał, ale, iako przynależy, z nabożeństwem przystoynym spokojnie sacrament święty prowadzili, a w tym się ta to swowolna czeladź słowy, iako się zwysz mianowało, targnęła; co isz się nad wszelaką przystoynść a z obelżeniem wiary katolickiey, także duchowieństwa stało, czego tu w Wilnie nigdy nie bywało, aby się na urzędy y processie publiczne a zwyczajne, y chorym potrzebne, kto kiedy targać śmiał; skąd więc wielkie tumulty i zamieszania, y pokoiu pospolitego wzruszenia pochodzą. Tedy iego mość xiądz pleban święto-Jański tem obciążliwie tę žalobę do xiąg wniosł, chcąc to przelozonym duchowieństwa przyłożywszy, opowiedziawszy, i z niemi się zniosszy, o tę krzywdę i zelzenie, tak sacramentu śś., iako i kapłana, prawnie

wszędzie, aż do otrzymania sprawiedliwości i powściągnięcia takiego zuchwałstwa, z panem Masalskim czynić. Jakosz xiądz pleban żalosny z tego będąc, zaraz skoro się to stało, szedł sam do gospody przerzeczonego to pana Masalskiego, zastawszy w izbie, obciążliwie się przed nim samym o to obelżenie oskarżał, y sprawiedliwości prosił. A on z furią i z zapalczywością na to wyrzekł: „*A czemu prawie z tem bałwanem (mówiąc to na najswiętszy sacrament) po ulicach chodzicie!*“ Potym samego xiędza plebana sromotnie łaił y niesłychanie bluźnił, tak sacramenta, iako y kapłany, tak, isz z załością xiądz pleban obelżony nazad odeysć musiał. Co wszystko do xiąg doniosszy, prosił xiądz pleban—aby to było zapisano, chcąc o to wszystko prawnie czynić.

1612 г.

Изъ связи № 4681, за 1612—1816 г., донум. № 1.

224. Репротестація митрополита Ипатія Потѣя на протестацію Шорца, заключающую въ себѣ обвиненіе, будто митрополитъ произвелъ чрезъ своихъ слугъ общественный безпорядокъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ дванадцатого, мѣсеца Мая девятого дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Яномъ Довмонтомъ Сесицкимъ, хоружимъ

Вилкомирскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ его милость въ Бозѣ велебный отецъ Ипатей, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, ижъ дошла его милости певная вѣдомость съ протестаціи на врадѣ Виленскомъ кгородскомъ, въ року те-

перь идучомъ шестьсотъ дванадцатомъ, мѣсеца Апрѣля двадцать шестого дня, учиненое, отъ некаго земенна господарского великого князства Литовского пана Станислава Николаевича Телевича. Который то панъ Телевичъ учинилъ протестацію на врадѣ, именовъ его милости пана Юрья Шорца, на самого отца митрополита, яко бы его милость отецъ митрополить, поминувши покой посполитый, правомъ и конституціею трибунальною варованый, нѣтъ вѣдома на что и на кого, всихъ слугъ своихъ и челядь свою выславши, тумульть мѣль учинити, покой посполитый взрушити и въ томъ тая челядь митрополитова яко бы его милость пана Шорца мѣла зранити, яко то ширей протестація пана Телевичова, именовъ пана Юрья Шорца учиненая, въ собѣ обмавляетъ. А такъ его милость отецъ митрополить, почуваючи въ повинности своей светительской, яко человекъ невинный и спокойный, противъ тое протестаціи пана Телевичовое такую репротестацію чинить и о собѣ самомъ и о невинности своей такую справу даетъ: ижъ панъ Станиславъ Телевичъ, именовъ пана Юрья Шорца, омыльную справу на врадѣ кгородскомъ Виленскомъ о его милости отцу митрополитѣ далъ и непристойне его милость отца митрополита до книгъ умалевалъ и ошкалевалъ, а ижъ бы то всеи вѣдомо было, такую справу его милость отецъ митрополить далъ о собѣ даетъ: ижъ кгда его милость въ господѣ своей, въ дому пана Томаша Ольшаницы, на улицы Конской лежачомъ, на впокою сидѣлъ, забавляючисе читаньемъ письма светого, а въ томъ хлопецъ его милости покоевый, впадши до свѣтлицы, далъ справу, яко бы отца архимандриту Виленского, намѣстника его милости митрополего, пана Юсифа Ве-

лямина Рутского, мѣль хтось зранити. Его милость отецъ митрополить, выпавши зъ избы а заволавши до себе двоухъ выростковъ, послалъ ихъ съ тымъ, абы, чимъ нарыхлѣй бѣгши, довѣдалисе, если бы то правда была, жебы ся заразомъ ворочали и справу его милости дали. Которые, звернувшись назадъ, повѣдили, ижъ не отца Рутского, але другого чернца презвитера некакій Фальковский зъ мечничкомъ некакимъ ранили и поймани суть и до владу належного до его милости пана войта Виленского до дому судового допроважени и подани. Тамъ же, кгда отецъ архимандрить ожикивалъ зъ инными чернцами тыхъ злочинцовъ, гдѣ бы ихъ врадѣ войтовской до везенья подаль, а въ томъ, яко его милости певную вѣдомость дано, панъ Юрій Шорць, зъ учты отъ пана Войтеха Загорского, товарища своего, пьяный будучи, тою улицою ишелъ, на которой немалое собранье людей было збѣглося передъ доможъ войтовскимъ; хотечи видѣти тыхъ злочинцовъ, которые пресвитера ранили, тамъ же дей панъ Шорць впалъ въ тую громаду розмаитыхъ людей, хотечи ихъ розгромити и, добывши брони, почалъ сѣчи на слугъ его милости—на Григорья Щитовича, человекъ спокойнаго, ни въ чомъ ему пану Шорцу невинного, которого первѣй ранилъ, а потомъ и другому товарищу его Иванови рану задалъ въ руку, отъ которыхъ слугъ протестація на пана Шорца есть на врадѣ учинена. А такъ початкомъ въ такомъ тумультѣ и пану Шорцови зраненье сталося, чого его милость отецъ митрополить довѣдавшись, сердечне жаловалъ, але жебы его милость мѣль слугъ своихъ съ такимъ тумультомъ посылати, яко то панъ Станиславъ Телевичъ на врадѣ оповѣдалъ, то ся никды не покажетъ и ов-

шемъ опрочъ тыхъ двоухъ, яко ся вышей поменило, которые бѣгли довѣдыватися о отцу архимандритѣ, не вѣдалъ, хтобы тамъ съ слугъ его милости быти мѣлъ. А прото его милость отецъ митрополитъ противъ таковое ущишливое протестаціи пана Телевичовое именемъ пана Юрья Шорца, на самую особу его милости отца митрополиту до книгъ внесеную, репротестуется и о такую калпомнію явочную, хтобы се на его милости отца митрополита поспирати хотѣлъ, правнѣ чинити и невинность свою показати, за помощью Возжою, готовъ есть, уфаячи пану Богу и справедливости святой, же тая явная калпомнія при тыхъ, которые ее змышляли, хотечи быти вольными, же сами до такового замѣшанья причину дали, застанеть. А што въ другой протестациі

двадцать осьмого дня Априля, зъ реляціи возныхъ учиненое, описуетъ, якобы его милость отецъ митрополитъ слугъ своихъ, Григорья и Ивана, въ припоручѣхъ приняти мѣлъ, хотечи ихъ ставити, коли бы кольвекъ зъ нихъ справедливости хто потребовалъ, и въ томъ панове возные не до конца слушную справу дали, бо того не доложили, што его милость на то отказалъ, же тыхъ слугъ своихъ только до понедѣлка, то есть до дня тридцатого мѣсеца Апрѣля приняти, обѣцуючи въ понедѣлокъ справедливость зъ нихъ, хтобы поспирати хотѣлъ, неодвочную учинити, а далѣ не хотечи въ той небезпечности и кгволи кому сторожомъ слугъ своихъ быти и въ той припоручѣхъ ихъ держати.

1629 г.

Изъ связи № 4606, за 1629 г., докун. № 3.

225. Посвидѣтельствованіе вознаго о насилїяхъ, причиненныхъ крестьянамъ Виленскаго Троицкаго монастыря шляхтичемъ Николаемъ Матушковскимъ.

Возный Гривовскій свидѣтельствуеть о томъ, что по требованію Свято-Троицкаго монастыря онъ ѣздилъ въ имѣніе Мѣдникі и слышалъ отъ крестьянъ, что каковой-то шляхтичъ Матушковскій,

выдавши себя за жолнера съ толпою вооруженныхъ людей, напалъ на монастырскія имѣнія и произвелъ въ нихъ грабежи и разбои.

Ja Jerzy Grzybowski, wozny iego królewskiej mości powiatu Wileńskiego, zeznam tym moim kwitem relacyinym, iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset dwódziesiątym dziewiątym, miesiąca Kwietnia dzie-

więtnastego dnia, mając ja wozny przy sobie stronę dwóch szlachciców, pana Jana Stanisławowicza a pana Jerzego Zdanowicza, z którymi byłem użyty u wezwany na potrzebę niżej mianowaną od w Bodze wie-

lebnego iegomości oycy Rafala Korsaka, archiepiskopa Halickiego, archymandryty y starszego zakonu świętego Bazylego cerkwi religii Ruskiej manastyra świętej Trócy, w mieście Wileńskim będącey, na przysłuchanie poczynionych szkod y oglądanie w majątności duchowney, do cerkwi świętej Trócy należącey, byłem w siele Starosielcach y Walkogusiech y inszych siełach, do imienia przynależącego Miednik, w powiecie Wileńskim leżącego; pitałem w tym siele u poddanych Miednickich: od kogo by iaka krzywda y szkoda stała? Tamże, zgromadziwszy się poddani siół Miednickiego dworu y siół Swirańskiego dworu, do świętej Trócy przynależące, zgodnie powiedzieli, że ziemianin, poblizu od nas mieszkający, pan Mikołay Matuszkowski, niepoiednokrotnie, sposobem żołnierskim, wielkie krzywdy czyni, naiachawszy, stacie wielkie bierze; w tym roku tysiãc sześćsetnym dwódziesiątym dziewiątym, ze dworu swojego Pobienny, leżącego w powiecie Wileńskim, niedawnymi czasy y dniami, nabrawszy wielkość ludzi, udawszy się za żołnierza, wielkie szkody, srogością leżąc, w naszych siółach stacye niezwykle, z wielką gromadą, brał, nas samych despektował, y cośmy mieli, według woli swey, brał. Jakoż ciż poddani powie-

dzieli y mianowali przede mną woznym y stroną, że dobrze wiadomi tego łupu y szlachta okoliczna, która poblizu mieszkają, od siół naszych, a mianowicie: pan Grzyhorzey Bodrusz, pan Mikołay Dowgiało, pan Matys Pozniak y inszych wiele, tudziesz Tatarowie Miedniccy, Wilkomanowycz—chorąży, Achmiec Zawackiewycz, ktorzy widzieli y wiedzą o tym dobrze, że pan Matuszkowski, uczyniwszy się żołnierzem, nabrawszy loznych y swowolnych ludzi, na dobra duchowne, do świętej Trócy należące, naiachawszy, zbytki czynił y brał, łupiestwo uczynił, iako mianowali ci podani wielce od pana Matuszewskiego skrzywdzoni y złupioni. Co szerzey y po dostatku na protestacyi iest wszystkie szkody wymienione y opisane. Jakoż ia wozny, com słyszał y widział od poddanych siół wyszmianowanych, oświadczenie y ustnepowiadania, to wszystko, na ten kwit mój spisawszy, do xiąg grodzkich Wileńskich oddałem, pieczęcią moią, podpisem ręki mey, y pod pieczęciami szlachty, na ten czas przy mnie stroną będącey. Jerzy Grzybowski—wozny woiewodztwa Wileńskiego—ręką swą. *(См. дуетъ сусцента, написанный вышю подлиннаго донесенія).*

1632 г.

Изъ связи № 4590, за 1632—1668 г., докум. № 1.

226. Предварительные пункты, внесенные въ избу депутатовъ для производства наступающаго Варшавскаго элекційаго сейма.

Документъ этотъ, составленный на основаніи заявленій сеймовыхъ пословъ, какъ коронныхъ, такъ изъ в. кн. Литовскаго, былъ внесенъ въ депутатскую избу для руководства на предстоящемъ избирательномъ Варшавскомъ сеймѣ. Но такъ какъ большинство членовъ не согласилось съ выраженными въ этомъ документѣ желаніями и требованіями, то и было рѣшено устранить его, но, для памяти и свѣдѣнія будущимъ сеймикамъ рѣчи-посполитой внести его въ Варшавскія гродскія книги, откуда, въ видѣ выписей, онъ могъ бы быть распространенъ по всѣмъ воеводствамъ. Въ документѣ этомъ есть много такихъ неумѣренныхъ требованій относительно расширенія шляхетской свободы и вольностей, которыя ясно указываютъ на нравственный упадокъ рѣчи-посполитой, стремившейся къ неограниченной свободѣ въ ущербъ правильному государственному устройству. Такъ въ первомъ пунктѣ „объ объявленіи войны“ требуется, чтобы король безъ общаго согласія всѣхъ чиновъ рѣчи-посполитой не имѣлъ права объявлять оборонительной войны; чтобы канцлеры не смѣли издавать приповѣдныхъ листовъ, подскарбии давать деньги, а гетманы—войскъ. Въ случаѣ же несоблюденія этихъ правилъ предоставляется всякому шляхтичу заповзвать виновныхъ въ какой угодно судъ; при этомъ за ложный доносъ или напрасную жалобу на сановниковъ шляхтичь подвергается 12-ти недѣльному заключенію въ дворянской тюрьмѣ. Пункты въ этомъ документѣ слѣдующіе: 1) объ объявленіи войны; 2) о военныхъ потребностяхъ; 3) о веденіи и окончаніи сеймовъ; 4) о томъ, что должно идти въ трибуналъ; 5) о резидентахъ, сенаторахъ и *senatus consultum*; 6) о чужестранцахъ; 7) сеймовныя королевскія *deliberationes*; 8) предупрежденіе противъ разорванья рѣчи-посполитой; 9) о

вакансіяхъ; 10) о печатахъ коронной и в. кн. Литовскаго; 11) о расходованіи столовыхъ королевскихъ доходовъ; 12) о расходованіи государственныхъ доходовъ; 13) объ экономіи; 14) особые пункты, долженствующія быть предложенными новому кандидату; 15) объ имѣніяхъ, находящихся въ распоряженіи короля; 16) о воспрещеніи королевѣ распоряжаться имѣніями „*reformatoris*“; 17) о шляхетскихъ имѣніяхъ, запрашиваемыхъ подъ именемъ королевскихъ; 18) о пѣшей милиціи; 19) о воспрещеніи опустошать лучи видѣлкой разныхъ товаровъ; 20) о должностяхъ Короны и Литвы; 21) о судьяхъ, маршалкахъ и ихъ власти; 22) о скарбовыхъ писаряхъ и войсковыхъ судьяхъ; 23) о трибуналѣ; 24) о составленіи сеймовыхъ декретовъ; 25) о реестрахъ трибунальскихъ и сеймовыхъ; 26) о сохраненіи русскаго языка въ дѣловыхъ бумагахъ, относящихся къ в. кн. Литовскому; 27) о дворянскомъ происхожденіи; 28) о вакантныхъ мѣстахъ въ воеводствахъ: Киевскомъ, Браславскомъ и Волынскомъ; 29) о военной дисциплинѣ и гибернѣ для Украинскихъ жолнеровъ; 30) объ учрежденіи общественной казны; 31) о каденціяхъ гродскихъ судебныхъ засѣданій; 32) о государственныхъ имѣніяхъ, отданныхъ подъ залогъ въ 500,000 зл.; 33) о листраціи казенныхъ имуществъ; 34) о коммиссіяхъ коронныхъ и в. кн. Литовскаго; 35) о Прусскихъ коммиссіяхъ; 36) о восстановленіи имѣній Сѣверскихъ; 37) о разрѣшеніи недоумѣній, возникшихъ по поводу исправленія Крелевецкаго порта; 38) о городскихъ кадукахъ (выморочное право) и привилегіяхъ; 39) о незаконнорожденныхъ дѣтяхъ; 40) о Варшавскомъ госпиталѣ; 41) о новыхъ и необыкновенныхъ пошлинахъ; 42) о соли Мазовецкаго воеводства; 43) объ обывателяхъ Инфлянд-

свой земли; 44) о торговой пошлинѣ въ мѣстахъ, гдѣ собирается сейми; 45) о привилегіяхъ Прусскихъ туземцакъ; 46) о Краловской академіи; 47) о привилегіяхъ разныхъ воеводствъ и земель; 48) о Ковенскомъ складѣ; 49) о Мстиславскомъ замкѣ; 50) о Татарскихъ ивѣнкахъ; 51) о монопо-

ліяхъ Витебской корчмы; 52) о распредѣленіи должностей; 53) о желаніяхъ духовнаго и свѣтскаго сословія; 54) о назначеніи для малтыйскихъ кавалеровъ духовнаго суда; 55) о средствахъ противъ дороговизны въ городахъ в. кн. Литовскаго.

Actum in curia regia Varsaviensi, feria tertia ante festum sanctae Mariae Magdalenae proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitaneus Varsaviensis, personaliter veniens illustris et magnificus Christophorus Radziwił, dux in Birze et Dubińki, conventionis generalis proxime absolute nunciorum terrae director, puncta exorbitantiarum conventionis legitime per senatores et ordines regni in vim comparationis pro futuro conventu electionis sancita conscripta cum subscriptione manus suae obtulit ad acticandum in acta praesentia castrensia capitanealia Varsaviensia de tali serie verborum:

Wszem wobec y każdemu z osobna, komu należy, niech będzie wiadomo, że na terazniejszej wszech stanów koronnych y wielkiego księstwa Litewskiego convocacyi Warszawskiej, od naywielebniejszego ięgomości Jana Wężyka — arcybiskupa Gnieźnieńskiego, primasa koronnego, na dzień dwódziesiąty wtóry Junii złożoney, były wnoszone rozmaite desideria od posłów koronnych y wielkiego księstwa Litewskiego do naprawy praw y zabezpieczenia rozmaitem r.-p. exorbitantiom służące, lecz niektórzy wojewołztwa nie o nich mówić, a drugie nie conclusive stanowić nie chcieli; przetoż to medium za zgodą wszystkich stanów stanęło, żeby te exorbitantiae w ieden script zebrawszy, y remedia, które między stanami na tey convocacii trutinowane były, do nich przy-

dawszy, do act grodzkich Warszawskich dla acticowania były podane, y stamtąd przez extracty do wiadomości wszystkiey rzeczy-pospolitey na przyszłe seymiki, które electią nowego pana poprzedzać będą, rozbiegane z taką declaracją, że lubo się instar carstonum concipowali, iednak niema nic praeiudicować braciey pozostałej y wszystkim stanom, iakoby na relacyinych seymikach y na głównym nadchodzącym electionis zieżdzie porawie tego scriptu, abo więcey przydać cokolwiek do niego chcieli.

O podnoszeniu wojen.

Waruiemy to, iesliby król ięgomość kiedy, mimo zgodę wszystkich stanów, bellum offensivum podnieść chciał, iż ani panowie pieczętarze — tak koronni, iako y wielkiego księstwa Litewskiego, listów przypowiednych, ani pp. podskarbiowie pieniędzy wydawać, ani pp. hetmani woysk zaciągać y prowadzić nie mają się ważyć, o co z niemi forum na seymie za mandatem albo pozwem ziemskim, legitime wyniesionym, a paenam in convictos privatio officii ad instantiam którego kolwiek obywatela ex numero nobilitatis osiadłego, który sąd bez przytomności ikności, iako bywa in crimine lesae maiestatis, odprawować się ma przy dwanastu deputatach izby poselskiej pluralitate suffragiorum vincente. A iesliby się którzy z przywatnych ludzi do tych zaciągów, mimo consens stanów czynionych, użyć dali, aby ich nietylko hetmanom znosić, ale y każdemu na trybunał który kolwiek inter-

causas recentis criminis promptly pociągnąć wolno było pro paenis legum; wszakże ięśliby delator akcyi intentowaney nie dowiódł, tedy paenam siedzenia dwunastu niedziel na wierzchu w wieży szlacheckiey in proprio sumptu popadnie. A takowey sprawy bądź na seymie z pany urzędnikami r.-p. cum privatis licentiose hominibus przypadaiące, przed wszystkimi niższemi, iako publiczne przed nimi mieć y ante omnia sądzone bydź mają. Deklaruiemy iednak, że to za podniesienie offensivi belli poczytano być nie ma, gdyby hetman offensivum bellum gerendo, nieprzyjaciela za granicę uchodzącego, gdzieby tego rationes belli potrzebowały, choć w cudzym państwie konać, albo gromić mógł.

O woennyh potrzebach.

Iż król iegomość wedle prawa dawnego potrzeby woienne, to iest, armaty, działa, prochy, kule, knoty, furmany kosztem swym na wszelaką rzeczy-pospolitey expedytią opatrować powinien; aby tę powinność tym snadniey mógł wykonać, postanawiamy, żeby wszystkie w dobrach królewskich robione (exceptis bonis nobilium et spiritualium) saletry y ołowy y prochy monopolią z nich żadnych nie czyniąc in usum publicum, za wiadomością ichmości pp. podskarbiich były robione, a kule żelazne w rudach królewskich aby były robione za ich że wiadomością, co aby sporniey szło, tedy pp. dzierzawcy tych dobr, które przedtym do rud należały, pewną liczbę kul, wedle spólney umówioney z pp. podskarbiemi ordynacyi, dawać co rok, secundum proportionem intrat, z rudy będą powinni. Prawo też dawne o zabronieniu wywożenia saletr, prochów y ołowów wszelakich za granicę reassumuiemy, wyiąwszy vassalos regni y miasto Gdansk, któremi ichmość pp. podskarbio-

wie oboygą narodów zniosą się, iako wielka quantitas tego na ich własną potrzebę (publiczną iednak r.-p. naprzód opatrzywszy) y co rok ma być wypuszczona; furmany żeby sumpt na sprowadzenie armaty, iż miasta rzeczy-pospolitey, wedle dawnych praw, mają przy pospolitym ruszeniu ponosić, zlecamy ichmość pp. pieczętarzom y panom podskarbim utriusque gentis, aby taką ordinatią, iakieby ferendae miasta sufficerent y iaka-by ex mente reipublicae cum subsidio aerarii na expeditie potoczne woienne annuatim iść mogła, onym podali y relatią tego na przyszlą electią przynieśli.

Sposób prowadzenia y concludowania seymów.

Dawna to była y pospolita ieszcze od przodków naszych zaczęta querimonia, żeśmy pewnego sposobu do concludowania naszych seymów deliberacyi nie mieli y częstośmy albo rebus infectis rozieżdżać się, abo in confusione seymy zawieszzać musieli, do czego aby in prosterum nie przychodziło, media praesens conventus deliberare, te środki porządnego prowadzenia y concludowania seymu zgodnieśmy namowili.

Naprzód: wszyscy infames, bannity, criminaly, przed obraniem na poselstwa na sobie noszący, nakoniec poborcowie, którzy by rationem villicationis suae nie uczynili y kwitu na pobory dostatecznego nie mieli, nie mają być posłami obrani, y choć by obrani byli, nie mogą zasiadać, bo dla takich priwat negotia publica zatrudnione bywaią. Ale ięśliby kto in contumaciam dwiema niedzielmi wprzód, nim deliberatowie libere przed seymem wyszły, był na stronie na banitią, w niewiadomości wydany, tedy przed zasiadaniem w poselskiej super ignorantiam bannitii, ięśliby mu ią zadano y ięśliby prosecutionis vindicis ad tolerandam bannitionem autentice nie po-

kazał, przysiądz będzie powinien. A co się tu o posłach pisze, toż y na senatory ściągac się ma, iż żaden któryby banitią albo criminal miał na sobie, przez on seym siedzieć w senacie y ad ius suffragii należeć nie ma.

Druza. Niemaia też być posłami pp. senatorowie tak ci, co iuż przysięgali na senatorstwa, iako y owi, co lubo nie przysięgali, privilegia iednak na senatorstwa maia.

Trzecia. Wszyscy posłowie ziemscy, którzy się na początek seymu ziada, zaraz pierwszego dnia w seym przed obraniem marszałka, primario internuntio onych woiewodztw y ziem, których na ten czas alternata pierwszego głosu będzie pro eunte przysięgać będą powinni, in hanc rotam: I—mo, iego iuro Deo omnipotenti, quod in hac functione nuntii terrestres mihi commissa, nullo lucrisive damni privati, nullo odio sive gratiae, nullo amicitiae seu inimicitiae respectu, nullo denique quorumvis hominum discrimine habito, sicuti bonum virum et bonum patriae civem me geram, quod quid libertati, saluti et paci communi adversabitur, id nec dicam, nec faciam, nec quidquam dicenti vel facienti consentiam, muneribus, tam in re, quam in spe oblati, me corrumpi non sinam; si ad iudicia, secretiora consilia aliqua deputatus fuero, vel ad exigendas aerarii rationes, iuste sententiam dicam, ad secreta arcanae consultationis, mihi concredita, fideliter continebo et quidquid a republica fuerit, id iuxta legum praescripta et dictamen conscientiae meae pro mea virili parte promovebo et tuebor, sic me Deus adiuvet. II—do. A przysięgę wykonawszy marszałka sobie viritim po woiewodztwach y powiatach wotuiac, pluralitate suffragiorum in hoc duntaxat unico negotio vincente obiora, co ma być za directią pierwszego posła z onego woiewodztwa, któremu pierwszy głos na onym seymie należeć będzie.

Potym do całowania ręki iego królewskiej mości y do propozycji przystapia y zaraz się przez marszałka rozdania vacacyi upomnia, a przed rozdaniem ich do żadnych rzeczy, nawet do słuchania wot senatorskich pociągac się nie dadzą. Dopiero, gdy król iego mość vacantie publice et specificie przez pany pieczętarzy obóyga narodów y mianowaniem kogo y co oddano rozda, tedy posłowie do wot senatorskich przyida, które gdy się skończą, tedy deputaty s pośrodku siebie do quarty y do liczby pp. podskarzbich y ad requirendas u ichmościów panów senatorów senatus consultorum rationes y do remiss y ad causas, si quae cum ostiariis iuxta praesentis conventus sancita inciderint, także i do innych wszelakich, do których by praesentia posłów była potrzebna, wysadzą, którzy to deputaci iuż wolni będą od czynienia przysięgi w senacie, ponieważ ią w kole poselskim wykonaia. Do concipowania też artykułów y constitucyi seymowych dla pomocy directorowi trzech deputatów, z kaźdey części rzeczy—pospolitey po iednemu kładnac viritim obiora.

Po odprawieniu tych deputacyi, listów y poselstw, iesliby skądkolwiek do koła poselskiego przyniesione były, wysłuchaia, tandem w consultacie publiczne wkracziaac od recessów w sprawie praw zachodzących, y od artykułów eiusdem generis zaczną, a czego abo w propozycyi iego królewskiej mości, albo w artykułach powiatowych expresse nie maia, tego in medium proponować nie będą. Wszakże gdyby kto z drugich artykułów rzeczy salve et libertati communi wszystkiey rzeczy—pospolitey potrzebne usłyszal, choćby tego nie miał w swoich, tedy wolno mu będzie onych popierać. Ale iesliby poseł nie uniwersalna, ale partikularna iaka na swoje tylko woiewodztwo albo powiat constitucią (nie maiaac od braci pozwolenia)

przyniosł, tedy ona constitucya nie ma być ważna. Ażeby stan szlachecki wiedział, z czym posły swe na seym wysłać ma, przetoż cavetur, iż pp. pieczętarze obojga narodów ani mniej, ani więcej, ani co inszego w proposiciach seymowych podawać mają nad to, co na seymikowych było do powiatów rozesłano, chyba żeby co po wysłanych z kancelaryi iego królewskiej mości seymikowych propositach, ad deliberandum arduum et praegnans przypadło, tedy na główne ziazdy (które aby w małej y wielkiej Polsce y w wielkim xięstwie Litewskim reassumowane były życzemy) mają o tym być liczby y wiadomość osobna z kancelaryi iego królewskiej mości wysłane. A iesliby ieszcze co później po głównych ziazdach immediate przed seymem albo w samym seymie na rzecz-pospolitą naległo, coby nie prywatną czyią dogodę, ale publicam incolumitatem za sobą niesło, tedy też w propozycyi iego królewskiej mości ma być stanom rzeczy-pospolitey podano. Choćby kto z posłów po prosycyi przyiechał, tedy aequę iako y drudzy, przy stole marszałkowskim in facie wszystkiego zgromadzenia, wedle formy wyszey-pomienioney, przysięże. A skoro trzy niedziele od seymu zaczęcia inclusive miną, tedy ci, coby po wyściu trzech niedziel przybyli, chociaż przysiąc potuerint, wszakże tym rzeczom, któreby po onych trzech niedzielach między posłami przed ich przyjazdem zgodnie zawarte byli, ius contradicendi mieć nie będą, nulla legalitate tarde venientium suffragante. Ale ktoby na punct iaki niezawarty, ale ieszcze in disceptatione wiszący, po trzech niedzielach trafił, tedy integrum mu będzie przymawiać się do onego punctu, tymże sposobem contradicte pp. senatorów, którzyby późno przyiachawszy, rebus po wyściu trzech niedziel consultis et conclusis, contradic-

wać chcieli, nie mają być ważne. Gdy na którą po wyściu onych trzech niedziel constitucją zgoda między posłami stanie, tedy z nią do króla iegomości y do senatu wyprawią albo przydą. A gdy y tam zgoda na nią będzie, tedy się panowie pieczętarze obójga narodów, marszałek poselski y deputaci, do niego wysadzeni, podpiszą, a takie constitucie zgodnie namówione i podpisane, iuz przy conclusii nie będą mogli być, ani poselskimi, ani senatorskimi contradicjami wzruszone, ale na onym seymie robur swój zupełnie otrzymaia. Wszakże iesliby na co inszego zgoda niedoszła i seym nie stanął, tedyby i one podpisane constitucie być musiały.

Jesliby iaka materia w izbie poselskiej zgodnie nie była umoderowana, tedy iey marszałek poselski przed królem iego mością y przed senat niema przynosić, nawet ani wspominać y choćby przez kogo inszego była wniesiona, tedy marszałek poselski imieniem swego koła wszystkiego ma onę questią, choćby się nayspotrzebniejsza zdała, simplici contradictione zrazić, a potym ani on, ani żaden z iego collegów y słowa do niey iednego niema mówić, sub infrascriptis paenis. Przetoż iesliby pp. senatorowie, abo który kolwiek z nich, chcieli questią iaką przy concluzyi seymowej wniesć y onę agitować, tedy oną wprzód przed conclusią w izbie poselskiej ad trutinam proponować mają. Conclusia seymowa ante penultimo aut propenultimo die, iuxta qualitatem aut quantitatem deliberationum przy królu iego mości y rzeczy-pospolitey zacząć się y tylko do zachodu penultima diei trwać ma. A ostatni dzień seymowy nie na consultatie, ale na żegnanie króla iego mości obrócony będzie, nie pociągając seymowej conclusii nad ostatni sześcinnie-dzielny dzień, sub nullitate totius actus.

Jeśliby constitutią iaką contra mentem et consensum lub senatora, lub posła którego, poselski marszałek, czytawszy onę, przed się sine consensu postawić chciał, tedy onemu contradicentowi wolno się będzie in facie rzeczy-pospolitey przeciw marszałkowi przed pisarzem, albo którymkolwiek ziemskim urzędnikiem Warszawskim, którzy do tego przy conclusiach seymowych Warszawskich adsint, y bywać powinni, legalitate iednak excepta, protestari; a on urzędnik, póki in parata copia protestacyi nie podadzą, ma simpliciter do protokołu zapisać, kto y o co protestatur. A gdyby takiej protestacyi nie przyjął y extractem iey potrzebującemu nie wydał, tedy na trybunał, ad instantiam onego protestanta, inter causas officii peremptorie odpowiadać et convictus pięci posłów, abo senatorów testimoniis, paenam privationis officii et inhabilitatis omnium munerum in republica ponosić ma. Wszakże jeśliby protestans, intra octiduum inclusive od skończenia seymu rachuiąc oney kopii, in forma napisaney, dać omieszkał, tedy pisarz on, albo urzędnik wolny będzie, a ona constitutią, przeciwko której by się protestowano, ius perpetuae legis otrzyma. A gdy taka protestatią podana, przyjęta y extractem wydana będzie, tedy ten, który ją podał, ma oną w seymie założywszy mandat, albo pozew ziemski, przeciw marszałkowi prosequi, a takie causae, iako nieprywatne ale publiczne, na seymach ante omnes privatorum et aerarii rationes, in praesentia dwunastu deputatów poselskiej izby, bez króla iego mości, sądzona et arbitrari paenis, przychyliając się iednak do prawa pisanego, na drugi seym nie puszczając, determinowane być mają. A ktoby do takiej protestacji przez dwa seymy czynić nie chciał, tedy iuż na trzeci seym czynić do niey nie będzie mógł y pari

ratione ona constitutią, przeciw której się protestowano, żadney iuż w sobie nie będzie miała wątpliwości, lecz jeśliby kto nie protestowawszy się, recenter przy conclusii in facie rzeczy-pospolitey, potym dopiero albo do ziemstwa, albo do grodu protestacją swoię przeciw takiej constitucii, która publice przy conclusii czytana była, wnosił, tedy ona protestacią niema być przyjmowana, a choćby przyjęta była niema być ważna. A jeśliby co takowego w drukowane constitucie weszło, czego ani czytano, ani słyszano przy conclusii, toż będzie wolno omni loco et tempore każdemu posłowi, albo senatorowi, protestacie czynić y one na swoim relacyinym seymiku ponowić et tandem suprascripto modo, przeciwko marszałkowi poselskiemu, na seymie causam popierać, w czym quinque testium, bądź z senatu, bądź z koła poselskiego, adductionem testimoniis stare debet.

Jeśliby też na iaką constitutią w samey tylko izbie poselskiej zgoda zaszła, a w senacie contradictia przeciwko niey zachodziła, tedy nie będzie li się mogła contradictia uspokoić, ma być ona controwersia w reces na przyszły seym odłożona, a od posłów w koronie na deputatach, a wiel. xięstwie Litewskim na relacyine seymiki, cum rationibus contradicentium wzięta, a nihilominus cursus inszych consultacji y zawieranie seymu nie ma być tym zatrudnione. A gdyby dał pan Bóg seym szczęśliwie zawrzeć, tedy marszałek poselski constitucie ni w czym ich ad ullius hominis imperium nie odmieniając, zaraz nazajutrz po conclusii, z podpisem ręki swoiey oddać ma do grodu, z podpisem także deputatów swoich, a ztamtąd extractem kożdemu, bądź z pieczęcią, bądź bez pieczęci, y iako kto potrzebować będzie, ma grod wydawać, a nadto tenże gród trzeciego dnia pod grod-

zką pieczęcią, odesłać ie do druku powinien sub paena.

Oco też forum na trybunał.

Ażeby moles constitutionum in immensum nie rosła, tedy ieden tylko ma być uniwersał poborowy, na który seym iesliby kiedy na nich postąpić przyszło, odzywając się maia, one toties—quoties, iako dotąd bywało, nie powtarzając w który żeby iuż za oney omyłki niebyło, tedy od osób na to deputowanych, mianowicie N. zrewidowany, poprawiony y na przyszłą electią sub censuram reipublicae ma być przeniesiony.

A ten sposób concludowania seymów declarujemy, iż nie półseymowi, ale seymom całym ma należeć, a półseymy, iako rzecz nowa, stanowi szlacheckiemu obciążliwa, nie maia być nigdy składane, chyba ex consensu totius reipublicae na sześć niedzielnym seymie potestas złożenia ich, propter aliquam inprovisam, arduam et praegnantem reipublicae necessitatem króla iego mości dana była eo addito, iż iesliby kiedy do takich półseymów z consensu seymowego przyszło, tedy na nich ani sądu, ani żadney rzeczy, okrom owey, za któremi tu złożyć seym pozwolił, nie maia być tractowane, tedy żadney wagi mieć nie mogą; iudicia interim terrestria et alia quaecunque ordinaria po wojewodztwach, ziemiach, powiatach podczas odprawowania takich półseymów non debent intermitti i wszakże iesliby którego posła albo senatora, na półseymie będącego, sprawa in illis iudiciis przypodała, tedy w niey ma być suspensa do drugich sądów. Przydawamy y to, że lubo posłowie przysięgać będą, wszakże ludzie szlacheckiego stanu, którzy dla ćwiczenia y przysłuchania się przyjeżdżają, z izby ich nie maia być excludowani, tak iako też w senacie przy wotach senatorskich y przysa-

dach bywać zwykli, chyba iesliby co tajemnego de foederibus vel de bellis suscipiendis et de aliis secretioribus tractowano, tedy sami tylko posłowie zawierać się maia. A iż to seymowym conclusiom na przeszkodzie bywa, kiedy posłowie ziemscy słusznych y przystoynych gospod nie maia, przetoż przy upomnieniu wakancyi, oraz pan marszałek poselski gospod, iesliby w nich krzywda była, upominać się ma, tenże pan marszałek poselski na każdym seymie przestrzegać tego ma, aby się uchwale terazniejszey conwokacji de non admittendis extraneis ad negotia curiae et reipublicae dosyć od króla iego mości pp. marszałków koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego działo.

O residentach, senatorach et de ratione senatus consultorum.

Dawnym de residentibus senatoribus et de senatus consultis, prawem saluberrimo consilio in republica uchwalonym, robur y executią przywracając, takie zgodnie namówiliśmy o tym sźrodki:

1. Aby residentowie powinności, przez prawo na nich włożoney, krótkio na dworze iego królewskiej mości praesentowaniem się nie odbywali, ale wcześniej na sam początek przyiachawszy, aż do końca swey residencyi wytrwali, sub paena in constitutione expressa irremissibiliter exigenda.

2. Aby nie wolno było królowi iego mości privata autoritate uwolnić pp. residentów od tey powinności, ani też in privata autoritate czasu skracać.

3. Jeśli który z pp. senatorów, residentów podczas swey residencyi sprawy iakie którego kolwiek sądu mieć będzie, tedy mu z nich exempt ma iść.

4. Do residencyi należy też, aby urząd marszałkowski nigdy przy dworze króla iego mości nie wakował, przetoż pp. marszałko-

wie koronni y wielkiego xięstwa Litewskiego powinni tak czasy między się podzielić, żeby każdy z nich po czwierci roku przy królu iego mości zupełnie wymieszkał y munia wszystkie, urządowi ich należące, sine ullo respectu wykonywał, a począć się to ma od iego mości pana marszałka koronnego na przyszley koronacy; potem nastatek nadworny Litewski succedet, w czym iesliby iaka niedbałość była, tedy iisdem paenis, które o residentach napisane, podlegać mają, żaden też uwolnieniem króla iego mości nie zasłaniając się do spraw, któreby im na sądach przypadły, exempty biorąc.

5. *Pari ratione* ieden z pp. pieczętarzów wielkiego xięstwa Litewskiego przy królu iego mości mieszkać ma, tak podzieliwszy czasy, żeby podkanclerzy następował kiedy kanclerz swoje półroka wymieszka, co też ma być *sub eodem legum et paenarum respectu*, iako się wyżej o residentach pisało; bo ponieważ pokoiową pieczęć chcemy mieć abrogowaną, tedy by musiały wszystkie *expeditie* w cancelariach iego królewskiej mości *intermitti*, gdyby który z pp. pieczętarzów nie miał *residować*, wszakże *non prohibetur* choćby wszysey oraz mieszkać mieli.

6. Aby instigatorowie koronni y wielkiego xięstwa Litewskiego powinni byli na seym pozywać tak pp. senatorów, iako y pp. marszałków y pp. pieczętarzów, *irremisibilibiter paenas* na nich *urgere*, którzyby na nich *urgere*, którzyby na czasie naznaczonym *residentii* swey omieszkali. A iesliby komu instigator *coniveret*, tedy go koźdemu szlachcicowi na trybunał *inter causas officii pro decernenda privatione officii et omnium dignitatum inhabilitate* wolno będzie pozwać.

7. *In rationibus* pp. podskarbach, które

na seymie rzeczy-pospolitey oddawać będą, aby zawždy *inter alia* pytano się o paenę i inne winy, które za instigatorskim popisaniem ob *intermissam residentiam* do skarbu rzeczy-pospolitey oddawane być mają.

8. Wszystkie królewskie w sprawach rzeczy-pospolitey rady, *delibaratie*, woty, *commissie*, przyjmowanie y słuchanie posłów, tak wielkich, iako y tajemnych, wysyłanie do cudzych ziem *poselstw*, aby przy bytności z wiadomością pomienionych pp. senatorów y residentów y urzędników, do rady należących, były, y żeby we wszystkich iego królewskiej mości listach, mandatach y iakich kolwiek *expeditiach* dokładano, że się to *ex senatore consulto* dzieie, w których by tego nie dolożono, tedy tego pp. pieczętarze pieczętować nie mają, y choćby z pieczęcią wyszedł, tedy *irritum* będzie et *innane*.

9. Iż dwoiaki są *senatus consulta*, iedne, których król iego mość ustnie do *residuiących* panów senatorów, a drugich, których ab *absentibus* listownie zasięga; przeto aby in *republica* nie tylko *recte dictorum consultorumque*, ale też *rerum gestarum memoria conservetur* y żeby tak królom panom naszym iako y senatowi *contra diffidentiam et susceptiones civiles remedium queratur*, wszystkie te *senatus consulta* mają być do xiąg osobnych, na to sporządzonych, w koronnych sprawach przez xiędza referendarza, w sprawach w. x. Lit. przez pana referendarza, albo przez którego kolwiek pisarza ziemskiego w. x. Lit., a to terminowanie *senatus consultorum* ma być takim sposobem, a za czyią y rzecz, o której *consilium suscipietur*, wypisać, potym *brevissime* położyć, iaką kto dał radę przez list na oną *propositiā et ex quibus rationibus*; przytym iako który *ex praesentibus* na nie wotował y iakie *sentencyi* swoje miał

ratie, a nakoniec iaka conclusia stanęła, a każdy z pp. senatorów w oney że xiędze na swoię sententią ma się podpisać, absentium vero listę przy teyże xiędze dla swiadectwa chować.

10. Ażeby respublica wiedziała, co się z iey prawy y całością y bezpieczeństwem dzieie, y iako pan z senatem officio suo defungitur, przetoż na każdym sześć niedzielnym seymie powinien będzie pan marszałek poselski po proposycyi upomnieć się o taką, iaka się o wacantiach napisała declaratia, rationem senatus consultorum, horum potissimum, któremi by się respublica albo które woiewodztwo aggrawowane być rozumiała y do niczego nie przystępować, aż się temu dosyć stanie; a iesliby ex senatus consultorum marszałek poselski z collegami swemi widział, żeby w czem respublicam ostrzec, a pana y senat upomnieć było potrzeba, tedy to z powinności swey uczyni.

De extraneis ad curiam et rempublicam non admittendis.

Jako wszystkim innym porządnym państwom, tak y rzeczy-pospolitey naszej solenne to zawždy było zabiegać, żeby cudzoziemcy, extra provincias reipublicae incorporatas nati, in praeiudicium terrigenarum na dworach y pokojach królów, pp. naszych, nie bawili y do spraw nie mieszały się publicznych, o czym iako pacta conventa y interregnorum acta, tak y constitucya anni 1607 testatur, przetoż chwalebne starożytności przykłady chcąc we wszystkim zadzierżyć, namówiliśmy to zgodnie między sobą:

1. Aby constitucya anni 1607 et anni 1609 ad instantiam cuiusvis z narodu szlacheckiego polskiego, albo litewskiego, tak w

Koronie, iako i Litwie przeciwko cudzoziemcom tak duchownego, iako i świeckiego stanu, którzy opatrzenia iakie albo kaduki, albo lenne lub dożywotne reipublicae dobra, za prywatnymi seymem nie utwierdzonemi przywilejami trzymaia y przeciwko tym, którzy w Koronie y w w. x. Lit. y w Prusiech dobr ziemskich wiecznością nabyli, do execucyi przywodziła była, sub omnibus ibidem expressis oneribus et paenis.

2. I w tem constitucyą anni 1607 reasumuiemy, iż gwardyie tak iedne, iako y pierwsze nie z cudzoziemców, ale ex terrigenis reipublicae polskiego y litewskiego narodu, z ziem do nich incorporowanych, zbierane y w służbie królewskei chowane być maia, ochroniwszy iednak kilku osób narodu Szwedzkiego, którzy dla wiary swoiey królowi, świętey pamięci, panu naszemu oświadczoney, między nami exulantes iuz się tu wmieszkały i niczym narodowi naszemu nie uprzykrzyli się; także y kilka dawnych starzałych y okaleczonych cudzoziemców, którzy przy dworze mogą być tolerowani.

3. Iż gwardyie pomienione maia przysięgą być obowiazane, królom, panom naszym y rzeczy-pospolitey obóyga narodów, a okrom tych dwóch nikomu inszemu nie maia przysięgać, czego urząd marszałkowski doglądać ma.

4. Iż w dworne pokoiowe skarbowe, seymowe, woienne y insze wszelakie z rzeczy-pospolitey urzędy y sprawy nie maia się cudzoziemcy utriusque sexus mieszać, ani onemi zawiadywać.

5. Pozwoliwszy wolnego mieszkania ludziom rycerskim y inszym, zaczym, którzyby z cudzych krajów dla sławy i. k. m. na dwór przyjeżdżali, nie maia być w służbę dworną żadne osoby cudzoziemskie cuiuscunque conditionis przymowane, owszem

ieśliby się iakie zaciągneli, mają być odprawione.

6. Aby spowiednik y kaznodzieia u królów panów naszych nie bywał, iedno ex sanguine et genere terrigenarum.

7. Przyszło by li kiedy cum consensu totius reipublicae cudzoziemskiego żołnierza na potrzebę rzeczy-pospolitey zaciągać, aby mu starszych połkowników, rotmistrzów, kapitanów y poruczników ex terrigenis nostris dawano, a pod cudzoziemską starszyna aby go nigdy in viscera regni nie wprowadzano.

8. To wszystko curae, diligentiae, fidei integritatiq;ue, ile się dworu kr. i. m. tycze, pp. marszałków, a co się tknie woyska, panów hetmanów koronnych y w. x. L. należeć będzie, aby oni pod obowiązkami urzędów swych ni na kogo się w tey mierze nie oglądaiąc, dosyć temu czynili y osoby, któreby przeciwko temu postanowieniu w służbę, albo urząd dworny wtrącać się chcieli, od dworu y od woyska relegowali y excludowali.

9. Zeby się co in passu ani marszałkowie koronni y w. x. Lit. nie zasłaniali, ani z władze ich marszałkowskiej y nikt się nie mógł excipować, tedy na utwierdzenie władzy urzędu marszałkowskiego dokładamy, iż wszyscy a wszyscy na dworze królów, panów naszych, zostaiący, nemine excepto, władzy y sądom i directii marszałkowskiej, wedle dawnych praw y zwyczajów naszych oczystych, podlegać mają.

10. Jeśliby w czym przez pp. marszałków, albo pp. hetmanów temu się dosyć nie stało, tedy marszałek poselski, ad instantiam którego kolwiek posła, ma się tego na seymie in facie reipublicae przed k. i. m. u panów marszałków, albo u pp. hetmanów upomnieć y skuteczny tego reipublicae postanowienia executy popierać.

Sejmowe króla imci w sprawach sądowych deliberationes.

Deliberationes królewskie in causis de bonis, nullo iure receptis i w inszych wszystkich sprawach, aby odsadzone były na seymie coronacy pierwszym; a iż prawo tylko do trzech dni to beneficium królowi dało, a dołożyło: rex expedit deliberationes— przetoż ieśliby kiedy na seymie to prawo executy swey nie miało, ma pan marszałek poselski przed conclusią seymową w pięć albo sześć dni upomnieć się u króla iego mości, aby deliberationes expediowane były y nie przystępować do conclusy seymowej aż to otrzyma.

Candidatus regni conventui electionis non interit.

Acz oyczyna nasza, iuribus suis et integritate civium freta, żadnych się na swey electii corruptelas nie obawia, iednak aby nieostrożności naszey żadnego w tey mierze przykładu nie było, waruiemy, że ten, któby chciał być napotym w Polsce regni candidatem, a loco et conventu electionis abesse powinien.

Cautio przeciw rozerwowaniu rzeczy-pospolitey.

Uchodząc wszelakiey scissionem y momentum in reipublicae, która czasem z najmniejszych okazy, za niepostrzeżeniem wielkie incrementa brać może, acz o miłości y zyczliwości przeciw królowicóm ichmość synów w Bogu zmarłego pana naszego ku tey rzeczy-pospolitey, iako wspólney ich matce, wszystko dobre sobie obiecuiemy, wszakże ne leges et libertates nostrae quidquam detrimenti metuant, waruiemy, iż królewiczowie ichmość, którzy a reipublica provisionem mają, fidelitatem regi et reipublicae na seymie coronacy przyszłego da

Bóg pana naszego personaliter oddadzą hac iuramenti forma: Ego N. iuro Deo omnipotenti, quia serenissimo principi N. regi Poloniae, magni ducat. Litv. et eius successoribus regibus Poloniae et magni ducatus Lit. ac toti indivisae reipublicae fidelis ero, et contra regiam maiestatem ac rempublicam legesque ac libertates ac statum eius adversi vel nocivi posse, vel subordinatas a me personas, nihil mediar aut tentabo, sic me Deus adiuvet; a przytym to waruiemy, iż królewiczowie polscy in regno et m. ducatu Lit. y w państwach, do nich należących, nie mają dóbr ziemskich kupować, sub nullitate resignationis, sive donationis et paena infamiae in resignantem w trybunale decernente.

Vacantiae.

Jest w prawie, że kiedy vacantiae extra oomitia przypadną, ma król ie rozdać nadealey w półroczu, ale że to czas był bardzo długi, tedy ukracając go, zgodziliśmy się na to, aby król po otworzeniu vacantiy przez niedziel sześć oddać ie był powinien, czego iesłiby nie uczynił, tedy intrata oney dzierzawy, albo starostwa, ma się in usum reipublicae do skarbu obracać tantisper, aż komu przywiley od k. i. m. dany będzie; czego mają więc przy słuchaniu lidźby pp. podskarbach deputaci seymowi nie zapominać. Też się nam zda i reipublicae, aby ich mość pp. podskarbiowie vacantie dóbr rzeczy-pospolitey, iesłiby się iakie durante hoc interregno otworzyły, zaiachawszy y w dozor swóy wzięwszy, intratę z nich wszystkę in aerarium r.-p. wnieść kazali y czasu lidźby rationem tego rzeczy-póspolitey oddać będą powinni.

Incompatibilia.

Zdobi to rzecz-pospolitą y w wielu ra-

zach wspiera, kiedy dignitates et officia osobnych swoich mają urzędników, przetoż według dawnych praw, de incompatibilibus napisanych, za rzecz potrzebną znajduiemy, aby referendarstwa, podkomorstwa y inne rzeczy y dignitarstwa koronne i w. x. Lit. ani senatorską funcją, ani ziemskimi urzędami, a przytym ziemskie urzędy sądowe przysięgłe z grodzkimi urzędami nigdy pospołu nie chodziły y terazniejsze incompatibilia aby zaraz na seymie coronationis puszczone były, sub veteribus paenis, a forum z świeckimi na trybunał, a zduchowemi na seym. A iżby się to mogło trafić, żeby który senator, dignitarz, albo urzędnik, nova auctus dignitate, oney dawney, choćby incompatibilis była, nie chciał sponte położyć y mógłby tem albo panom pieczętarzom invidia czynić, albo nakoniec seymowe consilia zatrudniać, przeto pożyteczne zda się remedium, aby panowie pieczętarze obóyga narodów, ani na duchowne, ani na świeckie beneficia, dignitarstwa y urzędy przywileiów do podpisu k. i. m. sub nullitate privilegii nie dawali, ani ich pieczętowali, ażby on, co ie bierze, renuntiatą prioris officii vel beneficii, gdzie kolwiek uczyniwszy, do kancelarii i. k. m, onę autentice przydał, za którą abrenuntiatą k. i. m. ono officium abo beneficium, tanquam novum vacans, komu inszemu conferować będzie. A iesli kto obietnicę odniosłszy przywileiu na onę do czwierci roku z kancelaryi i. k. m. nie biorąc y renunciacii uczynić niecheąc, oboie nihilominus trzymał, tedy ono posterius pro vacante ma censeri y komu inszemu ma być oddane; ochroniwszy iednak tych osób, którzyby extra regnum będąc, albo inszą iaką legalitatem mając, takiey renunciacyi intra praescriptum tempus posłać nie mogli. Ale iż arcybiskupstwo Lwowskie, przytym Prze-

myskie, Chełmskie, Kiiowskie, Żmódzkie, Kamienieckie, Wendeńskie biskupstwa bez iakiegokolwiek wsparcia, dignitatem et functionem suam sustentować nie mogli, przetoż na każdego z tych, wedle zasług, wolno będzie k. i. m. mieć wzgląd y seorsivo aliquo seu unico beneficio supplere szczupłość tych biskupstw.

O pieczęciach koronnych y w. x. Lit. y pokoio- wych.

Dawne prawo reassumujemy, aby listy, mandaty y uniwersały y przywileia y żadne sprawy w. x. Lit. y ziem, do nich należących, do korony y do prowincyi incorporowanych, z pieczęcią w. x. Lit. nie wychodzili, a pokoiowa pieczęć żeby po prostu ani w expedyacjach ad extraneos ani intra regnum et adiunctas ditiones, tak w publicznych, iako y skarbowych y stołowych k. i. m. sprawach, w używaniu nie była, sub nullitate wszystkiego tego, coby pod pieczęcią pokoiową przyszło, czego acz wszystkie officia et subselia reipublicae, ale osobliwie deputaci, którzy więc na seymach panów podskarbach liczby słuchają, przestrzegać będą powinni.

O rozchodzie prowentów stołowych króla iego mości.

Jako ta rzecz-pospolita sama wolnemi głosami pana sobie obiera y onemu pewną część dóbr y dochodów swoich naznacza, tak onaże incumbit, aby te dochody w takim byli szacunku, iakoby zawždy ad sustentandam dignitatem regiam dostawało, a dla skorych i nieporządných expens, albo panu, który będzie żyw, albo successorowi iego, ad indigentiam nie przychodziło, przetoż zdało się nam włożyć tę powinność na panów podskarbach obóyga narodów, aby oni z dóbr króla iego mości stołowych za-

dných rozchodów nie czynili, gdyż im żadne przyjęte nie będą, na które by od króla iego mości listów, z pieczęcią nie pokoiową, ale koronną albo w. x. Lit. wydanych, nie mieli, a panowie pieczętarze przy pieczętowaniu takowych listów mieć na to oko powinni, żeby na niesłuszne roschody albo na takie, któremi by aerarium regis exhauriretur, listy nie wychodziły.

O szafunku pieniędzy z skarbu rzeczy-pospolitey.

Iż niemasz nic słuszniejszego nad to, aby publiczne rzeczy-pospolitey dochody na samę tylko publiczną potrzebę y za wszystkich stanów publiczną wiadomością wydawane były, zdało się nam warować, że pp. podskarbiowie obóyga narodów pieniądze w rzeczy-pospolitey na żadną potrzebę inszą praecise szafować nie mają, iedno na którą że seym uchwali, a iesliby po seymie extraordinaria na iaką, która na seymie non erat provisa, necessitate przypadła, tedy przyszłoli by na oną potrzebę pieniędzy rzeczy-pospolitey ruszyć, mają być do pp. podskarbach listy i. k. m. pisane, z tym dokładem, iż się to ex senatus consulto dzieie, czego na seymie przy liczbie panów podskarbach rationes dane być mają; a iesliby pp. podskarbiowie, mimo ten warunek, pieniędzmi rzeczy-pospolitey szafowali, tedy im tego seym przymować nie będzie. Iesliby też, mimo liczbę, którą na seymie oddawać zwykli, powinności swey non satisfacerent, tedy każdemu szlachcicowi wolno będzie na seym onych zapozwać takim processem et sub iisdem in reum et delatorem paenis, iako pod tytułem o podnoszeniu woien wyrażono iest, a quit pp. podskarbach żeby abhinc nie od deputatów, na liczbę wysadzonych, ale od wszystkiego seymu przez rzetelną constitucją był dawany.

Oeconomiae.

Niema być wolno królom polskim, ani w Koronie, ani w w. x. Lit. przyczyniać więcej oeconomii sine consensu rzeczy-pospolitey nad te, które już prawem opisane y pozwolone są; a ktoby taką oekonomią, nad prawo uczynioną, urządował, albo administrował, ma być przez każdego szlachcica na trybunał pozwany et paena peculatus aerarii karany. A iż dawne iest prawo, że oeconomie iurgeltami y żadnemi daninami nie mogą być onerowane, przeto coby się kolwiek okazało, albo iurgieltów, albo inszych ciężarów na oeconomie i. k. m. wniesionych, te kasowane y podniesione być mają; a na potym pp. pieczętarze postrzegać mają, aby cum talibus oneribus nie były nikomu dawane. A ponieważ teraz z śmiercią i. k. m. intraty dóbr króla i. m. wrócili się ad ius rzeczy-pospolitey, przetoż co kolwiek by tych dochodów stółowych nad prowisią królewiców ich mość aż do przyszłego da Bóg electionis nowego pana ziazdu, od stanów rzeczy-pospolitey dobrowolnie pozwoloną y nad inne koło pomienionych świętobliwych ciał expensa zostawało, to ich mość pp. podskarbiowie in aerarium reipublicae obrócić mają.

Puncta niektóre ad conditiones przyszłemu kandydatowi proponendas należące.

Acz sobie stany rzeczy-pospolitey dalszą o conditiach, które przyszłemu panu podane być mają, umowę do walnego electii ziazdu odkładają, wszakże in vim memorialis w terazniejszy script includować, co z niektórych ziem y powiatów posłowie o tym przynieśli:

1. Aby inter alias conditiones przykładem pact, ś. pamięci z królem Stephanem zawartych, włożono, żeby więźniowie naro-

dów naszych cuiuscunque conditionis et sexus z ręku pogańskich byli przez niego eliberowani.

2. Temuż dać w conditiach, aby te zamki zbudował, które nieboszczyk ś. pamięci król pan nasz, dla wstępu pogańskim inwasiom, miał był locis opportunis swem kosztem zbudować.

3. Temuż dać w conditiach, aby żywiąc swemi pieniędzmi, u successorów ś. pamięci królowey i. m. okupiwszy, rzeczy-pospolitey ustąpił y lub na oekonomią, lub na starostwo dla quarty obrócił.

4. Wymówić to sobie u pana przyszłego y legem o tym uczynić, że iesliby pan podiawszy się przed inauguratią condicie iakie pełnić, potym zostawszy królem nie chciał by się w nich iscić, tedy zaraz na pierwszym koronacyi seymie wolno będzie rzeczy-pospolitey to de rege et re ipsa statuere, co prawom, wolnościom y saluti suae consentaneum będzie rozumiała.

Bona terrestria regiae maiestati donata.

Którego kolwiek w Koronie albo w w. x. Lit. dobra immobilia terrestria, znayduią się być k. i. m. w panu Bogu zmarłemu donata, inscripta vel vendita, exceptis cum conditione datis, poruczyć ichmć pp. podskar bim, aby że w niey dwór y zawiadowanie wzięli, gdyż wedle dawnych praw naszych nie kto inszy po królach panach naszych, iedno rzecz-pospolita w takowe dobra succedować ma.

Królowa polska aby bonis reformatoriis nie szafowała.

Acz są o tym dawne prawa, że królowe polskie dóbr, oprawie swey podległych, nie mogą żadnemi daninami y dispositiami, mimo wolą reipublicae aggrawować y żadney w nich iurisdictioni, mimo samego k. i.

m. sobie nie przywłaszczać, wszakże wariemy, że choćby się co in contrarium od królowej ieymci którey pokazało, tedy ma być invalidum, irritum et inane y recesante iure reformationis nikomu danin królowey i. m. y onych disposycyi respublica nie będzie powinna trzymać.

Dobra szlacheckie, nomine królewsczyny upraszane.

Wszelką stan szlachecki nieraz ponosił turbatią od tych, co pod nim dobra prae-textu królewsczyny w Koronie y w. x. Lit. zwykli byli u króla imci upraszać, przetoż temi środkami zdało się nam temu zabiegać.

1. Obligati będą panowie pieczętarze obóyga narodów, aby żadnemu donatariuszowi nie wydawali przywileiu na dobra w possessiey szlacheckiey będące, ażeby iakąkolwiek autentyczną notą y świadectwem słusność onego swego uproszenia werifikował.

2. Żadną swoją daniną nie ma donatarius zapadać, ani possessora inter spem et metum długo trzymać, ale nadaley czwierć roku od daty przywileiu listem mu intentować, a intentowawszy sine intermissione prosequować; a gdzieby aby intra dictum temuż nie założył pozwu, albo założywszy listem do roku przewłoczył, tedy beneficium ono, od króla imci dane, traci y za szkody, które by possessor od niego w wymierze miał odpowiadać tamże u dworu iego królewskiej mości powinien, a iesliby donatarius intentatam et prosectam litem przegrał, tedy w sowitę winę w prawie opisaną, 1000 grzywien y szkody popadnie. Których iesliby nie był solvendo, tedy corpore luet; też extendi ma na tych, którzy de bonis, iure nullo receptis, na seym pozawawszy nie dowiodą.

3. Która maiętność w Koronie od seymu po rękach szlacheckich sub titulo terrestrium bonorum pacifice chodzila, a żadnym processem zadwornym simplices et nudas citationes za proces nie licząc, obciążona nie była, ta iuż wiecznemi czasy między ziemskie dziedziczne dobra ma być poczytana. Wszakże w w. x. Lit. nie od sta lat praescriptie isć maia, ale iak kogo unia zastała, a w Podlaskim, także w Kiiowskim, Wołyńskim y Brasławskim wojewodztwach, iako kto podczas incorporowania tych wojewodztw do Korony trzymał, tak y teraz dobra swoje pacifice dzierzeć ma.

4. Jesli by sprawa szlachcicowi o dobra, za dworem intentowana, w deliberatią iego królewskiej mości wpadła, a ona deliberatia więcey nad pół roka od dekretu przewlekła by się, tedy iuż szlachcic nie powinien będzie dłużej czekać, ale eo ipso przy dobrach onych, iako swoich własnych, dziedzicznych, zostać się ma, excepto iesli by legalitas, iako sądy ikmci zadworne przewlec kazali.

5. Aby na dobra szlacheckie, tak iako są o tem dawne prawa, rejestrami metrycznemi nie dowodzono.

6. Dobra, które przed unią lennym prawem chodziły y na potym nie dożywociem, ale lennym prawem od ikmci rozdawane być maia.

Puszcze rzeczy-pospolitey aby, robieniem towarów nie były pustoszone.

Zabiegaiąc, aby przez ustawiczne towarów leśnych wyrabianie puszcze rzeczy-pospolitey wyniszczone nie były, naznaczamy rewizorów, którzyby z wielmożnemi podskarbiemi koronnemi y w. x. Lit. zniosłszy się, towary, które iuż w puszczech są koronnych y w. x. Lit. gotowe zrewidowali, y prowent z nich na potrzebę rzeczy-pospo-

lity de facto obrócili, a na potym, aby niewolno było królom polskim robieniem towarów puszczyć, ani tego starostom y dzierzawcom w dobrach rzeczy-pospolitey pozwalać, gdyż to iednemu panu należy y pro alienatione de iure censetur, który puszcze główne w desolatia przywodzi.

De pedestri militia honoratione instituenda.

Wchodząc w wiele inconventias, które zaciąg cudzoziemskiej piechoty za sobą niesie, za rzecz słuszną rozumiemy, aby w państwach reipublicae piechota ex terrigenis trybem cudzoziemskim bywała zbierana, bo kiedyby piechotna służba w oyczyźnie naszey tak była honorowana, iak w obcych kraiach, tedy y stan szlachecki rzuci się do niey y per gradus w dziele rycerskim do wszystkich woiennych prac y służb postępować będzie, te tedy srodki instituendae pedestris militiae być mają:

1. Aby kapitani nie bywali iedno polskiego y Litewskiego y ziem do nich incorporowanych narodów, przybierając osoby w służbie woiennych domi forisque ćwiczone y cudzoziemskie obyczaje nieświadome.

2. Żold tak na starszych, iako y na wszystkę kompanię toż ma iść, iako dotąd na cudzoziemców z skarbu dawano, to iest: viritim po złotych iedenastu na miesiąc ieden kładąc y includując w to chorągiew, bęben y żold officium.

3. Pod żadną chorągwią aby nie było więcej nad dwieście człowieka, dla snadniejszego onych ćwiczenia y zażywania.

4. Porucznikowie, chorążowie, wachmistrzowie, szarantowie, feldfelbelowie, corporalowie aby także ex terrigenis byli.

5. Póki się nasze nie wprawia w tę służbę et propter excitandam virtutis aemulationem mają być pod każdą chorągwią dwie części żołdaków polskiego y Litewskiego

narodu, a trzecia część niemieckiego, albo inszego cudzoziemskiego, czego na popisach hetmani y pisarze polni, żeby koniecznie doglądali.

6. Ponieważ w rozdawaniu barwy często y skarbowi szkoda, za rozbieżeniem piechoty, y samey piechocie krzywda się dzieie, przetoż barwa ex aerario reipublicae nie ma być na nich dawana, ale przykładem cudzoziemców, w iakiey kto sukni służy eche, w takiej sukni niech służy.

7. Prochów, kul skarb może cudzoziemcom dodawać in manus, a oni swoje własne muszkiety Niderlandskie y ręczną broń dobrą mieć powinni.

8. Karanie nie hayduckie, ale żołdackie być ma, iesli by który w czym wystąpił, nie pohayducku sądzony y karany być ma, ale tak, iako się w cudzoziemskiej piechocie zachowuje.

9. Kto z narodu szlacheckiego w takiej służbie pieszey statecznie trwać będzie, ten za świadectwem rotmistrzów swoich y za commendatią hetmańską, ma do wszelakich nagrod, iako insi zasłużeni, należeć.

10. Gdy się nasi Polacy y Litwa w tej służbie przyćwiczą, tedy na urzędy wyżepomienione, mimo nich, nikogo inszego rotmistrze pomykać nie mają, aby każdy żoldu wyższego y sławy y poszanowania przez stopnie żołnierskie dostępowal.

11. Pod każdą chorągwią ma być pisarz, który paszporty od kapitana żołdakom rozdawać będzie, a kto by bez wiadomości hetmańskiej y bez paszportu poszedł, a dostano by go, ma być na gardle karany, sin minus ma być wytrąbiony y potym na seymie publikowany.

Urzędy Koronne y w. x. Lit.

Dygnitarzostwa y urzędy tak wielkie, iako y mniejsze w Koronie y w w. x. Lit.

aby wszystkie, wedle praw y należności swoich, in suo plenissimo robore zostawały, a które lapsu temporis poczęły exolescere, iako podkomorstwo w. x. Lit., stolnikostwo Koronne i leśnictwa, aby in pristinum statum były restituowane. A iż różnie między marszałkiem wielkim w. x. Lit. a marszałkiem nadwornym Koronnym o miesce w senacie bywa, tedy zda się nam być congruum tak one uspokoić, żeby wielki Litewski marszałek przed dwornym Koronnym pierwsze miesce miał, officiales zaś regni et magni ducatus Lituaniae takie miejsca mieć mają, które de iure et consuetudine zdawna im należały.

Marszałkowscy sędziowie y władza ich.

Ponieważ na sądach marszałków Koronnych y w. x. Lit., gdy przy boku iego królewskiej mości mieszkają, honor y gardła tych osób, których im prawo podało, często periclitantur, przeto zdało się nam postrzec tego, aby ci sędziowie i pisarze ich zawždy ex numero nobilitatis dobrze osiadłemi i przysięgłemi byli, y żeby in causa criminali wolna była od marszałkowskiego sądu do królewskiej iego mości i do residentów senatorów apelatia; a iaki by miał być sąd marszałkowskich process na przyszłą electią, albo na seymie coronationis ma być uważana, a teraz pod interregnum iurisdictionis marszałkowska nie daley, ieno intra circulos conventus generalis y miasta Warszawskiego rozciągać się ma.

Skarbowi pisarze y woyskowi sędziowie.

O tych to zdanie nasze było, aby przysięgali, ponieważ insze urzędy w rzeczypospolitey, choć mniejsze potestatem et functionem in republica mają, a zawždy przysięgają obowiązane.

Trybunał.

Interest reipublicae, aby supremae instantiae subsellium w dawnych y prawem obwarowanych praerogatiwach swoich wcale zostawało, waruiemy tedy, aby w sprawach tych, które trybunałowi mere do sądenia należą, mandatów na zniesienie dekretów trybunalskich ichmość panowie pieczętarze nie wydawali, a przy tym securitas interregni, a mianowicie osób na te sądy główne obranych, aby sacrosancte zatrzymana y obwarowana była, postanawiamy, aby każdy excessivus którego kolwiek stanu y conditioni, który by co pod trybunał zbroił, tam że sprawić się tego przed sądem trybunalskim był powinien. Wszakże, iż miasta w. x. Lit. osobne swoje w tey mierze mają praetensie, przetoż żeby y trybunalskiey powadze wygodzić y ich prawa ochronić się mogło, kładziemy to na ichmość, aby oni modos ineant dochodzenia sprawiedliwości, iesliby co pod trybunałem zbroili, a nadto waruiemy, aby w w. x. Lit. pisarze ziemscy tych miejsc, gdzie się trybunalskie sądy odprawują, salvis modernis byli specialiter do sądów trybunalskich przysięgą obowiązani, a podpiskowie ich omnino będą powinni.

Dekretów seymowych concipowanie.

Seymowe dekreta nie w gospodzie u ppisarzy, ale ad instar trybunalskich w sądowey izbie in continenti zaraz w protokół wpisane y przez referendarza czytane y podpisane być mają, aby się w nich żadna omyłka y odmiana w wpisowaniu do xiąg y w wydawaniu stronom stać nie mogła; dekretów też zmownych renovationis cuiuscunque negotii, o których sądu seymowego publicznego per controversiam nie będzie, aby pisarz do xiąg nie przyjmował, pod winą, iako stany na elekcyi namówią.

Regestra Trybunalskie y seymowe sądowe.

Aby nikt odmianą regestrów seymowych y trybunalskich powłączany nie był y sprawy swej tym snadniej przypilnować mógł, ma być tak na seymie, iako w trybunałach ieden główny regestr z podpisem marszałkowskim, wedle którego sprawy tak, iako się dał wpisać, porządkiem, bez wszelakiej interwencyi, na ścianie wywieszane, przywoływane y sądzone być mają; a ięśliby pisarz in favorem komu chciał ten ordinem turbować y w tem wytkniony był, tedy paenam constitutione 1608 opisaną, in eodem iudicio per terminum tactum urgentissime popadnie.

Pisanie Ruskich spraw.

Jako dawne prawo mieć chciało y iako dotąd w zwyczaju było, wszystkie przywileie, listy, mandaty y insze wszystkie sprawy Litewskiego, Wołyńskiego y Braclawskiego wojewodztw *ruskim językiem* w kancelariach ikmci pisane y wydawane być mają, sub nullitate wszystkiej sprawy, którą by kto inszym charakterem s kancelaryi wyniosł, gwoli czemu ma być zawždy przy kancelarii Koronney pisarz urodzenia szlacheckiego osiadły y przysięgły, który by tego ruskiego pisma, we wszystkim od pieczętarskiego urzędu dependendo, doglądał, a gdyby pana pisarza ruskiego pod iaki czas u dworu ikmci nie było, tedy polskim językiem ex necessitate wolno będzie sprawę wydawać.

O wywodzeniu szlachectwa.

Ponieważ ludzie prostego stanu illicitis artibus w tytuł y praerogatiwy stanu szlacheckiego wdzierać się zwykli, przetoż zabiegając, aby te virtutis et honoris nomina, wielkimi zasługami od przodków na-

szych nabywane, lada iako się nie poniewierali, zgodnie namowiliśmy:

1. Aby żaden szlachcic nie ważył się ignobilem do herbu przyiąć, pod utraceniem własnego szlachectwa swego, o co forum na trybunał inter causas officii ad instantiam każdego szlachcica.

2. Do wyvodu szlacheckiego aby przy świadkach, którzy w dawnych constituciach naznaczeni, powinien też testimonia authentica literaria, to iest, reformatie, działły et bonorum terrestrium dispositiones pokazać.

3. Kto przez dekret seymowy, abo trybunalski sive in contumaciam, sive per controversiam ferowany, nie wywiódłszy się, według prawa na seymiku powiatu swego, szlachectwo ma przysądzone, tedy że ten ma tracić, chyba by znowu osobny wedle prawa wywód uczynił.

4. Komu nieszlachectwo będzie zadane, tedy obicienti nie będzie mógł reconventionaliter ignobilitatem zadać, ażby się sam wprzód wywiódł, toż mu dopiero wolno będzie zadawać ięśli będzie chciał.

5. Nakoniec żeby się nikt na honor starożytnych domów szlacheckich lekkomyślnie nie targnął, dokładam: ktoby szlachcicowi nienaganionemu, bez żadnego dowodu y dokumentu prawnego, zadał nieszlachectwo, a on by się nie tylko pewnemi, według prawa, ale y dispositiami wywiódł, ten kto zada paenam duplicem, in statuto descriptam et sessionem turris duodecim septimanarum, ma ponosić.

Wakacie, dignitarstwa y urzędy Kiowskiego, Braclawskiego y Wołyńskiego wojewodztw.

Jako podczas incorporowania tych wojewodztw do Korony warowano im to było, że dignitarstwa, urzędy y starostwa sądowe

tych pomienionych wojewodztw nie miały być dawane, ieno tamecznym obywatelom, tak y na potym to prawo ma im być nieodmiennie utrzymane, z tą declaracją, iż za obywatela ma być rozumiany każdy szlachcic, któryby tam prawdziwą, a nie zmyśloną miał swoją ziemską osiadłość, nie dopiero circa vel post collatum officium, vel dignitatem, ale namniey rokiem przed tym nabytą. A ktoby inaczey uprosił, albo ficta possessione narabiał, ten paena privationis officii y 2000 grzywien ma być karany, o co forum na trybunał inter causas officii. Wszakże niema się to rozumieć confuse, aby ten, co w Kiiowskim wojewodztwie ma osiadłość, mógł być z teyże osiadłości capax urzędu wojewodztwa Wołyńskiego, albo Braclawskiego, ale trzeba żeby distincte w onym wojewodztwie, którego urzędnikiem będzie, był osiadły.

Disciplina militaris y hiberna żołnierza ukraińskiego.

Ponieważ wojewodztwa Ruskie, ustawicznym żołnierskim przechodem, stanowiskom y leżom podlegając, wielce się z tey miary obciążonemi być czuiał, przetoż ma imć pan hetman koronny aliquas rationes certorum stativorum et hibernorum dla ukraińskiego żołnierza, iako z naywiększą obywatelów tamecznych, a osobliwie stanu szlacheckiego, wynaleść ochronę y onemu na przyszłą da Bóg electią na uważenie rzeczypospolitey podać, bo gdyby to stanęło, tedy disciplina militaris, którą dotąd różne impossibilitates zatrudniały, snadniey by w swą klubę wprawiona była.

Aerarium publicum.

Jako to dawno respublica affectowała, aby było probum ad omnes casus reipublicae założone aerarium, tak też nigdy

tak pewnych y bezpiecznych nie mogła wynaleść szrodków, żeby ten conatus, sine aliquo detrimento et periculo publici meta mógł być do skutku przywiedziony. Przetoż zdało się nam, żeby to vicem aerarii publici mogło supplere, kiedybyśmy cekhauz y artilerią we wszystkie potrzeby, to iest, działa wielkie y małe, mozdzierze, petardy y granaty, prochy, kule, ołowy, knoty, smoły, woienne wozy y tym podobne requisita opatrzoną mieli, bo te rzeczy sine ullo periculo, mogły by być chowane, a znaczny in repentinis casibus byłby z nich reipublicae ratunek, przetoż podaie się to uważenie wszystkicy rzeczy-pospolitey, aby rationes constituent et certo loco fient de eiusmodi armamentarii respublica obmyśliwała y na przyszley da Bóg electiey legem o tym iaką uczyniła.

Juridikom albo rokom grodzkim cadentia.

Jako ziemskie roki mają czas pewny' determinowany, którego gdyby który urzędnik dniem uchybyć miał, tedy iuż sądy nie dochodzą, tak zabiegając, aby stanowi szlacheckiemu niespodziewane y odmienne iuridik albo roków sądzenie distractii iakiey nie zadawało, za rzecz słuszną rozumiemy, aby po każdym sześci niedzielnym seymie we cztery niedziele czas sądzenia takich iuridik we wszystkich sądowych grodach był naznaczony, a bądź na owym terminie sądzone, albo nie sądzone będą, aby znowu drugich sądów grodzkich cadentia także w sześć niedziel et sic consequenter aż do drugiego sześć niedzielnego seymu przypadała, a gdzieby in illegitima cadentia starosta iuridikę złożył y oną sądził, tedy wszystkie one decreta nullitati subiacebunt. Na Pożnańskie iednak y Kaliskie wojewodztwa, które w swym generalstwie diversam sądzenia iuridik necessitatem ma-

ią, niema się to rozciągać, ani na w. x. Lit. gdzie iuż roki grodzkie w porządną klubę y w pewne terminy są poprowadzone.

Dobra rzeczy-pospolitey w starych summach y w pięciu kroć sto tysięcy.

Obmysliwaiąc, aby crescentibus reipublicae necessitatibus, mogli też redditus aerarii publicae bez obciążenia stanu szlacheckiego crescere, spólną ku oyczyźnie naszey miłością pobudzeni, odłożywszy na stronę wszystkie prywatne respecty, za zgodą terazniejszey convocatii, namówiliśmy, iż summy wszelakie stare, iakimkolwiek sposobem nazwane y in calculo quingentorum millium includowane były, mają być zniesione y rzeczy-pospolitey in perpetuum darowane takim sposobem, że aliquo ex modernis possessoribus decedentes ten; komu od ikmci ona dzierżawa conferowana będzie, summę successori zmarłego odłożyć, a sam onę tracić i iuż się iey nigdy nie upominać, powinien będzie. Także iesliby aliquis mortuorum possessorum, za consensum ikmci, za żywota swego cessią komu na takowe dobra uczynił, tedy on, co ius cessum nabył, iuż summę swoię traci y oney a ani sam, ani iego successor od nikogo requirować nie będzie. A o dzierżawach, które duplici advitalitate onerowane są, dopioro postquam utraeque advitalitates, abo per cessum, albo per decessionem extinctae fuerint, toż rozumiano być ma, a skoro przez taki środek, summa z któreykolwiek dzierżawy będzie zniesioną, tedy do niey lustratorowie iechać y quartę taką, iaka z inszych dobr rzeczy-pospolitey do Rawy idzie, na nią włożyć mają, którą quartę powinien będzie każdy starosta, albo dzierżawca oddawać, sub paenis et foro o quarcie.

O lustrowaniach dobr rzeczy-pospolitey, bądź wolnych, bądź summami onerowanych.

Aby lustratie w długą nie szły, tedy reipublicae visum est na urzędy ziemskie przysięgłe onego powiatu, w którym do rzeczy-pospolitey będą, to iest, na podkomorzego, sędziego, podsędka włożyć tę powinność, aby zaraz w sześć niedziel post cessum vel decessum modernorum possessorum przy deputacie pana podskarbiego, który przysięgły być ma, do oney dzierżawy ziechawszy, przysięgę de rota lustrandis bonis et de non accipiendis munerum corruptelis wykonawszy, lustratią odprawili, y ieden iey exemplarz do grodu onegoż districtu, drugi do xiąg skarbowych oddali. A kiedy się taka lustratia post cessum vel decessum modernorum possessorum odprawi, tedy iuż insze lustracie, które intra lustrum przypadać zwykły, mają ustawać. Jesliby z pomienionych urzędników ziemskich który umarł, albo ob aliquam legalitatem ziachać nie mógł, tedy na miesce absentis pisarz ziemski, albo woyski powiatowy, odprawić to ma, byle ich mniejsza liczba nad trzech nie była, sub paena iesliby ex negligentia uczynić nie chcieli ad cuiusvis instantiam in tribunali iudicio repetendo, wszakże od tych lustracji mają być wyjęte dobra reipublicae, które kto albo w summach y niedożywotnem, albo lennym prawem trzyma.

Kommissie Koronne y w. x. Lit.

Byleby nam dał pan Bóg nowego pana szczęśliwie obrać y na tych państwach osadzić, tedy zaraz na seymie koronacii ma to nam być inter praecipuas deliberationes, aby rozgraniczenie ziem Ruskich od Węgiei, ziem Małopolskich y Wielkopolskich od Szląska, ziem Mazowieckich y Podla-

skich od xięstwa Pruskiego, przytem Ki-iowskiego wojewodztwa od powiatu Mozyr-skiego, nakoniec Podlaskiego wojewodztwa od Brześciańskiego przez kommissie, na to deputowane, effectualiter doysć mogło.

Kommissie Pruskie.

Na rozgraniczenie dóbr szlacheckich od królwyszczyny w wojewodztwach Pruskich przykładem inszysh wojewodztw y ziem koronnych kommissie wynoszone z kancelarii ikmci być mają.

Restitutia dobr Siewierskich.

Dobra w xięstwie Siewierskim, obywatelom tey rzeczy-pospolitey niekiedy od nieprzyjaciela pobrane, aby według constitucii anno 1613 roku, którą in toto approbiujemy dawnym possessorom, ius liquidum na to mającym, byli restituowane, z tym objaśnieniem, że ieśliby dawnemu possessorowi przyszło wracać iakie dobra, które iuż zasłużone ma, iakiemu człowiekowi są od-dane, tedy illi bene merito, z inney miary zasług iego, ma być od ikmci aequivalens recompensa dana, a przytym aby ci, którzy sobie hereditaria iura antiqua do Siewierskich dobr usurpuią, byli powinni nadalley w sześć miesięcy po seymie przyszedly da Bóg koronacy przyszedlemu królowi, panu naszemu, ukazać, a ktoby nie pokazał, tedy iuż a iure repetenti takie bona odpadnie, bo się to zda być z niemalem teraznieyszych Siewierskich obywatelów ubliżeniem, że oni tam teraz excubant y periculis patent y różne z tych dobr powinności odprawuią praetendentes ius swoiemi prawy zapadaią y odyskania dobr szlacheckich nie wiedzieć na iakie czasy sobie zachowuią.

Port Królewiecki w w. x. Lit., obstacula inszysh portów.

Podiał się był kurfist imość kosztem swym znieść impedinenta, które defluctacyi w. x. Lit. towarów bywały na przeszkodzie y cło od rzeczy-pospolitey w nagrodę tego kosztu do lat pewnych, które dotąd wybiera otrzymał; a iż postaremu obywatele w. x. Lit., za nieuprzątnieniem tego portu y w ludziach y w dostatkach swych wielkie szkody ponoszą, zlecami to ichmość, na których dozor naprawą tego portu rzecz-pospolita była włożyła, aby się z kurfirstem imością zniósłszy, z kommissarzami tego rewizią portu y inquisitią, z czyiey przyczyny takie szkody w splawach się stały, uczynili y relatią tego na seym koronacy przynieśli, aby się wiedzieć mogło, u kogo te szkody miały być requirewane, a gdzieby dawni panowie kommissarze reipublicae naszey nie mogli tey prace vacare, tedy stany w. x. Lit. na in-sze osoby ten dozor nałożą, a przytem in-sze rzeki, iako Słucz, Horyń y insze do navigacji podobne, aby ab omnibus obstaculis do roku wyprzątnione były, na co potym rewizorowie autoritate publica wysłani być mają.

Mieyskie kaduki y przywileia.

Które miasta reipublicae, tak Koronne iako y w. x. Lit., specyalnych przywileiów, legitime otrzymanych, na to nie mają, żeby kaduki, z nich przypadające, onymże od ikmci reformowane były, w tych miastach, ieśliby kaduk iaki przypadł nie mieszczenom, ale ludziom zasłużonym, bądź szlacheckiego, bądź prostego stanu, za zaleceniem hetmanskim od ikmci wydawane być mają, cum tali onere servitii, iakie przedtym na onych dobrach byli. A ieśliby ten kaduk od mia-

sta był uproszony, tedy panowie pieczętarze przywileiu na to pieczętować y wydawać nie mają et insuper on, co uprosił, ma być do grodu onego powiatu pro paena pięciuset grzywien pozwany, którym za miastem z przywileiów na to dawnych należy, aby kaduki w nich przypadające, medietate im na poprawę municyi y obrony mieyskiej, a medietate altera komuby ikmsć chciał, dawane były, tedy do tych miast z seymu, da Bóg, przyszeley koronacyi mają być z koła rycerskiego deputowane pewne osoby, coby o wszystkich in antecessum cum tali conditione danych kadukach, wywiedzieli się y municie, gwoli którym pozwolone były, oglądali i na drugi seym po koronacyi pierwszey relatią tego reipublicae przynieśli. Nakoniec, iż coraz miasta Koronne y w. x. Lit. ozywiają się z przywileiami nowemi, nam dotąd niewiadomymi et iuribus nobilitatis derogującymi, przetoż kładziemy to na nich, aby na przyszlą, da Bóg, nowego pana koronacją przywileia swoje przynieśli y sub trutinam k. imci przyszelego pana y rzeczy-pospolitey podali, aby in posterum przywileie miastom, sine consensu rzeczy-pospolitey, dawane nie były, warujemy.

De proli illegitima.

Komu by zadane videlicet illegitimitatem, a on by się słusznie nie wywiódł, tedy inhaerendo constitutyi anni 1578 nullis immunitatibus et praerogativis stanu szlacheckiego gaudeat do tąd, ażby onę zmasę legitime z siebie zniósł, w czem dekreta in conductamine o to, gdziekolwiek otrzymane, nic go wesprzeć nie mogą.

Szpital Warszawski.

Jako był optimo consilio nieśmiertelney pamięci godną pobożnością k. imci Step-

na fundowany, tak tę fundacją iego chcąc zatrzymać y na ten własnie usus, gwoli którym była uczyniona, obrócić, zgodziliśmy się na to, żeby ten szpital z tym wszystkim, co do niego należy, był podany w dзор, żeby za iego wiadomością żołnierze ulomni w nim sustentatią mieli.

Cła nowe y niezwyuczayne.

Cła, które teraz w Nowym Dworze, a przy tym w Goniądzu y Raygrodzie instituowane, iako nowe, seymami nie approbowane y stanowi szlacheckiemu praeiudicialne, mają być abrogowane, a forum na trybunał, ktoby się go wybierać ważył.

O soli woiewodztwa Mazowieckiego.

Constitutią anno 1602 in toto koło oddania powinney z dawnych praw soli woiewodztwu Mazowieckiemu reassumujemy, z tą melioratią, że gdzie by tego na....*) p. podskarbi, podżupków osiadłych, według pomienoney constitucyi nie podał y tymże podżupkom z żup Wielickich y Bocheńskich soli nie oddał, toties quoties na seymie będzie requisitus ad instantiam, chociaż jedney nawet ziemi tegoż woiewodztwa posłów, tedy ma mieć forum na seymie, tak iako naznaczono tym, którzy by podniesienia belli offensivi sine consensu reipublicae według namowy terazniejszey autorami y factorami byli.

O obywatelach ziemie Inflantskiej.

U obywatelów Inflantskich y publicam regni iacturam y wiarę ich rzeczy-pospolitey toties oświadczoną uważając, obiecujemy uczynić staranie, aby ta prowincya, lubo tractatami, lubo iakim inszym sposobem z rąk nieprzyziacielskich, iako naprędzey recuperowana y oni do possessyi oyczyzny swo-

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

iey przywrócić być mogli; a iż im uchwałą seymową naznaczona jest pewna summa z skarbu Koronnego, o wydanie tey summy do pp. commissarzów, na to deputowanych bez dalszey zwłoki pilno się staramy, a przy tym żeby bene meriti między nimi, względem zasług y utrat swoich, słuszną nagrodę y zapłatę odnieśli do przyszłego, da Bóg, króla imci, pana naszego, włożyć się obiecuiemy, życząc im też, aby porządek iaki sądów y sprawiedliwości sub interregno praesenti między sobą mieli. Kaptur, który na przyszłym seymiku w Dyneburgu namówić maia, byle iure communi nie był contrarius, mocą zjazdu tego aproubiujemy.

Constitutią też gwoli powiatów

Brasławskiemu in praeiudicium ziemie Inflantskiej, na blisko przeszłym seymie uchwaloną, za instantią tychże obywatelów na przyszłym, da Bóg, koronacyi seymie znieść obiecuiemy.

Targowe, tam gdzie główne ziazdy rzeczypospolitey bywają.

Aby ludziom dla posługi rzeczypospolitey głównych seymów y zjazdów pilnującym, iaka taka folga była, w skupowaniu żywności, zdało się stanom rzeczypospolitey użyć w tem ichmość pp. starostów, ichmość pp. marszałków y inszych iurisdictioni osób, którzy to sobie usurpują, aby pod czas odprawowania seymów, półseymów, convocacyi y electey ab omni generis victualibus targowego, dla którego zbytnia drogość bywała, ustąpili.

Privilegium indigenatus ziem Pruskich.

Przywilej indigenatus ziem Pruskich, lubo pod pokoiową pieczęcią wyszedł y wedle prawa nie mógł by się ostać, tak go

jednak declaruiemy, że iuxta consuetudinem aliarum regni terrarum rozumiany być ma.

Academia Krakowska.

Na wielu ziazdach y głównych rzeczypospolitey seymach opierały się o uszy nasze różne skargi akademii Krakowskiej, które o erectią szkół nowych, contra ordinem societatis Jesu, wносиła, przetoż my, uważając, że ta akademii, iako filia et alumna regum et regni Poloniae, iasna, mocna y żadney wątpliwości nie podległa, prawa swoje miała, dzierzym y to sobie za jedną główną y przednią exorbitantią, o której na przyszłej electey mówić y wszystkie praeiudicia et gravamina z tey akademii ziąwszy, starać się o to unaminiter y do skutku to przywieść mamy, aby wszystkie szkoły y extra corpus akademii będące y uno rectori nie podległe, zawarte y pobrane były.

Przywilecia różnych woiewodstw albo ziem.

Przywilecia woiewodztwom, ziemiom, powiatom, także y ludziom zasłużonym od królów panów naszych zdawna nadane, aby przy swej mocy zostawały.

Skład Kowieński.

Upatrując nieznośne szkody, które obywatele w. x. Lit., prowadząc zboża y towary swoje do Królewca, ponoszą, nayduiemy to, iż expedit utilitati communi porządnym składem wszystkich towarów w Kownie założyć, co aby swym porządkiem iść mogło, deputuiemy, na to z koła senatorskiego i. m. pana... z koła poselskiego imię pana, którzy pro die *)

*) Имена и фамилии не показано, а также числа гбѣтъ.

ziechać się y rationes et circumstantias namówić maia, żeby ten skład iako nayprędzey do skutku przyiść mógł.

Zamek Mścislawski.

Aby zamek Mścislawski, według dawnych przywileiów był restaurowany, który już opadł; a że zwyczaj dawny, listami stwierdzony, ten był, że zamek Mścislawski przez niektóre włości był restaurowany, aby ci przytym zachowani byli.

Tatarszczyzny w w. x. Lit.

Pod pretextem tatarszczyzn wiele ludzi szlacheckiego stanu, dobrze zasłużonych, o dobra ich własne turbuią y przywileia sobie na nie wyprawuią, zaczym wielkie odnoszą praeiudicie; przeto, aby wszystkie przywileia były kassowane, iako ad male narrata otrzymane, i żeby in posterum nie był szlachecki stan z tey miary turbowany; a iesliby się napotym kto ważył in tali causa turbować szlacheica, tedy paena taka ma być na tego, któryby nie dowiodł, iako iest w wyżsem artykule opisano.

Monopolium karczmy Witebskiej.

Wielce angariowany iest stan szlachecki obywatelów woiewodstwa Witepskiego przez monopolium karczmy, w mieście Witepskim będącey, która iest fundowana na wikariów kościoła katedralnego Wileńskiego, a ponieważ sam iego mość x. biskup Wileński z kapituły na to pozwala, aby z stanu szlacheckiego był zniesiony, przetoż starać się będziemy, aby przyszły pan, po szczęśliwey, da Bóg, koronacyi swoiey, na to mieysce dobra iakie rzeczy-popolitey tey intracie, która z karczmy była, proporcjonalnie oznaczył.

De distributiva iustitia.

Obserwowali to zdawna wiele rzeczy-popolitey miłośnicy, iż takie iakie dotąd w rzeczy-popolitey naszej byli beneficiorum et dignitatum oyczyny szafowanie, nie tylko niezgod, nieufności et perversas crescendi artes między stanami nasiać, ale też samym wolnościom naszym kiedyś tedyż ranę szkodliwą zadać miało, przetoż często na powiatowych y na głównych ziazdach de distributiva iustitia były expostulatie, ale per temporum conditionem przyiść do skutku nie mogły, teraz gdy rzecz-popolita sama sobą włada y wszystkie iura m-tis ma w swoiey mocy, życzyliśmy sobie tę distributivam iustitiam sporządzić, iakoby beneficia reipublicae, które virtutis et libertatis alimenta być maia, nigdy nam się in illecebras exorbitantias nie obracały, ale żeśmy tempore y inszemi consultatiami excludusi, tedy zupełną tę quaestią do braci odkładamy, aby sami przez się, iako najlepsze rationes naleźli, distributivae iustitiae y na electią przyszlą przynieśli, to inter alia przed oczyma maiać, aby starostwa rządowe, które brachium regale repraesentant, wedle dawnych zwyczajów były tak opatrzone, żeby powinności swoiey w ochranianiu swowolnych y w obmyśliwaniu powiatom swoim bezpieczeństw czynić dosyć mogli.

Desideria od stanu duchownego do stanu świeckiego.

Ze wszystkich niemal woiewodztw, ziem y powiatów Koronnych y w. x. Lit. zebrawszy to, czego w instrukciach poselskich stan świecki od stanu duchownego potrzebował, dawaliśmy to ichmość pp. duchownym na pismie ad trutinam, prosząc aby z miłości swey braterskiej, dla zgody do-

bra pospolitego, condescendować w tym stanowi świeckiemu, a nam na piśmie deklaracją swoję dać raczyli xięża, co od ichmość przez niektóre nasze kollegi koła poselskiego dany nam tylko ustny respons, który pospołu s postulatami świeckimi do wiadomości wszystkiey braci, doma pozostały, simpliciter et nude, tak iako w izbie poselskiej referowano podaiemy, a te desideria stanu świeckiego wespół z responsem od ichmość pp. duchownych swym porządkiem tak idą:

Pierwsze: pp. stanu świeckiego postulat um było, aby dobra szlacheckie niuakim sposobem nie były przez pp. duchownych zmieszane.

Respons na które taki od ichmość pp. duchownych dany: Solicite około tego chodził imć xiądz arcybiskup Gnieźnieński y effecit to cura et opera sua, że król imć świętey pamięci pisał do oycy świętego w tey materiy, oyciec święty iuz to ikmci xiędzu nunciuszowi zlecił, aby żaden ex regularibus nie kupował, sine consensu sedis aplice, o czym gdy kto będzie chciał mieć pewną wiadomość, da sprawę imć x. nuntius. Który dekret o niekupowanie przez regulares majątności oyciec ś. da publikować.

2. Postulatum: Iby sprawy z duchownym intra regni były determinowane.

R. Życzą tego sobie, aby intra fines regni determinowane były absque appellatone do Rzymu, a ichmość nie tylko non impediunt, ale dopomagać będą.

3. Postulatum: In causis fundi aby sami biskupi, opaci y insi prałatowie przysięgali.

R. Constitutia stanęła, aby capitulares przysięgali, nie biskupi, prawa tego znosić nie mogą, sine consensu ichmość. Co się dotczy opatów samem ichmość xięży

opatam nakazuie trybunał przysięgi cum duobus ex conventu.

4. Postulatum: Aby statut de monialibus utriusque sexui służył.

R. Non est in potestate ichmość panów duchownych, trzeba się starać o to apud sedem apostolicam, gdyż ichmość mają nad sobą superioritatem, bez ktorey nic nie mogą czynić.

5. Postulat. Aby przykładem świeckim nie byli obierani deputaci duchowni, aż we cztery lata.

R. Defectus godnych prałatów sprawie to, że żadną miarą wygodzić nie mogą temu to, co godniejszy przy dworze bawia się, drudzy choruią, drudzy curata beneficia mają, reliqui non sunt sufficientes et idonei.

6. Postulat. Aby przy sprawach świeckich w izbie nie bywali.

R. Racyi żadney niemasz prawney, dla czegoby nie mieli bywać; proszą ichmość pp. duchowni aby do tego przyciskani nie byli.

7. Postulat. Aby iura patronatus były stanowi szlacheckiemu w cale trzymane.

R. Trzymają in toto, iednak iesliby kto intra tempus praescriptum nie prezentował plebana, ichmość ordinariis należy providere, żeby chwała Boża nie pustoszała, in toto iednak zostawiają prawo napotym ichmość pp. duchownym.

8. Postulat. W zakonach, którzy grunty y majątności trzymają, aby szlachcic duchowny bywał starszym, których gdyby sami nie obrali, aby ie król podał.

R. Dwoiako się to rozumieć musi, bo co się dotczy opactw, wszędzie są szlachcicy opatami; co się zaś dotczy niższych regulares ichmość x. arcybiskupi, biskupi nie mogą regul ich znosić, bo są exempti, in claustrum propria ich regimina zostają.

9. Postulat. *Ex libris beneficiorum et relaxationum* aby nie dowodzono na grunty.

R. Na to suspendowali respons do zniesienia się z drugimi, iednak co się tycze gruntów, do plebanii zdawna należących, odiytych w dochodzeniu ich libro beneficiorum dowodzić muszą.

10. Postulat. O dziesięciny y czynsze, o które dotąd mota quaestio nie iest, aby nikt turbowany nie był.

R. Trudno nie przyzwać, kiedy nie chcą de bono esse płacić, zwłaszcza kto ma prawo na nie.

11. Post. *Annaty* aby oddawane były rzeczy-pospolitey wedle prawa.

R. Niech uproszą to sobie apud sedem aplicam, nie będą ichmość pp. duchowni od tego.

12. Postulat. *Opaci* aby dzieci szlacheckie chowali.

R. W tenczas ten statut stanął, kiedy były puste klasztory w opactwach, teraz że iest plenus numerus, dosyć powinności swey czynią tym więcej, że z każdego konwentu posyłaia ad studia dla pomnożenia chwały Bożey, czynią iednak y temu dosyć niektórzy, którzy lepsze intraty mają, ilé w takim tak przez żołnierza, powietrze i insze calamitates spustoszone majątności.

13. Postulat. *Praescriptio* duchownym aby nawięcej do lat piędziesiąt trwała.

R. Pozwalaia na lat 80. Jeszcze nadzieię niektórzy uczynili, że zmniejszą czas tey praescripcyi gdy da pan Bóg do komposicyi dalszey przydzie.

14. Biskupi żeby się z biskupstwa na biskupstwo nie pomykali, wyiawszy ichmość pp. duchowne pieczętarze, których iako wielkie są in republica prace, tak też osobne mają być premia.

R. Byłoby to cum maiori dedecore et incommodo reipublicae gdzieby assensus

altior być nie miał, a do tego iura canonica non vetant, ani też nie mogą znosić y to też expedit republica, żeby każdy dał experimentum tak reipublicae, iako kościolowi na małym stopniu.

15. Do biskupstw aby beneficia nie trzymane.

R. Są takie drugie biskupstwa, które potrzebują ad tuendam dignitatem episcopi leni et senatoriam subsidia, bez których żadną miarą substitere nie mogą y munia swoich odprawować, iako są biskupstwa compactibilia pieczęci koronney.

16. W sądach trybunalskich aby compositum iudicium zniesione było, a niech wszyscy duchowni sądzą ze wszystkimi także świeckimi.

R. Jest o tym ordynacya trybunalska, której się trzymać chcą y prawa żadną miarą ustąpić nie mogą.

17. Którey kapituły sprawy były duchowni, który z niey deputatem będzie, stroną na delwet ustępował.

R. Bywa to, że z różnych kapitul sześć albo siedm deputatów będzie, którzy wiedney że kapitule exempli gratia Gnieźnieńskiej, Krakowskiej mają swoje beneficia, kiedyby wszyscy z tey kapituły mieli ustępować, nie miał by kto sądzić y nie byłyby sądy duchowne.

18. Do taktów aby nie należeli.

R. Jeżeli do ordynacyi należą, która przestrzega dignitatem et securitatem iudicii, daleko więcej do taktów należeć muszą, a to na zatrzymanie iudicii tribunalis, bez których często to bywa, że saeculares sądzić nie chcą, ale po nich posyłaia, przez nich zatrzymywa się pax et dignitas tribunalis.

19. Jurgieltów żadnych aby nie upraszali, a moderni possessores aby paenowani byli, ad instantiam cuiusvis na trybunał, inter

causas officii y w insze munia, które tylko świeckim osobom należą, nie wdawali się, gdyż te administratia żup, rewizye, arendy, zawiadowania o prochach, nie należą duchownym osobom.

R. Pozwalaią na to y nie chcą należeć, oprócz tego, kiedy którego sekretarza na rewizią król i. m. poszle, nisi praestare officium iako sługa, proszą, aby od posług nie byli odłączeni, także i od służb reipublicae iako y szlachta.

20. Aby kanoniie plebanom nie były dawane.

R. Nie dawaia, tam zwłaszcza, kędy prawa maia kapituly, oprócz fundacyi na doktory teologii i medicyny, że iednak ichmsć xięza biskupi godnych ludzi potrzebuia, życzą, aby się szlachta uczyła, gdyż czasem ex necessitate muszą plebeios przy mować.

21. Aby duchowni z wóytowstw woienną służbę służyli, iako przedtym.

R. Wóytowstw własnych w arcybiskupstwach y biskupstwach barzo mało zostało y to tylko takowych, które są cum oneribus posług, podwód, y te, które teraz zowią wóytowstwami y które ichmsć xięza biskupi dawaią szlachcie—powinnym yslugom swoim, nie są własnie wóytowstwa, ale raczey grunty odłączone od folwarków y z przydatkami którego poddanego, które iesliby odjęte, musiały się te wóytowstwa do poddanych obrocić.

22. Aby duchowni, którzy do rady y dekretów nie należą, a zwłaszcza regulares y mendicantes, na pokoju królewskim nie bywali y nie wdawali się w żadne rządy, ale w klasztorze y kollegiach siedzieli.

R. Ten punkt do wszystkich stanów należy, żeby król przyszedł da pan Bóg inszych rad reipublicae nie zażywał, iedno rad, urzędników koronnych.

23. Postutat. Żeby electia biskupów przy kapitule była.

R. To iuz per reformationem ss. patrum y legum praescriptione zginęło, kapitule sam król i. m. z papieżem iest in possessione istius iuris.

24. Aby canonie nie były dawane, iedno terrigenis oney diecaesy, w której canonie iest.

R. To iest impossibile, aby się droga maia zagradzać ludziom godnym do służby Bożey y accessyi wszelakich, zwłaszcza ludzi szlacheckich.

25. Aby panowie duchowni do tutoryi tak personarum, iako y bonorum secularium nie należeli.

R. Niemasz na to zgody miedzy same mi saeculares y owszem rozumieia, że szczęśliwy pupillus, którym się duchowny powinien albo stryji opieka, bo nic nie utraci, a iesze przyczynić może.

26. Żeby mniszki majątnościami swemi nie disponowali.

R. Nie disponuia, bo ziemię maia swoje commissarze albo opaty, którzy maia curam ich konwentów, drugie zaś, które maia przeory albo gwardiany, według reguly w tem postępuia y żadne się w tym nie dzieie praeiudicium klasztorom y choćby się iakie alienacie stały, nullitatis sunt, iuxta constitutionem coronationis Sigismundi tertii.

27. Aby dzierzawcy dóbr królewskich prywatnemi swymi przywilejami nie mogli nie fundować na kościoły.

R. Jezeli które są fundowane, tedy de iure publice subsistere non possunt, sine consensu omnium ordinum.

28. Aby o zbiegłych poddanych w w. x. Lit. było forum z pany duchownemi do ziemstwa.

R. Pokazał i. m. x. biskup Wileński

statut w. x. Lit., że nie mogą praeceptum tego prawa przestępować, ale wedle niego postępować.

29. Aby iezuici szkoły swe zawarli w Krakowie, a akademicy wedle dawnych praw sine praeiudicio zachowani byli.

R. Był proces ex actoratu samych akademików instituowany iezuitom, w którym appellatio od samych że akademików była interponowana, że przeciwko samych akademików dekret stanął, trudno ichność pp. duchowni ten dekret podnosić mają.

30. Aby sine scitu reipublicae nie oddalano dóbr od oeconomii i. k. m. na fundacją kościołów y dóbr duchownych.

R. Jeżeli które oddane sine consensu ordinum, to nullitati subiacet.

31. Aby w Łuckim y Kiiowskim biskupstwie względem zamieszczenia x. Lit. przez unią y względem iurisdikcyi duchowney, którą te biskupstwa w Litwie mają, alternata była polskiemu y litewskiemu narodowi.

R. Nie sami ichność panowie duchowni do tego należą, ale y saeculares, zazcym trudne ichność pp. duchowni mają bez zniesienia się w tem cum saecularibus, co w tey mierze postąpić. A że też ichność pp. duchowni wiele praetendunt mieć angarias albo krzywd od stanu świeckiego, które były na przeszley composiciji podane in scripto, iako o niepowracanie kościołów na religią catholicą fundowanych y odcięcie dóbr niektórych y insze, proszą aby reciproce u wszystkich satisfaccją mieć mogli. A w wielkiej Polsce, gdyż stan szlachecki praetendit się mieć gravamen od stanu duchownego, rada wielu ciężarów, krom dziesięcin, tedy znioszy się z iegomościę xiędzem Poznańskim iego m. x. arcybiskup Gniezniński obadwa ichność. w dioceciach swych naznaczą synodów albo congregatio-

nes particulares illorum decanatum, na których ex aequo et bono starać się będą o restaurationem eorundem bonorum.

Forum kawalerów Malteńskich.

Dla zacności stanu kawalerów Malteńskich, wszyskiemu imieniowi chrześciańskiemu potrzebnych y wielce zasłużonych, za rzecz słuszną rozumiemy, aby w państwach rzeczy-pospelitey oyczyzny naszey, która iako się zawždy dziełem rycerskim bawić, tak y rycerskiej professyi favere zwykła, nie byli kawalerowie Malteńscy, iako homines religiosi, do inszego sądu, tylko do duchownego, tu w Koronie y w. x. Lit. pociągani, a to się ma rozumieć, gdy kawaler z kawalerem sprawę mieć będzie, a w inszych sprawach fundi et realibus, z kim inszym zachodzących, commune forum sequi mają.

Remedium przeciw drogości w x. Lit. w miastach.

Widząc, iako w mieście stołecznem w. x. Lit. Wilnie, gdzie trybunały, ziazdy y seymiki y zaciagi żołnierskie nayeściej bywać zwykły, precia rerum in immensum rosta, a żadnemi taxami y kommissyami moderowane być nie mogą, ten do uięcia drogości środek rozumiemy być naprędszy, aby handle nie były w rękę kilku albo kilkunastu osób, ale żeby do nich wszyscy, którzy w Wilnie mieszkają, cuiuscunqve conditionis ludzie, przypuszczeni byli, bo sama multitudo vendentium będzie mogła zabieżeć, aby kupcy zbytnią drogością stanu szlacheckiego nie ciemiężyli; starać się tedy będziemy na przyszley da Bóg electii, aby relevandi istius oneris causa, wedle artykułu w instrukcyei Wileńskiej położonego, wolno było Niemcom, Szotom, Żydom kramy otwarte w domach swoich mieć, y

tak lokciem, iako funtem y kwartą, wszelakie towary y napoje przedawać y handle swoje, tak z gościem, iako y obywatelami Wileńskimi odprawować; toż się ma ściagać do innych miast y miasteczek królewskich w w. x. Lit.

Te exorbitantiarum puncta, na convocacyi trutinowane, spisawszy, podaiemy do grodu Warszawskiego, aby do acticowania przyjęto y extractami, cum supra

scripto addendi numerum et declarationem potestate wszystkim, którzyby ich potrzebowali, wydane byli. Datum Warsaviae in conventionem ordinum regni et magni ducatus Lit. generali die decima sexta mensis Julii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo. Krzysztoff Radziwiłł—książe na Bierzach y Dubinkach, hetman polny w. x. Lit., marszałek koła pomselskiego.

1637 г.

Изъ описки № 4706, за 1637 г., докум. № 2.

227. Песвидѣтельствоваіе вознаго о нападеніи Томашевскаго на Виленскую Св.-Духовскую цорковь, сопровождавшемся выстрѣлами въ цорковь и священниковъ.

Возный Иванъ Горностайскій свидѣтельствуєтъ, что по требованію Св.-Духовскаго монастыря онъ явился туда и видѣлъ слѣды выстрѣла въ церковныя двери; монахи заявили, что это престу-

пленіе совершенно было какииъ-то Томашевскимъ, который при этомъ имѣлъ намѣреніе застрѣлить и священника Зміевскаго, но не успѣлъ вслѣдствіе осѣчки ружья.

Ja Jan Gronostayski, ieneral woiewodztwa Wileńskiego, zeznam tym moim relacyinym kwitem, iż roku teraznieyszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, miesiąca Marca dziewiątego dnia, mając ia przy sobie stronę szlachtę pana Jana Stanisławowicza a pana Jerzego Sebestyanowicza, za użyciem w. ichm. oyców zakonników religii greckiej monastyrza cerkwi Ś. Ducha, na ulicy Ostrey w mieście Wileńskim będącey, chodзіłem do pomienionego monastyrza z tą stroną szlachtą, y gdzie za przyściem moim, ociec Teodoryt Łukaszewicz—

diakon, oyciec Isaya Zmiiewski y oyciec Gedeon Torczewski — fortyan powiedzieli: że dnia wczorayszego, Marca ósmego dnia, roku teraznieyszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, o godzinie piątey z południa, nad wieczor, nieiaki Stefan Tomaszewski, zgromadą niemalą przyiechawszy, a wpadszy na cmyntarz, na cerkiew strzelał; iakoż, za okazywaniem pomienionych oyców, widziałem u cerkwi w drzewie postrzał; także mienieli, iż do oycza Ezaiasza Zmiiewskiego z rucznicy zmierzyl y wystrzelić chciał, lecz tylko z panewki wypaliło. Który tako-

wy gwałt mieli od pomienionego Tomaszewskiego sobie być stały. I na to ia ineneral, com widzial y słyszał, dałem ku zapisaniu do xiąg grodzkich Wileńskich ten mób kwit z pieczęcią y z podpisem ręki moiey y z pieczęciami strony szlachty, przy mnie na

ten czas byłey. Pisan w Wilnie, roku, miesiaca y dnia wyszey pomienionego. Jan Gronostayski—ineneral—ręka swą. Которое то оповѣданье и енералово сознание есть до книгъ городскихъ Виленскихъ записано.

1648 г.

Изъ книги № 4727, за 1714 г., л. 725.

228. Жалоба игумена Новодворскаго монастыря Иларіона Савича на Абрамовичей, Ошмянскихъ стражниковъ по поводу отнятія ими послѣдними фондуша, завѣщаннаго ихъ предками.

Базиліане Новодворскаго монастыря приносятъ жалобу на Абрамовичей по слѣд. поводу: отецъ Абрамовичей завѣщалъ базиліанамъ на вѣчныя времена фондушъ—имѣніе Новый Дворъ въ Пинскомъ повѣтѣ; наслѣдники же, вопреки волѣ отца, обнаружили явное намѣреніе отнять отъ нихъ

этотъ фондушъ; съ этою цѣлью они предпринимали противъ базиліанъ вооруженный наѣздъ и наконецъ подали жалобу въ Литовскій трибуналъ съ намѣреніемъ получить заочное рѣшеніе этого дѣла въ свою пользу.

Żalowali y solenniter protestowali się wielebny w Bogu oyciec Hilaryon Sawicz, ihumen monasteru Nowodworskiego y wszyscy wielebni oycowie bazylianie ritus graeci tegoż monasteru Nowodworskiego na imie pana Jana Abramowicza, strażnika Oszmiańskiego, y ieymocъ panią Antoninę Miklaszewiczownę Abramowiczową, strażnikowę Oszmiańską, małżonków, o to y w ten sposób: Iż co z dawnych czasów antecessores żalujących delatorów, mając od w Bogu zeszęłego świętey pamięci imci pana Hrehorego Wołodkiewicza w roku tysiąc sześćset czterdziestym ósmym, miesiaca lu-

nii trzydziestego dnia, dobra ziemskie Nowy Dwór nazwane, w powiecie Pińskim leżące, żadnym onerom niepodległe, nikomu niepienne y przewodami prawnemi nieonerowane, wolne, prawem fundacyinym wieczystym, z poddanemi, żonami, z dziećmi, wszelkim dobytkiem y majątnością onych, gruntami, sianozęciami, ieżiorami, rzekami, rzecz kami, generaliter cum omnibus attinentiis et pertinentiis do tey ante majątności ad praesens monasteru Nowy Dwór nazywaiącego się przynależnościami w dawnych mie dzach y ograniczeniu będące, eodem valore nadane, których dóbr żalobliwi aktorowie

aż do roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego spokojnemi byli possessorami, tandem w roku tysiąc siedmsetnym iedynastym obżalowani ichmość panowie Abramowiczowie małżonkowie nulliter et incompetenter ścieląc sobie do tych dóbr nieiakowyci pretext tak w gruntach, sianożęciach, iako lasach y puszczach żalującym ichmościom, ubogim zakonnikom, chcąc sobie indebite et violenter ab antiquo monasterowi Nowodworskiemu należące przywłaszczyć grunta, różne przeszkody y krzywdy, a naybardziej w niwie nad błotem Szerokim od jeziora Pohoskiego będącey, mimo wielu innych ichmościów w tymże położeniu żalujących, mianowicie ichmościów xięży iezuitów Pińskich y wielebnych oyców bazylianów Ciperskich gruntów, granice ultro wdzierając się, różnemi czasy, miesiący y dni, na wyż mienioną niwę zebrawszy chłopów, boiar, przy czeladzi dworney, do kilkadziesiąt człeka, ze strzelbą ognistą y orężem, do boiu należącym, guerico modo usiłując gwałtownie zboża pozabierać, niepoiednokrotnie nasyłali, zkąd y chłopów żalujących delatorów nieraz rozpędzili, częste wiolencye, gwałty y nayscia na grunta wyszczeczone czyniąc, srogie odpowiedzi, pochwałki na zdrowie żalujących delatorów działają y działać nie przestają. Insuper niesłuszenie nienależycie famosio libello, w rzeczach nigdy niebyłych, procesując sami obżalowani ichmość będąc winnemi pro sola vexa żalujących aktorów legitimos z nadania funduszu possesores evocatorie, extra gradum juris do trybunału głównego wielkiego

xięstwa Litewskiego w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym trzynastym bez żadnych zaopozwów, podstępnie chcąc dekret otrzymać, na kadencyey Nowogrodzkiej w tymże roku (iako żalujące z relacyey życzliwych sobie przyjaciół mają wiadomość) w rejestra sprawę swą ingrossowali. Zaczym żalujące delatorowie z obżalowanymi chcąc prawem czynić ante omnia od niesłuszney pomowney w rzeczach nigdy niebyłych przez obżalowanych ichmościów uformowanej żaloby uwolnić się, prawa y dokumenta, iezeliby iakowe na szkodę żalujących aktorów u obżalowanych naydować się miały, iako niesłuszne, nieprawne skassować y annihilować; swoje zaś prawa, zapisy, legacye y possessyą zdawna na dobra Nowy Dwór nazwane, w powiecie Pińskim leżące, dane, a teraz żalującym aktorom per pia legata w Bogu zesłego fundatora służące y należące, iako słuszne y prawne stwierdzone y przy nie naruszney mocy zachowane mieć. Tudziesz za niesłuszne oskarżenie y do prawa pociąganie paenam talionis, a za poczynione violencye gwałty przy naysciu na grunta paen y vin de iure ściągających się, oraz szkod, nakładów prawnych y tego wszystkiego, co czasu prawa szerzey przez kontrowersyą dowiedziono będzie, na obżalowanych ichmościów dochodzić y requirować, zachowawszy sobie do meliorowania tey y wyniesienia in antecessum inney żaloby salvum ius, dali tę swoią protestacyą do xiąg urzędowych zapisać. Co iest zapisano. (*См-дываетъ сусцзента*).

1648 г.

Изъ связи № 4587, за 1649 г., докум. № 6.

229. Жалоба архимандрита Онофрейскаго монастыря на Володковичей по случаю незаконнаго и заочнаго рѣшенія дѣла, касающагося монастырскаго имѣнія.

Жаловалъ и оповѣдалъ въ Божѣ велебный его милость отецъ Павелъ Корсакъ, архимандритъ монастыря Онофрейскаго, у воеводства Мстиславскомъ лежачаго, самъ одъ себе и именемъ конвенту того монастыря Онофрейскаго отцовъ законниковъ чину святого Василія великаго за даньемъ собѣ sprawy отъ тивуна своего монастыря Онофрейскаго Овдѣя Короля и одъ урядника своего Венадыета Брапишевскаго, за присланьемъ тутъ до его милости до Вильня экстрактовъ съ книгъ крѣдскихъ Мстиславскихъ, за взятемъ вѣдомости экстрактовъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, на землянина господарскаго змерлаго воеводства Мстиславскаго, на его милость пана Геліяша Александра Володкевича и на малжонку его милости панею Еву Сутоцковну Геліяшовую Володковичовую о томъ и таковымъ способомъ: штожь року прошлаго тысяча шестьсотъ сорокъ осмого, мѣсеца Октября девятого дня, тотъ небожчикъ панъ Володкевичъ и съ панею малжонкою своею верхуменованою у суду, ему отцу Корсаку неналежнаго каштуроваго Мстиславскаго, во Мстиславли въ небытности самого его милости отца Корсака въ томъ краю Мстиславскомъ, якобы о выпроваженъе подданныхъ, нѣтъ вѣдома якихъ, въ позвѣ невыраженныхъ, отъ того то пана Во-

лодкевича и малжонки его милости, якобы зъ маетности ихъ милости зъ Лещинки войтове монастырскіе волости Онофреевское зъ жонами, зъ дѣтьми и зъ маетностью ихъ рухомою до маетности Онофреевское монастырскаго, резиденціи его милости на тотъ часъ отца Корсака, выпривовадити, осадити мѣли, въ селахъ не вѣдать якихъ Онофреевскихъ, и въ той справѣ своей змышленой змерлый панъ Володкевичъ зъ пани малжонкою своею панею Евою Сутоцковною взявши предъ ся взяте лихое противко его милости отца Корсака и добръ монастырскихъ за намовою ихъ милости пановъ обывателей воеводства Мстиславскаго, хотечи добра монастырскіе до конца внивечь обернути и до знищенья привести на тотъ часъ, гды монастырь Онофреевскій резиденцію его милости отца Корсака, церковь и всѣ фольварки монастырскіе одъ обывателей воеводства Мстиславскаго особъ, въ протестаціяхъ менованныхъ, и одъ самого пана Александра Володкевича, яко помочника того учинку, снать за вѣдомостью и съ полною порадомъ пани Евы Сутоцковны, пани малжонки его милости, спустошенныя и внивечь оберненныя были такъ, же жадного человека, яко въ самомъ монастырѣ, такъ въ церкви и фольваркахъ монастырскихъ,

не было и все будованье монастырское пустое стояло. То пакъ намовивши собѣ енерала чили возного, яко съ нѣтъ вѣдома котораго воеводства альбо повѣту, ижбы не подавши и не положивши позву его милости отцу Корсаку на маестности монастырской нигдѣ на жадномъ фольварку маестности монастыра Онофреевского признавъ, нѣтъ вѣдома гдѣ, снатъ во Мстиславлю, гдѣ жадного ураду на тотъ часъ не было. За котрымъ признаньемъ поданья позву до суду каптурового змерлѣй панъ Володкевичъ съ пани малжонкою своею верхуменованую и въ невѣдомости его милости отца Корсака о жаднымъ позвѣ у суду неналежного каптурового, самъ на тотъ часъ въ тыхъ судахъ каптуровыхъ будучи директоромъ, его милости отца Корсака одержати важили се декретъ суду каптурового, въ которомъ всказъ немалѣй грошей на его милости отцу Корсаку въ небытности и въ невѣдомости его милости одержалъ; за котрымъ декретомъ якобы и присегу подданымъ своимъ Лещинскимъ, нѣтъ вѣдома котрымъ, безъ припозву и поданья обвѣщенья выконати посполите розказалъ, а по присезѣ якобы и дальшій поступокъ и фальшь учинилъ, не подаючи жадного обвѣщенья на маестности монастырскіе его милости отцу Корсаку въ невѣдомости его милости. Нижли року теперешнего тысяча шестьсотъ сорокъ девятого, мѣсяца Іюня першого дня, яко его мило-

сти отца Корсака певная вѣдомость одъ людей вѣры годныхъ и зъвынятыя декрету суду головного съ книгъ въ нестанью одержаного доходить, сама ее милость пани Ева Сутоцковна, Геліяшова Володкевичова, по зействю съ того свѣта малжонка своего уроженого Геліяша Володкевича, также въ тыхъ заочне въ невѣдомости его милости отца Корсака о позвѣ за тымъ въ неподанью на терминѣ позву, важила се ее милость пани Володкевичова на его милости отцу Корсаку и на маестностяхъ монастырскихъ конфирмацію декрету каптурового и троякіе заруки въ нестанью въ тыхъ заочне на его милости отцу Корсаку тутъ у суду головного трибунального и композити юдиціи одержати, ку великой кривдѣ и шкодѣ монастыра Онофреевского, самого отца Корсака и конвенту монастыра Онофреевского. О котрый заочный, неслухный и неправный переводъ права у судовъ неналежныхъ Мстиславского каптурового и головного трибунального композити юдиціи, зносечи тые оба два декрета, яко неслухне заочне и у неналежачаго суду одержанные, велебный его милость отецъ Корсакъ, хотечи яко зъ самою его милостью панею Володкевичовою о заочный переводъ права, такъ и съ тымъ енераломъ въ неподанью позву у суду належачаго, правомъ чинити, далъ собѣ сію жалобу свою до книгъ записати.

1682 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г., деп. № 12.

230. Рескриптъ короля Яна III Виленскому войту Цынаку и Шрейтеру, администраторамъ, *старого мыта* о томъ, чтобы они не взимали незаконныхъ пошлинъ съ Витебскихъ мѣщанъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсеца Октября третего дня.

На врадѣ господарскомъ суррогаторскомъ Виленскомъ, передо мною Александромъ Яномъ Мосевичомъ, тивуномъ Шавдовскимъ, писаромъ земскимъ Лидскимъ, суррогаторомъ Виленскимъ, ставши очевисто славетный панъ Игнатій Даниловичъ оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ суррогаторскихъ подалъ рескриптъ, одъ найяснѣйшого короля его милости славетнымъ мѣщаномъ Витебскимъ данный, о речъ ниже мененую, просечи, абы былъ до книгъ суррогаторскимъ Виленскихъ принять и уписать, который, уписуючи у книги, слово до слова такъ ся въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey łaski, król polski etc. Wszem wobec y kazdemu zosobna, mienowicie urodzonemu Bartłomiejowi Cynakiemu, woytowi Wileńskiemu, y szlachetnemu Janowi Szreyterowi, myt starych wielkiego xięstwa Litewskiego administratorom, teraz y potym będącym, donosiemy. Suplikowali nam mieszczanie Witebscy na w. w. y substitutów onych, iż w. w. na prawa y przywileia libertationum od placenia myt starych w państwie naszym od ś. p. królów ichmość ante et post unionem całemu miastu Witebskiemu nadanych in perpe-

tuum y tak wielą pośledniejszych confirmacyi od nayiasniejszych antecessorów naszych y od nas samych utwierdzonych, następuiecie, exinde do placenia myt starych mimo libertatie, im wszystkim służące, których aż dotąd bez żadney ni od kogo przeskody libere zażywali, niesłusznie pociągacie, a co większa pod tymże praetextem różnemi exactiami nad constitutie seymowe y zdawna opisane ustawy na cłach, komorach y przykomorkach depactuiecie, w czym że się niemałe prawom y wolnościom ich dzieie praerudicium et derogatio. Z tych przyczyn przez ten reskrypt nasz po w. w. iako też y po innych administratorach myt starych in futurum będących mieć chcemy y roskazujemy, abyście pomienionych mieszczan, memine excepto (ponieważ tych wolności od dalszego czasu aż dotąd in continuo usu zostawali), z ubliżeniem prawa y libertacyi im służących, do placenia myt starych ad wszelkich towarów ich, lub ładem, lub też wodą idących, nie pociągali y nie necessitowali, pogotowiu niesłusznemi grabieżami, kwitowym y innemi niezwyczajnymi quocunque nomine et titulo nazwanymi exactiami nie aggrawowali y owszem ku nim, iako naylepiey y nayspokoyniey we wszystkim zachowali y substitutom swoim zachować się

kazali, pod winami in convulsiores iurium ac privilegiorum w prawie pospolitym wyrazonemi, które za doniesieniem nam dalszych in posterum na wierność waszą skarg, kazali byśmy urodzonemu instygatorowi naszemu wielkiego xięstwa Litewskiego na w. w. vindicare extendować y wszystkich szkod, nakładów prawnych w tey sprawie podiętych prawie vindicare, inaczezy nie czyniąc dla łaski naszej y z powinności swey. Dat w Jaworowie, dnia dziewiątego miesiąca Sep-

tembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset ósm-
dziesiąt ósmego, panowania naszego dziewią-
tego roku. У того рескрипту подпись руки
найяснѣйшого короля тыми словами: Jan król;
а ниже подпись руки въ тые слова: Dani-
łowicz, podskarbi n. koronny, Lubelski skar-
bny. Который же тотъ рескриптъ, за по-
даньемъ оного до актъ черезъ особу вер-
хумененую, есть до книгъ суррогаторскихъ
Виленскихъ уписанъ.

1685 г.

Изъ связи № 4710, за 1685 г., докум. № 3.

231. Мировая сдѣлка между Виленскимъ иезуитскимъ коллегіумомъ и Свято-Духовскимъ братствомъ по поводу нападенія иезуитовъ на монастырь.

Вслѣдствіе беспорядковъ, произведенныхъ студентами Виленской иезуитской академіи въ св. Духовскомъ монастырѣ, между обѣими спорящими сторонами послѣдовала слѣдующая мировая сдѣлка: Дивунты—1) въ лицѣ двухъ монаховъ и двухъ братчиковъ должны произнести въ иезуитской академической залѣ извиненіе; 2) удовлетворить ра-

неныхъ иезуитскихъ студентовъ, а равно вознаградить ихъ за убытки; 3) всѣ протестаціи и процессы, оскорбительныя для чести академіи, обязаны вычеркнуть изъ актовыхъ книгъ и предать забвенію, и 4) на будущее время должны сохранять ободный миръ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля четырнадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Александромъ Яномъ Мосевичомъ, тивуномъ Шевговскимъ, маршалкомъ Лидскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ постановившимся очевисто панъ Константій Фелиціанъ Шенявскій, академикъ Виленскій, сесь листъ угодливый за-

пись, межи ихъ милостями—есенною иезуитами коленомъ Виленского и палого академію Виленскую, а велебными отцами дивунтами церкви Виленской Светого-Духа, до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ, который подаючи просилъ, абы былъ принятъ и уписанъ, якожь, уписуючи у книги, слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Му, niżej na podpisie mianowani, od iego

królewskiej mości, pana naszego miłościwego, specialiter deputati na compositą sprawę między ichmm. oycami iezuitami collegium Wileńskiego, tudzież akademią Wileńską, a między wielbnymi oo. dizunitami cerkwi Wileńskiej ś. Ducha, oraz też bractwem ich, ratione tumultus, roku tysięcznego ośmdziesiąt trzeciego, dnia ośmnastego Decembra, uczynionego, chcąc tę sprawę skutecznie uspokoić, indemnitati et securitati consistere, takeśmy collatis consiliis approbante utraque interessatorum parte tę sprawę moderowali. Naprzód, stando primae complanationi, która zaraz po tey transactii uczyniona była. Roku mianowanego wielbni oycowie disunici przez dwóch e medio sui zakonników y przez dwóch z bractwa mają deprecationem uczynić in aula academica; powtóre iniuriatis et vulneratis academicis mają iuxta condictum uczynić compesatią szkod, expens y poranienia; po trzecie protestacye y processa honorem akademiey laudentia y co kolwiek zaszło ab utrinque w tey sprawie controversiarum, lub tesz rescriptorum od i. kr. m., to wszystko ab utrinque skassowano y z ksiąg eliminowano ma bydz. Nakoniec ab

utrinque secundum antiqua iura et prescriptum legum teraz y na potym pokóy zobopolny zachowany zostawał. A co kolwiek się in hoc casu et ex occasione huius casus stało, w wieczną niepamięć nieodmiennie ma iść ab utrinque tak quoad forum iudiciale, iako tesz ile et prywatnych relationis sposobów. Tym tedy punctom complanatiey y pomiarkowania naszego oboia strona, ex vi compositionis mutuae dosyć czynić winna będzie, sub paenis contra violatores, pactorum conventorum w constitutiach opisanemi. Działo się w Wilnie, roku Pańskiego tysięcznego sześćsetnego ośmdziesiątego piątego, dwudziestego ósmego dnia Stycznia. У того листу угодливого подпись рукъ ихъ милости пановъ медиаторовъ теми словы: Сyprian Paweł Brzostowski, wojewoda Trocki, iako mediator tey sprawy; Marian Ogiński—kanclerz wielki wielkiego księstwa Litewskiego, iako mediator tey sprawy; Benedykt Żuchowski, biskup Małeński, sufragan Zmuydzki, dziekan Wileński, iako mediator. Который же тотъ листъ, угодливый записъ, за очевистымъ подаемъ черезъ особу верху мененую до актъ есть до книгъ гродскихъ Виленскихъ уписанъ.

1689 г.

Изъ связи № 4697, за 1689 г., докум. № 3.

232. Глётъ или сублеватый листъ короля Яна III, данный Пинскому и Туровскому епископу Михаилу Вѣлзору противъ контумацийнаго постановленія Вилькомирскаго гродскаго суда.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмьдесятъ девятаго, мѣсяца Юля шестого дня.

На врадѣ господарскомъ гродскомъ воеводства Виленского, передо мною Михаиломъ Рафаломъ Шумскимъ, подстолимымъ и

подвоеводимъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно у суду панъ Юрій Янкевичъ оповѣдалъ, покладаль и ку активованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ листъ его королевское милости сублевацыйный, черезъ въ Богу превелебного его милости ксендза Михала Марціяна Бялозора, бискупа Пинского и Туровского, противъ баниціи его милости пана Михала Товянского, войскового Вилькомирскаго, съ канцеляріей его королевское милости великаго князства Литовскаго вынесенный, который уписуючи до книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Янъ третій, зъ Божой ласки король польскій и пр. Всѣмъ вобець и каждому зособна всякаго достоенства враду и стану людемъ, духовнымъ и свѣцкимъ, обывателемъ панствъ нашихъ, ознаймуемъ: ижъ што урожонный Михаль Товянский, войскій Вилькомирскій, за декретомъ враду кгородскаго Вилькомирскаго въ року прошломъ тысяча шестьсотъ осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Сентября пятаго дня, инконтумаціамъ одержанымъ, на превелебного ксендза Марціяна Михала Бялозора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, баницію зъ канцеляріи нашей большаго князства Литовскаго вынесль; нижли превелебный Бялозоръ, бискупъ Пинскій и Туровскій, утекписе до насъ короля о милосердіе жодалъ, давши такую зъ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго справу, ижъ тотъ декретъ въ нестанью у кгороду Вилькомирскаго одержанный и за нимъ баниція вынесена есть, а за тымъ абысьмо превелебного ксендза Бялозора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, въ протекцію нашу королевскую принявши, оного здравье и субстанцію обваровавши, часу ку расправѣ правной ужичивши, листъ нашъ сублевацыйный противъ баниціи урожонного Товянскаго, войскового

Вилькомирскаго, абысьмо съ канцеляріи нашей большаго великаго князства Литовскаго видать росказали, просиль. Мы теды король, бачечи просьбу превелебного урожонного Марціяна Михала Бялозора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, слушною и съ правомъ посполитимъ згодную, велѣли есьмо оному сесь листъ нашъ сублевацыйный противъ баниціи урожонного Михала Товянскаго, войскового Вилькомирскаго, котрымъ здравье и субстанцію превелебного ксендза Бялозора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, кглейтуемъ и убеспечаемъ на недѣль двадцать, нероздѣльне одъ активованья и публикованья идучіе, съ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго видать росказали, справы оному у всякаго суду и права, такъ зъ акторату, яко и реату водлугъ права мѣти и росправовати се позволяемъ. А за тымъ приказуемъ, аби каждый о томъ вѣдаючи, преречоному превелебному ксендзу Бялозорови, бискупови Пинскому и Туровскому, яко одъ насъ кглейтованому, ниждѣ и на жадномъ мѣйску жадныхъ небеспеченствъ, насильствъ, ани примовокъ чинить, подъ винами, въ правѣ посполитомъ о аламанью листовъ кглейтовъ нашихъ описанными, не важилисе. А ижъ бы то всѣмъ ку вѣдомости пришло, врадомъ нашимъ земскимъ, кгородскимъ и иннымъ всякимъ судовымъ приказуемъ, аби сесь листъ нашъ сублевацыйный за поданьемъ оного до актъ, вездѣ примованъ, активованъ и публикованъ былъ конечно. Писанъ въ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго року тысяча шестьсотъ осмьдесятъ девятаго, мѣсеца Марца четвертого дня, панованья нашего пятнадцатого году. У того листу сублевацыйного, при печати большаго великаго князства Литовскаго, подпись руки его милости пана Марціяна Окгинскаго, канцлера вели-

кого князства Литовского. За справою ясновельможного Марціана Александра зъ Козельска Окляского, канцлера великого князства Литовского, Мстибовского, Радошковского старосты. Коротка въ тые слова:

скорикговаль Буховецкій—вице-регента... великого князства Литовского. Который тотъ листъ сублеваційный, за поданьемъ до актъ черезъ особу верхумененую, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1698 г.

Изъ связи № 4570, за 1698 г, докум. № 1.

233. Жалоба консултора Виленскаго св. Троицкаго базилианскаго монастыря Марціана Кульчицкаго на Пинскаго и Туровскаго епископа Антонина Жолковскаго, по поводу стремленія его завладѣть Виленской св. Троицкой архимандріей разными незаконными и темными способами.

Виленскіе свято-Троицкіе базилиане приносятъ жалобу на Пинскаго епископа Жолковскаго по слѣдующему случаю: Жолковскій во что-бы-то ни стало дабивался Виленской архимандріи, не смотря на то, что тамъ былъ архимандритомъ Полоцкій епископъ Вѣлосоръ; съ этою цѣлью онъ выхлопоталъ себѣ незаконную привилегію у короля

Яна III; когда монахи вошли въ королевскій судъ съ жалобой по поводу этой привилегіи, то Жолковскій не явился къ разбирательству этого дѣла и подалъ на монаховъ жалобу митрополиту Западному, что будто на Виленскую архимандрію сдѣлалъ навадь Вѣлосоръ и отнялъ ее отъ Жолковскаго.

Żalował y soleniter protestował się w Bogu przewielebny imię xiądz Marcyan Kulczycki, konsultor zakonu świętego Bazylego wielkiego, starszy konwentu wielebnych oyców bazylianów przy cerkwi świętej Trójcy w Wilnie będącego, swoim y całego wyżrzczonego konwentu imieniem, na iasnie wielmożnego imci xiędza Antonina Żółkiewskiego, episkopa Pińskiego y Turowskiego, archimandrytę Dermańskiego y Dubieńskiego, stosując się do protestacyi pierwszej, eo nomine zaniesionej, o to: iż obżalowany imci xiądz Żółkiewski, episkop Piński, nie będąc

per libera votorum suffragia de gremio protestantium obrany za archimandrytę Wileńskiego, który nie z pralata, ale zakonnika prostego powinien być creowany, znosząc liberam electionem, y oną odeymuiąc klasztorowi in convulsionem przywileju, od świętej pamięci króla imci Władysława czwartego żalującym wielebnyim oycom Bazylianom Wileńskim nadanego, stante vita archimandryty terazniejszego śmiał y wazył się, wyprawuiąc u świętej pamięci króla imci Jana trzeciego przywilej na episkopią Pińską y Turowską, inserować w tenże przy-

wiley cum caüsula seu appendice nociva o archimandryą Wileńską, z dolożeniem sobie absolutum dominium nad klasztorem y dobrami do niego należącymi. Który obżałowany imci acz wiedząc dobrze, że ten klasztor z dawnego nadania y łaski króley ichmościów w zakonnym rządzie zostawał, y swemi wolnościami się szczyć archimandrytę abo starszego podług upodobania swego obierał, iednak mimo to wszystko nie przestał tentować y variis uti modis et mediis do osiągnięcia tego klasztoru, aby mógł w nim prowadzić absolutum dominium. A gdy załobliwi w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmym w Marcu broniąc wolney elekcii odpisali wszyscy unanimiter do obżałowanego imci, deklarując, że z wyżey namienionych przyczyn, iako przywileiu imci akceptować, tak y za archimandrytę, ile stante vita terazniejszego, znać nie mogą, obżałowany imć do dalszey turbacyi y niepokoju ten klasztor przywodząc, a znacznie na przywilej króla imci Władysława czwartego, oraz na wolną elekcyą następując, iuż po niedopuszczeniu w przeszłym ieszcze roku wnieść w possessyą tego klasztoru, znówu dał się słyszeć z ziazdem tey archimandryey. Jakoż w roku terazniejszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym miesiąca Oktobra dziewiątego dnia, sprowadziwszy od iaśnie wielmożnego imci xieżdza metropolity komisarza imci xieżdza Melecycusza Doroszkowskiego, Grodzieńskiego y Leszczeńskiego archimandrytę, usiłował odebrać w swoią possessyą klasztor y zakonne dobra, ale gdy tego prawny termin obżałowanemu imci nie dopuścił y obmowy, tak od imci xieżdza Białozora, archiepiskopa Połockiego, archimandrytę Wileńskiego, iako i od całego klasztoru podane z excepcyą, rozprawienia się o niesłuszny przywilej w należnym sądzie przyjęte od tegoż imci xię-

dza commissarza bydź musiały, tedy tenż obżałowany imci xiazd episkop Piński, wynajdując różne sposoby, iako by mógł, pod swoią władzę y dyrekcją z niewoli ten klasztor iuż po przyjętych obmowach wyłamując się z należytego forum, gdzie sobie żałujący excipowali przed królem i. mością rozprawić się o przywilej z imościem, ważył się nienależnie tęż sprawę przed sąd imci xieżdza Leona Szlubic Załęskiego, metropolity Kiiowskiego y Rusi, wytoczyć, naciągając forum przez expulsyą . . .*) sobie z tey archimandryey od imci xieżdza Marcynana Białozora, archiepiskopa Połockiego, archimandryty Wileńskiego czynioną, o którą wyniosszy po tegoż imci posąd imci xieżdza metropolity a wszelką tranzakcyą na, o wolną electią y przywilej mimo się puściwszy postępek y szkodę klasztoru, aby w niewiadomości onego wygrawać tę expulsyą, obżałował, szczegulnie tylko xieżdza archiepiskopa Połockiego, iakoby po opuszczeniu archimandritstwa przez xieżdza Januarego Ohurcewicza, który miał być obżałowanego imci namiestnikiem, violenter naiachawszy w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, miesiąca Maia trzeciego dnia, z possessyey y dzierzenia tey archimandryey, obżałowanego wybił y excessów niemało naczynić miał. Co w samey rzeczy nigdy nie było y nie iest, gdyż imć in possessione klasztoru Wileńskiego nigdy nie był, y imć xiazd Białozor, archiep. Połocki, expulsyi nie czynił, y ten pomieniony xiazd January Ohurcewicz, iako się swego czasu pokaże documentaliter, teyż wolności klasztorney bronił, y nic poczynać takiego sam nie mógł, coby z ubliżeniem prawa klasztorney było, a za tym mera vеха na to tylko, aby w

*) Пунктованіи мѣста вырваны въ подлинникѣ.

sądach iego królewskiej mości o punkt na archimandryą Wileńską, w przywilej inserowany, obżalowany imść nie sprawił się. Chcąc tedy żalobliwi z obżalowanym imścią tak de nullitate punktu względem archimandryi Wileńskiej w przywilej, na episkopią Pińską, ad male narrata inserowanego, iako szkodliwego prawu klasztornemu prawnie postąpić, y tenże punct cassować y annihilować, oraz aby res inter duos acta tertio non praeiudicaret, iezeliby quid statutum absque protestantibus contra prote-

stantes decisumque esset, w sądach imści xiędza metropolity z imścią xiędzem archiepiskopem Połockim obżalowanym y imci xiędzem Żółkiewskim via iuris, ubi de iure competierit de nullitate, iako praeiudiciosum iudicatum znosić, tudziesz pozwy prawne, szkody ponoszące requirować, y szerzey czasu prawa żalobę przelożyć na ten czas z wolną melioracyą, dał tę protestacyą do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. (*Candyems cyncyemms*).

П Р И Б А В Л Е Н І Е II-о.

1767 г.

КОНФЕДЕРАЦЫА

гыцерства у оывателѡв в. х. Лит. так религii старо-рускieй, iакѡ теж обоыга вызнанiа евангелiцкeго, зачѣта в Слѹцкѹ року 1767, дня 20 мiесiаца Марца, у манифест рѡмiе-ниѡнѡу конфедерациѡу рѡпредзалиѹ.

Мы гыцерство i оывателе провинци в. к. Лит., так религии староżytней граеко-рускieй, iакѡ теж обоыга вызнанiа евангелiцкeго, на обрѡну прав, призылејѡв у свѡбѡд, крвиѹ прзѡдкѡв наших набытых, а виелѹ правами, конфедерациями у призыегаѹ наиѡиснiеыших монархѡв, крѡлѡв польских, зтвiердзѡных згромадзени. Wszem wobec у зѡсобна кѡждему до wiadомѡсци подаiemy, iж выциежзени сiерпливѡсциѹ у надзiеиѹ, czekалиѹмы в скромности у ucискach улѣ-ниѹ у кѡнцѹ в гвалтѡвносциях права, вол-носѣ у рѡвносѣ наша злѡчецкѹ нисzczѹ-сѹчих, а rozwaжaiѹcь то przeciwno кардинал-ным правом оyczyzny naszej у призыле-иѡм крѡлѡв, рѡнѡв наших, de anno 1433,

Переводъ съ польскаго языка.

КОНФЕДЕРАЦІА

дворянства и помѣщиковъ великаго княжества Литовскаго, какъ древле - право-славнаго, такъ и двоыкаго евангелическаго исповѣданiя, начатая въ Слѹцкѹ въ 1767 году, мѣсяца Марта 20 дня, и предшествовавшее вышепомянутой конфедерациѹ за-явленiе.

Мы—дворянство и помѣщики великаго княжества Литовскаго, какъ древнаго греко-российскаго исповѣданiя, такъ и двоыкаго евангелическаго, собравшись здѣсь на защиту правъ, привилегiй и вольностей, приобрѣтенныхъ кровiю нашихъ предковъ и подтвержденныхъ многими законами, конфедерациями и присягами свѣтлѣйшихъ монарховъ—королей польскихъ, — доводимъ до свѣдѣнiя всѣхъ вообще и кѡждаго въ особенности, что, истомленные терпѣнiемъ и надеждою, мы скромно ожидали облегченiя въ нарушенiяхъ, насилiяхъ правъ, уничтожающихъ дворянскую нашу свободу и равенство, имѣя въ виду основныя законы отечества нашего, привилегii королей-

1499, 1511, 1563, 1568, unią w. x. Lit. z Koroną polską utwierdzającym, y wolność religii przez konfederacye i konstytucye 1573, 1576, 1587, 1588, 1607, 1609, 1618, 1620, 1623, 1627, 1632, 1633, 1638, 1648, 1650, 1667, umacniającym współobywatele nasi od czasu do czasu postępowali. Niepodobno nam było daley w tak cierpliwey zostawać nieczynności y patrzyć niewzruszonym umysłem, na ostatnią wiary, honoru, ba iuż poczęści y życia naszego zgrubę; a ile mając przed oczyma, dawniejsze y cale świeże przykłady, że się przez takowyż sposób współ-bracia nasi, w mniejszych daleko uszczerbkach wolności y wsporze tylko między familiami, ratować zwykli. Komuż nie są wiadome a przynajmniej słyszane w tey rzeczypospolitey polskiej, nieznośne dissydentów tak religii greckiey staro-ruskiej, iako też obóyga wyznania ewangelickiego, uciemienienia y prześladowania, ten tylko o nich nie wie y wiedzieć niechce, który zatwardziałą pałając zawziętością, wszelkie politowanie z przyrodzoney wyzut ludzkości. Pełne są wszystkie kąty rozległych prowincyi Litewskich okropnych przykładów, zgwałcenia mieysc świętych, zniewagi y zabóystwa xięży, sług Bożych, porządek nasz kościelny y karność, bez której żadna społeczność być nie może, przez wtrącanie się duchowieństwa rzymskiego y nieskończone przeciwności, wywrócony y zniesiony; cale diecezye, cerkwie y kościoły nasze, szkoły, drukarnie, szpitale przez tyle lat odbierane, burzone, z dzwónów y aparatów kościelnych łupione, a przez część największą w zabronionej erekcyi y reparacyi opadłe y zniszczone; wolność nabożeństwa nie tylko nadwątlona, ale y prawie nogami podeptana, kiedy to każdemu impune wexować, targać, prawem wikłać y z służby Bożej przeszydzać wolno waszy-

государей нашихъ, 1433, 1499, 1511, 1563, 1568 годовъ, подтверждающіе единеніе великаго княжества Литовскаго съ царствомъ польскимъ и подкрѣпляющіе свободу вѣроисповѣданія конфедераціями и сеймовыми постановленіями 1573, 1576, 1587, 1588, 1607, 1609, 1618, 1620, 1623, 1627, 1632, 1633, 1638, 1648, 1650, 1667, вопреки которымъ отъ времени до времени поступили соотчичи наши: Намъ не возможно было далѣе оставаться въ такой терпѣливой недѣятельности и смотрѣть хладнокровно на окончательную гибель вѣры, чести и отчасти самой жизни; но имѣя предъ глазами какъ давнѣйшіе, такъ и совершенно свѣжіе примѣры, что такимъ же способомъ собратія наши обыкновенно спасали себя въ несравненно меньшихъ утратахъ свободы и въ спорѣ только между фамиліями. Кому неизвѣстны, или покрайней мѣрѣ, кто не слыхалъ о тѣхъ невыносимыхъ притѣсненіяхъ и преслѣдованіяхъ диссидентовъ какъ древняго греко-россійскаго вѣроисповѣданія, такъ и двоякаго евангелическаго? Тотъ только объ нихъ не знаетъ и знать не хочетъ, кто пылая неукротимою ненавистію, отрекся—отъ всякаго состраданія и врожденной любви къ челоувѣчеству. Всѣ уголки широкихъ Литовскихъ провинцій наполнены ужасными примѣрами насилія святымъ мѣстамъ, посрамленія и убійства священниковъ — слугъ Божіихъ; церковное наше благочиніе и подчиненіе, безъ котораго не можетъ существовать никакое общество, чрезъ вмѣшательство римско-католическаго духовенства и безконечныя съ его стороны *противности*, испровергнуты и уничтожены; цѣлыя епархіи церкви наши, училища, типографіи, госпитали въ продолженіи столькихъ лѣтъ были отнимаемы и разоряемы; заграбляемы были колокола и церковныя богослужебныя при-

stkie obrządki chrześcijańskie, nawet y same sakramenta śś. podług upodobania duchowieństwa rzymskiego opłacać z ostatnią ruiną w niektórych prowincyach przymuszono, gdy tym czasem żydom y mahometanom, bluznierzom Boga w Trócy 666. Jedynego, daleko większa pozwala się wolność. Takowych do nieba o zemstę wołających gwałtowności, żebyśmy wszystkie wliczać mieli przykłady y każdy z osobna opisywać, była by nieskończona liczba, a prawie bez liczby. Dowodem są tego ustawiczne po wszystkich wojewodztwach, ziemiach, powiatach, manifesta i obdukcye in tempore czynione. Ominowszy dawniejszych czasów przykłady, każdy wie niedawne tyrańskie y okrutne facta duchowieństwa rzymskiego y unitskiego. Roku 1744 kapłan cerkwi Hołoszewskiej w hrabstwie Szklowskim Andrzej Kruszynowski od im. pana Antoniego Hrebnickiego podst. Minsk. na otwartym gościńcu gwałtem wzięty, przez nie mały czas w iego domu codziennie kanczukami biciem kaleczony y sianem karmiony, który okupując się kilka set talarów zapłacić musiał, y w krótkim czasie z tey okazji fatis cessit. Roku 1759 die 7 Junii imé xiędza biskupa Białoruskiego z cerkwi y z miasta ciskając kamieniem y zelżywymi diffamując słowami imé. x. missionarz Obłoczynski, z gromadą szlachty, podczas missyi, wypędzili. Woła do Boga o zemstę impune zabity, na otwartym gościńcu w roku 1753 przez samego ix. Rubowicza, kommandarza Birzńskiego, kaznodzieia ewangelicki Birzanski imé. xiędz Moczulski; przeraża serca nasze okrutnie kanczukami bicie y mordowanie xiędza także naszego Jaugela, kaznodzieię Solomieskiego, iadącego do chorego z swoiey owczarni w roku 1762 przez ix. kommandarza Popiel-

надлежности, и большая часть изъ церквей, по поводу запрещенія постройки и починки, обрушились и уничтожились; свобода богослуженія не только нарушена, но почти попрапа ногами, когда каждому дозволено безнаказанно удручать, тормошить, пренебрегать закономъ, посмѣваться надъ богослужениемъ; въ нѣкоторыхъ провинціяхъ, въ угодность римско-католическому духовенству, къ крайнему разоренію, принудили платить за всѣ христіанскіе обряды, даже за самыя святыя таинства; между тѣмъ какъ жидамъ и магометанамъ, хулителямъ Бога Единого въ святой тройцѣ, гораздо большая предоставлена свобода. Если бы мы захотѣли исчислять всѣ эти, вопіющіе къ небу о мщеніи примѣры насилія и описывать каждый порознь, ихъ было бы безконечное число, или лучше, имъ не было бы числа. Доказательствомъ этому служатъ постоянныя по всѣмъ воеводствамъ, землямъ и повѣтамъ жалобы и дѣланныя въ свое время посвидѣтельствованія возными. Опуская примѣры давнѣйшихъ временъ, каждому извѣстны тиранскіе и жестокіе поступки римско-католическаго и unitsкаго духовенства: Въ 1744 году священникъ Голошевской церкви въ графствѣ Шкловскомъ, Андрей Крушиновскій, насильно захваченный Минскимъ подстолиемъ Антоніемъ Гребницкимъ, долгое время въ его домѣ увѣчимъ былъ батогами и кормимъ сѣномъ, и принужденъ откупиться нѣсколькими стами талеровъ, и вскорѣ послѣ этого умеръ. Въ 1759 году 7-го Іюня миссіонеръ Облочинскій съ толпою шляхты во время миссіи изгналъ Бѣлорусскаго епископа изъ церкви и изъ города, бросая на него камнями и понося его ругательными словами. — Кровь проповѣдника евангелическаго исповѣданія Мочульскаго, пролитая

skiego ord. s. B. m. ix. Andreae Augustanae confessionis w mieście ikmci Kownie, w roku 1765 trupa na cmentarz prowadzącego, przez imci x. plebana Kowieńskiego (tak dalece, że y martwemu nie przepuszczono ciała, kiedy ie na ulicy z truny wyrzucono) iawnie y publicznie stałe, y zamiast iakowey sprawiedliwości udziałania, ieszcze nad to, temuż Augustanae confessionis zgromadzeniu, w tym że mieście odebrana szkoła y młodzież rozpedzona. Porusza wnętrzności nasze okropna transakcyя w roku zaprzeszłym 1765 we Mściślawiu uczyniona, kiedy gwałtownemu tylko i. x. x. misyonarzów nawracaniu na unię opieraiące się zgromadzeniu religii greckiey staro-ruskiey, za buntowników poczytane, siedmdziesiąt szlachty dekretem oczewistym na gardło osądzono, y tym ich do odstąpienia od wiary, bo raczey do zaprzeczenia tylko dla zachowania życia przymuszono. Aleć nie tu ieszcze złość współ-obywatelów naszych y zawziętość duchowieństwa rzymskiego się kończy; nie dość tych wszystkich krzywd y gwałtowności, które się mieyscom świętym y osobom poświęconym służbie Bożej działaia, postępowano y postąpio w tych że bezprawnych y niesprawiedliwych krokach do stanu świeckiego, osobliwie nypierwiew do mieyskiego, szczególnie przez to, że co do religii inaczey myślą y czynią iak oni, w miastach królewskich, w których przed tym, albo sami dyssydenci, albo pomieszani z katolikami w magistratach haydowali się, w przeszłym wieku niszczeni, a w teraznieyszym z tych że mieysc swoich, a często y z własnego majątku, bezprawnie wyzuci, z cechów rzemieślniczych wylączeni, y ze wszystkich swych swobód y przywileiów złupieni zostali, przez co ostatniego zruynowania y zdelezowania, z manufaktur

въ 1758 году на большой дорогѣ самимъ ксендзомъ Рубовичемъ, комендаріемъ Биржанскимъ, вопіеть о мщеніи; раздирають сердце наше жестокиє побои батогами y мученія, которымъ подвергнуть былъ въ 1762 году проповѣдникъ нашъ Соломейскій Явгель, ѣхавшій изъ своего прихода къ больному, отъ унитскаго ксендза комендорія Попѣльскаго; не менѣе того публичное поруганіе, причиненное пастору Авсбургскаго исповѣданія Андрею въ 1765 году въ городѣ Ковнѣ, когда онъ сопровождалъ на кладбище тѣло умершаго, которое выбросили изъ гроба на улицу, и вмѣсто удовлетворенія по жалобѣ, въ томъ же городѣ у сбора Авсбургскаго исповѣданія отнято училище y разогнаны ученики. Возмущаетъ душу нашу ужасное опредѣленіе, состоявшееся въ 1765 году въ Мстѣславѣ, когда основываясь только на насильственномъ обращеніи въ унию ксендзами мисіонерами семьдесятъ человекъ дворянъ, греко-російскаго исповѣданія, призваны за бунтовщиковъ y осуждены на смертную казнь, отъ которой ихъ спасло одно только отступленіе отъ вѣры, къ которому ихъ принудили. Но этиѣ еще не оканчивается ненависть къ намъ нашихъ соотчичей y злоба римско-католическаго духовенства: не довольно всѣхъ тѣхъ обидъ y насилій, которыя дѣлаются святымъ мѣстамъ y лицамъ, посвященнымъ на службу Божию, — приступлено къ тѣмъ же несправедливостямъ y къ свѣтскому званію y сперва къ городскому сословію, именно къ тѣмъ, которые иначе, нежели они мыслятъ y поступаютъ въ религіозномъ отношеніи. Въ магистратахъ королевскихъ городовъ прежде засѣдали или одни только диссиденты или смѣшанные съ католиками. Въ прошломъ столѣтіи начали тѣснить первыхъ, а въ настоящемъ

y rzemiosł ogołocenia miast y miasteczek naszych Litewskich, któż ze wszystkich współ-obywatelów nie widzi y niezna.

Ten pożar przesławowania rozciągnął się nieznacznie, tak dalece, że y nam rodowitey szlachcie, tey że iedney rzeczypospolitey współ-obywatelom, niezmiernie dopalać począł: bo chociaż my przez urodzenie nasze, przez prawa y przywileie kardynalne, wyżej specyficie wspomniane, (które fundamentem samey że oyczyzny naszej nazwać śmieie można, bo razem z nami y przez nas z drugimi praerogatywami tey rzeczypospolitey stanowione y działane) słodką równością z bracią naszą rzymskimi katolikami zaszczytzeni, do honorów, praerogatyw y wszystkich wolności, sprawiedliwy wstęp y udział mamy, chociaż my powszechne z niemi równe nosimy ciężary, woiewódtw ziemi y powiatów płacimy uchwały, też stanom rzpltey daimy podatki, chociaż szczerą żarliwość ku usługom, królom panom naszym y rzeczypospolitey pokazuiemy, tak pilnie y usilnie wiary sumnienia i poczciwości naszej niczym nigdy nieposzlakowanej (baż Bogu dzięki) dotrzymywali y dotrzymuiemy; przecież szczegulny inordinatus zelus duchowieństwa rzymskiego starał się przez całe przeszłe sto lat przodki nasze podeyć ze wszystkich swobód y dostoięństw, wyzuc y nas ich potomstwo w nayżałoscienszey położone zostawić sytuacyi; czego są nie omylnymi dowodami recessa seymowe, skargi nasze różne, przed stanami rzczyptej zgromadzonymi zanoszone, a nigdy niewysłuchane: aż naresztę przez

лишать ихъ этихъ мѣстъ и даже собственнаго имущества, исключать ихъ изъ ремесленныхъ цеховъ и лишать всѣхъ вольностей и привилегій, чѣмъ довели ихъ до крайняго разоренія и нищеты; вслѣдствие чего послѣдоваль упадокъ ремесль и мануфактуръ въ городахъ и мѣстечкахъ нашихъ Литовскихъ. Кто этого изъ всѣхъ собраній нашихъ не видитъ и не знаетъ?!

Этотъ пожаръ преслѣдованія незамѣтно распространился такъ далеко, что и насъ, помѣщиковъ, столбовыхъ дворянъ рѣчи-посполитой началъ жестоко прижигать. Потому, что хотя мы по происхожденію своему, по основнымъ правамъ и привилегіямъ, выше подробно указаннымъ, (которыя смѣло можно назвать основою самаго отечества нашего, такъ вмѣстѣ съ нами и посредствомъ насъ съ другими преимуществами той рѣчи посполитой были устанавливаемы и дѣланы) пользовались вождѣленнымъ равенствомъ съ братьями нашими — католиками и имѣемъ полное право участвовать въ почестяхъ, преимуществахъ и во всѣхъ вольностяхъ, и хотя мы наравнѣ съ ними несемъ общія обязанности, платимъ все, что постановляютъ воеводства, земли и повѣты, вносимъ правительственнымъ властямъ рѣчи посполитой подати, хотя показываемъ искренне соревнованіе къ службѣ королямъ, государямъ нашимъ и рѣчи посполитой и никогда ничѣмъ не запятнали вѣры, чести и совѣсти нашей, Напротивъ сохранили ихъ въ чистотѣ и теперь сохраняемъ; несмотря на все это особенная, выходящая изъ предѣловъ, ревность римско-католическаго духовенства въ теченіи цѣлаго прошлаго столѣтія старались подорвать значеніе предковъ нашихъ, лишить ихъ всѣхъ вольностей и достоинствъ, и насъ, потомство ихъ, поставить въ самое жалкое положеніе, чему служить нею-

wszelkie sztuki y wynalazki, przez nieprzełamane w starunkach na seymikach y seymach przeszkody, a legislatoria et executiva potestate podstępnie z wyrzuceniem z izby poselskiej gwałtem posła dyssydenta, nawet przeciwko zdaniu wielu prawdziwych synów oyczyzny rzymskich katolików, z ostatnim zgwałceniem wszystkich praw y swobód naszych, złamaniem traktatów z postronnymi monarchami, też nasze wolności gwarantujących. W tym terazniejszym wieku, najbliższe przodki nasze wyłączono y wypchniono, a za tym nayostrzejsze przeciwko kardynalnemu stanowi szlacheckiego prawu, na nas bez nas ferować y stanowić zaczęto — konstytucye iako wyświadczają uciążliwe ex 1717, 1726, 1733, 1736, z wyłączeniem równie do stanowienia praw należących nas spół-braci swoiey, y z ostatnim złamaniem świątobliwej przysięgi, przodków swoich, swoim y sukcesorów imieniem na zobopolne wieczne dotrzymanie uczynioney stanowione sancita. Do takowey tedy nieszczęśliwey przyprowadzeni sytuacji, niepoiednokrotnie nayiaśniejszym monarchom polskim y prześwietnym rzeczy-pospolitey stanom przez różne sposoby, te nasze przekładaliśmy krzywdy, szukaliśmy wrócenia, niesłusznie odebranych a krwią przodków naszych nabytych zaszczytów: ale zamiast sprawiedliwych względów wszystkich, które tylko bydź mogły myślane y czynione, doznawać musieliśmy przykrości tak dalece, że w kraiu naszym ten się prawdziwie mógł nazwać nieszczęśliwym, kto się dyssydentem urodził; w żadnym sądzie sprawiedliwości, w żadnych krzywdach satisfakcyi, choćby przy naysprawiedliwszey sprawie, dla tego że inną do nieba idziemy drogą, mieć nam zgoła rzecz nie można była. Przez co wiele nayostatniejszych rodziny do ubóstwa, do nik-

провержимиы доводами сеймовия софшпанія, разные наши жалобы предъ собравшимися правительственными властями рѣчи посполитой, которыя никогда не были выслушаны, пока наконецъ посредствомъ разныхъ изобрѣтений и выходовъ, посредствомъ постоянныхъ препятствій на сеймикахъ и сеймахъ депутатъ диссидентъ исключень былъ изъ палаты депутатовъ законодательною и исполнительною властію, даже вопреки мнѣнію многихъ истинныхъ сыновъ отечества—католиковъ, съ рѣшительнымъ нарушеніемъ всѣхъ правъ и вольностей нашихъ, съ нарушеніемъ трактатовъ съ иностранными монархами, гарантирующихъ ту же свободу нашу. Въ настоящемъ столѣтіи ближайшіе предки наши исключены и выброшены, и вслѣдствие сего, вопреки основному праву дворянскаго сословія, безъ насъ начали постановлять противъ насъ самыя строгія и обременительныя конституціи какъ-то въ 1717, 1726, 1733, и 1736 годахъ, съ исключеніемъ насъ собратій своихъ отъ участія въ постановленіяхъ и съ совершеннымъ нарушеніемъ священной присяги предковъ своихъ, учиненной отъ имени своего и наслѣдниковъ своихъ на вѣчное сохраненіе сдѣланныхъ узаконеній. Будучи доведены до такого бѣдственнаго положенія, мы неоднократно и разными способами представляли обиды наши свѣтлѣйшимъ польскимъ королямъ и правительственнымъ властямъ рѣчи посполитой, доискивались возвращенія намъ незаконно-отнятыхъ у насъ, заслуженныхъ кровію предковъ нашихъ зашщитъ: но вмѣсто справедливаго участія мы должны были испытывать непріятности въ такой степени, что въ краѣ нашемъ тотъ поистинѣ могъ назваться несчастнымъ, кто родился диссидентомъ: намъ невозможно было ни въ одномъ судѣ добиться справедливости, ни

czemności y do ostatniey przyszło zguby. My przecież y te wszystkie bezprawia przez półwieku przeszłe cierpliwie znosząc, należitych miłey oczyny naszey, kiedyż tedyż spodziewaliśmy się względów. Ale kiedy ostatnia convocationis seymu 1764 iuż nas o gardło przywiodła konstitucya, kiedy nam cień nawet wolności umknęła, y ledwo z naypodlejszym w rzeczy-pospolitey nie porównała stanem; dopiero wszelkich użyć musieliśmy środków, do podzwignienia praw, wolności, przywileiów y swobód naszych, prosiliśmy na świeżo skończonym seymie nayiaśnieyszego króla y pana naszego miłosciwego y prześwieatnych stanów iak naypokorniey, przez podane in scriptis supliki z dowodnym wyrażeniem prawności, na fundamentalnych kraiowych prawach ugruntowanej, o należytą poprawę losów naszych, w miłey oyczyźnie naszey. Łaczyły in virtute traktatów z rzeczą-pospolitą postronne potencey swoje wielkie interessowania się, ale y te wszystkie kroki żadney należytey nie miały względości, y nasze naysprawiedliwsze y nayprawniejsze nie uskutecznione zostały żądania. A nad to za to, ześmy się prosić ważyli, pociągnięciem do trybunałów pro crimine laesi perduellionis, wycięciem y zupełnym wyniszczeniem grozili y grożą. Tak tedy niebezpieczenie między zgubą a ostatnim ratowaniem się sposobem położeni, manifestujemy się przed Bogiem, niewinności umysłów y czystych intencyi naszych świadkiem y sędzią, przed najiaśnieyszym królem panem naszym miłosciwym y przed oyczyzną całą, iż żadną inną przyczyną, lecz szczegulną ubezpieczenia praw, wolności, równości, wiary, honoru, zdrowia y substancyi, ten ścisły między sobą dla obrony naszey uczyniliśmy związek, upewniając siebie wzajemnie y przysięgą obowiązuąc się, iż praw, swo-

въ какихъ обидахъ удовлетворенія, хотябы дѣло было самое справедливое, потому только что мы идемъ къ небу инымъ путемъ. По этой причинѣ множество самыхъ зажиточныхъ фамилій дошли до убожества и нищеты и окончательнаго разоренія. Однакожь мы полвѣка снося терпѣливо всѣ эти неправды, ожидали участія къ намъ любезнаго отечества нашего. Но когда послѣднее постановленіе конвокаційнаго сейма 1764 года довело насъ до окончательной гибели, когда и тѣнь свободы для насъ исчезла и когда насъ сравнили съ самымъ низкимъ сословіемъ въ рѣчи посполитой; тогда мы должны были употребить всѣ средства для возвращенія правъ и вольностей нашихъ: мы просили на едва только кончившемся сеймѣ найяснѣйшаго короля и государя нашего и свѣтлѣйшія правительственныя власти, въ поданныхъ нами на письмѣ прошеніяхъ съ документальнымъ объясненіемъ нашей правности, основанной на фундаментальныхъ законахъ края объ улучшеніи судьбы нашей въ любезномъ отечествѣ нашемъ. Къ се-му присоединяли, на основаніи трактатовъ, выраженія своего участія къ намъ иностранныя державы; но всѣ эти попытки не обратили на себя никакого вниманія, и наши самыя справедливыя и самыя законныя желанія остались безъ послѣдствій. Еще напротивъ, за то, что мы осмѣлились просить, насъ привлекли къ трибуналамъ какъ измѣнниковъ, угрожали и угрожаютъ вырѣзать всѣхъ и уничтожить. И потому-то, будучи поставлены между гибелью и послѣднимъ способомъ ко спасенію, мы заявляемъ предъ Богомъ, свидѣтелемъ и судьбою невинности нашихъ предприятий и намѣреній, передъ найяснѣйшимъ королемъ, милостивымъ государемъ нашимъ и передъ цѣлымъ отечествомъ, что мы вступаемъ въ

bód, przywileiów y wolności naszych, tam in spiritualibus quam in secularibus, do ostatniey krople krwi nieodstępnie bronić będziemy.

Wzywamy zatem, na fundamencie traktatów publicznych mocney protekcyi tych potencji, które gwarantowały nasze prawa, swobody y wolności, mianowicie nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymci całej Rossyi, także nayiaśnieyszych królów ichmościów, Szwedzkiego, Angielskiego, Pruskiego y Duńskiego, iak naypokorniey upraszając tych monarchów, żeby protekcią swoią zaszczycić raczyli nasze wolności y przywileie według tenoru zaszłych w tym punkcie traktatów.

Oświadczamy się przed Bogiem y światem, że ten nasz związek nie przeciwko religii rzymskiej katolickiey y iey obrządkom, która y które, żeby circa iura sua antiqua zachowane były, pragniemy, byle by nasze gruntowne prawa naruszone nie były, nie przeciwko nayiaśnieyszemu królowi imci, panu naszemu miłościwemu, szczęśliwie nam panującemu, którego dostoięństwa y maiestatu do ostatniego tchu nie odstąpiemy y przy nim obstawać będziemy, nie przeciwko prawdziwym oyczyzny synom; ale przeciwko gwałcicielom przysięgi przodków swoich, równości y wolności, y przeciwko wzruszycielom pokoju wewnętrznego.

Oświadczamy się przy tym spół-braci naszym y dobrym patriotom wyznania rzymsko-katolickiego, że iesteśmy stałey y zupełney intencji, iednomysłne łożyć staranie, tym wszystkim co się ściaga do bezpieczeństwa swobód naszych spółnych y wol-

этотъ тѣсный союзъ между собою не для другой причины, какъ только единственно для обезпеченія правъ, свободы, равенства и вѣры, чести, здоровья и имущества, увѣряя себя взаимно и обязывая присягою, что мы будемъ защищать права, свободу, привилегіи и вольности наши, какъ въ дѣлахъ духовныхъ, такъ и свѣтскихъ, до послѣдней капли крови.

Послѣ этого, на основаніи публичныхъ трактатовъ, мы всенижайше просимъ мощной протекціи тѣхъ державъ, которыя гарантировали наши права, свободу и вольности, именно Всепресвѣтлѣйшей Императрицы Всероссійской, всепресвѣтлѣйшихъ королей—Шведскаго, Англійскаго, Прускаго и Датскаго, чтобы они благоволили защитить наши вольности и привилегіи на основаніи послѣдовавшихъ въ этомъ пунктѣ трактатовъ.

Заявляемъ предъ Богомъ и цѣлымъ свѣтомъ, что этотъ союзъ нашъ не противъ римско-католической религіи и обрядовъ ея, напротивъ мы желаемъ, чтобы она и они сохранялись въ древнихъ своихъ правахъ — лишь бы только наши основныя права не были нарушены, — не противъ пресвѣтлѣйшаго короля, милостиваго государя нашего, благополучно надъ нами нынѣ царствующаго, отъ котораго достоинства и величія не отступимъ до послѣдняго дыханія и будемъ ихъ защищать, не противъ истинныхъ сыновъ отечества; но противъ нарушителей присяги предковъ своихъ, нарушителей равенства и свободы и внутренняго спокойствія.

Заявляемъ также собратіямъ нашимъ, добрымъ патриотамъ римско-католическаго вѣроисповѣданія, что наше постоянное и неизмѣнное намѣреніе — единомышленно стараться обо всемъ томъ, что относится къ обезпеченію общей нашей свободы и

ności sumnienia każdego obywatela; zapraszamy ich oraz, aby się łączyć z nami raczyli do utrzymania praw, respective dla każdego należących, a wszystkim uniwersalną wolność utrzymujących. Subsellia wszelkie, tak supremum trybunału głównego w. x. Lit. iako y inne po wojewodztwach y powiatach, żeby się solito usu kontinowały, nie tylko nie przeszkadzamy, lecz owszem ich powagę y bezpieczeństwo utrzymywać będziemy.

Za marszałka zaś tey konfederacyi naszej unaniami voto w. imci pana Jana z Konopnice Grabowskiego—generała-maiora od kawalerii woysk w. x. Lit. y półkownika ikmci obraliśmy, przydawszy kredensowanych w. w. ichmciów panów konsyliarzów.

A żeby ten akt konfederacyi miał więcej mocy, rękami go naszymi podpisaliśmy. Działo się w Słucku, roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego siódmego, miesiąca Marca 20 dnia.

Jan z Konopnice Grabowski—marszałek konfederacyi dissydentów w. x. Lit., generał-maior y półkownik ikmci; Jerzy Koniski—episkop Białoruski, konsyliarz konfederacyi; Tomasz z Konopnice Grabowski—ienerał-leutenant woysk w. x. Lit., konsyliarz konfederacyi; Marcin Offenhaus—konsyliarz konfederacyi; Krzysztof Reybnik—ienerał-maior w. w. x. Lit., konsyliarz konfederacyi; Stefan z Konopnice Grabowski—konsyliarz konfederacyi; Bogusław Korwin Krasiniski—konsyliarz konfederacyi; z Kalinowey Felicjan Zaremba—konsyliarz konfederacyi; Jan z Rayska Rayski—konsyliarz konfederacyi; Michał z Przystanek Przystanowski—konsyliarz konfederacyi; Samuel Łaniewski-Wółk—maiор ikmci, konsyliarz konfederacyi; Jerzy Łaniewski-Wółk—konsyliarz konfederacyi; Jan Grotkowski—konsyliarz

вольностей и свободы совѣсти каждого, и вмѣстѣ просимъ ихъ, чтобы они соединились съ нами для защиты правъ, принадлежащихъ къ каждому и поддерживающихъ общую свободу; также всѣ суды, какъ верховный, главный трибуналъ великаго княжества Литовскаго, равно какъ и другіе существующіе въ воеводствахъ и повѣтахъ, чтобы они какъ обыкновенно продолжались, мы не только не препятствуемъ имъ, но напротивъ будемъ поддерживать ихъ авторитетъ и безопасность.

Маршалкомъ этой конфедерации нашей мы единогласно избрали г. Ивана изъ Конопницы Грабовскаго, генераль-майора отъ кавалеріи войскъ великаго княжества Литовскаго, придавши къ нему довѣренныхъ совѣтниковъ.

А для большей силы этого акта конфедерации, мы собственноручно подписали его. Происходило въ Слудцѣ тысяча семьсотъ шестьдесятъ седьмаго года, мѣсяца Марта 20 дня.

Иванъ изъ Конопницы Грабовскій—маршалокъ конфедерации dissидентовъ великаго княжества Литовскаго, генераль-майоръ и полковникъ его королевской милости; Георгій Конискій—epископъ Вѣлорусскій, совѣтникъ конфедерации; Тома изъ Конопницы Грабовскій—генераль-лейтенантъ войскъ великаго княжества Литовскаго, совѣтникъ конфедерации; Мартинъ Оффенгаузъ—совѣтн. конфедерации; Христофоръ Рейбницъ—генераль-майоръ войскъ великаго княжества Литовскаго—совѣтникъ конфедерации; Стефанъ изъ Конопницы Грабовскій—совѣтникъ конфедерации; Богуславъ Корвинъ Красинскій—совѣтникъ конфедерации; Фелицянъ изъ Калиновой Заремба—совѣтникъ конфедерации; Иванъ изъ Райска Райскій—совѣтникъ конфедерации; Михайлъ изъ Пристанокъ Пристановскій—

konfederacyi; Jan Stryeński — konsyliarz konfederacyi; Ludwik Bronikowski — konsyliarz konfederacyi; Kazimierz Gołuchowski — konsyliarz konfederacyi; Jan Korwin-Krasiński — konsyliarz konfederacyi; Ropp — starosta Żydekarski — konsyliarz konfederacyi; Stanisław Putkamer — ienerał-adiutant y konsyliarz konfederacyi; Turnau — kapitan y konsyliarz konfederacyi; Adam Oleński — konsyliarz konfederacyi; Jakób Gruzewski — konsyliarz konfederacyi; Stefan na Wolanowie Wolanski — oberl. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Paweł Kempieński — konsyliarz konfederacyi Samuel z Biał. Cedrowski — konsyliarz konfederacyi; Jarosz Galiński — konsyliarz konfederacyi; Bogusław Szroter — obersztł. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Stefan Mikulicz — konsyliarz konfederacyi; Jerzy Konarski — kap. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Kazimierz Mniński — konsyliarz konfederacyi; Adam Estko — konsyliarz konfederacyi; Tomasz Zabiello — konsyliarz konfederacyi; Stanisław Borowicz — konsyliarz konfederacyi; Krzysztof z Glinnika Gliniński — konsyliarz y sekretarz konfederacyi. Dissidenty w. x. Lit. Stefan Offenhauz — podkomorzyc Derptski; Tomasz Korwin-Krasiński — starościc Homelski; Leopold Reybnitz — g. a. b. w. w. x. Lit.; Władysław Łaniewski-Wolk; Samuel Łaniewski-Wolk, Stanisław Reybnitz — g. a. komm. woysk. w. x. Lit.; Stefan Olencki; Michał Gineyt-Koncewicz; Jan Ciechański; Jan Alexander Pakosz; Konstanty Pakosz — por. reg. piesz. b. p. w. x. Lit.; Piotr Chomentowski; Paweł Litawor Abramowicz; Jan Lit. Abramowicz; Tomasz z Białaczewa Cedrowski; Bogusław z Białaczewa Cedrowski; Jan z Białaczewa Cedrowski — por. reg. p. b. w. w. x. Lit.; Stanisław Ciechański; Bogusław Ciechański; Stefan Ciechański; Wilhelm Frankenberg; Stefan Chodorowski; August Konstanty Estko; Sta-

совѣтниківъ конфедераціи; Самуиль Ланевскій Волкъ — маіоръ Е. кор. мил., совѣтн. конфедераціи; Георгій Ланевскій Волкъ — совѣтниківъ конфедераціи; Иванъ Гротковскій — совѣтниківъ конфедераціи; Иванъ Стрыенскій — совѣтниківъ конфедераціи; Людвигъ Брониковскій — совѣтниківъ конфедераціи; Казиміръ Голуховскій — совѣтниківъ конфедераціи; Иванъ Корвинъ Красинскій — совѣтниківъ конфедераціи; Ропшъ — староста Жидейкарскій, совѣтниківъ конфедераціи; Станиславъ Путкамеръ — генералъ-адъютантъ и совѣтниківъ конфедераціи; Турнау — капитанъ и совѣтниківъ конфедераціи; Адамъ Олендскій — совѣтниківъ конфедераціи; Яковъ Грузевскій — совѣтниківъ конфедераціи; Стефанъ на Волянѣ Волянъ — оберл. Е. к. м. совѣтниківъ конфедераціи; Павелъ Кемпенскій — совѣтниківъ конфедераціи; Самуиль изъ Вялч. Цедровскій — совѣтниківъ конфедераціи; Ярошъ Галинскій — совѣтниківъ конфедераціи; Богуславъ Шротеръ — оберштл. Е. к. м. совѣтн. конфедераціи; Стефанъ Микуличъ — совѣтн. конфедераціи; Георгій Конарскій — кап. Е. к. м. совѣтниківъ конфедераціи; Казиміръ Мнинскій — совѣтн. конфедераціи; Адамъ Этко — совѣтн. конфедераціи; Ома Забѣлло — совѣтн. конфедераціи; Станиславъ Боровичъ — совѣтн. конфедераціи; Христофоръ изъ Глинника Глинскій — совѣтниківъ и секретарь конфедераціи. Dissиденты великаго княжества Литовскаго: Стефанъ Оффенгаузъ, подкоморичъ Дерптскій; Томашъ Корвинъ Красинскій, старостичъ Гомельскій; Леопольдъ Рейбницъ г. а. б. вел. кн. Лит.; Владиславъ Ланевскій Волкъ; Самуиль Ланевскій Волкъ; Станиславъ Рейбницъ — г. а. комм. войскъ в. кн. Лит.; Стефанъ Олендскій; Михаилъ Гинейтъ Концевичъ; Иванъ Цѣханскій; Иванъ Александръ Пакошъ; Константинъ Пакошъ — поручикъ пѣхот-

nisław Gizbert Studnicki; Jan Gizbert Studnicki; Michał Gizbert Studnicki; Krzysztof Borzymowski; Benjamin Borzymowski; Paweł Grabowski; Tobiasz Grotkowski; Samuel Biniaszewski; Bogusław Biniaszewski; Piotr Huba; Stefan Huba; Stanisław Huba; Stanisław Budrewicz; Jan Izbicki; Michał Izbicki; Piotr Izbicki; Jakób Bukowski; Marcin z Młodzianowa Gruszewski—kuchmistrzowicz w. x. Lit.; Jan z Białaczewa Cedrowski; Mikołaj Łaniewski-Wół—półkownik i. k. m.; Daniel Łaniewski Wół—kap. reg. kon. gward. Litewski; Alexander Łaniewski Wół; Alexander Czyż; Jan Przystanowski; Krzysztof Mackiewicz; Michał Mackiewicz; Józef Dunkin; Jan Nolkin; Jan Łukiański; Paweł Myslik; Jan Meier; Andrzej Meier; Tomasz Kempieński; Daniel z Bytnia Kurnatowski; Rafał Dubowiecki; Adam Walter; Stanisław Konarski; Jerzy Konarski; Tomasz Hazler; Tomasz Łabowski; Bogusław ze Mnina Mniński; Rafał Lipiński; Piotr Lachnicki; Ludwik Okołów; Symon Pękalski; Jan Mikulicz; Marcin Mikulicz; Rafał Metycki; Felician Bernacki; Jan Miłośnicki; Samuel Orwid; Jan Bulkowski; Jerzy Bulkowski; Bogusław Makiewicz; Alexander Bitnier; Jan Piekarski; Wawrzyniec Puttkamer—ien.-adiut. b. w. w. x. Lit.; Bogusław z Kalinowej Zaremba—oberszt. i. k. m.; Alexander z Kalinowej Zaremba—kap. woysk rossyiskich; Jan Bogusz Siestrzencewicz; Bogusław Piątkowski; Stefan Swida; Marcin Korwin Petrozolin—kap. i. k. m.; Stanisław Hazler; Krzysztof Ciechański; Ludwik Wilamowicz; Jan Stancelewicz; Jan Ciechański; Stefan Siedmigródzki; Michał Pawłowicz; Michał Białobłocki; Stefan z Bendkowa Spinek; Gabryel Perehud; Jan Reczyński; Władysław z Bytnia Kurnatowski; Stefan Piasecki; Hrehory Osmołowski; Hrehory Stoitycz; Jakub Hańkowski;

наго полка б. п. вел. кн. Лит.; Петръ Хоментовскій; Павелъ Литаворъ Абрамовичъ; Иванъ Литаворъ Абрамовичъ; Оома изъ Вѣлчова Цедровскій; Богуславъ изъ Вѣлчова Цедровскій; Иванъ изъ Вѣлчова Цедровскій—поручикъ пѣхотнаго полка п. б. великаго княжества Литовскаго; Станиславъ Цѣханскій; Богуславъ Цѣханскій; Стефанъ Цѣханскій; Вильгельмъ Франкенбергъ; Стефанъ Ходоровскій; Августъ Константинъ Эстко; Станиславъ Гизбергъ Студницкій; Иванъ Гизбергъ Студницкій; Михаилъ Гизбергъ Студницкій; Христофоръ Боржимовскій; Веньяминъ Боржимовскій; Павелъ Грабовскій; Товія Гротковскій; Самуилъ Виняшевскій; Богуславъ Виняшевскій; Петръ Губа; Стефанъ Губа; Станиславъ Губа; Станиславъ Вудревичъ; Иванъ Избицкій; Михаилъ Избицкій; Петръ Избицкій; Яковъ Буковскій; Мартинъ изъ Молодянова Грушевскій—кухмистровичъ в. кн. Лит.; Иванъ изъ Вѣлчова Цедровскій; Николай Ланевскій Волкъ—полковникъ его кор. милости; Даниилъ Ланевскій Волкъ—капитанъ конной гвардіи Литов. Александръ Ланевскій Волкъ; Александръ Чижъ; Иванъ Пристановскій; Христофоръ Мацѣвичъ; Михаилъ Мацѣвичъ; Осипъ Дункинъ; Иванъ Нолькинъ; Иванъ Лукьянскій; Павелъ Мысликъ; Иванъ Мейеръ; Андрей Мейеръ; Оома Кемпенскій; Даниилъ изъ Битыня Курнатовскій; Рафаилъ Дубовецкій; Адамъ Вольтеръ; Станиславъ Конарскій; Юрій Конарскій; Оома Газлеръ; Оома Лабовскій; Богуславъ изъ Мнина Мнинскій; Рафаилъ Липинскій; Петръ Ляхницкій; Людвигъ Околовъ; Симонъ Пенкальскій; Иванъ Микуличъ; Марти въ Микуличъ Рафаилъ Метыцкій; Фелиціанъ Бернатскій; Иванъ Милюсницкій; Самуилъ Орвидъ; Иванъ Буковскій; Юрій Бульковскій; Богуславъ Монковичъ; Александръ Битнеръ;

Jan Halkowski; Alexander Ludowicz; Władysław Warakomski; Samuel Zarnowicz; Michał Zlotnicki; Michał Truskowski; Jan Urbanowicz. Z powiatu Pińskiego z okolicy Sackowicz: Jan Hryhorowicz Sackowski; Jan Romanowicz Sackowski; Teodor Romanowicz Sackowski; Michał Janowicz Sackowski; Teodor Stachowski; Antoni Stachowski; Piotr Józefowicz Sackowski; Bazyli Józefowicz Sackowski; Jan Michałowicz Sackowski; Bazyli Daniłowicz Sackowski. Z okolicy Horbaczków: Andrzej Dubieniecki; Hryhory Dubieniecki; Jan Dubieniecki; Symeon Katar; Teodor Dubieniecki; Jan Janowicz Horbaczewski; Grzegorz Polchowski; Stefan Polchowski; Heronim Horbaczewski; Jakób Horbaczewski; Michał Horbaczewicz; Leon Dubieniecki; Jan Kościakowicz Horbanowski; Alexander Ostrowski; Grzegorz Chalecki; Samuel Dzikowicki; Daniel Katar; Andrzej Bohusz; Alexander Ostrowski; Ewgeni Janowicz Horbaczewski. Z okolicy Starych Dzikowicz: Bazyli Sarnicki; Gabryel Sarnicki; Daniel Leonowicz Dzikowicki; Benedykt Dzikowicki; Stefan Dzikowicki; Jan Zdanowicz Dzikowicki. Z okolicy Sarnik Wielkich: Grzegorz Machnowicz Sarnicki; Kondrat Dubina Sarnicki; Artemi Dubina Sarnicki; Tomasz Hrehorowicz Sarnicki; Bazyli Kozakiewicz Sarnicki; Artemi Dubina-Sarnicki; Tomasz Hrehorowicz Sarnicki; Bazyli Kozakiewicz Sarnicki; Jan Kozakiewicz Sarnicki; Mikołaj Kozakiewicz Sarnicki; Jan Machnowicz Sarnicki; Jan Sawicz Dubina-Sarnicki; Ignacy Romanowicz Sarnicki; Piotr Ostrowski-Sarnicki; Hiacynt Szulkiewicz-Sarnicki; Jakób

Иванъ Пекарскій; Лаврентій Путткамеръ — генераль-адъютантъ б. в. кн. Лит.; Богуславъ изъ Калинова Заремба — оберст. Е. к. м.; Александръ изъ Калиновой Заремба, капитанъ войскъ российскихъ; Иванъ Богущъ Сестрѣнцевичъ; Богуславъ Пюнтковскій; Степанъ Свидя; Мартинъ Корвинъ Петрозолинъ — капитанъ Е. к. м.; Станиславъ Гиалеръ; Христофоръ Цѣханскій; Людвигъ Вилямовичъ; Иванъ Станцелевичъ; Иванъ Цѣханскій; Стефанъ Седмиградскій; Михайлъ Павловичъ; Михайлъ Вѣлоболотскій; Стефанъ изъ Бенднава Спинекъ; Гавриль Перегудъ; Иванъ Речинскій; Владиславъ изъ Витыня Курнатовскій; Стефанъ Пясецкій; Григорій Осмоловскій; Григорій Стойтычъ; Яковъ Галковский; Иванъ Галковский; Александръ Людовичъ; Владиславъ Варакомскій; Самуиль Зарновецъ; Михайлъ Злотницкій; Михайлъ Трусковский; Иванъ Урбановичъ. Изъ Пинскаго повѣта, изъ околицы Сачковичъ: Иванъ Григоровичъ Сачковскій; Иванъ Романовичъ Сачковскій; Ѳедоръ Романовичъ Сачковскій; Михайлъ Ивановичъ Сачковскій; Ѳедоръ Стаховскій; Антоній Стаховскій; Петръ Иосифовичъ Сачковскій; Василій Иосифовичъ Сачковскій; Иванъ Михаловичъ Сачковскій; Василій Даниловичъ Сачковскій. Изъ околицы Горбачовъ: Андрей Дубѣнецкій; Григорій Дубѣнецкій; Иванъ Дубѣнецкій; Симонъ Катаръ; Ѳедоръ Дубѣнецкій; Иванъ Ивановичъ Горбачевскій; Григорій Полховскій; Стефанъ Полховскій; Иеронимъ Горбачевскій; Яковъ Горбачевскій; Михайлъ Горбачевскій; Леонъ Дубѣнецкій; Иванъ Костяковичъ Горбановскій; Александръ Островскій; Григорій Халецкій; Самуиль Диковицкій; Данило Катаръ; Андрей Богущъ; Александръ Островскій; Евгеній Яновичъ Горбачевскій. Изъ околицы Старыхъ Диковичъ: Василій Сарницкій; Гавриль

Bazewicz-Sarnicki; Bazyli Łakuta-Sarnicki; Tomasz Łakuta Sarnicki; Jan Boryszewski; Paweł Boryszewski; Grzegorz Karpowicz, Czekura Samiski; Ignacy Pytlewicz-Sarnicki; Jan Lewkowicz Sarnicki; Bazyli Szuszkiewicz-Sarnicki; Antoni Starkowicz-Sarnicki; Siemion Boryszewski; Nikita Boryszewski; Daniel Horbaczewski; Grzegorz Horbaczewski; Jakób Horbaczewski; Teodor Horbaczewski; Mikołaj Iwaszkiewicz-Sarnicki; Jan Piekarski; Filip Piekarski; Daniel Piekarski; Paweł Piekarski; Bazyli Piekarski; Symeon Piekarski; Piotr Stuha Sarnicki; Marcin Stuha Sarnicki; Alexy Stuha-Sarnicki; Nicefor Dumczuk-Sarnicki; Paweł Lech-Ostrowski; Protazy Ostrowski; Bazyli Ostrowski; Michał Ostrowski; Antoni Ostrowski; Filip Dubina Sarnicki. Z okolicy Wysokiego; Andrzej Korzeniewicz Wysocki; Bazyli Korzeniewicz Wysocki; Morysz Wysocki; Teodor Wysocki; Bazyli Wysocki; Piotr Wysocki; Stefan Szolomicki; Grzegorz Skobialowski. Z Okolicy Krasowa: Jan Tелятыcki-Krasowski; Dominik Krasowski; Bazyli Boryczewski; Paweł Kataur Boryszewski. Z okolicy Płotnickiej: Jan Helassewicz Wabiszczewicz; Michał Zybin-Kaczanowski, Hryhory Wabiszewicz; Teodor Kaczanowski; Iósef Piotrowicz; Karol Iunkiewicz-Płotnicki; Teodor Kozlakowski; Paweł Łosicki; Jerzy Łosicki; Stefan Kurhanowski; Teodor Kaczanowski; Stefan Nozdryna Kaczanowski; Bazyli Jankiewicz; Teodor Jankiewicz; Eustafiy Romaszko; Teodor Wabiszczewicz; Łukasz Kaczanowski; Mikołaj Kaczanowski; Ławrenty Kaczanowski; Stefan

Сарницькій; Даниїль Леонович Диковицький; Венедикт Диковицький; Степан Диковицький; Іван Зданович Диковицький. Изь околицы Сарникъ Великихъ: Григорій Махнович Сарницькій; Кондратъ Дубина Сарницькій; Артемя Дубина Сарницькій; Оома Григоровичъ Сарницькій; Василій Козакевичъ Сарницькій; Іванъ Козакевичъ Сарницькій; Миколай Козакевичъ Сарницькій; Іванъ Махновичъ Сарницькій; Іванъ Савичъ Дубина-Сарницькій; Ігнатій Романовичъ Сарницькій; Петръ Островскій Сарницькій; Гіацинтъ Шулкевичъ Сарницькій; Яковъ Базевичъ Сарницькій; Василій Лакута Сарницькій; Оома Лакута Сарницькій; Іванъ Боршешевскій; Павелъ Боршешевскій; Григорій Карповичъ; Чекура Самискій; Ігнатій Петлевичъ Сарницькій; Іванъ Левковичъ Сарницькій; Василій Шушкевичъ Сарницькій; Антоній Старковичъ Сарницькій; Семень Борышевскій; Никита Борышевскій; Даниїль Горбачевскій; Григорій Горбачевскій; Яковъ Горбачевскій; Оедоръ Горбачевскій; Николай Івашкевичъ Сарницькій; Іванъ Пекарскій; Филипъ Пекарскій; Даниїль Пекарскій; Павелъ Пекарскій; Василій Пекарскій; Симеонъ Пекарскій; Петръ Стуга-Сарницькій; Мартинъ Стуга-Сарницькій; Алексій Стуга-Сарницькій; Никифоръ Думчукъ-Сарницькій; Павелъ Лехъ-Островскій; Протасій Островскій; Василій Островскій; Михайл Островскій; Антоній Островскій; Филипъ Дубина-Сарницькій. Изь околицы Высокаго: Андрей Кореневичъ Высоцкій; Василій Кореневичъ Высоцкій; Моисей Высоцкій; Оедоръ Высоцкій; Василій Высоцкій; Петръ Высоцкій; Стефанъ Шоломицькій; Григорій Скобяловскій. Изь околицы Красова: Іванъ Телятыцькій-Красовскій; Доминикъ Красовскій; Василій Боричевскій, Павелъ Катавръ Боршешевскій. Изь околицы Плотницкой:

Kaczanowski; Jan Junkiewicz Bazylewicz; Piotr Janowicz Niekraszewicz; Roman Kaczanowski.

Иванъ Ильяшевичъ Вабишевичъ, Михайль Зыбинъ-Качановскій, Григорій Вабишевичъ; Ѳедоръ Качановскій; Осипъ Петровичъ; Карль Юнкевичъ Плотницкій; Ѳедоръ Козляковскій; Павель Лосицкій; Юрій Лосицкій; Стефанъ Кургановскій; Ѳедоръ Качановскій, Стефанъ Поздрига-Качановскій; Василій Янкевичъ; Ѳедоръ Янкевичъ; Евстафій Ромашко; Ѳедоръ Вабишевичъ; Лукашъ Качановскій; Николай Качановскій; Лаврентій Качановскій; Стефанъ Качановскій; Иванъ Юнкевичъ Базилевичъ; Петръ Яновичъ Некрашевичъ; Романъ Качановскій.

Nota którą stany zaprzysięgły.

Ja NN., przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy ś. Jedynemu na tym: iż nierozdzielnie z rycerstwem y obywatelami w. x. Lit. tak staro-ruskiego, iako też obojga wyznania ewangelickiego z konfederowawszy się, nie pierwiey od tego związku mam rozwiązywać się y odłączać się, poki powszechnie też prowincya, we wszystkich dolegliwościach swoich, uspokoiona zostanie; na tym: iako zwierzchności tej konfederacyi terazniejszey posłusznym będę, y cokolwiek też konfederacya postawi, to wszystko nie tylko przyiąć, ale też przytym stawać y temu podlegać mam, y powinien będę, oraz zawsze życzliwie y szczerze, unum velle et nolle z nią utrzymywać; na tym: iako do żadney scyssii przeciwko tej konfederacyi (ieżeli by strzeż Boże nadość się miały) wiązać się nie mam; na tym: iako żadney pomocy, rady, a tym bardziej przestrogi, przeciwnie rozumiejącym y czyniącym, dawać nie będę. Naczym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomoż y męka Jego święta.

Форма присяги, по которой присягнули сословія.

Я NN. присягаю Господу Богу Всемогущему, Единому въ святой Троицѣ, *въ томъ*: что я, вступивши въ нераздѣльный союзъ съ дворянствомъ и помѣщиками великаго княжества Литовскаго какъ—древле-русскаго, такъ и обоихъ евангелическихъ исповѣданій, не прежде отстану и отступлю отъ этого союза, пока провинція эта не будетъ успокоена во всѣхъ своихъ невзгодахъ;—*въ томъ*, что буду повиноваться начальству этой конфедерации, и что оно постановить, все то не только долженъ буду принять, но и держаться этого и подчиняться ему, равно какъ всегда искренно и усердно буду соображаться съ ея желаніемъ и нежеланіемъ;—*въ томъ*, что я не буду имѣть связи ни съ однимъ враждебнымъ этой конфедерации обществомъ (если бы оно, сохрани Богъ, могло существовать);—*въ томъ*, что я не буду давать никакой помощи, совѣта, а тѣмъ болѣе предосторожности противно мыслящимъ и дѣйствующимъ. Въ чемъ, какъ я истинно присягаю, да поможетъ мнѣ Господь Богъ и Его святое страданіе.

Rota iasnie wielmożnego i. m. pana marszałka konfederacyi.

Ja NN. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy ś. Jedynemu, że iednostaynemi głosami rycerstwa y obywatelów w. x. Lit. tak iednoty staro-ruskiey greckiey, iako też oboygа wyznania ewangelickiego, na obronę praw y swobod, sobie służących, zkonfederowanych, obrany ad hoc munus marszałkowstwa, tym że iednotom, oraz y dobru pospolitemu rzeczypospolitey, fideliter służyć będę, tudziesz tuitionem praw, swobod y wolności, tak in particulari każdego, iako in universali wszystkich, y co mi będzie można do uczynienia commissum przez konfederacyą, postrzegać et etiam cum discrimine vitae zaszczycać będę, do zadnych fакeyi cum detrimento rzeczypospolitey, y powszechnego z iednot, konfederowanych dobra, aplikować się nie mam, ani żadney konferencyi na szkodę iednoty, z postronnemi y domowymi nieprzyrziacióły proponować y mieć nie odważę się, w interessach publicznych nie skrycie czynić y pisać nie będę, y nikomu wiedząc nie dopuszczę y we wszystkich nie-nagley rezolucyi potrzebujących interessach, z w. i m. panami konsyliarzami przytomnemi pilnie się znosić mam, nie bez wiadomości rady, konsensu ichnościów nie uczynię, owszem expedycie wszystkie, do publicznego interessu należące, consilio komunikować mam y póty na tey funkcyi, wiernie y statecznie perseverabo, póki rzeczpospolita in integro uspokoiона nie będzie: iako to sprawiedliwie zaprzysięgam, tak mi panie Boże dopomóż y мęка iego święта.

Rota przysięgi ichmć pp. konsyliarżów.

Ja NN. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy ś. iedynemu, iż będąc

Форма присяги маршалка конfederacyи.

Я NN. присягаю Господу Богу Всеомгущему, Единому во святой Троицѣ, что я, будучи единогласно избранъ въ должность маршалка дворянствомъ и помѣщиками великаго князства Литовскаго, какъ православнаго греко-русскаго исповѣданія, такъ обоихъ евангелическихъ исповѣданій, вступившими въ союзъ для защиты служащихъ имъ правъ и вольностей, равно какъ для общаго блага рѣчи-посполитой, буду служить вѣрно, буду оберегать, также и защищать, хотя бы съ опасностію жизни, права, свободу, вольности, какъ въ частности каждаго, такъ и вообще всѣхъ и все, что поручено мнѣ будетъ конфедерациею; не буду принадлежать ни къ какимъ заговорамъ, вреднымъ для рѣчи-посполитой и общаго блага вступившихъ въ союзъ вѣроисповѣданій; не буду имѣть никакого сношенія съ внѣшними и внутренними врагами въ общественныхъ интересахъ, ничего не буду тайно дѣлать и писать и, зная объ этомъ, никому не позволю этого дѣлать, и во всѣхъ дѣлахъ, не требующихъ поспѣшнаго рѣшенія, буду сноситься съ состоящими на лице совѣтниками, ничего не буду дѣлать безъ ихъ совѣта и согласія, но всѣ экспедици, относящіяся къ общественному интересу, буду сообщать совѣту, и буду оставаться въ этой должности дотолѣ, пока рѣчь-посполитая не будетъ совершенно успокоена. Что я въ этомъ справедливо присягаю, пусть такъ поможетъ мнѣ Богъ и Его святое страданіе.

Форма присяги гг. совѣтниковъ.

Я NN. присягаю Господу Богу Всеомгущему, Единому во святой Троицѣ, что

na funkcyą konsyliarstwa, do boku iaśnie wielmożnego i. m. pana marszałka konfederacyi, iednot staro-ruskiey greckiey y oboyga wyznania ewangelickiego w. x. Lit. zdaniem powszechnym obrany y deputowany, obliguję się y powinien będę fidelitatem in consiliis zachować szczyrze in commodum rzeczy-pospolitey, y iednot naszych radzić, sekretów żadnych nie wydawać, z przeciwnymi tey konfederacyi żadney korespondencyi ku szkodzie rzeczy-pospolitey y tychże iednot mieć nie będę, owszem i. w. i. m. pana marszałka, in omni casu ad commune bonum, ordinansów słuhać y póty w tey konfederacyi zostawać będę, póki sama konfederacya trwać będzie, consilium moje we wszystkim do gruntownego iak nayprędzey uspokoienia całej rzeczy-pospolitey aplikować będę y sekretów żadnych rewelować nie mam. Na czym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi panie Boże dopomóż y męka iego święta.

I. m. pan sekretarz na funkcyą sekretarską wykonał iurament taż samą rotą dla konsyliarzów opisaną.

Manifest, imieniem dyssidentów w. x. Lit. będącym w 1766 roku, miesiąca Grudnia trzeciego dnia, w Warszawie uczyniony.

Ta się zdaie bydź szczegulna korzyść w głęboką nieszczęśliwości przepaść pogrążonych ludzi, że gdy wszystkie wznagających się przeciwności wytrzymują stopy, dwie w swoich dolegliwościach, niemogące bydź odjętymi, zostawione mają ucieczki — cierpliwość y nadzieję. Cierpliwość od lat blisko piędziesiąt udziałem naszym była, znosząc skromnie wszystkie gradacie, uciemienienia y persekucyi, y przypisując ie częścią trudnemu lamentów naszych do tronu przeciśnieniu się, częścią niepodobności losu

y, будучи избранъ и назначенъ въ должность совѣтника къ высокоблагородному маршалку конфедераціи древле-русскаго греческаго вѣроисповѣданія, равно какъ обоихъ евангелическихъ общинъ мнѣніемъ, обязываюсь и долженъ буду твердо хранить вѣрность въ совѣтахъ ко благу рѣчи-посполитой и давать совѣты нашимъ обществамъ упомянутыхъ вѣроисповѣданій, не открывать никакихъ секретовъ, не буду имѣть никакой корреспонденціи ко вреду рѣчи-посполитой и упомянутыхъ обществъ, напротивъ буду послушенъ распоряженіямъ г. маршалка во всѣхъ случаяхъ для общаго блага, и доголѣ буду оставаться въ этой конфедераціи, пока она будетъ существовать, буду давать совѣты для скорѣйшаго успокоенія рѣчи-посполитой, не открывая никакихъ секретовъ. Въ чемъ, какъ справедливо присягаю, такъ пусть мнѣ поможетъ Богъ и Его святое страданіе.

По этой же самой формѣ совершилъ присягу на секретарство секретарь конфедераціи.

Заявленіе, сдѣланное отъ имени диссидентовъ, бывшихъ въ Варшавѣ въ 1766 году, мѣсяца Декабря 3 дня.

Одна кажется отрада для людей, погруженныхъ въ глубокую пропасть злосчастія, что во всѣхъ злоключеніяхъ для нихъ оставлены два убѣжища — терпѣніе и надежда. Терпѣніе было удѣломъ нашимъ около пятидесяти лѣтъ, когда мы скромно сносили всѣ униженія, притѣсненія и преслѣдованія, приписывая ихъ частію трудности, съ которою вопли наши могли достигать до трона, частію невозможности улучшенія нашей участи по причинѣ срываемыхъ въ теченіи тридцати лѣтъ

naszego poprawienia dla zpełzłych lub zerwanych przez lat trzydzieście rad seymowych. Za odmianą nie iak formy rządów, iako rządniejszego panowania szczęśliwie dla całej oyczyzny nastąpią, zdało się że nadzieia nie mogła pomysłniejszego upatrzeć czasu do uiszczenia się podchlebnych nie-щасливым współ obywatelom, pod równym prawem żyjącym a ustawicznie bezprawie cierpiącym, obietnic; iak, kiedy postrzegła iedną niemal tehnących patriotów chęcią, żeby wszystkich gatunków exorbitancie do повинного wprowadzone były obrębu; aliści tym celem zgromadzone najiśniejszey rzeczy-pospolitey stany, miasto weyrzenia w szczegulne ziomków swoich nas tey że oyczyzny synów krzywdy y uciemienienia, nie przypuszczając do serca głosu ięczących pod oppressyą braci swoich, nie pamiętając na poprzysiężone przodków swoich obowiązki, nie dbając na zaszle z postron-nemi potencyami traktaty, niecytowanych, niewysłuchanych, surowszą nad przeszley uciążliwemu tłumaczeniu podległą przycisnęła konstytucyą.

Kiedyśmy na ostatek w swoiey oyczyźnie nie znaleźli compassyi, zięte nią postronne narody, częścią przez spólnosć wyznania, częścią przez ludzkości sentymenta y przez obowiązki traktatów, publiczną za nami czynili interpozycyą; ale y ta nie tylko bez skuteczną, ale w skutkach cale przeciwnych, odebrała rezolucyą.

Jakiż tedy sposób nam pozostaie, żeby niewinność nasza, ieżeli potłumiona, przynajmniej całemu światu wiadoma była? Ten szczegulnie, że przez publiczne żalu y lamentów naszych wynurzenie, ieżeli serc zmiękczyć nie potrafimy, przynajmniej powierzchowne zmysły oczu y uszu na nieszczęśliwą naszą kondycyą obrócimy.

сеймовъ. Съ послѣдовавшею переменною не столько формы правленія, сколько болѣе дѣятельнаго владычества, казалось, что надежда не могла усмотрѣть благопріятѣйшаго времени для осуществленія лестныхъ обѣщаній для несчастныхъ соотчичей, живущихъ подъ однимъ закономъ и постоянно терпящихъ безправья, — когда убѣдилась почти во всеобщемъ желаніи всѣхъ патриотовъ положить предѣлъ излишества и прекратить ихъ. Но и съ этою цѣлю, собранныя высшія сословія свѣтлѣйшей рѣчи-посполитой, вмѣсто того, чтобы рассмотреть обиды и притѣсненія, причиняемыя соотчичамъ своимъ — намъ сынамъ того же отечества, не принимая къ сердцу голоса братьевъ своихъ, стонущихъ подъ утѣсненіемъ, забывая обязанности, утвержденныя присягою своихъ предковъ, не обращающаго вниманія на заключенные трактаты съ иностранными державами, — насъ, не позванныхъ, невыслушанныхъ, прижала новою конституціею, которая гораздо строже прежней.

Наконецъ, когда мы не нашли состраданія въ своемъ отечествѣ, проникнутыя онымъ иностранныя державы, частію по единовѣрью, частію по чувству любви къ челоуѣчеству и обязанности выполнения трактатовъ, вступались за насъ; но и заступничество это не только осталось безъ послѣдствій, но имѣло совершенно противныя слѣдствія.

Послѣ этого какой для насъ остается способъ, чтобы заглушенная невинность наша была извѣстна цѣлому свѣту? Именно тотъ, что, если черезъ публичное заявленіе жалобъ и стонów нашихъ мы не успѣемъ смягчить сердце, по крайней мѣрѣ поверхностно заставимъ обратить чувства, очи и уши на несчастное наше положеніе.

Manifestuujemy się tedy solennie y protestujemy przed Bogiem w Trójcy ś. jedynym, którego za świadka y obrońcę niewinności naszej bierzemy, że w naszym wyznaniu żadnego punktu niema, który by iak najściślejszy moralney chrześciańskiej nauce był przeciwnym, a przez to publicznemu dobru albo nieużytecznym albo szkodliwym. Manifestujemy się y protestujemy przed najiaśniejszym królem, panem naszym miłościwym, że znamy y czujemy, ile w naszej oppressyi czuć można słodycz jego panowania; oświadczamy się oraz przed Bogiem, serc naszych badaczem, że tey nieposzlakowanej wierności, którą przodkowie nasi tegoż wyznania, królom panom swoim dotrzymywali, zostają w umysłach naszych nasiona y niechybnie podobny owoc przyniosą; że przy dostoięństwie maiestatu jego, życie y substancie nasze łożyć gotowi będziemy. Manifestujemy się y protestujemy przed całą najiaśniejszą rzeczą-pospolitą, spólną naszą oyczyzną, że znamy y z cierpliwością wypełniamy prawo synowstwa naszego, znosząc choć niełaskawey tey matki z pokorą y uniżonością przykrości y niesmak niezasłużonego karanja, prosimy oraz y poprzysięgamy ją przez wnętrzności tegoż macierzyństwa, żeby nas nie oddalała od działu spólności, który nam przez szczęśliwość kondycyi urodzenia naszego sprawiedliwie należy.

Manifestujemy się oraz przed całym światem chrześciańskim, że żadnych przeciw dobru obywatelstwu występków, noty w nas niemasz, że wszystko przyrzekamy czynić, wszystko pragniemy wypełnić, czego oyczyzna po cnotliwych synach, czego czysty rozsądek po uczciwych ludziach wyciągać powinien, byle by zostawiona była wolność duszom naszym Temu, którzy ie stworzył, dać z swoich sentymentów rachunek. Od-

И такъ, мы заявляемъ и торжественно протестуемъ предъ Богомъ, единымъ во святой Троицѣ, которого беремъ въ свидѣтели и защитники нашей невинности, что въ вѣроисповѣданіи нашемъ нѣтъ ни одного пункта, который былъ бы противнымъ самому строгому и нравственному христїанскому ученію и тѣмъ бесполезнымъ или вреднымъ для общественнаго блага;—заявляемъ и протестуемъ предъ пресвѣтлѣйшимъ королемъ, милостивѣйшимъ нашимъ государемъ, что мы знаемъ и чувствуемъ, на сколько въ нашемъ утѣсненіи можно чувствовать, сладость его правленія; свидѣтельствуемъ Богомъ, испытателемъ сердець нашихъ, что въ душахъ нашихъ остаются сѣмена той безукоризненной вѣрности, которую оказывали королямъ предки наши того же исповѣданія и безъ сомнѣнія сѣмена эти такой же принесутъ плодъ; заявляемъ и протестуемъ предъ цѣлою свѣтлѣйшею рѣчью-посполитою, общимъ нашимъ отечествомъ, что мы знаемъ и терпѣливо исполняемъ сыновнюю обязанность нашу, снося съ покорностію неприятности и горечь незаслуженнаго наказанія неблаговолящей къ намъ матери нашей. Мы просимъ вмѣстѣ и умоляемъ ее, во имя матеряго ея чувства, чтобы она не лишила насъ той доли участія, которая принадлежитъ намъ по праву рожденія.

Заявляемъ также предъ цѣлымъ христїанскимъ міромъ, что мы ничѣмъ не погрѣшили противъ сословія добрыхъ помѣщиковъ, что мы желаемъ и общаемъ дѣлать все и исполнять все, чего требуетъ отечество отъ добрыхъ сыновей своихъ, чего требуетъ здравый рассудокъ отъ честныхъ людей, лишь бы оставлена была свобода душамъ нашимъ отдавать отчетъ въ своихъ чувствованіяхъ Тому, который

woływamy się na ostatek na świadectwo samej że rzeczy-pospolitej, że żadney w nas winy niema, która by do złamania lub naruszenia traktatów najmnieyszą była okaza, owszem sami zgadnąć nie możemy, za co nas, czastkę tey że rzeczy-pospolitej, nieobwiniionych, niewysłuchanych, nieprzekonanych od iey własnego ciała odcięta, od urzędów y funkcyi gwałtownie odstrychniono, od usług oyczyzny oderwano y na wszelkie gatunki przesładowania y niesprawiedliwości, iako członki niezdatne y nieużyteczne, wytkniono y wydano.

Żebyśmy tedy czucie tych krzywd y dolegliwości przed całym światem oświadczyli, ten manifest rękami naszymi podpisujemy. Pisan w Warszawie 1766 roku miesiaca Grudnia 3 dnia.

Jan z Konopnice Grabowski—ien.-mai. od kawal. y pułkownik i. k. m.

Grzegorz Michał z Konopnice Grabowski ien.-mai. y szef-kom. reg. kon. i. k. m. woy. w. x. Lit.

Jan z Rayska Rayski.

Władysław Łaniewski-Wolk.

Jerzy Turnay—deleg. z prow. Lit.

Krzysztof z Glinnika Głński.

ихъ сотворилъ. Ссылаемся, наконецъ, на свидѣтельство самой рѣчи-посполитой, что никакая вина не лежитъ на насъ, которая моглабы быть малѣйшимъ поводомъ къ неисполненію или нарушенію трактатовъ; мы сами не можемъ объяснить, за что насъ, частицу тойже рѣчи-посполитой, необвиненныхъ, невыслушанныхъ и несужденныхъ, она отдѣлила отъ своего тѣла, отлучила насильственнымъ образомъ отъ должностей, не приняла къ услугамъ отечества и обрекла насъ на всѣ роды преслѣдованія и несправедливости, какъ членовъ неспособныхъ и бесполезныхъ.

Для обнаруженія чувства этихъ обидъ и невзгодъ предъ цѣлымъ свѣтомъ, мы собственноручно подписываемъ это заявленіе наше. Писано въ Варшавѣ, 1766 года, мѣсяца Декабря 3-го дня.

Иванъ изъ Конопницы Грабовскій—генераль-маіоръ отъ кавалеріи и полковникъ его кор. милости.

Григорій Михаилъ изъ Конопницы Грабовскій—генераль-маіоръ и шефъ ком. кавалерійскаго полка е. к. м., войскій вел. кн. Литов.

Иванъ изъ Райска Райскій.

Владиславъ Ланевскій-Волкъ.

Юрій Тюрне (Turnay)—делег. изъ Лит. провинци.

Христофоръ изъ Глинника Глинскій.

М О В А

do nayiaśnieyszego króla imci polskiego Stanisława Augusta, w sprawie religii miana od i. w. nayprzewielebniejszego imci x. Grzegorza Koniskiego—biskupa (!) Russii obrządku greckiego nieziednoczonego w Warszawie d. 27 Julii, roku 1765.

Nayiaśnieyszemu królu, panie miłościwy!

Skrępowany łańcuchami nauczyciel narodów Paweł szczęśliwym się być mienić, że króla Agrippę, rzeczy zwłaszcza swych świadomego, miał sobie sędzią. O, iakżeś daleko my, którzy wrzucone na sumnienia nasze łańcuchy przez długi przeciąg lat włóczyć przymuszeni bywamy, szczęśliwszymi dopiero zwać się powinniśmy, że Cię za króla y za naywyższego sędziego, nie tylko wiadomością rzeczy wszystkich, ząd też naszych, ale y cnót wszelkim gatunkiem doskonale obdarzonego, dostaliśmy! Nie trzeba tu obszerney mowy, którą byśmy się oczyszczali y niegodnymi tego, co cierpiemy, pokazowali. Wiadomo Ci, bo wiem, nayiaśnieyszemu królu, że iako przodkowie nasi, takeśmy y my przeciw naymilszey oyczyźnie, przeciw nayiaśniejszym królom, nigdy żadnego nie popełnili występku, owszem wierność oboymu stanom y głowie, naykosztowniejszym samey krwi zadatkem poświadczyc przykład przodków naszych gotowi jesteśmy. Sama tylko, co nam za występki kładą, jest religia nasza, lecz y ta też czy zasłużyła za niewolnicę być miana, Twojemu maiestatowi jest wiadomo. Jest chrześcijańska, z rzymską katolicką w tym, co do

Р Ъ Ч Ъ,

произнесенная православнымъ Бѣлорусскимъ архіепископомъ Георгіемъ Конисскимъ, предъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Іюня 1765 года, при врученіи королю грамоты отъ Екатерины II. (Высокопреосвященный излагаетъ въ этой рѣчи положеніе паствы своей, изнеможенной гоненіями.*)

Всепресвѣтлѣйшій король! Всемилоствѣйшій Государь!

Окованный дѣлами учитель народовъ Павелъ называлъ себя счастливымъ, получивъ въ судьи себя Агриппу, который зналъ его дѣло. О, сколько мы, которые принуждены въ продолженіи длиннаго ряда лѣтъ влечь оковы, наброшенные на наши совѣсти, должны теперь называть себя счастливые, удостоившись имѣть въ вашемъ величествѣ короля и верховнаго судью, не только вполнѣ свѣдущаго во всѣхъ дѣлахъ, слѣдовательно и въ нашихъ, но и украшеннаго всякаго рода доблестями! Не нужно здѣсь длинной рѣчи для оправданія нашего и для доказательства, что мы невинно столько страждемъ; ибо не безъизвѣстно вашему величеству, что предки наши, равно какъ и мы, ихъ потомки, никогда не учинили никакого проступка противъ дражайшаго отечества нашего, противъ августѣйшихъ королей; напротивъ, по примѣру предковъ нашихъ, мы готовы

*) Рѣчь эта, написанная на Латинскомъ языкѣ, по свидѣтельству Бантыша-Каменскаго, написавшаго исторію объ уни, въ свое время переведена была на языки: русскій, французскій, нѣмецкій и польскій. Примѣч. переводчика.

zbawienia fundamentu owszem y śrzodku ściaga się, bardzo się dobrze zgadza, w czym się różni, albo iest małej wagi, albo zdania ludzkie. I w tym by się nie różniła, gdyby za summienia powodem nieszła; a iednak ta blaha y chrześciańską miłością łatwo się dopełnić mogąca rozpadlina, żal powiedzieć, iak straszne y okropne iedney y to nieszytey owey sukni Chrystusowej sprawiła poszarpanie. Chrześcianie od chrześcian trapieni bywamy, y wierni od wiernych więcey iak niewierni prześladowania cierpiemy. Zawarte bywaią nam kościoły, w których Chrystus ustawnie bywa chwalony; otworem zaś stoiący w bezpieczeństwie zostaią synagogi żydowskie, gdzie Chrystus bez ustania łzony bywał. Że ludzkiego upodobania za wieczne Boże prawo mieć y ziemię z niebem mieszać nie śmiemy, odszczepieńcami, kacerczami, od wiary odstępcami nazywani bywamy! Że się summieniu wbrew przeciwieć wzdrygamy, na więzienie, różgi, miecz y ogień bywamy sądzeni. Iesliśmy to zasłużyli, czemuż Kazimierz wielki polski, ów król naychwaleniejszy, przyłączywszy Ruś do Polskiej, religią też grecką ruską do rzymskiej katolickiej przyłączył, nie iako służebnicę do pani, ale iako wolną y towarzyszkę, tymiż prawami y spółnymi obudwóm dostoięstwuy obdarzoną? Czemuż nayzarliwszy ów król Jagiello, ustanowiwszy na heretyków z Czech wychodzących surowe prawo, religii naszey skazy kacerskiej bynajmniej nie przepisał? Czemuż świętego owego krzaku ostatnia latorośl Zygmunt August przywilejami swemi, iakby słonecznymi promieniami, iak nayżywiey odmalował, że religia nasza nikomu, by do naywyższych godności, nie zagradza drogi?! Czemuż prześwieatny tegoż wieku senat razem z swymi wodzami, biskupam rzymskiemi, mężami, iak mądro-

wěrność naszą ей и имъ, тѣлу и дражайшей главѣ, запечатлѣть нашею кровію. Одно, что вѣняется намъ въ преступленіе— наша вѣра; но и она неужели заслужила быть плѣнницею—это извѣстно вашему величеству. Она христіанская и во всемъ согласна съ римско-католическою въ томъ, что служить основаніемъ и средствомъ спасенія: то, чѣмъ она различествуется, составляютъ или предметы безразличныя или ученіе челоувѣческое: но и въ этомъ она неразличествовала бы, если бы не слѣдовала руководству совѣсти: однакожь и этотъ, легко христіанскою любовію исправимый разрывъ, грустно сказать, какое ужасное и чудовищное произвелъ раздраженіе этой единой нешвенной ризы Христовой! Насъ—христіанъ угнетаютъ христіане и насъ вѣрныхъ удручаютъ больше, нежели невѣрныхъ; запираютъ наши церкви, въ которыхъ постоянно прославляется Христосъ, а еврейскія синагоги, въ которыхъ Христосъ постоянно подвергается поруганію, остаются открытыми и безопасными! За то, что мы не дерзаемъ толковать вѣчный законъ Божій по преданіямъ челоувѣскимъ и смѣшивать земное съ небеснымъ, мы слышемъ схизматиками, еретиками и отступниками. За то, что мы страшимся прямо противорѣчить совѣсти, насъ осуждаютъ на тюремное заключеніе, на розги, на мечъ и огонь! Если мы въ самомъ дѣлѣ заслужили это, то для чего Казиміръ великій, этотъ знаменитѣйшій король польскій, присоединивъ Черв. Русь къ Польшѣ, присоединилъ и греко-россійскую вѣру къ римско-католической, не какъ рабу къ госпожѣ, но какъ свободную и союзницу, пользующуюся одними правами и общими той и другой преимуществами? Для чего этотъ ревностнѣйшій по вѣрѣ король Ягелло, издавъ строгій законъ противъ еретиковъ,

ścią, tak pobożnością nayozdobniejszymi, też same przywileie z danimi swymi bez wszelkiej excepcyi, to iest dostatecznie, potwierdzili? Czemuż na ostatek dawniejszy stan szlachecki, który dla żarliwości za wiarę mieczów podczas czytania ewangelii miał zwyczaj dobywać, tychże samych mieczów, iесли widział, że my co przeciw ewangelicznej nauce trzymamy, w karki nasze nie utopił? Te y wiele tym podobnych niewinności naszych dawnych dowodów, wiesz dostatecznie, nayiaśniejszy królu; ztąd y sama ta Twoia wiadomość, nam o naszej sprawie wątpić nie pozwala, chór zaś ów cnot, który Cię w koło otacza, także dobrze spodziewać się rozkazuie. Masz za wiarę rzymską katolicką żarliwość, ale ową przezorną, więcej niż ostrowidzewa! Masz staranie rozszerzenia religii, ale szrodkami apostołskimi. Masz chęć zyczliwości broniienia głównych nauk, lecz bynajmniej nie zdania ludzkiego. Masz przykładną pobożność, ale która nie sprzyia obłudzie, ani świętokradzkiemu zyskowi. Masz osobliwą ku towarzyszom wiary miłość, ale którą z spólną ku wszystkim poddanym Twoim łaskawością złączona, a mądrością y sprawiedliwością bardzo pięknie iest umiarkowana! — Bez zmysłów tedy nam by bydź trzeba, gdybyśmy choć w myśli mieścić mogli, że Ty, tak wielki monarcha, cnoty wszelkiej y mądrości obrona, królowi Agrippie miał byś ustąpić, królowi rzekę od cnot bardzo dalekiemu, który iednak Pawła zdaniem swoim wolności godnym ogłosił! Owszem gdy Agrippa miał nad się wyższego cesarza, Ty, gdy nam od Boga y królem y cesarzem postanowiony iesteś, cale poufamy, że Ty według naywyższej swey władzy za nami y za przywróceniem sumienia naszego do pierwszej wolności łaskawą ogłosisz sentencyą. Czego gdy do

выходцевъ изъ Богеміи, на вѣру нашу не наложилъ ни малѣйшаго пятна ереси? Отчего свѣжая отрасль священнаго этого корня Сигизмундъ Августъ въ привилегіяхъ своихъ яснѣ солнца изобразилъ, что вѣра наша никому не заграждаетъ пути къ высшимъ достоинствамъ? Для чего знаменитѣйшій этого вѣка сенатъ, съ перѣшыми своими членами римско-католическими епископами, мужами, украшенными мудростію и благочестіемъ, утвердилъ эти же самыя привилегіи безъ малѣйшаго исключенія—всецѣло? Почему, наконецъ, это древнее благороднѣйшее рыцарство, которое имѣло обыкновеніе при чтеніи евангелія обнажать мечи въ знакъ рвенія за вѣру, не вонзило ихъ въ наши выи, если оно считало насъ противниками евангелскаго ученія? Эти и многія подобныя древнія доказательства нашей невинности—хорошо извѣстны вашему величеству; потому-то одно это знаніе не позволяетъ намъ отчаяваться въ нашемъ дѣлѣ, а сомнѣ этихъ доблестей, который окружаетъ ваше величество, повелѣваетъ намъ даже вполне надѣяться. Ваше величество имѣете ревность по римско-католической вѣрѣ, но ревность эта прозорлива болѣе, нежели рысья; имѣете желаніе къ распространенію вѣры, но средствами апоспольскими; вы горячо желаете защищать догматы, а потому не преданія чelовѣчeskія; вы обладаете прижѣрнымъ благочестіемъ, но такимъ, которое не потворствуетъ лицемѣрью и святотатственному стяжанію; вы оказываете особенную любовь единовѣрцамъ, но она смѣшана съ общою милостію ко всѣмъ вашимъ подданнымъ и умѣрена мудростію и правосудіемъ. И такъ съ нашей стороны было бы безумно, если бы мы хоть мысль возимѣли, что ваше величество, король украшенный добродѣтелями и мудростію, усту-

стѣпъ Твухъ сія сѣіаюсѣ усилнѣ просимы; просимы тежъ крѣла крѣлѣвъ, абы крѣлѣство те наyslawniejsze, кѣтѣре чыба наwyborniejszemu, то іестъ зѣ wszystkikh najlepszemu bywа dane, utwierdzal w rѣkѣ Твухъ іакъ наydlużej y sprawil, że іакѣсъ wszystkikh przodkѣw Твоіохъ крѣлѣвъ полскіохъ z godnoсіа wyrzeczonych na osobѣ Твоіею glosѣw przewyższyl, tak абысѣ tychѣ pomyslnoсіа dzіel, wielkoсіа y жycіа Тwego dlugoсіа przewyższyl. Na ostatek sprawę naszą porucza Твоіему крѣлевскому maіestatowi, caley Rossyi Carowa, іакѣ osoblіwa religii naszej obrońca, przez list swego cesarskiego maіestatu, кѣтѣry Твоіему крѣлевскому maіestatowi z głęбокаю подаіею pokora. Dixi.

паете царю Агриппѣ, царю чуждѣму всякой добродѣтели, который однакожъ судомъ своимъ освободилъ Павла. Тогда какъ Агриппа подчиненъ былъ кесарю; ваше величество — для насъ и король и кесарь, избранный Богомъ, и мы, вполнѣ увѣрены что ваше величество, верховною властію вашею, всемилостивѣйше произнесете приговоръ въ пользу нашу и нашихъ совѣстей, для возвращенія имъ прежней свободы. О чемъ, повергаясь къ стопамъ вашимъ, мы просимъ всеподданнѣйше и усерднѣйше молимъ также царя царей, чтобы онъ славнѣйшее это царство, которое дается только избраннѣйшему, т. е. лучшему изъ всѣхъ, утвердилъ въ рукѣ вашей — какъ найдолѣе, и содѣлалъ, чтобы ваше величество превзошло предшественниковъ своихъ благополучіемъ, величіемъ подвиговъ и долгою днѣй вашихъ, какъ вы превзошли ихъ числомъ единоплеменныхъ голосовъ. — Впрочемъ, дѣло наше повѣряеть вашему королевскому величеству всепресвѣтлѣйшая Всероссійская Императрица, какъ особенная покровительница нашей вѣры, въ грамотѣ ея императорскаго величества, которую я всенижайше подношу вашему королевскому величеству.

Конецъ VIII-го тома.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

I

Акты, относящіеся къ исторіи Западно-Русской церкви.

1577 г.

1. Мандатъ короля Стефана Баторія Виленскому старостѣ о воспрещеніи строить въ г. Вильнѣ храмы и школы для диссидентовъ (*съ переводомъ на русскій языкъ*) 3

1593 г.

2. Вводный актъ на домъ, проданный Павлу Деялтовскому священниками Пречистенской церкви въ Вильнѣ. 5
3. Продажная запись на домъ въ г. Вильнѣ отъ Данила Ленчицкаго Войтеху Яцковскому, въ которой упоминается о церкви Покрова Пресв. Богородицы и Пречистенской 6

1594 г.

4. Продажная запись на домъ въ городѣ Вильнѣ, принадлежащій церкви Пре-

Стран.

- чистой Богородицы, служащая стольнику Павлу Деялтовскому 9
5. Реестръ описанія двора и грунтовъ имѣнія Судеревъ, переданнаго Виленскому Свято-Троицкому Братству на учрежденіе греческо-славянской школы. 12

1595 г.

6. Донесеніе вознаго о томъ, что онъ положилъ свои позвы вождѣ русской церкви св. Ивана, на Малой улицѣ, въ Болтевскомъ домѣ 15
7. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ допросѣ Виленскому православному духовенству, почему оно не совершаетъ богослуженія въ своихъ церквахъ. 16
8. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ запросѣ проповѣдникамъ Св. Троицка-

Стран.

го монастыря: почему они въ своихъ проповѣдяхъ злословили митрополита Михаила Рагозу и ратмановъ 18

- 9. Жалоба священника Виленской Рождественской церкви Пресв. Богородицы, что на предмѣстьяхъ Россѣ, Дементія Добринскаго на протопопа Пречистенскаго собора и ратушныя власти русской лавицы по поводу отнятія и закрытія ими вышепоманутой церкви, насильственнаго заграбія церковнаго имущества и устраниенія его самого отъ священнической должности. По сему предмету здѣсь же находится посвидѣтельствованіе вознаго и протестъ православныхъ Рождественскихъ прихожанъ 19

1596 г.

- 10. Мандатъ короля Сигизмунда III старшинамъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря о явкѣ ихъ въ королевскій судъ для рассмотрѣнія документовъ на право владѣнія домами, принадлежащими Виленскому Свято-Духовскому братству 23

1597 г.

- 11. Жалоба Кіевскаго митрополита Михаила Рогозы и причта Виленскаго Пречистенскаго собора на Виленскаго подкоморія и писаря в. кн. Литовскаго Николая Ясенскаго, по поводу насильственнаго завладѣнія замѣнною церковною землею, въ имѣніи Шешолахъ. 26

- 12. Посвидѣтельствованіе вознаго о ново-строящейся русской церкви въ г. Вильнѣ, на Воловичовскомъ плацѣ, безъ надлежащаго разрѣшенія со стороны городскихъ властей, по повелѣнію Бе-

рестейской воеводицы Зеновичевой и Смоленской воеводицы Абрамовичовой. 28

1598 г.

- 13. Показанія свидѣтелей—пшякты и Виленскихъ мѣщанъ по дѣлу о нападеніи студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь. 29

- 14. Показаніе свидѣтелей на судѣ по поводу нападенія студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Виленскій Свято-Духовскій монастырь во время праздника Пасхи. 32

- 15. Заявленіе старостъ Свято-Духовскаго монастыря по поводу постановленія Виленскаго трибунальнаго суда въ дѣлѣ о нападеніи студентовъ іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь и показанія свидѣтелей земажь. 37

- 16. Удостовереніе вознаго Виленскаго повѣта Станислава Томковича въ томъ, что онъ положилъ 4 позва, три Салѣгѣ и одинъ братству, по дѣлу насильственнаго завладѣнія Салѣгомъ домомъ Виленскаго Св. Духовскаго братства 39

1601 г.

- 17. Протестъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Ипатія Потѣя, именующаго себя митрополитомъ Кіевскимъ, Галицкимъ и всея Руси, въ которомъ братство отказывается отъ послушанія ему. 41

- 18. Протестація Виленскихъ мѣщанъ, братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, о томъ, что по жалобѣ Виленскаго магистрата они не смѣютъ

безъ своихъ старшихъ братчиковъ и не считаютъ законнымъ являться въ задворный королевскій судъ для разсмотрѣнія королевскихъ привилегій на два братскихъ дома въ г. Вильнѣ.

55

19. Донесеніе возныхъ о протестѣ двухъ священниковъ Виленской Свято-Духовской церкви, Карпа Лазаровича и Григорія Ждановича, противъ митрополита Ипатія Потѣя по поводу вторичнаго позва ихъ въ свой митрополичій судъ.

57

20. Протестація сенаторовъ, рыцарства и всѣхъ братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Виленскаго магистрата, незаконно позваващаго братство въ задворный королевскій судъ для неподлежащаго ему разсмотрѣнія законности братскихъ правъ и привилегій

60

1605 г.

21. Листъ короля Сигизмунда III къ главному Литовскому трибуналу о томъ, что онъ несвойственно принималъ жалобу на митрополита Потѣя

62

22. Баниція, послѣдовавшая отъ короля Сигизмунда III на двухъ православныхъ священниковъ.

64

23. Донесеніе вознаго о подачѣ позва братству Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ митрополита Ипатія Потѣя

65

24. Донесеніе вознаго о подачѣ королевскаго мандата митрополиту Ипатію Потѣю и двумъ членамъ братства Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря.

66

25. Донесеніе вознаго Виленскому градскому суду о томъ, что онъ опубликовалъ о незаконности декрета трибунальнаго противъ митрополита Потѣя.

67

26. Донесеніе вознаго о постановленіи, сдѣланномъ братскими старостами по дѣлу между священникомъ Иваномъ Семёновичемъ и бакаларомъ Ольбрихтомъ Чаплинскимъ о нанесеніи первому оскорбленія

68

1606 г.

27. Донесеніе вознаго о подачѣ двухъ позововъ на вальный сеймъ митрополиту Ипатію Потѣю отъ Свято-Духовскаго братства

70

1607 г.

28. Посвидѣтельствованіе возныхъ объ отказѣ Дубенскаго архимандрита Варсонофія судиться съ Троицкими монахами и семинаристами, избившими его, по причинѣ смиренія и нежеланія произносить присяги

71

29. Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на архимандрита Самоила Сенчицу по случаю насильственнаго завладѣнія имъ братскимъ фольваркомъ Користь.

72

1608 г.

30. Жалоба старосты Виленскаго Свято-Духовскаго братства на крестьянина Валентія по случаю порубки дѣса въ братскомъ имѣніи—Судеревскомъ дворцѣ и посвидѣтельствованіе вознаго

74

1609 г.

31. Жалоба священника Виленской Пятницкой церкви на Юзефа Павловича са-

пожника по поводу нанесенія побоевъ ему и его женѣ 76

1609 г.

32. Жалоба русской лавицы Виленскаго магистрата на архимандрита Рутскаго по поводу незаконнаго завладѣнія имъ Свято-Троицкимъ монастыремъ . . . 77

33. Посвидѣтельствованіе трехъ возныхъ о томъ, что православные жители города Вильны, опираясь на свои древнѣйшія и новѣйшія привилегіи, протестовали противъ ввода во владѣніе Св. Троицкимъ монастыремъ арх. Рутскаго . . . 78

34. Жалоба архимандрита Рутскаго на землянина Шембеля по поводу публично высказаннаго предъ русскими желанія убить его архимандрита, какъ непріятеля русской вѣры 80

35. Вводный актъ во владѣніе Виленскимъ Свято-Троицкимъ монастыремъ архимандриту Рутскому и протестація по этому поводу православныхъ горожанъ 80

36. Жалоба урядника архимандрита Вельямина Рутскаго на Виленскаго мѣщанина Марка Корольковича по поводу возмущенія имъ крестьянъ двора Корысти 83

37. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на Виленскихъ же мѣщанъ Кононовича и Москаля, запретившихъ везти дрова въ монастырь 84

38. Донесеніе вознаго о подачѣ позва Кіевскому митрополиту Ипатію Потѣю и архимандриту Вельямину Рутскому по жалобѣ старость Виленскаго братства

въ нарушеніи митрополитомъ древнѣкъ правъ и привилегій православныхъ церкви 84

39. Посвидѣтельствованіе возныхъ о протестаціи архимандрита Сенчины противъ незаконнаго завладѣнія Виленскимъ Св. Троицкимъ монастыремъ архимандритомъ Рутскимъ 85

40. Протестъ православной лавицы Виленскаго магистрата противъ неправильнаго ввода во владѣніе Свято-Троицкимъ монастыремъ Вельямина Рутскаго 87

41. Протестація духовныхъ судей Литовскаго трибунала (римско-католическаго исповѣданія) противъ судей свѣтскихъ по поводу отказа ихъ принять участіе въ разслѣдованіи дѣла между митрополитомъ Кіевскимъ Ипатіемъ Потѣемъ и архимандритомъ Сенчиною, и въ частности противъ земскаго писаря, отказавшагося принять ихъ протестацію въ актовныя книги 88

42. Листъ короля Сигизмунда III-го къ Виленскому земскому суду, отмѣняющій постановленіе главнаго Литовскаго трибунала касательно снятія баниціи съ Троицкаго архимандрита Сенчины, возвращенія ему архимандріи и взыскапія штрафа въ 10,000 польскихъ злотыхъ съ Кіевскаго митрополита Ипатія Потѣя и Иосафата Вельямина Рутскаго 90

1610 г.

43. Посвидѣтельствованіе вознаго о протестѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, съ которымъ оно вошло въ

Виленскую ратушу по поводу наложенія послѣдней пошлины на его дома и земли 91

44. Листъ короля Сигизмунда III-го обывателямъ в. кн. Литовскаго, воспрепятствующій продажѣ и куплю русскихъ книгъ Виленской Свято-Духовской типографіи подъ опасеніемъ штрафа въ 5,000 червонныхъ золотыхъ 93

45. Два листа короля Сигизмунда III-го Виленскому войту и магистрату о закрытіи братской типографіи Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря, сожженіи нѣкоторыхъ книгъ и заключеніи въ тюрьму авторовъ, корректора и наборщиковъ 94

1611 г.

46. Заявленіе возваго о протестѣ дворянина двухъ Виленскихъ братскихъ домовъ Св.-Духовскаго братства, сдѣланномъ отъ имени братчиковъ противъ желанія магистрата передать ихъ въ вѣдѣніе опекуна Виленскаго Троицкаго монастыря Ивана Тупеки 95

1614 г.

47. Мандатъ короля Сигизмунда III-го Виленскому Свято-Духовскому братству явиться со всеми своими привилегіями въ королевскій судъ для отвѣта по жалобѣ Свято-Троицкаго монастыря о якобы незаконномъ присвоеніи себѣ онымъ титула братства 97

48. Протестація православныхъ Виленскихъ мѣщанъ противъ другихъ своихъ согражданъ по поводу обвиненія ими послѣдними Виленскаго Свято-Духовскаго братства въ незаконномъ будто

пользованіи королевскими привилегіями и распространеніи схизмы 100

1617 г.

49. Жалоба землянина Вериковскаго на землянина Нарбурта по поводу недопущенія послѣднимъ говорить на Виленскомъ сеймикѣ объ обидахъ и притѣсненіяхъ Виленской Св.-Духовской православной церкви 101

1620 г.

50. Заявленіе Войтъха Порецкаго во время Михайловскихъ судебныхъ сроковъ, происходившихъ въ монастырскомъ домѣ святое Пречистое на Зарѣчьи, о пропажѣ имущественнаго документа 103

1627 г.

51. Духовное завѣщаніе fundатора Вурунской церкви священника Николая Пельска, относящееся къ той же церкви. 104

1629 г.

52. Жалоба старостъ Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ имени всѣхъ братчиковъ на Свято-Троицкихъ монаховъ по поводу вооруженнаго нашествія ихъ на Свято-Духовскій монастырь 109

53. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря Рафаила Корсака на землянина Виленскаго пов. Николая Матушковскаго по поводу взятія имъ незаконной стачіи съ монастырскихъ имѣній—Медникъ и Староселья 111

54. Жалоба архимандрита Киевопечерскаго монастыря Петра Могилы на уполномоченнаго своего Вязевича, который противъ воли архимандрита вступилъ въ разбирательство дѣла о покупкѣ

печерскимъ монастыремъ имѣній въ 18,000 злотыхъ на имя Мстиславскаго ваятеляна Полубенскаго 113

1630 г.

55. Посвидѣтельствованіе возныхъ о протестаціи шляхты—братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, отстаивавшихъ свое старшинство предъ мѣщанами по дѣлу церковнаго и братскаго имущества 114

1635 г.

56. Посвидѣтельствованіе вознаго о захватѣ Виленскимъ мѣщаниномъ Кочергой госпитальной земли русскаго госпиталя св. Петра на Зарѣчьи 115

57. Жалоба старшаго монаха Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на Брестскую воеводичовую Тышкевичевую, по поводу отнятія ея отъ Ольдовской церкви земли, завѣщанной бывшимъ ея мужемъ Александромъ Тризноу, Лидскимъ подкоморіемъ 117

1637 г.

58. Жалоба намѣстника Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря Самуила Шитива Залѣскаго на игумена Кронскаго монастыря Зеневича по поводу самовольной продажи послѣднимъ монастырскаго имѣнія Стравеникъ 120

59. Протестаціи Виленскихъ Свято-Троицкихъ монаховъ противъ монаховъ Свято-Духовскаго монастыря по дѣлу о безпорядкахъ, произведенныхъ ими послѣдними 121

60. Посвидѣтельствованіе вознаго объ истязаніяхъ, причиненныхъ православ-

ному Виленскому мѣщанину Павлу Семеновичу Виленскими Свято-Троицкими монахами 123

61. Жалоба духовенства Виленской Свято-Духовской церкви отъ имени всѣхъ братчиковъ на настоятеля Троицкаго монастыря по поводу его нападенія на православное погребальное шествіе и истязанія Виленскаго скорняка Павла Семеновича 124

62. Жалоба настоятеля Свято-Духовскаго монастыря на неосѣлаго человѣка Томашевскаго по поводу его вооруженнаго нашествія на монастырь 125

1663 г.

63. Протестъ Евейскаго игумена Савича и братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Виленскаго войта и обѣихъ лавицъ Виленскаго магистрата по поводу попраиіа правъ, дарованныхъ королевскими привилегіями лавицъ православныхъ 126

1665 г.

64. Жалоба игумена Кейданскаго монастыря Теофава Геліяшевича на землинна Яна Белунскаго о захватѣ имъ монастырскаго поземельной собственности 128

65. Разрѣшеніе архіепископа Коленды Виленскому мѣщанину Кондратовичу построить на землѣ церкви св. Георгія домъ, съ условіемъ не продавать его католическому духовенству и шляхтѣ. 129

1666 г.

66. Письменное условіе между Виленскимъ Пречистенскимъ протопопомъ Рож-

чемъ и всендзомъ костела св. Іоанна Ковальскягъ, на владѣніе церковной земли и каменнымъ домоу бывшей церкви св. Іоанна 131

1668 г.

67. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Виленскому магистрату, по жалобѣ митрополита Коленды, о томъ, чтобы онъ дѣйствовалъ въ видахъ распространенія уніи и искорененія православія 132

68. Жалоба митрополита Коленды на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненія Виленскихъ мѣщанъ, находящихся подъ юрисдикціей митрополита . 134

1671 г.

69. Жалоба митрополита Коленды на маршалка Лидскаго Раецкаго по дѣлу разоренія старыхъ церковныхъ стѣнъ, въ которыхъ помѣщался старшій Виленскій сборъ, возлѣ костела Бернардиновъ и св. Михаила, и засыпки мусоромъ и навозомъ церковнаго плаца. 135

1682 г.

70. Жалоба номината Вѣлорускаго епископства Тризны и всего Виленскаго св. Духовскаго братства на Гуторовича о томъ, что онъ задержалъ у себя многіе важные братскіе документы . 138

1694 г.

71. Судебное опредѣленіе по дѣлу Виленскаго Троицкаго монастыря, заведенному старшимъ оного Іосафатомъ Гуторовичемъ съ дворянами Милевскими, сдѣлавшими наѣздъ на имѣніе Свирани 139

1697 г.

72. Протестація базилианскаго прокуратора Олешевскаго отъ имени митрополита Леона Залѣскаго противъ Виленскаго магистрата по поводу назначенія имъ на мѣста цеховыхъ старшинъ православныхъ мѣщанъ вмѣсто унитовъ . 143

1698 г.

73. Жалоба прокуратора Свято-Троицкаго монастыря на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ уніятамъ въ пользу дивунитовъ и диссидентовъ 146

74. Жалоба Свято-Духовскаго братства на Вировскаго и Карабановскаго по поводу нарушенія ими закладнаго обязательства на владѣніе двумя деревнями, заложеными ими монастырю въ 12,500 злотыхъ 150

75. Жалоба опекуна Борунской церкви Песляка на своихъ родныхъ братьевъ по поводу ограбленія церкви, нанесенія побоевъ ему и другимъ лицамъ, а также по поводу и другихъ безчинствъ, совершенныхъ ими съ мѣщанами . . 152

1700 г.

76. Жалоба митрополита Леона Заленскаго на колаторовъ Борунской церкви Песляковъ по поводу расхищенія ими монастырскаго имущества 154

1702 г.

77. Фундушевая запись на четыре увологи земли Бупатицкому монастырю Яотъ Пинскаго земскаго судьи Казимира Войны 161

1711 г.

78. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Полоцкаго градскаго писаря Корсака по поводу его наѣздовъ на ихъ имѣніе Залѣсье въ Полоцкомъ воеводствѣ 163

79. Жалоба Борунскихъ базилианъ на Песляка по поводу неисполненія ими своихъ обязательствъ относительно имѣнія Козаковщины 165

80. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Оршанскаго чашника и ротмистра Корневскаго по поводу многолѣтнихъ наѣздовъ на монастырскія имѣнія, лежавшія въ разныхъ воеводствахъ 167

81. Жалоба Минскихъ базилиановъ на Завишей по поводу нарушенія ими складнаго листа въ 1000 битыхъ талеровъ 170

82. Жалоба Минскихъ базилиановъ при церкви св. Духа на Потоцкую, уроженную Сапѣжанку, по поводу неисполненія ею обязательствъ 171

83. Жалоба Пинскихъ базилиановъ на пристрастный декретъ Пинскаго городского суда по поводу присужденія онимъ къ смертной казни четырехъ монастырскихъ крестьянъ за недоказанное еще послѣдними убійство жиды 174

84. Жалоба проконсультора Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на пановъ Окулчей по поводу притѣсненій и насилій, произведенныхъ ими надъ мо-

настырскими крестьянами въ имѣніи с. Дубовручѣ 177

1713 г.

85. Жалоба базилианъ Жировицкаго монастыря на пановъ Полубянскихъ по поводу неуплаты ими трехъ тысячъ злотыхъ, слѣдующихъ монастырю по духовному завѣщанію Фелиціана Полубянскаго 178

1715 г.

86. Жалоба Кіевскаго митрополита Леона Кишки на Виленскій магистратъ о томъ, что онъ нарушаетъ права митрополичьей юрисдикціи и дѣлаетъ насилія ея мѣщанамъ 180

1718 г.

87. Жалоба братства Пресвятой Богородицы Сокальской и св. Евангелиста Іоанна при Свято-Духовскомъ монастырѣ на Петра Гуревича, который обокрасть образъ Сокальской Богоматери 182

1719 г.

88. Частное письмо Пинскаго епископа Іоакима Цѣхановича къ настоятелю Виленскаго базилианскаго монастыря объ уплатѣ долга 184

1729 г.

89. Протестъ войта митрополичьей юрисдикціи г. Вильны противъ членовъ магистрата по поводу ихъ покушенія завладѣть каменнымъ домомъ, принадлежащимъ митрополичьей юрисдикціи 185

1731 г.

90. Жалоба базилианъ Мозырскаго монастыря на Оскерковъ и Мозырскаго

ландвойта Опоку по поводу оказан-
наго ими послабленія православнымъ
при ихъ упорномъ сопротивленіи дѣлу
распространенія уніи 187

1736 г.

91. Опреѣленіе Городненскаго архиман-
дрита и оффиціала Игнатія Бульчин-
скаго о принадлежности деревни Ко-
невичъ къ Губинскому приходу. 193

92. Жалоба монаховъ Свято - Духовскаго
монастыря на ксендзовъ іезуитовъ, ко-
торые возбраняли имъ совершеніе об-
рядовъ при умирающемъ и нападали
на монастырь Св. Духа 196

1738 г.

93. Жалоба монаховъ Виленскаго Свято-
Духовскаго монастыря на нѣкоторыхъ
лицъ, неправильно завладѣвшихъ ихъ
землями. 198

1742 г.

94. Жалоба Виленскихъ базилиановъ на
Важинскихъ по поводу совершенія по-
слѣдними разныхъ грабежей и захва-
товъ въ имѣніяхъ, принадлежащихъ
монастырю. 200

1746 г.

95. Жалоба Владимірскихъ базилианъ на
Глинскаго по поводу сдѣланнаго имъ
наѣзда на имѣнія Ботовеу, Пельки и
Кодельницу 203

1750 г.

96. Жалоба митрополита Флоріана Греб-
ницкаго на разныхъ лицъ по тому по-
воду, что они безъ его согласія стро-
ятъ дома на его пладахъ. 206

1752 г.

97. Листъ Горбовскаго старосты Вернарда
Оборскаго къ митрополиту Гребниц-
кому. 207

98. Листъ подканцлера кн. Чарторыйскаго
Виленскому магистрату по дѣлу Свято-
Духовскаго монастыря. 208

1755 г.

99. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Са-
ваневскихъ о жестокомъ истязаніи кре-
стьянина, принадлежащаго базилианамъ. 209

100. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Са-
ваневскихъ и другихъ лицъ по дѣлу
о насиліяхъ ихъ крестьянамъ 211

1757 г.

101. Жалоба Доманскихъ на Виленскій Свя-
то-Духовскій монастырь о забраніи на-
сильственнымъ образомъ трехъ лавокъ. 212

1764 г.

102. Жалоба базилианъ Виленскаго Троиц-
каго монастыря на ксендзовъ Фран-
цискавъ, дѣлавшихъ равные захваты
въ имѣніяхъ базилианъ—Свираныхъ и
Шанкополе. 214

1772 г.

103. Перечень документовъ, относящихся
къ русской церкви въ Ковнѣ 216

1784 г.

104. Опреѣленіе по дѣлу Брестскихъ ба-
зилианъ съ земскимъ судьей Грабов-
скимъ о неуплатѣ денежной суммы 219

1787 г.

105. Позовъ отъ имени князя Радивиля Са-
вицкимъ объ уплатѣ Св.-Духовскому
монастырю денежной суммы. 221

1784 г.

106. Извлечение из постановления постоянного королевского совета о фундациях костеламъ и церквамъ. 222

1790 г.

107. Судебное опредѣленіе по дѣлу о денежной суммѣ, слѣдующей отъ Францкевича Виленскимъ базилианкамъ . . . 224

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

1576 г.

108. Привилегія короля Стефана Баторія Григорію Масальскому на дѣсничество Немоунтское. 229

1577 г.

109. Привилегія короля Стефана, подтверждающая привилегію Сигизмунда Августа, данную Григорію Масальскому на пожизненное владѣніе Перстунскимъ дворомъ. 231

1582 г.

110. Привилегія короля Стефана, данная городу Полоцку на магдебургское право. 232

1591 г.

111. Привилегія короля Сигизмунда III, данная Полоцкимъ мѣщанамъ о невзиманіи съ нихъ стараго мыта. 234

1669 г.

112. Привилегія короля Михаила, подтверждающая уставъ и права Виленскаго скорняжескаго цеха или братства. . . 236

1699 г.

113. Подтвердительная привилегія короля Августа II, данная мѣщанамъ, состоя-

щимъ подъ городничествомъ города Вильны, освобождающая ихъ отъ постоевъ дворянъ во время разныхъ свѣздовъ. 246

1708 г.

114. Подтвердительная привилегія короля Станислава (Лещинскаго), данная городу Вильнѣ. 248

1550 г.

115. Упоминальный листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію и Виленскому воеводѣ Горностаю о томъ, чтобы ни самъ онъ, ни его служебники не взимали *незаконеннаго торговаго* съ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій. 250

1554 г.

116. Листъ короля Сигизмунда Августа Юрію Зеновичу на заложеніе мѣстечка, называемаго Мосары. 252

1575 г.

117. Листъ радъ великаго княжества Литовскаго Витебскому каштеляну Павлу Пацу на право владѣнія королевскимъ имѣніемъ Бераниками за 800 копъ Ля-

товскихъ грошей, данныхъ въ займъ королевскому скарбу для веденія Московской войны 253

1555 г.

118. Листъ короля Сигизмунда Августа Вешванскому тивуну о порядкѣ взиманія серебщины съ имѣній, находящихся въ его тивунствѣ. 256

1592 г.

119. Листъ короля Сигизмунда Августа Виленскимъ судамъ — земскому и городскому о неподсудности имъ королевскаго монетчика Петра Платына по монетному дѣлу 257

120. Листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію Дмитрію Халецкому о возвращеніи монетчику Платыну имущества и чеканныхъ орудій, арестованныхъ Исайковскимъ вслѣдствіе уплаты Платынымъ долга 245 копъ Литовскихъ грошей. 258

1593 г.

121. Листъ короля Сигизмунда III, которымъ онъ даритъ въ вѣчное владѣніе Каснару Скорульскому два дома въ г. Вильнѣ. 260

122. Копія изъ книгъ канцеляріи вел. кн. Литовскаго о порядкѣ судопроизводства въ главномъ Литовскомъ трибуналѣ. . . 261

123. Мандатъ короля Сигизмунда III о томъ, чтобы въ Литвѣ и Царствѣ Польскомъ не дѣлали никакимъ притѣсненіи Прускимъ подданнымъ. 264

124. Рескриптъ короля Сигизмунда III воеводѣ Полоцкому о томъ, чтобы онъ не

принуждалъ мѣшавъ Полоцкихъ держать стражу при замкѣ 266

1605 г.

125. Универсалъ короля Сигизмунда III къ свѣтскимъ судамъ вел. кн. Литовскаго о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на митрополита Кіевскаго Ипатія Потѣя, на будущее время такихъ жалобъ, какъ несвойственныхъ свѣтскимъ судамъ, не принимали и декретовъ по нимъ не постановляли, настоящіе же ихъ декреты по этому дѣлу кассируются сямъ королевскимъ универсаломъ 268

1608 г.

126. Ассекураціонный листъ короля Сигизмунда третьяго войску Берестейской конфедерации, которымъ снимается съ него отвѣтственность за самовольное пользованіе доходами Берестейской, Кобринской и Каменецкой экономій . 270

1610 г.

127. Универсалъ короля Сигизмунда III о назначеніи новыхъ налоговъ по случаю Шведской войны, данный въ обозѣ подъ Смоленскомъ 272

128. Листъ короля Сигизмунда III-го Виленскому войту Нонгарту о разрѣшеніи Виленскимъ жителямъ приглашать къ себѣ на работу стороннихъ каменщиковъ и плотниковъ, непринлежащихъ къ мѣстнымъ цехамъ, по случаю бывшаго въ г. Вильнѣ пожара. (Листъ выданъ подъ Смоленскомъ). 273

1640 г.

129. Универсалъ короля Владислава IV, от-

мѣняющій собраніе чрезвычайной по-
дати съ жителей в. кн. Литовскаго . 274

1651 г.

130. Лчсть короля Яна Казимира Ольбрихту
Горецкому о сформированіи роты пѣ-
шей гвардіи изъ 200 человекъ. . . 275

1664 г.

131. Универсалъ короля Казимира объ опол-
ченіи в. кн. Литовскаго по случаю
Московской войны. 277

1671 г.

132. Заручный листъ короля Михаила Аль-
брихту Гановскому и Стефану Ильичу
Боголюбцу въ огражденіе противъ зло-
употребленій и насилій коронаго хо-
ружаго графа Николая Иеронима Се-
навскаго. 279

133. Упоминальный листъ короля Михаила
Троцкому подстолю и Сумишискому
старостѣ Рору, чтобы онъ не притѣ-
влялъ крестьянъ Сумишискаго старо-
ства незаконными поборами и работами,
и прекратилъ свое тиранское обраще-
ніе съ ними 281

1673 г.

134. Универсалъ подскарбія в. кн. Литов-
скаго Иеронима Киршенштейна о спо-
собѣ сбора чоповаго и шеляжнаго въ
трехъ юрисдикціяхъ. 283

1674 г.

135. Универсалъ генеральной Варшавской
конфедерации почтмейстеру в. кн. Ли-
товскаго Рейнгольду Бивингу, обеспе-
чивающій уплату изъ скарба его част-
ныхъ расходовъ на содержаніе почтъ
въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго. . . 285

136. Универсалъ короля Яна III купцамъ
и шляхтѣ, преслѣдующій уклоненіе отъ
уплаты соляной пошрины. 287

1699 г.

137. Универсалъ великаго гетмана в. кн.
Литовскаго Казимира Сапѣги о соби-
раніи капщизны 288

138. Универсалъ короля Августа II о взи-
маніи подводной повинности съ горо-
довъ и мѣстечекъ, распложенныхъ въ
предѣлахъ в. кн. Литовскаго. . . . 289

1702 г.

139. Универсалъ Августа II-го всѣмъ обы-
вателямъ в. кн. Литовскаго о сохра-
неніи общественнаго спокойствія и
порядка. 293

1705 г.

140. Универсалъ Воловича, администратора
пошлинъ въ в. кн. Литовскомъ, и По-
тѣя—подскарбія в. кн. Литовскаго Мо-
сковскимъ купцамъ Туфановымъ на
право беспошлиннаго провоза ихъ то-
варовъ черезъ Литву, вслѣдствіе поне-
сенныхъ ими убытковъ отъ наѣзда
Мицуты на Вильну. 295

1708 г.

141. Орднансъ гетмана Яна Сапѣги козац-
кому ротмистру Толочкѣ, чтобы онъ
не дѣлалъ наѣздовъ на имѣніе Выгов-
скаго. 297

1710 г.

142. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго
Людолана Потѣя Виленскому губерна-
тору и магистрату о томъ, чтобы при-

няты были мѣры для защиты проѣзжихъ купцовъ отъ нападеній бродягъ. 298

1711 г.

143. Извлеченіе изъ рескрипта императора Петра Великаго на инструкцію великаго княжества по поводу продовольствія императорскаго войска и соединенныхъ дѣйствій противъ Турокъ . 300

1712 г.

144. Универсалъ короля Августа II объ уплатѣ старыхъ таможенныхъ пошлинъ. 302

145. Ордиансъ великаго гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя генералу Бирону, чтобы онъ не позволялъ русскимъ солдатамъ дѣлать реквизицій при взиманіи провіанта. 303

146. Ордиансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя ротмистру Венгерской хоругви Сузину, чтобы онъ не позволялъ дѣлать реквизицій русскимъ солдатамъ при взиманіи провіанта. 304

147. Письмо князя Рѣпинна Виленскому хоружому Скорубскому о немедленной доставкѣ провіанта. 305

1713 г.

148. Рескриптъ короля Августа II Виленскому магистрату о томъ, чтобы онъ не обременялъ мѣщанъ и цеховыхъ излишними налогами, взысканіями и наказаніями. 306

149. Ордиансъ гетмана в. кн. Литовскаго

Людвика Потѣя полковнику Путцамеру, чтобы онъ выступилъ изъ Виленскаго монастыря св. Духа. 308

1729 г.

150. Ордиансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя Татарамъ, живущимъ въ Виленскомъ воеводствѣ, чтобы они являлись по требованію для исполненія декретовъ трибунала. 309

1733 г.

151. Универсалъ стражника и региментаря в. кн. Литовскаго А. Потѣя ко всему Литовскому дворянству, предписывающій быть готовымъ къ защитѣ короля Станислава (Лещинскаго). 310

1757 г.

152. Публикація распоряженія генералъ-фельдмаршала Апраксина о подводахъ для союзнаго войска, идущаго въ Олиту. 312

153. Публикація распоряженія генералъ-фельдмаршала Апраксина о подводахъ для союзнаго войска, идущаго въ Гродну. 313

1772 г.

154. Универсалъ генералъ-маіора графа Салтыкова о томъ, чтобы никто не вывозилъ за границу хлѣба въ зернѣ. . . 314

1797 г.

155. Раскладка на повѣты фуражировки военныхъ лошадей русскихъ войскъ . . 315

III.

Инструкціи и сеймиковые постановленія.

1593 г. 156. Постановленіе Литовскихъ дворянъ на Виленскомъ съѣздѣ 323 1594 г. 157. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства депутатамъ на сеймъ въ Браковѣ. 331 1671 г. 158. Сеймиковое постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о назначеніи подати на содержаніе войска. 338 1698 г. 159. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства на сеймъ rascificationis 341 1712 г. 160. Распоряженіе комиссіи о внутреннемъ устройствѣ города Вильни. 346 — 161. Сеймиковое постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства. 351	1724 г. 162. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ 353 1729 г. 163. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ 371 1738 г. 164. Инструкція на антекомиціальный сеймикъ, данная депутатамъ Виленскаго воеводства. 380 1761 г. 165. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ, отправляемымъ на Варшавскій экстраординарный сеймъ 388 1766 г. 166. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ. 391

IV.

Акты юридическіе.

1577 г. 167. Продажная запись Виленскаго воеводы Николая Радивиля на домъ и плацъ; называемый Горностаевскимъ, въ г. Вильнѣ, для Кальвинскаго сбора. . . 405	1586 г. 168. Исполненіе королевскаго декрета на имѣніи Станислава Юрьевича Лозницкаго, вслѣдствіе неуплаты имъ долга Вальтеру Змбнеру . . . , . . . 411

169. Вѣновная (реформаціонная) запись Слуцкаго князя Симеона Юрьевича женѣ своей Елисаветѣ (Еленѣ) Мѣлецкой . 420

1587 г.

170. Обеспечительная запись Симеона князя Слуцкаго на половину имѣнія Торговиско сестрѣ жены своей. 424

171. Реформаціонная (вѣновная) запись Ивана Симеона Олельковича, князя Слуцкаго, женѣ своей Софіи Николаевнѣ Мѣлецкой 427

1588 г.

172. Судебное опредѣленіе Виленскаго каптуроваго суда по дѣлу между Новгородскимъ землинномъ Юріемъ Воежеи-Даниславскимъ и Фомою Рудоминою о долговомъ обязательствѣ на 2000 копѣ грошей 430

173. Духовное завѣщаніе Мойшагольской маршалковой Анны Свирской 460

1593 г.

174. Опись движимаго имущества, пограбленнаго землинномъ Юрьевскимъ въ имѣніи малолѣтнихъ Терликовскихъ, называемомъ Будилово. 464

175. Вводный актъ на дворъ въ городѣ Вильнѣ и фольварокъ Рай воагѣ города, данный канцлеру великаго княжества Литовскаго Льву Сапѣгѣ 467

1594 г.

176. Донесеніе Трейданскаго старосты Петра Стабровскаго о томъ, что Мосеевичъ, будучи помилованъ отъ смертной казни за фальсификацію трибунальнаго декрета, не исполнилъ своего обѣщанія

(заявить свой поступокъ въ костелѣ и на судѣ) 469

177. Духовное завѣщаніе Острскаго старосты Лаврина Ратомскаго, которымъ онъ отписалъ женѣ и дѣтямъ своимъ движимое и недвижимое свое имущество. 471

178. Продажная запись отъ мѣщанина Луки Стрихаревича мѣщанину Николаю Ручкѣ на домъ въ городѣ Вильнѣ 476

1595 г.

179. Жалоба студента Виленской іезуитской коллегіи на Виленскаго мѣщанина Матиса Медвѣцкаго, который избилъ и ивранилъ его во время собранія имъ въ городѣ подавнія съ пѣвчими - товарищами 481

1599 г.

180. Заявленіе земинъ Виленскаго воеводства Павла Довмонта-Сесицаго, Андрея Давидовича и др. на землинна Николая Гинтовта по поводу захвата имъ ихъ движимаго имущества по смерти Мойшагольскаго хоружаго Мартина Подберезскаго 482

1601 г.

181. Жалоба Виленскаго мытнаго писаря о нарушеніи Виленскимъ купцомъ Корниліемъ Вингольдомъ порядка, соблюдаемаго при осмотрѣ товаровъ, подлежащихъ оплатѣ стараго мита 486

182. Заявленіе вознаго о томъ, что Леонъ Мамоничъ, явившись въ градскомъ судѣ въ назначенный срокъ для получения денегъ отъ своихъ должниковъ, не получилъ ихъ по причинѣ неявки должниковъ 488

183. Отдача во владѣніе имѣнія Свиранскаго и Бенскаго князю Измаилу Алиевичу Талковскому (татарину) за долгъ. 489

1602 г.

184. Донесеніе королев. скарбнаго писаря Ивана Исайковскаго о томъ, что онъ не могъ выбрать чоповаго по причинѣ свирѣствующей заразы. 492

1606 г.

185. Реестръ расходовъ на погребеніе скарбнаго в. кн. Литовскаго Луки Мамонича, извѣстнаго Виленскаго русскаго типографа. (Расходы исчислены на современныя наши деньги до 216 рублей). 493

1607 г.

186. Жалоба Витебскихъ мѣщанъ на двухъ возныхъ, отказавшихся внести въ градскія книги свои посвидѣтельствованія о насиліяхъ градскаго писаря, учиненныхъ одному мѣщанскому семейству . 495

1608 г.

187. Жалоба дочерей Луаша Мамонича на свою бывшую мачиху и ея мужа кн. Гедройта по поводу предъявленія ими фальшиваго завѣщанія покойнаго Мамонича 497

188. Жалоба студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Семена и Езофа Борсаковъ по случаю нанесенія обидъ ихъ товарищу и всей корпораціи . . 498

189. Жалоба жены покойнаго Луаша Мамонича на двухъ дочерей, отказавшихся принять участіе въ издержкахъ на погребеніе отца, не смотря на то, что онъ получилъ послѣ него его имѣнія. 499

1615 г.

190. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своего войта кн. Друцкаго - Соколинскаго по поводу незаконныхъ поборовъ . . . 501

191. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на Рижанъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ въ торговлѣ по р. Двинѣ, и заявленіе по этому же дѣлу Полоцкаго войта Друцкаго-Соколинскаго 502

192. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своихъ бурмистровъ, радцевъ и лавниковъ о томъ, что они взимали съ нихъ поборы вопреки королевскому листу 503

1618 г.

193. Жалоба съ посвидѣтельствомъ вознаго о трехлѣтней кражѣ серебра въ Виленскомъ монетномъ дворѣ Готфридомъ Нѣмчиномъ 504

1620 г.

194. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Грохольскаго, пріора Виленскаго доминиканскаго монастыря, по поводу воспрещенія реформатамъ провозить тѣла своихъ умершихъ мимо доминиканскаго костела 505

1623 г.

195. Жалоба Полоцкихъ купцовъ Яковлевичей Ходыкъ на пана Волкановскаго о несоблюденіи имъ условій относительно поставки трехъ витинъ для временной отправки товаровъ рр. *Вельею* (Видіею) и *Нѣмною* (Нѣманю) 507

1629 г.

196. Жалоба сеніора Амвровіанской бурсы на Матіаса Лушашевича по поводу на-

несенія бурсаку раны выстрѣломъ изъ
ружья 508

197. Посвидѣтельствованіе вознаго о заяв-
леніи Шкота Кароля Стынжина, сдѣлан-
номъ въ тюрьмѣ, по причинѣ обвине-
нія его въ нанесеніи раны бурсаку
изъ пистолета 510

1634 г.

198. Протестъ землянина Полоцкаго воевод-
ства Петра Борсака Удѣльскаго про-
тивъ распоряженія Полоцкаго подвое-
води Яна Лисовскаго, который свое-
вольно выпустилъ изъ тюрьмы предво-
дителей разбоничей шайки, остатковъ
волонтерскаго отряда, дѣйствовавшаго
противъ Московскаго непріятеля . . 511

199. Жалоба господарской землянки Дарин
Соколовской на шляхтича Муравинскаго
по поводу похищенія послѣднимъ раз-
ныхъ ея вещей 513

1637 г.

200. Жалоба ксендза Жоховскаго на помѣ-
щика Воврецкаго, что онъ потворству-
етъ крестьянину Чепуку, который вы-
кралъ у ксендза трехъ своихъ сыновей. 514

1640 г.

201. Протестъ Виленскаго евангелическаго
сбора противъ насилій и притѣсненій
со стороны римско-католиковъ по по-
воду нападенія и разграбленія сбора
и отказа королевскихъ комиссаровъ
разобрать это дѣло 516

1664 г.

202. Духовное завѣщаніе татарина князя
Исофовича Смольскаго 518

1607 г.

203. Заявленіе повѣреннаго по дѣламъ кан-
цлера в. кн. Литовскаго Льва Сапѣги
о томъ, что явившійся въ Вильну съ
вновь-переписанными метриками в. кн.
Литовскаго, онъ не нашелъ и не до-
ждался должностныхъ лицъ, назначен-
ныхъ сеймомъ для провѣрки ихъ со
старыми. 521

1673 г.

204. Духовное завѣщаніе Виленскаго пра-
вославнаго русскаго мѣщанина и купца
Христофора Соколовскаго. 522

1697 г.

205. Жалоба евангелическаго пастора на
Куписскаго ксендза плебана по поводу
жестокаго и безчеловѣчнаго истязанія
оного ксендзомъ. 528

1708 г.

206. Жалоба ксендза Войны, инфулата регу-
лярныхъ канониковъ beatissimorum mar-
tutum на семейство Кульвинскихъ, по
поводу нашествія ихъ на монастыр-
скую деревню и убіенія 2-хъ русскихъ
солдатъ, возвращавшихся на родину . 530

1714 г.

207. Жалоба старосты Шиманскаго Фран-
циска Подберезкаго на братьевъ Мѣ-
рѣвскихъ за сдѣланный ими наѣздъ
и разныя насилія 532

1765 г.

208. Жалоба Ковенскихъ лютеранъ на ксен-
дзовъ и на разныхъ лицъ, причинившихъ
имъ насиліе во время погребенія . . 534

209. Частное письмо Ковенскаго ксендза
82

Фронцевича проповіднику лютеран-
скому 536

1770 г.

210. Изрекательный листъ, данный разными
пшяктычами русскому войску, что они
больше не будутъ бунтовать и нару-
шать законовъ рѣчи-посполитой. 537

1775 г.

211. Общій переченьъ димовъ и податнаго
сбора съ римско-католическихъ прико-
довъ Виленскаго воеводства за 1775 г. 538

1776 г.

212. Жалоба Виленскихъ мѣщанъ на Вилен-
скій магистратъ по поводу разныхъ его
злоупотребленій 540

П Р И Б А В Л Е Н И Е I-е.

Акты Виленскаго градскаго суда.

1591 г.

213. Посвидѣтельствованіе вознаго объ от-
казѣ Ясенскимъ, взять обратно воловъ,
повинутыхъ его крестьянами на митро-
поличьей землѣ въ имѣніи Шешолахъ
во время самовольной запашки митро-
поличьей земли 547

1592 г.

214. Жалоба Хоральскаго, арендатора ми-
трополичьяго имѣніи Дойнянъ, и по-
свидѣтельствованіе вознаго о насиль-
ственномъ завладѣніи Ясенскимъ ми-
трополичьими крестьянами совѣсьмъ ихъ
имуществомъ, въ количествѣ пяти
службъ. 540

1597 г.

215. Посвидѣтельствованіе вознаго о недо-
пущеніи Виленскому подкоморію Ясен-
скому ввода во владѣніе митрополичь-
имъ имѣніемъ Шешолами. 551

1595 г.

216. Посвидѣтельствованіе вознаго объ от-

казѣ Росскаго священника передать
первоныне ключи униатскимъ радцамъ
и о запечатаніи церкви ихъ собствен-
ными печатями 552

1597 г.

217. Посвидѣтельствованіе вознаго объ оби-
дахъ и насильяхъ, причиненныхъ ми-
трополичьимъ крестьянамъ королев-
скимъ дворяниномъ Ясенскимъ въ Ше-
польскомъ имѣніи 553

1601 г.

218. Жалоба священника Петра Аркадіуша
на королевскаго ротмистра Уленицкаго
по поводу наѣзда на его Шинское имѣ-
ніе Торочани при участіи архиман-
дрита Валабана (который былъ вмѣстѣ
и епископомъ Львовскимъ) 554

219. Жалоба Виленской капитулы на Ли-
товскаго скарбнаго ключника Исайков-
скаго, который запретилъ пяти до-
мамъ Виленскихъ медоварцевъ да-
вать свѣчи на кафедральный костель
св. Станислава 555

1603 г.

220. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Литовскаго канцлера Льва Сапѣгу по поводу захвата имъ фундаментоваго имѣнія Бенъ, принадлежащаго сбору 556

1605 г.

221. Донесеніе вознаго о распубликованіи имъ баніціи противъ двухъ священниковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства Іосифа Яцковича и Івана Семеновича 558

1606 г.

222. Жалоба земанина Михнича на Светохну Раецкую по поводу захвата 8 кадокъ и горшка меду и неуплаты расхождовъ, сдѣланныхъ по ея дѣламъ . 559

1606 г.

223. Заявленіе въ судѣ администратора и надзирателя новоподвышенныхъ мытъ (пошлинъ) въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, Кондрата Времена, о томъ, что во время исправленія шлюзовъ надъ моремъ подъ Лобзовомъ, кушцы изъ Литвы рѣкою Вельею (Вигіею), а изъ Руси—р. Нѣманомъ почти въ теченіи цѣлаго лѣта не могли провозить на витинахъ ни вверхъ, ни внизъ своихъ товаровъ, какъ въ г. Королевецъ, такъ и изъ него обратно, и что по этой причинѣ прекратилось всякое вниманіе казенныхъ пошлинъ съ вышепомянутыхъ судовъ и товаровъ 561

1609 г.

223. Протестъ Виленскаго свято-Янскаго псебана Жуковскаго противъ Федора Масальскаго, неуважительно отнесша-

гося къ католической публичной духовной процессіи. 562

1612 г.

224. Репротестація митрополита Ипатія Потѣя на протестацію Шорца, заключающую въ себѣ обвиненіе, будто митрополитъ произвелъ чрезъ своихъ слугъ общественный беспорядокъ 563

1629 г.

225. Посвидѣтельствованіе вознаго о насиліяхъ, причиненныхъ крестьянамъ Виленскаго Троицкаго монастыря шляхтичемъ Николаемъ Матушковскимъ . 565

1632 г.

226. Предварительные пункты, внесенные въ избу депутатовъ для производства наступающаго Варшавскаго элекціоннаго сейма 567

1637 г.

227. Посвидѣтельствованіе вознаго о нападеніи Томашевскаго на Виленскую Свято-Духовскую церковь, сопровождавшемся выстрѣлами въ церковь и священниковъ 594

1648 г.

228. Жалоба игумена Новодворскаго монастыря Иларіона Савича на Абрамовичей, Опшмянскихъ стражниковъ, по поводу отнятія сими послѣдними фундаментна, завѣщаннаго ихъ предками . . 595

1648 г.

229. Жалоба архимандрита Онуфріевскаго монастыря на Володковичей по случаю незаконнаго и заочнаго рѣшенія дѣла, касающагося монастырскаго имѣнія . 597

1682 г.

230. Рескриптъ короля Яна III Виленскому войту Цынаку и Шрейтеру, администраторамъ *старого мта*, о томъ, чтобы они не взимали незаконныхъ пошлинь съ Витебскихъ мѣщанъ. . . . 599

1685 г.

231. Мировая сдѣлка между Виленскимъ иезуитскимъ коллегіумомъ и Свято-Духовскимъ братствомъ по поводу нападенія иезуитовъ на монастырь 600

1689 г.

232. Глейтъ или сублеваційный листъ коро-

ля Яна III, данный Пинскому и Туровскому епископу Михаилу Бѣлзору противъ контумацийнаго декрета Вилюкомирскаго городского суда 601

1698 г.

233. Жалоба консултора Виленскаго св. Троицкаго базилианскаго монастыря Марціана Кульчицкаго на Пинскаго и Туровскаго епископа Антонина Жолковскаго, по поводу стремленія его завладѣть Виленской св. Троицкой армяндріей разными незаконными и темными способами : . . . 603.

П Р И Б А В Л Е Н І Е II-е.

1867 г.

234. Конфедерація, дворянства и помѣщиковъ великаго княжества Литовскаго, какъ древле-православнаго такъ и двоякаго евангелическаго исповѣданія, начатая въ Слуцкѣ въ 1767 году, мѣсяца Марта 20 дня, и предшествовавшее вышеупомянутой конфедераціи завленіе 609

235. Рѣчь, провзнесенная православнымъ Бѣлорусскимъ архіепископомъ Георгіемъ Конисскимъ предъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Іюня, 1765 года, при врученіи королю грамоты отъ Екатерины II. (Высокопреосвященный излагаетъ въ этой рѣчи положеніе паствы своей, изнеможенной гоненіями). 608.

I.

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕНЬ И ФАМИЛІЙ.

А.

- Абрагимъ**, князь, татаринъ, Минскій молла (мулла), 519.
- Абрамовичова**, Смоленская воеводина, строительница Вилен. Св. Духов. православи. церкви въ 1597 г.), 28, Янова, 32, 37, на Воряхъ, 38, Воловичовна, 41, Анна, 42.
- **Антонина Миклашевичовна**, Ошмян. стражничкова, 595, 596.
- Абрамовичъ**, Андрей, Вилен. скарбникъ, 345.
- **Юрій**, Вилен. подвоевода, 206, 207, 208, 209, 211, 212, подчашій Вилен. воеводства, 312, 388.
- староста Стародубов. повѣта, 400.
- **Янъ** на Воряхъ, воевода Смоленскій, Лидскій староста, 41, 49, 325, Вилен. войскій и намѣстникъ, 405, Ошмян. стражникъ, 595.
- Августъ первый**, король польскій, 379.
- Августъ второй**, король польскій, 246, 247, 289, 292, 293, 295, 302, 303, 306, 307.
- Августъ третій**, король Польскій, 196, 197, 381, 541.
- Авдицкій**, Петръ, Ворунскій житель, 107.
- **Стефанъ**, 140.
- Авлосовичъ**, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Аврамовичъ**, Стефанъ, 480.
- Агрипа**, Венцлавъ, писарь, 233.
- рим. императоръ, 628, 630.
- Аданкевичъ**, Сильвестръ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Акинчицъ**, Самуилъ, намѣстникъ Вилен. Св. Духов. монастыря, 212.
- Александровичова**, Войтехова, урожденная Катерина Ярошевичовна Родговчанка, землянка, 482.
- Александровичъ**, Венедиктъ, стольникъ и ротмистръ Городен. пов., 194, 195.
- **Войтехъ**, землянинъ, 482.
- **Хасенъ**, татаринъ, Лукишскій (въ г. Вильнѣ) мулла, 520.

- Оадей, 319.
Александръ, король Польскій, 379.
Альбрехтъ, король Польскій, 379.
Амбарникъ, Балабанъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
Ананіевичъ, Василій, Вилен. православл. мѣщанинъ, 31, 36.
Андреевичъ, Андрей, Вилен. православл. мѣщанинъ, 35.
 — Борисъ, Вилен. мѣщанинъ, 460.
 — Герасимъ, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 32, 37.
 — Иванъ, Вилен. рус. православл. ратушный писарь, 20, 22, 25, 34, 59.
 — Ярмола, Вилен. православл. мѣщанинъ, 31, 35.
 — Оедоръ, студентъ Вилен. іезуитской академіи, 517.
Андреевскій, Іосифъ, 520.
Андрей, Ковенскій лютеранскій пасторъ, 535, 536, 537, 612.

- Аницковичъ**, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, 246.
Антоновичъ, Николай, Вилен. войскій, 341.
 — Самуиль, войскій, 345.
Апанасовичъ, Григоръ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорняжн. цеха, 236, 237, 243.
Апраксинъ, Стефанъ, русскій генераль-фельд-маршалъ, кавалеръ орденовъ св. Ап. Андрея (Первозваннаго), Вѣлаго орла и св. Александра Невскаго, подполковникъ лейбъ-гвардіи Семеновскаго полка, 312, 313, 314.
Аркадіушъ, Петръ, священ. Тороканской ц. въ Пил. пов., 554.
Артемовичъ, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 137.
Артецкій, Сильвестръ, священникъ Вилен. Троиц. базилиан. монастыря, консульторъ Литовской провинціи, 214.
Ахметовичъ, Мустафа, князь, татаринъ, 489, 490.
Апанасовичъ, Оедоръ, Вилен. православл. мѣщ., 30, Ованасовичъ, 34.

В

- Бабаркевичъ**, базилиан. богословъ Борунской церкви, 157.
Баерскій, Францискъ, 204.
Базевичъ-Сарницкій, Яковъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
Бака, Янъ, землянинъ Троиц. пов., 120.
Балабанъ, Гедеонъ, Жидичинскій архимандритъ (осужденный на баницію, «выволанецъ»), 554.
Балсвна, Анна (Ганна) Алексѣевна, въ замужествѣ Лукашова Миколаевичова Зятевичова Стрихарова, 476, 480.
Баль, Алексѣй Ивановичъ, Вилен. мѣщанинъ, 478.
 — Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, скорнякъ королевы Барвары, 477—478.
Бальцевичъ, Іосифъ, Лидскій староста, 319.
Банецкій, Бонифацій, ксендзь, 204.
Банцкевичъ, Янъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

- Барановичъ**, Василій, Вилен. мѣщанинъ, 500.
Барановскій, Мартинъ, шляхтичъ, 551, Боровновскій, 553.
Барламъ, Діонисій, чернецъ Вилен. св.-Духов. монастыря, 121, 122.
Бароніушъ, писатель, 523.
Барлевицъ, Симонъ, Вилен. мѣщанинъ, 306.
Бартошевичъ, Юрій, 340.
Барцъ, Юрій, ксендзь Вилен. Казиміровскаго костела, 196.
Бедрицкій, Янъ, 462.
Бейнарловичова, Маріанна изъ Швадовскихъ, Вилен. мѣщанка, 198.
Бенецкій, Андрей, Кобринскій опать, Виленскій и Новогродскій офиціалъ, 203.
Березинскій, Янъ, 339.
Березовскій, Николай Виленскій бургомистръ, 180.

- Берентъ**, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Беркиновичи**, 401.
- Бернатскій**, Фелиціанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Бесядскій**, священникъ, 207.
- Бизингъ**, Рейнгольдъ, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., королев. секретарь, 285, 286.
- Билунская**, Анастасія, Ковержанка, Янова, женаъ Вилен. воеводства, 128.
- Билунскій**, Геронимъ, землянинъ Вилен. воеводства, 128, 129.
- Станиславъ, землянинъ Вилен. воеводства 128.
- Янъ, землянинъ Вилен. воеводства, 128, 129.
- Биняшевскій**, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Самуиль, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Биронъ**, генералъ, 303, 304.
- Эрнестъ Янъ, Курляндскій князь, 397.
- Биспингъ**, Волеславъ, хоружій Стародубов. повѣта и директоръ рыцарскаго круга того же повѣта, 390, Орман. маршалокъ и подкоморій Стародубов. повѣта, 400, 402.
- Битнеръ**, Александръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Блажко**, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.
- Блажковичъ**, Давидъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.
- Бланкенбергъ**, Христіанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Блюнкъ**, Генрихъ, Вилен. обыватель, 406.
- Бобаркевичъ**, священникъ Борунской церкви, 158.
- Боболя**, Андрей, королев. дворянинъ, 423.
- Бобриковичъ**, Леонтій, Вилен. священ., 89.
- Бобровичъ**, Іосифъ, старшій и ректоръ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 109, Бобриковичъ, 114.
- Бобровскій**, землян. Пин. пов., 175.
- Богдановичъ**, Петръ, шляхтичъ, 41.
- Богдевичъ**, Андрей, 340.
- Богимъ**, Павелъ, Вилен. войтъ, 134.
- Боголюбецъ**, Стефанъ Илиичъ, Дорогобужскій мѣщанинъ, 280.
- Богуматка**, Щастный, (Феликсъ) Вилен. град. писарь, 6, 9, 32, 37, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 464, 467, 471, 476.
- Богушевичъ**, Александръ, королев. коморникъ, коронный скарбовый писарь, скарбный, дворянинъ вел. кн. Литов., 287.
- Богущъ**, Андрей, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Владиславъ Юрій, 340.
- Игнатій, мечникъ и подвоевода Вилен. воеводства, 214.
- Богущъ-Сестренцевичъ**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Бодрушъ**, Григорій, землян. Вилен. пов., 566.
- Бонинъ**, Вилен. войтъ, 525, Бонимъ, 526, 527.
- Бокей**, Янъ, Трокскій зем. судья, 386.
- Бокей-Даниславскій**, Юрій, землянинъ Новгород. повѣта, 430—459.
- Бокша**, Мойсей, священникъ и проповѣдникъ Борунской церкви, 153, 157.
- Болдзиевичъ**, Оома, Парнавискій подкоморій, 364.
- Болеславовичъ**, Янъ, господар. маршалокъ, державца, Виленскій наместникъ, 257.
- Бона**, королева Польская, 255.
- Бонакъ**, Николай, землян. Вилен. пов., 11, 12.
- Боратынскій**, Московскій воевода, 278.
- Борейко**, Владиславъ Юрій, подчашій Вилен. воеводства, 345.
- Янъ, шляхтичъ, 538.
- Бориминскій**, Матвѣй, 25.
- Борисовичъ**, Богданъ, 97, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Боричевскій**, Василій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Боршневскій**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

- Нивята, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Павелъ Битавръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Сементъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Боржиновскій**, Воньяминъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Христофоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Борна**, Мальхеръ, Немонотскій гѣсничій, 229.
- Боровикъ**, Евстафій Максимовичъ, Вилен. радца, 28.
- Боровичъ**, Станиславъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Боровская**, княжна Елена Юрьевна, 10.
- княжна Марина Львовна, въ замужествѣ— Станиславовая Бурбина, 482.
- Боровскій**, князь Левъ Юрьевичъ, 482.
- изъ Борова, Михаилъ Львовъ, 353.
- князь Николай (Миколай) Львовичъ, 482.
- князь Янъ Львовичъ, 482.
- Борткевичъ**, Янъ, шляхт., 538.
- Боруховскій**, Якубъ, шляхтичъ, 78.
- Боцевичъ**, Венедиктъ, Вилен. бургомистръ, 180, 185,
- Бочарскій**, Федоръ, Вилен. бургомистръ, 180.
- Браженецъ**, Езофъ, (Осипъ) Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Бражницъ**, Иосафатъ, всендзъ Полоцкій официалъ, 155.
- Браницкая**, коронная стольниковая, 159,
- Браславичъ**, Федоръ, дьякъ (дьячекъ) Вилен. Троицъ. церкви, 124.
- Братаневскій**, Николай, землянинъ Вилен. пов., 74, 75.
- Брацишевскій**, Венедиктъ, урядникъ Онуфриев. монастыря, 597.
- Бремеръ**, Кодратъ, администраторъ и надзиратель новоповышенныхъ пошлинъ въ вел. кн. Литов., 561.
- Брозовскій**, см. Борзовскій.
- Бродицкій**, ротмистръ трибунальной хоругви, 197.
- Брозовскій**, Войтехъ, студентъ Вилен. іезуитскаго колегіума, 481, 482.
- Бронецъ**, Вилен. подчашій, 369.
- Брониковскій**, Людвигъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Броницъ-Вардомскій**, стражникъ Вилен. воеводства, 345.
- Бростовскій**, Великій, подскарбій и генеральный маршалокъ конфедераціи вел. кн. Литов., 399.
- Владиславъ Янъ, Субоцкій староста, 340.
- Киприанъ Павелъ, референдаръ и писарь вел. кн. Литов., 133, 282, 286, 340, Трок. воевода, посредникъ мировой сдѣлки Вилен. Св. Духов. Братства съ Вилен. іезуитами, 601.
- Будревичъ**, Станиславъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Бузичъ**, Григорій Тимковичъ, митропол. вѣдникъ имѣнія Шешоль, въ Вилен. пов., 551, 553.
- Буйвидъ или Буйвилъ**, Янъ, дворянинъ, 77, войтъ Виленскаго епископства, 78, 79, 80, 81, 82, Буйвилъ, 87.
- Буковский**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Яковъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Булгаринъ**, Павелъ, маршалокъ Волковыскаго повѣта, 392.
- Бульковскій**, Юрій, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Бурба**, Петръ, шляхтичъ, 41.
- Станиславъ, 482.
- Бурбина**, Станиславовая, урожденная княжна Марина Львовна Боровская, 482.
- Бурминскій**, Матѣй, королев. секретарь и Вилен. войтъ, 94.
- Буховедскій**, Антоній, Вилен. подвоевода, 219, вице-регентъ, 603.
- Быковский**, Иванъ, войскій Мн. пов., 445.
- Федоръ, землянинъ, Вилен. Свято-Духовскій братчикъ, 60, 62.

Вылинскій, Магнусъ, Ловонскій пѣбанъ, 88.
— Кароль Стефанъ, королев. секретарь, Вилен. войтъ, 127.

Вьльчинскій, Ѳеодоръ, 475.

Вьховцевъ, Леонъ, землянинъ Трокск. пов., 38.
— Николай, землянинъ Трокскаго пов., 38, церковный староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 91.

Вѣганскій, Стародубовскій староста, 365.

Вѣловичъ, Касперъ, Вешванскій тивунъ, 255, 256.

Вѣликовичи, 509.

Вѣлоболотскій, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Вѣлозеровая, Андреевая, урожденная Дорота Яновна Киселевна, землянка, 482.

Вѣлзоръ (Вѣлзоръ), Марціанъ Михаилъ, епископъ Пинскій и Туровскій, 602.
— Марціанъ, Пинскій епископъ, архимандритъ Вилен. Троиц. монастыря, 139, 140, архіеп. Полоцкій, 604.

Вѣлоусовичъ, Аванасъ Ивановичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.

Вѣльскій, Вогуславъ, Инфлянскій скарбникъ, 369.

Вѣлюнскій, Янъ, 355.

Вѣлянъ, Ганцъ Юрій, Вилен. швецъ и обыватель, 186. Янъ, 306.

В

Вабаловичъ, Стефанъ, 538.

Вабишевичъ, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 622.

Вабищевичъ, Иванъ Ильшовичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 622.
— Ѳеодоръ, членъ Слуцкой конфедерации, 622.

Ваврецкій, Августинъ, землянинъ Опшын. пов. 514, 515.
— Янъ, членъ Вилен. Евангелич. Кальвин. збора, 407.

Важинская, Иоанна, старшая Вилен. базилианскаго монастыря, 224.

Важинскій, Михаилъ Скарбець, скарбный вел. кн. Литов., 200, 201, 202.

Валентиновичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 547.

Валеріянъ, Виленскій епископъ, 253.

Валишевская, Катерина Полубинская, шляхт., 179.

Валишевскій, Антоній, управляющій им. Дорогичинъ, въ Пин. пов., 179.

Ваксовскій, Станиславъ, 8.

Вараконскій, Владиславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Варакунскій, Петръ, 337.

Варсанофій, Дубенскій архимандритъ, 71.

Варгаловскій, Михаилъ Стефановичъ, Вилен. бургомистръ, 146.

Василевичъ, Аванасъ, слуга Виленскаго вѣйта, 553.
— Ѳеодосій, Вѣлорусскій епископъ, 138.

Василевскій, Николай, полковой квартирмейстеръ русскыхъ войскъ, 312, 313.

Василій, Вилен. Пречистен. соборный діаконъ, 16, 17.

Василевичъ, Жданъ, 25.

Васильевичъ, Аверкій, Вилен. мѣщанинъ, 65.
— Жданъ, Вилен. мѣщан., 29, 34.
— Михайло, староста Вилен. Свято Духов. Братской церкви, 32, 37.
— Яцко, дворникъ двухъ каменныхъ домовъ въ г. Вильнѣ, принадлеж. Вилен. Св. Духов. братству, 96, 97.

Васкевичъ, Николай, 270.

Воберсъ, Эрнестъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Вельковичъ, Харитонъ, Ковен. мѣщанинъ, фундаторъ Ковен. русской церкви, 217.

Венжикъ, Янъ, Гнѣзненскій архіепископъ, коронный примась, 568.

Венцеславъ, Жомойтскій епископъ, 255.

Венцковичъ, Казиміръ Янъ, подчасій Троцкаго воеводства, 340.

Вепровичъ, Николай Лукашевичъ, 420.

Вербицкій, Филотеусъ, Вилен. базилян. священникъ, 184.

Верещаки, 347.

Вериковскій, шляхтичъ и дворяникъ, православный депутатъ на Виленскомъ сеймикѣ, 101, 102.

Версоцкій, изъ Версоки, Антоній Василій, 345.

Верчинскій, Янъ, служебникъ, 261, 262, 263.

Вершейскій, Адамъ, Новгородскій маршалокъ, 319.

Видскій, Мартинъ, шляхтичъ, 81.

Вилейко, Казиміръ Мартинъ, 340.

Вильканецъ, Евстахій, 353.

Вилькомановичъ, хоружій, 566.

Вильчевскій, Казиміръ Петръ, капитанъ, 345.
— Станиславъ, шляхтичъ, 123.

Вильчекъ, Николай, Вилен. грод. писарь, 430, 437.
Янъ, 329.

Вилимовичъ, Людвигъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Вингольтъ, Корнилій, Вилен. купецъ, 487.

Вировская, Тереза Стецкевичовна Станиславовая, землянка Вилен. воеводства, 150.

Вировскій, Станиславъ, земляникъ Вилен. воеводства, 150.

Вислоухъ, Зенко, Берестейскій подкоморій, 319.

Витковскій, Матвѣй, шляхтичъ, 538.

Вицкая, Марина, Криштофовая, урожденная Лукашевна Ивановича Мамоничовна, землянка, 497, скарбянка вел. кн. Литов., 500.

Вицкій, Криштофъ, земляникъ, 497, 500.

Вичинскій, Ивавъ, шляхтичъ, 65, 66, 67, 558.

Вишневецкіе, князья, 337.

Вишневскій, Янъ, шляхтичъ, 85, 91.

— Яковъ, повѣренный Вилен. Троцц. монастыря, 179.

— великій канцлеръ вел. кн. Литов., 376.

Владиславъ четвертый, король Польскій, 237, 246, 247, 250, 274, 275, 399, 603, 604.

Владычко, Антоній Казиміръ, обозный Стародуб. пов., 208.

Власовичъ, Иванъ, Вилен. Росскій священникъ, 89.

Возница, Амброжій (Амвросій), Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.

Володкевичъ, Григорій, фундаторъ Новодвор. базилян. монастыря, 595.

Война, Владиславъ, Вилен. скарбникъ, 357.
— Гавриль Казиміръ, подканцлеръ, 25, земскій судья Пин. пов., 161, 162.
— Киприанъ Стефанъ, ксендзь, инфулатъ Видзинишскаго монастыря блаженныхъ мучениковъ, 530, 531.
— Лавринъ, зем. подскарбій вел. кн. Лит., 432—435, 437, 438, 440, 458, 459.
— Матвѣй, писарь, 24, надворный подскарбій, 63, королев. писарь, 257, 258, 259, 360, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267.

Войновскій, Іосифъ 303, 304, 353.

Войнянка, Аполонія Воловичовна, Соболюва, Брестская каштелянка, 162.
— Барбара (Варвара) Семеновна—Мстиславская, каштелянка, въ первомъ бракѣ (вторая жена) Лукашевая Ивановича Мамоничовая—скарбянка вел. кн. Литов., Длусенская старостина, а во второмъ бракѣ—княгиня Марціановая Гедройтевая—землянка Вилен. пов. и королев. ротмистровая, 497, 499, 500.

Войтковичъ, Янъ Юрьевичъ, бояринъ изъ м. Шешоль въ Вилен. пов., 547.

Войцеховичъ, Іосифъ. Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Войшновичъ, Казиміръ. Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Волгниновичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 41.
Волкъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 148, 149.
Волкановскій, Станиславъ, землянинъ вел. кн. Литов., 507, 508.
Волковичъ, Евстафій (Остафей), панъ Виленскій, 468.
— Исакъ, 97, Исакъ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
— Ясъ, Вилен. мѣщан., 65.
Волкъ, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
— Иеронимъ, 351, 353.
— Яковъ, 353.
Волменскій, землян. Вилен. пов., 13, Янъ, Полоцкій каштелянъ, Упитскій староста, 426.
Воловичовна, Елена (Гальшка) Михайловна, Слонимская старостянка, въ замужествѣ— Александрова Ярославича Головчинская, 477.
— Рейна, жена Трок. подкоморовія Богдана Огинскаго, 120.
Воловичъ, Григорій, Смоленскій воевода, ловчій вел. кн. Литов., староста Мерецкій, 229, Новгородскій каштелянъ, 253.
— Доминикъ Мартинъ, великій маршалокъ вел. кн. Литов., Друцкій староста, администраторъ пошлынъ вел. кн. Литов., 295, 296, 300, 301, 378.
— Евстафій (Остафей), 9, 10, Вилен. епископъ, 217, Трокскій панъ, подканцлеръ вел. кн. Литов., стар. Берестейскій и Кобринскій, 253, Трок. пробощъ, писарь и референдарій вел. кн. Литов., 270, 406, Трокскій каштелянъ, 407, Вилен. каштелянъ, 426.
— Казиміръ, Вилен. зем. судья, 345.
— Константинъ, Трокскій пробощъ, писарь и референдарій вел. кн. Литов., 271, 384.
— Михаилъ, Мстислав. хоружій, 399.
— Петръ Григорьевичъ, Смоленскій воеводичъ, чашникъ вел. кн. Литов., 468.
— Романъ Григорьевичъ, Смоленскій воеводичъ, Рогачевскій староста, 468.

— Ярошъ, королев. писарь, 234, 235, писарь вел. кн. Литов., 242, подскарбій вел. кн. Литов., 561.
Володзко, Федоръ, шляхтичъ, 538.
Володмиръ, великій князь, самодержецъ Русской земли, 44, 45.
Володкевичова, Ева Сутоцковна Геліяшова, 597, 598.
Володкевичъ, Александръ Геліяшъ (Илья) 597, 598.
Волчанскій, Иеронимъ, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, 196, 198.
Волчокъ, Ярошъ, 439, 463, 475.
Волыничъ, Янъ, 340.
Вольскій, изъ Русилова, Венедиктъ Янъ, Вилен. подвоевода, Струбскій староста, 355, 365, хоружій Вилен. воеводства, 372, 373.
— Войтехъ, шляхтичъ, 551, 553.
— изъ Русилова, Константинъ Янъ, Вилен. войскій и грод. писарь, 139, 309.
— Мартинъ, шляхтичъ, 81.
Вольтеръ, Адамъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Волянъ, на Воляновъ, Стефанъ, оберл. е. к. и совѣтникъ Слуцкой конфедераціи. 618.
Вонсовскій, Станиславъ, Волькиницкій лѣсничій и подстаростій, 8.
Воропай, Станиславъ, возный Вилен. повѣта, 412, 420.
Ворошило, Прокопъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
Вуйко, иезуитъ-богословъ, издатель библии, 523.
Выговскій, Гаврилъ, графъ, конюшій вел. кн. Литов., 297, Минскій каштелянъ, 365.
Выриковскій, Арнольдъ, староста Вилен. Свято-духов. братской церкви, 85, 89.
Высоцкій, Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Иосифъ, 302.
— Моисей, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Петръ изъ Высокаго, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.

- Янъ, слуга генеральнаго Литовскаго почт-мейстера Шреттера, 289, 292.
- Оедоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Вязовичъ, Станиславъ, уполномоченный Киево-печер. архимандрита Петра Могила, 113.

Г.

Габрiеловичъ, Венашь, 414.

- Войтехъ, управляющій имѣніемъ Видогоще, въ Минск. воеводствѣ, 170.
- Геліяшь (Илья), Вилен. Свято-Духов. братскій староста, 71.

Гавлевицкій, Янъ, Вилен. бургомистръ, 146.

Гавриловичъ, Иванъ, Виленскій православн. мѣщанинъ, 29.

- Илья, Виленскій православ. мѣщанинъ, 31, 36.

— Станиславъ, 271.

— Стефанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

— Оедоръ, Вилен. дьяконь, 89.

Гадомскій, Мартинъ, возный Вилен. воеводства, 136, 137.

Газлеръ, Оома, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Гайко, Янъ Николаевичъ, Берестейскій каштелянъ, Городенскій конюшій, Трабскій державца, 253.

Галинскій, Ярошь, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.

Галковскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

— Яковъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

Галле, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Галуза, Григорій, Вилен. мѣщан., бургомистръ, 540.

Гандзкофъ, землянинъ (кальвинъ) имѣнія Голотъ въ Упитск. пов., 529.

Гановичъ, Матвѣй Михаилъ, обозный Вилен. воеводства, 345.

Гановскій, Альбрехтъ, поручикъ, 280.

Ганволяръ, Вилен. купецъ, 475.

Гансевская, Магдаллина Юнопацкая Викентьева, великая подскарбина и польная гетманова вел. кн. Литов., 172.

Ганскоповичъ, Жибульгъ, сборщикъ податей, Ковенскій войскій и поборца, 327.

Гарабурга, Михаилъ, Минскій каштелянъ, 336.

— Петръ, 337.

— Янъ, 336.

Гарасимовичъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 33.

Герасимъ, Вилен. Св. Духов. священникъ, 30, „попъ князя Богдана Огинскаго“, 33.

Гедсонъ, Львовскій епископъ, 44, 47, 52, 58.

Гедройтевая, Барбара, Марціанова, княгиня, землянка Вилен. пов., королев. ротмистрова, въ первомъ бракѣ—Дукашова Ивановичова Мажоничова (вторая жена) скарбина вел. кн. Литов., Дисненская старостянка, урожденная—Семеновна Войнянка—Мстиславская каштеляновна, 497, 499, 500.

Гедройтъ, Александръ, 340.

— Гавриль, 340.

— Казиміръ Мартинъ, 340.

— Казиміръ Самуиль, Мстиславскій войскій, 340.

— Криштофъ, 211.

— Мальхеръ, Жомойтскій электъ, 253.

— Марціанъ, князь, землянинъ Вилен., пов., королев. ротмистръ, 498, 499, 500.

— Сигизмундъ, Виленскій землянинъ подсудокъ, 90.

— Юрій Мартыновичъ, князь, 548.

Гезель, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов-братчикъ, 98.

Гейнманъ, Христіанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Геліяшевичъ, ксендъ, плебанъ Вилен. іезуит. коллегіума, 29, 33, 34.

— **Оеофилъ**, игуменъ Кейдановскаго монастыря, 128, 129.

Генрихъ, король Польскій и великій князь Литовскій, 237, 379.

Генцицкій, Доминикъ, 387.

— **Іосифъ**, 387.

Георгій-Фридрихъ, Бранденбургскій герцогъ, 365.

Герасимъ, священ. князя Богдана Огинскаго, 29, Герасимъ, 34.

Германовичъ, Ольбрихтъ (Альбрихтъ), шляхтичъ, 41.

Гецевичъ, Владиславъ, 345.

— **Никодимъ**, град. судья Враслав. пов., — 206.

Гецунтъ, Янъ, Бунискій мѣщанинъ, 529.

Гечовичъ, изъ Гечанъ, Владиславъ Казиміръ, Оршанскій подчашій, 353.

Гизбергъ-Студинцкій, Ивась, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— **Михаилъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— **Станиславъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Гизель, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 100.

Гиздоръ, Станиславъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

Гинейтъ-Концевичъ, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 618.

Гинтовтовна, Софя въ замужествѣ—Валтросе-вая Рогульская, землянка, 482.

— **Ульяна**, въ замужествѣ—Петрова Пелли-ская, землянка, 482.

Гинтовтъ, Казиміръ, сборщикъ Вилен. воевод-ства, 284,

— **Николай (Миколай) Яновичъ**, земляникъ Вилен. пов., 483, 486.

Гирскій, Казиміръ Оома, Виленскій канторъ прелатъ, администраторъ мѣнній Вилен. епи-скопства, 340.

Гиршъ, Яковъ, Вилен. бургомистръ, 180.

Глазко, Тихонъ, военнй Полоцкаго воеводства, 495—497.

Глазки, 379.

Гленбоцкій, Стефанъ, Ковенскій воить, 534, 535.

Глинецкій, Казиміръ Іосифъ, Стародубовскій войскій, Вилен. подстароста, 345.

Глинскій, Бенедиктъ Вацлавъ, Кобринскій архи-мандритъ, 203, епископъ Владимірскій и Врестскій, 203, 205.

— **Григорій**, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98.

— **Казиміръ**, 204.

— **Михаилъ Петръ**, к. В. в., 345.

— **Никаноръ**, ректоръ Владимірскаго бази-лианскаго монастыря, 203.

— изъ Глинника, Христофоръ, совѣтникъ и секретаръ Слуцкой конфедераціи, 618, 627,

Гловдунъ, Гринка, Лозницкій тивунъ, 412.

Глѣбовичи, 363.

Глѣбовичова, Катерина, изъ 'Борогошина, Трояк. воеводина, 473.

Глѣбовичъ, на Домбровѣ, Янъ, стольникъ вел. кн. Литов., Радошковскій староста, Унитскій державца, 332, Миискій каштелянъ, державца Ошиштынскій, Радошковскій и Зейгвольдскій, 407, на Дубровнѣ, Трок. воевода, 473.

Гедоридъ, мѣщанинъ, настеровой на Вилен. ко-ролев. монетномъ дворѣ, 504.

Геддовскій, Вилен. мѣщан., членъ гинны, 542.

Головковичъ, Морганъ, Купятицкій игуменъ,

Головня, Тимосей, 461.

Головчинская, Александрова Ярославича, Еле-на (Гальшка) Михайловна Воловичовна—Сло-нимская старостянка, 477,

Голубицкій, Сидоръ Ивановичъ, шляхтичъ, 30, 34.

— **Янъ Станиславовичъ**, королев. дворникъ, 411, 416, 420.

Голуховскій, Казиміръ, совѣтникъ Слуцкой кон-федераціи, 618.

Гольшанская, княжна, Софя Юрьевна, 12.

- Гонсевскій**, Смоленскій епископъ, 376.
- Голдовскій**, Михаилъ, Вилен. мѣщан., членъ гинны, 540.
- Гончаръ**, Бенедиктъ, Вилен. мѣщанинъ, 260, 261.
- Горанинъ**, Берестейскій каштелянъ, 400.
- Жомонт. епископъ, 376.
- Михаилъ, писарь Вилен. град. суда, 211, Пятигорскій поручикъ, 378.
- Семень (Шиманъ), 480.
- Симоноу, Виленскій намістникъ, 8.
- Юрій, подчашій и суррогаторъ Виленскій воеводства, 310.
- Янъ подчашій и подвоеводій Виленскаго воеводства, 188, 203, град. писарь Вилен. воеводства, 372, 373, 381.
- Горбатовскій**, Янъ, 298.
- Горбачевичъ**, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Горбачевскій**, Григорій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Даниилъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Евгений Яновичъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Иванъ Ивановичъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Иеронимъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Леонъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Яковъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620, 621.
- Федоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Горбовскій**, Прецлавъ, Берестейскій под., 271.
- Гордѣвичъ**, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 31, 34.
- Горещкій**, Альбрехтъ, капитанъ пѣшей гвардіи, 275, 276.
- Горностай**, Гаврило Ивановичъ, Минскій (Менскій) воевода и староста, Каменецкій державца, 253.
- Иванъ, дворный маршалокъ, зем. подскарбій, королев. писарь, справца Вилен. воеводства, староста Слонимскій и Мстиславскій, державца Дорсунинскій, Вяртанскій и Зальвенскій, 250, Новгородскій воевода, зем. подскарбій вел. кн. Литов., 406.
- Евстаоій (Остафой) Ивановичъ, Новгородскій воеводичъ, 406.
- Горностаѣвскій**, возный Вилен. воеводства, III, Янъ, 114, 115, 594.
- Городенскій**, Вилен. войскій и писарь Городенской Комиссіи, 383.
- Городиская**, Анна Дюстицкая, Рѣчицкая хоружна, 366.
- Городискій**, Николай, Рѣчицкій хоружій, 366.
- Горская**, см. Друцкая-Горская.
- княжна, Елена Григорьевна, въ замужествѣ—Лавринова Ратомская, Острская старостина, 471—476.
- Горскій**, Мартинъ, шляхтичъ, 272.
- князь Федоръ Григорьевичъ, 475.
- Госевскій**, Матвѣй, артилерійскій Литовскій генераль, 384.
- Госломбскій**, Петръ, ксендзь Вилен. іезуит. Казимірскаго костела, 196, 197.
- Грабовскіе**, 401.
- Грабовскій**, Александръ, возный Берестейскаго воеводства, 219.
- изъ Конопницы, Григорій Михаилъ, генераль-майоръ и шефъ ком. кавалерійскаго полка е. к. и. войскій в. кн. Лит. 627.
- Иванъ, изъ Конопницы, генераль майоръ отъ кавалеріи войскъ В. Кн. Лит.; маршалокъ конфедерациі диссидентовъ въ вел. кн. Литов., 617, 627.
- Казиміръ, Вилен. радца, 198.
- Павелъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Стефанъ изъ Конопницы, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 617.
- Фелиціанъ, Берестейскій зем. судья, 219, 220, Пружанскій маршалокъ, 319.

- **Оома**, изъ Ковопниці, генераль-лейтенантъ в. кн. Л. совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617.
- Гребиницкій**, Антоній, Минскій подстолий, 611.
- **Флоріанъ**, митрополитъ всей Руси, архиепископъ Полоцкій, 206, 207.
- Грегоровичъ**, Оедоръ, Виленскій мѣщанинъ, 306.
- Грековичъ**, Антоній, Вилен. дьяконъ митропол. Ипатія Потѣя, 63, 64, 268, 558.
- Грибовскій**, Павелъ, шляхтичъ, 202.
- **Юрій**, возный Вилен. воеводства, 113, 115, 565 566.
- **Яковъ**, 300.
- **Янъ**, шляхтичъ, 202.
- Грибъ**, Мартинъ, возный Вилен. воеводства, 496.
- Григорій**, протонотарій Кіевской митрополіи, 17.
- Григоровичъ-Сарницкій**, Оома, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Григорьевичъ**, Василій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- **Матсѣй**, Вилен. мѣщанинъ, 35.
- **Омельянъ (Емельянъ)**, Вилен. мѣщанинъ, 72.
- **Прокопъ**, землянинъ Вилен. пов., 30, 34.
- **Семень**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- **Симеонъ**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- **Хведоръ (Оедоръ)**, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Гриновичъ**, Симонъ, уніатскій священникъ, прокураторъ Луцкой епархіи, 222.
- Гринкевичъ или Садовскій**, шляхтичъ, 140, 141.
- Гришкевичъ**, Яковъ, всендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базилян. монастыря, 110.
- Гродковскій**, Демьянъ Станиславовичъ, землянинъ Ошмян. пов., 105.
- **Петръ Станиславовичъ**, землянинъ. Ошмян. пов., 105.
- **Станиславъ Станиславовичъ**, землянинъ Ошмян. пов., 105, 108.
- Громадскій**, Стефанъ, возный Вилен. воеводства, 510, 519.
- Громыка**, Владиславъ Янъ, Ошмян. чапникъ, 108.
- Гротковскій**, Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- **Товія**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Гротузь**, Вилен. староста, 365.
- **Юрій Янъ**, подстаростій, судовый депутатъ Городен. пов., 350.
- Гротъ**, Юрій, шляхтичъ, 48, Гротъ, 57.
- Грохольскій**, Валеріанъ пріоръ Вилен. доминиканскаго монастыря, 505, 506.
- Груба**, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Гружевскій**, Яковъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Грумовичъ**, Павелъ, Виленскій бургомистръ, 180.
- Грушевскій**, изъ Молодянова, Мартинъ, кухмистровичъ в. кн. Лит., членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Губа**, Петръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- **Станиславъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- **Стефанъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Губертъ**, Петръ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Гуревичъ**, Петръ, обокравшій драгоцѣнности братства Сокальской Богоматери и евангелиста Іоанна Богослова, состоящаго при Вилен. Св.-Духов. монастырѣ, 182, 163.
- Гуторовичъ**, Андрей, бывшій Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 138, 139.
- **Іосафатъ**, всендзъ, старшій Вилен. Троицкаго монастыря, 139, 140.

Д

- Давидовичовая**, Софья Яковна, въ замужествѣ Павлова Станиславовичова Довмонтова-Семичева, зем. судьяна Вилькомир. пов., 482.
- Давидовичъ**, Андрей Яковичъ, землянинъ Вилькомир. пов., 482.
- Самуэль Николаевичъ земян. Вилькомир. пов., 482.
- Станиславъ Николаевичъ, земян. Вилькомир. пов., 482.
- Давкина**, Михаилъ, Ошмян. администраторъ, 200, 201.
- Дамасъ**, папа Римскій, 45.
- Дамецкій**, Михаилъ, Браславскій чашникъ, 358.
- Данисель**, друкаръ (Виленскій типографъ), 260.
- Данилевичъ**, Фаддѣй, обыватель Трок. воеводства, 398.
- Даниловичъ**, Игнатій, Витеб. мѣщанинъ, 599.
- Базиліръ, Вилен. писарь, 248.
- коронный подскарбій, 600.
- Наутъ, Вилен. мѣщанинъ, 35.
- Даниславскій**, см. **Бокей-Даниславскій**.
- Датновская**, Матеева, урожденная Ядвига Яковна Киселовна, землянка, 482.
- Датновскій**, Матвѣй, землянинъ, 482.
- Дебертъ**, Юсифъ, Вилен. радца, 527.
- Девчопольскій**, Станиславъ, повѣренный, 430—459.
- Девялтовскій**, Павелъ, стольникъ Новгородскаго воеводства, 5, 9, 11, членъ Вилен. евангелич. збора, 506.
- Дембскій**, Адамъ, 338.
- Деметіевъ**, Митрофанъ, старшій законникъ Вилен. Св.-Духов. братства, 117.
- Деметіевичъ**, Мойсей, староста Вилен. Свято-Духовскій братской церкви, 75, 91, 92, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Павелъ, землянинъ Вилен. пов. 30, 34.
- Демидовскій-Долыгъ**, Михаилъ Юрій, 345.
- Демидовичъ**, Ягъ, шляхтичъ, 538.
- Демьянъ**, Вилен. Росскій священникъ, 16, 17.
- Денисовичъ**, Ягъ, 7.
- Дерендовскій**, Ягъ, Вилен. мѣщан., 180.
- Десераній**, Антоній, Вилен. іезуит. студентъ, 29, 33, Дезераній, 38.
- Деснотъ-Зеновичъ**, изъ Бартомина, Криштофъ, Ошмян. маршалокъ, 152.
- Де-Струнка**, Базиліръ, 398.
- Дешка**, Криштофъ, 337.
- Дешукъ**, Григорій, 430.
- Дибловскій**, Ягъ, возный Вилен. воеводства, 111, Дзюблевскій, 114, 115.
- Дидриховичъ**, Игнатій, всендзъ, старшій Вилен. базилиан. монастыря, 110.
- Диковицкій**, Венедиктъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Данилъ Леоновичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Иванъ Здавовичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Самуэль, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Степанъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Дмитровичъ**, Григорій, Вилен. православи. мѣщан., 29, 33.
- Яковъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 3135.
- Ягъ, Вилен. обыватель, 525.
- Добиничъ**, Аѳанасій, священникъ Мозырскій Михайловской уніатской, церкви, 188, 189, Дубиничъ, 192.
- Добринскій**, Деметіянъ, священ. церкви Рождества Пр.-Вогородици, что на Вилен. пражѣстьи Росъ, 19, 21, Деметій Ильиничъ, 22, Добрянскій 552.
- Довгяло**, Вацлавъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.

- Завиша, Викторинъ Станиславъ, 340.
- Кристофъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Мальхеръ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Николай, зем. Вилен. пов., 566.
- Самуель, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Ягъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103, Ворун. мѣщанинъ, 159.
- Довмонтъ, Михаилъ, 345.**
- Ягъ, Вилькомир. хоружій, Виленскій на-мѣстникъ, 100.
- Довмونتвая-Сесницкая, Софья Яновая Давидовичова, зем. судьяна Вилькомир. пов., 482.**
- Довмонтъ-Сесницкій, Павелъ Станиславовичъ, зем. судья Вилькомир. пов. 482.**
- Довойна, Трокскій стольникъ, 168.**
- Долбинскій, Герасимъ, всендзъ Вилен. іезуит. Базилірскаго костела, 197.**
- Долгорукій, князь, 300, русскій воевода, 301.**
- Дольскіе, 380.**
- Дольскій, на Дольскѣ, Кароль Ягъ, крайчій вел. вл. Литов., 340.**
- Доманская, Вилен. мѣщанка, 213.**
- Доманскій, Викторъ, Вилен. мѣщанинъ, 212.**
- Мартинъ, Вилен. мѣщанинъ, 212.
- Стефанъ. Вилен. мѣщанинъ, 212.
- Домаславскій, Теофиль, генералъ майоръ, 384.**
- Домбровская, Доминцелла Горская, жена Волков. мечника, 108.**
- Домбровский, Казиміръ Оедоръ, Равской зем. скарбинъ, 345.**
- Ягъ Казиміръ, Волковийскій мечникъ, 108.
- Домушевскій, Иванъ, Вилен. старшій збор-вий, 10.**
- Дорогичскій-Кисель, Казиміръ Самуэль, изъ Брусилова, хоружій и суррогаторъ Витеб. воеводства, 295.**
- Дорогостайскій, Монвидъ Николай, Полоцкій воевода, Лепельскій стар., Шерешевскій и Велюжскій державца, тивунъ Гояднискій и Бойсагольскій, 232, Любальскій державца, 266, 267, стар. Волковийскій, 407.**
- Дорофосевичъ, Даниль, старшій Вилен. Св.-Ду-хов. монастыря, 128.**
- Дорошковскій, Мелетій, архимандритъ Грод-ненскій и Лещинскій, 604.**
- Дорунинъ, Теофиль Леонтовичъ, старшій Ви-лен. Св.-Духов. монастыря, 212, 213.**
- Древецкій, Казиміръ, Ціолекъ, 345.**
- Древинскій, Лаврентій, чашникъ Волынской земли, 110.**
- Дроздовскій, Павелъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.**
- Друблянскій, Матей, каноникъ и прелатъ Ви-лен. кафедральнаго костела св.-Станислава, 88.**
- Друцкая-Горская, Елена (Гальшка), жена Адама Трызны, 119.**
- Друцкій-Соколинскій, князь Василій Михай-ловичъ, 461, 462.**
- князь Михаилъ Михайловичъ, 461, 462, воевода и войтъ Полоцкій, 501, 503.
- князь Семень Михайловичъ, 462,
- Дубенецкій, Андрей, членъ Слуцкой конфеде-раціи, 620.**
- Григорій, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Оедоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Дубина-Сарницкій, Артемъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.**
- Иванъ Савичъ, членъ Слуцкой конфеде-раціи, 621.
- Изъ Великихъ Сарникоу, Бондратъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Филипъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Дубинскій, Петръ, Вилен. мѣщан., радца, 540.**
- Дубискіе, Ковенскіе стольники, 386.**
- Дубовецкій, Рафалъ, членъ Слуцкой конфеде-раціи, 619.**
- Дубовичъ, Алексіушъ (Алексій), старшій Ви-лен. Св.-Троицк. монастыря, 121, 123, Алексій, 124.**
- Игнатъ, Вилен. мѣщан., Св.-Троицкій (униат.) братчикъ, 98, 100.

Дурбовскій, Андрей, шляхтичъ, 85.
Дудка, Григорій, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 98.
Дунинъ, Загоранскій староста, 385.
Дунинъ, Осипъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Думчукъ-Сарницкій, Никифоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
Дусяцкій-Рудомина, подчасій и депутатъ Браслав. пов., Литовскій трибунальный комиссаръ, 350.

Духовицъ, Павелъ, шафаръ доходныхъ дѣл Вилен. Спасскаго госпиталя, 186, 385.
Дылевскій, Стефанъ, спѣвакъ (пѣвчій) Вилен. Св. Троицкаго монастыря, 121, 122.
Дырвонинко, Александръ, 345.
Дыцюсъ, Николай, князь, докторъ богословіи, деканъ прокураторъ Вилен. (католич.) каплулы, 555.
Дѣльницкій, Григорій Зинovieвичъ, подсудокъ Городен. пов., 229, 231.

Е

Евандесъ, Матеушъ, Вилен. Евангелич. збора министръ и сеніоръ, 407.
Екатерина II-я, Императрица Всероссийская, 393, 616, 628, 631.
Еленскій, Матвѣй, подстолий Жмоит. княжества, 538.
— Ягъ, дворянинъ, 188, 192.
Елецъ, Кіевскій офіціалъ, 367.
Еліашевичъ, Вenedикъ, суперіоръ Берестейскаго базиліан. монастыря, 219.

Евлевичъ, Войтехъ, Вилен. купецъ и мѣщ. 524.
— Ягъ, Вилен. купецъ и мѣщанинъ, 524.
Ерличъ, Іоакимъ, законникъ Кіево-печерскаго монастыря, 113.
Ермаковичъ, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30.
Ермашевичъ, Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, 148, 149.
Ешиповичъ, Іосифъ, Вилен. мѣщан., 180.
Естко, Михаилъ, русскій капитанъ, 537.
— Ягъ, 314.

Ж

Жаба, Кршитофъ Ягъ, Мстиславскій подчасій, 545.
Жабина, Венцлавовая, Марена Михайловна, княжна Соколинская, королев. ротмистровая, 10.
Жагель, Мартинъ, каноникъ и прелатъ Вилен. кафедральнаго костела св. Станислава, 88.
Ждановичъ, Адамъ, землянинъ, 38.
— Григорій, священ. Вилен. Свято-Духов. братской церкви, рукоположенный въ священническій санъ Львовскимъ епископомъ Гедесономъ вслѣдствіе перехода Кіев. митроп. Ипатія Потѣя въ унию, 41, 44, 47, 48, 50, 51, 53, 57, 58.

— Григорій, землянинъ Виленскаго воеводства, 430.
— Иларіонъ, ксендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базиліан. монастыря, 110.
Жембла, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорнякаго цеха, 236, Жемола, Ягъ, 243.
Жембоцкіе, 203, 204.
Жемля, Мартинъ, Опшан. конюшій, 362.
Жилка, Кондратъ, Вилен. мѣщан., бургомистръ, 340.
Жолондзъ, чернецъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 121, 122, Жолондзъ Никодимъ, намістникъ Св.-Духов. монастыря, 125.

Жолковскій, Антоній, епископъ Пинскій и Туровскій, архимандритъ Дерманскій и Дубенскій, 603, 604, 605.

Жоравскій, Станиславъ, возный Вилен. пов., 26, 551.

Жоховская, Варбара (Варвара), Володимерова урожденная Лукашевна Ивановича Мамоничовна — скарбянка вел. кн. Литов., землянка, 497, 500.

Жохевскій, Володиміръ (Владиміръ), земляникъ, 497, 500.

— Капріанъ, архіепископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси, 155, 218.

— Станиславъ, 345.

Жуковскій, Андрей, Горватскій плебанъ, 514, 515.

— Венедиктъ, Виленскій каноникъ, Жоюйт. деканъ, 340.

— Янъ, шляхтичъ, 78.

Жукъ, Николай, 529.

Жуховскій, Венедиктъ, Малепскій епископъ, Жоюйт. суфраганъ, Вилен. деканъ, посредникъ мировой едлыки между Вилен. іезуитами и Вилен. Св.-Духов. монастыремъ, 601.

— Криштофъ, плебанъ Вилен. св.-Яновскаго востела, 562, 563.

З.

Заблоскій, Михаилъ Савичъ, Венденскій подкоморій, 108, 315.

Забрская, Катерина, Вилен. мѣщанка, 6, 7.

Забѣла, Балтрожей возный Вилен. пов., 70.

— служебникъ кн. Льва Сапѣги, 557.

Забѣло, Ома, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618

Забѣльскій, см. Щитъ-Забѣльскій.

Завадскій, Антоній, старшій Жыровицкаго базилика. монастыря, 178.

— Михаилъ, священ. Воруноской церкви, 153, 157.

— старшій Вилен. Троиц. (базилик.) монастыря, 184, 185.

— Юліанъ, священникъ Воруноской церкви, 157.

Заванковичъ, Ахметъ, Медницкій татаринъ, 566.

Завиша, Криштофъ, Минскій воевода, 364.

— Фелиціанъ, Жедейкан. староста, 364.

— Юрій, хоружій Минскаго воеводства, 170.

— Янъ, Довгило, референдарій и писарь вел. кн. Литов., 277, Мин. староста, Мстислав. подкоморій, 364.

Завишная, Яковая, Анастасія Тризіянца, 6. Филипова Шимковичова, 24.

— Федора Воловичовна, обознянка вел. кн. Литов., хоружина Минскаго воеводства, 170.

Заговичъ, Іосифъ, Вилен. бургомистръ, 143. Загорскіе, 203.

Загорскій, Богуславъ, писарь Юрборской таможи, 538.

— Войтехъ, 564.

— Павелъ, шляхтичъ, 137.

— Янъ, шляхтичъ, 137.

Задушникъ, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, медовароцъ, 555.

Закровскій, Криштофъ, возный Вилен. пов., 506.

— Матвѣй Янъ, Вилен. зем. судья, королев. дворянинъ, 340.

— Филиппъ, Вилен. лавникъ, 96.

Залѣскіе, 385.

Залѣскій, Арналь, 527.

— Кароль, королев. подчашій, 345.

— Николай, возный Вилен. пов., 65, 66, 67, 558.

— Самуль, см. Шитицъ-Залѣскій.

- Станиславъ, Вилькомирскій скарбниковичъ, 225.
- Ягъ шляхтичъ, 281.
- Заранокъ**, Жоюйт. староста, 367.
- Заремба**, Александръ, капитанъ войскъ російскихъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- изъ Калинова, Богуславъ, оберст. в. к. и. 620.
- Фелиціанъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617.
- Зарновець**, Самуилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Заровскій**, Ярошъ, 469.
- Заръцкій**, Ягъ, Упитскій старостичъ, 438, 455.
- Заховичъ**, Елисей, Вилен. Троиц. закристианъ, 123.
- Збаражскій**, Стефанъ Андреевичъ, Трок. воевода, 253.
- Збытковскій**, Севастьянъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Зданковичъ**, Василій, Вилен. краевецкій цехмистръ, 145.
- Здановичъ**, Лука, священникъ, 207.
- Юрій, шляхтичъ, 565.
- Зейферова**, Марія Воропаевна, Вилен. мѣщанка, 132.
- Зейферъ**, Ягъ, Вилен. мѣщанъ, 132.
- Зейхертъ**, Станиславъ, старшій Вилен. Троицк. монастыря, 211.
- Зеленацкій**, Яковъ, Вилен. подстароста, 353, Вилен. город. судья, 363,
- Зелицкій**, Антоній Игнатій, 309.
- Зеновичъ**, Митрофанъ, игуменъ Бронскаго монастыря, 120.
- Оома, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Зенковичъ**, Иосифъ, 387.
- Зенобой или Зеноби**, Дзяно, старшій Вилен. евангелическаго збора, 407.
- Зеновичъ**, Николай, Вилен. намѣстникъ, 325, Юрьевичъ, Вилен. намѣстникъ, 467, Ошмян. подкоморій, 556.
- Зеновльовичъ**, Бриштофъ, староста Чечерскій и Пропойскій, 407, Зеновичъ, 426.
- Юрій, каштелянъ Полоцкой земли, Десенскій староста, 411, 461.
- Зеньковичъ**, Васько, землянинъ Вилен. пов., 34.
- Зеновичова**, Марія Михайловна, Юрьева Яловичова, 10.
- Брестейская воеводина, 28.
- Зеновичъ**, Бриштофъ, Ошмян. маршалокъ, 108.
- Николай Юрьевичъ, Ошмянскій подкоморій, Вилен. намѣстникъ, 6, 9, 19, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 469, 471, 475, 476, 481.
- Юрій Яловичъ, 10, 252, 253.
- Зеновльовичъ**, Ягъ Михайловичъ, королев. дворянинъ, 252, 253.
- Зеньковичъ**, Васько, Вилен. мѣщанинъ, 30.
- Зернольфовая**, Катерина, 203.
- Зернольвъ**, Станиславъ, 203.
- Зибнерова**, Анна (Ганна), Вольтеровна, 412.
- Варвара (Барбара), Вольтеровна, 412, 413.
- Елисавета (Альжбета), Вольтеровна, 412.
- Катерина Вольтеровна, 412,
- Кристина, Вольтеровна, 412.
- Зибнеръ**, Вольтеръ Вольтеровичъ, 412, 416, 419, 420.
- Зизаній**, Стефанъ, проповѣдникъ Вилен. Троицк. монастыря, 18, 19.
- Злотницкій**, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Зміевскій**, Исаія, законникъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 125, 594.
- Змицевскій**, Фелиціанъ, Вилен. град. судья, 211.
- Змычоскій**, Иосифъ, Вилен. зем. регентъ, 385.
- Змяртовская**, Екатерина Обриская, Любальск. скарбниковая, а во второмъ бракѣ—Подберезская, Шинанская старостина, 533.
- Зубинъ**, русскій генераль-лейтенантъ, 314.
- Зубъ**, Ягъ, бояринъ, 490.
- Зулько**, Залъскій бояринъ, въ Полоцк. ведомствѣ, 164.

Зыбинъ-Кочановскій, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Зятевичева-Стрихоровая, Степаньда, Лукашова Миколаевичева, названная Анна (Ган-

на) Алексѣевна Валевна, 476, 477, 478, 480.

Зятевичъ-Стрихаръ, Лука (Лукашъ) Николаевичъ, 477—480.

И

Ивановичъ, Андрей, Виленскій мѣщанинъ, 31, 35.

— **Василій**, Вилен. Покровскій священникъ, 89.

— **Васьянъ**, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— **Левонъ**, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— **Марко**, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— **Матвѣй**, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— **Матвѣй**, золотарь, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— **Петръ**, Вилен. мѣщанинъ, 31.

— **Семень**, Полоц. мѣщанинъ, 495, 496.

— **Сергѣй**, Полоцкій мѣщанинъ, радца, 234, 235.

— **Стасько**, Вилен. мѣщанинъ, мѣдникъ русскій, 34.

— **Хведоръ** (Федоръ), Вилен. мѣщан., 31, 35.

Ивановскій, Бриштофъ, шляхтичъ, 78.

Иванъ, Вилен. Пречистен. соборный діаконъ, 16, 17, 18.

Иванковичъ, Матвѣй, шляхтичъ, 538.

Иванковичъ-Сарницкій, Николай, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Игнатовичева, Вилен. обывательница, 379.

Игнатовичъ, Василій, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 97.

Избицкій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— **Михаилъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— **Петръ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Ильговскій, Андрей, 217, скарбовнй писарь вел. кн. Литов., Тверской тивунъ въ Жомонт. землѣ, 463, 480, 548,

— **Илья**, Тверской тивунъ, 217.

Ильиничъ, Петръ, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 66, 68, 70, 268, 269.

Ильинъ, Петръ Григорьевичъ, землянинъ Опшан. пов., 38.

Исайковичъ, Илья, Вилен. радца, 16, Исаконичъ, 18, 21.

— **Янъ**, 257, 258, 259, королев. писарь, Вилен. ключникъ и дровничій, Виршубскій державца, 492, 493, 555.

Исаковичъ, Илья, Виленскій русскій радца 552.

І

Іеремія, Болестантинопольскій патриархъ, 45.

Іодковичъ, Іеронимъ, Трокскій ваштелянъ, 429.

Іосафатъ, архіепископъ Полоцкій, ярнй поборникъ уни, 190.

Іосафъ, чернецъ Вилен. Троицк. (униат.) монастыря, 86.

Іосифовичъ, Василій, Виленскій мѣщанинъ 30.

Іотка, Антоній Юрій, Лидскій крайчій, 385.

— **Францисекъ, Инфлянт. чашникъ**, 335.

ІС.

Казиміръ Великій, король польскій, 629.
Калиницкая-Тышкевичова, княжна Барбара Соломерецкая, 472.
Каленицкій-Тышкевичъ, 472.
Калинкевичъ, Леонъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Калиновскій, 387.
Калита, Оома, Вилен. мѣщанинъ, 31.
Калитымовичъ, Иванъ, Виленскій мѣщанинъ, 500.
Каменскій, Мальхеръ, королев. инстигаторъ вел. кн. Литов., 439.
Каминскій, ксендзъ комендоръ Ковен. Петро-Павлов. костела, 524, 535.
Кашшовскій, Демьянъ, учитель греческаго языка (бакаляръ грецкій) Вилен. Свято-Духов. братской школы, 30, 35, Кашисевскій, 95.
Карабановская, Екатерина Криштофова, Бра-слав. подчашина, 150,
Карабановскій, Криштофъ, Браславскій под-чашій, 150.
Карвовскій, Ягъ, возный Вилен. пов., 85.
Каролюсъ, князь Зюдерланскій, 272.
Карповичъ, Григорій, членъ Слуцкой конфе-дерациі, 621.
— Логвинъ, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 97.
— Логвинъ, корректоръ Вилен. Св.-Духов. братской типографіи, 95.
— Охромой, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
Карпъ, Дмитрій, королев. секретарь, Вилен. наѣстникъ, 62, 64, 72, 74, 76, 77, 80, 83, 84, 87, 88, 268, 270, 495, 498, 521, 522, 559, 561.
Касперъ, Станиславъ Яковъ, Вилен. мечникъ, 162.
Катаръ, Данило, членъ Слуцкой конфедераціи,
— Симоъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

Качановская, 368.
Качановскій, Лаврентій, членъ Слуцкой конфе-дерациі, 622.
— Лавриятъ, земляникъ Опшян. пов., 68, 69, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.
— Лукашъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
— Николай, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
— Романъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
— Стефанъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
— Ѳеодоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
Кашницъ, Александръ, ксендзъ Вилен. іезуит. Казиміровскаго костела, 196, 197.
Каштеля, Мартинъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ Евангелич. збора, 407.
Квечеръ, Михайль, членъ Ковенской присяжной гмины, 534, 535.
Квиленцкій, Іеронимъ, королев. скарбовный пи-сарь, Яевонскій стар., 10.
Квириунъ, „вѣмецъ“ Вилен. іезуитскій сту-дентъ, 38.
Квятковскій, Игнатій, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Кельборъ, Ягъ, возный Вилен. пов., 78, Кел-баръ, 82.
Кельчевскій, на Бельчевичахъ, Францискъ, скар-бный, 345.
Кемпенскій, Павелъ, совѣтникъ Слуцкой кон-федераціи, 618.
— Оома, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Киевскій, Юрій, земляникъ Опшян. пов., 105.
Керножицкій, Ягъ, шляхтичъ, 538.
Кетлеріанъ, 383.
Кимбаръ, Казиміръ, возный Вилен. пов., 493.
— Размусъ Яновичъ, шляхтичъ, 16, 18, 41, Казиміръ, 46, 78, 81, 82, 468, 469.
Киршоштейнъ, Іеронимъ Кришпинъ, великій подскарбій и зем. писарь вел. кн. Литов., 133, 283, 285, 340.

- Киселева, Дорота Яновна, въ замужествѣ—**
Андреева Вѣлворовая землянка, 482.
— **Елисавета (Альбета) Яновна, въ замужествѣ—** Яновна Станиславовая, землянка, 482.
— **Раина Матеевна, землянка, 482.**
— **Софья (Софія) Матеевна, въ замужествѣ—**
Михалова Купрельская, землянка, 482.
— **Ядвига Яновна, въ замужествѣ—** Матеева Дятновская, землянка, 482.
Кисель, Андрей Яновичъ, земанинъ, 482.
Кинка, Леонтъ, архіепископъ, митрополитъ Кіев.,
Галицкій и всей Руси, епископъ Владимирскій и Врестскій, опать Печерскій и Супрасльскій, 180, 368.
— **Ягъ, староста Берестейскій, 328, крайчій вел. кн. Литов., 411.**
Кишицъ, Гервазія, священникъ Борунской церкви, 157.
Кленацкій, Северіанъ, ксендзь, прокураторъ Вилен. вѣштора, 168.
Клечковскій, Николай, 15.
Климовичъ, Иосафатъ, викарій Вилен. Троиц. монастыря, 133.
— **Ома, возный Вилен. воеводства, 212.**
Клодницкій, Юрій, возный Вилен. пов., 24, 25.
Клокоцкій, Іеронимъ, староста Рѣчицкій, 366.
Клявзгейловичъ, см. Пукшта-Клявзгейловичъ.
Ковалевскій, Станиславъ, ловчій Кіевского воеводства, 286.
— **Ягъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.**
Коваль, Левонъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духовскій братчикъ, 98, 100.
Ковальскій, Томашъ, свято-Янскій викариный ксендзь, 131, 132.
Ковнацкій, Францискъ маршалокъ Жомойт. княжества, Шавельскаго пов., 319.
Козакевичъ, Іосифъ Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, 198.
Козаковичъ, Стефанъ, службникъ митроп. Мих. Рогозы, 547—551.
Козакевичъ-Сарницкій, Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— **Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.**
— **Николай, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.**
Козаковский, Адамъ Іосифъ, Ковен. зем. судья, Пятигорскій хоружій, лѣстраторъ податныхъ сборовъ Вилен. воевод. 539.
Козель-Поклевскій, Станиславъ, 340.
Козловскій, Михайлъ, возный, 202.
Козляковский, Ѳеодоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
Козяковский, Самуиль, князь, земанинъ Ошмян. пов., 105.
— **Шухунъ Фурсовичъ, земанинъ Ошмян. пов. 105.**
Койдановичъ, Яковъ, Вилен. мѣщан., 24.
Койшевскій, Ома, зем. судья Берестейскаго воеводства, 220.
Коленда, Антоній, 211.
— **изъ Стадницкихъ, Адамъ, Хилковскій староста, 362.**
— **Гавриэль, архіепископъ Полоцкій, Витебскій, Мстиславскій, епископъ Березовецкій и Лещинскій, архимандритъ Супрасльскій, администраторъ Кіевской митрополи, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 144.**
— **Константинъ Михайлъ, подсудовъ Вилен. воеводства, 340.**
— **Ягъ, Вилен. зем. писарь, 88, Коледа, 89, 90.**
Коленискій, арендаторъ сбора новоподвышенныхъ мнѣтъ (таможен. пошлинъ), 487.
Колковичъ, Григорей Харитоновичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, Кольковичъ, 35.
Колодержинскій, Андрей, 340.
Колоскій, Яковъ, земанинъ, 38.
Кольчицкій, Андрей, земанинъ, 38.
Комаевскій, Ягъ Юрцевичъ, Ковенскій староста, маршалокъ вел. кн. Литов., 216—217.
Комановскій, Антоній, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Комаровская, Тереза, изъ Прерадовскихъ, 367.

Кешаровскій, Антоій Игнацій, 206.

— Мозыр. зем. писарь, 367.

— Станиславъ, 204.

Комаръ, Геронимъ, скарбовый дворянинъ вел. кн. Литов., 284.

Комковичъ, Никаноръ, намѣстникъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 308.

Комоноецъ, Маркъ, 475.

Комоняка, Бринтофъ, Мозырскій подстолий, 132, дворянинъ, Вилен. суррогаторъ, 133.

Коморовская, фундаторка Мозырской православной церкви, 191.

Комарскій, Георгій, кап. в. к. м. и совѣтникъ Слуцкой конфедерациі. 618.

— Станиславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Юрій, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Кондратовичова, Парасковья Дамилловна, Вилен. мѣщанка, 130.

Кондратовичъ, Адамъ, Вилен. мѣщанинъ, 129, 130.

— Андрей, Вилен. деканъ, 216—218.

— Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Дух. братчикъ и фундаторъ, 60.

Конинскій, Георгій, епископъ Вѣлорусскій, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 617, 628.

Кононовичъ, Исавъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 65, 77, 78, 84, райца, 87.

— Семень, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Конопацкій, изъ Конопекъ, Мартинъ Янъ, 340.

Конопицкая, Иоанна, старшая Вилен. базилян. монастыря, 200, 202.

Константиновичъ, Иосифъ, 288.

— Лаврентъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 29, 33.

Копчевскій, Янъ, Вилен. радецкій писарь, 540, 542.

Коплевская, Адамовна, урожденная Рампа Ярошевичовна Радковская, землянка, 482.

Коплевскій, Адамъ, землянинъ, 482.

Копоть, Лука, королев. дворянинъ, 15.

— Петръ, Вилен. православи. мѣщан., 81.

Коптевичъ, Петръ Исаковичъ, Вилен. мѣщанинъ, Свято-Духовскій братчикъ, 56, Копцевичъ, 65, 77, 78, 87, Св. Троицкій (униатскій) братчикъ, 98, Копцевичъ, райца, 100.

Коптевна, Доминитра, въ замужествѣ Григоровая Стравинская—Витеб. капиталновая, 556.

Корбутовичъ, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, райца, 212, 213.

Корвинъ - Красинскій, Богуславъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 617.

— Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, — 618.

— Оса, Гомельскій старостичъ, членъ Слуц. конфедерациі, 618.

Корвинъ-Петровскій, Иосифъ, Черниговскій и Вилен. подвоевода, 185, 309, 372, 385.

Корвинъ-Петрозолинъ, Мартинъ, капитанъ членъ Слуцкой конфедерациі, 620.

Корейва, Матвѣй, шляхтичъ, 78, Матвѣй, 86.

Корейво, Михаилъ, 381.

Кореневичъ-Высоцкій, изъ Высокаго, Андрей, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Кореневскій, Владиславъ, чашникъ и ротмистръ Оршан. пов., 167, 168.

Коренковскій, Янъ, дворца Вилен. русскаго госпиталя св. Петра, что на Зарѣчьи, (униат.), 116.

Коризна, Севастьянъ Станиславовичъ, Вилен. грод. писарь, 406.

Король, Авдѣй (Овдей), тивунъ Олуфрѣев. монастыря, 597.

Корельковичъ, Маваръ, Виленскій мѣщанинъ, 83.

— Прокопъ, Вилен. православи. мѣщан., 77, 78, 81, 87.

Корсакова, Григорьевна, Александра Ратенская—Острекая старостянка, 474.

Корсакъ, Александръ, скарбинъ Оршан. пов., 398.

— Езофъ, 499.

— Бароль Янъ, горужій Смоленскаго воеводства, 353.

- Павелъ, архимандритъ Олуфрина монастыря, 597, 598.
- Рефалъ, архидиаконъ Галицкій, настоятель Вилен. св. Троицкаго унив. монастыря, 111, 112, 566.
- Семенъ, земл. Полоцкаго пов., 498, 499.
- Удѣльскій, Иосифъ, Полоцкій левчій, 164.
- Удѣльскій, Михаилъ Стефанъ, городскій писарь Полоцк. воеводства, 163, 164.
- Петръ, земанинъ Полоц. воеводства, 511, 512, 513.
- Корыбскій, Янъ**, шляхтичъ, 123.
- Косинскій, Янъ Николаевичъ**, возный Вилен. воеводства, 17, 18, 19, 21, возный Вилен. пов., 265, 467, 469, 481, 482, 488, 552, 553.
- Космовскій, Станиславъ**, викариный ксендзь Виленскаго св. Яновскаго костела, 562, 563.
- Косебуцкій, Михаилъ**, Вилен. мѣщанинъ, 180, бургомистръ, 185.
- Косовскій, Иеронимъ**, Мозыр. подкоморій, Домановскій староста, директоръ Виленскаго воеводства, 352.
- Коссъ, Веніаминъ**, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Костентиновичъ, Деякъ** Вилен. мѣщанинъ, 72.
- Костровицкій, Михаилъ**, 525.
— Стефанъ, Дерптскій хоружій, 345.
- Костениковичъ, Деякъ**, Вилен. православн. мѣщанинъ, 81.
- Кость, Адамъ**, Дорогичин. войсковой судья, 387.
— Иосифъ, Дорогичин. стольникъ, 387.
- Костяковичъ-Горбановскій, Ивашъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Котелова, Кристина** Гиблевна, войскал Трок. воеводства, 379.
- Котель, Владиславъ**, войскій Трок. воеводства, 479.
— Казиміръ Миланъ, Витебскій канцелярь, 108, 152, Маршелецкій староста, 376.
— Криштофъ, Вилен. град. писарь, 219.
— Михаилъ, подскарбіи вел. кн. Литов., 360, 366.

- Бердзювскій староста, 387.
- Котловскій, Александръ**, шляхтичъ, 531.
- Котлубай, Сильвестръ**, старшій Вилен. Троицк. монастыря, 115, 116, наместникъ монастыря, 121.
- Котлубъ, Семенъ**, служебникъ митропол. Михаилъ Поля, 62, 268.
- Котовичъ, Андрей**, Городенскій писарь, 289, 231, Городен. староста, 387.
— Бальцеръ, шляхтичъ, 86.
— Янъ, Вилен. мѣщанинъ, Св. Духов. братчикъ, 98, 100.
- Кочарга, Янъ**, Вилен. мѣщанинъ, 116.
- Кочарскій, Лука**, 528.
- Кочерговскій, Петръ**, возный Барствянскаго воеводства, 220.
- Коцицъ, Михаилъ**, Вилен. зем. писарь, 345.
- Коцицы**, 366.
- Кравецъ, Ольхимъ**, Вилен. мѣщанинъ, староста Св.-Духов. братской церкви, 98, 100.
- Краснощековъ, Русскій бригадиръ**, 312, 313.
- Красовскій, Доминикъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Семенъ, Вилен. мѣщанинъ, 65, 77, 78, 87, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
— Янъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Красовъ, Шведскій генералъ**, 300.
- Крейцовичъ, Павелъ**, Вилен. мѣщанинъ, 31, Брацковичъ, 35.
- Кретый, Францискъ**, Вилен. мѣщан., 180.
- Криволапка, Вилен. мѣщанинъ**, 122.
- Крижановскій, Янъ**, 464.
- Криштофъ**, викариный ксендзь Ковенскаго монастыря кармелитовъ босыхъ, 216.
- Кроха, Иванъ**, Вилен. Свято-Духов. братскій староста, 71, 91.
- Брупскій**, 183, Янъ, Вилен. мѣщан., радца, 540.
- Крушиневскій, Андрей**, священникъ Големовской церкви, 611.
- Крышковскій, Северианъ**, мѣщан., Вилен. Доминиканскій монахъ, 506.

Кубловскій, Михаилъ Ушаевъ, Пинскій войскій и град. писарь, 174.
Кублинскій, Казимиръ, пѣвчій Борунской церкви, 153.
Кублицкій, Михаилъ, 310.
Кузьминскій, Бурило (Кирилл), шляхтичъ, 71.
Кулеша, Францискъ, маршалокъ Волковыскаго пов., 319.
Кульвинская, Анна Моисеевна, 530.
— Изабелла, Осимовская, 530.
Кульвинскій, Казимиръ, 530.
— Юрій, 530.
— Ягъ, 530.
Кульчинскій, Игнатій, Городенскій опать и офиціаль, архимандритъ, 194.
— Мартинъ, консульторъ Вилен. св. Троицк. монастыря, 603, 604.
Купрель, Михаилъ, земанинъ, 482.
Купрельская, Михаловая, урожденная Софья Матвѣевна Биселевна, 482.

Кургановскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедераци, 622.
Курловичъ, Хотѣя, Вилен. православи. мѣщанинъ, 29, 31, 33, 35
— Оедоръ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 31, 36.
Курнатовскій, Владиславъ, членъ Слуцкой конфедераци, 620.
— изъ Витыня, Даниль, членъ Слуцкой конфедераци, 619.
Куровскій, Юрій, земанинъ Бресткаго воеводства, 524.
Курпскій, Станиславъ, шляхтичъ, 488.
Курчевичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 39.
Курчъ, Стефанъ, Берест. воевода, 345.
Кутузскій, Августинъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
Кушеличъ, Михаилъ, Вилен. купецъ мѣщанинъ, 525.

Л

Лабовскій, Оома, членъ Слуцкой конфедераци, 619.
Лаврентій, чапникъ Волынской земли, староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 115.
Лавриновичовая, Анна Лусцелевна, Станиславовичовая, Вилен. мѣщанка, 524.
Лавриновичъ, Станиславъ, Вилен. мѣщанинъ, 524, 528.
Лазаровичъ, Мойзешъ, еврей, сотоварищъ арендатора Вилен. королев. монетнаго двора Николая Сеньковского 504.
Лазовскій, Стефанъ, пѣвчій Борунской церкви, 153.
Лазоровичъ, Карлъ, священникъ Виленской Свято-Духовской братской церкви, рукоположенный во священника Львовскимъ епископомъ Гедесономъ вслѣдствіе перехода Кіев. митроп. Ипатія Потѣя въ унию, 25,

41, 44, Лазаровичъ, 47, 48, 50, 51, 53, Лазаровичъ, 57, 58.
— Николай, шляхтичъ, 28.
Лакута-Сарницкій, Василій, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
— Оома, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
Ланевскій-Волкъ, Александръ, членъ Слуцкой конфедераци, 619.
— Владиславъ, членъ Слуцкой конфедераци, 618, 627.
— Георгій, совѣтникъ Слуцкой конфедераци, 618.
— Даниль, капитанъ конной гвардіи Литов., членъ Слуцкой конфедераци, 619.
— Николай, полковникъ членъ Слуцкой конфедераци, 619.
— Самуиль, майоръ совѣтникъ Слуцкой конфедераци, 618.

Ланка, Василій, Вилен. мѣщан. Св.-Духов. братчкъ, 98, 100.

Ланска, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.

Лебедець, Стефанъ, дозорца надъ имуществомъ Вилен. церковныхъ госпиталей (уніат.), райца, 116.

Левковичъ-Сарниціи, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Лемкевичъ, Мозырскій зем. писарь, 191.

Лемпартовичъ, Каспаръ, дозорца надъ имуществомъ Вилен. госпиталей (уніат.), Лемпартовичъ, райца, 116.

Ленартовичъ, Николай Станиславовичъ, сынъ Вилен. хоружаго, 10.

Ленартовичъ-Довгяловичова, Станиславовая, Варвара Павловна, Вилен. хоружанка, 10.

Ленчицкіи, Даниэль Вилен. мѣщан., друзварь (типографъ), 6, 7, 8.

Леонтій, первый Біевскій митрополитъ, 44.

Лехъ-Островскій, Павелъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Лешкевичъ, Янъ, королев. секретарь, актуальный регентъ задворной канцеларіи в. кн. Литов., Вилен. войтъ, 143, 146.

Лимонтъ, Филиппъ, Вилен. іезуит. студентъ, 30, 35.

Липинскій, Рафаилъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Липовскій, Станиславъ, Бушскій всендзъ-плебанъ, 528—529.

Липскій, Товія, Вилен. сварбянъ, 352.
— Краковскій епископъ, 382.

Лисецкіи, Андрей, пасторъ-проповѣдникъ Соломейскаго евангелическаго збора, 528—529.

Лисовскій, Янъ, Полоцкій подвоевода, 512.

Литаворъ-Абрамовичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Лобанъ, Григорій, 13, 14, Григорій Матвѣевичъ, 15.

Левойко, Янъ, маршалокъ Мозыр. пов., 324.

Лозницкіи, Василій, 175.

— Иванъ, шляхтичъ, 50.

Лозницкая, Теодора Ожаровна, 412, 413, 416, 419.

Лозницкіи, Станиславъ Юрьевичъ, 411, 412, 413, 416, 419.

Лонцкіи, Янъ, ротмистръ, 438, 455.

Лопатенскій, Николай (Миколай), Вилен. іезуитскій студентъ, 35, 38.

Лопатинскій, Венцлавъ, королев. дворянинъ, 435.

Лонацинскій, всендзъ, секретарь вел. кн. Литов., 390.

Лонинскій, Янъ, писарь стараго мѣта въ Вилен. прикоморѣ, 486, 487.

Лосицкіи, Павелъ, членъ Слуцкой конфедерациі 622.
— Юрій, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.

Лоретій, Бернардъ Людовикъ Кастанъ, Вилен. райца, войтъ Вилен. митрополичьей вриядики, 185, 198.

Лошакъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.

Лукашевичъ, Антоній, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
— Матвѣй, Вилен. мѣщанинъ, 508, 510.
— Теодоритъ, Вилен. Св.-Духов. дякопъ, 125, 594.

Лукіянскій, шляхтичъ, 140, 141.

Лукьянскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Лукьяновичъ, Филиппъ, староста Вилен. Св.-Духов. братской переви, 32, 37.

Лумша, Ярола Григорьевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, Ермола, 35.

Лукевичъ, Богданъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.

Лучка, Гаврилъ Абрамовичъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.

Лучинскій, Петръ, 108.

Лынга, Янъ, Вилен. мѣщан., 181.

Лычковскій, Стефанъ, Вилен. ратушный писарь русской лавицы, 525.
— Янъ, Несвижскій обыватель, 526.

Львовая, Райна, жена Вилен. Пятниц. священника, 76.

Львовичъ, Михаилъ, воевода, пріеуз Пинскаго Доминиканскаго монастыря, 174.
Львовъ, Александръ, священ. Виленскій Пятницкой церкви, 76.
Льбачко, Янъ Войтеховичъ, Вилен. зем. судья, 430.
Львовичъ, Александръ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
Лютостанскій, Мартинъ, воев. Вилен. воеводства, 123.

Льонтусъ, Богуславъ Эрвотъ, Ковен. бургомистръ, 534, 535.
Львовскій, Якубъ, студентъ Вилен. іезуитск. академіи, 498, 499.
Ляхницкій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Ляховичъ, Антоній, Вилен. мѣщан., рада, 540.
Ляцій, русскій генераль, 311.

М

Магнушевскій, Войтехъ шляхтичъ, 95.
Мазоловскій, Антоній, 538.
Макарскій, Михаилъ, 206.
Максимовичъ, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.
Малахвеевичъ, Демоній, Вилен. мѣщанинъ, 65.
Маловичъ, 385.
Малыка, Самуэль, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Малышковичъ, Андрей, Вилен. православи. мѣщанинъ, 29, 33.
Мамоничова, Варбара (Варвара), Лукашовна (Лукинишна) Ивановичова — скарбянка вел. кн. Литов., въ замужествѣ — Володимірова Яховская — землянка Вилен. пов., 497, 500.
— Варбара (Варвара), Лукашовна Ивановичова (вторая жена) — скарбянка вел. кн. Литов., Дисненская старостина, урожденная — Семеновна Войнянка — Мстиславская каштелянова, во второмъ бракѣ — Марціанова Гедройтева, княгиня, землянка Вилен. пов., королев. ротмистрова, 497, 499, 500.
— Марина Лукашовна (Лукинишна) Ивановичова — скарбянка вел. кн. Литов., въ замужествѣ — Криштофовна Вицкая — землянка Вилен. пов., 497, 500.

Мамоничъ, Кузьма, Виленскій мѣщанинъ, бургомистръ, 460.
— Левонъ (Левъ), Вилен. мѣщан., Св. Троицкій (уніат.) братчикъ, 98, рада, 100, Леонъ Кузьмичъ, 488, 489.
— Лукашъ (Лука), скарбян. вел. кн. Литов., стар. Дисненскій, 11, 12, 329, 489, 493, Лукашъ Ивановичъ, 497, 498, 499, 500.
Маниковскій, Флоріанъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
Манковичъ, Константинъ Павель, Вилен. рада и писарь, 198.
Маринъ, Петръ Ролатовичъ, факторъ Вилен. купца Вигольта, 487.
Мартиновичъ, Матясъ, землянинъ Лидск. пов., 33.
— Петръ, шляхтичъ, сынъ воевога, изъ Бреста, 31, 35.
— Стась, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
— Стефанъ, спѣвака (пѣвчій) Вилен. Св. Троицк. монастыря, 121.
Мархачъ, Адамъ, 329.
Марцинкевичъ, Илья, урядникъ Упитскаго пов., 369.
— Павель, урядникъ Упит. пов., 369.
— Лятонскій подсудокъ, 384.
Ласкевичовна, Раина Петровна, жена Новгород. стольника Павла Девилютовскаго, 5, 9, 11.

Масковскій, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, золотарь (золотыхъ дѣлъ мастеръ), 469.

Масальскій, Григорій, зем. судья Городен. пов., державца Перстунскій, 229, 230, Григорій Аванасьевичъ, Городен. подсудожъ, державца Перстун. и Обельскій, 231.

— Михаилъ, великій писарь вел. кн. Литов., Городен. староста, 193, Вилен. каштелянъ, великій гетманъ вел. кн. Литов., 399.

— Ѳеодоръ, 562, 563.

Матушевичъ, Станиславъ Ѳома, 340.

Матушковскій, Николай Мартиновичъ, землянинъ Вилен. пов., 111, 112, 566.

Матыашъ (Матвій), канторъ Вилен. евангелическаго збора, 131.

Матѣевичъ, Лавринъ, шляхтичъ, 75.

— Янъ, шляхтичъ, 86.

Махновичъ-Сарницкій, изъ Великихъ Сарниковъ, Григорій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Мацолевичъ, Константинъ, Вилен. мѣщанинъ, 180.

Мадковичъ, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Христофоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Медвѣцкій, Матисъ, Вилен. мѣщанинъ, 481, 482.

Медзеховскій, Янъ, 340.

Медоварецъ, Лукашъ, Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.

Медоноцкій, Гавриль, 345, королев. секретарь, 249.

Мейеръ, Андрей, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Іосифъ, Смолен. ротмистръ, 222.

Мерзеевскій, Антоній, 532, 533.

— Михаилъ, Серадскій стольникъ, администраторъ Новгородскаго воеводства, 532, 533.

Метельскій, Станиславъ, Люботовскій староста, 389.

Метыцкій, Рафаиль, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Мечникъ, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духовскій братчикъ, 98, 100.

Миклашевичъ, Николай Яновичъ, военный Вилен. пов., 41, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 57, 99.

Николаевичъ, Янъ, землянинъ вел. кн. Литов., 70, 510.

Никулитъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Мартинъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— Стефанъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 618.

Миловскій, Антоній, шляхтичъ, 139, 140, 141, 142.

— Бонифацій, Ошмянскій грод. регентъ, 139, 140, 141, 142.

— Михаилъ, шляхтичъ, 139, 140, 141, 142.

Милосницкій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Минковичъ, Андрей, Вилен. бургомистръ, 180, 185, 198.

Мисевичъ, Григорій, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

— Себестьянъ, Вилен. бурмистръ, членъ евангелическаго збора, 407.

Митрофанъ, монахъ Вилен. Свято-Духовской церкви, 118.

Минтовтъ, Бриштофъ Яновичъ, землянинъ, 482.

Михаилъ, архіеп. митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 17.

— король Польскій, 144, 236, 237, 245, 246, 247, 281, 282, 289.

Михайло, дьяконъ Вилен. Свято-Духов. церкви, 30, 35, Михаилъ, 47, 48, 57, 58.

— писарь короля Сигизмунда I-го, Кормяловскій и Стоклишскій державца, 241.

- Нихайловичъ, Авраамъ, землянинъ** Вилен. пов., 30, 34.
- **Мартинъ, Вилен. райца**, 72.
- **Шимонъ (Семенъ), шляхтичъ**, 48, слуга Вилен. русскаго Петровскаго госпиталя, что на Заръчъхъ, 116.
- **Янъ, шляхтичъ**, 115.
- Нихаловскій, Андрей**, 345.
- **Федоръ**, 345.
- **шляхтичъ, (свовольникъ и шведникъ рѣчи-посполитой)**, 512.
- Нихевичъ, Варлаамъ, старшій** Вилен. Св.-Духов. монастыря, 161.
- Нихинковичъ, Яковъ, бѣаринъ**. 27.
- Нихинчъ, Николай, землянинъ** Опшан. пов., 559, 560.
- Ницовичъ, Игнатій, маршалокъ** Россіен. пов., 319.
- Ницута, Антоній, изъ Ваганова, подстолий и судовой подстароста** Городен. пов., 193.
- Нинкеловичъ, Янъ, Вилен. мѣщан.**, членъ гмины, 540.
- Нинискій, изъ Минна, Богуславъ, членъ** Слуцкой конфедерации, 619.
- **Базиниръ, совѣтникъ** Слуцкой конфедерации, 618.
- Ногила, Петръ, архимандритъ** Биево-печерскаго монастыря, 113.
- Медзюлевскій, священникъ** Вилен. офицаль, 542.
- Межиловскій, Андрей, протопопъ** княжествъ Слуцкаго и Копильскаго, 110.
- Мезюлевскій, Виленскій офицаль**, 216, генеральный, 218.
- Мейгисъ, Станиславъ**, 345.
- Мейсевичъ, Андрей, Вилен. мѣщанинъ**, 30, 34.
- Мекрицкій, Войтехъ, шляхтичъ**, 81.
- Мелинскій, шляхтичъ** волонтеръ, (свовольникъ и шведникъ рѣчи-посполитой), 512.
- Молодецкій, трибунальный инстигаторъ**, 197.
- Монкевичъ, Богуславъ, членъ** Слуцкой конфедерации, 619.
- **Игнатій Янъ, Олесницкій староста**, 388.
- **Михалъ**, 345, 379.
- **Сакулъ, Рѣчницкій подчиненій**, 345, Вилен. чашиникъ, 352.
- Монцовичъ, Юзефъ**, 297.
- Мордешъ-Шотъ, Вильгельмъ, Вилен. мѣщанинъ**, 509, **Морденовичъ**, 510.
- Мордзинскій, Янъ, сборщикъ** новоковнинскаго мита въ г. Вильгъ, 487, 488.
- Морезъ, Михалъ, Вилен. бургомистръ**, 180.
- Моротъ, Янъ, викарный священникъ** Борункай церкви, 105, 106, 107.
- Мосевичъ, Викентій, Вилен. конюшій**, 362, 379.
- Мосевичъ, Александръ Янъ, Шавловскій г-вунъ, Лядскій зем. писарь, Вилен. сурр-гаторъ**, 599, Вилен. подвоевода, 600.
- **Станиславъ Яновичъ**, 470.
- Москаль, Константинъ, Вилен. православн. мѣщанинъ**, 81.
- **Михалъ, Вилен. православн. мѣщанинъ**, 84.
- Мочульскій, проповѣдникъ** еванг. веновѣдами 611.
- Мриглодъ, Анселонъ, Вилен. райца**, 55, 58, 61.
- Муравницкій, Петръ, землянинъ** Городнен. пов. 514.
- Мухлинскій, Матвѣй, Вилен. мѣщан.**, членъ гмины, 540.
- Мысликъ, Павелъ, членъ** Слуцкой конфедерации, 619.
- Мѣлецкая, Елена Николаевна (Гальшка Милановна) Радзивиловна, княжна изъ Оли и Несвижа, Николаева Подольская и водина, старостина** Городенская и Немѣстская, 420—428.
- **Катерина Николаевна, Подольская и водина**, 422, 424, 426.
- **Софья Николаевна, Подольская воевода** 420, 422, 424, 427, 428, 429.
- Мѣлецкіе**, 421, 422.
- Мѣлецкій, Николай, Подольскій воевода, роста** Городенскій и Новомѣстскій, 427, 428.
- Мѣшковскій, Янъ, королев. дворянинъ**, 2

И.

- Навоша, Петръ Юрьевичъ**, возный Вилен. пов., 47, 48, 57.
- Нарбутовичъ, Тарасій**, монахъ Вилен. Троиц. монастыря, 123.
- Нарбутъ, Александръ**, Довгаю, 340.
- Антоній, маршалокъ Лидскаго пов., 319.
- Иеронимъ Довгаю, землянинъ Вилен. воеводства, 101, 102.
- Севастьянъ, 520.
- Наргеловичъ, Матвѣй**, Таборяшскій администраторъ (управляющій) 200, 201.
- Наркевичъ, Леонъ**, священникъ Езерской церкви, 194.
- Нарковичъ, Мартинъ**, 551.
- Нарушевичъ, Адамъ**, епископъ и писарь Вилен. воеводства, 223.
- Криштофъ, землянинъ Вилен. пов., 74, 75.
- Станиславъ, Виленскій тивунъ, 411, Метиславскій каштелянъ, староста Рѣчицкій и Гичицкій, 429.
- Янъ, король. ловчій вел. кн. Литов., 24, 60, 325.
- Насуповичъ-Халецкій**, князь-татаринъ, 520.
- Неглинъ**, шляхтичъ, 248.
- Некрасевичъ, Петръ Яновичъ**, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
- Янъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
- Немѣранка**, Домницяла, Дерптская хоружанка, 159.
- Несторовичъ**, Берест. каштелянъ, 364, Янъ, Берест. подстолий, 365.
- Никфоръ**, Вилен. Свято-Духов. монахъ, 29, девятый чернецъ, 33.
- Новгородецъ, Семень Яновичъ**, Вилен. мѣщанинъ, 65, Св.-Духов. братчикъ, 98, Новгородецъ, 100.
- Новицкій, Данилъ**, шляхт., 25.
- Матвѣй Ждановичъ, шляхтичъ, 81.
- Новоша, Петръ Юрьевичъ**, возный Вилен. воеводства и повѣта, 16, 18, 28, 556.
- Ноздрина-Качановскій, Стефанъ**, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
- Нолькинъ, Иванъ**, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Новгартъ, Петръ**, державца Ракоитишскій и Лаваринскій, лѣсничій Оршанскій и Перелайскій, 273, 413.
- Нурсевичъ, Самуилъ Муховскій**, татаринъ, 105.
- Шахана Абрамовичъ, татаринъ, 105.
- Нѣмчинъ, Петръ**, настеровой на Вилен. король. почетномъ дворѣ, 504.

О.

- Оберскій, Вернардъ**, Горбовскій староста, 207.
- Обришская, Екатерина**, въ первомъ бракѣ—Любельская, скарбиникова Змяртовская, а во второмъ—Шиманская, старостина Подберезская, 533.
- Овсянниковичъ, Васильо**, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Огниская, Ренна Воловичовна**, Троицкая подкоморина, фундаторка Кронскаго монастыря, 120.
- Огнискій, Александръ Марціанъ**, изъ Ковельска, князь, канцлеръ вел. кн. Литов., стар. Метибоговскій и Радомковскій, 603.
- Антоній, Троекскій каштеляничъ, 364.

- Богданъ, князь, Трокскій подкоморій, 29, 33, Богданъ Матвѣевичъ, Дорсуншскій и кор. державца, 41, 43, 49, 59, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 85, 89, фундаторъ Бронскаго монастыря, 120, изъ Козельска, Трокскій подвоевода, 325.
- Богданъ Федоровичъ, Троцкій подстолий, 41, 49, 59.
- Жюнойтскій староста, 249.
- графъ Казимиръ Михаилъ, изъ Козельска, Вилен. воевода, 534, 536.
- Мартинъ, Трокскій воевода, королев. комиссаръ, 286, канцлеръ вел. кн. Литов., посредникъ мировой сдѣлки между Вилен. Св.-Духов. братствомъ и Вилен. иезуитами, 601.
- Янъ, князь, трибунальный свѣтскій судья, 88, Кормаловскій державца, 109, староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 115, Волковыскскій маршалокъ, Виленскій подвоевода, 128, 277, 518.
- князь, Вилен. воевода, 542.
- Огульбъ-Шотъ, Яковъ, 510.**
- Огурцевичъ, Андрей, Вилен. бургомистръ, 143.**
- Януарій, Вилен. Троицк. архимандритъ, 604.
- Озембловскій, Иосифъ, Вилькомир. судья, 367.**
- Околовъ, Людвигъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
- Окуличовая, Анна Шелепневна, Стефановая, зем. Мин. воеводства, 177.**
- Окуличъ, Василій, землянинъ Мин. воеводства, 177.**
- Доминикъ, земл. Мин. воеводства, 177.
- Михаилъ, земл. Мин. воеводства, 177.
- Стефанъ, земл. Мин. воеводства, 177.
- Окуновна, Светохна, въ замужествѣ Вальцеровая Раецкая—Трок. войская, 559, 560.**
- Олексей, (Алексѣй), священникъ Ковенской русской церкви, 216.**
- Олельковичъ, Семенъ Янъ Юрьевичъ, Слуцкій князь, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429.**
- Оленская, Марія Сеньчиловна, Вилен. мѣщанка, 526.**
- Олендскій, Адамъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.**
- Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618.
- Оленцовъ, Симоны, провинціалъ, законникъ Борунскаго базилян. монастыря, 155.**
- Олешевскій, Янъ прокураторъ Вилен. Троицк. монастыря, 143, 146, старшій Борунскаго монастыря, 165.**
- Ольфовичъ, Даміанъ, Вилен. мѣщанинъ, 212, 213.**
- Ольшаница, Томашъ, Вилен. мѣщан., 564.**
- Ольшанскій, Дрошъ, 461.**
- Ольшевскій, Криштофъ, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.**
- Фирсъ, педагогъ (учитель) Вилен. Свято-Дух. школы, 29, русскій педагогъ, 33.
- Омельянь, Вилен. Ивановскій священникъ, 16, 17.**
- Омужскій, Станиславъ, 340.**
- Орановскій, Криштофъ, Вилен. скорнякъ, 237.**
- Станиславъ, Вилен. грод. судья, 219.
- Опецъ, Василій, Новгород. каштелянъ, 162.**
- Опока, Фаддей, Мозырскій ландвойтъ, усердный защитникъ Мозырскихъ православныхъ жителей отъ насилій униатской миссии, 188—193.**
- Оранскій, Янъ, 188, 192.**
- Орвидъ, Самуэль, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
- Орда, Михаилъ Самуиль, зем. писарь Пин. пов., 162.**
- Орлицкій, Янъ, Рѣчпкскій коморникъ, 540.**
- Орѣшка, Михаилъ, Пинскій подстолий и подстаростей, 174.**
- Осецкій, Вацлавъ, сениоръ (старшина) Вилен. Евангелич. збора, 556.**
- Осимъ, Янъ, Вилен. зем. судья, 90.**

Осиповичъ, Матвѣй, Вилен. райца, провизоръ доходныхъ статей Вилен. Спасскаго госпиталя, 186, 198.

Осифовичъ, Василій, Вилен. мѣщан., 34.

Оскерко, Антоній, Новгород. каштелянъ, ревностный защитникъ православныхъ Мозырскихъ жителей, 188—193.

— Сервацій, Мозырскій староста, ревностный защитникъ православныхъ Мозырскихъ жителей отъ насилій уніатскихъ миссіонеровъ, 188—193.

Осмоловскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.

Осолинскій, изъ Тенчина, Михаиль, коронный регентъ, Мельницкій староста, 303.

Остапловичъ, Константинъ, Вилен. мѣщанинъ, 30.

Остаповичъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
— Константинъ, Вилен. мѣщан., 34, 77,
Остафовичъ, 78, 87.

Остикъ, Юрій Юрьевичъ, Мстиславскій воевода, Браславскій староста, 253, 411.

Остремскій, Францискъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Островскій, Александръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.

— Антоній, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Василій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Михаиль, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Протасій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Якубъ, шляхтичъ, 31, 35.

— Сарницкій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Острожскій, князь Константинъ, Бѣя. воевода, 6, 7, маршалокъ Волынской земли, Владимір. староста, 406.

— Янушъ, Волынскій воевода, 421.

Отроковъ, Семень, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Оффенгаузъ, Мартинъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 617.

— Стефанъ, Дерптскій подкоморичъ и членъ Слуцкой конфедерациі, 618.

III.

Наберовскій, Янъ, шляхтичъ, 31, 35.

Навловницкій, Касперъ, Вилен. райца, 528.

Навловичъ, Михаиль, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.

— Юзефъ (Юсифъ), Вилен. мѣщанинъ, сапожникъ, 76.

— Тома (Хома), Вилен. мѣщанинъ, 35.

Навловскій, Павелъ, Виржанскій бургомистръ, 529.

— Ромуальдъ, священникъ Воруноской церкви, 158.

Накошъ, Александръ Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 618.

— Константинъ, поручикъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 618.

Пальчевскій, Матвѣй, шляхтичъ, 538.

Нарисовичъ, Казиміръ Янъ, Пинскій подчашій и град. судья, 174.

Нарисевичъ, Иванъ, Вилен. протопопъ и митрополіцій намѣстникъ, 5, Пархвеновичъ, 9, 10, 16, 17, 20, 460.

Нацовая, Нарушевичовна, подканцлерина вел. кн. Литов., Жюмонт. старостина, 159.

Наць, Михаиль, Вилен. воевода, великій гетманъ вел. кн. Литов., сеймовный маршалокъ, Михаиль Петръ, 340, 402.

— Павелъ, Витебскій каштелянъ, 254.

— Пашкевичъ, дворянинъ, 197.

— Юрій, Витебскій воеводичъ, 270.

Нанковичъ, Адамъ, 521.

— Андрей, 221, 222.

— Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 180.

- Данилъ, Вилен. мѣщан., радца, 540.
- Николай, Ковенскій подстолий, 217.
- Симоъ, Вилен. мѣщан., членъ гниги, 540.
- Пашковичъ**, Богданъ, витеблянинъ, 24.
- Генадій, Лядонскій, консулиторъ Вилен. Троицкаго монастыря, 209.
- Павелъ, Вилен. бургомистръ русской лавицы, 73.
- Пекарскій**, Василій, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Данилъ, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Иванъ, членъ Слуцкой конфедераци, 620, 621.
- Павелъ, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Семень, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Филиппъ, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Пекнисскій**, Гиацинтъ, старшій Литовской провинци войскъ неунитовъ и Вилен. Св.-Духов. монастыря, 221.
- Пелиская**, Петровна, урожденная Ульяна Гинтовтовна, землянка, 482.
- Пелискій**, Петръ, землянинъ, 482.
- Пенкальскій**, Симоъ, членъ Слуцкой конфедераци, 619.
- Перегудъ**, Гавриилъ, членъ Слуцкой конфедераци, 620.
- Перишковичъ**, Андрей, Вилен. мѣщан., 180.
- Песлякова**, Евфросинія, Ляданская, Стефанова, 105, 106, жена Докшицкаго священника, 155, 157.
- Бонстантія Стецьковичовна, жена священника Воруи. цер. Николая Песляка, 105.
- Песлякъ**, Александръ Стефановичъ, коллаторъ Воруи. церкви, 106, 109.
- Василій Стефановичъ, коллаторъ Воруи. церкви, 106, 109, 152, 155, 158, 165, 166.
- Миколай, священникъ и фундаторъ Воруи. церкви, 104, 152, 154, 155, 156.
- Петръ Стефановичъ, коллаторъ Воруи. церкви, 106, 109, 152, 153, 155, 157.
- Яковъ Стефановичъ; коллаторъ Воруи. церкви, 106, 109, 155, 165, 166.
- Янъ Миколаевичъ, коллаторъ Воруи. церкви, 104—109, 156, 157, 158, 159.
- Янъ Стефановичъ, коллаторъ Воруи. церкви, 106, 109, 152.
- Петковичъ**, Александръ, 345.
- Езофъ, актеръ справъ сборовыхъ вел. кн. Литовскаго, 516, 518.
- Иосифъ, пѣвчій Воруи. церкви, 153.
- Мальхоръ, Вилен. зем. писарь, 11, 12, Оршанскій стольникъ, 345, 430, 437, 463.
- Петлевичъ-Сарицкій**, Игнатій, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Петрасевичъ**, Вилен. обыватель, 378.
- Петраневичъ**, Хризостомъ Янъ, 340.
- Петранкевичъ**, Флоріанъ, 401.
- Петриманскій**, Миколай, шляхтичъ, 21, 552.
- Петровичовая**, Екатерина Ботловна, Казнирская, 107.
- Петровичъ**, Александръ, шляхтичъ, 75.
- Андрей, шляхтичъ, 99, 257, 258, 259.
- Войтехъ, землянинъ Вилен. пов., 5.
- Казниръ, 805.
- Осипъ, членъ Слуцкой конфедераци, 622.
- Семень, Вилен. лавничій писарь, 245.
- Станиславъ, митрополичій тивунъ, 27, шляхтичъ, 115, 553.
- Янъ, 107.
- Петровскій**, Кошелевскій староста, 191.
- Яковъ, Виленскій мѣщан., членъ гниги, 540.
- войскій, грод. писарь Вилен. воеводства, 298.
- Петрулинецъ**, Миколай, 420.
- Петрусевичовая**, Ольбрихтова, урожденная— Кристина Ярошевичовна Радгвощанка, землянка, 482.
- Петрусевичъ**, Альбрехтъ (Ольбрехтъ), землянинъ, 482.
- Казниръ, 353.

Петрушевичъ, Антоній Николай, чашникъ и подвоевода Вилен. воеводства, 196, 198, 200, 381.

Петръ Великій, Императоръ Всероссійскій, 300, 301, царь, 351, 352, 356, 362, 364, 367, 377.

Печатка-Левоневичъ, Александръ, 345.

Печонка, Григорій Федоровичъ, Вилен. радца русской лавицы, 552.

Печонскій, Григорій, Вилен. радца русской лавицы, 21.

Пионтковский, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Пирхала, Войтехъ, Вилен. старшій зборовый, 10, золотарь (золот. дѣль мастеръ), 475.

Платынь, Петръ, Виленскій королевскій монетчикъ, 257, 258, 259.

Плень, Эрнестъ, Вилен. мѣщан., членъ гминн, 540.

Плихта, Богуславъ, 283.

Плоницкій, Юрій, возный Вилен. пов., 5.

Плятеръ, Иосифъ, 319, Инфлянтскій войскій, 364.
— Ягъ, Инфлянтскій войскій, 378.

Пшовскій, шляхтичъ, волонтеръ, (своєвольникъ и шкюдникъ рѣчи-посполитой), 512.

Подберезская, Екатерина Обринская, Шляманская старостина, въ первомъ бракѣ Зипртовская — Любельская скарбинкова, 533.

Подберезскій, Григорій, Смоленскій воевода, 340.

— Мартинъ Яновичъ, Мойшагольскій хоружій, 483.

— Францискъ, Шляманскій староста, 532, 533.

Пожарскій, Андрей Подманъ, королев. секретарь и Журпанскій державца, 107, 108.

Познанскій, Алексѣй, Виленскій мѣщанинъ, 198.

Позницкій, Аонасій, Вилен. мѣщанинъ скорнякъ, 243.

Познякъ, Матвѣй, земл. Вилен. пов., 566.

— Францашевъ, 318.

Поклатъ, Матей Григорьевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31.

Полочанинъ, Михайлъ Васильевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 65, Св.-Духовскій братчикъ, 98. Михайло, 100.

Полубенскій, Александръ, князь, Новогородскій каштелянъ, 12, Фундаторъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 75.

— Константинъ, Мстиславскій каштелянъ, 113.

Полубинская, Катерина, сперва Яновая Глинская, а послѣ Стефанова Годовская, 204.

Полубинскіе, 401.

Полубинскій, Александръ Гиларій, маршалокъ вел. кн. Литов., 286.

— изъ Лубна, Михайлъ, Мозырскій стольникъ-ковчъ, земл. Пин. пов., 179.

— изъ Лубна, Фелицѣнъ, Мозырскій стольникъ-ковчъ, земл. Пин. пов., 179.

— изъ Лубна, Ягъ, Мозырскій стольникъ, земл. Пин. пов., 179.

Полховскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Поляновскій, Андрей, шляхтичъ, 16.

Поминацкій, Андрей, зем. судья Смолен. воевод., лекстраторъ податныхъ сборовъ Вилен. воеводства, 539.

Помицкій, Константинъ, Серадскій чашникъ, королев. комиссаръ, 286.

Понятовскій, Мартинъ, ксендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базиліан. монастыря, 110.

— князь Михайлъ, Полоцкій епископъ, Бравковскій коадьюторъ, 223.

Поплавскій, Михайлъ, Кременецкій подстолий, 155.

Поповскій, Ягъ, 204.

Попѣльскій, униатскій ксендзъ комендарій, 612.

Порешко, Иванъ, Вилен. мѣщан., 65.

- Порѣцкій, Войтехъ, зем. Вилен. воеводства, 103.**
— Фелиціанъ, 529.
- Потоцкая, Варвара Дуниновна, подстолина вел. кн. Литов., а въ первомъ бракѣ Униховская—Троцкая воеводина, 172, 173.**
- Потѣй, Антоній, на Володавѣ, Рожанцѣ и Рѣчицѣ, великій стражникъ и генеральный региментарь вел. кн. Литов., староста Волковийскій, Жижморскій, Радомысльскій и Суразскій, 310, 383, 384.**
— Ипатій, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, владыка Владимир. и Берестейскій, архимандритъ Кіево-Печерской лавры, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 59, архіепископъ, 62, 63, 66, 67, 70, 77, 81, 85, 86, 88, 89, 90, 268.
— Казиміръ, Витебскій воевода, 366.
— Константинъ Людовикъ, подскарбій и земскій писарь вел. кн. Литов., 295, на Володавцѣ и Рожанцѣ, староста Волпинскій и Вортянскій, 295, стар. Ратнскій и Пунскій, 293, 303, 304, стар. Шерешевскій, 308, 309.
- Потѣй, см. Потѣй.**
- Почобута, Авельмъ, всендѣзъ гвардіанъ Вилен. Францискаускаго монастыря, 214.**
- Прездоцкіе, 365.**
- Прездоцкій, Литовскій референдарь, 389, подканцлеръ вел. кн. Литов., хоружій Стародубов. пов., 400.**
— Мозирскій хоружій, 362.
- Прерадовскіе, 367.**
- Прецлавскій, Андрей, Слонимскій хоружій и Вилен. подвоеводій, 120, 121, 124, 125, 513, 514.**
- Пржездецкій, см. Прездоцкій.**
- Прилуцкій, Василій, шляхтичъ, 91.**
- Пристановскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
— изъ Пристанокъ, Михаилъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 618.
- Прогульбицкій, Павалъ, 480.**
- Прозоровскій, Московскій воевода, 278.**
- Прокоповичъ, Матвѣй Михайль, 528.**
- Прокудичъ, Бартошъ, Вилен. магистр. писарь и лавникъ, 96.**
- Прокша, Михаилъ Станиславъ, 340.**
- Пронскій, князь Александръ, стольникъ вел. кн. Литов., 407.**
- Протасовичъ, Венедикъ Васильевичъ, Троцкій ключникъ, Городенскій войскій, 255.**
— Иванъ, Вилен. грод. судья, 405, 430.
- Процевичъ, Василій, старшій Вилен. Троицкаго базилиан. монастыря, 163, 167, 177.**
- Путкамеръ, Лаврентій, генераль-адъютантъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.**
— Станиславъ, генераль-адъютантъ и совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 618.
— полковникъ, 308.
- Пузилевичъ, Григорій, Вилен. мѣщан., скорнякъ, 237, 243.**
- Пузица, изъ Козельска, Доминикъ Кристофъ, Упитскій староста и маршалокъ Литов. скарб. трибунала, 364.**
— изъ Козельска, Михаилъ, староста Вискій и Вербековскій, королев. регентъ вел. кн. Литов., 247.
- Пукшта, Антоній, 534, 536.**
- Пукшта-Клявзгейловичъ, Станиславъ, Волковийскій хоружій и Виленскій намѣстникъ, 26, 32, 41, 43, 46, 55, 60, 482, 492, 554, 555, 556.**
- Пусловскій, изъ Пуслова, Войтехъ, маршалокъ Слонимскаго повѣта, 319.**
- Путовинскій, 384.**
- Путовичъ, Адамъ, военный Вилен. воеводства, 221.**
- Путина, Янъ, 557.**
- Пѣшій-Венкушемъ, Ференсъ, Вилен. мѣщанинъ, господарскій пивничій, 478.**
- Пясецкій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.**
— Янъ, 372.

Р.

- Рагеза, Михаилъ**, архіеп., митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 26, 27.
- Радзевскій, Антоній**, шляхтичъ, 538.
- Радванъ, Амвросій**, Вилен. аптекаръ, 15.
- Радгевская, Раина Ярошевична**, въ замужествѣ Адамова Коплевская, землянка, 482.
- Радгевскій, Андрей Ярошевичъ**, 482.
- Давидъ Ярошевичъ, земаничъ, 482.
- Радговицанка, Катерина Ярошевичовна**, въ замужествѣ—Войтехова Александровичовна, землянка, 482.
- Кристина Ярошевичовна, въ замужествѣ—Ольбрихтова Петрусевичовна, землянка, 482.
- Радзивилова, Анна Людовика**, конюшня вел. кн. Литов., а потомъ Бранденбургская марграфиня, 138, фальцграфовна Пфальцская, 155.
- Марія, господаровна Молдавскихъ земель, Янушова, Вилен. воеводина, гетманша вел. кн. Литов., 138.
- Радзивилова, Елена (Гальшка) Николаевна**, княжна, изъ Ольки и Несвижа, 421, 424.
- Радзивилъ, Кароль**, князь, Вилен. воевода, 221.
- Криштофъ, князь на Биржахъ и изъ Дубинокъ, Вилен. воевода, наивысшій гетманъ вел. кн. Литов., староста Солецкій и Урендовскій, державца Кокенгаузенскій, 6, 9, 14, державца Анискій, 32, 37, Криштофъ Николай, князь на Олькѣ и Несвижѣ, 95, 232, 234, 252, Николай Криштофъ, дворный маршалокъ вел. кн. Литов., 254, 260, 261, 264, 266, 324, 332, 390, 407, 411, 420, 423, 424, 439, 467, 471, 474, 476, 594.
- Николай, канцлеръ вел. кн. Литов., староста Виленскій и Борисовскій, 1, 3,

- Вилен. воевода, стар. Лидскій и Мозырскій, державца Борисовскій, 253, стар. Ошмянскій и Лидскій, 405, князь на Дубиничахъ и Биржахъ, 406—410, 423.
- Христофоръ, князь, 568.
- Янушъ (Иванъ), князь, подчашій вел. Литов., 560.
- конюшій вел. кн. Литов., 376.
- Раецкая, Светохна Окуневна, Вальцеровая, Трок. войская**, 559, 560.
- Раецкій, изъ Раецъ, Теофиль Дуиниъ, Лидскій маршалокъ**, 135, 136, 137.
- Райскій, Александръ**, 365.
- изъ Райска, Иванъ, совѣтникъ Слудской конфедерации, 617, 627.
- Кобринскій подкоморій, 319.
- Николай (Миколай), Вилен. обиватель, 116.
- Ратомская, Александра Лавриновна, Острская старостянка**, въ замужествѣ Григорьева Борсакова, 474.
- Елена (Галена) Григорьевна, Лавриновна княжна Горская, 471—476.
- Елена (Галена) Лавриновна, Острская старостянка, 474.
- Марина Лавриновичовна, Острская старостянка, 474.
- Софья (Зофія) Лавриновна, Острская старостянка, въ замужествѣ Адамова Рудка—Мозыр. зем. писаровая, 474.
- Софья (Зофья) Тышкевичовна, Берестейская воеводянка, 473.
- Ѳедора Лавриновна, Острская старостянка, 474.
- Ратомскій, Григорій Лавриновичъ, Острскій старостичъ**, 473, 474.
- Константинъ Лавриновичъ, Острскій старостичъ, 473, 474.

- Лавринъ Бонстантиновичъ, Острскій староста, 471—476.
- Михайлъ Лавриновичъ, Острскій старостичъ, 473, 474.
- Рачинскій, К.**, маршалокъ королев. совѣта, 223.
- Рачкевичевна, Тереса**, старшая Минскаго Св.-Духов. базилика. монастыря, 170, 171.
- Рачковскій, Янъ**, Вилен. град. судья, 139.
- Редоръ, Янъ**, шляхтичъ, 538.
- Рейбницъ, Станиславъ**, г. а. комм. войскъ в. кн. Лит. и членъ Слуцкой конфедераци, 618.
- Христофоръ, генераль-майоръ в. кн. Лит., совѣтникъ Слуцкой конфедераци, 617.
- Роскій, Янъ Ленартовичъ**, военный Вилен. поп., 41.
- Рочинскій, Иванъ**, членъ Слуцкой конфедераци, 620.
- Рихтеръ, Николай**, Вилен. бургомистръ, 527.
- Рогоза, Михайлъ**, митрополитъ Киев., Галицкій и всея Руси, 42, 46, 51, 59, 547—551, 553.
- Рогозянка, Анна Фодорова**, княгиня Яновая Свирская, 9, 10.
- Рогульская, Балтросева**, урожденная — Софья Гинтовтовна, землянка, 482.
- Рогульскій, Балтромей**, землянинъ, 482.
- Рожицкій, Янъ**, Ворунаскій обыватель, 106.
- Рожиць, Романъ**, протопопъ Вилен. Пречистенскаго собора, 131, 132, 134.
- Розумцусъ, Венедиктъ (Венедиктъ)**, Вилен. город. писарь, 56, 61.
- Романовичъ, Иванъ**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- Михайлъ, священ. (пресвитеръ) Видзенинскаго монастыря въ Вилькомир. пов., 531.
- Романовичъ-Сарницкій, Игнатій**, членъ Слуцкой конфедераци, 621.
- Романскій, Янъ**, шляхтичъ, 30, 34.
- Ромашкевичъ, Мартинъ**, священникъ Губинской церкви, 194.
- Ромашко, Евстафій**, членъ Слуцкой конфедераци, 622.
- Ромеръ, Дамазій**, подкоморій Трокскаго пов., 319.
- артилерійскій генералъ вел. кн. Литов., 378.
- Ромельдъ, Августинъ**, Вилен. мѣщан., членъ гинны, 540.
- Ронзевскій, Александръ**, Людовскій чашникъ, 386.
- Ронатецкій, Николай**, Вилен. іезуитскій студентъ, 30.
- Рошкъ, староста Жидейкарскій**, совѣтникъ Слуцкой конфедераци, 618.
- Роръ, Фердинандъ**, Трокскій подстолий, Сумишскій староста, 281.
- Роскій, Стефанъ**, господар. дворянинъ, 407.
- Росохацкій, Николай Францискъ**, Трокскій тивунъ, Вилен. зем. писарь, Немоноятскій староста, 340.
- Ростковскій, Войтехъ**, шляхтичъ, 468, 469.
- Роцевскій, Янъ**, шляхтичъ, 78.
- Рубовичъ, всендзь**, Виржанскій комендарій, 612.
- Рудковскій, Иванъ**, шляхтичъ, 30, 31, 34, 36.
- Рудомина, Лавринъ Матвѣевичъ**, 328, 438.
- Ома (Томашъ) Матвѣевичъ; Довгялинскій державца, 430—459.
- Брацлавскій подкоморій, маршалокъ генеральной комисси Литовской провинци, 383.
- Рудомина-Дусятскій, Михайлъ**, Оршанскій маршалокъ, 340.
- Петръ, Стародубовскій староста, Виленскій подвоеводій, 131, 236, 279, 281, 283, 285, 287, 338, 340, 522.
- Русинъ, Фодоръ**, службоникъ, 548.
- Рутковскій, управляющій имѣнія Ревятичъ**, въ Минск. воеводствѣ, 168, 169.
- Рутскій, Іосифъ Велянинъ**, униатскій архимандритъ Вилен. Троицк. монастыря, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, Валеріанъ (?) 217, 218, 564.
- Руцкая, Адамова, Софья Ратомская**—Острская старостанка, 474.

Ручка, Николай (Миколай) Ивановичъ, 477, 480.
Ручкова, Анна (Ганна) Ференсовна, Николаевна Ивановичева, 477—480.
Рыбиникъ, Барпъ, Вилен. православл. мѣщанинъ, 81.
Рыдель, Крнстнвъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Рынгель, Внццо, путный болгаръ, 27.

— **Михалъ,** путный болгаръ, 27.
РЫПНИСКІЙ, Гавріилъ Богдановичъ, Вилен. град. судья, 6, 9, 32, 37, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 464, 467, 471, 476.
РЪПНИНЪ, князь, 305, генералъ русскихъ войскъ при царѣ Петрѣ Вел., 351, 352.
РЪШЕТИЛО, Іосифъ, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.

С.

Сабельникъ, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, 406.
Сабина, Станиславъ, Виленскій войтъ, докторъ и королев. секретарь, 462.
Савановскій, Доминикъ, 209, 211.
— Янъ, 209, 211.
— Оадей изъ Станькова, град. регентъ, мостовничій Вилен. воеводства, 399,
Савицкая, Агата изъ Пашкевичой, въ первомъ бракѣ Кононовичева, коморникова Вилен. воеводства, 221.
Савицкій, Алонзій Михаилъ, Вилен. зем. писарь, 356, 388.
— **Антоній,** Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
Валтромей, шляхтичъ, 31, 35, 538.
— **Матвѣй (Матей),** Подляскій каштелянъ, писарь вел. кн. Литов., 407.
— **Францискъ,** коморникъ Вилен. воеводства, 221.
— Янъ, шляхтичъ, 538.
Савиць, Иларіонъ, игуменъ Новодворскаго монастыря, 595, 596.
— **Пахомій, Еврейскій игуменъ,** Вилен. Св.-Духов. намістникъ, 126, 127.
Савлуковичъ, Филиппъ, земляникъ Опшян. пов., 38.
Садовскій, шляхтичъ, волонтеръ, (своевольникъ и шкюдникъ рѣчи-посполитой), 512.
Сазимъ, Григорій, вонный Вилен. повѣта, 412.

Саковичъ, Адамъ Матвѣй, Опшян. подкоморій, стар. Селененскій и Метельскій, подвоевода Виленскій, 516.
Салтыковъ, графъ, генералъ-маіоръ русскихъ войскъ, комендантъ С.-Петербургскаго легіона и кавалеръ ордена св. Георгія, 314, 315.
Самискій, Чекура, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
Сангушко, князь, надворный маршалокъ вел. кн. Литов., 363.
Сантовтъ, Янъ, шляхтичъ, 15.
Сантоцкій, Антоній, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
— Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 198.
Савѣга, графъ Александръ, Полоцкій воевода, польный гетманъ вел. кн. Литов., 399.
— **Антоній Казиміръ,** Мерецкій староста, директоръ антекомпицнальнаго сеймика Вилен. воеводства, 370.
— **Венедиктъ,** великій подскарбій вел. кн. Литов., 172.
— **Владиславъ Казиміръ,** Трокскій воевода, 159.
— **Іосифъ Михаилъ,** гр. на Черой, Высокошъ, Раскъ, польный писарь вел. кн. Литов., староста Рѣтовскій и Долянскій, 171—173, крайчій вел. кн. Литов., 389.
— **Казиміръ Янъ,** Вилен. воевода, великій гетманъ вел. кн. Литов., 139, Ольшынцъ

- кій староста, 171—173, 184, графъ на Виховъ, Заславъ и Добровиъ, 288, 289, 341, маршалокъ председателнаго сейника, 345, староста Вольпенскій, Омишанскій и Ракудишскій, 356.
- Левъ, канцлеръ вел. кн. Литов., 65, староста Слонимскій, Марковскій, Мядельскій и Ясвонскій, 234, 242, 468, 269, 470, 474, 486, 521, Парнавскій и Могилевскій стар., 556—558.
- Павелъ Богдановичъ, конюшій вел. кн. Литов., Омишан. староста, 39, 40.
- Ягъ, графъ на Ляховичахъ, Велюиъ, Бузиниъ и Равичъ, великій гетманъ вел. кн. Литов., генералъ, староста Велькопольскій и Бобруйскій, 297, 364.
- Савиъги**, 384, 401.
- Савиъжанка**, Катерина, Вилен. воеводянка, 159, подканцлерина вел. кн. Литов., старшая Минскаго Св.-Духов. базилиан. женскаго монастыря, 172.
- Саришскій**, изъ Старыхъ Диеовичъ, Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Гавриилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Сатринъ**, Казиміръ Криштофъ, 528.
- Сачковскій**, Василій Даниловичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Василій Іосифовичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Иванъ Григорьевичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Иванъ Михайловичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Иванъ Романовичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Михаилъ Ивановичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Петръ Іосифовичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Федоръ Романовичъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Сварацкій**, Николай, Вилен. іезуитск. студентъ, 38.
- Свида**, Степанъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Свидровиусъ**, князь Станиславъ, министр і сеніоръ Вилен. Евангелич. збора, 407.
- Свирская**, княгиня, Яковая, Анна Федорова, Рогозянка, 9, Анна Стефановна, 10, господар. маршалкова, Мойшагольская державчаная, завѣщаетъ похоронити себя въ Виленскій Пречистен. церкви, 460—468, Яковая Белославовичовна, 463.
- Свирскій**, князь Янушъ Болеславовичъ, господар. маршалокъ, Мойшагольской стар., 407, Вилен. намістникъ, 430, 460, 461, 464, державца Мойшагольскій, 549.
- Себестіановичъ**, Ягъ, писаръ Вилен. купческаго общества (communitas mercatoria), 527.
- Себестіановичъ**, Юріи, шляхтичъ, 594.
- Седингородскій**, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Секлуцкій**, Яковъ, 533.
- Селивестръ** (Сильвестръ), „светиій паножъ Римскій“, 45.
- Семеновичъ**, Василей, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
- Иванъ, Вилен. Свято-Духовскій священ., 64, 65, 68, 558.
- Карпъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, староста Свято-Духов. братской церкви, 32, 35, 37.
- Павелъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, кушнеръ, 123, 124, 125.
- Ягъ, шляхтичъ, 488.
- Хома, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
- Сенчилъ**, Иванъ Павловичъ, Вилен. бургомистровичъ, Св.-Духов. братчикъ, 29.
- Сенчило**, Иванъ Павловичъ, Вилен. бургомистръ, 33.
- Сенчиловичъ**, Филиппъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 81, Св.-Духов. братчикъ, 98.

Сенчиловичъ, (Самуилъ) Самойло, архимандритъ, Вилен. Троицкаго монастыря, лишенный этого монастыря за преданность православію, 72, 73, 74, 81, 83, 86, Сенчиловичъ, 88, 90, Самуилъ.

Сенъковскій, Николай (Николай), королев. дворянинъ, арендаторъ Виленскаго королев. монастыря двора (илицы), 504.

Сенявскій, изъ Гранова, Николай Иеронимовичъ, гетманъ, графъ на Мишъ и Шкловъ, коронный хоружій, староста Радомскій и Рогатинскій, 280.

Сергѣевичъ, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, 91, 92.

Серкучевскій, Михаилъ, Закарпатскій администраторъ, 194.

Сесидцій, Янъ, 273, Янъ Довмонтъ, Вилькомир. хоружій, Вилен. наместникъ, 563.

Сивницкій, Игнатій, маршалокъ Ювен. пов., 319.

Сигизмундъ-Августъ, король польскій и великій князь Литовскій, 216, 217, 229, 231, 237, 238, 250, 251, 252, 255, 256, 477, 478, 480.

— первый, король польскій и великій князь Литовскій, 127, 237, Старый, 238, 241.

— третій, король польскій, 379.

Сигизмундъ (Жявгимонтъ) третій, король польскій и вел. кн. Литов., 23, 45, 62, 63, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 99, 234, 235, 237, 242, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 270, 271, 272, 273, 307.

Сидоровичъ, Малафей, Вилен. Спасскій священникъ, 5, 9, 10, 12, 16, 17.

Сикорскій, Ома, Вилен. мѣщанинъ, 180.

Скутовичъ, Валентій, Вилен. ландвойтъ, 91.

Симоновичъ, Богданъ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.

Сивницкій, Литовскій генераль, 357.

Смповичъ, Венцлавъ, шляхтичъ, 86.

Смидинскій, Александръ, 340.

Скаринскій, Яковъ, шляхтичъ, 538.

Скендзерскій, Ѳаддей, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Скиба, Ѳедоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

Скипоръ, Андрей, сениоръ Вилен. Амброжанской бурен Вилен. канониковъ прелатовъ, 508.

Скобляловскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Сковорода, Никифоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

Скоробогатый, скарбинный вел. кн. Литов., 287, Михаилъ, 379.

Скорубскій, Янъ, хоружій Виленскаго воеводства, 305, 351, 352.

Скорульскій, Касперъ, скарбовый служебникъ вел. кн. Лит., 260, 261.

— Янъ, 345.

Скребня, Наумъ Даниловичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.

Скренделевскій, 368.

Скрибовскій, Петръ, 15.

Скромцкій, Матіашъ, шляхтичъ, 17.

Скуминъ, Ѳедоръ (Теодоръ), зем. подскарбій и королев. писарь вел. кн. Литов., Враславскій и Олитскій староста, 439, стар. Враславскій, 463.

Скуревичъ, Базмиръ, ротмистръ Вилен. воеводства, 225.

Слабковскій, Стефанъ, 279.

Следковичъ, Михаилъ Леливичъ, 208.

Сленцова, Ева, 206.

Слизень, Иосифъ, Плотельскій староста, генераль-адъютантъ, 206.

— Ярошъ, служебникъ кн. Льва Сапѣги, 557.

Слисскій, Симонъ, Вилен. мѣщан., рѣзникъ, 130.

Смильгевичъ, Лавринъ Щасновичъ, шляхтичъ, 547, 548.

Смольская, княгиня Гулла Охметевна Исофова, татарка, 518, 519, 520.

— Мариуса, татарка, въ замужествѣ — княгиня Абрагимова Шейбакова, 519.

Смольскій, Исофовичъ, королев. татаринъ изъ села Лубиска подъ г. Вильноу, 519, 520.
— **Хасейшъ, татаринъ, Смоленскій рогъ** (шудлай), 519.

Смѣшко, Захарій, повѣренный, 269.

Соболевскій, Романъ, Вилен. патрициушъ, 626.
— Францискъ, 211.

Соболь, Лукашъ, Вилен. мѣщанинъ, Ов.-Духовскій братчикъ, 98.

Соколинская, княжна Марія Михайловна, 10.
— княжна Марина, 461, Юрьева Зеновичова, 462.
— Рейна Воловичовна, Трокская зем. судьяна, 120.

Соколинскіе, князья, см. Друцкій-Соколинскій.

Соколинскій, Янъ, писарь, 91, королевскій писарь, 93, 95. 273, 274.

Соколовичъ, Миколай, шляхтичъ, 86.

Соколовская, Дарія Андреевна Тугановская, землянка Трок. пов., 513.
— Катерина (Екатерина), Стефановичова, Григоровая, Вилен. мѣщанка, 526.
— Марина Константиновна, Криштофова, жена Вилен. православи. купца и мѣщанина, 524.
— Марія Сеньчиловна, Криштофова, жена Вилен. православи. купца и мѣщанка, 522—527.

Соколовскій, Григорій, Вилен. мѣщанинъ-купецъ, 526.
— Криштофъ, Вилен. православи. мѣщанинъ-купецъ, 522—528.
— Лука, Вилен. мѣщанинъ, 526.
— Станиславъ, земляникъ Трок. пов., 513, 514.
— Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, лавникъ, 523, 526.

Сокорскій, Оома, Вилен. бургомистръ, 198.

Соленикъ, Апанасъ, Вилен. мѣщанинъ, 130.

Соломаевичъ, Кузьма, Вилен. іезуит. студентъ, 29, 34, 38.

Соломерецкая, княжна Барбара, въ замужествѣ — Каленицкая-Тышневичова, 472.

Соломерецкій, князь Богданъ, Кричевскій староста, 475, 477.

Солуяновичъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 34.

Сондецкій, Францискъ, Виленскій мѣщанинъ, членъ гинны, 540, 542.

Сопѣга, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, скорнякъ, 237, Сопига, 243.

Сохтовскій, Криштофъ, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.

Спишскъ, изъ Вендова, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедераци, 620.

Спягольскій, Жданъ, шляхтичъ, 68.
— Янъ, Вилен. мѣщан., 123.
— Оедоръ, шляхтичъ, 68.

Стабровскій, Петръ, 468, Трейданскій и Скуинскій староста, Виленскій тивунъ, 470.

Стадницкіе, 362,

Станиславовичова, Яновна, урожденная Елисавета (Альбета) Яновна Киселевна, землянка, 482.

Станиславовичъ, Николай, шляхтичъ, 48, 57.
— Юрій, шляхтичъ, 41.
— Янъ, земляникъ, 482, 565, 594.

Станиславъ Августъ, король польскій и великій князь Литов., 222, 534, 628.

Станиславъ первый (Лещинскій), король польскій, 248, 250, 297, 310, 311.

Сташкевичи, 203.

Сташкевичъ, Михаилъ, Вилен. мѣщан., членъ гинны, 540.
— Янъ, возный, 202.

Станцеловичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераци, 620.

Старковичъ-Саринцкій, Антоній, членъ Слуцкой конфедераци, 621.

Стародворскій, Григорій, шляхтичъ, 65, 66, 67, 558.

Стаховскій, Андрей, шляхтичъ, 50.
— Антоній, членъ Слуцкой конфедераци, 620.
— Оедоръ, членъ Слуцкой конфедераци, 620.

Стефановичъ, Александръ, Вилен. мѣщанинъ,
— Иванъ, Вилен. мѣщан., 31, 35.
— Карлъ, священникъ Виленской Воскресен-
ской церкви, 463.
— Яковъ, Вилен. войтъ, 180.
— Оѣдуръ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скор-
княж. цеха, 236, 237, 243.
Стефанъ (Ваторій), король польскій, 1, 3, 4,
102, 229, 230, 231, 237, 238, 242, 267,
379, 398, 432, 440, 458, 273, 587.
Стецкевичъ, Александръ, 105.
— Давидъ, земл. Вилен. воеводства, 150, 151.
— Павелъ, 105.
— Янъ, 105.
Стецкій, 433.
Стичко, Яеубъ, Вилен. лавникъ, 96.
Стойтичъ, Григорій, членъ Слуцкой конфедера-
ціи, 620.
Стоковский, Андрей, шляхтичъ, 78.
Стома, Адамъ, слуга скарбнаго вел. кн. Лит., 277.
Стравинская, Доминитра, Мартиновая—Витеб-
ская каштеляновая, урожденная Колтевна, 556.
Стравинскій, Янъ, 345, Стародубовскій зем.
судья, 400.
Стралковский, Петръ, Вилен. град. намѣстникъ,
399.
Страшевичъ, Михаилъ, 319.
— маршалокъ главнаго трибунала вел. кн.
Литов., 383.
Стрыенскій, Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфе-
дерациі, 618.
Стрыенскіе, 365.

Стрыжка, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Ду-
хов. братчикъ, 98, 100.
Стрыковский, авторъ книгъ, лѣтописецъ, 523.
Стрѣлецкій, Иванъ, шляхтичъ, 30, 31, Стрѣ-
лютскій, 34, 36.
Стуга-Сарницкій, Алексѣй, членъ Слуцкой кон-
федерациі, 621.
— Мартинъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
— Петръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
Стижнинъ-Шотъ, Кароль (Барль), слуга, 510.
Стыпулковская, Анна Мольчуровна, землянка
Вилен. воеводства, 103.
Стыпулковскій, Янъ, землянинъ Вилен. воевод-
ства, 103.
Сузинъ, ротмистръ венгерской хоругви польскихъ
войскъ, 304.
Сузкій, Станиславъ, 461.
Сулистровскій, Казиміръ Стефанъ, Ошмянскій
подсудокъ, 108, 152.
— Криштофъ, 159.
Судуяновичъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 30.
Супоровскій, Андрей, возний Пин. пов., 162.
Сурозъ, Казиміръ, 345.
— Симонъ, 345.
Суртъ, Константинъ (Коста) Семеновичъ, 488.
— Семень Блякевичъ, 488.
Сутоцковна, Ева, въ замужествѣ Александро-
вая Геліяшова Володкевичова, 597, 598.
Суходольскій, Марцелль, князь, 473.
Сыпайло, Юрій, шляхтичъ, 538.
Сысоевичъ, Якимъ, Вилен. мѣщанинъ, староста
С.-Духовскій братской церкви, 98, 100.

Т.

Талковский, Исмаиль Алевичъ, князь татаринъ,
489, 490.
Тальвойнъ, Николай, Жомотскій каштелянъ,
Динабургскій, 253, тивунъ Виржянскій въ
землѣ Жомотской, 411, каштеляновичъ Жо-
мотскій, членъ Вилен. евангелич. збора, 506.

Тарашкевичъ, Стефанъ, 345, 353.
Телевичъ, Станиславъ Николаевичъ, земл. вел.
кн. Литов., 564.
Телятыцкій-Красовскій, изъ Красова, Иванъ,
членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
Торлецкій, Григорій, подстолий Панскаго пов., 469.

Торликовская, Софья (Софія) Станиславовичо-
на, 464.

Торликовский, Касперъ Станиславовичъ, 464.

— Мальхоръ Станиславовичъ, 464.

— Мартинъ, земляниъ Волковыскаго пов.,
464, 467.

Тесельскій, шляхтичъ, волонтеръ, своевольникъ
и шлодникъ рѣчи-посполитой, 512.

Тиминскій, Бароль Янъ, з. п. В., 345.

Тимошею, педагогъ (учитель) Вилен. Св.-Духов.
школы, 29.

Тишковичъ, Григорій, 15, Тишковичъ-Бузича,
митроп. повѣренный, 26.

Тишковскій, Михаилъ, урядникъ сама Тороканъ
въ Пин. пов., 554.

Товянский, изъ Богдана, Владиславъ, 345, меч-
никъ, 378.

— Михаилъ, Вилькомир. войскій, 602,

Токаревскій, Михаилъ Карасевичъ, Берест.
стольникъ, трибунальный комиссаръ, депутатъ
Унитскаго пов., 350.

Толоконскій, Петръ Пашковичъ, старшій Ви-
лен. Св.-Духов. монастыря, 150.

— Янъ, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.

Толочко, казацкій ротмистръ, 297.

Толдикевичъ, всендзъ, Смолен. каноникъ, Ви-
лен. плебанъ, 249.

Томашевскій, Стефанъ, 125, 126, шляхтичъ,
дѣлавшій нападеніе на Вилен. Св.-Духов.
монастырь, 594.

Томковичъ, Василій, 161.

Томковичъ, Станиславъ, возный Вилен. пов.,
78, 82, 85.

— Ярошъ, шляхтичъ, 39.

Торчовскій, Гедоувъ, Фортіанъ (дворникъ) Ви-
лен. Св.-Духов. монастыря, 125, 126, 594.

Тощиницкій, Асанаію, Вилен. скорнякъ, 237.

Трасковскій, Станиславъ, зем. Ошмян. пов., 108.

Тризна, Адамъ, 119.

— Александръ, Лидскій подкоморій, фунда-
торъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви,
117, 118, 119.

— Климентъ, номинатъ Вѣлоруской еписко-
піи, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря,
138, 139.

Тризинная, Гальшка, Друцкая-Горская, жена
Адама Тризины, 119.

— Кристина Давидовна, Александровая, Лид-
ская подкоморина, 117—119.

Тризинника, Анастасія, сперва Филиповая Шим-
ковичовая, а потомъ Яковая Завишинная, 24.

Троснища, Петръ, Вилен. мѣщанинъ-купецъ,
525.

Трохиновичъ, Тимошею, Вилен. мѣщанинъ, 35.

Трояновичъ, Вилен. обыватель, 525.

Трусковский, Михаилъ, членъ Слуцкой конфе-
дерации, 620.

Тугановская, Андреевна, Дарія, Соколовская,
земянка Трок. пов., 513.

Тульчинскій, Стефанъ, шляхтичъ, 538,

Тумиловичъ, Никодимъ, всендзъ Вилен. іезуитъ.
Казимір. костела, 197.

Тунска, Иванъ, Вилен. райца, 77, 78, 81,
87, „опекунъ“ Вилен. Троицк. (ушат.) мона-
стыря, 96.

Тученинъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, староста
Св.-Духов. братской церкви, 98, 100.

Турнау—капитанъ и совѣтникъ Слуцкой кон-
федерации, 618.

Туровскій, Юрій, земляниъ вел. кн. Мит., 70.

Туръ, Леонъ Михаилъ, на Субачахъ, Браслав-
скій мечникъ, 340.

Туфановъ, Илья, Московскій купецъ, 295, 296.

— Михаилъ Московскій купецъ, 295, 296.

Тызенгаузская, Цецилія изъ Сапѣговъ, въ
первомъ бракѣ Ходковичовая—Вилен. подко-
морина, 368.

Тызенгаузъ, Іеронимъ, Вилен. войскій, старо-
ста Псеберландскій, 362.

— Михаилъ Янъ, надворный хоружій вел.
кн. Литов. Ивтурскій староста, 253, Ви-
лен. подкоморій, 367, 377.

— Сигизмундъ Янъ, хоружій Вилен. вос-
водства, 340.

Тыттенбергъ, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ
гмины, 540.

Тышкевичова Изабелла, изъ Дольскихъ, Смо-
лен. каштел., 380.

— Кристина Давидовна, Брестская воеводина,
117—119.

Тышкевичъ, Николай, Смолен. каштелянъ, 380.

— Юрій, войскій Вилен. воеводства, Обель-
скій староста, 340, тивунъ Вилен. вое-
водства, 345.

— Витебскій каштелянъ, 384.

Тышкевичъ-Скуминъ, Янъ, писарь, 99.

Тюрне, Юрій, делегатъ изъ Лит. провинціи, 627.

У.

Увойна, Антоній, 200, посессоръ имѣнія Табо-
ришекъ, 201, 202.

Удѣльскій, Петръ, Корсакъ, почашій и депу-
татъ Полоцкаго воеводства, 350.

Укульскій, Станиславъ, 25.

Уленицкій, Петръ, королев. ротмистръ, 554, 555.

Униховская, Варвара Дуниновна, Трокская вое-
водина, а во второмъ бракѣ Потоцкая—под-
столина вел. кн. Литов., 171, 172.

Урбановичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфеде-
раціи, 620.

Ф.

Фабіанъ, доминиканскій монахъ въ Столпцахъ,
слывущій за святаго, 397.

Файбишевичъ, Герцъ, еврей, арендаторъ кор-
чмы, 174, 175, 176.

Фальковский, 564.

Фальчевскій, Петръ, досмотрщикъ королевскихъ
дворовъ и замковъ, 216, 217.

Фердель, Николай, изъ Дубровицы, Вѣльскій
каштелянъ, староста Новоѣтскій и Казимі-
ровскій, 421.

Филиповичъ, Фома, Вилен. мѣщанинъ, 212.

Флемингъ, Саксонскій министръ, 30, подскарбій
вел. кн. Литов., 541.

Фонляръ, Ганузь, 10.

Фотій, Константинопольскій патриархъ, 44.

Фракенбергъ, Вильгельмъ, членъ Слуцкой кон-
федерациі, 619.

Франкевичъ, Францискъ, плебанъ Ковенскаго
Петро-Павловскаго костела, 534, 535.

— Янъ, подстолій Смоленскаго воеводства,
224, 225.

Фридрихъ, Саксонскій королевичъ (электоръ на
польскій престолъ), 311.

Фронцовичъ, Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, 31,
Францовичъ, 35.

Фурсъ, Криштофъ, 270.

Х.

Халецкій, Григорій, членъ Слуцкой конфеде-
раціи, 620.

— изъ Хальча, Димитрій, земскій подскарбій
и писарь вел. кн. Литов., староста Мо-

гилевскій и Васишинскій, 257, стар. Беря-
ницкій и Ошескій, 258, 261, 262, 325.

Харевскій, Василій, Вилен. Св.-Духов. старо-
ста, 66, 68, 70, 268, 269.

- Хведоровичъ, Дмитрій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.**
— Михайло, Вилен. мѣщан., 31, 35.
— Францискъ, шляхтичъ, 538.
- Хелстовскій, Мартинъ, 64.**
- Хилицкій, Станиславъ, служебникъ, 475.**
- Хмара, Адамъ, инстигаторъ вел. кн. Литов., 392.**
- Хиѣльникъ, Адамъ, Вилен. мѣщан., Св.-Дух. братчикъ, 98. 100.**
- Ходкевичи, 367.**
- Ходкевичовая, Цецилія, изъ Сапѣговъ, впоследствіи Тызенгаузовая, Вилен. подкоморина, 368.**
- Ходкевичъ, Адамъ, Вилен. староста, 368.**
— Александръ, графъ на Шкловѣ и Мышѣ, 332.
— Иеронимъ, каштелянъ Виленскій, Берестейскій староста, 270.
— Янъ, графъ на Шкловѣ и Мышѣ, панъ Виленскій, стар. Жомонтскій, зем. маршалокъ вел. кн. Литов., администраторъ и гетманъ Ивлянтой земли, стар. Ко-

- венскій, державца Тальшевскій, 253, Як Кароль, гетманъ вел. кн. Литов., 270.
- Ходоровскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
- Ходыка, Василій Яковлевичъ, Полоцкій мѣщанинъ, 507.**
— Иванъ Яковлевичъ, Полоц. мѣщан., 507.
- Холковскій, Бриштофъ, Вилен. скорнякъ, 237.**
- Хоматовскій, Мартинъ, шляхтичъ, 31, Хомковский, 35.**
- Хоментовскій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
- Хондзискій, Станиславъ, шляхтичъ, 25.**
- Хорельскій, Григорій, арендаторъ Шешольскаго митрополичьяго имѣнія, 549, 550.**
- Хотѣцкій, Казиміръ, Вилен. стольникъ, 340.**
- Храновскій, Станиславъ—Стефанъ, зем. поддукъ Пин. пов., 161, 162.**
- Хроль, Данилъ, Вилен. мѣщан., слуга руссака Петровскаго госпитала на Зарѣчѣ въ городѣ Вильнѣ, 116.**

II.

- Цедровскій, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
— Иванъ, поручикъ членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
— Самуиль, совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 618.
— изъ Бѣлачева, Ома, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Цехановедскій, Опескій староста, 541.**
- Цехановичъ, Іоахимъ, епископъ Пинскій и Туровскій, 185.**
- Циборскій, Янъ, сеніоръ Вилен. Амброзіанской бурси Виленскихъ канониковъ прелатовъ, 508.**
- Цынакъ, Вароолопей, Вилен. войтъ, 599.**
- Цурановичъ, Евстафій, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.**

- Цыбульскій, Янъ, Вилен. мѣщан., медоварекъ 555.**
- Цырановичъ, Евстафій, Виленскій скорнякъ, 237.**
— Станиславъ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорнякъ цеха, 236.
- Цѣханскій, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
— Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 618. 620.
— Станиславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
— Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
— Христофоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.

Ч

Чадаевъ, русскій подполковникъ, 351, 352.
Чапанскій, Ольбрихтъ (Альбрихтъ), Вилен.
Свято-Духовской школы бакаляръ (учитель),
68, 69.
Чапникъ, Киприянъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
— Себестянъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
Чарторижскій, князь, подканцлеръ вел. кн.
Литов., 208, 209.
Черкасскій, Московскій воевода, 278, князь
Дубныкевичъ, 279.
Черняковская, Констанція, старшая Пинскаго
женскаго (базилян.) монастыря, 174.
Чехарскій, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ
гмины, 540.
Чеховичъ, Игнатій, маршалокъ Завилейскаго
пов., 318.
— Иеронимъ, шляхтичъ, 264,
— Матисъ Мартиновичъ, земли. Лидск. пов.,
29, 38.

Чейзоръ, Андрей, Вилен. мѣщан., членъ гмины,
540.
Чижъ, Александръ, членъ Слуцкой конфедераціи,
619.
— Андрей, изъ Вороной, 340.
— Богуславъ Янъ, изъ Вороной, Пропой-
скій стар., директоръ Вилен. антикомпи-
циальнаго сеймика, 380, 381.
— Викентій Станиславъ, на Вороной.
— Гаспаръ, маршалокъ Вилен. пов., 318.
— Казиміръ Минтовтъ, Вилен. подкоморій
340.
— Станиславъ, возный Вилен. пов., 74, 75.
— Янъ, королев. секретарь, 337.
Чорпота, Бриштофъ, шляхтичъ, 556.
Черный, Василій, священникъ-проповѣдникъ Ви-
лен. св. Троицкаго монастыря, 18.
— Ганусъ, мѣщанинъ, мастеровой на Вилен.
королев. монетномъ дворѣ, 504.

Ш

Шавловичъ, Юрій, Ковенскій воевода пробошь,
217, 218.
Шадурскій, Самуилъ, Ин. стольникъ, 345.
Шамгла, Андрей, Вилен. бургомистръ, 180.
Шафировичи, 401.
Швайковский, Янъ, королев. дворянинъ, 423.
Швейковская, Кристина Давыдовна, бывшая
Александровая Тризвинная — Лидская поддо-
морина, а настоящая Антонова Яновая Тышке-
вичовая — Врестская воеводина, 117, 118, 119.
Швейковский, Стефанъ, Вилен. град. судья,
139, Швейковский, 342.
Швецъ, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 129, 130.
— Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов.
братчикъ, 98, 100.

Швыковский, Стефанъ, Вилен. град. судья,
староста Онискій и Лодзейскій, 298.
Шейбакъ, Абрагимъ, князь, татаринъ, 519.
Шембель, Семенъ Максимовичъ, землянинъ рус.
Вилен. воеводства, 80.
Шеметь, Александръ Ярославъ, Вилен. подво-
вода, 109, на Ельной, 111, 114.
— Мальхеръ, маршалокъ Жомот. земли, 325.
Шенявскій, Константіи — Фелиціанъ, Вилен. іезу-
итскій студентъ, 600.
Шептицкій, Аевнасій, митрополитъ всей Руси,
191, 194, 195, 375.
Шидловскій, Николай, Вилен. мѣщан., членъ
гмины, 540.
Шкуцкій, Евстахій, Вилен. мѣщан., 182.

Шиланецкій, Николай, возный Виленскій пов., 68.

Шимковичова, Анастасія, Тризнавца, 24.

Широцкій, Тимошей Трохимовичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31.

Шитковичъ, Захарій, Вилен. мѣщанинъ, 121.

Шитикъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98.

— **Стефанъ**, Вилен. мѣщанинъ, 127.

Шитикъ-Залѣскій, Самуиль, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, намѣстникъ Кіев. митрополіи, 120, старшій Св.-Дух. братства, 121, 122, 123, 124, 125.

Шницяная, Артимова, Вилен. мѣщанка, 475.

Шлюбичъ-Залѣскій, Леонъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси, епископъ Владимірскій и Берестейскій, архимандритъ Кобринскій, 143, 146, 154, 604.

Шломицкій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Шлюцкій, Казиміръ Людовикъ, Троцкій скарбникъ, королев. дворянинъ, 340.

Шорцъ, Юрій, 564, 565.

Шестакъ, Янъ, священникъ Борунской (уніат.) церкви, 105, 106, 107, 153, 155, 157.

Шрейтеръ, Янъ, администраторъ стараго мѣта вел. кн. Литов., 599.

Шреттеръ, Людовикъ, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., 384.

— **Самуиль**, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., 289, 290, 292, Инфлянтскій каштелянъ, 362.

Шротеръ, Богуславъ, королев. оберштл., совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.

Шулковичъ-Сарницкій, Гіацинтъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Шульборскій, Іосифъ, 385.

Шумские, 377.

Шумскій, Казиміръ, Вилен. зем. судья, 377.

— **Михаиль, Рафаль**, Вилен. подстолий и подвоеводій, 104, 139, 150, 152, 161, 174, 180, 182, 246, 248, 288, 289, 293, 295, 297, 299, 300, 302, 303, 305, 306, 308, 342, 346, 350, 351, 353, Вилен. городничій, Варшавскій староста, 353, 532, 601.

Шусцицкій, Венедиктъ, 309.

Шумковичъ-Сарницкій, Василій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Ш

Шасновичъ, Григорій, шляхтичъ, 99.

— **Лавринъ**, шляхтичъ, 550.

Шеглейскій, Павелъ, Вилен. Свято-Духовскій братскій староста, 74, 75.

Шитова-Забѣльская, Анна изъ Гласковъ, Полоцкая войска, 379.

Шитъ-Забѣльскій, Даниль, Полоцкій гродскій писарь, 495—497.

— **Юрій**, Полоцкій войскій, 379.

Шитовичъ, Григорій, слуга митрополита Ипатія Потѣя, 564.

Шитъ, Криштофъ, Смоленскій каштелянъ, 367.

Шюдро, Стефанъ, 399.

Шука, Станиславъ, изъ Шучина и Радзива, 247.

Э

Эдеръ, Христіанъ, Кролевецкій купецъ, 525, 527.

Эдлеръ, Янъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Эстко, Августъ Константинъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— **Адамъ**, совѣтникъ Слуц. конфедерации, 618.

Ю.

Юдицкий, Валеріанъ Станиславъ, Вилен. архидіаконъ, писарь вел. кн. Литов., 245, 279.
Юндзилъ-Дедюля, Стефанъ Яковъ, 345.
Юнкевичъ-Базилевичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
Юнкевичъ-Платицкий, Карлъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
Юнкевичъ, Кодратъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.

Юрковский, Войтехъ, шляхтичъ, 18, 31, 35.
Юревичъ, Войтехъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
— Николай, земан. Вилен. пов., 5.
Юрьевскій, Ягъ, земаняинъ Городен. пов., 464.
Юхновичъ, Абрагимъ, татаринъ, 489, 490.
Юшкевичъ, Лютинъ Залѣскій, ксендзъ пробощъ, 211.

Я.

Яблонскій, Іосифъ, шляхтичъ, 538.
Явгель, Себестьянъ, Унитскій хоружій, трибунальной свѣтскій судья, 88.
Явгель, проповѣдникъ Соломейскій, 612.
Яворъ, Адамъ Ягъ, 353.
Ягвилловичъ, Ягъ, возный Вилен. воеводства, 140.
Ягелло, король Польскій, 629.
Яковлевичъ, Леонтій, священ. Вилен. Воскресн. церкви, 5, 9, 10, Яковичъ, 12, 16, 17.
— Семень, Полоцкій мѣщанинъ, 232, 233, 266, 267.
Якубовичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 510.
Якубовскій, Федоръ, управитель фольварка Короти, 83.
Яковичъ, Александръ, Виленскій обыватель, 525.
— Антовій Ягъ, 392.
— Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
— Юрій, 602.
— Фаддей, ксендзъ, базилианскій офіціалъ Кіевской епархіи, 188, 190.
— Федоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
Янковскій, Войтехъ, Ошмян. регентъ 200, 201.

— Езофъ (Іосифъ) возный Вилен. пов., 71, 73, 76, 82, 91.
— Матвѣй, священ. Губинской церкви, 194.
Яновичъ, Андрей, 8, шляхтичъ, 550.
— Венцлавъ, шляхтичъ, 48.
— Миколай (Николай), шляхтичъ, 41.
— Петръ, возный Вилен. пов., 41.
— Мартинъ, Мойшагольскій хоружій, 483.
— Размусъ, возный Виленскаго воеводства, 15, 27, 547, 550, 551, 553, 554.
— Станиславъ, шляхт., 28.
— Юрій, шляхтичъ, 21, 48, 553.
Янушевскій, Венедиктъ, Виленскій мечный, 352.
Янушкевичъ, Михайлъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 940.
Янчарскій, ротмистръ, 398.
Ягъ Третій, король Польскій, 105, 246, 247, 287, 289, 599, 600, 602, 603.
Ягъ Казиміръ, король Польскій и великій князь Литовскій, 133, 237, 276, 277, 278, 279, 307.
Ярговскій, Михайлъ, 345
Ярмолевичова, Маріанна Юрьова, Вилен. мѣщанка, 198.
— Урсула, Вилен. мѣщанка, 199.

- Ярмошевичъ**, Яковъ, Вилен. сапожничій цех-
нистръ, 145.
- Ярошевичъ**, 296.
- Ярушевичъ**, Валентинъ, обыватель Вилен. во-
водства, 430.
- Ясенскій**, Николай (Миколай), подкоморій Ви-
ленскаго воевод., 547, 548, 549, 550,
королев. писарь, 551.
- Пятигорскій поручикъ, 387.
- Янъ Миколай, королев. писарь вел. кн.
Литов., подкоморій Велюнской земли, 26,
27, 537.
- Ястромскій**, Андрей, 353.
- изъ Ястремба, Владиславъ Казимиръ, ловчій
Добрынской земли 345, 353.
- Яковъ, шляхтичъ, 202.
- Янъ, шляхтичъ, 202.
- Яцковичъ**, Андрей, 420.
- Яцковичъ**, Есифъ (Госифъ), Вилен. Свято-Дух.
священ., 64, 65, 558.
- Иванъ Яцковичъ, ратушный писарь, 81.
- Михайло, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Прокопъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Яцковскій**, Борунскій обыватель, 106.
- Войтехъ, Вилен. мѣщанинъ, 6, 7, 8.
- Ячунскій**, Вилен. ловчій, 378.
- Францискъ - Ксаверій, Трок. стражникъ,
387.

⊖.

- Федоровичъ**, Андрей, Виленскій сапожничій цех-
нистръ, 145.
- Григорій, Вилен. радца, 16, 18, 25, 55,
56, 61.
- Михайло, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Тимосей, Вилен. православн. мѣщанинъ, 33
- Хведоръ (Федоръ), Вилен. мѣщан., 31, 36.
- Янъ, шляхтичъ, 73.
- Федоръ**, Вилен. Пятницкой церкви священникъ,
— 16, 17. Тимосей, Вилен. обыватель, 20.

II.

У К А З А Т Е Л Ъ

ГЕОГРАФИЧЕСКИХЪ НАЗВАНІЙ.

А.

Абели, мѣстечко, 290.

Абрамовицзна, им. въ Опшан. пов., 105.

Авгуштынѡвцизна, фольварокъ имѣнія Ольдова, въ Лидск. пов., записанный Лидскимъ подком.

Александромъ Тризною Виленск. Св.-Духов. братству въ сумѣ 3000 золот. пол., 118.

Алексовицна, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.

Амбары или Инбары, древнее назвіе линіи товарныхъ складовъ, лавокъ и домовъ, расположенныхъ на Большой улицѣ г. Вильны, отъ Андреевской улицы до Николаевского собора, 525.

Амброжанская (Амвросіенская) бурса, въ г. Вильнѣ, на Скоповой ул., 508, 509.

Англія, государство, 486.

Б.

Бакшты, имѣніе въ Минск. пов., 560.

Балнудевское селіще на границѣ Судерв. им., въ Вилен. пов., 14.

Бальберинки, имѣніе въ Ковен. пов., 172, 173.

Бейсагола, мѣстечко, 291.

Березовская, православная церковь въ Мозыр. пов., 192.

Березовъ, село въ Мозыр. пов., 192.

Берестейская, экономія, 271.

Берестейскій (Брест.) базилианскій монастырь, 219.

Берестейское (нынѣ Брестское) воеводство, 203, 205, 219, 220, 221, 263, 270, 364, 524, 586.

Берестейскій повѣтъ, 316, 528.

Берестейское воеводство, 328, 367.

Берестье (Бресть-Литовскій), городъ, 271, 291, 299, 330, 343.

Бержанская доминиканская плебанія, 366.

- Бержницкая держава** въ Немонютовскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.
- Берзини**, королев. столовое имѣнiе, 254.
- Бержяны**, мѣстечко, 291.
- Берштейки**, мѣстечко, 291.
- Бернутяны**, село въ Вилен. пов., 27, принадлеж. уніат. митрополиту Мих. Рогозѣ, 551.
- Бимберы**, им. въ Вилькомир. пов., принадлеж. Видзенишскому монастырю Блажен. мучениковъ, 530, 531.
- Биржи**, им. 6, 9, 232, 234, 405, 423, 594.
- Блевчицы**, им. въ Новгород. воеводство, 428.
- Бобриковскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 362, 379.
- Бобруйскъ**, городъ, 292.
- Богдано**, им., 345.
- Богемія**, 630.
- Больники**, мѣстечко, 290.
- Большіе (Великіе) Дырвяны**, мѣстечко, 291.
- Борискевичовское старство или держава** въ Мозыр. пов., 191.
- Борискевичовская церковь** въ Мозыр. пов., 192.
- Борисовичи**, село въ Мозыр. пов., 473.
- Борисовъ**, имѣнiе въ Минскомъ воеводствѣ, 168.
— мѣстечко, 291.
- Боровъ**, им. 353.
- Борунская** (уніат.) церковь съ чудотворнымъ образомъ Божіей Матери, 104, 105, 106, каменная, 107, 152, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 379.
- Борунскій** уніатскій монастырь, 106, 107, 155, 165, 166, 379.
— госпиталь, 106.
- Борткинки**, поле-урочище имѣнiа Лозняковъ въ Вилен. пов., 415.
- Боруны**, городъ въ Опшан. пов., 106, мѣстечко, 153, 155, 156, 158, 159, 160.
- Ботки**, мѣстечко, 291.
- Браславскій** повѣтъ, 316, 350, 363.
- Браславское воеводство**, 580, 583.
- Браславъ**, городъ, 290.
- Брацлавское воеводство**, 583, 584.
- Брестъ**, городъ, см. Берестье.
- Брусловъ**, им. 295.
- Будвишки**, грунты на границѣ Судеревскаго им., въ Вилен. пов., 14.
- Будилово**, им. въ Троиц. пов., надъ р. Креснон, 464.
- Бужиманы**, мѣстечко, 290.
- Буйвидишки**, им. въ Вилен. пов., 13, 14.
- Бурбицки**, им. въ Вилен. пов., 486.
- Бучачинъ**, им. въ Новгород. воеводство, 427, 428.
- Быстрица**, мѣстечко, 290.
— дворъ въ Новгород. воеводствѣ, 428.
— село въ Новгород. воеводствѣ, 428.
- Быстрицкій** католич. приходъ въ Вилен. воеводствѣ, 539.
- Бѣларучи**, им. въ Минск. пов., 472.
- Бѣлковичовскій** домъ въ г. Вильнѣ, недалеко отъ евангелич. збора, 509.
- Бѣлчаны**, имѣнiе въ Минскомъ воеводствѣ, 167, 168, 169, принадлеж. Вилен. Троиц. монастырю, 177, 178.
- Бѣлзоровицзна**, фольварокъ села Мѣдниковъ, лежащ. въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троиц. монастырю, 111.
- Бѣлорусская епископіа**, 138.
- Бѣлорусскій край**, 390.

В.

- Ваганово**, им. 193.
- Вака**, рѣка, течетъ въ Вилен. пов., чр. им. Ваку, 40.
— им. въ Вилен. пов., надъ р. Вакоу, 40.
- Валкогуси**, село имѣнiа Мѣдниковъ въ Вилен. пов., 566.

Ванвольники, мѣстечко, 291.
Варшава, городъ, 24, 25, 61, 90, 98, 99, 133, 136, 209, 223, 235, 242, 246, 247, 263, 265, 275, 277, 280, 282, 392, 294, 303, 307, 342, 381, 388, 389, 392, 542, 594, 624, 627, 628.
Василишки, мѣстечко, 290.
Василька, сѣнокать Вилен. базиліанокъ въ Опшан. пов., 201, 202.
Васильково, мѣстечко, 390.
Васильчицы, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
Велес, р., см. Вилія.
Великіе Сарники, околица, 621.
Великое княжество Литовское, 19, 24, 25, 34, 66, 99, 102, 120, 129, 211, 229, 231, 232, 233, 237, 246, 261, 262, 263, 327, 328, 329, 342, 368, 369, 374, 397, 610.
Велиманскій повѣтъ въ Жомонтск. княжествѣ, 378.
Велюшня, мѣстечко, 291.
Велюнская земля, на Жмуди, 26.
Велюнское староство въ Жомонт. княжествѣ, 368.
Велюна, мѣстечко, 291.
Венденское (католич.) епископство, 578.
Верболово (Wierzbówo), мѣстечко, 291.
Верковскій, католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Вешвянское тивуство, 255.
Дивины, мѣстечко, 291.
Видзепишскій, монастырь Блаженныхъ мучениковъ, 530, 531.
 — католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Видогоще, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 170, 171.
Вижуляны, им. въ Вилен. пов., 483.
Визайны, мѣстечко, 290.
Вилейка, фундушное имѣніе Виленскихъ монахинь Визитокъ въ Минскомъ воеводствѣ, 402.
Виленская Троицкая архимандрія, 604, 605,

— Татарская божица, за мурованными (Зелеными) мостомъ, востѣ р. Вилен, 468.
 — дорога, идущая въ г. Воруны, изъ Виленской улицы, 106, великая, 547, 584.
 — земля (тоже, что Вилен. воеводство), 547, 551.
 — каллица св. Казимира, патрона Борони польской и вел. кн. Литов., при костелѣ св. Станислава, 288, 289.
 — Нѣмецкая кирха, на Нѣмецкой улицѣ, 366.
 — митрополія, 20, 46, 51, 52.
 — улица въ г. Ворунахъ, 106.

Виленскіе костелы:

Бернардинокъ, 9, 10, Бернардинскій, 136, 137, 468.
 Св. Духа ордена проповѣданковъ или доминикановъ, 379.
 Св. Екатерины при монаст. Бенедиктинокъ, 366.
 Св. Казимира съ монастыремъ (съ 1832 г. русскій кафедральный соборъ), 141, иезуитскій, 196.
 Св. Михаила при женскомъ монастырѣ Бернардинокъ закона св. Франциска, 136, 137, 366, 386, 399.
 Св. Никодима (и Иосифа), 538.
 Св. ап. Петра, 538.
 Кафедральный св. Станислава, 9, 10, 88, головный въ замкѣ, 555, 589.
 Св. Стефана, 538.
 Св. Яна, 9, 10, 67, 131, 379, 470, 558, 562, 563.

Виленскіе католическіе монастыри:

Бенедиктинскій (женскій) съ костеломъ св. Екатерины, 366.
 Бернардинскій (женскій) съ костеломъ св. Михаила, 9, 10, 136, 137, 366, 468.
 Визитокъ (съ 1865 г. православи. женскій монастырь св. Маріи Магдалины), 379, 402.
 Доминиканскій съ кост. Св.-Духа, 366, 379, 505, 506.

- Казнировский съ к. св. Казнира, бывший иезуитский, 141, 196.
- Кармелитовъ боснхъ (съ 1864 г., православное дѣвичье духовное училище), 402.
- Синишинскій, бывший иезуитскій при костелѣ св. Рафаэла, 401.
- Тринитарскій на Антоколѣ, 366.
- Францисканскій (женскій) при костелѣ св. Михаила, 136, 137, 386, 399.
- Францисканскій ordinis Minorum 214.
- Виленскіе русскіе монастыри:**
- Свято-Духовскій православный, 25, 29—40, 49, 59, 63, 65, 66, 67, 71, съ новою ц.—83, 85, 93—98, съ ц. новою Св.-Духа, назыв. Наливайковскою—99, 100, 101, 109, 110, 114, 117—127, 138, 139, 150, 161, съ придѣломъ Сокальской Богоматери и св. Евангел. Іоанна Богослова—182, 183, 196, 198, 199, 208, монастырь греко-дизунитовъ Св.-Духа Виленскій—212, 213, мон. неунитовъ—221, 222, 268, 269, 308, 523, 524, 526, 558, 594, 600, 601.
- Пречистенскій („светое Пречистое“), 70, „монастырь русскій заложенъ светое Пречистое“—103.
- Свято-Троицкій, 18, 19, 23, 25, 67, 71, 72, 73, 77—88, 90, 96, 98, 110—112, 115, 121—125, 140, 146, 163, 167, 177, 184, 202, 209, 210, 211, 213—215, въ ц. особый алтарь для скорняжскаго рус. братства, 245, 462, 559 561—563, 566, 603, 604.
- При Св.-Троицкомъ мужскомъ монастырѣ женскій базилианскій, 224, 225.
- Виленскій гостинецъ (дорога), 418.**
- Гостинный домъ, 244.
 - господарскій (королев.) замокъ, 5, 9, 10, 40, 56, 60, 62, 64, 66, 67, 88, 299, 355, 359, 372, 488, 509, 510, 521, 548, 555, 559.
 - Евангелическій (Кальвинскій) зборъ, 6,

- 7, 10, 15, 135, —старый, замурованный подъ костелами и кляшторами Бернардиновъ и монахинь св. Михаила, на церковномъ грунтѣ, 136, 137, 260, 386, 399, 405—410, 468, 470, 505, 506, 509, 510, 516, 518, 556—558.
- ключъ, 250.
- Вискупій (рим.-католич. сенискова) мнѣ, (мельница) въ г. Вилья, близъ Спасской браны, 498.
- повѣтъ, 5, 11, 12, 13, 16, 18, 21, 24, 26, 27, 28, 34, 39, 40, 41, 47, 48, 50, 57, 65, 68, 70, 71, 74, 75, 81, 82, 85, 91, 99, 111, 112, 265, 273, 316, 332, 411, 430, 435, 461, 473, 482, 483, 486, 489, 492, 493, 497, 506, 547, 553, 556, 560, 565, 566.
- прикоморокъ (отдѣленіе главной таможни), 486, 487.

Виленскія улицы:

- Бернардическая, 6—7.
- Великая (иногда Большая), 15.
- Глухой заулочъ, 468.
- Гродская, 468.
- Запковая, 6, 7, великая, 361, 406, 468.
- Зборовая, возлѣ рус. ц. св. Ивана, 559.
- Конская съ Конскимъ заулочъ, 385, 524, 564.
- Кузьмо-Демьянская, прозванная Синишинск. (иногда Андреевская) 477.
- Малая, которая идетъ отъ Великой къ Евангелическому собору, 15.
- Нѣмецкая, 366.
- Острая (тоже, что Остробрацкая), 30, 34 на ней св. Троицкая церковь, 123, 124 594.
- Подоль, идущая мимо Пречистен. собора и Спасской браны, 498.
- Покровскій переулокъ, 406.
- Рудницкая, 369, 524.
- Савичъ-улица (иногда Андреевская), 379, 385 473, Савича, 498, 514.
- Скоповая, 498.

Смьлинская, см. Кузьмо-Демьянская.

Спаская, 498.

Стеглинная, 225.

Субочъ-улица (нижняя Сиротская), 30, 35.

Вилеикія рускія церкви:

Воскресенская, 5, 9, 10, 16, 17, 552.

Георгиевская (св. Юрья) на предмѣстьѣ Россѣ, 129, 130, за Островъ вѣжомъ, 552, 553.

Свято-Духовская братская, 29—40, 49, 59, 63, 66, 67, 71, новая—83, 85, 93—98, новая называемая Наливайковская—99, 100, 101, 109, 110, 114, 117—127, 138, 139, 150, 161, съ придѣломъ Сокальской Богоматери и св. еванг. Иоанна Богослова—182, 183, 196, 198, 199, 208, 212, 213, 221, 222, 268, 269, 308, 523, 524, 526, 558, 594, 600, 601.

Ивановская, 6, 7, 15, 16, 17, 131, 260, 559.

Никольская Перенесенская (перенесенія мощей св. Николая), 21.

Петровская (на предмѣстьѣ Зарѣчѣ), 116.

Покровская, 6, 7, 9, 10, 11, 89, 406.

Пречистенская (успенія Пресв. Богородицы), соборная, 5—11, 16, 17, 26, 27, 67, съ монастыремъ „светое Пречистое“—70, 89, 137, 460, 461, 468, 472, 559, 562, 563.

Пятницкая, 16, 17, 76.

Рождественская (Рождества) Пресв. Богородицы на предмѣстьѣ Россѣ, 19, 20, 21, 22, 23, 89.

Спаская, 5, 9, 10, 16, 17, 70.

Св. Троицкая въ св. Троицкомъ монастырѣ, 12, 18, 19, 23, 25, 67, 71—73, 77—88, 90, 96, 98, 110—112, 115, 121—125, 140, 146, 163, 167, 177, 184, 202, 209—211, 213—215, съ особымъ алтаремъ для русскаго скоряжскаго братства или цеха—245, 462, 559, 566, 603, 564.

Юрьевская, см. Георгиевская.

Вилеиіское воеводство, 6, 7, 9, 15, 16, 18, 19, 26, 37, 46, 60, 72, 74, 75, 77, 80, 83, 84, 87, 88, 101, 103, 109, 111, 114, 115, 120, 121, 123, 124, 125, 128, 136, 140, 141, 150, 168, 174, 185, 188, 196, 198, 199, 200, 203, 207, 208, 209, 210, 212, 214, 216, 219, 220, 221, 222, 224, 225, 232, 247, 250, 251, 260, 261, 262, 263, 266, 272, 273, 275, 278, 284, 289, 293, 295, 297, 298, 299, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 312, 313, 324, 337, 338, 341, 342, 345, 346, 351, 352, 353, 354, 355, 357, 358, 359, 363, 364, 370, 373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 388, 390, 392, 399, 401, 430, 467, 469, 482, 483, 486, 488, 495, 497, 498, 504, 513, 514, 515, 519, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 542, 549, 554, 555, 556, 559, 563, 594, 595, 601.

— епископство (католическое), 78, 87, 327, 328, 333, 334, 340, 376, 555.

— конюшество въ Вилеи. воеводствѣ, 378.

Вилія, рѣка, 183, надъ нею мурованный мостъ въ г. Вильнѣ, 260, 363, Велел, 468, 507, 508, 525, Велья, 561.

Вилія, мѣстечко, 291.

Вилкоишки, мѣстечко, 291.

Вилькишки, грунтъ-урочище лѣвня Лозяиновъ въ Вилеи. пов., 415.

Вилькомирскій повѣтъ, 317, 363, 482, 529, 530, 531.

Вилькомиръ, городъ, 290.

Вильна (Вильно), городъ („мѣсто столечное“), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 15, 19, 20—23, 26, 27, 37, 39, 40, 46, 49, 51, 55, 56, 59, 60, 61, 66, 67, 70, 71, 72, 78, 79, 86, 87, 92, 98, 101, 102, 103, 113, 114, 127, 130, 139, 140, 145, 158, 169, 180, 183, 184, 185, 197, 206, 208, 219, 224, 225, 237, 240, 241, 242, 243, 244,

245, 248, 249, 250, 253, 255, 260, 262, 273, 283, 284, 289, 290, 297, 298, 299, 304, 306, 307, 315, 324, 331, 332, 337, 340, 342, 346, 347, 348, 349, 350, 360, 369, 379, 385, 389, 399, 406, 407, 411, 426, 431, 432, 438, 459, 460, 461, 462, 463, 468, 472, 473, 477, 481, 486, 487, 489, 492, 493, 505, 506, 508, 509, 510, 514, 521, 522, 527, 532, 533, 534, 538, 540, 541, 542, 552, 554, 555, 559, 560, 561, 562, 563, 593, 594, 595, 600, 601.

Вильно, село имѣнія Герганъ въ Велижанскомъ повѣтѣ, въ Жомойт. княжествѣ, 377.

Вильня (Вилейка), рѣчка, 461, 468.

Вингольтовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 487.

Виршуловскій домъ на Вилен. предм. Снопшеахъ, 468.

Витебское воеводство, 295, 386, 589.

Витебскъ, городъ, 278, 291, 296, 589, 599, 600.

Владимирскій базилианскій монастырь, 203, 204, св. мученика Иосафата, 204.

Владимиръ, городъ, 204, 205.

Владиславовъ, мѣстечко, 291.

Владиславъ, городъ, 4.

Влошковый дворъ, въ Вилен. пов., 13.

Водовичи, им. въ Мозырск. пов., 190.

Вогинь, мѣстечко, 291.

Войдацкини, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ, 150, 151.

Войнюта, мѣстечко, 291.

Волковский повѣтъ, 317, 392, 464.

Воковыскъ, городъ, 291.

Воловичовъ плацъ въ г. Вильнѣ, на которомъ въ 1597 г. строилась церковь, 28, Воловичовскій плацъ, на немъ, стояли—Св.-Духовскій монастырь и два братскіе каменные дома—Гомшеевскій и Яцковскій, 96.

Волошская земля, 333, 334.

Волпа, мѣстечко, 291.

Волпянское староство, 368.

Волынская земля, 110, 115, 406.

Волынское воеводство, 580, 583.

Волынь (область), 176, 554.

Вольца, село въ Пин. пов., за р. Ясольдою, 162.

Воля, село въ Пин. пов., 175.

Ворня, им. 38, 41.

Ворнянскій католич. приходъ (парафія) въ Вилен. воевод., 539.

Ворняны, им., 325.

Вороная, им., 340, 380, 381.

Вошвели, им. въ Ошмянскомъ пов., 378.

Выбрановцы, фундушое имѣніе Городен. кармелитовъ, въ Городен. пов., 387.

Вышишка, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.

Высокое, им. 171.

— околца, 621.

Вяспа, рѣка, 311.

Вязыни, им. въ Ошмян. пов. и пристань на р. Велен, 507.

Г.

Гавриловскій домъ на Андреевской ул., въ г. Вильнѣ, 477.

Гайка, фундушое имѣніе Городен. кармелитовъ, въ Городен. пов., 387.

Гангра, городъ, 21.

Галичь, им., 424, 425.

Ганковичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Рудницкой улицѣ, 369.

Ганутишки, грунтъ имѣнія Лозникоу, въ Вилен. пов., 414.

Ганчаровицзна, село, принадлеж. къ им. Свиранякъ, 210.

Гача, мѣстечко, 291.

Гданскъ, городъ, 184, 232, 335, 258, 368, 569.

Гегужинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод. 539.

Говельскій 693. замокъ.
Гедройскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Гедройце, имѣніе въ Вилен. воеводствѣ, на части котораго было записано 200 пол. злотыхъ Кейданской церкви, 128, 129.
Герановъ, им. въ Вилен. воевод., 357.
Гераноны, мѣстечко, 290.
Гервятская плебанія, 515, парафія въ Вилен. воевод., 539.
Герваты, мѣстечко въ Вилен. воеводствѣ, 515.
Герраны, им. въ Жомойт. княжествѣ, въ Велижанскомъ повѣтѣ, 377.
Герковичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, въ Конскомъ заулкѣ, 385.
Герковскій базиліанскій монастырь, 211.
Гертопени, рѣчка, въ г. Ковнѣ, надъ которою находился грунтъ Ковенской русской церкви, 217.
Гетвянскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Гечевичи, им., 353.
Гинь, мѣстечко, 291.
Глевинъ, им. въ Минск. пов., 472.
Глиннице, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.
Головчинскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Кузьмо-Демьянской (Андреевской) улицѣ, 477.
Голошевская, церковь въ Шкловскомъ графствѣ, 611.
Гольшанскій доминиканскій монастырь, 380.
Гемель, мѣстечко, 292.
Голоты или **Олоты**, им. въ Унитск. пов., 529.
Гомшеевскій камен. домъ въ г. Вильнѣ, при-

надлеж. св. Троицк. братству, 24, 25, „идучи съ замку до Острого браны по лѣвой сторонѣ лежачій,“ купленный у ловчаго вел. кн. Литов. Яна Нарушевича, 60, 95, 96.

Гонязь (Гонендзь), городъ, 587.
Горбачи, околица въ Пинскомъ повѣтѣ, 620.
Горды, мѣстечко, 291.
Горниъ, рѣка, 586.
Горностаевскій домъ въ г. Вильнѣ, 6, 7, дворъ и плацъ подъ Евангелическимъ зборомъ, 405, 406, „дворъ, гдѣ теперь зборъ Евангелицкій есть збудованъ,“ 468.
Городенскій (Гродненскій) повѣтъ, 193, 194, 195, 229, 316, 350, 379, 464, 514.
— доминиканскій монастырь и костель, 366.
— кармелитскій монастырь, 387.
Городенское (Гроднен.) староство, 263.
Городецъ, мѣстечко, 291.
Городна (Гродно), городъ, 195, 208, 233, 290, 309, 314, 330, 365, 386.
Горькогубовъ, село въ Новгород. воеводствѣ, 427, 428.
Гощовскій Доминиканскій монастырь, 401.
Граново, им., 280.
Гродно, городъ, см. **Городна**.
Гроховая корчма, за р. Выспю, близъ Праги, 31.
Губинская церковь, въ Городен. пов., 194, 195.
Губы, мѣстечко, 290.
Гугаковня, уроч. на границѣ Судеревского им. въ Вилен. пов., 14.
Гудели, село-урочище (20 ув.) въ Немононтскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.
Гульбянъ, мѣстечко, 291.

Д

Дава, мѣстечко, 290.
Дансловичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Рудницкой ул., 524.
Двина (Западная), рѣка, 267, 502, 513.

Деделовщина, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
Деделовичи, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 118.

Дедюли, село въ Опшян. повѣтъ, 378.
Дерново, болото, подъ лозою и грушкою, въ им. Яголкахъ, Брестскаго воеводства, 203.
Дивенишки, мѣстечко, 290.
Сары Диковичи, околица, 620.
Динабургъ (Дынеборгъ), городъ, 280, 292, 588.
Динаментъ, крѣпость на устьѣ Западной Двины, 272.
Дисна, рѣка, течеть чрезъ им. Мосары, 252.
— городъ, 291.
Дитово, мѣстечко, 291.
Добовручъ, сельцо въ Минск. воеводство, 168.
Добринская земля, 345.
Довгалишки, мѣстечко, 290.
Довкшаны, село въ Опшян. повѣтъ, 378.
Дойни, обрубъ, въ Вилен. пов., принадлеж. къ митрополит. имѣнію Пешоламъ, 26, Дольни, 27, село, 519, 550, 553.
Долгій-Моухъ, сельцо въ Могилевской экономіи, 377.

Долгиново, городъ, 278, мѣстечко, 291.
Долгое, им. въ Новгород. воеводство, 428.
Домброва, гѣсь въ сѣножатю, въ Вилен. воеводство, принадлеж. къ Свиравамъ — имѣнію Виленскихъ базилианъ, 214.
Дорогичинъ, им. въ Пинск. пов., 179.
Дорсунишки, мѣстечко, 291.
Дрегче, им. въ Пинск. пов., 473.
Дрисвяты, мѣстечко, 290.
Дубенскій, русскій монастырь, 71.
Дубинки, им., 6, 9, 232, 234, 405, 423, 594.
Дубинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Дубовруче, сельцо въ Минск. воеводство, принадлежащее къ имѣнію Вилен. Троицкихъ базилианъ—Вѣдичанамъ, 177.
Дубровна, им., 473.
Дуды, мѣстечко, 290.
Дусяты, мѣстечко, 291.

Е

Египеть, государство, 45.
Едзйканы, мѣстечко, 291.
Езерище, мѣстечко, 291.
Езерская церковь въ Городен. пов., 194.
Езеры, мѣстечко, 290.

Ельня, им., 111.
Енелевичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 524.
Епушлаты, грунтъ-урочище имѣнія Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.

Ж

Жабишки, пустошизна имѣнія Лозниковъ, въ Вилен. пов., 413.
Жагоры, мѣстечко, 291.
Жедойканское, староство, 364.
Желехово, им. въ Новгород. воевод. 427, 428.
Желиковичъ, Стефанъ, Опшян. подчашій, королев. дворянинъ, Вилен. подвоеводій, 275.
Жиделевскій застѣнокъ села Салатъ, въ Новгород. повѣтъ, 435, 437.

Жижморы, мѣстечко, 290.
Жиркупы, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
Жировницкая церковь (базилиан.) въ Слоним. пов., 179.
Жировницкій монастырь (базилиан.) въ Слоним. пов., 178, 179, 368.
Жомонтская земля, 232, 262, 324, 431, 435, 437.

- Жоментское княжество**, 343, 363, 368, 378, 386.
— (католич.) епископство, 578.
- Жомойтя** (Жомойтское княжество), 337.
Жосели, мѣстечко, 290.
Жупраны, ии., 370.

З.

- Забрезинское имѣніе** въ Оршанскомъ пов., 473.
- Забльскій** доминиканскій монастырь, 366, въ Полоцкомъ воеводствѣ, 379, 401.
- Завидичи**, село имѣнія Лосицка, въ Пин. пов., принадлеж. Пинскому женскому базилиан. монастырю, 175.
- Завилейскій повѣтъ**, 317.
- Загаль**, мѣстечко, 291.
- Загородъ**, имѣніе, 423.
- Заключовскій домъ** въ г. Вильнѣ, 260.
- Закревщизна**, ии. въ Городен. пов., 194.
- Зальская церковь** въ ии. Зальсѣ, въ Полоцк. воеводствѣ, 164.
— пуца въ ии. Зальсѣ, въ Полоцк. воеводствѣ, 164.
- Зальсье**, ии. въ Полоцк. воеводствѣ, 163.
- Заморочъ**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Замошь**, мѣстечко, 291.
- Зарѣчье**, предмѣстье г. Вильны, за рѣчкою Вилейкою, 103, 116, 468, 481, 509.
- Защобле**, село, принадлежащее Селецкому женскому униат. монастырю, въ Мозир. пов., 191, 193.

И.

- Иветры**, озеро въ Вилькомир. пов., принадлеж. Видзенинскому монастырю, 531.
- Итурки**, мѣстечко, 270.
- Итурскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Инолянтская земля**, 253, 254, 336, 587, 588.
- Инолянтское** воеводство, 368, 385.
- Инолянты**, область, 270.
- Ицюковъ** домъ въ г. Вильнѣ, 260, 272, 273.

І.

Іерусалимъ, городъ, 53.

К.

- Кадельница** или **Юхновщизна**, имѣніе въ Брестскомъ воеводствѣ, 203.
- Кадинъ**, городъ, 286.
- Кайданы**, **Койданы**, село (10 осѣлянхъ увол.) въ землѣ Жомойт., 432, 434, 435, 437.
- Калишское** воеводство, 584.
- Каменецкая** эконоія, 271.
- Каменецкое** (католич.) епископство, 578.
- Каменецъ**, мѣстечко, 291.
- Каменка**, фольварокъ, 365.
— поселокъ сельца Швашкишекъ въ Тров. воеводствѣ, 386.

- Каменщица**, иѣвіе Вилен. римско-католич. капитулы, въ Мозырскомъ повѣтѣ, 390, 397.
- Карасевскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 363.
- Качанскій** фольварокъ, принадлежащій Ковен. монастырю кармелитовъ босыхъ, 367.
- Квасовка**, мѣстечко, 290.
- Кейданская** церковь во имя Преображенія Господня и Успенія Пресв. Богородицы, 128, 129.
- Кейдановскій** рус. монастырь, состоящій въ вѣдѣніи Вилен. Св.-Духов. монастыря, 128.
- Кейданы**, городъ, въ Виленск. воеводствѣ, 128, 313, 314.
- Келбасе**, фольварокъ въ Городен. пов., принадлеж. Городен. доминикан. монастырю, 366.
- Кена**, рѣка, въ Вилен. пов., 556, 557.
- Кендзерская** или Кляровская каменница (камен. домъ) въ г. Вильнѣ, на Замковой улицѣ, 361.
- Кены**, иѣвіе въ Вилен. пов., принадлеж. скарбному вел. кн. Литов. Лувашу Мамоничу, 489, 492, Кены, или—Косино, или—Пакосина, надъ р. Кеною, записано въ фундушѣ Вилен. Евангелич. збору, 556—558.
- Керново**, мѣстечко, 290.
- Керновскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Кіевская** епархія (діецезія), 188.
— (рус.) митрополія, 45, 54, 120, 123, 125, 129.
- Кіевскій** Печерскій монастырь, 113.
- Кіевское** воеводство, 286, 397, 580, 584, 586.
— епископство (католич.) 578, 593.
- Кіевъ**, городъ, 44, 189.
- Кисляя Яголки**, урочище въ им. Яголкахъ, Брест. воеводства, 203.
- Кіяны**, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. францисканскому монастырю, 215.
- Кирена**, Брена, рѣка, въ Городен. повѣтѣ, 230.
- Клаваны**, мѣстечко, 291.
- Клевань**, им., 172.
- Кобринская** эконмія, 271.
- Кобринскій** монастырь съ церковью св. Спаса, 203.
— повѣтъ, 317.
- Кобринское** староство, 263.
- Кобринь**, городъ, 291.
- Ковенская** улица въ г. Новогородѣ. 118.
— комора (таможня), 487.
— русская церковь во имя всѣхъ святыхъ, 216—218.
- Ковенскій** (католич.) доминиканскій, монастырь 535.
— монастырь кармелитовъ босыхъ, 216, 366, 367.
- Ковенскій** повѣтъ, 120, 172, 316, 327.
— костель св. ап. Петра и Павла, 534.
- Ковна** (Ковно), городъ, 183, 216, 217, 218, 283, 291, 366, 369, 378, 534, 535, 588, 612.
- Кодельница**, им., 204.
- Козаковщица**, им. въ Ошмян. пов., 105, 107, 108, 152, 153, фольварокъ, 158, 159, 160, 161, 165, 166.
- Козельскъ**, городъ, 347, 325, 364, 534.
- Козловичи**, село въ Мозыр. пов., 473.
- Койстеры**, им. въ Вилен. пов., 415.
- Кокорчи**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Колачковцы**, иѣвіе въ „землѣ Русской“, 421, 422.
- Колесницкій** кармелитскій приходъ, 366.
- Колодезь**, уроч. на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.
- Колодеумъ**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Колонда**, городъ, 314.
- Коморинники**, сѣножатъ Вилен. базилианокъ въ Ошмян. пов., 201, 202.
- Коневичи**, село въ Городен. пов., принадлеж. Губинской церкви, 194, 195.
- Кононовичовскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 523, 526.
- Конопки**, им., 340.
- Конопница**, им., 617.
- Константинь** градъ, Константинополь, 45.

Коптовичи, село (16 осѣлхъ увол.) въ земль Жомойт., 432, 434, 435, 437.
Копалковидкая церковь, въ Мозыр. пов., 192,
Копалковичи, им. въ Мозыр. пов., 192.
Коптевскій домъ въ г. Вильнѣ, на Малой ул., 15.
 — **Лошаковскій домъ**, въ г. Вильнѣ, на Зборовой ул., „противъ ц. руское заловенъя св. Ивана“, 559, 560.
Копыльское княжество, 110.
Коризинъ, мѣстечко, 290.
Корнялово, мѣстечко, 291.
Корняловское староство, 387.
Корона Польская, 19, 24, 25, 66, 99, 102, 196, 237, 271, 278, 288, 300, 310, 324, 334, 335, 336, 342, 344, 358, 364, 369, 376, 397, 421, 424, 425, 505, 578, 579, 580, 583, 593, 610.
Коропецъ, мѣнѣ въ „земль Русской“, 421, 422.
Коротошинъ, им., 473.
Коршево, мѣстечко, 291.
Кортяны, мѣстечко, 291.
Корысть, фольварокъ въ Вилен. пов., принадлежащій Вилен. Троицк. монастырю, 72, 73, 74, 83, 84.
Косино, см. **Кены**.
Котовка, мѣнѣ въ Брестскомъ воеводствѣ, 203, 204, 205.
Кравзупи, грунты на границѣ Сударев. им., въ Вилен. пов., 14.
Краковъ, городъ, 24, 63, 65, 241, 245, 246, 258, 259, 263, 269, 330, 333, 335.
Красницы, село-урочище (21 ув.) въ Неманскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.

Красноселы, мѣстечко, 291.
Красово, околица, 621.
Крево, им., 31, мѣстечко, 290.
Кривая, сѣножать Вилен. базиліанскъ, въ Опшан. пов., 201, 202.
Кринки, мѣстечко, 290.
Кричево, мѣстечко, 291.
Кролевецъ, городъ, 183, 184, 248, 358, 378, 507, 523, 525, 527, Брелов. портъ, 586, 588, 561.
Крони, мѣнѣ въ Ковенскомъ повѣтѣ, 120.
Кронскій православн. монастырь въ Ковен. пов., находящійся въ завѣдываніи Вилен. Св.-Дух. братства, 120.
Крсна, рѣка, течеть черезъ им. Будилово въ Троц. пов., 464.
Крукровка, корчма въ Пин. пов., въ мѣнѣи Пинскихъ доминиканъ, 174, 175, 176.
Круше, грунтъ-уроч. мѣнѣи Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.
Крушина, сельцо въ Минск. воеводствѣ, 169
Кузинца, мѣстечко, 290.
Кумановщина, им. въ Опшан. пов., 105.
Купинки, мѣстечко, 290, въ Вилькомпр. пов., 529.
Купятицкая церковь, 162.
Купятицкій монастырь, находящійся въ завѣдываніи Вилен. Св.-Духов. монастыря, 161.
Купятичи, им. въ Пинск. пов., 161, село, 162.
Куркели, урочище мѣнѣи Лозниковъ въ Вилен. повѣтѣ, 413.
Курайдское, княжество, 357, 383, 397.
Кущелинскій каменный домъ въ г. Вильнѣ на Конной ул., 324.

Л

Лаваринскій католич. приходъ въ Вилен. воевод. 539.
Лагишинъ, мѣстечко, 291.

Лагомяны, мѣстечко, 290.
Ладзиковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 379.

Ласича, мѣстечко, 291.
Латыголичи, Заберезинское село въ Оршан. пов., 473.
Лебеда, им. въ Вилен. пов., 483.
Ледна, село въ Новгород. воеводство, 428.
Лешно, мѣстечко, 290.
Лещина, им. въ Мстислав. воеводство, 597, 598.
Лида, городъ, 290.
Лидковщина, хѣсъ въ фольваркѣ Судеревскомъ, принадлежащемъ Вилен. Св.-Духов. братству, 75.
Лидскій повѣтъ, 29, 33, 38, 117, 317, 378.
Линовское староство, 365.
Линнишки, мѣстечко, 290, им., въ Вилен. воевод. 357.
Липскъ, мѣстечко, 290.
Литва (государство), 296, 315, 358, 396, 393, 561.
Литовская провинція, 212, 214,—неунитовъ, 221, 394, 396, 400, 610.
Липковскій доминиканскій монастырь, 401.
Лобговъ, на взморьѣ, у устья р. Нѣмана, 561.
Ловко-посадъ, село (20 осьльхъ увол.) въ землѣ Жожойт. 432, 434, 435, 437.
Ловмянскій обрубъ, въ Вилен. пов., принадлеж. къ Шешолакъ, мѣннио митрополита Мих. Рогозы, 26, 27, 553.
Логн, мѣнне въ Мин. воеводство, 177, 178.
Лосвая гора, 333.

Лозная, мѣстечко, 290.
Лозники, им. въ Вилен. повѣтъ, надъ рѣчкою Лозникомъ, 411, 412, 413, 416, 419, 420.
Лозникъ, рѣка, 411, 413, 418.
Ломазы, городъ, 91.
Лосидкъ, мѣнне въ Пин. пов., принадлежащее Пин. женскому базиліан. монастырю, 175.
Лубиско, село въ Вилен. пов., подъ г. Вильноу, 519.
Лубно, мѣнне въ Пинскомъ повѣтъ, 179.
Лукиновичи, мѣстечко, 291.
Лукишки, предмѣстье г. Вильны, надъ р. Вилію, 519, 520, 525, 526.
Лукишское магометанское кладбище на Вилен. предмѣстьѣ Лукишкахъ, 519.
Лунная, мѣстечко, 290.
Луцкая епархія (ліецзія), 222.
Луцкое епископство, 593.
Львовское архіепископство, 578.
Лѣшная, им. въ Новгород. воеводство, 428.
Любельское воеводство, въ Боронѣ Польской, 424, 425.
Любошаны или Березины, мѣстечко, 291.
Люцинъ, мѣстечко, 292.
Ляховицкая церковь въ Новгород. воеводство, 532, 533.
Ляховицкое графство въ Новгород. воеводство, 533.
Ляховичи, им., 367, въ Новгород. воеводство, 532, городъ, 533.

М

Мазовецкое воеводство, 587.
Малая Россія, юго-западная часть Россіи, 44, 45.
Малые Дырвяны, мѣстечко, 291.
Мальчъ, мѣстечко, 291.
Малатскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Манастыраны, село, лежащее на Седмиградской и Волошекой границѣ, 337.

Маргетреки, село, 387.
Маринавезень, мѣстечко, 292.
Марково, мѣстечко, 290.
Мартинслишки, грунтъ-уроч. мѣннио Лозникомъ, въ Вилен. пов., 414, 418.
Масяляны, им., 297, 298.
Матынкульскій домъ въ г. Вильнѣ, 260.
Маховщина, им. въ Ошмян. пов., 106.

Медники (*Литов. охотники*), село въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицкому монастырю, 111, 112, мѣстечко, 290, 566.

Медницкій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Мейсагельскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Менскъ, городъ, см. **Минскъ**.

Меречь, мѣстечко, 290, им. въ Ошмян. пов., 378.

Метелл, мѣстечко, 290.

Минская, Св.-Духовская церковь въ женскомъ базилиан. монастырѣ, 170, 171, 172.

Минскій монаст. монахинь бенедиктинное, 168.

— кармелитскій приходъ, 366.

— Св.-Духовскій базилиан. женскій монастырь, 170, 171, 172.

— повѣтъ, 472, 475, 560.

Минское воеводство, 118, 167, 170, 177, 311, 359, 402.

Минскъ, городъ, 262, 291, 359, Менскъ, 470.

Митейка, мѣстечко, 291,

Митруковскіе грунты имѣнія Радова, въ Вилен. воевод., 103.

Михалискій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Михновичи, им. въ Мозырк. пов., 473.

Мишнево, им. при Гевельскомъ замкѣ, 369.

Могилевская экономія, 377.

Могилевскій кармелитскій монастырь, 387.

Могилевъ, городъ, 291, 387.

Могилыцы Буйвидинскія, уроч. на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.

Можейково, городъ, 303, 304.

Можейковщина, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.

Мозырская Николаевская церковь, 191, 192.

— Михайловск. церковь, 188, 189, 190, 192.

Мозырскій (униат.) монастырь, 188, 367.

— костель, 189, іезуит. 192.

— повѣтъ, 190, 192, 324, 330, 367, 390, 397, 473, 586.

Мозырское староство, 190.

Мозырь, городъ, 188, 189, 192, 291.

Молвы, им. 486.

Молдавскія земли, 138.

Морозовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 379.

Мосары, им. 10, им. съ мѣстечкомъ надъ рѣкою Дисною, 252.

Моси, село въ Ошмян. пов., 200.

Москва, городъ, государство, 188, 296, 333, 393, 398.

Московская земля, 329.

— столица, 386.

Мосты, мѣстечко, 290.

Мотилевская держава, 263.

Мотоль, мѣстечко, 291,

Мощеница, сельцо имѣнія Уши, въ Минск. воеводствѣ, 168.

Мстибовъ, мѣстечко, 291.

Мстиславскій замокъ, 589.

Мстиславское воеводство, 168, 337, 597, 598.

Мстиславъ, городъ, 279, 291, 597, 598, 612.

Мусилицкій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Мустеняны, село въ Троцк. воеводствѣ, записанное Бронскому монастырю въ сумкѣ 5000 золотыхъ, 120.

Муховщина, им. въ Ошмян. пов., 105.

Мына, им. 253.

Мѣлецъ, им. 429.

Мядзолы, мѣстечко, 290.

Мясткевичи, им. въ Пин. пов., 175.

Н.

Нежичило, Заберезинское село въ Оршан. пов., 473.

Нейбурскія имѣнія, 363.

Немомонты, лѣсничество въ Городен. повѣтъ, 229, 230, 290.

Неполоницы, городъ, 251.

Несвижъ, городъ, 420, 423.
Несино, им. въ Полоцкомъ повѣтѣ, 461.
Нидокерскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Нобель, мѣстечко, 291.
Новгородскій (Новогрудскій) повѣтъ, 317, 430.
Новгородское (Новогруд.) воеводство, 5, 9, 11, 311, 359, 425, 427, 428, 532.
Новгородокъ (Новогрудокъ), городъ, 17, 52, въ кешъ, на Ковенской улицѣ, записанъ домъ и плацъ на Ольдовскую церковь, 118, 262, 291, 325, 326, 359.

Новодворская экономя, 388.
Новгородскій іезуитскій колегіумъ, 401.
— базилиан. монастырь, 595, 596.
Новый-Дворъ, мѣстечко, подъ Городкомъ, 290, 587, съ 1648 г. 30 Іюня Григоріемъ Володковичомъ записано въ фундушъ Новодвор. базилиан. монастыря, 595, 596.
Носовичи, им. 367.
Нѣманъ (*Нѣмэнъ*), рѣка, 168, 507, 508, 561.
Нѣменчинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Нѣменчинъ, мѣстечко, 290.

О.

Огородническое село въ Новгород. воевод. 428.
Одельскъ, мѣстечко, 290.
Ожирконы, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.
Ожуседы, урочище въ селѣ Олявахъ, Вилен. пов., 550.
Озерцы, им. въ Оршан. пов., 172.
Озяты, село въ Берест. воедствѣ, 364.
Ойнаровичи, им. въ Минскомъ пов., 472.
Олзаровъ-Ставъ, село въ Берест. воедствѣ, принадлеж. Цистерскому монастырю, 367.
Олита, держава, 263, мѣстечко, 290.
Олыка, им., 420, 423.
Ольдово, имѣніе въ Лидскомъ пов., 117, 118.
Ольдовская церковь (православи.), въ Лидскомъ повѣтѣ, находящаяся въ завѣдываніи и подъ покровительствомъ Вилен. Св.-Духов. братства, 117—119.
Ольдовскій монастырь, предположенный къ основанію при Ольдовской православной церкви, въ Лидск. пов., 117.
Олькиники, мѣстечко, 290, 362.
Оляны, им. въ Вилен. пов., принадлеж. къ им. Шешолашъ, 26, 27, митрополичій дворъ, дворецъ, 547—551.

— село въ Ошмян. пов., 378.
Онаковскій, дворецъ въ Вилен. пов., надъ р. Вильною (Вилейкою), 461.
Ондрушиники, пасѣка и лѣсной грунтъ въ им. Ловникахъ, Вилен. пов., 415.
Оникиты, мѣстечко, 290.
Онтограбовскій дворъ нѣжня Шешоль, въ Вилен. пов., принадлеж. Кіев. митрополиту М. Роговъ, 26, 553.
Онуфріевская (Онофреев.) волость, 597.
— церковь, 597.
Онуфріевскій (Онофреевскій) базилиан. монастырь въ Мстиславскомъ воедствѣ, 597, 598.
Опса, мѣстечко, 290.
Ораны, мѣстечко, 290.
Орша, городъ, 291.
Оршанскій повѣтъ, 167, 168, 172, 315, 398, 473.
— Тринитарскій монастырь, 366.
Острая Брама (Острия ворота) въ г. Вильнѣ, 24, 56, 60, 67, 84, 96, 110, 182, 198, 369, 559.
Острая Вѣжа (тоже, что Острая Брама), Острия ворота въ г. Вильнѣ, 552.

Острина, мѣстечко, 290.
Островецкій доминиканскій монастырь, 401.
 — католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Острожское княжество, 363.
Ошмянка мурованая, мѣстѣ Вилен. базилика-
 нокъ въ Ошмян. пов., 200, 201, 202.

Ошмяна Нарушевичовская, мѣстѣ Вилен.
 базиликанокъ въ Ошмян. пов., 200, 201, 202.
Ошмянскій повѣтъ, 38, 68, 105, 108, 152,
 153, 155, 165, 200, 317, 329, 336, 378,
 473, 507, 514, 559.
Ошмяны, мѣстечко, 290.

II.

Маяфялово, урочище при Гевельскомъ замкѣ, 369.
Щапино, урочище при Гевельскомъ замкѣ, 369.
Пасимскій (?) повѣтъ, 69.
Пелки, им., 205.
Пендаполя, область, 45.
Перевалка, мѣстечко, 290.
Перелая, мѣстечко, 290.
Перемысльское (католич.) епископство, 577.
Переросль, мѣстечко, 290.
Пернавъ, городъ, 272.
Перстунская держава въ Городах. повѣтъ, 231.
 — волость, 231.
Перстунскій дворъ съ фольваркомъ, въ Горо-
 ден. повѣтъ, 231.
Перчатки, мѣстечко, 291.
Петришки, урочище на границѣ Судерев. им.,
 въ Вилен. пов., 13.
Петриковъ, городъ, 256, им., 368.
Пилашковици, городъ, 287.
Пительянское княжество, 383.
Пинская (рус.) епископія, 603, 605.
Пинскій повѣтъ, 161, 162, 176, 179, 469,
 554, 595, 596.
 — женскій базилиан. монастырь, 174.
 — доминиканскій монастырь, 174.
Пирскъ, городъ, 161, 175, 176, 291.
Плевжаники, сѣнокосное урочище въ им. Лоз-
 викахъ, Вилен. повѣта, 414.
Плотели, мѣстечко, 291.
Плунгяны, мѣстечко, 291.
Плотуны, село (24 осѣланъ увол.) въ землѣ
 Жонойт., 432, 435, 437.

Побенины, дворъ въ Вилен. пов., 111.
Побойскій католич. приходъ, 539.
Погоское озеро въ им. Новомъ Дворѣ, Пин. пов.,
 596.
Подберезкій костель, 483, приходъ, 539.
Подберезское мѣстечко въ Вилен. пов., 483.
Подляское воеводство, 580, 586.
Подрѣчье, село въ Берест. воеводствѣ принад-
 леж. Цистерскому монастырю, 367.
Познанское воеводство, 584.
Покирсни, село (25 ув. и 27 мор., съ застѣн.
 въ 7 ув.) надъ р. Крсною, въ Городах. пов.
 причисленные къ Немононтскому мѣстичеству,
 230.
Покосно, им., см. **Коны**.
Пологна, мѣстечко, 291.
Полоцкая волость, 267.
 — земля, 411.
 — церковь св. Юрія (Георгія), 462.
Полоцкій замокъ, 266, 267, 511, 512.
 — коллегіумъ, 267, іезуитскій, 401.
 — повѣтъ, 461, 498, 499.
Полоцкое воеводство, 163, 164, 350, 379,
 386, 495, 511, 512.
Полецкъ, городъ, 232, 233, 234, 235, 266,
 267, 291, 462, 495, 496, 501, 502, 503,
 507, 511, 512.
Полувѣщина, урочище въ им. Яголкахъ, Врест-
 скаго воеводства, 203.
Польша, 577, Великая, 593, 629.
Подѣскій гостинець (дорога), 556.
Померанія, область, 300.

Поневѣжскій піарскій монастырь, 383.
Поневѣжъ, мѣстечко, 291, 383.
Понзовъ, мѣстечко, 291.
Попниговскій домъ въ г. Вильнѣ, 504.
Попнишки, село въ Вилен. воеводствѣ, 514, 515.
Потгильчичи, сѣножата надъ рѣч. Лозникошь,
въ илѣнн Лозникахъ, Вилен. пов., 415.
Пошешупье, ии., 387.
Поюрскій доминиканскій монастырь, 401.
Прага, городъ, 811.
Пропойскъ, мѣстечко, 292.

Прудки, городъ въ Литвѣ, 278.
Пружана, мѣстечко, 291.
Пружанскій повѣтъ, 317.
Прусы, ии. въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Прусская граница, 183.
— земля, 336, 588.
Прусское государство, 368.
— княжество, 586.
Пушпянскій кармелитскій приходъ, 366.
Пуны, мѣстечко, 291.
Пуштынь, мѣстечко, 291.

Р.

Радванскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на
Малой улицѣ, 15.
Радзинишки, мѣстечко, 291.
Радзинъ, имѣніе 247.
Радово, ии. въ Вилен. воеводствѣ, 103.
Радомль, городъ, 291.
Радомшевичи, мѣстечко, 291.
Радуское село въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Рай, фольварокъ возлѣ города Вильны, за му-
рованнымъ (Зеленымъ) мостомъ, возлѣ рѣки
Вели, 468.
Райгородъ, городъ, 587.
Рагантишскій дворецъ въ Вилен. пов., 473.
Ракнишки, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ,
150, 151.
Рандаупя, рѣчка, на границѣ ии. Судерововъ,
въ Вилен. пов., 13, 14.
Рапацковскій домъ въ г. Вильнѣ, 260.
Расна, имѣніе, 171, мѣстечко, 291.
Рачковичи, ии. въ Новгород. воеводствѣ, 427,
428.
Реваничи, ии. въ Минскомъ воеводствѣ, 168,
473.
Ретово, мѣстечко, 291.
Рожова, ии. въ Мозыр. пов., 473.
Рига, городъ, 358, 501, 502.
Римъ, городъ, 45, 385, 590.

Рогачевъ, мѣстечко, 291.
Ростера, королев. село въ Вилен. пов., 418.
Рокатишки, королев. село въ Вилен. пов., 414,
Рагантишки, 415.
Романце, село въ Вилен. воеводствѣ, записанное
на Кейдавскій монастырь, 129.
Росса, предмѣстье г. Вильны, 19, 22, 552.
Росейни (Россеиены), мѣстечко, 291, Росени, 470.
Росенскій (Россеивскій) повѣтъ, 316.
— костель, 470.
Россійское государство, 393.
Россия, государство, 553, 631.
Руда, сѣножата Вилен. базиліанъ въ Опшля.
пов., 201, 202.
Рудники, мѣстечко, 290.
Рудомнино, мѣстечко, 290.
Рудомнискій католич. приходъ въ Вилен. вое-
водствѣ, 538.
Рудые Бѣлки, село въ Мозыр. пов., 474.
Руковщизна, село имѣнія Свирянь, въ Вилен.
воеводствѣ, 140, Руйковщизна, 141, 142.
Рукойскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
водствѣ, 539.
Румишишки, мѣстечко, 291.
Русиновъ, ии., 139, 355, 372.
Русская земля, Россія, 44, 421, 422.
Русскіе края, 507.

Русское княжество, 196.

Русь, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 59, 62, 63, 127, 133, 134, 135, 185, 190, 194, купцы изъ Руси, въ Вильну привозящiе, 244, 547, 563, 604, купцы „изъ Руси р. Нѣвною до Бреловца“ провозать свои товары, 561, 563.

Рыбный комедь, часть города въ г. Вильнѣ, 541.

Рѣтовское тивунство, 384.

Рѣчица, мѣстечко, 292.

Рѣша, фундушове и мѣнiе Виленскихъ монахинь Визитокъ, въ Вилен. воеводствѣ, 402.
— старство, 291.

С

Садовщина, поле на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.

Салаты, село (7 осѣлянхъ увол.) въ землѣ Жомайт., 432, 434, 435, 437.

Сапѣжинскiй дворець въ г. Вильнѣ, 402.

Саргутяны, село въ Вилен. пов., принадлеж. унат. митроп. Мих. Рогозѣ, 551.

Сачковичи, околица въ Пинскомъ повѣтѣ, 620.

Свираны, село въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицк. базилиан. монастырю, 111, 112, 140, 141, 142, 210, имѣнiе, 214, въ Вилен. пов., принадлежащее скарбному вел. кн. Литов. Лукашу (Лукѣ) Мамоничу, 489—492, 566.

Свислочь, им., 336.

Собѣжово, мѣстечко въ Новгород. воеводствѣ, 427, 428,

Сейненскiй доминиканскiй монастырь, 401.

Седецкiй женскiй базилианскiй монастырь, въ Мозир. пов., 191, 193.

Семгальское княжество, 357, 383, 397.

Скеневь, фольварокъ въ Новгород. воевод., 428.
— село въ Новгород. воеводствѣ, 428.

Скидель, мѣстечко, 290.

Скирстымонь, мѣстечко, 291.

Скобейки, урочище Вилен. базилианъ въ Ошмян. пов., 201, 202.

Скойстерь, рѣчка, въ им. Довниахъ, Вилен. повѣта, 414.

Слабовицзна, им. въ Ошмян. пов., 108.

Слонимскiй повѣтъ, 315, 380.

Слонимъ, городъ, 291, 332.

Служики, село, 365.

Слуцкое княжество, 110, 364.

Слуцкъ, городъ, 609, 617.

Случь, рѣка, 586.

Смоленское воевод., 224, 353, 386, 398, 539.

Смоленскъ, городъ, 93, 95, 273, 274, 279.

Смолавы, им. въ Вилен. воевод., 483.

Смолка, сальцо Могилевской экономiи, 377.

Сморгонская улица въ г. Борунахъ, 107.

Снипишки, предмѣстье города Вильны, за р. Вилію, 401.

Снипинскiй иезуитскiй монастырь при костелѣ св. Рафаэла на предмѣстьѣ г. Вильны, 401.

Соболишки, фундушовый фольварокъ Вилен. шарскаго монастыря въ Виленскомъ воеводствѣ, 401.

Соболянце, село въ Виленскомъ воеводствѣ, записанное на Кейданскiй монастырь, 129.

Совздорово, село (20 осѣлянхъ увол.) въ землѣ Жомайт., 432, 435, 437.

Соколка, мѣстечко, 290.

Соколяны, мѣстечко, 291.

Солечницкiй, католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Солонсевичи, им. въ Полоцк. пов., 461.

Солы, городъ, 250.

Соломейскiй Евангелическiй зборъ, 528, 529.

Сонтоки, лѣсъ съ сѣножатю Вилен. Троицк. базилианъ, въ Вилен. воеводствѣ, принадлежащiе къ имъ им. Свиранамъ, 215.

- Спасская брана** (Спаскія ворота) въ г. Вильгѣ, 498, 542.
- Спуншота**, пашини грунтъ, лежащій урочищемъ въ им. Лозникахъ, въ Вилен. пов., 415.
- Станковъ**, им., 399.
- Старица**, им. въ Новогородскомъ воеводствѣ, 425, 426.
- Стародубовскій повѣтъ**, 208, 386, 388, 389, 390, 392, 398, 399, 400, 402.
- Старое село**, село имѣнія Свиранъ, въ Вилен. воеводствѣ, 140, 141, 142.
- Старосельцы**, село имѣнія Медниковъ, въ Вилен. пов., 566.
- Старый-дворецъ**, им., 368.
- Старый-Здитовъ**, имѣніе въ Верестейскомъ воеводствѣ, 220, 221.
- Стокланьки**, мѣстечко, 291.
- Столпцы**, городъ, 397.
- Стравеники**, им. въ Троцкомъ воеводствѣ, записанное на Бронскій монастырь, въ сумѣ 7000 золот. пол., 120.
- Столицкая пристань** на р. Нѣманѣ, 168.
- Субачи**, им., 340.
- Субочъ**, мѣстечко, 290.
- Судеревскій дворецъ** въ Вилен. пов., принадлеж. Вилен. Св.-Духов. монастырю, 74, 75.
- Судервы**, им. въ Вилен. пов., 12, 13, 14, 75.
- Сумилишки**, мѣстечко, 290.
- Сумилишская держава**, 282.
- Сумилишское староство**, 281, 364.
- Супрасльскій монастырь** (базилян.), 368.
- Суражъ**, городъ, 291.
- Суховчицы**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Сычуны**, обрубъ въ Вилен. пов., 27.
- Сѣверское княжество**, 586.

Г.

- Таборишки**, им. въ Опшан. пов., 200, 201.
- Татарщина**, фольварокъ села Мѣдниковъ, въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицкому монастырю, 112.
- Тверь**, мѣстечко, 291.
- Тельшевскій повѣтъ**, 316.
- Тельши**, мѣстечко, 291.
- Тендзитола**, мѣстечко, 291.
- Теребовъ**, им. въ Мозыр. пов., 473.
- Тересполь** подъ Брестомъ, городъ, 299.
- Тинковичи**, им. съ мѣстечкомъ въ Новогород. воеводствѣ, 427, 428.
- Торговиско**, имѣніе въ Коронѣ Польской, въ Либельскомъ воеводствѣ, 424—426.
- Тороканская церковь** въ Пинск. пов., 554.
- Тороканы**, церковное село въ Пинск. пов., 554, 555.
- Торушь**, городъ, 230, 337.
- Трабы**, мѣстечко, 290.
- Третевскій кармелитскій приходъ**, 366.
- Тринитопольскій Тринитарскій монастырь**, 366.
- Тришки**, мѣстечко, 291.
- Троки**, городъ, 263, 290, 464.
- Троцскій повѣтъ**, 38, 317, 464.
- Троцкое воеводство**, 120, 340, 379, 386, 398.
- Тунацишки**, фольварокъ въ Вилен. пов., принадлеж. городу Вильгѣ, 541.
- Тургельскій костель**, 211, приходъ въ Вилен. воевод., 538.
- Туровская (русская) епископія**, 603.
- Туроманцы**, село въ Лидскомъ пов., 378.
- Турція**, государство, 300, 301.
- Тухни**, село подъ Торунемъ, 337.
- Тыркили**, мѣстечко, 291.
- Тышковичовскій каменный догъ** въ г. Вильгѣ, 363.
- Тябинки**, им. въ Вилен. пов., 560.

У.

- Удѣль, имѣніе въ Полоцк. воеводствѣ, 164. — католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539
Ужвенты, мѣстечко, 291. Усановщина, им. въ Опшян. пов., 105.
Ужуполисъ, пашный грунтъ-уроч. имѣнія Лоз- Усуповщина, им. въ Опшян. пов., 105.
никовъ въ Вилен. пов., 415. Утковщины, поле на границѣ Судерев. им., въ
Ужуростья, рѣчка, въ им. Лознякахъ, Вилен. Вилен. пов., 14.
пов., 414. Утянское староство, 398.
Узлы, им. въ Унит. пов., 473. Утяны, Уцяны, мѣстечко, 290.
Украйна, Южная Русь, 358. Уша, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 167, 168.
Унитская волость, 473. Ушацкій, доминиканскій монастырь, 401.
Унитскій повѣтъ, 316, 350, 363, 369, 473, Ушачи, мѣстечко въ Полоцкомъ воеводствѣ, 164.
529.

Ф.

- Фейданы, мѣстечко, 291. Филиповъ, мѣстечко, 290.
Фернаковщина, им. въ Инфлянт. воеводствѣ, 385. Френы, мѣстечко, 291.

Х.

- Хачбевщина, им. въ Опшян. пов., 105. Холмское епископство, 578.
Хальче, им., 257, 261, 262. Хотаевичи, село въ Мин. пов., 472.
Хованскъ, городъ подъ Витебскомъ, 278. Храпинъ, им., 185.
Ходоровка, мѣстечко 290.

Ц.

- Циринъ, мѣстечко, 291. Цудзенскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
вод., 539.

Ч.

- Чарторискъ, им., 172. Чера, им., 171.
Чаусы, мѣстечко, 291. Червоная Русь, 629.

Червяны, мѣстечко, 291.
Чериковъ, мѣстечко, 291.
Черемки, село Могилев. экономіи, 377.
Черлешинки, пашный грунтъ—урочище ильня
Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.

Чернецкій, дворецъ въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Чочерскъ, мѣстечко, 292.
Члуховское староство, 344.
Черная рѣчка, въ ильнѣи Лозникахъ, Вилен.
пов., 415, 418.

III

Шавельская экономія, 358, 388.
Шавельскій повѣтъ, 316.
Шавленская держава, 263.
Шавли, мѣстечко, 291.
Шадово, мѣстечко, 291.
Шанкополе, ильнѣи въ Вилен. воеводствѣ, при-
надлеж. Вилен. Троицк. базилиан. монастырю,
214.
Шаркапылвы, березовый гай въ им. Судервахъ,
Вилен. пов. 14.
Шарковъ, великій березовый гай, въ Вилен.
пов., принадлеж. къ Вилен. свято-Троицкому
братству, 13.
Шванкински, село въ Трок. воеводствѣ, 386.
Швейковскій каменный домъ, въ г. Вильнѣ,
379.
Швеція, государство, 324, 328, Шведское ко-
ролевство, 329 474.
Шептицы, им. 194.
Шерешово, мѣстечко, 291.
Шешкинъ Солтановскій дворъ, возлѣ г. Виль-
ны, за мурованнымъ мостомъ, близъ р. Вилин,
468.
Шешолы, ильнѣи въ Вилен. пов., принадлеж.
Кіев. митрополиту, 26, 27, 547—551, 553,
554.

Шешольскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
вод., 539.
Шидловское графство, 364.
Шилово, им. 253.
Шилинская дорога, на границѣ им. Судервъ,
въ Вилен. пов., 13, Шилинская, 14.
Шимковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 362.
Ширвинскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
вод., 539.
Ширвинты, мѣстечко, 290.
Ширмы, село въ Вилен. воеводствѣ, 378.
Широкое болото, нива—уроч. въ Новодвор.
ильнѣи, Пян. пов., 596.
Шкавна, им. въ Инфлянт. воеводствѣ, 385.
Шкловское графство, 611.
Шкловъ, городъ и крѣпость, 280.
Шленскъ, городъ въ Стародубов. пов., 393.
Шнипишки, село возлѣ г. Вильны, за мурован-
нымъ (зеленымъ) мостомъ, возлѣ рѣки Вельи,
468.
Шоловицкія луки, урочище надъ р. Вельемъ,
508.
Штейнерда, им., 377.
Шумскій католич. приходъ въ Вилен. воевод.,
539.

III

Щучинъ, ильнѣи, 247.

Э.

Эйшишки, мѣстечко, 290.

Эйраголы, мѣстечко, 291.

Ю.

Юрборгъ, городъ, 183, 291.

Юргеляны, им. въ Вилен. воеводствѣ, 378.

Юхновщина, им. см. Кадельница.

Я.

Яголки, имѣніе въ Брестскомъ воеводствѣ, 203.

Якнитаны, село въ Опшан. пов., 515.

Янишки, мѣстечко, 291.

Янишковскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Янкуры, село въ Вилен. воеводствѣ, 378.

Яновскій костель, Виленскій, 9, 10.

Яворовъ, городъ, 600.

Ясвойны, мѣстечко, 291.

Ясная гора Ченстоховская, 360.

Ясольда рѣка, 162.

Ястребы, фольварокъ въ Берестейскомъ воеводствѣ, принадлеж. къ им. Старому Здитову, 219, 220, 345.

Ятока, мѣстечко, 291.

Яцковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, принадлеж. Вилен. Свято-Духов. братству, 95, 96.

Яшки, мѣстечко, 291.

Ф.

Федоровичовскій домъ въ г. Вильнѣ, 379.

III.

УКАЗАТЕЛЬ ПРЕДМЕТОВЪ.

А.

Августиніане (католич. монахи), Виленскіе на Савичъ-улицѣ, 379.	Браковская , 376, 401, 588, Львовская, 41.
Адамашкѣ (шелковая матерія, зеленый), 483.	Аксамитъ (бархатъ), бурнатыи, 484.
Академики , Вилен. іезуит. студенты, 370.	Амбонъ , амвоиъ, 30, амбонъ, 35.
Академія , Виленская іезуитская, 370, Литовская, 376, 498, 508, 600, Замоиская, 401,	Апараты (утваръ), востельные, 484.
	Атласъ , матерія, 484.

В.

Багазоя , бумажная матерія, 465, 484.	Базиліянки (рус. монахини):
Базиліане (рус. монахи):	Виленскія, 224, 225.
Берестейскіе, 219, 220.	Минскія, 170, 172, 173.
Борунскіе, 106, 107, 379.	Пинскія, 174, 175.
Виленскіе, 139, 141, 153, 158, 165, 525, 603, 604.	Селецкія, 191.
Мозирскіе, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 215, 367.	Баталія (битва), Брейцбургская, поляковъ со шведами, 378.
Новодворскіе, 595, 596.	Бенедиктинки (католич. монахини), Вилен., при востелѣ св. Екатерины, 366, 383.
Онуфриевскіе, 597, 598.	Бернардинки (католич. монахини), Виленскія при св. Михайловскомъ востелѣ, 366.
Цецерскіе, 596.	

Бернардины (католич. монахи), Виленскіе, 5, 9, 10, 136, 137, 461, 468.
Берневое, пошлина въ г. Вильнѣ, 541.
Бехтеръ (латы), цѣна ему съ шишакомъ 30 копѣ гр., 484.
Библия, изданная богословомъ иезуитомъ Вуйкомъ, 523.
Бирчій, сборщикъ, 255, 256.
Благословенство, духовная власть, 42, 45, паны рим., 47, 48, 51, 52, 54, 58, 60, 72.
Бочковое, пошлина съ бочекъ въ г. Вильнѣ, 541.
Бояре, путные, 483.
Братства, русскія Виленскія:
Свято-Духовское православное, 29, 30, 31, 32, 36, 39, 40, 41, 42, церковное Виленское православія греческаго—44, 47, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 83, 85, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 110, св. Троицкое братство, состоящее при Св.-Духов. монастырѣ, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 138, 139,

150, 268, 269, 308; Братство Виленское новой церкви заложенья Св.-Духа — 558, подписываетъ условія мировой сдѣлки съ Вилен. иезуитами по поводу нападенія послѣднихъ на Св.-Духов. монастырь — 600, 601.

Сокальской Богоматери и св. евангелиста Иоанна Богослова, состоящее при Виленскомъ Св.-Духов. монастырѣ, — 182.
Свято-Троицкое, 12, 14, 18, 23, 24, 25, 29, 98, 99, греко унитское, — 379.
Скорняжскаго цеха („людей греческаго закона“), 237, 238, 239, уфундовано на Конской улицѣ—240, 241, 242, 243, 244, оно имѣетъ свой алтарь въ св. Троицкой церкви, 245.

Брехуны, дворовые псы, 466.

Брогъ, изъ поль. слова *bróg*, малоросс. *оборѣзъ*, четырехгранный стогъ съ подвижною на четырехъ высокихъ столбахъ крышею, 558.

Бунтъ (связки, тукъ), семь бунтовъ пеньки въ комъ въ 350 каменьевъ, 527.

Бурса, Амброжянская, въ г. Вильнѣ, на Скоповой ул., 508, 509.

Бѣлос, шерсть, нитки, 485.

В.

Варивницы, заведенія для варки съѣдобныхъ продуктовъ на продажу въ г. Вильнѣ, 541.

Варцабы (шахматныя шашки), съ каменемъ, 467.

Васажки, плетеная телѣжка, Кузовъ поль. *wasag*, 467.

Велькеръ, названіе цеховаго устава, 133.

Венгры, государство, 585.

Веселье, свадьба, 526.

Визитки (католич. монахини), Вилен., 379, 402.

Вина, Венгерскія, Влоскія, Испанскія, Французскія, 284,

Витина, рѣчное судно, лодка, 507, 561.

Возники (обозныя лошади), два сивые, доморослые, другіе возники два, зъ гвѣда строкатице, доморослые, 485.

Возовые люди (люди съ возами), 557.

Возъ (галѣга), военный съ подгвѣтомъ ремешкомъ, 485.

Война, Московская, 198, 398.

Войско, Шведское—248, 367, Московское, 311, 331, Прусское, 385, 393.

Волки, волчьи гвѣса, 465.

Волна (шерсть), волны рунъ одинадцать, 486, волны овчое рунъ 60-ть, 557.
Вольности, стародавнія, православныя, 42, 43, 52, 56, 60, 61, 62, 65, 77, 78, 79, 85, 86, 89, 91, 92, 144, 149, 234, 235, 237, 478, 501, 503, 505, 506, 535, вольность диссиден. и православи. богослуженія, 610.
Волонтеры, волонтеры, 511, 512.

Воскъ, 235, собираемый и даваемый Вилен. Троицкой церкви Вилен. скорняж. братствомъ, 242.
Вѣно, приданое, 422, вѣно или выправа, 427.
Вѣра, православная, 44, святая канолическая, 98, греческая, 239, 240, 242.
— мусульманская, 519.
— римская, 239, 240.
Вѣсы Виленскіе, частныя еврейскіе, 250.

Г.

Галганъ, полфунта—ц. 30 гр., 513.
Галки мушкатовыя (мушкательные орѣхи), полфунта—цѣна 36 гр., 513.
Ганингъ (анисъ), два фунта—цѣна 24 гр., 513.
Гермакъ (ермакъ—кафтанъ), канавасовый, кунами подшитый, цѣна 100 пол. золотыхъ, бурakovый, сибиреами подшитый, цѣна. 10 копъ, 484.
Гмина, представительная община городскихъ обывателей въ г. Вильнѣ, 540.

Гоны (бобровые), мѣста, на которыхъ водятся бобры 254.
Городничество города Вильны, 246, 247.
Городничій, главное лице, подъ властью котораго находилась юрисдикція Городничества (Виленскаго), 247.
Гривна, вѣсь серебра, 464, 483, 484, восемь гривенъ серебра, 526.
Гридня, комната, 73, 416, 417, 490.
Гробъ Панскій (плащаница), гробъ Господень, 29, 30, 33, 34.

Д.

Данина, даръ, 78, 478.
Дань, лановая и шостовая, 272.
Двери, великія, царскія (въ церкви), 29, 33.
Дворъ митрополичій въ г. Вильнѣ, возлѣ Пречистен. собора, 41, 48, 50, 57, 58.
Дерево бортовое, деревья, на которыхъ поставлены ульи, 254.
Диаменты (алмазы), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 183.
Дизуниты (православные), 127, 144, 145, 147, 148, 149, 213, 600, 601.
Дизунія (православіе), 145, 147, 149, 188.
Диссиденты (разновѣрцы), 4, 144, 147, 148, 188, 190, 360, 370, 394, 534, 535,—Слущкой конфедераціи, 609, 610, 613.
Доминикане (католич. монахи), Виленскіе при костелѣ Св.-Духа (на Трокской ул., въ древ-

нихъ актахъ нерѣдко называемой *Св.-Духов.*)—366, 401, Гольчанскіе—380, Горденскіе (Гроднен.)—366, Гошовскіе—401, Забѣльскіе—366, 401, Лишковскіе—401, Островецкіе—105, 401, Пинскіе—174, 175, Померскіе—401, Сейненскіе—401.
Друкарня (печатня, типографія), Виленская, 6, Вилен. Св.-Духов. монастыря, 93, 94, 95, 98, 100, диссиден. и православная, 610.
Друкаръ (типографъ), Виленскій—Даниль, 260.
Друкъ Острожскій (Острожская печать), 52, друкъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 100.
Дьякъ (дьячекъ), Вилен. Троиц. церкви, 123.
Дылся (родъ епанчи), блякятна фалюндншовая съ петлицами шолковными, багазією подшита, цѣна 5 копъ гр. 465.

Е.

Евангеліе, напрестольное, оправлено въ ризы, 20, 33.

Едвабъ, хустовъ (платье) сорокъ, золотомъ, едвабемъ и бѣлію вышиваннхъ, 485.

Епархія Константинопольскаго патріарха въ русскіхъ земляхъ, 47, 51.

Епископъ, Александрійскій, Римскій, Константинопольскій и Іерусалимскій, 45, Львовскій, 44, 47, 52, 58.

Ермякъ (кафтанъ, сюртукъ), чернѣй фалюндишовнѣй, зъ шнурами и зъ строкою едвабъ чернѣй, цѣна 6 копѣ гр. 465.

Ж.

Жабинецъ (драгоцѣн. камень золотистаго цвѣта), 484.

Жупанъ (кафтанъ), шарый каразенъ накрапаною, съ чирвоною нитью, у того жупана кебликовъ серебряннхъ двадцать у рукавовъ, колець серебряннхъ 80-ть, цѣна 6 копѣ гр. 465, — ада-

маску чернѣй — цѣна 10 копѣ, — фалюндишну чернѣй, багазію подшитнѣй, — ц. 6 копѣ, — шарый муравскаго сукна — ц. 2 копы, 484.

Жупы (соляныя копи), Величскія и Бохенскія, 587.

З.

Завоеваніе Московское (взятіе Моск. войскомъ г. Вильны), 519.

Завойки (украшеніе), лисья, на чугѣ, 484.

Законъ греческій, Греч. вѣра, 73.

Замки, привѣсннхъ, Слуцкій, 74, замковъ внутреннхъ у хороминь и у повалуша, чотыри, съ ключами, скоблами, цѣна каждому 15 гр., 485, внутренніе, замчисте, 491.

Зарукавѣ (нарукавннхъ), панцеровое, 484.

Заушница (серга), драгоцѣн. украшеніе, въ Виленской Свято-Духовской братской церкви, 183.

Зброя (збруя) блеховая, 465, зброй три, бѣлне блеховне, съ шпиками и зъ навогѣнками и

зъ рукавицами, зарукавемъ панцеровннхъ, цѣна каждой по 10 копѣ гр., 484.

Звонница, колокольня, 36, Вилен. Троиц. церкви, 123.

Звѣзда (обычай ходить съ звѣздой по улицамъ съ цѣлію собиранія подаяннхъ), въ г. Вильнѣ, 509, 510.

Земли, Русскія (разграниченіе ихъ съ Венграми), Малополюскія и Великополюскія (разгранич. ихъ съ Шлонскою), Мазовецкія и Подляшскія (разгранич. ихъ съ Прусскимъ княжествомъ), Кіевское воеводство (разгранич. его съ Мозыр. повѣтомъ) и Подляшское воеводство (разгранич. его съ Берестейск. воеводствомъ), 586.

И.

Избы, 550, изба столовая, сукномъ зеленымъ
вся обитая, 557.

Иибиръ (ибиръ, корень), фунтъ—цѣна 20 гр.,
513.

Исповѣданіе, Августиніанское, 534, Августург-
ское, 612.

І.

Иезуиты (католич. монахи), Виленскіе—370, 376, 379, 481, 498, 508, 600, 601, Пинскіе—
596, Полоцкіе, Слуцкіе—366.

ІС.

Кавалеры Мальтійскіе, 593.

Кагалъ (еврейская народная власть), Вилен-
скій, 250, 359, 369, 370, 542.

Кадукъ (jus caducum — выморочное право),
260.

Календаръ старый (Юліанскій), 42, 50, 57,
438, новый, 292.

Каменицы шпитальныя (каменные дома, до-
ходъ съ которыхъ идетъ на содержаніе госпи-
талей) въ г. Вильѣ, 541.

Камонъ (вѣсъ въ 32 фунта), 350, камневъ
вѣса въ семи бунтахъ пеньки, 527.

Каноны (правила), церковные, 45, 48, 49, 51,
52, 58, 72.

Капитула русская, Вилен. Пречистен. собора
(униатская), 64.

— Вилен. римско-католическая, 390, 397,
555.

— Вилен. митрополита, 284, русская, 558.

— Бѣво-Печерскаго монастыря, 113.

— Гѣвненская, 591.

— Браковская, 491.

Капцизна или **Чоное** (пошлина съ питей),
пошлина, отъ которой было освобождено Ви-

лен. скорняж. братство, отъ сыченнаго меда,
241, 242, съ и-ка Мосаръ надъ р. Дисною,
252, 288.

Каразея (матерія), бѣлая, 465.

Карета (повозка), окована желѣзами, съ кольми,
безъ облучковъ, цѣна 16 копъ, 485.

Кармелитки (монахини) Виленскія, 379, 524.

Кармелиты (католич. монахи), Виленскіе—379,
босые, 402, Городенскіе (Гроднен.), 387,
Ковенскіе босые—216, 366, 367, 383, Мо-
гилевскіе—387.

Кастаникъ полотна Колонскаго, зъ бавономъ,
покрытый сукромъ лосиновой, цѣна 70 гр.,
465.

Кварта (полштофная мѣра), ценовая (оловяная),
465.

Квартовое (quatuorgielta), подать съ питейной
мѣрки, въ г. Вильѣ, 541.

Квасники (вадки), медовые дубовые великіе, два,
—цѣна 2 золотыхъ поль., 466,

Квашня, пивная—цѣна 40 грош., 466.

Кеблики (крючки), серебряные, 465.

Келихъ (чаша), серебряный, 20, серебряный, ве-
ликій, позолотистый въ Мозыр. церкви, 191,

серебряный съ патином, въ которомъ было серебра полтрети гривны, 483.

Глушокъ, суконный, (чемоданъ), 467.

Глушки, скураныя до шатъ великихъ, два—цѣна 2 пол. золотыхъ, 465.

Книвь (тунитъ), 1 фунтъ—цѣна 20 гр., 513.

Книги, „геретичія“, т. е. православныя, 93, 94, 95, 98.

Княгиня, Нейбургская, 288.

Князь, великій Московскій—254, прусскій, 264, 265, 267.

Коберцы (ковры), два турецкіе, цѣна 24 поль. золотыхъ, домовое работы два коберцы новыя—п. 10 пол. золот., 484.

Кожухъ, турецкій, 2 копы гр. л. 465.

Козаки, слуги кн. Льва Сапѣги, 557.

Козлиня (козловая шкура), 558.

Кокоска (курица), двѣ, 486.

Колдра (одѣяло), атласу черленого—цѣна 30 золот. пол., 484.

Колсаать, студентъ, живущій въ колегіумѣ, 31, 36.

Колегіумъ или **колеумъ** (школа).
русскій, при Вилен. Св.-Духов. монастырѣ, 12, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 39.
Вилен. іезуитскій, при св.-Янскомъ костелѣ, 32, 33, 37, 38, 379, 481, 498, 600, 601.

Колодка (на стѣнѣ колокольни Вилен. Троиц. церкви для замыканія въ нее за шедъ провинившихся), 123, колодки желѣзные и зъ запорамы, усихъ десеть, цѣна каждой 8 гр., 485.

Колыбка (родъ кареты), футроваяя ремнемъ юхтовымъ, безъ колеъ, окована желѣзомъ новая, цѣна 6 копъ, 485.

Кольца, серебряныя, 465.

Комора (таможня), Юрбургская, 538.

Ковна (кружка), вонвы цыновыихъ великихъ двѣ, 485.

Ковевка (сосудъ), серебряная, полгарцовая, внутри вызолоченая, авшпурской работы, 525.

Коммиссія, Городенская, 382, граничная съ Москвою, 393.

Конфедерація, Служки диссидентовъ и православныхъ въ 1767 г., 609—627.

Конецъ, нарожный (на рогу, углу граничной линии), 13.

Коралы (драгоценн. украшеніе), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 185.

Кордъ (мечъ), серебромъ оправенный, цѣна 4 копы гр., 464.

Котловое (подать, снимаемая съ торгующихъ котлами), въ г. Вильнѣ, 541.

Котлы, до варенья мѣдненые, 465, 466, мѣдненный котель пивной, въ который льется три ушатки, цѣна 8 копъ, 485.

Коць (коверь), бѣлый великій—цѣна 3 золот. пол., 484.

Копииковое (подать съ продажи корзины), въ г. Вильнѣ, 541.

Копули (рубашка), паненьскія Боленскія, чотыри—цѣна 50 гр., 466.

Крестъ, серебряный, 20, 29, 33,

Кробя (коробъ), великая, 557.

Крыжь (крестъ), серебряный, въ которомъ серебра 3 гривны, 484, крыжи злотистые на капицы два, 557.

Крилосъ (въ церкви), 30.

Кубки, шесть—въ нихъ серебра гривенъ семь, 484.

Кублы (кады), варшавныя, 491.

Куница (желѣзный ошейникъ), на стѣнѣ колокольни Виленской Троицкой церкви для замыканія въ нее за шедъ провинившихся, 123, 124, 125.

Куницы (куны мѣха), двѣ выправныхъ—цѣна 1 копа гр. 465.

Куны (куны мѣха), 484.

Кушцы, Виленскіе—249, 524, 525, 527, Заморскіе—369, Брелевецкіе—168, 515, 527, Московскіе—244, 295, 296, Прусскіе—369, изъ Литвы и Руси, 561.

Курта (куртка, камзолъ), фалюндшу бурнатного багазномъ подшита зъ гузиками золотыми, цѣна 5 копъ гр., 465.

Л

Лавица русская (русская сванья, на которой засыдали въ Вилен. магистратѣ русскіе лавники), 21, лавица набоженства греческаго, 72, 73, 77, 86, 87, 133, 144, 185, 525.

— римско-католич. въ Вилен. магистратѣ, 94, 144.

Ладовать (нагружать), 507, ладованье, 508.

Ладовница (пороховница), темно-зеленная полгранатовая, съ ключомъ, цѣна 2 копы, 514.

Ланчухъ (цѣпочка), золотой—цѣна 40 золотыхъ черленыхъ, 484.

Ланцуски (цѣпочки, драгоценныя, въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви), 183, ланцужекъ панцеровый для ношенія на шеѣ, съ табличкою, въ пять рядовъ, 526.

Лектика или карета, одна, 558.

Листъ, королев. отворотный, въ пользу православія, 42.

Лихтары (подсвѣчники), 465, — съ щипцами, 485.

Липитвы (каймы), одни липиты едвабыю черною, другіе червеною (вышитыя), третіе бѣленне, 485.

Ложки, цинковыя (оловянныя), 465, серебряныя, 513, дюжина серебряныхъ позлащенныхъ ложекъ, 525, дюжина польскихъ бѣлыхъ серебрян. ложекъ, 526.

Ложко (кровать) дубовое, цѣна поль-копы гр., 466, ложко съ зелеными штатовыми фираками, 526.

Локоть, мѣра, 485.

Локтевое (подать, взимаемая магистратомъ съ продажи ремесленного и еврейскаго локтя), въ г. Вильнѣ, 541.

Лыжки (ложки), серебрянныя, двѣ лыжки великіе позлотистые—въ нихъ серебра гривна, 484.

Лѣтникъ (платье), мухояру чирвоного, цѣна 3 копы гр., 465.

Люкреція (корень), полфунта—цѣна 20 гр. 513

М

Манелька (въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, наплечныя нарукавники), 183, панцеровой манели пара, 526.

Медвѣдь (украшеніе на лошадиной шеѣ), 485.

Медница (мѣра), моснадзовны (мѣдныя), 465, меду прѣсного медницъ осьмь, масла медницъ двѣ, 466, — серебряная, 475, медницъ двѣ—цѣна 30 грош., 485, 557, меду прѣсного медницъ тринадцать—цѣна 2 копы медница, 559, 560.

Медоварцы, Виленскіе (дававшіе свѣчи на кафедральный костелъ св.-Станислава въ г. Вильнѣ), 555.

Меды (право сытты медъ Вилен. скорняж. цеху, „людямъ Греческаго закона“), 237, 238, 239, шесть разъ въ году, 241, 249, 284, 288, меду прѣсного медницъ осьмь, 466, меду прѣсного съ Молвъ привезенного кадей чотыри, у которыхъ было медницъ чотыри, 486, 501, меду прѣсного кади чотыри, 557, меду прѣсного кадокъ осьмь, 559, 560.

Метрики или книги королевской канцеляріи, переписка ихъ съ старыхъ на новыя, 521, 522.

Мечи (оружіе), 466.

Мигдалы (миндаль), два фунта—цѣна 32 гр., 513.
Минца (монетный дворъ), Виленская, 257, 258, 259, 504.
Мисы (миски), цыновыя, 465, цыны мисъ великихъ шесть, полмисковъ чотыри, 485.
Миссіонары (католич. монахи), Виленскіе, 366, 383, Ковенскіе, 379.
Миссія базилианская, 188, 190.
Млечное (подать съ продажи молока), въ г. Вильнѣ, 544.
Млынъ, мельница, 74, королев. Виленскіе, 369.
Моля (Мулла) татарскій, 519.
Москали, Москвитяне, 163, 168, 169, 530, 531.
Москва, Моск. государство, 169, нашествіе Москвы на г. Вильну, 524, 525.
Москвитинъ (Московичъ), 129, 131, 511, 512, 513, завоеваніе Московское 519.

Мость, мурованный въ г. Вильнѣ чр. рѣку Валию, 260, 363, 468.
Муры (каменные стѣны), старыя, церковныя, въ г. Вильнѣ, возлѣ костеловъ Бернардинскаго и св. Михаила, въ томъ мѣстѣ, гдѣ стоялъ первый кальвинскій зборъ, 136, 137, Вилен. городская камен. стѣна, 349, 468, старыя валовыя муры города Вильны, 542.
Мыта (пошлины) старыя, 234, 249, 487, 501, новоподвышенныя—487, 561.
Мытникъ, сборщикъ таможенной пошлины, 487.
Мѣра (сыпучихъ тѣлъ), Виленская, 201, 486, 491, Ковенская—282, 346, пошлина съ город. мѣръ въ г. Вильнѣ, 541.
Мѣха, собольи, рысьи, лисьи, куныи, горностаявѣе, бѣльчьи, бараныи, 293, 244.

Н.

Набоженство, богослуженіе, 42, 62, 72, 100, 130, 144, 155, 191, 196.
Наданье (фундушъ), 155.
Наколѣнки (украшеніе на збруѣ), 484.
Наливка (малочникъ), серебряная, 475.
Наметъ (шатеръ), военный, полотняный, цѣна 12 копѣ гр., 484.

Нароги (сошники), 466, 547.
Непріятель, москвитинъ (Русскіе), 129, 131, 511, 512.
Неуниты, православныя, 221.
Ножи, два, серебрянъ оправныя, 464, ножъ позолотистый на серебрян. полѣ, 484.

О.

Образъ (чудотворный пресв. богородицы въ Воруноской церкви), 104, русскій, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 379, Ченстоховскій Вожіей матери, 380.
Обрусы (скатерти), обрусовъ поставы два теаккихъ, 485.
Окрещеніе Руси, 44.
Олива (оливки), фунтъ—цѣна 20 гр., 514.

Олтарь, алтарь, 29, 30, малый и великій, въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 33, 34, 35, великій, 523.
Олѣстро (погребецъ), въ немъ флажъ шелляныи чотыри,—цѣна 5 пол. золотыхъ, 466.
Опокуны, церковныя, 119.
Опонча (эпанча), бѣлая габаная—цѣна 6 копѣ, 514.
Орать (пахать) 547, ораны, 548.

Ординарія (плата зерномъ), рочная, 119.
Орнать (католич. богослужб. одежда) адамаску зеленого, въ которомъ было локоть осемь, 483.

Осѣтье (сушильня), 13, осѣть, 73.
Отлученіе, церковное, 17.
Отступники отъ православи. вѣры, 47.

II.

Навы, павовъ бѣлыхъ пять, шостый шарый самецъ, 486.

Павлины (монахи, Ченстоховскіе), 360.

Паневъ (сковорода), великая жѣденая 465, панва двѣ—цѣна 40 грош., 485.

Панцери, семь съ шпиками—ц. по 6 копѣ гр. л. за каждый, 484.

Папа римскій, 20, 23, папежъ, 42, светые папешове, 45, 47, 48, 51, 58.

Пасекъ, (посошокъ), серебряный, старосвѣтскій, позлащенный въ табличкахъ, съ волками, 525.

Пастовникъ (огороженное мѣсто для пасенія скота), 13.

Пастыръ, епископъ, 42, 43, 44, пастырство, 45, 46, 51, 52, 58, 72, 552.

Пась (поясъ), серебряный, съ ножомъ позолотистый, на нихъ серебра гривна, старосвѣтское оправы, 484.

Пателы (сковороды), жѣденныя, 465.

Патріарха (патріархъ) Константинопольскій, 42, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 58, 114, 269.

Национкаликъ (костельный сосудъ крестъ), серебряный, въ которомъ было польг гривны серебра, 483.

Пенька, семь бунтовъ вѣсомъ въ 350 камень, 527.

Пеперьъ (перець), два фунта—цѣна 48 гр., 513.

Перекупницы (мѣста, гдѣ совершалась покупка товаровъ съ первыхъ рукъ для вторичной продажи), въ г. Вильгѣ, 541.

Перинки (перины), споднія и верхнія, чотыре пуховыя, 484.

Перлы (жемчугъ), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 183, 427, перлы, оса-

жонные до шапки, 465, 484, 525, перель шесть шнуровъ, 526.

Перо (украшеніе), на рисованой аксамитной черной шляпѣ, съ алмазною штучкою, 526.

Перстени, драгоцѣнныя, въ Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 183, перстень золотый—цѣна 1 золот. чирвоный, 465, перстений золотыхъ шесть: одинъ съ камень рублиномъ—цѣна 8 пол. золот. другій съ туркусомъ—цѣна пол. золот., третій съ жабинцомъ, въ которомъ 3 золотые черленне, четвертый ручка, съ разными шмальцы—ц. 3 пол. золот., пятый сянеть, въ которомъ 3 золотые черленне, шостый на рогу лосымъ, въ которомъ 3 золот. черленне, 484.

Печатаръ, прикладчикъ печати, 443, 444.

Печатники, прикладчики печати, 449.

Пшары (католич. монахи), Виленскіе—401, Поневѣжскіе—383.

Пивница (погребъ), 73, 478, мурованная, 491, 557, у пивницахъ меду розсычного пятаго бочекъ великихъ шесть, пива бочекъ семь, 557.

Пиво, 249, 284, 288, сычовое, 466.

Пилы, 466, пила тарлична съ пилкою—ц. 72 гр., поперечная пила—цѣна 18 гр., 485, пила тарличная, 557.

Пирожныя (булочки) въ г. Вильгѣ, 541.

Письмо святое (свѣщен. писаніе), 555.

Плацоница, 29, 33.

Повалущъ (складъ), 484—486.

Повѣтріе, заразительныя болѣзнь, 165, въ г. Вильгѣ, 493.

Подворотное (подать, снимаемая за провозъ товаровъ чрезъ ворота), въ г. Вильгѣ, 541.

- Подгаранкѣ**, лисій одиць—ц. 20 гр. 465.
- Подкля́ты**, „дожь великій на подкля́тахъ“, 491.
- Поземное** (подать съ плацовъ, выпускаемыхъ магистратомъ въ аренду), въ г. Вильнѣ, 541.
- Полботки** (полусапожки) сафіяну жолотто—ц. полькошы гр. л., 465.
- Полотно**, Коленское, 465, ткацкое, 485.
- Полтъ** (половина сала отъ борова), мяса вепроваго полтей 28-шь, 466.
- Попаръ** (земля подъ паръ), 547.
- Попелъ** (зола, пепелъ), шмальцованнй, будницкій, 466.
- Пописъ**, (опись) церковный, 552.
- Поправка** (герасуга) города Вильны (на этотъ предметъ отпущено городу королеми Августомъ III-мъ 3000 битыхъ талеровъ), 541,
- Порта** Отоманская, 274, 339.
- Послы**, чужеземные, 382.
- Поставъ** (ставъ) ткацкаго полотна, 485.
- Помовки** ткацкія, на простиныхъ, 485.
- Поясъ**, аксамитный—ц. 1 копа гр. л. 465.
- Право** Магдебургское, 25, города Вильны, 127, Вилен. магдебургія, 198, города Полоцка, 233, 495, 496, Вильны, 237, 243, 478.
- Православіе** греческое, 74, 91, 96.
- Престолъ**, малій и великій, 33.
- Привилегіи** (привилеи), 52, 55, 56, 57, 60, 61, 64, 65, 73, 78, 79, 81, 82, 85, 87, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 127, 196, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, ищанамъ Вилен. городничества, 246, 247, городу Вильнѣ, 240—250, 328, 347, 348, 361, 379, 383, 401, 483, 503, 521, 534, 540, 543, 615.
- Привѣнокъ** (суиня записанная женѣ мужемъ за внесенное его приданое 421, 427.
- Привѣнокъ**, комната при сѣняхъ, 73.
- Притворъ**, въ церкви, 29, 33, 35, 553.
- Провенты** (доходы) Московскіе, 163.
- Продажа**, Вилен. Пречистен. соборъ продаетъ свой докъ, 5, 9.
- Просьба**, подножная (челобитная), 511.
- Простирадла** (простыни), двои съ помовками ткацки, 485.
- Процессія**, погребальная православная, нападение на нее монаховъ и слугъ Троице. (униат.) монастыря, 123—125.
- Пруссы**, Прусское государство, 248, 283, 358, Пруссаки, 368.
- Пряжа**, пряжи льняное два каменя, 486.
- Птаки** (птицы), въ Англіи птаковъ хованнй въ кля́твахъ—шпаконъ чотыри, пчоль одиць уль зе пчолани, 486.
- Пулгакъ** (ружье), 499.
- Пушка** (ящичекъ), серебряна, въ которой перфун ховалъ (онъ хранилъ), въ которой серебра полгривны, 484.
- Перфумы** (благононные духи), 484.
- Пуга** (битъ), 481.
- Пчелы**, одиць улей, вывезенный изъ Англіи, 486.
- Пята** (пунктъ, съ котораго начинается измѣрніе земли), 13.

Р.

- Работа**, домова (при вышиваніи), 484, Авшпурская (при металич. надѣляхъ), 525.
- Радикъ** (збруя), козацкій софьяну помаранчового и пуслиска—ц. 1 золотий пол., 465.
- Радъ** солонецкій (соланой радъ) въ г. Вильнѣ, 500.
- Ратай** (пахарь), 547.
- Ревизоры** королевскіе, 229, 230.
- Ресстръ**, итннй, въ который вносились товары, подлежащіе оплатѣ таможенною пошлиною, 487, старнй, пописъ церковный, 552.
- Религія**, гречкая (т. е. православная), 42, 52, 53, 56, 60, 62,—русская, 63, 64, 65, 66, старожитная греческая, 77, 79, 86,

87, 89, 91, 96, 102, 110, 114, русская, 127, 133, 143, 213, 562, старорусская, 610, 629—631.
 — евангелицкая (кальвин.), 89, Авшпурская, 127, 516, 610.
 — римская, 127, въра, 143, 243, 630.
Рогатины (охотнич. оружiе), Венацкой работы двѣ—цѣна 24 гроша, 465.
Рогъ лосiй (въ видѣ украшенiя въ золотомъ перстнѣ), 484.
Роля (пашня, ороное поле), 548.
Рубинъ (драгоценн. камень), 484.
Рукоположенъе (въ свящ. санѣ), 42.
Руководанъе (управленiе судномъ), 508.

Румацiя (переводъ ижъвiя въ чужiя руки), 490, изъ лат. *remotio*.
Руны (свертки овечьей шерсти), волны (шерсти) рунъ одинадцать, 486, волны овчье рунъ 60-тъ, 557.
Рура, водопроводная труба, 406.
Ручка, золотой перстень, „въ ручку складанный, съ разными шпальцы“, ц. 3 пол. золотыхъ; 484.
Ручники (полотенца), два—ц. 6 гр., 466, ручниковъ поставъ, въ которомъ локтей 30-тъ, 485.
Ручница (ружье, 31, рушница, 126.
Рѣки портовыя (Велея и Нѣмень), 507, 561.

С

Сагайдаки (колчанъ), три—ц. 3 копн гр. л., 465.
Сажень (единица мѣры долготы), 416, 417.
Саквы (саквозажы, мѣшы), 514.
Сафьянъ (сафьян. кожа), 465.
Свердло (буравъ), 466.
Священничество (священнической санъ), 552.
Свидеръ (буравчикъ), тройчанный—ц. 9 грош., 485.
Святанъе (свѣтанiе), 549.
Свовольники (нарушители порядка), 512.
Свѣтлица (комната), 13, 73, 416, 417, 490, 557.
Свѣчи, Вилен. скорняж. братство даетъ на церковь, 239, 242.
Святость, священная вещь, 29, 33.
Сеймики и Сеймы, 42, 43, 46, 47, 51, 55, 61, 62, 69, 71, 86, 90, 91, 98, 101, 110, 140, 164, 190, 262, 272, 293, 224, 333, 334, 337, 339, 341, 342, 356, 365, 370, 372, 375, 380, 381, 382, 386, 397, 452, 512, 521.
Семинаристы (ученики) Вилен. Троицкого монастыря, 72.

Сенiоръ (Евангелич. сбора старшина), 557.
Серебро, лужаное полторы гривны, 464,—въ столовой посудѣ, 484, кража серебра на Вилен. королев. монетномъ дворѣ, 504, восемь гривенъ серебра, собранныхъ дарными общаеиъ на свадебномъ пиршествѣ, 526.
Серебщизна (пошлина отъ сохъ), 255, 256.
Сибирки (мѣха), 484.
Сигнетъ (перстень съ печатью), драгоценный, въ Духов. братской церкви, 183, золотой перстень, въ которомъ три золотые червонне, 484.
Синодъ, духовное собранiе, 19.
Сита, волосенная, три—ц. 12 грош., 466.
Складанка (складчина, сборъ, доходъ), 98, складанки трехъ станомъ г. Вильны—магистратскаго, купеческой и всей народной гмины, 541, 543.
Скрипка (ящикъ), публичная, Вилен. магистрата, 541, 543.
 — публичная купеческая (общественный ящикъ для купеческихъ сборовъ), 244.
Скрипя (сундукъ), 465, скрипи четыре съ имуществомъ, 483, 484, лат. *scrinium*.

Скура (шкура), лосья, скуръ лосьихъ выправ-
ныхъ двѣ—ц. 8 копъ гр. л., 465, скуръ
быдлачихъ 40-къ, 558.

Слюзы (шлюзы) на устьѣ р. Нѣмана, у взморья,
подъ Лобговомъ, 561, нѣм. schenke.

Собольцы (собольи мѣха), 484.

Соборъ (духов. собраніе), духовный, Берестей-
скій—51, 54, 58, Гангрскій (въ г. Гангрѣ),
21, Кароагенскій—20, 49, соборы, 45.

Солонницы (соляные склады) въ г. Вильнѣ, 541.

Солодовня, 469.

Соль, 235, соли каждая бочка по грошей 80-тъ,
466, изъ Величскихъ и Бохенскихъ жупъ, 587.

Спѣваки (пѣвчіе) 40, 33.

Стадникъ, биекъ стаднякъ одинъ, 466.

Станъ пастырства, пастырскій, епископскій,
санъ, 43, станъ светительскій, 45.

Статуты (законъ), 64, статутъ вел. кн. Литов.
„новопоставленнй“, 262, 453, 454, 455.

Столя (кряша, надстилка), 491.

Столица (каедрa) митрополчя въ г. Новогород-
ѣтѣ, 17.
— Константинопольская, 42, 44, 48, 51, 53,
58.

Столы, работы столярское, великіе дубовые чо-
тври—ц. 3 золот. поль. каждый, 466, столъ
дубовый, столыъ малый липовый, 491.

Сторожовщина (дань за стражную повинность),
267.

Стругъ (судно), 466, 501, 502.

Студенты, Вилен. іезуитскаго колегіума, 29—
31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 508, 509,
510, 517.

Ступы, дубовныя, 466.

Стырта, у двоихъ стыртахъ жита зложеного копъ
120-тъ, 466 въ гумнѣ жита зложеного стырты
три, 558.

Судъ гайный, (созванный) Виленскій, 96, 114.

Сукно, Волоское (венгерское), 465, муравское,
484, два Атласовыхъ сукна, 526.

Сфальшованіе (поддѣлка) документовъ, 470.

Схажка (сходка, собраніе), 21.

Схизма (ересь—православіе), 188, 191, 492.

Схизматики (православные),—попы, 123, 148,
190.

Сырница (сырохранительница), 73.

Сыры, сыровъ великихъ 60-тъ, 486, сыровъ ве-
ликихъ углястныхъ 69-тъ, 557.

Сѣкера (топоръ), 74, тесельска, 466.

Сѣмя льняное и конопляное (какъ предметъ тор-
говли), 508.

Сѣни, 73, 416, 491, 557.

Т.

Таблички (украшенія на серебряномъ поясѣ),
525.

Талеры (тарелки), цену ангельского, 465, та-
леровъ большихъ цѣновыхъ—тузинъ, мѣйшихъ
осьмь, 485.

Татары, 309, 324, 333, 473.

Тивунъ (управляющій мѣйніемъ), 557.

Товары, привезенные отъ нѣмцевъ въ г. Вильну,
487.

Торговое (торговая пошлина), 250, 251.

Точило (точильный камень), великое, ц. поль.
копъ гр. л., 466.

Трактаты, московскіе, 285, 286.

Треперели (воротнички), двои—цѣна 2 пол.
золот., 467.

Тринитары (католич. монахи):
Виленскіе, Антокольскіе, Орманскіе, Тринита-
польскіе, 366.

Триногъ (триножникъ), 465.

Трубы (воен. музык. инструменты), 512.

Тувальни (ручники), чотври, бѣлымъ вышиваные,
485.

Тулкачъ (пестъ толчен), 485.

Туркусъ (драгоценн. камень), 484.

У.

Убранье (убранство, украшеніе), 465.
Умераль (hintergale, — костельн. богослужб. одежда), афтований, 484.
Униты (прилявшіе перь. унію), 114, 127, 133, 145, 147, 148, 191.
Унія (уніат. вѣроисповѣданіе), 117, — святая 133, 137, 144, 147, 188. 189, 222.
 — Короны съ Вел. Княж. Литовскимъ, 237.

Устава волочная (уставъ уволочнаго измѣренія), 231.

Уставы, Виленскаго екорняж. цеха, 339—245, Рижскіе, купеческіе, новыя, 502, печатные пункты устава князя Огинскаго для водворенія порядка и справедливости въ Вилен. городскомъ управленіи, 542.

Ф.

Фальшь (ложь, порча документовъ), 442, 443. 446, 447, 448, 449, 450, 451 452, 470,
Фалюндышъ (родъ сукна), 465, черный, 484.
Фарты (украшеніе на костельн. богослуж. одеждѣ), 484.
Фляжки (бутылки) цѣновыя, 465, фляша цѣновая, гарцовая, зъ ольстромъ фляшъ цѣновыхъ чотыри, фляшъ склянныхъ чотыри съ шрубками цѣновыми, гарцовые, 485.
Формованье (изготовленіе, написаніе) 448.
Формы, разныя до пироговъ робленья, 466.
Францискане (католич. мозахи): Виленскіе, 214, 215.

Ольшанскіе, 105.

Ошмянскіе, 105.

Фундаторы (дѣлавшіе запасы), 42, фундаторъ Борунской церкви, 104,

Фундуши (записи), Вилен. Пречистен. собору (ему записывается камен. домъ въ г. Вильнѣ), 9, Борунской церкви, 105, 107, фундаційна запись, 120, 156, 158, 161, 262. 189, королев. фундушъ на Ковенскую русскую церковь, 216, 217, 218, фундуши церковныя 222, 223, 379, 380, 383, 401, 402, 461, Св. Духов. монастыря, 524.

Х.

Хлопы (крестьяне), дѣшныя, 377, 385, бунты хлопскіе, 390, недопускать вольности хлопамъ, 396,

Хоругвы (значки для торжествен. процессій) купеческія, 245.

Хустки (платки), сорокъ, золотомъ, едвабемъ и бѣлію вышиваныхъ, 485.

Ц.

Цвинтарь или **Цинтарь** (кладбище, центральная огорода) Виленскій: Вернардин. костела. на Зарѣчѣ, 468, въ Св. Духов. монастырѣ, возлѣ церкви, 30, 31,

35, 36, 126, вокругъ Пятницкой церкви- 76, въ Св.-Троицкомъ монастырѣ, возлѣ колокольні, 81, 123,

Цепляки (головныя ленты) китайки червоной, 467.

Церковнице (гдѣ стояла церковь) Ковенской русской церкви, 217.
Цистерсы (католич. монахи въ Берест. воеводствѣ), 367.
Церемонія церковная, 34.
Церковь восточная (восточная церковь), 46, 51, 52, 53, 54, 60, 72, 86, старожитная греческая, 98.

Цехи Виленскіе:

Каменщиковъ (мулярскій), 273, 274.
Плотничій (песельскій), 273, 274.
Портняжскій (кравецкій), 143, 144, 147, 148.
Сапожническій (шевскій), 143, 144, 147, 148.
Скоруляжскій (кушнерскій), 236—345.
Хлѣбные, 541.

Ч

Чаны, пивные великіе, два — цѣна 80 грош., 466.
Чарки (рюмки), жѣденыя побѣланыя, 465, чарка серебряная, жѣстами позлащенная, 525.

Чолядь невольная (крѣпостная прислуга), 464, 483.
Черовики (башмаки) 467, ц. 20 гр., 515.
Чехи, славян. народъ, 629.

Ш

Шабля (сабля), 126.
Шафранъ, четверть фунта — ц. 2 копы, 513.
Шанка-мыцка (шаночка) адамашку черного, кунями подшита, ц. 1 копа, 484, рисованая, черного акасииту съ перомъ со бриліантовом шпучкою, 526.
Шведы, народъ, 362, 378, 393.
Шкодники рѣчи-посполитой, 512.
Школа: Вилен. Святодухов. братской церкви, въ зданіи монастыря, 3, 4, 32, школа русская, 33, 35, 37, 60, 95, 101, Вилен. Евангел. сбора, 556, и рус. 610.
Шмальцы (драгоценн. камни), 484.

Шнаки (птицы), четыре, вывезенные изъ Англіи, 486.
Шпитали (госпитали, больницы) Виленскіе:
Свято-Духовскаго православнаго монастыря, 524, 526.
Евангелическаго (кальвин.) сбора, 556.
Св. Петра, русскій, на предѣлѣхъ Зарѣчъхъ, 116, 186.
Св.-Троицкаго монастыря, 116, 524, 526.
Шпитальныя каноники въ г. Вильнѣ, 541.
— диссидентскія и рус.-православныя, 610.
Шпиталь Варшавскій, 587.

Э

Экзекуторы (исполнители), церковные, 119.

Ю

Юридика или **Юрисдикція:**
города Вильны (магдебургская, т. е. магистрата), 91, 96, 180, 181, 248, 249, (Виленскаго городничества), 246, 247.

Виленскаго Св.-Духов. Монастыря, 100, 309.
Виленскаго (католич.) епископа, 3.
Кіевскаго и всей Руси (рус.) митрополита, 43, 134, 136, 180, 181, митрополитанская.

Виленская. 185, 186, Городенская—195.
206, 283.

Константинопольскаго патриарха въ русскія
областяхъ Рѣчи-посполитой, 43.

Я

Языкъ Русскій, (предложеніе на Варшавскомъ
конвокаціонномъ сеймѣ 1632 г. составлять и вы-
давать на русск. языкѣ всѣ официальные до-

кументы, относящіеся къ Литовскому, Волин-
скому и Брацлавскому воеводствамъ), 583.

О П Е Ч А Т К И.

<i>Напечатано</i>				<i>Следует читать</i>		
IV предисл., прилжч.	11 ст.	снизу	палащину			начальнику
—	—	9 —	1858 году.			въ 1858 году.
VII	—	4 —	сверху	<i>разширено</i>		<i>разширено</i>
VIII	—	4 —	снизу	<i>съ смыслом</i> выгнать		<i>смыслом</i> выгнать
IX	—	7 —	сверху	новосозданной		новосозданной
XIII	—	14 —	—	и замковой стражи).		) и замковой стражи.
XIV	—	—	—	документовъ		документовъ
XV	—	17 —	—	сеймикового		сеймикового
XVI	—	14 —	—	168 году		168 года
XXII	—	10 —	—	въ подлѣвше		въ подлѣвше
5	текстъ	8 —	—	девятнадцать третьего		девятнадцать четвертого
26	—	4 —	снизу	земли Виленское		земли Виленское
29	—	9 —	—	Сенчикъ		Сенчикъ
38	—	21 —	—	Десератій		Десератій
36	—	5 —	—	Вѣлорусовича		Вѣлорусовича
—	—	11 —	—	Висцого		Висоцкого
41	—	6 —	—	Криштофа....		Криштофа Зеновича, воеводи
42	—	7 —	сверху	Господине отче!		Господине отче!
47	—	12 —	—	приповѣданси		приповѣдатси
52	заглавіе	—	—	Юрію Зеновичу		Яну Михайловичу Зеновичу
57	—	3 —	снизу	день... ковий		день понедѣловый
68	—	1 —	сверху	старостами		старостами Св.-Духов. перкви
72	—	—	—	Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства		Жалоба членовъ (униатовъ) Вилен. Магистрата русской гавицы.
74	—	1 —	сверху	Свято-Духовскаго братства		Свято-Троицкаго братства
100	—	1 —	—	противъ другихъ своихъ согражданъ		противъ иѣщанъ—униатовъ
108	текстъ	—	—	Самуилъ Совягло		Самуилъ Докляло
125	—	5 —	снизу	отца Жоолндя		отца Жоолндя
155	—	2 —	сверху	Krzemieńskiego,		rodzolego Krzemienieckiego,
280	—	6 —	—	село Поокверну		село Поокверну
282	—	4 —	снизу	Кондмискому		Егондмискому
286	заглавіе	—	—	№ 69		№ 112
285	—	—	—	Визягу		Визягу
291	текстъ	7 —	—	z Jelsz		z Telsz
420	—	11 —	—	Кгроденца (sic)		Кгроденская
484	—	8 —	сверху	въ селѣ Повтовнишкахъ		въ селѣ Контковникахъ
499	заглавіе	—	—	что они получили		что онъ получилъ
555	текстъ	8 —	снизу	Исаковскаго		Исаковскаго
559	Примѣчаніе	—	—	Грековичу.... много		Грековича.... много
567	заглавіе	—	—	лекційнаго сейма.		лекційнаго сейма.